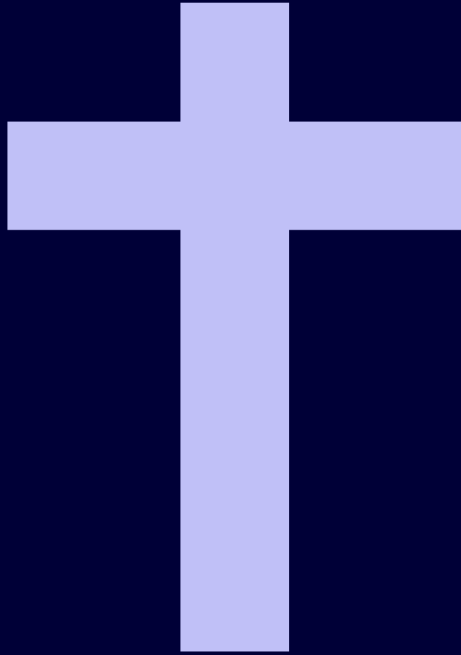

Txa²wã¹sũ³na²
Wãn³txa²

New Testament in Nambikuára, Southern (BR:nab:Nambikuára,
Southern)

Txa²wã¹sũ³na² Wã³txa²**New Testament in Nambikuára, Southern (BR:nab:Nambikuára, Southern)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a

Contents

Mateus	1
Markos	87
Lukas	142
João	226
Atos	309
Romanos	386
1 Korīntios	435
2 Korīntios	470
Kálatas	492
Efesios	506
Filipēnses	520
Kolosēnses	529
1 Tesalonisēnses	541
2 Tesalonisēnses	548
1 Timoteo	552
2 Timoteo	561
Tito	567
Filemõ	571
Ebreus	573
Tiako	604
1 Petro	614
2 Petro	628
1 João	635
2 João	645
3 João	647
Jutas	649
Apokalipse	653

Mateus

Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³wxe³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na²

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Jah¹lai²na²
a²wī³na²nāu³xu¹tai²na² ĩ³yau¹ū³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³ Je³su²jah³la² sū³nu²tū³
Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ta³vi²yah³la² sū³nu²tū³ A³bra³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³tū³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
I³sa²kah³la²ki³lha³tū³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja³ko²ah³la²ki³lha³nāu³tū³
Ju³ta²ah³lo²su² a²lon³yah³la²nāu³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Ju³ta²ah³la² sa²kxai³lu²

a²sī³sa³ka³lxu³nu¹tai²na² so¹ka³tū³ a²ki³lha³nāu³tū³ ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te²na² ĩ³lxa² Pe³re²sah³lo²su² Sa³ra²ah³lo²su² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².
Pe³re²sah³la²ki³lha³tū³ Es³ro³mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Es³ro³mah³la²ki³lha³tū³

A³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 4 A³rāu²ah³la²ki³lha³tū³ A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
ta¹hxai²hē¹la². A³mi³na³ta²bah³la²ki³lha³tū³ Na²a³sō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Na²a³sō²mah³la²ki³lha³tū³ Sal³mō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 5 Sal³mō²mah³la²

a²sxe³xa³ka³lxa² Ra³ka²ba³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tū³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Bo³a²sah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Ru²ta³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tū³ O³be²jah³lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². O³be²jah³la²ki³lha³tū³ Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 6 Je²sah³la²ki³lha³tū³

Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ta³vi²yah³la² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lai²na²
a²sxe³xa³ka³lxa² a²wi¹lhī¹na² U³ri²ah³la² sxe³xa³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³sxā³

a²ki³lha³tū³ Sa³lo³māu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 7 Sa³lo³māu²ah³la²ki³lha³tū³
Ro³bo³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ro³bo³āu²ah³la²ki³lha³tū³ A³bi³a²ah³lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². A³bi³a²ah³la²ki³lha³tū³ A³sa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 8 A³sa²ah³la²ki³lha³tū³

Jo³sa³fa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³sa³fa²ah³la²ki³lha³tū³ Jo³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Jo³rāu²ah³la²ki³lha³tū³ O³si³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 9 O³si³a²sah³la²ki³lha³tū³
Jo³tāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³tāu²ah³la²ki³lha³tū³ A³ka²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

A³ka²sah³la²ki³lha³tū³ E³se³ki³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 10 E³se³ki³a²sah³la²ki³lha³tū³
Ma³na³se²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³na³se²sah³la²ki³lha³tū³ A³mō²mah³lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². A³mō²mah³la²ki³lha³tū³ Jo³si²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 11 Jo³si²ah³la²ki³lha³tū³

Je³ko³ni²ah³lo²su² a²lon³ti³nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a² Ba³bi³lo²na² nū³ka³txa²
wxā³sxā³ so¹hxa³kxi²sxā³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa³wxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Hā²wxān³txa³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²wxe³nyhain¹nū²la² hā²wxān³txa³
Je³ko³ni²ah³la²ki³lha³nāu³tū³ Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa³la³ti³e²lah³la²ki³lha³tū³
So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 13 So³ro³ba³be²lah³la²ki³lha³tū³ A³bi³u²jah³lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². A³bi³u²jah³la²ki³lha³tū³ E³li³a³kī²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

E³li³a³kī²mah³la²ki³lha³tū³ A³so²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 14 A³so²rah³la²ki³lha³tū³
Sa³to²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa³to²kah³la²ki³lha³tū³ A³ki²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
A³ki²mah³la²ki³lha³tū³ E³li³u²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 15 E³li³u²jah³la²ki³lha³tū³

E³li³a³sa²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³li³a³sa²rah³la²ki³lha³tū³ Ma³tā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Ma³tā²ah³la²ki³lha³tū³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 16 Ja³ko²ah³la²ki³lha³tū³
Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxa²

Ma³ri²a³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wēn³su² Je³su²jah³lo²su²
a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² ĩ³yī¹li²hain¹jau³xa²sa¹. Kris²tū³jah¹lo²su¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³jau³xa²su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²nū³a² so¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Jã¹nxe³jut³su² Je³su²jah³la² sũ³na²nãu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³
 A³bra³ãu²ah³la² ã³si³wxe³kĩ³ka³tu³ Ta³vi³yah³la² hã¹nxã¹kĩ³kxai²nãn²tu³ a²sũ³na²nãu³xa²
 ĩ³yĩ¹lih²xai³ain¹te²nãu³tu³ hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxã³
 14 nxe³kĩ³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ Ta³vi³yah³la² ã³si³wxe³kĩ³ka³tu³ hu³
 Ba³bi³lo²na²ko³nãu³a² sa²tã³nyhain¹tãu³nai³tã² hã¹nxã¹kĩ³kxai²nãn²tu³ a²sũ³na²nãu³xa²
 ĩ³yĩ¹lih²xai³ain¹te²nãu³tu³ hi³ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxã³ 14
 nxe³kĩ³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxũ³sxã³ Ba³bi³lo²na²ko³nãu³a² sa²tã³nyhain¹tãu³nai³tã²
 ã³si³wxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ hu³ Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹ju³ta² hã¹nxã¹kĩ³kxai²nãn²tu³
 a²sũ³na²nãu³xa² ĩ³yĩ¹lih²xai³ain¹te²nãu³tu³ hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxã³
 14 nxe²kĩ³te²ju²hẽ³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹ju³su²

18 Jã¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹ju³su² nxe³te³nah¹lxi¹.
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² Je³su²jah³la² a²hã³ka³nai²na² nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Jo³se²ah³la²
 so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² e³hau³kon³ta³lu²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². E³hau³kon³ta³lu²nain¹nũ²la²
 yxã¹ta¹ so¹nyhu¹xa³ta³lxai¹ Ma³ri²a³ka³lxai² wẽh³ni³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Jo³se²ah³lo²la³
 wĩn¹txi²nxa³ta³lxai¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su² wẽ³sai²la² a²ẽ¹nai²na²
 ũh³wxe³ni¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² ju¹ta¹li² ã³ne³wxe³nũ²la²,
 Ma³ri²a³ka³lxai² wẽh³ni³ju³ta² ã³ne³wxe³nũ²la² a²ẽ¹na² ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Wain³txi³ kã³jah¹lo²sa¹xã¹. Hai³txi³ kuh³lxai³thin¹sxã³ kã³te²txã³xã¹. Ta¹ka³lxai²na²
 wẽ³sa² wẽh³ni¹kxa² wet¹sa²jah¹lo²sxa³xã¹. Nxe³kxan²ti³ kwa² ĩ³ãu²lxi²sa²ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhã¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kwa² hã³a² ã³a¹tũ¹xã¹. Ma³ri²a³ka³lxai²
 ã³a¹tũ¹xã¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³tãu³ãn²tu³ta¹ nũ¹hain³nha²tãu³a²
 Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³jah¹la² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ka³tu³
 Jo³se²ah³la² sxa³sxã³ ãu³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². ãu³xi²tãu³a² ã³nhxi²sxã³nho³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 ã³nhxi²sxã³nho³kxi²te³nah¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³jah¹la² ã³tĩ³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jo³se²ah³lã³. Ta³vi³yah³lu¹ta² a²ne³sa³wit³si¹lxi¹. Txa²wãn³txa² e³kxi¹nx²ta¹ju³xa²
 wi¹lã³kxi¹sẽ¹li¹. “Ta¹ka³lxai² Ma³ri²a³ka³lxai² so¹nha¹tũ¹xã¹” Nxi¹lxi¹. Nxẽ¹nha²kxai³
 hxi²waun³txi³txa³hẽ¹li¹. Ta¹ka³lxai²na² so¹sẽ¹li¹. Wẽ³sai²na² ta¹ka³lxai² wẽh³ni¹kxa²
 hai³txi³ yuh³xai²nãn¹te² we¹kxe³su² nxe²nxa³i¹. Yxã¹ta¹ Sũ³na² yãu³ka³jxah¹la²
 te²hi²sen³su² wĩn¹txi²nxa³kxan²ti³ wẽ³sa² wet¹jah¹lai²la¹wi¹. 21 A²nxe³ta¹ka³lxai² wẽ³sa²
 a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. A²ki³lha³lxai²a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²ĩ³lxai² Je³su²jah³lo²su¹
 nxe² ĩ³yĩ¹li²txa²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ hã²wxã³txa³ wẽ³sai²li² txon¹nũ²la² a²nũ²a²nãu³xai²na²
 ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² a²yo²ha³kxa¹ ã³wa²sut¹iti³hit¹tain¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 A²nxe³ju³xai²na² kxã³nhxĩ¹nai³tãn²ju³xa² Sũ³na² ĩ³hen³txi²tũ³ka³txai²na² wãn³txa²
 jau³xau³hxai²tẽx¹ta³la³ jau³xain²txi³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³xu¹ta¹na² te³nah¹lxi¹:

23 – Nxe³jah³lxi³wxi¹. Tu¹ha³ka³lxai² in³txa² wĩn¹ti²nxa³ta¹ka³lxai² wẽh³ni¹tu¹wi¹.
 Wẽh³ni¹ka³tu³ wẽ³sai²li² a²ki³lha³lxai²li² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³
 a²ĩ³lxai² ĩ³lxi³hain¹tu¹wi¹. E³ma³nu³e²lah³lo²su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²
 ĩ³lxai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ah³nẽ³na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ Jo³se²ah³lo²kxai³ txu¹lxi²ka³tu³ ĩ³sa²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².
 ĩ³sa²yxau³nũ²la² oh³xa² sa²si¹hã³jah¹lai²na² wãn³txai²na² sa²yo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Sa²yo²we¹te³na¹ Ma³ri²a³ka³lxai²kxai³lu² so¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 So¹kxan²ti³ hai³txi³
 ũ³whĩn¹txi³nyha¹sxã³ o²la³kxi²nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Wẽ³sai²kxai³lu² a³li³lah¹xa³ta³lxai¹
 ũ³whĩn¹ti³nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ wẽ³sai²li² a³li³la²kxi²te³na¹ wẽ³sai²na²
 ĩ³yĩ¹li²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

2

A²nũ²a²nũ³xa² u²lxan¹ko³xa² wxã³ain¹jau³su²

1 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxã³nhxi¹nu¹tai²na² E³ro²jah³la² kãin²jah¹la² Ju³te²an¹ko³xa² a²wa³kxën³yah³la² yxau²xai³lhĩ¹nu¹tai²na² Je³su²jah³la² a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Be³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³na² a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ãn²tu³ a²nũ²a² a²hoh³lxi³khai¹nũ³ka³txa² ha³lo²a² u²lyxau¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tãu³an¹ko³xa² a³li³xain¹nũ²la² wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a² ko³xan¹thĩ³na² kãin²khaix¹nxe³thĩ³nãn²ta³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹sxã³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹.

2 – ĩh¹nũ¹la³ta³ Ju³te²a² wa³kxën³yah³lo²nũ³a² kwën¹ta² a³li³lah¹jah¹la² he¹ji¹wi¹? Txa²ha³lo²a² a³li³sĩ¹na¹hĩ¹nai³tã² a²hxi³ka²ta³khai³xa² ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ka³ta²na² ĩ²sĩ¹na¹ha²kxai³ wẽ³sai²li² sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ wxã³ye¹nx2ti³nha¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² E³ro²jah³la² yuh³lxi³khaix¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– A²wa³kxën³yah³lo²sa¹ju³ta² sa²tã³ni²lã³kxi²sa²te³na³na¹. Nha²jau³su² E³ro²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxũ³sxã³ Je³ru³sa³lẽ² tũ³ka³txa² whã²na¹ E³ro²jah³la² yã¹nxe² yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³te²kxa³ya³lhu² E³ro²jah³lai²na² te²hi²sen³su² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³te²he³la³kxa² ã³yã³nũ²kxi²xi²si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³kaix¹tha²kxai³ ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² ĩ³kaix¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la²nũ³ãn²ta² a³li³la¹jen³nũ³a² ĩh¹nũ¹la³ta³ a³li³la¹ji¹wi¹? Nxën³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³sxã³ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹.

– Be³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a² ko³xan¹thĩ³na² a³li³la¹kxi²nẽ³tu¹wi¹. Sũ³na² hen³txi³jah¹lai¹tã³ Sũ³na² wãn³txa² au³hxai²jau³yai¹tã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹.

6 “Wxã²na² Be³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³si²yah³lxi¹lxi¹. Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.

Thĩn³kãi²nxa³te²hũ³kxan²ti³ Ju³te²a² hxi²kan¹te²nãu³xai²na² kãin²te²lo³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxã³ wxa²nũ³ka³txa² a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la²nũ³a² hxi²kan¹ta² si³yxau³ti³lo³nx2tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ txa²nũ³ka³txai²na² I³sa³e² nũ³ka³txi³su² txa²nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wa³kxën³no³nĩn¹tu¹wi¹.”

Nxe³jau³xai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² hã³a² kaix¹tain¹sãn²nũ²la² hi³ka²ta³u¹tai²na² wxã³je²nãu³wa³kxai³tã² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 ĩ³wã³txi³sxã³ ĩ²so¹nũ²la² Be³lẽ²thĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxi¹.

– Be³lẽ²thĩ³na² ai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wẽ³sai²li² ã³ten³khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. ã³ten³sxã³ ĩ³ha¹txi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³

ĩ³hen³txi³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ wxã³nũ³na¹tu¹wi¹. Wxã³na¹kxai²nãn²tu³ sa²nẽn¹kxi²nũ³na¹tu¹wi¹. E³ro²jah³la² ĩ³ki³ha¹kain¹sxã³

e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe² e³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³waix3tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³waix3tain¹tãu³ hi³ka²ta³ta³lxi² u³je³na²

a³li³xi²tãu³an¹ko³xai²na² a³li³ai¹nhĩ¹nai³tã² ĩ²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ hi³ka²tain²txi³ ĩ²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²xain¹ka³tu³ ai³ain¹tĩh³na² ne³ka³ta²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³ka³ta²ain¹sxã³ wẽ³sai²na² sxa³thĩ³na² ã³nhaus³kot3sĩ¹na¹ ã³yit1ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Jã¹nxe³jut3su² ai³ain¹tãu³a² hi³ka²tain²txi³ ĩ²ain¹te³na¹ kãin²ka³li³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ ai³nũ²la² sxi²ha² wẽ³sa² sxa³thĩ³na² a³txain¹nũ²la² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹ka³tu³ Wẽ³sai²na² ĩ²i² Wẽ³sa² hã³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxa² ĩ²i² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ain¹ka³tu³ ã³ka³ti³wxe³sãn²nũ²la² sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²nẽn¹kxain¹tãu³a²

yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ou²ro²ki³a² ũ³hũ¹ha²kxai³ wi¹lũ³tũ³xa² ĩn³sē²su²tũ³xa² ũ³hũ¹ha²kxai³ wi¹lũ³jau³xa² mi²ra³jau³xa² ũ³hũ¹ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe² ta³lu²nain¹nũ²la² hã²wxã³txa³ a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Kxã³nxai³tã² Be³lẽ²thĩ³na² a³li³xai¹nxa³tã³lxa¹ hxi²sxã³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Hxi²sxã³nhon³yah³lxi³te³nah¹lxi¹, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. E³ro²jah³lai¹tã² sxi²ha² ã³wa³lah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² hxi²sxã³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ tĩh³na² wxã³ain¹tĩh³nai¹tã² ĩ³xai¹nxa³ha²kxai³ tĩh³nu³ ã³lxi³ ĩ³xai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² ih³sau³nain¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ tĩh³nu² ã³lxi³ ĩ³xain¹tãu³a² Jo³se²ah³la² sxa³sxã³ ãu³xi²nũ²la² hxi²sxã³nhon³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jo³se²ah³lãi³. ĩ³sa²yxau³txu¹li¹. Wẽ³sai²na² tẽ³i² a²hã³ka³nãin²txi³ tẽ³i² nxẽ³ka³tu³ E³ji²ta²ko³xa² ih³saun³txa²hẽ³li¹. E³ro²jah³la² Wẽ³sa² ĩ³su²lhã³te³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wa³su³txi³ ih³saun³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²ai²li² yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yxau²ta³lun²na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ĩ³hen³txi³nx2ta¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe² hxi²sxã³nhon³ta³lun²nũ²la² txu¹lxi²ka³tu³ wẽ³sai²na² tẽ³i² a²hã³ka³nãin²txi³ tẽ³i² nxẽ³ka³tu³ ka³nxah³tãu³an²tu³ wa³su³txi³ ih³saun³sxã³ E³ji²ta²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Hã²wxã³txa³ E³ji²ta²ko³xa²nãu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². E³ro²jah³la² ka³tẽ³na² he¹tãu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Jã¹nxe³jut3su² kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² hen³txi³jah¹la² jau³xau³hxai²tẽx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²na² E³ji²ta²ko³nãu³a² ĩ³kaix1sxã³sa²sai¹ai¹na¹hẽ³li¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1tã² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Wẽ³ha³lxa² sun²tã¹ain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txai²na² wa³li²nxa³ju³ta³nũ³a² ĩ²nũ²la² ĩ³an³txi³khai³1ta¹hxai²hē¹la². ĩ³an³txi³te³nah¹lxi¹. A²sa³wi³ha³lxa² kwa³na³te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Be³lẽ²thĩ³na² ã³nxai² Ra²ma²thĩ³na² ã³nxai² ha³lo²a² ti²ta³lo³kxai²na² ã³nxai² nxe² ã³ten³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ in³txa² wẽ³ha³lxa² jũ¹lxi³te²a² kwẽ³kxa² ye³ha¹li¹ kwẽ³kon³sxã³ hi¹nai¹nxa³kxai²nãn²tu³ nxe³te²na² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³sun²tã¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. ã³toxã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ju³ta²na² E³ro²jah³lai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ Wẽ³sai³ta³lxi² ĩ³su²lhã³kxai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Jã¹nxe³jut3su² kxã³nxai³tã² Je³re³mi²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

18 – Ra²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² kãin² nã³ni² kãin² ĩ³ãin²ta³kxi² nxe³ain¹te²sin²ta¹. Ra³ke²la³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² ĩ³nãn³kxain¹na³li¹. Wẽ³ha³lxan²tu³ sun²tã¹hxa³kxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³ a²ka³lxa¹te²nãu³xa² ya³lo³txai¹nxa³lho³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thĩ³nãin²ti³ kxã³nxu¹ta²na² Ra³ke²la³ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ya³lu²te³lhã³ nxe³hĩ¹nu¹ta²na² kãin² nãn³ta¹hxai²hē¹la². A²wẽ³ha³lxi³khai³xa² wi¹ton²kxi²nxa³tã³lxa¹ ã³nhxi²ka¹txa³ha²kxai³ kãin² nãn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxaix3jã¹nxũ³sxã³ Ra²ma²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxi³nãu³xa² te²ya¹nxe² nãn³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxã³ ĩ³xain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ E³ro²jah³lai¹tã² ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la². Ya³lu²nũ²la² Sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³te³na¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² sxa³sxã³xi²nũ²la² hxi²sxã³nhon³tãu³a² ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

20 — Nxex3sa²lxi¹. ĩ³sa²yxau³txu¹li¹. Wẽ³sai²na² a²hã³ka³nũ¹na² nxe³sxã³ tẽ³txa²hẽ³li¹. Tẽ³sxã³ ĩ³xi²txu¹li¹. I³sa³e²ko³xa² ĩ³xi²txu¹li¹. Wẽ³sai²na² ĩ³su²lhã³ain¹ju³ta² ten³jah¹la² ya³lu²na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³xi²txu¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe²hxi²sxã³nhon³ta³lun²ka³tu³ ĩ³sa²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²yxau³ka³tu³ hã²wxã³txa³ Wẽ³sai²na² a²hã³ka³nai²na² nxe³sxã³ tẽ³sxã³ ĩ³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³sa³e²ko³xai²na² ĩ³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³xi²tãu³ã²tu³ a²ha³lo²a² ha³ta³nxe³jau³xa² ĩ³hen³txi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txi²nyhain¹te³ã²n¹jau³kxai³lu¹:

— E³ro²jah³lai¹tã² Ju³te²an¹ko³xai²na² I³sa³e² ko³xa² kã²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹laix1tã² ya²la³tu³ ya³lu²na²hẽ³li¹. Ya³lu²ha²kxai³ a²ki³lha³lxa² Ar³ke³lau²sah³la² ã³wẽ³not3sxã³ ha³lo²a² wa³kxẽ³yah³la² hxi²kan¹txi³lon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ha³ta³nxe³jau³su² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txi³nũ²la² yuh³lxi³jau³su² th³na²

yxau²xai³th³nai³tã² hai³txi³ wa³li²sxã³ yxau²xai³to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe²nxa³kxe³su² hxi²sxã³nhon³txi²si¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wa³li²si¹hxa³jau³su² ain³kxi²ha²kxai³ ha³lo²a² ã³xa² Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a² I³sa³e² ko³xa² kã²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² ai³sxã³ yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Ko¹xai²na² yxau²xai³lyain¹nũ²la² Na³sa³re²th³na² ã³wih¹sxã³ yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su² kxã³nxi³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹la²nãu³xa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². E³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Na³sa³re²th³nã¹nã¹jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³txain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ jũ¹nxa² kxã³nãu³a¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² ko³nãu³a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² he¹xai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³a² wxã³kxai²nã²tu³ Sũ³na² Wãn³txa² ĩ³hen³txin³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txin³tain¹te³nah¹lxi¹:

2 — Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² ã³sxã³ ã³nxa³wã²na³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ā³sxã³ ĩ³ãin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² ti³hẽ¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 A²nxe³ju³ta²na² kxã³nxi³ta² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a² ai³sxã³ ĩ³ye³kxi²tu¹wi¹. ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxã³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nã²tu³ a²wxã³tĩh³na³nũ³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ya²la³tu³ wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Jã¹nxe³jah¹la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã²la² ã³whih²kxi²nha²ka³lo³a² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹: Ka³me²la² a²wã²la² tẽ³sxã³ ã³whih²kxi²nha²ha²kxai³ a²sĩ³i¹nha²ka³lo³a² po¹na² wã²la² wxa²sĩ³i¹nha²ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Yain³txa² te²a² so¹lxi³ yain³te²ju²hẽ³la². Ka³yat3su² ĩ³so¹jĩ²ha²kxai³ txu³ha²yau³xa² so¹lxi³ ĩ³na²ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nã¹tũ³ka³txi³su² a³li³nũ²la² wxã³ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xan¹tũ³ka³txa²

wxã³ha²kxai³ Jor³tâu²yau³xa² a²ha³lo²khai³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxã³sxã³
tũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²
Sũ³na² ĩ³hen³txain¹sãn²nũ²la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na²
hxi²ki³kxai³lu² ã³wa²su¹jau³su² yxo²ĩ²ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxo²ĩ²ah³lxi³ha²kxai³ ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³tâu³ãn²tu³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wxã³ha²kxai³ sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² wxã³ha²kxai³
ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹te³lhxã³ wxã³ain¹tâu³a¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wã¹sũ³nai²li² an³txi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxã³ wxa²ẽ¹nãn¹jau³su²
nxe³te³nah¹lxi¹: “ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sain¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yex¹sain¹tũ¹xã¹,
a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa²su¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ ti³he¹nxe²nxa³wi¹. Nxe³sxã³
wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³nai²li² ĩ³ki²ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹. 8 Ya²la³tu³
wxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³sxã³ ĩ³ãn²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³kxai²nãn²tu³
wain³txi³ kãi³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Hi³a²ne³kxai²na² wi¹lye²kxai²nãn²tu³
a²nxã³kxai²na² wi¹nũn³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³jah³lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Wi¹tẽ³kxai²na²
wi¹lxa³nxã³kxi²kxa²yã¹nxa² wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 9 Nxe³yãn¹ta¹
wãn³txi³la³ ĩ³wa²lũ³xi²sah³lxin¹jau³la³ nxe² e³kxi²sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Sah²lxan³te³nah¹lxi¹:
“A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³su² ki³tã³li¹. Nxe³ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhxã³
ĩ²nẽ³tu¹wi¹.” Nxe² ĩ³ye³kxi²syah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na²
wxa²sũ³nu²khai³su² kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ten³kxai²nãn²tu³
kwa²txah³la³kai²na² tẽ³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³a² ka³te³na² wet¹si¹jau³su²
hxi²ka¹nhĩ³nx2na³li¹, Txa²wã¹sũ³na²su¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na²
wẽ³ha³lxi³su² ti³hi¹ta¹nhĩ³nx2na³li¹. 10 Jã¹nxe³jut3su² hi³a²ne³kxai²na² ĩ²li³te²la³
wi¹nã³kxi²nxa³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²ka² ĩ³tau³ka²tã³sãn²nũ²la² ha³nxe²a² yat3sxã³
hxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te³lhxã³ kxa²yã¹nxe² wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³yah²lxan³kxai²nãn²tu³
ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³nũ²la² ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹tũ³ka³txai²na² ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jã¹nxa¹jut3su² txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta³nũ³a²
hxi²ka¹nhĩ³na¹wi¹. Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³sxã³ ĩ³ãn²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³sãn²ka³tu³
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta² hxi²ka¹nhĩ³na¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²tu³
txa²si³yo³na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Wxã³te³na¹
hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa³ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² tẽ³sxã³ ã³nhit1sxã³
ã³si³tẽ³kxi²na¹kxe³su² hxi²ka¹nhĩ²nxa³nha²wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³nhxan³ka²ti³nx2ti³ha²kxai³
nxe³jah¹lo²su²na³li¹. 12 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² hai³sxa² wa³kxẽn³yah³lai²na² hai³sxa²
wi¹wen¹ha²kxai³ an³sxã³ yain³ta³ki³a² wxa²so¹te²ju²hẽ³li¹. Wxa²so¹kxai²nãn²tu³
wã³na³la³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²sxã³ yain³txa³ki³a² ĩ³ya³lan³kxi²xai³te²ju²hẽ³li¹.
ĩ³ya³lan³kxi²nũ²la² yain³txa³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxã³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a²
ã³na¹sxã³ ũ³thũ²kxa² sa²hêt1sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³
a²nũ²a² wi¹lhin¹te²nãu³xa² oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹ko³xa² ũh³wxe³ũh¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a²
ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nãu³nãn¹ko³xa² ha³lo²a² i³sa²tẽ³ko³xa² ã³na¹kxai¹nha²kxai³
nxẽn³tain¹tu¹wi¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nũ²la² wxa²kan³sxã³
wxã³nũ²la² Jor³tâu²yau³xan¹ko³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
ĩ³ha¹txi²te³lhxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ĩ³ha¹txi²te³na¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²

hxi²ka² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Yxã¹ta¹
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹xa³tã³lxa¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxã¹li² kQ³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²sxa³li¹. Ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹ju³ta²
wai³nxa³wi¹. Ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxan²ti³ txa²hxi²ka²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹si¹nxa²ha¹jau³nũ³su² wxã³san¹kxai²nãn²tũ³ti¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

– Nxe²nxa³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ sa²yo²we¹te³la¹wi¹.
Nxe²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhu¹nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹nhũ²la² Je³su²jah³lai²na² ĩ³yau³xa²
wxa²li³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ oh³sĩ³na² sa²yo²hai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²yo²hai¹ka³tũ³
kwa³sxa³xa² hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² oh³nãu³a² a³ka³nxi²xi²ye²ka³tũ³
Je³su²jah³lai²na² ãn³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 ã³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹sxã³
oh³nãu³an¹te²a² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹te³nah¹li¹:

– Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹. A³li²na¹kxah³lai²la¹wi¹.
Wi¹lxo³kxi²sain¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4

KQ³nxe³ti³ kãi³sain³si¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²xai³sxã³
ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³nũ¹xa³ko³xa² ã³sa²so¹si¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a²
Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ã³ ĩ³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³su² Sa³ta³na²jah¹la²
hi²sen³su² ã³tũ³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Jã¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³
a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²ka² hxan³sxã³ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ wxa²sa²wa²la³kxi²nũn³sxã³
te²yã¹nxe² wxa²sa²wa²la³kxi²nũn³sxã³ a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². 40 nxe² a³la²ni² 40 nxe²
ka³nxa³hi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² yain³txa² kwa² ã³na¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³
heh³li³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² ã³tũ³sxã³ e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
E³kxi²te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² nxĩ¹nha²kxai³ txah³lxa³kxai²na² e³kxi²txai¹nhẽ³li¹. Txah³lxa³kxai²
tẽ³sxã³ yain³txi³nũ³xa² ĩ³yat1sxã³ wet1si¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

– Kwa²nxi¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³sxa³wi¹. Sũ³na² wãn³txu¹ta²na²
jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Yain³txi³khai³xa² so¹li³ yain³sxã³ yxau²xai³yah³li³txa³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
a²yo²sai¹jau³xai²na² hã¹nxe³ti³jau³xa¹ wet1yxau²xai³jah¹li³hẽ¹li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ã³sa²so¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
wi¹lhin¹thĩ³nãu³a² ã³sa²so¹nũ²la² Sũ³na² sxi²ha² kĩ³khaix1thĩ³na² a²ne³ka³nah²nãu³a²
ũh³wxe³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Ũh³wxe³kxi²te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² nxĩ¹nha²kxai³ yuh³ã³na¹nha¹txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tũ³
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹.
Nxe³nĩn¹ju³ta²nũ³a² Sũ³na² wãn³txu¹ta²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² oh³xan¹ta² nũ³ka³txai²na² wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su²
ĩ³ye³kxain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nãn²tũ³ a²hxi²ki³khai³xa²
ã³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxi³su² ã³yu³kxĩh³ton³nxa²kxa²ya³n³txi³su²
nxe³nxa²ha¹wi¹.”

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Sũ³na² wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² yau³xã³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹;

“Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹la² wi¹la³ ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su² wã³nxĩn¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hẽ¹li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Jã¹nxe³jut3su² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka² ã³sa²so¹nũ²la² wã³la² kĩ³khai¹nxe³ka³txa² ũh³wẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² ha³lo²a² yuh³xan¹ta² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nũ³ka³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wã²nã³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹khai¹nxe³ye²kxe³su² wã²nã³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã²nã³ũ¹hain¹te³nah¹lxi¹;

9 — Ju¹tai²na² ha³lo²ai²na² hã¹nxe³ju³ta² ũ³hũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Wxã²na² ã³ka³ti³wẽ³sãn²sxã³ sa²nẽn¹kxi²san¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³xa² kwa³na³te³nah¹lxi¹;

— Sa³ta³na²jah¹lã³. ã³waix3txa²hẽ³li¹. Ten³nxa²hxa³nhai¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹;

“Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxi³ ã³ka³ti³wẽ³sxã³ sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Jah¹lai²na² so¹lxi³ sa²yo²wet1sxã³ yau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ nxe² e³kxi²ta³lun²nũ²la² Sa³ta³na²jah¹la² ã³waix3sxã³ a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³waix3sxã³ a³li³nũ²la² oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² wxa²kan³sxã³ wxã³nũ²la² Je³su²jah³lo²kxai³ yain³txa² ũ³hũ² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹ni² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa² wa³ka³la² kã³ĩ³ ã³si³wxe³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³ain¹jau³su² ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxi²sãn²nũ²la² Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a² ko³xan¹thĩ³na² ai³lhxã³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³sxã³ Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³hxai²na²hẽ³ nxe³thĩ³na² a³li³nũ²la² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³ya²kxi²sa²tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³na² kãin²je³na² u²lxan³thĩn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³xai²na² a²ĩ³lxa² Se³bu³lo²na²ko³su² ha²kxai³ Naf3ta³li²ko³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

14 Nxe² ã³ya³kxi²sxã³ yxau²xai³kxe³su² ĩ³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² Sũ³na² ĩ³hen³txi³jau³xau³hxai²tẽx1tã² e³ta¹hxai²hẽ¹la². E³te³nah¹lxi¹;

15 — Se³bu³lo²na³ko³xa² Naf3ta³li²ko³nãu³a² ĩ³ye³na² kãin²je³na² a²wa³kan¹ko³nãu³a² yxã¹ta¹ Jor³tãu²yau³xa² a²ha² ya¹nãn¹ko³nãu³a² Ka³li³le²a²ko³xa² nxe³te²nũ³ka³txe²nãu³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xai²la¹wi¹.

16 A²nxe³te²nãu³xa² wãn³txa² wi¹jau³xa² yũ²na³li¹. Ka³nxah³ju³ta² yxau²xai³tũ³ka³txi³sin²ta²wi¹. A²nxe³te²nãu³xa² ha³lo²a² ha³te¹khai¹nxe³ju³ta² ĩ³ain¹na²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² ya³lu²te²hũ³nxe² yxau²xai³te²nãu³xa² ha³lo²a²ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta² nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²ha³lo²a² sa²kxĩ³kxi²su² ĩ²ain¹na²hẽ³li¹. A²ẽ¹nãu³ai²na² ya³lu²ju³ta² so¹lxi³ yũ³na²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹na² ka³tẽ³na² wi¹tãu³a² yũ³ain¹na³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² yxau²xai³ka³tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³ ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txi³te³nah¹lxi¹;

— Wxa²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³sxã³ ã³nxa³wã²na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. ã³sxã³ ĩ³ãin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a²wxã³ti³wa³kxi³lxon³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³lo²kxai³ ai³na² sai¹tũ³ka³txa² ĩ³kaix1so¹ain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² ã³ye³nai²na² Ka³li³le²a² ye³nai²na² a²yo²ka³teh³tĩ³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxai³nũ²la² in³txa²ha¹lin¹te²a²ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Si³mãu²ah³la² Pe²jah³la² ĩ³yĩ¹li²nũ³jah¹lo²su² ha²kxai³ ã³tre²ah³lo²su² ha²kxai³ a²lon³ti³nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²na² ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² ã³ye³na² ã³na¹i² sa²sai¹xi² nxe² o²la³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ju¹tai²na² so¹lxi³ o²la³kxi²ya³te²ju²hẽ³la². 19 Jã¹nxe³sxã³ a²lon³ti³nãu³xa² ĩ²yah³nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³wxi¹. ã³si³tẽ³sa¹hẽ¹li¹. Ai³na² ã³na¹yah³to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ã³si³tẽ³sa¹hin¹kxai²nã²ntu³ a²nũ²a² ĩ³kaix¹so¹ja³hin¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹, ã³si³tẽ³kxi²sa²si¹hain¹ju³su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe²e³ta³lun²nhĩ¹na¹ a²kwẽ¹ta²na¹ ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² ã³sxã³ ã³si³tẽ³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³ka³tu³ta¹ jũ¹nxã² yan¹nãu³a² ã³nxai³ain¹ka³tu³ta¹ Se³be³te²u²jah³la² a²ki³lha³nãu³xa² Jo³ãu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxã³ ka³no¹a² ka³lo³ẽ¹na² ã³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wxe³sxã³ ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² sa²ka³tũ¹sxã³ sa²hau³ko³tain¹je²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²kwẽ¹ta²na¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³kaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 ĩ³kaix¹te³na¹ Jo³ãu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxã³ a²wĩ³na² ã³waix³ti² ka³no¹a² ka³lo³a² ã³i² nxe³yah³nũ²la² Je³su²jah³la² hi¹txai³lya³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wã³txa²wi¹jau³xa²ĩ³hen³txi²wi¹kãi³i²nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ Ka³li³le²a²ko³nãu³a² Je³su²jah³la² ai³lha²thet³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ã³wih¹xai³lha²thet³sxã³ wã³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a² ĩ²li³te²na¹ ĩ³ta³ka³txa² ĩ³ton³ta³nxã² kwa²hai²hain²ta³nxã² nxe³te²na² ã³tĩ³kxi²nã²ntu³ nxe³te²na² whã²na¹ wi¹we²txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Nxe³te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² a²ha³ta³nxã² u²lxi³ ã³na¹ha²kxai³ ai³lhxã³ Si²ri³a³ko³nã¹tũ³ka³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹nũ²la² ĩ³ta³ka³txa² ĩ²li³ka³txa² ĩ³ton³te²a² yũ³kxi²nã²ntu³ ã³sa²so¹ha²kxai³ ĩ³nhã²ju³ta² yũ³te²a² ã³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²ai²na² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su² te²na² ã³sa²so¹ha²kxai³ ã³tau³txẽ³kat³sũ³ka³ta² yũ³te²su² te²na² ã³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²ai²na² nũ³kan²ta³kxi²te²na² ã³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²a² wi¹lain³ta³kxi²te²nãu³xa² nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² hi²sen³su² tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ we²txin²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Jã¹nxe³te²kxa²yan³tu³ a²nũ²a² ka³lxa²khai¹nxe³te²nãu³xa² Ka³li³le²a²ko³xan¹te²nãu³xã² Te³ka²po³li²ko³xan¹te²nãu³xã² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nã¹te²nãu³xã² Ju³te²a²ko³xan¹te²nãu³xã² ha³lo²ai²na² Jor³tãu²yau³xa² ha³tih³xan¹ko³nã¹te²nãu³xã² nxain¹sxã³ Je³su²jah³lo²kxai³ ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5

Wã³la³ka³txa²ne³ka³nah²nãu³a²Sũ³na²wã³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 ã³si³tẽ³kxain¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ²kxain¹nũ²la² wã³la³ka³txa² wxa²ka³la³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxa²ka³la³ka³tu³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wxe³nũ²la² a²sa³wi¹ha³lxa² yãu³son³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Yãu³son³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la² a²yo²wã³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxi¹:

Ka³lih³kxi²kĩ³khai³jau³su²

3 A²nũ²a² ĩ²li³te²na¹ a²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu¹:
— “Txa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ hxi²ka¹nha¹ju³ta² yũ³ti³hex¹sa²nxa³nha¹. Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ hxi²nũ¹sa²jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxi²nã²ntu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

- 4 Hī¹nai²na² āin²ti³sxā³ nān³ta² ha³lo²ai²na² hin¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹.
Kxān³nāu³a¹ i³nxū²kwai³lxū¹nx2ti³tu¹wi¹.
- 5 Hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² thāi³ti³la² yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³xai³tā²
hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
- 6 A²nū²a² he³ja³lu²te²nān²tu³ yain³txa² yxo²kwain³te²ju²hē³li¹. Yā³lxu²khaix¹te²nān²tu³
i³yau³xa² yxo²kwain³te²ju²hē³li¹. Nxe³tū³ka³txai²li² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na²
wain³txi³ kâi³ju³ta³nū³a² ten³sxā³ kâi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹.
Kxā³nāu³a¹ a²nū²a² yain³ta³lun²te²na² ũ³kxi²kxa² yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a²nū³a² ā³xa²
ten³yah²lxan³tho³li¹.
- 7 A²nū²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³jah³lxin¹kxai²nān²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²txi³tu¹wi¹.
- 8 Hī¹nai²na² wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹.
Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nain²txi³
ye³yah³lxin¹tu¹wi¹.
- 9 Hī¹nai²na² a²nū²a² ā³nhāu²no³nyhu¹kxi³ju³ta² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² a²ki³lha³lhxu²
ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.
- 10 Hī¹nai²na² wain³ju³ta² so¹lxi³ kâi³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuh³lxa³thin¹nx2tain¹kxai²nān²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹txa²
Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.
- 11 Hī¹nai²na² Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a²nū²ai²na² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³te²su² te²a² ko³nxe³ti³ e³kxi²nx2ti³ta³nxa²
khāuh³lxa³ti³nx2ti³ta³nxa² ki³han³jau³su² e³kxi²nū¹nx2ti³ta³nxa² nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. 12 Kāin² ka³lih³sxā³ wi¹lxon³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² oh³nān¹ko³nāu³a¹ ũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta³nū³a² wi¹ju³ta²
yū³nx2ti³tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³nx2ti³kxa²yā¹nxe² kxā³nhx¹nu¹tai²na²
wxa²ne³hē³tu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na²
khāuh³lxa³tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹li¹, Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹te²nū³ka³txa²su¹.

Sah²ne³ka² ha³lo²a² sa²ha²tet1jut3sū³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ sah²ne³ka² yā¹nxe³yah³lxi¹lxi¹. Sah²ne³kai²na² a²nū²a² hxi²ka² tē³sxā³
yain³txa² ũ³sa²wi²ki³kxai²nān²tu³ wi¹yain³kxi²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ sah²ne³kxai²li²
a²kxah²ju³ta² sū¹nxe³kxi²kxai²nān²tu³ hai³txi³ ten³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Kī³sxa²kxai³ kwa²
ka³la²ko³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²hū³yah³lxi¹lxi¹. Wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²li²
a²nū²a² e³lxah²lxi³xa³kxai²nān²tū³ kwa² ha²ya³kxa³lxi³sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.

14 Te²yā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹ha³lo²ai²na² a²ha²tet1jut3sū³yah³lxi³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
Wā³la³ka³txa² a²ne³ka³nah²nāu³a² sxi²je³na² we¹ki³kxai²nān²tu³ hāi³i² yxau³hī³nx2nxa³wi¹.
A²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ e³lxah¹ i²ain¹tu¹wi¹. Te²yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Wi¹kâi³sxā³
yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²li² a²nū²a² e³lxah²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
e³lxah²lxi³ i²ain¹tu¹wi¹.

15 Jā¹nxe³sxā³ lā³pi³āu²tē³na² hxi²tē³ki³kxai²nān²tu³
hai³txi³ kwa³ta³lē³na² ũ³ti¹kxi²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ ha³lo²a²
ko¹kon¹ju³ta² ũh³wxe³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹sxi²ha² whāi²na¹
wi¹ko¹ko²tūh¹lxi²te²ju²hē³li¹. 16 Te²yā¹nxe³jut3su² lā³pi³āu²tē³na² sa²kī³ki³kxai²nān²tu³
ha³lo²a² wi¹lha²tet1te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² kâi³yah³lxin¹ju³tai²na² a²nū²a²
a²yxo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹kâi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
oh³nān¹ko³xai²na² yxau³jah¹lai²na² sa²nēn¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² kâi³jah³lxi³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² sa²yxo²wet1sxā³ kâi³jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ wxa²ẽ¹nã¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txai²na² wãn³txu¹tai²na² nxe³jau³xai²na² whã²na¹ ã³na¹si¹jau³su² Je³su²jah³la² a²ten³jau³su² na³xã¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wai³nxa³wi¹. Nxe³to³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹txai²na² hã¹nxe³ti³xa¹ sa²yo²wet¹sxã³ kã³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 18 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²wã¹ha³lo²ai²na² oh³nãn¹ko³nãu³a² yuh³nãn¹ko³nãu³a² nxe³sxã³ wa³su³txi³ tĩ¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Nxẽ²nxa³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² tĩ¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Wãn³txai²na² yxau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ yau³jũ¹lxi³jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ tĩ¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Jã¹nxe³jau³xu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² we¹ta³lun²sãn²tu¹wi¹. 19 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²la³ wãn³txai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sũ³na² wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² ten³sa²nxa³nhai¹. ã³na¹hxa³ta¹tũ¹xã¹. A²nũ²a² ã³xa² jau³jau¹xai²na² ã³na¹hxa³si¹hain¹jau³su² i³yau¹ũ³ai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² nxe²e³kxi²ke³la³te²kxai³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ¹na¹ jah¹lai²li² hai³txi³ i³sa²nẽn¹kxi²ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txa² whã²na¹ i³yau¹ũ¹hxa³ti² sa²yo²we¹ti² nxe³kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ Sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ¹na¹ kãin² i³sa²nẽn¹kxi²ju³ta² yũ³tu¹wi¹. 20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. E³kxi¹nx²ta¹wi¹. Ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² nxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² sa²yo²we¹tai¹nxa³wi¹. Nai¹nxa³ha²kxai³ wxã²na² sa²kxai³lu² wa³to²hi² wi¹la³ wet¹jah²lxan³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² yũ³nx²ti³xa³lho³li¹.

A²nũ²a² i³q̃n³ta³kxi²nẽ³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xa² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² ã³xa² i³sun²tã¹kĩ³ju³ta² wai³nxa³wi¹. I³sun²tã¹ain¹yah³lxin¹kxai²nãn³tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx²ti³sxã³ i³sun²tã¹nx²ti³ha³tai¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 22 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wãn³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² nxe³nx²ta¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²lo³nai²na² i³q̃n³ta³kxi²nĩn¹kxai²nãn²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx²ti³sxã³ i³sun²tã¹nx²ti³ha³tai¹.” Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²lo³nai²na² nxe²e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Ra²ka²jah¹lo²si¹lxi¹. I³lxi³thi¹nxa³jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Si³ne²tri³o²tũ³ka³txai²na² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nũ³ka³txai²nãn²ta² hxi²ka² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx²ti³sxã³ i³sun²tã¹nx²ti³ha³tai¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ nxe²e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²hoh³lxi³su² yũ³nxãn²nxa³i¹.” Nxe²e³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² kō³nxe³khaix¹ju³ta² ha³nxe² i³sa²tẽ³ju³tai²na² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² yũ³yah³lxi¹nha³tai¹. 23 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ai³sxã³ ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³nai²na² yen³kxa² ũ³hũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i²sxã³ i³sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xai²na² hit³txã²ti³kxe³su² i³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hã¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Yen³kxai²na² Sũ³na² ũ³hũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³ai²na² hã¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. 24 Nxe³yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ wxa²wã³tã³xai²li² hãu²non³si¹jau³su² e³kxi²nyha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe²na³na¹ hã²wxãn³txa³nu² yen³kxin³txi² tẽ³xi²ka³tu³ Sũ³na² ũ³hũ¹tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

25 Wa³su³txi³ hãu²not³nyha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ nyhah¹lxan³kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xai²li² tẽ³nxa²lxi³sxã³ hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² ã³sa²so¹nx²ti³ha³ta²wi¹. ã³sa²so¹nx²ti³kxai²nãn²tu³ po³li²sa²jah¹la² sa²nũ¹nx²ti³ha³ta²wi¹. Sa²nũ¹nx²ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi¹nx²ti³ha³ta²wi¹. 26 Nxe³nx²ti³kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ wa³su³txi³ ã³wa²su¹kxi¹nx²ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa² ũ³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³

ã³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
ã³wa²su¹si¹nx2ti²jau³su² i³ye³kxah²lxan³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³ha³tai¹.

Txu¹ha² ã³xa³ka³lxa² ã³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

27 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹ha² ã³xai²na²
ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 28 Nxe³yãn¹ta¹
e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txu¹ha² ã³xai²na² i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
e³yah³lxin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹hai²li² ã³whĩn¹ti³sah²lxun¹nãn³kũ².”
Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ya²la³tu³ txu¹hai²na² ã³whĩn¹ta³kxi²nyah¹lxin¹kxa²
yã¹nxe² hxi²ki³te²li³ yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 29 Jã¹nxe³te²kxa²ya³tu³ wxa²ye³ki³ki³a² ye³wi¹tãu³a²
ko³nxe³ti³ kã³si¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ye³sai¹nha²sxã³ u²lxã³na¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
A²nxe³ju³tai²na² ye³ki³ka³na³ka³na³ki³a² ã³na¹sxã³ ã³ye³ki³kho³nhãn³kxai²nãn²tu³ jũ¹nxe²
ãin²ta³lxi³nha²hĩ³ki³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ txa²wã¹nũ²a² whã²na¹ ha³lo²a² ko³xai²na² ha³nxe²a²
j³sa²tẽ³ko³xa² ã³na¹nẽ³tain¹kxai²nãn²tu³ kãin² ãin²ta³lxi³nha²hĩ³ki³tã³li¹. 30 Te²yã¹nxe³jut3su²
wxa²hxi²kai²na² hxi²wi¹tãu³a² hxi²kai²na² ko³nxe³ti³ hxi²kã³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
i³hxi²ki²lho¹nha²sxã³ u²lxã³na¹jah³lxi³hẽ¹li¹. A²nxe³ju³tai²na² hxi²ka² ka³na³ka³na³te²a²
ã³na¹sxã³ ã³nhxi²kho³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ jũ¹nxe² ãin²ta³lxi³nyhah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.
Yxãn¹ta¹ txa²wã¹nũ²a² whã²na¹ ha³lo²a² ko³xai²na² ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ko³xa²
ã³na¹nẽ³tain¹kxai²nãn²tu³ kãin² ãin²ta³lxi³nha²hĩ³ki³tã³li¹.

Txu¹ha² ã³na¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

31 Txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²ai²na²
a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹ nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² ã³na¹a¹tũ¹xã¹.
Nxe³kxai²nãn²tu³ ha³teh³nxã³nxa² tẽ³sxã³ a²ten³jau³su² ã³wha²li¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³txã³nxai²na² tẽ³sxã³ txu¹hai²na² ã³hũ¹jah³lxi³sãn²sxã³ ã³wa²sut1sxã³ yxau³hĩ³nx2na³li¹.”
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 32 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wãn³txai²na² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xa²sa¹:
Txu¹hai²na² txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² in³txa² ã³xai²na² ã³whĩn¹ti³nhãn²nxa³ta¹ka³lxa²
nxe³ta¹ka³lxãin²txi³ tẽ³sxã³ ã³na¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ in³txa² ã³xah³la²
so¹nh³kxai²nãn²tu³ txu¹hai²na² te²ain²txi³ a²nũ²a² ã³xa² ã³whĩn¹ti³nyhu¹kxa²yã¹nxe²
hxi²ki³la³hĩ³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kã³ju³tai²la¹wi¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ in³txi³su² i²li³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ã³na¹kxi²ta¹ka³lxai²li² nxe³ta¹ka³lxãin²txi³ so¹nh³kxai²nãn²tu³
nxe³jah¹lai²na² txu¹ha² ã³xa² ã³whĩn¹ti³nyhu¹kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lon³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹.
Ko³nxe³ti³ kã³ju³tai²la¹wi¹.

Ha³lo²a² kã³ki³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² yau³xã³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na²
nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxã²na² e³in¹jau³su² nxĩn¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³nu²sa²na³li¹.
Txa²wãn³txa² ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Nxĩn¹jau³su² nxĩn¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³
wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³txa²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ki³han³jau³su² e³in¹kxai²nãn²tu³
e³in¹jau³nũ³a² nxe³txa³hẽ¹li¹. Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³yo²nũ¹sa²na³li¹.
Ya²la³lyau³xai²la¹i¹. Nxẽn¹jau³su² nxe³txa³hẽ¹li¹.” Kxã³nhxĩ¹nai³tã¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹li¹.
34 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²yo²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na² ã³lxi²jau³xai²la¹i¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:
Wãn³txa² e³in¹jau³nũ³a² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³ju³ta³nũ³a² e³txa³hẽ¹li¹. Oh³nãn¹ko³xai²na²
ã³ye³yo²nũ¹nẽ³ju³ta³nũ³su² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ko³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ko³xai²la¹i¹. 35 Yuh³nãn¹ko³xai²na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su²
wai³nxa³wi¹. Nxe³ko³xai²na² Sũ³na² yu³kxai²na² tĩ³yu³wxe³nha²ju³tai²la¹wi¹.
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³thĩ³nai²na² Txa²wã¹sũ³na²
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la² a²sxi²khai³xai²la¹wi¹. 36 Wxa²ne³kxa³nãu³xai²na²
ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³sxã³ wxa²ne³kĩ³sxai²na² ne³tĩ³tĩ³yo²ta³nxa²
ne³hãn³ta³nxa² nxe³sxã³ hxi²kan¹nxã²nxa³i¹. 37 Hã¹nxe³sxã³ e³in¹jau³nũ³su²

nxĩn¹te³nah¹lxi¹: “Nxẽn²na³li¹.” Ta³nxa², “Nxe²nxa³wi¹.” Ta³nxa², nxĩn¹jau³su² ã³nhĩ³nx2na³li¹. Nxĩn¹kxa²yu³su² jau¹xai²lan¹nha²kxai³ wai³nhĩ²nxa³wi¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³hĩ³nxa¹lxi¹.

A²nũ²a² ã³xai²ĩ³wa³lxĩn³kxi³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² kõ³nxe³ti³ kãĩ³ũh¹nxa²kxai²nãn²tu³ ã³wa²to²hi²sxã³ kãĩ³ũh¹txa³hẽ¹li¹. Nxĩn¹ju³kxai³la¹. A²nũ²a² ã³xai²na² wxa²ye³na² sa²ye³sai¹nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxai²nãn²tu³ jah¹lai²na² ye³nai²na² te²yã¹nxe² kãĩ³sxã³ ã³wa²la³kxi²nhãn¹kxai²nãn²tu³ sa²ye³sai¹ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ nxe³ju³ta²nũ³a² wain³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wxa²wxi²ai²na² sa²wxi²sa²tã³nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxai²nãn²tu³ jah¹lai²na² wxi²ai²na² te²yã¹nxe³ kãĩ³sxã³ ã³wa²la³kxi²nhãn¹kxai²nãn²tu³ sa²wxi²sa²tã³ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ nxai¹nĩn¹ju³ta³nũ³a² wain³te²ju²hẽ³li¹.” Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹jãx¹sxã³ jau³xai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 39 Nxe³yãn¹ta¹ txa²yo²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na² jau³xã³lxi²na³li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹nxain¹jah¹la² ã³wa³lxĩn³txa³hẽ¹li¹. Nxe²nxa²te²kxa³yãn³txi³su² wxa²ne³xa² wxa²ne³wi¹tãu³ai²na² wxa²ne³su²nxain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³ha³tih³nãu³a² ã³nxa³yo¹o³tũ³txai¹nhẽ³li¹. 40 A²nũ²a² ã³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ta³ka³lo³a² yxo²kwain³sa³nha¹. So¹kxi²si¹jau³su² txa²hxi²kan¹jah¹la² ĩ³ye³kxai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ta³ka³lo³a² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³kxa²yu³su² wxa²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a² kwa²sa²son¹ka³tu³ ũ³hũ¹tain¹nũ³nhẽ¹li¹. 41 Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²su² te²na² e³kxi¹nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²yen³kxa² sa²nah³so¹sxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Tĩh³nai²na² ai³na¹tĩh³na² ũ² ki³lo²me³tro³tĩh³na² ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹.” Jau³su² nxe³nxain¹kxai²nãn²tu³ tĩh³na² ki³lo²me³tro³tĩh³na² tĩh³nha¹li¹ yen³kxai²na² sa²nah³so¹sxã³ ã³si³tẽ³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. 42 Te²yã¹nxe³jut³su² a²nũ²ai²na² wxa²yen³kxai²na² a²ten³jau³su² e³kxi¹nxain¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “Wxa²yen³kxa² kwa² ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nxain¹kxai²nãn²tu³ kwa² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹.

A²nũ²a² txa²wã¹kõ¹kon¹te²a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

43 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² yau³ã³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² wa³kxa² yxau³nũ¹jah¹la² a³lxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²kõ¹kõ¹ah³la² hĩt³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³sxa³wi¹. A²nũ²a² ĩ³tih³nxe³nx2ti³ te²nãu³xu¹ta²na² wãn³txi³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 44 Nxe³yãn¹ta¹ txa²yo²wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²kõ¹kõ¹nãu³xa² a³lxin¹txi³txai¹nhẽ³li¹. Ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hi¹nx2ti³si¹hain¹jau³nũ³a² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²nx2tain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxan²ti³, “Wi¹lhĩn¹ju³ta² so¹lxi³ yxau³txai²lã¹. Khãuh³lxa³ti³hit¹sah²lxin¹tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na²sa¹.” Yah³lxin¹jau³su² Sũ³na² ĩ³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. ĩ³hĩ³txã²tain¹te²na² sa²kxai³lu² wi¹ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ ĩ³wa²lã³xi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²ai²na² yxo²ha³nxe³lhxã³txi³ kõ³nxe³ti³hit¹sxã³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³ta³nxa² khãuh³lxa³ti³nx2ti³ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wi¹lĩ²si¹hain¹ju³ta³nũ³a² Sũ³na² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 45 Nxe² kãĩ³ũ¹hain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³tãu³a² oh³na² yxau³jah¹la² a²ki³lha³lxa²nãu³lot³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lhĩn¹te²la³ ta³nxa² kõ³nxe³thin¹te²la³ ta³nxa² nxe³te²na² a²yo²ha³kxa¹ u³je³na³ka² ĩ³ha³te¹kxi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² wi¹kãĩ³ta³nxa² kõ³nxe³ti³ kãĩ³ta³nxa² a²yo²ha³kxa¹ wẽ³ha²yau³xa² wẽ³hã¹si¹jau³su² sa²si¹hã³te²ju²hẽ³li¹. 46 Jã¹nxe³kxe³kxa²ya³lhu² a²nũ²a² a³lxi²nx2tain¹te²na² so¹lxi³ a³lxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi²yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² kãĩ²nhĩ²nxa³lho³li¹. Nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txa² te²yã¹nxe² kãĩ³ain¹nũn³te²ju²hẽ³li¹.

47 Te²yã¹nxe³jut³su² a²nũ²a² ne³khauh²hain¹yah³lxin¹te²na² wxa²wã³tã³nãu³sxu² kxai²nãn²tu³ nxe³te²na² so¹lx³ wi¹le³kxain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wai³nhĩ²nxa³wi¹. A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² te²yã¹nxe² kãĩ³ain¹nũn³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²nãu³xa² hai³txi³ã³wa²to²hi² wi¹le³kxi²yah³lxĩ³hĩ³nx2nxa³lxĩ¹.

48 Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³na² yxau³jah¹la² hãĩ¹nxe³kxe³hũ³sxã³ a³lxĩ²nha²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² kãĩ³sxã³ a³lxĩ²nha¹jah³lxĩ³hẽ³li¹.

6

Yen³kxa²wã²nhũ¹kxi²kĩ³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ kãĩ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² sa²nẽn¹kxi¹nx2tain¹jau³nũ³su² yũ³tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹nx2ti³jau³su² jau³xa² so¹lx³ kãĩ³sxã³ãn³ten³jah¹lxĩ³hẽ³li¹. Nxe³to³ta¹ nxe² kãĩ³sxã³ãn³ten³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ Wxa²wĩ³na² Si³yxau³ka³txa² Oh³nãn¹jah¹la² wi¹kãĩ³yah³lxin¹kxa²yo³ha²ũ³hũ¹nx2ti³xa³lho³li¹.

2 Jã¹yxah³lxin¹jut³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²na² hxi²nũ¹nu³hain¹yah³lxĩ³to³hin¹tãu³a² hai³txi³ju¹ta³la³ kãĩn²ĩ³yũ¹khaix¹yah³lxĩ³txa³hẽ³li¹. A²nũ²a² kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nãu³xa² nxe² kãĩ³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa²ã³nũ²kxi²thĩ³na²ã³wih¹sxã³ĩ³yũ¹kxi²sxi²je³na² ai³sxã³ĩ³yũ¹kxi²nxain¹te²ju²hẽ³li¹. Kwa²sa²nẽn¹kxi²nha²ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³te²nãu³xa² kãĩ³ain¹kxa²yo³ha²hĩ¹na¹so¹lx³yũ³te²ju²hẽ³li¹. 3 Yxãn¹ta¹ wxa²nũ³kã³txa²te²yã¹xah³lxĩ³txa³hẽ³li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³ a²nũ²a²ĩ²nx2ti³xa³tãu³a² yen³kxi³txa²jah¹la² hxi²nũ¹tain¹jah¹lxĩ³hẽ³li¹, kãĩn²te²lo³nx2tain¹kxa²yan³txi³su¹. 4 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hãĩ³a² wi¹kãĩ³ye²yah³lxĩ¹nha²kxai³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² hãĩ³a² kãĩ³kĩ³kxa²ĩ²nẽ³jah¹la²ũ³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Sũ³na²e³kxi²ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²yah³lxĩ³to³hin¹tãu³a² a²nũ²a² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nãu³xa²te²yã¹nxe² kãĩ³yah³lxĩ³txa³hẽ³li¹. A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³kã³txa²ã³nũ²kxi²thĩ³na²ã³wih¹sxã³ a²nũ²a² ne³kxaix3tãu³a²ĩ³sa²nxũ³sxã³ e³kxi²to³hi² sxi²je³na² nu²ki³ye³lot3tãu³a²ĩ³sa²nxũ³sxã³ e³kxi²to³hi² nxain¹te²ju²hẽ³li¹. Kwa²sa²nẽn¹kxi²nha²ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³te² he³la³kxi³nãu³xai²na²hĩ¹na¹so¹lx³ kãĩ³ain¹kxa²yo³ha²yũ³te²ju²hẽ³li¹. 6 Yxãn¹ta¹ wxãĩ²na² sa²kxai³lu²: “Sũ³na² e³kxi²to³ha¹tũ¹xã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ²kxi²nẽ³jah¹la² nũh¹lxĩ³ ĩ³ye³kxi¹jah³lxĩ³hẽ³li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³su² hãĩ³a² e³kxi²kĩ³to³jau³xai²na² ĩ²kxi²nẽ³jah¹la² Te²hi²sen³kxai³lu²ũ³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

7 Jã¹nxe³sxã³ Sũ³na² e³kxi²yah³lxĩ³to³hin¹tãu³a² wãn³txa² yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³to³lxĩ³jau³xa² e³kxi²yah³lxĩ³to³txa³hẽ³li¹. Nxe³te²yã¹lxjau³xa² Sũ³na² wãn³txa² ĩ²ai¹nxa³tũ³kã³txa² nxe³te²yã¹lxjau³xa² e³ain¹to³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu²: “Yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³to³lxĩ³ Sũ³na² e³kxi²sĩn¹to³ha¹kxai²nãn²tu³ ain³kxi²sa²sĩn¹tũ¹xã¹.” Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ hai³txi³ ain³kxi²nũ¹hai¹nxa³lho³li¹. 8 Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe² kãĩ³yah³lxĩ³txa³hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³kxai³lu² ã³ten³yah³lxin¹jau³su² e³kxi²yah³lxan³ta³lxa¹ã²la² wi¹kõ³nh²te²ju²hẽ³li¹. 9 Nxe³yãn¹ta¹: “Sũ³na² e³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ jau¹xai²na² e³li³kxi³jau³nũ³a² e³kxi¹jah³lxĩ³hẽ³li¹. Nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Txa²wã¹wĩ³na² oh³na² yxau³jah¹lãĩ³. Wi¹lhin¹sxã³ sa²nẽn¹kxi² kãĩn²te²lo³txa²ju³ta²ten³sa²sĩ¹nhai¹.

10 Wxa²wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kxan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² wa³su³txi³ yũ³nũ¹sa²nhĩn¹ju³ta³nũ³a² ten³sa²sĩ¹nhai¹. Oh³nãn¹kõ³nãu³a¹ ten³nxa²ju³ta² hãĩ¹nxe³sxã³ wa³su³txi³ sa²yxo²wet1sxã³ kãĩ³ ta³lu²nain¹te²tu³wi¹.

Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ yuh³nān¹ko³nāu³a² te³xa²yā¹nxe² sa²yo²wet¹sxā³ kâi³ ta³lu²nain¹ju³ta³nū³a² ten³sa²sī¹nhai¹.

11 Yain³txa² hâi¹nxa² ũ³hū²sa²sī¹nī¹nhîn¹txai³sa²sī¹nhē³li¹.

12 A²nū²a² â³xai²na² ko³nxe³ti³ kâi³ŭ¹sain¹sī¹nxai²nān²tu³ ne³wā²na³ŭ¹hain¹sī¹na¹wi¹. Nxe³ain¹sī¹na¹kxa²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³ŭh¹nxa²sī¹na¹ju³ta²

ne³wā²na³ŭ¹sa²sī¹nhē³li¹.

13 Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kâi³si¹sī¹na¹ju³ta³nū³a² â³sa²so¹sa²sī¹ntxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ju³ta² â³non²ta³kxi¹sa²sī¹nhē³li¹. Jā¹nxe³jut³su² wxāi²na² so¹lxi³ ha³lo²ai²na² a²wa³kxēn³yah¹lo²sī¹nha²kxai² nū³kxūn³ta² si³yxau³jah¹lo²sī¹nha²kxai³ wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²sī¹nha²kxai³ nxe³sa²tē³sī¹nī¹lxi¹. Ta³lu²na¹wi¹. A²mē³.”

Nxe³kxa²he³la³kxi³su² Sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³to³hē¹li¹.

14 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² â³xai²na² ko³nxe³ti³ kâi³ŭh¹nx2ti³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ ne³wā²na³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² Wxa²wī³na² Oh³na²yxau³jah¹la² ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxe³su² ne³wā²na³ŭh¹nx2ti³nūn³tu¹wi¹. 15 Nxe³yān¹ta¹ wxa²ē¹nān¹ju³su² nxe³ke³la³te²kxai³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li²ko³nxe³ti³kâi³ŭ¹sain¹na²hē³na¹. Ne³wā²na³ŭ¹hain¹nxa³lho³na¹.” Nxīn¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² wxa²ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³ŭh¹nx2ti³hī²nxa³wi¹.

Yain³txa² i³yain³ki³ju³ta² â³na¹ki³ju³ta² i³yau¹ŭ³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Sū³na² e³kxi²te³lhxā³ yain³txa² i³yain³ju³ta² â³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³ti³ki³lxo³nha²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wi¹lhin¹ki³lxo³nha²jah¹la² te²yā¹nxe² kâi³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² he³la³kxi³su² yain³txa² i³yain³ju³ta² â³na¹ain¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nhā²nxa³ha²kxai³ hxi²khai²lxi²nxa³ha²kxai³ ne³te²kxai³la¹ khāuh³lxa³ti³nxa² yain³txa² i³yain³ju³ta² â³na¹yain¹kxe³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³ju³ta² hī¹na² so¹lxi³ ũ³yho³hi²hain¹ju³ta² ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Ki³han³nxa³wi¹. 17-18 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²na²: “Sū³na² i³ye³kxi²te³la¹nhai¹. Yain³txa² i³yain³ju³ta² â³na¹a¹tū¹xā¹.” Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nha² wxa²hxi²khai²lxi² nxe³te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² â³xai²na² i²nxa²tain¹kxai²nān²tu³ yain³txa² i³yain³ju³ta² â³na¹yah³lxin¹ju³ta² i²nxa²ti³xa³lho³li¹. Nxe³te²kxa³yan³tu³ta¹ Wxa²sū³nai²na² i²ki³sxa³jah¹la² i²nxa²ti³tu¹wi¹. I²nxa²ti³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ ũ³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Yen³kxa² kâin² ũ³wha¹kxi³ju³ta² i³yau¹ŭ³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² kâin² ũ³wha¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wa³la²la² i³kho³kxi²ha²kxai³ yen³kxa² i³nān¹kxi²sxā³ khon³nha²kxai³ nxe³kxi²nē³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la² hâi³a² wxā³sxā³ kâi³sa²no¹ki²nē³te²ju²hē³li¹.

20 Nxe³yān¹ta¹ oh³nāu³nān¹ko³xa² wi¹kâi³yah³lxin¹kxa²yo³nhū³a² ũ³wha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ wa³lan²txa³ i³kho³kxi¹nx2ti³xa³ha²kxai³ i³nān¹kxi²sxā³ kho³thxa³txa³ha²kxai³ nxēn²nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la² hâi³a² wxā³sxā³ kâi³sa²no¹ki²nxa³lho³li¹. 21 Nxe³sxā³ wxa²yan³txi³nū³a² ũ³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lxi³ wxa²ē¹nāu³a² nū¹hain³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² i³yau¹ŭ³jau³su²

22-23 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ye³nai²li² ye³wi¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ye³wi¹lxa³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²la³ whāi²na¹ hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹kxai²nān²tu³ wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lxa³kxai²nān²tu³ wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³ki³sxa³wi¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ sa²yo²we¹ki³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxā³ nxe³te²na² wān³txai²na² hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹ta³lxi³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la²

ka³na³ka³na³te²na² ĩ³hĩ³ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹yah³nẽ³jah¹la² ã³xai²na² a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹hxi²kan¹yah³nẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² sa²yo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹yah³nẽ³jah¹la² ã³xai²na² sa²yo²ã³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yo²we¹ta³nxa² yen³kxa² kwa²ũ³ha¹kxi²ki³ju³ta³nũ³a² o²la³kxi²ta³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ kã³ki³te²ju²hẽ³li¹.

25 Jã¹nxe³jut3su² na¹ha²kxai³ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nũ³su² ta³nxa² ĩ³na²kxi³jau³su² ĩ³na²yah³lxin¹kxe³nũ³su² ta³nxa² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Wã²la² ka³lo³ai²li² ũ³whi²kxi²nhã¹ka³lo³nũ³ai²li² hxi²waun³txi³nha²sxã³ yxau²xai³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nxe³jut3su² ka³te³na² yxau²xai³ki³ju³ta² sa²kxai³lu² yain³txi³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ txa²wã¹nũ²ai²na² sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. 26 Nxe³sxã³ ai³kxe³su² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Hai³sxai²li² ũ³whĩ¹ai¹nxa³ha²kxai³ yain³txi³su² wxa²so¹sxã³ ũ³wha¹ai¹nxa³ha²kxai³ nxai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² Oh³nã¹jah¹la² hi²sen³su² ũ³yhai¹tain¹te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² te²kxai³lu² ã²la² kã³non³sxã³ a³lxi²sa²tẽ³nx2ti³na³li¹. 27 Kãin² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nã²tũ³ ã²la² a³lu²on³sxã³ ka³te³na² yxau²xai³yah³lxi³hĩ²nxa³lxi¹.

28 Te²yã¹nxe³jut3su² wã²la² ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Si³sa³yã³sa² ha³lo²a² wen¹ka² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Hai³txi³ hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wã²txa³ we¹ta¹nxa³ha²kxai³ ain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. 29 Sa³lo³mã²ah³lu¹ta²na² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²wa³kxẽ³ta² kãin²jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yen³kxi³khai¹nxe³ha²kxai³ wã²la² wi¹khai¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ si³sa³yã³sa³kxai²na² wi¹wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. 30 Hĩ¹na¹ wi¹we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³ai²na² ĩ³hxa³nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³kxai³lu² ĩ³wi¹we¹je²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹, si³sa³yã³sa³kxa² so¹lxi³ kxan²ti³na¹. Nxe³te²yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³nain²txi³ hxi²kan¹txi³ wi¹lhau³ko³tũ¹nx2ti³tu¹wi¹, hxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Jã¹yxah³lxin¹ju³ta² yxo²ĩ²syah¹lxin¹ju³ta² kãin²ye¹nxa²ti³xa³wi¹. 31 Jã¹nxe³jut3su² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. E³yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxan³te³nah¹lxi¹: “Ĩh¹nxe² yain³txa³nu³la³ so¹kxi²sxã³ yai³nhĩ³ki³ji¹? Ĩh¹nxe² na²ki³jau³nũ³la³ so¹kxi²sxã³ ĩ³na²hĩ³ki³ji¹? Wã²ta³ ĩh¹nxe³ka³lo³la³ ũ³whi²kxi²nha²hĩ³ki³ji¹?” Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 32 Nxe³ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Sũ³na² wã²txa² yxo²ĩ²ai¹nxa³tũ³ka³txi³nã³xai²na² yen³kxa² yxo²kwain³sxã³ ã³te³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³yã¹ta¹ wxã²kxai³ ha³lo²a² ã³taut3to³jah³lxin¹kxe³su² Wxa²wĩ³na² Si³yxau³tã³a¹ Oh³nã¹jah¹lai²na² Hi²sen³kxai³lu² taut3to³jah³lxin¹kxa² whã²na¹ ĩ²jah¹lo²su² na³li¹. 33 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wã²txa² sa²yo²wet1hxa³jah³lxin¹ju³ta² txa²nũ² ã³te³ni² Sũ³na² wi¹lhin¹ti³hit1txa²lxi³ju³ta³nũ³a² txa²nũ² ã³te³ni² nxe³jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nã²tu³ yen³kxai²na² ã³taut3to³txai³yah³lxin¹kxai²li² ũ³tet1sũ³nx2ti³tu¹wi¹. 34 Jã¹nxe³jut3su² ka³nxa³ha²ta³ai²na² ta² yen³kxi³nũ³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²nã³a² yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²ka³ya³lhu² hĩ¹na² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxi²yah³lxan³sxã³ ã³wa²sut1sxã³ yxau²xai³yah³lxi¹lxi¹. Ka³nxa³ha²ta³ai²na² te²yã¹yxah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹.

7

A²nũ²a² ã³xai²na² kQ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 A²nũ²a² ã³xai²na² yxo²wa³su³txi²sxã³ kQ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yã¹ta¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kQ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³nũ³tu¹wi¹.
2 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² ĩ³yĩ¹lain¹yah³lxin¹kxa²yã¹nxe² ĩ³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹.

Hxi²kxãu³khaix¹nxe³sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² hxi²kxãu³khaix¹nxe³sxã³ kãi³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. ³ Wxa²wã³tã³xa² kō³nxe³ti³ kãi³jut3su² ju³ta² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² kãin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta²na² yã¹nx2na³li¹. Wxa²wã³tã³xai²li² hi³a² sĩ³na² ye³wi²kxe³su² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³yã¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ã³ye³wau¹kxi²nha²hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxe³su² wxa²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu²: “Txa²wã³tã³xai²li² hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxã¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ã³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² i²nyhah¹lxan³kxe³su² wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. ⁴ Nxe³sxã³ wxa²wã³tã³xai²li² e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi¹nxa²sĩ¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxã¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ã³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yũ³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. ⁵ Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wxã¹li² wi¹lhin¹ki³lxo³jah¹lo²su² yah³lxi¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa² sa²ye³sai¹nhat1jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³sã²nũ²la²wi¹li²nha²sxã³ wxa²wã³tã³xai²li² hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxin¹tu¹wi¹. ⁶ Yen³kxa²wi¹lhin¹kxa²yũ³yah³lxin¹kxa²tẽ³sxã³wai³a³lxa²kwa²a³na¹ũ³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ ã³wa²lhxã³ ye³kãi²ne³nx2ti³ha³ta¹. Te²yã¹nxe³jut3su²txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³ai²na² yũ³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ kwa³jan³ta² yxa³kxa² ha³lo²a²yuh³xã¹na¹ũ³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe²ã³na¹ũ³yah³lxin¹kxai²nã²tu³yxa³kxai²li²tĩ³ka³la³ju³ta²yũ²na³li¹. Nxe³sã²na²ka³tu³hã²wxã³txa³ã³nhe¹kxi²sxã³i³ya²lu¹nx2ti³ha³ta¹. Nxe³ju³kxai³lu²nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na²wã³txa²i³hen³txi³yah³lxin¹tã³a²nxe³jau³jau¹xai²na²an³ta³kxi²sxã³en²txain¹kxai²nã²tu³ha²ya³kxa²i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa²wi¹kxa²ũ³hũ¹nẽ³jau³su²

⁷ Txa²wã¹sũ³na² i³wã³jah³lxin¹kxai²nã²tu³ a²wi¹ju³ta²ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³yen³kxa²ã³ten³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxũ³sxã³sxi²ha² a²yo²a² i³yo²to¹tot1jah³lxin¹kxai²nã²tu³ sa²yo²than²yex1nx2ti³tu¹wi¹. ⁸ Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Sũ³na² i³wã³jah³lxin¹kxai²nã²tu³ nxe³yah³lxi³te² i³nxã²tu³ a²wi¹ju³ta²ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa²ã³ten³yah³lxi³te² i³nxã²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sxi²ha² i³yo²to¹tot1jah³lxin¹te² i³nxã²tu³ sa²yo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹. ⁹ Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ wxa²wẽ³sai²na² yain³tũ³xa² i³wã³txi³nx2ti³kxai²nã²tu³txah³lxa³kxa²ũ³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhã¹te²la¹xã³? ¹⁰ Te²yã¹nxũ³sxã³ai³na²i³wã³txi³nx2ti³kxai²nã²tu³txih³xa³ũ³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhã¹te²la¹xã³? ¹¹ Hai³txi³ti³he¹nx2nxa³wi¹. Kō³nxe³ti³hin¹yah³lxin¹kxan²ti³ yen³kxa²wi¹te²na²so¹lxi³wxa²wẽ³ha³lxai²na²ũ³hũ¹ain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Te²yã¹nxe³ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³jah¹la²Oh³nã¹jah¹la²sa²kxai³lu²i³wã³ti³yah³lxin¹kxai²nã²tu³yen³kxa²wi¹kxa²wa³to²hi²sxã³ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. ¹² Jã¹nxe³jut3su²a²nũ²a²wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta²ten³yah³lxin¹kxa²yã¹nxe²kãi³ũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xa²Txa²wã¹sũ³na²wã³txa²jau³xau³hxai²tẽ³lta²i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na²wã³txa²nxe²i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Tĩh³nu²ha¹lin¹tĩh³na²i³ya¹ũ³jau³su²

¹³ Yuh³nãu³ã¹ko³xa²hin¹ki³tãu³a¹tĩh³na²yxau²xai³ki³tĩh³na²ha¹lin¹tĩh³na²yũ²na³li¹. Nxe³sxã³kãin²tĩh³nai²na²sa²kxai³lu²a²nũ²a²ka³lxa²tũ³ka³txa²yxau²xai³lain¹tĩh³nũ²su²te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³tĩh³nai²li²yxau²xai³ki³kxai²nã²tu³hã²wxã³txa³yan¹nãu³a¹khãuh³lxa³ti³sa²tẽ³nhẽ³tu¹wi¹. ¹⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹hã³tĩh³xan¹tĩh³nai²na²kãi²nxa³tĩh³na²yxau²xai³ki³kxai²nã²tu³hã²wxã³txa³yan¹nãu³a¹Txa²wã¹sũ³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a²yũ³nũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Ka³tẽ³na²wi¹tãu³a²yxau²xai³ki³tu¹wi¹. A²nxe³tĩh³nai²na²sa²kxai³lu²a²nũ²a²ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa²yxau²xai³tĩh³nũ³su²te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³jut3su²tĩh³na²kãi²nxa³tĩh³na²ya³lo³txi²sxã³yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

Hi³sa³ka³txa²nxã³kxi²ju³ta²i³ya¹ũ³jau³su²

15 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² nxe³ki³lxo³nxe³tũ³ka³txai²na² wxã³ha³ta²wi¹. Wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² ki³lxo³tai¹nha²kxai³ a²tai²na² o³ve²a²hũ³ye²tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ au³txi³ a²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxe³thi¹nai¹nha²kxai³ ã³na¹nx2ti³te³lxã³ nxai¹nha²kxai³ hau³hũ³te²sin¹tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³sa²si¹hã³ye²nxai¹nxa³ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. O²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta² wi¹lhin¹jut3su² ta³nxa² ko³nxe³thin¹jut3su² ta³nxa² a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹ko³nyha¹lxin¹tu¹wi¹. U²va²ki³a² kwa² hu³kxẽ¹ha² i²li³tẽ¹ha² kũh²sxa³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ fi²ko²nxã³kxa² kwa² hi³sa³ka³txa² ã³nxã³kxi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. 17 Jã¹nxe³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² wi¹ta³nxã³kxa² so¹lxi³ ã³nxã³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ hi³sa³ka³txa² ko³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ta³nxã³kxa² so¹lxi³ ã³nxã³kxi²te²ju²hẽ³li¹. 18 Te²yã¹nxũ³jut3su² hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxã³kxa² ko³nxe³ta³nxã³kxa² ã³nxã³kxi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Hi³sa³ka³txa² ko³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxã³kxa² wi¹ta³nxã³kxa² ã³nxã³kxi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. 19 Jã¹nxe³jut3su² hi³sa³ka³txa² wi¹nxã³kxi¹hxa³kxai²nãn²tu³ hã¹sxã³ a²nũ²a² hxi²ka² tau³ka²sa²tã³nũ²la² ha³nxe²a² ũ³thũ²ka³tu³ i³hxa³ye²te²ju²hẽ³li¹. 20 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² o²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta² i²yah³lxi¹nhĩ¹na² a²ẽ¹nãu³ai²na² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

Txa²wã¹sũ³na² i²nẽ³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

21 A²nũ²a² i²li³te²a² hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³kxain¹kxan²ti³: “Nxe³sa¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe²e³kxi²kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wi³na² Oh³nãn¹jah¹la² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su² sa²yo²we¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²na² i²li³te²la³ oh³nãn¹ko³nãu³a² ã³wih¹tu¹wi¹. 22 A²nxe³tãu³a¹ kwa² i³ye³kxi²sain¹tu¹wi¹. I³ye³kxi²sain¹ju³ta³nũ³a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lã³. Nxe³sa²sĩ¹lxi¹. Wxa²wãn³txai²na² i³hen³txi³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Wxa²i³lxa² i³ye³sxã³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³na² a³li³si¹jau³su² kwa³na³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²i³lxa² i³ye³sxã³ nũ³kxũn³khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sĩ¹na¹ha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lxi³khai³su² sĩ¹na¹wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²na¹jau³nũ³su² nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “I²nx2ta¹tũ³ka³txi³su² yah²lxa³lxi¹. ã³waix3jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ko³nxe³thin¹ju³ta² kãi³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.” Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

Sxi²ha²txon³te²a² i³yau¹ũ³jau³su²

24 Jã¹nxe³na¹jut3su² a²nũ²a² i²li³te²na², Txa²wãn³txa² ain³kxi²te²nãn²tu³ sa²yo²wet1sain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² a²hoh³lxah³la² yã¹te²hũ³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²hoh³lxah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ton³nũ²nhai¹. Txah³lxa³kxa² ũ³si³ka³tũ²kxi²sxã³ ton³nũ²nhai¹. 25 Ton³ta³lu²nain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ wẽ³ha²yau³xa² kãin² wẽ³hã¹yain¹nũ²nhai¹. Kãin² wẽ³hã¹ye²ha²kxai³ ka³wã³lxai²na² kãin² hũx1tha²kxai³ it3ta² kãin² it3tha²khai³ nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ sxi²lha³ sa²khot3je²nxa³nũ²nhai¹, txah³lxa³kxa² ũ³si³ka³tũ²kxi²sxã³ to³nai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wãn³txa² sa²yo²we¹jah¹lai²na² nxe³kxa²yã¹nxe²na³li¹. 26 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²na² Txa²wãn³txa² ain³kxi²sa²te²nãn²tu³ sa²yo²ã³sain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²ka³ka³un³jah¹lo²hũ³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ton³nũ³nũ²nhai¹. Ka³yã³la² ũ³si³ka³tũ²kxi²sxã³ ton³nũ²nhai¹. 27 Nxe³ka³tu³ ton³ta³lun²nxa²ha¹te¹ wẽ³ha²yau³xa² kãin² wẽ³hã¹ha²kxai³ ka³wã³lxa² kãin² hũx1tha²kxai³ it3ta² kãin² it3tha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²hai²li² sa²kho³kxi²ye²nu²nhai¹. Sa²nai¹hxa³je²nũ²nhai¹, ka³yã³la² ũ³si³ka³tũ²kxi²sxã³ txon³kxi²ha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sa²jah¹lai²na² yã¹nx2na³li¹. Jã¹nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²sa³wi³ha³lxai²na²

a²nũ²a² ã³si³tẽ³kxi²tũ³ka³txai²na² nxe³sxã³ Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² ã³yau¹ũ³jau³xa² ã³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² sa²hxi²kat1ju³ta² ã³yau¹ũ³jau³su²
 28 Nxe²e³ta³lun²tãu³a² a²nũ²a² ain³kxi²tũ³ka³txa² o²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 29 O²lain¹te³nah¹lxi¹:
 – Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² hxi²kan¹jah¹la² wãn³txa² e³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² te²yã¹nxe² wxi²kan¹sxã³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8

A²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²
 1 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nũ²la² wã³la³ka³txa² ka³nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³nxi²te³na¹ a²nũ²a² ka³lãun³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³tãu³a² in³jah³la² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ã³te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³nũ²la² ã³n³kax³ti³wxe³sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. “Wxa²ã³ta³ka³txa² hxi²kan¹txi³ we²txi²nxa²ha¹tũ¹xã¹.”
 Sa²ki³kxai³lu¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²nxũ³sin²nha²sxã³ wxa²wxai³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Wxa²wxai³te³nah¹lxi¹:
 – Ten³sa³nhai¹. We²txi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe²e³ta³lun²nhĩ¹na¹ a²ã³ta³ka³txai²li² we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³h¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sẽ¹li¹. Ain¹tãu³a² we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nũ²a² a²xã³xa² ã³hen³txi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ai³sxã³ ã³yau¹ũ¹nhat1je¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ hã²wxã³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ã³yau¹ũ¹nxain¹kxe³su² ã³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ wã³nxĩn¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xa²na² tẽ³sxã³ Sũ³na² ã³hũ¹yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² we²txi²nxain¹ju³ta² ã³yau¹ũ³nha²yai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nũ²a² ã³ton³te²a² we²txi²jau³su²
 5 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ai³sxã³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Ro³ma²no³ nũ³ka³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ã³tĩ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³xi²sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 6 – Nxe³txi¹. Txa²sa³wi³sa² ã³ton³kxi²sa³na²hẽ³li¹. A²nũ²ai²na² whã²na¹ kan²ta³kxi²nha²sxã³ sxi²ha² sxa³ha²kxai³ khãuh³lxa³ti³nha²khai¹nxa²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ã³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 – Wxã³na¹tu¹wi¹, we²txi²te³lha³ku¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 8 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no² nũ³ka³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Nxe³sa²lxi¹. Txai²li² wxa²ye³na²kãin²sa²nxa³wi¹. Txa²sxih²nãu³a² ã³si³tẽ³kxi²san¹ju³ta³nũ³su² ã³u²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³ hã¹nxe³sxã³ a²wãn³txa² so¹lxi³ ã³ye³kxin¹kxai²nãn²tu³ txa²sa³wi³sĩ³na² we²nxĩ²tu¹wi¹. 9 Jã¹nxe³na¹jut3su² te²yã¹nxũn³na¹wi¹. hxi²kan¹jah¹lo²su² yũ³sa²nũ³nha²kxai³ so³ta²to² nũ³ka³txa² sa²yxo²wet1sain¹tũ³ka³txa² yu³nũ³na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³sxã³ txa²sa³wi³sxai²na² ai³si¹ha¹jau³su² ã³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ ai³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ sa³wi³sxa² ã³xai²li² wxã³si¹jau³su² ã³kaix1so¹na¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ ã³wxã³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ txa²wa³ka³lxa² wa³kon³si¹ha¹jau³su² ã³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ wa³kon³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² ka³lih¹ti³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²tũ³ka³txa² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² sa²kxai³lu² jah¹la²nu¹ta²li² i²sain¹te²sai¹nxa³nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ yxo²i²sain¹nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³ka³lxa¹txi³ i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ kũ³we²ki²la² yxo²i²sai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹. 11 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² yũ³hĩ¹na¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na², I³sa²kah³lu¹ta²na² Ja³ko²ah³lu¹ta²na² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² me²sa²ka³lo³a² i³yain³te³lhxã³ ã³wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² ha³lo²a² u³je³na² a³li³xi²tãu³an¹ko³xai²na² wxã³ai¹nha²kxai³ u³je³na² kan³tãu³an¹ko³xai²na² wxã³ai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ wxã³sxã³ yai³nain¹tu¹wi¹. 12 Nxain¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²i²sai¹nxa³te²na² ka³lxa¹te²nãu³xa² oh³nãn¹ko³nãu³a² u²sa²tã³ain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta² u²sa²tã³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² tũ¹ka³txain²txi³ ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³nai¹nha²kxai³ kãin² yxo²ka³tã³ta³tain¹tu¹wi¹.

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² nũ³kxũn³jah¹la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— I³xi¹txu¹li¹. Yxo²i²san¹kxa²yã¹nxe² wxa²sa³wi³sxai²li² we²txi²na¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ i³ye³kxi²hĩ¹na¹ sa³wi³sai²li² we²nxi²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³kxi²nũ³ka³txa² we²txi²jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ai³nũ²la² Pe²jah³la² sxi²ha² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹tãu³a² Pe²jah³la² a²hãĩ³na² i³hi¹la³kxi²ka³txa² i³ton³sxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 15 A²nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² te²hi²sen³kxai³lu² i²tãu³a² ta¹ka³lxa²na² hxi²ka² hxi²ki³ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²ki³hĩ¹na¹ i³hi¹la³kxi²ka³txa² we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². We²txi²nũ²la² i³sa²yxau³nũ²la² yain³txa²kxai³lu² ãu¹la³kxi²nũ²la² wet1sxã³ ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi¹te³lhxã³tãu³a² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxu²kwai³yxau³jah¹la² tẽ³sxã³ wxã³ai¹ni² i³ta³ka³khai³xa² i³ton³jah¹la² tẽ³sxã³ wxã³ai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²nãu³xa² Je³su²jah³la² hi²sen³su² i²ain¹tãu³a² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³te²a² a³li³si¹jau³su² kwa³na³ha²kxai³ i³ta³ka³khai³xa² we²txi²ha²kxai³ nxe³sxã³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ we²txi²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Jã¹nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² a²wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wã¹i³ta³ka³txa² ã³wa²su¹tẽ³lha²kxai³ txa²wã¹nũ²ai²na² khãuh³lxa³ti³nha²ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³lha²kxai³ nxe³jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxi²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³kxe³su² ã³nũ²kxi²ye²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³su² i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³si¹jau³su² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³tãu³a² in³jah³la² ha³tẽh³nxã³nxa² a²hoh³lxah³la² wxã³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lãĩ³. Ha³lo²a² i²li³tãu³a² ã³nxai³lin¹tãu³a² ã³si³te³kxi¹nx2ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³sa²lxi¹. Wai³a³lxa²si³ta³lã²tẽ¹nai²na² a²sxi²lho³tẽ³na² yũ³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ai³kai²na² a²ye³sa² wet1sxã³ a²sxi²lho³ju³ta² yũ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹ Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lai²na² hai³txi³ ha³lo²a² kwa² sxa³na¹ju³ta³nũ³a² yũ³sa²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Hã²wxã³txa³nu² a²sa³wi³sxa² ã³jah¹la² wxã³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wī³na² ka³ten³su² hin¹tāu³a² yxau³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²sān²nū²la² sa²nī¹kxi²sā²na¹ka³tū³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. A²nū²a² ĩ²li³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹txa³kxai²nān²tū³ a²nū²a² ya³lu²te²a² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu² wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxai²nān²tū³ sa²nī¹kxi²txai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² ĩ³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹jau³su²

²³ Nxe²e³ta³lun²nū²la² ā³waix3si¹jau³su² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ²⁴ Nxain¹nū²la² ĩ³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³tāu³a² it3ta² ũn³txi³ sa²xit3ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ũn³txi³ sa²xit3tha²kxai³ ĩ³yau³xai²na² sa²ne³kxi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² hxi²tha³ha²kxai³ sxa³sxā³ ā³xi²ta¹hxai²hē¹la². ²⁵ Nxe³tj³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wxa²yū³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txu¹lxi¹si¹lxi¹. Ā³non²ta³kxi²sa¹si¹lxi¹. Ā³nxū¹tē³te³lhxā³ sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² txu¹lxi²nū²la² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yuh³lxah³lxin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² kāin² yxo²ī²yah²lxan³tai¹. Nxe²e³nū²la² ĩ³sa²yxau³nū²la² it3tai²na² ĩ³ye³nai²na² nxe³sxā³ yxo²xūn³txi³ ĩ³kwai²kxi²ha²kxai³ ha³lo²a² ā³nhāu²no³je²ta¹hxai²hē¹la². ²⁷ Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tū³ in³txi³nāu³xai²na² ĩ³yo²o²lha² ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹jah¹lo²tan³te²la¹xā³? Jah¹lai²na² wān³txa² it3ta² ũn³ju³ta² ā³wxe³si¹jau³su² ĩ³ye³na² sa²hāu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³jau³su²

²⁸ Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³nai²na² yxo²ha³tih³nāu³a¹ yxau³son³kxi²nū²la² ha³lo²a² Ka³ta³rē²na³ko³xa² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹te³na¹ in³txa² ha¹lin¹jah¹la² ne³khau²sxā³ ĩ³ha¹te²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² in³txai²na² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³ta¹hxai²hē¹la². Sxi²khai³xa² yū³ya³hxa³ha²kxai³ a²nū²a² ya³lun²te²a² sxa³ko³xa² hoh³ya³ta¹hxai²hē¹la². An³txi³khai¹nxe³jau³su² nū³kxūn³khai¹nxe³jau³su² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³si¹yha³jau³su² kāi³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta² a²nū²a²nāu³xai²na² yuh³lxi³si¹jau³su² tīh³nai²na² ā³nxai³ain¹te²sxa³yu²hē³la². ²⁹ Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³la² ĩ²ya³sxā³ in³txai²na² a²yo²wān³txa² ĩ³kaix1ja³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sān²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Tah²sa²nhi¹lxi¹. ĩh¹nxe³sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Ha³lo²a² ā³nhau³ko³nxa³ta³lxa¹ ĩ³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹nhīn¹jau³su² wxān³nhīn¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ A²nxe³tāu³a² ha³lo²a² ul²ye²nxa³kxe³su² kwa³jan³ta² yxa³kxa² ka³lxa²te²nāu³xa² hoh³sxā³ ũh³yait1tain¹ta¹hxai²hē¹la². ³¹ Ũh³yait1tain¹te³na¹ ko³nxe³te² yāu³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ĩ³wā³txi³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxū²kwai³li³sa²sih¹nhīn¹jau³nū³su² kwa³na³sa²sīn¹nhīn¹kxai²nān²tū³ yxa³kxa³nāu³xai²na² nxū²kwai³yxau³sī¹na¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³waix3jah¹hin¹kxai²lē¹. Jau³su² nxū²la² ya²la³tū³ nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ yxa³kxai²na² nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ yxa³kxa³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³na² ne³kxu²nxa² wā³la³ka³txa² wxa²kan³kxi²si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³nāu³a² sa²tā³nū²ta³lxi³si¹jau³su² ĩ³lon³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

³³ Nxe³te²kxa³yan³tū³ in³txai²na² yxa³kxai²na² wa³kxē³nāu³xa² ĩ²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nih³sxā³ a²sxi²yhe³nai²na² ā³wih¹ka³tū³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². In³txa² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² a³li³si¹hain¹ju³tin³txi²
 ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 34 A²nxe³jut³su² sxi²je³na² yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² ne³khauh²si¹hain¹jau³su² a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³
 Je³su²jah³la² ĩ²sxã³ ã³tũ³nũ²la² yuh³lxai¹nha²kxai³ ha³lo²a² ã³waix³si¹hain¹jau³su²
 win¹ta²te²lxi³ ĩ³wã³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹ka³tũ³ ĩ³ye³nai²na²
 yxo²ha³ti³lhi³ka³tũ³ a²sxi²jen³khai³xa² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² wi³xi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 Wi³xi²tãu³a² in³txi³nãu³xa² ne³khauh²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xai²na²
 in³txa² ĩ³ton³jah¹la² kan²ta³kxi²ka³txa³la³ ĩ³ton³jah¹la² tẽ³sxã³ wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Hã¹sxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²kãin²ju³ta² in³txi³nãu³xa²
 yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ sãn²sxã³ ĩ²nhai¹nha²kxai³ in³txa² kan²ta³kxi²jah¹la²
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wẽ³sã¹. Nxex³txi¹. Nxũ²kwai³lxũ¹txa²hẽ³li¹. Wxa²ko³nxe³ti³ kã¹in¹ju³ta²
 sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nãu³xa² a²ha³tih³sa² te²nãu³xa²
 e³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²li² Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxot³sxã³ kã¹nĩn²tai¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³nu²su²
 nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹jau³su² ki³han³sxã³
 e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² tũ¹ka³txai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³xai²na²
 wi¹ko³nha²kxai³ e³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ko³nxe³jau³su² wxa²ẽ¹nãu³a²
 e³kxi²nyhah¹lxin¹ji¹wi¹? 5 Nxe³ha²kxai³ ĩ¹jau³la³ wãn³txa² wa³sut³jau³la³te²la¹xã³?

“Wxa²ko³nxe³ti³ kã¹in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “Ĩ³ton³jah¹lã¹.
 ĩ³sa²yxau³sxã³ ã³nxĩ³xi¹sẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe²hĩ³ji¹wi¹? 6 Yxãn¹ta¹
 Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta²
 ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³ton³jah¹lo² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. ĩ³sa²yxau³txi¹.
 Wxa²sxa¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² kan²ta³kxi²jah¹la² wã²nxũh¹lxi³ ĩ³sa²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³
 ã³nxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xai²na² ju¹tai²na²
 ĩ²ain¹sxã³ ka³lih³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³lih³kxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²i²
 wxi²kin³ti³to³ni² nxe³yain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² kãin²jah¹lo²su² na³li¹, a²nũ²a² nxe² ĩ³hxi²ka¹tha²kxai³lu¹.
 Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ma³te²ah³la² ĩ³kaix¹so¹jau³su²

9 Nxe³nũ²la² ã³nxai³nũ²la² in³txa² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la²
 ĩ³ha¹txi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³te²ah³lo²su² nha²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 Ro³ma²no²ko³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la² te²hi²sen³su² ĩ³sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²
 ã³wxe³sxã³ ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 hi²sen³kxai³lu² ã³wa²to¹tain¹tãu³ ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ã³si³tẽ³kxi²sẽ¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
 Ma³te²ah³lu¹ta²kxai³lu² ĩ³sa²yxau³nũ²la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Hã²wxãn³txa³
 sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² ĩ³yain³te³lhã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³wxe² a²nũ²a²
 ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa³ ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³wxe² a²nũ²a²nãu³xa² ko³nxe³ju³ta²

kāi³te²su² te²nāu³xa² ka³lxa¹te²nāu³xa² ā³wxe² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³wxe² ain¹sxā³ i³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³ju³ta²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². I²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– I³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² sa²kxai³lu² a²nū²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³kā³txi³su² a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su² te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sxā³ ā³wxe³sxā³ i³yain³ya³hain¹ju³tu¹ta²na² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³wxe³sxā³ i³yain³ya³hain¹sīn¹te²sin²ta²ku²? Wi¹kāi³jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ nxe² i³yain³ya³hai¹nh¹nx2nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tāu³, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² wi¹lain³kxi²nha² te²hi²sen³su² hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² so¹lxi³ ā³ten³te²ju²hē³li¹. 13 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² ũ³hū¹sah¹lxin¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³a² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³ txai²li² hai³txi³ a²nū²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² i³kaix1so¹te³lhxā³ wxān²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² kō³nxe³jah¹la² so¹lxi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxi³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Heh³lxi²yxau³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxā³sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa²wi³ha³lxi³na² nxe³sīn¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³kxi²te³lhxā³ heh³lxi² yxau³sīn¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hai³txi³ ti³he¹nxai¹nxa³wi¹. Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹. Sī¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Yxau³nuh¹nx2ta¹tāu³a² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³ a²ya³la²nāu³xa² i³kaix1so¹yhain¹te²ju²hē³li¹. I³kaix1so¹sxā³ ā³yān³nū²kxi²sxā³ kāin²i³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yxau³ye²yhai¹nh¹na¹ i³kaix1so¹ain¹tū³kā³txai²na² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na² so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tū¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³h¹na¹ a²nū²a² i³kaix1so¹ain¹tū³kā³txa² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nxain¹sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su² heh³lxi² yxau³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³waix3txai¹na¹h¹na¹ so¹lxi³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹. Ā³waix3txa¹na¹kxe³su² i³āin²ta³kxai¹nha²kxai³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² wā²la² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tī³ka³lo³a² ā³ten²ti³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ũ³nhū²kxi²sxā³ ũ³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Tah²ka³lo³ai²na² ũ³nhū²kxi²ki³ke³la³te²kxai³ ũ³whā²3kxai²nān²tu³ tah²ko³lo³ain²ti³ i³jot1sa²kxai³ tī³ka³lo³a² i³jot1txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² ain³so¹ki³sxā³ hā²wxān³txa³ te²yā¹nxe² Txa²wān³txa² ā³ki³ka³ti³kxi²ki³kxai²nān²tu³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxi³ ain³so¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. 17 Te²yā¹nxe³jau³su² hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lē¹na² tī³ka³lo³ē¹nān²ta³ yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ũ³whā³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Ā³nē¹na³wi¹sxā³ ũ³whā³ki³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wā²lē¹nai²li² i³txi³hau³kxi²sxā³ i³khot3sxā³ a²yau³xa² ā³nē¹na³hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hxa³ni² a²ē¹nāin²ti³ ā³kho³ti² nxe³te²ju²hē³li¹.

Yxã¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wã²lê¹na² ta²hê¹nãu³a² ã³nê¹na³wi¹sxã³ ã³wha³ki³te²ju²hê³li¹. Nxe³ki³kxai²nã²tu³ a²ê¹nai²na² ã³khot3txa³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa² ã³nê¹a³na¹xa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hê³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wã³txa² a²ha³tih³xa² sa²yo²we¹tha²kxai³ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² wã³txa² a²ha³tih³xa² sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wã³txa² hã¹nxe³jau³xa¹ sa²yo²we¹ju³ta² so¹lxi³wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hê¹la².

Jai²rah³la² wê³sa²ĩ³ton³sxã³ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ wã³txai²na² e³ta³lun²nxa³ta³lxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a²wa³kxên³yah¹la² ã³tĩ³ta¹hxai²hê¹la². ã³tĩ³sxã³ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hê¹la². ã³ka³ti³wxe³sxã³ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²ka³ne³lxa² kwên¹ta²kxai³ ya³lu²kxi²sa³na²li¹. Yxã¹ta¹ ya³lu²kxi²sa³kxan²ti³ ã³wxã¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Wxã¹kxai²nã²tu³ txa²wê³sai²li² wxa²wxain¹kxai²nã²tu³ ka³ten³sa²xi²tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ten³sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ ĩ³sa²yxau³sxã³ ã³wxã³ta¹hxai²hê¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³si³tê³la³kxain¹nũ³ta¹hxai²hê¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ ã³wxã³ain¹tj³kxai³lu² txu¹ha³ka³lxa² aun³ta² tĩ³xain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²na² kãin² ĩ³ton³to³ta¹hxai²hê¹la². Hxi²ka² hxa³n³sxã³ ha¹li¹ wxa²haitso¹xi²nũ³txa³ kwê³ko³nhĩ¹nai³tã² sa²kxai³lu² ĩ³si³ti³hon³ka³txa² ã³nĩ³ton³ã³si³wxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ ĩ³to³nxi²tu³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²na² Je³su²jah³la² yon³nãu³a¹ ã³tĩ³ha²kxai³ a²wã²la²ka³lo³a² wxa²to³ta¹hxai²hê¹la². 21 Nxe³sxã³ a²ê¹nã¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lai²na² wã²la² kwa²hã¹nxe² wxa²to³ha¹kxai²nã²tu³ we²nxi²sa³tũ¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

22 Nxe³tãu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³tĩ³nha²sxã³ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²nxi¹. ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nha¹sê¹ni¹. Yxo²ĩ²sa¹nha²kxai³ we²nxi¹nxi¹. Nxe³jau³su² nxe³tãu³ a²kwên¹ta²na¹ ta¹ka³lxa²na² ĩ³ta³ka³txa² we²nxi²ta¹hxai²hê¹la².

23 Nxe³nũ²la² a²wa³kxên³yah³lai²na² sxi²ha² ã³nxai³sxã³ ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hê¹la². ã³tĩ³sxã³ ã³wih¹te³na¹ a²nũ²a² ka³lxa²tũ³ka³txa² wã²lhũ³ka³txa² kãin² hai³ni² ã³xa² nũ³ka³txa² ã³ka³nxê¹ka³nxê¹ka³nxe² kãĩ²nxon³yã¹nxe² nxe³yain¹ta¹hxai²hê¹la². 24 Nxe² ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

– Nxex3jah³lxi³hê¹li¹. ã³waix3kxi¹jah³lxi³hê¹li¹. Hai³txi³ wê³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hã¹sxã³ ã³xi²na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hê¹la². Yxã¹ta¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² yxo²ĩ²nyhai¹nxa³jau³su² ĩ³yo²kwa³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hê¹la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² ã³waix3si¹hain¹jau³kxai³la¹ sxi²ha² ã³wi²xi²ta¹hxai²hê¹la². ã³wi²xi²sxã³ wê³sai²na² a²hxi²kai²na² hxi²ki³sxã³ sa²yo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²hê¹la². We²nxi²khaix1nxe³ta¹hxai²hê¹la². 26 Jã¹nxe³jut3su² wê³sa² we²nxi²ju³ta² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hê¹la².

In³txa² ha¹lin¹te²a²ye³han³txi³te²a²ye³we²txi²ya³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³hã³nxai³nũ²la² in³txa² ha¹li¹ a²yo³na² ã³si³tê³kxi²ya³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ya³jah¹la²nãu³xa² ye³han³ya³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³sxã³ ã³si³tê³kxi²ya³sxã³ ĩ³kaix1ja³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxi¹. Nxi¹nha²kxai³ ye³han³sa²sĩn¹ju³ta²na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot3sa²sĩ¹nhê³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hê¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² hã²wxã³txa³ ye³han³jah¹la³nãu³xai²li² ã³wih¹sxã³ ã³tĩ³ya³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³wxi¹. Hxi²kan¹txi³ we²txi²nx2ta¹ju³ta³nũ³a² yxo²ĩ²sya¹te³sin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²ĩ³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Yxo²ĩ²nxa²sĩ¹na¹nha²wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁹ Nxe³ka³tũ³ wxa²ye³wxai³sxã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. Yxo²ĩ²sya¹hi¹nha²kxai³ wxa²we²txi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁰ Nxe³tãu³ ye³we²txi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ yxo²sa³te¹txi³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— We²txi¹nx2ta¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ju¹ta²na² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³yau¹ũ³nha²ya³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹ Nxe²ĩ³ye³kxi²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² nũ³kxũn³sxã³ o²la³kxi²ju³ta² a²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ĩ³yau¹ũ³nyha²ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa²yxo²ka³tũ³te²a²yxo²we²txi²jau³su²

³² Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ye³we²txi²ya³te²na² a³li³xi²tãu³a² a²nũ²a²nãu³xa² yau³son³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²nãu³xa² in³txa² yxo²ka³tũ³nha²kxai³ kō³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³ha²kxai³ a²nxe³te² in³txa² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³³ Nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² jut3sĩ²nũ²la² kō³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ya²la³tũ³ nxũ²kwai³li³ha²kxai³ yxo²ka³tũ³ju³ta² yxo²we²txi²ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jut3su² ã³si³tẽ³la³kxi²te²nãu³xa² ju³ta² ĩ²nũ²la² ĩ³wã³wã³txi²sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹ha³lo²ai²na² I³sa³e²ko³nãu³a² hai³txi³ ĩ²ki³sxa³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxe³yãn¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² wãn³txa² ki³han³jau³su²ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ta³a² hxi²kan¹jah¹lo²su²te²a² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ĩ³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ kō³nxe³te² yãu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²ta¹. Txa²wã¹sũ³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²nũ²a²nãu³xa²ĩ³ãin²ta³li²nha²jau³su²

³⁵ Hã²wxãn³txa³ sxi²jen³nãu³a² kãin²thĩn³su² ta³nxa² kãi²nxa³thĩn³su² ta³nxa² hãi¹nxe³thĩ³na¹ ai³lha²thet3ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹to³ha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hi² a²nũ²a² ĩ³ta³ka³txa² whãi²na¹ we²txi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁶ Nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxi²tũ³ka³txi³su² ĩ²sxã³ ĩ³ãin²ta³li²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Tũ³ka³txai²na² o³ve²a² yã¹xain¹na³na¹. Tĩh³na² tĩ¹kxi²kxai²nãn²tu³ kwa²hãi¹nxe² ã³nxai³lha²the³ti² kwa² khãuh³lxa³thi¹ni² nxe³te²ju²hẽ³li¹, o³ve²a² a²wa³kxẽ³nxa² yũ²nxa³te²na²su² nxe³kxe³hũ³nxe² tũ¹ka³txai²na² yã¹xain¹na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁷ Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa²ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² yain³txa² sxa³ko³xa² wi¹wen¹ko³xa² yã¹xain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²ni²lho¹kxi³tũ³ka³txa² ka³lxa²ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² yxo²ĩ²sain¹te³lhxã³ te²nũ³su² te²nãu³xa² ka³lxa¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³yau¹ũ³nyhain¹te²nũ³su² te²nãu³xa² ka³lxa¹txi³he¹xai¹nxa³wi¹. ³⁸ Nxe³ha²kxai³ hai³sxa² Wa³kxẽ³nxa² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ĩ³ye³kxi¹jah³li³hẽ¹li¹. Wxa²so¹tũ³ka³txa² ã³xa² ã³nũ²kxi²sxã³ ĩ³kaix1tain¹si¹ki³jau³su² ĩ³ye³kxi¹jah³li³hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa²ĩ³kaix1so¹jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka²hxan³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² ĩ³kaix1ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² ĩ²lu³te²a² kō³nxe³te² yãu³ka³txa²
 nxũ²kwai³yxau³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ nxũ²kwai³li³ain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
 ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹ha²kxai³ a²nũ²a²ĩ²lu³te²a² a²ĩ³ta³ka³txa²ĩ²li³ka³txa² we²txain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
 ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹ha²kxai³ jã¹nxe³te²lhxã³ nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 Jã¹nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³lxi²hain¹jau³xa²sa¹. A²wi¹lhĩ¹nãn¹jah¹la² sa²kxai³lu²
 Si³mãu²ah³la² ta³nxa² Pe²jah³la² ta³nxa² nxe³jau³xa² yau³ha¹li¹ ĩ³yĩ¹li²te²ju²hẽ³la².
 A²lon³yah³la² Ān³tre²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ti³a²kah³la² a²lo³nai²li² Jo³ãu²ah³la²
 nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²na² a²wĩ³nu²su² Se³be³te²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². To³me²ah³lo²su²
 ha²kxai³ Ma³te²ah³lo²su² a²nũ²a² ũ³yo³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³
 ta¹hxai²hẽ¹la². Ti³a²kah³la² Au³fe²ah³la² a²tah²su² ha²kxai³ Le³be²ah³la² Ta³te²ah³la²
 nxe³ĩ³lxa² ha¹li¹ ĩ³yĩ¹li²te²ju²hẽ³la². Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².
 4 Si³mãu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² ã³lxi²sxã³ se³lo²ti³nũ³ka³txi³si²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Jã¹nxe³sxã³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lo²su² yxan¹nãu³u¹ta²kxai³ kō¹kō¹xa² hxi²ka²nãu³a¹
 Je³su²jah³la² ã³yũ³ain¹jah¹lo²nũ³su² ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³sa²si¹hã³si¹hain¹jau³su²

5 A²nxe²te² in³txi³nãu³xai²li² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su² ha²kxai³ ĩ³sa²si¹hã³si¹hain¹jau³su²
 ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³lxa³ ai³yah³lxa³nha²kxai³ Sa³ma³ri³tã²na² sxi²jen³ti³la³
 ai³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. 6 Hãi¹nxe³sxã³ ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² a²sxi²ti³nãu³xai²na²
 so¹lxi³ ai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² aun³tih¹sa³ti¹lxi³te²a²
 a²wa³kxẽn³yah³la² ĩ²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³ju³ta² tũ¹ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ²ai¹nxa³tũ³ka³txi³su² na³li¹. A²nxe³txa³nũ¹ka³txai²na² so¹lxi³ ai³jah³lxi³hẽ¹li¹.

7 Nxe³sxã³ ai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³txain¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lon³ju³ta³nũ³a² wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxex3tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

8 Nxe³yah³lxin¹tãu³a² ĩ³ta³ka³txa² ĩ³ton³te²a² we²txi²yah³lxin¹nha²kxai³ a²nũ²a²
 ya³lu²kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹yah³lxin¹nha²kxai³ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³
 ka³lãun³ta³kxi²te²a² ĩ³we²nxi²yah³lxin¹nha²kxai³ a²nũ²a² kō³nxe³te² yãu³ka³txa²
 nxũ²kwai³yxau³te²na² ĩ³nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³lxin¹nha²kxai³ nxex3jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Wã²nxũh¹sxã³ ĩ³hxi²ka¹txa²lxa¹wi¹. Yen³kxa² ũ³yo³hi²sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.
 Nxe³nx2ta¹kxa²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² so¹kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Wã²nxũh¹lxi³ a²nũ²a²nãu³xai²na² hxi²nũn¹tai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 9 Jã¹nxe³sxã³

ai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³yo³hi²ki³a² ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa²
 ko²bre²ki³su² ta³nxa² sa²so¹sxã³ tẽ³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 10 Wã²lẽn¹ta³ tẽ³xãn³nha²kxai³
 wã²la²ka³lo³la³ ka³lo³ã³ka³lo³la³ tẽ³xãn³nha²kxai³ yu³wi²kxi²nhãn¹ka³lo³la³ ko³lo³ã³ka³lo³la³
 tẽ³xãn³nha²kxai³ tãu²ka³ta³la³ tẽ³xãn³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
 ã³nhxi²nũn¹ta³kxain¹yah³lxin¹te²su² te²na² yen³kxa² wã²nhũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na²
 wain³na³li¹.

11 Nxe³ha²kxai³ ai³yah³lxin¹tãu³a¹ sxi²jen³na² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 thĩ¹nai²na² yxau²xai³te²a² wi¹lhin¹sxã³ sxi²lho³nx2ti³te²a² ã³ten³jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³te²he³la³kxah³la² a³txi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe³thĩ³nai²na¹ yau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

12 Jã¹nxe³sxã³ sxi²ha² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lĩ³hen³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

13 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² yxau²xai³tũ³ka³txa² wi¹lhin¹kxi²
 sa²wi¹son¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ wi¹lhin¹kxi² sa²wi¹son¹nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta²
 yxau³ya³nx2ti³xa³lho³li¹. Sa²wa²li¹nx2ti³tu¹wi¹. 14 Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²je³na²

ĩli³jen³su² je³nãn²tu³: “Wxãĩ²na² ten³nxa²lxi³sĩ¹nxa³nha¹.” Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³la³ ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nãn²tu³ sxi²je³nai²nãn²tu³ wa²li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Wa²li³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kĩh³nũ³xa² wxa²yu³kxa² ti³son¹tũ³xa² ti³yu³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

15 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxã³nãu³u¹tai²na² So³to²ma²thĩ³nu¹tai²na² Ko³mo²ra²thĩ³nu¹tai²na² ha¹lin¹thĩ³nu¹tai²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³thĩn³sain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxa¹nha²kxai³ yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³nu²su² te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² sa³te¹txi³ ũ³yho³hain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ sxi²jen³ta³ en²nxa²lxain¹thĩ³na² ã²la² sa³te¹txi³ ã³wa²tot¹sxã³ ũ³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Tũ¹ka³txai²na² ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹tũ³ka³txai²na² hau³xa² yã¹nxain¹na³li¹. Ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Jã¹nxe³sxã³ txih³xa² ne³kheh¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² ne³kheh¹khaix¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ kwa³sxa³xa² wi¹lhin¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. 17 Jã¹nxe³jut3su² te²yã¹nxe² a²nũ²a² ĩ²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jah¹lai²li² khãuh³lxa³thi¹txa²lxi³ha³tai¹. Wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³sa²so¹nx2ti³ha³tai¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³sa²so¹nx2ti³sxã³ ĩ³ta³lo³su²nx2ti³ha³tai¹. 18 Yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ha³lo²a² wxa²wa³kxẽ³nxa² si³yxau³kxa³ta² Ko³ver³na³to²yah³lo²su² ha²kxai³ ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² a²wa³kxẽ³nxa² si³yxau³kxa³ta² pre³si³tẽn²jah³lo²su² ha²kxai³ ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tai¹nha³tai¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta² ĩ³wã³txi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ tũ¹ka³txai²na² whãĩ²na¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² whãĩ²na¹ nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 19 Nxe³yãn¹ta¹ nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³yah²lxan³te³nah¹lxi¹: “Ĩh¹nxe³ ĩ³wa²lũ³xai¹na¹lhon³ku¹. Ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³ye³kxai¹na¹lhon³ku¹. Nxa¹nha¹.” Nxe³jau³su², nxe²e³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²yah³lxi¹nhĩ¹na¹ wãn³txa² wain³jau³xan²tu³ wi¹ko³nh²yah³lxin¹tu¹wi¹. 20 Wxa²wãn³txi³khai³sxu² e³yah²lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txa² a²yxo²e³jau³su² yũ³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21-22 Nxe³hĩ¹nai²na² yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ĩ³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ĩ²xa³te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xa² ĩ³su²lhã³si¹jau³su² ã³yũ³so¹ain¹tu¹wi¹. A²wĩ³na² sa²kxai³lu² a²wẽ³sa² khai³xa² ã³yũ³so¹ai¹nha²kxai³ a²wẽ³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wĩ³na² a²hã³ka³na² nxe³sxã³ ã³yũ³so¹ai¹nha²kxai³ nxe³ai¹nha³tai¹. Te²yã¹nxe³jut3su² nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ sa²yxo²ã³syah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Sa²yxo²ã³syah²lxan³kxai²nãn²tu³ kxã¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. 23 Jã¹nxe³jut3su² sxi²je³nai²na² ĩ²li³jen³su² khãuh³lxa³ti¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ sxi²je³na² nĩ³nã³sa²nũn³thĩ³na² aun³txi²xai³jxah³lxi³hẽ¹li¹. Wãn³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. ĩ³sa³e²ko³xan¹ta² sxi²je³na² thĩ³ka³lxa²khai¹nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹. Ka³lxa¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ sxi²yhen³ti³nãu³xa² whãĩ²na¹ ai³lha²thet3jah³lxan³tho³li¹. Nxe³yah²lxan³nxa³ta³lxa¹ Txai²li² ne³ka³ta²sxã³ a³ka³nxi²sxã³ ã³wã³li²sã²na¹tu¹wi¹.

24 Jã¹nxe³jut3su² ha³teh³nxã³nxa² o²la³kxi²ta³lu²nxa³jah¹la² kãĩ²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³tih³nxe³jah¹la² kãĩn²ti²lã²na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²sa³wit3su² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ a²sũ³nu²yah³lo²khai³xa² hxi²kan¹ti³lã²na³li¹. 25 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²na² ha³teh³nxã³nxa² ĩ³tih³nxe³kxa² yã¹nxe³te²lo³te³lhã³ yã¹nxe³kxai²nãn²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Ĩ³tih³nxe³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ hxi²kan¹kxa²

yā¹nxe³te²lo³te³lhxā³ yā¹nxe³kxai²nān²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lo²su² te²sa¹kan²ti³ e³lain¹te³nah¹lxi¹: “A²ta³a² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³ha²kxai³la¹ wxāi² i³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³su² yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² e³lain¹tu¹wi¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹: “Ta³nxū¹kā³txai²na² a²ta³nū³kā³txi³sain¹na³li¹.” Nxe³jau³su² te²ai²li² nxe³te²ju²hē³li¹.

A²nū²a² i³yuh³lxa³kxi²nē³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

26 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Ko³nxe³ti³ kâi³ūh¹nx2tain¹ju³ta³nū³su² hâi³a² he³son³kxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² i²kxi²jah¹lai²la¹wi¹. i²kxi²ha²kxai³ hâ²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹ sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³tu¹wi¹. 27 Ka³nxah³tai²na² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a³la²ni²tāu³a² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ i³hen³txi³tain¹yah³lxi³hē¹li¹. 28 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²ai²na² i³su²lhā³nē³jah¹la² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹yāu³ka³txa² i³su²lhā³nē³lxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²nū²ai²na² nxe³sxā³ whāi²na¹ tē³sxā³ ha³lo²a² ko³nxe³ko³xa² ha³nxe²i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxi³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² so¹lxi³ yuh³lxi³jah³lxi³hē¹li¹. 29 Txa²wā¹sū³na² wi¹lxa² hau³ko³tū¹nhē³na³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ha¹lin¹te²su² te²a² hxi²tē³nyhah²lxin¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ū³yho³hi¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. A²yo³ha² kâi²nxa³wi¹, ai³ka² a³lxi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ai³kai²na² ki³ka³na³ku² kxan²ti³ yuh³xai²na² a³hi²kxai²nān²tu³ Sū³na²kxai³lu² i²kxi³lxi³hxai²na²hē³li¹. 30 Jā¹nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² A²hoh³lxi³ Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lxa² hau³ko³tū¹nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. 31 Jā¹nxe³ha²kxai³ hxi²waun³txi²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ai³ka² wē³sa² jū¹nxā² so¹lxi³ a³lxi²hxai²na²hē³li¹. Ki³ka³lxa¹txi³ a²nū²kxi²ki³kan²ti³ hai³txi³ a²yoh³la³ kâin²ti³he¹nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a³lxi² wa³to²hi¹nx2ti³hxai²na²hē³li¹. Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹wi¹nxe² sa²hau³ko³nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

32 A²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²na¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²sū³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹. 33 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²sū³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² sa²wi³lhon³kxi³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² jau³su²

34 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²nāu³xa² hāu²non³sxā³ yxau²xai³nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹ he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 35 Nxe³ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ki³lha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² ā³nhe¹kxi²ha²kxai³ a²ka³ne³lxai²na² sa²kxai³lu² a²hā³ka³na² ā³nhe¹kxi²ha²kxai³, a²sī³sai²na² sa²kxai³lu² a²hāi³na² ā³nhe¹kxi²ha²kxai³ nxe² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹tu¹wi¹. 36 Nxe³sxā³ wxa²yu³ta³khai³xa² a²ha³tih³xa² ā³nhai¹son³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

37 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²wi³na² wxa²hā³ka³na² nxe³sxā³ a³lxain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ā³wa²to²hi² a³lxi²sa²tē³sah¹lxan³kxai²nān²tu³ nxe³te² i³nxān²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lxi³lot3sah¹lxan³tho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²ki³lha³lxa² wxa²ka³ne³lxa² nxe³sxā³ a³lxain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ā³wa²to²hi² a³lxi²sa²tē³sah¹lxan³kxai²nān²tu³ nxe³te² i³nxān²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lxi³lot3sah¹lxan³tho³li¹. 38 Nxe³ha²kxai³ i³hit1sah²lxin¹kxai²nān²tu³ i³ye³khāuh³lxa³thi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² tā³nxa²

ĩ³su²lhã³nx2tain¹ju³ta³nũ³a²ta³nxa²nxe³nx2tain¹ju³ta³nũ³a²yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wãn³txa²sa²yo²ã³syah¹lxin¹kxai²nãn²tu³hxi²kan¹txi³Txa²sa³wi³ha³lxi³syah²lxan³tho³li¹.
 39 Jã¹nxa¹jau³su²wxã²na²sa²kxai³lu²ĩ³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³: “Yuh³xai²na²
 ti¹ai²na²yxau³na¹tãu³a²txa²wi¹la¹tãu³a¹a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²
 sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ya³lu²ju³ta²ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na²ha³lo²a²yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na²ti¹ai²na²
 yxau³na¹tãu³a²txa²wi¹la¹tãu³la³a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²
 yxo²ĩ²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ĩ³su²lhã³sain¹kxan²ti³yxo²ĩ²a¹ju³ta²ã³na¹nxa³lho³na¹.”
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³Txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²Txa²wã¹sũ³na²
 ha³lo²a²yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kãi³kxa²yo³su²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

40 Jã¹nxe³jut3su²ai³lha²thet3jah³lxin¹tãu³a²wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹nx2tain¹jau³su²
 e³kxi²nx2tain¹kxai²nãn²tu³nxe³te²nãn²tu³wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹sain¹jau³su²
 e³kxi²sain¹nũn³na³li¹. Nxe³sxã³wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹sain¹kxai²nãn²tu³
 ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹la²wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹nyhain¹jau³su²e³kxain¹nũn³na³li¹.
 41 Te²yã¹nxe³sxã³a²nũ²a²ĩ²li³te²a²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ĩ³hen³txi³jah¹la²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a²nxe²e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na²Sũ³na²wãn³txa²
 ĩ³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.”
 Nxe³jau³su²nxe³te²nãn²tu³Sũ³na²wãn³txa²ĩ³hen³txi³jah¹la²ĩ³hen³txi³kxa²yo³ha²
 yã¹nxe³sxã³ũ³yo³hi²nyhain¹nũn³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³a²nũ²a²wi¹lhin¹jah¹la²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a²nxe²e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na²
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³wa²su¹wa²sun¹sxã³ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³su²
 nxe³te²ĩ³nxãn²tu³wi¹lhin¹jah¹la²ũ³yo³hi²ka²yo³ha²yã¹nxe²ũ³yo³hi²nyhain¹nũn³tu¹wi¹.
 42 Te²yã¹nxũn³sxã³a²nũ²a²ĩ²li³te²a²a³lxi²sai¹nha²kxai³ĩ³yau³xa²sũ²jau³xa²ĩ³na²jau³su²
 a²nũ²a²ã³jah¹la²ũ³hũ¹nyhain¹sxã³e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li²kãi²nxa³kxan²ti³Sũ³na²
 sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ĩ³yau³xa²ĩ³na²jau³xa²ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²
 nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²ya²la³tu³wi¹kãi³ain¹kxa²yo²ha²yũ³tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su²tai²li²
 nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11

Jo³ãu²Ba³tis²jah³la²ĩ³wã³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²hi²sen³kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxa²a²to²se³nũ³ka³txa²
 ĩ³yau¹ũ³ta³lun²te³na¹ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²jen³nãu³a²ai³lha²thet3sxã³ai³sxã³wãn³txa²
 wi¹jau³xa²ĩ³yau¹ũ³hi²Sũ³na²wãn³txa²wi¹jau³xa²ĩ³hen³txi²Je³su²jah³la²a²yo²wãn³txa²
 a²nũ²a²yxo²ha³kxa¹nxãn³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹Jo³ãu²Ba³tis²jah³lai¹txa³lxi³sxi²ha²kan²txi³ũ³tĩ¹kxi²sxã³sxa³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu²Kris²tu³jah¹la²wã³nxĩn¹sxã³o²la³kxi²jau³su²ha³ta³nxe³nũ²la²a²sa³wi³hxa³lxa²
 ĩ³kaix1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³sxã³ĩ³kaix1tũ²la²Je³su²jah³la²ĩ³wã³txi³si¹jau³su²
 ĩ³sa²si¹hã³ah³lxin¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³u¹ta²na²ũ³sa²si¹hã³ũ¹sa²sĩn¹jah¹lo²su²nĩn¹ji¹wi¹?
 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³a²nũ²a²ã³xa²wah³nxe³sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxex3jah³lxi³wxi¹. Wãn³txa²ain³kxah¹lxin¹jau³su²ha³lo²a²ĩ²yah³lxin¹jut3su²
 whãi²na¹Jo³ãu²Ba³tis²jah³la²wxa²li³sxã³ĩ³hen³txi³jah³lxi³hẽ¹li¹. 5 Ye³han³te²su²
 te²a²ye³we²txi²ha²kxai³ha³lxu³ha²ai³te²su²te²a²sa²yu³we²txi²ha²kxai³a²nũ²a²
 khon³ta³kxi²sxã³ka³lãun³ta³kxi²te²su²te²a²we²txi²ha²kxai³a²ne³nxẽ³na²ne³ka³tũ³te²su²
 te²a²ne³we²txi²ha²kxai³a²nũ²a²ya³lu²te²su²te²a²ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹tha²kxai³

a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³a² sa²hau³ko³tain¹si¹hain¹jau³su² ĩ³hen³txi³nhyai¹nha²kxai³ nxe³jau³su² jau³xa² ha³kxa¹ ĩ³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 6 Txa²wãn³txa² hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ en²sai¹nxa³te²su² te²a² wi¹lhin¹khaix¹xain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² aun³txi³sxã³ ĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa²nha²sxã³ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxi² te²nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²tã² ai³sxã³ ĩ²yah³lxi¹nhĩ¹nai³tã² ĩh¹nxe³te²ta³ ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³tĩ³ka²txã³nxa² kwa² sa³xit³sxã³ sa²hai³hain³jut³sũ³nxe² a²nũ²a² ĩ³wã³wã³ta³kxi²sain¹jah¹la² ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? 8 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ ĩh¹te²ta³ ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nũ²ai²na² yen³kxi³jah¹la² wã²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² au³khaix¹nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² nxe³ka³lo³ai²na² ũ³whi²kxi²nha²jah¹la² ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxẽn²nxa³wi¹. A²nũ²a² wã²la² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² wih²kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nũ²a² sxi²ha² kãn²te²si³yau³jah¹la² sxi²ha² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. 9 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹la² ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³hen³txi³tũ³ka³txa² ã³wa²to²hi²sxã³ yxau²sa²tẽ³jah¹lai²la¹wi¹.

10 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² nxe³nẽ³te³nah¹lxi¹: “Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²sa³wit³su² ne³ka³ta²nxa²sxã³ ĩ³sa²si¹hã³a¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na² ĩ³hau³ko³tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 11 Jã¹nxa¹jau³su² ya²la³tu³ e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nũ³ka³txu¹ta²nãn¹jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²sa³wi³ha³lxa²na² hxi²kan¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ wãn³txa² ĩ³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²sa²tẽ³na³li¹. 12 Jã¹nxe³sxã³ txa²nũ² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²a² ĩ²li²te²na² ã³yo²o³tũ¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ ĩ³ũ¹hai¹nhĩ³nx²na³li¹. Nxe³jau³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ĩ³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² Txa²wãn³txa² ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxã³ Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹na³li¹. 13 A²kxã³nxãn¹jau³xu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa³ ĩ³hen³txi³nũ³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta²li² hi¹na² yũ²na³li¹.” Nxe³nẽ³ti³ai¹ti²tu³wi¹. 14 A²nxe³jau³xu¹ta²na² E³li²ah³lu¹jãx¹jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² wxã³jah¹lai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² na³li¹. Ya²la³lyau³tu³ ã³ten³nxa²ti³kxai²nãn²tu³ yxo²i²jah³lxi³hẽ¹li¹. 15 A²ne³nxẽ³na² yũ¹nx²ti³kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.

16 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te²nũ³ka³txi³nãu³xa² ĩh¹nxe³txe²hũ³nhĩ³te²la¹xã³? Wẽ³ha³lxa² yã¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa² wa³ni³lo³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Wa³ni³lon³sxã³ ĩ³kaix¹nyhu¹ain¹te³nah¹lxi¹: 17 “Wãn³txa² wi¹lhin¹jau³xa² ĩ³hain³sih¹nx²ti³sĩ¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³ka³li³kxi²ya³sai¹nxãn³ta¹ti²tu³wi¹. Hã²wxãn³txa³nũ² ĩ³ãin²ta³kxi²jau³xa² ĩ³hain³sih¹nx²ti³sĩ¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ nãn³kxi²ya³sai¹nxãn³ta¹ti²tu³wi¹.” Nxe³kxe³hũ³sxã³ a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te² nũ³ka³txi³nãu³xa² kã³nxai³tãn¹tũ³ka³txa² yã¹nxain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txa² e²nain¹na³li¹. 18 Jã¹nxe³jut³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³hĩ¹nai³tã² yain³txa² kwa²hã¹nxe² ã³na¹ha²kxai³ vĩn²yau³xa² ĩ³na²xa³ha²kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³te³na¹ a²nũ²ai²na² e²nain¹sxã³

wān³txa² wai³nxa³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³jah¹lo²sin²tai¹.” Nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 19 Jā¹nxēn³tai¹. Txai²li² wxā³na¹hī¹nai³tā² yain³txa² i³yai³ni² yain³jau³xa² i³na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ a²nū²ai²na² wān³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² yain³txa² kāin² yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa² i³na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txi³nāu³xa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² nxe³sxā³ ā³ya³li²nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe² e³lain¹na²hē³li¹. Nxe³lxain¹kxan²ti³ a²nū²ai²na² a²hoh³lxi³su² te²a² wain³txi³kāi³kxai²nān²tū³ a²wē³ha³lxa² wain³txi³i²ye²ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²jen³ti³nāu³xa² sa²yo²we¹tai¹nxa³jau³su²

20 Nxe²e³ta³lun²nū²la² sxi²jen³ti³nāu³xa² i³kwai³x1ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³xa² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²nū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³kxan²ti³nū¹ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

21 Jā¹nxe³jut³su² sxi²jen³ti³nāu³xa² i³kwai³x1txain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ko²ra³si²thi³nān¹tū³ka³txāi³. Bet³sa³i²ta³thi³nān¹tū³ka³txāi³. Ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Kxā³nhxī¹nai³tān¹thi³na² Ti²ro³thi³nān¹tū³ka³txai³tā² Si³tō²thi³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³ ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ūh¹nx2ta¹ju³ta² i²ain¹ke³la³te²kxai³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tu¹tai²na² ā³na¹sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹. Wā²la² sa²kē³nā²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²sxā³ ha³nxe²a² sin³so³xa² ā³wxe³sān²sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹.

22 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yxan¹nāu³a¹ txa²wā¹o²la³kxi²ki³kxa²yo³ha² Sū³na² ū³yho³hi²nē³tāu³a¹ Ti²ro³thi³nān¹tū³ka³txai³tā² Si³tō²thi³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² kāi²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² ā²la² kāi²non³tu¹wi¹.

23 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu¹: “Oh³nān¹ko³nāu³a² Sū³na² ha³lo²a²nāu³a² ka³la³sxā³ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³su² yxān¹ta¹ yuh³xan¹ko³nāu³a² ha³nxe² i³ko³nāu³a² sa²yu³lho¹txa²tu¹wi¹. Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² So³to²ma²thi³na² ko³nxe³thin¹khai¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² ū³hū¹nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²nū¹nx2ta¹ju³ta² i²ain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ ya³lu²hxa³nai¹nhī²nxa³wi¹. 24 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³su² tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² So³to²ma²thi³nū¹tai²nān¹tū³ka³txa² kāin² ye³khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² ye³khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxij³ju³ta³nū³a² kāin² wha²to²hi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² hxi²nū¹nain¹jau³su²

25 Nxe³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wī³nāi³. Oh³xan¹thi³na² whāi²na¹ yuh³xan¹thi³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxīn¹sxā³ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa² nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³tai²na¹ wān³txa² i³tih³nīn¹jau³xai²na¹ i³yau¹ū³ai¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹ a²hoh³lxi³sxa³te²su² te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na² i³yau¹ū³ai¹nī¹nhē³li¹. Nxai¹nī¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹.

26 Wā²nxūh¹lxi³sxā³ nxe²kāi³i¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wī³na² ū³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wī³na² so¹lxi³ a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² i²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wī³na² i²te²la³ yū²nxa³wi¹. Txai²na² a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹lxi³ i²jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³: “A²nū²a² ā³xai²na²

Txa²wi³na² i³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxa¹kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wi³na² i²jah³lo²su² nũ³nhĩ³nx2na³li¹.

28 Jã¹nxa¹jut3su² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² hxi²tha³ah³lxin¹te² i³nxai²na² yen³kxa² sa³te²kxa² sa²nah³so¹sxã³ hxi²tha³te²hũ³nxe² te² i³nxai²na² nxe³sxã³ ã³wxã³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²su¹nha²sxã³ yxau²xai³nũ¹nxa²lxa¹tu¹wi¹.
29 Txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ txa²wãn³txa² i³tih³nxe³nx2ta¹jau³xa² wi¹kõ³nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Txai²na² thãĩ³ti³la²khai¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² yu³hẽ³nãu³ai²na² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yã¹nxe² yxau³nũ²nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²su¹nha²sxã³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. 30 Jã¹nxe³jut3su² txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah³lxin¹ju³ta² i³wi¹lxon³kxi¹jah³lxin¹kxi³te²ju²hẽ³li¹. Sa²ka³la³hẽ¹nxi²yah³lxin¹kxe³hũ³nxe² wa³lo³lon³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12

Sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² e³ta³lun²nũ²la² sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² hai³sxa² wi³txa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³nxai² a²sa³wi³ha³lxa² ã³nxai³li² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² he³hain¹jau³su² yain³txi³nã³kxa² wxa²ni²lho¹sxã³ yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² i²ain¹tãu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Je³su²jah³lãĩ³. Nxex3txi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² sa²ba³to³ nxe³tãu³a² a²wah³ka³lxa² a²yo²ha³kxa¹ ã³na¹xai³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ã³ain¹ti²tu³wi¹, yain³ti³nã³kxa² wxa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹:

– Nxe³jah³lxĩ³sa²lxĩ¹. Sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxa² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
4 Nxain¹tãu³kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² yain³tũ³xai²na² Sũ³na² ã³yho³hi²tũ³xai²na² wxa²so¹sxã³ i³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tũ¹xai²na² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³ka³txa² wã³nxĩn¹te²ka³txa² so¹lxĩ³ yain³tũ³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 5 Te²yã¹nxũn³jut3su² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xai²na² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ã³xai³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²ki³la³ te²sxa³yu²hẽ³li¹. Ju¹ta²na² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 6 Nxe³yãn¹ta¹ wãn³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² wa³to²hi² wxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. 7 Sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yen³kxa² ã³hũ¹sa²nhĩn¹ju³ta² so¹lxĩ³ ten³sa²nxa³nhai¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³su² ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² wi¹kõ³nh²yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ a²nũ²a² hxi²ki³la²nxa³te²na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²yah³lxĩ³hĩ³nx2nxa³lxĩ¹. Yxãn¹ta¹ yah²lxa³lxĩ¹. 8 Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²wa³kxẽn³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa² hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

9 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 ã³wih¹te³na¹ in³txa² hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la² i²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³wã³txain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Je³su²jah³lãĩ³. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nũ²a² i³ton³kxai²nãn²tu³ we²txi²ju³ta³nũ³su² wai³nhĩ³ji¹wi¹? Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²

ko³nxe³thin¹ju³ta² a³ti²si¹kxi³jau³nũ³su² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² te² ĩ³nxai²na² o³ve²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ yũ³hĩ³nxai¹li¹. Nxe³ka³tu³ o³ve²ai²na² sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na¹ kxĩh³nxẽ¹na² ã³wi¹hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³tai²na² nxe³kxai²nãn²tu³ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² nxe³kxan²ti³nũ¹ o³ve²ai²na² kxĩh³nxẽ¹na² sa²sai²lho¹xi²hĩ³nxãn¹ji¹wi¹? 12 Jã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ a²nũ²su² a³lxi²wa³to²hi²khaix¹nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²kxa³yau³tu³ wi¹kãi³ũh¹kĩ³ju³ta² sa²ba³to³ nxe³ti³xa² nxe³kxan²ti³nũ¹ wain³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² sa²wa³ti³nha²sxã³ hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– ĩ³hxi²sin²nha¹sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ĩ³hxi²sin²nha²hĩ¹na¹ a²hxi²ka² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²hxi²kxã¹xa² yã¹nxe² hxi²wi¹lxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a³li³ain¹ka³tu³ ĩ³he³son³kxi²nyhain¹sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ĩ³ne³wa³ko³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ju¹tai²na² ĩ²nha²nũ²la² ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². ã³waix3te³na¹ a²nũ²a²nũ³xa² ka³lxa²khai¹nxe³te²nũ³xa² aun³ta² ĩ³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ĩ³ton³te²a² ka³lxa¹sxã³ ĩ³hi¹tain¹yah³lxi³nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. We²txi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ a²nũ²a² ã³xa² ĩ³hen³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 A²nxe³jut3su² kxã³nxu¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² a²wãn³txi³su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1ta³la³ te³nah¹li¹:

18 – Nxe³jah³lxi³sa²li¹. Jah¹lai²li² Txa²sa³wi³sai²la¹wi¹. ĩ³kaix1so¹na¹kxah³lai²la¹wi¹. A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wi¹. ĩ³wi¹lxon³kxi²sa²jah¹lai²la¹wi¹. ã³nũ²nxi²sxã³ ai³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nũ³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ã³wa²su¹kxi²na¹ju³ta³nũ³a² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. 19 Hai³txi³ kwa² ĩ³he¹he¹kxi²nyhu¹xa³ha²kxai³ kwa² ĩ³kaix1nyhu¹xa³ha²kxai³ sxi²jen³nũ³ai²na² kwa² ĩ³kãi²non³si¹nha¹jau³su² ĩ³ye³li³xa³ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wi¹. 20 Ka³tĩ³kxa³ti²nxãn³su² sa²ka³lũt3sxã³ sxa³nxã³nxa² sa²nũ³lxi²nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ lã³pi³ãu²te³na² ũ³hũ¹lxi³te³lhxã³ tẽ³na² hai³txi³ ũ³hũ¹lxi²nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² a²nũ²a² yxo²i²sxã³ hxi²tha³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ ĩ³ya²lu¹thxa³kxi²nxa³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹tu¹wi¹. 21 Jã¹nxe³jut3su² Jah¹la² wãn³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²nũ³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ain¹tu¹wi¹. ĩ³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Bel³se³bu²ah³la² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yau³jah¹la² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² ye³han³ye²ha²kxai³ yxo²kan²ye²ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² in³txa² ĩ²kxi²nũ²la² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ yxo²we²txi²xi²ha²kxai³ ye³we²txi²xi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 23 A²nxe³ju¹tai²na² a²nũ²a² ĩ³hi¹tain¹te²nũ³xa² ĩ²kxain¹nxa²ha¹te¹ o²lai¹nha²kxai³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹li¹:

– Je³su²jah³lai²li² wã³nxĩn¹khaix1jah¹lo²sin²tai¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tãu³lot3jah¹lo²su² yxau³sxã³ wah³nxe³kxi²kĩ³jah¹lo²su² nxe³jah¹lain²txi³ te²sin²tai¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³yãn¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ã³nhai¹tũn³te²nũ³xai²na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wit3sin²tai¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹. Fa³ri³se²a²nāu³xa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² fa³ri³se²a² ē¹nān¹jau³su² wi¹ko³nha²ha²kxai³ i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹lxi¹;

— Nxe³jah³lx¹sa²lx¹lxi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wā²nxū^hlx¹lx¹lxi³ ā³nhe¹kxi²nyhain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²hxan³nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³

sxi²je³na² tā³nxa² kwa² sxi²ha² tā³nxa² a²nū²a² yxau²xai³te²nāu³xa² ā³nhai²ta³lx¹lx¹sxā³ yxau³ain¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹. 26 Te²yā¹nxū³sxā³

Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² wā²nxū^hlx¹sxā³ nxū²kwai³li³si¹nha²jau³su² i³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³ hai³txi³ a²ha³lo²ai²na² nū³kxū³txi³ yxau²sa²tē³xa³lho³li¹. 27 Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txa²

e³yah³lxin¹te³nah¹lx¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wi³sai²la¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txe² i³nxai²na² wxa²wē³ha³lxa² kāi³a¹kxa² yā¹nxe²

kāi³ain¹nū³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txai²na² ih¹te²ta³ sa³wi³ha³lx¹la³ te²la¹xā³? 28 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² Te²hi²sen³su² i³hxi²kat¹sa²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³

ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.

29 Te²yā¹nxe³jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² nū³kxū³jah¹lo²su² ye²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa² kāi³kxi²ti³hex¹nxe³h¹nx²nxa³wi¹.

Yxān¹ta¹ nū³kxū³jah¹lai²na² i³sxā³ sa²tai³kxain¹ke³la³te²kxai³ sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ kāi³kxi²sxā³ wxa²so²hxa³h¹nx²na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³

a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² Bel³se³bu²ah³lan²tu³ nxe² kāi³kxi²na¹hē³li¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.

Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ta³ai²na² a²nū²ē¹na² nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² nxū²kwai³li³si¹hai¹na¹wi¹.

30 Nxe³ain¹jut3su² a²nū²ai²na² ā³ya³lx¹isai¹nxa³te²su² te²a² txa²ko¹ko¹sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe² ā³nū²kxi²sai¹nxa³te²su² te²a² ha³ten¹txi²

aun³txi³si¹hain¹tu¹wi¹. 31-32 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²su² te²an²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yxo²o³tū¹kxai²nān²tu³

ā³wa²su¹tain¹ju³ta² yū²na³li¹. Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² ko³nxe³te²lot3sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.

Nxe³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxa³jau³xa² e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²ka¹tin²tai¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²

Yāu³ka³jxah¹la² ko³nxe³te²lo³jah³lx¹lxi¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²sut¹ju³ta² yū²nxa³wi¹.

Te²yā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ju³ta³nū³a² yū³h¹na¹ ā³wa²su¹ju³ta²nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a² so¹lx¹lx¹yū³tu¹wi¹.

Hi³sa³ka³txa² a²nxā³kxa² i³yau¹ū³jau³su²

33 Jā¹nxe³kxe³hū³jau³su² hi³sa³ka³txai²na² wi¹kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² wi¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txai²na² ko³nxe³kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² ko³nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³

hi³a²nxā³kxi³khai³sxu² i²ki³sa²kxai³ hi³a² wi¹ta³nxa² ko³nxe³ta³nxa² i²ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³ha²kxai³ wxāi²nāu³ i³nxai²na² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³ i³nxai²na² txih³xa² wē³ha³lxa³

yā¹yxah³lx¹lxi¹. Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lx¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yxo²e³yah³lx¹lxi¹. Ju¹ta²na² wai³nxa³wi¹. Ya²la³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² nūh¹

e³kxi²nha²kxa² yā¹nxe² txa²wā¹yxo²e³jau³su² nxe³te²ju²hē³li¹. 35 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹ ko³nxe³thi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.

36 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wān³txa² toh³lx¹jau³xai²na² whāi²na¹ e³yah³lxin¹te²tu³ yan¹nāu³a¹ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³

ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. 37 Nxe³sxã³ wxa²wãn³txai²na² wi¹jau³xa² sa²yxo²sai¹kxai²nãn²tu³
wi¹lhin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxa²wãn³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹kxai²nãn²tu³
ko³nxe³thin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³kq³txa² ko³nxe³thin¹sxã³ kã³ain¹jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²su² te²a² fa³ri³se²a² nũ³kq³txi³su²
te²su² te²a² nxe³sxã³ ka³na³ku² ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² tih³nxe³nha¹jah¹lã³. Wã³nxĩn¹sxã³ kã³in¹ju³ta² wã²nã³ũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jau³su² jau³xa²
ten³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah²lxa³nha²kxai³ Sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²kxe³su² wã³nxĩn¹sxã³
kã³a¹ju³ta³la³ ĩ³ye³kxi²sah¹lxi¹nhẽ²li¹. Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹na¹ wã³nxĩn¹na¹ju³ta³la³
wã²nã³ũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Wãn³txa² wã²nã³ũ¹nx2ta¹jau³xa² tĩ³yau³xu¹tai²na²
so¹lxi³ Jo²na³jah³lu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² wãn³txa² so¹lxi³
ĩ³yũ¹jah³lxin¹tu¹wi¹. 40 Nxe³jau³xu¹tai²na²sa¹. Jo²na³jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a² aĩ³na² a²ẽ¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Hã²wxãn³txa³ a³li³sa²sai¹xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txai²na²
Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³la²ni²tãu³a¹ kxĩh³nxẽ¹na² ya³lu²sxã³ sxa³na¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ ka³ten³su²
ĩ³sa²yxau³na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na¹ Sũ³na² sa²si¹hã³sa²ju³ta² e³lxah¹ ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹.

41 Jã¹nxe³jut3su² yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kã³ain¹kxa²
yo³ha² a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thĩ³nãn¹ta² nũ³ka³txu¹tai³na² nxe³te²hi²sen³su²
ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nãu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹tai²na²
wãn³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ ko³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹tai²na² ã³na¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Jo²na³jah³la² hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ kãin² wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹.
Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sah¹lxa³lxi¹. 42 Te²yã¹nxe³jut3su²
kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Se²ba³thĩ³na² a²wa³kxẽn³na¹ka³lxu¹tai²na² sa²kxai³lu²
Sa³lo³mãu²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a²hoh³lxi³khai¹sa²jau³xa² ain³kxi²te³lhxã³ u²lxan¹thĩ³na²
a³li³sxã³ wxã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² yan¹nãu³a¹
Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² kã³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹
ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Sa³lo³mãu²ah³lu¹tai²na² wãn³txa²
wi¹lain³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³mãu²ah³la² ĩ³kãin²
wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wãn³txa² ain³kxi²ti³ten³yah³lxa³lxi¹.
Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Ko³nxe³te²a² yãu³ka³txe²su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

43 Nxe³ha²kxai³la¹ ko³nxe³te² yãu³ka³txa² a²nũ²a² nxũ²kwai³li³kxai²nãn²tu³ ha³lo²ai²na²
ĩ³yau³xa² yũ²nxa³ko³xa² a²hã¹nxe³ti³xa¹ ã³wxe³sxã³ ĩ³ye¹nxi²si¹jau³su² ã³ten³sxã³
ai³lha²thet3tin²tai¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³ye¹nxi²je³na² ĩ²xa³nũ²nhai¹. 44 Nxe³yãn¹ta¹ ĩ²xa³kxe³su²
e³nha²te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha² a³li³a¹thĩ³nai³tã² ã³wã³li²na¹tũ¹xã¹.” Ain¹jau³su²
ã³wã³li²tãu³ a²nũ²ẽ¹nai³ta³lxi² a²nũ²yũ²nxa³ha²kxai³ wi¹we²txi³ha²kxai³ wi¹lhau³ko³nha²kxai³
nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxin²tai¹. 45 Ai³ka³tu³ ko³nxe³te² yãu³ka³txi³nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹
ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nãu³xa² ko³nxe³ti³khai¹ wa³to³hain¹te²nãu³xa² ĩ³ha¹txai¹nĩn²tai¹.
Nxe³te²nãu³xa² sa²so¹sxã³ ã³wã³li²xi²sa²tẽ³in²tai¹. Nxe³ju³tai²kxai³lu² in³txa² ẽ¹nãu³a²
ko³nxe³ti³ ã³wa²to²hin²tai¹. Te²yã¹nxe³jut3su² hĩ¹na² yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu²
ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²hã³ka³nai²na² a²lon³ti³tãu³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³li²ta³lu²nai¹nxa³ta³lxa¹ a²hã³ka³nai²na² ã³wxã² a²lon³ti³tãu³xa² ã³wxã² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² yxau³sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹si¹nyhain¹jau³su² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxe³sxã³ ĩ³hen³txi³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Nxe³txi¹. Wxa²hã³ka³nai¹tã² wxa²lon³ti³tãu³xa² ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹. ĩ³ye³kxi¹nxa²te³lxhã³ wxã³ain¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hã³ka³nai¹ta³ txa²lon³ti³tãu³ã²ta³ ĩh¹te²la³ta³nain¹te²la¹xã³? Nxe² e³nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wã²nã³ũ¹hain¹te³nah¹lxi¹:

49 — Tũ¹ka³txai²na² txa²hã³ka³nũ²su² ha²kxai³ txa²lon³ti³tãu³su² ha²kxai³ nxe³kxi²sain¹na³li¹. 50 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wĩ³na² Oh³nãn¹jah¹a² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sxã³ kãi³kxai²nãn²tu³ nxe³te²nãn²tu³ txa²hã³ka³nũ²su² ha²kxai³ txa²lon³ti³tãu³su² ha²kxai³ ne³te²sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

13

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sxi²hai²na² a³li³xi²nũ²la² ĩ³ye³na² ne³kxun²nãu³a² ai³sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 ã³wxe³ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³sxã³ ã³wxã³wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² te²kxai²lu² ka³no¹a²ka³lo³a²

ã³wih¹wxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² te²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ĩ³ye³nai²na² ne³kxun²nãu³a² yxau³ai¹nha²kxai³ nxẽ³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 A²nxe³tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³tih³nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²ai²na² hai³sxa³nãu³a² ai³nũ²nhai¹. Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹te³lxhã³ wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. 4 Ũ³whĩ¹tãu³a²

yain³ta³ki³ai²na² ki³jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² tĩh³na² yxo²ki³sa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. ã³yun¹na³tãu³ aĩ³ka³nãu³xa² wa³su³txi³ wxã³sxã³ yai³nhxa³kxain¹nũ²nhai¹.

5 Āh¹ki³jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² si³yu³hẽ³nãu³a² nxe³kxĩh³nxũ³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ kxĩh³nxai²na² au³la³ka²txi³nh²nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ka³lũ³nũ²nhai¹. 6 Ka³lũ³te³na¹ u³je³na³kai²li² wxa²ki³ka³la³ka³tu³ ĩ³wãn³ya²lun¹ti³nũ²nhai¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yain³ta³ki³ne³ka² au³txi³ sxa²nxa³ha²kxai³ ya²lun¹txi³nũ²nhai¹. 7 Āh¹ki³a² jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹.

A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lũ³xi²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ³nha²kxai³ nxe³te²kxai³lu² yain³ta³nxe²kxa²

wãn³ne³sa³te³kxi²sxã³ ya²lun¹txi²ye²nũ²nhai¹. 8 Nxe³yãn¹ta¹ Āh¹ki³a² jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² kxĩh³nũ³xa² tĩ³tĩn³tũ³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²

wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³ta³ki³a² kãin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kãin² an³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² a²hãi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ wa³li³kha³lhon¹txi²

ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hãi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ ka³lxa¹txi³ ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hãi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³ ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ nxũ²nhai¹.

9 Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ e³kxai¹nĩn¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³tai²na² so¹lxi³ wãn³txai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ě¹nãu³a² sa²hau³kot3jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nũ²ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² hĩ¹na² ã³ne³wxe³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.
 12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ in³txi³su² yen³kxih³kxai²nãn²tu³ ã²la² kãn²sxã³ũ³yhen³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ yen³kxi³khai¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³in³txi³su² yen³kxi³txa²te²su² te²a² jũ¹nxe² so¹lxi³ yen³kxih³kxi³su² sa²so¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ yen³kxi³ txa²khaix1nxe³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²Sũ³na² wãn³txa² jũ¹nxe² ã³ne³wxe³yah³lxĩ¹nha²kxai³ kãn²non³sxã³ ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Tũ¹ka³txai²na² ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹tu¹wi¹.
 13 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ e³kxai¹na¹wi¹. Nxai¹na¹kxan²ti³ ĩ²ain¹kxan²ti³ ã³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Ain³kxain¹kxan²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹.
 14 A²nxe³sxã³ ĩ³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² Sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta²nxe³te³nah¹lxi¹.
 “Wxã²na² sa²kxai³lu² ne³kat1sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ã³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹. ĩ²sa²tẽ³kah¹lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wi¹li²sa²tẽ³yah²lxan³tho³li¹.
 15 A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² kan²na³li¹. A²yen³na² whã²na¹ wxa²ye³tĩ¹nha²a²ne³nxẽ³na² whã²na¹ wxa²ne³tĩ¹nha² nxe³kxa²yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³sxã³ã³ne³wxe³ai¹nx3tho³li¹. Nxai¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yen³na² ã³ye³wxe³ai¹nha²kxai³a²ne³nxẽ³na² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ a²ẽ¹nãu³ai²na² Txa²wãn³txa²ã³ne³wxe³ain¹kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sain¹sxã³ sa²hau³ko³tai¹hĩ³na¹wi¹. Yxãn¹ta¹nxai¹nxa³wi¹.”
 ĩ³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 16 Yxãn¹ta¹ wxã²kxai³txa²sa³wi³ha³lxĩ³syah¹lxin¹te² ĩ³nxai²kxai³ te²yã¹yxah³lxa³lxĩ¹. Wxa²ye³na²wi¹li²yah³lxĩ¹nha²kxai³ wxa²ne³nxẽ³na² wi¹lain³kxi²yah³lxĩ¹nha²kxai³ nxe³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ ĩ²nx2ta¹wi¹. 17 Kxã³nxi¹nai³tã² Sũ³na² wãn³txa²ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² a²nũ²a² wi¹lhi¹nain¹te²nãu³xu¹tai²na² nxe³sxã³ yen³kxa²ĩ²yah³lxin¹ju³tain²txi³ ĩ²ti³te³nai¹nha²kxai³ wãn³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³xain²txi³ain³kxi²ti³te³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹ hxi²ka¹nain¹te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Yain³txa³ki³a²ũ³whĩ¹jau³su²a²si³yxau³jau³su²

18 Jã¹nxa¹jau³su² yain³txa³ki³su² ã³yun¹na³jau³xin³ti³ a²si³yxau³tãu³a² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. 19 A²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² wãn³txa² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ě¹nãu³a² sa²hau³kot3jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sxã³ ã³ne³wxe²nxa³kxai²nãn²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹la²wxã³sxã³ ne³wã²na³ti³hi¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² yain³txa³ki³a² tĩh³na²ne³ku²nxa² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nxe³te²ju²hẽ³li¹. 20 A²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na²wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²kxai²nãn²tu³ wi¹lxon³kxi²sxã³ ain³kxi²te²ju²hẽ³li¹.
 21 Nxe³yãn¹ta¹ au³txi³ yxo²ĩ²xa³kxe³su² ha³lo²a² ko³nxe³to³nha²kxai³ Sũ³na²wãn³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³khãuh³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wãn³txai²na² wa³su³txi³ sa²yxo²ã³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe²yain³ta³ki³ai²na² kxĩh³nxa² txah³lxĩ³ju³tai²na² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nx2na³li¹. 22 A²nũ²a²ã³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²nũn³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ha³lo²a²hxi²waut3ta³lxĩ³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² tã³nxa² a²ha³tẽh³nxã³nxa²ũ³yho³hi²ki³txã³nxa² tã³nxa² kãn² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ wãn³txa² wi¹jau³xa²ã³na¹ain¹sxã³ hai³txi³ Sũ³na² sa²yxo²we¹ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe²yain³ta³ki³ai²na² ha³lo²a² ã³yen³ko³nãu³a² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nx2na³li¹. 23 A²nũ²a²ã³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²hĩ¹na¹ wa³su³txi³ ã³ne³wxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxa²so¹sxã³ kan²txi³ ĩ³ka³tu³wi¹lhin¹khai¹nxe³sxã³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³ ãh¹ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ãh¹ ĩ²li³te²a²

wi¹lhin¹sxã³ sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ âh¹ â³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² âh¹ î²li³te²a² jũ¹nxe² wi¹lhin¹sxã³ sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hê¹li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² kxĩh³nxa² tĩ³tĩn³tũ³xa² â³yun¹na³ki³ai²yã¹nx²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

Ko³nxe³ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² î³yau¹ũ³jau³su²

24 Āh¹lxi³sxã³ wãn³txa² î³yau¹ũ³jau³xa² î³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² yan¹nãu³a¹ a²nũ²a² kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ti³wa³kxa² î³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹. A²nũ²ai²na² yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹kxi²jah¹lai²yã¹nx²na³li¹. 25 Nxe³jah¹lo²su² nũ²nhai¹. Nxe³yã¹ta¹ka³nxa³ti³na² ãu³xi²tĩ³kxai³lu² a²nũ²a² a²ko¹ko¹su² jah¹la² hãĩ³a² wxã³nũ²nhai¹. Wxã³te³na¹ a²ki³a² ko³nxe³ki³a² hãĩ³a² ũ³whĩ¹kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ih³xi²nũ²nhai¹. 26 Hã²wxã³txa³nũ² yain³ta³ki³ai²na² ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ ai³la² an³ye²nũ²nhai¹. A²nxe³tãu³a² ko³nxe³ki³ai²li² te²yã¹nxe³sxã³ ka³lũ³hi² wi¹we¹ni² a³ni² nxe³ye²nũ²nhai¹. 27 Nxa²ha¹te¹ hai³sxa² wa³kxẽn³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³tĩ³sxã³ î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Āu³la³na³xãĩ³. Nxe³si¹lxi¹. Yain³txa³ka² wi¹ki³ai²na² so¹lxi³ ũ³whĩ¹nhĩn¹ta²lu¹wi¹. Yxã¹ta¹ĩh¹te²a³ hxi²ki³ta³ ko³nxe³ki³ai²li² wen¹sĩn¹te²la¹xã³?” Ain¹nũ²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ î³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Ko¹ko¹su² jah¹la² hxi²ka² kãĩ³ũ¹nhẽ³lin¹ta¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Nxe³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³tẽ³kxa² wxa²ha³txut¹sxã³ wxa²nũ²kxi²sĩn¹te³la¹ji¹wi¹?” Ain¹nũ²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹ wa³kxẽn³yah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹: “Nxe²nxa³wi¹. Hĩ¹na² wxa²nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yain³ta³ne³kxa² wi¹tẽ³kxa² wxa²ha²txut¹jah¹lxin¹kxa²yã³txi³su² nxa¹nhai¹. 30 Hãĩ¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. A²yut³su² we¹nain¹txai²lxi¹. Hã²wxã³txa³ an³ta³lun²kxai²nãn²tu³ yain³ta³ka² wxa²ni²lho¹tũ³ka³txa² î³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Ko³nxe³tẽ³kxa² wxa²nũ²kxi² sa²so¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ ũ³thũ²hxa³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ka³tu³ yain³ta³ne³kxa² wi¹kxa² wxa²kxi²so¹jah³lxi³nũ³nhẽ¹li¹, ũ³wha¹a¹thĩ³na²su¹. Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.” A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² î³yau¹ũ³jau³su²

31 Āh¹lxi³sxã³ wãn³txa² î³yau¹ũ³jau³xa² î³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wãn³txa² î³yau¹ũ³nx²ta¹jau³xai²yã¹nx²na³li¹. Te³nah¹lxi¹: Hai³sxa² yxau³tẽ³kxa² a²wa³kxẽn³yah³la² yain³ta³ki³a² mos³tar²ta²ki³a² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. 32 A²nxe³ki³ki¹ai²na² ki³jũ¹lxi³khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki¹ai²na² ka³lũ³xi²nũ²la² wi¹lwen¹nũ²la² hai³sxa² yxau³tẽ³kxa² wa³to²hi²ton¹nũ²nhai¹. Hi³khai³xa² wen¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ ai³ka² ã³wxã³ha²kxai³ yeh³ni³nũ²nhai¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Txa²wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹la² î³xã³lxi³ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ a²wi¹lhĩ¹na² jũ¹nxa² so¹lxi³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na² ã³kãĩ²non³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³tũ³xa² î³wa¹kxi³ju³ta² î³yau¹ũ³jau³su²

33 Āh¹lxi³sxã³ wãn³txa² î³yau¹ũ³jau³xa² î³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wãn³txa² î³yau¹ũ³nx²ta¹jau³xai²yã¹nx²na³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹, txu¹ha³ka³lxai²na² te²hi²sen³su² yain³ta³ î³wa¹ki³nũ³a² tẽ³ha²kxai³ tri²ka²nũ³xa² nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki³lhi³tẽ³na² ũ³sa²wi¹sxã³ ũ³kxẽ³ni³nũ²nhai¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ tri²ka²nũ³xa² whãĩ²na¹ î³wa¹je²nũ²nhai¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²wi¹lhĩ¹na² a²nũ²a² ka³lxa¹nxa³te² î³nxai²na² yxo²ĩ²sah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹ yan¹nãu³a¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²ĩ²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Î³yau¹ũ³jau³xa² a²si³yxau³jau³xan¹jau³su²

34 Jã¹nxe³jut3su² wãn³txa² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² so¹lxi³ e³ta¹hxai²hẽ¹la². E³lxah²lxi³jau³la³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 35 Nxe³sxã³ wãn³txa² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na² sa²kxai³lu² wãn³txa² hã³a² txa²wã¹ha³lo²a² ã³si³wxe³hĩ¹nu¹ta²nãn¹te²tu³ hã³a² yxau³jau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³a¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xu¹ta²na² hĩ¹na¹ we¹ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³ki³a² ũ³whĩ¹jau³xa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

36 Hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xai²na² ã³ain¹nũ²la² sxi²ha² ã³wi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³wi²xi²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³a² ã³tĩ³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lã³i³. Wãn³txa² ko³nxe³ki³a² ũ³whĩ¹jau³su² ĩ³yau¹ũ³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yain³txa³kxa² wi¹kxa² ũ³whĩ¹jah¹lai²yã¹lxah¹lo²sa¹wi¹. 38 Txa²wã¹ha³lo²ai²na²

sa²kxai³lu² hai³sxa²yã¹nx2na³li¹. A²nũ²ai²na² Txa²wãn³txa² yxo²i²sah¹lxin¹te²

ĩ³nxai²na² yain³txa³ki³a² wi¹ki³ai²yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² ĩ³hi²txain¹te²nãu³xa²

ko³nxe³ki³ai²yã¹nxain¹na³li¹. 39 A²ta³a² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² Sa³ta³na²jah¹lai²na²

sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²ko¹ko¹su² jah¹lai²yã¹nx2na³li¹. Txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa²

nxe³tãu³su² tãu³ai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² wxa²ni²lho¹kxi²ti³xai²yã¹nx2na³li¹.

Oh³xan¹jah¹lo²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² wxa²ni²lhon¹tũ³ka³txai²yã¹nxain¹na³li¹.

40 Nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² tãu³su² tãu³a² sa²kxai³lu² ko³nxe³tẽ³kxa²

wxa²nũ²kxi²so¹sxã³ ũ³thũ²hxa³txain¹kxa² yã¹nx2na³li¹. 41 Jã¹nxe³tãu³a² Txai²na²

Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹te²nãu³xa²

ĩ³sa²si¹hã³a¹tu¹wi¹. ĩ³sa²si¹hã³a¹te³na¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³si¹nyhain¹te²nãu³xa²

whã²na¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³te²na² whã²na¹ nxe³sxã³ wã²nxa³kxi² so¹na¹tu¹wi¹.

42 Wã²nxa³kxi² so¹na¹kxai²nãn²tu³ ha³nxe²a² ĩ³sa²tẽ³ju³ta² ã³na¹sxã³ wxe³ain¹tu¹wi¹.

Nxe³tãu³a² tũ¹ka³txain²txi³ ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni²

kãin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tẽ³yah³lxi³tu¹wi¹. 43 Nxe³te²kxa³kxa¹ a²nũ²a²

wi¹lhin¹te²lo³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wĩ³na² ha³lo²a²nãu³a² ã³wih¹si¹nyhai¹nha²kxai³

u³je³na³ka² ha²te¹kxa² yã¹nxe² wxi²kin³ti³to³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.

Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² a³lxi²kxa² hai³sxa²nãu³a² hã³a² sxa³jau³su²

44 Ā³h¹lxi³sxã³ wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khai¹nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³sxã³ yen³kxa²

a³lxi²khai¹nxe³kxa² hai³sxa²nãu³a² hã³a² sxa³kxa²yã¹nx2na³li¹. A²nũ²ai²na² kwa² ai³sxã³

a³txi²kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ sa²no¹xi²nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ka³lih³kxi²nha²sxã³

a²yen³kxi³khai³xai²na² ã³nũ²kxi²nũ²la² hai³sxa² a²wa³kxën³yah³la² yen³kxa² whã²na¹

ũ³yho³hi²nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² ta²ko¹xai²na² yen³kxa² hã³a² sxa³ko³xai²na² so¹kxi²nũ²nhai¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²ro³la³ki³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

45 Ā³h¹lxi³sxã³ wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khai¹nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³sxã³ a²nũ²ai²na²

txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² pe²ro³la³ki³a² ã³ten³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. 46 A²nxe³jah¹lai²na²

sa²kxai³lu² txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² so¹kxi²nyhu¹kxi³te² nũ³ka³txa² ai³lha²thet3sxã³

ã³ten³nũ²nhai¹. Nxe³tãu³a² a³lxi²ki³a² ĩ²kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ a²yen³kxi³khai³xa²

whãi²na¹ ã³nũ²kxi²nũ²la² tẽ³sxã³ ã³yho³hi²ha²kxai³ ta³ki¹ai²na² so¹kxi²nũ²nhai¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ai³na² ta³lã²na³ki²ka³lo³a² i³yau¹ũ³jau³su²

47 ã³h¹lxi³sxã³ wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a²nũ³xa² kãi³ain¹kxa² yo³ha² i³yĩ¹li²hain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.
Ai³na² ta³lã²na³ki²ka³lo³a² yã¹nxe³na³li¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² ai³na² i²li³te² he³la³kxa²
i³ne³kxi²li² ta³lã²na³ki²nũ²nhai¹. 48 I³ne³kxi²h¹nũ²la² ka²lo¹ai²na² sa²sai²lho¹nũ²nhai¹.
Sa²sai²lho¹nũ²la² ã³wxe³ka³tu³ ai³na² wi¹te²a² ã³ha¹i² ai³na² ko³te²a² ã³na¹i² nxe²
wxa²nxa³ki²so¹nũ²nhai¹. 49 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³so¹nhan³nhi¹na¹
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹te²nãu³xa² ã³sa²si¹hã³tu¹wi¹. A²nũ²a²
ko³nxe³thin¹te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wã²nxa³kxi²so¹si¹hain¹jau³su² ã³sa²si¹hã³tu¹wi¹.
50 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³thin¹te²nãu³xan²ta³ ha³lo²ai²na² ha³nxe²a² i³xai³ju³ta²na² ã³na¹sxã³
wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² tũ¹ka³txain²txi³ ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
kãin² nã³ni² kãin² wxi²ka³ta³ti² nxe³sa²tẽ³yah³lxi³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Wãn³txa² ya²la³lyau³su²

51 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txa² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³su² a²yo²ha³kxa¹ ã³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹ta¹ji¹wi¹?
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwa²nxi¹lxi¹. ã³ne³wxe²sa²sai¹sĩ¹na¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xin³ti² ã³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²
yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² wãn³txa² i³tih³nxe³jah¹la² a²hoh³lxi³su² jah¹la²
yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wãn³txa² tah²yau³xa² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xai²na² ã³ne³wxe³yah³lxi¹lxi¹.
Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² wãn³txu¹ta²na² i³yau¹ũ³hi² Txa²wãn³txa²
Tah²yau³xai²na² i³yau¹ũ³hi² nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ sxi²ha² wi¹thi³na²
a²wa³kxẽn³yah³la²yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxã³ a²ya³lxi³te²su²te²a²wxã³kxai²nãn²tu³yen³kxa²
a³lxi²ki³u¹ta²na² ta³nxa² tah²yu³tu¹ta²la³ ta³nxa² wã²nã³ũ¹nyhain¹na³li¹. Txa²wãn³txa²
i³yau¹ũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ te²yã¹nxe² ai³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Na³sa³re²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² sa²yo²ã³jau³su²

53 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lu²nha³tũ²la² ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². 54 ã³waix3tũ²la² ã³nxai³sxã³
a²sxi²jen³khai³xa² Na³sa³re²thĩ³na² ã³wih²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wih²xi²ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txa²
ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². I³hen³txi³ta³lun²tãu³a²
ain³kxi²tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² i³wã³txi³sxã³ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² a²hoh³lxi³khai¹sa²sxã³ i³ye³ha²kxai³ wã³nxĩn¹khai¹nxe³sxã³ o²la³kxi²ha²kxai³
nxe³jah¹lai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ i³h¹nxet3sxã³ hxi²ka¹nai¹nhĩ³te²la¹ku² kĩ³nhai¹. 55 Sxi²ha²
txon³jah¹lo²su² jah¹la² ta²hai²la¹wi¹. A²hã³ka³nai²na² Ma³ri²a³ka³lxai²la¹wi¹. A²lon³ti³tãu³xa²
Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³se²ah³lo²su² ha²kxai³ Si³mãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su²
ha²kxai³ nxe³ain¹na³li¹. 56 A²ha³lĩn³ti³tãu³xa² txa²wã¹yu³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹.
Nxe³ha²kxai³ i³h¹nxet3sxã³ ã³nut1sxã³ kãi³hĩ³te²la¹ku² kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

57 Nxe³ha²kxai³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ e²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la²
i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²jen³khai³xan¹ta² nũ³kã³txai²na²
so¹lxi³ a²sxi²khai³xan¹ta² nũ³kã³txai²na² so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²kxi³la³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Jã¹nxe³ha²kxai³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wã³nxĩn¹sxã³
o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

14

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³tj³kxai³lu² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² o²la³kxi²kxe³su² ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹, E³ro²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jah¹lai²li² Jo³ãu² Ba³tis²jah¹lo²sin²tai¹. Ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Nxe³kxe³su² hxi²kan¹khai¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹ti³ o²la³kxin²tai¹. E³ro²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 A²kxã³nxa² E³ro²jah³la² te²hi²sen³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³ hxi²ki³nũ²la² sa²hxi²tai³kxi²nũ²la² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jut³su² a²lon³yah³la² Fi³li²pah³lo²su² jah¹la² a²sxe³xa³ka³lxa² E³ro³ti²a³ka³lxu³su² hxai²na²hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² hxi²ki³la³sxã³ ũ³txi¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Jã¹nxe³sxã³ kxãn³kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– E³ro²jah¹lãi³. Kãi³in¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Wxa²lon³na² sxe³xa³ka³lxa² so¹kxin¹kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wi¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² e¹nãn¹jau³kxai³lu²:

– Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³si¹ha¹tũ¹xã¹. Jau³su² nxe³ta¹ a²nũ²a²nũ³xa² kwa²hãi¹nxe²ã³si³tẽ³la³kxi²te²nũ³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²li² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ yuh³lxĩ³jau³su² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hãĩ¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxa²ha¹te¹ a²ha² yan¹nũ³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hã³ka³na² e¹na² a³li³la¹hain¹ju³tai³tã² ain³kxi¹xi²te³lhxã³

kãi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kãi³ain¹ju³ta²sa¹, E³ro³ti²a³ka³lxai²na² a²ka³ne³lxai²na² wxã³sxã³ nũh¹ ã³nha³te³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ E³ro²jah³la² i³ka³lxĩ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³tai²li² E³ro²jah³la² ya³lxĩ³te²nũ³xa² yxau³sxã³ i²lxain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– i³ka³lxĩ³kxi³san¹nhĩ¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ yen³kxa² i²li³ju³ta² i³wã³txi³san¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² i²nẽ³lha²kxai³ ya²la³tu³ nxe²kãĩ³ũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. E³ro²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ wãn²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ a²hã³ka³nai²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². i³ye³kxi²ka³tu³ a²hã³ka³nũ³nu¹ta²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²jau³su² i³yau¹ũ³sãn²nũ²la² wãn²ta¹ka³lxa² te²kxai³ E³ro²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² so¹lxĩ³ ten³sa³nhai¹. Pra²ta²ka³lo³a² ũ³yhe³hẽ²ti³sxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Kwẽn¹tai²na¹ ten³sa³nhai¹. Wãn²ta¹ka³lxai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³ju³tha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² i³ãin²txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ha³la³je¹nĩn³kxai³ a²wãn³txai²na² a²yen³kxa² wãn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹te³lhxã³ nxe³jau³xai²na² yxo²an³ta³ti³ e³jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²i² ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² i³wa²li²ju³ta³la³ ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

10 Nxe³ha²kxai³ kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sa² kwa³na³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²ha² kan²thĩ³na² ai³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹si¹jau³su² i³sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³ka³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹nũ²la² a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a² ũ³yhe³hẽ²ti³sxã³ wãn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³hũ¹ain¹ka³tu³ ta¹ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hã³ka³na² ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ju³tai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxain¹ka³tu³ ya³lu²te²a² a²ne³ki³txa²ti³hit¹sxã³ so¹sxã³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²nĩ³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la² i³hen³txi³si¹jau³su² ã³nxaĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² yai³nain¹jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² E³ro²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹sxã³ ã³waix³ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yũ³ai¹nxa³je³na² nũh¹xai³sxã³ ã³yit¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a²nũ³xa²

ã³si³tẽ³la³kxi²tũ³ka³txai³tã² ã³waix³jau³su² ain³kxi²tãu³a² sxi²jen³nãu³a²
 a³li³ain¹sxã³ a²yu³kxa² ĩ³hi²txai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²xai³lain¹nxa²ha¹te¹
 ĩ³ne³khauh²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ka³no¹a²ka³lo³a²
 a³li³xi²tãu³a² tũ¹ka³txai²na² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² ĩ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²kxain¹te³na¹
 ĩ³ãin²ta³kxi²khaix¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³ton³te²na² ĩ²li³te²na² Je³su²jah³la²
 hxi²ki³kxai³lu² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³nũ²la² ka³nxah³ta³lon³tãu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ã³tũ³ain¹sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³ yũ²nxa³ti²tu³wi¹. Ha³lo²a² yain³kxi²ki³ju³ta²
 ha³nãu³hi²nẽ³te¹ni²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³hit²txain¹tũ³ka³txa²
 he³hain¹jau³su² sxi²jen³txi³nãu³a² ĩ³sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹, yain³txa² so¹kxi²nyhain¹te³la³ku¹.
 Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu²:

– ã³waix³si¹nhẽ³lain¹jau³su² wi¹lxa³wi¹. Wxãi²na¹ yain³txa² ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹:

– Yxãn¹ta¹ yain³txa² yũ³ki³kxa² kãi²nxa³wi¹. Yain³tũ³xa² tũ³ha¹li¹ tũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 so¹lxi³ ai³na² ha¹li¹ so¹lxi³ nxe³te²na² so¹lxi³ yũ³nẽ³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

– Yain³txai²na² ai³nai²na² wxa²nũ³ũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹:

– Si³sa³yu³ta² ã³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² e³jau³su² ha²kxai³ yain³tũ³xa² ai³na² nxe³sxã³ hxi²tẽ³nha²nũ²la²
 ten³sa²tã³ka³la³yxo²nũ²la² Sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²ki³jau³su² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ yain³tũ³xa² wã²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hũ²xai³ka³tu³
 a²nũ²a²nãu³xai²na² sa²nũ²xai³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³sxã³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹
 yai³nai¹nha²kxai³ ũ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ yain³txa²
 wã²nãu²lxi³kxi³su² wã³kon³kxe³su² wxa²yo³so¹ka³tu³ ha³ti²a² hxi²ka² hxi²ka² hxi²ka²
 ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tẽ³na² ĩ³ne³kxi¹lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 A²nxe³sxã³
 a²nũ²a²nãu³xa² in³txi³nãu³xa² wã³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² ka³lxa²khai¹nxe³sxã³ 5.000
 nxe² wã³li³kha³lhon³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nãu³xai²na²
 a²wẽ³ha³lxi³nãu³xai³na² nxe³sxã³ ĩ³yain³sxã³ ũ³kxain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² ne³ka³na²ha² wxã³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ kwẽn¹ta²kxai³ yain³kxi³su² ta³lun²ka³tu³ Je³su²jah³la² hi²sen³su²
 a²sa³wi³ha³lxa²na² ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹sxã³ ĩ³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su²
 ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² a²nũ²a²nãu³xin³txi² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su²
 ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23 ĩ³sa²si¹hã³ka³tu³ nũh¹xai³sxã³ wã³la³ka³txa² ka³la³nũ²la²
 Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ka³nxa³hi²hĩ¹nãn¹te²tu³ nũh¹lxi²
 e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Jã¹nxe³ti³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ka³no¹ai²na² ĩ³ye³na²
 nxũ²kwai³ye³la³nãu³a¹ ne³hẽn³kxi² hãu¹tãu³a² it3ta² kãin²te²a² sa²it3txa²kxai³ ĩ³yau³xa²
 ũn³jau³xa² ne³khau²xi²ha²kxai³ nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ ka³la³ka³la²a²
 ĩ³yxai²lxi²ti³xa² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³ yxau²xai³sxã³
 wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ka³no¹a² yxau³ain¹te²nãu³xa²
 u²lxi³ ten³sa²tã³ain¹tãu³ Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ain¹sxã³ o²lha²kxai³
 ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– A²yãu³ka³txi³sa²lxã²na³na¹. Nxain¹jau³su² ĩ³wxa¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxain¹nxa²ha¹te¹ a²kwẽn¹tai²na¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxũ²kwai³lxũ¹jah¹lxi³hẽ¹le¹. Txain¹ta³ta¹we¹. Yũh³lxah³lxi³txa³lxe¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Pe³jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ya³la³tu³ nxīn¹kxai²nān²tu³ i³ye³na² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³yxau²xai³sxā³ ā³nxai³sxā³ ā³tū³si¹nxā²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹sē¹li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— Ā³wxā³txu¹li¹. Jau³su² nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a²a³li³xi²nū²la² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ā³nxai³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³ ā³nhe²kxi²ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxe³na²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kxai³lu² it3tai²na² nū³kxūn³sa²ik3kxi³su² i²tāu³ yuh³lxi³jau³su² ā³nxū¹txān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³non²ta³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Nxe³nū²la² a²kwēn¹tai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²hxi²ka² i³sa³nxūn³sxā³ hxi²ki³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Yxo²i²san¹ju³tai²na² kāi²nxān³tai¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ i³wā³wā³txi³san¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxe²e³ta³lun²nū²la² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wi²xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ kwēn¹ta²kxai³ it3tai²na² ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². ³³ Nxe³ju³tai²na² ka³no¹a² yxau³ain¹te²na² i²ai¹nha²kxai³e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³te² nū³ka³txa² we²txa³lxi³jau³su²

³⁴ Nxa²ha¹te¹ i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ka³tu³ ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa² wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁵ Nxe³ka³tu³ ha³lo²a² yxau²xai³lain¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la² i²kxi²xain¹tāu³a¹ a²nū²a² i³ton³te²a² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ti²ta³lo³an¹ko³xai²na² i³sa²si¹hā³sxā³ i³ta³ka³txa² yū³te²na² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁶ Sa²so¹ain¹te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²wā²la² yxo²ka³teh³tīh³nāu³a² so¹lxi³ wxa²to³ha¹kxai²nān²tu³ a²kwēn¹tai²na¹ we²nxi²ta³lun²sa³tū¹xā¹. Nyhain¹jau³su² nxe³sxā³ wxa²to³nyhain¹te²na¹ i²li³te²na¹ a²kwēn¹tai²na¹ we²nxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la².

15

Ju³te²a² si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² i³tih³nxe³jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ha³teh³nxā³na² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³ain¹sxā³ Je³su²jah³la² ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

² — Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²nān¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nē³lain¹te³nah¹lxi¹: “Yain³te³lhxā³ yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²khai²lxi²jah³lxi³sā²nhē³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² Sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹ye²tu¹wi¹.” Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² te²yā¹nxe² kāi³yai¹nxān³tai¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ wān³txu¹tai²nān¹jau³xai²na² sa²yo²ā³ain¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Wxa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah³lxi³hxain¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²nē³jau³xu¹tai²na² sa²yo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.

⁴ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³nai²na² wi¹kāi³ūh¹xai³jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jau³xa² yā¹nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wī³na² tā³na² wxa²hā³ka³na² tā³na² kō³nxe³jau³su² nxe² kāi³ain¹kxai²nān²tu³ nxe³te²su² te²a² i³su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹.” Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

⁵ Nxe³yān¹ta¹ wxa²wān³txa² e³kxah¹lxin¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² i²li³te²su² te²a² a²wī³na² tā³na² a²hā³ka³na² tā³na² yen³kxa² wā³kon³kxain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: ‘Wī³na² nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ū³hū¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹li¹. Yxān¹ta¹ sa²yat1sxā³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹’.

Nxe³jau³su². 6 Nxe³kxai²nān²tu³ yen³kxa² ũ³hū¹ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹.
 Nxe³yah³lxi³to³hi¹nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹. Nxe²kāi³yah³lxin¹kxe³su² ha²kxai³ Sū³na² wān³txa²
 ĩ³hxi²ka¹nxa³si¹yah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³lxi¹nha²kxai³ wxa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
 wān³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³to³hi¹li¹. 7 Wi¹lhin¹ki³lxo³tū³ka³txi³su²
 yah³lxi¹li¹. ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² wān³txa² nxe³jah¹lu¹ta²na² wān³txai²na²
 ĩ³yau¹ū³nhē³jah¹lo²yāx¹jah¹lo²nāu³syah¹lxi¹li¹. Nxe³te³nah¹li¹.
 8 Txa²nū³ka³txai²na² a²yo²wān³txa² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²ti³hit¹sain¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 a²ē¹nān¹jau³xai²na² Sū³na² Na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa² yū³ai¹nxa³wi¹.
 9 Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² sa²nēn¹kxi²sa²ki³lxot³sai¹nhxai²na²hē³li¹. A²wān³txai²na²
 ĩ³tih³nxe³nyhain¹jau³xai²na² a²nū²a² wān³txa² sa²so¹sxā³ Sū³na²
 wān³txi³su²ki³lxo³jau³su² ĩ³tih³nxe³nyhain¹to³hxai²na²hē³li¹. Nxe³jau³su²
 ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Je³su²jah³lai²na² a²yo²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² kō³nxe³ti³hi¹tē³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²nū²a²nāu³xa² ĩ³hit²tain¹tū³ka³txa² ĩ³kaix¹tain¹te³nah¹li¹:
 – Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ain³kxi²sa²sxā³ a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹. 11 Txa²wā¹yo²a²
 ũ³yo²wi¹nhē³kxe³su² hai³txi³ kō³nxe³ti³hit¹tē³lxa³wi¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹yo²a²
 sa²yo²sai¹nē³kxe³su² kō³nxe³ti³hit¹tē³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:
 – Je³su²jah³lāi³. Wān³txa² kwēn¹ta² e³kxin¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ĩ³an³txi¹si¹hai¹ni¹nhē²li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – Hai³sxa³nāu³ai²na² hī³ne³kxa² Txa²wī³na² Oh³xan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ũ³wī¹xa³tē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ha³tut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxe³hū³sxā³
 fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² hī³ne³kxa² Txa²wī³na² ũ³whī¹xa³tē³kxa² yā¹xain¹na³li¹.
 14 Nxai¹nha²kxai³ hāi¹nxā¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² ye³han³jah¹la² yā¹nxain¹na³li¹.
 Nxe³sxā³ ye³han³tū³ka³txa² ne³ka²ta¹sxā³ ā³sa²so¹nyhain¹na³li¹. Nxe²kāi³ain¹ke³la³te²kxai³
 kxī³nxē¹na² ne³ka²ta¹jah¹la² ā³nāu²i² yo³nān¹tū³ka³txa² ā³nāu²ai¹ni² nxe³yain¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na² ĩ³yau¹ū³txa²sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Tū¹ka³txai²na² yā¹nxe² ain³kxi²sah¹lxan³ta²lu¹wi¹. 17 Yain³txa² ĩ²li³te²la³
 txa²wā¹yo²ai²na² ũ³yo²wih¹nha²sxā³ ĩ³yo¹ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³lon³sxā³
 tan²sa²tā³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. 18 Yxān¹ta¹ txa²wā¹yo²ai²na² sa²yo²sai¹kxai²na²
 sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ān¹jau³xa² so¹lxi³ sa²yo²sai¹nha²kxi²te²jai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³ju³ta²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ĩ³kō³nxe³ti³hin¹nē³te²ju²hē³li¹.
 19 Jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wā²nxū¹hain³nha²jau³xai²na² sa²ne³sai¹nha²ju³ta²sa¹:
 Kō³nxe³ti³ ain³nha²jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nū²a² su²lhā³nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² a²txu¹ha² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²kxi³ju³ta³nū³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³
 yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³sxā³ kō³nxe³ti³
 kāi³ti³hit¹jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³jau³su² ā³ye³yo²nū¹nyhu¹kxi³jau³su²
 ĩ³ne³kxe³kxi²nha²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² te²jai¹ti²tu³wi¹. 20 Ju¹ta²na² so¹lxi³
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ĩ³kō³nxe³ti³ ti³hi¹tē³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe²
 ĩ³yain³te³lhxā³ nxe³ki³ti³wa³kxa¹ hxi²khai²lxi²ki³sxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³nū²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ĩ³kō³nxe³ti³ ti³hi¹tē³lhī³nx²nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa²yx⁰ĩ²jau³su²

21 Hã²wxã³txa³ Je³su²jah³la² a³li³xi²nũ²la² Ti²ro³thĩ³nãn¹ta³ko³nãu³a² Si³tõ²thĩ³nãn¹ta³ko³nãu³a² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
22 Nxe³tãu³a² txu¹ha² Ka³na³ã²ko³xan¹ta¹ka³lxa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³ta¹ka³lxa² a²sxi²khai³xa² a³li³kxi²nũ²la² Je³su²jah³la² ã³tĩ³sxã³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³txa²jah¹lo²su² jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹lxi³na² we²txi²ju³ta² hxi²ka¹nĩn¹ju³ta² yũ²na³li¹. Jã¹nxe³sxã³ ko³nxe³te² yãu³ka³txai²na² hxi²ka² txa²wã¹lxi³na² nxũ²kwai³yxau³tai¹. Khãuh³lxa³thi²kxi²sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³tai²na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lãi³. Ta¹ka³lxa²na² ã³ni³si¹nhẽ³jau³su² i³sa²si¹hã³txa²hẽ³li¹. Txa²wã¹yo³na² i³kaix¹txi²nẽ³to³nha³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²ai²na² I³sa³e² nũ³ka³txi³su² te²a² o³ve²a² tĩ¹kxi²xai³kxa² yã¹nxe³ te²nãn²tu³ nxe³te²a² so¹lxi³ sa²hau³kot³si¹hai¹na¹jau³su² wxã³na¹hẽ³li¹. A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² ti³wa³ki³lo³nxa³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³tãu³ãn²tu³ta¹ ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² yxau³son³kxi²nũ²la² ã³ka³ti³wxe³ka³tu³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Hxi²nũn¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxa²ha¹te¹:

— Nxe³sa²nxi¹. Wẽ³ha³lxa²na² yain³txũ³xa² sa²so¹sxã³ wai³a³lxa² ã³hũ³sxã³ ã³yhai¹kxi²kxi³ju³ta² wai³nhĩ³nx²nxa³xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut³su² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²an²tu³ wẽ³ha³lxi³su¹ nxe² i³yĩ¹li²ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²an²tu³ wai³a³lxi³su¹ nxe² i³yĩ¹li²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Jã¹nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² i³yain³ka³lo³a² yu³hẽ³nãu³a² wai³a³lxa² hi²sen³su² wah³nxain¹sxã³ yain³tũ³xa² kwa² ã³na¹kxe³su² i³yai³nxai³lain¹te²ju²hẽ³li¹. Wxa²nũ³ka³txi³su² te²sxa³kxan²ti³ txa²wã¹lxi³na² we²txi¹sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. Yxo²ĩ²sa²sxã³ te³nĩn¹jau³su² ha²kxai³ ain³kxi¹nxa²ha¹xĩ¹. Wxa²wẽ³sai²na² kwẽn¹tai²na¹ we²txi²na¹xĩ¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²nũ²a²nãu³xa² we²txa³lxi³ain¹jau³su²

29 Hã²wxã³txa³ ko¹xai²na² a³li³xi²nũ²la² i³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ka³te³tĩh³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxai³tãu³a² wã³la³ka³txa² ka³la³sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹sxã³ wxã³sxã³ nũ²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ a²nũ²a² i³ton³te²na² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a² ye³han³te²su² te²a² yxo²kan²te²su² te²a² nũ³ya³nãn³ta³kxi²te²su² te²a² nxe³sxã³ i²li³ka³txa² i³ton³kxi²te²su² te²a² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tẽ³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² yu³hẽ³nãu³a¹ ã³hũ³wxe³ain¹ka³tu³ a²nũ²a² a²yxõ²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² hxi²ka² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³ka³tu³ta¹ tẽ³ain¹tũ³ka³txa² i²ain¹te³nah¹lxi¹ a²nũ²a² yxo²kan²te²su² te²a² wi¹le³ha²kxai³ nũ³ya³nãn³ta³kxi²te²su² te²a² nũ³wi¹lha²kxai³ yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a² wi¹lã³nxai³ha²kxai³ ye³han³te²su² te²a² wi¹li²ha²kxai³ nxe³ju³tai²na¹ i²tãu³ o²lain¹sxã³ I³sa³e² A²hxi²kan¹ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² i³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³te²nãu³xa² yai³nain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i³kaix¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tũ¹ka³txai²na² ĩ³ãin²ta³kxi²na¹nhai¹. Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a² ã³si³tẽ³la³kxa² ho³ha³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ yain³txi³la³ yũ³ai¹nxa³ha²kxai³ ã³nxa³si¹hai¹na¹jau³su² ten³sa²nxa³nhai¹, heh³ti³sxã³ hxi²tha² ã³ya³hain¹kxa²yan³ti³su² nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Ti¹ai²li² a²nũ²a² yũ²nxa³ko³sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txi³nũ³la³ ũ³kxain¹tũ³nũ³la³ ĩh¹nũ¹la³ta³ so¹kxi²sĩ¹nhĩ³ki³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yã¹te² yain³txi³nũ³txa³ yũ³nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ³sĩn¹na³li¹. Aĩ³na² jũx1te²xa² jũ¹nxe² yũ³nũn³sĩn¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ã³wxe³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁶ Nxe³ka³tu³ yain³txi³nũ³xa² hxi²tẽ³nha² aĩ³na² hxi²tẽ³nha² nxe³sxã³ Sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²ki³jau³xa² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² yain³txi³nũ³xa²li² wxa²nãu²lxĩ³sxã³ a²sa³wi³ha³lxai² ũ³hũ²xaĩ³ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xaĩ²na² wxa²nhũ²xaĩ³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁷ Nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xaĩ²na² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ũ³kxin²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² yain³txa² wxa²nãu²lxĩ³kxe³su² wã³kon³kxe³su² wxa²na³so¹sxã³ ha³ti²a² nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁸ A²nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² in³txi³nãu³xa² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² ka³lxai¹khai¹nxe³sxã³ 4.000 nxe² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txi³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nãu³xaĩ²na² a²wẽ³ha³lxĩ³nãu³xaĩ²na² nxe³sxã³ ĩ³yain³sxã³ ĩ³xũ³kxi²nyhain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁹ Jã¹nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ a²nũ²a²nãu³xaĩ²na² yai³nain¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxã³txa³ ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹ka³tu³ ĩ³ye³na² yxo²ha³ti³lhi³xi²nũ²la² Ma³ka³tã²ko³xa³ wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la².

16

Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² yen³kxa² wã³nxĩn¹te²a² ĩ³wã³txain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ma³ka³tã²ko³xa² wa²li³sxã³ ã³wih¹tãu³a² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te²a² sa³tu³se²a² nũ³ka³txi³su² te²a² nxe³sxã³ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³hit1si¹hain¹jau³su² ã³tĩ³sxã³ ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² oh³nãu³a² wã³nxĩn¹sxã³ kãĩ³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³ju³ta² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ka³nxa³hi²nẽ³te³lhxã³ tãu³a² ĩ³ye³kxi²yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Nxe³yah³lxĩn¹te³nah¹lxĩ¹: “Oh³sĩ³nai²na² he³hen³yen²tai¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² wi¹ko¹kon¹tu¹wi¹.”

Nxe³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. 3 Te²yã¹nxe³sxã³ ã¹ka³nxa³ha²ta³a² nxe³yah³lxĩn¹te³nah¹lxĩ¹:

“Oh³sĩ³nai²na² he³he³nha²kxai³ tĩ³tĩ³nha²kxai³ yen²tai¹. Nxe³ha²kxai³ kãĩn²wẽ³hã¹nẽ³tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Nxe³yah³lxĩ¹nha²kxai³ oh³sĩ³nai²na²

ã³ye³wxe³yah³lxĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²na¹ju³ta² ĩ²yah³lxĩn¹kxan²ti³ ã³ye³wxe³sah¹lxã³lxĩ¹. 4 Wã³nxĩn¹sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxĩ¹nhẽ³li¹.

Ko³nxe³thin¹khai¹yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²ko³nxe³ti³su² o²la³kxi²yah³lxĩ¹nha²kxai³ yah³lxĩ³te²si¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹ wã³nxĩn¹sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ju³ta³nũ³a² yũ³nx2ti³xah³lho³li¹.

Jo²na³jah³lu¹taĩ²na² aĩ³na² ĩ³nãu³ai²na² ka³ten³su² sxã³jah¹lu¹taĩ²na² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxĩ³ yũ³nx2ti³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ã³waix3tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa² ĩ³wat1tũ³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

5 Hã²wxã³txa³ ĩ³ye³na² ã³yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³yxo²ha³ti³lhi³ain¹tãu³a² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²kxã³nxa² yain³tũ³xa² nxe³wã²na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² nxe³sxã³ a²yain³txa² i³wat1tũ³xa² i²jah¹lxi³hẽ¹li¹. I³ko³nxe³ton³kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi²nũ²la² e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tũ³xa² yain³kxi²kj³tũ³nũ³a² ne³wã²na³kj³sa²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe²e³kxi²nẽ³na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³yãn¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² e³kxi²nyhain¹jau³xa² i²nha²nũ²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yxo²i²sah¹lxin¹ju³ta³la³ kã²nxa³wi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yain³tũ³xa² yũ³yah²lxan³kxe³su² i³ye³ye³yah³lxin¹ji¹wi¹? Yain³tũ³xa² ne³wã²na³yah³lxin¹ju³ta² hxi²ye¹ta³lxi³sa²nxa³nhai¹.

9 Kxã³nxai³tã² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³nãu³xa² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² 5.000 nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yain³tũ³xa² tũ³ha¹li¹ tũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxi³ yu³kxan²ti³ a²nũ²a²nãu³xa² yain³sxã³ i³xũ³kxi²sãn²nũ²la² yain³txa² wã³kon³kxa² ha³ti²a² nẽ³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tẽ³na² ne³wã²na³yah³lin¹ta²lu¹wi¹.

10 Te²yã¹nxe³sxã³ kxã³nxa² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³nãu³xa² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² 4.000 nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yain³tũ³xa² tũ³ha¹li¹ tũ³ha¹li¹ tũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxi³ yũ³kxan²ti³ a²nũ²a²nãu³xa² yain³sxã³ i³xũ³kxi²sãn²nũ²la² yain³txa² wã³kon³kxa² ha³ti²a² nẽ³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tẽ³na² nxe³kxe³su² ne³wã²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.

11 Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³ne³toh³yah¹lxan³ji¹wi¹? Hai³txi³ yain³txa³khai³xa² e³kxi¹nx2ti³nxa³hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² nxe³sxã³ yain³txa² i³wat1tũ³xa² e³a¹li¹.

12 Nxe²e³tãu³a¹ ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ yain³txi³khai³xa² i³wat1tũ³xa² e³kxi²nxa³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³xa² e³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³su² ã³ne³wxe³ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lon³ye²kxe³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a² Fi³li³po²thi³nãn¹ko³xai²na² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tãu³a² Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxa² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³xa³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i³yĩ¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxe³jau³ta³ i³yĩ¹li²sain¹jau³su² i³ye³lain¹te²la¹xã³? I³yau¹ũ³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² a²ha³tih³xa³ Jo³ãu² Ba³ti²jah³lo²su² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³ wã³lxi³jah¹la² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Je³re³mi²ah³lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹sĩ¹nhxai²na²hẽ³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³wã³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Nxe³yãn¹ta¹ wxã²nãn²ta³ ĩh¹nxe³jau³ta³ i³yĩ¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu² Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²nãn²ta³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² ka³te³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹lxi¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Wai³ni¹lxi¹. Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Si³mãu²ah³la² Jo²nah³la² tah²si¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kwa² a²nũ²khai³xa² i³yau¹ũ¹nxa²jau³sxa³wi¹. Txa²wĩ³nu²khai³xa² Oh³nãn¹jah¹la² te²hi²sen³su² i³yau¹ũ¹nxa²jau³xai²la¹wi¹.

18 Te²yã¹nxe³sxã³ e³kxi²nxa²nũ³na¹wi¹. Pe²jah³lo²si¹lxi¹. Wxa²i³lxi²na² a²si³yxau³tãu³a²su¹ txah³lxa³kxa² wẽn³su² nxe³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³sxã³ sxi²ha² txon³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ kxĩh³nxa²

si³tah³nãu³a² ùh³wxe³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Hã²wxã³txa³ a²sxi²khai³xa² ù³txo³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ txah³lxa³kxa² si³tah³nãu³a² ùh³wxe³kxa²yã¹nxi¹lxi¹. Txa²wã³txa² yxo²ĩ²sain¹te² nũ³kã³txa² a²sxi²ha² yã¹xain¹na³li¹. Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã³txa² ĩ³tih³nxai¹nĩn¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²ĩ²sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jut3su² nxe³kxe³su² ya³lu²nẽ³ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ ã³nhe¹kxi²sxã³ ã³nhai³sa³ko³txa³lho³li¹. 19 Jã¹nxe³jut3su² yan¹nãu³a² yxo²ĩ²sain¹te²nãu³xa² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² ti³hi¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nã²tu³ oh³nã¹ko³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² ĩ²li³ju³ta² sa²tai²kxa¹kxai²nã²tu³ wxã²nã²tu³ yuh³nã¹ko³nãu³a² sa²tai³kxai¹nĩn¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ oh³nã¹ko³nãu³ai²na² ã³wa²su¹kxa¹kxai²nã²tu³ yuh³nã¹ko³nãu³a² ã³wa²su¹txai¹nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ã³xai²na² ĩ³hen³txain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

21 Nxe³ha²kxai³lu¹ nxe³hi¹nã¹te²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³yau¹ũ³to³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² ai³na¹ju³ta³nũ³a² yũ²na³li¹. Nxa¹kxai²nã²tu³ ĩ³sa³e² hxi²kan¹txi³su² te²a² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³kã³txi³su² te²a² ha³teh³nxã³na² a²hoh³lxi³su² te²a² nxe³sxã³ te²nãu³xa² ĩ³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³ khãuh³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ ĩ³su²lhã³si¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.

22 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² jũ¹nxe² ã³waix3kxi²ya³sxã³ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ju¹ta²na² nxe² kãi³nxain¹ju³ta³nu³a² wai³nxa³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wi¹li²na²tu¹wi¹. Nxe² kãi³ũh¹ti³he¹nxain¹nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²wa³tĩ³nha²sxã³ Pe²jah³la² ne³nxẽ³na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sa³ta³na²jah¹lãi³. Txa²si³yo³na² ã³waix3txu¹li¹. Hxi²kãu³kãut3san¹nhai¹. Txa²wã¹sũ³nai²na² a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nũ²ai²na² a²ten³jau³xai²na² so¹lxi³te³ni¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ãh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹: A²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²nã²tu³ ã³si³tẽ³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nã²tu³ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ã³na¹txai²lxi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ²sain¹ju³tan¹te²kxa³yã³tu³ ya²lu¹ju³ta³nũ³a² yuh³lxin²nxa³sxã³ ã³si³tẽ³kxi²sain¹txai²li¹.

25 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na² ĩ³ye³kxi²nha²kxai²nã²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³a¹ a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wã³txa² sa²yxo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nha²kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yxo²ĩ²a¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ĩ³su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²ĩ²a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nha²kxai²nã²tu³ Txa²sa³wit3su² sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³tu¹wi¹. 26 Te²yã¹nxũn³sxã³ yuh³nãu³an¹te² yen³kxa² a²hã¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxa³kxai²nã²tu³ yxã¹ta¹ a²ẽ¹nãu³ai²na² a²ka³ten³su² ju³ta² tĩ¹kxi²kxai²nã²tu³ nxe³te²su² te²na² ju³ju¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ tĩ¹kxi²hĩ³nx2na³li¹. Hxi²kan¹txi³ ã³wa²li²sxã³ yen³ka³lxa¹kxan²ti³ so¹kxi²xi²hĩ³nx2nxa³wi¹.

27 Yan¹nãu³a¹ Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ĩ³wxi²kin³ti³ton³sa²sã²nka³tu³ oh³nã¹ta² sa²si¹hã³tũ³kã³txa² ã³si³tẽ³kxa² wa²kan³sxã³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ kãi³xai³ain¹kxa²yo³su² wi¹lhin¹ta³nxa² kq³nxe³thin¹ta³nxa² ù³yho³hi²xai³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 28 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ti¹ai²na²

sa²nxũ³sxã³ ain³kxi²sah¹lxin¹te² ã³nxai²na² a²ha³tih³ ã³nxai²nãn²tu³ ya³lu²ju³ta³nũ³a² wa³su³txi³ yũ³yah²lxan³tho³li¹. Wa³li²na¹ju³ta³nũ³a² ã³sah²lxin¹tu¹wi¹. Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lot3sa²kxe³nũ³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹tã³lot3sa²ju³ta³nũ³a² ã³sah²lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17

Je³su²jah³la² ã³lxi³to³nha²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²tã³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² Pe²jah³la² ã³kaix1tha²kxai³ Ti³a²kah³la² ã³kaix1tha²kxai³ a²lon³yah³la² Jo³ã²ah³la² ã³kaix1tha²kxai³ nxe³tũ³ka³txãn²tu³ tẽ³sxã³ wã³la² kĩ³ka³txa² nũh¹lxi³sxã³ ka³la³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Ka³la³ain¹ka³tu³ a²ne³ka³nah²nã³a² he¹ain¹tã³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³lxi³to³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². A²yen³nã³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxe² ã³kxĩ³nha²ha²kxai³ a²wã²la² ã³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ha²te¹ju³ta² yã¹nxe² ã³han³kxi²txi³nha²ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³tã³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² E³li²ah³lu¹ta²na² nxe³ya³sxã³ kwẽ¹ta²kxai³ ã³wxã³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ e³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxain¹tã³a² Pe²jah³lai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaix1sĩ¹nhai¹. Nxe³sĩ¹nha²kxai³ sxi²ha² thĩ³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³sĩ¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³sĩ¹nxa²lxa¹tu¹wi¹, ten³nxa²ke³la³te²kxai³lu¹.

5 Nxe²e³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ oh³sĩ³nai²na² ha²te¹khai¹nxe³sĩ³na² ne³ka³ka³khai¹nxe³ha²kxai³ ã³tĩ¹kxai¹nha²kxai³ ã³ye³ã²la²to³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tã³ã²tu³ oh³sĩ³nãn¹ta² wãn³txa² ain³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaix1na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²khaix1sa²jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tã³ ã³kxu²thu²kxa² ã³ya³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la², kãin² o²lai¹nha²kxai³la². 7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² te²kxai³ ã³tĩ³sxã³ wxa²wã³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. ã³sa²yxau³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³sxã³ ã³sa²yxau³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ ã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ã³jah¹la² ã³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

9 Hã²wxãn³txa³ a³ka³nxain¹tã³a² Je³su²jah³la² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² ã³hen³txi³yah³lxi³sãn²txa³hẽ¹li¹. Hã²wxãn³txa³ ya³lu²sxa³sã²na¹ka³tu³ ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²sã²na¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² ã³hen³txain¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² ã³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– “E³li²ah³lu¹ta²na² txa²nũ² wxã³tu¹wi¹.” Ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² ã³hen³txi³nẽ³lain¹to³hxai²na²hẽ³li¹. ã³h¹nxe³sxã³ nxe²e³kxain¹tax1ji¹wi¹? A²sa³wi³ha³lxa² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Ya²la³tu³ E³li²ah³la² wxã³tu¹wi¹. Txa²ne³hẽ³txa² wxã³sxã³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³tũ¹sa²tu¹wi¹. 12 Yxãn¹tah¹lxa¹ wãn³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. E³li²ah³la² ã²la² wxã³na²hẽ³li¹. Nxe³txai¹tã² ã³ye³wxe³kxain¹nxa³hẽ³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹hain¹na²hẽ³li¹. Jã¹nxa¹jut3su² nxe³kxa²yã¹nxe² ko³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹sain¹nũ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ e³lẽ³na¹ wãn³txai²na² ã³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ã² Ba³tis²jah³la² ã³yau¹ũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

Kõ³nxe³te²yã³ka³txa²nxũ²kwã³li³si¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ kan³sxã³wa³lain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²li²ĩ³hit2tain¹tũ³ka³txi³nãu³xai²li²ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ĩ³ha¹txain¹nũ²la² hã²wxãn³txa³ in³txa² ka³na³ka³nat3sxã³ã³nhe²kxi²ha²kxai³ã³ka³ti³wxe³nha²sxã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

15 — Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹li¹, txa²ki³lha³lxai²na²su¹. Ā³tau³tẽ³kat3sũ³ka³txa² kãin² ĩ³ton³na³li¹. Ha³nxe²a²ã³ya³hi² ka³wã³lxai²na²ã³ya³hi²to³hxai²na²hẽ³li¹. 16 Wxa²sa³wi³ha³lxai²we²txain¹si¹jau³su² sa²so¹sxã³ũ³hũ¹ai¹na¹li¹. Nxe³ta¹hxi²ka¹nai¹nxa³hẽ²li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³tot3syah¹lxa³lxi¹. Yxo²ĩ²nxã²nxa³sxã³ wain³txain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. En²nx2ta¹ha³ta²wi¹. Wẽ³sai²li² tẽ³sxã³wxã³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

18 Nxe² e³nxa²ha¹te¹ wẽ³sa² tẽ³sxã³ wxã³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² ĩ³kwai²kxi²nũ²la² wẽ³sa² nxũ²kwai³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A²kwẽn¹ta²na¹we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Hã²wxãn³txa³ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² nũh¹lxi³sxã³ã³tĩ³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹sa²nhĩn¹jau³su² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ hxi²kan¹sĩ¹nxãn³thĩ²li¹?

20 Je³su²jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Jũ¹nxe² so¹lxi³ yxo²ĩ²sah¹lxi¹nhẽ³li¹, wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Mos³ta²ta²ki³a²yã¹nxe² a²kãin²ju³ta² yxo²ĩ²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wã³la³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³e³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Wã³la³ka³txai³. Ti¹ai²na² a³li³txu¹li¹. Nũ¹ka³na¹ã³yit1sxã³ yxau³txu¹li¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² ya²la³tu³ a³li³hĩ³nx2na³li¹. “Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹.” Yxah³lxin¹jau³su² yũ³yah²lxan³tho³li¹. 21 Yxãn¹ta¹ ko³nxe³te²yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹kxe³su² kan²na³li¹. Yain³txa² ĩ³yain³ki³ju³ta²ã³na¹sãn²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sãn²nũ²la² nxe³hĩ¹na² so¹lxi³ ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³hĩ³nx2na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³to³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xa²ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ãn²tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxai² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ko¹ko¹xa² hxi²ka²ã³yũ³so¹sain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³sain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ su²lhã³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a¹ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe² e³ta³lun²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxai² ĩ³ãn²txi³khai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa²ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²jau³su²

24 Hã²wxãn³txa³ Ka³far²na³ũ²thĩ³na²ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³wi¹hain¹tãu³a² a²nũ²a²ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhain¹jah¹la² Pe²jah³la²ã³tĩ³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na²ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ũ³yho²hi²ki³kxe³su²ũ³hũ¹sai¹nhxai²nxãn³thai¹li¹? Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lai²na²ũ³yho³hi²hxai²na²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ sxi²ha²ã³wih¹nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. ĩ³ye³kxi¹sẽ¹li¹. Txa²wã¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nãu³xa² a²wa³kxẽn³nãu³a² te²hi²sen³kxai³lu²ũ³yho³hi²ki³ki³ai²na² ĩh¹te²la³ta³ so¹kxi²hĩ³te²la¹xã³? A²sa³wi³ha³lxai³nãu³su² ta³nxa² kwa²ã³wxã³tũ³ka³txai²la³ ta³nxa² nxe³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

26 — Kwa²wxã³tũ³ka³txa²ũ³yho³hi²ki³a² sa²so¹kxi²te²ju²hẽ³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxai³khai³xa²ã³wa²sut1sxã³ yxau³ain¹te²sin²ta²wi¹.

27 Yxãn¹ta¹ kwa² ĩ³yxaih¹nẽ³lain¹kxa²yan³txi³su² ĩ³ye³nai²na² ai³txu¹li¹. Ain¹kxai²nãn²tu³

ta³nu³la² ai³na² sai¹ta³wxi²a² ã³na¹txa²hẽ³li¹. Nxẽn¹ka³tu³ ai³na² sain¹te²a²
a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²a² sa²yxo²hai¹txa²hẽ³li¹. Nxe³te²na² yxo²ẽ¹nãu³a¹ ã³yho³hi²ki³a²
wxi²sxa³ye¹nx2tu¹wi¹. Nxe³ki³ai²na² wxa²ya³la³xo¹sai¹kxit1sxã³ ã³yho³hi²ki³tũ³ka³txa²
ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nai¹nãn¹kxai²nãn²tu³ wxai²na² Txai²na² ã³wa²sut1sxã³ yxau³ki³tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

18

A²nũ²a² hxi²kan¹te²a² i³yau¹ũ³jau³su²

¹ Hã²wxãn³txa³nũ² a²sa³wi³ha³lxa² ã³tĩ³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²hĩ¹na² ĩh¹jah¹lo²ta³
hxi²kan¹txi³yxau³jah¹lo²su² hĩ³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

² Nxa²ha¹te¹ wẽn³su² sa²so¹sxã³ nxũ²kwai³ye³ye³lot3sxã³ ũh³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³ Ũh³wxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wẽn³ha³lxa² yã¹nxe² ã³yxo²o³tũ¹sxã³ yxo²i²sah¹lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²ju³ta³nũ³su²
tãu³su² tãu³a² txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹. ⁴ Wxa²ẽ¹nãu³ai²nãn²tu³ wẽn³sai²na²
yã¹nxe² i³kãi²not3txa³kxe³su² yũ³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lot3sa²ju³ta³nũ³su² tãu³su² tãu³a² i³kãi²not3ti³hit1txa²ti³tu¹wi¹.
⁵ Te²yã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²na² a³lxi²sa³ha²kxai³ wẽn³sai²na² te²yã¹nxe³ te²he³la³ku³la³
sa²hau³kot3txi³nyhain¹kxai²nãn²tu³ txai²na² hxi²nũ¹sain¹kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹.

Ko³nxe³ti³ kãi³si¹nyhain¹jau³su²

⁶ A²nũ²ai²na² yxo²i² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³si¹jau³su²
ĩ³tih³nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe² i³tih³nxain¹kxa²yo³ha² kãin² khãuh³lxa³thin¹tu¹wi¹.
A²nũ²a² tah³lxa³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa² tẽ³sxã³ i³ye²ta³kũ¹nha²te²su² jah¹lan²tu³
ĩ³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxã³ ã³sa³nũ¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² khãuh³lxa³ti³nha²ju³ta²
kãi²nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nũ²ai²na² kwẽn¹ta² yxo²i² ã³si³wxe³te²na²
sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sa²si¹hain¹jau³su² i³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³
ko³nxe³thin¹khai¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khãuh³lxa³thi¹
wa³to²hi²hai¹nhĩ³nx2na³li¹. ⁷ Txa²wã¹yuh³xan¹ko³nãu³ai²na² hin¹ki³tãu³a¹ ko³nxe³ti³
kãi³si¹nhẽ³ju³ta² yũ³hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³ton³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹
ko³nxe³ti³kãi³si¹nhĩ³nx2ti³jah¹la² ko³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹.

⁸ Jã¹nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxa²yã³ti³su² wi¹li²nha¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³yãn¹ta¹ wxa²hxi²ka² ta³nxa² wxa²yũ³kxa² ta³nxa² ko³nxe³ti³ kãi³si¹nhĩ³nx2ti³jau³su²
kxai²nãn²tu³ i³hxi²yo³la³kã¹nha² ta³nxa² i³yu³yo³la³kã¹nha² ta³nxa² nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³ha²kxai³ hxi²ka³na³ka³nat3sxã³ o³nha²ta³nxa² yũ³ka³na³ka³nat3sxã³ o³nha²ta³nxa²
nyha¹lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta² ã³wi¹yhah³lxin¹kxai²nãn²tu³
wi¹lhĩ¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yãn¹ta¹ hxi²kha¹li¹ o³nha²ta³nxa² yũ³kha¹li¹ o³nha²ta³nxa²
nha¹jah³lxi³sxã³ ha³nxe²a² a²lan²ju³ta² i³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. ⁹ Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ye³nai²na²
ko³nxe³ti³ kãi³si¹nhĩ³nx2ti³jau³su² kxai²nãn²tu³ ã³yhe³ki³sa²tã³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
ye³ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ye³o³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta²
ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhĩ¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ ye³ki³ha¹li¹
ye³o³nyhah¹lxin¹sxã³ ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ju³ta² i³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

O³ve²a² wẽn³sa² ih³sxã³ tĩ¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

10 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nũ²a² yxo²i² ã³si³wxe³te²na² ne³wã²na³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³Txa²wã¹sũ³na²yen³nãu³a²a²oh³xan¹jah¹lo²khai³xai²na²a²nũ²a²yxo²i²ã³si³wxe³te²na²i³hau³ko³tũ³ka³txai²li²he¹ho³si¹hxai¹na¹hẽ³li¹.

11 Jã¹nxa¹jau³su² a²nũ²a² ko³nxe³thin¹sxã³ kã³te²na² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³te³lhxã³wxã³na¹wi¹.

12 Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²ai²na² o³ve²a² ka³lxa¹txi³ 100 nxe³ tũ³ka³txa²a²wa³kxẽ³yah³lo²sa²nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhau³ko³tain¹tãu³a² o³ve²a²ka³na³ka³nat3sxã³ wã³la³ka³txa²nãu³a² ã³nxai³sa³tĩ¹kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxai³a²wa³kxẽ³yah³lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² o³ve²a² a²ka³lxa¹tãu³xa² ã³nũ²la² ã³nxai³sa³tĩ¹te²li²ã³ten³te³lhxã³ ai³lha²thet3tũ²nhai¹.

13 Hã²wxã³txa³ o³ve²a² ã³nxai³sa³tĩ¹te²nãn²tu³i³ha¹txi²kxai²nãn²tu³ kãin² ka³lxi³lhain¹nũ²nhai¹. A²ka³lxa¹tũ³ka³txa² ka³li³lhain¹nha²kxai³ã³nxai³sa³tĩ¹te²li² kãin² ka³li³lha²kxai³ nxain¹nũ²nhai¹. 14 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²Txa²wã¹sũ³na² Oh³xan¹jah¹lo²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²i² ã³si³wxe³te²na² ka³na³ka³na³kxan²ti³ya³lu²ha²kxai³ Sũ³na² yen³nãu³a² ã³tĩ¹kxi²ju³ta³nũ³su² te³nxa³wi¹.

Ko³nxe³ti³ kã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su²

15 Jã¹nxe³jut3su² wxa²wã³tã³xai²na² ko³nxe³ti³ kã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su² i³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ wi¹lain³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ã³nhãu²no³jah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 16 Yxã¹ta¹ ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ha¹li¹ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta³nxa² ã³sa²so¹sxã³ i³ye³kxi¹xi¹txai¹nhẽ³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ã³ye³yxo²nũ¹nxai¹nhĩ³nx2na³li¹, wxa²yxo²wãn³txa² ko³nxe³ti³ kã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su² i³ye³kxai¹nĩn¹jau³xa²su¹.

17 Jã¹nxe³sxã³ ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txa²yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ yxo²i²tũ³ka³txa² ain³kxai¹nxa³kxai²nãn²tu³ Ju²te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su²i³yĩ¹li²ha²kxai³ a²nũ²a²ũ³yho²hi²ki³a²so¹kxi²nẽ³jah¹la² yã¹nxe² he³la³kxah³la² i³yĩ¹li²ha²kxai³ a²nũ²a² i³lxa³thi¹nxa³te²a²i³yĩ¹li²ha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² ten³kxi²nẽ³jau³su²

18 Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ha³lo²ai²na² i²li³ju³ta² wxi²kan¹sxã³i³hau³kot3jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ jau¹xain²txi³ a²kxã³nxa² ã²la²i³hau³ko³tain¹te²sin²ta²wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²ai²na² i²li³ju³ta² wxi²kan¹sxã³ã³wa²su¹jah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ ju¹tain²txi³ a²kxã³nxa² ã²la²ã³wa²su¹tain¹te²sin²ta²wi¹.

19 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nãu³xai²na² a²nũ²a² ha¹lin¹te² i³nxai²na²ha³lo²a² ka³na³ka³na³ju³ta² ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² oh³xa²yxau³jah¹la²nxe²i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ i³we¹txa²ti³tu¹wi¹. 20 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²ha¹li¹ ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta³nxa² nxe³te² i³nxai²na² yxo²i²syah¹lxin¹te² i³nxãn²tu³ã³nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²nũ²ki³ye³lot3sxã³ yxau²xai³la¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a²nãu³xa² ko³nxe³ti³ kã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Txa²wã³tã³xai²na² ko³nxe³ti³ kã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su² i³hau³ko³tain¹te²sin²ta²wi¹? Ye³ka³lxa¹txi³txa³ ne³wã²na³hain¹to³ha¹ju³ta² ne³ki³son³sxã³ã³na¹a¹hĩ³ji¹wi¹? Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³nhĩ³na¹te²lã¹xã³? Pe²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Kwa²nxi¹lxi¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³ũ¹nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su² a²ne³kit3sxa³wi¹. Yxã¹ta¹ se²te³ve²ses³se³tẽn²ta³ nxe²ye³ka³lxa¹khai¹nxe³to³hain¹sã²nĩn¹ka³tu³a²ne³kit3su² tu¹wi¹. 23 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² i³ãin²ta³kxi²nẽ³lhxã³ ko³nxe³ti³kã³ki³ju³ta² ne³wã²na³jau³su² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² a²wa³kxẽ³yah³la²

yā¹nx²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² yen³kxi³khai³xai¹nū²nhai¹. In³txa² ũ³yho³hi²txā³nxa² kwa²sa²so¹xi²te²nāu³xa² a²nū²a² ka³lxa¹ain¹nū²nhai¹. Nxe³te²nāu³xa² ũ³yho³hi¹xi²si¹jau³su² ā³yā³nū²kain¹nū²nhai¹. 24 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² ũ³yho³hi²txā³nxa² 10.000 nxe³txā³nxa² nxā³ka³lxa¹txi³ kxā³nxai³tā² kwa²sa²so¹xi²ha²kxai³ nxe³txā³nxai²na² ũ³yho³hi¹xi²si¹jau³su² kwa³na³kxi²nū²nhai¹. 25 Nxe³yān¹ta¹ ũ³yho³hi²txā³nxa² yū²nxa³ha²kxai³ a²yen³kxi³khai³xa² a²nū²xā³xai²na² so¹kxi²si¹jau³nū³su² te³nha²kxai³ a²nū²khai³xa² yo³ha² te³nha²kxai³ a²sxe³xa² a²yo³ha² te³nha²kxai³ a²wē³ha³lxa² yo³ha² te³nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² nū²nhai¹. Nxe³sxā³ ũ³yho³hi²hain¹kxai²nān²tu³ kwa²wa³ka³li³lo³tain¹nū²nhai¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ũ³yho³hi²txā³nxai³tā² a²kxā³nxa² kwa²sa²so¹kxi²kxa² yo³ha² ũ³yho³hi¹xi²hī³nū²nhai¹. 26 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³wxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³lo³kxi² yxaut³sā²nhē³li¹. Ye³jen¹tāu³su² ũ³yho³hi²txā³nxai³tā² whāi²na¹ ũ³yho³hi¹hxa³txa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

27 Nxe³te²kxa³yan³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² i³yan³ta³kxi²nha²sxā³ ũ³yho³hi²txā³nxai³tā² a²yo³ha³kxa¹ ne³wā²na³nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²na² ā³wa²sut¹sxā³ i³xi²nū²nhai¹. 28 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²li² ā³wa²sut¹sxā³ i³xi²tāu³a² in³txa² ā³xai²na² i³ne³khau²hain¹nū²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² in³txa² ā³xai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²hxi²ka² ũ³yho³hi²txā³nxa² jū¹txā³nxa² so¹lxi³ txā³nxāi²na² a²kxā³nxa² kwa²sa²so¹kxi²nū²nhai¹. Jā¹nxe³tāu³a² in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² i³xan³txi³sxā³ in³txa² ā³xai²na² wxa²ye²ta³ta³ki³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ū³yho³hi²txā³nxa² kwa²sa²so¹kxi²san¹txā³nxai³tā² hī¹na² ũ³hū¹sē¹li¹.” Nxe³nyha¹nū²nhai¹.

29 Nxe³ha²kxai³lu¹ in³txa² ā³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ha³lo³kxit¹sā²nhē³li¹. Ye³jen¹na² ũ³yho³hi²txā³nxa² a²yo³ha³kxa¹ ũ³yho³hi¹xi²nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

30 Nxe³yān¹ta¹ in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ten³khai³xai¹nxe³ha²kxai³ in³txa² ā³jah¹la² hxi²ki³nū²la² sxi²ha² kan²thi³na² ā³na¹sā³wxe³si¹nū²nhai¹, ũ³yho³hi²txā³nxa² ũ³hū¹xi²si¹sān²jau³su¹. 31 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ju¹ta²na² i²kxain¹nū²la² i³yan³ta³kxai¹nha²kxai³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² i³hen³txain¹nū²nhai¹.

32 Nxa²ha¹te¹ a²wā³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² i³kaix¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxāi²li² kwa²wa³ka³li³yut³ta³lot³san¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹ kō³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²san¹tai¹ti²tu³wi¹.

Nxe³sa¹nha²kxai³ i³āin²ta³kxi²nha²khai³xai¹nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ yen³kxa² ũ³yho³hi¹xi²san¹ju³ta³nū³a² ne³wā²na³ū¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹, wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²sa¹nha²kxai³lu¹.

33 Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ in³txa² ā³jah¹la²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tai¹nīn¹ju³ta² wai³nhī³ta²lu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txā²ha¹ha²kxai³ jā¹nxe² nxē²nxān³tai¹.” Nxe³nū²nhai¹.

34 Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ a²wā³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² i³an³ta³kxi²nha²sxā³ ũ³yho³hi²txā³nxai³ta³lxi³ kwa²sa²so¹kxi²txā³nxai³tā² ũ³yho³hi¹xi²si¹jau³su² kwa³na³kxi²nū²nhai¹. Nxe³kxa²yo³su² nxe³tī³kxai³la² ye³khāuh³lxa³ti³si¹sa²jau³su² a²sa³wi³sa² kwa³na³nū²nhai¹.

35 Jā¹nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²wā³tā³xai²na² kō³nxe³ti³ kái³ūh¹nx²ti³kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na¹ain¹yah¹lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx²ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²wā³tā³xai²na² kō³nxe³ti³ kái³ūh¹nx²ti³kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx²ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19

Txu¹ha²kwa²ā³na¹ju³ta²i³tih³nxe³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³ta³lun²ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa²a³li³xi²nũ²la² Jor³tãu²yau³xa² yxo²ha³txih³nãu³a² Ju³te²a²ko³nãu³a² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a²a²sa³wi³ha³lxa² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³tãu³ãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³ĩ³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² ĩ²kxain¹kxai²nãn²tu³we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³ka³tu³ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² a²ha³tih³xa² ã³tĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wãn³txa²ĩ³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. In³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ²li³tãu³a² a²txu¹ha³ka³lxa² ã³na¹kxai²nãn²tu³wain³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² wãn³txu¹txai²na² ne³wã²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹ta²na²nxe³te³nah¹lxi¹: “A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² in³txi³su² txu¹su²wet¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.” 5 Te²yã¹nxũn³te³nah¹lxi¹: “Nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na²sa²kxai³lu² a²wĩ³na² a²hã³ka³nai²na² nxe³sxã³ ã³waix³tũ²la² a²sxe³xa³ka³lxa² so¹lxi³tẽ³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ in³txa² txu¹ha² a²nũ²ka³na³ka³na³ton³tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

6 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ha¹lo³nxa³wi¹. A²nũ²ka³na³ka³na³jah³na³li¹. Nxe³ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ã³nũ²kxi²ya³te²sya¹hin²ta²wi¹. Nxe³kxe³su² a²nũ²ai²na²sa²kxai³lu² ã³nhai²ta³lxi³si¹hain¹kxai²nãn²tu³ nxe²kãi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

7 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² te²nãu³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³nẽ³lain¹te³nah¹lxi¹: “A²txu¹ha²ã³na¹ti³ten³kxai²nãn²tu³ ha³teh³nxã³nxa² ã³na¹hxa³txã³nxa² ũ³wha²li¹lhã³ũ³hũ¹txai¹li¹.” Nxe³jau³xu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³h¹nxe³kxa²yã³ti³ta³txu¹ha² ã³na¹hxa³txã³nxa² ĩ³tih³nxe³nẽ³lain¹nũ²lhai¹li¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³nxa²lxa³nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na²wãn³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹li¹, wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²su¹. Yxã¹ta¹a²wi¹lhĩ¹nãu³u¹ta²nãn¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ten³jau³sxa³wi¹. 9 Jã¹nxa¹jau³su² in³txa²a²ten³te²su² te²an²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹ka³tu³ txu¹ha² ã³lxi³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lot³hĩ³nx2na³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãi³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ txu¹ha² ã³na¹ta¹ka³lxa² in³txa² ã³jah¹la² so¹ke³la³te²kxai³ in³txa² ã³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lot³hĩ³nx2na³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãi³hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³ta¹ka³lxa² a²sxe³xa³ka³lxa² a²wi¹lhĩ¹na² so¹nyhai¹nxa³ta³lxa¹ in³txa² ã³xai²li² ũ³whĩn¹ta³kxi² o²la³kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ã³na¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³li¹.

10 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² wãn³txa² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– In³txai²na² txu¹hai²na² nxe² kãi³nyhu¹ain¹ke³la³te²kxai³ so¹nyhu¹kxi³ju³ta² a²wi¹lhĩ¹na²wi¹lxa³hẽ³li¹. Nxũh¹lxa³txi³su² yxau²xai³ju³ta² wi¹lhĩ³nx2na³li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ã³ne³to³hxa³te²na² yũ³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na² ĩ³hau³kot³sa²kxai³ nxe³te²su² te²a² wi¹kõ³nha² a³la³kxain¹te²ju²hẽ³li¹.

12 A²nũ²ai²na² so¹nyhu¹kxi³ju³ta² hxi²ka¹nyhai¹nxa³te²na² yũ³hxai²na²hẽ³li¹. A²ha³tih³xai²na² wẽ³sa² txo¹nai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²khai³xa² wi¹lxa³ha²kxai³hxi²kan¹txi³ so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Āh¹ a²ha³tih³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹la²so¹nyhu¹sih¹xa³jau³su² in³txa² ya³la³ki³a² ya³la³ki³sa²tã³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Āh¹ a²ha³tih³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la²so¹lxi³ te³nain¹jau³su² so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hẽ³li¹. A²nxe³jau³su² wã²nxũ¹hĩ²sxã³hxi²kan¹kxi³kxe³su² ã³kãi³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² wẽ³ha³lxa² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxi²jau³su²

13 Hã²wxã³txa³ a²nũ²a² a²wẽ³ha³lxa² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² Sũ³na² wi¹lxo³kxi²nẽ³txi³si¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³te²si¹hain¹jau³su² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³ta²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³kwai²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² jut3sĩ²nũ²la² e³te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wẽ³ha³lxa² tẽ³sxã³ wxã³ain¹ju³ta²na² ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wẽ³sai²li² a²wĩ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe²e³nũ²la² wẽ³ha³lxai²na² Sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ti³hi¹te³lhi¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³tũ²la² ha³lo²ai²na² ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa²yen³kxi³khaix1jah¹la²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ in³txa² sa³nxe³la³kxah³la² ã³tũ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Tih³nxe³sa²jah¹lãĩ³. Ĩh¹ju¹ta³ wi¹ju³ta³la³ kãĩ³a¹ke³la³te²kxai³ ka³tẽ³na² wi¹tãu³a² so¹kxi²hĩ³na¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yen³kxi³la³ wi¹ju³ta³la³ ĩ³wã³txi³san¹ji¹wi¹? Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Yxã¹ta¹ ka³tẽ³na² wi¹tãu³nũ³a² ã³wih¹ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txu¹ta²na² sa²yxo²we¹thxa³txa²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

– Ĩh¹jau¹la³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² su²lhã³nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Txu¹ha² ã³xa¹ka³lxa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xai²na² ĩ³ki³ha¹kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 19 Wxa²hã³ka³nai²na² wxa²wĩ³na² nxe³sxã³ sa²nẽn¹kxain¹yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²a² a²wa³kxa² yxau³nũ¹nxa²te²a² a³lxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ sa²nxe³la³kxah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Ĩh³jau¹ta³ on³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Sa²yxo²we¹thxa³ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³ nxe³sẽ¹li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxã³ a²nũ²a² ã³xa² so¹kxi²si¹hin¹jau³su² kãĩ³txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa² yo³ha² tẽ³sxã³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²na² wã²nhũh²xai³txai¹nhẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nũ³a² yũ³nxa²tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ nxe² kãĩ³ta³lu²nĩn¹kxai²nãn²tu³ ã³wxã³sxã³ ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² sa³nxe³la³kxah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ĩ³ãĩn²txi³sxã³ ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Yen³kxi³khaix1nxe³ha²kxai³ yen³kxa² a³lxi²ha²kxai³ hãĩ¹sxã³ ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wãn³txi³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nũ²a² kãĩn² yen³kxi³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hẽ³li¹. 24 Jã¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yuh³xa² kãĩn²khaix1te²su² te²a² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xẽ¹na² ã³wih¹sxã³ ã³wa²to¹ti³he¹nxe³lhi³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² kãĩn² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi² wa³lxe³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tãu³ ĩ³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹ha³lo²nãu³a² a²nũ²ai²li² yen³kxi³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³nu²su² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²jah¹lo²su² ye²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jut3su²ha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³te²su² te²na² kxãu³nxa³sxã³

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nũ³xa² hã¹nxe³ti³xa¹
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² i²sa²sai¹ain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sãn²si¹lxi¹. Txa²wã¹yen³kxi³khai³xa² ã³na¹sãn²sĩ¹na¹ka³tu³ wxã²na² so¹lxi³
ã³si³tẽ³la³kxi²sĩ¹na¹wi¹. Nxe³sĩ¹na¹ha²kxai³ ĩh¹nxe² ũ³yho³hi²sa²sĩ¹te³ji¹wi¹? Pe²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yan¹nũ³a¹ Txa²wã¹ha³lo²a²
tah²lxi³wet1sĩ¹na¹ wxi²kin³ti³ton³sxã³ ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxãn³si¹ta¹tu¹wi¹.
Nxa¹kxai²nãn²tu³ wxã²na² sa²kxai³lu² ã³si³tẽ³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ Txai²yã¹nxe³sxã³
ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³nũ³xa² ha³txi²ha² hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũ³ka³tu³
nxe³te²nũ³ka³txi³nũ³xa² a²wa³kxãn³su² yah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹. 29 Nxe³tãu³a²

a²nũ²a² i²li³te²na² Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ã³na¹i² a²lon³nũ³xa² ã³na¹i²
a²ha³ĩ³ti³nũ³xa² ã³na¹i² a²wĩ³na² ã³na¹i² a²hã³ka³na² ã³na¹i² a²wẽ³ha³lxi³khai³xa²
ã³na¹i² hai³sxa² ã³na¹i² nxe³ain¹kxai²nãn²tu³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹te²na² sa²kxai³lu² kãin²
wa³to²hi²sxã³ ũ³yho³ha¹nu¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² ka³te³na² wi¹tãu³la³
ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³nũ³sxã³ kãĩ³ũh¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wi¹. 30 Nxe³kxan²ti³nũ¹

sa²nẽn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa²
ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nũ³a¹ ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹.
Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa² ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³kan²ti³ yan¹nũ³a¹
ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹.

20

Hai³sxa² wa³ko³nain¹tũ³ka³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² yan¹nũ³a¹ a²nũ²ai²na² kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³na¹tãu³a²
a²nũ²a² hai³sxa² wa³kxãn³yah³lo²su² yã¹nxũ³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
hai³sxa³nũ³a² ĩ³wa³kon³kxi²tũ³ka³txa² ĩ³kaix1te³lhxã³ ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ ai³nũ²nhai¹.

2 ĩ³kaix1te³na¹ ĩ³kaix1so¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² wain³txi³
yo³hi²ye²kxe³su² ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su² ĩ³hau³ko³tũh¹nyhain¹nũ²nhai¹. Nxũ²la² hai³sxa³nũ³a²
ũ³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹. 3 Hã²wxãn³txa³ ki³ka³la³xi²tãu³a² sxi²je³na² ai³tãu³a²

in³txi³nũ³xa² wa³ko³nai¹nxa³te²a² ĩ³ha¹txain¹nũ²nhai¹. 4 Nxe³te²nũ³a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
“Txa²hai³sxa³nũ³a² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
ka³nxah³ta³lon³tãu³a² wain³ju³ta² ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³

in³txi³nũ³xa² ai³sxã³ hai³sxa² wa³kon³kxain¹nũ²nhai¹.

5 Te²yã¹nxe³sxã³ ne³ka³ka³tãu³a² ai³sxã³ ãh¹ĩ³kaix1so¹xi² ĩ³sa²si¹ta³xi²tãu³a² ai³sxã³
ãh¹ĩ³kaix1so¹xi² nxe³to³nhũ²nhai¹. 6 Te²yã¹nxe³sxã³ ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa² ai³lxi²sxã³ in³txa²
ãh¹ĩ³ha¹txain¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ a³lan²ta²
hã¹nxe³ti³xa² ũ³txi³ wa³kon³yah²lxan³ta¹?” Nxũ²nhai¹.

7 Nxe³ha²kxai³lu¹: “A²nũ²a² ĩ³kaix1sain¹sĩ¹nxa³kxi³su¹.” Nxũ²nhai¹. Nxe³sxã³
ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³to³hẽ¹li¹.” Nxũ²nhai¹.

8 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a² hai³sxa² wa³kxãn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³sa²
hxi²kan¹jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a²nũ³xa² wa³kon³kxi²nẽ³lain¹te²nũ³xa²
ĩ³kaix1txa²hẽ³li¹. ĩ³kaix1tai¹nĩ¹kxai²nãn²tu³ wa³kon³kxi²nẽ³lain¹kxa² yo³ha²
ũ³hũ²xai³txai¹nhẽ³li¹. Ā³ne³ki³sot3sxã³ wxã³ain¹te²na² ũ³yho³hi² ãn³si³wxe³sã²nĩn¹ka³tu³
hã²wxãn³txa³ a²wi¹lhĩ¹nãn¹ta² wxã³te²nũ³xa² ã³ne³ki³so³tĩ¹nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹.”
Nxũ²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xin³txi² ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa¹ ã³si³wxe³sxã³ wa³kon³kxain¹tũ³kã³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. Nxe²hu³xai³sxã³ wa³kon³kxain¹tũ³kã³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. 10 Te²yã¹nxe² ai³sxã³ a²wi¹lh¹na² ã³si³wxe³sxã³ wa³kon³kxain¹tũ³kã³txai²na² a²e¹nãn¹jau³kxai³lu¹: “Ki³ka³lxa¹txi³ ũ³yho³hi²sa²te³lxa²na³na¹.” Yhain¹jau³su² yxãn¹ta¹ ki³ka³na³ka³na³ki³ãin²txi³ so¹kxain¹nũ³nũ²nhai¹. 11 Nxe³te³kxa²yan³tu³ti¹ hai³sxa² wa³kxãn³yah³la² i³kwai²kxi²te³lhã³ ã³tĩ³ain¹nũ²nhai¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹: 12 “Tũ¹kã³txai²na² a²ne³ki³sot³sxã³ wxã³tũ³kã³txa² jũ¹nxa² so¹lxi³ wa³ko³nain¹te¹ni²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²nũ³kã³txa² a²lan²ta² hã¹nxe² wa³kon³kxi²nxa²sĩ¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Sa³txe¹txi³ wa³kon³kxi²sĩ¹nha²kxai³ wãn³ya³lu²sa²sĩ¹nha²kxai³ nxe³sĩ¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ tũ¹kã³txai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hai¹nĩ¹nha²kxai³ txa²nũ³kã³txi³nãu¹xai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hi²sa²sĩ¹nĩ¹nha²kxai³ nxĩ¹nhẽ²li¹.” Nxũ²nhai¹.

13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxãn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu² a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxe³txi¹. Txa²ya³lxi¹lxi¹. Kõ³nxe³ti³ kã²ũ¹nxa²hxã³nhẽ²li¹. ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² i³hau³ko³ki³ten¹tu³wi¹. 14 Nxe³ki³sa²kxai³ so¹kxi²san¹ta³ki³ai²na² tẽ³sxã³ i³x³txu¹li¹. Na¹ta¹ ã³ne³ki³sot³sxã³ wxã³jah¹la² ki¹ain²txi³ ũ³hũ¹ti³ten³sa³nhai¹. 15 Txa²yen³kxai²na² a²ten³nha¹jau³su² o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²yen³kxa² a³lxi²nxa³kxe³su² a²nũ²a² ã³xa² hxi²nũ¹nai¹na¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ha²ya³kxa² yxo²kwain³txa²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

16 Jã¹nxa¹jau³su² ã³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ne³ka³ta²xai³ha²kxai³ ne³ka³ta² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ã³ne³ki³sot³si¹ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²a² i³kaix¹tai¹na¹te²nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³ i²sxã³ so¹kxi²na¹te²nãu³xa² ka³lxa²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxa¹jau³su² nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³to³jau³su²

17 Hã²wxãn³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ka³la³xi²te³lhã³ ain¹tãu³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³te²nãu³xa² nũh¹lxi³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

18 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Txai²na² so¹sain¹sxã³ a²nũ²a² wã³nxĩ¹te² si³yxau³tũ³kã³txi³nãu³xa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³kã³txi³nãu³xa² nxe³te²nãu²xai²na² a²hxi²ka² sa²so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nãn²tu³ ya³lu¹sain¹jau³su² i³yĩ¹li²sain¹tu¹wi¹. 19 Nxe³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² sa²nũ¹sain¹tu¹wi¹. Sa²nũ¹sain¹sxã³ kõ³nxe³ i³ka³lxi¹lũ¹sai¹nha²kxai³ i³ta³lo³wait¹sai¹nha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ya³lut¹sai¹nha²kxai³ sa²nũ³kxi²sain¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²na¹ha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

A²ha³ka³na² i³wã³txi³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Se³be³te²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa²nãu³xa² Jo³ãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ nxe³te²an²tu³ sa²so¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³sxã³ Je³su²jah³la² yen³nãu³a² ã³ka³ti³wxe³sxã³ i³ye³kxi²te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ĩh¹nxe³tin¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Wxã²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxãn³sin¹kxai²nãn²tu³ txa²ki³lha³nãu³xai²na² wxa²wi¹tãu³a² sa²we¹txi² wxa²wã³tãu³a² sa²we¹txi² nxe³si¹hain¹jau³su² i³hau³ko³tũh¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹ka³lxa²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²ki³lha³nãu³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ã³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²nãu³xa² khãuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe²nx2ti³ju³ta²nãn²tu³ hxi²kan¹nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

– Hxi²kan¹sĩ¹na¹wi¹. Ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

²³ Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

– Khãuh³lxa³txi³sain¹kxa²yã¹nxe² khãuh³lxa³txi¹nx2tain¹nũn³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²wi¹tãu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ txa²wã³tãu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ nxe³kxi³nũ³su² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Txa²wĩ³na² ha³lo²ai²la¹wi¹. Nxe³sxã³ Txa²wĩ³na² ã³ten³te²su² te²na² so¹lxi³ sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁴ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³te²nãu³xa² hxi²ka²hxan³sxã³ wã³kon³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²lon³ti³tãu³su² te²a² i³an³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxa² ã³yã³nũ²kxi²si¹hain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ã³xa² wi¹lhin¹ wa³to²hi²nha¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² a²wa³kxẽn³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³kãin²txi³nha²sxã³ nũ³kxũn³txi³ i³wa³kxẽn³txain¹to³te²jai¹ti²tu³wi¹. ²⁶ Nxe³yãn¹ta¹ te²yã¹nxe² kãĩ³ũ¹nyha¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Wxa²yu³ta²na² i²li³te² i³nxai²nãn²tu³:

“Hxi²kan¹te²sa¹i¹.” Nxe³jau³tu³ ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yu³ta² a²hãĩ¹nxe³ti³xa² ã³non²ta³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. ²⁷ Te²yã¹nxũn³sxã³: “Txai²na² a²si³yxau³jah³lo²sa¹wi¹.”

Nxe³jau³tu³ ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

²⁸ Jã¹nxa¹jau³su² Txai²na² sa²kxai³lu² wa³ka³li³lo³sa²si¹hain¹jau³nũ³su² wxã²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³non²ta³kxi²te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² a²ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ te²hxi²ki³lxain¹kxe³su² ã³wa²su¹te³lhxã³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa²ye³han³te²a²ha¹lin¹te²a²ye³we²txi²jau³su²

²⁹ Nxa²ha¹te¹ ãh¹ã³nxai³ain¹tãu³a² Je³ri³ko²thĩ³na² a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³ain¹tãu³a² a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹te²nãu³xa² i³hi²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁰ Nxe³tãu³a² in³txa² ye³han³te²a²ha¹li¹ tĩh³na² ne³kxun²nãu³a² ã³wxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ã³wa²to²hi²jau³xa² ain³kxain¹te³na¹ i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot3sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹ Nxe³te²kxa³yãn³tu³ti¹ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txai²na² ã³ka³nahx2si¹jau³su² i³kwaĩ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ in³txi³nãu³xa² i³ka³na²ya³to³hxa³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot3sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

³² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³kaix1tain¹jau³xa² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ã³yit1tũ²la² i³kaix1so¹ain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³ju³ta³ kãĩ³ũh¹nx2ta¹ju³ta³la³ ten³nxa²lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lãĩ³.

Ye³we²txi²sa³nhĩn¹ju³ta² ten³khaix1sa²sĩ¹nhai¹.

Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ãin²ta³kxi²sxã³ wxa²ye³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ wa³su³txi³ ye³we²txi²ta³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

21

Je³su²jah³lai²li² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ ãh¹ã³nxai³lxi³tãu³a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yau³so³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Bet3fa³je²thĩ³na² ã³yit1txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nai²na² wã³la² o³li³ve²ra³ka³txa² u²lxa³ko³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² ã³yi¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² in³txa²ha¹li¹ i³sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². ² I³sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:

— Sxi²je³na² kã²nxa³je³na² ã³wih¹ja¹hu¹li¹. Yxah³hin¹kxai²nã²tu³ a²kwên¹ta²na¹ ju³mên²ta² ka²va¹lhũ³te²a² a²hã³ka³na² sa²ta²la³kxi²sxã³ i²ya³hi¹nha²kxai³ a²wê³sa² i²ya³hi¹nha²kxai³ yxa³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na² sa²ta²la³kxi²sxã³ tē³sxã³ wã³li¹ja³hē¹li¹.
³ Nxe³ya³hin¹tã³a² a²nũ²a² i²nx2ti³sxã³ i³wã³txi¹nx2ti³kxai²nã²tu³ i³ye³kxi²ja¹hē¹li¹. Nxe³ya³hin¹te³nah¹lx¹: “Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ten³na³li¹.” Yxa³hin¹jau³su² ha²kxai³ ju³mên²ta² ha¹lin¹te²a² ũ³sa²si¹hã³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².
⁴ Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe²e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³te³nah¹lx¹:

⁵ — Si³ã²uthĩ³na² yxau³tũ³ka³txa² i³hen³txi³txain¹yah³lx¹hē¹li¹. Wxa²hxi²kan¹jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Yxo²thã³ti³la² wxã³ha²kxai³ ju³mên²ta² ã³ka³tih³yau³kxi²ha²kxai³ wxã³tu¹wi¹. Yen³kxa² ã³ka³tih³wxe³nha²te² ka³yxuh³xa² tē³sxã³ ã³ka³tih³yau³sxã³ wxã³tu¹wi¹.

Sũ³na² wãn³txu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Jã¹nxe³jut3su² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²na² ã³nxai³yah³nũ²la² Je³su²jah³la² e³kxi²jau³xa² yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a² i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Nxe³ha²kxai³ ju³mên²ta² a²hã³ka³na² a²wên³sa² nxe³sxã³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tã³a² a²wã²la³ka³lo³a² ã³ka³ti³hē¹tha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a³ka³tih³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta² ai³tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² tĩ³na² Je³su²jah³la² ã³nxai³tĩ³na² ũ³ha¹sxã³ ai³ai¹nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² he³la³nxã³nxã² sa²nã²so¹sxã³ tĩ³na² ũ³ha¹sxã³ ai³ai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nxa²ha¹te¹ a²ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²ne³ka³ta²a² ai³ai¹nha²kxai³ a²ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²si³yo³na² ai³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sxã³ i³kaix1tain¹te³nah¹lx¹:

— i³sa²nên¹kxi¹nxa²sĩ¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lo³txa²jah¹lo²si¹lx¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lu¹ta²na² a²ne³tah²su² te²si¹lx¹. A²nxe³jah¹lu¹ta² yã¹nxe² sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ nxe²xai³ain¹sxã³ Je³ru³sa³lê²thĩ³na² ã³wih¹hain¹tã³a² thĩ¹nã¹ta²nũ³ka³txa² on²ta³kxi²nyhain¹sxã³ e³kxain¹te³nah¹lx¹:

— ĩ¹h¹jah¹lo²tan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ã³si³tē³kxi²tũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²la¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹. Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³na² yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹jau³su²

¹² Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi² ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi² kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²a² o²la³kxi² nxe³ye²yah³lx¹ta¹hxai²hē¹la². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yen³kxa² ũ³yho³hi²nyhain¹te²na² ha³lo²a² sa²tã³kxai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³ki³ai²na² a²me²sa²ka³lo³a² ũ³sa²tã³ha²kxai³ kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na² ũ³sa²tã³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². ¹³ Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxa² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lx¹: “Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sah¹lxin¹thĩ³nai²la¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ i³ã³lx¹to³nha²sxã³ yen³kxa² kã³kxi²nyhu¹kxi³thĩ³su² i³ã³lx¹ton³yah³lx¹nhē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

¹⁴ Hã²wxã³txa³ sxi²hē¹nã³a² a²nũ²a² ye³han³te²su² te²a² a²ha³lxu²kxa² ai³te²su² te²a² ã³wih¹sxã³ ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ wi¹we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². ¹⁵ Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wã³nxĩ¹ta² si³yxau³kxa²te²nã³xa² ha³te³nxã³nxã² a²hoh³lx¹su² te²nã³xa² nxe³sxã³ nũ³kxũ³sxã³ kã³ũ¹hain¹ju³ta² i²kxai¹nha²kxai³ wê³ha³lxai²na² ka³lx¹sxã³ i³ye³lain¹jau³su² nxe³te³nah¹lx¹:

– Ta³vi²yah³lu¹ta²na² Ta²ha² Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³jah¹lai²li²
 i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹jau³su² ain³kxai¹nha²kxai³ kāin²
 yxai¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxaih¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wē³ha³lxai²na² wān³txa² toh³lxi³jau³su² ain³kxain¹nxān³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Jau³jau¹xai²na² ain³kxai¹na¹nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ wān³txa² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² wxi²ka¹nai¹nxa³te²na² a²yo²wān³txa² wē³sa² a²su³su³yau³xa²
 i³te²na² a²yo²wān³txa² nxe³sxā³ i³sa²nēn¹kxi²nxain¹na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³jau³jau¹xai²na² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³ain¹ka³tū³ Be³tān²ya³thi³na² ā³wih¹sxā³
 sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxā³kxi¹hxa³kxe³su²ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³a² Be³tān²ya³thi³na² a³li³ain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 wā³li²tāu³a² Je³su²jah³lo²kxai³ heh³ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³ka³tū³ ai³tāu³ān²tū³ hi³sa³ka³txa²
 fi²ko³nxē³kxa² kax³ka³na³ka³nat³sxā³ i²ta¹hxai²hē¹la². Yxau³son³tāu³ a²nxā³kxa²
 yū²nxa³ki³su¹ a²nxā³nxa² so¹lxi³ yū³kxi³sā¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Fi²ko²nxā³ki³nū³a² yū¹ti³he¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³te³na¹ a²kwēn¹ta²na¹ a²nxe²kxai²na²
 i³ya³nat³sā³ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². 20 A²nxe³ju³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xa² i³wā³wā³txi³sxā³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Īh¹nxet³sa²kxai³ fi²ko²nxē³kxa² a²kwēn¹ta²na¹ i³ya³nat³sxā³ ya²lun¹jā¹nxēn³ta²? Ny-
 hain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yxo²i²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ hai³txi³ i³wā³wā³nha²txi³
 ti³hex¹yah³lxan³kxai²nān²tū³ fi²ko²nxē³kxa² kāi³ū¹ha¹kxa² yā¹nxe² he³la³ko³la³
 kāi³yah³lxin³nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² wā³la³ka³txa² i³ye³kxah¹lxin¹kxai²nān²tū³
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Ā³ha²txu²kxa² sai¹nha¹sē¹li¹. Ī³ye³na² kāin²je³na² ā³sa³nū¹xi¹sē¹li¹.”
 Yxah³lxin¹jau³su² nxe³kxai²nān²tū³ sa²yo²we¹nx2ti³tu¹wi¹. 22 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² i²li³ju³ta²
 i³wā³txi³sah¹lxin¹jau³su² yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ ju³tain²txi³ sa²nū¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxī²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²nāu³xa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³yau¹ū³ain¹ti³kxai³lu² a²wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txa²
 a²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹ta³nāu³xa² nxe³sxā³ i³tū³yain¹sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Īh¹jah¹lo²ta³ i³sa²si¹hā³nxain¹thai¹li¹? Īh¹nxe² i³hxi²ka¹txa²hī³te²la¹xā³?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Yau³ka³na³ka³nat³sxā³ yau³ā³lxin¹jau³xa² i³wā³txi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wain³txi³
 i³wa²lū³xi²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ i³hxi²kat¹sa²jah¹la² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. 25 Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² tē³sxā³ i³ye³na² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ĩh¹ti³xa²
 i³sa²si¹hā³jah¹lo²ta³te²la³hī³te²la¹xā³? Txa²wā¹sū³nu²khai³xai²la³ tā³nxa² a²nū²khai³xai²la³
 tā³nxa² nxe² i³yau¹ū³jah¹lxin¹sā²nhē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
 wā²nxū^he³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– “Oh³nāu³a¹ i³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.” Nxe²e³kxi²ki³kxai²nān²tū³ i³wa²lū³xi²nē³lai¹nhī³te³nah¹lxi¹:
 “Nxe³kxi³sa²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²yah³lxan³thai¹li¹?” Nxe³nē³lain¹tu¹wi¹. 26 Yxān¹ta¹: “A²nū²khai³xa²
 i³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tū³ yuh³lxin³nē³na³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na²:

“Jo³âu² Ba³tis²jah³la³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su¹.” Nxain¹jau³su² ha²kxai³ su²lhã³kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³txi³su² kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Kõ³nxe³sĩ¹nxa³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nãn²tu³ ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³xa³lho³li¹. 28 Nxe³yãn¹ta¹ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. In³txai²na² a²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yũ³nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ ye³kan¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wẽ³sã³. Hĩ¹na²su² txa²hai³sxa² wa³kon³txa²hẽ³li¹.” Nxũ²nhai¹.

29 Nxe³ha²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Ha³yo¹. Ai³sxã³ wa³ko³na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³ta¹ wa³ko³nxa³nũ²nhai¹.

30 Ā³ta³lo³hẽ¹tãu³a² wẽ³sai²na² kãi²nxa³jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹.” Jau³su² nxe³ta¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Ten³sa²nxa³nhai¹. Wa³kon³nxa³lho³li¹.” Nxũ²nhai¹. Nxe³yãn¹ta¹ ye³jen¹na² ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ya¹tha²kxai³ ai³sxã³ wa³kon³nũ²nhai¹.

31 Jã¹nxe³ju³ta² ĩ³h¹jah¹lo²ta³ wĩ³na² wãn³txa² a²ten³jau³su² sa²yo²we¹jah¹lo²su² hĩ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kãi²nxa³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³a² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txai²na² txu¹ha² kõ³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²ta¹ka³lxai²na² nxe³sxã³ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ã³na¹ha²kxai³ ã³nxi²wxe³nu¹sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wi¹hain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxã²nãu³ ĩ³nxai²na² a²nũ²a²nãu³xai²na² a²hxi²kan¹te²nãu³ ĩ³nxai²na² yxo²ĩ²sah²lxan³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³wi¹yhah³lxin¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. 32 Kxã³nxai³tã² Jo³âu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wxã³sxã³ wãn³txa² wain³tĩh³na² ĩ³tih³nxe³nx2ti³ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ yxo²ĩ²yah²lxan³nhẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ye²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹na²hẽ³li¹. Hã²wxãn³txa³ ju¹ta²na² ĩ²yah³lxin¹kxan²ti³ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ĩ³ãn²ta³kxi²nyhah¹lxa³nha²kxai³ yxo²ĩ²yah²lxan³nhẽ³li¹.

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ wãn³txa² yau³ã³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³sxa² a²wa³kxãn³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxai²na² u²va²tẽ³kxa² ĩ³whĩ¹i² a²yo²ka³teh³nãu³xa² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ yxo²wxaih²na³kxa² ai³sxã³ txon³nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² yain³txa² ũ³hxĩ¹so¹ka³txa² hau³kot3sxã³ we¹tũ²nhai¹. Sxi²ha² kĩ³khai¹nxe³thĩ³na² ũ³txo³te²ka³kxa¹ a²nũ²a² ã³xa² wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹hain¹nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ã³nxai³nũ²nhai¹. 34 Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ hai³sxai²na² wi¹wen¹nũ²la² wi¹nã³kxi²ti³wa³kxa² a²wa³kxãn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² a²yo³ha² so¹kxi²si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹. 35 ĩ³sa²si¹hã³te³na¹ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txa² kõ³nxe³thin¹sxã³ kãi³ain¹nũ²nhai¹. Sa²si¹hã³tũ³ka³txa² nũ³kxũn³txi³ sa²so¹ka³tu³ ka³na³ku² ĩ³wai¹tha²kxai³ ka³na³ku² ĩ³su²lhã³ha²kxai³ ka³na³ku² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ ã³na¹sã³ya²lu¹tha²kxai³ nxain¹nũ²nhai¹. 36 Ā³ta³lo³hẽ¹tãu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ã³xa² nũ³ka³txa² ka³lxa²ton³tũ³ka³txa² ĩ³sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Nxain¹ta¹ a²wi¹lhĩ¹nãn¹tũ³ka³txan²tu³ te²yã¹nxe² khãuh³lxa³txain¹nũ²nhai¹. 37 Hã²wxãn³txa³ a²wa³kxãn³yah³lai²na² ĩ³nãn¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wẽ³sai²na² sa²nẽn¹kxain¹te³lxã²na³na¹.” Nxe³jau³su² wẽ³sai²li² ĩ³sa²si¹hã³nũ²nhai¹.

38 Nxe³ta¹ hai³sxa² wa³kon³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wẽ³sai²na² wxã³ju³ta² ĩ²ain¹nũ²la² ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹wa³kxãn³yah³la² ki³lha³lxa² wxãn³na²wi¹. ĩ³su²lhã³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ hai³sxa² so¹kxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³nyhain¹nũ²nhai¹.

39 Nxain¹ka³tu³ wẽ³sai²li² sa²so¹nũ²la² hai³sxa² sa²li¹ha³lo²sa²tã³ka³tu³ ĩ³su²lhã³ain¹nũ²nhai¹.

40 Jã¹nxe³jut³su² hai³sxa² wa³kxên³yah³lai²na² sa²kxai³lu² i³xi²tãu³a² i¹h¹nxe³kãi³ũ¹h¹te³ji¹wi¹? Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kõ³nxe³thin¹khai¹xain¹te²sin²tai¹.

Nxe³sxã³ kõ³nxe³thi¹nain¹kxa² yo³ha² i³su²lhã³ain¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² ã³xa³nãu³xa² hai³sxa² wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² i³kaix¹so¹ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ hai³sxa² yain³txa² wain³txi³ wxa²nhũ¹ain¹tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txah³lxa³kxa³txa² a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³ka³txai²na² o³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹sxã³ so¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹ain¹ka³txa² kwên¹tai²na² ã³si³ka³la¹tã³khai³xain¹ka³txa² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³txa²lxã²na³li¹. Nxe³ju³tai²na² Txa²wã¹sũ³na² kãi³ain¹na²hẽ³li¹. Nũ³kxũn³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹.”

Û³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²li² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.

43 Jã¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³kxe³su² en²yah³lxin¹ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² nũ³ka³txa² i³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² wãn³txain²txi³ sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

44 Jã¹nxe³jut³su² txah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tã³yũ³to³kxai²nãn²tu³ kãin² ã³nĩ¹ton³tah³lxin¹hĩ³nx²na³li¹. Yxãn¹ta¹ txah³lxa³kxa³txai²li² ã³hi³sã³nhe¹ta²lxin³kxai²nãn²tu³ sa³txe¹ha²kxai³ ã³ya²lu¹txa²lxin³hĩ³nx²na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³te²su² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ wi¹kõ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sũ³na² wãn³txa² e²nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³kwai²kxi²si¹hain¹jau³su² wi¹kõ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

46 A²nxe³jau³xan²tu³ i³an³ta³kxain¹sxã³:

– Je³su²jah³la² hxi²ki³ki³tũ¹xã¹. Nyhain¹ta¹ a²nũ²a² ãn³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txai²na² yuh³lxa³kxi²nyhain¹jau³su² ã³sxã³ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Tũ¹ka³txai²na² wãn³txa² nxe³ha²kxai³ yuh³lxin³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22

In³txa²txu¹ha²so¹ha²kxai³ka³li³ha²yai³nain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ãh¹ e³kxi²sxã³ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

2 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ha³lo²a² a²wa³kxên³yah³la² yã¹nxe³hĩ³nx²na³li¹. Ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xa² a²wa³kxên³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² txu¹ha² so¹te³lhã³nxũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa² kãin² yain³kxi²ki³ju³ta³nũ³a² i³hau³ko³tũ²nhai¹.

3 Nxe³te³na¹ a²nũ²a² i³kaix¹so¹si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxain¹ta¹ wxã³ju³ta² te³nai¹nxa³jau³su² nxain¹nũ²nhai¹. 4 ãh¹lxin³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa²

i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Yain³te³lhã³ i³kaix¹so¹ai¹na¹tũ³ka³txa² i³ye³kxi²txain¹yah³lxin³hẽ¹li¹.

Nxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: ‘Ka³yxuh³xa² sĩ³na² ãu¹la³kxi²hxa³ta¹i¹. Po¹nai²na²

ha³nẽ³txi²na¹te²na² i³su²lhã³ yo³li³na¹li¹. Yain³txa² a²yo²ha³kxa¹ te³kxi²ta³lu²na¹li¹.

Nxe³na¹ha²kxai³ ã³wxã³jah¹lxin³hẽ¹li¹. ”

5 Nxe³ta¹ wet¹txai¹nxa³nũ²nhai¹.

Hãi¹nxe³sxã³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa²

o²la³kxi²yah³lxin³nũ²nhai¹. Ka³na³ku² hai³sxa² ai³lha²kxai³ ka³na³ku² yen³kxa²

so¹kxi²nyhain¹te³lhã³ ai³lha²kxai³ nxe³yah³lxin³nũ²nhai¹. 6 Ka³na³kon¹te²na² sa²kxai³lu²

a²sa³wi³ha³lxa²na² hxi²ki³ha²kxai³ khãuh³lxa³tai¹nha²kxai³ su²lhã³ain¹nũ²nhai¹.

7 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wa³kxên³yah³lai²na² sa²kxai³lu² i³an³ta³kxi²khai¹nxe³sxã³

a²ya³lxi³nãu³xa² nũ³kxũn³txe²nãu³xa² ã³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹. ã³sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³
 a²nũ²a² we¹tai¹nxa³te²nãu³xa² ã³su²lhã³ain¹sãn²nũ²la² sxi²ta³ta² hi¹la³kxain¹nũ²nhai¹.
 8 Hã²wxã³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² ã³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txa²wẽ³sai²na² txu¹ha² so¹te³lhxã³
 nx2na³li¹. Nxa¹ta¹ a²nũ²a² ã³kaix1so¹ai¹na¹tũ³ka³txa² ã³li³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ en²txai¹na¹li¹. 9 Nxai¹na¹ha²kxai³ tũh³na² kãin²tũh³na² ai³yah³lxin¹sxã³ a²nũ²a²
 ã³li³te²na² ã³ha¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxã³si¹hain¹jau³su² ã³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.”
 A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

10 Nxe³te²kxa³yan³tu³ a²sa³wi³ha³lxan²tu³ a³li³sxã³ ã³nxai³ain¹nũ²la² a²nũ²a²
 wi¹lhin¹te²na² ã³ha¹txi² ko³nxe³thin¹te²na² ã³ha¹txi² nxai¹nha²kxai³ a²yxo²ha³kxa¹
 ã³sa²so¹ain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²ha² ã³ne³kxi¹hain¹nũ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹
 a²wa³kxẽn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² wxã³ain¹tũ³ka³txa² ten³sa²tã³nũ²la² in³txai²na²
 wã²la² wi¹ka³lo³a² so¹nyhain¹kxa² wã²la² en²kxe³su² ã³nũ²nhai¹. 12 Nxe³ha²kxai³
 ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹. ã³h¹n¹xet3sxã³ wã²la² so¹nyhain¹kxa²ka³lo³a²
 ã³whih²kxi²nha²nxa³sxã³ ã³wi¹hin¹thi²li¹?” Nxũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ in³txai²na² hxi²kan¹txi³
 e³kxi²nxa³nũ²nhai¹. 13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi²na²
 ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Jah¹lai²na² so¹sxã³ sa²hxi²tai³kxi² sa²yu³tai³kxi²
 nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
 ha³lo²sa²tã³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³tãu³a² ye³khãuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni²
 kãin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³ain¹tu¹wi¹.” A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

14 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe²
 ã³kaix1tain¹na³li¹. Nxe³kxan²ti³ ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² so¹lxi³ ã³so¹ain¹na³li¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ã³yho³hi³ki³ki³ai²na² ã³hũ¹ain¹ki³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³waix3tain¹nũ²la² he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la²:

– Ko³nxe³te³si¹jau³su² Je³su²jah³la² wah³nxe²yxau²xai³ki³tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ã³sa²si¹hã³i² E³ro³ti³ã²na² nũ³ka³txa²
 ã³sa²si¹hã³i² nxe³nyhain¹sxã³ ã³tũ³sxã³ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² ã³tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² wain³txi³ ã³yau¹ũ³hai¹nhxai¹nhẽ³li¹. A²nũ²a² ã³li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³
 hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ wxãi²na² yuh³lxi³jah¹lo²sxã³lxi¹. 17 Nxĩ¹nha²kxai³ wãn³txa²
 wain³jau³xan²tu³ ã³yau¹ũ³sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la²
 Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ã³yho³hi²ki³ki³ai²na² ã³hũ¹ain¹ki³ta³nxa² hãi¹nxã¹ta³nxa² ã³h¹nxe²
 wain³txi³ kãi³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wãn³txai²na² ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na²
 wi¹ko³nh²sxã³ ã³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– ã³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wãn³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹sa²te³lhxã³ ten³nx2ti³ji¹wi¹?
 Wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. 19 ã³yho³hi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ ã³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 ã³ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ã³yho³hi²ki³ai²na² ã³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Jã¹nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ye³na² ã³wha²li¹lho¹ain¹kxe³su² te²a² ã³h¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? ã³h¹te²a²
 a²ã³lxi³su² ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹:

– Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²ã³lxi³su² ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ã³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 a²yen³kxi³khai³xa² ã³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Jã¹nxe³jut3su² jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ã³o²nha²sxã³ ã³waix3txain¹sxã³
 ã³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a²ya³lu²te²su²te²a²ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³su²

23 Jã¹nxe³hĩ¹nai³kxai³lu² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². A²nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² yxo²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ³la². A²nxe²te²nãu³xa² ã³nhai¹tũ³ka³txa² ã³tũ³sxã³ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxĩ¹:

24 — Je³su²jah³la² ĩ³tih³nxe³nẽ³jah¹lãĩ³. ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Moi³se²ah³lu¹taĩ²na²wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³te³nah¹lxĩ¹: “In³txi³su²ya³lu²kxi²kxai²nãn²tu³ a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² yũ²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na²sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxai³tã² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²ã³jah¹la²ta²ha² wet¹lsi¹jau³su¹.” Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹Txa²wã¹ha³tih³nãu³ai²na² a²lon³ti³tãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹yxau²xai³lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³te³na¹ ye³kan¹jah¹la² txu¹ha² so¹nha²hẽ³li¹. Hã²wxã³txa³ya³lu²na²hẽ³li¹. Ya³lu²ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹hai²na² so¹nh²na²hẽ³li¹.

26 Ye³jen¹nãu³a² ya³lu²nũ³nha²kxai³ a²lo³na² ã³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²a²lo³na² ã³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi² te²ka³kxa¹ a²lon³ti³tãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ya²lun¹txi²hxan³kxain¹na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wẽ³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³hẽ³li¹.

27 Hã²wxã³txa³ txu¹hai²li² ya³lu²nũn³na²hẽ³la². 28 Jã¹nxe³ha²kxai³ yan¹nãu³a¹ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³tãu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ĩh¹te²la³ta³ in³txa²a²wẽ³sãĩ¹lxo³khai³lxa³te³ji¹wi¹, a²yxo²ha³kxa¹ so¹xai³ai¹nha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Kwa²yxah³lxi¹lxĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ Sũ³na²wã³nxĩn¹ju³ta³la³ ã³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxĩ¹. 30 Yan¹nãu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³tãu³a¹ txu¹ha² so¹nhyu¹ki³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Oh³xan¹ta² nũ³ka³txa²yãx¹ki³tu¹wi¹. 31 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxũ¹txai²na² sa²kxai³lu²ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³kxe³nũ³su² ĩ³yau¹ũ¹nx²ti³ta²lu¹wi¹. 32 Nxe³tãu³u¹taĩ²na²nxe³te³nah¹lxĩ¹, “Txi²na² A³bra³ãu²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la²Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hĩ¹na¹nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nãu³xai²na²ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su²na³li¹. Kxã³nãu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxã²tu³ hĩ¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la².

33 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² a²nũ²a²nãu³xai²na² ain³kxain¹tãu³a² o²lain¹ta¹hxai²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na²wãn³txu¹taĩ²na²wa³to²hi²wxi²kan¹jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² ĩ³wã³txain¹ju³ta²ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ã³nũ¹nain¹ta¹hxai²hẽ³la². 35 ã³nũ¹nain¹sxã³ ka³na³ka³na³te²na²ha³teh³nxã³nxa² a³la³kxi²khaix¹jah¹la² ĩ³ye³ta³lai³na³kxi²si¹jau³su² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxĩ¹:

36 — ĩ³tih³nxe³nẽ³jah¹lãĩ³. Ha³teh³nxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹taĩ²na² ĩh¹jau¹la³ta³ã³wa²to²hi²wxi²kan¹jau³la²hĩ³te²la¹xã³?

37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹:

— “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whãĩ²na¹ a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²kwãĩ³nha²kxai³wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nxe³txai¹nhẽ³li¹.” 38 Nxe³jau³jau¹xu¹taĩ²na² ã³wa²to²hi²wxi²kan¹jau¹la²te²la¹wi¹.

39 ã³ta³lo³hẽ³jau³xai²na²sa¹: “Wxa²wã³kxa²yau³nũh¹nxa²te²a²a³lxi²nha²kxa² yã¹nxe² a³lxi¹taĩ¹nhẽ³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 40 A²nxe³jau³xu¹txai²na²Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹taĩ²na² si³tah³lxi³yxau³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lo³jah¹la²A²wĩ³nu¹taĩ²na²ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

41 Jã¹nxe³tãu³ai²kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ain¹tãu³a² Je³su²jah³lai²na² a²yxowã³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

42 — Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹lo²su² ã³h¹te²la³ tah²su²hĩ³te²la¹xã³? Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³vi²yah³la² a²ne³ta²sin²tai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

— Kxã³nxi¹nu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³lho³kxe³su² ĩ³ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:

44 “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²yxowã³txi³kxai³lu² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: ‘Txa²wi¹nẽ³tãu³a¹ ã³wxe³txu¹li¹. Nxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yxowã³txa¹ wxa²yũ³hẽ³nãu³a² wa³ka³ti³lot3sxã³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxai²hẽ¹li¹.’

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hẽ¹li¹. 45 Jã¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²yxowã³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ ã³h¹nxe³sxã³ a²ta²lhot3hĩ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² hxi²kan¹ti³ ĩ³wa²lũ³xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³sxã³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ã³h¹ĩ³wã³tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

23

A²nũ²a² ũ³wha²li¹txã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³h¹e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² nũ³ka³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ũ³wha²li¹txã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² nxe³sxã³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wã³txa² hxi²kan¹sxã³ ĩ³yau¹ũ³ti³hit1tain¹te²ju²hẽ³li¹.

3 Nxai¹nha²kxai³ ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xai²na² whã²na¹ sa²yxowẽ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ kã³ain¹kxa²yã¹nxe² kã³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²

yau³xã³lxi² ĩ³ye³i² yau³ã³lxi² kã³i² nxain¹te²ju²hẽ³li¹. 4 Te²yã¹nxe³sxã³ wã³txa² sa³te²jau³xa² sa²yxowẽ¹txa³ kã³si¹jau³su² a²nũ²a² ã³xa² kwa³na³ain¹na³li¹.

Yxã¹ta¹ jau¹xain²txi³ sa²yxowẽ¹nhai¹nxa³wi¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² sa³te²kxa² ã³ta³lo³hẽ¹so¹si¹hain¹na³li¹. Yxã¹ta¹ yen³kxain²txi³

a²hxi²ka³ wẽ³sa³ka³kxan²ti³ ũ³hxi²nũ¹nai¹nxa³wi¹. 5 Nxẽ²nxa³kxa³yu³su² a²nũ²a² e³la² ĩ²kxain¹kxi³nũ³su² o²la³kxain¹te²ju²hẽ³li¹. Sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² tẽ³sxã³

a²yen³nãu³a² ũ³yhe³hẽ¹nha² a²nxũ²ka² ã³nxũ²ki³hẽ¹nha² nxain¹te²ju²hẽ³li¹. Sũ³na² a³lxi²ye²ain¹kxe³su² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²te³lhxã³ tãu³a¹ a²wã²la³ka³lo³khai³xai²na² tĩh³na²

a³lu²tĩh³nu² ũ³kũ²txi² ai³ain¹te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² tĩh¹na² a²lu²txi³ wa³to²hi²ye²te²ju²hẽ³li¹. 6 A²nũ²a² ã³nũ²kxi²sxã³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³ nxe³tãu³a²

ã³wxe³ju³ta² sa²nẽn¹kxi²khai¹nxe³te²a² ã³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² te²yã¹nxe³sxã³ ã³wxe³ka³lo³a² sa²nẽn³nha²khai¹nxe³te²a²

ã³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nain¹te²ju²hẽ³li¹. 7 Sxi²je³na² ã³nxai³ain¹kxai²nãn²tu³ sa²nẽn¹kxi²sxã³ ĩ³kaix1tain¹te²ju²hẽ³li¹. A²nũ²a² ã³xai²na² ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:

“Wxã²li² txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³jau³su² yxo²kwai³no³tain¹te²ju²hẽ³li¹.

8 Nxe³yã¹ta¹ wxã²nãn²ta³: “Txa²hxi²kan¹jah¹lã³.” Nxe²ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹jau³su² yxo²kwai³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.

Wxã²nãn²ta³ a²lon³ti³tãu³su² nyhah¹lxi¹lxi¹. 9 Te²yã¹nxe³sxã³ wxã²nãn²ta³: “Txa²wĩ³na² Si³yxau³jah¹lã³.” A²nũ²a² yuh³xan¹te²na² nxe² ĩ³lxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

Wxa²wĩ³na² Si³yxau³kah³la² ka³na³ka³na³tã³li¹, Oh³nãn¹jah¹lo²su¹. 10 Te²yã¹nxũ³sxã³ wxã²nãn²ta³: “Txa²wa³kxẽ³ta³ si³yxau³kxah¹lã³.” Nxe²e³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

Txai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² so¹lxi³

Wxa²wa³kx³en³ta² Si³yxau³kah³lo²sa¹wi¹. 11 Nxe³yān¹ta¹: “Txa²nū³ka³txa² ā³wa²to²hi² hxi²kan¹to³na¹kxi³nū³su² ten³sa³nha¹.” Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yu³txai²na² yu³hēn³nāu³a² hxi²nū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 12 Wxāi²nān²ta³ i²li³te² i³nxān²ta³ wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yu³hēn³yxau³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yu³hēn³yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wi¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ ũ³wha²li¹txā³nxū¹tai²na² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te² i³nxa² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²i³nxa² wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³lxon³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wān³txa² en²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²ai²na² Txa²wān³txa² sa²yo²we¹te³lhxā³ te²su² te²na² ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹nhē³li¹. 14 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Txu¹ta³ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxai²na² sxi²ha² kâi³so¹ah³lxi¹nhē³li¹. Hā²wxān³txa³ i³yan³txa³kxi²ki³lxot3si¹yah³lxin¹jau³su² wān³txa² ka³lxa²khai¹nxe³jau³xa² Sū³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ a²hxi²ki³la³ yah³lxin¹ju³ta² ā²la² kâi²non³tu¹wi¹.

15 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² ai³lha²thet3jah³lxi¹lxi¹, a²nū²a² ka³na³ka³nat3sxā³ ā³si³tē³kxi¹nx2ti³si¹jau³su¹. Ā³si³tē³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxa² kâi³ wa³to²hi²si¹hain¹yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxāi²yāx1nxe³sxā³ ha³nxe²a² i³je³na² ā³na¹sa²tē³ain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.

16 A²nū²a² ye³han³te²nāu³xa² ne³ka³ta²te²na² so¹te²na² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Nxe³sxā³ ki³han³jau³su² i³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yo²nū¹sa²na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² nxe²e³kxai²nān²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³ kō³nxe³ju³ta² yū³hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹: ‘Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha² ou²ro²ka³lo³a² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² ā³ye³yo²nū¹sa²na³li¹. Nxe³jau³xai²na² e³kxai²nān²tu³ a²wān³txi³khai³xa² kâi³ūh¹kxe³su² o²la³kxi¹sē¹li¹.’ A²nxe³jau³xai²na² e³yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxi¹lxi¹.

17 Ā³ne³to³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Ou²ro²ka³lo³a² a³lxi²na³li¹. Yxān¹ta¹ sxi²hai²na² ũ³ha³la³hē¹nha²thi³na² ā²la² a³lxi²khai¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ sxi²hai²na² sa²kxai³lu² ou²ro²ka³lo³a² ā³nha³la³hē¹nha²kxa² i³wxi²kin³ti³ton³si¹te²ju²hē³li¹.

18 Te²yā¹nxe³sxā³ āh¹jau³xa² yā¹jau³xa² e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Txah³lxa³kxai²na² Sū³na² ũ³yhen³kxi²ye²ka³txa² ā³ye³yo²nū¹sa²na³li¹. Sū³na² i³ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sā¹. Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² nxe² e³kxai²nān²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³ kō³nxe³ju³ta² yū³hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² txah³lxa³kxa² ũ³nhe³wxe³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: ‘Sū³na² ũ³hū¹kxi³nū³su² ā³ye³yo²nū¹sa²na³li¹, Sū³na² i³ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sā¹. Nxe³jau³su² nxe² e³kxai²nān²tu³ wān³txi³khai³xa² kâi³ūh¹kxe³su² o²la³kxi²txai²lxi¹.’ Nxe³jau³xai²na² e³yah³lxi¹lxi¹.

19 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Īh¹ju³ta³la³ wxi²kin³ti³ton³sa³wa³to²hi²hī³te²la¹xā³? Txah³lxa³kxi³su² Sū³na² ũ³yho²hi²si¹ka³txai²la³ ta³nxa² yen³kxi³khai³xa² ũ³hū¹ke³kxi³nū³ai²la³ ta³nxa², Īh¹ta²yen³kxa² kâin²wa³to²hi²te²la¹xā³? 20 Ā³ye³yo²nū¹ki³kxai²nān²tu³ txah³lxa³kxa² ā³ye³yo²nū¹ki³i² yen³kxa² ũh³wxe³kxi²ki³kxa² ā³ye³yo²nū¹ki³i² te²a² whāi²nah¹lxi³hī³ki³tā³li¹.

21 Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yo²nū¹si¹ki³jau³su² e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yo²nū¹ki³sa²kxai³ thī¹na² yxau²xai³jah¹la² ā³ye³yo²nū¹ki³sa²kxai³ nxe³hī³ki³tā³li¹. 22 Te²yā¹nxū³sxā³ oh³nān¹ko³xa² ā³ye³yo²nū¹si¹ki³jau³su²

e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³ye³yo²nũ¹ki³sa²kxai³ ā³wxe³ka³lo³a² wa³kxēn³yah³la² ā³ye³yo²nũ¹ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³tā³li¹.

23 Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²ĩ³nxai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te² ĩ³nxai²na² nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yen³kxa² jũ¹nxe³te²su² te²a² yain³kxi²ki³ki³a² or³ta³lā²ki³su² tā³nxā² ēn²tro³ki³su² tā³nxā² kō³mĩn²yo³ki³su² tā³nxā² yũ³yah³lxin¹kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ yũ³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ki³ka³na³ka³nat³sxā³ Sũ³na² ũ³hũ¹yah³lxi³hĩ³nxā¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ha³teh³nxā³nxu¹tai²na² ĩ³yau¹ũ³nhē³jau³su² ya²la³lo³khai¹su² wain³txi³ kãi³ũh¹kxe³su² tā³nxā² a²nũ²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tũh¹kxe³su² tā³nxā² e³la² kãi³ũh¹kxe³su² tā³nxā² nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²ā³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³tai²na² a²wi¹lhĩ¹nān¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ne³ki³san¹te²a² sa²yo²ā³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxā³wi¹.

24 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Khũn³sa¹txa² ĩ³yo¹lah³lxin¹kxai²nān²tu³ ĩ³yxē²ta²yxāi²nxā²lxi³hĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ Ka³me²lai²na² ka³yxuh³xa² kãin²te²na² wa³nũt¹sxā³ ĩ³yo¹lhxat³jah³lxi³hĩ³nxā¹lxi¹. Nxe³ju³ta² yā¹nxe² ki³han³sxā³ e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Kãi³ki³ju³ta² jũ¹nxe² so¹lxi³ kō³nxe³thin¹kxai²nān²tu³ wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹khai¹nxe³kxai²nān²tu³ wi¹ti³he¹nxā³wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² wai³nxā³wi¹.

25 Jā¹nxe³jut³su² wi¹lhin¹ki³lxo³yah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Ka³ne²kxēn³su² tā³nxā² pra²ta²ka³lo³su² tā³nxā² a²tai²na¹ wxa²hĩ³lxi³sxā³ wxa²hxan³kxa²jah³lxi³hĩ³nxā¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Wxa²ē¹nāu³ai²na² a²nũ²a² yen³kxa² kãi³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ yen³kxa² kãin²ka³tā³yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ yen³kxa² kãin² yxo²kwain³yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³kxa²yā¹xah³lxi¹lxi¹. 26 Fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te²ĩ³nxai²na² wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. A²wi¹lhĩ¹na² txa²nũ² ka³ne²kē³nai²na² pra²ta²ka³lo³ai²na² a²ē¹nāu³ai²na² wxa²hĩ³lxi³sā²nĩn¹ka³tu³ a²txai²na¹ ā³nhxan³ka²ti³nũ³nhĩ³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxe³jut³su² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txi³su² te² ĩ³nxai²na² nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. A²nũ²a² ya³lu²te²na² sa²nĩ³kxi²ki³tē³na² yāx¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a²txai²na¹ tĩn²ta²yau³xa² hãn³jau³xa² tē³sxā³ ũ³to¹la³kxi²sxā³ ĩ³hãn³ne³ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²te²a² a²su³ai²na² so¹lxi³ ka³lun³ju³tai²na² so¹lxi³ yũ³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³yah³lxi¹lxi¹. 28 A²nũ²a² ā³xai²nān²tu³ ĩ²nx2tain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ye²yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta² so¹lxi³ yũ³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ā³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ yũ³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.

A²nũ²a² wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txa² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

29 Jā¹nxe³jut³su² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te² ĩ³nxai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te² ĩ³nxai²na² nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² kwā³kxē¹na² ũ³txon³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²u¹tai²na² a²kwā³kxē¹na² ũh³yo²tũ¹kxi²ka³txa² wi¹wha²li¹la³kxi²yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ ĩ³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

30 “Txa²wĩ³na²nāu³xu¹tai²na² yxau²xai³lai¹nhĩ¹nai³tā² hin¹sĩ¹na¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³te²nāu³xu¹tai²na² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxā³ ĩ³ya²lu¹tain¹si¹sĩ¹nxā³wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi¹lxi¹. 31 Nxe³ha²kxai³ wxa²wãn³txi³khai³xa² hxi²ki³la³nx2ti³na³li¹. Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nũ³ka³txu¹tai²na² ĩ³su¹lhā³te³nu¹tai²na² wē³ha³lxi³yah¹lxi³te²si¹lxi¹. Te²yā¹nxe² kãi³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹.

32 Nxain¹kxa²yā¹nxe²kāi³yah³lxin¹ju³ta² ta³lun²yah³lxin¹ju³ta² hxi²ki³lon³yah³lxin¹ju³ta²lē¹.
 33 Txih³xa² ha³nxe³lx³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wxāi²na²
 ha³nxe³lx³yah³lx³nū³ni¹lx¹. Nxe³yah³lx¹nha²kxai³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta³nū³a²
 hxi²kan¹txi³ ih³saun³yah³lxan³tho³li¹. 34 Nxe³ha²kxai³lu¹ Sū³na² wān³txa²
 i³hen³txi³tū³ka³txa² i³sa²si¹hā³i² a²nū²a² a³la³kxi²khaix¹te²na² i³sa²si¹hā³i²
 ū³wha²li¹txā³nxi¹ta²na² a²hoh³lx³su² te²na² i³sa²si¹hā³i² nxe³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nān²tu³ a²ha³tih³xa² i³su²lhā³i² a²ha³tih³xa² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxi²
 a²ha³tih³xa² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹so¹sān²sxā³ i³wai¹txi² a²ha³tih³xa²
 khāuh³lxa³txi³sa²thet³ti² nxain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 35 Nxe³ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hxi²ki³la³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nū²a² wi¹lhin¹te²nāu³xa² sun²tā¹ain¹te²nāu³xa²
 whāi²na¹ A³be²lah³lu¹ta²na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lu¹ta²na² su²lhā³ai¹nhī¹nān¹te²tu³
 Sa³ka³ri²ah³lu¹ta²na² Ba³ra³ki²ah³lu²ta²na² tah²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Sū³na² sxi²hē¹na² su²lhā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³te²nāu³xu¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹
 hxi²ki³la³yah³lxin¹tu¹wi¹. 36 Wān³txi³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Hī¹na² hin¹yah³lxin¹te² i³nxai²na²
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² khāuh³lxa³ti³nx²ti³nū³tu¹wi¹.

Je³su²jah³lo²kxai³ Je³ru³sa³lē²thi³na² a³lx²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sū³na² wān³txa²
 i³hen³txi³tū³ka³txa² su²lhā³ain¹yah³lx³to³hi¹nha²kxai³ wxā³nū¹nx²tain¹tū³ka³txai²na²
 wha³tin³kxain¹yah³lx¹nha²kxai³ nxe³sxā³ ko³nxe³ton³khaix¹yah³lx¹lx¹.
 Yah³lx¹nha²kxai³ ka³la³ka³la² a²hā³ka³nai²na² wē³ha³lxa² a²nxe³ki³yu³hē³nāu³a²
 wā²nut¹te²ju²hē³li¹. Jāx¹te²hū³nxa¹tū¹xā¹. Wxa²wē³ha³lxa² nxe³nx²ti³to³ha¹ta¹ti²tu³wi¹.
 Ye³ka³lxa¹txi³nx²ti³to³ha¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ten³yah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³ha²kxai³
 nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nū²a² yū³ai¹nx²tho³li¹. 39 Ya²la³tu³ wān³txan²tu³
 i³ye³a¹wi¹. Hī¹nān¹te²tu³ i²sah²lxan³tho³li¹. Kxān³nāu³a² wxa²wān³txi³nū³su²
 i³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lx¹: “A²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³nē³jah¹la²
 wi¹lhin¹jah¹lo²su²na³li¹.” Yah³lxin¹jau³nū³su² yxah³lx³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³
 i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24

Sū³na² sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³ta³lun²nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a³li³ta¹hxai²hē¹la².
 A³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² wi¹txo³nain¹ju³ta³tā²
 wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 – Sxi²hai²na² txah³lxa³kxa² wi¹lhau³kot³je¹nxain¹nīn²ta¹. Yxān¹ta¹ kxān³nāu³a²
 txah³lxa³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³ ka³tha¹li¹
 ā³ne³hē²kxi²ka³txa² yū²nx³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a² ko³nxe³ton³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

3 Hā²wxān³txa³ o³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³sxā³ ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³
 a²sa³wi³ha³lxa² ā³tī³sxā³ wā²nxū^h i³wā³tain¹te³nah¹lx¹:
 – Nxe³sān²si¹lx¹. Īh¹nxe³hī¹na² wxa²nai¹ain¹te³ji¹wi¹? Īh¹nxe³ti³wā³kxa²
 wā³lin¹ju³ta³nū³a² i²ki³te³ji¹wi¹? Īh¹nxe³ti³wā³kxa² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nū³a²
 i²sxā³ a³la³kxi²hī³ki³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:
 – Wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lx³hē¹li¹. Ī³ki³ha¹kxi¹nx²ti³ha³ta¹. 5 A²nū²a² ka³lxa¹te²a²
 wxā³yah³lx³ha³ta¹. Txai²la³ki³lxo³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wxā³sxā³ ki³han³jau³su²
 e³yah³lx³te³nah¹lx¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹.
 Wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹hē³li¹.” Nxe³jau³su² e³yah³lx³to³ha³ta¹. Nxe³yah³lx³to³ha²kxai³

wxa²nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ ã³nhai¹tũ¹sxã³ î³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. 6 Jã¹nxa¹jau³su²ti¹na² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhai¹kxai²nãn²tu³nũ¹ka³na¹ u²tãu³ai³tã² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai³tã² kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhai¹kxai²nãn²tu³nxe³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³î³yũ³lyhah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wãn³txi³su² kxan²ti³ hai³txi³ hĩ¹nãn²tu³ ha³lo²ai²nãn²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹. 7 A²nũ²a²nũ³ka³txa² a²nũ²a² nũ³ka³txi³ ã³xa² a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³ ã³xa² a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²nũ²a²sxi²je³na² ka³lxa¹je³na² yain³txi³ txa²khaix1nxe³sxã³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ ha³lo²a²kxĩh³nxa² sa²wi¹win¹nũh¹lxi²ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. 8 Txu¹ha² wẽh³ni³khaix1ta¹ka³lxa²ĩh³ju³ta² wxã³kxai²nãn²tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² hã¹nxe³sxã³ ã³si³wxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ju¹ta²na² wxã³nũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ khãuh³yxah³lxin¹ju³ta² ã³si³wxe³tu¹wi¹. 9 Hã²wxã³txa³ i³nx2tain¹sxã³ a²nũ²a² khãuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta² ã³yũ³nx2tai¹nha²kxai³î³su²lhã³nx2tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² kan²txi³ã³hxi²wxe³nũ¹sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹î³xan³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹tãu³a²txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sxã³ ã³waix3sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²ã³xa²ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txa² ã³yã³nũt1sa²kxai³î³xan³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³ nyhai¹tu¹wi¹. 11 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² î³hen³txi³tũ³ka³txa²si¹ki³lxo³tha²kxai³ î³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. 12 A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta²kãi²no³nha²kxai³ a²nũ²a² a³li²nyhu¹kxi³ju³ta² kãi²nxa³ton³tu¹wi¹. 13 Jã¹nxe³jut3su²a²nũ²ai²na² Txa²wãn³txa² yo²î²sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tu³ nxe³te²su²te²na² a²ẽ¹nãu³ai²na²ã³wa²sut1sxã³ yxau³tu¹wi¹. 14 Jã¹nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³nãu³xan¹ta²nũ³ka³txa² hã¹nxe³ti³xa¹ î³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² î²li³te²na² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta²î³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³kxai²nãn²tu³ yo²î²sain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²su²te²na²a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² yũ³jau³nũ³su² î³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe² î³hen³txi³ta³lun²sãn²te²ka³kxa¹ wã³li²na¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹.

Khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nũ³a² î³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

15 Nxe³yãn¹ta¹ î³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxa² yo²ha³kxa¹ wxa²khot3thun¹jah¹la²wxã³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ sa²nxũ³sxã³ yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²wain³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹. A²nxe³ju³ta²na² Ta³ni³e²lah³lu¹ta²na² wãn³txa²ũ³wha²li¹lhã³ wxã³ju³ta²nũ³a² î³yau¹ũ³nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ha³teh³nxã³nxai²na²kãi³yain¹ju³ta² yũ³hĩ¹na¹ ã³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 16 A²nxe³jah¹lai²na² wxã³sxã³yxau³ju³ta² î²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³naun³ti² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³te²a²ko³xa²yxau³te²su²te² î³nxa² wã³la² kĩ³ka³txa² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 17 A²nxe³ju³ta² a²nũ²a²sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yen³kxa² sxi²hẽ¹nãu³ai²na²wi²sxa³kxai²nãn²tu³ ã³wi²xi²sxã³ so¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 18 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² hai³sxa³nãu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³wa²li²sxã³ wã²la²ha³la³sa³nãn¹ka³lo³a² wxa²so¹xi²te³lhã³ sxi²ha² ã³wi¹hxi²sxã³ wxa²so¹xah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. 19 Ko³nxe³jah¹lai²na² wxã³ju³ta²nãn²tu³ txu¹ha²wẽ³nhain¹te²su²te²na² kãin² khãuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wẽ³sa² ã³hi³lain¹te²su²te²na² kãin² khãuh³nxain¹nũ³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³ yãn¹txi³ ã³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 20 Nxe³yãn¹ta¹ wã³txi²tãu³a¹ ta³nxa² sa²ba³to³ nxe³tãu³a¹ ta³nxa² nxe³sxã³ã³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ kãin² khãuh³yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²Txa²wã¹sũ³na² î³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 21 Nxe³hĩ¹nãu³ãn²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta²î³lxa³thin¹ti³hex1nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Txa²wã¹si³kkã³nãu³hĩ¹nũ¹ta²nãn¹te²tu³Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²na² we¹thĩ¹nãn¹te²tu³ a²ko³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta³nũ³a² kũ³we²ki²la²ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² nxe²xai³tãu³a¹ ko³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta³nũ³a²kũ³we²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ a²ko³nxe³ju³ta²nãn²tu³

ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ju³tai²nã²tu³ so¹lxi³ ã²la² kō³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ã²la² kxa²kãin² khãuh³lxa³ti³hĩ³nx2na³li¹. 22 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ ha³lo²ai²nã²tu³ kō³nxe³khai¹nxe³ju³tai²nã²tu³ ã³yã³ni²lã³ain¹sã²tu¹wi¹, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ã³yũ³so¹xi²kxe³su² te²a² a³lxi²khaix¹ai¹nha²kxai³lu¹. ã³yã³ni²lã³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ ka³ten³su² yxau²xai³hĩ³nx2nxa³wi¹.

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ i³ki³han³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nã²tu³: “Ti¹na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.” Ta³nxa², “Nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.” Ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nã²tu³ yxo²i²ain¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 24 A²nũ²a² ã³wxã³ain¹sxã³ i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ka³na³ku² te²a²: “Txai²li² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Ka³na³ku² nũ³te²a²: “Txai²li² Sũ³na² wã³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũ³ki³lxot3sxã³ kã³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxã³ a²nũ²a² Sũ³na² ã³yũ³so¹te² i³nxai²na² i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. On³sxã³ yxo²i²ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wi¹. 25 Yan¹nãu³a² ha³lo²ai²nã²tu³ nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³yã¹ta¹ Txai²li² kwẽ¹ta²na² i³hen³txi¹nx2ta¹wi¹.

26 Jã¹nxe³jut3su² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³jau³su² nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nã¹lxi¹: “Ha³lo²a² sxi²ha² yũ²nxa³ko³nãu³a² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.” Ta³nxa², “A²sxi²hẽ¹na² he¹na³li¹.” Ta³nxa². Nxe³nx2tain¹kxai²nã²tu³ sa²yo²we¹jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ki³ha¹kxi¹nx2tain¹jau³xai²la¹wi¹. 27 U³je³na² a³li³xi²tãu³a² ha³lai³nĩ³kxai²nã²tu³ wa³su³txi³ u³je³na² kan³tãu³a² i³kox¹kō¹tũ³na³li¹. Nxe³kxe³hũ³nxe² wa³su³txi³ wxã³kxa²yã¹nxe³sxã³ wxã³na¹ju³ta³nu³a² e³la² i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

28 Jã¹nxe³jut3su² ka³yxuh³xa² ya³lu²sxa³ti³xa² wa³lu³hxa² ã³nũ²nxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxã³ju³ta²nũ³a² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

29 Yxan¹nãu³a¹ a²kō³nxe³ju³tai²nã²tu³ ne³ki³son³kxai²nã²tu³ a³lan²tan¹ta³ki³ain²ti³ i³ka²nxa¹hi²ha²kxai³ ka³nxah³txan¹ta³ki³ain²txi³ i³ka²nxa¹hi²ha²kxai³ i³la³kxa² wẽ³ha³lxa² whã²na¹ oh³sĩ³nãu³a¹ ã³nhait¹sa²kxai³ oh³nãu³a¹ yxau³te²su² te²a² hxi²kau³kaun³ti³ ã³nxai³lai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ o³sĩ³na² whã²na¹ i³ã³lxi³ton³tu¹wi¹.

30 Nxe³tãu³a¹ i³na¹je³nãu³wa³ki³khai³xa² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³te²kxa²yan³tu³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² i³ã³in²ta³kxi²nyhain¹sxã³ nã³nain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ Txai²na² oh³sĩ³nã²nã¹ka³lo³a² hã³nta³ka³lo³a² whã²na¹ a³ka³nxi²na¹ka³tu³ wxã³na¹tu¹wi¹. Nũ³kxũ³txi³ i³kĩx³khai¹nxe³ha²kxai³ wxã³na¹tu¹wi¹. Wxã³na¹ju³tai²nã²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹. 31 Nxa¹kxai²nã²tu³ oh³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la² wã²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²si¹hai¹na¹ju³su² i³sa²si¹hã³ai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³sxã³ wxa²no²la³kxi²hĩ¹na¹ oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² ka³lxa²te² nũ³ka³txa² i³sa²si¹hã³ai¹nũ³na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ã³yũ³so¹kxe³so¹lxi³kxe³nãu³xa² nxe³te²nãu³xa² yuh³xan¹ko³nãu³xa² u²lxi³ yxau³yah³lxi³kxan²ti³ ã³sa²so¹sxã³ ã³sa²ki³nũ²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yãu³sa³kxa² i³tih³nxe³nẽ³jau³su²

32 Jã¹nxa¹jau³su² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹te³nã¹lxi¹: “Ta³kon³ta³ki³yãu³su² hau³ta³lun²sxã³ ã³ki³i²nha³na¹ nxe³kxai²nã²tu³ kwẽ³kon³ju³ta² yau³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² kwẽ³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹ nxe³je³nãu³wa³kxa² a²i³lxa² ta³kon³ta³ka³ta² i³yau¹ũ³nhẽ³lain¹te²jai¹ti²ti¹.” 33 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ha³lo²ai²na² ã³wxã³na¹je³nãu³wa³kxa² nxe³kxa²yã¹nxe² yũ³nũ³na³li¹. Wã³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti² kō³nxe³khai¹ju³tin³ti²

ĩ²yah³lxin¹kxai²nã²tu³ ã³wxã³na¹ju³ta³nũ³a² a²kwẽ¹ta²na¹ yũ³tu¹wi¹. Wxa²sxi²yo²a² ã³yau³son³kxi²nx2ta¹kxa²yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Na¹jau³su² wã²nxũ¹h¹ a³la³kxi¹jxah³lxĩ³hẽ¹li¹.
 34 Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² ĩ²yah³lxin¹kxai²nã²tu³ hĩ¹na² ka³ten³su² yxau²xai³tũ³kã³txa² ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ kãĩ³ta³lun²tu¹wi¹.
 35 Oh³nã³nũ¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yã¹ta¹ Txa²wãn³txa² so¹lxĩ³ ya²la³ti³ yxau²sa²tẽ³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wã³li²je³nã³wa³kxa² kō³nha²ki³sxa³jau³su²

36 Nxe³yã¹ta¹ nxe³ju³ta²nũ³ai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nũ³a² ũ³hũ¹nhẽ³lain¹je³nã³wa³kxa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nhai¹nxa³ha²kxai³ oh³xan¹ta² nũ³kã³txa² kō³nain¹nũ³nxa³ha²kxai³ Txai²na¹xai²na² kō³nhũ³nxa³ha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹. Nxe³je³nã³wa³kxa² Txa²wĩ³na² so¹lxĩ³ wi¹kō³nha²te²la¹wi¹.
 37 Txai²na² a³kan³sxã³ wxã³na¹ju³ta³nu³a² No³e²ah³lu¹ta² he¹tãu³su² tãu³a² yã¹nxe³tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² No³e²ah³lu¹ta²na² txa²wã¹ha³lo²a² yxau³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 38 Nxe³tãu³u¹ta²na² ĩ³yau³xa² ũ³hũ³ti³wa³kxa² a²ka³lxa¹ti³nã³xu¹ta²na² kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i² kwa²i³na²kxi²nyhu¹i² txu¹ha² so¹kxi²nyhu¹i² txu¹ha² ũ³hũ¹nyhu¹i² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²nyhai¹nxa³i² ain¹sxã³ No³e²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na² ar²ka³tẽ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 39 Yxã¹ta¹ No³e²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. ĩ³yau³xa² wẽ³hã¹sxã³ ã³so¹ai¹nhĩ¹na¹ a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txai²na² a³kan³sxã³ wxã³na¹ju³ta³nu³a² a³la³kxi²yain¹nx2tho³li¹.
 40 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ hai³sxa² tau³ya³tãu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹.
 41 Ai¹nha²kxai³ txu¹ha² ha¹li¹ nxũ³sa² o²la³kxi²ya³tãu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹.
 42 Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² nũ¹hĩ²jah¹lxĩ³hẽ¹li¹, wã³li²na¹je³nã³wa³kxa² kō³yah³lxa³nha²kxai³lu¹.
 43 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² ka³nxah³ti³na² so¹lxĩ³ yen³kxa² kãĩ³jah¹la² hãĩ³a² wxã³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sxi²ha² wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² kãĩ³jah¹la² wxã³je³nã³wa³kxa² a³la³kxi²ke³la³te²kxai³ye³ten³nha²sxã³ wah³nxe³hĩ³nx2na³li¹. Sxih²yo²a² yxo²i¹in¹kxe³su² yen³kxa² tĩ¹kxi¹nxa²hĩ³nx2nxa³wi¹.
 44 Jã¹nxe³jut3su² ye³ten³nha²kxi³hũ³nxe² wahx3nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ wxa²ẽ¹nã¹jau³kxai³: “Hĩ¹na² wxã²nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³ti³wa³kxa² wxã³na¹ha³ta²wi¹.

Sũ³na²sa³wi³ha³lxa²wi¹lhin¹te²a²wi¹lhi¹nxa³te²a²ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³su²

45 Te²yã¹nxe³jut3su² sxi²ha² wa³kxẽ³yah³la² a²sa³wi³sa² wi¹lhin¹te²na² so¹lxĩ³ ã³ne³wxe³khaix1te²na² so¹lxĩ³ a²sxi²khai³xa² hau³kot3si¹jau³su² ũ³hũ³wxe³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhi¹nha²kxai³ yain³txi³su² ũ³hũ²xai³ain¹te²ju²hẽ³li¹.
 46 Wi¹kãĩ³kxai²nã²tu³ a²wa³kxẽ³yah³la² wxã³tãu³a² wi¹lxon³kxi²kxai²nã²tu³ kãĩ³ti³hit1tain¹tu¹wi¹.
 47 Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hau³ko³te³lhxã³ ũ³hũ³wxe³tu¹wi¹.
 48 Nxe³yã¹ta¹ a²sa³wi³sa² a²ẽ¹na² e³ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la² kxã³sa²sxã³ wxã²nxa³lho³na¹.” Yha²jau³su²,
 49 Nxe³ka³tu³ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² ã³xai²na² ĩ³wai¹tã³si³wxe³ha²kxai³ kãĩ² yai³nha²kxai³ kãĩ² ĩ³na²sa³we¹nha²kxai³,
 50 Nxe³tãu³ã²tu³ta¹ kō³nha²nxa³ku¹ha² a²wa³kxẽ³yah³la² ĩ³xi²tu¹wi¹.
 51 Nxe³sxã³ a²sa³wi³sai²li² kãĩ² ĩ³wait1si¹ha²kxai³ ha³lo²a² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nã³xa² ũ³hũ³wxe³si³je³na² ũ³tĩ¹kxa² wxe³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² ye³khãuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãĩ² nã³ni² kãĩ² wxi²ka³ta³ti² nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

25

Txu¹ti³nã³xa²ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³su²

1 Jã¹nxa¹jau³su² a²nũ²a² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³te²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hi² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³txa³te²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hi² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na² wãĩ²te²nã³xa² yã¹nxe³ti³hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³te²nã³xai²na² in³txa² kwẽ¹ta²na² txu¹ha² so¹te³lhxã³ jah¹la²

wahx3nxain¹nũ²nhai¹. Wi¹lxon³kxi²jau³nũ³a² ĩ³ye³kxi²te³lhxã³ wahx3nxain¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ ka³nxa³hi²ha²kxai³ lã³pi³ãu²tẽ³na² tẽ³sxã³ a³li³ain¹ka³tu³ wahx3nxain¹nũ²nhai¹.
 2 A²nxe³te²wãin²te²nãu³xa² a²wã³kxi³kxai³ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²yai¹nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²wãin²te²nãu³su² nũ²nhai¹. 3 A²nxe³sxã³ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wãin²te²nãu³xa² o²lyau³xa² taut3ton³jau³xa² sa²so¹ai¹nxa³ha²kxai³ lã³pi³ãu²tẽ³na² so¹li³ sa²so¹ha²kxai³ nxain¹nũ²nhai¹. 4 Nxe³yã¹ta¹ a³la³kxi²ye²yhai¹te² wãin²te²nãu³xa² lã³pi³ãu²tẽ³na² sa²so¹ha²kxai³ o²lyau³xẽ¹na² ãh¹ sa²so¹ai¹nha²kxai³ nxain¹nũ²nhai¹. 5 Jã¹nxe³jut3su² in³txai²na² txu¹ha² so¹nh³jah¹la² wa³su³txi³ wã³li²nxa³ha²kxai³ wãin²te²nãu³xai²na² wah³nxa² hxi²tha³nhai¹nha²kxai³ ãu³xi² ã³si³wxe³ain¹nũ²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ta² wi³ta³lon³sxã³ ĩ³kaix1tain¹jau³su² ain³kxain¹nũ²nhai¹. Ain³kxain¹te³nah¹li¹: “In³txa² wẽ³sãi¹ah³lai²na² wxã²na³ni¹. Ā³ne³khauh²kxi¹jah³li³hẽ¹ni¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

7 Nxe² ain³kxi²nyhu¹te³na¹ wãin²te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³sa²yxa³nũ²la² a²lã³pi³ãu²khai³xai³tã² wxa²hou³kot3sxã³ tẽ³sxã³ ai³ain¹nũ²nhai¹. 8 Nxe³tãu³a¹ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wãin²te²nãu³xai²na² a²yo²wã³txi³kxai³lu¹: a³la³kxi²ye²yhai¹te² wãin²te²nãu³xai²na² ĩ³ye³kxi²nyhai¹te³nah¹li¹: “Nxe³jah³li³si¹nxi¹. Wxa²ol²yau³xa² wã²nhũ¹syah¹li³sĩ¹ni¹. Lã³pi³ãu²tẽ³na² tẽ³sĩ¹na¹kxa² ĩ³yũ¹la³kxi²sa²sĩ¹na²ni¹.” Nxe³nyhai¹nũ²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²ye²yhai¹te² wãin²te²nãu³xa² sa²kxai³lu² ĩ³wa²lũ³xi²nyhai¹te³nah¹li¹: “Kwa²nhi¹nxi¹. Hxi²kan¹sa²sĩ¹nxa³nhi¹. O²lyau³xa² whã²na¹ hxa³nẽ³kxa²yan³txi³su² nũh¹xai³yah³lxin¹sxã³ o²lyau³xa² so¹kxi²nyhu¹kxi³thĩ³na² ai³sxã³ tah²yau³xa² so¹kxi¹jah³li³hẽ¹ni¹.”

10 Nxe³nũ²la² a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wãin²te²nãu³xai²na² o²lyau³xa² ãh¹so¹kxi²te³lhxã³ a³li³ain¹tãu³a² in³txai²li² wã³li²nũ²nhai¹. Wã³li²sxã³ wah³nxe³te²wãin²te²nãu³xa² ĩ³yain³kxi²te³lhxã³ ã³wi¹hya³hain¹nũ²nhai¹. Ā³wih¹nũ²la² hã²wxã³txa³ wi²wxã³je³nãu³wa³kxa² ha³nãu³hi²ha²kxai³ sxih²yo²a² ũh³yo²ĩ¹nũ²la² yain³kxi²nyhai¹nũ²nhai¹.

11 Hã²wxã³txa³ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wãin²te²nãu³xa² ã³wã³lain¹nũ²la² ĩ³yo²to¹to¹tain¹te³nah¹li¹: “Sa²yo²than²kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹.” Nxain¹nũ²nhai¹.

12 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹: “Nxe³sa²nxi¹. Ya²la³tu³ ã³ye³wxe³nxa²li³nxa³nhi¹. Hxi²kan¹sa²nxa³nhi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

13 Jã¹nxa¹jau³su² ye³ten³nha²sxã³ wahx3nxe³jah³li³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² wã³li²na¹ti³wa³kxa² ko³yhah¹lxa³li¹.

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ko¹ta³lxin³te²nãu³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

14 Te²yã¹nxũ³jau³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wi¹kãi³kxi²sain¹te²su² te²na² a²yo³ha² wi¹lũ³yho³hai¹na¹kxi³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² hĩ³nx2na³li¹. Nxe³te³nah¹li¹, in³txi³su² yen³kxi³nh²jah¹la² ha³lo²a² u²la²nã¹ko³xa² ai³te³lhxã³ nxũ²nhai¹. Nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³kaix1sxã³ a²yen³kxi³khai³xa² wã²nhũ¹xai³ain¹nũ²nhai¹.

15 A²wi¹lhĩ¹nã¹ta² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² ka³lxa²ki³a² wã²nhũ¹nũ²nhai¹. Ā³ta³lo³hẽ¹te² sa³wi³sa² ki³ha¹li¹ wã²nhũ¹ha²kxai³ ne³ki³son³te² sa³wi³sa² ki³ka³na³ki² wã²nhũ¹ha²kxai³ nxain¹sxã³ ũ³yho³hi²nyhu¹ki³a² hxi²ka¹nain¹kxa² yã¹nxe² a²yen³kxi³khai³xa² wã²nhũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ u²lxai³nũ²nhai¹.

16 Nxe²ai³tãu³a² a²wi¹lhĩ¹nã¹ta² a²sa³wi³sa² yen³kxa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tẽ³sxã³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lã³xa² ãh¹ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ãh¹so¹kxi²nũ²nhai¹. 17 Te²yã¹nxe³jut3su² ã³ta³lo³hẽ¹te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tẽ³sxã³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lã³xa² ãh¹ki³ha¹li¹ ãh¹so¹kxi²nũ²nhai¹. 18 Nxe³yã¹ta¹

ã³yã³ki³nũn²kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³te³na¹ ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ai¹na¹tu¹wi¹. 33 Nxe³te³na¹ a²nũ²a²nãũ³xai²na² yxo²ĩ²sain¹te²nãũ³xa² wã²nxa³kxa² so¹sxã³ txa²wi¹lha²tãũ³a² ùh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³ a²wã³kon³tũ³ka³txa² txa²wã³tãũ³a² ùh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 34 Nxa¹kxai²nãn²tu³ txa²wi¹lha²tãũ³a² sa³wxe³te²nãũ³xa² ã³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wĩ³na² ã³wi¹lxon³kxi¹nx²ti³tu¹wi¹. A²wi¹lh¹nu¹tai²kxai³ ha³lo²a² tah²ko³xa² ã³ye³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hĩ¹na² ko³xain²txi³ ù³hũ¹nx²ti³tu¹wi¹. 35 Nxe³sxã³ kxã³nxai³tã²heh³sa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ yain³txa² ù³hũ¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yã³lxu²sa³ha²kxai³ ã³na²kxi³jau³xa² ù³hũ¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Txa²yan³ta³ yũ³sa²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ù³hũ¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 36 Wã²la² txa²sa³ha²kxai³ wã²la² ù³hũ¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. ã³ton³sa³ha²kxai³ wxã³sĩ²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Sxi²ha² kan²thĩ³na² ù³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ wxã³sĩ²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.” Nxe³na¹jau³su². Nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

37 Nxa²ha¹te¹ wi¹lhin¹te²nãũ³xa² ã³wa²lũ³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lã³. ã³h¹nxe³hĩ¹nai³tã² nxe² ã³nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Heh³nxa²ha²kxai³ yain³txa² ù³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Yã³lxu²nxa²ha²kxai³ ã³na²kxi³jau³xa² ù³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? 38 Wxa²yã³la² yũ²nxã²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ù³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Wã²la² txa²nxa²ha²kxai³ wã²la² ù³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? 39 ã³ton³nxa²ha²kxai³ wxã³sĩ²nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Sxi²ha² kan²thĩ³na² ù³tĩ¹kxi¹nxain¹sĩ¹nha²kxai³ wxã³sĩ²nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? ã³h¹nxe³hĩ¹nai³tã² nxe²kã³ũh¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹?” Nxe³sain¹tu¹wi¹.

40 Nxa²ha¹te¹ ã³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wãn³txi³su² ã³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nãũ³xa² kã³nxa³kxan²ti³ wi¹kã³ũh¹yha³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹kã³ũh¹sah³lxi³nũ³nhĩ³nxa¹lxi¹.”

41 Nxe³nũ²la² a²wã³tãũ³a² sa²wxe³si¹hai¹na¹te²nãũ³xa² yxo²ĩ²sai¹nxa³te²nãũ³xa² ã³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. ã³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “ã³waix³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ko³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²ai²li² ha³nxe²a² ã³ju³ta² ã²la² ãũ¹la³kxi³ko³xai²na² a²ta³a²nãũ³xa² ù³sa²tã³kxi²si¹ju³ta³nũ³a² ù³sa²tã³nx²tain¹tu¹wi¹. 42 Kxãn³nxai³tã² heh³sa³ha²kxai³ hai³txi³ yain³txi³la³ ù³hũ¹sah¹lxan³nxãn³tai¹ti²tu³wi¹. Yã³lxu²sa³ha²kxai³ ã³na²kxi³jau³xa² ù³hũ¹sah¹lxan³nxãn³tai¹ti²tu³wi¹. 43 Txa²yan³ta³ yũ³sa²nxa³kxe³su² wxa²sxi²ha² ù³hũ¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Wã²la² txa²sa²ha²kxai³ wã²la² ù³hũ¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. ã³ton³ta³nxa² sxi²ha² kan²thĩ³na² ù³tĩ¹kxi²sain¹ta³nxa² nxe³ha²kxai³ wxã³sĩ²sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxai¹na¹jau³su² nxe² e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

44 Nxa²ha¹te¹ a²wã³tãũ³a² sa²wxe³ai¹na¹tu³ka³txa² ã³wa²lũ³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ã³h¹nxe³hĩ¹nai³tã² heh³nxa²ha²kxai³ yã³lxu¹nxa²ha²kxai³ a²yan³ta² yũ³nxã²nxa³ha²kxai³ wã²la² txa²nxa²ha²kxai³ ã³ton³nxa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ù³tĩ¹kxi²nxai¹nha²kxai³ nxe³nxa²ju³tai²na² ã³nxa²sĩ¹na¹kxan²ti³ wi¹kã³ũh¹nxa²sĩ¹nxa³lhai¹li¹?” Nxain¹jau³su² nxe² e³kxi²sain¹tu¹wi¹.

45 Nxa²ha¹te¹ ã³wa²lũ³xai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wãn³txi³su² ã³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nãũ³xa² wi¹kã³ũh¹nx²ta¹nxa³kxai²nãn²tu³ wi¹kã³ũh¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxai¹na¹jau³su² nxe² e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

46 A²nxe³te²nãũ³xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ha³nxe² ã³sa²tẽ³ju³ta² khãuh³lxa³ti³sa²tẽ³nhain¹tu¹wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ wi¹lhin¹te²nãũ³xai²na² sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tãũ³a¹ wi¹lhin¹sxã³ yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

26

Je³su²jah³la² hã³a² i³so¹si¹hain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² e³hxa³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãũ³xa² ã³h¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 2 — Ye³ha¹li¹ a³la²ni²tãũ³a² Pas²kwa²nxe³je³nãũ³wa³kxa² yau³son³ye²tu¹wi¹. Nxe³tãũ³a² hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ ã³ya²lut¹sain¹ju³ta³nũ³a² ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³nãũ³wa³kxa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³

kkã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ti³u³tu¹ta²kxai³
sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhxã³ o²la³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

³ Nxe³ain¹ti³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³te²nãu³xai²na² a²nũ²a²nãu³xa²
a²hxi²kan¹te²nãu³xai²na² nxe³sxã³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kai³fa²sah³la² sxi²han²tu³
wã³nxĩn¹ta² si³yxau³te²nãu³xa² a²hxi²kan¹khaix¹jah¹la² sxi²ha² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ Je³su²jah³la² hã³a² i³so¹si¹hain¹jau³su² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxe³tãu³a² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lx¹:

– Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² o²la³kxi²ki³tãu³a² hã³i¹nxã¹a³sah¹lx¹sã²lx¹, a²nũ²a²nãu³xa²
ã³nhe¹kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³nhe³kẽn¹kxi²jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa²
ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxai³sxã³ Si³mãu²ah³la² sxi²ha² sxi²lhot³ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹la² Si³mãu²ah³lai²li² kxã³nhxĩ¹nai³tã² i³ta³ka³txa² kã³lxãun³sxã³
khon³ta³kxi²nẽ³ka³txa² i³ton³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sxi²ha²

sxi²lhot³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ A²nxe³tãu³a² ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹tãu³a² txu¹ha³ka³lxa²
wi¹lũ³jau³xẽ¹na² a³la³bas²tro³ẽ¹na² a³lx¹khaix¹tẽ³na² jũ¹lx¹tẽ³na² hxi²tẽ³nha²sxã³
ã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ wi¹lũ³jau³xẽ¹na² wxa²nãu²lx¹sxã³ a²yau³xa²

ũ³whi¹sai¹sxã³ ã³nhe³kẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁸ Nxe³ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lx¹nãu³xa²
i²ai¹nha²kxai³ i³yxai¹hain¹sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lx¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ wi¹lũ³jau³xa² kwa² hxa³kxi²nha²lxã²nãn³khi³
nxa¹nhai¹. ⁹ A²nxe³jau³xai²na² tẽ³sxã³ a²yo³ha²khai³xa² so¹kxi²ki³ke³la³te²kxai³

a²yo³khai³xa² kãin²kxe³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²tũ³ka³txa² ã³yxu¹nũ³ai¹nhĩ³ki³tã³li¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² e³kxi²nyhain¹jau³xa² a³la³kxi²ha²kxai³
i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Ta¹ka³lxa² i³xãn³ta³kxah¹lx¹txa³lx¹. Wi¹kã³ũh¹sain¹na²li¹. ¹¹ A²nũ²a²
yen³kxi³txa²tũ³ka³txa² yxau²sa²tẽ³kxi¹nx²tain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ Txai²na²

yxau²sa²tẽ³ũh¹nx²ti³nxa³lho³li¹. ¹² Nxe³sxã³ jau³xai²na² wi¹lũ³yau³xa² txa²ne³ka²
ũ³nhe³kẽn²kxi²sai¹nhĩ¹na¹ txa²nũ²a² ya³lu²na¹ju³tũ³su² ãu¹la³kxi²sain¹na²li¹. ¹³ Wãn³txi³su²

e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² u²lx¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Yũh³xãn¹ko³nãu³a²
a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² txu¹hai²li² wi¹kã³ũh¹sain¹ju³ta² te²yã¹nxe²
u²lx¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹, sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ¹nũn³te²na² Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kxa³te²nãu³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁵ Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³la² ã³yũ³nx²ta¹kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxe² ã³yho³hi²sah¹lx¹hĩ³nxãn¹ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxũ²la² pra²ta²ki³a² ã³yho³hi²ki³a² hxi²ka²hxa³sxã³ ha¹li¹ ha¹li¹

wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ nxe³ki³nãu³xa² 30 nxe³ki³a² ã³yho³hi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
¹⁶ Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la²

ã³yũ³ain¹si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Pas²kwa²tũ³xa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yain³kxi²nyhain¹jau³su²

¹⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na²
i³yai³nain¹to³ju³ta² ã³si³wxe³tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² ã³tũ³sxã³ e³kxain¹te³nah¹lx¹:

– Yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na² yain³kxi²kxi³ju³ta² ĩh¹nu¹ãn¹thĩn³ta³
yain³kxi²thĩ³nũ³a² sa²hau³kot³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁸ Nxe³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

— Sxi²je³na² ã³nxai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ in³txa² i³ha¹jah¹lxin¹tu¹wi¹. I³ha¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹txain¹te³an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wã¹yah³la²wãn³txi³kxai³lu¹: ‘Ha³lo²a² ne³ka³ka³tã³li¹. Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxai²na² Txai²na²Txa²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ wxa²sxi²ha² ã³wxã³sxã³ yain³kxi²sĩ¹na¹tu¹wi¹: Nxe³sain¹na²li¹.” Nxe³tai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² ãu¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Hã²wxãn³txa³ ka³nxa³hi²tãu³a² ã³wxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³nxe³tũ³ka³txa² ã³wxe²xai³ai¹nha²kxai³ yain³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Yain³yah³lxi³tãu³ãn²tu³ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wxãi²nãu³ i³nxã² ã³nhai¹tũ³te² i³nxai²na² kō¹kō¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³sai¹nĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ au³txi³ a²ẽ¹nãu³ai²na² kãin² ãin²tai¹nha²kxai³ i³wã³wã³txi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³yah³lãi³. Txai²la³hĩ³na¹ji¹wi¹? Nxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ yain³txi³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sai¹ya³sa²jah¹la² ka³na³ka³na³te² i³nxai²na² kō¹kō¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³sain¹jah¹lo²su²na³li¹. 24 Ya²la³tu³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe² i³yau¹ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ã³yũ³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ton³khaix¹jah¹lo²su²na³li¹. Hai³txi³ a³li³lah¹xa³sxã³txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ ã²la² wi¹lhĩ³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² kō¹kō¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txai²la³hĩ³nxãn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wãn³txa² e³in¹jau³xai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³jau³xa² a²si³yxa³tãu³khai³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ yai³nain¹tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yain³tũ³xa² hxi²tẽ³sãn²nũ²la² Sũ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sãn²sxã³ wxa²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hũ²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³hũ²xai³lain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³tũ³xai²li² Txa²nũ²ai²yã¹nx2na³li¹. So¹kxi²sa²sxã³ yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nũ²la² i³na²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²nũ²la² Sũ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sxã³ ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— i³na²xai³jxah³lxi³hẽ¹li¹.

28 A²nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yau³xai²yã¹nx2na³li¹. Wãn³txa² tah²yau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³jã¹nxe² kãĩ³ũh¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a²kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² sa²wa²sut¹si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sa³tu¹wi¹.

29 Nxe³yãn¹ta¹ nxe³kxa²yã¹nxa¹ju³ta³ i³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ i³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wĩ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot³sa²hĩ¹na¹ i³na²xi²kĩ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³yain³ta³lu²nain¹ni² i³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³tu³ ka³li³nhẽ³jau³xa² i³hai³nain¹sãn²ka³tu³ wã³la³ka³txa² o³li³ve²ra³kat³su¹ nxe³hxai²na²hẽ³ nxe³ka³ka¹txai²na² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

31 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹: “O³ve²a² nũ³ka³txa²a²wa³kxãn³yah³la² i³su²lhã³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ o³ve²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³ni³sxã³ i³ha³te¹ha³ten¹tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²yã¹nxe³kxi³hũ³nxe²hĩ¹na¹ ka³nxah³nxe³hĩ¹na¹ wxa²nũ³ka³txai²na² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ i³yãu²lxi¹nx2ti³tu¹wi¹,

Txai²na²su¹. Nxe³sxã³ ã³waix3sxã³ ã³sxã³ ã³nih³sah¹lxin¹tu¹wi¹. ³² Nxe³yãn¹ta¹ hã²wxãn³txa³ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²na¹ka³tũ³ Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a¹ ã³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Kwa²nxi¹lxi¹. Āu²li²sxã³ ã³nih²nxã²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ã³xa² ãu²li² hxa³nain¹kxan²ti³txai²li² ti³he¹nxẽ²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³tai²nãn²tũ³ ka³la³ka³la²a²ĩ³yxai²lxoh³lxi²nxa³ta³lxa¹ wxã²na² Pe²jah³lo² ã³nxai²na² sa²kxai³lu² ten³si¹sa²nxãn³jau³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² ã³te²txã³wi¹.” Nxãn¹jau³su² e³ye³kxi²xi¹nãn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxe³yãn¹ta¹ Pe²jah³la² yxo²xũn³txi³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ko¹ko¹su² ã³su²lhã³sain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ ten³si¹sa²nxãn³jau³su² ã³ye³ti³he¹nxẽ²nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² whã²na¹te²yã¹nxe² e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² ã³ye³kxi²jau³su²

³⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa²ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ti¹na² ã³wxe³sxã³ wah³nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nũ¹a² ai³sxã³ Sũ³na² ã³ye³kxi²te³la¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁷ Nxe²e³nũ²la² sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ Pe²jah³lo¹na² Se³be³te²ah³la²a²ki³lha³nãu³xa² ã³sa²so¹ka³tũ³ jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a²ha³lo²a² kũ³nxe³khaix1ju³ta³nũ³a² sa²te²txi³ ã³ain²txi³ha²kxai³ hxi²waun³ta³txi² ã³ain²txi³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁸ Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Āin²ti³ya³lu²te²hũ³sa³nhai¹. Ti¹na² ã³wxe³sxã³ wahx3nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Jũ¹nxe²yan¹nãu³a¹ ai¹na¹ka³tũ³ Sũ³na² ã³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁹ Nxe² e³kxi²nũ²la² jũ¹nxe² yan¹nãu³a² ã³nxai³sxã³ ã³kxu²thu²kxa² wxẽ³sxã³ Sũ³na²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wĩ³nãĩ³. A²yen³kxa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³a²kũ³nxe³ju³taĩ²na² khãuh³lxa³ti³sa²ju³taĩ²na² sa²wa²tot1so¹kxi²sẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ten³nxa²nxa³kxai²nãn²tũ³ wxa²wãn³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹txa²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁰ Nxe² e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³wã³li²ka³tũ³ a²yo²ha³kxa¹ãu²xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Pe²jah³lãĩ³. Jũ¹nxe³ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹txi³ ã³ye³ten³nha²sxã³ yxau³yah²lxan³ji¹wi¹?

⁴¹ Ye³ten³nha²sxã³ yxau³jah¹lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹, kũ³nxe³ju³ta³la³ã³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yan³ti³su¹. Wxa²ẽ¹nãu³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix1yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹wxa²sĩ³nai²na² sĩ³wi¹nx2ti³ju³ta³la³ hau³kon³yah³lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴² Nxe³ka³tũ³ jũ¹nxe² ã³waix3ti¹xi²nũ²la² Sũ³na² ã³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Wĩ³na² nxe³txi¹. Khãuh³lxa³ti³sa²ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²wa²tot1so¹kxi²sa²nxa³kxai²nãn²tũ³a²yen³kxa² ten³nxa²ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴³ Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³wã³li²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ãu³xain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la², hxi²kan¹sxã³ ye³ten³nha²sxã³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la².

⁴⁴ Jã¹nxe³sxã³ ã³waix3ti¹xi²nũ²la² Sũ³na² wãn³txain²txi³ ã³ye³kxi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁵ Hã²wxãn³txa³ wã³li²xi²ka³tũ³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Āu³xi²sxã³ ã³ye¹nxi²sa²tẽ³ye²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Hãĩ¹nxi¹nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Ha³lo²a²hau³kon³na³li¹. Hĩ¹nai²na² kũ³nxe³thin¹te² hxi²ka²nãu³a² ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. ⁴⁶ ĩ³sa²yxau³sxã³

ã³nxai³ya³sah¹lxi³wxi¹. Æ³yã³yũ³sa²jah¹lo²su² te²a² yaü³son³nẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

47 Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³ye³ta³lun²nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ã³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Æ³tĩ³te³na¹ wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txa² a²nũ²a² hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yu³la² kãin²te²su² te²na² tẽ³lxi² hi³ki²a³li³su² te²na² tẽ³lxi² nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 48 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxã³nxai³tã² ã³yũ³so¹jah¹la² ã³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– In³txa² ã³yxo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²a² kan²txi³ i³sxã³ sa²so¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxã³nxai³tã² nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 49 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³tĩ³sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Nxe³nũ²la² ã³yxo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²ya³lxã³. A²ten³nxa²ju³ta² kã³sẽ¹li¹. Nxe² e³ta³lun²nũ²la² ko¹ko¹xa² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² ã³tĩ³sxã³ i³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² ka³na³ka³na³te²nãn²tu³ yu³la² kãin²ta³wxi²a² hxi²tẽ³nha¹nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹te² si³yxau³kah³lai²na² sa³wi³sa² ã³su²ta¹hxai²hẽ¹la². ã³su²te³na¹ a²ne³nxẽ³na² ã³nhe³i²lã³ta¹hxai²hẽ¹la². 52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Yu³lai²li² ã³whi²xi¹sẽ¹li¹. Nxe³jut³su² a²nũ²a² ã³li³te²a² yu³la² tẽ³sxã³ ã³su²lhã³kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹lain²txi³ yu³la² ã³su²lhã³ain¹nũn³tu¹wi¹. 53 Jã¹nxa¹jut³su² ten³sa³kxai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² ã³non²ta³kxi²sa²hĩ³nx2na³li¹. Oh³nãn¹ta³ nũ³ka³txa² wã³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² hxi²ka² hxañ³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi² nxe³tũ³ka³txi³kxi³nãu¹xa² ã³sa²si¹hã³sxã³ ã³non²ta³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. 54 Yxãñ¹ta¹ Sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² a²wãn³txa² yã¹nxe² kã³ye²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Jã¹nxe³tãu³a² tũ¹ka³txi³nãu³xa² ã³h¹ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tẽ³sxã³ wxã³yah³lxin¹ti²ti¹. A²nũ²ai²na² yen³kxa² kã³kxi²jah¹la² i³sxã³ sa²so¹kxa²yã¹nxe² i³sxã³ sa²so¹sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. A³lan²ta² hã¹nxe² Sũ³na² sxi²ha² ã³wxe³sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹tãu³ai³tã² i³sxã³ sa²so¹sah¹lxan³tai¹ti²ti¹. 56 Yxãñ¹ta¹ Sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² we¹ta³lun²si¹jau³su² kã³ũ¹sah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ã³waix³sxã³ ih³sau³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Wã³nxĩn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² Je³su²jah³la² en²tain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² Je³su²jah³la² i³sxã³ sa²so¹nũ³ka³txa² wã³nxĩn¹te² si³yxau³kah³la² Kai³fa²sah³la² sxi²ha² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³su² te²na² nxe³sxã³ a²kxã³nxa² ã³nũ¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 58 Nxe³yãñ¹ta¹ Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³ ã³hit¹xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai³lhã³ Kai³fa²sah³la² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wih¹ka³tu³ so³ta²to²nãu³xa² ã³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² kã³ũ¹nyhain¹kxi³nũ³su² ã³wxe³sa³wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 59 Nxe³tĩ³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² hxi²kan¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² a²nũ²kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² ã³su²lhã³ain¹si¹hain¹jau³su² ã³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 60 Yxãñ¹ta¹ hxi²kan¹ti³ ã³nhã²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²nũ²a² ka³lxa¹txi³ wãn³txa² ki³han³jau³xa² Je³su²jah³la² ã³ye³ki³ha¹kxain¹kxan²ti³ ã³nhã²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³nũ²la² in³txa² ha¹li¹ wxã³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 61 Wxã³sxã³ ã³ye³ya³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³kxi²si¹na¹hẽ³li¹. Nxe³sxã³ ã³kxi²si¹na¹te³nah¹lxi¹: “Hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹a¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãñ³txa³ ye³ha¹li¹

ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ũ³txo³nxi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹. In³txai²li² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³sa²yxau³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²nxān³ji¹wi¹? Ĩh¹nxe³jau³ta³ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

63 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³nahx²nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— E³lxah¹ ĩ³yau¹ũ³sa²sī¹nhē³li¹. Sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ĩ²nē³lha²kxai³ ya²la³tu³ ĩ³yau¹ũ³sa²sī¹nhē³li¹. Sũ³na² Ta²nhĩn¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

64 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxī¹:

— Wain³na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³kah³lai²na² a²wi¹tāu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sain¹sxā³ ā³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sī³nāu³a² wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nān¹ka³lo³khai³xa² sa²ten²txi³ta¹hxai²hē¹la². Sa²ten²txi³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na³li¹. Hāi¹nxā¹a³sah¹lxī³wxi¹. Wxān³txai²li² Sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. 66 Nxe³ki³sa²kxai³ ĩh¹nxe³ki³te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Su²lhā³ain¹ju³ta² so¹lxī³ wain³na³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

67 Nxain¹ka³tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te² hi²sen³kxai³lu² ĩ³ye³ka³su³hēn¹kxi²ha²kxai³ a²hxi²kai²na² ĩ³su²lai¹nha²kxai³ ĩ³wai¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 68 Nxe³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Wxāi²li² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ ĩ³su²nxa²jah¹la² ĩ³yau¹ũ³sa²sī¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wān³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

69 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹sxā³ ā³yo²wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ wā³nxĩn¹jah¹lai²na² sa³wi³sa³ka³lxī³na² ā³ti³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Wxāi²li² Je³su²jah³la² ka³li³le²a²ko³xan¹jah¹la² ā³si³tē³kxai¹nũ³nĩn¹ta¹tu³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxī¹. Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² ko³nha²nxa³nhĩ¹. ĩ²te²txā³xĩ¹. Ta¹hxai²hē¹la².

71 Hā²wxān³txa³ sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² a³li³xi²te³na¹ a²sa³wi³sa³ka³lxa² ā³xa³ka³lxa² ĩ²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ²kxain¹sxā³ a²nũ²a² kwa² yxau²xai³ain¹te²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³nān¹jah¹la² ā³si³tē³kxi²na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

72 Jā¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² ĩ²a¹jah¹lo²su² te²txā³xĩ¹. Ta¹hxai²hē¹la².

73 Jũ¹nxe² ye³je¹na¹ kwa² yxau²xai³te²nāu³xa² ā³ti³ain¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² ta²lu¹wi¹. Jah¹la² yxo²wān³txa² e³kxa²yā¹nxe² e³i¹lxī¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

74 Nxe²e³tāu³a² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yxo²an³ta³ti³ ĩ³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹la² ĩ³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² ĩ²ti³hex1te²txā³wi¹. Txa²wān³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wā¹sũ³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹. Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ an³txi³ju³ta² ũ³hũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³ta³lun²tāu³ ka³la³ka³la²a²

ĩ³yxai²lxoh³lxi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 75 Nxe³ka³tũ³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txin³txi²ain³kxi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxi²xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxoh³lxi²xi²nxa³ta³lxa¹ wxã²na² Pe²jah³lo³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu²ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxã³jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tã²Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tũ³ha³lo²a² a³li³sxã³ kãin² ĩ³nã³ta¹hxai²hẽ¹la².

27

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ã³yũ³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nũ²a²a²hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³sxã³ ã³sa²ki³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ĩ³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ain³nha²sxã³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain³nha²ta³lun²nũ²la²sa²hxi²ta¹kxi²sxã³ tẽ³sxã³ ã³sa²so¹sxã³ ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³la² Pi³la²jah³lo²su² ha²kxai³a²hxi²ka² ã³yũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³ta²sah³la² sa²ya²lu¹nha²jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² ko¹ko¹xa²hxi²ka³nãu³a² ã³yũ³ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²ha³lo²a² yxau³sxã³ ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ya³lu²si¹hain¹jau³su² ĩ²ha²kxai³ĩ³ãin²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ãin²ta³kxi²ha²kxai³ ũ³yho³hain¹ki³ai³tã² hxi²tẽ³nha²nũ²la²wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³sxã³ tũ¹ka³txai²na²ũ³hũ¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Ũ³hũ¹xi²te³ã³n¹jau³kxai³lu¹:

– Ko³nxe³ti³ kãi³a¹hẽ³li¹. A²nũ²a² hxi²ki³la³nxa³te²na² ĩ³ki³ha¹kxi²sxã³ã³yũ³nx2tai¹na¹hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

– Txa²ha³lo²sxa³wi¹. Nũ¹hĩ²txa²hẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ka³tũ³ ũ³yho³hi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hẽ¹na² ã³na¹ka³tũ³a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³nũ²la² ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹li¹:

– Ya²lu²na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³tũ³ tĩh³na² a³lo³xĩh³na² tẽ³nha²sxã³ sa²yxex²ta³ta²kxi²nha²sxã³ha³lo²a² ki³ju³ta² a³li²sin³sxã³ sa²ya²lu¹nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² ũ³yho³hi²ki³ai²na² tẽ³nyhain¹te³nah¹li¹:

– ĩh¹nxe³ki³thon³ku² ki³nhai¹. Ũ³yho³hi²ki³ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ũ³ha¹sxã³wxe³kxi²ki³kxe³su² wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. A²nũ²a² su²lhã³kxa² ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhain¹nũ²la² ha³lo²a² kwa³ta³la² we¹jah¹la² ha³lo²ai²na²so¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³nãu³a¹ a²nũ²a² wa³nũt3jah³la² wxã³kxai²nãn²tũ³kwa²hã¹nxe² ya³lu²kxai²nãn²tũ³ a²nxe³ko¹xai²na² sa²nĩ³kxi²ko³su² te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Jã¹nxe³jut3su² ko¹xai²na² sa²kxai³lu² tĩh³yau³xan¹ko³su¹ nxe²ĩ³li¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 A²nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²nãn¹jau³xa²we¹ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lu¹ta²na²Je³re³mi²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ũ³wha²li¹te³nah¹li¹:

– Ũ³yho³hi²ki³ki³a² hxi²ka² hxi²sxã³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² 30 nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ũ³yho³hi²kxe³su² na³li¹.

A²nxe³sxã³ I³sa³e² sa³wi³ha³lxa² nxe²hau³ko³tain¹na²hẽ³li¹.

10 Nxe³kxai²nãn²tũ³ kwa³ta³la² we¹jah¹lai²na² ha³lo²a² so¹kxain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta²na²Sũ³na²kxai³lu² nxe³ ĩ³yau¹ũ³sa³na²hẽ³li¹.

Je³re³mi²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² ĩ³wã³txi³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² yen³nãu³a² Je³su²jah³la² ã³yũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³Pi³la²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹li¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² Si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²wãn³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ka³tu³ wã³nxĩn¹ta³ si³yxau³ka³ta²nũ³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹ti³nũ³xa² nxe³sxã³ kō³nxe³ti³hit¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹kxan²ti³ ka³nah¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wãn³txa²ka³lxa¹txi³ kō³nxe³ti³hit¹inxain¹jau³su² e³kxain¹na²li¹. Ain³kxi²nhãn²nxãn³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³yãn¹ta¹ wãn³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³ i³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²li² Pi³la²jah³lu¹ta²kxai³lu² i²nũ²la² i³wã³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³nũ³wa³kxa² nxe²xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³la² te²hi²sen³su² nxe² kãi³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²ai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³te²na² i³lx¹te²na² ka³na³ka³na³jah¹lan²tu³ than²kxi²sa²tã³ũ¹nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² te³nain¹kxah³lo²su² jah¹la² than²kxi²sa²tã³ũ¹nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³txa² kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la²kxai³lu² tĩ¹kxi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²nũ³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ i²ain¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³nũ³xa² ã³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹tãu³ãn²tu³ Pi³la²jah³lai²na² a²yxo²wãn³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— In³txa² ka³na³ka³na³te²a² than²kxi²sa²tã³ũ¹hain¹to³hxai²na¹hẽ³li¹. Jã¹nxa¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ tĩ¹kxa²wxe³yain¹na³li¹. Nxe³na¹jut³su² ĩh¹jah¹lo²ta³ than²kxi²sa²tã³ũ¹te³la¹ji¹wi¹? Ba³ra³ba²sah³lo²su² ta³nxa² Je³su²jah³la² txa²wã¹ha³lo²a² si³yxau³jah¹lo²ye²kxi³jah¹la² ta³nxa² i³yau¹ũ³sah¹lx¹hẽ¹li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³sxã³ Pi³la²jah³la² a²e¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²ha²kxai³ ka³tã³khai¹xain¹nha²kxai³ ã³yũ³nyhain¹na²na¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Jã¹nxe³ti³kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³tãu³ãn²tu³ Pi³la²jah³lai²na² sxe³xa³ka³lxa² i³sa²si¹hã³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²li² wi¹lhĩn¹khaix¹jah¹lo²sin²ta¹. Ka³nxah³ti³na² nxe²hxi²sxã³nhot³sa³hẽ²li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ kō³nxe³ i³yĩ¹lain¹ju³ta³nũ³a² kãi³txa³hẽ¹li¹. Kō³nxe³ti³ i³yĩ¹lai¹nĩn¹kxa²yãn³txi³su² hxi²waun³txi³khaix¹sa³hẽ²li¹. A²sxe³xa³ka³lxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³to³ta¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nũ³xa² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nũ³xa² nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lx¹ than²kxi²sa²tã³ũ¹nhe³lhi¹hain¹jau³su² i³wã³txi³sain³txain¹yah¹lx¹sĩ¹nhẽ³li¹. Yah³lx¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² e³kxi¹txain¹yah³lx¹hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— In³txa² ha¹lin¹te²a² ĩh¹jah¹lo²ta³ than²kxi²sa²tã³ũ¹te³la¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lx¹ than²kxi²sa²tã³ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu²:

— Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³jah¹la² ye²yah³lxin¹kxe³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ĩh¹nxe² kãi³ũ¹ha¹ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

— ĩh¹nxe² kō³nxe³thin¹sxã³ kãi³lhai¹li¹? Nxe³jau³su² ha²kxai³ ã²la² yxo²xũn³txi³ i³kaix¹txain¹te³nah¹lx¹:

— Kwa²nxi¹lx¹. Hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³ka³tu³ hxi²kan¹txi³ wãn³txa² ĩ³wa²li²si¹hai¹nxa³kxe³su² a³la³kxi²ha²kxai³ hã¹sxã³ kwa²he¹kxi²si¹nyhain¹jau³nũ³su² a³la³kxi²ha²kxai³ Pi³la²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hã¹nã¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau³xẽ¹na² tẽ³nũ²la² a²nũ²a² nũ³ka³txa² a²yen³nãu³a² hxi²khai²lxie²ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²khai²lxie²te³nah¹lxie¹:

— Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lo²sxa³wi¹. Su²lhã³kxe³ju³ta² hxi²ki³la³te²la²nxa³wi¹. Nũh¹i²txain¹yah³lxie³hẽ¹li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na² so¹lxie³ txa²wẽ³ha³lxie³na¹xai²na² so¹lxie³ jah¹lai²na² su²lhã³kxa² hxi²ki³te²la³si¹na¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³te³na¹ Ba³ra³ba²sah³la² than²kxi²sa²tã³ũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ so³ta²to² hxi²ka²nãu³a² Je³su²jah³la² ĩ³ta³lo³wait¹si¹sãn²nũ²la² hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ã³yũ³nyhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

So³ta²to²nãu³xa² ko³nxe³ti³ka³lxie¹hain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²so³ta²to² nũ³ka³txa² hi²sen³su² Prai³a³to²ri³ã²thi³na² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ so³ta²to² nũ³ka³txa² a²yxõ²ha³kxa¹ ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³ain¹sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxie¹:

— Je³su²jah³lai²li² ĩ³ka³lxie¹lha¹sah¹lxie³wxi¹. Ko³nxe³ti³ kã³ũ¹sxã³ wã²la² sau¹saun¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi² wai³la² wxa²xu³kxi²sxã³ ũ³nhe³hẽ¹txi² nxe³ya³sah¹lxie³wxi¹. So³ta²to² nũ³ka³txa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³a² sa²sai¹kxi²sãn²nũ²la² wã²la²ka³lo³a² sau¹saun¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lan²tu³ ũ³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Wai³la² wxa²xu³kxain¹sxã³ ũ³nhe³hẽ¹ta¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² wxi²kan¹kat³ũ³ka³txa² hxi²ka² wi¹tãu³a² ũ³hxi²wxe³kxi²nha²ha²kxai³ a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³kxain¹nha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxie¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxie¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxie¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹jau³su² nxe² ĩ³wai³ka³si³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nũ²la² ĩ³ye³ka³su³hẽ¹nxai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² sa²so¹xi²sxã³ ka¹txain²txi³ ĩ³ne³su²lai¹nha²kxai³ nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 31 Nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³wai³ka³si³xain¹nũ²la² wã²la² sau¹saun¹ka³lo³ai²na² sa²sai¹kã³ain¹nũ²la² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² ũ³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² a³li³ain¹tãu³a² Si³mãu²ah³la² Si³re²na²ko³xan¹jah¹la² ne³khau²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²ka³txa³nũ³a² sa²tã³ka³la³kxi²hẽ¹so¹nha²si¹jau³su² Si³mãu²ah³lan²tu³ yxõ²xũ³txi³ ĩ³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³ka³tu³ ã³nxai³ain¹ka³tu³ wã³la³ka³txa² ko³ko²ta²kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² txa²wã¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hẽ³ ka³txa²nãu³a² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³hĩ¹na¹ vãn²yo³jau³xa² hĩ³ne³kxa² fel²yau³xa² ĩ³nẽ³ju³ta² ã³wxe³nẽ³jau³xa² nxe² ũ³ke³ni²jau³xa² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ĩ³nxũ³sain³nũ²la² ĩ³na²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

35 Nxe³nũ²la² hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² sa²so¹te²txai³ain¹sxã³ tah³lxa³wẽ³sa² o²la³kxain¹sxã³ a²wa³kxẽ³yah³la² nũ¹hain³nyhain¹ka³tu³ wã²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nũ³te²txai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³ka³tu³ ha³lo²a² ã³wxe³ain¹sxã³ yxau²xai³sxã³ ten³sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Jã¹nxe³tãu³a² hi³a²ka³lo³a² wãn³txa² ũ³wha²li¹lhãn²sxã³ a²ne³ta³lxõ³ka³nãu³a¹ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Jã¹nxe³tãu³a¹ in³txa² ha¹li¹ o³nxa³ti³ kã³ya³ta¹hxai²hẽ³la². A²nũ²a² yen³kxa² nũ³kxũ³txi³ kã³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³te²na² tẽ³sxã³ ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹tāu³a² ka³na³ku² i³hxi²kī¹la³kxa²wxe² a²wā³tāu³a¹ ka³na³ku² i³hxi²kī¹la³kxa²wxe² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kwa² wa³to²hi²te²nāu³xa² i³ne³wa³nxin³wa³nxin³nha²sxā³ i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— “Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹hxa³sān²sxā³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ ā¹sa²to³nxi²na¹tu¹wi¹.” Nxīn¹jau³su² e³in¹tai¹ti²tu³wi¹. Ya²la³tu³ Sū³na² Tah²sin¹kxai²nān²tu³ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxā³ a²hi³sa³ka³txa²ka²nxī¹nhu¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Te²yā¹nxe³sxā³ wā³nxin¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² te²nāu³xa² nxain¹sxā³ yxo²i²yhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴² Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹ hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nhān²nxān³tho³li¹. I³sa³e² a²wa³kxēn³yah³lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa² kan³ke³la³te²kxai³ yxo²i²si¹nhī³na¹wi¹. ⁴³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ain¹te²sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³ Sū³nai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ i²kxain¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹txai¹lxi¹. A²yxo²wān³txa² ain³kxi²ki³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Sū³na² Tah²su² te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² e³ha²kxai³lu¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa² o³nxa²ti³ kāi³ya³te²na² i³hxi²kī¹la³kxi²yain¹te²na² te²yā¹nxe³jau³su² yxo²i²nyhai¹nxa³jau³xa² i³wai³ka³si³xain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

⁴⁵ Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whāi²na¹ ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² ne³ka³ka³thī¹nān¹tu³ ā³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hē¹la². A³sa²ti¹tā³xi²tāu³a² so¹lxi³ ha²te¹ti³ye²ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁶ Nxe³te³na¹ ki³kan³te³na¹ Je³su²jah³la² kāin² i³wxan¹sxā³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³. Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ ā³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁷ Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² kwa² yxau³sxā³ i²tū³ka³txa² wai³nxa³txi³ ain³kxai¹nxa³nū²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— E³li²ah³lu¹tai²na² i³kaix¹tain¹nīn²tai¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁸ Nxe³te³na¹ a²kwēn¹tai²na¹ in³txa² kwa² yxau³tū³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³nih³sxā³ i³yi²lho¹tū³xa² so¹sxā³ yain³txa³yau³xa² kah³jau³xa² ū³hū¹sxā³ ū³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² ū³ki³wi²kxi²sxā³ Je³su²jah³la² i³on³na²si¹hain¹jau³su² ūh³yxo²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁹ Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³lo³kxit¹sā²nhē³li¹. E³li²ah³la² sa²hau³kot³te³lhxā³ wxā³si¹jau³nū³su² i²wah³nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kāin² i³kwāix¹xi²ka³tu³ a²wi¹tāu³a² a³li³sxā³ ya³lu²ye²ta¹hxai²hē¹la².

⁵¹ Nxe³hī¹na¹ wā²la² au³khaix¹ka³lo³a² Txa²wā¹sū³na² a²sxi²ha² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² au³txi³yxau³thi³na¹ yxo²tī¹ka³lo³a² ān³ten³ti³ta¹hxai²hē¹la². Oh³nāu³a¹ ā³ten³txi² wxa²kan³ka³tu³ yū³hxai²na² sa²kxai³lu² ā³ten³txi³sxā³ ā³yxo²hai²ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² Sū³na² yxau³je³na² e³lxah²lxi³ i²ye²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³te³na¹ kxīh³nxa² kāin² sa²wi¹wi¹ni² txah³lxa³kxa² kāin²ka³txa² kwa² a²yxo²hai²ta³lxi² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁵² Jā¹nxe³te³na¹ kwā³kxē³na² a²nū²a² sa²nī³kxi²tē¹na² yxo²hai²ta³lxi³sxā³ a²nū²a² ya³lu²te²nāu³xa² wi¹lhin¹te²na² ka³lxa¹sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁵³ Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²nān²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹nā¹nū³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³ten³ti³ yxau³te²nāu³xa² wā²nā³ū¹yhe²ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²yxau³sxã³ wah³nxai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i²ai¹nha²kxai³ kxĩh³nxa² sa²wi¹win¹ju³ta² i²ai¹nha²kxai³ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ i²ai¹nha²kxai³ kã²no²lain¹sxã³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ Sũ³na² Tah²yah³lo²sin²ta¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² txu¹ti³nãu³xa² ka³lxa¹txi³nãu³xa² a²kxã³nxai³tã² ka³li³le²a²ko³xa² yxau²xai³lhĩ¹nãn¹te²tu³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xa² hi²sen³su² wi¹lã³non²ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xa² i²yxau³ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 56 A²nxe³sxã³ a²ha³tih³nãu³a² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² Ti³a²kah³la² hxi²ka¹nxa³jah¹lan²tu³ Jo³se²ah³la² nxe³sxã³ te²na² a²hã³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxu³su² nũn³ta¹ka³lxai²na² Se³be³te²ah³la² wẽ³ha³lxai²na² hã³ka³nu²su² te²na² ain¹sxã³ i²yxau³yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ sũ²ni²tãu³a² in³jah³la² A³ri³ma³te²a²thĩ³nãn¹jah¹la² yen³kxih³khaix¹jah¹la² Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² sa³wit³su²nũn³nha²kxai³ ya³lu²ju³ta² i²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 58 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² ãn³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³sxã³ Je³su²jah³la²nũ²a² i³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³la² hi²sen³su² Je³su²jah³la²nũ²a² ũ³hũ¹nha²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 59 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nũ²a² hi³sa³ka³txa² sa²sai¹kxã¹nũ²la² sa²so¹nũ²la² wã²la² wi¹ka³lo³a² tah²ka³lo³an²tu³ tẽ³sxã³ wxa²wa³lãu²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 60 Nxe³nũ²la² Jo³se²ah³la² a²tah³lxa³kxẽ¹khai³xa² tah²hẽn³su² ha²kxai³ ũ³whi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tẽ¹nai²na² sa²kxai³lu² tah³lxa³ka³txa² wxa²xu³sxã³ wẽ³si¹nyhain¹jau³su² Jo³se²ah³la² a²kxã³nxai³tã² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut³su² ya³lu²te²nũ²a² ũ³whi²wxe³ta³lun²nũ²la² tah³lxa³ka³txa² kãin²ka³txa² ũ³wa³ti³kxi² sa²tã³sxã³ ũh³yo²tĩ¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ũh³yo²tĩ¹kxi²nũ²la² i³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 61 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² sa²nĩ³kxi³ju³ta² ã³wxe³sxã³ i²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², txu¹ti³nãu³xa² Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a² ã³xa¹ka³lxai² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxai² ã³wxe³sxã³ i²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txah³lxa³kxẽ¹na² wi¹lhau³ko³tain¹jau³su²

62 Nxa²ha¹te¹ a²lan²nũ³tãu³a¹ pas²kwa² yain³txa² hau³ko³ta³lun²ti³xa² ha³nau³hĩ²na³na¹ ãh¹a³la²ni²tãu³a¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ain¹sxã³ Pi³la²jah³la² sxi²ha² ã³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nũ¹ wxã³sxã³ ã³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 63 Nxe³sxã³ i³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹.

Jah¹lai²na² ya³lu²jah¹la² i³ki³ha¹kxi²nẽ³jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²xi²sĩ¹na¹wi¹. Nxe³jau³xai³na²sa¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai³tã² ain³kxi²xi²sĩ¹na¹wi¹. 64 Nxe³ha²kxai³ txah³lxa³kxẽ¹na² a²nũ²a² kan²txi³ i²yxau³si¹hain¹jau³su² i³sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹. Ya³lu²jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxai² hã³a² wxã³sxã³ a²nũ²a² son²sih³kxain¹kxa²yan³txi³su² ki³nhai¹. Nxe³ain¹ke³la³te²kxai³ a²nũ²a² i³hen³txai¹nhĩ³te³nah¹lxi¹: “Ya²la³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti²tu³wi¹.” Ain¹jau³nũ³su² nxe³ke³la³te²kxai³ a²ne³ki³son³sxã³ ã³ke³tũ¹ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³nũ¹sain¹sĩn¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

65 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³ti³kxai³lu¹:

— So³ta²to² nũ³ka³txa² yũ³yah³lxi¹lxi¹. Txah³lxa³kxẽ¹na² wi¹lhau³ko³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

66 Nxe³ka³tu³ a³li³ain¹nũ²la² txah³lxa³kxẽ¹na² kan²txi³ wi¹lhau³ko³tha²kxai³ a²nũ²a² i²yxau³sa²tẽ³te²nãu³xa² sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² ũh³yo²tĩ¹kxi²wxe³ka³txa² ũ³txã¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ka³txai²na² ũ³txã¹tain¹ju³ta²na²sa¹. Kũ³ni³nho²su² ũ³txã¹tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³ sa²yo²tha²nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

28

Je³su²jah³la² ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ha³nãu³hi²na³na¹ ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ to³mĩn²ko³ nxe³ton³tãu³a¹ txu¹ti³nãu³xai³tã² Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa¹tã² Ma³ri²a² ã³xa¹ka³lxa¹tã² ain¹sxã³ txah³lxa³kxẽ¹na² ĩ²xi²te³lhxã³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ a²kxã³nxa² a²kwẽn¹ta²na¹ kxĩh³nxa² kãin² sa²wi¹win¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxã³ wxã³nũ²la² txah³lxa³kxai²li² sa²yo²than²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ txah³lxa³kan²tu³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lai³yu³hũ³nha²kxai³ a²wã²la³ka³lo³khai³xa² hãn³khai¹nxe³sxã³ ne²ve²nũ³xa² yã¹nxe³hũ³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² ĩ²yxau³sxã³ wah³nxe³kxain¹te²nãu³xa² kãin² o²lai¹nha²kxai³ ĩ³ka³ta³ta³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ya³lu²te²hũ³sxã³ sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹. Txu¹txa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

– Yuh³lxah³lxĩ³txa³hẽ¹ni¹. Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxain¹sxã³ ya³lu²jah¹lai¹tã² ã³ten³yah³lxĩn¹ju³ta³nũ³a² ĩ²te²sa¹xĩ¹. 6 Yxãn¹ta¹ ti¹ai²na² yũ²nxa³xi¹. Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²ni¹. E³kxi¹nx2ti³ka²yã¹nxe² ĩ³sa²yxau³xi²na²ni¹. Yxãn¹ta¹ sa²nĩ³kxi²tẽ¹na² ya³lu²sxa³je³nai³tã² ã³wih¹sxã³ ĩ²ja¹hẽ¹ni¹. 7 Ya³hin¹kxai²nãn²tu³ ĩ²ta³lun²yah³hin¹kxai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ai³sxã³ ĩ³hen³txi³tain¹yah³hẽ¹ni¹. Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su² ĩ³hen³txi³tain¹yah³hẽ¹ni¹. Ya³lu²sxã³ sxa³nxa³xi¹. Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³nãu³a² ĩ³ne³ka²tah¹na²ni¹. Nũ¹ai²na² ne³khou²hxi²yah³hin¹tu¹xĩ¹. Nxe³yah³nx2ta¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³ka³tu³ ka³lih¹lxĩ²sxã³ o²lai¹nha²kxai³ txah³lxẽ¹na² a³li³ain¹nũ²la² yãn¹txi³ ã³nxai³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxe² a³li³sxã³ ã³nxai³ain¹tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² ne³khou²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³khou²xi²sxã³ wi¹le³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ã³tĩ³ain¹nũ²la² ã³ka³ti³wxe³nũ²la² a²yu³ki³sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Yuh³lxah³lxĩ³txa³hẽ¹ni¹. Hãi¹nxe³sxã³ txa²wã³tã³nãu³xa² ĩ³hen³txi³txain¹ya³hẽ¹ni¹. “Ka³li³le²a²ko³nãu³a² ã³nxai³sxã³ ne³khou²xai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² ĩ³hen³txi³txain¹yah³hẽ¹ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su² ain³kxi²nũ²la² a³li³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

So³ta²to² ĩ²yxau³ain¹te²nãu³xa² ki³han³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³tĩ³kxai³lu² so³ta²to² te²nãu³xa² txah³lxẽ¹na² ĩ²yxau³sxã³ wahx3nxain¹te²nãu³xa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta³nãu³xã² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³su² te²nãu³xa² ã³nũ¹tain¹sxã³ ăin³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ so³ta²to² nũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² kãin² ũ³yho³hi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³te³nah¹lxĩ¹:

– A²nũ²a² ĩ³wã³txã¹nyhain¹kxai²nãn²tu³ nxe² ĩ³wa²lũ³xi¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxĩn¹te³nah¹lxĩ¹: “Ka³nxah³ti³na² ã³xi²sĩ¹na¹tãu³a² ya³lu²jah¹la² sa³wi³ha³lxa² hãĩ³a² wxã³sxã³ a²nũ²a² so²a²sih³kxi²nyhain¹nũ²nhai¹.” Ki³han³jau³xa² nxe² e³kxi¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. 14 Nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² ã³u³xah³lxĩn¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²ne³nxẽ³na² ã³wih¹kxai²nãn²tu³ wi¹le³kxi²sĩ¹na¹tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² kon³ton³kxi¹nx2ti³xah³lho³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe² e³kxi²ta³lun²nũ²la² so³ta²to² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³yho³hi²ki³a² so¹sxã³ wãn³txin³txi² ki³han³jau³xin³ti² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³su² nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wãn³txin³txi² u²lxĩ³ ha³ta³nxe³jau³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²Je³su²jah³la²ĩ²ain¹jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²sa³wi³ha³lxa²hxi²ka²hxa³sxã³ka³na³ka³nat3sxã³wxa²hait1so¹xi²nũn³tũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu²Ka³li³le²a²ko³xa²ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã³la²wã²nã³ũ¹ka³txai³tã²ka³la³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²ĩ²ain¹te³na¹ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹a²sa³wi³ha³lxa²ka³na³ku²ĩ³wã³wã³jain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³ka³tu³ã³tĩ³sxã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹yuh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹a²hã¹nxe³ti³xa¹A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³kat3su²tãu³sa¹wi¹. 19 Nxe³te²sa¹ha²kxai³ha³lo²a²yuh³xan¹ko³nãu³xa²a²yxo²ha³kxa¹ai³jah³lxi³sxã³a²nũ²a²nãu³xai²na²txa²sa³wi³ha³lxi³lon³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ĩ³yau³xa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹tãu³a²Txa²wĩ³na²ĩ³lxa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³A²tah²na¹xai²na²ĩ³lxa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³Sũ³na²Yãu³ka³jxah¹la²ĩ³lxa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³nxe³sxã³ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³sye¹nxain¹ju³ta²e³lxah²lxi³tu¹wi¹. 20 Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³Txa²wãn³txa²ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²a²yxo²ha³kxa¹sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su²ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ya¹nx2ta¹wi¹. ã³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx2ta¹tu¹wi¹. Yuh³xan¹ko³nãu³a²ne³ki³so³nxa³tãu³a¹ã³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ya³nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

Markos

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jau³su²

¹ Wān³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² yxau²xai³ju³ta² ī³yau¹ū³nē³jau³xa², hī¹na² ān³si³wxe²na³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². ²⁻³ Nxe³jau³xai²na²sa¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ī³ye³tu¹wi¹. Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tīh³na²nū³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³tu¹wi¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, wxā³sxā³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a¹ he¹ta¹hxai²hē¹la². He¹te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ ī³āin²ta³kxi¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² wah³xa² ā³wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ā³tī³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² Ju³te²a²ko³xa² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³i² Je³ru³sa³lē²thī³na² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³i² nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² Sū³na² ī³hen³txain¹sān²nū²la² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³la¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³wa²su¹jau³su² yxo²i²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yxo²i²yah³lxi³ha²kxai³ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³yuh³xa² ka³me²la² a²wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ po¹na² a²wā²la² sa²sī³i¹nha²ha²kxai³ ka³ya³txa² ī³yai³ni², txu³ha²yau³xa² ī³na² nxe³ha²kxai³ nain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

⁷ A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²si³yo³na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa³ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³ta²la³kxi²nū¹ha¹kxe³su² hxi²ka¹nhī²nxa³nha²wi¹. ⁸ Txai²na² ī³yau³xa² so¹lxi³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹ya³nx2ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹jah¹la² ū³hū¹nxa²lxi³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhxan³ka²ti³nxa²lxi³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹jau³su²

⁹⁻¹⁰ Nxe³hī¹nu¹tai²na², Je³su²jah³la² Na³sa³re²thī³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thī³na² yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³na² a³li³nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² Jor²tāu²yau³xa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² so¹sxā³, ū³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, ī³yau³xa² a³li³ain¹te³nah¹lxi¹, oh³sī³nāu³a¹ sa²yxo²hai¹sxā³, kwa³sxa³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² oh³nāu³a¹ a³ka³nxi²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na²

ān³ka³la³kxi³wxe³kain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ oh³nāu³an¹te²a² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi²li² Txa²ki³lha³lxa²khaix¹si¹lxi¹. A³lxi¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxi¹.
 Wi¹lxo³kxi²khaix¹san¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³ti³kāi³sain³si¹jau³su²

12-13 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a¹ ā³sa²so¹si¹ta¹hxai²hē¹la². Nū¹ā¹ka³yxuh³xa² ūn³txa² he¹tāu³a¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². Ye³hxi²ka² hxi³sa³wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³ te²yā¹nxe² wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². 40 nxe² a³la²ni²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Sa³ta³na²jah¹la² a²hi²sen³su² o²la³kxi²sxā³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² jau³xa² ā³na¹si¹jau³su² i³wa³ka³nxe³sain³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ hxi²ka¹nha²txi³ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³nū²la² oh³xan¹te² nū³ka³txa² wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa²wa³ka³la²kāi³ā³si³wxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thi³na² ū³ti¹kxi²wxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² Ka³li³le²a²ko³nāu³a¹ ā³nxi³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 15 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³a² wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³sa²wa²nha²sxā³ ā³na¹jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹ka³tu³ Txa²wān³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tāu³xa² Si³māu²ah³la² Ān³tre²ah³la² ain¹sxā³ ai³na² hoh³lxi³su² ya³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ i³ye³na² Ka³li³le²ye³na² ta³lā²la²ka³lo³a² ā³na¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³ye³nai²na² a²yxo²ka³te³nhāu³ā¹ ā³nxi³te³nah¹lxi¹ a²lon³ti³tāu³xai²na² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 17-18 i³ha¹txain¹sxā³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ja³sa²lxi¹. Ān³si³tē³syā¹hē¹li¹. Ai³na² ā³na¹yah³to³hxain¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ ān³si³tē³syā¹hin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i³kaix¹so¹ya³hin¹ju³ta² i³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹, ā³si³tē³kxi²syā¹si¹hai¹na¹jau³su¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ta³lā²la²ka³lo³nāu³xai²na² ā³ya³sxā³, kwēn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² ā³si³tē³syā¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ka³tu³ta¹ jū¹nxe² yxan¹nāu³a¹ Ti³a²kah³la², Se³be³te²ah³la² ta²ha² yxau² a²lo³na² Jo³āu²ah³la² yxau² ka²no¹a² yxau³ya³sxā³ ta³lā²la²ka³lo³a² ā³sa²ka³tū¹sxā³ ān³sa²hau³ko³ja³ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² yau³son³kxain¹sxā³ i³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². i³kaix¹te³na¹ Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxā³ a²wi³na² ka²no¹a²nāu³a¹ ā³na¹i² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² ka²no¹a²nāu³a¹ ā³na¹i² nxe³sxā³ ān³si³tē³nhyā¹ta¹hxai²hē¹la².

In³txa²ko³nxe³te²a²yāu³ka³txa²nxū²kwai³wih¹sxā³yxau³jah¹lo²su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ sa²ba³to³ nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wi¹hain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nhyain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe² wxā³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² ain³kxain¹ka³tu³ i³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ ā³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² wxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ i³ye³ha²kxai³ hai³txi³ ha³te³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² i³ye³kxu¹jā¹nxē²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xā¹ i³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ ā³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hxai²hē¹la².
 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxi²thi³nāu³ai²na² a²nū²a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³jah¹la² he¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² i³wxan¹te³nah¹lxi¹:

24 — Je³su²jah³lāi³. Na³sa³re²thi³nān¹jah¹lo²si¹lxi¹. Īh¹nxet3sa¹nhñ¹ji¹wi¹? Sun²tā²hxat3sa²sñ¹te³lhxā³ wxā³nhñ¹ji¹wi¹? Wxāi²na² ĩ²nxa²te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Kō³nxe³ju³ta² yū³ti³hex1jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² wxi²kan¹sxā³ kwa³na³te³nah¹lxi¹:
— In³txai²li² ka³nahx2nxe³sxā³ nxū²kwai³li³txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ka³tū³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kāin² wxan¹khai¹nxe³ka³tū³, in³txai²na² ā³nhē¹nhē¹nhyain¹te³na¹, nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xā¹ kāin² o²lain¹sxā³ ĩ³wā³txi³nhyu¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹tai²na² ĩh¹nxe³ju³khai³sa²hñ³te²la¹ku². Jah¹lai²na² wān³txa² tah²yau³khai³sa²te²la¹ku². Kī³nhai¹. Je³su²jah³lai²na² wxi²kan¹txi³ kwa³na³te²la¹i¹. Kwa³na³kxai²nān²tū³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ha³tā³nxān²txi³ sa²yo²wet1sxā³ a³li³ain¹na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³ju³ta² sa²kxai³ Je³su²jah³la² wxi²kan¹txi³ kāi³ye²jau³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ka³li³le²a²kō³nāu³a¹ yxau³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Si³māu²ah³la² hāi³na² ĩ³ton³kxi²jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, ā³ki³nū²kxi²thi³nai²na² a³li³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² whāi²na¹ sxi²ha² thi³nā³xā¹ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na² a²wa³kxē³nū³ka³txa² Si³māu²ah³la² Ān³tre²ah³la² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². 30-31 A²nxe³thi³nāu³ai²na² Si³māu²ah³lai²na² a²hāi³na¹ka³lxa² ĩ³hi¹la³kxi²sxā³ ĩ³to³nha²kxai³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxā³sxā³ txu¹hai²na² hxi²ki³sxā³ sa²yo²ka²la¹te³te³na¹, wa³su³txi³ ĩ³hi¹la³kxi²ka³txai²na² ā³wa²su¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² nū³ka³txa² yain³txa² sa²hau³kot3sxā³ ũ³hāu¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² ĩ³ton³kxi²nū³ka³txa² we²txi²jau³su²

32 Nxe³nū²la² ki³kan³nū²la² a²nū²a² wi¹lain³nha²te² hi²sen³kxai³lu¹ a²nū²a² ā³xa² ĩ³ton³te²su² te²a² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ tē³i² a²nū²a² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ tē³i² ain¹sxā³ Je³su²jah³la² ā³tī³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe³sxā³ sxi²ye³nai²na² Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³ka³txa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹, tī³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Tī³nyhain¹sxā³, Je³su²jah³la² yxau³thi³na² yxo²ti²ta³lo³kxa² ā³nū¹tsxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ta³ka³txa² ĩ²li³te²su² ĩ³ton³te²a² ka³lxa¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². 34 A²nxe³tū³ka³txai²na² Je³su²jah³la² sa²we²ti² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³la² wxa²sa²tā³kxi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txi³nāu³xa² kan²txi³ ān³ka³na²si¹jau³su² ĩ³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²tain¹kxe³su² a³la³kxai¹nha²kxai³ ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² wān³txa² wi¹jau³su² ĩ³hen³txi³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² ĩ³yū¹li²ti³he¹nxa³tāu³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² ĩ³sa²yxau³nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³kō³xa², ā³nxai³nū²la², Txa²wā¹sū³na² nūh¹ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 36 A²nxe³ti³kxai³lu² Si³māu²ah³la² nū³ka³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³hi¹txai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Ain¹te³na¹ Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³na¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ten³nxain¹na²li¹. Si³māu²ah³la² nū³ka³txa² nxe²e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Yxan¹nāu³a¹ sxi²ye³na¹ ā³xā¹ ā³nxai³yah³sah¹lxi³hē¹li¹, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³ye³kxain¹si¹ha¹jau³su¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta³nū³su² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³sain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

39 Nũ²la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet3ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ã³wih¹to³ka³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ĩ³sa²si¹hã³i² nxe² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ kq³lãun³ta³kxi²jah¹la² we²nxi²jau³su²

40 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²jah¹la² ai³sxã³ Je³su²jah³la² wxã³sxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³sxã³ ãn³ka³ti³wẽ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²ĩ³ta³ka³txa² ten³nxa²kxai²nãn²tũ³ sa²hau³kot3sa²hĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

41-42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³nũ³sin²nha²sxã³ wxa²wxai³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³txi¹. Ten³sa³nhai¹. Wxa²ĩ³ta³ka³txa² we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ wa³su³txi³ a²ĩ³ta³ka³txai²li² we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

43-44 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ yxo²sa³te¹txi³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– We²txi¹nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wã³nxĩn¹te²a² si³yxau³jah¹la² sxi²ha² ai³sẽ¹li¹. Ain¹tãu³a² we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³hen³txi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹te²a² si³yxau³jah¹lan²tũ³ ai³sxã³ ĩ³yau¹ũ¹nhat1je¹txai¹nhẽ³li¹. Nai¹nĩn¹kxai²nãn²tũ³ hã²wxãn³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³yau¹ũ¹nxain¹kxe³su² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxa¹nĩn¹kxai²nãn²tũ³ wã³nxĩn¹te²a² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xa²na², Sũ³na² ũ³hũ¹yhain¹tu¹wi¹. Nxa¹nĩn¹kxai²nãn²tũ³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² e³lxah²lxi³je¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 45 Yxãn¹ta¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³nxai³ain¹ka³tũ³, ĩ³ta³ka³txai²na² we²nxi²jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² ĩ³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² sxi²yhen³nãu³xãn²ta³ ã³wih¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³ki³ka³ti³kxain¹sxã³ ã³nhxi²kau³kau³txain¹kxa²yan³ti³sa². Ai²nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² so¹lxi³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxau³kxan²ta¹ a²nũ²a² sxi²yhen³nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa² a³li³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ²te³lhxã³ tũ³nhãun¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³ha²kxai³ Je³su²jah³la² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³wa³li²ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ²la² a²sxi²lho³thĩ³na² ha³ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain³kxain¹te³na¹ a²nũ²a² ka³lxa¹khaix1tũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² yxau³thĩ³na² tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ka³lxa¹khaix1nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ sxih²yxou² ti²ta³lo³kxa³nãu³a¹ ã³nũ²kxi²sxã³ he¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³tãu³ãn²ta³ Je³su²jah³la²kxai³lu² Sũ³na² a²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹tũ³ka³txa², wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². In³txa² ĩ³ton³jah¹la² kan²ta³kxi²sxã³ ĩ³ton³jah¹la² hãi¹sxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² so¹sxã³ ka²ma²ka³lo³a² whãi²na¹ ã³ki³wxen³ta³kxi²sxã³ sa²so¹sxã³ wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³ain¹tah¹lxa¹ sxi²hẽ¹nãu³a² a²nũ²a² nũ³ka³txa² ã³ka³tũ³je²nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³a² ĩ³ka³la³nũ²la² te²la²ka³lo³a² sa²sain¹ta³kxi²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ĩ³ton³jah¹la² ka²ma²ka³lo³a² whãi²na¹ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² a²nũ²a² a²nxũ²kwai³wi³tan²ta² ũ³yhu³lhxot1sxã³ ũ³ha¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nẽ³ka³txa² we²txi²ju³ta² yũ³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² ũ³wha¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² wi¹ko³nh²nxa²ha¹te¹ kan²ta³kxi²jah¹lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sa³nxe³la³kxah³lãi³. Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² ã³wa²su¹ti¹nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³ju³ta²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³kã³txa² ka³na³ku² te²su² te²a² thĩ¹nãu³ai²na² ã³wxe³sxã³ ĩ²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txai²na² a²ẽ¹nãu³a² ĩ³wã³wã³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Nxe³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³, hxi²kan¹ti³ ĩ³ye³jau³xai²la¹wi¹. A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta²nãn²tũ³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹ti³ wxa²wa²su¹tẽ³te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a²khai³so¹lxi³jah¹lai²na² a²wãn³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³jau³su² na³li¹. Nxe³jau³su² ki³han³sxã³ e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8-9 Nxain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²nyhain¹jau³xa² wi¹kō³nha²nũ²la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– He³son³yah³lxin¹jau³xa² ha²ya³kxa² e³li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ne³kxa²a³sah¹lxi³wxi¹. Ĩh¹jau¹la³ta³ wãn³txa² wa³su³jau³la³te²la¹xã³? “Wxa²kō³nxe³ti³ kã³ĩ³in¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “Ĩ³ton³jah¹lãĩ³. Ĩ³sa²yxau³sxã³ ã³nxĩ³xi¹sẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe³hĩ³ji¹wi¹? 10 Yxã¹ta¹ Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²su² Na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³ton³jah¹lo² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹.

11 Ĩ³sa²yxau³sxã³ wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² whãĩ²na¹ sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tũ³ in³txai²na² sa²kxai³lu², wa³su³txi³ sxã³sxã³ ĩ³sa²yxau³sxã³ a²sxa³ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ a³li³xi²ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³wã³wã³ta³kxain¹sxã³ ã³no²non²ta³kxain¹sxã³ ĩ³ye³kxi²lã³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũn³khai¹nxe³sxã³ wi¹lhin¹khai¹nxe³te²la¹wi¹. Ha³lo²ai²na² Sũ³na² kãĩ³ju³ta² hĩ¹na² so¹lxi³ ĩ²kĩ³tã³li¹. Kxã³nxai³ta³li² te²u¹jã¹nxe³ju³ta³la³ ĩ²ti³hexi¹kĩ³sxa³ta¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Le³vi²ah³la² ĩ³kaix1so¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² yxo²ki³sa³nãu³a¹ ã³nxai³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³si³kĩ³ka³ti³kxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a³li³xi²nũ²la² a²nũ²a² ũ³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nẽ³jah¹lai²na² Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ũ³yho³ha³ki²ka² ũ³wha¹thĩ³na² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ Je³su²jah³la²kxai³lu² ĩ²sxã³ ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:

– Ĩ³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² Le³vi²ah³lai²na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ ã³wxe³sxã³, ĩ³yain³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³wxe² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³wxe², a²nũ²a²nãu³xa² kō³nxe³ju³ta² kãĩ³to³te²su² te²nãu³xa² ka³lxa¹te²nãu³xa² ã³wxe², a²nũ²a² ũ³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³wxe² ain¹sxã³ ĩ³yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la², a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxai¹nha²kxai³la². 16 Nxe³ju³ta²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa², ã³nhai¹tũ³te²nãu³a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³kã³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³a² ain¹sxã³ ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²hxi²kan¹jah¹la² a²hi²sen³su² a²nũ²a² ũ³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³su² a²nũ²a²nãu³xa² kō³nxe³ju³ta² kãĩ³te²su² te²nãu³xa² nxe³te²su² ain¹sxã³ ã³wxe³sxã³ ĩ³yain³ya³hain¹ju³tu¹ta²na², Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wãĩ³na² ã³wxe³sxã³ ĩ³yain³ya³hain¹sĩn¹te²sin²tã³? Wi¹kãĩ³jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ nxe² ĩ³yain³ya³hai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tãu³ ĩ³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² wi¹lain³nha² te²hi²sen³su², hai³txi³ hĩ³ne³kxa² wa³kxĕn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hĕ³li¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² so¹lxi³, hĩ³ne³kxa² wa³kxĕn³yah³la² ā³ten³te²ju²hĕ³li¹. Jā¹nxe³ha²kxai³ Txai²li¹ hai³txi³ a²nũ²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Ko³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta² yũ²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² ĩ³kaix¹so¹te³lhxā³ wxān²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³jah¹la² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxi³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Ta¹hxai²hĕ¹la².

Heh³lxi²yxau³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi³ nũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹tũ³ka³txa², Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ka³li³kxi²te³lhxā³, kwa²hāi¹nxe² hĕ³lxi² yxau³ain¹to³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² wxā³sxā³ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau², ain¹to³nha³li¹. Yxān¹ta¹, wxa²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² nxe³ain¹to³hxa³wi¹. Ĩ³h¹nxe³kxa²yān³ti³ta³, wxa²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹, sī¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yxau³nuh¹nx2ta¹tāu³a² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³, a²ya³la²nāu³xā² ĩ³kaix¹so¹yhain¹te²ju²hĕ³li¹. ĩ³kaix¹so¹sxā³ ān³yān³nũ²kxi²sxā³ kāin²

ĩ³yain³ya³hain¹te²ju²hĕ³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wĕ³sāi¹ai²na² yxau³ye²yhai¹nhi¹na¹ ĩ³kaix¹so¹ain¹tũ³ka³txai²na² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 20 Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wĕ³sāi¹ai²na² so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tĩ¹kxi²yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³hĩ¹na¹ a²nũ²a² ĩ³kaix¹so¹ain¹tũ³ka³txa² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² he³lxi² yxau³ain¹te²ju²hĕ³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² ā³waix³ta¹na¹hĩ¹na¹ so¹lxi³ he³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

21 Jā¹nxa¹jau³su² a²nũ²a² wā²la² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tĩ³ka³lo³a² ā³ten²ti³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ũ³nhũ²kxi²sxā³ ũ³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hĕ³li¹. Tah²ka³lo³ai²na² ũ³nhũ²kxi²kĩ³ke³la³te²kxai³ ũ³what³kxai²nān²tu³ tah²ka³lo³ain²ti³ ĩ³jot¹sa²kxai³ tĩ³ka³lo³a² ĩ³jot¹txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hĩ³nx²na³li¹. Te²yā¹nxe³kxĕ³hũ³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² ain³so¹kĩ³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wān³txa² ũ³nhũ²kxi²kĩ³kxai²nān²tu³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxi³ ain³so¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. 22 Jā¹nxe³sxā³, hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lĕn¹ta³ tĩ³ka³lo³ĕn¹ta³ yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² ā³nĕ¹na³wi¹sxā³ ũ³wha¹kĩ³te²sxa³yu²hĕ³li¹. Ā³nĕ¹na³wi¹sxā³ ũ³wha¹kĩ³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wā²lĕn¹ai²li² ĩ³txi³hau³kxi²sxā³ ĩ³khot³sxā³ a²yau³xa² ĩ³yĕ¹na³hxa³te²ju²hĕ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ān³tĩ¹i² a²ĕ¹nāin²ti³ ā³tĩ¹i² nxe³te²ju²hĕ³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xa² wā²lĕn¹na² tah²ka³lo³ĕn¹nāu³a², ā³nĕ¹na³wi¹sxā³ ũ³wha¹kĩ³te²ju²hĕ³li¹. Te²yā¹nxe³kxĕ³hũ³nxe² Txa²wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ nxe³jau³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² hāi¹nxe³jau³xa¹ sa²yxo²we¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² ta¹hxai²hĕ¹la².

Sa²ba³to³nxe³hĩ¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, sa²ba³to³ nxe³jut³su², Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye¹nxi²to³jut³su² ain¹to³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²whāi³na¹, yain³txa² wen¹ko³xa²ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

Ā³nxai³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa³nā³kxa² wxa²ni²lho² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁴Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩ²txa²sī¹nhē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txi³su² sa²ba³to³ nxe³tāu³a² a²wa³ka³la² a²yo²ha³kxa¹ ā³na²xai³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ā³ain¹ti²tu³wi¹, yain³ti³nā³kxa² wa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁵Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sū³na² wha²li¹txā³nxa² ĩ²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
²⁶ Nxe³tāu³u¹ta²na², A³bi³a³ta²rah³lu¹ta²na² wā³nxin¹te² si³yxau³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹nū²la² yain³ti³nū³xai²na² Sū³na² ũ³yho³hi²tū³xai²na² wxa²so¹sxā³ ĩ³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tū³xai²na² Sū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³ka³txa² so¹lxi³ yain³ti³nū³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

²⁷Jā¹nxa¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²wā¹sū³na² a²hi²sen³su² a²nū²a² wet1sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³nū² a²nū²a² hxi²nū¹nē³te³lhxā³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ĩ³ye¹nxi²ki³ju³ta²nū³su² hau³ko³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a² sa²yo²wet1si¹ja³kxa³nū³su² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² we¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. ²⁸Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

3

In³txa² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³na² Je³su²jah³la² ā³wi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi²xi²te³na¹ in³txa² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la² ĩ²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

² Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²nū²a² ā³nū²kxain¹tū³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² hxi²we²txi²ju³ta² ĩ²te³lhxā³ wahx3nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹sxā³ he³son³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Sa²ba³to³ nxe³ki³tāu³a² hxi²we²txi²kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² sa²yo²ā³kxi³ju³ta² ĩ²ki³txai²li¹. Nxe² ko³nxe³thin¹sxā³ he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ā³wxā³txu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nū²a² nū³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ne³kxa²sah¹lxi³sa²lxi¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² wi¹lo²la³kxi² tā³nxa² ko³txo²la³kxi² tā³nxa² ĩh¹ju³ta² wai³nhīn³te²la¹xā³? Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ĩ³ya²lu¹tā³nxa² we²txi² tā³nxa² ĩh¹ju³ta² wai³nhīn³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². ⁵Nxe³nū²la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³xān³txi³sxā³ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ sa²wa³ti³nha²sxā³ ĩ²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txai²na² a²ya³la³tu³jau³xa² yo²kwīn¹kxain¹kxe³su² Je³su²jah³la² ĩ³āin²txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ in³txai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ĩ³hxi²sin²nhat1sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ in³txai²na² sa²kxai³lu¹ sa²hxi²sin²nha²sān²ka³tu³, a²hxi²ka² sa²kxai³lu² ĩ³we²nxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁶Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² wa²li³ain¹sxā³, E³ro²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² whāi³na¹ ā³nū²kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² ĩ³su²lhā³ain¹si¹hain¹ja³kxa³nū³su² he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ĩ³ton³te²a² we²txi²jau³su²

7-8 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxai²na² whāi²na¹, a³li³ain¹sxā³ī³ye³na²kāin²je³na² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³lxai¹tū³ka³txa² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³i² ka³lxai¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² Ju³te²a²ko³xa² a³li³i² ka³lxai¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³i² ka³lxai¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² I³tu³me²a³ko³xa² a³li³i² nū¹ā¹ Jor³tāu²yau³xa² a²yxo²ha³ti³nhāu³ā¹ a²nū²a² ka³lxai¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² a³li³i² Ti²ro³thī³na² a²ti²ta³lo³kxa³nāu³a¹ a³li³i² Si³tō²thī³na² a²ti²ta³lo³kxa³nāu³a¹ a³li³i² ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² ān³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² kāi³ūh¹ju³tan¹jau³xa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³tū³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 9-10 Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² ka³lxai¹txi³nāu³xa² i³we²nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i³ton³te²nū³ka³txi³ ā³xa² ka³lxai¹nūn³tū³ka³txa² tū³nyhain¹sxā³ Je³su²jah³la² wxa²wxai³te³lhxā³ ā³yān³ja³lxu²sa²tā³nyhu¹i², sa²wxa²li²nyhu¹i² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxai²nāu³xa²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:
 – Ka²no¹a² so¹sxā³ sa²hau³ko³kxi²sah¹lxai³hē¹li¹, a²nū²a² ka³lxai¹tū³ka³txai²na² ā³nū²kxi²sa²sxā³ ān³kho³kxi²sain¹kxa²yan³ti³su¹. Nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³ju³ta²na² ko³nxe³te² a²yāu³ka³txi³nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²ain¹to³ha²kxai³ ā³yxo²thu²ka³kxain¹ka³tu³ i³wxan¹to³te³nah¹lxai¹:
 – Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ yxo²xūn³txi³ i³kwa³na³ain¹to³te³nah¹lxai¹:
 – Txa²wā¹sū³na² Tah²sa¹ju³ta² a²nū²a²nāu³xa²na² i³yau¹ū³yah³lxai³txa³hē¹li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxai² i³kaix1so¹jau³su²

13 Nxe³nxai³ha¹te¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ wā³la³ka³ta³nāu³a¹ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² te³nain¹kxa² so¹lxai³ i³kaix1so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ i³kaix1so¹ain¹tū³ka³txai²na² ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 In³txi³nāu³xa² hxi²ka²hxan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² i³nxa³kxi² i³kaix1so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². i³kaix1so¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:
 – Kan²txi³ ā³si³tē³sah¹lxai³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ i³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa², i³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 15 Ko³nxe³te² a²yāu³ka³txa² a²nū²ai²na² nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² i³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxū²kwai³li³ain¹si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 16 A²nxe³sxā³ i³kaix1so¹tū³ka³txa²sa¹: Si³māu²ah³la² a²i³lxai² ā³xa² Pe²jah³lo²su² nxe³ha²kxai³ 17 Ti³a²kah³la² Se³be³te²ah³la² a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³lai²na² a²lo³na² nxe³ha²kxai³ a²ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa²na² Je³su²jah³la² āh¹i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la².
 – Wxāi²na² ta²li¹ti³hū³ya³hi¹lxai¹. Ya³hin¹ha²kxai³ Bo³a³ner²jah³la² i³yī¹li²nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² nxe² i³yī¹li²jau³su² ta¹hxai²hē¹la². 18-19 Nxe³nxai³ha¹te¹ jā¹nxe³sxā³ i³kaix1so¹tū³ka³txa²sa¹: Ān³tre²ah³la² nxe³ha²kxai³ Fi³li²pah³la² nxe³ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³la² nxe³ha²kxai³ Ma³te²ah³la² nxe³ha²kxai³ To³me²ah³la² nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³la² Au³fe²ah³la² a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Ta³te²ah³la² nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³la² nxe³ha²kxai³ a²nxe³te²a² ā³lxai³sxā³ se³lo²ti³nū³ka³txi³si²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³la² yxan¹nāu³u¹ta²kxai³ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ Je³su²jah³la² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² nxe³ha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txi³nāu³xa²na² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² i³kaix1so¹ta³lun²ka³tu³ sxi²ha² i³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ū³jau³su²

20 Nxe³nxai³ha¹te¹, a²nū²a² ka³lxai¹tū³ka³txa² ān³sa²ki³nū²kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxai²nāu³xa²na² ain¹sxā³, hxi²kan¹ti³ i³yai³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 21 Nxe³jau³xa²na² Je³su²jah³la² a²ya³la²nāu³xā² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ i³sxā³ sa²so¹te³lhxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Wi¹lain³nha²te²la¹ku². Wen¹te²la¹ku². Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³nxa²ha¹te¹ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³sxā³ wxā³sxā³ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³nxe³jah¹la² a²sa³wit³sin²tai¹. Nxe³te²si¹ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² ī³ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī³kaix¹tain¹sxā³ wān³txai²na² ī³yau¹ū³jau³xai²na² ī³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²ai²na² nxe³te²nū³nhū³na³li¹. A²ta³a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³tāu³a¹ Sa³ta³na²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Sa³ta³na²jah¹lo²la³ a²ta³a² nū³kā³txi³khai³xa² ān³sa²tā³hxa³tai¹nx3tho³li¹. 24 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² nū³kā³txa² wā²nxū³h¹lxi³ ā³nhe¹kxi²yhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²hxa³kxi²nyhain¹nhī³nx2na³li¹. 25 Jā¹nxe³sxā³a²wā³tā³xa²nāu³xā² a²nū²su² te²an²tu³ ā³nhai²ta³lxi²sxā³ yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ hxa³tai¹nhī³nx2na³li¹.

26 Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³yo²kwīn¹kxi²nyhu¹sxā³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ kan²txi³ yxau³ai¹nhī³nx2nxa³wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, hxa³khai¹ai¹nhī³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxa¹jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² nū³kxūn³jah¹lo²su² ye²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² kāi³kxi²ti³hex¹nxai¹nhī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹nū³kxūn³jah¹lai²na² i³sxā³ sa²tai³ta³lxi³kxain¹ke³la³te²kxai³ nxe³sān²nū²la² sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ kāi³wxa²so²hxa³thī³nx2na³li¹.

28 A²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²kō³nxe³ju³ta²ī²li³ju³tan²tu³ kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wān³txa² kō³nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na²kō³nxe³te²lo³jau³xa² ī³ye³kxain¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū²ain¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³ain¹tu¹wi¹. 29 Nxe³to³ta¹wān³txa² wai³nxa³jau³xa² e³kxain¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ī³hxi²ka¹tin²tai¹.” Nxain¹jau³su² ain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²kō³nxe³te²lo³tain¹na³li¹.

A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²su¹ju³ta² yū²nxa³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³yan¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³tain¹ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹ ā³wa²su¹ju³ta²nū³a² yū³ai¹nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a² so¹lxi³yū³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³ju³ta² ha³la³je¹nīn³kxai³ ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su² tū³kā³txa² a²wān³txa²su¹:

— Je³su²jah³la² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau²na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hā³ka³nū¹na² a²lon³ti³tāu³xa² ī³yau¹ū³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la² a²lon³ti³tāu³xa² hi²sen³su² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ ha³lo²a² sxi²ha² ti²ta³lo³ka³nāu³a¹ yxau³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² wa²li³si¹hain¹jau³su² ī³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxe³ju³ta²a²nū²a² kāin² tū³kā³txa² Je³su²jah³la² ān³ki³ka³tih³kxa²wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³3sī¹lxi¹. Wxa²hā³ka³na² wxa²lon³ti³tāu³xa² ha³lo²a² he¹ain¹sīn¹na³li¹. ī³ye³kxi¹nxa²ti³te³nain¹sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

33-34 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ā³xa², txa²hā³ka³na² hū³te²su² yū², txa²lon³ti³tāu³xa² hū³te²su² yū² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³sxā³ ān³sa²wa³ti³nha²sxā³ a²nū²a² ā³ki³ka³tih³kxain¹sxā³ ā³wxe³yain¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu² ī²sa²so¹ai¹nha²kxai³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² txa²hā³ka³na² txa²lon³ti³tāu³xā² hū³yah³lxi¹lxi¹. 35 A²nū²a² a²ten³te²ten³jau³su² te²an²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sxā³ kāi³kxai²nān²tu³

a²nxe³te²su² te²he³la³ku³ txa²lon³su² nxe³ha²kxai³ txa²ha³lĩ³ti³su² nxe³ha²kxai³ txa²hã³ka³nu²su² nxe³ha²kxai³ nxe³te²sain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

4

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ã³whĩ¹ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³ye³na² a²yxo²ka³teh³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²wi¹jau³xa²ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² kãĩ²li³khaix¹tũ³ka³txa²ã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², ka²no¹a² ĩ³ye³na² sxa³ka³lo³a² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ kãĩ²li³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²yxo²ha³kxa¹, ĩ³ye³na² a²yxo²ka³teh³nãu³ai²na² yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 ĩ³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² hai³sxa² wa³kxẽn³yah³la² yain³txa³ki³a² wi¹ki³a² wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ã³whĩ¹nũ²nhai¹. 4 ã³whĩ¹tãu³a² ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² tĩh³na² yxo²ki³sa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. ã³yun¹na³tãu³ ai³ka² wxã³sxã³ yai³nhxa³je²nũ²nhai¹. 5 ã³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xa² au³txi³ tah³lxa² yũ³ko³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ kxĩh³nxai²na² kxĩh³nxã² au³lxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ka³lũ³ye²nũ²nhai¹. 6 Ka³lũ³ye²te³na¹ u³je³na³kai²li² wxa²ki³ka³la³ka³tũ³ ĩ³wa³ne²nũ²sxã³ wãn³txi³ye²nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tũ³ yain³ta³ki³a² a²nxe²kxa² au³txi³ sxa²nxa³ha²kxai³ ya²lun¹txi³ye²nũ²nhai¹. 7 ã³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² ha³lo²a² ã³yen³ko³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lũ³xi²ye²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ ã³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ³nha²kxai³ nxe³te²kxai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wa³ne³sa³te³kxi²sxã³ ya²lun¹txi²ye²ha²kxai³ hai³txi³ wi¹ki³la³ ã³ki³i²ye²nxa³nũ²nhai¹. 8 Nxe³yãn¹ta¹ ã³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xa² tũ³tĩn³tũ³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³txa² kãin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kãin² sxa³ye²nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ã³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²tũ³ kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³ ã³nki³i¹ye²ha²kxai³, ã³h¹ã³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²tũ³ ka³lxa¹txi³ ã³ki³i¹ye²ha²kxai³, hã²wxãn³txa³ ã³h¹ã³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²tũ³ wa³li³kha³lhon¹txi³ ã³nki³i¹ye²ha²kxai³ nxe³ye²nũ²nhai¹.

9 Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tũ³, wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa³ki³a² ã³whĩ¹jau³su² a²si³yxau³tãu³jau³su²

10 Ain¹ka³tũ³, hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nãu³kxai³ kãĩ²li³tũ³ka³txai²na² a³li³yai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² nũh¹yxau³hĩn¹kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² on³sxã³ he¹yain¹tũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³ whãĩ²na¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Wãn³txa², ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi²sa²nhĩn¹jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a² ĩ³tih³nxe³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²yu³ta²na² so¹lxi³ wãn³txai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ĩ³nãu³a² sa²hau³ko³jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nũ²ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² hĩ¹na² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. 12 Nain¹kxai²nãn²tũ³,

Wi¹lĩ²ain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ wi¹ne³ka¹nain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. ã³ne³wxe³ain¹ke³la³te²kxai³, a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² sa²ne³wa³tũ³nhai¹nha²kxai³

sa²wa²su¹tai¹nhĩ³nx2na³li¹.

Jã¹nxain¹kxa²yan³ti³su², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² so¹lxi³, ĩ³ye³kxain¹na³li¹, a²nũ²a² ã³xa²su¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Jã¹nxe³jau³su² Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² ka³lxa²na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ã³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Yxãn¹ta¹ jau¹xai²na² ha³ta³nxãn²txi³ ã³ne³wxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³, ìh¹nxet3sxã³ wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³ne³wxe³yah³lxi³hĩ³nxãn¹te²la¹xã³?

14 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² yain³txa³ki³a² wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ã³whĩ¹jah¹lo²su² te²an²tu³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ye³jah¹lo²su² kxa²yã¹nx2na³li¹.

15 A²ki³ai²nãn²tu³ tũh³na² yxo²ka³teh³nãu³a² ã³yun¹na³sxã³ sxa³ye²ki³ai²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²kxa² yã¹nxe³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, ain³kxain¹tãu³a¹, kwẽn¹ta²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹lan²tu³ wxã³sxã³ a²wãn³txa² wi¹jau³xai²na² ã³wa²lho¹kxain¹te²ju²hẽ³li¹.

16 Jã¹nxe³sxã³ a²ki³ai²nãn²tu³ tah³lxi³ju³tai²na² ã³yun¹na³ki³kxa² yã¹nxe³ju³tan²tu³, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²kxa² yã¹nx2na³li¹. Te²nãn²tu³ a²wãn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³ i³ka³li³hai¹nha²kxai³ wãn³txai²na² te³nain¹te²ju²hẽ³li¹.

17 Yxãn¹ta¹ te²na² yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka² yũ²nxa³kxe³yã¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²yã¹nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³ au³txi³ yxo²i²xa³kxe³su² ha³lo²a² ko³nxe³to³nha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³khãu³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wãn³txai²na² wa³su³txi³ sa²yxo²ã³te²ju²hẽ³li¹. 18 A²ki³ai²na² ha³lo²a² ã³yen³ko³nãu³a² ã³yun¹na³ki³kxa² yã¹nxe³ju³tan²tu³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²kxa² yã¹nx2na³li¹.

19 Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² hxi²waut3ta³lxi³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² ta³na², a²ha³teh³nxã³na² yo³hi²ki³txã³na² ta³na² kãin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³na¹ain¹sxã³ kwa² wa³nĩ³lon³sxã³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ nxe³kxa² yã¹nxain¹na³li¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 20 Åh¹ki³ai²nãn²tu³, kxĩh³nũ³xa² ti³ti³nũ³xa² ã³yun¹na³sxã³ sxa³ye²ki³ai²nãn²tu³ wa³li³kha³lhon¹sxã³ ãn³ki³i¹yhe²nũ²nhai¹.

Nxe³kxa² yãx1ju³tai²nãn²tu³, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxa²so¹sxã³ kan²txi³ i³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²a² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² i²li³te²a² jũ¹nxe² wi¹lhini¹sxã³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³ ãh¹ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ãh¹ i²li³te²a² wi¹lhini¹sxã³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³ ãh¹li³nũn³sxã³ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ãh¹ i²li³nũn³te²a² wi¹lhini¹khai¹nxe³sxã³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³, nxe³kxa² yã¹nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Sxi²hẽ¹na² sa²kxi³kxi³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³te³nah¹lxi¹:

– ìh¹nxe³te³lhã³ sa²kix3ki³tẽ³na² ã³thũ²sxã³ sxi²hẽ¹nãu³a¹ tẽ³sxã³ ã³wih¹ki³te²la¹xã³? Hai³txi³ kwa³ta³lẽ³na² ã³tũ¹kxi²wxe³ki³sxa³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³sxã³ ãu³xi²ki³ka³lo³a² a²yu³hẽ³nãu³a¹ ãh³wxe³ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ kĩn³txi³ ãh³wxe³ki³kxai²nãn²tu³ sxi²hẽ¹nãu³a¹ whã²na¹ wxa²ko²ko²ta²nẽ¹te²jai¹ti²ti¹.

22 Jã¹nxa¹jut3su² kxãn³nãu³ãn²tu³ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² oh³na² yxau³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hã³te²a² whã²na¹ wã²nã³ũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yen³kxa² ã³ho¹ain¹kxa² whã²na¹ i³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wi¹.

23 Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txai²na² wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.

24 Wxa²kã³nyhu¹ah³lxin¹kxa² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² kã³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. ã³wa²to²hi² kã³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹.

25 A²nũ²a² yen³kxi³nh²te²na² ãh¹ kã²non³sxã³ yen³kxa² ã³hũ¹nyhain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa²jũ¹nxe² yũ³kxan²ti³ sa²sai¹xi²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa³ki³a² a²wen¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

26-27 Nxe³ha²kxai³la¹, ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xa² yā¹nx2na³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹. A²nũ²a² hai³sxa²nāu³a¹ yain³txa³ki³a² wxa²sa²tāu³wa³ya²txũ³lhain¹sxā³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³, ka³nxah³ti³na² āu³xi² a³lan²tin³na² ĩ³sa²yxau² jā¹nxe² jā¹nxe² nxe³kxai²nān²tu³ a²ki³ai²nān²tu³ wi¹ka³lũ³xi² wi¹we¹ni² ye²nũ²nhai¹. Yxān¹ta¹ a²nxe³ki³ai²na² ĩh¹nxet3sxā³ wi¹ka³lũ³sxā³ wi¹wen¹te²sin²ta²ku². Kĩ³nhai¹. Ko³nxe²ki³sxa³nhai¹. Nũ²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nx2na³li¹. 28-29 Kxĩh³nũ³nāu³a¹ yxau³te²ki³a² kwa²hāi¹nxe² ān³ki³i¹ye²nũ²nhai¹. A²wi¹lhĩn¹ju³ta² kãun³sxā³ ka³lũ³ka³tu³ a²nxā³nxa² ka³lũ³ka³la²na³na¹. Nxe³ka³tu³, a²wxi²a² ā³wxi²i²sxā³ ā³wxi²kan²kxi²na³na¹. Nxe³ka³tu³ hai³sxa² wa³kxēn³yah³la² wān³txi³kxai³lu¹: “Ka³ya³txa² kan¹na²hē³ni¹. Wxa²nāu²so¹jah³lxi³hē¹ni¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Txa²wān³txa² yā¹nx2na³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi² kãi²non³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

30 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² yā¹nx2na³li¹. 31 Nxe³te³nah¹lxi¹. Yain³txa³ki³a², Mos³tar²ta³ki³a² yā¹nx2na³li¹. Nxe³ki³ai²na² kxĩh³nũ³xa² ũ³whĩ¹ki³tāu³a¹ hĩ³ne³ka³ki³a² yxo²ha³kxa¹ ki³jũ¹lxi²sa²sai¹ki³ai²la¹wi¹. 32 A²nxe³ki³ai²na² ki³jũ¹lxi³khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki¹ai²na² ka³lũ³nũ²la² wi¹wen¹nũ²la² hai³sxa²tē³kxa² ā³wa²tot1sa²sai¹nũ²nhai¹. Hi³a²khai³xa² wen¹nũ²nhai¹. Nxe³sxā³ ai³ka² ā³wxā³ha²kxai³ yeh²nxi³nũ²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² sa²yxow²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹la² ĩ³ā³lxa³ti³hi¹txā²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wi¹lhĩ¹na² jũ¹nxa² so¹lxi³ yxo²i²sah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na² ĩ³kãi²non³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ka³lxa¹jau³xa² te²u¹jā¹nxe³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nũ²a² hxi²kan¹ti³ wi¹ko³nyhain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²si³yxau³tāu³khai³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² so¹lxi³ wā²nxũh¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ī³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ sũ²ni²khai¹nxũ²la² Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³ye³na² Ka³li³le²a² ye³na² yxo²ha³ti³lhi³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³te³na¹, a²nũ²a² nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ wxā³sxā³ ān³sa²ki³nũ²kxain¹tũ³ka³txa² ĩ³sa²si¹hā³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³khai³nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹ ka²no¹a²ka³lo³ai²na² ũh³nxũ³sa²tā³nũ¹xi²sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² ka²no¹a² ā³ka³lo³a² kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³ka³lo³nāu³xa² ai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxain¹tāu³a² kãin² sa²xit3jain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²xit3sxā³ ĩ³yau³xa² sa²so¹sxā³ sa²ta³kāu³sxā³ sa²ka²la¹so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka²no¹ai²na² ĩ³ni³sa²wi¹sxā³ ā³nũ¹te³lhxā³ yain¹ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxe³hĩ¹kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka²no¹a² si³ka³la³nhāu³ā¹ sxa³sxā³ āu³xi²nũ²la² wā²la²ka³lo³a² ān³ne³ka²la¹nha²sxā³ sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³tu¹lxi²si¹hain¹jau³xa²sa¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Nxet3sĩ¹lxi¹. ĩ³lo³nxi²nē³te³lhxā³ sĩn¹na³li¹. Hxi²waun³ta²kxi¹nha²sĩn¹nxān³ji¹wi¹? Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³sa²yxau³sxā³ i³txai²na² ĩ³kwaĩ²kwaĩ²kxi²ha²kxai³, ĩ³yau³xai²na² ĩ³ye³kxi²ha²kxai³:

— Ā³yit1sxā³ ā³nhāu²no³txa²sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³txai²na² ā³wxe², ĩ³ye³nai²na² ā³nhāu²no³ti² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yuh³li³nx2ti³ji¹wi¹? Hãi¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ yxo²ĩ²jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ ĩ³yon²ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³jah¹lo²tan³te²la¹xã³? Jah¹lai²na² wãn³txa² it3ta² ũn³ju³ta² ã³wxe³si¹jau³su² ĩ³ye³na² sa²hãu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5

Ko³nxe³te²yãu³ka³txa²nxũ²kwai³li³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³nai²na² ã³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ha³lo²a² Je³ra²sa² nũ³ka³txa² yxau³ta³ko³xa² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 ã³wi¹hain¹tãu³a¹ Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² a³li³tãu³a¹ a²nũ²a² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ ne³khou²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3-4 A²nxe³jah¹la² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²ko³nãu³a¹ yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹ti³ ũh³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ kwa³thi³lĩh³na² sa²hxi²kĩ¹i² sa²yux3kĩ¹i² nain¹to³kxan²ti³ ya³lot3sxã³ ĩ³hxau³kxi²nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²kan¹ti³ ĩ³hau³kot3tain¹to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

5 A²nxe³jah¹la² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²ko³nãu³a¹ nũh¹yxau² wã³la³ka³txa²nãu³a¹ nũh¹yxau² ka³nxah³ti³na² wxan¹to³hi² tah³lxa³ka³ta² to¹ka³ta² ũ³yho³li³nha²to³hi² a³lan²ti³nha² jā¹nxe³to³hi² nxe³yain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² u²ten³sa²tã³sxĩ²tãu³ yãn³txi³ ĩ³ha²no¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³sa²nẽ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7-8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²ta³a² ko³nxe³jah¹lãi³. Wa²li³txu¹li¹. Jah¹lai²na² wxa²nxũ²kwai³li³txu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ in³jah¹lai²na² sa²kxai³lu¹ wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Tah²si¹lxi¹. ĩh¹nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹? ĩ³khãu³lhxa³ti³sa²txa³hẽ¹li¹. Txa²wãn³txai²na² ĩ³wã³txi³sain³nxa²ha¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² oh³nãu³a¹ yxau³jah¹la² hi²sen³su² ain³kxi²sa²jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³te³sxã³ ĩ³yĩ¹li²nhãn¹ji¹wi¹, wxa²i³lxa²su¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²i³lxa² Yxo²ka³lxa¹jah¹lo²sa¹wi¹, ka³lxa¹khaix1te²sa²sĩ¹nha²kxai³lu¹.

10 Jã¹nxa¹jau³su² ta²ko¹xai²na² a³li³si¹sa²nhĩn¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³sa²sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³hĩ¹nãu³a² wã³la³ti²ka³nãu³a¹ ka³yxuh³xa² kwa³jan³ta² yxa³kxa² ũ³yhait1ho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ain¹ye²ha²kxai³ a²ta³a² nũ³ka³txa² a²wãn³ti³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³sain³te³nah¹lxi¹:

— Yxa³kxa³nãu³xai²na² ĩ³sa²si¹hã³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ka³yxuh³xai²na² ã³nxũ²kwai³wi¹ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³ti³kxai³lu¹:

— Jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³, a²ta³a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² wxa²nxũ²kwai³li³ain¹sxã³, yxa³kxi³nãu³xai²na² ã³nxũ²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ yxa³kxa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² yxo²ha³kxa¹ a²wã³la³ti²ka³nãu³ai²na² ã³ni³hi²kan³sxã³ ĩ³yen³nãu³ai²na² ã³yu¹nũ³sxã³ ĩ³lo³nxi² ya²lun¹ti²hxn³ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³ha²kxai³lu¹ yxa³kxa² nũ³ka³txai²na² a²wa³kxën³ti³nãu³xa² sa²kxai³lu² yuh³lxa³txi³ ã³ni³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²yhe³nai²na² ã³ni³hi² Je³ra²sa² nũ³ka³txa² a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³ni³hi² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ha³lo²ai²na² ĩ³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ aun³ti² wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², ha³lo²ai²na² ĩ²te³lhxã³ka². 15 Aun³ti² wxã³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ha¹txai¹nha²kxai³ in³txai²na² a²ta³a² nxũ²kwai³li³nyhain¹jah¹lai²na²

ĩ²ai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². In³txai²na² wã²la² wi¹wi²kxi²nha²sxã³ yxau³ha²kxai³ wi¹lxon³kxi² yxau³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a²nãu³xai²na² ĩ²ain¹tãu³, yuh³lã¹khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16-18 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²nũ²a² ha³la³je¹nai³kxai³ ha³lo²a² ĩ²ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹ ĩ³ye³sxã³ aun³ti² wxã³ain¹tũ³ka³txai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txain¹te³nah¹lx¹, a²nũ²a² ko³nxe³te² a²yãu³ka³txi³nãu³xai²na² nxũ²kwai³yxau³jah¹la² we²nxi²ju³ta² ha³ta³nxain²txi³ ĩ³yau¹ũ³ai¹nha²kxai³ yxa³kxa² nũ³ka³txa² ĩ³ya²lun¹ti³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² aun³ti² wxã³ain¹tũ³ka³txai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²ha³lo²a² ko¹xai²na² wxa²li³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wa²li³te³lhxã³ nxe³ha²kxai³ ka²no¹a² ã³wih¹ka³tũ³ a²nũ²a² a²ta³a² nxũ²kwai³li³yain¹jah¹la² wxã³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Ā³si³tẽ³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Yxã¹ta¹ hai³txi³ Je³su²jah³lo³la³ hãi¹nxe² wxã²nã¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² a²wã³ti³kxai³lu¹:

– Wxa²sxi²yhe³na² wxa²ya³li³nãu³xa² sxi²ha² ĩ³txu¹li¹. Nĩn¹ka³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² kãi³kxi¹nxa²ju³ta², ĩ³hen³txi³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³sxã³, a²sxi²yhen³nãu³xai²na² hxi²ka² hxa³jen³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² kãi³kxi²ju³ta² ĩ³hen³txi³sxã³ ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² ĩ³wã³wã³txi³kxi²nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Jai²rah³la² Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³ye³na² a²yxu²ha³tih³nãu³a¹ Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² ã³yo²ha³ti³sa²sai¹ka³tũ³ a³li³hĩ¹na¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ã³nũ²kxain¹sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22-23 Nxe³ju³ta² in³txa² a²ĩ³lxa² Jai²rah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jai²rah³lo²su² te²kxai³lu¹ wxã³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ka³tũ³, ã³ka³ti³wxe³sxã³, ĩ³wã³txain¹te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²ka³ne³lxa² ya³lu²kxi²sa²tẽ³na³li¹. Wxã³sxã³ txa²ka³ne³lxa²na² wxa²wxai³kxi¹sẽ¹li¹. Nĩn¹kxai²nã²tũ³ we²nxi²xi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², Jai²rah³la² ã³si³tẽ³kxa² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³ki³ka³ti³kxain¹sxã³ ã³kax³tũ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txu¹ha² ĩ³ton³kxi²ta¹ka³lxa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

25-26 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² nxe³tau³ta² ka³na³ka³na³ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² kãin² ĩ³ton³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²ka²hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³sxã³ kwẽ³ko³nhĩ¹nai³ta² sa²kxai³lu², ĩ³si³ti³hon³ka³txa² ã³nĩ³ton³ ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ hĩ³ne³kxa² hoh³li³sa²jah³la² ĩ³ta³ka³txai²na² o²la³kxi²te³lhxã³ a²ha³teh³nxã³nxa² ũ³yho³hi²txã³nxa² hãi¹nxe³ti³xa² ũ³hũ¹hxa³tain¹kxan²ti³nũ¹ hai³txi³ we²nxi²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³ khãuh³li³ton³nha²ha²kxai³ hãi¹nxe³sxã³ ã²la² kãin² ĩ³ton³to³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². 27 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² we²txi²jau³su² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wxã³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³hit¹sxã³ ã³yau³son³kxi²ka³tũ³ a²wã²la²ka³lo³a² wxa²to³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Nxe³ju³ta² ta¹ka³lxai²na² a²ẽ¹nã¹jau³la³ ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³a² he³la³ku³ wxa²to³kxi²na¹kxai²nã²tũ³ we²nxi²sa³tũ¹xã¹. Nxe³nha²sxã³ wxa²to³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 29 Wxa²to³kxi²ka³tũ³ wa³su³txi³ ĩ³ta³ka³txai²li² we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

— Txa²nũ²ai²na² wa²su¹wa²sun¹khaix¹sa³nhã¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²sĩ³na² wi¹la¹tãu³a² so¹kxi²sain¹na²na¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³a²nũ²a²nũ³kã³txai²na², a²nxũ²kwaj³ye³la³nãu³a¹ã³sa²wa³tĩ³nha²sxã³ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹te²la³ta³ txa²wã²la³ka³lo³ai²na² wxa²to³syah¹lxin¹si²lxi¹? Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹⁻³² Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³li³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kãi²li³tũ³kã³txai²na² ã³ki³ka³ti³kxi²wxe³sxã³ ãn³to³nxain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³nxai¹nha²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “ĩh¹te²ta³ wxa²to³sain¹ji¹wi¹?” Nxe³nhĩn¹jau³xai²na² ĩ³ye³nhĩn¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a²wxa²to³te²a²ĩ²te³lhxã³ Je³su²jah³la² sa²wa³ti³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Yxãn¹ta¹tu¹ha³ka³lxai²na²sa²kxai³lu², ju¹ta²na²sa²kxai³lu²ã³ne³wxe³khai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, kãin²yuh³lxi³ha²kxai³ ĩ³ka³ta³txa³sa²ha²kxai³wxã³sxã³ Je³su²jah³la²ã³ka³ti³wxe³ka³tũ³ ha³lo²a²hãi¹nxe³ti³xa¹ ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sã¹nxi¹. Yxo²ĩ²sa¹nha²kxai³ we²txi¹nxa²ha¹xĩ¹. Wa²su¹wa²su¹yxau²xai³txa²hẽ³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Jai²rah³la²wẽ³sa²ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²si¹jau³su²

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²nyhain¹tĩ³kxai³lu² a²nũ²a²ka³na³ku² Jai²rah³lai²na²sxi²ha²wxã³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jai²rah³lãi³. Nxet3sĩ¹lxi¹. Wxa²ka³ne³lxin³txi² ya³lu²kxi¹nx²na²li¹. Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³hxi²kãu³kãu³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁶ Nxe³kxan²ta¹ jau¹xai²na² ĩ³ye³kxain¹kxan²ta¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹sxã³yxo²ĩ²sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁷⁻³⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu¹, a²nũ²a²nãu³xai²na²ã³si³tẽ³kxain¹te²nãu³xa² ha³lo²a² yxau³sxã³ wahx3nxe³si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Pe²jah³la² so¹lxi³, Ti³a²kah³la² so¹lxi³, Jo³ãu²ah³la² Ti³a²kah³la² a²lo³na²so¹lxi³, Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxah¹lxi³sxã³ a²sxi²ha² yau³son³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ thĩ¹nai²li² a²nũ²a²nãu³xã² yxau³te²nãu³xa², kãi²nxon³sxã³, kãin²nãn³ti³sxã³ hxi²kãu³kãu³nha²sxã³ he¹li³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁹ Nxe³ju³ta²kxai³, Je³su²jah³la²ã³wih¹sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ hxi²waun³txi³nha²sxã³ kãin²nãn³khaix¹yah³lxin¹ji¹? Hai³txi³wẽ³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hãi¹nxe³sxã³ kãin²ãu³xi²na³li¹? Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁰ Yxãn¹ta¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² yxo²ĩ²ai¹nxa³jau³su² ĩ³yxo²kwa³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ aun³ta²li³si¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²wĩ³na² so¹lxi³, a²hã³ka³na² so¹lxi³, Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²so¹lxi³ sxã³ Je³su²jah³la² tẽ³li³yhu¹sxã³ a²wẽ³sa² sxa³thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ ã³wi¹hain¹ka³tũ³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wẽ³sa² a²hxi²ka² hxi²ki³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³sãi³. ĩ³sa²yxau³nxi¹. Nxe³nxa²ha¹xi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴² Nxe³hĩ¹na¹ wa³su³txi³ wẽ³sa²kxai³ ĩ³sa²yxau³ka³tũ³, ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la², wãi²ta²wẽ³sa²kxai³la². Nxe³ju³ta² ãn³si³tẽ³kxi²tũ³kã³txai²na² kãin² wã³txi³lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴³ Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, yxo²xũ³txi³ ĩ³kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta²na² a²nũ²a²ã³xa² ĩ³hen³txain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹nxe³sxã³ wẽ³sai²na² yain³txa²ũ³hũ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

kāi³ki³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lo³ta³wxe³ki³si¹jau³su² ī³hen³txi² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ka³lxa¹txi³ nxū²kwai³li³si¹hai¹ni² a²nū²a² ī³ton³te²su² te²a² ka³lxa¹txi³ o²lyau³xa² a³se³to²na²yau³xa² tē³sxā³ wxa²ne³to¹la³kxi²sxā³ ī³we²txi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² su²lhā³jau³su²

14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² kāi³ju³ta² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹jau³xa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ī²li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

– Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹lo²su² ya³lu²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ha²kxai³ hī¹na² a²yen³kxa² hxi²kan¹ti³ kāi³ain¹na³li¹.

15 Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² ī²li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

– E³li²ah³lo²su² te²la¹i¹. Nxe³ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² ī³lxi³nūn³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lai²la¹i¹. Kxā³nHXI¹nai³tā² ī³sa²si¹hā³nē³kxu¹jā¹nxe³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²ka³tu³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

– Ha³la³je¹nai³tā² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ū³nhe³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. A²nxe³jah¹la² hī¹na² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

17-18 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²lon³na² a²ī³lxa² Fi³li²pah³la² ī³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Fi³li²pah³lai²na² a²sxe³xa³ka³lxa² a²ī³lxa² E³ro³ti²a³ka³lxa² ī³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². E³ro³ti²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³lu² hait1so¹kxi²yha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² ī³tih³nxe³jau³xa²sa¹:

– E³ro²jah¹lāi³. Nxet3sī¹lxi¹. Wxa²lon³na² Fi³li²pah³la² a¹he¹na³li¹. Nxe³kxa²yu³su² a²sxe³xa³ka³lxa²na² hait1so¹kxi²yha¹hin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Kāi³in¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² te³nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ E³ro³ti²a³ka³lxa²na² a²hi²sen³kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ī³xan³ta³kxi²khai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ i³ain¹sān²sxā³ sa²tai³kxain¹sxā³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxa²yu³su² E³ro³ti²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² ī³su²lhā³ti³ten³khaix1ain¹ta¹ hxi²kan¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

20 Hxi²ka¹nai¹nxa³ju³ta²sa¹: E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ wain¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹. A²kō³nxe³ju³ta³la³ yū³ti³hex1jah¹lo²sxa³xā¹. Yuh³lxi¹na¹nhā¹, Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²su¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²sxe³xa³ka³lxa² an³txi³ju³ta²kxai³

ī³su²lhā³ain¹kxa²yan³ti³su² E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² ā³non²ta³kxi²to³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²sxā³ kāin² yuh³li³to³nha²sxā³ ī³wā³wā³ta³kxi²nha²kxan²ti³nū¹ ka³lih³kxi²nha²sxā³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³to³ta¹ a²ha² yan³nāu³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hā³ka³na² ē¹na² a³li³la¹hain¹ju³tai³tā² ain³kxi¹xi²nha²te³lhā³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāi³ain¹ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³lxa¹txi² so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xā² hāi¹nxe³ti³xa² ka³lxa¹txi² Ka³li³le²a²ko³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ka³lxa¹txi², nxe³ain¹ka³tu³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ a²yain³txa² ka³lxa¹txi³ kāin² ī³yai³ni², yain³txi³yau³xa² ūn³jau³xa² kāin² ī³na², nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ E³ro³ti²a³ka³lxa² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Hī¹na² txa²ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Hī¹na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² su²lhā³ai¹na¹ju³ta³nū³a² ain³nha¹nhā¹. Ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ju³ta²kxai³ E³ro³ti²a³ka³lxa² a²ka³ne³lxa² ya³sxā³ a²nū²a² ā³yā³nū²kxain¹thi³nāu³a¹ ā³wih¹sxā³ nūh¹ ā³ha³te³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² E³ro²jah³la² kāin² ī³ka³li³kxi², E³ro²jah³la²

ĩ³ka²la¹tũ³ka³txa² kãin² ĩ³ka³li³kxi² nxe³yhain¹te³nah¹lxi¹ E³ro²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹
wãn²ta¹ka³lxai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Yã¹te² yen³kxa² ten³nxa²ji¹xi¹? A²yen³kxa² a²te³nĩn¹kxa² ĩ³wã³txi³san¹kxai²nãn²tu³
ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Jã¹nxe³sxã³ E³ro²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ ĩ³ha³la³tãu²so¹sxã³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹,
ĩ³wã³txi³san¹kxe³la³ti¹. Ki³han³nxa³xi¹. Nxe³ju³ta² txa²wãn³txai²na² ĩ³wa²li²na¹ke³la³te²kxai³,
Txa²wã¹sũ³na² a²ko³nxe³ju³ta² ũ³hũ¹sa²hĩ³nx²na³ni¹. Jã¹nxe³sa²kxa²yan³ti³su² na¹nhi¹.
Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ wãn²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxã³ a²hã³ka³na²
ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– Hã³kã³. Nxe³nxi¹. Yã¹te²a² yen³kxa² ĩ³wã³tain¹hĩ³na¹te²la¹ku²? Na¹nhi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹:

– “Jo³ãu² Ba³tis²jah³la², ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nẽ³jah¹la² a²ne³ka² so¹lxi³
ten³sa³nha²wi¹.” Nxe³txai¹nhẽ³ni¹. A²hã³ka³nai²na² wãn³txa² ĩ³wã²lũ³xi²jau³xa²
ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²wãn²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ã³ni³hi² ĩ³whi¹xi²ka³tu³ a²hxi²kan¹te²a²
sa²kxai³lu² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Jo³ãu² Ba³tis²jah³la², ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nẽ³jah¹la² a²ne³ka² so¹lxi³ pra²ta²ka³lo³a²
ũ³yhe³hẽ²ti³sxã³ ũ³hũ²xa¹sẽ¹li¹. Kwẽn¹tai²na² ten³sa³nhai¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³ju³ta²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na² ĩ³ãin²txi³khaix¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹ ha³la³je¹nĩn³kxai³ a²wãn³txai²na² a²yen³kxa² wãn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹te³lhxã³
nxe³jau³xai²na² yxo²an³ta³ti³ e³ain¹jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²i² ain³kxi²
nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wãn³txai²na²

ĩ³wa²li²ju³ta³la³ ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ẽ¹nãu³a¹ o³nxa³jau³su²
ĩ³ye³kxain¹kxa²yan³ti³su² Sũ³na² ko³nxe³ju³ta³la³ ũ³hũ¹ain¹kxa²yan³ti³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

27-28 Nxe³ha²kxai³ kwẽn¹ta²kxai³ so³ta²to²jah¹la² ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ãu²
Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹sxã³ tẽ³sxã³ wxã³si¹hain¹jau³su² ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ain¹ka³tu³, so³ta²to²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a³li³sxã³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² yu³la² kãin²ta³wxi²a² tẽ³sxã³, Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka²

ũ³nhe³ki²lho¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a² ũ³yhe³hẽ²ti³so¹sxã³
a²wãn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹ka³tu³ ta¹ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hã³ka³na²

ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². 29 Nxe³ju³tai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa²
ain³kxain¹ka³tu³ ya³lu²tai²na² a²ne³ki³la³ yũ²nxa³sxã³ a²nũ²a²nãu³ai²na² so¹lxi³ so¹sxã³

sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a²ka³lxa²nãu³xa²yai³nain¹jau³su²

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hã³ta³nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²,
ã³wã³lain¹ka³tu³ a²yen³kxa² kã³ain¹ju³ta² a²yen³kxa² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³yau¹ũ³yhain¹jau³xa²

a²hã¹nxe³ti³xa² Je³su²jah³la² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 31 Nxe³hĩ¹na² a²nũ²a²
ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ²te³lhxã³ ã³tĩ³i² wxã³li² jã¹nxe² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² whã²na¹, hxi²kan¹ti³
yain³txa²ha³ta³nxãn²ti³ ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la²

a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² nũh¹ ã³nxai³ya³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nũ¹ã¹ jũ¹nxe²
ĩ³ye¹nxi²ya³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Ai¹nha²kxai³ ka²no¹a² nũh¹ ã³wi¹hain¹ka³tu³ ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa²
ã³nxai³te³lhxã³ wa²li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Yxãn¹ta¹ wa²li³ain¹ju³ta² a²nũ²a²nãu³xai²na²

ĩ²ai¹nha²kxai³ ain³kxi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ sxi²yhen³nãu³xa² hã¹nxe³tĩ³xa¹
wa²li³sxã³ a²yu³kxa² ã³ni³hain¹ka³tu³ a²ko¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na²

sa²kxai³lu² a²ne³hē³txa¹ ā³wi¹hū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu² ān³yo²ha³ti³lhi³nū²la² ka²no¹a² a³li³ka³tu³, a²nū²a²nāu³xai²na² ka³lxa¹tū³ka³txai²na² ĩ²ain¹tāu³ Je³su²jah³lai²na² āin²ta³lxi³nha²ta¹hxai²hē¹la².

Āin²ta³lxi³nha²te³nah¹lxi¹:

– Tū¹ka³txai²na² o³ve²a³ nū³ka³txi³hū³na³na¹. O³ve²a² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah¹la² yū²nxa³kxe³hū³nxe² hxi²kau³kau³nha²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³hū³na³na¹. Nxe³ha²kxai³ ā³nāin²ta³lxi³sa³nhā¹. Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ka³lxa¹jau³xa² ĩ³yau¹ū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

35 Nū²la² sū²ni²khai³nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³ yū²nxa³ti²tu³wi¹. Hī¹na² ka³nxa³hi²tē³na³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²nān²tu³ ĩ³sa²si¹hā³txain¹sī¹nhē³li¹. Ha³lo²ai²na² ta³nxa², sxi²yhen³nāu³xa² ta³nxa² a²yain³txa² so¹kxain¹si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³txain¹sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Wxāi²na² ũ³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹, a²yain³txa²sa². Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nha²wi¹. A²nū²a² nū³ka³txai²na² yain³txa³tū³xa² te³nain¹tū³xa² kāin²khai¹na³li¹. Nxe³tū³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa² wa³ko³ni² yxau²xai³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ũ³yho³hi²nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³hex¹sa²sī¹nx³nhai¹. Ĩ¹nxe³thī³nha¹ji¹ku¹? Nha¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Yain³tū³xa² yū³ah³lxin¹tū³xa² ai³sxā³ wxa²hau³ko³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ wxa²hau³ko³ta³lu²nain¹ka³tu³ ĩ³hen³tain¹jau³xa²sa¹:

– Yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³xa² yū² ai³na² ha¹li¹ yū² nxe³sīn¹nīn²su²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Si³sa³yu³ta² au³ju³ta² ā³nhai²wxe²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Ha³na³ka³lxi² ā³nū²kxi²sxā³ jū¹nxe² so¹lxi³ ā³wxe², jū¹nxe² so¹lxi³ ā³wxe² jā¹nxe² nxe²xai³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²ka² hxi²sa³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi¹xi²nū³ka³txa² a²nū³ka³txi³su² ha³na³ka³lxi³ ā³wxe² jā¹nxe² jā¹nxe² ā²la² kāi²lxi³tū³ka³txa² ā³wxe² nxe²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 41 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ yain³tū³xai²na² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³xa² wxa²sa²so¹xi² ai³nai²na² ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ten³sa²tā³ka³la³yo²nū²la² a²yain³txa² Txa²wā¹sū³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²yain³tū³xai²na² so¹sxā³ wxa²nāu²lxi³sxā³ nxe³tū³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ũ³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ũ³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ ai³nai²na² wxa²nāu²lxi³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ũ³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

42-43 Nxe³ka³tu³, a²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ĩ³yain³tain¹ka³tu³ ũ³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain³txa³tū³xa² ai³na² wxa²nāu²lxi³kxe³su² ũ³kxain¹nxa²ha¹te¹ a²wā³kxi³kxai³ wā²nxa³kxa² so¹sxā³ ha³ti²a² hxi²ka² hxi²sa³ nē³nha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nū³te³na², ne³ki¹lhain¹ta¹hxai²hē¹la². 44 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu², in³txa² nū³ka³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² 5.000 nxe² yain³tū³xai²na² ĩ³yain³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

45 Nxe³nxa²ha¹te¹, kwēn¹ta²kxai³ yain³ta³lun²ka³tu³ Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxi²na² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye³nai²na² Bet³sa³i²ta³thī³na² yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xin³txi² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹haun¹ta²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 46 ĩ³sa²si¹haun¹ta²ain¹ka³tu³

nũ¹xai³sxã³ wã³la³ka³txa² wxa²ka³la³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nũ²la² ka³nxa³hi²nũ²la², ka²no¹a²ka³lo³ai²na² ĩ³ye³na² nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² ne³hẽn³kxa² hãu¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxĩ³, ha³lo²a² nũ¹he¹ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 48 Nxe³tãu³a¹ i³txa² nũ³kxũn³txi³ ka²no¹a²ka³lo³ai²na² sa²ne³khau²kxain¹ju³ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² hxi²kan¹ti³ ũ³kwa³lxĩ¹nha²sxã³ ai³ai¹nxa³ju³ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²na² a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxi²ti³xa² Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²yu³kxa² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Ā³wa²to¹tai¹na¹tũ¹xã¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Yxã¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ã³wxã³ju³ta² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Ya³lu²te² yãu³ka³txi³sa²lxã²nx3nha²khi³. Nain¹jau³su², ĩ³wxan¹sxã³ yuh³lxi³khai¹nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 50 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai¹ta³li³na¹we¹. Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹le¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

51 Nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a² wi³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ i³txai²na² wxa²nhãu²no³jain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² kãin² yuh³lxai¹nha²kxai³ kãin² wã³tai¹nha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 52 Nxe³ain¹ju³ta² yain³txi³nũ³xa² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ĩ³yã³lã³tain¹ju³tai³tã² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ yuh³lxai¹nha²kxai³ wã³tai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² ĩ³ton³te² nũ³ka³txa² we²txa³lxi³jau³su²

53 Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³yo²ha³ti³li³ain¹ka³tũ³ ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa² wa²li³hain¹ka³tũ³ ka²no¹a² sa²ha³lo²sa²ta³ain¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² kan²ka³ta² sa²nĩ¹sa²tai³ka¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 54 Nxe³ain¹ka³tũ³ kwẽn¹ta²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ĩ²kxi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 55 Ai¹nha²kxai³, sxi²nhãu³xai²na²

yo²ha³kxa¹ ã³ni³sxã³ ã³wi¹hain¹ka³tũ³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² sxa³ain¹ka³lo³a² whã²na¹ sa²ye³hẽn²ti³so¹nyhain¹ka³tũ³ Je³su²jah³la² a²he¹tãu³a² sa²kxai³lu² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 56 Ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³la² he¹tãu³a¹ ĩ²li³tãu³a¹ sxi²yhen³nãu³a¹ ta³nxa², sxi²ha² ka³lxa¹thĩ³nãu³a¹ ta³nxa², ha³lo²a² ta³nxa² a²nũ²a² wi¹lain³kxi²nha²te² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ĩ³ton³te²a² tẽ³sxã³ sxi²yhe³na² nxũ²kwai³ye³li³nãu³a¹ a²yuh³xa² ũh³wxe³yhain¹ka³tũ³ wi¹lain³kxi²nha²tũ³ka³txa² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wã²la² yo²ka³teh³nãu³a¹ ha³ta³nxãn²txi³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² wxa²to³hũx¹ti³ten³nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²an²tũ³ Je³su²jah³la² wã²la² yo²ka³teh³nãu³a¹ wxa²to³hain¹te²nãu³xa² ha³kxa¹, we²nhxa³sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7

Ju³te²a² si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² ĩ³ti³h³nxe³jau³su²

1-4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa², Ju³te²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² ã³nhai¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ kxã³nxai³tã² txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² a²wãn³txa² ĩ³wẽ³not3so¹ain¹jau³xa², fa³ri³se²a² nũ³ka³txain²txi³ sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹ti² Ju³te²a² nũ³ka³txi³nãu³xain²ti³ yo²ha³kxa¹ sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹ti² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹kxa²yu³su² kãin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sãn²sxã³ ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Kãin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sãn²ki³sxa³kxai²nãn²tũ³ ĩ³yain³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxai¹nha²kxai³, ha³lo²a² a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tãu³a¹ ã³sxã³ sxi²ha² ã³wi¹hai¹nha²kxai³ txa²wã¹nũ²a² hã¹nxe³ti³xa¹ wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nha²sãn²sxã³ ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nhai¹nxa³kxai²nãn²tũ³ hai³txi³ ĩ³yain³ti³hex1nai¹nhĩ³nx2to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Jã¹nxain¹nũ³nha²kxai³, ka³lxa¹txi³ yau³xã³xa² txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² wẽ³not3so¹ain¹jau³xa² fa³ri³se²a²

nũ³ka³txai²na² sa²yo²we¹tain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹: Kwa³ta³lẽ³na² i³na²ki³tẽ³na² wxa²hi³hi³la³kxi², kwa³ta³lẽ³na² te³tu³kxi²ki³tẽ³na² wxa²hi³hi³la³kxi², kwa³thi³lẽ³na² i²li³tẽ³na² wxa²ye³hi³hi³li² nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² ho³lxi³su² tũ³ka³txa² kwa² ã³nhai¹tũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a³li³ka³tu³ wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whã³na¹, ã³sa²nũ²kxi²sxã³ Je³su²jah³la² i³ha¹txi²sxã³ he¹ye²yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, nxe³hĩ¹na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã² i³yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²nã³txa² whã²na¹ wxa²hxi²han³ta³kxi²nhai¹nxa³kxe³tu³ i³yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²na² hxi²nã³ti³sxã³ i³yai³nain¹ju³tai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² hi²sen³su² i²i² ha³teh³nxã³nxa² hoh³lxi³su² tũ³ka³txai²na² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² hi²sen³su² i²i² nxe³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 I³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na², hai³txi³ txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² ã³wẽ³not3sxã³ ũ³hũ¹nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹tai¹nxa³te¹ni²ti¹. Yxã¹ta¹ hxi²nã³ti³ i³yai³nain¹te¹ni²ti¹. Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² ũ³hũ¹nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹tai¹nxa³te²la¹xã³? Nxe³yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxã²na² wi¹lhin¹ki³lxot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² kxã³nhxĩ¹nai³tã² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ye³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lu¹tai²na² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

“Txa²nũ³ka³txai²na² a²yo²wãn³txa² so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²ti³hit1sain¹na³li¹. Yxã¹ta¹ a²ẽ¹nãn¹jau³xai²na². Sũ³na² na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa² yũ³ai¹nxa³wi¹.”

7 Yxã¹ta¹ kwa²hã¹nxe² sa²nẽn¹kxi²sa²ki³lxot3sai¹nphxai²na²hẽ¹li¹. A²wãn³txai²na² i³tih³nxe³nyhai¹jau³xai²na² a²nũ²a² wãn³txa² sa²so¹sxã³ Sũ³na² wãn³txi³su² ki³lxo³jau³su² i³tih³nxe³nyhai¹to³hxai²na²hẽ³li¹.”

Nxe³jau³su² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

8 Wxã²na², te²yã¹nxe³sxã³ kã³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yo²ã³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² so¹lxi³ a²nũ²a² i³wẽ³no³tũh¹nẽ³jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹lxi¹.

9 Wxã²na², sa²nẽn¹nha² kō³nxe³ti³ kã³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxin¹ju³ta²: “Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³la³ i³kwa³na³nẽ³jau³la³ o³nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² wxa²wẽ³not3so¹yah³lxin¹jau³xa² so¹lxi³, a²nũ²a² wãn³txa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹lxi¹. 10 Jã¹nxa¹jau³su² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Wxa²wĩ³na² wxa²hã³ka³nu¹na² wi¹kã³ũh¹xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³jau³xa² yã¹nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wĩ³na² ta³nxa² wxa²hã³ka³na² ta³nxa² kō³nxe³jau³su² nxe³ti³hi¹txain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²a² i³su²lhã³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

11 Nxe³yã¹ta¹ wxa²wãn³txa² e³kxah²lxin¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² i²li³te²su² te²a² a²wĩ³na² ta³nxa² a²hã³ka³na² ta³nxa² yen³kxa² tau³to³nain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: ‘Wĩ³na², nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ũ³hũ³na¹tũ¹xã¹! Nxa¹hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ sa²yat1sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹.” Nxe³ain¹jau³su². 12 Nxe³ain¹kxai²nãn²tu³ wxa²nũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²nũ²ai²na² i³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²yen³kxai²na² wxa²wĩ³na² wxa²hã³ka³na² ũ³hũ¹ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹. Sũ³na² yen³kxai²la¹wi¹, hĩ¹na²su¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. 13 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³khai³xa² i³hxi²ka¹nxa³si¹yah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³lxi¹nha²kxai³ wxa²si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² wãn³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. A²yen³kxa² ã³xa² te²u¹jã¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a² kã³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² ko³nxe³ti³hi¹tē³jau³su²

14-15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nũ²a²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³kaix¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nex³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wã¹yxo²a² ũh³yxo²wih¹nē³kxe³su² hai³txi³ ko³nxe³ti³hit¹tē³lxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²wã¹yxo²a² sa²yxo²sai¹nē³kxe³su² ko³nxe³ti³hit¹tē³na³li¹. 16 A²ne³nxē³na² yũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² ã³ain¹sxã³ sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². ã³wi¹hain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹sxã³ wãn³txai²na² i³yau¹ũ³jau³xai²na² i³wã³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na² ã³ne³to³nxa²lxi³nũ³ta²lu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ko³nxe³ti³kã³ki³ju³ta²nãn²tu³ yain³txi³la³ i²li³te²la³ i³yain³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ ko³nxe³ti³kã³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Jau¹xai²na² ã³ne³wxe³nx2ti³xa³ji¹wi¹? 19 A²yain³txai²na² i³yain³sxã³ txa²wã¹ē¹nãu³ai²na² ã³wih¹sxã³ tan³sa²tã³ki³te²jai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ yain³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hē³la².

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Kwa²hã¹nxe² txa²wã¹ē¹nãu³a¹ tē³ki³jau³xa² ko³nxe³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ne³kxe³kxi²nha²ki³sa²kxai³ hã²wxãn³txa³ txa²wã¹hxi²ka² ko³nxe³ti³ kã³ki³te²ju²hē³li¹. 21-22 Txa²wã¹ē¹nãu³a¹ tē³ki³jau³xa²sa¹. Wãn³txa² ko³nxe³ti³ ain³nha²ki³jau³xa² tē³i², ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² a²yen³kxa² kã³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i², su²lhã³yhu¹ki³jau³xa² tē³i² ã³xa² sxe³xa³ka³lxa¹ ũ³whĩn¹ti³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² ã³xa² wē³sã¹ah³la² ũ³whĩn¹ti³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² yxo²kwai³no³nyhu¹ki³ju³ta² tē³i² a²yen³kxa² ko³nxe³ju³ta² kã³ki³jau³xa² tē³i² ki³han³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ti³hi¹ki³jau³xa² tē³i² kwa²yxo²ka³ka³ti³ e³ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² i³ka³tã³yhu¹ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³sxã³ i³ye³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² yxo²sa³te³txi³ i³ye³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² wãn³txa² wain³jau³xa² sa²yxo²ã³ki³jau³xa² tē³i², nxe³jau³xa²nãu³xai²na² whã²na¹ txa²wã¹ē¹nãu³a¹ tē³ki³te²ju²hē³li¹. 23 Tē³ki³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ne³kxe³kxi²nha²ki³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ju³ta² kã³ki³te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² yxo²i²jau³su²

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² i³sa²yxau³sxã³ nũ¹ã¹ a³li³ain¹ka³tu³ Ti²ro³thĩ³nãn¹ko³nãu³a³ Si³tõ²thĩ³nãn¹ko³nãu³a² ã³nxai³ta¹hxai²hē¹la². ã³nxai³ka³tu³ sxi²ha² ã³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

— Thĩ¹nãu³ai²li² nũh¹yxau³ti³ten³sa³nhã¹. Yxau³na¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² i²kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhã¹. Je³su²jah³la² nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ka³na³ku² te²a² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 25-26 Ain¹ka³tu³ txu¹ha² yau³ã³lxi³ti³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² Si²ri³a³ko³xa² tøn¹ta¹ka³lxu³su² te²a², Kre²ka²yau³xa² so¹lxi³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² a²ka³ne³lxa² i³ton³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxau³ju³ta² ain³kxi²ka³tu³ wxã³sxã³ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² ãn³yxo²thu²kxi² ã³yu³ka³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxã³, i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² txa²wē³sa² nxũ²kwai³yxau³na³li¹. Te²su² i³sa²si¹hã³kxi²txai¹nhē³li¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² a²wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 27 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo³kxit¹sã²nhē³ni¹. Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² txa²ya³lxa³khai³xai²na² sa²hau³kot³sã²na¹tũ¹xĩ¹. Na¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² ã³lxi³te²su² sa²hau³ko³tũ³na¹tũ¹xĩ¹. Nxe³jut³sũ³ju³ta²sa¹. A²wi¹lhĩn¹khai¹xa² a²wē³ha³lxi³khai³xa²

ĩ³yai³nain¹sã²ka³tu³ hã²wxã³txa³nũ² ã³ta³lo³hẽ²ti²nũ²la² wai³a³lxi³nã³xa² sa²kxai³lu² ũ³yhai¹tain¹te²ju²hẽ³ni¹. Ju¹ta² wain³na³ni¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo³kxit1sã²nhẽ³ni¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁸ Yxã¹ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxa²wãn³txa² wain³khai¹nx2na³li¹. Yxã¹ta¹ wẽ³ha³lxi³nã³xa² ĩ³yai³nain¹kxai²nãn²tu³ a²yain³txa²nũ³xa² a²yu³hxai²na² a³hi²te²su² ã³yã³nũ³nũ¹tã³tũ³xa², a²wai³a³lxi³nã³xa² sa²kxai³lu² ũ³yhai¹tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wãn³txai²na² wain³nũ³na³ni¹. Na¹ha²kxai³ a²yen³kxa² te³nĩ¹kxa², kãi³sxã³ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. Ko³nxe³te² a²yã³ka³txai²na², wxa²ka³ne³lxa² nxũ²kwai³li³na²ni¹. Wa²su¹wa²su¹xai³txu¹ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁰ Nxe³ka³tũ³ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ĩ³xi²ka³tu³ a²wẽ³sai²na² sa²kxai³lu² a²sxa³ka³lo³a² wi¹lain³kxi²nha²sxã³ sxa³ta¹hxai²hẽ¹la². Ko³nxe³te² a²yã³ka³txai²na² yũ³ti³he¹ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Yxo²kan²jah¹la² yxo²we²txi²jau³su²

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ti²ro³thĩ³nãn¹ko³nã³xa² wa²li³xi²sxã³ Si³tõ²thĩ³na² ã³wa²to¹ti², sxi²yhen³nã³xa² hxi²ka² hxa³jen³nã³xa² ã³wa²to¹ti² nxe³sxã³ ĩ³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². ³² Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² hxi²kan¹ti³ha²kxai³ ne³ka³tũ³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² a²nũ²a²nã³xa² hi²sen³kxai³lu² tẽ³sxã³ ai³ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³, jah¹la² wxa²wxait3sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³³⁻³⁴ Nxe³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ in³txai²na² ĩ³yũ³so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a²hxi²ka² wẽ³ha³lxa² a²nũ²a² ĩ³ton³jah¹lai²na² a²ne³nxẽ³na² wxa²ne³tĩ¹la³kxain¹ka³tũ³ ĩ³ka³su³hã¹sã²sxã³ wxa²yu²hẽ³to³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ oh³sĩ³nã³a¹ ten³sa²ka²la¹sxi²ka³tũ³ ĩ³yat1sai¹kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– We²txi¹jxa³hxu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxe³sxã³ in³txai²na² sa²kxai³lu² e³xa³ju³ta² yxo²we²nxi²sxã³ wi¹li³ye³i² nẽ³ka³tũ³ju³ta² we²nxi²sxã³ wi¹ne³kat1sa²tã³i² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁶ Nxe³te³na¹, Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²nũ²a²nã³xa²na² hã¹nxe³ti³xa¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ju¹ta²na² ĩ²yah³lxin¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³hen³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, kãin² ĩ³ye³kxain¹to³kxa² ha³tã³nxã²txi³nũ¹ kãin² ĩ³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁷ Ain¹sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³wã³wã³txi³sxã³ ĩ³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² a²yen³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ wi¹khai¹nxe³sxã³ kãi³na³li¹. Kãi³ha²kxai³, a²nũ²a² ne³ka³tũ³jah¹la² ha³tã³nxã²txi³ hĩ¹na² wi¹ne³kat1sa²tã³i², a²nũ²a² hai³txi³ ĩ³ye³xa³jah¹la² ha³tã³nxã²txi³ hĩ¹na² ĩ³ye³i² nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8

A²nũ²a² ka³lxa¹khaix1te²nã³xa²yai³nain¹jau³su²

¹ Hã²wxã³txa³ a²nũ²a² ka³lxa¹khaix1tũ³ka³txa² ã³yã³ki³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nũ²la² yain³txi³ txa²khaix1ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Tũ¹ka³txai²na² ĩ³ãin²ta³kxi²na¹nhai¹. Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a² ã³si³tẽ³la³kxi² yxau³kxi²sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ yain³txi³la³ yũ³ai¹nxa³ta¹tu³wi¹.

³ Yũ³ai¹nxa³ha²kxai³ heh³ti³ ya²lun¹tain¹kxa²yan³ti³su² hai³txi³ ĩ³sa²si¹hã³ai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹, u¹lxi³ wxã³ai¹nha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³su² ye²ha²kxai³ ĩh¹nxet3sxã³
ka³lxa¹ain¹tũ³kã³txai²na² ĩ³yã³lã³ja³hain¹sĩn¹kĩ³te³ji¹wi¹? Hxi²ka¹nha²sĩn¹nx3nhai¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yã¹te² yain³txi³nũ³txa³ yũ³nx2ti³ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³,
a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² a²wãn³txi³kxai³lu²:

— Nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ³sĩn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹ a²nũ²a²nũ³xa² ã³wxe³si¹hain¹jau³su²
ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹ka³tũ³ yain³tũ³xai²na², hxi²tẽ³nha²nũ²la²

Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²kĩ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²ka³tũ³ wxa²nũ²nũ²lxi³sxã³
a²sa³wi³ha³lxi³nũ³khaix3ai²na² sa²kxai³lu² ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³
a²sa³wi³ha³lxi³nũ³khaix3ai²na² sa²kxai³lu², a²nũ²a² ã³xa² ka³lxa¹tũ³kã³txai²na²

sa²kxai³lu² wxa²nhũ²xai³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ Jã¹nxai¹nha²kxai³, ai³na² wẽ³ha³lxi³su²
kwa²ha³ya³kxa² ka³lxa²nxa³te²a² yũ³ain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²su² hxi²tẽ³nha²nũ²la²

ĩ³wi¹lxon³kxi²kĩ³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi²sãn²ka³tũ³, a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ũ³hũ²xai³ka³tũ³
a²nũ²a²nũ³xai²na² sa²nũ²xai³nyhain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁸ Nxe³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ũ³kxin²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² yain³txa² wxa²nũ²lxi³kxe³su² a²wã³kon³kxe³su²

wxa²sa²wi¹sxã³ ha³ti²a² nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
⁹ A²nxe³sxã³ a²nũ²a²nũ³xa² wa³lĩ³kha³lhon¹tũ³kã³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 4.000
nxe² wa³lĩ³kha³lhon¹tũ³kã³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² Je³su²jah³la²

hi²sen³kxai³lu² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁰ Nxe³te³na¹ kwẽn¹ta²kxai³
Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³khai³xai²na² whã²na¹ ka²no¹a² ã³wi¹hain¹ka³tũ³ ha³lo²a²
Tal³ma³nũ²ta³ko³xa² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² yen³kxa² wã³nxĩn¹te²a² ĩ³wã³txain¹jau³su²

¹¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũ³te²nũ³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu²
tũ³yhain¹sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³wã³txi³sxã³ ĩ³ye³ye³kxa² ĩ³sa²nũ¹xi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Oh³nũ³a² wã³nxĩn¹sxã³ kãĩ³ju³ta² wã²na³ũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³hi¹tain¹jau³su² ĩ³ye³kxi²sai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la², fa³ri³se²a²
nũ³kã³txai²na²sa². ¹² Nxe³sxã³ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ kãĩn² ãĩn²ti³sxã³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wxãĩ²na² yxau²xai³yah³lxin¹tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹ju³ta²
ten³yah³lxin¹nhai¹. ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? A²ya³la³tũ³
ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Hai³txi³ wã³nxĩn¹ti³ ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹ju³ta³la³ wã²nã³ũh¹nx2ti³nxa³lho³li¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³ain¹sxã³ ka²no¹a²ka³lo³a² ã³wi¹hain¹ka³tũ³,
ĩ³ye³na² yxo²ha³ti³nhãũ³ã¹ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa² ĩ³wã¹txi³nũ³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹⁴ ĩ³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ain¹tãũ³a² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³khaix3ai²na² yain³tũ³xa²
ne³wã²na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³na³ka³na³tũ³xa² so¹lxi³ ka²no¹a²nũ³a²
yũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁵ Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² E³ro²jah³la² nxe³sxã³ a²yain³txa² ĩ³wã¹tũ³xa² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Ã³toh³nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁶ Nxe³jau³xai²na² yain³txi³nũ³yau³xai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa² nũh¹ĩ³ye³kxi²nhain¹te³nah¹lxi¹:
— Yain³tũ³xa² yũ³nẽ³lxa³i¹. Nxe³ha²kxai³ nẽ³lain¹na²li¹. Nxe³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁷ Nyhain¹jau³su², Je³su²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tũ³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yain³tũ³xa² yũ³nẽ³lxa³jau³su² e³ah¹lxin¹ji¹wi¹? Ha³lo²a²
ĩ³yah³lxan³ji¹wi¹? Ã³ne³wxe³nx2ti³xa³ji¹wi¹? ĩ³ne³wã³nũn³kxi¹nx2ti³ji¹wi¹?
Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 — Wxa²ye³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ĩyah³lxan³ji¹? Wxa²ne³nxē³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ain³kxi²nyhah¹lxan³ji¹? Nxe³wān²yah³lxin¹ji¹wi¹?

19 Ha³la³je¹nhi¹nai³tā², yain³tū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txi³su² 5.000 nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hū²xai³ai¹na¹hi¹nai³tā² a²yain³tū³xa² a²wā³kon³te²tū³xa² ĩh¹nxe² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxin¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² hxi²ka² hxi²ka² hxi²ka² ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tē³na¹, ne³ki¹sxā³ so¹a³sain¹tai¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³la³je¹nūn³tāu³ai³tā² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txi³su² 4.000 nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hū²xai³ai¹na¹hi¹nai³tā² a²wā³kon³te²tū³xa² ĩh¹nxe² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxin¹thai¹li¹?

Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki¹sxā³ so¹a³sain¹tai¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³nē³wxe³nx2ti³lā²nxān³khi³. Nxe³nx2ta¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ye³han³jah¹la² we²txi²jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² nū³ka³txa² Bet3sa³i²ta³thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thī³na² ā³wi¹hain¹ka³tū³, a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² sa²kxai³lu² ye³han³jah¹la² tē³nū²la² Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³lhxā³ tī³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxa²to³txain¹sī¹nhē³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² ĩ³wā³txi³sxā³ ĩ³ye³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³han³jah¹lai²na² a²hxi²ki³kxai³lu¹ hxi²ki³sxā³, tē³sxā³ ha³lo²a² sxi²yhe³na² yxo²tu³ka³nāu³a¹ ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²ye³na² ye³han³jah¹lai²na² a²ye³na² txa²wā¹yxo²ka²si¹yhau³xa² wxa²ye³wā³lā³kxain¹ka³tū³ a²hxi²ka² wxa²wxai³ain¹ka³tū³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³ju³ta² ĩ²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³han³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ĩ²a¹wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³kat3sū³tain¹na³li¹. Te²su² ā³nxai³ain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² jā¹nxe³sxā³ wxa²ye³wxai³ai¹nha²kxai³, wi¹ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa²wai³wait3sxā³ wxa²sxi²yhen³khai³xai³tā² ĩ³xi²txu¹li¹. Yxān¹ta¹ sxi²yhe³nai²na² ti¹nān²ta³, ā³wih¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Se²sa³re²a² Fi³li³po²thī³nān¹ko³xai²na² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³yī¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxai²nān²tū³ ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³yī¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xā³? ĩ³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³ wā³li²jah¹la² ĩ³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² ĩ³yī¹li¹nxai²nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su² ĩ³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Yxān¹ta¹ wxāi²nān²ta³ ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³yī¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxī¹:

– Wxāi²na² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³jau³jau¹xai²na² a²nũ²a² ā³xa² ĩ³hen³txain¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³¹ Jā¹nxain¹jau³su² Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³xa²sa¹:

– Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹ju³ta³nũ³a² yũ²na³li¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ I³sa³e² a²hxi²kan¹txi³su² te²a² Sũ³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxī³su² te²a² nxe³sxā³ te²nāu³xa² ĩ³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ ĩ³su²lhā³sa²si¹nyhain¹jau³su² ĩ³kwa³na³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ ka³ten³su¹ ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxe³jau³xai²na² yxo²wain³ti³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³yũ³so¹sxā³ ĩ³kwa²kxi²te³nah¹lxī¹:

– Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la², Pe²jah³la² wān³txa²sa². ³³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ sa²wa³ti³nha²sxā³ a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² ĩ²sa²sai¹ain¹ka³tu³ Pe²jah³lai²na² ĩ³kwa²ta³lxī³te³nah¹lxī¹:

– Sa³ta³na²jah¹lāi³. Txa²si³yo³na² ā³waix3txu¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nũ²ai²na² a²ten³jau³xai²na² so¹lxī³ te³ni¹lxī¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Jā¹nxe³jau³su² a²nũ²a²nāu³xai²na² ā³si³tē³kxain¹te²nāu³xa² a²sa³wi³ha³lxa² ain¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

– Nxe³jah³lxī³wxi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²nān²tu³ ā³si³tē³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ā³na¹txai²lxī¹. Te²yā¹nxe³sxā³

yxō²ĩ²sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ĩ³ya²lut1ju³ta³nũ³a² yuh³lxī²nxa³sxā³ ā³si³tē³kxi²sain¹txai²li¹.

³⁵ Jā¹nxa¹jau³su² wxāi²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹la¹tāu³a¹ a³lxī²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yxō²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a²

yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹la¹tāu³la³ a³lxī²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ĩ³hen³txai¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³su²lhā³sain¹kxan²ti³ yxo²ĩ²a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.”

Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxī³syah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

³⁶ Te²yā¹nxũn³sxā³ yuh³nāu³ān¹ta² yen³kxa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxa³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na² a²ka³ten³yu³ta² tĩ¹kxi²kxai²nān²tu³ nxe³te²su² te²na² ju³ju¹ta²na²

a²yo²ha³kxa¹ tĩ¹kxi²hĩ³nx2na³li¹. ³⁷ Ya³lu²kĩ³kxai²nān²tu³ a²ka³ten³sa²kĩ³ju³khai³xa² hxi²kan¹ti³ ũ³yho³hxi²sxā³ so¹xi²kĩ³sĩ³nx2nxa³wi¹. ³⁸ A²nũ²a²nāu³xai²na²

yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹to³hi² Txa²wā¹sũ³na² ā³na¹sxā³ ā³xa²sũ³na² te³nain¹to³hi² nxe³ain¹to³nha³li¹.

A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²nũ²a² ĩ²li³te²an²tu³ Txai²li² ĩ³yāu²lxī² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yāu²lxī² nxe³sain¹kxai²nān²tu³ Txai²li² Sũ³na²

Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yan¹nāu³a¹ wxā³na¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² wxā³na¹tu¹wi¹. Sũ³na² sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² wi¹lhin¹te²nāu³xa²

oh³nāu³a¹ yxau³te²nāu³xā¹, ā³si³tē³kxi²sa²sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹kxai²nān²tu³ āu²li²sa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²li² āu³lxain¹nũ³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

9

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² a²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³sa³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xai²na² yxau³son³na³li¹. Wxa²nũ³ka³txe² i³nxai²na² ka³na³ki²nũ² ya³lu²yah³lxi³xa³ta³lxa¹ ju¹ta²na² i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² i³ã³lxi³jau³su²

² Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²tãu³kxai³lu², Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu² wã³la³ka³txa² kãn³khaix1ka³ta² ka³la³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Pe²jah³la²Ti³a²kah³la² Jo³ãu²ah³la² whã²na¹, Je³su²jah³la² ãn³sa²so¹sã³ ka³la³ya³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³la³ya³hain¹ka³tu³ a²ne³ka³nah²nãu³a² he¹ain¹tãu³a² Je³su²jah³la²nũ²a² sa²yã¹nha²ha²kxai³ã³lxa³txi³ i³we¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². ³ A²wã²la³ka³lo³a² ã³whih²kxi²nha²ka³lo³a² wã²la²yãn³txi³ hã³ka³lo³a² i³ya¹nha²ha²kxai³ kãn² hã³ni² nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³tu³ti¹ye³ha²te¹ta³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴ Nxe³tãu³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² E³li²ah³lu¹ta²na² ain¹sã³a³ka³nxa² wxã³yai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵ Nxe³tãu³a¹Pe²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lã¹i³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹yxau³khaix1sĩ¹na¹nhai¹. Nxe³sĩ¹nha²kxai³ sxi²ha² thi³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³sĩ¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha²txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³sĩ¹na¹tu¹wi¹, ten³nxa²sĩ¹ke³la³te²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxe³ju³ta² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² kãn² yuh³lai¹nha²kxai³ i³wã³wã³ta³kxi²nha²sã³i³ye³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³sĩ³na² hã³thĩ³na² a³hxi²sã³ ãn³tĩ¹kxai¹nha²kxai³oh³sĩ³nã¹ta² wãn³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaix1na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Ain¹ka³tu³ a²ha² kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu²sa²ne³wa³ti³nha²sã³ i²sa²sai¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a²ã³te²su²yũ³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

⁹⁻¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ wã³la³ka³txai²na² wxa²ka³nain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta²na² i²syah¹lxin¹ju³ta²na² a²nũ²a² ã³xa² i³hen³txi³ti³hex1yah³lxi³sãn²txa³hẽ¹li¹. Hã²wxãn³txa³ Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹ka³tu³ ka³ten³ti³ i³sa²yxau³xi²na¹tãu³a²hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² i³hen³txain¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sã³a²sa³wi³ha³lxi³na² kɔn³ton³ti³khaix1ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu²i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya³lu²sãn²sã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² a²si³yxau³tãu³khai³xa²ĩh¹nxe³khaix3te²la¹ku¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹ Nxe³te³nah¹lxi¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² e³jau³xa²sa¹: “E³li²ah³lu¹ta²na² txa²nũ²wxã³tu¹wi¹.” Ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ wãn³txa² jau³xai²na²i³ye³ain¹te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹² Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ E³li²ah³la² wxã³tu¹wi¹. Txa²ne³hẽ³txa² wxã³sã³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹sa²hau³kot3tũ¹sa³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ a²nũ²a²nãu³xa² en²sain¹sã³ kɔ³nxe³ti³kã³ũ¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³a² ha³teh³nxã³nxa² ã³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

¹³ Yxãn¹tah¹lxa¹ wãn³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. E³li²ah³la² ã²la² wxã³na²hẽ³li¹. Nxe³txai³tã² a²hxi²kan¹ti³nãu³a² hi²sen³su² kɔ³nxe³ti³ kã³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³kɔ³nxe³ti³ kã³ũ¹hain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta² ha³teh³nxã³nxa² ã³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wẽ³sa² we²txi²jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² nũ³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xa²wã³kon³tũ³ka³txa² yãu³so³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txi³ ã³xa²hi²sen³kxai³lu² a²wã³kon³tũ³ka³txai²na² ã³ki³ka³ti³kxi²yhai¹nha²kxai³, a²ha³teh³nxã³nxa²a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu² a²wã³kon³tũ³ka³txai²na² i³wã³wã³txi³sxã³i³ye³kxi²yhai¹nha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² nũ³ka³txa² yãu³son³sxã³i³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ain¹tãu³ i³wã³wã³ta³kxai¹nha²kxai³ ã³ni³sxã³wi¹la³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Ain¹te³na¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– İh¹nxe³jau³ta³ i³ye³kxain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Yxãn¹ta¹ ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² tau³ta² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²su² te²a²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Txa²wẽ³sai²na² tẽ³sxã³ tũ³nxa²ha¹wi¹. Ko³nxe³te²a²yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wẽ³sai²na² hxi²kan¹txi³ i³ye³xa³wi¹.

18 A²nxũ²kwai³yxau²na³na¹ nain¹ka³tu³ kĩh³nũ³xa² ti³sa²tã³ yxo²ka²tũ¹yhai¹nha²kxai³kãin² yxo²ka³si³ha²kxai³ kãin² wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³ a²nũ²ai²na² i³kan²ta³kxi²ti³ha²kxai³ain¹na³li¹. Ju¹ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² i³ye³kxai¹na¹li¹, ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa²i³nxũ²kwai³li³si¹hain¹jau³su¹. Yxãn¹ta¹, hxi²kan¹ti³hex¹nai¹nxa³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– ã³ne³tot³syah¹lxa³lxi¹. Yxo²i²nxa³sxã³ wain³txi³ ain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wẽ³sa² tẽ³sxã³ wxã³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Ain¹ka³tu³ wẽ³sai²na² sa²kxai³lu² tẽ³sxã³ wxã³ain¹ka³tu³ ko³nxe³te² yãu³ka³txai²na²sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³tãu³ a²wẽ³sai²na² tẽ³sxã³ i³ka³ta³ta³kxai¹nha²ha²kxai³ kĩh³nũ³xa²ã³ya³hain¹sxã³ ã³nhe¹nhe¹ain¹sxã³ ã³wa³ti³wa³ti³txa¹ain¹sxã³ i³yxo²wxãun¹nha²khai¹sxã³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 21-22 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu² a²wẽ³sa²wi³na²i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– İh¹nxe³hĩ¹nai³tã² ã³nxũ²kwai³wi¹lhai¹li¹? Nxe³sxã³ i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– A²wẽ³son³ti³hĩ¹nai³tã² i³to³nain¹na²hẽ³li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ ha³nxe²a²nãu³a¹ ã³ya³hi²sxã³ã³nhi³li² ye³ka³lxa¹txi³ i³yau³xa²nãu³a¹ ã³ya³hi²sxi³ ã³nũ¹i² nxe³hxai²na²hẽ³li¹, i³ya³lu²si¹jau³su¹. Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹nxa²ke³la²te²kxai³ wxa²hau³kot³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Txa²khãuh³lxa³ti³hit¹sa²sĩ¹ju³ta² i³ãin²ta³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– “Hxi²kan¹nhĩ³nxãn¹ji¹?” Nxe³sa²txa³hẽ¹li¹. Yxo²i²san¹kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa²a²te³nĩn¹kxa² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wxa²hau³ko³txa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹:

– Yxo²i²nxa²ha¹wi¹. Sa²wai³wait³sxã³ yxo²i²nxa²ha¹ju³ta² sa²wet¹sẽ¹li¹. A²wi³na² wãn³txa²ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ã³ni³sxã³ ã³yã³nũ²ki² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² i³ka³tu³ wxi²kan¹sxã³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² i³kwai²kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ko³nxe³te²a² yãu³ka³txãi³, ne³ka³tũ³si¹te² yãu³ka³txãi³, yxo²ka³tũ³si¹te² yãu³ka³txãi³. İ³kwa³na³nxa²ha¹wi¹. Wẽ³sai²na² wxa²nxũ²kwai³li³txu¹li¹. ã³wi²xi²ti³hex¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³txai²na² kãin² wxan¹ka³tu³ wẽ³sai²na² kãin²ã³nhe¹nhe¹khai¹ain¹ka³tu³, a²nxũ²kwai³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²wẽ³sai²na² sa²kxai³lu²ya³lu²te²hũ³nxe² sxa³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹te²a² i³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Ya³lu²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³sxã³sa²yxo²ka³ta³wxe³ain¹ka³tu³ wẽ³sai²na² i³sa²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Nxe³nxa²ha¹te¹ye³jen¹nãu³a¹ Je³su²jah³la²kxai³ sxi²nhãu³ã¹ ã³wih¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xa² nũh¹i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yaⁿti³ta³ko³nxe³te²yãu³ka³txai²na²hxi²kan¹ti³nxũ²kwai³li³si¹sĩ¹nxa³thi²li¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yãu³ka³txai²na²te²u¹jã¹nxe³ka²he³la³ku³la³wa³su³txi³nxũ²kwai³li³si¹te²sxa³yu²hẽ³li¹.
Hãi¹nxe³sxã³sa²wai³wait³sxã³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²ki³sa²kxai³, ĩ³sa²si¹hã³ki³te²ju²hẽ³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ju³ta³nũ³a²ĩ³yau¹ũ³to³jau³su²

³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²nũ³ka³txai²na²wa²li³ain¹ka³tu³Ka³li³le²a²ko³xa²wxa²ha³nãu³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹he¹ain¹ju³ta²ha³ta³nxa²a²nũ²a²ã³xa²ain³kxain¹ju³ta²Je³su²jah³la²te³nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ³¹ Hãi¹nxe³sxã³nũ¹yxau³sxã³a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²wã³txi³khai³xa²ĩ³yau¹ũ³ti³ten³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau¹ũ³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a²ko¹ko¹xa²hxi²ka²ã³yũ³nhi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nã²tu³ĩ³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹su²lhã³sain¹kxan²ti³ye³ha¹li¹ka³na³ki¹a³la²ni²tãu³a¹ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³² Yxã¹ta¹nxe³jau³xai²na²sa²kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Ain¹kxan²ti³yuh³lain¹jau³su²wã³txai²na²a²si³yxau³tãu³khai³xa²ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

A²nũ²a²kãin²ti³yxau³te²la³ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³³ Nxe³nxa²ha¹te¹Ka³far³na³ũ²thĩ³na²ã³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu¹sxi²ha²ã³wih¹sxã³yxau³ka³tu³a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Tĩh³na²ã³nxi³yah³lxin¹tãu³a²ĩh¹nxe³jau³ta³ĩ³ye³kxi²nyhah¹lxin¹yu²lhi²li¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Yxã¹ta¹kon³ton³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Txa²wã¹wa³kxẽ³na¹xai²na¹, ĩh¹te²la³ta³hxi²kan¹ti³la³ki³te³ji¹wi¹? Nxe³jau³xai²na²tĩh³na²ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³kon³ton³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ã³wxe³sxã³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²hxi²ka²hxan³sxã³ha¹li¹wxa²hait¹so¹xi²nũ³te²su²te²a²ĩ³kaix¹sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ¹ne³ka²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²nũ²a²a²ten³te²su²te²an²tu³:

“Hxi²kan¹txi³su²ti³ten³sa³nhã¹.” Nĩn¹kxai²nã²tu³, a²nũ²a²yo²ha³kxa¹a²wa³ka³li³lo³je²txai¹nhu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁶ Nxe³te³na¹, wẽn³su²sa²so¹sxã³nxũ²kwai³ye³ye³lot³sxã³ũh³wxe³ka³tu³wxa²sa²ha³lxo¹so¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁷ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a²ĩ²li³te²ĩ³nxa²a³lxi²sa¹nha²kxai³wẽ³sai²na²te²yã¹nxe³te²he³la³ku³la³sa²hau³ko³tai¹nĩn¹kxai²nã²tu³Txai²na²hxi²nũ¹san¹kxa²yã¹nxe³hĩ³nx²na³li¹.
Hxi²nũ¹san¹kxai²nã²tu³Sũ³na²ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²su²te²a²hxi²nũ¹nain¹kxa²yã¹nxe³hĩ³nx²na³li¹. Hai³txi³Txai²na²so¹lxi³hxi²nũ¹sa²hĩ³nx²nxa³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Wxa²ya³lxah³lo²su²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹Jo³ãu²ah³la²a²wã³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lãi³. In³txa²ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la²wxi²ka¹nĩn¹ju³ta²ĩ²so¹nxain¹sxã³ko³nxe³te²a²yãu³ka³txa²a³li³si¹jau³su²ĩ³kwa³na³ain¹na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ĩ³hit²txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hãi¹nxã¹txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³si¹jau³su²kwa³na³ain¹sĩ¹na¹hẽ³li¹, ĩ³hi²txi²nẽ³lxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁹ Yxã¹ta¹Je³su²jah³la²a²wã³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³ju³ta²na²ĩ³yau¹ũ³nx²ta¹wi¹. A²nũ²a²a²ten³te²su²te²an²tu³, Wxi²ka¹na¹ju³ta²ĩ²so¹sa²sxã³wã³nxĩn¹sxã³kãi³ain¹kxai²nã²tu³hai³txi³kwẽn¹ta²kxai³wã³txa²ko³nxe³jau³xa²ĩ³ye³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ya³nx²ta¹wi¹.

40 A²nũ²a² ã³kox1ko¹son²kxi²nẽ³lai¹nxa³te²su² te²an²tu³ txa²wã¹yan³tain¹te²lxã²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ã³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

41 A²ya³la³tu³ ã³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wxã²i²na² txa²sa³wi³ha³lxi³nũ³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nũ²a² ã³li³te²a² a³lxi²sai¹nha²kxai³ ã³yau³xa² ka³te³ha² ne³ki¹sxã³ ã³na²te³lxã³ ã³hũ¹nxa²lxain¹kxai²nãn²tu³ te²kxai³ a²yo³ha² yũ³ain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ya³la³tu³ ã³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ko³nxe³ti³kã³si¹nyhain¹jau³su²

42 A²nũ²ai²na² yxo²ĩ² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³si¹jau³su² ã³tih³nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe² ã³tih³nxain¹kxa²yo³ha² kãin² khãuh³lxa³thin¹tu¹wi¹. A²nũ²a² tah³lxa³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa² tẽ³sxã³ ã³yxe²ta³kũ¹nha²te²su² jah¹lan²tu³ ã³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxã³ ãn³sa³nũ¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² khãuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kã²nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ a²nũ²ai²na² kwẽn¹ta² yxo²ĩ² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sa²si¹hain¹jau³su² ã³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³ ko³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khãuh³lxa³ti³ wa³to²hi²hai¹nhĩ³nx2na³li¹.

43 Ko³nxe³ti³kã³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² wi¹li²nha¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹ wxa²hxi²ka² ko³nxe³ti³kã³sih¹nx2ti³te³lxã³ kxai²nãn²tu³ ã³hxi²yo³la³kã¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ yũ³ah³lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta² ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹ hxi²kha¹li¹ yũ³ah³lxin¹sxã³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² ã³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wih¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹.

44 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

45 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²yu³kxa² ko³nxe³ti³kã³sih¹nx2ti³te³lxã³ kxai²nãn²tu³ ã³yũ³yo³la³kã¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ yũ³ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ yũ³ah³lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta² ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹ yũ³kha¹li¹ yũ³ah³lxin¹sxã³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² ã³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹.

46 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

47 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ye³nai²na² ko³nxe³ti³kã³sih¹nx2ti³te³lxã³ kxai²nãn²tu³ ã³yhe³ki³sa²tã³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ ye³ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ye³yũ³ah³lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tãu³lot3sa³hĩ¹na¹ yxau³yah³nx2ti³kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹. Yxãn¹ta¹ ye³ki³ha¹li¹ ye³yũ³ah³lxin¹sxã³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² ã³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹.

48 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a² ã³sa²tẽ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

49 Jã¹nxa¹jau³su² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² ka³yxuh³xa² ã³hĩ³lxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³hũ¹ain¹ki³kxai²nãn²tu³, sah²ne³kxa² ã³kah¹sãn²sxã³ wxa²sĩ³nãu³ta³lxi³sãn²sxã³ ã³hĩ³lxã³ ã³hũ¹ain¹to³ki³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxe³to³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² sa²yxo²wet1sah²lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na² whã²i²na¹ wi¹le³nx2ti³tu¹wi¹. 50 Sah²ne³ki³su² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³ yain³txa² ã³sa²wi²kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wi¹yain³ki³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²kah³ju³ta² yũ²nxa³sxã³ sũ¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ kah³xi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ hãu²no³nyhu¹sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sah²ne³kxa² yã¹nxe² a²nũ²a² wi¹kã³ũ¹hain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹.

10

Txu¹ha²kwa²ã³na¹ju³ta²ã³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³sa²yxau³sxã³ a³li³ka³tu³ Ju³te²a²ko³nãu³a¹ Jor³tãu²yau³xa²a²yo²ha³tih³nãu³a¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²na² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa²tũ³nhãun¹sxã³ Je³su²jah³la² i²ain¹te³lhxã³ tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹to³kaix³ jã¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²an¹te²a²ka³na³ku² wxã³ain¹sxã³ Je³su²jah³la² i³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. In³txai²na² sa²kxai³lu² i²li³tãu³a² a²txu¹ha³ka³lxa² ã³na¹kxai²nãn²tu³wain³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– İh¹nxe³jau³ta³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²hẽ²lhai¹li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² hãi¹nxa² ã³ni³lain¹ju³tai³ta²su¹: “In³jah³lo²su² te²i³nxa²: ‘Txa²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹a¹tũ¹xã¹. Nën¹kxai²nãn²tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹te³lhxã³nën¹jau³su² ha³teh³nxã³nxa² tẽ³sxã³ a²ten³jau³su² ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Nën¹kxai²nãn²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹in¹ju³ta² yũ²na³li¹.” Nxe³ju³ta² Moi³se²ah³lu¹tai²na² hãi¹nxa² ã³ni³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

5 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu²:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ti³ten³nxa²lxa³nha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa²txu¹ha² ã³na¹te³lhxã³ nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹lhxã³ ũ³hũ¹nx2tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

6 Yxã¹ta¹ a²wi¹lhĩ¹nu¹tai²nãn¹te²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²hi²sen³kxai³lu¹ in³txa²we¹ti²txu¹ha² we¹ti²nxe³to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 7 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na²sa²kxai³lu² a²wĩ³na² a²hã³ka³nũ¹na² nxe³sxã³ ã³waix3tũ²la² a²sxe³xa³ka³lxa² so¹lxi³tẽ³tu¹wi¹. 8 Nxe³sa³ha²kxai³ in³txa²txu¹ha² a²nũ²ka³na³ka³nat3ton³tu¹wi¹. A²nũ²a²ha¹li¹o³nxa³wi¹. A²nũ²ka³na³ka³nat3jah³na³li¹. 9 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³kxai³lu² ã³nũ²kxi²ya³te²sin²ta²wi¹. Nxe³kxe³su² a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² ã³nhai²ta³lxi³si¹hain¹kxai²nãn²tu³ nxe² kãi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa²na² jã¹nxe³ju³ta²i³wã³txi³sain³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– In³txa² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹ka³tu³txu¹ha² ã³lxi³te²a²so¹ain¹ke³la³te²kxai³txu¹ha² ã³xa²ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹kxa²yã¹nxe²hxi²ki³lot3hĩ³nx2na³li¹. Ko³nxe³ju³ta² kãi³kxi²hĩ³nx2na³li¹, in³jah¹la²sa³. 12 Jã¹nxe³jau³su²txu¹ha² a²ten³te²su²te²an²tu³ a²wẽ³sãi¹ai²na² ã³na¹ka³tu³ in³txa² ã³lxi³te²a²so¹ain¹ke³la³te²kxai³, in³txa²ã³lxi³te²a²ũ³whĩn¹ta³kxi²nyha²kxa²yã¹nxe²hxi²ki³lot3ta¹ka³lxu³su²hĩ³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³kãi³ju³tai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² wẽ³ha³lxa² a³lxi²jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²wẽ³ha³lxa² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² wxa²wxai³tai²la¹ain¹jau³su² tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã² i³hxi²ko²lain¹jau³su²yo²xũn³txi³ i³kwai²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² i²ka³tu³i³xãn³txi³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wẽ³ha³lxa² tẽ³sxã³wxã³ain¹ju³tai²na² i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wẽ³sai²li² a²wĩ³na² wãn³txa²yo²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²yo²i²jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wã¹sũ³na²ha³lo²a²yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²yũ³nx2ti³tu¹wi¹. 15 A²ya³la³tu³Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²wi¹jau³xa²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³su²nxe³jau³xa²ten³nxa²lxi³kxai²nãn²tu³Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²sa²yo²we¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wã¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³ai²li²i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³sxã³ a²wẽ³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²ha³lxo¹so¹ain¹sxã³ wxa²wxai³ain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nx2ti³tũ¹xã². Ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa²yen³kxih³khaix1jah¹la²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² ã³nxai³xi²te³lhxã³ nxa²ha¹te¹ in³txa² sa²kxai³lu² ã³ni³ha²non¹sxã³ i³ha¹txi²sxã³ ã³nxakax3ti³wxe³sxã³ i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³tsã²lxi¹. Yã¹te²a³ wi¹ju³ta³la³ kãi³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tãu³la² so¹kxi¹nxa²hĩ³na¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wi¹lhin¹jah¹lo²su² san¹ji¹wi¹? Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²ju²hẽ³li¹. ã³xa² hai³txi³ wi¹lhin¹te²sxa³yu²hẽ³li¹.

19 Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹ta²na² ain³kxi²to³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹: “Su²lhã³i², ã³xa²sxe³xa³ka³lxa² so¹sxã³ ũ³whĩ¹ta³kxi², ã³xa² yen³kxa² kãi³kxi² a²nũ²a² ã³xa²ki³ha¹kxi²sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ti³hi¹jau³su² i³ye³kxi²nyhu¹i² ki³han³jau³xa² ã³ye³yo²nũ¹ni² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wxa²wĩ³na² wxa²hã³ka³na² wi¹kãi³ũh¹xai³jah³lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txai²na² sa²kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Sa³nxe³la³kxa² wet1sa²hĩ¹nã¹te²tu³ nxe³jau³xai²na² sa²yo²wet1sa²sai¹hxai²na¹hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² i²ain¹sxã³ a³lxi²sxã³, i³ye³kxi¹te³nah¹lxi¹:

– Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxã³ a²nũ²a² ã³xa² so¹kxi²nxa²si¹jau³su² kãi³txa²hẽ³li¹. Nxĩ¹kxai²nã²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa²yo³ha²tẽ³sxã³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²na² wã²nhũ²xai³txai¹nhẽ³li¹. Nxĩ¹kxai²nã²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nũ³a² yũ³nxa²tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ nxe² kãi³ta³lu²nĩ¹kxai²nã²tu³ ã³wxã³sxã³ ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ i³ye³han³ti³nha²sxã³ i³ãin²txi³sxã³ i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², kãin² yen³kxi³nha²kxai³la². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²kxai³lu¹ i²sa²sai¹ain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² kãin² yen³kxi³te²su²te²a², Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24-25 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xa² i³wã³wã³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wẽ³ha³lxi³ãi³. Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yxuh³xa² kãin²khaix1te²su² te²na² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xẽ¹na² ã³wih¹sxã³ ã³wa²to¹ti³he¹nxe³lhĩ³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² kãin² yen³kxih³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹ wa³lxe³ju³ta²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã² kãin² i³wã³wã³txi³ yxau³ain¹sxã³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹ha³lo²a²nãu³a² a²nũ²ai²li² yen³kxi³kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³nu²su² wi¹lhin¹sxã³ i²jah¹lo²su² ye²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxih³te²su² te²na² kxãu³nxa³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³kxai²nã²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa¹ Sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² i²sa²sai¹ain¹sxã³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³ju³ta²na² a²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² hxi²kat1te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kxai³lu¹ i³ye³ã³si³wxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 29-30 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ txa²wān³txa² wi¹jau³xa² a³lxi¹nha²kxai³, sxi²ha² ā³na¹i² a²lon³ti³tāu³xa² ā³na¹i² a²ha³lī³ti³nāu³xa² ā³na¹i² a²hā³ka³na² ā³na¹i² a²wī³na² ā³na¹i² a²wē³ha³lxi³nāu³xa² ā³na¹i² a²ha³lo²a²ko³xa² ā³na¹i² nxe³ain¹kxai²nān²tu³, a²ha²kwēn¹ta²na²ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha²yū²ka³lxa¹txi³ a²lon³nāu³xa² yū², ka³lxa¹txi³ a²ha³lī³ti³nāu³xā² yū²ka³lxa¹txi³ a²hā³ka³na² yū²ka³lxa¹txi³ a²wī³na² yū²ka³lxa¹txi³ a²wē³ha³lxa² yū²ka³lxa¹txi³ a²ha³lo²a²ko³xa² yū²nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹, hau³hau³kon³sxā³ a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ju³ta² ye³khāuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² yxan¹nāu³a¹ka³te³na²wi¹tāu³a¹yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

31 Nxe³kxan²ti³nū¹ sa²nēn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²ka³lxa²te²nū³ka³txa² a²hīn¹txi³ ī³sa²nēn¹kxain¹ju³ta² yū³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ī³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta² yū³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²ka³lxa²te²nū³ka³txa² a²hīn¹txi³ī³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta² yū³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ī³sa²nē¹kxain¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³to³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thī³na² wa²li³nhē¹tīh³na² ā³nxi³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²ān³ne³ka³ta¹nyhain¹sxā³ ai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai³yain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²ān³si³tē³tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ī³wā³txain¹to³ha²kxai³ yu³lhain¹to³ha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² hxi²ka²hxan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³yū³so¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³nxi³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³Txai²na² so¹sain¹sxā³ a²nū²a² wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa²a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³nāu³xa² nxe³te²nāu³xai²na² a²hxi²ka³nāu³a² ā³na¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²si¹sain¹jau³su² ī³yī¹li²sain¹tu¹wi¹. Nxe³ka³tū³ Ju³te²a²nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² sa²nū¹sain¹tu¹wi¹.

34 Sa²nū¹sain¹sxā³ kō³nxe³ ī³ka³lxi¹lū¹sain¹ka³tū³ ī³ye³ka³su³hēn¹kxi²sain¹ka³tū³ūn³txi³ ī³ta³lo³wait¹sain¹ka³tū³ ī³su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ye³ha¹li¹ka³na³ki¹a³lan²tāu³kxai³lu², ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² na¹ha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² ī³wā³txain¹jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³su² Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la²nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² tah²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wxā³sxā³ī³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— ī³tih³nxe³sa²jah¹lāi³. A²yen³kxa² ī³wā³txi³nxa²ya³ha¹kxai²nān²tu³ū³hū¹sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?

36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te²a² wxa²hau³ko³kxi¹nx2ta¹ju³ta³nū³su² ten³nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ ī³wā²lū³xi²ya³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxēn³sin¹kxai²nān²tu³ ka³na³ki³ wxa²wi¹tāu³a¹ ā³wxe², ka³na³ki² wxa²wā³tāu³a¹ ā³wxe² nxe³ya³ha¹ju³ta² ten³ya³sa³nhai¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

38 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ā³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹. A²nū²a² kō³nxe³thin¹te²nāu³xa²khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nx2tain¹ju³ta³nū³a² hxi²kan¹ti³ en³ya²te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha¹lin¹tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

– Hxi²kan¹ya³ha¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 – Txai²li² khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ wxāi²na² jā¹nxe³sxā³
 khāuh³lxa³ti³nx2tain¹nūn³tu¹wi¹.
 40 Nxe³yān¹ta¹txa²wi¹nē³tāu³a¹ā³wxe²txa²wā³tāu³a¹ā³wxe²nxe³ya³hin¹ju³ta²hxi²kan¹ti³
 ũ³hū¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Ju¹ta²na²Txa²wā¹sū³na²a²ha³lo²ai²la¹wi¹. Txa²ha³lo²sxa³wi¹.
 Txa²wā¹sū³na²a²ten³te²su²te²na²so¹lxi³sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 41 Nxe³jau³xai²na²sa²kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxa²wā³kon³te²nāu³xa²hxi²ka²hxan³tū³ka³txa²
 ain³kxain¹sxā³kāin²ī³xan³txin³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Jo³āu²ah³lai²na²ī³xan³ta³kxi²
 Ti³a²kah³lai²na²ī³xan³ta³kxi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 Yxān¹ta¹Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu¹
 a²sa³wi³ha³lxa²hāi¹nxe³ti³xa¹ī³kaix1tain¹sxā³ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 – A²nū²a²Ju³te²a²nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa²nxe²xai³te²jai¹ti²tu³wi¹. A²hxi²kan¹te²
 hi²sen³su²a²sa³wi³ha³lxa²yxō²ha³nxe¹lhxa³txi³hxi²kan¹txi³lo³tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.
 43 Yxān¹ta¹, wxāi²na²jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²yu³ta², ī²li³te²ī³nxān²tu³.
 “Hxi²kan¹te²sa¹i¹.” Nxe³jau³tu³ten³nxa²kxai²nān²tu³, wxa²yu³ta²a²hāi¹nxe³ti³xa¹
 ī³wa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹. 44-45 Jā¹nxa¹jau³su², “Txai²na²a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.”
 Nxa¹jau³su²ten³nxa²kxai²nān²tu³a²nū²a²yxō²ha³kxa¹ā³wa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹.
 Jā¹nxa¹jau³su²Txai²na²sa²kxai³lu²wa³ka³li³lo³sa²si¹hai¹na¹jau³nū³su²wxā²nxa³wi¹.
 Yxān¹ta¹a²nū²a²yxō²ha³kxa¹ā³non²ta³kxi²te³lhxā³wxā³na¹wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na²
 a²kō³nxe³ti³kāi³sxā³wā²nxūh¹lain¹ju³ta²na²ā³wa²su¹te³lhxā³ya³lu²kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxain¹te³lhxā³wxā³na¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

In³txa²ye³han³te²a²ye³we²nx²jau³su²

46 Nxe³nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²nxe³ha²kxai³a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²nxe³ha²kxai³,
 ā³lxi³tū³ka³txa²ka³lxa¹tū³ka³txa²nxe³ha²kxai³whāi²na¹tē³li³nyhu¹sxā³Je³ri³ko²thi³na²
 ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na²wa²li³ain¹tāu³a¹a²nū²a²ye³han³jah¹la²Bar³ti³me²ah³la²
 tih³na²kxa³lxu³sa³kxu²nxa²ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²Ti³me²ah³la²a²ki³lhan³ta³
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²a²yen³kxa²ī³yai³nxū³yhain¹te³lhxā³o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 47 Nxe³te³na¹Je³su²jah³la²Na³sa³re²thi³na²ton¹jah¹la², yau³son³ju³ta²ain³kxain¹te³na¹
 ī³kaix1jain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāin²ī³kaix1jain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 – Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3txa²kah³lo²si¹lxi¹.
 Ye³han³sa²ju³ta²na²wi¹lhin¹sxā³thāi³ti³la²sa²hau³kot3sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 48 Nxe³ju³ta³la³a²nū²a²ka³lxa¹tū³ka³txai²na²a²wān³txi³kxai³lu¹yxō²xūn³txi³
 ī³kwai²kxain¹te³nah¹lxi¹:
 – Ā³ka³nah²nxe³sī¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ā²la²kāin²
 ī³kaix1jain¹jau³xa²sa¹:
 – Txa²wā¹sū³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3txa²kah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³thāi³ti³la²
 sa²hau³kot3sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 49 Nxe³tāu³a¹Je³su²jah³la²a²hi²sen³kxai³lu²ā³yit1sxā³ī³kaix1so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹a²nū²a²ka³lxa¹tū³ka³txai²na²ī³kaix1tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 – Ya³lo³txi²sī¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²ī³kaix1txa²sīn¹nhai¹. Ī³sa²yxau³sxā³ait3sī¹nu¹li¹.
 Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 50 Nxe³te³na¹a²nū²a²ye³han³jah¹lai²na²wā²la²ka³lo³a²ha³la³sān¹ka³lo³a²sa²sai²ā³sxā³
 ī³sa²yxau³sxā³Je³su²jah³la²ā³tī³ta¹hxai²hē¹la².
 51 Nxe³te³na¹Je³su²jah³la²a²wān³txi³kxai³lu¹:
 – Īh¹nxe³ju³ta²kāi³ūh¹nxa²ha¹ju³ta²ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ha²kxai³lu¹ye³han³jah¹lai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹:
 – Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ye³we²txi²san¹ju³ta²ten³khaix1sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 52 Nxe³nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ā³nxai³txu¹li¹. Hī¹na¹ yxo²i²sa¹nha²kxai³ ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ wa³su³txi³ ye³we²nxi²sxā³, Je³su²jah³la² ān³si³tē³kxa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

11

Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³yat1ā³wih¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tīh³na² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nxai³ain¹te³na¹ wā³la² o³li³ve²ra³ka³txa² ya³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ti³wa³kxa² sxi²jen³txa² thī³nha¹li¹ wā³la³ka³txa² yxo²yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thīn³txa² Bet3fa³je²thīn³su² ha²kxai³ Be³tān²ya³thīn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³na² ā³yi¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ī³sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ ī³sa²si¹hā³yhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Sxi²je³na² ha³ti³hi³nāu³a¹ ai³jah³hē¹li¹. Ya³hin¹kxai²nān²tu³ a²kwēn¹ta²na¹ ju³mēn²ta² ka²va¹lhū³te²a² wē³sa² nxe³te²a² sa³tai³kxa² wxe³sain¹te²a² ī²yah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² a²ka³tih³ya³ai¹nxa²hē³li¹. Nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²so¹jah³hē¹li¹.

3 Ya³hin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ī²li³te²an²tu³ ī³wā³txi³nx2tain¹kxai²nān²tu³: “Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ ī³ye³kxi¹txain¹ya³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²li¹.” Nxe³txain¹ya³hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³nxai³ya³te³na¹ ya²la³la¹ ju³mēn²ta² wē³sa² sa²tai³kxi²kxa² sxih²yxo²a² a²ti²ta³lo³kxa² yxo²wxe³ain¹kxe³su² te²a² ī²ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²nū²a² ha³lo²a² he¹ain¹te²a² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ju³mēn²ta² wē³sai²na² sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nx-ain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ya³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹na²li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nyhai¹nha²kxai³, ju³mēn²ta² wē³sai²na² tē³sxā³ Je³su²jah³la² ū³hū¹yhain¹ka³tu³ wā²la²ka³lo³a² so¹sxā³ ū³ka³ti³hēt1ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³ya³ye²ha²kxai³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta²a² ai³ain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² tīh³na² Je³su²jah³la² ā³nxai³tīh³na² ū³ha¹xai³ain¹ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² ka³lxa¹tū³ka³txa² he³la³nxā³nxa² sa²nāu²so¹sxā³, tīh³na² ū³ha¹ai³ain¹nū³nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³ta² tīh³na² Je³su²jah³la² wi¹wxa²hau³ko³kxai¹si¹hain¹jau³su² ain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³ha²kxai³lu¹ ā³ne³ka²ta¹sxā³ ho³hain¹tū³ka³txain²ti³ ī³kaix1ti² a²si³yo³na² ho³hain¹tū³ka³txain²ti³ ī³kaix1ti² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³kaix1tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² ī³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²la¹wi¹. 10 Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² ī³wa³kxēn³to³tē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Te²u¹jā¹nxe³te²su² te²a² hī¹na² āh¹ ū³hū¹nē³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, Wxi²kin³txi³ton³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thī³na² Je³su²jah³la²kxai³ ā³wi¹hain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nū²la² ki³kan³nū²la² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³te²nāu³xa², ā³si³tē³kxain¹ka³tu³, Be³tān²ya³thī³na² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxā³kxi²nxa³kxe³su²ya³lu²jau³su²

12 Ain¹te³na¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² Be³tān²ya³thi³nai²na² a³li³sxā³ ā³nxa³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² heh³ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³ka³tu³, yain³txi³ka³ta² fi²ko²ne³kxa² ā²hā¹ u²la¹ ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³ta² ān³yau³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Yain³txa³nā³kxa² so¹sxā³ i³yain³te³lhxā³ yau³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²ka³ta²na² a²nxā³kxa² yū²nxa³kxe³su² a²nxā³nxa² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²la³ yain³txa³nā³kxa² ka³to³je³na³kxa² ān³si³wxe²nxa³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ a²yain³txa²ka³ta²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³hī¹nān¹te²tu³ wen¹nxā²nxa³lho³li¹. Nīn¹ka³tu³ wxa²nxā³kxa³la³ a²nū²la³ i³yain³kxi¹ti³he¹nxē²nxa¹nx3tho³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ain³kxi²khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹jau³su²

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² wxā³ain¹nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ka³tu³, a²nū²a² ka³lxa²tū³ka³txa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi² ū³yho³hi²kj³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi² kwa³sxa³xa² ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²a² o²la³kxi² nxe³nyhu¹ye²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yen³kxa² ū³yho³hi²nyhu¹ain¹te²na² ha³lo²a² sa²tā³kxai¹nha²kxai³ ū³yho³hi²kj³ki³a² a²me²sa²ka³lo³a² ū³sa²tā³ha²kxai³ kwa³sxa³xa² ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ū³sa²tā³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 16 Ain¹sxā³ a²nū²a² a²yen³kxa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²hē¹na² ā³wa²to²ka² ai³si¹ja³kxa³nū³su²i³hxi²ko²lain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³yau¹ū³te³lhxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxa² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²sain¹thi³nai²la¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ i³ya¹nxa²sxā³ yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹kxi³thi³su² i³ya¹ton³yah³lxi¹nhē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txa² ain³kxai¹nha²kxai³, ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ ain¹sxā³ Je³su²jah³la² i³su²lhā³te³lhxā³ o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² wān³txa² i³wā³wā³txi³sxā³ he¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹tū³ka³txai²na² yu³lhain¹jau³su² Je³su²jah³la² i³su²lhā³si¹jau³nū³su² te³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ sū²ni²khaix1nxe³sxā³ Je³su²jah³la² nū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² i³yau¹ū³jau³su²

20 Ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ ā³nxa³ain¹ka³tu³ yain³txa³ka³ta²na² sa²kxai³lu² ā³wa²tot1sxī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³ta² i³ya³nat3sxā³ ya³lu²ju³tu¹ta²na² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³hī¹na² Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ain³kxi¹xi²nū²la² Je³su²jah³la² wān³txa² a²sū²ta³ti³kxai³ i³ye³jau³kxai³ ain³kxi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yain³txa³ka³ta²na² ko³nxe³te²lo³tin¹ka³ta²na² i³ya³na²kxi²sxā³ ya³lu²su²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22-23 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² yxo²i²jah³lxi³hē¹li¹. A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ wā³la³ka³txai²na² i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, “Wxa²ha²txut1sai¹sxā³ i³ye³na² kāin²je³na² ā³na¹txa²hē³li¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hau³hau³kon³sxā³ wxa²e¹nāu³a¹ hai³txi³ i³wā³wā³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ sa²wai³wait3sxā³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² ten³yah³lxin¹kxa² yū³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24 — Jã¹nxa¹jau³su²Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nã²tu³ĩ³wã³wã³ta³kxi²nhyah¹lxin¹kxai²nã²ĩ³wã³wã³ta³kxi²nyhah¹lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³: “A²yen³kxa² te³na¹kxe³su²te²a² yũ³khaix¹sa³tu¹wi¹.” Nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Kan²txi³ yxo²ĩ²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nã²tu³ yũ³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 25 Jã¹nxa¹jau³su² e³a¹wi¹. Ĩ³sa²yxau³sxã³Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te²hũ³te²su² te²a² kō³nxe³ti³kãĩ³ũh¹nx2ti³kxai²nã²tu³, nxe³ju³tai²na² wi¹lhin¹sxã³ ne³wã²na³txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nain¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³, Wxa²wĩ³na² oh³na² yxau³jah¹la² kō³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²ne³wã²na³nx2ti³nũ³tu¹wi¹. 26 Yxã¹ta¹ wxa²ẽ¹nã¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³te³nah¹lxĩ¹: “Jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹sain¹na²hẽ³na¹. Ne³wã²na³ũ¹hain¹nxa³lho³na¹.” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ Wxa²wĩ³na² oh³na² yxau³jah¹la² kō³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²ne³wã²na³ũh¹nx2ti³hĩ²nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² ĩ³tih³nxe³jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Je³su²jah³la² nũ³ka³txa² ã³wxa³lain¹ka³tu³Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãũ³ã¹ ã³nxaĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxaĩ³ain¹ka³tu³, wã³nxĩn¹te²si³yxau³tũ³ka³txa², ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxĩ³su² tũ³ka³txa², a²nũ²a²nãũ³xa² a²hxi²kan¹te²nũ³ka³txa² whãĩ²na¹ ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lãĩ³. Ĩh¹nxe² ĩ³hxi²ka¹txa²hĩ³te²la¹xã³? Ĩh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hã³nxain¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe³jah³lxĩ³sa²lxĩ¹. Wãn³txa² yau³ka³na³ka³na³jau³xa² yau³ã³lxĩ³jau³xa² ĩ³wã³txi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹jau³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²sah¹lxĩ³sã²nhẽ³li¹. Sah²lxin¹kxai²nã²tu³, ĩ³hxi²kat¹sa²jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹sa²lxan³kxai²nã²tu³ nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. 30 Jo³ãũ² Ba³tis²jah³lai¹tã² sa²kxai³lu²a²nũ²a² tẽ³sxã³ ĩ³ye³na² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ĩh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hã³ain¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³nu²khai³xai²la³ ta³nxa² a²nũ²khai³xai²la³ ta³nxa² ĩh¹nxe³hĩ³te²la¹xã³? Nxe³na¹jau³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²sah¹lxĩ³sã²nhẽ³li¹.

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wã²nxũh¹ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxĩ¹:

— “Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³kxah³lai²la¹wi¹.” Nxe²e³kxi²kĩ³kxai²nã²tu³ ĩ³wa²lũ³xi²nẽ³lai¹nhĩ³te³nah¹lxĩ¹: “Nxe³kxi³sa²ha²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ Jo³ãũ²Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah²lxan³thai¹li¹?” Nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹.

32 Yxã¹ta¹: “A²nũ²khai³xa² ĩ³sa²si¹hã³kxah³lai²la¹wi¹.” Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³yũh³lxĩ³nẽ³na³li¹. A²nũ²nãũ³xai²na²: “Jo³ãũ² Ba³tis²jah³la² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²khai³su¹.” Nxain¹jau³su² ha²kxai³ ya³lu²kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³ti³su² kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³ha²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Kō³nha²sĩn¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Hã³xã¹. Kō³nyhah¹lxan³kxai²nã²tu³, ĩ³sa²si¹hã³sa³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³nxa³lho³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² yau³xã³xa² ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau¹ũ³te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe³jah³lxĩ³sa²lxĩ¹. Hai³sxa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxai²na²u²va²nẽ³kxa² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹i² a²yo²ka³te³h³nãũ³xa² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ũh³yo²wxaih²na³kxa²xai³sxã³ txon³nũ²nhai¹. Sxi²ha² kĩ³khai¹nxe³thĩ³na² ũ³txo³te²ka³kxa¹

a²nũ²a² ă³xa² wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹nũ²nhai¹. Hă²wxăn³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ă³nxai³nũ²nhai¹. ² Hă²wxăn³txa³ ă³ki³i²tău³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa² wă²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²si¹hă³nũ²nhai¹. ³ Yxăn¹ta¹ hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³ka³txa²kxai³lu² kăi³ye²ha²kxai³ wă²nhũ¹nyhai¹nxa³ke³tu³ hăi¹sxă³ su²la³kxa² sa²wa²ye²nyhain¹nũ²nhai¹. ⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ă³xa² yain³ta³ka² wă²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² ĩ³sa²si¹hă³nũ³nũ²nhai¹. Yxăn¹ta¹ kwa²hau³ko³tũ³ka³txa²kxai³lu² ĩ³ne³ku³lai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ ău²li²ton³nha²kxai³ nxe³nyhain¹nũ²nhai¹. ⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ă³xa² ăn³ta³lo³hě²ti²to³kxa² ĩ³sa²si¹hă³kxah³la² kwa²hau³ko³tũ³ka³txai²na² ĩ³su²lhă³ain¹nũ²nhai¹. Jă¹nxe³sxă³ ye³ka³lxa¹txi³ hai³sxa² wa³kxĕn³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³sa²si¹hă³ain¹ta¹ kwa²hau³ko³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ka³na³ku²te²a² ĩ³wai¹txi², ka³na³ku²te²a²su²lhă³i²ain¹to³nhũ²nhai¹. ⁶ Nxe³ju³ta²sa²kxai³lu², a²wa³kxĕn³yah³la² a²ki³lha³lxa² hăi¹nxe² wĕ³nha³kxa² a³li²khai¹nxe³kxa² hăi¹nxe² on³kxi²nũ²nhai¹. Nxe³te³na¹ a²wa³kxĕn³yah³lai²na² a²ĕ¹năn¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wĕ³sxa²na² ĩ³sa²si¹hă³a¹tũ¹xă¹. A²nxe³te²a² kwa²hau³ko³tũ³ka³txai²na² sa²nĕn¹kxain¹kxi³să¹.” Nxe³jau³tu³ ĩ³sa²si¹hă³nũ²nhai¹. ⁷ Yxăn¹ta¹ a²ki³lha³lxa²na² hai³sxa² yău³son³ye²h¹na¹ tũ¹ka³txai²na² wăn³txi³kxai³lu¹ wxa²nxũ¹ ĩ³ye³ain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wă¹wa³kxĕn³yah³la² ki³lha³lxa² wxăn³na²wi¹. ĩ³su²lhă³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ki³kxai²năn²tu³ hai³sxa² so¹kxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³ain¹jau³su².

⁸ ĩ³sxă³ su²lhă³ ĩ³ya²lu¹tain¹ka³tu³ A²ki³lha³lxa²li² ũ³ha³lo²sa²tă³nă¹ain¹nũ²nhai¹.

⁹ Nxe³jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ a²wa³kxĕn³yah³lai²na² ĩh¹nxe³ta³ kăi³te³ji¹wi¹? Nxe³ju³ju¹ta²na² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³xi²ka³tu³ ĩ³li³thi¹nxa³tũ³ka³txai²na² sun²tă²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nain¹ka³tu³ a²nũ³ka³txi³ ă³xa² hai³sxa²na² sa²si³wĕ³no³tũ¹hain¹tu¹wi¹.

¹⁰ Txa²wă¹sũ³na² ũ³wha²li¹txă³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “Txah³lxa³kxa³txa², a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³ka³txai²na² o³nxa³jau³su² ĩ³ye³kxain¹sxă³ so¹sxă³ ă³sxă³ ă³na¹ain¹ka³txa², kwĕn¹ta²na² si³ka³lah³xan¹ka³khai³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³txi³lă²na³li¹. ¹¹ Nxe³ju³ta²na² Txa²wă¹sũ³na² kăi³ain¹na²hĕ³li¹. Nũ³kxũn³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹. ũ³wha²li¹txă³nxũ¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²li² ĩ²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

¹² Nxe³sxă³ wăn³txa² hăi³jau³xai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² ĩ³ye³kxain¹sxă³ wă³nxĭn¹te² si³yxau³ka³nũ³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kăi³ain¹ju³ta² ĩ³kwăi²kxũ¹nhain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³jau³xai²na² tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² wi¹ko³ni²ye²nyhain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³sxă³ ũ³tũ¹kxi²ti³ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Yxăn¹ta¹ yuh³lxain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

– A²nũ²a² kăi²li³nũ³ka³txai²na² ĩ³xan³ta³kxi²nĕ³lain¹kxa²yăn³ti³su² ki³nhai¹. Ta¹hxai²hĕ¹la². Ai¹nha²kxai³, wă³nxĭn¹te² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hăi¹nxe³sxă³ Je³su²jah³la² ă³ain¹sxă³ ĩ³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

Txa²wă¹hxi²kan¹jah¹la² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su¹

¹³ Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² kwa² ă³nhai¹tũ³ka³txi³la³ha²kxai³ E³ro²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² kwa² ă³nhai¹tũ³ka³txi³la³ha²kxai³ ă³nũ²kxain¹sxă³ Je³su²jah³la² ăn³tũ³xain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ăn³tũ³xain¹ka³tu³ ko³nxe³ti³ e³jau³su² ain³kxain¹te³lhă³ Je³su²jah³la² wah³nxe² yxau²xai³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la². ¹⁴ Ai¹nha²kxai³ ă³tũ³xain¹sxă³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩ³tih³nxe³nĕ³jah¹lăi³. Wăn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²sa² nhi¹lxi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khaix¹kxan²ti³ wxăi²na² yuh³lxi³jah¹lo²su² sĭ¹nxa³lxi¹. Yxăn¹ta¹, sa²wai³wait³sxă³ Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² wain³txi³ ĩ³yau¹ũ³ai¹nhxai²nĭ¹nhĕ³li¹. Nxĭ¹nha²kxai³ wăn³txa² wain³jau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³sa²sĭ¹nhĕ³li¹. Ro³ma²no² nũ³ka³txa²

a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ta³nxa² hã¹inxã¹ta³nxa² ih¹nxe² wain³txi³ kã³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Yxã¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² wi¹lhin¹ki³lxo³nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² wi¹ko³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹ko³nha²kxe³su²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wãn³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹sa²te³lhxã³ ten³nx2ti³ji¹wi¹? ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. İ²ti³ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ tẽ³sxã³ ũ³hũ¹ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ta³ki¹ai²na² a²ta³lo³nãu³ai²na² wãn³txa² jau¹xai²na² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa² ih¹te²a² a²ĩ³lxi³su²ji¹wi¹? A²nũ²a² ye³na² ũ³wha²li¹lain¹kxe³su² te²a² ih¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

– A²ĩ³lxi³na² Se²sa³jah¹la² a²ĩ³lxi³su² ha²kxai³ a²ye³nai²na² Se²sa³jah¹la² a²ye³nhũ³nha²kxai³ sãn¹te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa², ũ³hũ¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²yen³kxi³khai³xa², ũ³hũ¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na²ĩ³wã³wã³ta³kxi²nyhain¹sxã³ã³kon³ton³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a²ya³lu²te²su² te²a²ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³ain¹to³jau³xa²sa¹:

– A²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² kwa² ã³nhai¹tũ³ka³txa² wxã³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 İ³wã³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² ĩ³tih³nxe³nẽ³jah¹lã³. İ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² e³jau³xau³hxai²tẽx1ta² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nẽ³te³nah¹lxi¹: “İn³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nũn³tu³ a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² yũ²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxi³tã² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²kxi²jah¹la² ta²ha² wet1si¹jau³sa¹.” Moi³se²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³ain¹nũ²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a² txu¹ha² so¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nãu³a² ya³lu²nũ²nhai¹. Hai³txi³ wẽ³sa³la³ yũ³ti³he¹nxa³nũ²nhai¹. 21 Nxe³ha²kxai³ wẽ³sa² yũ²nxa³ha²kxai³ a²lon³yah³la² so¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² in³txa² ya³lu²nũn³nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³ a²lo³na² ã³xah³la² so¹nyhu¹i² ya³lu² nxe³nũ²nhai¹. Hai³txi³ wẽ³sa³la³ we¹ti³hex1to³hxa³nũ²nhai¹. 22 Nxe²xai³sxã³ a²lon³ti³tãu³xa² ya²lun¹txa²hxan³nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wẽ³sa² we¹txa³nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³ txu¹hai²na² so¹sxã³ã³ain¹ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³lu¹ ya³lu²nũn³nũ²nhai¹. 23 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nãu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³tãu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ih¹te²la³ta³ in³txa² wẽ³sã¹ah³lo²khai³su² hĩ³te³ji¹wi¹, a²yxo²ha³kxa¹ so¹nha²xai³ain¹na²ha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwa²yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ Sũ³na² wã³nxĩn¹ju³ta³la³ ã³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹. 25 Yan¹nãu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³tãu³a¹ txu¹ha² so¹ki³ju³ta³nu³a² yũ²nxa³lho³li¹. Oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² yã¹nxa²ki³tu¹wi¹. 26 Kxã³nxu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xa² wi¹ko³nyhah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. A²nũ²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxe³su² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Wãn³txu¹ta²na² hi³a² nxã³nxa² ka³ten³nxã³nxa² ĩ³sa²tẽ³kxan²ti³ wã²nhxa³nxa³kxe³su² nxe³jau³xu¹ta²nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txi²na² A³bra³ãu²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ İ³sa²kah³la² Sũ³na²

Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hĩ¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nãu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³sa²na³li¹. Kxã³nãu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxã²tu³ hĩ¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²ya³la³tu³jau³xa² ã³ne³wxe³yah²lxa³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na² wa³to²hi² wxi²kan¹jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su¹ tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² yau³son³ta¹hxai²hẽ¹la². Yau³son³nũ²la² Je³su²jah³la² a²wãn³txa² sa³tu³se²a² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxi²yhain¹jau³xai²na² wain³txi³ ĩ³wa²lũ³xain¹jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹ka³tu³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² jah¹lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na² ĩh¹jau¹la³ta³ wa³to²hi² wxi²kan¹jau³la³ te²la¹xã³?

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

– Wa³to²hi² wxi²kan¹jau³xa²sa¹: “Ī³sa³e² nũ³ka³txã³. Ī¹ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³ai²na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³ai²na² hã¹ĩ¹nxe² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³li¹. 30 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lai²na² a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whã²na¹ a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²kwai³nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nũ³kxũn³txi³ sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³txai¹nhẽ³li¹.” 31 Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³ta³lo³hẽ¹jau³xa²sa¹: “Wxa²wã³kxa² yxau³nũh¹nxa²te²su² te²a² a³lxi²nha²kxo² yã¹nxe² a³lxi²txai¹nhẽ³li¹.” Ha¹lin¹jau³xai²nã²tu³ wa³to²hi² wxi²kan¹khaix¹jau³xai²la¹wi¹. Hai³txi³ ã²la² wxi²kan¹jau³la³ yũ²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lã³. Wxa²wãn³txa² wain³khai¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² hã¹ĩ¹nxe² ka³na³ka³na³tã³li¹. Hai³txi³ Sũ³na² ã³la³ yũ³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³nĩn¹jau³xai²na² a²ya³la³jau³khaix³ai²la¹wi¹. 33 Txa²wã¹sũ³na², txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ whã²na¹ a³lxi²kĩ³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lain³kxi²nẽ³lha²kxai³ nũ³kxũn³txi³ sa²yo²we¹kĩ³sa²kxai³ txa²wã¹wã³kxa² yxau³nũ¹nhẽ³te²su² te²a² a³lxi²nẽ³nha²kxa² yã¹nxe² a³lxi²kĩ³sa²kxai³ nxe³ju³ta²na² whã²na¹ wa³to²hi² wxi²kan¹ju³ta²la¹wi¹. Hai³txi³ ka³yxuh³xa² su²lhã³sxã³ ũ³hĩ³lhxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ain¹kĩ³ke³la³te²kxai³, nxe³ju³ta² wa³to²hi² wxi²ka¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³jau³xai²na² sa²nẽn¹nha²jau³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²kxe³su² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³ju³ta² jũ¹nxa² ã³ne³wxe³ton³nĩ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yu³lhxai¹nha²kxai³, hai³txi³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³sain³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hẽ¹nãu³a¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³te³lhxã³ ĩ³ye³te³nah¹li¹:

– Ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² a²wãn³txi³kxai³lu¹: “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³ai²la¹wi¹.” Nxe³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. 36 Nxe³nx2ta¹te³nah¹li¹: Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Wãn³txa² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² a²hi²sen³su² ĩ³ye³sxã³ ũ³hũ¹ain¹jau³su² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹li¹. ĩ³ye³te³nah¹li¹: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²yo²wãn³txi³kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: ‘Txa²wi¹nẽ³tãu³a¹ ã³wxe³txu¹li¹.

Nxĩn¹kxai²nã²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²yu³hẽ³nã³a² wa³ka³ti³lot3sxã³
a³hi²si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hẽ¹li¹.

37 Jã¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²yo²wã³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³
ĩh¹nxe³sxã³ a²ta²lhot3hĩ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a²
kã²li³tũ³ka³txa² ain³kxain¹ka³tu³ kã²in² ka³li³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²nũ²a²nã³xa² i³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxi¹:

– Ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² wi¹lĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³tũ³ka³txa²
hi²sen³su² wã²la² a³lu²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²nũ²la² a²nũ²a² hxi²kan¹te²yã¹nha²kxe³su²
yo²kwai³no³tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Tĩh³na² sxi²je³na² nxũ²kwai³ye³lo³tĩh³na² ã³nxai³tã³a²
wi¹le³kxi²nyhain¹ju³ta² yo²kwai³no³tai¹nũ³nhxai²na²hẽ³li¹. 39 Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ã³nũ²kxi²thĩ³nai²na² ã³wxe³ka³lo³a² sa²nẽn³nha²khaix1nxe³te²a² ã³wxe³ka³lo³a²
yo²kwai³no³tai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³nũ²kxi²sxã³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³
nxe³tã³a² te²yã¹nxe³sxã³ ã³wxe³ju³ta² sa²nẽn¹kxi²khaix1nxe³ta² ã³wxe³ka³lo³a²
yo²kwai³no³tai¹nha²kxai³ nxe³nyhai¹nhxai²na²hẽ³li¹. 40 Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha²
wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxa² kã³so¹kxi²te³lhxã³ nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ain¹tã³a²
Txa²wã¹sũ³na² yau³ka³lxa¹txi³ wi¹le³kxi²ki³lxo³xai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹
ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. Kxã³nã³ũ³a¹ ko³nxe³khai¹nxe³sxã³ i³yĩ¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹
nxe²kã³ai¹nxa³tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nu¹hain¹ju³ta² kũ³we²ki²la² kã²nxa³lho³li¹.
Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li².

Txu¹ha²yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa² i³yau¹ũ³jau³su²

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, kwa³ta³la² kã²in²tẽ³na² Sũ³na² sxi²nhã³ũ³ã¹ sxa³tẽ³na², ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³tẽ³na², a²nũ²a² ka³lxa²te²nã³xa² wxã³sxã³ a²yen³kxa² ũ³yho³ha³kxi²ki³a² ũ³whi¹sxã³
ũ³whã¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹te³lha³ka². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
ã³wxã³sxã³ kwa³ta³lẽ³nai²na² un²ta³kxi²nxa³je³na² ã³wxe³ain¹ka³tu³ a²nũ²a² i²te³lhxã³
ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tã³a¹ a²nũ²a² a²yen³kxi³khaix1sa² te²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa²
wxã³sxã³ a²yen³kxa² ũ³yho³ha³kxi²ki³a² sa²kxai³lu² ki³ka³lxa¹txi³ ũ³whã¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
42 Nxe³ju³ta² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa², ã³wxã³sxã³
ki³jũ¹lxi³ki³a² ki³ha¹li¹ ũ³whã¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 43 Ain³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nã³ũ³xa² i³kaix1so¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wha³te³son³ta¹ka³lxa²na² yen³ki³ txa²ta¹ka³lxa²na²,
a²yen³kxa² ũ³whã¹ki³a² kã²nxa³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³a² a²yo³ha² kã²in²ye²na³li¹.
Yxã¹ta¹ a²nũ²a² a²wã³kon³tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³a²
a²yo³ha² kã²in²ye²ai¹nxa³wi¹. 44 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ a²yen³kxi³ki³ki³a²
a²wã³kon³kxain¹kxa² so¹lxi³ ũ³hũ¹ain¹te¹ni²ti¹. Yxã¹ta¹ ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lo³
yen³kxi³txa²kxa²ha³ta³nxã²ti³nũ¹ a²yen³kxa² yũ³kxe³su² yo²ha³kxa¹ ũ³hũ²hxa³te¹ni²ti¹.
A²yain³txi³khai³xa² ũ³yho³ha³kxi²ki³a² yo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13

Sũ³na²sxi²ha²wxa²nai¹ain¹ju³ta³nũ³a²i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha², Je³su²jah³la² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³tã³a²
a²sa³wi³ha³lxa² ka³na³ka³na³te² hi²sen³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– i³tih³nxe³sa²jah¹lã³. I²txa²hẽ³li¹. Thĩ¹nai²na² yo²ha³kxa¹ kã²in²khaix1ni² wi¹khaix1ni²
nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxe³yã¹ta¹ Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu²:

– Sxi²hai²na² txah³lxa³kxa² wi¹txo³nain¹ju³ta² ĩ²in¹ji¹wi¹? Nxe³to³ta¹ kxã³nãu³a² txah³lxa³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³ ka³tha¹li¹ ã³ne³hẽ²si²ka³txa² yũ²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³lo²a² ko³ton³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

³ Nxe³nxa²ha¹te¹ wã³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sxih²yxo²a² ten³na¹ain¹je³nai²na² Je³su²jah³la² a²nũ³ka³txa² ã³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wxe³ain¹te³na¹, Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³ãu²ah³la² ã³tre²ah³la² whã²na¹, wxa²nxũh¹ ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lx¹:

– Nxe³sãn²si¹lx¹. ĩ^h1nxe³hĩ¹na² wxa²nai¹ain¹sĩ¹te³ji¹wi¹? ĩ^h1nxe³ti³wã³kxa² yau³son³sxã³ txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nũ³a² ĩ²sxã³ wi¹ko³nha²hĩ³ki³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Wi¹li²nha²khai¹nxe³jah¹lx¹hẽ¹li¹. ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. ⁶ A²nũ²a² ka³lxa¹te²a² wxã³yah³lx¹ha³tai¹. Txai²yã¹nxe³ki³lxon³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ wxã³sxã³ ki³han³jau³su² e³yah³lx¹te³nah¹lx¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²kan³sxã³ wã³li²na¹hẽ³li¹.” Nxe³jau³su² e³yah³lx¹to³ha³tai¹. Nxe³yah³lx¹to³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² ka³lxa¹ ã³nhai¹tũ¹sxã³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. ⁷ Jã¹nxa¹jau³su², ti¹na² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhain¹kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹ u²tãu³ai³tã² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai³tã² kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhain¹kxai²nãn²tu³ nxe³jau³xai²nãn²tu³ ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yuh³lxah³lx¹txa³hẽ¹li¹. Ya²la³lyau³su² kxan²ti³ hai³txi³ hĩ¹nãn²tu³ ha³lo²ai²nãn²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹. ⁸ A²nũ²a² nũ³ka³txa² a²nũ²a² nũ³ka³txi³ ã³xa² a²lhun³tu², ã³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³ ã³xa² a²lhun³tu², ã³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ ha³lo²a² ka³lxa¹ko³xa² kxĩh³nxa² sa²wi¹wi¹nha²kxai³ a²nũ²a² yain³txi³ txa²khai¹nxe³ha²kxai³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha² wẽh³ni³khaix1ta¹ka³lxa² ĩ^h3ju³ta² wxã³kxai²nãn²tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² hã¹nxe³sxã³ ã³si³we³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ju¹tai²na² wxã³nũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ khãuh³yxah³lxin¹ju³ta² ã³si³wxe³tu¹wi¹.

⁹ Nxe³yãn¹ta¹ ha³lo²ai²na² sa²wai³wait3sxã³ nũ¹hĩ²jah¹lx¹hẽ¹li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta³ nũ³ka³txa² ã³yã³nũ²kxai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ i³nx2ti³sxã³ ã³yũ³nx2tai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³a² ĩ³ta³lo³su²nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³ha³tai¹. Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ha³lo²a² wa³kxẽ³nxa² si³yxau³ka³txa² ko³ver³na³to²yah³lo²su² ha²kxai³ ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² wa³kxẽ³na² si³yxau³kxa³ta² Pre³si³tẽ²jah³lo²su² ha²kxai³ ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tai¹nha³tai¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta² ĩ³wã³txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ txũ¹ka³txai²na² whã²na¹ Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. ¹⁰ Yah³lx¹nha²kxai³ ha³lo²a² hã¹nxe³ti³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²na² ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ĩ³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²na² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² yũ³jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. ĩ³yau¹ũ³ta³lu²nain¹yah³lxan³tãu³a² ha³lo²ai²na² ne³ki³so³nxa³lho³li¹. ¹¹ Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ i³nx2tain¹sxã³ a²nũ²a² ã³yãn³nũ²kxi²ju³ta² ã³yũ³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ hxi²waun³ta³kxi²nhyah¹lx¹txa³hẽ¹li¹. “ĩ^h1nxtet3sxã³ ĩ³ye³kxai¹na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lx¹txa³hẽ¹li¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² Txa²wã¹sũ³na² a²hi²sen³su² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² so¹lx¹ ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lx¹hẽ¹li¹. Wxã²na² ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹jau³xa² hai³txi³ wxa²wãn³txi³khai³sxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la²

Wi¹lhin¹jah¹la², nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² i³ye³kxi¹nx2ti³si¹tu¹wi¹. 12-13 Nxe³hĩ¹na¹ yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² yxo²i²xa³te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xa² i³ya²lut1si¹jau³su² ã³yũ³so¹nha¹tu¹wi¹. A²wĩ³na² sa²kxai³lu² a²wẽ³sa² khai³xa² ã³yũ³so¹ha²kxai³ a²wẽ³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wĩ³na² a²hã³ka³na² nxe³sxã³ ã³yũ³so¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³nyhai¹nha³tai¹. Te²yã¹nxe³jut3su² nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sa²yo²ã³syah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Sa²yo²ã³syah²lxan³kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

Khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

14 Nxe³yãn¹ta¹, i³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²khot3thun¹jah¹la², wxã³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ sa²nxũ³sxã³ yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² wain³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wxã³sxã³ yxau³ain¹na³na¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³naun³ti² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²su² te² i³nxa² wã³la² kĩ³ka³txa² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ũ³wha²li¹txã³nxu¹txai²na² i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 15 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³ã¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yen³kxa² sxi²hẽ¹nãu³ai²na² wi²sxa³kxai²nãn²tu³ ã³wi²hxi²sxã³ so¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 16 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² hai³sxa³nãu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³wa²li²sxã³ wã²la² ha³la³sa³nãn¹ka³lo³a² wxa²so¹xj²te³lhxã³ sxi²ha² ã³wi²hxi²sxã³ wxa²so¹xah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. 17 Kõ³nxe³jah¹lai²na² wxã³ju³tai²nãn²tu³ txu¹ha² wẽ³nhain¹te²su² te²na² kãin² khãuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wẽ³sa² ã³hi³lain¹te²su² te²na² kãin² khãuh³nxain¹nũn³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³ ã³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 18 Nxe³yãn¹ta¹ wa³txi²tãu³a¹ ã³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ kãin² khãuh³yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 19 Nxe³hĩ¹nãu³ãn²tu³ ha³lo²a² kõ³nxe³khai¹nxe³ju³ta² i³lxi³thin¹ti³he¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Txa²wã¹si³kxã³nãu³hĩ¹nũ¹tai²nãn¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²na² we¹thĩ¹nãn¹te²tu³ a²ko³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta² kũ³we²ki²la² kõ³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² nxe²xai³tãu³a¹ kõ³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta³nũ³a² kũ³we²ki²la² kõ³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ a²ko³nxe³ju³tai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³tai²nãn²ta² so¹lxi³ ã²la² kõ³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ã²la² kxa²kãin² khãuh³lxa³ti³hĩ³nx2na³li¹. 20 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ ha³lo²ai²nãn²tu³ kõ³nxe³khai¹nxe³ju³tai²nãn²tu³ ã³yã³ni²lã³ain¹sãn²tu¹wi¹, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ã³yũ³so¹xi²kxe³su² te²a² a³lxi²khaix1ai¹nha²kxai³lu¹. ã³yã³ni²lã³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ yxau²xai³lhĩ³nx2nxa³wi¹. A²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹hxi³nx2na³li¹.

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ i³ki³han³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nãn²tu³: “Ti¹na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² he¹na³li¹. Ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Ta³nxa², “Nũ¹ka³na¹, Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² he¹na³li¹.” Ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ yxo²i²ain¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 22 A²nũ²a² ã³wxã³ain¹sxã³ i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ka³na³ku² te²a²: “Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Ka³na³ku² nũn³te²a²: “Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²nũ²cxũn³ju³ta² ki³lxot3sxã³ kãi³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxã³ a²nũ²a² Sũ³na² ã³yũ³so¹te² i³nxai²na² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. On²sxã³ yxo²i²ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wi¹. 23 Yxa¹nã¹nhĩ¹na² ha³lo²ai²nãn²tu³ nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ Txai²li² kwẽn¹tai²na² i³hen³txi³nx2ta¹wi¹. Jã¹nxe³nx2tain¹kxa²yan³ti³su² nũ¹hĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹.

Je³su²jah³la² wxã³ju³ta²nũ³a² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

24 Yxan¹nāu³a¹ a²kō³nxe³ju³tai²nān²tu³ ne³ki³son³kxai²nān²tu³ a³lan²tan¹ki³ain²ti³ i³ka³nxa³hi²ha²kxai³, ka³nxa³tan¹ki³ain²ti³ i³ka³nxa³hi²ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹.
 25 Jā¹nxe³sxā³ i³la³kxa² wē³ha³lxa² whāi²na¹ oh³sīn³nāu³a¹ a³hai¹nha²kxai³ oh³nāu³a¹ yxau³te²su² te²a² hxi²ka³ka³un³ti³ ā³nxa³lai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ o³sī³na² whāi²na¹ i³ā³lxi³ti³si¹tu¹wi¹. 26 Nxe³tāu³a¹ Txai²na² oh³sīn³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹ a³ka³nxi²na¹ka³tu³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³ i³kīx³khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹ju³tai²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹.
 27 Nxe³na¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹ta² nū³ka³txa² ka³lxa¹te² nū³ka³txa² i³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. I³sa²si¹hā³ai¹na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² ā³yū³so¹kxe³so¹lxin³te²kxai³ so¹sxā³ wxa²sa²nū²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Nū¹ā¹ u³je³na³kxa² a³li³xi²tāu³a² sxa³ain¹te²ain²ti³ ān³sa²so¹xi² nū¹ā¹ u³je³na³kxa² kan³tāu³a¹ sxa³ain¹te²ain²ti³ ā³sa²so¹xi² nū¹ā¹ u³je³na³kxa² a²ta³nā³nē³nāu³a¹ sxa³ain¹te²ain²ti³ ā³sa²so¹xi² nxe² wxa²sa²nū²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ sxa³ain¹te²su² te²a² Sū³na² ā³yū³so¹kxe³so¹lxin³kxe³su² te²a² ān³sa²so¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yāu³sa³kxa² i³tih³nxe³nē³jau³su²

28 Jā¹nxa¹jau³su², i³yau¹ū³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Ta³kon³ta³ki³yāu³su² hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹ nxe³kxai²nān²tu³ kwē³kon³ju³ta² yau³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² kwē³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹ nxe³je³na³kxa² ta³kon³ta³ka³ta² i³yau¹ū³nē³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.” 29 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²ai²na² ā³wxā³na¹je³na³kxa² nxe²kxa²yā¹nxe² yū³nūn³na³li¹. Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na¹ e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti² kō³nxe³khai¹nxe³ju³tin³ti² i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³na¹ju³ta³nū³a² a²kwēn¹ta²na¹ yū³tu¹wi¹. Wxa²sxih²yxo²a² ā³yau³son³kxi²nx2ta¹kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Na¹jau³su² wā²nxūh¹ wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. 30 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na² i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hī¹na² ka³ten³su² yxau²xai³tū³ka³txa² ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ kāi³ta³lun²tu¹wi¹. 31 Oh³nāu³nū¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³ti³ yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wā³li²je³nāu³wa³kxa² kō³nha²ki³sxa³jau³su²

32 Nxe³yān¹ta¹, nxe³ju³ta²nū³ai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a² ū³hū¹nē³lain¹je³nāu³wa³kxa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nhai¹nxa³ha²kxai³ oh³xan¹ta²nū³ka³txa² kō³nhain¹nū³nxa³ha²kxai³, Txai²na¹xai²na² kō³nha²nūn³nxa³ha²kxai³, ya³sai¹nx3tho³li¹. Nxe³je³nāu³wa³kxa² Txa²wī³na² so¹lxi³ wi¹kō³nha²te²la¹wi¹. 33 Nxe³ha²kxai³, ha³lo²a² nū¹hī²jah¹lxi³hē¹la², wā³li²na¹je³nāu³wa³kxa² kō³yah³lxa³nha²kxai³lu¹. 34 Ha³lo²ai²na² nxe³te²nū³nhū³na³li¹. In³txa² sxi²ha² a³li³sxā³ i³ain¹nū²nhai¹. I³ai¹nxa³hī¹na¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³na³ka³nat3sxā³ ha³na³ka³lxi³ kaix1so¹sxā³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² wxa²nūt3sxā³ i³yau¹ū³ai¹nha²kxai³ a²nū²a² sxih²yxo²a² yxo²we¹jah¹la² wi¹lī²te³lhxā³ i³ye³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ i³ain¹nū²nhai¹. Ha³lo²ai²na² nxe³te²hū³na³li¹. 35 Jā¹nxe³te²nū³nhū³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Sxi²hai²na² a²wa³kxēn³yah³lai¹ta³lxi²: “I³h¹nxe³hī¹na¹ i³xain¹te³ji¹ku¹. Kō³nhain¹ki³sxa³nhai¹.” Nxe³te²nū³nhū³yah³lxi¹lxi¹. “Sū²ni²khaix1tāu³a¹ tā³nxa², ka³nxa³ti² wi³te²lon³tā³nxa², ka³la³ka³la²a² i³yai²lxi²tāu³a¹ tā³nxa², a³lan²tin³ti² ten³sa²tā³xi²tāu³a¹ tā³nxa² i³xain¹te³ji¹ku¹. Ain¹ki³nhai¹.” Nxe³te²nū³nhū³yah³lxin¹nha²wi¹. 36 Wxā³na¹je³nāu³wa³kxa² kō³nhyah³lxan³nha²wi¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Kan²txi³ āu³xi²yah³lxin¹kxa²yu³hxa², sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai¹tā² yān¹ti³ i³xi²ye²nx2tain¹kxa²yan³ti³su², nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 37 Nxe³jau³xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxai¹na¹wi¹. “Wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³ai¹na¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14

Je³su²jah³la² hāi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ kxā³nhxī¹nai³kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lai¹nhī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³txi³ ā³wa²su¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ha³lo²ai²na² ain³kxi²xi²nha²si¹hain¹jau³su² ān³yā³nū²kxain¹sxā³ yain³txi³nū³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² i³wa¹kxi³la³ sa³wi¹hxa³tū³xai²na² so¹lxi³ i³yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Yān³ta²na² ā³yā³nū²kxain¹je³nāu³wā³kxa² yau³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ye³ha¹li¹ a³la²ni¹xi²sxā³ ha³lo²a² hau³ko³nxa³ti³xa³lxa¹ sa²kxai³lu², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² nū³ka³txa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² whāi²na¹ a²hi²sen³su², i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² hāi²i³sxā³ ū³tī¹kxi²sxā³ su²lhā³te³lhxā³ i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ju³ta² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² i³yain³ki³sī¹na¹ hau³hau³kot3sxā³ Je³su²jah³la² i³ya³sah¹lxi³txa³hē¹li¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³nhe¹kxi²nē³lain¹kxa²yan³ti³su² ki³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ū³nhe³kēn¹kxi²jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txa² Si³māu²ah³la² khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²jah¹la² sxi²ye³na² Be³tān²ya³thi³na² yxau³ain¹to³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²nhāu³ā¹ Je³su²jah³la² ā³wxe³sxā³ i³yain³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a² ā³wxe³sxā³ i³yai³nain¹tāu³a² txu¹ha³ka³lxa² ā³wxā³sxā³ tah³lxē¹na² wē³sa² a²i³lxa² A³la³bas²tro³ē¹na², tē³sxā³ ā³wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē³nai²na² hī³ne³kxa² ha³nē³jau³xa² wi¹lū³khai¹nxe³jau³xa² a³lxi²khai¹nxe³jau³xa² a²i³lxa² Nar²tu³yau³xa² wxē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, txu¹ha³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² tah³lxē¹nai²na² wxa²nāu²lxi³sxā³, wi¹lū³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ū³nhe³kēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³ain¹ka³tu³ a²nū²a² kwa² i³yain³yain¹nūn³te²su² te²a² i³xan³ta³kxi²sxā³ a²ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– A²nxe³jau³xai²na² a³lxi²khai¹jau³xai²la¹wi¹. Txu¹ha³ka³lxa²na² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kwa² hxa³kxi²nha²tā²nxān³khi³. Nha¹nhai¹. 5 Nxe³jau³xai²na² ū³yho³hi²ki³ke³la³te²kxai³ ū³yho³hi²ki³txā³nxa² sa²kxai³lu², a²nū²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² ū³hū¹ai¹nhī³ki³tā³na¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ i³kwai²ta³lxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a²nāu³xai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ta¹ka³lxa²na² hāix1nā¹jah³lxi³hē¹li¹. i³kwai²kxah¹lxi³txa³hē¹li¹. Kāi³ū¹sain¹ju³ta²na² wi¹khai¹na³li¹. 7 A²nū²a² a²yen³kxi³txa²te²su² te²a² yxau²sa²tē³kxi²nyhah¹lxain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³sxā³ i²li³tāu³a² wi¹kāi³ū¹hain¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū²na³li¹. Yxān¹ta¹ Txai²na² yxau²sa²tē³nū¹nx2ti³nxa³lho³li¹. 8 Ta¹ka³lxa²na² a²yen³kxa² yū³ain¹kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²hau³kot3sain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ju³ta² txa²nū²ai²na² ka³ten³sa²na¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ hī³ne³ki³yau³xai²na² wi¹lū³te²yau³xa² tē³sxā³ txa²nū²āin²txi³ ū³nhe³kēn¹ya³sai¹nhī¹na¹ ya³lu²na¹ju³ta³nū³su² āu¹la³kxi²sain¹na²li¹.

9 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² u²lxi³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Yuh³xan¹ko³nāu³a² a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² txu¹hai²li² wi¹kāi³ū¹sain¹ju³ta² te²yā¹nxe² u²lxi³ ha³ta³nxe³nun³tu¹wi¹, sa²nēn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³yū¹ain¹si¹jau³nū³su² i³yau¹ū³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, yān³ta²na² a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tā³nū³te²na² Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³te²nāu³xa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²na² hxi²ka² ān³yā³yū¹ain¹si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² nū³ka³txai²na²

sa²kxai³lu² i³ka³li³kxi²khaix¹nyhai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³hũ¹kxi³nũ³su²
e³hau³ko³nye²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na²
hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa²wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa²yain³kxi²nyhain¹jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ãn³yã³nũ²kxain¹sxã³ yain³txa²
wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na² i³yai³nain¹nxa³je³na³ka² ye²ain¹ti³xa² o³ve²a² wẽ³sa²
su²lain¹ti³wa³kwe³nxa² ãn³si³wxe³tãu³a¹ hau³ko³ni² Txa²wã¹sũ³na², kxã³nxi¹nu¹ta²na²
ã³wa²su¹tain¹ju³tu¹ta²na² ain³kxi²xain¹si¹hain¹jau³su² o³ve²a² wẽ³sa² i³su²lhã³to³tãu³a¹
hau³kon³nũ³ni² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² Je³su²jah³la²
i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² i³wa¹ki³la³ sa²wi¹hxa³tũ³xai²na² yain³ni² o³ve²a² wẽ³sa²
i³so¹jĩ² nxe³ki³kxi³ju³ta² i¹nhũ¹ãn¹thĩn³ta³ yain³kxi²thĩ³nũ³a² sa²hau³kot3sĩn¹te³la¹ji¹wi¹?
Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa²
i³sa²si¹hã³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Sxi²je³na² ã³nxai³ja¹hẽ¹li¹. ã³nxai³ya³hin¹kxai²nãn²tu³ in³txa² i³ha¹txi¹nx2ti³tu¹wi¹.
Nxe³jah¹la² i³yau³xẽ¹na² ũ³whi¹so¹tẽ³na² sa²ka³la³ki²wxe³kxi²so¹nyhe¹nx2ti³tu¹wi¹.
Nxe³jah¹la² i³hi²txi¹jxa³hẽ¹li¹. 14 Ya³hin¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² a²wa³kxẽn³yah³la²
i³ye³kxi²txain¹ya³hẽ¹li¹: “Txa²wã¹yah³la² i³ye³kxi¹nxa²si¹sa²sĩn¹jau³su² sa²si¹hã³sa²sĩn¹na²li¹.
‘İh¹thĩn¹ta³ Txi²nãu¹xai²na² yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³na¹thĩ³nu³la³ sĩn¹te²la¹xã³?’
Nxe³sa²sĩ¹nhẽ²li¹.” Nxe³ja³hẽ¹li¹. 15 Ya³hin¹kxai²nãn²tu³ oh³xan¹thĩ³na², kãin²thĩ³na²
wi¹thĩ³na² wã²na³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³thĩ³nãu³ai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
wi¹lhau³kot3sxã³ sxa³tu¹wi¹. A²nxe³thĩ³nai²na² yain³txa² we¹ja¹hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa² sxi²je³na² ã³wi¹hain¹ka³tu³, ha³lo²a²
i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹kxu¹jã¹nxe³ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ju³ta²
thĩ¹nai²na² yain³txa² wet1ja³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² whã²na¹, ã³sa²so¹nũ²la² thĩ¹nai²na²
ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³ain¹ka³tu³ ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. İ³yain³kxi²sah¹lxin¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na²
ka³na³ka³na³te²su² te² i³nxa² ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yũ³sa²yai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ju³ta² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² kãin² i³ãin²txi³khaix¹ain¹ka³tu³ ã³si³wi¹wi¹sxã³
Je³su²jah³la² i³wã³tain¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²la³ te³la¹ji¹? Txai²li² nxe²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxã²na² a²yain³txi³nũ³xai²na² so¹sxã³ a²yau³xai²na² ũ³hũ¹kxa² yain³kxi²sah²lxin¹ti²tu³wi¹.
Wxa²yu³ta² hxi²ka²hxi³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txe² i³nxa² ka³na³ka³na³te²su²
te² i³nxa², ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yũ³sa²yai¹nĩn¹tu¹wi¹. 21 Ya²la³tu³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe²i³yau¹ũ³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹
ã³yũ³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³hin¹khaix¹jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³
a³li³lah¹xa³sxã³ txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ ã²la² wi¹lhĩ³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³tũ³xa²a²si³yxau³tãu³khai³xa²i³yau¹ũ³jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³yai³nain¹tãu³a² Je³su²jah³la² yain³txa³nũ³xai²na² wxa²sa²so¹sxã³
Txa²wã¹sũ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sãn²sxã³ wxa²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa²
ũ³hũ²xai³ain¹ka³tu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tũ³xai²li² Txa²nũ²ai² yã¹nx2na³li¹. So¹kxi²sa²sxã³ yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nũ²la² i³na²ki³tẽ³na² hxi²tẽ³nha²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lxo³kxi²jau³nũ³a²,
i³ye³kxi²sãn²sxã³ũ³hũ¹xai³ain¹ka³tu³a²nũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹i³na²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
24 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yxau³xa² yã¹nx2na³li¹. Wãn³txa² tah²yau³xa²
i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jã¹nxe² kã³ũ¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³ju³ta²
ã³wa²sut1si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sa³tu¹wi¹. 25 Nxe³yãn¹ta¹
nxe³kxa² yã¹nxa¹ju³ta² i³na²kxi²jau³xa² wa³su³txi³ i³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²hĩ¹na¹ i³na²xi²ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².
26 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³yain³ta³lu²nain¹ni² i³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³tu³ ka³li³nhẽ³jau³xa²
i³hai³nain¹sãn²ka³tu³, wã³la³ka³txa² O³li³ve²ra³kat3su¹ nxe³hxai²na²hẽ³ nxe³ka³ka¹txai²na²
ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxoxã³jau³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

27 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:
“O³ve²a² nũ³ka³txa² a²wa³kxẽ³yah³la² i³su²lhã³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
o³ve²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³ni³sxã³ i³hax3te¹hax3ten¹tain¹tu¹wi¹.”
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxa²nũ³ka³txai²na²
hã¹nxe³ti³xa² i³yãu²lxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹, Txai²na²su¹. Nxe³sxã³ ã³waix3sxã³
ã³nih³yah³lxin¹tu¹wi¹. 28 Yxãn¹ta¹ hã²wxãn³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹ka³tu³,
Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a¹ ã³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nx¹lxi¹. ãu²li¹nxa²sxã³ ã³nih²nxã²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ã³xa²
ãu²li¹hxa³txain¹kxan²ti³nũ¹txai²li²ti³he¹nxẽ²nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³ta²nãn²tu³ ka³la³ka³la²su² ye³ha¹li¹
i³yai²lxi²nxa³ta³lxa¹ wxã²na² sa²kxai³lu² Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu²
ten³si¹sa²nxãn³jau³nũ³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³lai²na²
i³te²txã³wi¹.” Nxẽ¹jau³xai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Yxãn¹ta¹ Pe²jah³lai²na² yxo²xũ³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kox1ko¹su² i³su²lhã³sain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³ hai³txi³ ten³nxa²hxa³jau³nũ³su²
i³ye³ti³he¹nxe²nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa²
hã¹nxe³ti³xa¹ i³ye³kxu¹jã¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² i³ye³kxi²jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² whã²na¹, ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa²
ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹na² ha³lo³kxa² ã³wxe³jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Txai²na² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³sxã³ Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³ãu²ah³la² ã³sa²so¹sxã³ ã³nxai³ain¹ka³tu³
Je³su²jah³lai²na² kã³in² hxi²waun³ta³kxi²nha²sxã³ ã³in²ta³kxi²nha²khaix1ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— ã³in²ti³ya³lu²te²hũ³sa³nhai¹. Ti¹na² ã³wxe²yxau³sxã³ wah³nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe² e³kxi²nũ²la² jũ¹nxe² yan¹nãu³a² ã³nxai³sxã³ kĩh³nũ³xa² ã³yxoxã³thuxa¹sxã³
Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² a²ko³nxe³ju³ta² ã³nxẽ³txi³nha²te³lhã³
nxe³ju³ta² ã³wxe³sa²si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wĩ³nã³. A²yen³kxa² hã¹nxe³tĩ³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ju³tai²na² khã³uh³lxa³ti³sa²ju³tai²na² sa²wa³to²kxi²sa²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nã²tu³ wxa²wã³txa² so¹lxi³ we¹ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² ã³wa³li²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² ã³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Si³mã²ah³lã³. ã³xi¹lxi¹. Jũ¹nxe²ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹ti³ ĩ³ye³ten³nha²sxã³ yxau²xai³lxan³ji¹wi¹? 38 Ye³ten³sxã³ yxau³jah¹lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹, ko³nxe³ju³ta³la³ ã³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yã³ti³su¹. Wxa²ẽ¹nã³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹ wxa²sxĩ³nai²na² sĩ³wi¹lhin¹ju³ta² hau³ko³nxa²lxa²lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

39 ĩ³ye³kxã¹ain¹ka³tu³ ã³nxi³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³xai³jau¹xain²txi³ ã³h¹ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 40 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³wa³li²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ ã³xain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la², hxi²kan¹sxã³ ye³ten³sxã³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la². Nxe³ha²kxai³la¹ ĩ³ye³wã³nã³wã³nã³ta¹nha²kxai³ hxi²kan¹ti³ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xin²tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

41 Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ã³h¹ ã³nxi³ka³tu³ ã³wa³li² ã³h¹ ã³ta³lo³hẽ²ti²to³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ã³xi²sxã³ ĩ³ye¹nxĩ²sa²tẽ³ye²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Hã¹nxi¹nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Hĩ¹nai²na² ko³nxe³thin¹te² hxi²ka²nã³a² ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. 42 ĩ³sa²yxau³sxã³ ã³nxi³ya³sah¹lxi³wxi¹. A²nũ²a² ã³yã³yũ³sa²jah¹lo²su² te²a² yã³son³nẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxa² a²hã¹nxũ³jah¹la²ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ã³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² yu³la² kãin²te²a² tẽ³i², hi³ki²a³la² tẽ³i² nxain¹tũ³ka³txa² ã³si³tẽ³kxa² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³ta³nã³xa², ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³sa²nã³xã² a²nũ²a² hxi²kan¹te²nã³xa² ĩ³sa²si¹hã³ain¹tũ³ka³txi³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². 44 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxã³nxi³tã² ã³yũ³so¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. In³txa² ĩ³yo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² nẽ²na³na¹, kan²txi³ i³sxã³ sa²so¹sxã³ tẽ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxã³nxi³tã² nxẽ³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ĩ³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ko¹ko¹xa²nũ³ka³txai²na² ã³tĩ³sxã³ i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

47 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² kwa² yxau³nũ³te²su² te²a² yu³la² kãin²te²a² hxi²so¹nha²sxã³, wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³sa² ĩ³su²lhxã³ ĩ³ne³nxẽ³ni²lã³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wã³txi³kxai³lu¹ a²nũ²a² kã¹lxi³tũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tẽ³sxã³ wxã³yah³lxin¹ti²ti¹. A²nũ²ai²na² yen³kxa² kã¹jah¹la² i³sxã³ sa²so¹kxa² yã¹nxe² i³sxã³ sa²so¹sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. 49 A³lan²ta² hã¹nxe² Sũ³na² sxĩ²ha² ã³wxe³na¹sxã³ wã³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹tã³ai³tã² i³sxã³ sa²so¹sah¹lxan³nxa³ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxi¹ta²na² we¹ta³lun²si¹jau³su² kã¹ũ¹sah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa²na² a²hã¹nxe³ti³xa² ã³waix3sxã³ ih³sau³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

51 Yxã¹ta¹ sa³nxe³la³kxa² ka³na³ka³na³te²su² te²a² wã²la²ka³lo³a² yxã¹nxã²nxa³ka³lo³a² ã³wi²kxi²nha²te²su² te²a² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 52 ĩ³ye²nyhain¹ka³tu³ta¹ sa³nxe³la³kxah³lai²na² sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³ai²na² ã³na¹sxã³ a²nũ²so¹lxi³ ã³nih³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wā³nxĩn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la² en²tain¹jau³su²

53 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxĩn¹te² si³yxau³kā³ta³nāu³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³si²nāu³xa² whāi²na¹, ān³yā³sa²ki³nũ²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na² nũ³kā³txai²na² a²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³ wā³nxĩn¹te² si³yxau³khaix³kā² hxi²ka² ā³yũ³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² a²ha¹ u²la¹ ĩ³hit¹xai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³lhxā³ wā³nxĩn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹ka³tu³ so³ta²to² nũ³kā³txa²kxai³ ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ha³nxe²a² ā³yo²wxe³kxi²sxā³ hxi²kē³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

55 Nxe³tj³kxai³lu² wā³nxĩn¹ta² hxi²kan¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² ā³nũ²kxi²tũ³kā³txa² sa²kxai³lu² ain³nha²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² ĩ³su²lhā³ain¹si¹hain¹jau³su² ain³nha²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hxi²kan¹ti³ ain³nha²ti³he¹nxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 56 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹te²hi²sen³su² wān³txa² ki³han³jau³xa² Je³su²jah³la² ĩ³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ wān³txa² ĩ³ye³ain¹jau³xai²na² ĩ³we¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

57 Jā¹nxe³ju³ta²na² a²nũ²a² ka³na³ku²te²a² ĩ³sa²yxau³ain¹ka³tu³ ĩ³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

58 ĩ³ye³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²wān³txa² ain³kxi²sĩ¹na¹hē³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹:

“Txa²wā¹sũ³na² sxi²hai²na², a²nũ²a² hxi²ka² to³nain³thĩ³nai²na² sa²nai¹a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ sxi²ha² ā³lxi³thĩ³na² txa²hĩ³na² sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. A²nũ²a² hxi²ka² sa²to³nai¹nxa³thĩ³na², Txai²li² sa²to³na¹tu¹wi¹.” Nxe³na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

59 Nain¹ta¹ hai³txi³ we¹nyhain¹jau³la³ yũ³ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

60 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³kā³txai²na² nxũ²kwai³ye³ye³lo³tāu³a¹ ĩ³sa²yxau³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na² ĩ³wa²lũ³xi¹nxān³ji¹wi¹? ĩh¹nxe³jau³ta³ ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

61 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³nahx²nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ āh¹ ĩ³wā³txi³te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sũ³na² Tah²sin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxe³te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³kah³lai²na² a²wi¹nē³tāu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sain¹sxā³ ā³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sĩ³nāu³a² wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² ĩ²sah²lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

63 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nān¹ka³lo³khai³xa² wxa²ten²txi³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²ten²txi³te³nah¹lx¹:

— Hāi¹nxā¹a³sah¹lxi³wxi¹. 64 Wān³txai²li² Txa²wā¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. Nxe³ki³sa²kxai³ ĩh¹nxe³ki³te³ji¹wi¹? Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ā³ki³nũ²kxi²tũ³kā³txai²na² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

— Su²lhā³ain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

65 Ain¹ka³tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ĩ³ye³ka³su³hēn¹kxi²ha²kxai³ a²nũ²a² āh¹ ĩ²li³nũn³te² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ũ³ye³hē³tĩ¹sān²sxā³ ĩ³wait¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— ĩh¹nxe³te²ta³ ĩ³wai¹txain¹sĩn¹ji¹wi¹? ĩ³ye³kxi²sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² so³ta²to² nũ³kā³txa² wxa²wai¹tain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wān³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

66 Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹sxā³ ā³yo²wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ wā³nxĩn¹jah¹la² a²sa³wi³sxa²

wāin²ta¹ka³lxu³na² wxā³ka³tu³ Pe²jah³lai²na² hxi²kē³li³ju³ta² ī²ka³tu³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
67 – Wxāi²na² Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau³jah¹la² ān³si³tē³kxain¹nūn³to³hin¹tai¹ti²ti¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

68 Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ ī³ki³ha¹kxi²jau³su² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² ī²te²txā³xī¹. Wxa²wān³txai²na² ān³ne³wxe³ti³hex¹sa²nxān³nhi¹.

Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, sxih²yo²a² a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². A³li³xi²hī¹na¹ ka³la³ka³la²a² ī³yxai²lxi²ta¹hxai²hē¹la². 69 Nxe³ka³tu³ wāin²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² ī²xi²tāu³ a²nū²a² kwa² yxau²xai³lain¹te²a² ī³ye³kxa² ā³si³wxe³te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹. Wāin²ta¹ka³lxai²na² a²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

70 Jā¹nxa²ha¹te¹ ī³ki³ha¹kxi²jau³su² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Ti³he¹nx²nxa³xī¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ha¹ kwēn¹tai²na² a²nū²a² kwa² yxau²xai³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ka³li³le²a²ko³nāu³a¹ yxau³sxā³ tōn¹khaix³nīn¹ko³lxā²na³li¹. Nī¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² nū³ka³txa² ka³na³ka³na³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

71 Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yxo²an³ta³ti³ ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Jah¹la² ī³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² ī²ti³hex¹te²txā³i¹. Txa²wān³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹. Ki³ha¹kxi¹nx²ta¹ke³la³te²kxai³ an³txi³ju³ta² ū³hū¹sai¹nhī³nx²na³li¹. Pe²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

72 Nxe³ain¹tāu³ kwēn¹ta²kxai³ ka³la³ka³lan¹ti² ye³ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ ī³yxai²lxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wān³txa² ain³kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²:

– Ka³la³ka³la²a² ye³ān³ta³lo³hē²ti² ī³yxai²lxi²ta³lu²nxa³ta³lxa¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ī³ye³ta³lu²nīn¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tu³ kāin² ī³āin²ta³kxi²sxā³ ī³nān³khaix¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ā³yū³ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ ā¹ka³nxa³ha²ta³a¹, wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ī³kaix¹ti², a²nū²a² a²hxi²kan¹ta² nū³ka³txa² ī³kaix¹ti² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ī³kaix¹ti², a²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ī³kaix¹ti² ain¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² ī³su²lhā³si¹hain¹jau³su² ain³nha²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³nha²ta³lu²nain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² sa²tai³kxi²sxā³ sa²so¹sxā³ ha³lo²a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² Pi³la²jah³la² a²hxi²ka²nāu³a² ā³yū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

– Wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txai²na² a²si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

– Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ka³tu³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³te²nāu³xa² Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³hit¹si¹jau³su² kāin² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³ka³nah²nxe³sxā³ yxaun¹ji¹wi¹? Tū¹ka³txai²na² ko³nxe³ti³hi¹txa²si¹hain¹ju³ta³la³ ī³tih³nxe³sa²ye²nxain¹jau³xa² ain³kxi²nhān¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

5 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³ka³nah²nxe³sxā³ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³lo²kxai³lu² kāin² ī³wā³ta³kxi²nha¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ yain³tū³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² yai³nain¹je³na³kxa² nxe³xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² te²hi²sen³su² nxe² kãi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²ai²na² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tī¹kxi²sxa³te²na² i²li³te²na² ka³na³ka³na³kan²tu³ than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nū¹xi²nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txai²na² te³nain¹kxah³lo²su² jah¹la² than²kxa² sa²nū¹xi²nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³jah³la² ko³nxe³thin¹jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la² tī³kxi²sxa³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² nū³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu² ha³la³je¹nhĩn¹kxai³lu² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³nhe¹kxi²nyhain¹sxã³ a²nū²a² su²lhã³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tī¹kxi²sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8-10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ka³lxa¹tū³ka³txai²na² ya³u³so³nain¹ka³tu³ yxo²xūn³txi³ Pi³la²jah³la² i³wã³txi³sain³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ka³na³ka³na³te²su² than²kxa² sa²nū¹xi²sa²to³nhĩn¹ta¹ti²ti¹. Kwēn¹ta²na² jã¹nxe³sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Yxãn¹ta¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta³nãu³xa² a²ẽ¹nãn¹jau³la³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Kãin² i³ka³tã³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ã³nyũ³ain¹ju³ta²kxai³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nū³ka³txa² a²si³yxau³jah¹la² than²kxa² sa²nū¹xi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹ta²na² ten³nxa²li³xa³ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² a²wãn³txa² nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Yxãn¹ta¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta³nãu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² kãin²tū³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tã³sxã³ ũ³hũ¹xi²nẽ³lhi¹hain¹jau³su² i³wã³txi³sain³txain¹yah³lxi³sĩ¹nhē³li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ten³ki³sxa³jau³su² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³sĩ¹nhē³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ te³nain¹si¹hain¹jau³su² a²nū²a² kãi³li³tū³ka³txai²na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² ten³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ jah¹lai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²si³yxau³jah¹la² i³yĩ¹li²yah³lxi³to³hin¹jah¹la² ih¹nxet3sxã³ kãi³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kãi³li³tū³ka³txai²na² kãin² i³wxa¹nain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ i³ya²lu¹tain¹sĩ¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ih¹nxe² ko³nxe³thin¹sxã³ kãi³hĩ³thai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ i³ya²lu¹tain¹sĩ¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² kãi²li³tū³ka³txai²na² i³wi¹lxon³kxain¹si¹hain¹jau³su² Ba³ra³ba²sah³lai²na² than²kxi²sa²tã³si¹sxã³ ũ³hũ¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ũn³txi³ i³ta³lo³wait1si¹hain¹ka³tu³ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ã³yũ³yhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

So³ta²to²nãu³xa² ko³nxe³ti³ yxo²ka³lxi³lain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² so¹ka³tu³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² sxi²ha² kãin²thi³na² Prai³a³to³ri³ã²thi³nãn²tu³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ so³ta²to² nū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³nũ²kxi²si¹hain¹jau³su² i³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³te³na¹ so³ta²to² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ wã²la²ka³lo³a² sau³saun³ka³lo³a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lai²na² ũ³whi²kxai¹nha²kxai³ wai³la² wxa²xu³kxain¹sxã³ ũ³nhe³hēn¹ta¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Ain¹ka³tu³ i³sa²nēn¹kxi²ki³lxot3sxã³ i³ki³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19-20 Ain¹sxã³, hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² hxi²so¹xi²sxã³ Je³su²jah³la² i³ne³su²lai¹nha²kxai³ i³ye³ka³su³hẽ¹nxai¹nha²kxai³ ã³ka³ti³wxe³kxain¹sxã³ wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² i³ye³ki³ha¹kxain¹sxã³ kō³nxe³ti³ i³yo²kwa³lxixi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹te²ka³ka¹ wã²la² sau³saun³ka³lo³ai²na² sa²sai¹kxain¹sxã³, Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² ũ³whi²kxi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxã³txa³ i³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³la² Si³rẽ²ne²ko³xa² ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³le³syã²ntrah³la² Ru²fu²jah³la² a²wĩ³nu²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu² a²kxã³nxa¹ ha³lo²a² wa²li³sxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ so³ta²to² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹la³kxi²ka³txa³nũ³a² sa²tã³ka³la³kxi²hẽ¹so¹nha²si¹jau³su² Si³mãu²ah³lan²tu³yo²xũ³txi³i³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³ka³tu³ ã³nxai³ain¹ka³tu³ wã³la³ka³txa² Ko²ko³ta³kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² txa²wã¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hẽ³ ka³txa²nãu³a² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Nxe³hĩ¹na¹ vĩ²yo³jau³xa² hĩ³ne³kxa² mi²ra³jau³xa² ĩ³hẽ³ju³ta² ã³wxe³lu¹nhẽ³jau³xa² nxe² ũ³ke³ni²jau³xa² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² i³nxũ³sain³nũ²la² i³na²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 24 Nxe³nũ²la² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²txai³ain¹sxã³ tah³lxã² wẽ³sa² o²la³kxain¹sxã³ a²wa³kxẽ³ton³yah³la² nũ¹hain³nyhain¹ka³tu³ wã²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nũ³te²txai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 U³je³na³ka² wxa²ki³ka³la³nũ²la² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxe³ju³ta² hi³a²ka³lo³a² wãn³txa² ũ³wha²li¹lhã²sxã³ a²ne³ta³lxo³ka³nãu³a¹ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

– Je³su²jah³la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² kã³su²lhã³to³jah¹la² ha¹lin¹jah¹la² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²wi¹nẽ³tãu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kĩ¹wxe² a²wã³tãu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kĩ¹wxe² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 A²nxe³jut³su² kxã³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxĩ¹:

– Jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kã³i³tũ³ka³txi³su² ti³hi¹tain¹na²hẽ³li¹. Nxe³txã³nxu¹ta²na² ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kwa² wa³to²hi²te²nãu³xa² i³ne³wa³nxĩ¹wa³nxĩ¹nha²sxã³ i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Ha³we¹. “Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹hxat³sã²sxã³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²ni²sxã³ ã³h¹sa²to³nxĩ²na¹tu¹wi¹.” Nxĩ¹jau³su² e³in¹ta¹ti²ti¹. 30 Hĩ¹na² wã²nxũ¹h¹ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³ hi³sa³ka³txa² ka³nxĩ¹nhu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Jã¹nxe³jau³xa² wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxĩ³si²nãu³xa² whã²na¹, yo²i²nyhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Jah¹lai²na² a²nũ²a² ã³xa² sa²hau³ko³tain¹to³ta¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ wã²nxũ¹h¹lxĩ³ hxi²kan¹ti³ sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. 32 I³sa³e² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² ha²kxai³

Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ke³la³te²kxai³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³ i³ka³nxĩ²kxai²nã²tu³ yo²i²si¹nhĩ³na¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ in³txa² kō³nxe³ti³ kã³ya³te²na² hi³sa³ka³txa² ã³xa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹te²na² te²yã¹nxe³jau³su² yo²i²nyhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whã²na¹ ka³nxa³hi²khaix¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta² ne³ka³ka³nhĩ¹nã¹te²tu³ ã³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hẽ¹la². A³ki³kan³tãu³a¹ so¹lxĩ³ i³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Ki³kan³nũ²la² Je³su²jah³la² kã³in² i³wxã¹sxã³ i³kaix¹te³nah¹lxĩ¹:

— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka³ta³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nu²khai³jah¹lāi³. Txa²sū³nu²khai³jah¹lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

³⁵ Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² kwa² yxau³sxā³ ĩ²tū³ka³txa² wai³nxa³txi³ ain¹kxain¹nū²la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ne³kat¹jah³sah¹lxi³sī¹nhē³li¹. E³li²ah³lu¹ta²na² ĩ³kaix¹tain¹nīn²ta¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxe³te³na¹ a²kwēn¹ta²na¹ kwa²yxau³sxā³ ĩ²tū³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³nih³sxā³ ĩ³yi²lho¹tū³xa² so¹sxā³ yain³txa² yau³xa² kah³jau³xa² ũ³hū¹sxā³ ũ³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² ũ³ki³wi²kxi²sxā³ Je³su²jah³la² ĩ³xon³so¹si¹hain¹jau³su² ũh³yo²tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo³kxa² yxau³a³sah¹lxi³hē¹li¹. E³li²ah³lu¹ta²na² wxā³sxā³ sa²hxi²ta²la³kxi²te³lhxā³ wxā³si¹jau³nū³su² ĩ²wahx³nxe³yah³sah¹lxi³hē¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² kāin² ĩ³kwāix¹sxā³ ya³lu²ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxe³hī¹na¹ wā²la² au³khaix¹ka³lo³a² Txa²wā¹sū³na² a²sxi²ha² nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹ au³ti³yxau³thi³na¹ yxo²tū¹ka³lo³a² ā³ten²ti³ta¹hxai²hē¹la². Oh³nāu³a¹ ā³ten³txi² wxa²kan³ka³tu³ yu³hxai²na² sa²kxai³lu² ān³ten³ti³sxā³ ā³yo²hai²ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Nxe³ju³ta² so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²tāu³a¹ sa²nxū³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ĩ²ain¹tāu³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² ya²la³tu³ Sū³na² Tah²yah³lo²sin²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰⁻⁴¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² he¹ai¹nhī¹kxai³ txu¹ti³nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi² a²yen³kxa² wi¹lā³non²ta³kxi² yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ka³lxa¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta¹ka³lxi³nāu³xa² a²ĩ³lxa²sa¹: Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Ti³a²kah³la² kau³kaun³jah¹la² a²hā³ka³na² Jo³se²ah³la² a²hā³ka³na² nxe³ha²kxai³ Sa³lo²ma³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa² hī¹na² u²yxau³sxā³ Je³su²jah³la² hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² ĩ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ txu¹ti³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxa²sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² u²lyxau³yain¹nū³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxē¹na² sa²nī³kxain¹jau³su²

⁴²⁻⁴³ Nxe³hī¹na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ye³ka³na³ka³nat³sxā³ a³la²ni²hī¹nai³kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² a²yain³txa² wet¹sxā³ āu¹la³kxain¹to³tāu³a¹ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a¹ sū²ni²khai¹nxe³tāu³a¹ Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a³thi³nān¹jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹jah¹la²nāu³xa²ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta² wahx³nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jah¹lai²na² sa²kxai³lo³ ya³lo³txi²sxā³ Pi³la²jah³lai²na² ā³nxai³sxi²ka³tu³ Je³su²jah³la²nū²a² ĩ³wā³txi³ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁴ Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²tāu³ ĩ³wā³wā³txi³nha²ta¹hxai²hē¹la².

— Hī¹na² Je³su²jah³la² ya³lu²te²tān²ku². Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ so³ta²to² nū³ka³txa² hxi²kan³jah¹la² ĩ³kaix¹so¹sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ta¹nx³thi²li¹? Nxe³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ya³lu²na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ya³lu²jah¹la²nū²a² so¹txu¹li¹, ten³nxa²kxai²nān²tu³txa¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu² wā²la² hā³ta³ka³lo³a² tē³ka³tu³ a²nū²su² sa²ta²la³kxi²nyhu¹sxā³ ān³ka³nxi²ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²

wxa²wã³lãu²kxi²nyhu¹sxã³ tah³lxa³ka³tẽ¹nãu³a¹ ã³whi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²ẽ¹nãu³a¹ wã³la³ka³txa² tah³lxa³ka³ta² wxa²xu³sxã³ wxa²we¹tẽ³nãu³a¹ ã³whi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ a²ẽ¹nai²na² tah³lxa³kxa² kãin²ka³ta² ã³wa³ti³kxi² sa²tã³sxã³ ã³yo²ti¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² sa²nĩ³kxi²ju³ta² txu¹ti³nãu³xa² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Jo³se²ah³la² a²hã³ka³na² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxa² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16

Je³su²jah³la² ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ha³nãu³hi²na³na¹ nxe³ka³tu³ ka³nxah³ti³wi³ta³lon³tãu³a¹ txu¹ti³nãu³xa² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Ti³a²kah³la² a²hã³ka³na² nxe³ha²kxai³ Sa³lo²ma³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ ain¹sxã³ hĩ³ne³kxa² wi¹lũ³tẽ³kxa² ã³yho³hi²sxã³ so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la² Je³su²jah³la²nũ²a² wxa²to¹la³kxi²te³lha³ka². 2 Ain¹ka³tu³ hã²wxã³txa³ To³mĩn²ko³ nxe³ju³ta²kxai³ u³je³na³kai²na² a³li³xi²hĩn¹kxai³ txu¹ti³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² aun³ta² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ¹ka³na¹ sa²nĩ³kxain¹ju³ta² aun³ta² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Aun³tain¹tãu³a² i³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxĩ¹:

– Tah³lxa³ka³lo³ai²na² yxo²ti¹nha²ka³lo³ai²na²ih¹nxe³te²ta³ sa²yo²than²kxi²nẽ³lain¹te³ji¹xĩ¹, kãin²khaix¹ka³lo³sa²ha²kxai³lu¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Yxã¹ta¹ ten³sa²tã³ain¹te³na¹ kãin²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li² ã³yo²than²nha²ju³ta³nu¹ta²na² i²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ain¹ka³tu³ tah³lxa³kẽ¹nãu³ai²na² ã³wi¹hain¹ka³tu³ in³txa² sa³nxe³la³kxa² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa³nxe³la³kxa² wã²la² hã³ka³lo³a² ã³whi²kxi²nha²jah¹la² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² txu¹ti³nãu³xa² a²wi¹nẽ³tãu³ai²nã²tu³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². O²khaix¹xain¹sxã³ yuh³lxĩ³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Yxã¹ta¹

jah¹lai²na² wã³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– O²lhxã³ i³wã³jah³lxĩ³txa³hẽ¹ni¹. Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³na² ton¹jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ i³ya²lu¹kxe³su² jah¹la² ã³ten³yah³lxĩ¹nxĩ¹. Yxã¹ta¹ jah³lai²na² ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²na²ni¹. Hai³txi³ ti¹nã²ta³ he¹ti³he¹xai¹nxã³xi¹. Tẽ¹nai²li² hã¹ĩ¹kxain¹te³nai¹ti²tu³ni¹. I²jah¹lxĩ³hẽ¹ni¹. 7 Jã¹nxã¹jau³su² hĩ¹na² sa²kxai³lu² i³sxã³ Pe²jah³la² i³hen³txi² a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xã³xa² i³hen³txi², whã¹na¹ nxe³jah³lxĩ³hẽ¹ni¹. I³hen³txain¹yah³lxĩ¹jau³kxai³lu¹:

“Je³su²jah³la² ne³ka³ta²nx2ti³sxã³ Ka³li³le²a²ko³xa² ã³nxai³tu¹wi¹. Nũ¹ã¹ i²syah¹lxĩ¹tu¹wi¹.” Jau¹xai²na² ha³la³je¹nai³tã² Je³su²jah³la² i³ye³kxi¹nx2ti³ta¹ti²tu³nĩ¹. Jã¹nxe³jau³su² nxe³txain¹yah³lxĩ³hẽ¹ni¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nãu³xai²na² tah³lxẽ¹na² a³li³ain¹sxã³ ã³ni³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kã¹no²nha²ha²kxai³ i³ka³ta³ta³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ hai³txi³ wã³txi³la³ a²nũ²a² ã³xa² i³ye³kxain¹ti³hex¹ta¹hxai²nxã³hẽ¹la².

Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² Je³su²jah³la² i²jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ To³mĩn²ko³ nxe³ju³ta² i³yũ¹li²nxã³ta³lxa² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²te³na¹ Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² i³ha¹txi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxai³kxai³ ta¹ka³lxa² a²nxũ²kwai³nãu³a¹, ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ka³lxa¹te²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ tũ³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ a²ta³a² nũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² a²ka³te³na² yxau²xai³lhĩ¹nai³tã² nxũ²kwai³li³si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ã³nxai³ka³tu³ Je³su²jah³la² a²ya³la²nãu³xa² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²ya³la²nãu³xai²na² kãin² ãin²tai¹nha²kxai³ kãin² i³nã³nai¹nha²kxai³ Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ã³wxã³yain¹sxã³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la²

ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²jau³xa² ta¹ka³lxai²na² Je³su²jah³la² i²ain¹jau³xa² i³yau¹ũ¹hain¹to³ta¹ a²ya³la²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxã³hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxa²ha¹lin¹ya³te²a²Je³su²jah³la²ĩ²ya³jau³su²

12 Nxe³ka³tu³ hã²wxã³txa³ a²ya³la²nãu³xai²na² ha¹lin¹te²su² te²a² ha³lo²a² ã³nxai³ya³tãu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³lxi³ sa²ya¹nha²sxã³ ã³lxi³te²hũ³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Ha¹lin¹te²na² sa²kxai³lu² ã³h¹ ã³wa²li²ya³sxã³ a²ya³la²nãu³xai²na² wã³kon³tũ³ka³txa² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² ĩ³ã³lxi³te²hũ³yain¹jau³xa² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ a²wã³kon³tũ³ka³txai²na² hai³txi³ ĩ³we¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²Je³su²jah³la²ĩ²ain¹jau³su²

14 Hã²wxã³txa³ ye³jen¹nãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xa² hxi²ka² hxan³sxã³ ka³na³ka³nat³sxã³ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² ã³wxe³sxã³ ĩ³yai³nain¹tãu³a² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹sxã³ sa²yo²we¹nyhai¹nxa³ju³ta² ĩ³kwai²kxai¹ni² ã³ne³to³hai¹nxa³ju³ta² ĩ³kwai²kxai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta²na² a²nũ²a² ĩ²ain¹te²na² a²wã³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² yxo²ĩ¹ai¹nxa³ha²kxai³lu¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wã³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ã³nxai³jah³lxi³hẽ¹li¹. ã³nxai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hã¹nxe³ti³xa¹ ĩ³yau¹ũ¹tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³ju³ta² ĩ³ã³n²ta³kxi²nha²sxã³ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² wa²su¹ti³hi¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

16 Nxain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nẽ³ju³xa² sa²yo²wet¹sain¹kxai²nãn²tu³ te²su² a²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² sa²yo²ã³sain¹te²su² te²an²tu³ a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² yxau²sa²tẽ³ai¹nha²kxai³ yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 17 A²nũ²a² yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² wã³nxĩ¹ju³ta² kã³ain¹tu¹wi¹. Kã³ain¹ju³ta²sa¹: Txa²ĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li²sa²sxã³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹hi² wã³txa² yau³xã³xa² tah²yau³xa² ĩ³ye³i² nxe³ain¹tu¹wi¹.

18 Jã¹nxain¹kxai²nãn²tu³ txih³xa² yxo²ko³nxe³te²a² wxa²sa²so¹ain¹kxai²nãn²tu³ kho³nai¹nxa³ha²kxai³ tih³na³la³yau³xa² ĩ³na²ain¹kxai²nãn²tu³ kho³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² wxa²wxai³ain¹kxai²nãn²tu³ we²nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la²oh³nãu³a²wxa²ka³la³ye²jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la² ĩ³ye³ta³lu²nain¹nxa²ha¹te¹ oh³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hi²sen³kxai³lu² so¹sxã³ ka³la³ka³tu³ Sũ³na² wi¹nẽ³tãu³a¹ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²

ã³nxai³ain¹ka³tu³ ha³lo²a² ĩ²li³je³na² ã³nxai³ain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³ai¹nha²kxai³ hau³hau³kon³nũ²la² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² hxi²nũ¹te³lhxã³ a²yen³kxa² nũ³kxũ³te²su² o²la³kxai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wã³txai²na² a²sa³wi³ha³lxi³na² ĩ³ye³ain¹jau³xai²na² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Lukas

Lu²kah³lai²na² wān³txa² i³ye³ān³si³wxe³jau³su²

1 Te³o²fah³lāi³. Wi¹lhin¹ti³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²si¹lxa². Wān³txa² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². A²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹la² wxā³sxā³ yxau³ya³sain¹jau³xa² ũ³wha²li¹lhai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nē³lain¹tai¹ti²tu³wa².
2 Jā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² wxā³sxā³ yxau³ya³sai¹nhī¹nān¹te²tu³ i²ain¹tū³ka³txi³su² yai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² yai¹nha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³su² na²hē³la². Nxe³te²kxai³la¹ wān³txai³tā² ũ³wha²li¹lho¹sxā³ i³hen³txi³nē³lain¹tai¹ti²tu³wa². 3 A²nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txa² yā¹nxe³sxā³ a²wi¹lhī¹nān¹te²tu³ i²sxā³ ā³si³tē³kxi²na¹kxah³lo²su² nūn³te²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹wi¹nxe² wain³txi³ hau³kot³sxā³ ai³jau³xai³tā² i³hen³txi³nxa²ha¹tu¹wa².
4 Ū³wha²li¹lye¹nxa²ha¹tu¹wa². Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ wi¹kō³sxā³ a³la³kxin¹tu¹wa². Lu²kah³lo²na¹xai²na² nxe³nxa²ha¹wa².

Jo³āu²ah³la² a³li³lah¹hī¹nū¹tai²nān¹jau³su²

5 Nxe³te³nah¹lxi¹ kxān³nxi³tā² E³ro²jah³lai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hī¹nai³tā² Sa³ka³ri²ah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³kō³ta¹hxai²hē¹la². A³bi²a³ nū³ka³txi³su² a²nu²la³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²sxe³xa² I³sa³be²la³ka³lxi²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² A³bi³a²sah³la² a²nū³ka³txi³su² nūn³ta¹hxai²hē¹la². 6 A²nxe³te²syā¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²a² hxi²ka² hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³hi¹tain¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 7 Nxe³ain¹yah³xa³ha²kxai³la¹ ta¹ka³lxa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ wēh³ni²nxa³ha²kxai³ a²wē³sa³la³ yū³ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ya³kxa²yu³su² yah³lo¹ni² a³ka³lxo¹ni² ya³ta¹hxai²hē¹la².
8 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wxa²sa³ha³la³ti²lho¹xi²sxā³ tē³sxā³ wa³kō³nai¹nhxi²na²hē³la². Jā¹nxi²ta¹hxai²hē¹la², in³txi³nāu³xa²sa³. 9 Ai¹nha²kxai³ wxa²wē³not³sa²kxai³ ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² wi¹lū³ju³ta² ũ³thū²hain¹ju³ta² tē³nū²la² thī¹na² ā³wi¹hain¹to³hxai²na²hē³la². Jā¹nxi²ta¹hxai²hē¹la², Sū³na² i³sa²nēn¹kxi²si¹jau³sa³.
10 Ā³wih¹tāu³ān²tu³ti¹ sxi²ti²ta³lo³kxai²li² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wah³nxi²ta³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³nai²li² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² txah³lxa² ne³ka³nah²nāu³a² yax³txain¹tho³xa² a²wi¹nē³tāu³a² yxau³sxā³ wa³kon³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² i²ai¹nha²kxai³ hxi²waun³txi³sxā³ o²ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Sa³ka³ri²ah³lāi³. O²lha²txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²to³hin¹jau³xai³tā² ain³kxi¹nxi²na²hē³li¹. Ain³kxi¹nxi²na²hē³li¹ wxa²sxe³xa³ka³lxa² I³sa³be²la³ka³lxa² wē³nhi³tu¹wi¹. Wē³nhi³ka³tu³ wxa²wē³sa² we¹tin¹kxi³nū³a² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxi²nxi²nān²tu³ wēh³sai²li² i³lxin¹jau³xa²sa¹: “Jo³āu²ah³lo²su¹.” Nxe³sē¹li¹.
14 Nxe³ya³hi¹nha²kxai³ kāin² ka³lih³nx²ti³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² i³ka³li³hain¹nūn³tu¹wi¹. 15 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² kāin²ye²tu¹wi¹. Hai³txi³ vīn²yau³sa² ta³nxa² ūn³jau³sa² ta³nxa² i³na²ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a³li³lah¹xa³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wih¹sa²tē³tu¹wi¹.
16 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² I³sa³e² nū³ka³txa² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ sa²yo²wet¹ ā³si³wxe³ain¹tu¹wi¹. 17 E³li²ah³lu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³ū¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³lu¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ i³nū³kxūn³si²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³

Jo³āu²ah³lo²su² nūn³tu¹wi¹. Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ā³si³tē³kxi²nūn³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²wī³na²nāu³xa² ā²wē³ha³lxi³khai³xa² a³lxa³kxin²tai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³tū³ka³txa² ī³wa²la³kxin²tai¹nha²kxai³ nxēn³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txa² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹jah¹lai²na² wxā³ju³ta²nū³a² sa²hau³ko³ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³txi¹. Txa²sxe³xa³ka³lxa² a³ka³lxo¹ni² txai²na² yah³lo¹ni² āh¹sa²sīn¹na³li¹. Īh¹nxet³sxā³ wēh³ni³hī³na¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ka³bri³e²lah³lo²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a² yxau³na¹ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² ī³tih³nxe³nxa²si¹sain¹jau³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹. 20 Sai¹nha²kxai³ yxo²ī²nhxān³su³li¹. Nxēn²nxān³kxan²ti³ ye³jen¹na² ya²la³tu³jex¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²ī²sa²nxā³nha²kxai³ ī³ye³xan³tho³li¹. Yxo²kan²ta³kxi²nxa²tu¹wi¹. Kxān³nāu³a² txa²wān³txa² kāi³ta³lu²nhī¹na¹ wi¹lī³ye³xin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ain¹tāu³ān²tu³ti¹ ha³lo²a² yxau³tū³ka³txa² kāin² wah³nxe³sxā³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Thī¹na² kxān³sa² yxau³ain¹na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² a³li³xi²te³na¹ hxi²kan¹txi³ī³ye³xa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ wxa²ye³wxāi³wxāi³sa²tā³ain¹ta¹hxai² Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹tāu³a² ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²sxā³nhon³jut³sū³ju³ta²ī²in²tai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² Sa³ka³ri²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² in³jah³la² ā³xa² ā³si³wē³not³ha²kxai³ ī³xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². 24 Hā²wxān³txa³ a²sxe³xa³ka³lxa² wēh³ni³ha²kxai³ i³la³kxa² ki³ka³lxa¹tāu³kxai³la¹ a²sxi²ha² yxau³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² a²wān³txi³kxai³la¹:

— Kxā³nhxī¹nai³tā² wē³sa³ txa²sa³ha²kxai³ āu²li²sxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² wēh³nha¹ha²kxai³ āu²li²sa²hxai²nxa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a³li³lah¹ju³ta³nū³su² ī³hen³txi³jau³su²

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wēh³ni² ā³si³wxe³hī¹nān¹te²tu³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tā²tī¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Ka³bri³e²lah³lai¹tā² oh³xan¹jah¹lai¹tā² āh¹ sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la². Sxi²ye³na² ne³nā³xan¹thī³na² Na³sa³re²thī³na² sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thī³su² ta¹hxai²hē¹la². 27 A²nxe³thī³na² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ta¹ka³lxa² Ta³vi²yah³lo²nu¹txai²na² I³sa³e² nū³ka³txa² wa³kxēn³yah³lo²nu¹txai²na² a²ne³tah²nāu³su³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxain²txi³ Jo³se²ah³la² hi²sen³su² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a² e³hau³ko³ta³lu²ta¹hxai²hē¹la². 28 Jā¹nxe³ta¹ka³lxu²su² kxan²ta² Ka³bri³e²lah³la² hi²sen³kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxa² sa²kxai³lu² tū³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxāi³. Wi¹lhī¹nī¹nxī¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ī²nxa²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi¹nxa²tū¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³lu² ā³ne³wxe²nxa³jau³su² e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³hī³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 30 Oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wā³wā³ta³kxi²nha²txa³hē¹ni¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ī²nxa²na²hē³ni¹.

31 Nxī¹nha²kxai³ ye³jen¹na² wē³nhīn¹tū¹xī¹. Wē³nhīn¹ka³tu³ wē³sa² a³li³lah¹kxi²nxa²tū¹xī¹. Nxe³ka³tu³ wē³nyhe³nxā¹kxa², “Je³su²jah³lo²su¹.” Nxe³sē¹ni¹. 32-33 Txa²wā¹sū³na² kāin² ī³sa²nēn¹kxi²sxā³ a²ki³lha³lxa²khai³xa² ye²kxe³su² ī³yau¹ū³nyhain¹tū¹xī¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² I³se²e² nū³ka³txan²tu³ wa³kxēn³ti³hit¹tū¹xī¹. A²nxe³jah¹lai²li² wxa²ki³lha³lxain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² wxa²wa³kxēn³yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² jah¹lai²la¹xi¹. Kxā³nhxī¹nai³tā²

wxã³sxã³ ã³wa³kxën³sain¹sa²tẽ³ju³ta³nũ³su² ã³ye³kxũ¹ta¹hxai²hẽ¹ni¹. Wxa²wẽ³sai²na² jah¹lain²txi²na³ni¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹xĩ¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²li² in³txi³ txa²sa³ha²kxai³ nũh¹yxau²xai³la¹ha²kxai³ ãh¹nxe³sĩ³nxa¹te²la¹ku².

Nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² wĩn¹txi¹nxã²nxa³kxan²ti³ wẽ³sa² ã³whẽh³ni³nxa²tũ¹xĩ¹. Nxĩn¹te³na¹ wxa²wẽ³sa² Txa²wã¹sũ³na² ki³lha³lhxu²tũ¹xĩ¹. Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²si²tũ¹xĩ¹. Nxe³kxi¹nxain¹tũ¹xĩ¹. ³⁶ Nxa²ha¹te¹ wxa²wã³tã³ta² I³sa³be²la³ka³lxai³tã² wẽh³ni³nũn³na³ni¹. Nxe³ta¹ka³lxai² hxi²kan¹txi³ wẽh³nĩ³hxai²nxa³tai¹tu³ni¹. Yxãn¹tah¹lxa¹ ta¹ka³lxai²li² i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tã³tĩ¹ka³tu³ wẽh³nĩ³na²hẽ³ni¹, a³ka³lxon¹kxan²ti³nu¹. ³⁷ A²nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ã³li³ju³ta² hxi²ka¹nhĩ³nx2na³ni¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁸ Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³ ã³wa²lũ³xi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² a²wa³kxën³no³sa²ka³lxu³sa¹wi¹. Sa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²nha²jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹nha¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²e³ta³lun²nũ²la² oh³xan¹jah¹la² a³li³xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Ma³ri²a³ka³lxai²na² I³sa³be²la³ka³lxai² ai³sxĩ²jau³su²

³⁹ Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Ma³ri²a³ka³lxai²kxai³lu² a³li³nũ²la² wã³la³ka³txa² yũ³ko³xa² Ju³te²a² ko³xan¹thĩ³na² wa³su³txi³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁰ Ai³nũ²la² Sa³ka³ri²ah³la² sxi²ha²ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹nũ²la² I³sa³be²la³ka³lxai² ã³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³nxi¹. Wi¹lhi¹nĩ¹nxi¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴¹ Nyha¹nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² I³sa³be²la³ka³lxai² ain³kxi²hĩ¹na¹ a²wẽ³sa² yxau³nit¹te²a² hxa³li²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² nxũ²kwai³wih¹nũ²la² a²yxowã³nxa² ã³ye³kxi²si¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴² ã³ye³kxi²si¹te³nah¹lxi¹:

– Tu¹txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³ye³kxi¹nxain¹tũ¹xĩ¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹: “Wxã²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khaix¹si¹nĩ¹nxi¹.” Nxe³nxain¹jau³su² ã³ye³kxi¹nxain¹tũ¹xĩ¹. Kxãn³nãu³a¹ wxa²wẽ³sa² a³li³lah¹tũ¹xĩ¹. Nxe³te²a² wi¹lhin¹nũn³tũ¹xĩ¹. ⁴³ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²hã³ka³na² wxã³sxĩ²sain¹na³na¹. Kãin²ju³tai²la³xã¹. Yxãn¹ta¹ txai²li² kãin²sa²nxa³xã¹. ⁴⁴ Wxa²wãn³txa² ain³kxi²sa¹nhĩ¹na¹ wẽ³sa² yxau³ni¹sa³te²a² ka³lih³sxã³ hxa³li²nhi¹. ⁴⁵ Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ¹nha²kxai³ wi¹lhin¹khaix¹nĩ¹nxi¹. I³sa³be²la³ka³lxai² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ma³ri²a³ka³lxai² ã³hain³jau³su²

⁴⁶ Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²na¹nhi¹. Nxe³jau³xai²na² txa²ẽ¹nãn¹jau³la³ e³kxi²nha¹nhi¹.

⁴⁷ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² txa²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxe³ti³ kãĩ³a¹kxa² wah³xa² sa²sai¹kxi²sain¹jah¹lai²na² ã³ka³lih³sa³nhi¹.

⁴⁸ Txai²na² sa²kxai³lu² kwa²hãĩ¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² a²wa³kxẽ³no³sa²ka³lxu³sa¹xĩ¹. Nxe³sa³kxan²ti³ ne³wãn²sai¹nxa³hẽ³ni¹. Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ã³sa²si¹hain¹jau³su² ã³ye³kxi²sain¹tũ¹xĩ¹.

⁴⁹ Txa²wã¹sũ³na² Nũ³kxũn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹xi¹. Wi¹kãĩ³ũh¹sain¹na³ni¹. Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹xi¹.

⁵⁰ Sa²yxowã³te¹txain¹tũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tain¹to³tũ¹xĩ¹. Ha²ya³kxa²ti³ti³he¹xai¹nxa³lho³ni¹.

⁵¹ A²nũ²a² kãin²te²lo³nhain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nũ³kxũn³txi³ ã³hxi²ka³ka³nain¹na³ni¹.

⁵² Nxai¹nha²kxai³ a²nũ²a² a²si³yxau³te²su² te²a² sa²hxi²ka¹txa³ha²kxai³ a²nũ²a² kãĩ²nxa³te²lo³nh³te²su² te²a² hxi²kan¹ti³hi¹txai¹nha²kxai³ ai¹nhxai²na²hẽ³ni¹.

53 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² heh³khaix¹te²a² yain³txa² ũ³hũ¹ai¹nha²kxai³ yxãn¹ta¹ yen³kxih³te²a² hã¹sxã³ yen³kxi³txa²sxã³ a³li³si¹jau³su² kwa³na³ha²kxai³ nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³ni¹.

54-55 Nxe³jut³su² wãn³txu¹tai²na² txa²ka³lxa¹txi³nãu³xu¹txai²na² ĩ³ye³kxain¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta³lu²nũ¹hain¹na²hẽ³ni¹. Nxe³te²kxai³la¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³u¹tai²nãn²tu³ kō³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³ni¹. Jã¹nxe³sa²tẽ³yain¹na³ni¹. I³sa³e² nũ³ka³txa² txa²nũ³ka³txi³khai³xan²tu³ ã³non²ta³kxi²nẽ³na³ni¹.

Nxe³jau³su² Ma³ri²a³ka³lxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

56 Nxa²ha¹te¹ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³tĩ¹ka³tu³ I³sa³be²la³ka³lxa²na² sxi²ha² yxau³kxi²ka³tu³ a³li³sxã³ wã³li²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Jo³ãu²ah³la² a³li³lah¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³a² I³sa³be²la³ka³lxa² tĩ²kãin²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². A²wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 58 A³li³lah¹kxi²tãu³ãn²tu³ti¹ a²nũ³ka³txi³nãu³xã² a²ya³li³nãu³xã² a²ka³lxa¹txi³nãu³xã² ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ye²si¹jau³su² ain³kxain¹nũ²la² ka³lih³sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tin²tai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxã³ a²wẽ³sa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²te³lhxã³ wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² nxe²e³lain¹te³nah¹li¹:

– “Sa³ka³ri²ah³lo²su².” ĩ³li²ki³tũ¹xĩ¹, a²wĩ³na² nxe² ĩ³lixih²nha²ha²kxai³lu¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²hã³ka³na² ten³yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 60 Nxa²ha¹te¹ a²hã³ka³na² ĩ³wa²li²yain¹te³nah¹li¹:

– Nxe²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹: “Jo³ãu²ah³lo²su².” Kĩ³tu¹wi¹. A²hã³ka³na² yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ ãh¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

– A²nũ²a² te²yã¹nxe² ĩ³li²nha²te²la³ yũ³sĩ¹ki³sxa³xi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

62 Ai¹nha²kxai³ ĩ³li²hain¹jau³nũ³a² a²wĩ³na² wxa²ye³wxã^{ix3}so¹ain¹sxã³ ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 63 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³su² ũ³wha²li¹lho¹ain¹txã³nxa² wxa²so¹nũ²la² ũ³yhe³ka¹te³nah¹li¹:

– “Jo³ãu²ah³lo²su².” Nxe² ĩ³li²sĩ¹na¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 64 Nxe³ju³tan¹te²tu³ti¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² ãh¹ĩ³sai¹sxã³ ĩ³ye³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 65 A²nxe³ju³tai²li² ĩ²ai¹nha²kxai³ kãin² on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Ju³te²a²ko³nãu³a² wã³la³ka³txãn¹ko³nãu³a² u²la³ ha³ta³nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 66 Jã¹nxe³kxan²ta² Txa²wã¹sũ³na²nãu³xa² hxi²ka² yxau³ye²kxe³su² ĩ²ai¹nha²kxai³ wã²nxũ¹hain³nha²sãn²sxã³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹li¹:

– Wẽ³sai²li² ĩh¹nxe³ton¹sxã³ kã³ĩ³hĩ³te³ji¹ku¹. Kĩ³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ka³ri²ah³la² wãn³txa² ha³lo²a² wxã³jau³nũ³jau³su²

67 Ain¹nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 68 ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. I³sa³e² nũ³ka³txa² A²si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹, txa²nũ³ka³txai²na²su¹. ĩ²nẽ³te³lhxã³ wxã³na²hẽ³li¹. Wxã³nũ²la² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² sa²hau³ko³tẽ³na²hẽ³li¹.

69 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹jah¹la² sa²si¹hã³sain¹jah¹la² kãin²khaix¹nx2na³li¹. Nxe³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxow¹jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ne³tah²nãu³su² na³li¹.

70 Nxe³jau³xai²na² kxã³nxi¹nu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² wi¹lhin¹tũ³ka³txai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 71 ĩ³hen³txain¹te³nah¹li¹:

– “Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko¹ko¹nũ³ka³txa² an³ta³kxi²nẽ³lain¹tũ³ka³txa² a²yan³txi³su² ã³non²ta³kxi²nẽ³lain¹na²hẽ³li¹.” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

- 72 Nxe³jut3su² txa²wā¹ka³lxa¹txi³nū³ka³txu¹ta²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³ko³tin²tain¹jau³su² ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹kxa² wah³xa² ũ³yhoh³xai¹nxa³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³ye³kxū¹jau³xu¹ta²na² wi¹lhin¹khaix¹jau³xan²tu³
kǎi³ta³lu²nha²kxai³ nxe³nū¹hain¹na²hē³li¹.
73-74 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² te²yā¹nxe² ĩ³ye³kxū¹nūn³te³nah¹lxi¹:
“Wxa²ko¹ko¹nū³ka³txa² ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yuh³lxi³nx3txi³xa³lho³li¹.”
Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kan²txi³ sa²yo²wet1sah¹lxin¹tu¹wi¹.
75 Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² yxau³yah³lxin¹tāu³a² a³lan²ta² yxo²ha³kxah¹lxi³sxā³ wi¹lhin¹sxā³
kǎi³sa²tē³yah³lxi¹nha²kxai³ wain³te²lo³nha²sxā³ sa²yo²wet1sah¹lxi¹nha²kxai³
nxe³sah²lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
76 Jā¹nxe² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
– Txa²wē³sāi³. Wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²li² a²wān³txa²
ĩ³hen³txi³jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxĩ¹nha²kxai³ ne³ka³ta²a² wxā³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wxā³ju³ta²nū³a² a²nū²a² ē¹nāu³ai²na²
wxa²hau³ko³tū²xai³si¹hain¹tu¹wi¹.
77 Nxĩ¹ka³tu³ a²nū³ka³txa² ĩ³yau¹ū¹hai¹nĩn¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²ko³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta²
ā³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²nx2ti³sān²sxā³ ko³nxe³ti³
kǎi³yah³lxin¹ju³ta² nxe³wā²na³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹, ĩ³āin²ta³lxi²sai¹nha²kxai³la¹.”
78-79 Te²yā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ a³lan²ju³ta² ĩ³ha²te¹kxi²nē³jut3sū³nxe² txa²wā¹ē¹nāu³a²
sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Nxe³nē³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kǎi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹kxi²nē³li²
hāu²nxe³sxā³ yxau²xai³nha²si¹nhē³li² nxe³nē³tu¹wi¹.
Sa³ka³ri²ah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
80 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³la²kxai³lu² wi¹txon¹nha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²
wxi²kan¹to³nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². I³sa³e² nū³ka³txai²na² Sū³na² wān³txa²
ĩ³hen³txi²nxa³ta³lxa¹ ha³lo²a² a²nū²a² yū²nxa³ko³xu¹ta²na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la².

2

Je³su²jah³la² a³li³lah¹jau³su²

- 1-3 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³a² Au³kus²jah³la² Ro³ma²no²ko³xa² kǎin²ko³xa²
a²wa³li³kha³lah³lo²sa²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²ha³lo²a² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
ĩ³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²sxi²jen³khai³xa² txon¹nhĩn¹thĩ³nai³tā² a²nū²a²
wxa²hau³kot3so¹si¹hain¹jau³su² ũ³wha²li¹lho¹si¹hain¹jau³su² ĩ³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la²,
jah¹la²sa². Nxe³ain¹tāu³a² a²wi¹lhi¹na² ũ³wha²li¹lho¹hi¹nai³tā² Ki³ri²ah³la² Si²ri³a³ko³xa²
sa²hau³ko³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hi¹nai³tān²tu³:
– Wxa²txon¹nhĩn¹thĩ³nai³tā² ĩx3sĩn¹sxā³ a²nū²a² nū³ka³txa² ũ³wha²li¹lho² ha³lo²a²
ũ³ha²li¹lho² nxex3si¹nhē³li¹. Nxe² ĩ³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ a²sxi²yhen³khai³xa² a²txo¹nain¹thĩ³na² ĩ³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
4 Nxe³xai¹nha²kxai³ Jo³se²ah³la²kxai³lu² Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³na²
a³li³nū²la² a²sxi²yhe³na² a²txon¹jen³khai³xai³tā² Be³lē²thĩ³na² Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³nān²tu³
ā³nxĩ³te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thĩ³na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²sxi²su² ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² ha²kxai³ Be³lē²thĩ³na² ĩ³xi²ta¹hxai²hē¹la².
5 A²nxe³jah¹la² a²sxe³xa² so¹te³lhxā³ nhya¹ta¹ka³lxa² tē³sxā³ ĩ³nhya¹ta¹hxai²hē¹la².
6 Nxe³ha²kxai³ ũ³wha²li¹lhau³ko³te³lhxā³ ĩ³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ĩ³sa²yxau³ain¹tāu³a²
ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nū²la² Be³lē²thĩ³na² ĩ³ai¹nhĩ¹na²
a²ki³lha³lxa² a²hxi²kan¹te²su² te²a² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Po¹na² sxi²hē¹na²
a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la², a²nū²a² sxi²ha² ne³ki³ha²kxai³la². Nxe³sxā³ wā²la² tē³sxā³
wxa²wā³lāu²kxi²so¹sxā³ ko²syē¹na² ā³na¹sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

O³ve²a² hau³ko³tū³ka³txa² ĩ²ain¹jau³su²

8 Ain¹nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²wa³kan¹ko³xa² o³ve²a² sa²hau³ko³tũ³ka³txa² he¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³nxah³tai²na² wah³nxa³ki²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxe³ain¹tãu³a² nxe³hĩ¹na¹ oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ wxã³hĩ¹na¹ ha³lo²a² sa²ko¹ko¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²ko¹ko¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Ain¹nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– On²txi³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sah²lxin¹jau³nũ³a² ĩ³hen³txi³nx2ti³te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ka³li³nx2ti³tu¹wi¹. 11 Hĩ¹na¹ Ta³vi²yah³la² sxi²yhe³na² wẽ³sa² wi¹khaix1te²a² a³li³lah¹na²li¹. A²nxe³jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹jah¹lo²nũ³su²tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²na³li¹. 12 A²nxe³te²a² po¹na²sxi²ha² wxa²wã³lãu²kxi²nha²sxã³ ko²syẽ¹na² ã³na¹sxã³ ã³wi¹ha²kxai³ sxa²na³li¹. Nxe³ju³ta² ĩ²ah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ wa³su¹txi³ oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² wxa²ka³nxi² wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² oh³xa² yxaut3jah¹la² kãi²te²a² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³wxi²kin³ti³ton³ti³hit1txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹sxã³ a²nũ²a² yuh³xan¹ko³xan¹ta³nũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³ yxau³ain¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 ĩ³ye³ta³lu²nain¹nũ²la² oh³xa² wxa²ka³la³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹ o³ve²a² sa²hau³ko³tũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Nũ¹ka³na¹ Be³lẽ²thĩ³na² ai³sĩ²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² kwẽn¹ta² ĩ³ye³kxi²nẽ³lain¹jau³xa² ain³kxi² ĩ²i² a³sah¹lxi³wxi¹. Nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ain¹nũ²la² wa³su³txi³ ai³ain¹nũ²la² po¹na² sxi²ha² a³li³kxi²nyhain¹nũ²la² Ma³ri²a³ka³lxa² Jo³se²ah³la² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²wẽ³sa² whãi²na¹ ĩ²nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Hã²wxãn³txa³ ĩ²ta³lun²nũ²la² ĩ³xain¹tãu³a² wãn³txai³tã² oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txai³tã² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³ai¹nha²kxai³ o³ve²a² sa²hau³ko³tũ³ka³txai²na² wãn³txa² ain³kxain¹te²na² ĩ³yon²txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³te²la¹ku². Wãn³txa² ya²la³tu³te²nha²ku². Kĩ³nhai¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ju¹tai²li² ĩ²sxã³ ne³wa³kon³sa²tẽ³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ o³ve²a² sa²hau³ko³tũ³ka³txa² ã³naun³ta² ĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Kãin²ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³jah¹lai²na² wãn³txin³txi² ya²la³tu³ ĩ²kĩ³ten¹tu³wi¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³ Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³lxa² ĩ³lxi²jau³su²

21 Ain¹nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²nũ²la² nxe³hĩ¹na¹ wẽ³sa²ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²te³lhxã³ a²nũ²kxi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² ĩ³lxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²ĩ³lxa² a²wi¹lhĩ¹na² Ma³ri²a³ka³lxa² wẽh³ni²nxa³hĩ¹nai³tã² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxã³ ĩ³lxi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² ĩ³lxi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ai³ain¹jau³su²

22-24 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² hi²sen³su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txu¹ha² kwẽn¹ta² wẽ³sa² a³li³la¹kxi²ta¹ka³lxu² ĩ³nxai²na² wẽ³sa² tu³kxi²tãu³a¹wa³ka³li³yu³ta² hãi¹nxã¹txa²sã²nhi¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹jau³su² ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ain³kxi²nha²sxã³ ã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a²wẽ³sa²

tu³kxi¹nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹ta² sxi²ha² wē³sai²li²
tē³sxā³ ā³wih¹ka³tu³ wā²nā³ū¹hi² yen³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ ū³hū² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³kxai³lu¹ kxā³nxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

– Wxa²ki³lha³lxa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ten³sa³nhai¹. Nxe³te²nāu³xa²
txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³si²tu¹wi¹. Āh¹lxi³sxā³kwa³sxa³xa²ki³ha¹li¹kwa³jan³ta²kwa³sxa³xai²la³
ta³nxa² sa³wxe³nān¹te²la³ ta³nxa² nxex³sxā³ tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³ai²na²
ū³hū¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a² Si³me³āu²ah³la² Je³ru³sa³lē²thi³na²
yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³
wet¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txa² A²hxi²kan¹jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
hxi²ka² wxā³jah¹la² kāin² wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na²
A²yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 26 Ā³si³tē³kxi²sxā³ nxe³te³nah¹lxi¹:

– Si³me³āu²ah³lāi³. Hī¹na² wa³su³txi³ ya³lu¹nxā²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² i²sā²nīn¹tu¹wi¹. Yan¹nāu³a¹ sa²kxai³lu¹ ya²lun¹ju³ta² yū³tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² i³hen³txi³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². 27 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
ā³si³tē³kxi²sxā³ Si³me³āu²ah³la² ai³ya³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ a²wē³sāi¹ah³la² a²hā³ka³nai²na² nxe³sxā³ Je³su²jah³la² sa²ha³lxi¹so¹sxā³
wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² we¹te³lhxā³
ya³ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³la² sa²kxai³lu² wē³sa² sa²ha²lxi¹so¹kxi²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

29-32 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Sū³na² nxe³txi¹. Wān³txa² i³ye³kxi²san¹jau³xai³tā² hī¹na² ta³lun²ye¹tu¹ti²tu³wi¹.
Nxe³ju³ta² wxa²hxi²kan¹jah¹la² txa²yen³nāu³a² i²a¹wi¹. Nxe³jah¹la² kxā³nxa²
ū³yhe³kxū¹sa²nīn¹jah¹la² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² I³sa³e²
nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²wān³txa² i³hen³txi³nyhai¹nha²kxai³
I³sa³e² nū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² kāin²si¹hain¹jau³su² i²hen³txai¹nha²kxai³
nxe³ain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹ju³ta² hī¹na² wi¹na³li¹. Ka³lih³khaix¹sa³nha²wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

33 I³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²wī³na² a²hā³ka³na² whāi²na¹ wān³txai²na² ain³kxai¹nha²kxai³
o²lya³ta¹hxai²hē¹la². O²lya³te³nah¹lxi¹:

– Īh¹nxe³te²la¹ku². Kī³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 34-35 Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³na³li¹. Nxe³jau³su² e³sān²ka³tu³
Ma³ri²a³ka³lxa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ma³ri²a³ka³lxi¹. Wxa²wēh³sai²li² kxān³nāu³a² a²nū²a² I³sa³e² nū³ka³txa²
ka³na³ka³nat³te²a² ā³kāi²non³si¹ha²kxai³ a²ka³na³ka³nat³te²a² a²kāi²nxa³tot³si¹ha²kxai³
nxe³ain¹tu¹xī¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ka³lxa¹te²a² sa²yxo²ā³ain¹tū¹xī¹.
Nxain¹kxai²nān²tu³ti² au³txi³ āin²ti³khai¹nxe³nxa²tu¹xī¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a²
a²e¹nān¹jau³la³ i³sai¹ai¹nxa³jau³la² wi¹ko³nha²hxat³tain¹tu¹xī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

36-37 Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³ān²tu³ti¹ txu¹ha² A²na³ka³lxa² yxau³nūn³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²wī³na² Fa³nu³e²lah³lo²su² ha²kxai³ a²ka³lxi¹ti³nāu³xa²
A³se²ra³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² kwē³kxa²
ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ka³na³ki²tāu³a² in³txa² so¹nyhain¹sxā³ yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nū²la² jah¹la² ya³lu²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi¹nxa²ha¹te¹ kwē³kxa² ka³lxi¹txi³
84 nxe² kwē³kon³tāu³a² nūh¹yxau³ha²kxai³ a¹ka³lxon³khaix¹nxe³sxā³ kxān³su²
yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ju³ta²
i³hen³txi³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wi³xi²ta¹hxai²hē¹la². Wi³xi²sxā³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Kāin²khaix¹nxi¹lxi¹. Nxe² i³ye³sxā³ ā³ti³hex¹ta¹ka³lxu²su² nxa³ha²kxai³ yain³txa²
ā³na¹ha²kxai³ hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 38 Jā¹nxe³kxan²ta²

3

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jau³su²

1-3 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ Ti³be³ri²ah³lai¹tā² Ro³ma²no²ko³xa² kâin²ko³xa² ā³wē³non³sxā³ ā³wa³li³khan³tot3ta¹hxai²hē¹la². Kwē³kxa² ka³lxa¹ton³nū²la² 15 nxe² kwē³kon³nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³lu² ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² Sa³ka³ri²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³hī¹nai³tā² Ju³te²a²ko³xa² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ Ka³li³le²a²ko³xa² E³ro²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ I³te³ri²a²ko³xa² Tra³ko³ni²ta³ko³xa² ko³ha¹lin¹ko³xa² Fi³li²pah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³jah¹la² E³ro²jah³la² a²lon³syhe²nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ A³bi³le²nā²ko³xa² Li³sa³ni²ah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² Kai³fa²sah³lai¹tā² A³na²sah³lai¹tā² nxe³sxā³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²kxai³lu² Jor³tāu²yau³xan¹ko³nāu³a² ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² whāi²na¹ ai³lha²thet3te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxī¹:

– Nxe³jah³lxī³wxī¹. Kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² yū³khaix¹yah³lxī¹lxī¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³ ĩ³āin²ta³kxi¹nyha¹jah¹lxī³hē¹li¹. Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxa² wah³xa² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³nyhah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ta¹ ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ā³tī³kxi¹sah¹lxī³hē¹li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³jut3su² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² kxā³nxa² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² nxe² e³te³nah¹lxī¹:

– A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ĩ³ye³kxi²tu¹wi¹. ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tīh³nū³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹.

5 Wain³tīh³na² a³li³ha²kxai³ tīh³na² kīn³sxi²ju³ta² ĩ³wau³waut3sxi²ha²kxai³ tīh³na² ka²yāu¹ka²yāu¹ju³ta² ĩ³ha³la³tu³la³kxi²ha²kxai³ tīh³na² yax3lū¹yax3lū¹si¹ju³ta² sa²ne³ka³tū²si²ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jut3su² tīh³na²nū³a²

wa³su³hī³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxī³hē¹li¹.

6 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka¹nain¹ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ Sū³na² wān³txa² yxo²ĩ²ain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³jau³su² ĩ³ye³kxi²tu¹wi¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² a²ten³te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ĩ²ain¹te³nah¹lxī¹:

– Nxe³jah³lxī³wxī¹. Txa²wā¹sū³nai²li² an³txi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³

wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³nyha¹lxin¹te³nah¹lxī¹: “ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹sain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yex1sain¹tū¹xā¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa²su¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ ti³he¹nxe³nx2ti³xa³wi¹. Nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li²

ĩ³ki³ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹. 8-9 Nxe³ha²kxai³ wxa²ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² ya²la³tu³ ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² wā²nā³ū¹sah¹lxī³hē¹li¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² hi³a³ ne³ka²ĩ²li³hxa³te²la³ wi¹nā³kxi²nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²ka²ĩ³tau³ka²tā³sān²nū²la² ha³nxe²a² yat3sxā³ hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wi¹kâi³yah²lxan³kxai²nān²tu³

kō³nxe³ti³ ĩ³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³ju³kxai³lu²: “A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² sīn¹te²sa¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³xa² e³yah³lxī³txa³hē¹li¹. E³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²

hi²sen³su² txah³lxa³kxa² tē³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² wet¹ti³hit¹ju³ta² hxi²kan¹na³li¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²tu³ ĩh¹nxet³sxā³ o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nū²ai²li² a²ha³la³san¹ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lo³ka³na³ka³nat³sxā³ tē³sxā³ a²nū²a² a²ha³la³san¹ka³lo³la³ yū²nxa³te²a² wā²nhū¹txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yain³txa² wā²nhū¹txai¹yah³lxī³nū³nhē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ũ³yho³hi²kī³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txa² ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² te³nai¹nha²kxai³ yxau³so³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² hi²sen³su² ro³ma²no² ũ³yho³hi²txā³nxa² sa²so¹xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³sa³e² nū³ka³txa² sa²so¹xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²li² ya³u³so³nain¹nū²la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Txai²nāu¹xai²na² ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹sa²nhīn¹te³lhxā³ ĩh¹nxe² o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— A²yo³ha² wain³txā³nxa² so¹lxī¹ so¹kxi²txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Wain³ta² a²yo³ha² ā³sen³sai¹te²la³ so¹kxai¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² ĩ³wā³txi³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²nū³ka³txi³nāu³xa²sa¹. ĩh¹nxe³sxā³ o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Nū³kxūn³txi³ yen³kxa² sa²so¹kxai¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Yah³lxī¹nha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³te²lo³jah³lxī³txa³hē¹li¹. Yah³lxī¹nha²kxai³ yen³kxa² ũ³yho³hi²nxa²lxain¹txā³nxa² hāi¹sxā³ ĩ³ka³li³jah³lxī³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ya³lo³txi²sxā³ ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo¹la³te²la¹ku². Kī³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxa²ha¹te¹ a²nū³ka³txa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²si³yo³na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa³ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²ta²la³kxi²nū¹ha¹kxe³su² hxi²ka¹nhī²nxa³nha²wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹nx²ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹wi¹. Txa²si³yo³na² wxā³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ũ³hū¹nx²ti³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhxan³ka²ti³nx²ti³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹.

17 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na² hai³sxa² wi¹we¹nha²kxai³ ki³kan²tāu³a² yain³ta³ki³a² wxa²so¹te²ju²hē³li¹. Wxa²so¹kxai²nān²tu³ wā³na³la³ka³lo³a² hxi²tē³nha²sxā³ yain³txa³ki³a² ĩ³ya³lan³kxi²xai²te²ju²hē³li¹. ĩ³ya³lan³kxi²nū²la² yain³ta³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxā³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ sa²yat³sa²ha²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²nāu³xa² oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³xa² ũh³wxe³ūh¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nān¹ta³ko³xa² ha³lo²a² ĩ³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 A²nxe³jau³xa² wi¹jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³sxā³ e³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² E³ro²jah³la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— E³ro²jah¹lāi³. Wxāi²na² ko³nxe³thin¹khaix¹ni¹lxī¹. E³ro³ti²a³ka³lxa² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²la¹wi¹. Wxa²lon³yah³la² a²sxe³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹kxan²ti³nū¹ sa²yo²we¹ta¹nxa³ha²kxai³la¹ ko³nxe³ti³ o²la³kxi² kāi²non³ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³kxa²yu³kxai³la¹ kxā³ta³lon³tāu³a²

E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²kxai³ sa²so¹sxã³ sxi²ha² kxan²thi³na² ũ³tĩ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ ũ³tĩ¹kxai¹nxa³tã³lxa¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²kxai³ a²nũ²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ oh³sĩn³na² sa²yo²hai¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Sa²yo²hai¹ka³tu³ kwa³sxa³xa² hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² oh³nãu³a² a³ka³nxi²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki²wxe²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tãu³ãn²tu³ti¹ oh³nãu³an¹te²a² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹.
— Wxãi²li²txa²ki³lha³lxa²khai³si¹lxi¹. A³lxi¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lxo³kxi²khaix¹san¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² si³kxã³nãu³an¹ta² wĩ³na²nãu³xan¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²wah³ka³li³yu³ta² ãn³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Jo³se²ah³la²ki³lha³lxin²tai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² kwẽ³kon³sxã³ 30 nxe² ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³ wa³ka³li³yu³ta² ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³li²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 24 E³li²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta²jah³la² wĩ³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Le³vi²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Me³ki²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ja³nai²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ja³nai²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta³ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta³ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³mo²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³mo²sah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ũ²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Na³ũ²ah³la² wĩ³nu²tu³ Es³li²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Es³li²ah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ka³i²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Na³ka³i²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³a³te²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³a³te²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta³ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta³ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ Se³me³i²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Se³me³i²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 27 Jo³ta²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³ã³nã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ã³nã²ah³la² wĩ³nu²tu³ Re³sa²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Re³sa²ah³la² wĩ³nu²tu³ So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². So³ro³ba³be²lah³la² wĩ³nu²tu³ Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Sa³la³ti³e²lah³la² wĩ³nu²tu³ Ne³ri²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Ne³ri²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Me³ki²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ko³sã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ko³sã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³ma³tã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². E³ma³tã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E²rah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 29 E²rah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³su³e²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³su³e²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³li³e²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². E³li³e²sah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³rĩ²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³rĩ²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta²jah³la² wĩ³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Le³vi²ah³la² wĩ³nu²tu³ Si³me³ãu²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Si³me³ãu²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³ta²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³nã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³nã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³lya³kĩ²mah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 31 E³lya³kĩ²mah³la² wĩ³nu²tu³ Me³le³a²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Me³le³a²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³na²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Me³na²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta³ta²ah³la² wĩ³nu²tu³ Na³tã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Na³tã²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Ta³vi²yah³la² wĩ³nu²tu³ Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Je²sah³la² wĩ³nu²tu³ O³be²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². O³be²jah³la² wĩ³nu²tu³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Bo³a²sah³la² wĩ³nu²tu³ Sa²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²lah³la² wĩ³nu²tu³ Na³sõ²mah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Na³sõ²mah³la² wĩ³nu²tu³ A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³mi³na³ta²bah³la² wĩ³nu²tu³ A³ta³mi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³ta³mi²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³nhi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³nhi²ah³la²

wĩ³nu²tu³ Es³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Es³rāu²ah³la² wĩ³nu²tu³ Pe³re²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Pe³re²sah³la² wĩ³nu²tu³ Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju³ta²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 34 Ja³ko²ah³la² wĩ³nu²tu³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². I³sa²kah³la² wĩ³nu²tu³ A³bra³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³bra³āu²ah³la² wĩ³nu²tu³ Te³ra²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Te³ra²ah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ko²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 35 Na³ko²rah³la² wĩ³nu²tu³ Se³ru²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se³ru²kah³la² wĩ³nu²tu³ Ra³ka³u²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ra³ka³u²ah³la² wĩ³nu²tu³ Fa³le²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Fa³le²kah³la² wĩ³nu²tu³ E³pe²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³pe²rah³la² wĩ³nu²tu³ Sa²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 36 Sa²lah³la² wĩ³nu²tu³ Kai³nā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Kai³nā²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³fa³sat²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³fa³sat²jah³la² wĩ³nu²tu³ Se²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se²mah³la² wĩ³nu²tu³ No³e²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². No³e²ah³la² wĩ³nu²tu³ La³ma²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 37 La³ma²kah³la² wĩ³nu²tu³ Me³tu³sa³lē²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Me³tu³sa³lē²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³no²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³no²kah³la² wĩ³nu²tu³ Ja³re²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja³re²jah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³la³le²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³la³le²lah³la² wĩ³nu²tu³ Kai³nā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 38 Kai³nā²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³no²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³no²sah³la² wĩ³nu²tu³ Se²tah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se²tah³la² wĩ³nu²tu³ A³tāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wā²nxū^h1wet1ta¹hxai²hē¹la³, a²hā³ka³na² a²wĩ³na² yū²nxa³ha²kxai³la². Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² kō³nxe³ti³ kāi³sain³si¹hain¹jau³su²

1 Jā¹nxe³kxan²ta² Je³su²jah³la²kxai³lu² Jor³tāu²yau³xa² a³li³nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² nxū²kwai³yxau³sa²tē³ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³tih³nxe³sxā³ ā³so¹xai³ya³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nyhai¹nhī¹na² Sa³ta³na²jah¹la² wxā³nū²la² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ā³ i³wa³ka³nxe³sain³si¹ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³sxā³ 40 nxe² ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yain³txa² kwa² ā³na¹ha²kxai³ he³ha² yxau³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² tē³sxā³ yain³txa³nū³xa² wxa²ya¹ta²sxā³ wxa²wet1txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Kwa²nxī¹lxī¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1 jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxī¹: “Yain³txi³khai³xa² so¹lxī³ yain³sxā³ yxau²xai³yah³lxī³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hāi¹nxe³ti³jau³xa¹ wet1yxau²xai³jah¹lxī³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5-7 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³ wā³la² kī³khai¹nxe³ka³txa² ūh³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² ha³lo²ai²li² yxo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nū³ka³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²kwēn¹tai²na¹ wā²nā³ū¹te³nah¹lxī¹:

– Je³su²jah³lāi³. Ko¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²ha³lo²su² tai¹tu³wi¹. Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² a²wa³kxēn³su²na¹tai¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² ā³xa² ūh³wxe³ai¹na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹wi¹. Ai¹na¹ha²kxai³ txa²yu³hē³na² sa²yo²we¹je²san¹kxe³su² ā³ka³tih³wxe¹sē¹li¹. Nxīn¹ka³tu³ sa²nēn¹kxi²sa²hē³li¹. Nxe³san¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ju¹tai²li² ū³hū²nxa²ha¹tu¹wi¹. A²wa³kxēn³su²hit1txā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Kwa²nxī¹lxī¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxī¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² so¹lxī³ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi¹txa²hē³li¹. Nxe³jah¹la² so¹lxī³ sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lxī³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²so¹ã³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² a²ne³ka³nah²nãu³a² ũh³wxe³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ĩ³ye³kxi²ti³ã³n¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lãi³. Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² nxĩ¹nha²kxai³ a³li²sin³sxã³ã³ya³hi¹sẽ¹li¹. Nxĩ¹nxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu²wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹. 10 Nxĩ¹nxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na²jau³xau³hxai²tẽx¹jau³xu¹ta²na² yau³xã³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹na²hẽ³li¹.” 11 Āh¹jau³xa²sa¹: “Wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nã²tu³ a²hxi²ki³khai³xa² ã³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxa²sa²tã³yũ³kxĩh³to³txa²kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹wi¹.” Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Kwa²nxĩ¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na² jau³xau³hxai²tẽx¹ jau³xu¹ta²na² yau³xã³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹la² wi¹la² ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su² wã³nxĩ¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ã³ĩ³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³xa² e³hxa³tũ²la² hã¹nxã¹sxã³ã³waix³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka³li³le²a²ko³nãu³a²o²la³kxi²ã³si³wxe³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³a² Ka³li³le²a²ko³xa² ã³wã³li²ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³la²sa³. Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nũ³kxũ³txi³ ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jut³su² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Jã¹nxe³nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txa²ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ã³wi¹lha²the³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³wih¹nũ²la² Sũ³na² wãn³txa²ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² a²nũ²a²yo²ha³kxa¹ sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Na³sa³re²thĩ³na²ĩ³xi²to³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Na³sa³re²thĩ³na² txo¹nain¹thĩ³na² ĩ³xi²nũ²la² sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na²Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² wi²xi²to³hxai²kxai³ jã¹nxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxã² ĩ³yau¹ũh¹si¹jau³su² ĩ³sa²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 ĩ³sa²yxau³nũ²la² ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²ĩ³hen³txi³jah¹lu¹ta²la³ha²kxai³kxã³nhxĩ¹nũ¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³txã³nxã²ũ³wha²li¹txã³nxã²li² ũ³hũ¹ain¹nũ²la² sa²hai¹nũ²la² wãn³txai²li² a³txi²sxã³ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². 18 ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³si³tẽ³kxi²sa²na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²a²nũ²a² ko³nxe³te²a² ĩ³hen³txi³te³lhã³ sa²si¹hã³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³ a²nũ²a²ũ³tĩ¹kxi²yxau³te²a² wa³su³txi³ a³li³xi²si¹jau³nũ³su² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a²ye³han³te²a² wi¹lĩ²sxã³ wet¹si¹jau³nũ³su² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ a²wah³ka³te²a²ã³wa²sut¹si¹jau³nũ³su² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

19 Jã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³kxa² wah³xa²ã³wa²su¹tũ¹hain¹ti³wa³kxa² yau³son³si¹jau³su² ĩ³hen³txai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xa² Je³su²jah³lo²kxai³ ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe² ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² ta²nxã¹nxai²na² sa²wã³lãu²kxi²sxã³ ũ³hũ¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxũ²la² ã³wxe³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³nũ²kxi²tũ³ka³txa² ain³kxi² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² e³ain¹jau³xu¹ta²li² hĩ¹na² ã³si³wxe²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ain³kxain¹tũ³ka³txa² wi¹le³ha²kxai³ kwa²on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe²e³kxi²ji¹? Jah¹lai²li² hã¹sxã³ Jo³se²ah³la² ta²hai²la¹wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wān³txai²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹, wxāi²na² hī³ne³kxa² wa³kxēn³si¹lxi¹. Nxi¹nha²kxai³ wā²nxūh¹we¹txi²nhi¹lxi¹. Nxe³jau³xa²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. Āh¹lxi³jau³xa²sa¹: Ka³far³na³ū²thi³nai²na² wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² ain³kxi²si¹na¹hē³li¹. Wxa²txo¹nīn¹thi³na² te²yā¹nxe³ we¹txa²hē³li¹.

24 Yān¹tah¹lxi¹ a²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hen³txi³te²nān²tu³ a²sxi²yhen³khai³xan¹ta³ nū³ka³txa² en²tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³te²yā¹nxe³sxā³ en²txi³sain¹nūn³na³li¹. 25 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Kxā³nhi¹nu¹ta²kxai³lu² E³li²ah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nū¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² tu¹ha² a²wha³te³son³ta¹ka³lxu³nāu³xa² ya²la³tu³ ka³lxa¹txi³ yū³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ye³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹li¹.

26 Ha³lo²a² whāi²na¹ wēh³ha²yau³xa² ā³na¹xa³tāu³a² hai³txi³ Ju³te²a² tu¹ha³ka³lxa² ka³lxa¹kxan²ti³ hai³txi³ ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ū¹hxa³ha²kxai³ yxān¹ta¹ Si³tō²ko³xa² Sa³rep²ta³thi³nān¹ta¹ka³lxa² a²wha³te³son³ta¹ka³lxai²na² so¹lxi¹ ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ūh¹ta¹hxai²hē¹li¹. 27 Te²yā¹nxe³sxā³ E³li³se²ah³la² yxau³hī¹nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³a² a²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²sxā³ kāin² i³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³ we²txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ Na³māu²ah³la² so¹lxi³ Si²ri³a³ nū³ka³txi³su² jah¹lai²na² so¹lxi³ we²txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²li² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxain¹tū³ka³txa² kāin² an³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 29 Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³sa²yxau³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² hxi²ki³sa²wa²yat¹sa²tā³ha³lo²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ wā³la² ne³ka³nah³nān¹je³na² sxi²yhe³na² txo³nain¹jen³ka³si²ha²kxai³ ka³la³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² ā³na¹sxā³ a³ka³ti²sxā³ ā³ya²lu¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² ain¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Ain¹ta¹ hxi²ka¹nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²hāix¹tīh³na² i³ka³nxi²sxā³ ā³waix³ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹sxā³ yxau³jah¹lo²su²

31 I³ka³nxi²nū²la² Ka³far³na³ū²thi³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³nai²na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² sa²ba³to³ nxa²hī¹na¹ a²nū²a² ā³nū²kxi²te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². 32 Ai¹nha²kxai³ ain³kxain¹tū³ka³txa² i³yo²o²lhain¹ta¹hxai²hē¹la², wxi²kan¹txi³ i³ye³kxai¹nha²kxai³la². 33 Nxe³ain¹tāu³a² ā³nū²kxi²thi³nāu³ai²na² in³txa² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² kxā³nxa² nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² i³wxan¹sxā³ kaix¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Na³sa³re²thi³nān¹jah¹lo²si¹lxi¹. Īh¹nxet³sa²nhīn¹ji¹wi¹? Sun²tā¹hxat³sa²sīn¹te³lhxā³ wxā³nhīn¹ji¹wi¹? Ī²nxa²te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Ko³nxe³ju³ta² yū³ti³hex¹jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² wxi²kan¹txi³ kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²li² ka³nahx²nxe³sxā³ nxū²kwai³li³txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ā³nhē¹nhē¹yain¹te³na¹ ā³na¹nū²la² nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²li² wi¹lain³kxi²xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut³su² we¹txain¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 36 Nxa²ha¹te¹ a²nū³ka³txa² kāin² o²lain¹sxā³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³ju³khai³nxe³hīn³te²lā¹xā³? Jah¹lai²li² ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² wxi²kan¹txi³ kwa³na³ha²kxai³ nxū²kwai³li³ain¹txā²na³li². Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³jut³ta²li² ha³lo²a² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nū²a² i³ton³te²nāu³xa² we²txain¹jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a³li³xi²nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³la² sxi²ha² ã³nxi³sxã³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² a²hãĩ³na¹ka³lxa² kãin² ĩ³hĩ¹la³kxi²ha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 39 Nxe³ha²kxai³ a²sxa³ka³lo³a² ã³nxi³sxã³ ã³yau³son³kxi²nũ²la² ĩ³ta³ka³txai²na² we²nxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a²kwẽn¹ta²na¹ we²txi²nũ²la² ĩ³sa²yxa³sxã³ yain³txa² hau³kot3sxã³ ũ³hãu¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²te³lhxã³ tãu³a² a²nũ²a² ĩ³ta³ka³txa² ĩ³ton³te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹nũ²la² Je³su²jah³la² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² wxa²wai³te²a² a²hãĩ¹nxe³ti³xa¹ we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ kq³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² kãin² a³li³nũ²la² ĩ³wxa¹sxã³ kaix¹jain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kaix¹jain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxãĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² Tah²si¹lxi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot3jah¹lo²sin¹kxe³su² a³la³kxai¹nha²kxai³ ka³nahx2sxã³ yxa³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³jau³su²

42 Nxe³ai¹nha²kxai³ ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ sxi²yhe³na² a³li³xi²nũ²la² ha³lo²a² a²nũ²a² yxa³ai¹nxa³ko³xa² nũh¹xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ã³nĩ²xi²te³lhxã³ a³li³ain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ĩ³ha¹txi²nũ²la² a³li³sxã³ ã³waix3si¹hai¹nxa³jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 43 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Sxi²yhe³na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet3sã²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² ĩ³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta²nũ³su² Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

44 Nxe³ain¹jut3su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³nãu³xa² whãĩ²na¹ ai³lha²thet3tũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txa² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³kaix¹so¹ ã³si³wxe³jau³su²

1 Hã²wxãn³txa³ ĩ³ye³na² Je³ne³sa³re²ye³na² yxo²ka³teh³nãu³a² ai³sxã³ ã³yit1ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²te³lhxã³ wxã³sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³kun²nãu³a² ka³no¹a² ka³lo³ha¹li¹ ĩ²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² ai³na² sai¹te³lhxã³ ain¹ka³lo³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ai³na² sai¹tũ³ka³txa² a³li³nũ²la² ta³lã²la²ka³lo³a² wxa²hĩ³la³kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³ain¹kxan²ta² Je³su²jah³la²kxai³lu² ka³no¹a² ã³wih¹nũ²la² a²wa³kxẽn³yah³la² Si³mãu²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ ã³wih¹nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² jũ¹nxe² ã³nhai¹a³sa³wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ã³wxe³ka³tu³ ã³nũ²kxi²tũ³ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Hã²wxãn³txa³ ĩ³yau¹ũ³ta³lu²nain¹nũ²la² ĩ³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

– Si³mãu²ah³lãĩ³. ĩ³ye³na² ut1tãu³a² ta³lã²na²ka³lo³a² tẽ³sxã³ ã³na¹sxã³ ã³nũ¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Aĩ³na² sai¹a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²nyha¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. O²la³kxi²sxã³ ã³a³lan²sĩn¹na¹hẽ²li¹. Nxe³nha¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³ta³ sai¹ti³hex1sĩ¹nxa³hẽ²li¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³ye³kxi²sa²nhi¹nha²kxai³ ta³lã²na²ka³lo³a² ã³na¹sxã³ ã³nũ¹ta¹tu¹wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ ã³na¹sxã³ ã³nũ¹tain¹nũ²la² ai³na² ka³lxa¹txi³ sa²sai¹ai¹nha²kxai³ ta³lã²na²ka³lo³ai²na² sa²ten²ta³kxi²te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la², ai³na² ka³lxa¹sxã³ sax2txe¹yai¹nha²kxai³la². 7 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ya³la²nãu³xa² ka³no¹a² ka³lo³ã³sa²nũ³ka³lo³a² wxa²ye³wxãix3so¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ã³wxã³ain¹nũ²la² ka³no¹a²

ka³lo³ha¹lin¹ti³xa² ai³na² ne³ki¹sxã³ sa²sai¹ai¹nha²kxai³ ã³nxũt1te³lhxã³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 8 Ain¹jut3su² Si³mãu² Pe²jah³la²kxai³lu² Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jut3su² i²nxa²ha¹te¹
 a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxã³ i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Kõ³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ã³nix3txu¹li¹.
 Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Jã¹xain¹jut3su² Pe²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ain¹sxã³ ai³na²
 ka³lxa¹txi³ sai¹nha²kxai³ on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Te²yã¹nxe³jut3su² Si³mãu²ah³la²
 ya³li²nyhain¹tũ³ka³txa² Se³be³te²ah³la² ki³lha³nãu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²na² i³lxa²
 Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²su² ha²kxai³ ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²a²
 on²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

– Pe²jah³lãi³. O²txa³hẽ¹li¹. Ai³na² ã³na¹to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹
 a¹hĩ¹nã¹te²tu³ ã³si³tẽ³san¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² i³kaix1so¹nĩ¹ju³ta² i³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹,
 ã³si³tẽ³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Ain¹nxa²ha¹te¹ ka²no¹a² sa²ne³ha³lo²sa²tã³nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³
 i³hit2txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu² sxi²yhe³na² Je³su²jah³la²kxai³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nũ²la² a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la²
 yau³son³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Yau³son³kxi²nũ²la² jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ i²nũ²la²
 a²ne³kxaix3tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. “Wxa²i³ta³ka³txa² hxi²kan¹txi³ we²txi¹nxa²ha¹tũ¹xã¹.”
 Sa¹ki³la³te²ki³lha³ti¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ sa²nũ³sin²sxã³ wxa²wxai³nyha¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ten³sa³nhai¹. Wxa²i³ta³ka³txa² ã³wa²su¹tũh¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nyha¹hĩ¹na¹ a²nũ²a² kwẽ¹ntai²na² i³to³nain¹te²a² a²kwẽ¹ntai²na¹ we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la².

14 A²nxe³jut3su² Je³su²jah³la²kxai³la¹ i³ye³kxain¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wã³nxĩ¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sẽ¹li¹. Ain¹tãu³a²
 we²txi²nxa²ha¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² i³hen³txi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³ wã³nxĩ¹ta²
 si³yxau³jah¹lan²tu³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³yau¹ũh¹nxain¹kxe³su²
 ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩ¹kxai²nã²tu³ hã²wxã³txa³ wã³nxĩ¹jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² tẽ³sxã³ Sũ³na² ũ³hũ¹yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nã²tu³ti²
 a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² we²txi²nxa²ju³ta² i³yau¹ũ³yhe²ai¹nĩ¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³yã¹tah¹lxa¹ nxe² i³ye³kxi²kxan²ti³nũ¹ ju¹tai²na² u²lxi³ ha³tã³nxe²
 i³ye³e²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²nãu³xa² kã¹n²
 ã³nũ²kxi²nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi² i³to³nain¹te²a² we²txi² nxe³te³lhxã³
 ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nyhain¹to³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ã³waix3tũ²la²
 ha³lo²ai²li² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ã³nxai³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²te³lhxã³ ã³nxai³to³ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa² kan²ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

17 Ain¹nxa²ha¹te¹ kxã³non³tãu³a² a²nũ²a² ã³h¹lxi³sxã³ kã¹n² ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Sxi²yhe³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³nãu³a² a³li³i² sxi²yhe³na² Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³nãu³xa²
 a³li³i² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³i² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³tũ³ka³txa² fa³ri³se²a²
 nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² i³yau¹ũ³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 nxe³yain¹sxã³ sxi²yhe³na² a³li³sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹nũ²la² ã³tũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² kã¹n² ã³nhi²ka¹tha²kxai³ a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ nũ³kxũ³sxã³ i³we²txa³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³tãu³ãn²tu³ti¹ in³txi³nãu³xa²

wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txai²li² in³txa² kan²ta³kxi²ha²kxai³ hãi¹sxã³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²a² ka²ma²ka³lo³a² whãi²na¹ ã³ki³wxen³ta³kxi²sxã³ sa²so¹sxã³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹nũ²la²:

— ã³wih¹sĩn¹ki³tũ¹xã¹. Kan²ta³kxi²jah¹la² tẽ³sxã³ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² ũ³ha¹a³sĩn¹ki³tũ¹xã¹. In³txi³nãu³xa² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³ain¹tah¹lxa¹ sxi²hẽ¹nãu³a² a²nũ²a² nũ³ka³txa² ã³ka³tũ³je²nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³wih¹hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³a² i³ka³la³nũ²la² te²la²ka³lo³a² sa²sain¹ta³kxi²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² i³ton³jah¹la² ka²ma²ka³lo³a² whãi²na¹ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² a²nũ²a² a²nxũ²kwai³wit3ta² ũ³yhu³lhxot1sxã³ ũ³ha¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 — Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nẽ³ka³txa² we²txi²ju³ta² yũ³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² ũ³ha¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la²kxai³ wi¹ko³nh²nxa²ha¹te¹ ã³yxo²o³tũ¹nũ²la² i³ton³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²ha¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lx³su² tũ³ka³txa² nxain¹sxã³ he³son³kxi²nyhain¹sxã³ ki³han³jau³su² e³lain¹te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² so¹lx³ hxi²kan¹txi³ ne³wã²na³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lai²li² a²nũ²khai³xai²la¹wi¹. Hxi²kan¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Sũ³na² ko³nxe³te²lo³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³jau³su² ki³han³sxã³ e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22-23 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²nyhain¹jau³su² wi¹ko³nh²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— He³son³jah³lxin¹jau³xa² ha³ya³kxa² e³li³jah³lx³hẽ¹li¹. Nxe³ka²a³sah¹lx³wx¹. Ĩh¹jaut3ta³ wãn³txa² wa³sut3jau³la³te²la¹xã³? “Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “İ³ton³jah¹lãi³. İ³sa²yxau³sxã³ ã³nxĩ³xi¹sẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe²hĩ³ji¹wi¹? 24 Yxãn¹ta¹ Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ i³ton³jah¹lo² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. İ³sa²yxau³txi¹. Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ i³ton³jah¹la² wa³su³txi³ i³sa²yxau³nũ²la² a²sxa³ka³lo³a² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi² kãi²non³jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²lã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³wã³wã³txi³sxã³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wã¹sũ³na² nũ³cxũn³khaix1nxe³sxã³ wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Kwẽn¹ta²na¹ i²ki³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ kxã³nxai³kxai³lu² te²xi²yã¹nxe³ju³ta² i²ki³sxai²nxa³ta¹tu³wi¹. Tah¹hĩ¹na¹ i²ki³tã³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Le³vi²ah³la² i³kaix1so¹jau³su²

27 Hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² a³li³xi²nũ²la² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³jah¹lai²na² Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ũ³yho³hi²ki³ka² ũ³ha¹thi³na² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²na² Pu³pli³ka²no² nũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i²sxã³ i³kaix1te³nah¹lx¹:

— ã³si³tẽ³kxi²sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² a²yen³kxa² whãi²na¹ wxa²wxe²a³nũ²la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hã²wxãn³txa³ Le³vi²ah³la² a²sxi²nhãu³a² yain³txa² kãin² we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Je³su²jah³la²kxai³ wxã³sxã³ i³yain³si¹jau³su² kaix1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ ã³wxã³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ka³lxa¹txi³ nũ¹nain¹sxã³ yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³nãu³a² ha³teh³nxã³nxa²

a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² nxain¹sxã³ ju¹ta² ĩ²ain¹sxã³ kãin² ĩ³hi³ta³lxi³sxã³ Je³su²jah³la²
a²sa³wih³ha³lxa² ĩ³kwai²kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³su² ko³nxe³ju³ta²
kãi³te²su² te²nãu³xa² nxe³te²su² ain¹sxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yain³ni² ĩ³na² nxe³kxah³lxin¹si²li¹?
Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²nyhain¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Ne³ka²sa²sa²lxi¹. A²nũ²a² wi¹lain³kxi²nha²te² hi²sen³su² hĩ³ne³kxa² wa³kxẽn³yah³la²
ã³ten³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² so¹lxi³ ã³ten³te²ju²hẽ³li¹.

³² Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ai²na²: “Wi¹llhin¹sa³nha¹. Ko³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta² yũ²nxa³nha¹.”
Nxe³te²su² te²na² ĩ³kaix¹so¹ai¹na¹ju³ta² yũ²nxa³wi¹. Yxãn¹tah¹lxa¹ hã¹ĩ¹sxã³ ko³nxe³jah³la²
so¹lxi³ a²ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxi³
wxa²wa²su¹tain¹te³lhxã³ ĩ³kaix¹so¹ai¹na¹ju³ta² yũ²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

He³lxi²yxau³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³³ Nyhain¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lãi³. ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu²
Sũ³na² ĩ³ka³li³kxi²te³lhxã³ he³lxi² yxau³to³hain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxain¹to³lhai¹li¹?
Ai¹nha²kxai³ fa³ri³se²a² a²sa³wi³ha³lxa² te²yã¹yxain¹nũ³nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹
wxa²sa³wi³ha³lxa² hai³txi³ ti³hex¹yu³nxãn²nxa³wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Yxau³nuh¹nx2ta¹tãu³a² ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ he³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta²
wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nãn²tu³ a²ya³la²nãu³xa²
ĩ³kaix¹so¹yhain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wẽ³sã¹yah³la² yxau³ye²yhai¹hi¹na¹
ĩ³kaix¹so¹ain¹tũ³ka³txai²na² ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ he³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.

³⁵ Yxãn¹ta¹ yxan¹nãu³a¹ a²wẽ³sã¹yah³lai²na² so¹kxain¹sxã³ sa²tã³tĩ¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
Nxe³kxai²nãn²tu³ nxe³hĩ¹na¹ a²nũ²a² ĩ³kaix¹so¹ain¹tũ³ka³txa² ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³
he³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jã¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² Jo³ãu²
Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² nxain¹sxã³ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² wãn³txa²
sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² he³lxi² yxau³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi²na²
sa²kxai³lu² ã³waix³txai¹na¹hĩ¹na¹ so¹lxi³ he³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹. ã³waix³txa¹na¹kxe³su²
ĩ³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ he³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

³⁶ Nxe³ha²kxai³la¹ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² wã²la² kwẽn¹ta² yxã¹ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ ko³nxe³ka³lo³a²
ã³ten²ti³ka³lo³a² ũ³nhũ²kxi²sxã³ ũh³yxã¹yain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹
ũh³yxã¹yain¹ke³la³te²kxai³ wã²la² wi¹ka³lo³a² ã³kho³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxa²yu³su² wã²la²
tĩ³ka³lo³la³ ã³sai¹hĩ³nx2nxa³wi¹. ³⁷ Jã¹nxe³jau³su² yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² hai³txi³
ka³yxuh³xa² wã²lẽ¹na² tĩ³ka³lo³ẽ¹nãn²ta³ ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹ki³te²sxa³yu²hẽ³li¹.
ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹ki³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wã²lẽ¹nai²li²
ĩ³txi³hau³kxi²sxã³ ĩ³khot3sxã³ a²yau³xa² ã³nẽ¹na³hxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³
a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hxa³ni² wã²lẽ¹nain²ti³ ã³kho³ti² nxe³te²ju²hẽ³li¹.

³⁸ Yxãn¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wã²lẽ¹na² ta²hẽ¹nãu³a² ã³nẽ¹na³wi¹sxã³
ũ³wha¹ki³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ wã²lẽ¹nai²na² ã³kho³txa³ha²kxai³
a²yain³txi³yau³xa² ã³nẽ¹a³na¹xa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. ³⁹ A²nxe³sxã³ a²nũ²a² vĩn²yau³xa²
tĩn³yau³xa² tẽ³sxã³ ĩ³na²ain¹kxai²nãn²tu³ tah²jau³xa² ãh¹ ã³te³nain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹.
Nxe³ha²kxai³lu¹: “Tĩ³yau³xa² ã²la² wi¹na³li¹.” Nxain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

6

Sa²ba³to³nxe³hĩ¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² au³fe²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² ā³lxi³sxā³ Se³lo²ti³nū³kā³txi³si²ta¹hxai²hē¹la². 16 Jā¹nxe³sxā³ Ju³ta²sah³lai²na² ha¹lo³ta³lxi³sxā³ ka³na³ki²te²a² Ti³a²kah³la² ki³lha³lhxu² ha²kxai³ ā³xai²na²su² Is³ka³ri³o²jah³lo²su² ha²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³ki³ha¹kxi²jah¹lo²su²ta¹hxai²hē¹la². I³ki³ha¹kxi²sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹tū³kā³txa² ā³yā³yū¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i²sxā³ sa²so¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i³tih³nxe³jau³su²

17-18 Nxe³nū²la² i³kaix¹so¹ta³lun²nū²la² a³ka³nxain¹tāu³a² wā³la² yxe²ta²wau³waun³ju³ta²ā³yit¹tāu³a² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ nū²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²ko³xan¹te²a² wxā² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹te²a² wxā² i³ye³nai²na² yxo²ka³teh³xan¹ko³xa² a²sxi²je³nai²na²sa¹Ti²ro³thi³nān¹te²a² wxā² Si³tō²thi³nān¹te²a² wxā² nxe³ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ nū²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³lu¹ i³ta³ka³txa² i³ton³te²a²we²txi²ju³ta³nū³a² wah³nxa³kxi² a²ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² nxū²kwai³wi¹sxa³te²a²nxū²kwai³li³si¹jau³nū³su² wah³nxa³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³ai¹nha²kxai³wxa²wxai³sai³nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ we²txain¹ta¹hxai²hē¹la², Je³su²jah³la² wa³nxī¹nha²kxai³la².

A²nū²a² ka³lih³kxi²jau³nū³su²

20 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Nxex³jah³lxi³wxi¹. Yen³kxi³txa¹nxa²lxi³ji¹wi¹? Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 21 Āh¹jau³xa²sa¹ hī¹na² he³ja³lu¹nxa²lxi³ji¹wi¹? Nxe¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³nāu³a² ū³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Hī¹na² kāin² nān³yah³lxin¹ji¹wi¹? Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³ton³sxā³ kāin²ka³lxi¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 22 Sa²yxo²wet¹sah¹lxin¹te² i³nxai²na² ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³ton³sxā³i³ān³ta³kxi¹nx2txai¹nha²kxai³ ā³ten³nxa²lxai¹nxa³ha²kxai³ ko³nxe³ti³hi¹txa²txi³si¹hain¹jau³su²ha²kxai³ ha³ya³kxa³ti³lo³txa²tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³nū¹kāin² ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³nx2tain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ yān³tai²na¹ Txa²wā¹sū³na²wān³txa² i³hen³txi³nū³kā³txu¹tai²na² nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³nx2tain¹ju³kxai³lu² ka³lxi¹sxā³ a³li²sin³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³nx2tain¹sxā³khāuh³lxa³txi³yah¹lxin¹kxa² yo³ha² wi¹ju³ta² kāin² yū³nx2ti³tu¹wi¹.
 24 Yxān¹ta¹ yen³kxi³te² i³nxai²na² hī¹na² so¹lxi³ ka³lih³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹kxā³ton³sxā³ i³āin²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.
 25 Te²yā¹nxe³sxā³ yain³txa² kāin² yūh³te² i³nxai²na² hī¹na²kxai³ ka³lih³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹kxā³nāu³a² he³ja²lun¹ti³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ye³khāuh³lxa³thi¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hī¹na²kxai³ kāin² ka³lix¹te² i³nxai²na² ka³li³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹kxā³nāu³a² āin²ti³sxā³ nān³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 26 Te²yā¹nxe³sxā³ hī¹na²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³nx2ti³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxa²yā¹nxe³ju³ta² kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ki³lxo³tū³kā³txu¹tai²na²te²yā¹nxe² kāi³ū¹nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

A²nū²a² a²ko¹ko¹nāu³xa² a³lxain¹ki³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ne³ka²kxi²syah¹lxin¹te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²ko¹ko¹nū³kā³txa² a³lxi¹tai¹yah³lxi³hē¹li¹. I³ān³ta³kxi¹nx2tain¹te²su² te²a²i³wa²lū³xi²sxā³ i³ān³ta³kxi²nxān²nxa³sxā³ wi¹la³ kāi³ūh¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 28 A²nū²a²ko³nxe³te²lo³txa²tain¹kxan²ti³ wi¹la³te²lo³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²

ko³nxe³ti³ kâi³ũh¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² nxe² i³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe²e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² nex3txi¹. Tũ¹ka³txai²li²
 ko³nxe³ti³ kâi³ũ¹sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹kxan²ti³ wi¹lĩ²txai¹nhẽ³li¹.” Txa²wã¹sũ³na²
 nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 29 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ne³su²nx2tain¹kxai²nãn²tu³
 wxa²ne³ha³tih³nãu³a² ã³na³wa³ti³tũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Wxa²wã¹la²ka³lo³a²
 wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a² kâi³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ka³lo³a²
 a³lxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 30 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²yen³kxa² yxo²kwain³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³
 ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹xi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²
 i³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 31 A²nxe³ju³ta² a²nũ²a² wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta²
 ten³nxa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³ kâi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

32-35 A²nũ²a² a³lxi¹nx2tain¹te²na² so¹lxi³ i³wa²lũ³xi²sxã³ a³lxain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? A²nũ²a²
 wi¹kâi³ũh¹nx2tain¹te²na² so¹lxi³ i³wa²lũ³xi²sxã³ wi¹kâi³ũ¹hain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? A²nũ²a² kâin²
 yen³kxi³te²a² so¹lxi³ kwa²ũ³hũ¹ain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? Nxe² kâi³ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a²
 ko³nxe³thin¹te²a² ju¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ te²yã¹nxe² kâi³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹
 a²nũ²a² wxa²ko¹kon¹nũ³ka³txa² a³lxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Wi¹kâi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Yen³kxa² wã²nxũh¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ũ³yho³hxi¹nx2tain¹ju³ta²nũ³a²
 ne³wa³kon³nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹
 wi¹kâi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² kâin² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ti² Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³jah¹lai²na² a²ki³lha³nãu³su² ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe³ju³ta²li²
 Txa²wã¹sũ³na² kâi³jah¹lo²su² hxai²na²hẽ³li¹. 36 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹wi³na²
 Si³yxau³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³te³lhxã³ wi¹ju³ta³lo³tẽ³na³li¹.
 Nxe³nẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³jah³lxin¹sxã³
 wi¹ju³ta³lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

Ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li² waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

37 A²nũ²a² ã³xai²na² ko³nxe³ti³ ju³ta² a³ya³txi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³ti³ ju³ta² a³ya³txi¹nx2tai¹nxa³lho³li¹. Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na²
 kâi³ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2tai¹nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ ko³nxe³ti³ kâi³ũh¹nx2tain¹ju³ta²
 ne³wã²na³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta²
 ne³wã²na³nx2tain¹nũ³tu¹wi¹. 38 A²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² wxa²yen³kxa²
 wã²nhũ¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² yen³kxa² wã²nhũ¹nx2ti³nũ³tu¹wi¹.
 Nxe³sxã³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³ tẽ³sxã³ wxa²hxi²ka² ũ³hxi²kũ²xai³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 hxi²kan¹txi³ hxi²tẽ³nyhah¹lxan³so³li¹, yen³kxa² ka³lxa¹txi³ hũ¹nx2ti³ha²kxai³la².
 Nxe³ju³kxai³lu² hxi²kxãu³ti²la³nxa³nha²sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa² yã¹nxe²
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kxãu³ti²la³nxa³sxã³ kâi³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. ã³wa²to²hi² kâi³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹.

39 Āh¹lxi³sxã³ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ye³han³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. Nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² ye³han³tũ³ka³txa²
 ne³ka³ta² i³hau³ko³kxain¹sxã³ ai³kxai²nãn²tu³ kxĩh³nxẽ¹na² ne³ka³ta² ai³jah¹lai²li²
 a³hi² i³hi²tain¹tũ³ka³txa² a³hai¹ni² nxe³yain¹tu¹wi¹. 40 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a²
 a²hoh³lxi³su² te²a² hxi²kan¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ a²hoh³lxi³su²nxa³te²a² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹
 tih³xain¹nũ³nhĩ¹na¹ a²hoh³lxi³su²nũ³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ hxi²kan¹nũ³tu¹wi¹.

41 Wxa²wã¹tã³xa² ko³nxe³ti³ kâi³jut3su² ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² kâin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
 A²nxe³ju³ta²na² yã¹nx2na³li¹. Wxa²wã¹tã³xai²li² hi³a² sĩ³na² ye³we²kxe³su²
 yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ã³ye³wau¹kxi²nha²hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxe³su²
 wxa²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu²: “Txa²wã¹tã³xai²li² hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²na¹tũ¹xã¹.”
 Nxe³yah³lxin¹ju³su² yxãn¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ã³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² i²nyhah¹lxan³kxe³su²
 wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. 42 Nxe³sxã³ wxa²wã¹tã³xai²li² e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hi³a²

sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi¹sĩn¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxã¹ta¹ hi³sa³ka³txa²ã³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yũ³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wxã²li²wi¹lhin¹ki³lxo³jah¹lo²su² yah³lxĩ¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa² sa²ye³sai¹nhat¹jah³lxĩ³sã²nhẽ³li¹. Nxe³sãn²nũ²la²wi¹li²nha²sxã³wxa²wã³tã³xai²li²hi³a²sĩ³na²sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Hi³a² ne³ka² a²nxã³kxa² i³yau¹ũ³jau³su²

43 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ kō³ta³nxã³kxa²ã³nxã³ki²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ hi³sa³ka³txa² kō³ka³txai²na² sa²kxai³lu²wi¹ta³nxã³kxa²ã³nxã³ki²te²sxa³yu²hẽ³li¹. 44 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² hi³sa³ka³khai³xa² yxo²ha³kxa¹ã³nxã³kxi³khai³xa² so¹lxi³ nxã³kxi³te²ju²hẽ³li¹. Fi²ko²nxã³kxa² kwa²hi³sa³kax³khai³xa²ã³nxã³kxi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² u²va²ki³a² kwa²hu³kxẽ¹ha²kũh²sxa³te²sxa³yu²hẽ³li¹. U²va²kxẽ¹ha² so¹lxi³ kũh²sxa³te²ju²hẽ³li¹. 45 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nũ²a² kō³nxe³thin¹te²a² a²ẽ¹na² whã²na¹ kō³nxe³thi¹nha²kxai³wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³khai³xai²na² so¹lxi³a²yxo²khai³xa² i³ye³kxi²te²ju²hẽ³li¹.

Sxi²ha² si³tah³nãu³a² i³yau¹ũ³jau³su²

46 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ e³kxi²sah¹lxin¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³txa²wãn³txa²sa²yxo²wet¹sah²lxan³ji¹wi¹? 47-49 Ne³ka²sah¹lxĩ³wxi¹. Hi¹na² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² sxi²ha²txon³te³lhxã³ ain¹nũ²nhai¹. Ain¹ka³tu³ta¹ka³wã³lxa³ nxe³ku²nxa² au³txi³ wxa²xu³sxã³ũh³ya³lãux³sxã³ kan²txi³ ũh³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hã²wxã³txa³ka³wã³lxa² hũx¹kxan²ti³a³hi²yai¹nxa³nu²nhai¹. Jut¹ai²li² a²nũ²a² yãx¹nhĩ³nx2na³li¹. Txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sxã³sa²yxo²we¹kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹lai²li² a²nũ²a² yã¹nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ yxo²i²sxã³hxi²tha²on³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wãn³txa² ain³kxi²sxã³ sa²yxo²ã³ain¹kxai²nãn²tu³a²nũ²a²ã³xa²yã¹nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³te²na²sa¹, a²nũ²ai²li² sxi²ha²txon³nũn³nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ jah¹lai²li² hai³txi³ au³txi³ ũ³si³wxe²nxa³nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²hã²wxã³txa³nũ²ka³wã³lxa² hũx¹thĩ¹na² a³hi²sxã³khox³je²nũ²nhai¹. Nxe³ju³tai²li² a²nũ²a²yãx¹hĩ³nx2na³li¹. Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³te²su² te²a² te²yãx¹hĩ³nx2na³li¹. Yxo²i²sxã³hxi²tha²on³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7

So³ta²to²jah¹la² sa³wi³sa² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² e³kxi²ta³lun²ka³tu³ Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ai³ta¹hxai²hẽ¹la².
2 Ain¹tãu³a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽn³yah³la² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²a² sxi²hẽ¹nai²na² a²sa³wi³sa² i³ton³sxã³ ya³lu²kxi²te³lhxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
3 Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³sa² a³lxĩ²ha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³son³jau³xa² ain³kxain¹ka³tu³Ju³te²a² yah³la²nãu³xa² sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² wxã³te³lhxã³ nxũ²nhai¹. Jau³xa³ ain³kxi²na¹wi¹. Tãu³a² ai³jah³lxĩ³sxã³ne³khauh²jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Ne³khau²hah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. I³ye³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹la² sa³wi³sxa² i³ton³kxi²sĩn¹na³li¹. Nxe³kxe³su²hxi²waun³ta³kxi²nha²sĩn¹na²li¹. Nxe³sĩn¹sxã³ wxã³sxã³ we²txi²si¹nxain¹sĩn¹jau³su²i³ye³kxi²sain¹sĩn¹na²li¹.” Nxe³na¹jau³su² i³ye³kxi¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4-5 Nxa²ha¹te¹ yah³la²nãu³xa²kxai³lu² a³li³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² ne³khau²hain¹nũ²la²win¹ta²jau³lxĩ³ i³ye³kxah²lxĩ³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³si¹lxi¹. Je³su²jah³lãĩ³. Jah¹lai²li² wi¹lhin¹khaix¹sĩn¹nhxai²na²hẽ³li¹. Txa²nũ³ka³txa² a³lxĩ²sa²sĩn¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² a²nũ²kxi²nha¹thĩ³na²

txon³kxi²sain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² jah¹la² wi¹lhin¹sxā³
ain³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Ai¹nha²kxai³ ne³kxauh²sxā³ ā³sa²so¹sxā³ tē³xī³xain¹nxa²ha¹te¹ jah¹la² sxi²ha²
yau³son³nū²la² so³ta²to² wa³kxēn³yah³la² sa³wi³sa² ā³xa² ī³hen³txain¹te³lhxā³
sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². Sa²si¹hā³te³nah¹li¹:

– Nxex³sa²li¹. Txa²sxi²ha² wxā³txa³hē¹li¹. Txai²li² wxa²ye³na² kāin²sa²nxa³wi¹.
Txa²sxi²h²nāu³a² wxā³sxā³ ā³wi¹hin¹ju³ta³nū³a² āu²li²sa³nhai¹. 7 Nxe³sa³ha²kxai³
wxā³sxā³ ā³tū³nxa²sxā³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² āu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³la¹

hāi¹nxe³sxā³ wān³txa² u²li³ ī³ye³a³na¹in¹kxai²nān²tu³ txa²sa³wi³sai²na² we²txi²tu¹wi¹.
8 Jā¹nxe³na¹jut³su² te²yā¹nxūn³na¹wi¹. Hxi²kan¹jah¹lo²su² yū³sa²nū³nha²kxai³
sa²yo²wet¹sain¹tū³ka³txa² yū³nū³na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³sxā³ txa²sa³wi³sai²na²

ai³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³ ai³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ txa²sa³wi³sa²
ā³xai²li² wxā³si¹jau³su² ī³kaix¹so¹na¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ ā³wxā³hī³nx2na³li¹.
Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wa³ka³lxah³la² wa³kon³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³
wa³kon³kxi²sai¹nhī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxūn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³yo²o³tū¹nū²la² tū¹ka³txa²
ā³nhi²tain¹tū³ka³txa² ī³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Ju¹ta²na² sa²kxai³lu² jah¹la²nū¹ta²li² ī²sain¹te²sai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ta¹
yxo²ī²sain¹nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ I³sa³e² nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta²
ye³ka³lxa¹txi³ ī²sai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ kū³we²ki²la² yxo²ī²sai¹nhxai²nxa³hē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² sa²kxai³lu² so³ta²to² wa³kxēn³yah³lai²na² sxi²ha²
wa³lxai¹nhī¹na² ī³ton³jah¹la²kxai³ we²txi²ye²ta¹hxai²hē¹la².

Wē³sa²ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²jau³su²

11 A³lan²nūn³tāu³a² Na³ī²thi³na² Je³su²jah³la²kxai³lu² ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³tāu³ān²tu³
a²sa³wi³ha³lxa² ā³si³tē³kxi² a²nū²a²ka³lxa¹txi³ ā³nhit¹txi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 12 Yān³txai²na¹
sxi²je³nān¹ta¹ka³lxu³su² a²wē³sa² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹li³ a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la².

Hā²wxān³txa³ tu¹hai²na² a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū²
in³txa² wē³sa²kxai³ sa³nxe³la³kxi³lo³nhī¹na² ya³lu²nūn³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxan²ta¹
in³txai²na² kwēn¹ta²kxai³ ya³lu²jah¹lai²li² ki³li³la³kxi² sa²so¹sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² yxau³tū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ ā³nhi¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³nhi¹nyhain¹sxā³ sxi²je³na² ā³yau³so³nhī¹na¹ a³li³tū³ka³txin³ti² ī³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Ī³ha¹txain¹nū²la² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ī³yan³ta³kxi²nha²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Ī³nān³ta³nxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la² hi³a² ka³lo³ē¹na² kwā³kxē¹na² yau³son³kxi²nū²la²
wxa²wxai³sain³nū²la² ki³li³la³kxi² sa²so¹tū³ka³txa² ā³yit¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la²kxai³lu² ya³lu²jah¹la²kxai³ ī³ye³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxex³txi¹. Ī³sa²yxau³txi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ ya³lu²jah¹la²kxai³ kwēn¹ta²na¹ ī³sa²yxau³nū²la² ī³ye³ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² in³txai²li² kwēn¹ta²
ka³ten³si²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lxo³kxi²nha²sxā³ a²hā³ka³na² sxi²ha²
ā³wa³li²ta¹hxai²hē¹la². Ū³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹la². 16 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹

tū¹ka³txai²na² kāin² on²tain¹te³nah¹li¹:

– Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix¹nx2na³li¹. Wi¹lī²nē³lain¹na³li¹. Nxe³nē³lai¹nha²kxai³
Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹la² wxi²kan¹khaix¹te²a² ī³sa²si¹hā³nē³lain¹na³li¹.
Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Jā¹nxe³ain¹jut³su² jau¹xai²na² u²lxī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²ko³xa²
yxo²ha³kxa¹ a²wa³kā¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³jau³jau¹xa² ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² i³wā³txi³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ ju¹tai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
i²ain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Ain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu²
Ba³tis²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ i³kaix¹so¹nū²la² sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tā³ nxe² i³wā³txi³txai¹ya³hē¹li¹. “Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³u¹tai²na² i³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la² nhīn¹ji¹wi¹? Nxe²nxā³kxai²nān²tu³
a²nū²a² ā³xa² wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?” Nxe³txai¹ya³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³nhū²la² Je³su²jah³la² yau³so³nain¹nū²la² i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³txi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³wā³txi¹nxa²si¹sain¹sīn¹jau³su² e³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:
“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na² i³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la² nhīn¹ji¹wi¹?
Nxe²nxā³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹ya³hē¹li¹.”
Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² i³ta³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ā²la²
we²txi² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² ā²la² kwa³na³i² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Ju¹tai²li² kwēn¹ta² i²yah³hin¹ju³ta² wān³txai²li² kwēn¹ta²
ain³kxa¹hin¹jau³xa² i³hen³txi³ja¹hē¹li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Ye³han³te²su² te²a² ye³we²txi²ha²kxai³
ha³lxu³ha² ai³te²su² te²a² a²yu³wi¹lha²kxai³ a²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²te²su²
te²a² we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxē³na² ne³ka³tū³te²su² te²a² nxe³we²txi²ha²kxai³ a²nū²a²
ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ha²kxai³ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² wa³hxa² ā³wa²su¹ti³hit¹tain¹ju³ta³nū³a²
nxe³jau³xan²tu³ i³hen³txi³nyhai¹na²kxai³ nxe³jau³su² ha³kxa¹ i³hen³txi³ja¹hē¹li¹.

23 Txa²wān³txa² i³wā³wā³txi³sxā³ sa²yo²ā³sai¹nxa³te²su² te²a² wi¹lhin¹khaix¹xain¹na³li¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ ain³kxi²yah³nū²la² i³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² ā³sa²wa³tj³nxa²xi²sxā³ a²nū²a² ā³si³te³la³kxi² te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ai³sxā³ i²yah³lxi¹nhī¹nai³tā² ih¹nxe³te²he³la³kah³la³ i²te³lhxā³
ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³tj³ka³ti²nxā³nxa² kwa² sa³xit³sxā³ sa²hai³hain³jut³sū³nxe²
a²nū²a² i³wā³wā³ta³kxi²sain¹jah¹la² i³te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? 25 Nxe²nxa³kxai²nān²tu³
ih¹te²he³la³kxah³la² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nū²ai²na² yen³kxi³h³ja¹la²
wā²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² au³khai¹nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² i²te³lhxā³
ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxēn²nxa³wi¹. A²nū²a² wā²la² wi¹khai¹ka³lo³a²
wih²kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nū²a² sxi²ha² kāin² te²si³yxau³kxah³la² sxi²ha² so¹lxi³
yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.

26 Nxe²nxa³kxai²nān²tu³ ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹la² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹?
Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ i³hen³txi³tū³ka³txa² ā³wa²to²hi²sxā³

yxau²sa²tē³jah¹lai²la¹wi¹. 27 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ jau³xu¹tai²na²
nxe³nē³te³nah¹lxi¹: “Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²sa³wit³su² ne³ka³ta²nxa²sxā³
i³sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² i³tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wān³txa²
Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na² i³hau³ko³tain¹tu¹wi¹.”
Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

28 Jā¹nxa¹jau³su²ya²la³tu³e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Sū³na²wān³txa²i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²nān¹jau³xai²na²
wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wān³txa² i³tih³nxe³jau³xai²na²
wxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²sa³wi³ha³lxi²na²
hxi²kan¹tū³ka³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nū¹ wān³txa² i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxā³
wa³to²hi²sa²tē³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ wān³txai²li² ain³kxain¹nū²la² Txa²wā¹sū³na²
wain³txi³kāi³ū¹hain¹jau³su² Sū³nu²kxai³lu² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²li²
kxā³nxai³tā² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² hi²sen³su² i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tũ³ka³txa² te²yā¹nxain¹nũ³ta¹hxai²hē¹la².
 30 Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²a²
 nxe³te²su² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nhxī¹nai³tā² Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² hi²sen³kxai³lu² hai³txi³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la².

31 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² āh¹lxi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³yān¹ta¹ a²nũ²a² a²hī¹nān¹te²nũ³ka³txi³nāu³xa² i³h¹nxe³kxe³hũ³nhī³te²la¹xā³?

32 Wē³ha³lxa² yā¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa² wa³ni³lo³nain¹te²ju²hē³li¹. Wa³ni³lon³sxā³
 kaix¹nyhu¹ain¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txa² wi¹lhin¹jau³xa² i³hain³kxi²sīn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ i³ka³li³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³nũ² i³āin²ta³kxi²jau³xa²
 i³hain³kxi²sīn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ nān³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹.”

Nxe³kxe³hũ³sxā³ a²nũ²a² a²hī¹nān¹te² nũ³ka³txi³nāu³xa² kā³nxai³tān¹tũ³ka³txa²
 yā¹nxain¹na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txa² en²tain¹na³li¹. 33 Jā¹nxe³jut³su²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³hī¹nai³tā² yain³txa² kwa²hā¹nxe² ā³na¹ha²kxai³ vīn²yau³xa²
 i³na²xa³ha²kxai³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³na¹ a²nũ²ai²na² en²txain¹sxā³
 wān³txa² wai³nxā³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te²
 yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yau³jah¹lo²sin²tai¹.” Nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 34 Jā¹nxēn³ta¹ Txai²li²
 wxā³na¹hī¹nai³tā² yain³txa² i³yai³ni² yain³jau³xa² i³na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹
 a²nũ²ai²nān²ta² wān³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² yain³txa²
 kāin²yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa² i³na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka²
 so¹kxi²nē³tũ³ka³txi³nāu³xa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² nxe³sxā³ ā³ya³lxi²nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.”
 Nxe²e³lain¹na²hē³li¹. 35 Nxe³lain¹kxan²ti³ a²nũ²ai²na² a²hoh³lxi³su² te²a² wain³txi³
 kái³kxai²nān²tũ³ a²wē³ha³lxa² wain³txi³ kái³ain¹nũ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² Je³su²jah³la² wxa²yu³hīn³ta³kxi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² fa³ri³se²ah³la² i³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lāi³. Ā³wxā³sē¹li¹. Txa²sxi²ha² yain³ya³sa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³

Je³su²jah³la² i³sa²yau³sxā³ wxā³nũ²la² sxi²hē¹nāu³a² ā³wih¹sxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².

37-38 Ain¹nxā²ha¹te¹ txu¹ha² sxi²je³na² yxau²xai³ta¹ka³lxa² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² hi²sen³su² fa³ri³se²ah³la² sxi²ha² i³yai³nain¹jau³xa²
 ain³kxi¹nxā²ha¹te¹ wi¹lũ³jau³xē¹na² ne³kih¹tē³na² tē³sxā³ tũ³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²
 a²yon³nāu³a² wxā³sxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wxe³ka³tũ³ kāin² nān³kxe³su² a²ye³yāu³sxa²
 ā³yukxē¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² ta¹ka³lxai²na² a²ne³kĩ³sai²na² Je³su²jah³la² a²yu³kxa²
 sa²yu³hon³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². I³yū³jut¹sxā³ i³yū³sai¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tũ³
 wi¹lũ³jau³xai²na² ān³yū³kēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 39 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³lu²
 ju¹tai²na² i²ain¹nũ²la² a²ē¹na² i³ye³kxi²nha²jau³kxai³lu¹:

– Jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² ke³la³te²kxai³ ta¹ka³lxai²na²
 ko³nxe³thin¹te²sin¹ju³ta² wi¹ko³nha²hī³nx2na³na¹. Yxān¹ta¹ ti³he¹yxe²nxān³tā¹.
 Nxe³nha¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Nha¹nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Si³māu²ah³lāi³. I³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi¹nxā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

– I³ye³kxi²sē¹li¹. Ain³kxi¹nxā²ha¹tu¹wi¹. Fa³ri³se²ah³lai²na² ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– In³txa² ha¹lin¹te²su² te²a² yen³kxi³txa²ya³nhu²nhai¹. Ya³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³la²
 kwa² ũ³hũ¹si²yha³jau³su² i³ye³kxi²ya³nhũ²nhai¹. Ya³ka³tũ³ kwa² ũ³hũ¹nũ²nhai¹.
 Ka³na³ka³nat3te²a² ha³teh³nxā³nxā² 500 txā³nxā² kāin²txā³nxā² ũ³hũ¹ha²kxai³ ā³xah³la²
 ha³teh³nxā³nxā² 50 txā³nxā² kái²nxā³txā³nxā² ũ³hũ¹ha²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. 42 Hā²wxān³txa³
 ha³teh³nxā³nxā² ũ³hũ¹xi²je³na² ti³wa³ki³lon³ta¹ ha³teh³nxā³nxā² yū³ya³hxa³ha²kxai³la¹
 hxi²kan¹ya³hxa³nũ²nhai¹. Yah²hxa³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²
 i³yan³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ ũ³yho³hxi²txā³nxā² ũ³hũ¹xi²ya³ju³ta² ā³wa²su¹kxi²nũ²nhai¹.

4 Nxe³ain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ nũ¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
Je³su²jah³la²kxai³lu² wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³xa²ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²ai²na² hai³sxa³nãu³a² ai³nũ²nhai¹. Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹te³lhxã³
wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹tãu³a² yain³ta³ki³ai²na²
ki³ka³na³ku²ki³su²ki³a²tĩh³na² yxo²ki³sa²ã³yun¹na³nũ²nhai¹. Ā³yun¹na³tãu³a²nũ²a²ai³sxã³
tĩ³ti³ha²kxai³ai³ka³nãu³xa²wxã³sxã³yai³nhxa³kxi²ha²kxai³nxe³nũ²nhai¹. 6 Āh¹ki³ka³na³ku²
ki³su²ki³a²kxĩh³nũ³xa²au³txi³si³tah³lxi³kxĩh³nũ³xa²ã³yun¹na³nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la²
ka³lũ³nũ²la²ĩ³yau³xa²yũ²nxa³kxe³su²ĩ³wa³ne²ni²wxãn³nũ²nhai¹. 7 Āh¹ki³ka³na³ku²ki³su²
ki³a²ha³lo²a²ũ³yen³ko³xa²ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na²sa²kxai³lu²ka³lũ³xi²nũ²nhai¹.
Nxe³ta¹ũ³yen³ko³su²ha²kxai³hi³a²kha¹ka³txa²ka³lxa¹txi³ka³lũ³ye²nũ³nha²kxai³
nxe³te²kxai³lu²yain³ta³nxe²kxa²wã²ne³sa³te³kxi²sxã³ya²lun¹txi²ye²nũ²nhai¹. 8 Nxe³yãn¹ta¹
ãh¹ki³ka³na³ku²ki³su²ki³a²kxĩh³nũ³xa²tĩ³tĩn³kxĩh³nxa²ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na²
sa²kxai³lu²wi¹ka³lũ³ha²kxai³wi¹we¹nha²kxai³yain³txa²kãin²ki³kan²kxi²ha²kxai³
kãin²sxa³nũ²nhai¹. Jã¹nxa¹jau³su²wi¹kõ³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³
wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Hai³sxa²ũ³whĩ¹kxi³ju³ta²a²si³yxau³jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txa² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Jau¹xai²na²a²si³yxau³tãu³khai³xa²ĩh¹te²tan³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³tai²na²so¹lxi³wãn³txai²na²tah²yau³xai²na²Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³kxai³lu²
a²nũ²a²ẽ¹nãu³a²sa²hau³ko³jau³nũ³su²nxe³jau³jau¹xai²na²txa²nũ²ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Yxãn¹ta¹tũ¹ka³txai²na²hĩn¹ti²tĩ³he¹xai¹nxa³wi¹. Wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³xa²so¹lxi³
e³kxai¹na¹wi¹. Nxai¹na¹kxan²ti³ĩ²ain¹kxan²ti³ã³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Ain³kxain¹kxan²ti³
ã³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹wxãi²na²wi¹lĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹.

11-12 Jã¹nxe³ha²kxai³la¹wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³xa²a²si³yxau³tãu³khai³xa²sa¹.
Yain³txa³ki³ai²na²sa²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²te²yã¹nx2na³li¹. Ki³ka³na³ki²
tĩh³na²ne³kun²nãu³a²a³hi²yain¹ki³ai²na²a²nũ²a²ain³kxain¹te²la³te²yã¹nx2na³li¹.
Nxe³te³na¹sa³ta³na²jah¹lai²na²sa²kxai³lu²wxã³nũ²la²a²ẽ¹nãu³ai²na²a²jau¹xa²
sa²kxai³lu²sa²sai²lho¹kxi²nyhain¹na³li¹. Sũ³na²wãn³txa²yxo²ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³
kõ³nxe³ti³kãi³ain¹kxa²yo³ha²ã³wa²su¹tũ¹hain¹kxa²yan³txi³su²sa²sai²lho¹kxi²nyhain¹na³li¹.

13 Ki³lã³xa²kxĩh³nũ³xa²a²si³tah³nãu³a²tah³lxa³kxa²hãi¹kxi²ju³ta²a³hi²yain¹ki³ai²na²
ne³ki³ai²nãn²tu³kxĩh³nũ³xa²nãu³a²a²nxe²ka²au³txi³yxau²nxa³kxe³su²wi¹we¹nxa³wi¹.
A²nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³a²nũ²a²yã¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³
ka³li³hain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹hã²wxãn³txa³ha³lo²a²kõ³ton³tãu³a²Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa²ã³na¹la³kxi²na³li¹. 14 Te²yã¹nxũn³sxã³ki³lã³xa²ũ³yen³ko³xa²a³hi²yain¹ki³ai²na²
nxe³ki³ai²nãn²tu³hxi²kan¹txi³wi¹we¹nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ki³kan²kxi²te²a²
wxa²ni²lho¹kxi²nyhai¹nxa³wi¹. Nxe³ki³ai²na²a²nũ²a²yã¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²
ain³kxain¹na³li¹. Ain³kxain¹te³na¹ha³lo²a²hxi²waut3ta³lxain¹to³ha²kxai³a²yen³kxa²
kãin²yxo²kwai³nai¹nha²kxai³kwa²wa³ni³lon³sxã³yxau²xai³lai¹nha²kxai³nxain¹na³li¹.
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²yxo²ĩ²sxã³yxau³ai¹nxa³wi¹. 15 Te²yã¹nxũn³sxã³ki³lã³xa²
kxĩh³nũ³xa²tĩ³tĩ³nũ²tũ³xa²a³hi²yain¹ki³ai²na²a²nũ²a²yã¹nx2na³li¹. A²nxe³te²nãn²tu³
Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³wi¹kõ³nha²so¹ain¹na³li¹. A²nxe³te²a²a²ẽ¹nãu³ai²na²
wi¹lhin¹sxã³Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ya³nãn³ta³ki²la²sxã³kan²txi³sa²yxo²we¹tain¹na³li¹.
Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sxi²hẽ¹na²sa²kxĩ³kxi³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Āh¹lxi³sxā³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Te²yā¹nxe³jut³su²: “Lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³ sa²kīx³ta¹tū¹xā¹.” Nxe³kī³kxai²nān²tū³ĩh¹nū¹la³tā³ ũh³wxe³hī³kī³te²la¹xā³? Hai³txi³ kwa³ta³lē³tā³ ũ³tī¹kxi²kī³sxa³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³la³ yuh³hē³nāu³a² ũh³wxe³kī³sxa³ha²kxai³. Nxe³kī³sxa³kxan²ti³ oh³xa² ũ³kūh¹sī³kī³tā³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² whāi²na¹ wxa²ko²ko²txi³hī³nx²na³li¹. Nxe³kī³kxai²nān²tū³ thī¹nai²na² a²nū²a² ā³wih¹kxai²nān²tū³ wi¹lī²kī³te²ju²hē³li¹.

17 Jā¹nxa¹jut³su² kxān³nāu³ān²tū³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Oh³na² yxau³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hāi³te²a² whāi²na¹ wā²nā³ū¹nx²ti³tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ũ³ho¹ain¹kxa² whāi²na¹ ĩ³yau¹ū¹nx²ti³tu¹wi¹.

18 Jā¹nxe³jut³su² wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xai²na² wi¹lain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ wān³txa² kāin² yxo²ĩ²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ kāin² yen³kxi¹nxa²lxain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²ĩ²ti³he¹xah³lxan³kxai²nān²tū³: “Yen³kxa² yū³sa²sīn¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³ sa²so¹hxa³kxi¹nx²tain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa² wxā³ain¹jau³su²

19 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa² ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³ka²lxa¹ti³nha²sxā³ yxau³e²nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³nhe²kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 20 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ ĩ³hen³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex³txi¹. Wxa²hā³ka³na² wxa²lon³txi³tāu³xa² ĩ²nxa²te³lhxā³ wxā³ain¹na³li¹. Ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ha²kxai³ ĩ³wa²lū³xi²nyhain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹nyhain¹te²a² txa²hā³ka³na² txa²lon³txi³tāu³xa² te²yā¹xain¹na³li¹. Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ī³ye³na² i³txa² ā³wxe³lu²si¹jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ tē³nū²la² ka³no¹a² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ī³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ha³ti³li³yha³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³jau³kxai³lu² e³kxi²nū²la² ũh³nxū³sa²tā³nū¹xi²sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Ai³ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² āu³xi²te³lhxā³ sxa³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Āu³xi²yain¹kxa²si³yo³na² it³ta² ũn³te²a² sa²xit³jain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²xit³jain¹te³na¹ ka³no¹ai²li² ĩ³yau³xa² sa²ni³sa²wih¹yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³nxū¹te³lhxā³ yain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxa²yūn³kxi²sxā³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxex³si¹lxi¹. Ā³nxū¹txe³lhīn¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² txu¹lxi²ka³tū³ it³ta²na² ĩ³ye³na² ũn³je³nai²na² yxo²xūn³txi³ ĩ³kwai²kxi²ta¹hxai²hē¹la², it³ta² ā³wxe³si¹jau³sa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²hāu²not³sxā³ ā³yit¹je²ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²hāu²not³sxā³ ā³yit¹txā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Hxi²ka¹na¹ju³ta² yxo²ĩ²sah²lxin¹ta²nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ on²txai¹nha²kxai³la¹:

– Īh¹te²la³khai³nxe³ji¹ku¹. Kī³nhai¹. It³ta² ũn³te²a² ā³wxe³si¹jau³su² ĩ³ye³na² sa²hāu²not³si¹jau³su² ain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su²

26 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³na² yxo²ha³ti³li³nxa²ha¹te¹ Je³ra²sa²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 27-29 Ai³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² ka³no¹a² a³li³nū²la² in³txa² ĩ³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹ta¹hxai²hē¹la².

Ye³ka³lxa¹txi³ ā³wih¹to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ hai³txi³ wā²la²ka³lo³la³ ũ³whi²kxi²nh²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²sxi²lha³ sxa²nxa³ha²kxai³ nxe³nxa³ha²kxai³la¹ hāi¹sxā³ ha³lo²a² a²nū²a² ya³lu²te²a² sxa³ko³xa² so¹lxi³ ho³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³ra²sa² nū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² kwa³thi³līh³na² hxi²tē³nha²sxā³ sa²hxi²tai³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxan²ti³nū¹ jah¹la²nū¹ta²kxai³lu² sa²hxi²hxau³kxi²nha²sxā³ sa²hxi²tai³kxain¹tīh³na² sa²yo³li³yain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹jah¹la² kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² kwa³na³sxā³ ai³si¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²ain¹tāu³a² hxi²kan¹sxā³ ā³sen³sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut³su² a³la³kxi²nū²la² a²ne³kxai³ta³ā³a² ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a²ne³nxē³na² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

– In³txai²na² a³li³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ in³txa² i³wxan¹sxā³ i³kaix¹ta¹hxai²hē¹la². i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Tah²si¹lxi¹. Īh¹nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹? Ī³khāuh³lxa³ti³sa²txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyha¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Īh¹nxet³sxā³ i³yī¹li²nhān¹ji¹wi¹ wxa²i³lxa²su¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²nyhu¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²i³lxa² Yxo²ka³lxa¹jah¹lo²sa¹wi¹, ka³lxa¹khaix¹te²sa²sī¹nha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² i³khāuh³lxa³ti³sa²sī¹nhīn¹jen³nū³a² sa²si¹hā³sa²sīn¹txa³hē¹li¹.

Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ wā³la³ti²ka³nāu³a² ka³yxuh³xa² yxa³kxa² ka³lxa¹txi³ ũ³nyhai¹tain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ye²ha²kxai³ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ i³wā³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Yxa³kxa³nāu³xa² i³sa²si¹hā³sa²sī¹nhē³li¹. Ka³yxuh³xai²na² a²nxū²kwai³wi¹kxain¹ti³ten³sa²sī¹nhai¹.

Ain¹jau³kxai³lu² nxa²ha¹te¹:

– Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². ³³ Ain¹nxa²ha¹te¹

ko³nxe³te²a² yāu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² in³txi³su² te²kxai³lu² nxū²kwai³li³xi²nū²la² yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tū³ti¹ yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²wā³la³ti²ka³nāu³ai²na² ā³ni³hi²kan³sxā³ i³ye³na² ā³yu¹nū³sxā³ i³lo³nxi² ya²lun¹ti²hxan³ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Nxe³te²kxa³ya³tū³ in³txai²na² yxa³kxai²na² wa³kxē³nāu³xa² i²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Sxi²yhe³na² ā³ni³hi² Je³ra²sa²ko³xa² ā³ni³hi² ain¹sxā³ ha³lo²ai²na² i³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁵ Nyhain¹nxa²ha¹te¹

tū¹ka³txai²li² wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹te³na¹ Je³su²jah³lo²kxai³ ya³so³nain¹te³na¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³jah¹la² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² ā³wxe³sxā³ yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ye²hī¹nān¹te²tū³ wā²la² ũ³whi²kxi²nha²

wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha² nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txai²li² wxā³ain¹tū³ka³txa² i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² on²txain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁶ Ain¹nxa²ha¹te¹

i²ta³lu²nain¹nū²la² i³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³xain¹tāu³a² in³txa² we²nxi²ju³ti³na² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁷ Nxe³nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū³ka³txa² Je³ra²sa² nū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ on²tai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² yuh³lxi³sxā³ a³li³xi²jau³su² kāin² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut³su² ha²kxai³ ka³no¹a² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³xain¹jah¹la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

– Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²nyha¹ti³ãñ¹jau³kxai³lu¹:
 – i³xi¹sẽ¹li¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 we²txi²nxa²ju³ta² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²na²
 sa²kxai³lu² sxi²hẽ¹nãu³a² ã³nxa³sxã³ ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la²
 we²txi²ju³ta² ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Jai²rah³la² ka³ne³lxa² we²txi²jau³su²

40 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² yxo²ha³ti³lhi³xi²sxã³ wa³li²nũ²la² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹
 ka³li³sxã³ wah³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 41 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² Jai²rah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²nũ²kxi²thi³na² hau³ko³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li²
 wxã³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
 win¹ta²te²lxi³ e³kxi²ti³ãñ¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²sxi²ha² wxã³sẽ¹li¹. Txa²ka³ne³lxa² i³ton³sxã³ ya³lu²kxi²te³lhxã³
 sa³na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 42 A²nxe³ta¹ka³lxa² kwẽ³kxa² hxi²ka² hxnã³sxã³ ãh¹ ko³ha¹li¹
 kwẽ³kon³sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²a² so¹lxi³ a²wẽ³sa³lo³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³kxan²ta²
 i³ye³kxi²nyhah¹nũ²la² ã³si³tẽ³kxa² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² a²nũ²a²nãu³xa²
 ka³lxa¹txi³ ã³nũ²kxi²sxã³ ã³ki³ka³tih³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 43 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha²
 ã³si³tẽ³kxi²ta¹ka³lxu³su² te²na² kãin² ti³ho³na¹sxã³ i³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nxa³tã²
 kwẽ³kxa² hxi²ka² hxnã³sxã³ ãh¹ ko³ha¹li¹ kwẽ³ko³nhĩ¹nai³tã² txu¹ha² i³ta³ka³txai²na²
 ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹ a²nũ²a² hĩ³ne³kxa² wa³kẽn³yah³la² wã³nxĩn¹ti³
 o²la³kxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ we²txi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 44 A²nxe²ta¹ka³lxa²kxai³la¹
 a²yo³na² yau³son³sxã³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² wxa²wxai³nũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²
 wxa²wxai³nũ¹thĩ¹na¹ wa³su³txi³ we²txi³ta¹hxai²hẽ¹la². 45 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
 a²wãñ³txi³kxai³lu¹:

– ĩh¹te²la³ta³ wxa²wxai³syah²lxin¹si²lxi¹. Nxa²ha¹te¹:

– Txai²lan²nxa³li¹. A²yxo²ha³kxa¹ nxe²i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la²
 i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. A²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³to³to³la³kxi²nxain¹ten¹tu³wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Hxi²kan¹sxã³ we²txain¹te²sa¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² i²te²sa¹wi¹. Jã¹nxa¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²nũ²ain²txi³ wxa²wxai³nut¹lsain¹te²nũ³sẽ²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

47 Nxa²ha¹te¹ tu¹hai²li² hxi²kan¹txi³ i³hãĩ³ai¹nxa³kxe³su² Je³su²jah³la² o²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ha²kxai³ wxã³nũ²la² Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 ã³ka³ti³wxe³nũ²la² we²nxĩ²si¹ja³kxa³nũ³su² wxa²wxai³sain³kxe³su² wa³su³txi³ we²txi²ju³ta²
 i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su² a²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³thã²nxĩ¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ we²txi¹nxa²ha¹xĩ¹. Wa²su¹wa²su¹ ai³txu¹ni¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²nyhain¹ti³kxai³lu² in³txai²na² Jai²rah³lai²na² a²sa³wi³sa² wxã³sxã³
 i³ye³kxi²ti³ãñ¹jau³kxai³lu¹:

– Jai²rah³lãi³. ĩ³tih³nxe³nẽ³jah¹lãi³. Wxa²wẽ³sin³txi² ya³lu²kxi²nẽ³na²li¹.
 ĩ³hxi²kau³kau³nha²sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹sxã³ yxo²i²syah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹ka³lxa² we²nxĩ²tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

51 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jai²rah³la² sxi²ha² yau³so³nain¹ka³tũ³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²sa³wi³ha³lxa² so¹lxi³ nxe³te²su² Pe²jah³lo¹na² Jo³ãu²ah³lo¹na²
 Ti³a²kah³lo¹na² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² so¹lxi³ wẽ³sa² a²wĩ³na² whãĩ²na¹
 a²hã³ka³na² whãĩ²na¹ nxe³te²a² so¹lxi³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³xa² nũ³ka³txa² ha³lo²a²
 yxau³sxã³ wah³nxe³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Hã²wxã³txa³nu² ã³wi¹hain¹tãu³a² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² kãin² ĩ³nãn³ti² kãin² wxa¹ni³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la²kxai³ ĩ³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Nãn³jah³lxi³ta³lxi¹. Ta¹ka³lxa² ya³lu²nxa³wi¹. Hãi¹sxã³ ãu³xi²na³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

53 Nxa²ha¹te¹ wẽ³sai²na² ya³lu²sxa³ye²ain¹kxe³su² a³la³kxain¹nxa²ha¹te¹ yxo²ka³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 54 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wẽ³sa² hxi²ki³nũ²la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³nxi¹. ĩ³sa²yxau³nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Nxa²ha¹te¹ wẽ³sa² sa²kxai³lu² a²yãu³ka³txi³khai³xa² nxũ²kwai³wih¹xi²sxã³ wa³su³txi³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Yain³txa² ũ³hũ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 56 Nxe³ain¹jut³su² wẽ³sa² a²wĩ³na² whãi²na¹ a²hã³ka³na² whãi²na¹ ka³lih³khai³te³nah¹lxi¹:

– Ta¹ka³lxa² we²txi²na³li¹. Te²yã¹nxe³ju³ta² hai³txi³ĩ²ki³sxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin²khai³lah¹lo²sin²ta²wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

– A²nũ²a² ã³lxi³te²a² wẽ³sa² we²txi²ju³tin³txi³ ĩ³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ũ³sa²si¹hã³jau³su²

1 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²ton³tãu³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxi²kan³sxã³ ãh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³sxã³ nxe³tũ³ka³txa² ĩ³kaix¹so¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³kaix¹so¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ĩ³ta³ka³txa² a²hãi¹nxe³ti³xa¹ we¹txa²lxai¹yah³lxin¹ju³ta² hĩ¹na² hxi²kan¹ti³hi¹ta²lxa¹ha²kxai³ a²nũ²a² kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² yũ³te²a² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³lxin¹ju³ta² hxi²kan¹ti³hi¹ta²lxa¹ha²kxai³ nxe³nxa²lxa¹wi¹. Nxe³nxa²lxa¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²la²yãx¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² sa²si¹haun³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²si¹haun³tain¹te³nah¹lxi¹:

– Sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ã³naun³ti¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ĩ³ta³ka³txa² yũ³te²a² hãi¹nxe³ti³xa¹ we²txi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 3 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ti² yen³kxa² tẽ³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ khauh²sa²ka³txa³la² tẽ³yah³lxa³nha²kxai³ wã²lãn¹ta³ tẽ³yah³lxa³nha²kxai³ yain³txi³la³ tẽ³yah³lxa³nha²kxai³ ha³te³nxã³nxa² ũ³yho³hxi²ki³txã³nxã²ta³ tẽ³yah³lxa³nha²kxai³ wã²la²ka³lo³la³ ũ³whẽ³no³tã³wi²kxi²nyha¹lxin¹ka³lo³la³ tẽ³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²so¹lxi³ aun³txi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

4 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wi¹lã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kan²txi³ yxau³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Hen³txi³ta³lun²sãn²na³na¹ yah³lxin¹ka³tu³ a³li³xi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

5 Yxãn¹ta¹ wi¹lã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ti² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nãn²tu³ sxi²je³nai²nãn²tu³ wa²li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Wa²li³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kxĩh³nũ³xa² wxa²yu³kxa²ti³son¹tũ³xa²ti³yu³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txai²na² a³li³ain¹sxã³ ai³lha²thet³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ ĩ³ta³ka³txa² yũ³te²a² we²txa³lxai¹nha²kxai³ ain¹tah¹hxai²hẽ¹la².

E³ro²jah³la² wã³wã³txi³nha²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² wān³txai²na² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² ne³nxe³na² i³hen³txi³yah³lxai³ta¹hxai²hē¹la². I³hen³txi³yah³lxai³te³nah¹lxai¹:

– Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² ka³na³ku² te²na² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

8 Ā³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²:

– E³li²ah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² i³hen³txi³ha²kxai³:

– Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ nū³ka³txai³tā² ka³na³ka³na³te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Nxe³jau³xai²na² ka³lxai¹txi³ E³ro²jah³la² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E³ro²jah³la²kxai³lu² ain³nha²te³nah¹lxai¹:

– Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ū³nhe³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² ih¹jah¹lo²tan³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. I²ti³ten³khaix¹sa³nhai¹. E³ro²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa²wā²nhū¹yhain¹jau³su²

10 Jā¹nxe³kxan²ta² nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxai³nū³ka³txai³li² ā³wa³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wa³lain¹nū²la² ā³nū¹nain¹nū²la² ai³lha²thet3tain¹ju³tai³tā² nxe³kxe³su² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Bet3sa³i²ta³thi³na² kāi²nxa³thi³na² a²sa³wi³ha³lxai³nū³xa² nū¹hi³ye³kxi²te²lhxā³ ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³tah¹lxai¹ a²nū²a² ka³lxai¹te²a² i²ain¹ti³kxai³lu² aun³txi² hit1tai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ka³lih³sxā³ i³yau¹ū³ha²kxai³ a²nū²a² i³ton³txi³nū³ka³txa² wxā³kxai²nān²tu³ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ a¹sū²ni²tāu³a² a²sa³wi³ha³lxai³nū³ka³txa² ā³tū³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:

– Je³su²jah³lāi³. I²sa²sa²lxai¹. Hī¹na² sū²nē³lhīn¹na³li¹. Heh³sa²sīn¹nhai¹. Txa²nū³ka³txi³nāu³xai²li² heh³sa²sīn¹nha²kxai³ wxā³ain¹tū³ka³txa² he³hai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ti¹ai²li² yain³txi³la³ yū²nxa³ha²kxai³ sxa³ki³thīn³ta³ yū²nxa³ha²kxai³ nxe³sīn¹na³li¹. Nxe³sīn¹nha²kxai³ sxi²jen³nāu³a² yain³txa² sa²so² sxa³sxāu³xain¹thi³na² āu¹la³kxi²nha² nxe³si¹hain¹jau³su² i³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Wxāi²nāu³ i³nxai²na¹ yain³txa² ū³hū¹txai¹yah³lxai³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:

– Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³ki³kxa² kāi²nxa³wi¹. Yain³tū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxai³ ai³na² ha¹li¹ so¹lxai³ nxe³te²na² so¹lxai³ yū³nē³na³li¹. Nxe³nha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yain³txa² so¹kxi²nha¹ju³ta² i³sa²si¹hā³sa²sīn¹te³lin¹ji¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yain¹si¹sa²nhīn¹jau³su¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 A²nxe³tū³ka³txai²na² ka³lxai¹khaix1ta¹hxai²hē¹la². In³txa² 5.000 nxe² ka³lxai¹khaix1ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– A²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ ā³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxai³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹ju³kxai³la¹, a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²ka² hxa³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi¹xi²tū³ka³txa² 50 nxe² a²nū³ka³txi³su² ha³na³ka³lxai³ ā³wxe² jā¹nxe² jā¹nxe² nxe²xai³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxai³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³nū²la² wān³txai²na² sa²yo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² yain³tū³xai²li² ai³nai²li² nxe³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la² ten³sa²tā³ka³la³yo²nū²la² Sū³na² i³wi¹lxon³kxi²ki³jau³su² i³ye³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ yain³tū³xa² ai³na² nxe³sxā³ wā²nāu²lxai³sxā³ a²sa³wi³ha³lxai² ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² sa²nū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ yain³txa²

wxa²nāu²lxi³kxe³su² wā³kon³kxe³su² wxa²nxa³ki²so¹ka³tu³ ha³ti²a² hxi²ka² hxa³sxā³
nxē³nha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tē³na² i³ne³kxi²lhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain³txa² kāin²
wā³kon³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

18 Ain¹nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nāu³su² Je³su²jah³la²kxai³ a³li³nū²la² Txa²wā¹sū³na²
nūh¹e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa² ā³wxā³sxā³ i³wā³tain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a²nāu³xai²li² i³h¹nxe³jau³ta³ i³yī¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³nxa³wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lu¹ta²na² i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³
ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹txai²na²
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ha²kxai³ wā³li² te²su² te²a² i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³
nxe³nyhain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³yān¹ta¹ wxāi²nān²ta³ i³h¹nxe³jau³ta³ i³yī¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Wxāi²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹.
Txa²wā¹sū³na² Ka³ten³ta² Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hain¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jau¹xai²na² a²nū²a² i³hen³txain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ kwa² ain³kxa²
so¹kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. 22 Yxān¹ta¹ kxān³ton³tāu³a¹ Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² khāuh³lxa³txi³sa²ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. A²nū²a² I³sa³e²
hxi²kan¹txi³su² te²a² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa²
a²hoh³lxi³su² te²a² nxe³sxā³ te²nāu³xa² i³yen²ta³kxi²sai¹nha²kxai³ i³su²lhā³si¹sain¹tu¹wi¹.
Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. A²nū²a² i²li³te²nān²tu³ ā³si³tē³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nān²tu³
a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ten³khaix¹nxe³ju³tān²tu³ ā³na¹txai¹lxi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
yxo²i²sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ i³ya²lut¹ju³ta³nū³a² yuh³lxin²nxa³sxā³
ā³si³tē³kxi²sain¹txai²li¹. 24 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a² te³nah¹lxi¹: “Yuh³xai²na²
ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²ē¹na² wi¹la¹tāu³a² a³lxi²sah³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
sa²yxo²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na²
yxau³na¹tāu³a² txa²ē¹na² wi¹la¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² su²lhā³sain¹kxan²ti³ yxo²i²a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.”
Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na²
ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 25 Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹
a²wa³kxēn³syah³lxin¹kxan²ti³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²ka³ten³su² yah³lxin¹ju³ta²kxai³
ā³ti¹kxi² kāin² khāuh³lxa³txi³nyhah¹lxi¹ni² nxe³kxai²nān²tu³ wi¹lyah³lxi³hī³nxān¹ji¹wi¹?
Hai³txi³ wi¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. 26 Nxe³ju³kxai³la¹ hī¹na² Txai²li² i³yāu²lxi²
Txa²wān³txa² wi¹jau³xa² i³yāu²lxi² nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ wxā³na¹hī¹na²
kāin² wxi²kin³ti³ton³na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³
oh³xan¹tū³ka³txai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ Txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³tain²txi³
nxe³nx²na³li¹. Jā¹nxe³hi¹na² āu²li²to³txa²lxa¹tu¹wi¹. 27 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu²
a²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xai²na² yxau³son³na³li¹. Wxa²nū³ka³txe² i³nxai²na² ka³na³ki²nū² ya³lu²yah³lxi³xa³ta³lxa¹ ju¹ta²na² i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i³ā³lxi³jau³su²

28 I³ye³ta³lun²nū²la² hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²sxā³ Je³su²jah³la²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²xi²nyha¹te³lhxā³ a³li³nū²la² wā³la³ka³txa² ka³la³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ta¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² Pe²jah³lo²su² ha²kxai³ Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³sa²so¹sxā³ ai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 29 Ā³sa²so¹sxā³ ai³nyhain¹ka³tū³ta¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹tāu³a² a²yen³nāu²a² ye³ā³lxi³hi² a²wā²la²ka³lo³a² whāi²na¹ kāin² hān³ni² nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tū³ti¹ kāin² ye³ha²te¹ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 30 A²nxe³tū³kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ kwēn¹ta²kxai³ a²ta³lye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³ye³kxin²txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² Moi³se²ah³lo²su² ha²kxai³ E³li²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe² i³yī¹li²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Jā¹nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³tet¹ju³ta² i³ki³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ta¹ i³ye³kxi²nyhain¹ka³tū³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹tāu³a¹ an³txi³tū³ka³txa² hi³ka² su²lhā³si¹hain¹ju³ta³nū³su² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² kxā³nxi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

32 A²nxe³yān³txai²na¹ Pe²jah³la² sa²kxai³lu² a²ya³lxi³nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² nxe³sxā³ hxi²tha³ai¹nha²kxai³ kāin² āu³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nū²la² i³tu¹lxi²nū²la² Je³su²jah³lai²na² in³txai²na² i³ye³kxi²nyhain¹ju³ta² i²i² sa²ha²tet¹ju³ta² i²i² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² a³li³te³lhxā³ nx2na³na¹ ai¹nhī¹na¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaix¹si¹na¹nhai¹. Nxe³si¹nha²kxai³ sxi²ha² nēn³nhai¹li¹ ka³na³ki² txo³na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Pe²jah³lai²na² a²yo²e³jau³su² kxan²ti³ a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³ne³to³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²tāu³a² o³sī³na² ā³tī¹kxain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² on²txain¹ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³ain¹tāu³a² o³sī³nān¹jau³xa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:
– Jah¹lai²li² Txa²ki³lha³lxai²la¹wi¹. Ī²sxā³ sa²so¹ai¹na¹hē³li¹. Ain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nū²la² Je³su²jah³la² so¹lxi³ i²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ a³la²ni²xi²tāu³a² a²ka³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ju¹ta²na² a²nū²a² ā³lxi²nūn³tū³ka³txa² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Wē³sa²we²txi²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxi²nū²la² a²nū²a² ka³lxa¹nū³ka³txa² ne³kxauh²xi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² in³txa² ka³na³ka³nat³sxā³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:
– Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Txa²wē³sa² sa²hau³ko³kxi²sa²sā²nhē³li¹. Nū¹ta² we³ta¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³sxā³ a³lxi²khaix¹sa³nhai¹. 39 Nxe³te²na² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² an³txi³ ā³wih¹nū²la² kāin² wxan¹si¹hi² nū³kxūn³txā³nhe¹kxi²hi² nxe³to³hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³na²li¹. Nxe³hī¹na² kāin² yxo²ka³sih¹xi²ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li³ti³he¹xai¹nxa³hē³li¹. 40 Nxa²ha¹te¹ a³li³si¹hain¹jau³su² wxa²sa³wi³ha³lxa² win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxai¹na¹li¹. Yxān¹ta¹ hxi²ka¹nai¹nxān³su²li¹. Nxi¹nxa³ha²kxai³ sa²hau³ko³kxi²sa²sā²nhē³li¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
– Ā³ne³tot³syah¹lxa³lxi¹. Yxo²i²nxa³sxā³ wain³txain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³ yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wē³sai²li² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ so¹sxā³ wxā³tāu³a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² kāin² ā³nhe¹kxi²sxā³ wēn³sa² sa²tā³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³te²a²

yāu³ka³txa² i³kwai²kxi¹nxa²ha¹te¹ wē³sai²li² we²txi²ta¹hxai²hē¹la². We²txi²nū²la² a²wi³na² ū³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹la². 43 Nxe³jut³su² a²nū²a²nāu³xa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³sxā³o²la³kxain¹ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² on²tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a²i³yau¹ū³to³jau³su²

Ain¹nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tj³kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³yo²o³tū¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

44 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² ko¹ko¹xa²nāu³xai²na² hxi²ka² ā³yū³so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ne³wā²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxe³to³ta¹ nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² tū²kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ a³la³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹jau³su² jau³jau¹xai²na² i³wā³txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²nū²a²kāin²txi³yxau³te²la³i³yau¹ū³jau³su²

46 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ i³ye³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². I³ye³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² ih¹jah¹lo²ta³ kāin²txi³yxau³jah¹lo²su²hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxai²na² ē¹nān¹jau³xai²li² a³la³kxi¹nxa²ha¹te¹ wēn³su² tē³sxā³ ā³ka³lu³sa³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 48 Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxa²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²ka²sah¹lxi³wxi¹. A²nū²a² i²li³te² i³nxa² a³lxi³sa¹nha²kxai³ wē³sai²na² sa²hau³ko³tai¹nīn¹kxai²nān²tu³ Txai²na² hxi²nū¹san¹kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Hxi²nū¹san¹kxai²nān²tu³ Sū³na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²su² te²a² hxi²nū¹nain¹kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³xan²tu³ e³kxi²nhā¹jau³xan²tu³: “Txa²nū³ka³txa² i³kāin²txi³nha²sxā³ wa³to²hi²sain¹kxan²ti³ wi¹na³na¹.” Nxe²e³kxah¹lxin¹te² i³nxān²tu³ kāin²txi³ yxau³jah¹lo²su² hī³nxa¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Wxa²ya³lxah³lo²su²i³yau¹ū³jau³su²

49 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. A³lan²tai³tā² in³txa² i²sī¹na¹hē³li¹. Nxe³jah¹la² wxi²ka¹nīn¹ju³ta² i³so¹nxain¹sxā³ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² i³kwa³na³ai¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹ i³hi²txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hāi¹nxā¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³si¹hain¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹sī¹na¹hē³li¹, wxa²sa³wi³ha³lxi³sxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nū²ai²li² wxa²ko¹ko¹sai¹nxa³kxai²nān²tu³ wxa²ya³lxhain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Sa³ma³ri³ta²na²thi³nān¹te²su²te²a²Je³su²jah³la²e²nain¹jau³su²

51 Kxān³ta³lon³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² i³ka³la³si¹ja³kxa³nū³su² yau³so³nhī¹na² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³ti³wa³kxa² yau³son³nha²kxai³ nū¹kan¹sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxe³ha²kxai³ Sa³ma³ri²a²thi³na² a²sxi²ha² āu³xi²thi³nū³a² sa²hau³kot³si¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². 53 Sa²si¹hā³nxa²ha¹te¹ ai³nū²la² ā³wi¹hain¹nū²la² thi¹na² sa²hau³ko³ki³te²sa¹ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxa¹ yxau²xai³tū³ka³txa² yxaih¹ha²kxai³ ūn³txi³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nxai³jah¹hē¹li¹.

Je³su²jah³lai²na² wxāi²li² nxe³yah³lxi³ i³nxai²na² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tih³na² ai³yah³lxi¹nha²kxai³ ten³nxa²lxi³nxa³nhai¹. Ain¹ya³ha²kxai³ aun³ta² wā³la² i³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 54 Ain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³la²kxai³ Ti³a²kah³la²kxai³ nxe³sxā³ i²ain¹tāu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. E³li²ah³lu¹ta²na² yā¹nxe³sxā³ oh³xa²ha³nxe²a²sa²si¹hā³sī¹na¹kxai²nān²tu³ Sa³ma³ri³tā²na² nū³ka³txa² ū³thū²kxain¹nha¹ju³ta² ten³nxa²sīn¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

55 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ā³yo²ko³tū¹te³nah¹lxi¹:
 – Nxex³jah³wxi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹. Txa²wā³nxī¹na¹ju³ta² wi¹ko³nh³yah³hxa³lxi¹.
 Ya³hxa³nha²kxai³ Txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² su²lhā³te³lhxā³ wxā²nxa³ha²kxai³ yxān¹ta¹
 we²txi²si¹ja³kxa³nū³a² so¹lxi³ wxā³na¹ha²kxai³ nxa¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 56 Nxe³ain¹jut³su²
 ā³nxai³sxā³ sī³nā³xa² sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi²ju³ta² te³nain¹jau³su²

57 Ā³nxai³ain¹tāu³a² in³txa² wxā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Je³su²jah³lāi³. Ha³lo²a² ī²li³je³na² ā³nxai³lin¹tāu³a² ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

58 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – Wai³a³lxa²si³ta³lā²tē¹nai²na² a²sxi²lho³tē³na² yū³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 ai³kai²na² a²ye³sa² wet¹sxā³ a²sxi²lho³ju³ta² yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nū²a²
 oh³xa² wxā³jah¹lo²na¹xai²na² hai³txi³ ha³lo²a² kwa² sxa³na¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 – Txa²wī³na² ka³ten³su² hin¹tāu³a² yxau³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³
 ya³lu²kxi²sān²nū²la² sa²nī³kxi²sā²na¹ka³tu³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

60 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – Nxet³sā²lxi¹. A²nū²a² ī²li³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹txa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ sa²nī¹kxi²txai²li¹. Nxi¹nha²kxai³ wxāi²na²
 sa²kxai³lu² hāi¹nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Je³su²jah³lāi³. Ā³si³tē³kxi²ti³ten³khaix¹sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ ī³xi²sā²na¹ka³tu³
 txa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² ī³yo²sai¹la³kxi²sā²na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – A²nū²ai²nān²tu³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ā³na¹sxā³
 ā³waix³kxai²nān²tu³ nxe³te²a² he³la³ko³la³ hai³ya³khin¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ī³hit¹sah²lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹ta¹ ā³na¹sxā³ ā³waix³sah²lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³su²
 nxe³jau³xai²na² hxi²kan¹txi³ a³la³kxah²lxan³tho³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10

70 nxe³tū³ka³txa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

1-3 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²kxai³lu² a²nū²a²
 ā³lxi³nūn³tū³ka³txa² 70 nxe² ī³kaix¹so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ye³jen¹na² sxi²yhen³na² ka³lxa¹txi³ ā³nxai³lha²the³ta¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta³nū³su²
 ha²kxai³ ī³sa²ne³ka³ta¹hā³nha²sxā³ ū³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³hen³txi³si¹ja³kxa³nū³su² ū³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³la¹
 nū¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a²
 ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³ta¹ o³ve²a² wēn³sa²
 yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² he¹lain¹tāu³a² hau³xa² ka³lxa¹txi³
 ho³hai¹nha²kxai³ ī³so¹jī²te³lhxā³ ai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ha³lo²a² ha³nxe³lxi³ju³ta² ī³ha¹txi¹nx2ti³to³ha³ta²wi¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² hai³sxa²
 yain³txa² sxa³ko³xa² wa²ni²lho¹kxi³tū³ka³txa² yā¹xah³lxi¹lxi¹. A²nxe³ko³xai²na²
 wi¹we¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa²ni²lho²hxa³tai¹nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²

sxi²jen³nāu³xa² ka³lxan¹ti³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ai³lha²thet³thxa³jah²lxan³tho³li¹.
 Yah²lxa³nha²kxai³ a²wa³kxēn³ta² Si³yxau³jah¹la² wi¹li³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² ā³xa² hxi²nūn¹ta³kxi²si¹sain¹sīn¹ja³kxa³nū³su²
 ā³nū²kxi²sxā³ ī³so¹ta²sī¹nhē³li¹.” Win¹ta²te²lxi³ nxe² ī³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹te³na¹ ain³ta³kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹. 4 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²lēn¹ta³
 tē³yah³lxa³nha²kxai³ ha³teh³nxān³nxēn¹ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ yu³wi²kxi²nha²ka³lo³la³
 wē³no³kxa² tē³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Tih³na² ai³yah³lxin¹tāu³a² a²nū²a²
 ne³khauh²hah³lxin¹kxāi²nān²tu³ ī³ye³kxah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ ā³yit¹txa³sxā³
 ā³wa²to¹jah¹lxi³hē¹li¹. 5 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² ā³wih¹yah³lxin¹ti³wa³kxa¹
 ī³ye³kxah¹lxi³sā²nīn¹te³nah¹lxi¹: “Sū³na² hāun²ju³ta² ā³wxe³nūh¹nxa²lxi³ju³ta² ten³sa³nhai¹.”
 6 Yah³lxin¹ka³tu³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² wi¹lhin¹ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Sū³na² hāun²ju³ta²
 wi¹lā³wxe³nū¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² wi¹lhi¹nxa³kxai²nān²tu³
 Sū³na² hāun²ju³ta² ī³sa²si¹wha²nx2ti³tu¹wi¹. 7 Wi¹lhin¹sxā³ ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hāi¹sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹li¹. Sīn³ka³lxa¹ti³ yxau²sa²thet³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Kwa²yain³txa²
 yū³ain¹kxa² yai³ni² ī³na² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wa³kon³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ yain³txa² kwa²
 ū³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹.

8 Jā¹nxe³sxā³ sxi²ye³na² ā³wih¹yah³lxin¹tāu³a² wi¹li³hen³txi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³
 kwa²yain³txi³su² yain³jah¹lxi³hē¹li¹. 9 Ī³ta³ka³txa² yū³te²su² te²a² ī²ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 we²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹ka³tu³ ī³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa²
 ye³jen¹na² yū³nūh¹nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 10 Yxān¹ta¹ sxi²je³nai²nān¹ta²
 wān³txi³kxai³lu¹: “Wxāi²na² ten³nxa²lxi³sī¹nxa³nhai¹.” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 wa²li³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ī³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹.
 11 Ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Kxīh³nū³xa² sxi²je³nān¹ta² kxīh³nū³xa² txa²yu³ti³son¹tū³xa²
 ti³yu³hen²ta³kxi²ye²sī¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ye²sī¹nx2ta¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kāi³syah¹lxin¹ju³ta²
 yū³khaix¹je¹nx2ti³na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² yau³son³na³li¹. Nxe³jau³su²
 wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³nū³a² ī³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹.

12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxān³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³su²tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 So³to²ma²thi³nu¹tai²nān¹tū³ka³txa² kāin² ye³khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ nyhain¹je³na² wi¹lhin¹sxā³ ā³wih¹yah²lxan³je³nai²nān¹tū³ka³txa²
 ye³khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹ju³ta³nū³a² wa³to²ha² he¹tain¹tu¹wi¹.

Sxi²jen³nāu³a² en²tain¹jau³su² ī³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Ko²ra³sī²thi³na² Bet³sa³i²ta³thi³na² nxe³tū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Kxā³nhxī¹nai³tān¹thi³na² Ti²ro³thi³nān¹tū³ka³txai³tā²
 Si³tō²thi³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³ ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹
 Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ūh¹nx2ta¹ju³ta² ī²ain¹ke³la³te²kxai³ a²ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³tu¹tai²na² ā³na¹sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹. Wā²la² sa²kē³nā²ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²sxā³ ha³nxe²a² wā²nhxan³tū³xa² ā³wxe³sān²sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹.
 14 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yan¹nāu³a¹ txa²wā¹o²la³kxi²kī³kxa² yo³ha² Sū³na²
 ū³yo³hi²nē³tāu³a¹ Ti²ro³thi³nān¹tū³ka³txai³tā² Si³tō²thi³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² kāi²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³syah³lxin¹kxa² yo³ha²
 ā²la² kāi²non³tu¹wi¹. 15 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³ka³txe² ī³nxai²na² sa²kxai³lu¹:
 “Oh³nān¹ko³nāu³a² Sū³na² ha³lo²a²nāu³a² ka³la³sxā³ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³su²
 yxān¹ta¹ yuh³xan¹ko³nāu³a² ha³nxe² i³ko³nāu³a² sa²yu³lhot¹tin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ 70 nxe³tū³ka³txa² āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ai³lah³lxin¹tāu³a² wxa²wān³txa² ain³kxi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹nūn³na³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²wān³txa² sa²yxo²ā³nx2tain¹kxai²nān²tu³ Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹nūn³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹kxai²nān²tu³ sa²si¹hā³sain¹jah¹la² sa²yxo²ā³ain¹nūn³na³li¹. Je³su²jah³la²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

70 nxe³tū³kā³txai²li² a²wā³lxain¹jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² aun³txa² wā³lxain¹tāu³a² kāin²ka³lih³lhe¹kxain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³ain¹si¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hē³li¹. Sa²hi²kat1sah²nhī¹nha²kxai³ yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sain¹si¹na²hē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³lai³xa² wa³su³txi³ i³wa³tu³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²hi²kat1txa³kxe³su² oh³nāu³a² wa³su³txi³ a³hi²sxā³ wa²ka³nxe² wxā²na³li¹. 19 Nxe³yān¹ta¹

ne³ka²a³sah¹lx¹si³ā²lx¹. Wā³nxīn¹na¹ju³ta² ũ³hū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ txih³xa² i³nxā²lx¹ki³kxan²ti³ sxe³sxe³kxa² ũh³nxā²lx¹ki³kxan²ti³ ũh³hī¹to³txa²lx¹si³xa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ wa³ka³to³txa²lx¹si³xa³lho³li¹.

20 Nxe³ju³tai²li² wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²i³lxai²li² oh³nāu³a² nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²sa²tē³ju³ta² ā²la² wi¹lhī³nx2na³li¹. Nxe³jut3su² ka³lih³jah¹lx¹hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² wi¹lxo³kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³la¹ Sū³na² Yāu³ka³txa² ka³lih³si¹ha²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² ne³nxe³na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Txa²wī³nāi³. Oh³xan¹thi³na² whāi²na¹ yuh³xan¹thi³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²si¹lx¹. Nxīn¹sxā³ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹si³su² te²nāu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa² nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³tai²na¹ wān³txa² i³tih³nxīn¹jau³xai²na¹ i³yau¹ū³hai¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹ a²hoh³lx¹si³sxa³te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na² i³yau¹ū³hai¹nī¹nhē³li¹. Nxai¹nī¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. Wā²nxūh¹lx¹si³sxā³ nxe²kāi³i¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ i³ye³te³nah¹lx¹:

— Yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wī³na² ũ³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wī³na² so¹lx¹ a²ki³lha³lxā²na¹xai²na² i²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wī³na² i²te²la³ yū²nxa³wi¹. Txai²na² a²ki³lha³lxā²na¹xai²na² so¹lx¹ i²jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³: “A²nū²a² ā³xai²na² Txa²wī³na² i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wī³na² i²jah¹lo²su² nū³nhī³nx2na³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxā² hxi²ka² hxa³sxā³ āh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³tū³kā³txa² nū¹hī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxex3jah³lx¹si³sa²lx¹. Ju¹tai²li² i²ah³lx¹nha²kxai³ wi¹lh¹in¹yah³lx¹lx¹.

24 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ tū³kā³txu¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ i³sa³e² nū³kā³txa² a²wa³kxēn³nai³tā² a²yxo²ha³kxa¹ ju¹ta² i²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xa² ain³kxi²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹te²ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxā¹ nxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ i²yah³lx¹nha²kxai³ wi¹lh¹in¹yah³lx¹lx¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

A²wā³kxa²yau³nū¹su²te²na²i³yau¹ū³jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹si³su² jah¹la² ā³tū³nū²la² i³ye³ta³lxai¹kxi²ye³si¹jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Ā¹te²ta³ wi¹ju³ta³la³ kâi³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ so¹kxi²hī³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² ĩh¹nxe³te²la¹xā³? Ĩh¹nxet³sxā³ ĩ³yau¹ũ³nxa²te³la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sũ³na² ũ³wha²li¹txān³sxu² te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lai²na² a³lxi¹tai¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ a³lxi¹tai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²kwai³nha²kxai³ nũ³kxũn³txi³sa²yxo²we¹tha²kxai³ wi¹lain³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³txai¹nhē³li¹. Te²yā¹nxũn³sxā³ a²nũ²a² a²wā³kxa² yxau³nũ¹nx2ti³te²na² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe² a³lxi²txai¹nũn³nhē¹li¹.” Jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sũ³na² wha²li¹txā³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Jah¹la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wain³txi³ e³i¹lxi¹. Jau³jau¹xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²yxo²wet¹hxa³tin¹kxai²nān²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ yũ¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³ wi¹lhin¹ye²nha²kxe³su² wā²nā³ũ¹sain¹sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ha²kxai³ ĩh¹te²la³ta³ a²wā³kxa² yxau³nũ¹sa²te²la³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sa²sa²lxi¹. A²nũ²a² ai³nũ²nhai¹. Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³nũ²la² Je³ri³ko²thī³nān¹tīh³na² si³ka³la³hi²nũ²nhai¹. Nxe³sxā³ a³li³sxā³ si³ka³la³hi²tāu³a² kuh³lxa³thin¹tũ³ka³txa² ne³kxauh²hain¹nũ²la² ĩ³su²lhxā³ ĩ³yīx¹to³tai¹nha²kxai³ a²wā²la² kâi³kxai¹nha²kxai³ ain¹ka³tu³ ā³ain¹nũ²nhai¹. ĩ³ya²lu¹te³lhxā³ ai¹nha²kxai³ ā³ain¹nũ²nhai¹.

31 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹na² a²nũ²ai²na² Sũ³na² yen³nāu³a² ā³ye³yxo²nũ¹nyhain¹jah¹la² ā³si³hē²kxi²nũ²nhai¹. Ā³si³hē²kxi²tāu³a² sun²ta³kxi²sā³ain¹jah¹lai²li² ĩ²nũ²nhai¹. ĩ²ka³tu³ta¹ tīh³na² ya¹nān²tīh³na² ā³ni²lhxā³ si³ka³la³hi²nũ²nhai¹. 32 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nũn³tāu³a² Le³vi²a² nũ³ka³txi³sa²jah¹la² a²jā¹nxe² ā³si³hē²kxi²nyhain¹nũ²nhai¹. Ai¹nha²kxai³ ĩ²ain¹sān²sxā³ tīh³na² ne³ha³ti³hi²nān¹tīh³na² ā³ni²lhxā³ si³ka³la³hi²nũ²nhai¹. 33 Nxa²ha¹te¹ Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹la² a²jā¹nxe² ā³si³hē²kxi²nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²a²kxai³lu² ĩ²ain¹te³na¹ ĩ³yan³ta³kxain¹nũ²nhai¹.

34 Ā³tī³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² o²lyau³xa² yũ³ha²kxai³ vīn²yau³xa² yũ³ha²kxai³ nxe³sxā³ ĩ²su²lain¹je³na² wxa²to¹lain¹nũ²nhai¹.

Nxe³sān²nũ²la² sa²tai³kxain¹nũ²la² hā²wxān³txa³ a²ka³fa¹la³ khai³xa² tē³nũ²la² so¹sxā³ ũ³ka³ti³wxē³kxi²nũ²la² ā³sa²so¹xi²nũ²nhai¹. Ā³sa²so¹xi²nũ²la² sxa³sxāu³xi²thī³na² ai³sxā³ ũ³ha¹nũ²nhai¹. Nxe³thī³nān¹ta² wa³kxē³na² wi¹la³ ĩ²nũ²nhai¹. 35 Ā¹ka³nxa³ha²ta³a² thī¹nai²na² a²wa³kxēn³yah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹la³ hau³ko³txai¹nhē³li¹. Ā³wā³li²na¹tāu³a² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hī¹na² ki³ha¹li¹ ũ³yho³hi¹nxa²ha¹ka³tu³ kxān³nāu³a² wā³kon³kxai²nān²tu³ jā¹nxe² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

36 Jā¹nxe³jau³kxai³la¹:

— Nxe³jau³xai²li² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²a² ĩh¹te²la³ta³ ĩ³ton³jah¹la² a²wā³kxa² yxau³nũ¹sa²te²la³ hī³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²li² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³yan³ta³kxain¹jah¹la² a²wā³kxa² yxau³nũ¹sa²te²hũ³jah¹lai²lxā²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxũ²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²tu³ jah¹la² kâi³kxi²nũx¹ jā¹nxe² a²nũ²a² ā³xa² kâi³ũh¹txai¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² ai³sxā³ ĩ²jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³ain¹sxã³ aun³tain¹nũ²la² sxi²je³na²wxa²li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxa²li³ain¹nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxa² sxi²je³nãn¹ta¹ka³lxu³su²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²sxi²ha² ã³wi²kxi²sxã³ ĩ³yain³ya³sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ ã³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 39-40 A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxu³su²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wih¹kxan²ta² Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tãu³a² ã³wxe³nũ²la² a²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ain³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wa³ka³li³yu³ta² hxi²ye¹ta¹lxi³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Txa²ha³lĩ³ta² wa³ka³li³yu³ta² a³nũ²la² hãi¹sxã³ ã³wxe²na³li¹. ã³nhi²nũ¹sa²si¹hai¹nĩn¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ta¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Mar²ta³ka³lxãi³. ĩ³sã³ni¹. Wxa²wa³ka³lxi³yu³ta² kãin² hxi²waun³ta³txi²nha²khaix¹nĩ¹nxi¹. 42 Nxe³ai¹nĩn¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ju³ta² on³na³ni¹. Nxe³ju³ta² Ma³ri²a³ka³lxa² ĩ²sxã³ sa²so¹na²ni¹. Txa²wãn³txa² ain³kxi²sa³na²ni¹. Ju¹ta²na² ã²la² wi¹na³ni¹. Sa²sai¹kxin²nxa³lho³ni¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11

Sũ³na² ĩ³ye³kxi²ki³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nãu³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²te³lhxã³a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ ĩ³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² a²yxo²wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ĩ³ye³kxain¹sĩn¹ta¹hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na²li² wain³txi³ ĩ³ye³kxi²jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹sĩn¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³jãx¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³sa²nhĩn¹ju³ta² ten³sa²nũn³sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. “Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ti³ten³sa³nha¹.” Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe²e³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹:

“Txa²wã¹wĩ³nãi³. Wi¹lhin¹sxã³ sa²nẽn¹kxi² kãin²no³txa²ju³ta² ten³sah²sĩn¹nhai¹. Wa³su³txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³txa²ju³ta³nũ³su² ten³sa²sĩn¹nhai¹.”

3 Yain³txa² hãi¹nxe² ũ³hũ¹sa²nhĩn¹tu¹xai³sa²sĩ¹nhẽ³li¹.

4 A²nũ²a² ã³xai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ũ¹sain¹sĩn¹kxai²nãn²tu³ ne³wã²na³ũ¹hain¹sĩ¹na¹wi¹. Nxe³ain¹sĩ¹na¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ũ¹hain¹na¹ju³ta² ne³wã²na³ũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kãi³si¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² ã³sa²so¹sa²sĩn¹txa³hẽ¹li¹.”

Nxe³jau³xa² he³la³kxa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5-6 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² sxi²lho³jah¹lo²su² nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kã³nxah³ta³wi³ta² sxi²ha² a³li³nũ²la² a²yã³lxa² sxi²ha² ai³sxã³ ã³tĩ³nũ²la² ĩ³kaix¹so¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex³sa²lxi¹. Yain³ta³nũ³xa² so¹kxi¹nx2te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. Txa²wã¹tã³ah³la² sxi²ha² u²lxi³thĩ³na² ĩ²sa²te³lhxã³ wxã³na²li¹. Yxãn¹ta¹ yain³ti³la³ yũ³sa²nxa³ha²kxai³ ãu²li²sa³hẽ¹li¹. Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

7 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “U³lha³nhai¹. Txa²wẽ³ha³lxa² ãu³xa³kxi²sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

8 Nxe³jut³su² ne³ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³ta¹nhĩn³te³ji¹wi¹? ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Yã³li³nyha¹ha²kxai³ u³kxan²ti³nũ¹ ĩ³ye³ye³kxi²nyha¹ha²kxai³ yain³txa² te³nain¹tũ³xai²li² ũ³hũ¹ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 9 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³

yen³kxa² ā³ten³yah³lxin¹ju³ta² ā³ya³jah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ sxi²ha² a²yo²a² i³yo²to¹tot¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ sa²yo²than²yex¹tain¹tu¹wi¹. 10 Te²yā¹nxē³kxē³hū³sxā³ Sū³na² i³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxī³te² i³nxān²tu³ a²wi¹ju³ta² ū³hū¹nx²ti³tu¹wi¹. Yen³kxa² ā³ten³yah³lxī³te² i³nxān²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sxi²ha² i³yo²to¹to¹jah³lxin¹te² i³nxān²tu³ sa²yo²than²ye¹nx²ti³tu¹wi¹. 11 Te²yā¹nxē³ju³kxai³la¹ wxa²wē³sai²li² yain³tū³xa² i³wā³txi³nx²ti³kxai²nān²tu³ tah³lxa³kxa² ū³hū¹yah³lxī³hī³nhān¹te²la¹xā³? Te²yā¹nxē³sxā³ ai³na² i³wā³txi³nx²ti³kxai²nān²tu³ txi³hxa² ū³hū¹yah³lxī³hī³nhān¹te²la¹xā³? 12 Te²yā¹nxūn³sxā³ ai³ka³nāu³xa² i³wā³txi³nx²ti³kxai²nān²tu³ sxe³sxe³kxa² ū³hū¹yah³lxī³hī³nhān¹te²la¹xā³? 13 Ti³he¹nxa³wi¹. Kō³nxē³ti³hin¹yah³lxin¹kxan²ti³ yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxī³ wxa²wē³ha³lxa² ū³hū¹ain¹yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Te²yā¹nxē³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³nān¹jah¹la² sa²kxai³lu² i³wā³txi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³na² Yāu³ka³txi³khai³xa² ū³sa²si¹hā³nx²ti³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ū³jau³su²

14 Hā²wxān³txa³ a²nū²ai²na² kō³nxē³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³te²a² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxē³jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³ e³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²kō³nxē³te²a² yāu³ka³txa² nū³kwai³wi²sxa³te²a² yxo²xūn³txi³ a³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wa³su³txi³ a³li³ha²kxai³ we²txi³ha²kxai³ wi¹le³xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut³su² a²nū²a²nāu³xa² on²txain¹sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹sū³na² kāin²khai¹nx²na³li¹. Ka³lih³khai¹sa²sī¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³to³ta¹ a²nū²a² yxo²i³ai¹nxa³tū³ka³txa² e³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxī¹:

– Jah¹lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³a² hxi²kan¹txi³su² te²a² a²sa³wi³sai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³hi¹txai¹nha²kxai³ kō³nxē³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²ta¹. Txa²wā¹sū³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³xai²na² ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kō³nxē³ti³hi¹nain¹jau³su² i³ye³kxi²sai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². I³ye³kxi²sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³ i³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² wā²na³ū¹sa²sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 17 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² te²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³xa² wi¹kō³nha²ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Ne³ka²sah¹lxī³sa²lxī¹. A²nū²a²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wā²nxū¹lxī³sxā³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²kxa²hxa³kxi²nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxē³sxā³ sxi²ha² a²yu³ta²na² ā³nhai²ta³lxī²sxā³ yxau³ain¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹. 18 Te²yā¹nxē³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² nū³ka³txa² he¹kxi²nyhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ā³nhai²ta³lxī³hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nū³kxūn³yai¹nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ hxa³nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxē³yah³lxin¹jau³kxai³lu¹:

“Jah¹la² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wit³su² ha²kxai³ i³wā³nxīn¹txi³nīn²ta¹. Nxe³ha²kxai³ kō³nxē³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² wxi²kan¹sxā³ kwa³na³in²ta¹.” Nxe² i³ye³lah³lxī¹nhē²li¹. 19 Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txa² e³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² sa³wi³sai²la¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txe² i³nxai²na² wxa²wē³ha³lxa² kāi³yah³lxin¹kxa² yā¹nxē² kāin³ain¹nū³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txai²na² ih¹te²la³ta³ sa³wi³ha³lxin³ta³ hī³te²la¹xā³? 20 Yxān¹tah¹lxa¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² Te²hi²sen³su² i³hxi²kat¹sa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxē³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.

21 Te²yā¹nxē³jut³su² a²nū²a² nū³kxūn³te²a² sxi²ha² wi¹lhau³kō³kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹yxau³te²ju²hē³li¹. 22 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā²la² nū³kxūn³te²a² wxā³sxā³ he¹li³nū²la² i³sun²txi³nyhain¹kxai²nān²tu³ hu³kxi³su² he¹kxi²nyhain¹ta³ka³ta²na²

yx^o2i²nyhain¹ka³txan²tu³ i³sxã³ sa²ni²lho¹kxi² a²yen³kxa² sa²so¹kxi²nxain¹ka³tu³ tẽ³sxã³ i³xain¹tu¹wi¹.

23 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ã³ya³lxi²sai¹nxa³kxai²nãn²tu³ txa²kõ¹kõ¹sain¹na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ o³ve²a² yã¹nxe² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³sai¹nxa³kxai²nãn²tu³ ha³ten¹txain¹tu¹wi¹.

Kõ³nxe³te²a²yãu³ka³txa²wa³li²jau³su²

24 Te²yã¹nxe³ju³kxai²lu² kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² a²nũ²a² nxũ²kwai³li³kxai²nãn²tu³ ha³lo²ai²na² i³yau³la³ yũ²nxa³kõ³xai²na² sa²kxai³lu² i³ye¹nxi²te³lhxã³ ai³lha²thet3tin²tai¹. Nxe³to³ta¹ hxi²kan¹txi³ i³ye¹nxi²xa³kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha²a³li³a¹thi³nai³tã² ã³wa³li²na¹tũ¹xã¹.” Ain¹jau³su² ha²kxai³ ã³wa³lin²tai¹. 25 ã³wa³li²tãu³a²a²nũ²ẽ¹nai³ta³lxi³ a²nũ²yũ²nxa³ha²kxai³ wi¹we¹txi³ha²kxai³ wi¹lhau³kõ³nha²kxai³nxe³ye²tin²tai¹. 26 Nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxi²nĩn²tai¹. Ai³lxi²ka³tu³ kõ³nxe³te²yãu³ka³txi³nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nãu³xa² kõ³nxe³ti³khaix1wa³to³hain¹te²nãu³xa² i³ha¹txin²txai¹nĩn²tai¹. Nxe³te²nãu³xa² sa²so¹sxã³ã³wa³li²xi²sa²tẽ³in²tai¹. Nxe³ju³tai²kxai³lu² in³txa² ẽ¹nãu³a² kõ³nxe³ti³ ã³wa²to²hin²tai¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Wi¹lin¹sa²tẽ³nẽ³jau³su²

27 Nxe³ta³lun²nũ²la² txu¹ha²i³kaix1te³nah¹lxi¹:
– Je³su²jah³lã¹i³. Wxa²hã³ka³na² wẽh³ni³nxa²sxã³ kũh¹txa²sxã³ we¹txa²ta¹ka³lxa²ka³lih³khaix1ta¹ka³lxi³su²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wain³na³ni¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²ai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³sa²yxõ²we¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²a² ã²la² kãin²ka³lih³hain¹na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na²wã³nxĩn¹ju³ta²i²ti³te³nain¹jau³su²

29 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ã³wxã³wxã³ai¹nha²kxai³ ka³lxa¹txi³ã³nũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Kõ³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² i³sa²si¹hã³sa²jau³su² jau³xa²ten³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah³lxa³nha²kxai³ Sũ³na² i³sa²si¹hã³sa²kxe³su² wã³nxĩn¹sxã³kã³a¹ju³ta³la³ i³ye³kxi²sah¹lxi¹nhẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹na¹ wã³nxĩ¹na¹ju³ta³la³wã²nã³ũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Wãn³txa² wã²nã³ũ¹nx2ta¹jau³xa² ti³yau³xu¹tai²na² so¹lxi³i³yũ¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 30 Nxe³jau³xu¹tai²na²sa¹. Jo²na³jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a² ai³na² a²ẽ¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxãn³txa³ a³li³sa²sai¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txai²na²Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹a³la²ni²tãu³a¹ kxĩh³nxẽ¹na² ya³lu²sxã³ sxa³na¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na¹ Sũ³na² sa²si¹hã³sa²ju³ta² e³lxah²lxi³ i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

31 Jã¹nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Se²ba³thĩ³na² a²wa³kxẽn³na¹ka³lxu¹tai²na²sa²kxai³lu² Sa³lo³mãu²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a²hoh³lxi³khaix1nxe³jau³xa² ain³kxi²te³lhxã³u²lan¹thĩ³na² a³li³sxã³ wxã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² kã³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³kxe³su²nxe³ti³xa¹ kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Sa³lo³mãu²ah³lu¹tai²na²wãn³txa² wi¹lain³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu²Sa³lo³mãu²ah³la² i³kãin²wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wãn³txa²ain³kxi²ti³ten³nxa²lxa³lxi¹. 32 Te²yã¹nxe³jut3su² yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²a²nũ²a² yxõ²ha³kxa¹ kã³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thĩ³nãn¹ta²nũ³ka³txu¹tai²na² nxe³te²hi²sen³kxai³lu² kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nãu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹tai²na² wãn³txa² ain³kxai¹nha²kxai³kõ³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹tai²na² ã³na¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah¹la² hxi²kan¹jah¹lo²su²

ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ kãin²wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹
Txa²wã³txa² sa²yo²wet1sah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹nũ²a² sa²kxĩ³kxi²nẽ³jau³su²

³³ Nxe³ha²kxai³lu¹ yau³xã³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²ai²li² lã³pi³ãu²tẽ³na² tẽ³sxã³ ũ³thũ²kxi²sa²no¹ki³sxa³ha²kxai³ kwa³ta³lẽ³na²
ũ³tĩ¹kxi²wxe³ki³sxa³ha²kxai³ nxe³kxi³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ kĩ³txi³
ũ³kũt1tũ²la² sxi²hẽ¹na² yxo²ha³kxa¹ wi¹sa²kĩx3te²ju²hẽ³li¹. A²nũ²a² ye³khe¹txi³
ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. ³⁴⁻³⁶ Txa²wã¹ye³nai²li² ye³wi¹kxai²nã²tu³ txa²wã¹nũ²a² whã²na¹
wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ye³wi¹lxa³kxai²nã²tu³ txa²wã¹nũ²a² whã²na¹
hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³jut3su² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
wi¹lxa³kxai²nã²tu³ wi¹kãĩ³sxã³ yxau²xai³ki³sxa³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

³⁷ I³ye³ta³lun²nũ²la² fa³ri³se²a² in³jah³la² ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²sxi²ha² ã³wih¹sxã³ i³yain³kxi²sẽ¹li¹. Nxai¹nha²kxai³ ã³wi¹hain¹nũ²la²
ã³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²khai²lxi²sã²nxã³sxã³
ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁸ ã³wxe³ka³tu³ta¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³ ju¹ta² i²nũ²la²
o²nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lo²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Wi¹lhin¹ki³lxot3jah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
Ka³ne²kxẽ³su² ta³nxã² pra²ta²ka³lo³su² ta³nxã² a²tai²na¹ wxa²hi³la³kxi²sxã³
wxa²hxan³kxa³txi³yah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹. Yxã¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² a²nũ²a² yen³kxa²
kãĩ³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ kō³nxe³ti³hin¹ju³ta² kãin² yũ³ha²kxai³ nxe³kxa²
yã¹yxah³lxi¹lxi¹. ⁴⁰ A²hoh³lxi³sa²yah³lxa³lxi¹. A²wi¹lhĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²khai³su²
we¹txi² a²ẽ¹nãu³ai²na² we¹txi² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ⁴¹ Nxe³ha²kxai³ ko²pẽ³na²
pra²to²ka³lo³ai²na² yen³kxa² wxi²sxa³te²a² tẽ³nũ²la² a²nũ²a² yen³kxi³txa²sxã³
sxa³te²a² wã²nhũ¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ wxa²ẽ¹nãu³a²
i³ha³ne³nx2ti³jut3sũ³nxe² wi¹lhin¹nxã²lxi³tu¹wi¹.

⁴² Yxã¹ta¹ wxa²nũ³ka³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te² i³nxai²na²
wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Yah¹lxi¹nha²kxai³
yen³kxa² jũ¹nxe³te²su² te²a² yain³kxi²ki³ki³a² or³ta³lã²ki³su² ta³nxã² a³ru²ta³ki³su²
ta³nxã² hĩ³ne³ki³nxã³nxã² yũ³yah³lxin¹kxa² nxã³nha¹li¹ nxã³nha¹li¹ nxã³nha¹li¹
nxã³nha¹li¹ nxã³nha¹li¹ yũ³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ nxã³ka³na³ka³nat3sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ha³te³h³nxã³nxu¹tai²na² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su² ã²la²
wxi²kan¹kxe³su² wain³txi³su² kãĩ³ũ¹kxe³su² ta³nxã² Txa²wã¹sũ³na² a³lxai¹yah³lxin¹kxe³su²
ta³nxã² nxe³ju³tai²na² ha³kxa¹ sa²yo²ã³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³tai²na² a²wi¹lhĩ¹nã¹te²a²
yxo²ha³kxa¹ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ne³ki³san¹te²a²
sa²yo²ã³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxã³wi¹.

⁴³ Te²yã¹nxe³sxã³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³ i³nxai²na² kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² wxi²kan¹ti³ton³te²na² ã³wxe³ju³ta²
yxo²kwain³yah³lxi¹nha²kxai³ sxi²je³na² ã³nxai³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ sa²nẽ¹kxi³sxã³
i³kaix1nx2ti³te²ju²hẽ³li¹. A²nũ²a² ã³xai²na² i³kaix1te³nah¹lxi¹: “Wxãĩ²li²
txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³jau³su² yxo²kwain³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹.

⁴⁴ Yxah³lxi³nha²kxai³ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² kxĩ³nxã²
kwã³kxẽ¹na² yãx1yah³lxi¹lxi¹. Nxe³je³nai²li² a²nũ²a²nãu³xai²na² sxa³ye²je³nai³tã²
kō³nhxai¹nxã³ha²kxai³ sa²ka³nex3tai¹nha²kxai³ kō³to³nain¹te²ju²hẽ¹li¹. Nxe³kxa²

yāx1yah3lxin1sxā3 wxa2ē1nāu3ai2na2 ko3nxe3khaix1na3li1. Nxe3ha2kxai3 a2nū2a2 i2li3te2a2 i3tih3nxe3yah3lxin1kxai2nān2tu3 ko3nxe3te2lo3tūn3tu1wi1. Nxe3ye1nx2ta1wi1. Ta1hxai2hē1la2.

45 Nxa2ha1te1 ha3teḥ3nxā3nxa2 a2hoh3lxī3sa2jah1la2 i3ye3kxi2te3nah1lxī1:

— Tih3nxe3sa2jah1lāi3. Nxe3jau3xai2li2 yxo2xūn3txi3 i3kwai2kxi2sa2nhīn1nhai1. Ta1hxai2hē1la2.

46 Nxa2ha1te1 Je3su2jah3lai2na2 wān3txi3kxai3lu1:

— Wxāi2na2 wxa2nū3ka3txai2na2 ko3nxe3ton3khai1yxah3lxin1tu1wi1. Yah3lxī1nha2kxai3 wān3txa2 sa3te1jau3xa2 sa2yxo2wet1sxā3 kāi3si1jau3su2 a2nū2a2 ā3xa2 kwa3na3yah3lxī1lxī1. Yxān1ta1 jau1xain2txi3 sa2yxo2we1jah2lxa3lxī1. Te2yā1nxe3kxe3hū3nxe2 a2nū2a2 ā3xa2 yen3kxa2 sa3te1kxa2 ā3ta3lo3hē1so1si1yhah3lxī1lxī1. Yxān1ta1 yen3kxain2txi3 a2hxi2ka2 wē3sa2kxan2ti3 ū3hxi2nū1yah3lxa3lxī1. 47 Nxe3ha2kxai3 ko3nxe3ton3khai1yxah3lxin1tu1wi1. Yah3lxī1nha2kxai3 Txa2wā1sū3na2 wān3txa2 i3hen3txi3tū3ka3txu1tai2na2 wxa2ka3lxa1ti3nāu3xu1tai2na2 hi2sen3kxai3lu2 sun2tā1ain1te3nai1ti2tu3wi1. 48 Nxe3ain1ju3tu1tai2na2 e3kxah2lxin1te3nah1lxī1: “i3sun2tā1nyhain1ju3tu1tai2na2 wi1lhi1tain1na2hē3li1.” Yah3lxin1jau3su2 nxe3ha2kxai3 wxa2ka3lxa1ti3nāu3xu1tai2na2 ya2la3tu3 sun2tā1nyhain1ti3ai1ti2tu3wi1. Yxān1ta1 wxa2nū3ka3txi3nāu3xai2na2 wxa2hxi2nū1nain1tū3ka3txa2 yā1yxah3lxī1lxī1.

49 Nxe3yah3lxin1kxe3su2 Txa2wā1sū3na2 wān3txi3kxai3lu1: “Txa2wān3txa2 i3hen3txi3ta1tū3ka3txai2na2 i3kaix1so1ai1na1tū3ka3txi3sa2te2a2 nxe3sxā3 sa2si1hā3a1tu1wi1. Ai1na1ta1 sun2tā1i2 kāin2i3yī1to3ti2 nxe3nyhai1nha3ta2wi1.” Txa2wā1sū3na2 nxe3ta1hxai2hē1li1. 50-51 Nxe3ha2kxai3la1 wxāi2na2 wxa2nū3ka3txi3khai3xa2 Txa2wā1sū3na2 hi2sen3su2 ko3nxe3ti3 i3yī1li1nx2ti3tu1wi1. Kxā3nhxī1nu1ta2kxai3 txa2nū3ka3txa2 sun2tā1sain1ju3tan1te2kxa3ya3lhu2 hī1nai2na2 ko3nxe3ti3 i3yī1li1nx2ti3tu1wi1. A2wi1lhī1nu1ta2kxai3 A3be2lah3lu1tai2na2 su2lhā3ju3tu1tai2na2 Sa3ka3ri2ah3lai1tā2 sun2tā1ju3tai3tā2 nxe3jah1la2 Txa2wā1sū3na2 sxi2hē1nāu3a2 sun2tā1ain1te3nai1ti2tu3wi1. Jā1nxe3ju3kxai3la1 wxa2nū3ka3txa2 sun2tā1ain1yah3lxin1ju3ta2 yxo2ha3kxa1 ko3nxe3ti3 i3yī1li1nx2ti3tu1wi1.

52 Jā1nxe3yah3lxin1ju3kxai3la1 wi1lhin1ki3lxo3jah3lxī1lxī1. Yxān1ta1 ko3nxe3ton3khai1yxah3lxin1tu1wi1. A2nū2a2 Txa2wā1sū3na2 nū3ka3txi3lxon3ju3ta2 te3nain1kxai2nān2tu3 ā3na1ain1yah3lxī1nhē3li1. Nxe3sxā3 Txa2wān3txa2 en2yah3lxī1nha2kxai3 a2nū2ai2na2 Txa2wān3txa2 sa2yxo2we1te3lhxā3 te2su2 te2na2 ā3na1yah3lxī1nha2kxai3 nxe3yah3lxī1nhē3li1. Nxe3ye1nx2ta1wi1. Je3su2jah3la2kxai3 nxe3ta1hxai2hē1la2.

53-54 Nxe2e3ta3lun2nū2la2 a3li3ta1hxai2hē1la2. Nxa2ha1te1 jau1xai2li2 i3an3ta3kxain1nū2la2 ta3nxū1ka3txa2kxai3lu2 ko3nxe3te2lo3tai1nha2kxai3 ki3ha1kxi2so1te3lhxā3 i3wā3txi3sai3nain1ta1hxai2hē1la2.

— Ū3tū1kxi2na1tū1xā1. Ain1jau3su2 nxe3ta1hxai2hē1la2.

12

A2nū2a2 i3ki3ha1ki2nē3jah1la2 i3yau1ū3jau3su2

1 Nxe3nxa2ha1te1 a2nū2a2 ka3lxa1khaix1nxe3sxā3 ā3wā3wā3sxā3 ā3ka3tūx3tain1ta1hxai2hē1la2. Nxe3ain1tāu3a2 a2sa3wi3ha3lxa2 i3ye3kxi2te3nah1lxī1:

— Ne3ka2sah1lxī3sa2lxī1. Fa3ri3se2a2 nū3ka3txa2 wi1lī2jah1lxī3hē1li1. I3ki3ha1kxi2nx3ti3ha3tai1. Wi1lhin1ki3lxo3tain1na3li1. Yxān1ta1 a2ē1nāu3ai2na2 ko3nxe3ti3 kāi3sxā3 yxau2xai3lain1na3li1. Nxe3ju3tai2li2 ā3ke3tū1nx2ti3ha3ta2wi1. Yain3txa2 i3wā1txi3nū3xa2 tē3ki3kxai2nān2tu3 yain3txa3nū3xa2 ā3kwa3lxī1sān2sxā3 yain3tū3xa2 whāi2na1 i3wā1te2ju2hē3li1. Te2yā1nxe3kxe3hū3sxā3 fa3ri3se2a2 nū3ka3txai2na2 wān3txa2 jū1nxa2 ain3kxi2yah3lxin1kxai2nān2tu3 tū1ka3txai2na2 yā1nxe2 kāi3yah3lxī1nha3ta2wi1. Ju1tai2na2 wi1ko3nha1jah3lxī3hē1li1. 2 Nxe3ha2kxai3la1 hāi3a2 kāi3sxā3 yxau2xai3lain1ju3tai2na2 Txa2wā1sū3na2 hi2sen3kxai3lu2 e3lxah2lxī3si1hain1tu1wi1. 3 Nxe3jut3su2 ha2kxai3 ka3nxah3tai2na2 wān3txa2 e3kxah1lxin1jau3xai2na2 a3lan2tāu3a2 a2nū2a2 yxo2ha3kxa1

jau¹xain²txi³ ain³kxain¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²hē¹nāu³a² wān³txa² he³son³kxah²lxin¹jau³xai²na² jau¹xain²txi³ yxo²kāi²lxi³ e³kxi²jau³xan²ta³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹tu¹wi¹.

Yuh³lxi³kj³jah¹lo²su² i³yau¹ū¹nhē³lain¹jau³su²

⁴ Nxa²ha¹te¹ txa²ya³lxah²lxin¹te² i³nxai²na² ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹nū²ai²na² i³ya²lu¹tē³jah¹la² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹yāu³ka³txa² i³ya²lu¹tē³lxa³lho³li¹. ⁵ Yxān¹ta¹ wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²nū²ai²na² nxe³sxā³ whāi²na¹ tē³sxā³ ha³lo²a² ko³nxe³ko³xa² ha³nxe² i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxi²jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² so¹lxi³ yuh³lxi³jah³lxi³hē¹li¹.

⁶ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²a² hxi²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³su² nxe³ki³a² ū³yho³hi¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. A²yo³ha² kāi²nxa³wi¹, ai³ka² a³lxi²nxa³ha²kxai³lu¹.

Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ne³wā²na³ju³ta² yū³jah¹lo²sxa³wi¹. ⁷ Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² A²hoh³lxi³ Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹ne³kj³sxa² yxo²ha³kxa¹ i³hau³kot3tai¹nhxai²na²hē³li¹. Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³kāi²nxa³kxan²ti³ a³lxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ wxāi²nān²tu³ a³lxi² wa³to²hi²nū¹nx2ti³te²ju²hē³li¹, Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²su¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wi¹le³kxi²ki³jau³su²

⁸ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sa¹wi¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹tū³ka³txa² i³hen³txi³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wi³sa¹la¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. ⁹ Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3sin²nxa³wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹tū³ka³txa² i³hen³txi³na¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

¹⁰ Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²su² te²an²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yxo²o³tū¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta² yū²na³li¹. Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² ko³nxe³te²lot3sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta²nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxa³ju³xa² e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²kat1tin²tai¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ko³nxe³te²lo³jah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²su¹ju³ta² yū²nxa³wi¹.

¹¹ Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nū²a² an³txi³te²a² sa²kxai³lu² sa²so¹nxa²lxi³kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³a² sa²so¹ta³nxa² ha³lo²an¹ta² a²si³yxau³ka³txa² sa²so¹ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³wa³lxin³yhah³lxin¹jau³nū³a² hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹li¹.

¹² Sa²so¹nx2ti³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² i³wa²lū³xain¹yah³lxin¹jau³nū²a² i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxi³khaix1jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

¹³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³ta³lun²nū²la² aun³txa² wxā³ain¹tū³ka³txa² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Txa²wi³na² ya³lu²sa²sī¹nha²kxai³ yen³kxa² ū³hū¹sain¹sīn¹na²hē³li¹. Sain¹sī¹nha²kxai³ txa²lon³na² wā²nū²t3ja³sa²si¹hai¹na¹jau³su² nxa¹nhai¹. Na¹jau³xai²li² i³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³kwai²kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Wxa²yen³kxa² wain³txi³ wxa²hau³kot3sã²sxã³ wã²nhũ¹nx2ta¹ju³ta²yũ²nxa³wi¹. Hai³txi³ txa²wa³ka³li³yut3sxa³wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³ha²kxai³la¹ tũ¹ka³txai²li² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxa² hã¹nxe² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Kãin² yen³kxih³yah³lxin¹kxan²ti³kãn³su²hin¹yah²lxan³so³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yen³kxih³khaix1te²a² hai³sxa² wi¹ko³xa² a³nũ²nhai¹. 17 Nxe³nũ²la² yain³txa²kãn²sa²so¹ha²kxai³ a²ẽ¹na² e³kxi²nh²te²nah¹lxi¹: “Txa²hai³sxa² wi¹wen¹khaix1nẽn³ta²kũ²; Yxãn¹ta¹ yain³txa² sa²tã³a¹thi³nũ³a² si³kãi²nxa³kũ². Nxe³ha²kxai³ ih¹nxe³ta¹lhon³ku²nxa¹nha²kũ². 18 Yxãn¹ta¹ nxe² kãi³a¹tũ¹xã¹. Yain³txa² sa²tã³a¹thi³nũ³a²sa²hai¹sa²so¹na¹tũ¹xã¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ yain³txa² kãn² sa²tã³a¹ha²kxai³ txa²yen³kxa²yxo²ha³kxa¹ ũ³ha¹a¹ha²kxai³ nxa¹tũ¹xã¹. 19 Nxa¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nha¹tũ¹xã¹. Nxe³nha¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² wi¹lhin¹khaix1na¹xã¹. Txa²yen³kxa² ka³lxa¹sa³xã¹. Nxe³sxã³ kwẽ³kon³ju³ta² ko³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sa³kxan²ti³ hxa³n³kxi²sa²nxa³lho³na¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kãn² i³yai³ni² kãn² i³na² wi¹lxo³kxi²nha¹khaix1nxe² na¹tũ¹xã¹. ” Nxe³ain¹nũ²nhai¹. 20 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wxãi²na²ã³ne³wxe²nxa³lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ya²lu¹nxa²tu¹wi¹. Nxãn¹kxai²nãn²tu³ ih¹te²tã³wxa²yen³kxa² so¹kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wã¹sũ³na² nxe³nũ²nhai¹.

18 Yxãn¹ta¹ nxe² kãi³a¹tũ¹xã¹. Yain³txa² sa²tã³a¹thi³nũ³a²sa²hai¹sa²so¹na¹tũ¹xã¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ yain³txa² kãn² sa²tã³a¹ha²kxai³ txa²yen³kxa²yxo²ha³kxa¹ ũ³ha¹a¹ha²kxai³ nxa¹tũ¹xã¹. 19 Nxa¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nha¹tũ¹xã¹. Nxe³nha¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² wi¹lhin¹khaix1na¹xã¹. Txa²yen³kxa² ka³lxa¹sa³xã¹. Nxe³sxã³ kwẽ³kon³ju³ta² ko³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sa³kxan²ti³ hxa³n³kxi²sa²nxa³lho³na¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kãn² i³yai³ni² kãn² i³na² wi¹lxo³kxi²nha¹khaix1nxe² na¹tũ¹xã¹. ” Nxe³ain¹nũ²nhai¹. 20 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wxãi²na²ã³ne³wxe²nxa³lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ya²lu¹nxa²tu¹wi¹. Nxãn¹kxai²nãn²tu³ ih¹te²tã³wxa²yen³kxa² so¹kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wã¹sũ³na² nxe³nũ²nhai¹.

19 Nxa¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nha¹tũ¹xã¹. Nxe³nha¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² wi¹lhin¹khaix1na¹xã¹. Txa²yen³kxa² ka³lxa¹sa³xã¹. Nxe³sxã³ kwẽ³kon³ju³ta² ko³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sa³kxan²ti³ hxa³n³kxi²sa²nxa³lho³na¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kãn² i³yai³ni² kãn² i³na² wi¹lxo³kxi²nha¹khaix1nxe² na¹tũ¹xã¹. ” Nxe³ain¹nũ²nhai¹. 20 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wxãi²na²ã³ne³wxe²nxa³lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ya²lu¹nxa²tu¹wi¹. Nxãn¹kxai²nãn²tu³ ih¹te²tã³wxa²yen³kxa² so¹kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wã¹sũ³na² nxe³nũ²nhai¹.

20 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wxãi²na²ã³ne³wxe²nxa³lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ya²lu¹nxa²tu¹wi¹. Nxãn¹kxai²nãn²tu³ ih¹te²tã³wxa²yen³kxa² so¹kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wã¹sũ³na² nxe³nũ²nhai¹.

21 Te²yã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²li² yen³kxa² wã²nxũ¹h¹ũ³ha¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxãn¹ta¹Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yen³kxi³txa²jut3sa²kxai³ nxe³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Te²yã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²li² yen³kxa² wã²nxũ¹h¹ũ³ha¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxãn¹ta¹Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yen³kxi³txa²jut3sa²kxai³ nxe³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Hxi²waun³ta³kxi²nha²kĩ³sxa³jau³su²

22 Nxe³ha²kxai³la¹ a²sa³wi³ha³lxa² ãh¹ i³ye³kxi²ti³ã¹n¹jau³kxai³lu¹:

— Jã¹nxa¹jau³su² yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nũ³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wã²la²ka³lo³ai²li² ũ³whi²kxi²nhãn¹ka³lo³nũ³ai²li² hxi²waun³ta³kxin²nha²sxã³yxau²xai³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 23 A²nxe³ju³kxai³lu² ka³te³na² yxau²xai³kĩ³ju³ta² sa²kxai³lu²yain³txi³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ txa²wã¹nũ²ai²na²sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. 24 Aĩ³ka² i²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yain³txa² ũh³wĩ¹xa³ha²kxai³ yain³txa² sa²so²nxa³ha²kxai³ yain³txa² sa²tã³thi³nũ³a²yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² aĩ³ka²a³lxi²na³li¹. Yxãn¹ta¹ wxãi²li² a³lxi² wa³to²hi² nxe³nx2ti³na³li¹. 25 Nxe³ha²kxai³lu¹ka³te³na² yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta³nũ³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxan²ti³ hai³txi³ã²la² a³lu²on³sxã³ ka³te³na² yxau²xai³lyah³lxi³hĩ²nxa³lxi¹. 26 Yxah³lxin¹ju³ta²ha³lo²a² yu³jũx1ju³ta² hxi²kan¹txi³ kãĩ³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² yu³tã³lxi³ju³ta²hxi²waun³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 27 Te²yã¹nxe³sxã³ si³sa² yãu³sa² ha³lo²a² wen¹kxa²i²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Hai³txi³ hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wãn²ta³ wet1tai¹nxa³ha²kxai³ain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Sa³lo³mãu²ah³lu¹tai²na² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²wa³kxãn³ta²kãn²jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yen³kxih³khaix1nxe³ha²kxai³ wã²la² wi¹khaix1ka³lo³a²ũ³whi²kxi²nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ si³sa² yãu³sa³kxai²na²wi¹wa³to²hi²te²ju²hẽ³li¹. 28 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² si³sa² yãu³sa² wi¹la³we¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²a² hĩ¹na² wi¹la³ we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² i³hxa³nha²kxai³nxe³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³te²a² wi¹la³ we¹nhĩ¹na² wi¹lhĩ¹txu¹xai³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³ju³tai²li²yxo²i²yah²lxan³ta²lu¹wi¹. 29 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² yain³txa² yain³yah³lxin¹ju³ta³nũ³la³i³na²kxi²yah³lxin¹jau³nũ³la³ nxe² hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 30 Nxe³ju³tai²na²a²yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ai¹nxa³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² yen³kxa² yxo²kwain³sxã³ãn³te³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ wxãi²kxai³ ha³lo²a² ã³taut3to³jah³lxin¹kxe³su²Wxa²wĩ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hi²sen³kxai³lu² taut3to³jah³lxin¹kxa² whãi²na¹ i²jah¹lo²su²na³li¹. 31 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²wet1hxa³jah³lxi³sã²nhẽ³li¹.

22 Nxe³ha²kxai³la¹ a²sa³wi³ha³lxa² ãh¹ i³ye³kxi²ti³ã¹n¹jau³kxai³lu¹:
— Jã¹nxa¹jau³su² yain³tx

Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxai²na² ā³taut³to³txai³yah³lxin¹kxai²li² ũ³tet¹1sū³nx2ti³tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Oh³nāu³nū¹ka³nāu³ān¹ta²yen³kxi³su²

³² Nxe³ha²kxai³la¹:

– Txa²sa³wi³ha³lx³sah¹lx¹lx¹. Yuh³lxah³lx³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xa²a²ha³lo²a² si³yxau³tāu³su² ti³hi¹txa²lx³ju³ta² ten³na³li¹. ³³ Nxe³ha²kxai³ wxa²yen³kxa²sa²kxai³lu² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² wā²nhū¹txai¹yah³lx³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³a² so¹lx³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² so¹lx³ wxa²yan³txi³nū³a² a³lx²kxi³nū³a² so¹lx³ ũ³ha¹jah¹lx³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ kâi³kxi¹nx2tai¹nx³ha²kxai³ hai³txi³ kho³nx³ha²kxai³ hai³txi³ hxa³nx³ha²kxai³ nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. ³⁴ Nxe³jut3su² wxa²yan³txi³nū³a² ũ³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lx³ wxa²ē¹nāu³a² nxū¹hain³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Ye³ten³nha²sxā³wah³nxe³kxi²jau³su²

³⁵⁻³⁸ Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2tai¹tu¹wi¹. Sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²

sa²kxai³lu² txu¹ha² so¹ju³tan¹te² yain³txa³nū³a² yain³te³lhxā³ a³li³nū²nhai¹. Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lx² whāi²na¹ wā³li²ju³ta² wah³nx³kxi²nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ wā³li²tāu³a² i³yo²to¹tot1sī¹na² wā³su³txi² sa²yo²than²kxi²nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lx²na² ye³ten³kxe³su² wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a² tã³nx² a³lan²ti³li³lx² tã³nx² wā³li²kxai²nān²tu³ ye³ten³su² wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ wah³nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² yain³txa² tē³sxā³ kwa²ū³hū¹nū²nhai¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wxā³ju³ta² ye³ten³sxā³ wah³nxe³jah³lx³hē¹li¹. Yen³kxa² hau³kot3sxā³ wxē³ti² wā²la²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha² lã³pi³āu²tē³na² sa²kix3sxā³ ũ³thū²ka²sa²wxe² nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ hau³kot3sxā³ wah³nxe³jah³lx³hē¹li¹. ³⁹ Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ka³nxah³ti³na² so¹lx³ yen³kxa² kâi³jah¹la² hâi³a² wxā³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² kâi³jah¹la² wxā³je³nāu³wa³kxa² wi¹kō³nha²ke³la³te²kxai³ ye³ten³sxā³ wah³nxe³hī³nx2na³li¹. A²sxi²yo²a² ũ³kāu³txi²nxā³kxe³su² yen³kxa² tī¹kxi²nx³kxe³su² nxe³hī²nx³li¹. ⁴⁰ Jã¹nxe³jut3su² ye³ten³nha²kxi³hū³nxe² wah³nxe³jah³lx³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³: “Hī¹na² wxā²nx³lho³na¹.” Nxĩn¹jau³su² nxe³ti³wa³kxa² wxā³na¹ha³ta²wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Wi¹la³wa³kon³te²su²te²a²wi¹lū³yho³hi²jau³su²

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Jau¹xai²li² txa²nū³ka³txi³nāu³xa² so¹lx³ i³ye³kxi²tã³nx² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²tã³nx² nxēn¹si²lx¹? Ta¹hxai²hē¹la².

⁴² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³sa² wi¹lhin¹te²na² so¹lx³ ne³kheh¹te²na² so¹lx³ a²sxi²khai³xa² i³hau³kot3si¹jau³su² ũh³wxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhi¹nha²kxai³ yain³txi³su² ũ³hū¹xai³lain¹te²ju²hē³li¹. ⁴³ Wi¹kâi³kxai²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³la² wxā³tāu³a² i³wi¹lxon³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹.

⁴⁴ Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2tai¹wi¹. Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hau³kot3si¹jau³su² ũh³wxe³kxi²tu¹wi¹.

⁴⁵ Yxān¹ta¹ nxe²nx³kxai²nān²tu³ wā²nxū¹ e³kxi²te³nah¹lx¹: “Txa²si³yxau³ka³txa³ wa³sut3si¹nx³lho³na¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³ a²si³yxau³ka³txai²na² sa³wi³ha³lx² in³txi³su² tã³nx² txu¹su² tã³nx² i³wait1ān³si³wxe³hī³nx2na³li¹. Nxe³te³na¹ kâin² i³yai³ni² i³na²sxā³ we¹ni² nxe³hī³nx2na³li¹. ⁴⁶ Nxe³tāu³a² kō³nha²nx³ku¹ha² a²si³yxau³jah¹la² i³xi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ jah¹lai²li² ũn³txi³ i³wait1sān²ka³tu³ kō³nxe³thin¹tū³kxa³txa² ha³lo²a² ũ³tī³kxa² wxē³kxi¹nhī³nx2na³li¹.

⁴⁷ Te²yā¹nxe³sxā³ a²sa³wi³sai²li² kwa³na³kxain¹jau³xa² ā³ne³wxe³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ kwa²hâi¹nxe² wet1txa³kxai²nān²tu³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² kâin² i³wai¹txai¹nhī³nx2na³li¹.

48 Yxān¹ta¹ a²sa³wi³sai²li² kwa³na³kxain¹jau³xa² kũ³we²ki²la² ā³ne³wxe²nxa³kxai²nān²tu³kāin² i³wai¹txai¹nxa³lho³li¹. Jā¹nxe³jut3su² yen³kxa² kāin² ũ³hũ¹ain¹kxai²nān²tu³nxe³jah¹lo²kxai³lu² wā²nhũh¹si¹ja³kxa³nũ³su² kāin² i³ye³kxi²tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² yxo²i²ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³hait2ta³lxi³nē³jau³su²

49 – Nxa²ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ heh³ni³kxi³kxa²yāx1 wxā³na¹hē³li¹. Wa³su³txi³ā³si³wxe³na¹txai²lā¹. 50 Te²yā¹nxe³sxā³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹kxi³jut3sũ³nxe²ya³lu²na¹ju³ta²yũ³tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu²ta³lun²kxi³sxa³ta³lxa¹hxi²ka^uka^u3nha²te³lxa¹nhai¹. 51 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²nāu³xa² hāu²non³sxā³yxau²xai³nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nũ³a²yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹ he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nũ³a²yũ³tu¹wi¹. 52 A²hñ¹tāu³a² a²nũ²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ sxi²ha² sī³ka³na³ka³na³thī³na²a²yut3su² nyhu¹ain¹te²nān²tu³ a²nũ²a² ha¹lin¹te²na² a²nũ²a² ā³xa² ha¹li¹ka³na³ki¹ nxe³tũ³ka³txa² he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³tu¹wi¹. 53 A²wī³na² a²ki³lha³lxa²ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²hā³ka³na² a²ka³ne³lxa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²hāi³na²a²sā³nxe³lxa² he¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³nyhu¹ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a² i³yau¹ũ¹nhē³jau³su²

54 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ a²nũ²a²nāu³xa² āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
– U³je³na² kan³tāu³a² o³sī³na² yũ³kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“Wē³ha²yau³xa² wxān³tu¹wi¹.” Yxah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
55 Te²yā¹nxe³sxā³ u³je³na² ta³nān³nāu³a² kāin² ik3kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“A³lan²khaix1tu¹nhē³tu¹wi¹.” Yxah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
56 Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹.
Ha³lo²ai²la³ tā³nxa² o³sī³nai²la³ tā³nxa² ye³khe¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na²wān³txa² ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹.

Txa²wā¹kō¹ko¹sa²jah¹la² hāu²no³nha²ki³jau³su²

57 Wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ ā³ya³jah¹lxan³kxai²lē¹. 58 A²nũ²a²i³xan³ta³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹.
Nxe³nx2ti³kxa²yan³txi³su² wa³su³txi³ i³hāu²no³nyhu¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la²kxai³lu² sxi²ha² kan²thī³na²ũ³tī¹kxi²nx2ti³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹nha³ta²wi¹. 59 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ wa³su³txi³ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa² ũ³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sā²nñ¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a² yũ³hī³nx2na³li¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³lu²nxe³ta¹hxai²hē¹la².

13

Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ā³tī³sxā³ i³hen³txi³te³nah¹lxi¹:
– Je³su²jah³lāi³. Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu² hxi²ki³te²la³ka³tu³ Ka³li³le²a² nũ³ka³txa²sun²tā¹nyhain¹nũ²hē³li¹. Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² kwēn¹tai²na¹: “Yen³kxa² ũ³hũ¹na¹tũ¹xā¹.”
Ai¹nhi¹na¹ ā³wih¹nũ²la² ā³si³hē²kxi²te²a² hi²sen³su² sun²tā¹nyhain¹nũ²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³kō³nxe³thin¹khai¹nxēn³tai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:
– Ka³li³le²a² nũ³ka³txai²li² kō³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³sun²tā¹ain¹thai¹li¹? 3 Ti³he¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi² i³nxai²na² sa²kxai³lu²i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²kō³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³ya²lu²nxa²lxi³ju³ta² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. 4 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹tai²na²sxi²ha² kī³thī³na² Si³lo³e²thī³na² nxe³thī³nu¹tai²na² ā³ya³hi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Ā³ya³hi²hī¹nu¹tai²na² a²nū²a²nāu³xa² 18 nxe³te²nāu³xu¹tai²na² ā³ya²lu¹ta²lxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³tū¹ka³txu¹tai²na² ko³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³
 ā³ya²lu¹ta²lxi³ta¹hxai²yu²lhai¹li¹? Te²yā¹nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³ka³txa²
 wi¹lhin¹ wa³to²hain¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²yu²lhai¹li¹? 5 Ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 wxāi²na² sa²kxai³lu² ī³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta²
 ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³ ā³ya²lu¹txa²lxi³ju³ta² yū³nx²ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la².

Fi³ke²ra²ka³txa² nxā³kxi¹hxa³ka³txa² ī³yau¹ū³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ ī³yau¹ū³jau³xa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Hai³sxa³nāu³a² fi²ko²nē³ka² wi¹wen¹nū²nhai¹. Wi¹wen¹ka³tu³ta¹ a²wa³kxēn³yah³la²
 a²nā³ka² wxa²so¹te³lhxā³ wxā³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³ yū³ye²nxa³nū²nhai¹.

7 Yū³ye³nxa³nū²la² a²sa³wi³sa² ī³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 kwē³kon³tāu³a² fi²ko²nā³ka² wxa²so¹te³lhxā³ wxā³na¹ta¹ hai³txi³ ī²tuh³nxa³hē¹li¹.
 Nxe²nxa³ha²kxai³ tau³kxi²lū³ā¹txa²hē³li¹. Hai³sxa² a³lxi²sa³nhai¹. Ki³lā³lxi²ki³a²
 ūh³wī¹a¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹. 8 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 “Hāi¹nxe²wxe³sā²nhē³li¹. Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ kwē³kxa² wahx³nxe³sxā³ ī²ya³sa²sā²nhē³li¹.
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ kīh³nxa² ū³kxē³ni²sxā³ wxa²si³sa²ta³kxi²na¹tu¹wi¹. 9 Hā²wxān³txa³
 nā³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹tu¹wi¹. Ta¹ nā³kxi²hxa³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na²sa²
 tau³kxi²lū³ā¹a¹tu¹wi¹.” Ain¹nū²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha² ī³ton³ta³kxi²ta¹ka³lxa² we²txi²jau³su²

10 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³na²
 ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². 11 Ī³yau¹ū³tāu³a²
 txu¹ha² ī³ton³ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³yxau³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ī³sin²kxi²nha²sxā³ ai³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³
 ku²thu²kxa² ai³ta¹hxai²hē¹la². Kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ 18 nxe²
 kwē³kon³tāu³a² sxa²xai³ye²ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ ī²kxi²nū²la²
 ī³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

– Ī²sā³ni¹. Hī¹na² wxa²xī³ta³ka³txa² ā³wa²su¹txa²ha¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe²e³ta³lun²nū²la² txu¹hai²na² wxa²ta³lo³wxai³nū²la² we²txi²ta¹hxai²hē¹la².
 We²txi¹nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ ī³sin²kxi²nha²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nx²na³li¹. Nū³kxūn³khaix¹nx²na³li¹. Wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹.
 Txu¹ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³ju³ta¹na² thī¹na² wa³kxēn³yah³la² ī²ta¹hxai²hē¹la².
 Ī²nxa²ha¹te¹ kāin²hīt³te³nah¹lxi¹:

– Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tāu³a² so¹lxi³ wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²ki³te²jai¹ti³tu³wi¹.
 Nxe³kxi³sa²kxai³ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² wa³kon³ki³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Kī³sxa³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² we²txi²sih¹nxa²lxi³jau³su² wxā³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Wxa²pon¹su² tā³nxa²
 wxa²ka³va¹lhu² tā³nxa² yū³yah³lxin¹kxa² sa²ta²la³kxi²so¹sxā³ ka³wā³lxa² tē³sxā³ ā³nxai³ka³tu³
 ū³tih¹yah³lxi³hxai¹nhē³li¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹. 16 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ta¹ka³lxa²
 A³bra³āu²ah³lo²nu¹tai²na² a²sa³wi³sa³ka³lxu³su² na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la²
 hi²sen³su² kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 18 nxe² kwē³kon³tāu³a² kan²ta³kxin²tai¹. Nxe³ha²kxai³
 we²txai¹na¹ju³ta² wain³na³li¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² hīt³txain¹tū³ka³txai²na² āu²lxa²to³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² ī³hi²txain¹nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² o²la³kxi²ju³ta²
 ī²ai¹nha²kxai³ ī³ka³lih³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² ī³yau¹ū³nhē³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wān³txa² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² yā¹te²ta³ yāx1hī³te²la¹xā³? Nxe³jau³jau¹xai²na² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. 19 Mos³tar²ta²ki³a² yā¹nx2na³li¹. Nxe³ki³ai²na² tē³sxā³ ūh³wī¹nū²la² wī¹wen¹te²ju²hē³li¹. Hā²wxān³txa³ hi³a² kīn³ka³txa² we¹nha²kxai³ ai³ka² a²ye³sa² ā³nhē¹ti³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Yain³tū³xa² ū³wha¹kxi³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

20 – Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wān³txa² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² yā¹te²ta³ yāx1hī³te²la¹xā³? Nxe³jau³jau¹xai²na² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. 21 Yain³txa² ū³wha¹tū³xa² yā¹nx2na³li¹. Nxe³tū³xa² txu¹hai²li² tē³sxā³ tri²ka²nū³xa² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ū³hau³kot3sxā³ ū³kwa³lxī¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tū¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kāin² ī³wa¹je²te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² wān³txa² ī³hit2tain¹tū³ka³txi³su²

22 Ī³ye³kxi²ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tīh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³si¹ja³kxa³nxū³su² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe²xai³ain¹tāu³a² in³txa² ā³tū³sxā³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hi²txain¹tū³ka³txi³nū³a² ka³lxa²ai¹nxa³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wih¹ki³ju³ta³nū³a² kan²na³li¹. Ī²li³ju³ta² kāi³sxā³ ā³wih¹ki³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nū²a² ka³lxa¹khaix1nxe³te²nāu³xa² ā³wih¹ti³te³nain¹ta¹ wain³txi³ ā³te³nai¹nxa³ha²kxai³ ā³wi¹hai¹nxa³lho³li¹. Sxih²yxo²a² kāi²nxa³te²yxo²hū³nxe² Sū³na² wān³txa² yxo²ī²te²na² so¹lxi³ ā³wih¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ nxū²kwa³lxū¹sxā³ sxih²yxo²a² kāi²nxa³te²yxo²a² ā³wih¹kxe³hū³nxe² Sū³na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.

25 Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² ī³sa²yxau³sxā³ sxih²yxo²a² ūh³yxo²wī¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ti²ta³lo³kan¹tū³ka³txa² ī³kaix1sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Sa²yxo²than²txa²sī¹nhē³le¹.” Nxe³nū²la² sxi²hē¹nān¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Ī¹nhu¹nān¹te²tan³yah³lxin¹ji¹wi¹?” 26 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²sxi²je³nai²na² ī³tih³nxe³nīn¹tai¹tu³we¹. Ī³yai³ni² ī³na² nxe³ki³tai¹tu³we¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³lu¹: “Wxāi²nāu³ ī³nxai²na² ī²nx2ti³te²txā³wi¹. Ā³sxā³ ā³waix3jah¹lxi³hē¹li¹. Ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³sxā³ yxau²xai³lyah³lxi¹lxi¹.” Nxa¹tu¹wi¹. 28 A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² Ī³sa²kah³lu¹ta²na² Ja³ko²ah³lu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³nāu³an²ta³ yxau²xai³ti³hi¹je²tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² sa²tā³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³kxe³su² ye³khāuh³lxa³thi¹nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. 29 Nxe³kxa²yon³kxai³lu² u³je³na² a³li³xi²tāu³su² tāu³a² u³je³na² kan³tāu³su² tāu³a² u³je³na² ta³nān³nāu³su² tāu³a² a²nū²a² ka³la¹txi³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³nāu³an²ta³ ā³nūt1tain¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na² ā³wxe³sxā³ yain³kxih²nyhain¹tu¹wi¹. 30 Jā¹nxe³hī¹na¹ a²nū²a² ā³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nū² ne³ka²ta¹xai³si¹ha²kxai³ a²nū²a² ne³ka³ta² ān³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nū² ā³ne³ki³sot3si¹ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³ka³txa² a³lxin²tain¹jau³su²

31 Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² a²hāi¹nxe³hī¹na² ā³wxā³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A³li³txu¹li¹. E³ro²jah³la² su²lhā³nxa²te³lhā³ nxe³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² wai³a³lxa²ta³lã²tẽ¹nhũ³na³li¹. Wain³txi³ i³ye³ai¹nxa³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hĩ¹na² kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹hai¹na¹ha²kxai³ i³ta³ka³txa² we²txai¹na¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹. Hĩ¹na² o²la³kxi² ka³nxa³ha²ta² o²la³kxi² nxe³sxã³ ka³nxa³ha²ta³nũn³tãu³a² ta³lun²na¹tu¹wi¹.” E³ro²jah³la² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 33 A²nxe³na¹kxan²ta² hĩ¹na² ã³nxai³li² ka³nxa³ha²ta² ã³nxai³li² te²yã¹nxũn³tãu³a² ã³nxai³li² nxe³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² so¹lxi³ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txa² su²lhã³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.

34 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txa² su²lhã³ain¹yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³ wxa²nũ¹nx2tain¹tũ³ka³txai²na² wha³tin³kxain¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³sxã³ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ ka³la³ka³la²a² a²hã³ka³nai²na² wẽ³ha³lxa² a²nxẽ³ki³yu³hẽ³nãu³a² wã²nut¹te³ju²hẽ³li¹. Jãx¹te²hũ³na¹tũ¹xã¹. Wxa²wẽ³ha³lxa² nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nũ²a² yũ²ai¹nx3tho³li¹. Ya²la³tu³ wãn³txan²tu³ i³ye³a¹wi¹. Hĩ¹nã¹te²tu³ i²xi²sah²lxan³tho³li¹. Kxã³nãu³a² wxa²wãn³txi³nũ³su² i³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³nẽ³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹.” Yah³lxin¹jau³nũ³su² yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ hã²wxã³txa³ i²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

14

In³txa² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

1 Hã²wxã³txa³ sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² fa³ri³se²a² kãin²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²ha² yain³ya³si¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² sxi²ha² ã³wi¹yha³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹yha³te³na¹ an³txi³tũ³ka³txa² hãi³a² i²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹ i³ton³jah¹la² ã³tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²nãu³a² whãi²na¹ wan¹sxã³ i³ton³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i²kxi²nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²a² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te²a² i³wã³txi²te³nah¹lxi¹:

— Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nũ²a² i³ton³te²su² te²a² we²txi²kxai²nãn²tu³ wain³te²lã¹xã³? Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹txai²na² ĩh¹nxe³te²tũ²lhai¹na²? Nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹kō³nyhah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Yxã¹ta¹ i³wa²lũ³xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³ton³jah¹la² we²txi²sãn²nũ²la² ih³xi²si¹jau¹su² sa²si¹hã³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³ha²kxai³la¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Wxa²wẽ³sa² ta³nxa² wxa²po¹na² ta³nxa² nxe³te²a² kxĩh³nũ³xẽ¹na² i³yau³xẽ¹na² ã³nãu²ke³la³te²kxai³ i²kxai¹nhĩ¹na¹ wa³su³txi³ sa²sai¹xi²hĩ³nxã¹ji¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nũ¹? Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ i³wa²lũ³xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Yu³hẽ³nãu³a² yxau³nyhu¹ki³jau³su² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² yain³te³lhxã³ nũ¹nain¹te²nãu³xa² sa²kxai³lu² a²si³yxau³ka³txai²na² ã³wxe³ka³lo³a² so¹lxi³ te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jut³su² i²nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

8 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— In³txa² sa³nxe³la³kon³te³lhxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²si³yxau³ka³txa³ he³la³kai²na² ã³wxe³ka³lo³a² wxẽ³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹, a²nũ²a² hxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²te²a² i³kaix¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ wxã³kxa²yan³txi³sa³. 9 Wxã³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la²kxai³lu² wxãi²li² jah¹la² ha¹li¹ i³kaix¹so¹nx2ti³jah¹lo²kxai³lu² i³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. I³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na² yxau³ka³lo³ai²na²

ã³wxe¹lxi¹. Ì³sa²yxau³txu¹li¹. Jah¹lai²li² kãin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ju¹xa¹
ã³wxe³txu¹li¹.” Nxe³ain¹jau³su² ha²kxai³ kwa² ã³wxe³ka³lo³a² ãu²la²to³nha²ha²kxai³
ã³wxen¹tu¹wi¹. 10 Nxe³yãn¹ta¹ ã³wih¹xi¹nhĩ¹na² kwa² ã³wxe³ka³lo³a² yxau³sẽ¹li¹.
Nĩn¹kxai²nãn²tu³ kãin²jah³la² wxã²nxa³kxai²nãn²tu³ nxe²i³ye³kxi²nxain¹te³nah¹lxi¹:
Ya²ha³wi¹. Ti¹a² ã³wxe³ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² yxaut³txu¹li¹. Nxe³nxa²kxai²nãn²tu³
wxã³ain¹tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi²nxain¹tu¹wi¹. 11 Nxe³ju³kxai³lu² wxã²nãn²ta³
ĩ²li³te² ì³nxãn²ta³ wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²yu³hẽ³nãu³a²
yxau³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²yu³hẽ³nãu³a² yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
ĩ³kã²non³si¹nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ha²kxai³lu¹ sxi²ha² wa³kxẽn³yah³lai²na² ì³ye³kxi²jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxex³sa²lxi¹. A²nũ²a² ì³yain³kxi²te³lhxã³ ì³kaix¹so¹ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³
wxa²ya³lxi²nũ³ka³txi³su² ta³nxa² wxa²lon³txi³tãu³su² ta³nxa² a²nũ²a² yen³kxi³te²su²
ta³nxa² nxe³te²na² so¹lxi³ ì³kaix¹so¹ain¹txa³hẽ¹li¹. Tah¹ nĩn¹kxai²nãn²tu³ ì³wa²lũ³xi²sxã³
ì³kaix¹so¹nx2ti³nhyu¹tu¹wi¹. Nxain¹kxe³su² ù³yho³hi²nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. 13 Yxãn¹ta¹
a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² a²ha³lxu²ha² ai³te²a² yu³kan²ta³kxi²te²a² ye³han³te²a² nxe³te²
he³la³kxi³nãu³xa² ì³yain³te³lhxã³ si¹hin¹jau³su² ì³kaix¹so¹txain¹nũ³nhẽ¹li¹. Nxain¹kxe³su²
nxĩn¹tãu³a² hxi²kan¹txi³ ì³wa²lũ³xi²sxã³ ù³yho³hi²nxai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. 14 Nxĩn¹kxai²nãn²tu³
hxi²kan¹txi³ ù³yho³xi²nxai¹nxa³ha²kxai³ kxãn³ton³tãu³a² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² yxo²ha³kxa¹
ya³lu²sãn²ki³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ka³ten³su² ì³sa²yxau³xi²ki³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²
ù³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² wxã³ju³ta²nũ³a² ì³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yain³kxi²te²nãu³su² jah¹la² ì³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jut3su² tãu³a² wxã³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a²
Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³sxã³ yain³ka³lo³nũ³a² ã³wxe³te²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ì³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Wain³na³li¹. ã³wih¹sxã³ ã³wxe³te²la³ ke³la³ti¹. Nxe³ju³tai²li² ì³yau¹ũ³jau³xa²
ì³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³la² yain³txa² kãin²
we¹tũ²nhai¹. A²ya³lxi³nũ³ka³txa² ì³yain³si¹hain¹jau³su² ì³kaix¹so¹ain¹nũ²nhai¹.

17 Yain³ti²wa²kxa²wxe³hĩ¹na¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wxã³si¹hain¹jau³su²
ũ³sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Û³sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹: “Yã³hit¹jah³lhu¹li¹. Yain³txa² we¹ta³lun²na¹li¹.”
Ain¹jau³su² ain¹nũ²nhai¹.

18 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ wxã³ai¹nxa³nhai¹. A²yxo²ha³kxa¹ ì³ki³han³sxã³ e³ain¹nũ²nhai¹.
A²wi¹lhi¹nãn¹te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² kwẽn¹ta² so¹kxai¹na¹ha²kxai³ ì²te³lhxã³
nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

19 ã³su² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Po¹na² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³sxã³
kwẽn¹ta² so¹kxai¹na¹hẽ³li¹. Wi¹la³ tẽ³sxã³ ã³nxai³nha¹. Nxe³na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

20 ã³sa²nũn³te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Kwẽn¹tai²na¹ txu¹ha² so¹na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ wxã³nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

21 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sãn²nũ²la² ì³xi²nũ²nhai¹.
Ì³xi²nũ²la² a²wa³kxẽn³yah³la² ì³hen³txi³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³la²kxai³
ì³an³txi³sxã³ ì³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sxi²je³na² ã³wa³li¹sẽ¹li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³
yen³kxi³txa²te²a² sa²so¹nha²kxai³ yu³kan²ta³kxi²te²a² sa²so¹nha²kxai³ ye³han³te²a²
sa²so¹nha²kxai³ a²ha³lxu²ha² ai³te²a² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹. Wa³su³txi³ ai³txu¹li¹.”
Ain¹nũ²nhai¹.

22 Ye³jen¹nãu³a² a²sa³wi³sa² ì³xi²tãu³a² ì³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lã³.
Wxa²wãn³txa² ì³ye³kxi²san¹jau³xin³na² a²yxo²ha³kxa¹ we¹ta³lu²na¹li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²sxi²ha²
hai³txi³ ne³kxi³ha³wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

23 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxën³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Ha³lo²a²nãu³a² ai³txu¹li¹. Ain¹ka³tu³ a²nũ²a² i²li³te²na² i³ye³kxai¹nĩ¹nha²kxai³ sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹. Txa²sxi²ha² ã³ne³kih¹hain¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. 24 Yxãn¹ta¹ a²wi¹lhĩ¹na² i³kaix¹txai¹na¹tu³kã³txa² wxã³ai¹nxa³lho³li¹. Txa²yain³txi³su² i³wah³kã³nxe³kxi²sai²nxa³lho³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³si¹nhẽ³jau³su² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

25 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³li³sxã³ ã³nxa¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³kã³txa² i³hi¹txai¹nha²kxai³ ã³yi¹ka³tu³ ã³yo²o³tũ¹xi²sxã³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

26 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ã³si³tẽ³kxi²sa²ti³te³nain¹kxai²nãn²tu³ kwa²ã³si³tẽ³kxi²sain¹ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ ya²la³tu³tain¹kxai²nãn²tu³ a²wi³na² a²hã³ka³na² a²sxe³xa² a²wẽ³ha³lxa² a²lon³ti³tãu³xa² a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² nxain¹sxã³ a³lxi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nyhain¹kxan²ti³ txai²na² a³lxi² wa³to²hi²sain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ te²na² so¹lxi³ txa²sa³wit³su² tu¹wi¹.

27 Te²yã¹nxe³sxã³ i³hit¹sah²lxin¹kxai²nãn²tu³ i³ye³khãuh³lxa³thi¹txa²lxain¹ju³ta³nũ³su² ta³nxa² i³ya²lu¹txa²lxain¹ju³ta³nũ³su² ta³nxa² nxe³nxa²lxain¹ju³ta³nũ³su² yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wit³sa²yah²lxan³tho³li¹. 28 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² a²nũ²ai²li² sxi²ha² kĩn³thĩ³na² txon³te³lhã³ ain¹kxai²nãn²tu³ ã³si³wxe²nxa³ta³lxa¹ ũ³yo³hi²txã³nxa² hau³kot³sã²nhĩ³nx²na³li¹. Hã²wxãn³txa³ sxi²ha² kãin²thĩn³su² ta³nxa² kãĩ²nxa³thĩn³su² ta³nxa² hxi²ka¹nain¹thĩn³ta³ txo³nhĩ³nx²na³li¹. 29 Hau³ko³txa³ke³la³te²kxai³ sxi²ha² txon³ã³si³wxe³hĩ¹na¹ hxi²kan¹txi³ ta³lu²nhĩ³nx²na³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³wã³ka³si³xai¹nhĩ³nx²na³li¹.

30 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² sxi²ha² txon³ã³si³wxe³kxan²ta¹. Hxi²kan¹txi³ ta³lun²ye²nxa³wi¹. Hxi²kan¹ye²nxãn³ta²wi¹.” Nxe³ai¹nhĩ³nx²na³li¹.

31 Te²yã¹nxe³jut³su² ha³lo²a² a²si³yxau³kax³jah³la² sĩ³nã³xãn¹jah¹la² su²nhyu¹te³lhã³wxã³hĩ³nx²na³li¹. Wxã³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² wxa²hau³kot³sã²nhĩ³nx²na³li¹. In³txi³nãu³xa² ka³lxa¹txi³ 10.000 nxe³tũ³kã³txa² tẽ³kxai²nãn²tu³ ã³xa² 20.000 nxe³tũ³kã³txa² hxi²kan¹txi³ ã³wã³lxĩ³nyhe²nyhain¹kxai²nãn²tu³ a³li³sxã³ ne³khau²nyhai¹nhĩ³nx²na³li¹. 32 Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ã³wa³lxĩ³nyhe²nyhai¹nxa³kxai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² hãu²not³si¹hain¹jau³su² ũ³sa²si¹hã³ũ¹nyhai¹nhĩ³nx²na³li¹.

33 Te²yã¹nxe³jut³su² wxa²yen³kxa² a³lxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ sa³wi³ha³lxin³nxa²lxi³nxa³lho³li¹.

Sah²ne³ka² a²kah³ju³ta² ha³li³hxan³kxi²jau³su²

34 Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ sah²ne³ki³su² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³ yain³txa² ũ³sa²wi²si²ki³kxai²nãn²tu³ wi¹yain³kxi²ki³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²kah³ju³ta² sũ¹nxe³kxi²kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ãh¹lxi³sxã³ ã³kah³nxe³xi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. 35 A²nxe³ki³ai²na² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³ hai³sxa²nãu³a² ã³na¹xai³ki³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ hai³txi³ wi¹la³ wen¹si¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³to³ta¹ hãĩ¹nxe³sxã³ ha³lo²a² sa²yxu¹kxã³ki³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³na¹jau³su² ya²la³tu³ wi¹kõ³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

15

O³ve²a² wẽ³sa²ih³sa³tĩ¹kxi²jau³su²

1 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn²txa² ain³kxi²te³lhã³ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ũ³yo³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txi³su² te²a² ã³tĩ³i² kõ³nxe³ju³ta² kãĩ³te²su² te²a² ã³tĩ³i² nxe³tũ³kã³txa² ka³lxa¹sxã³ ã³tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² yxaih¹tẽ³txi³ ã³ye³kxi²ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² yxaih¹tẽ³txi³ ã³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a²nũ²a² ko³nxe³ju³ta² kã³te²a² ã³yain³kxi²te³lhã³ ã³si³tẽ³kxain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ã³yau¹ũ³jau³xa² ã³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²kxi²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²nũ²ai²na² o³ve²a² ka³lxa¹txi³ 100 nxe³tũ³ka³txa²a²wa³kxẽ³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhau³ko³tain¹tãu³a² o³ve²a²ka³na³ka³nat3sxã³ ha³lo²a² ih³sa³tĩ¹kxain¹nũ²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ o³ve²a²a²ka³lxa¹te²nãu³xa² ha³lo²a² ã³nũ²la² ih³sa³tĩ¹te²a² ã³ten³nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ã³te³nxĩ² ã³te³nxĩ² ain¹ka³tũ³ ã³sxã³ at3txi²nũ²la² sa²so¹xi²nũ²nhai¹. 5 Sa²so¹xi²te³na¹sa²tã³ka³la³hẽ¹nha²nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha² ã³xi²nũ²nhai¹. ã³xi²ka³tũ³ a²ka³lxa¹txa²sa²tã³nũ²kxi²xain¹nũ²nhai¹. 6 ã³xi²ka³tũ³ta¹ a²ya³la²nũ³ka³txa² ã³kaix1te³nah¹lxi¹: “Nxex3jah³lxi³wxi¹. O³ve²a² ih³sa³tĩ¹kxi²sa²kxai³tã² so¹xi²na¹li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ka³lih³khaix1sa³nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³ka³li³ha³sah¹lxi³wxi¹.” Nxe³ain¹nũ²nhai¹.

7 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² nũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² 99 nxe³tũ³ka³txa² wi¹lhĩn¹sxã³ yxau³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²nãu³ãn²tũ³ Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txa² oh³xan¹tũ³ka³txa² ka³li³hain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a² ka³na³ka³nat3sxã³ ã³ain¹ta³kxi²nha²sxã³ a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³na¹kxai²nãn²tũ³ ka³lih³ wa³to²hain¹tu¹wi¹.

ũ³yho³hi²ki³a² tĩ¹kxi²jau³su²

8 Te²yã¹nxe³sxã³ txu¹hai²li² ã³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³ai²na² tẽ³sxã³ ã³ha¹nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² ki³ka³na³ka³nat3sxã³ tĩ¹kxi²kxai²nãn²tũ³sxi²ha² whã²na¹ sa²kxĩx3sxã³ ã³h³wxe²txi³nũ²la² kã³in² ã³te³nxĩ²te²kxa³kxa¹tĩ¹kxi²ki³ai³tã² ã³ha¹txi²sxã³ so¹xi²hĩ³nx2na³li¹. Nxe³jut3su² nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹.

9 A²nxe³jut3su² tĩ¹kxi²ki³ai³tã² so¹xi²ka³tũ³ a²ya³li³nũ³ka³txa² txu¹ti³nãu³xã² ka³lxa¹txi³ã³nũ²kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ka³lih³ha³sah¹lxi³nxĩ¹. ã³yho³hi²ki³ai²na² tĩ¹kxi²sa²ki³ai³tã²so¹xi²na¹ni¹. Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³lih³ha³sah¹lxi³nxĩ¹.” Nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹.

10 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² kã³in²ka³li³hain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a² a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³na¹kxai²nãn²tũ³ kã³in²ka³li³hain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wẽ³sa² ih³sa³tĩ¹kxi²jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³lu¹ ã³h¹ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yxau³nũ²nhai¹. A²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yxau² a²wĩ³na² yxau² nxain¹nũ²nhai¹.

12 Ain¹nxa²ha¹te¹ ka³kaun³jah¹la² kã³in²nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wĩ³na³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wĩ³na² nxex3txi¹. Wxa²yen³kxa² wxa²hau³kot3sxã³ wã²nhũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹.” Nxai¹nha²kxai³yen³kxa² hau³kot3sxã³ wã²nhũ¹nũ²nhai¹. 13 Wã²nhũ¹nũ²la² hã²wxã³txa³ ka³kaun³jah¹la²sa²kxai³lu² yen³kxa² wxa²nũ²kxa²so¹nũ²la² ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² ai³nũ²nhai¹. Nxe³tãu³a²yen³kxa² wa³su³txi³ wxa²sa²ya¹txũ³nũ²nhai¹, ko³nxe³thin¹sxã³ yxau²xai³lha²kxai³lu¹.

14 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²ai²li² yain³txa² yai³nhxa³txai¹nha²kxai³ ha³lo²a² yxau²xai³tũ³ka³txa²whã²na¹ he³hain¹nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² heh³khaix1nxe³nũ²nhai¹.

15 Nxe³ka³tũ³ta¹ ha³lo²a² yxau³tũ³ka³txa² kwa²ã³ya³lxi³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹kwa³jan³ta² yxa³kxa² ã³yhait1si¹jau³su² ha³lo²a² ã³sa²si¹hã³nũ²nhai¹. 16 Nxa²ha¹te¹ũ³yhai¹tain¹tãu³a² he³ha²kxai³ yxa³kxa² yain³txa² yxo²kwain³to³nhũ²nhai¹. ã³yain³kxi²te³lhã³ ain¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ã³hũ¹nyhai¹nxa³nũ²nhai¹. 17 Ain¹jut3su²a²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²nxũ¹hain³nha²te³nah¹lxi¹: “Txa²wĩ³na² a²sa³wi³ha³lxa² yain³txa²kã³in² yũ³hxai²na²hẽ³na¹. Ain¹kxa²ha³tih³xan²tũ³ txai²li² heh³ja³lut2sa³nha¹.

18 Nxe³na¹ha²kxai³ ã³sa²yxau³sxã³ ã³na¹tũ¹xã¹, txa²wĩ³na² sxa³thĩ³na²sã¹.

Na¹ka²nān²tu³ ĩ³ye³ka²na¹te³nah¹lxi¹: “Wĭ³na² nxex3txi¹. Ko³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ kăi³ū¹ha¹ha²ka³ wxāi²na² ko³nxe³ti³ kăi³ūh¹nxa²ha¹ha²ka³ nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³nx2ta¹ju³ka³lu¹ hĭ¹nān¹te²tu³ wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nū³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹. Hăi¹sxă³ wxa²sa³wi³su¹xi²na¹tu¹wi¹: Nxe³ai¹na¹tū¹xă¹.” Nxe³nū²nhai¹. 20 Ain¹jau³su² ha²ka³ ĩ³sa²yxau³sxă³ ĩ³nū²nhai¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ u²lxĭ³xi²ti³ka³lu² a²wĭ³na²ka³lu² ĩ²ain¹tău³a² ye³khăuh³lxa³nha²yai¹nha²ka³ â³nih³sxă³ â³ne³khauh²kxi²ha²ka³ wxa²ye²ta³wau¹kxi²ha²ka³ ka³li³hain¹jau³su² ĩ³yo²sai¹la³kxi²ha²ka³ nxe³nū²nhai¹. 21 Nxa²ha¹te¹ wē³sa²ka³lu² ĩ³ye³kxi²ti³ăn¹jau³ka³lu¹: “Wĭ³na² nxex3txi¹. Ko³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ kăi³ū¹ha¹ha²ka³ wxāi²na² ko³nxe³ti³ kăi³ūh¹nxa²ha¹ha²ka³ nxe³nxa²ha¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹ha²ka³ wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nū³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹nū²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ a²wĭ³na² sa²ka³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³ka²na¹te³nah¹lxi¹: “Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wă²lai²na² wi¹khaix¹ka³lo³a² sa²so¹sxă³ ũ³whi²kxi² ya³lau³xa² ũ³hxi²wxe³kxi² a²yu³kxan¹ka³lo³a² ũ³yhu³wi²kxi² jah¹la² nxe³txain¹sĭ¹nhē³li¹. Sa²toh³xă¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 23 Yah³lxin¹tău³a² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²a² su²lhxă³ hĭ³jah¹lxi³hē¹li¹. Sa²kwxă³not3sxă³ sa²toh³xă¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 24 Txa²wă¹wē³sai³ta³lxi² kxă³nxai³tă¹ ya²lu²kxi²sa²te²nū³tū²hē³li¹. Yxăn¹ta¹ hĭ¹na² ka³ten³su² ĩ³xai¹nĭn²tai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yă³lhu² kăin² ĩ³yain³săn²ka³tu³ kăin² ka³lih³kĭ³tu¹wi¹.” A²wĭ³nu²ka³ nxe³nū²nhai¹. Nxe³ha²ka³ kăin² ĩ³ka³lxih³ â³si³wxe³ain¹nū²nhai¹. Hai³ni² sa²ha³te¹ti² yain¹nū²nhai¹.

25 Nxe³ain¹ti³ka³lu² a²sai³lah³la² hai³sxa² wa³kon³nū²nhai¹. Hă²wxăn³txa³ wa³kon³ta³lun²nū²la² ĩ³xi²nū²nhai¹. ĩ³xi²tău³a² sxi²ha² yau³so³nxi²tău³a² ĩ³wi¹lxo³kxi²nyhain¹jau³xa² ain³kxi² sa²ha³te¹ju³ta² ĩ²i² nxe³yain¹nū²nhai¹. 26 Nxe³ha²ka³la¹ a²sa³wi³sa² ĩ³kaix¹tū²la² sxi²hai²na² hai³nain¹ju³ta² ĩ³ye³kxi²nū²nhai¹. ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hain³ye²nxain¹nhai¹. ĩ³h¹nxe³tain¹si²lxi¹?”

27 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ĩ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³ka³lu¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tă² ĩ³xi²na²li¹. Wi¹lhin¹sxă³ ĩ³xi²ha²ka³ wxa²wĭ³na² sa²ka³lu² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²na² su²lhi¹sain¹jau³su² ĩ³ye³kxi²sain¹na²li¹.” Ain¹nū²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ ain³ka²na¹ha¹te¹ ĩ³ăn³tain¹ju³ta³la³ te³nain¹te²nu³sxa³ta¹. Nxe³ain¹jut3su² a²wĭ³na² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² a³li³xi²nū²la² win¹ta²te²lxi³ ĩ³ye³kxi²nū²nhai¹. Nxe² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tă² ĩ³xi²na²li¹. ĩ³ka³li¹ha³sē¹li¹.” Ain¹nū²nhai¹. 29-30 Nxa²ha¹te¹ a²sai³lah³la² ĩ³yxaih¹tē³txi³ ĩ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³ka³lu¹: “Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ wa³kon³kxi¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nxa²ha¹tău³a² ĩ³ye³kxi²san¹jau³xa² wet1txa²ha¹ju³ta² so¹lxi³ yū³te²sa¹wi¹. Yxăn¹ta¹ hĭ¹na² sa²ka³lu² wxa²wē³sai²li² wxa²yen³kxa² sa²so¹nū²la² sa²so¹hxat3tain¹nū²nhai¹. Txu¹ti³nău³xa² ko³nxe³thin¹ta³ka³lxi³nău³xă² wă²nhū²hxa³nyhain¹nū²nhai¹. Nxe³ai¹nha²ka³ ĩ³xi²nū²la² nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³yă³lhu² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²a² hĭ³lain¹si¹hin¹jau³su² ĩ³ye³ka²na¹nĭn²tai¹. Jă¹nxa¹ju³ka³lu² ka³pri²ta² wē³sa² jū¹nxe³kxan²ti³ ũ³sa²nxăn³ta¹ti²tu³wi¹, txa²yă³lxi³nū³ka³txa² ĩ³ka³lxih³nū³sĭn¹te³la³ku¹.” Ain¹nū²nhai¹.

31 Nxe³nxa²ha¹te¹: “Wē³sa² nxex3txi¹. Txa²sxi²ha² kan²txi³ yxau³yă³ha¹tu¹wi¹. Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² nūn³na³li¹. 32 Ain¹jut3su² kăin² ĩ³ka³lxih³hin¹ju³ta² wain³na³li¹. Wxa²lo³nai²li² kxă³nxa² ya³lu²kxi²nē³lha²ka³ hĭ¹na² ka³ten³ti³ yxau³ha²ka³ wi¹na³li¹. A²nxe³jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹sxă³ ih³sa³tĭ¹jah¹lai¹ta³lxi² ĩ³xi²na²li¹. Nxe³ha²ka³ wi¹na³li¹.” Ain¹nū²nhai¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16

Yen³kxa² hau³ko³tũ¹jah¹la² ko³nxe³ti³ kã³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la² kãin² yen³kxi³nhũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ yen³kxa² i²ũ³hain¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²wxe³ain¹nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ jah³lai²li² yen³kxa² wain³txi³ hau³ko³txa³ha²kxai³ ha³teh³nxãn³nxa² kãi³hxat3sa²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. Nxe³ju³tai²li² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² ne³nxẽn³kxai³lu² i³yau¹ũ¹hain¹nũ²nhai¹. 2 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³la²kxai³la¹ i³kaix1so¹te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹. Ko³nxe³kxan²ti³ sa²hau³ko³tin¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ju³tai²li² ten³sa²nxa³ha²kxai³ha³teh³nxãn³nxa² wxa²hau³kot3sã²nĩn¹ka³tu³ wa³kon³kxi²san¹ju³ta³ ne³ki³son³tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

3 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² hau³ko³jah¹lai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹: “Wa³kon³kxai¹na¹ju³ta² ne³ki³son³te³lhã³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ i^h1nxe³ta³ kãi³a¹lhon³ku² nxa¹nha¹. Nũ³kxũn³txi³ wa³ko³na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³ a²yo³ha² so¹lxi³ ai³nxũ³hai¹na¹ju³ta² ãu²lxa²to³nha¹ha²kxai³ nxa¹nha¹. 4 Nxe³na¹jau³su² hĩ¹na¹ i²a¹xã¹ te²yã¹nxe² we¹ta¹tũ¹xã¹. Wa³kon³kxai¹na¹ju³ta² ne³ki³son³na³na¹. Hã²wxãn³txa³ txa²ya³lxa³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³sain¹tũ¹xã¹.” Nxe³nha²nũ²nhai¹.

5 Nxe³nũ²la² a²nũ²a²nãu³xai²li² a²si³yxau³ka³txa² yen³kxa² kwa²ũ³hũ¹tũ³ka³txa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³kaix1te³nah¹lxi¹: “Nxex3txi¹. Txa²wã¹si³yxau³ka³txa² yã¹ta² yen³kxi³ta³ ã³hũ¹nxain¹thai¹li¹?” Ain¹nũ²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “A³se³to²na²jau³xa² tã³po²rẽ¹na² nẽn³ka³lxa¹txi³ 100 nxe² ã³sain¹na²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ti³ã¹n¹jau³kxai³lu¹: “Txãn¹nxai²li² ã³hau³ko³txã³nxai²la¹wi¹. Nxe³ta³nxã¹nxai²li² tã³po²rẽ¹na² 50 nxe² ka³lxa²nxa³tẽ³na² ã³wha²li¹txa²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

7 Nxe³nũ²la² a²ã³xah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxãi²na²sa¹ yã¹te²yen³kxi³ta³ ã³hũ¹nxain¹thai¹li¹?” Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹: “Tri²ka²ki³a² sa²kẽ³na² nẽn³ka³lxa¹txi³ 100 nxe² ã³hũ¹sain¹na²hẽ³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Nxex3sa²lxi¹. Sa²kẽ³na² 80 nxe² ka³lxa²nxa³tẽ³na² ã³wha²li¹txa²hẽ³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

8 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² ne³khen¹tai¹. Ki³ha¹kxi²sain¹kxan²ti³ ne³khen¹tai¹. Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txai²li² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³tãu³a² ne³khe¹khaix1xain¹te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² i³hit1tain¹tũ³ka³txa² kũ³we²ki²la² ne³khe¹ain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹.” Nxe³ain¹nũ²nhai¹.

9 Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ nxe² o²la³kxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ya²la³tu³ ã³wi¹hah³lxĩ³nxãn¹te²la¹xã³? 10 Ti³he¹nxa³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² jũ¹lxi³te²a² wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² wain³txi³ o²la³kxah¹lxĩ³nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ jũ¹nxe² ki³han³sxã³ o²la³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² ki³han³sxã³ o²la³kxah¹lxĩ³nũ³nĩn¹tu¹wi¹.

11 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²yen³kxi³khai³xa² wain³txi³ o²la³kxah²lxan³kxai²nãn²tu³ a²ha²jã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² yen³kxa² hxi²kan¹txi³ wain³txi³ o²la³kxah²lxan³so³li¹.

12 Wain³txi³ o²la³kxah²lxan³kxai²nãn²tu³ti² wi¹la³ wa³kon³yah³lxin¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ã³yho³hi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

13 A²nxe³jut3su² a²nũ²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxã³ nxe³te²na² wãn³txai²na² hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹ka³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² i³hĩ³ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ã³xai²na² a³li²ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² sa²yo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ã³xai²na² sa²yo²ã³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yo²we¹ta³nxa² yen³kxa²

kwa² ũ³ha¹kxi²ki³ju³ta³nũ³a² o²la³kxi²ta³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ kã³ki³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²li² ũ³yho³hi²txã³nxa² a³lxi²khai¹xai¹nha²kxai³ ĩ³wa³ka³si³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Ko³nxe³ti³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta² ya³ni³li³yah³lxi¹lxi¹. Nxe² wi¹le³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹: “Wain³txi³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹.” Nxe³jau³xa² ya³ni³li³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ wi¹lhin¹ki³lxo³nyhah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²ẽ¹na² e³yah³lxin¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi¹nxa²lxi³na³li¹. A³la³kxi²ha²kxai³ ten³nxa²lxi³xa³wi¹.

16 A²kxã³nxãn¹jau³xu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na² nxe³jau³xu¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta²li² hĩ¹na² yũ²na³li¹.” Nxe³nẽ³ti³ai¹ti¹tu³wi¹. Nxe³nẽ³lhĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na² ã³yxo²o³tũ¹sxã³ Sũ³na² yxo²ĩ²kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³ju³ta² yũ²na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² Sũ³na² wãn³txa² ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxã³ Sũ³na² yxo²ĩ²ain¹na³li¹.

17 Kxã³nãu³a¹ txa²wã¹ha³lo²ai²na² oh³nãn¹ko³nãu³a² yuh³nãn¹ko³nãu³a² nxe³sxã³ tĩ¹hxa³kxi²nẽ³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² a³lu²xa³jau³su² jau³kxan²ti³ hai³txi³ tĩ¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Wãn³txu¹ta²na² e³kxi²jau³xu¹ã¹nxe² we¹thxa³tu¹wi¹.

18 A²nxe³ju³kxai³lu² in³txai²li² txu¹ha² tĩ³na³ka³lxa² ã³nũ²la² txu¹ha² ta²ha¹ka³lxa² so¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹kxa² yã¹nxa² hxi²ki³lxo³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kã³ju³ta²la¹wi¹. Āh¹lxi³sxã³ in³txa² txu¹ha² so³sxã³ye²nhyu¹in¹kxa² ti¹a² sxã³nũn³te²a² so¹ye³nyhu¹in¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lxo³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kã³ju³ta²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

La²sa³rah³la² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

19 – Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yen³kxi³khaix1te²a² yxau³nũ²nhai¹. A²wã²la³ka³lo³a² a³lxi²ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ yain³txa² wi¹te²a² so¹lxi³ yai³nha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹.

20-21 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yen³kxi³txa²te²a² yxau³nũn³nũ²nhai¹. A²sxi²yxo²a² a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ yxo²sxa³to³nhũ²nhai¹. Jah¹la²kxai³la¹ ĩ³yau³xa³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa³ko³nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³ yain³txa² yen³kxi³jah¹la² wã³kon³kxe³su²: “Ã³yũ³xi²sa²te³ji¹xã¹.” Ain¹tah¹lxa¹ yain³txi³la³ ã³yũ³xai¹nxa³nũ²nhai¹. Nxe³yãn¹ta¹ wai³a³lxa² wxã³nũ²la² yau³xa³kxi²je³na² ĩ³tũn³ta³kxi²nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la² La²sa³ro³jah³lo²su² nũ²nhai¹.

22 Hã²wxãn³txa³ jah¹la²kxai³lu² ya³lu²nũ²nhai¹. Ya³lu²nũ²la² oh³xan¹tũ³ka³txa² wxã³sxã³ oh³nãu³a¹ A³bra³ãu²ah³la² yxaut3ju³ta² sa²so¹sũh³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³nũ² yen³kxi³jah¹la² ya³lu²nũ³nha²kxai³ sa²nĩ³kxain¹nũ²nhai¹.

23 Sa²nĩ³kxain¹ka³tu³ ha³lo²a² ko³nxe³khaix1ju³ta² kãin² ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹nxũ²nhai¹. Nxe³ain¹tãu³a² sa²yxo²ka²la¹nha²nũ²la² u²ju³ta² A³bra³ãu²ah³la² ĩ²ha²kxai³ La²sa³ro³jah³la² ã³ka³lu³sa²wxe³nha²kxe³su² ĩ²ha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹.

24 Nxa²ha¹te¹ ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹: “A³bra³ãu²ah³lĩ¹. Txa²wĩ³nĩ¹. Nxex3txe¹. Wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹le¹. La²sa³ro³jah³la² sa²si¹hã³txai¹nhẽ³le¹. ĩ³yau³xa² wxa²hxi²kũ³nha²sxã³ txa²yo²he³wax3sa³si¹hai¹na¹jau³su² nxe³na¹nha²we¹. Txai²li² khãuh³nha²khai¹nxa¹nha²we¹. Ha³nxe²a² a³lan²khaix1nx3nha²we¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

25 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Wẽ³sa² nxex3txe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yxau¹nhĩn¹nai³tã² yen³kxa² wi¹te²a² yũ²khaix1nĩ¹nha²kxai³ jah¹la²”

kāin² ye³khāuh³lxa³ti³ha²kxai³ nyha¹hin¹tai¹tu³we¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² jah¹lai²li¹ wi¹lhin¹sxā³ yxau³ha²kxai³ wxāi²na² khāuhx3nha²khaix1nxī¹nha²kxai³ ya³hin¹ti²tu³we¹.
 26 Nxe³kxa²yu³su² wxa²ha³lo²a² txa²ha³lo²a² wit3txa² a²ē¹na² ũ³tē³na² yū³te²ju²hē³le¹.
 Nxe³tē³na² a²nū²a² yxo²ha³ti³lhi³te²nū³a² hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³lhi³ai¹nxa³lho³le¹.”

27-28 Nxa²ha¹te¹ yen³kxih³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wī³na² nex3txe¹.
 Nxēn²nxān³kxai²nān²tu³ txa²sxi²je³nai³tā² sa²si¹hā³txai¹nhē³le¹. Txa²wā³tā³nāu³xa²
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³hxai²na¹hē³le¹. Wxā³sxā³ khāuh³lxa³ti³nain¹kxa²yan³txi³su²
 nxa¹nha²we¹. Nxe³ha²kxai³ wxā³si¹nyhai¹nxa³jau³su² ī³hen³txi³nyhu¹si¹nyhai¹na¹jau³su²
 nxa¹nha²we¹. Nxe³ha²kxai³ La²sa³ro³jah³la² sa²si¹hā³txai¹nhē³le¹.” Ain¹nū²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wxa²lon³txi³tāu³xa² Sū³na² wān³txa²
 ũ³wha³li¹txā³nxu¹tai²na² yū³ha²kxai³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa²
 yū³ha²kxai³ nxe³jau³xai²na¹ ain³kxain¹txai²lē¹.” Nxe³nū²nhai¹.

30 Nxa²ha¹te¹ yen³kxih³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wī³na² nex3txe¹. Kwa²nxi¹lxe¹.
 Ya³lu²tū³ka³txa² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³ wxā³ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² ain³kxi²nū²la²
 ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹la³kxi²nhai¹nhī³nx2na³le¹.” Ain¹nū²nhai¹.

31 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Nxe²nxa³we¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ũ³wha³li¹txā³nxu¹tai²na² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa²
 ain³kxai¹nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³ wxā³kxan²ti³
 ain³kxai¹nhī³nx2nxa³we¹.” Ain¹nū²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17

Ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ne³wā²na³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹yuh³xan¹ko³nāu³ai²na² hin¹ki³tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³si¹nhē³ju³ta²
 yū³hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ ko³nxe³ton³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ hxi²ki³su² te²lē¹.
 Ko³nxe³ton³khaix1nxe³tu¹wi¹. 2 A²nū²a² tah³lxa³kxa² sa²txe²khai¹nxe³ka³txa² tē³sxā³
 ī³ye³ta³kū¹nha²te²su² jah¹lan²tu³ ī³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxā³ ān³sa³nū¹ke³la³te²kxai³
 nxe³jah¹la² khāuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kāin²hī³nx2na³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nū²ai²na²
 kwēn¹ta² yxo²ī² ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sa²si¹hain¹jau³su²
 ī³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³ ko³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹
 khāuh³lxa³ti³ wa³to²hi²hai¹nhī³nx2na³li¹. 3 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wi¹lī²jah¹lxī³hē¹li¹.
 Wxa²wā³tā³xai²li² ko³nxe³ti³ kāi³ye²nxain¹kxai²nān²tu³ ī³kwai²kxi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxēn¹kxai²nān²tu³ ī³āin²ta³kxi²nha²kxai²nān²tu³ nxe³wā²na³txai¹nhē³li¹. 4 Nxe³ha²kxai³la¹
 ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²tāu³a² yau³ha¹li¹ yau³ha¹li¹ yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 hī³txain¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ī³āin²ta³lxī²nxain¹kxai²nān²tu³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹
 nxe³wā²na³txa²hē³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² yxo²ī²ki³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Kāin² yxo²ī²nxa²nha¹ju³ta² ten³sa²sī¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yxo²ī²sah¹lxin¹jut3tai²na² yain³txa³ki³a² mos³tar²ta²ki³a² ki³jū¹nxe²ka² yā¹nxi³la²sxā³
 jū¹nxe³ yxo²ī²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hī³a² a³mo³re²ra²nē³ka² nxe²ī³ye³kxah³lxin¹te³nah¹lxī¹:
 “A³mo³re²ra²nē³kāi³. Sa²ha³txu²kxa²sai¹nhat1sxā³ ī³ye³na² kāin²je³na² ũ³h³wī¹nha¹sē¹li¹.”
 Nhān¹kxai²nān²tu³ a³mo³re²ra²nē³kxai²li² ī³we²txa²lxī³hī³nx2na³li¹.

A²sa³wi³sa² wi¹kāi³jau³su²

7 Yxān¹ta¹ yxo²kāin²txi³nha²sxā³ āin³nyha¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Wxa²sa³wi³sai²na²
 hai³sxa² wa³kon³tā³nxa² o³ve²a² hau³ko³tā³nxa² nxe³hī³nx2na³li¹. Nxe³sxā³

ĩ³xi²nũ²la² nxe²ĩ³ye³kxai¹nhĩ³nxān¹te²la¹xā³? “Wxāi²thā²ta³ ĩ³yain³txa²sā²nhē³li¹.”
 Jau¹xai²na² ĩ³ye³kxai¹nhĩ³nxān¹te²la¹xā³? 8 Ti³he¹nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 nxēn¹te³nah¹lxi¹: “Yain³txa² ũ³txe³kxi¹sān²nũ²la² ũ³hũ¹sa²sā²nĩn¹ka³tũ³
 yain³ta³lun²na¹kxai²nān²tũ³ hā²wxān³txa³ txa²si³yo³na² yain³txa²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na²
 ĩ³ye³kxai¹nhĩ³nxa¹lxi¹, kwa²wa³kon³kxi¹nxa²jah¹lo²su² ha²kxai³la². 9 Nxe³jau³kxai³la¹
 ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹jau³su² wet1txain¹kxai²nān²tũ³: “Wi¹lxo³kxi³sa¹lxi¹.” Ain¹jau³su²
 wxa²sa³wi³sa² ĩ³ye³kxi¹te²sxa³yu²hē³li¹. 10 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 kwa²wa³kon³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ĩ³wa²lũ³xai¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²li² kāin²sa²nxa³wi¹.
 Wxa²wa³ka³lxi³nũ³a² so¹lxi³ nxe³te²si²na¹wi¹. ĩ³ye³kxi²san¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 sa²wet1te²si²na¹wi¹.” Nxēn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Ka³lāun³ta³kxi²sxā³ĩ³to³nain¹te²nāu³xa²we¹txain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²tĩh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³te³na¹
 Sa³ma²ri²a² ko³xa² Ka³li³le²a² ko³xa² wi³tān¹tĩh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². 12 Ai³tāu³ān²tũ³
 sxi²je³na² yxau³son³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tũ³ta¹ a²nũ²a² in³txi³nāu³xa²
 ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ a²sĩ³na² ka³lāun³ta³kxi²sxā³ ĩ³to³nain¹te²nāu³xa²
 ĩ³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Sxi²je³na² yxo²ka³teh³xa² ai³tāu³a² u²lxi³je³na²
 ā³yit1tain¹ka³tũ³ Je³su²jah³la² ten³sa²tā³ain¹tāu³a²ĩ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:
 – Je³su²jah³lĩ¹. Wxāi²li² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxe¹. Txa²ĩ³ta³ka³txa² wi¹lhin¹sxā³
 thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²sĩ¹nhē³le¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 14 Nxa²ha¹te¹ ĩ²kxain¹nũ²la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
 – Wā³nxĩn¹ta² si³yxau³jah³la²nāu³xa² ai³jah¹lxi³sxā³ wā²nā³ũ¹nha¹je¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² aun³txa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹tāu³a¹ wa³su³txi³ we²nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³te³na¹ in³txa² ka³na³ka³na³te²su²
 te²kxai³lu² we²nxĩ²ye²kxe³su² wā³li²ta¹hxai²hē¹la². 16 Wā³li²nũ²la² Je³su²jah³la² a²yen³na²
 ā³kxu²thu²kxa¹sxā³ ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:
 – Txa²wā¹sũ³na² wā³nxĩn¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxĩ¹nha²kxai³ we²txi²sa¹nha²kxai³
 wi¹lxo³kxi³san¹nhai¹. Ain¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – A²nũ²a² ka³lxa¹txi³ 10 nxe³sxā³ we²txai¹na¹li¹. Yxān¹ta¹ ka³na³ka³na³te²a²
 so¹lxi³ Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹la² so¹lxi³ ā³wā³lin²ju²li¹. 18-19 Jah¹la² so¹lxi³
 txa²nũ³ka³txi³sxa³kxan²ti³ ā³wā³lin²ju²li¹, Txa²wā¹sũ³na² wi¹le³kxi²te³lha³ku¹. Ain¹jau³su²
 ha²kxai³ ā³kxu²thu²kxa¹jxah¹la²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – ĩ³sa²yxau³sxā³ ĩx3txu¹li¹. Yxo²ĩ²sah¹lxin¹nha²kxai³ we²txi¹nx2ta¹ten¹tu³wi¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nũ³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² fa³ri³se²a²nāu³xa² ā³nhai¹tũ³te²nāu³xai²na²
 ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 – Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nũ³su² tāu³su² tāu³a² ĩh¹nxe³hĩ¹na²
 ā³si³wxe³te³ji¹wi¹? Ain¹tah¹hxai²hē¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 – Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³tan¹ti²wa³kxa² ĩ²yah³lxan³tho³li¹.
 21 Txa²wā¹ē¹na² so¹lxi³ ĩ²nha²kĩ³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²ye³na² ĩ²yah³lxan³tho³li¹. Nxe³jut3su²
 ha²kxai³: “Ti¹a² wxā²na³li¹.” Jau³xai²la³ tā³nxa²: “Ju¹xa² wxā³nai¹.” Jau³xai²la³ tā³nxa²
 nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah²lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 22 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Kxān³nāu³a² nũ³kxũn³sxā³ ā³wā³li²na¹ju³ta² ĩ²nx2ti³lxun¹nxa²ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 ĩ²syah¹lxan³tho³li¹. 23 Nxe³hĩ¹na² ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹: “Ti¹kxai²lxā²na³li¹.”
 Ain¹jau³su² tā³nxa²: “Nũ¹ka³nai²lxā²na³li¹.” Nxe³jau³tai²la³ tā³nxa² nx-
 ain¹kxai²nān²tũ³ ain³kxah²lxi³txa³hē¹li¹. 24 Ha³lai³xa² ha³lai³nĩ³kxai²nān²tũ³ ha³lo²a²

whāi²na¹ ī³ko²ko²kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wā³li²na¹ju³ta³nū³a²
a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ul²yxau³ain¹kxan²ti³ ī²kxi²sain¹tu¹wi¹. 25 Nxe³yān¹ta¹
wā³lin²nxa³ta³lxa¹ hī¹na² yxau³tū³ka³txa² a²hxi²ki³kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³sxā³
khāuh³lxa³ti³sain¹to³tu¹wi¹, en²txi³sain¹tū³ka³txa²su¹. 26 Kxā³nxi¹nu¹ta²na²
No³e²ah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nu¹ta² yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²kan³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a²
yā¹nxe³tu¹wi¹. 27 Jā¹nxe³hī¹nu¹ta²na² tū¹ka³txu¹ta²na² kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i²
kwa²i³na²kxi²nyhu¹i² txu¹ha² so¹kxi²nyhu¹i² txu¹ha² ū³hū²nyhu¹i² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³nyhu¹ain¹te³na¹ No³e²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² ā³wi¹nhū²la²
wē³ha²yau³xa² ā³ān³si³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe² wē³hā¹hūx³sa²kxai³ a²nū²a²
hāi¹nxe³ti³xa¹ ya²lun¹ta² hxan³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²a²
wah³nxi¹nxa³ti³wa³kxa² Txai²na² a²kan³sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹. 28 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹
kxā³nxi¹nu¹ta²na² Lo²ah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nu¹ta²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i² kwa²i³na²kxi²nyhu¹i² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹i² hai³sxa² ūh³wī¹i²
sxi²ha² txo³ni² ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 29 So³to²ma²thi³nu¹ta²na² Lo²ah³lu¹ta²kxai³lu²
a³li³hī¹na¹ oh³xa² wēh³ha²yau³xa² yā¹nxe³la²sxā³ ha³nxe² i³kxa² ah³hi² ēn³syo²fre²nū³xa²
i³kxa² ah³hi² nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wxā³ya²lun¹ta³lxa²
hxan³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 30 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² wah³nxe³sai¹nxa³ti³wa³kxa²
Txai²na² a²kan³sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹. 31 Nxe³hī¹na¹ a²nū²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³a¹
he¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² sxi²hē¹nāu³ai²na² wi²sxa³kxai²nān²tu³ ā³wih²xi²sxā³ so¹ju³ta³nū³a²
yū²nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni³txai²la¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hai³sxa³nāu³a¹
he¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² ā³wih²xi²ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni³txai²la¹.
32 Nxe³ha²kxai³ Lo²ah³lu¹ta²na² a²sxe³xa² ne³wā²yah³lxi³txa³hē¹li¹. 33 Te²yā¹nxe³ju³kxai³la¹
a²nū²a² e³te³nah¹lxi¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹na¹tāu³a¹
a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.”
Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹:
“Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹na¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² i³ya²lut¹sain¹kxan²ti³ yxo²i²a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.”
Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na²
ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 34 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ ka³nxa³ta²na² in³txa²
ha¹li¹ āu³xi²ya³tāu³a² ka³na³ki³ sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki³ ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹.
35 Nxe³ya³ha²kxai³ txu¹ha² ha¹li¹ nxū³sa² o²la³kxi²ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³
ka³na³ki² ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. 36 Nxe³ya³ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ hai³sxa²
tau³ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jau¹xai²na² ih¹nxi¹la²tan³te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la²kxai³ i³yau¹ū³jau³xa² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Ka³yxuh³xa² ya³lu²sxa³je³na² wa³lu³hxa² ā³nū²kxi²te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18

Tu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³su²

1 Ain¹nxa²ha¹te¹ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la²:

– i³nxū²kwai³lxū¹nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sa²tē³to³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xa²
i³yau¹ū³te³lhxā³ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³ha²kxai³lu¹:

– Sxi²hē¹nāu³ai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹
yuh³lxi³ti³hex¹ai¹nxa³nū²nhai¹. A²nū²a² yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³nū²nhai¹. 3 Nxe³ju³kxai³lu² txu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa²
sxi²je³nān¹ta¹ka³lxu³su² nū²nhai¹. A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ain³kxi²sē¹li¹. Kō³nxe³ti³ kâi³sain¹jah¹la² ĩ³wai³kxū¹sē¹li¹.”
Nxe³jau³xa² ĩ³ye³ye³kxi²to³nū²nhai¹.

4 Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Ta¹ka³lxai²li² ain³kxai¹na¹ju³ta³la³ ten³sa²nxa³nha¹. Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ nxa¹nha¹. 5 Nxe³sa²nxa³kxan²ti³nū¹ hxi²that3sain¹kxa²yān³txi³su² nxa¹nha¹. Kwa²ĩ³wai³kxū¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³nū²nhai¹.

6 A²nxe³jut3su² hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³thin¹kxan²ti³ ĩ³wai³kxū¹ye²nū²nhai¹.
7 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² nxe³te² hi²sen³kxai³lu² a²nū²ai²na² ĩ²sxā³ ā³yū³so¹te²nāu³xa² ya²la³tu³ ĩ³wai³kxū¹ain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxai¹txi³ a³lan²tāu³a² ĩ³kaix1to³hain¹kxan²ti³ ĩ³hxi²nū¹nū¹hain¹tu¹wi¹. 8 Wa³su³txi³ ĩ³wai³kxū¹ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ju³kxai³la¹ a²kan³sxā³ wā³li²na¹hī¹na¹ ti¹ai²nān¹ko³nāu³a¹ ĩ³nxū²kwa¹lxū¹nha²sxā³ Sū³na² ĩ³ye³kxi²sa²tē³to³te²na² ka³na³ki² te²a² yū³ye²tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txi³nāu³xa² ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² Sū³na² ĩ³ye³kxi²ya³jau³su²

9 Nxe³ha²kxai³la¹ yau³ā³xai²na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². In³txa² ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te²lā³na¹nha¹. Txai²na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²lā³na¹nha¹. Nxe²e³kxa²yā¹nxe³tū³ka³txa² ĩ³yau¹ū³te³lhxā³ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 – Nxe³nū²nhai¹. In³txa² ha¹lin¹ti³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹yha³nhū²nhai¹. Ā³ne³ka²ta¹te²a² fa³ri³se²ah³lo²su² nxe³ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹te²a² a²nū²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³jah¹la² nxe³ha²kxai³ nxe³ya³nhū²nhai¹. 11 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³ txa²nū² Txa²wā¹sū³na² yxo²ha³txe³ti³nha²sxā³ nūh¹e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹: “Sū³na² nex3txi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³khai¹xai¹nhxai²na²hē³li¹. Kāi³kxi²nyhu¹i² wain³ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹xa³i² tu¹ha² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi² nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ txai²li² ti³hex1te²txā³wi¹. Nxe³na¹kxa²yo³kxai³la¹ jah¹lai²li² a²nū²a² ũ³yho³hi²ki³kxa² so¹kxi²nē³jah¹lai²na² yā¹nxēn²nxa³wi¹. Ā³lxi³na¹wi¹. Nxe³jut3su² wi¹lxo³kxi²nha¹nha²wi¹. 12 Yxān¹tah¹lxi¹ txai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³na³ta³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² ĩ³yai³na¹ju³ta² ye³ha¹li¹ ā³na¹a¹ha²kxai³ yen³kxa² 10 nxe² so¹kxi²na¹ke³la³te²kxai³ ka³na³ka³nat3te²a² ũ³hū¹nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² fa³ri³se²ah²la² ĩ³ye³kxi²nū²nhai¹.

13 Ain¹nxa²ha¹te¹ ā³lxi³jah¹la² u²lxi³yxau³jah¹la² āin²ti³nha²sxā³ ā³kxu²thu²kxa² ai³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sū³na² nex3txi¹. Kō³nxe³khaix1te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kâi³a¹ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹.” Nxe³jau³su² nxe³nū²nhai¹.

14 Nxe²e³ta³lun²nū²la² jah¹la²kxai³lu² a³li³nū²la² ka³nxī²sxā³ ĩ³xi²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² nxe³wā²na³kxi²nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhin¹te²lot3sxā³ ĩ³nū²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ ā³lxi³jah¹lai²na² fa³ri³se²ah³lai²na² hai³txi³ nxēn²nxa³nū²nhai¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² a²kāin²jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwa¹no³tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³kāi²nxa³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² a²kāi²nxa³jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwa¹no³tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³kāin²te²lo³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² ha³lo²a² yxau²sa²tē³ju³ta³nū³su² ĩ³yau¹ū³jau³su²

15 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²wē³ha³lxa² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² wxa²ne³wxaix3te³lhxā³ tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ĩ²ain¹nxa²ha¹te¹ ĩ³hxi²ko²lain¹si¹jau³su² yxo²xūn³txi³ ĩ³kwa¹lxain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Ain¹jut3su² Je³su²jah³la² jut3sī²nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wēh³ha³lxa² tē³sxā³ wxā³ain¹ju³tai²na² ĩ³hxi²ko³lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wē³sai²li² a²wī³na² wān³txa² yxo²i²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² yxo²i²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū³nx2ti³tu¹wi¹. 17 Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³ai²li² i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yen³kxi³khai¹jah¹lo²su² i³yau¹ū³jau³su²

18 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²a² yau³son³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³wā³txi³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹lxi¹. Īh¹nxe² o²la³kxi²nha²sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ so¹kxi²h³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
– Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wi¹lhin¹te²su² san¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹jah¹lo²lxā²na³li¹. 20 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹txai²na² ain³kxi²to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Txu¹ha² ā³xa¹ka³lxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nū²a² i³su²lhā³nyhu¹txa³hē¹li¹. Yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nū²a² ko³nxe³te²lo³nyhu¹txa³hē¹li¹. Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³nu¹na² sa²nēn¹kxai¹nīn¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³ūh¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Sa³nxe³la³kon³sa³hī¹nān¹te²tu³ sa²yxo²wet¹sa²sai¹hxai²na¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxā³ a²nū²a² ā³xa² so¹kxi²nxa²si¹jau³su² kāi³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa²yo³ha²tē³sxā³ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na² wā²nhūh²xai³txai¹nhē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nū³a² yū³nxa²tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nxe² kāi³ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³sxā³ ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ āin²ta³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la³, kāin² yen³kxi³ha²kxai³la². 24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i²kxi²nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² kāin² yen³kxi³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. 25 Jā¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yxuh³xa² kāin²khai¹te²su² te²na² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xē¹na² ā³wih¹sxā³ ā³wa²to¹ti³he¹nxe³lhi³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² kāin² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ain³kxi²tū³ka³txan¹te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹ha³lo²a²nāu³a² a²nū²ai²li² yen³kxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²su² wi¹lhin¹sxā³ i²jah¹lo²su² ye²te²ju²hē³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²nū²a² yen³kxi³te²su² te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ki³sxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nū²la² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Nxex³txi¹. Txa²wā¹yen³kxi³khai³xa² ā³na¹sān²sī¹na¹ka³tu³ wxāi²na² so¹lxi³ ā³si³tē³la³kxi¹sī¹na¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29-30 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Ya²la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a² i²li³te²na² Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ā³na¹i² a²sxe³xa³ka³lxa² ā³na¹i² a²lon³ti³nāu³xa² ā³na¹ai¹ni² a²wī³na² ā³na¹i² a²hā³ka³na²

ã³na¹i² a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² ã³na¹ai¹ni² nxe³ain¹kxai²nãn²tu³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹te²na²
sa²kxai³lu² kãin² wa³to²hi²sxã³ ã³yho³hai¹na¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su²
a²kan³sxã³ wa³li²na¹hĩ¹na¹ ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³nũ³sxã³
kãi³ũh¹nx²ti³nũ³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² ã³yau¹ũ³to³jau³su²

31 Hã²wxã³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxi³sxã³ ãh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹kxi²nũ³sxã³
nxe³te²nãu³xa² nũh¹lxi³sxã³ ã³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxex³jah³lxi³wxi¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³
Sũ³na² wãn³txa² ã³hen³txi³te²nãu³xu¹tai²na² e³kxi²syen¹nyhain¹jau³xu¹jã¹nxe²
kãi³hxa³je²sain¹tu¹wi¹. 32 Nxe³ju³kxai³la¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² a²hxi²ki³kxai³lu²
ã³yãu³hũ¹nha²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹nũ²la² khãuh³lxa³ti³sain¹ni² ã³wa³ka³si³sain¹ni²
ye³ka³su³hẽ¹kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹. 33 Hã²wxã³txa³ ã³ta³lo³wait¹sain¹sãn²nũ²la²
ã³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Nxe³ka³tu³ hã²wxã³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxã³ ka³ten³su²
ã³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na²
a²si³yxau³tãu³khai³xa² ã³ne³to³ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Ye³han³nha²jah¹la² ye³we²txi²jau³su²

35 ã³ye³ta³lu²nain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tĩh³na² ã³nxai³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² Je³ri³ko²thĩ³na² yau³son³tãu³a¹ a²nũ²a² ã³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹la² yen³kxa² ai³nxũ³nyhu¹te³lhxã³ ã³wxe³e²nyhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha³nha²kxai³
hxi²kan¹txi³ yen³kxa² ã³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³ tĩh³na²
ne³ku²nxa² ã³yi¹ka³tu³ a²yen³kxa² ai³nxũ³sa²tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Nxe³ha²kxai³la¹
a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² wxã³yain¹ju³ta² ain³kxai¹nha²kxai³ ã³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹: ã³h¹te²tan³yah³lxi¹nhã¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ ã³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai²li² ã³wa²to²ka² wxã³tu¹wi¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ kãin² ã³kaix¹ti³ãn²jau³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹.
Nxĩ¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³kot³sẽ¹le¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ne³ka³ta²a² wxã³ain¹te²nãu³xa² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ka³nahx²nxe³sẽ¹li¹. ã³kaix¹txa³hẽ¹li¹. Ain¹jau³su² nxe² ain³kxi²kxan²ti³ kãin²
ã³kai¹xi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹.
Nxĩ¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³kot³sẽ¹le¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tãu³a² ã³yit¹ta²
ai³ain¹sxã³ jah¹la² ã³sa²so¹sxã³ wxã³si¹hain¹jau³su² ã³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³sa²so¹sxã³ wxã³ain¹nũ²la² ã³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– ã³h¹nxe³ju³ta³ kãi³ũh¹nxa²ha¹ju³ta³la³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ha²kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ye³we²txi³san¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ã³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Yxo²ĩ²sa¹nha²kxai³ hĩ¹na² ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹.

Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kwẽn¹tai²na¹ ye³we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³
Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi² Txa²wã¹sũ³na² ã³sa²nẽn¹kxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ye³we²txi²ju³ta² ã³ain¹tũ³ka³txa²
Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

19

Sa³ke²ah³lo²su² i³yau¹u³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³ri³ko²thi³na² wxa²li³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹ Sa³ke²ah³la² yen³kxi³khai³1jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ũ³yho³hi²ki³kxa² so¹kxi²nē³tū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

3 A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²ti³ten³khai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ kī³txi³ sa²nxū²nxa³ha²kxai³ i³hit2tain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹ai¹nha²kxai³ ā³yxe²ta³sin²thīn²te³lha³ta¹ ā³nhi²ka¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

4 Ai¹nha²kxai³lu¹ Sa³ke²ah³la²kxai³lu² ne³ka³ta²sxā³ ā³nih³nū²la² Je³su²jah³la² ā³wa²to¹tīh³na²nū³a² ā³yit1ta¹hxai²hē¹la². Ā³yit1tū²la² si³ko³mo²ra²nē³ka² i³ka³la³sxā³ yau³kxi²sxā³ wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³wa²to¹kxa² wxā³nū²la² sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Sa³ke²ah³lāi³. Wa³su³txi³ i³ka³nxi¹sē¹li¹. Wxa²sxi²ha² ā³wih¹ti³ten³khai³1sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ wa³su³txi³ i³ka³nxi²nū²la² i³ka³lih³nū²la² sxi²ha² tē³sxā³ ā³wih²xi²ta¹hxai²hē¹la². 7 Ā³wih²xi²nū²la² kwa²i²ain¹tū³ka³txa² a²yxo²wān³txi³su² nxe³te³nah¹lxī¹, hi³the³sot3tain¹te³nah¹lxī¹:

– Je³su²jah³lai²li² a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² sxi²ha² yxau³kxain¹nīn²ta¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²yen³kxa² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² wā²nhū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yen³kxa² ka³na³ka³nat3sxā³ i³ki³ha¹kxi²sxā³ kāi³kxi² so¹kxain¹na¹te²su² te²nān²tu³ yen³kxa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³ti³xa¹ ũ³hū¹xai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu²:

– Hī¹na²su² sxi²ha² thī¹nai²nān¹tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ā³wa²su¹tai¹na¹ju³ta² yū²na³li¹, A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su² ha²kxai³lu¹.

10 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³te²su² te²nān²tu³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tūh¹te³lhxā³ wxā³na¹hē³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ū³yho³hi²ki³a² ũ³hū²xai³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹tū³ka³txai²na²:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² wa³su³txi³ yau³son³te²ji¹xā¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ta¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ain¹tāu³ān²tu³ta¹ i³yau¹u³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

12 I³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– A²nū²a² ha³lo²a² yxau³nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la²kxai³lu² i³ye³nha²nū²nhai¹. I³ye³nha²te³nah¹lxī¹: “Ha³lo²a² u²ko³xa² a²si³yxau³kax3su²te²lo³sa²kxe³nū³su² ā³nxai³te³lhxā³ nxa¹nha¹. Nxe³sa³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ i³xi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³nū²nhai¹.

13 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² 10 nxe³te²a² ka³lxa¹txi³ i³kaix1so¹te³nah¹lxī¹: “Hī¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ũ³hū²xai³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ ai³na¹tāu³a² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹nū²la² yen³kxa² āh¹so¹kxi¹jah³lxī³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³xi²na¹hī¹na¹ i³hau³ko³ki³tu¹wi¹.”

Nxe³nū²nhai¹.

14 Nxe³tah¹lxa¹ ai³ain¹ka²si³yo³na² a²ka³lxa¹ti³khai³xa² sa²kxai³lu² i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ u²ko³xai²na² a²si³yxau³ka³txa² sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxī¹: “Jah¹lai²li² a²si³yxau³kax3su² sain¹sīn¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nxa³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

15 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² jah¹la²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² son¹sxā³ wā³li²nū²nhai¹. Wā³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ũ³yho³hain¹tū³ka³txai³tā² i³kaix1so¹xi²nū²la² ũ³yho³hi²ki³ai³tā² hau³kot3si¹hain¹jau³su² i³wā³txain¹nū²nhai¹. 16 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhī¹nān¹te²a²

ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ũ³hũ¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tũ³ hĩ¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³a² so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

17 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² kãi²nxa³te²a² ũ³hũ¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²li² wi¹wa³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hĩ¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe³je³na² a²sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wa³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

18 Nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē²ti²jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ũ³hũ¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tũ³ hĩ¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

19 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹wa³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hĩ¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wa³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

20 A²sa²wi³sa² ā³xa² tĩ³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ũ³hũ¹san¹ki³ai³tā² wā²la²ka³lo³a² wxa²wā³lāu²kxi²sā²na¹ka³tũ³ kan²txi³ ũ³ha¹a¹hē³li¹. Ki¹ai³ta³lxi²na³li¹. 21 Nxa¹ka³tũ³ta¹ wxāi²na² ha²ya³kxa² yen³kxa² a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wa³ko³nxā³kxan²ti³ a²nũ²a² yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ũ³whĩ¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxĩ¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxĩ¹nha²kxai³ yuh³lxi³nxa²ha¹hē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Wxāi²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxi¹.” Nxe²e²kxi³san¹jau³xi³na²sa¹: “Wxāi²na² sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² yen³kxa² a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wa³ko³nxā³kxan²ti³ yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ũ³whĩ¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹lxi¹.” Nxĩ¹jau³su² san¹ten¹tu³wi¹. 23 Nxe³na¹ju³kxai³lu²: “Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ki³ki¹ai²li² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³a² o²la³kxain¹tũ³ka³txa² ũ³hũ¹ai¹nxā³thai¹li¹? Nxĩ¹ke³la³te²kxai³ ĩ³na¹tāu³a² ki³ka³lxa¹ti³lo³nhĩ³nx2na³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

24 Nxa²ha¹te¹ kwa²wxā³ain¹tũ³ka³txa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ki³ka³na³ka³nat3sxā³ tē³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhē³li¹. Sa²so¹kxi²sxā³ jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxan³sxā³ ki³ai²na² hxi²tē³nha²jah¹la² ũ³hũ¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai²li² ki³ka³lxa¹txi³ 10 nxe²yũ³ten¹tu³wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

26 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “A²nũ²a² yen³kxi³te²na² āh¹kãi²non³sxā³ yen³kxa² ũ³hũ¹nyhain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa² jũ¹nxe² yũ³kxan²ti³ sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.”

27 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² ĩ³an³ta³kxi²sain¹tũ³ka³txai³tā³ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ai¹na¹ju³ta³nũ³a² ā³ten³sai¹nxa³tũ³ka³txai³tā² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē³li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ti¹ai²na² sun²tā¹jah¹lxi³hē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē³li².

Je³ru³sa³lē²thĩ³na² ā³yat1ā³wih¹jau³su²

28 ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² Je³ru³sa³lē²thĩ³nān¹tĩh³na² wa³lxa² ka³la³xi²ta¹hxai²hē³li².

29 Nxe³nũ²la² wā³la² o³li³ve²ra³kat3su² ya³son³ta¹hxai²hē³li². A²nxe³ti³wa³kxa² sxi²jen³txa² thĩ³nha¹li¹ wā³la³ka³txa² yxo²yxa³ta¹hxai²hē³li². Nxe³thĩn³txa² Bet3fa³je²thĩn³su² ha²kxai³ Be³tān²ya³thĩn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³li². 30 A²nxe³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

– Sxi²je³na² ha³ti³hi³nāu³a¹ ai³jah³hē³li¹. Ya³hin¹kxai²nān²tu³ ju³mēn²ta² ka²va¹lhũ³nān²ta² wē³sa² nxe³te²a² sa²tai³kxa²wxe³sain¹te²a² ĩ²yah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² ā³ka³ti³ya³ai¹nhxai²nxa³hē³li¹. Nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²so¹jah³hē³li¹. 31 Nxe³ya³hin¹te³na¹ a²nũ²a² nxe² ĩ³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³: “Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ sa²ta²la³kxah³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ ĩ³wa²lũ³xain¹ya³hin¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la²”

a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hã³sain¹sĩn¹na²li¹.” Nxe³txain¹ya³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ ã³nxai³yah³nũ²la² ya²la³la¹ Je³su²jah³la² e³kxi²ya³jau³xa² yã¹nxa²sxã³ha³lo²a² ĩ³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxi²ya³tãu³a² ju³mẽn²ta² wẽ³sa²a²wa³kxẽ³nxa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nxain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hã³sain¹sĩn¹na²li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe² ĩ³ye³hau³ko³tũ²la² ju³mẽn²ta² wẽ³sa² sa²so¹sxã³ ã³nxixi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³xi²ya³tãu³a² wã²la²ka³lo³a² so¹sxã³ ũ³ka³ti³hẽt¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³Je³su²jah³la²kxai³ ã³ka³ti³ya³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Nxe³nũ²la² ju³mẽn²ta² ã³ka³ti³ya³sxã³ai³tãu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²kxai³lu² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² tẽ³nũ²la² tĩh³na²ũ³ha¹sxa²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 37 Nxe³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ya³son³nũ²la²o³li³ve²ra³ka³txa² a³ka³nxe³te³lhxã³ tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹khai³nxẽ³tũ³ka³txa²ã³nhe²kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²ju³ta² ĩ²ai¹nha²kxai³ka³li³hain¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 38 Nxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹tũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³yxau³ain¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²jah³lxi³hẽ¹li¹. A²sa³wi³ha³lxi²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³la² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹tũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³yxau³ain¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²jah³lxi³hẽ¹li¹. A²sa³wi³ha³lxi²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³la² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹tũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³yxau³ain¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²jah³lxi³hẽ¹li¹. A²sa³wi³ha³lxi²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ĩ³kwai²kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lãi³. Wxa²sa³wi³ha³lxa² ka³nahx2si¹hai¹nĩn¹jau³su² ĩ³kwa³na³txai¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³ka³nahx2ain¹ke³la³te²kxai³ txah³lxa³kxa³txa² sa²kxai³lu² ĩ³kaix1txai¹nhĩ³nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹jau³su² ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ĩ²sxã³ nãn³jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ten³sa²tã³te³na¹ kãin²ĩ³ãin²ta³kxi²nha²ha²kxai³ ĩ³nãn³ta¹hxai²hẽ¹la². 42 ĩ³nãn³te³nah¹lxi¹:

– Je³ru³sa³lẽ²tũ³ka³txi³ ĩ³nxãi³. Kõ³nxe³ton³khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na²sa²hãu²no³nx2ta¹ju³ta² yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²yah³lxi³hĩ²nxa³lxi¹.

43 Yah²lxa³nha²kxai³ ye³jen¹na² kõ¹kõn¹nũ³ka³txa² wxã³sxã³ ã³ki³wa³nũ³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tũ³ hxi²kan¹txi³ a³li³si³kxah¹lxan³tho³li¹. 44 Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tũ³ti²wxa²nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ sun²tã¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³ha² txah³lxa³kxa²ũ³hẽ²ta²ka³la³yah³lxin¹ki²a² yo²ha³kxa¹ sa²nai¹ã³ain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² kwẽn¹ta²wxã³nũh¹nx2ti³ju³ta² ã³ne³wxe³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Yah²lxa³nha²kxai³ ye³jen¹na² kõ¹kõn¹nũ³ka³txa² wxã³sxã³ ã³ki³wa³nũ³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tũ³ti²wxa²nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ sun²tã¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³ha² txah³lxa³kxa²ũ³hẽ²ta²ka³la³yah³lxin¹ki²a² yo²ha³kxa¹ sa²nai¹ã³ain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² kwẽn¹ta²wxã³nũh¹nx2ti³ju³ta² ã³ne³wxe³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ o²la³kxi²jau³su²

45 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² a²nũ²a² yen³kxa³so¹kxi²nyhu¹tũ³ka³txa² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ka³tũ³ta¹ a³li³si¹jau³su² yo²xũ³txi³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha² ĩ³ye³kxi²sah³lxin¹thĩ³nai²la¹wi¹.” Nxe³jau³su² tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² kãi³kxi²tũ³ka³txai²na² a²sxi²sin²ta²wi¹. Nxe³thĩn³su²sa²ne³yax1jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² a²nũ²a² yen³kxa³so¹kxi²nyhu¹tũ³ka³txa² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ka³tũ³ta¹ a³li³si¹jau³su² yo²xũ³txi³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha² ĩ³ye³kxi²sah³lxin¹thĩ³nai²la¹wi¹.” Nxe³jau³su² tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² kãi³kxi²tũ³ka³txai²na² a²sxi²sin²ta²wi¹. Nxe³thĩn³su²sa²ne³yax1jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² a²nũ²a² yen³kxa³so¹kxi²nyhu¹tũ³ka³txa² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ka³tũ³ta¹ a³li³si¹jau³su² yo²xũ³txi³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha² ĩ³ye³kxi²sah³lxin¹thĩ³nai²la¹wi¹.” Nxe³jau³su² tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² kãi³kxi²tũ³ka³txai²na² a²sxi²sin²ta²wi¹. Nxe³thĩn³su²sa²ne³yax1jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ

su²lhã³te³lhã³ o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 48 Ain¹tah¹lxa¹ ã³si³tẽ³kxi²tũ³kã³txai²li² kãin²ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³hxi²ka¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

20

Je³su²jah³la² hxi²kan¹jah¹lo²lo³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³tãu³a²tũ¹kã³txai²na² an³txi³tũ³kã³txai³ta³lxi² ã³nũ²kxi²nũ²la² aun³txa² tũ³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²sa³. 2 Tĩ³ain¹nũ²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– İh¹jah¹lo²ta³ i³sa²si¹hã³nxa²lhai¹li¹? İh¹nxe² i³hxi²ka¹txa²hĩ³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yau³xã³lxi³jau³xa² i³wã³txi¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wi¹. 4 Jo³ãu²

Ba³tis²jah³lai¹tã² sa²kxai³lu² a²nũ²a² tẽ³sxã³ i³ye³na² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² İh¹jah¹lo²ta³ i³sa²si¹hã³ain¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³nu²khai³xai²la³ ta³nxa² a²nũ²khai³xai²la³ ta³nxa² nxe² i³yau¹ũ³jah¹lxi³txa²sã²nhẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ hit³the³so³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– İh¹jau¹la³ta³ i³wa²lũ³xi²kĩ³te³ji¹? Kĩ³sa²kxai³: “Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³ain¹nĩn²tai¹.”

Nxe³kĩ³jau³su² nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ i³wa²lũ³xi²nẽ³te³nah¹lxi¹: “Wain³na³li¹. Yxo²i²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Nẽn³jau³su². 6 Nxe³yãn¹ta¹: “A²nũ²a² hi²sen³su² sa²si¹hã³ain¹nĩn²tai¹.” Nxe³kĩ³jau³su² nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ ã³si³tẽ³kxain¹tũ³kã³txa² hi²sen³su² txah³lxa³kxa² hxi²tẽ³nha²sxã³ wha³tin³kxi²nẽ³lain¹tu¹wi¹, Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² ye²yhai¹nha²kxai³lu¹.

7 Nxe³ye²yhain¹jau³su² ha²kxai³ an³txi³tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– İh¹jah¹lo²ta³ i³sa²si¹hã³ain¹te²la¹ku² sĩ¹na¹nhai¹. Ko³nxe³sĩ¹nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³kxai²nãn²tu³ i³sa²si¹hã³sa³jah¹la² i³yau¹ũ³nx2ti³nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kã³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

9 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hai³sxa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxa²na²

u²va²tẽ³kxa² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ã³xa² wi¹wa³kon³si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹nũ²nhai¹. Ain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ã³nxai³nũ²nhai¹.

10 Hã²wxãn³txa³ ã³kĩ³i²tãu³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa² wã²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ sa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³lu² kãĩ³ye²ha²kxai³

wã²nhũ¹nyhai¹nxa³ke³tu³ hãĩ¹su²la³kxa² sa²wa²nyhain¹nũ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ã³xa² yain³ta³ka² wã²nhũ¹nyhu¹si¹jau³su² sa²si¹hã³xi²nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ sa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³lu² i³wait¹txi²ha²kxai³ ko³nxe³ti³ i³ãu²lxi²to³tha²kxai²

nxe³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ wã²nhũ¹nyhai¹nxa³ke³tu³ sa²wa²nyhain¹nũ²nhai¹.

12 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ã³xa² sa²si¹hã³xain¹ta¹ hai³txi³ wet¹txai¹nxa³ha²kxai³ i³su²lain¹sxã³ kãin² i³yĩx1tot3sxã³ so¹sxã³ ã³na¹ai¹nha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹. 13 Ain¹nxa²ha¹te¹

a²wa³kxẽn³yah³la²kxai³lu² wã²nxũ¹hãĩn³nha²te³nah¹lxi¹: “İh¹nxe³ta¹lhon³kũ². Nxa¹nhai¹. Āh¹ hĩ¹na² nũ¹ta²wẽ³sa³khai³xa² i³sa²si¹hã³a¹tũ¹xã¹. Jah¹lai²na² so¹lxi³ yũ³na¹kxa²

a³lxi²na¹kxa² sa²nẽn¹kxain¹kxi³sã¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

14 Yxãn¹tah¹lxa¹ sa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³ wxã³yai¹nhĩ¹na¹ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹wa³kxẽn³yah³la² ki³lha³lxa² wxãn³na²wi¹. İ³su²lhã³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ hai³sxa² so¹kxi²kĩ³tu¹wi¹.” Nxe³lain¹jau³su².

15 İ³su²lĩ³ya²lut1sxã³ sa²tã³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ain¹jut3su² ha²kxai³ a²wa³kxẽn³yah³la² i³xi²tãu³a² İh¹nxe³ta³ kãĩ³te³ji¹wi¹? 16 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. A²wa³kxẽn³yah³lai²na²

hi²sen³kxai³lu² i³xi²kxai²nãn²tu³ tũ¹kã³txai²li² sun²tã¹sãn²ka³tu³ nũ³kã³txi³

ã³xa² sa²si³wẽ³no³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
ain³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxì¹:

“Txah³lxa³kxa³txa² a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³ka³txai²na² o³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹sxã³
so¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹ain¹ka³txa² kwẽn¹tai²na² si³ka³lah³ã³ka³khai³xa²
hxi²kan¹khai¹nxe³ka³txa³lã²na³li¹.”

Û³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²li² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.

18 Nxe³ha²kxai³la¹ txah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tã³yu³to³kxai²nãn²tu³ kãin²
ã³nĩ¹to³ta³lxì³hĩ³nx²na³li¹. Yxãn¹ta¹ txah³lxa³kxa³txai²li² ã³hi³sã³nhe¹ta²lxì³kxai²nãn²tu³
sa³txe¹ha²kxai³ ã³ya²lu¹txa²lxì³hĩ³nx²na³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³lo²a² a²wa³kxẽn³yah³la² ù³yho³hi²ki³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxì³su² tũ³ka³txi²su² te²a² wã³nxĩn¹ta²
si³yxau³ka³txe²nãu³su² te²a² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹jau³su² a³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²:

– Wã²nũ³so¹sxã³ ù³tĩ¹kxi²ki³te²ji¹xã¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²nũ²a²nãu³xa² yuh³lxain¹jau³su²
hi³ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ hãì³a² wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³ha²kxai³la¹ kãin²
i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kwa³na³ain¹te³nah¹lxì¹:

– Jah¹lai²na² wãn³txa² hãì³a² ain³kxi¹jah³lxì³hẽ¹li¹. Wi¹lhin¹ki³lxo³nxe³jah³lxì³hẽ¹li¹.
Nxe³sxã³ ki³han³jau³su² e³kxai²nãn²tu³ i³hen³txi³sah¹lxì³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
Ro³ma²no² a²si³yxau³jah¹la² i³ye³kxai¹na¹ka³tu³ ù³tĩ¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxa²ha¹te¹ sa²si¹hã³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lãì³. Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxì¹. Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxì¹.
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ i³yau¹ũ³ai¹nhxai¹nhẽ³li¹. A²nũ²a² i²li³te²a²
ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khai¹kxan²ti³ wxãì²na² yuh³lxì³jah¹lo²sxã³lxì¹.

22 Nxi¹nha²kxai³ wãn³txa² wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ũ³sah¹lxì³sĩ¹nhẽ³li¹. Ro³ma²no²
nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ù³yho³hi²ki³ai²na² ù³hũ¹ain¹ki³ta³nxa²
hãì¹nxã¹ta³nxa² ih¹nxe² wain³txi³ kãì³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³xa² a³la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

24 I³ye³kxi²te³nah¹lxì¹:

– Û³yho³hi²ki³a² wã²nã³ũ¹sya¹hẽ¹li¹. A²nũ²a² ye³na² ù³wha²li¹lain¹kxe³su² te²a²
ih¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? Ih¹te²a² a²i³lxì³su² ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
i³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²i³lxì³su² ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ù³hũ¹yah³lxì¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
a²yen³kxi³khai³xa² ù³hũ¹yah³lxì¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxì³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³ju³kxai³lu² wain³txi³ i³wa²lũ³xi²ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxau³yai¹nha²kxai³
hxi²kan¹txi³ i³ki³han³si¹hai¹nxa³ha²kxai³ hãì¹sxã³ ka³nahx²sxã³ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ya³lu²te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a²
yxò²i²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xa² ã³nhait¹tũ³ka³txa² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxì¹:

– Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nẽ³jah¹lãì³. I³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nẽ³te³nah¹lxì¹: “In³txi³su²

ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³ a²wē³ha³lxi³khai³xa² yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxai³tā² so¹nyha¹txai²li¹, a²lon³ya³lu²jxah¹la² ta²ha²wet¹si¹jau³sa¹.” Moi³se²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 29 Nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³ain¹nū²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a² txu¹ha² so¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ ye³jen¹na² ya²lu²nū²nhai¹. 30 Nxe³ha²kxai³ wē³sa² yū²nxa³ha²kxai³ a²lon³yah³la² so¹nū²nhai¹. Nxe³nū²la² in³txa² ya³lu²nū³nū²nhai¹. 31 Hā²wxān³txa³ a²lon³na² ā³xa² so¹kxi² ya³lu² nxe²xai³sxā³ a²lon³ti³tāu³xa² ya³lun¹txa²hxan³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wē³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³nū²nhai¹. 32 Hā²wxān³txa³ txu¹hai²na² ya³lu²nū³nū²nhai¹. 33 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ki³tāu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ĩh¹te²la³ta³ in³txa² wē³sāi¹ah³lo²khai³su² hĭ³te³ji¹wi¹, a²yo²ha³kxa¹ so¹nha²xai³ain¹na²ha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Yuh³xan¹ta³nū³ka³txa² in³txa² txu¹ha² so¹nyhai¹nhxai²na²hē³li¹.

35 Ai¹nha²kxai³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²nū²a² sa²yo²we¹txain¹te²a² ka³ten³su² ti³hi¹ta¹nhĭ¹na¹ so¹nyhu¹kxi³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹ta² nū³ka³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹xa³ha²kxai³ ya³lu²ju³ta² yū²nxa³ha²kxai² nxain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹xain¹tu¹wi¹. Ya³lu²xain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xain¹ju³ta² yxau²sa²tē³ai¹nha²kxai² nxain¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su² ti³hi¹ta¹nha²kxai³lu¹.

37 Kxā³nxu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² ĩ³yau¹ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nū²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxe³su² ĩ³yau¹ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Wān³txu¹ta²na² hi³a² nxā³nxa² ka³ten³nxā³nxa² ĩ³sa²tē³kxan²ti³ ĩ³hxa³txa³kxe³su² nxe³jau³xu¹ta²nān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa¹na² A³bra³āu²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hĭ¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³jau³su² ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki² jah¹lo²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹. Kxā³nāu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxān²tu³ hĭ¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ye²nx²tain¹na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wain³txi³e³i¹lxi¹. Ain¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².

40 Āu²lxa²to³nha²kxai³ ĩ³wā³txain¹kxe³su² ha²kxai³ hāi¹nxa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Kris²tu³jah¹la² a²si³yah³lo²nu¹ta²na² nxe³jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. “Kris²tu³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³ai²la¹wi¹.”

Ain¹jau³su² hxai²na²hē¹li¹. 42 Ain¹ta¹ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² hain³jau³xu¹ta²nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²yo²wān³txi³kxai³lu² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: ‘Txa²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³txu¹li¹.’

43 Nxĭn¹kxai²nān²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²yu³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot³sxā³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹: ‘Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxai²hē¹li¹.’”

Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ta¹hxai²hē¹li¹. 44 Jā¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²yo²wān³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³sxā³ a²ta²lhot³hĭ³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² ĩ³yau¹ū³jau³su²

45 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²yo²o³tū¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su² tū³ka³txa² wi¹lĭ²jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³tū³ka³txa² hi²sen³su² wā²la² a²lu²ka³lo³a² ũh³wih²kxi²nha²nū²la² a²nū²a² hxi²kan¹te²sa²ye²kxe³su²

yxō²kwai³no³tai¹nhxai²na²hē³li¹. Tīh³na² sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lo³tīh³na² ā³nxai³tāu³a²
wxi²kan¹te²sa²si¹nyhain¹jau³su² yxo²kwai³no³tai¹nū³nhxai²na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa²
ā³nū²kxi²thī³nai²na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²nēn¹nha²khaix¹nxe³te²a² ā³wxe³ka³lo³a²
yxō²kwai³no³tai¹nha²kxai² a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³
nxe³tāu³a² te²yā¹nxe³sxā³ ā³wxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khaix¹nxe³ta² ā³wxe³ka³lo³a²
yxō²kwai³no³tai¹nha²kxai² nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³li¹. 47 Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha²
wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxa³ kâi³so¹kxi²te³lhxā³ nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³ain¹tāu³a²
Txa²wā¹sū³na² yau³ka³lxa¹txi³ wi¹le³kxi²ki³lxo³xai¹nhxai²na²hē³li¹. Ain¹ta¹
ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. Kxān³nāu³a¹ kō³nxe³khai¹nxe³sxā³ i³yī¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
nxe²kâi³ai¹nxa³tū³ka³txa² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nu¹hain¹ju³ta² kū³we²ki²la² kâi²nxa³lho³li¹.
Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21

Txu¹ha²yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

1 I³ye³ta³lun²nū²la² a²nū²a² yen³kxi³te²nāu³xa² i²ta¹hxai³hē¹la². Kai²syē¹na²
ū³yho³hi²ki³a² ū³whi¹ye²tū³ka³txa² yxau³sxā³ i²yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
yen³kxi³khaix¹te²a² wxā³nū²la² ki³ka³lxa¹txi³ ū³whi¹ye²ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ain¹tāu³a²
txu¹ha¹ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa² wxā³nū²la² ki³jū¹lxi³ki³a²
ki³ha¹li¹ ū³whi¹ye²ta¹hxai²hē¹la². 3-4 Nxe³ju³kxai³lu² i²nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— I²sah¹lxi³sā²lxi¹. Ta¹ka³lxi²li² ki³kâi²lxi²nxa³kxe³su² kxan²ti² Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a² a²yo³ha² kâin²ye²na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² a²yo³ha² kâin²ye²nxa³wi¹.
Nxe³ju³ta²li² yen³kxi³tū³ka³txa² a²wā³kon³ki³a² so¹lxi³ ū³whi¹ye²ain¹na²li¹. Yxān¹ta¹
ta¹ka³lxi²li² hâi¹ki³li³ ū³whi¹ye²na²li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yo³ha² kâin²ye²na³li¹, ta¹ka³lxa²su¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na²sxi²ha²a³lun²ta²hxa³kxi²te³lhxā³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² i²nū²la²
e³lxi³ain¹te³nah¹li¹:

— Txah³lxa³kxa² wi¹lū³hē¹ti² wi¹lū³wha²li² nxai¹nīn²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— I²sah¹lxi³sā²lxi¹. Txah³lxa³kxa² wi¹lhau³kot3thēx¹je¹nxain¹nīn²ta¹. Nxe³kxan²ti³
kxān³nāu³a² txah³lxa³kxa² a²yo²ha³kxa¹ sa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Hai³txi³ ka³tha¹li¹
ā³ne³hē²kxi²ka³txa² yū²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a²nū³a²kō³nxe³ton³kxi²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ i³wā³tain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³la² i³tih³nxe³sa²jah¹lāi³. I³yau¹ū³sa²sīn¹nhē³li¹. I³h¹nxe³hī¹na²
sa²nai¹ain¹te³ji¹wi¹? I³h¹nxe³ti³wā³kxa² yau³son³sxā³ wi¹kō³nha²hī³ki³te³ji¹wi¹?
Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹li¹. I³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³ta¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
ka³lxa¹te²a² wxā³sxā³ ki³han³jau³su² e³yah³lxi³te³nah¹li¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³jau³su² e³yah³lxi³to³hi²: “Hī¹na² wxā²na³li¹.”
Nxe³jau³su² e³yah³lxi³to³hi² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ wet1txai¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
9 Jā¹nxa¹jau³su² ti¹na² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²na² kâin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³
su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹ u²tāu³ai³tā² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai³tā² kâin²
ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³ su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
i³yu³lyhah³lxi³txa³hē¹li¹. Ya²la³lyau³su² kxan²ti³ hai³txi³ hī¹nān²tu³ ha³lo²ai²nān²tu³
ne³ki³so³nx3tho³li¹.

10 Nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³kã³txa² a²nũ²a² nũ³kã³txi³ ã³xa² a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³ ã³xa² a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³nyhain¹tu¹wi¹. 11 Ha³lo²a² kxĩh³nxa² sa²wi¹win¹nũh¹lxi²ha²kxai³ i³ta³ka³txa² kãin² wxã³nũh¹lxi³ha²kxai³ a²nũ²a² sxi²je³na² ka³lxa¹je³na² yain³txi³ txa²khaix¹nxe³sxã³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ oh³sĩn³nãu³a² i³yo²la²ti³ju³ta³nũ³a² yũ³ye²ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² yuh³lxain¹tu¹wi¹.

12 Yxãn¹ta¹ wxã²nxa³ta³lxa¹ an³txi³tũ³kã³txa² i³nx2tain¹sxã³ ye³khãuh³la³thi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² ã³yũ³nx2tain¹nũ²la² ũ³tĩ¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² a²wa³kxẽn³ti³nãu³xa² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² kan²txi³ yxo²i²sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xa² i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

13 Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ a²ya³la³tu³jau³xa² sa²yxo²wet¹sah²lxin¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 14 Yah³lxi¹nha²kxai³: “Ih¹nxe³ju³ta³ wa³lxĩ³nha¹lhon³ku².” Nxe³jau³xa² i³ye³kxah²lxi³txa³hẽ¹li¹. Hxi²waun³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 15 Yxãn¹ta¹ i³wã³txi¹nx2ti³hĩ¹na¹ txa²wãn³txi³khai³xa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³ wxa²ko¹kon¹nũ³kã³txa² wãn³txai²na² e³yah³lxin¹jau³xai²na² ain³kxain¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ en²nhai¹nxa³sxã³ i³wa²lũ³xi²nx2txai¹nxa³lho³li¹.

16 Nxe³kxa²yu³su² wxa²nũ³kã³txi³khai³xa² an³ta³kxi²nx2tain¹tũ³kã³txa² hxi²ki³kxai³ ã³yãu³hũ¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxa²wĩ³na² ta³nxa² wxa²lon³txi³tãu³xa² ta³nxa² wxa²wã³tã³xa² ta³nxa² kwa²ya³lxi²tũ³kã³txi³su² ta³nxa² nxe³sxã³ ã³ke³tũ¹nx2tain¹sxã³ sun²tã¹nx2tain¹tu¹wi¹.

17 Nxe³hĩ¹nai²na² yxo²i²sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 18 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ wxa²ne³kĩ³sa² ka³na³ka³na³kxan²ti³ tũ¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. 19 Ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxo²i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²yah³lxan³tho³li¹.

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² sa²nai¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² an³txi³tũ³kã³txai²na² wxã³hĩ¹na¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³ki³ka³ti³ki²txai¹nhi¹na¹ sxi²je³nãn²ta³ sa²nai¹ain¹ju³ta² yau³son³tu¹wi¹. 21 Nxe³kxai²nãn²tu³ Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²su² te² i³nxa² wã³la² kĩ³ka³txa² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Sxi²je³na² yxau³te²su² te² i³nxa² ã³naun³tih¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a² ã³nxai³te²su² te² i³nxa² a²sxi²khai³xa² wã³li¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 22 A²nxe³hĩ¹na² ko³nxe³ti³ kãĩ³te²nãu³xa² ta³lan²txai²na² ye³khãuh³lxa³thi¹nyhain¹kxi³ai²la¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txãn³nxi¹ta²na² kxãn³nxãn¹txã³nxi¹ta²na² i³ye³kxũ¹nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

23 Nxe³ha²kxai³ txu¹ha² wẽh³nhain¹te²su² te²na² kãin² khãuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wẽ³sa² ũ³hi³lain¹te²su² te²na² kãin² khãuh³nxain¹nũn³tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² I³sa³e² nũ³kã³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa²yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lai¹nha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ko³ton³tu¹wi¹. 24 Jã¹nxe³ju³ta² ã³nhe¹kxi²sxã³ sun²tã¹sxã³ ya³lu²ai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² hi²sen³su² a²nũ²a² sa²so¹sxã³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa³nãu³xa² kan²txi³ ũh³wxe³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³nũ²la² tũ¹kã³txai²li² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹nũ²la² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ wa³ka³to³nain¹ju³ta² ne³ki³so³nain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxã³ju³ta²nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

25 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² u³je³na³ki³su² te²a² i³la³kxi³su² te²a² hi³ka²ta³su² te²a² sa²ne³yax¹tain¹tu¹wi¹. I³ye³na² kãin² hxa³lxi²ha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kau³kau³nhain¹tu¹wi¹.

26 A²nxe³ju³kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xai²li² i²ai¹nha²kxai³ yuh³lxi³ya²lun¹tain¹tu¹wi¹, o³sĩ³na² ko¹ko¹sa²ye²kxe³su² i³ã³lxi³si¹ha²kxai³la². 27 Hã²wxãn³txa³ oh³sĩn³nãn¹ka³lo³a² hãn³ta³ka³lo³a² whãĩ²na¹ ãn³ka³nxĩ²na¹ka³tu³ wxã³na¹tu¹wi¹. Nũ³kxũn³txi³ i³kĩx³khai¹nxe³ha²kxai³ wxã³na¹tu¹wi¹. Wxã³na¹ju³ta²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹. 28 Ju¹ta²li² ã³si³wxe³hĩ¹na¹ i³sa²yxau³sxã³ sa²yxo²ka²la¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

— Yain³tũ³xai²na² Txa²nũ²a² yã¹nx2na³li¹. Ya³lu²kxi²nũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tũ³xai²li² ya³lu²kxi²nũh¹nx2ta¹kxa² i²xi²sah¹lxin¹tũ³xai²li² yain³nũh¹sah¹lxito³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Te²yã¹nxe³sxã³ yain³ta³lun²kã³tu³ hã²wxã³txa³ i³na²kxẽ¹na² ũ³hũ¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³na²xai³jxah³lxihẽ¹li¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yau³xa² yã¹nx2na³li¹. Wãn³txa²tah²yau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe² kã³ũh¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³wa²sut1si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹.

21 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Jah¹lai²li² ã³yãu³hũ¹sa²jah¹la² txa²wã¹me²sa³ka³lo³a² ã³wxe²na³li¹. 22 Su²lhã³sain¹sxã³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na²wãn³txu¹ta²na² ĩ³ye³kxũ¹nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ã³yãu³hũ¹sa²jah¹lo²kxai²lẽ¹. Ko³nxe³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ain³kxain¹te³na¹ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹jah¹lo²ta³ ko³te³hin¹te²la¹xã³? Nxe² e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

24 Nxe² e³lain¹nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²nyhu¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² hxi²kan¹txi³lxã³na¹wi¹. Yxã¹ta¹ wxã²li² kãin²te²sxa³lxi¹. Āh¹lxi³sxã³:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te³lxã³na¹wi¹. Wxã²na² kãin²te²sxa³lxi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² a²si³yxau³ka³txa² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxin³nãu³xa² yxo²xũn³txi³ kwa³na³nyhain¹te²ju²hẽ³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² nxe²

e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² wi¹la³ ã³non²ta³kxi²nẽ³jah¹lai²la¹wi¹.” Ain¹jau³su². Te³nai¹nhxai²na²hẽ³li¹. 26 Nxain¹kxan²ti³ te²yã¹xah³lxixã³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹:

“Hxi²kan¹te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²ka¹nxa³te²a² yã¹nxe² ĩ²ũ¹nha¹jah³lxihẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “A²wa³kxẽn³su² te²sa¹wi¹.”

Nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kwa² sa³wi³sa²yã¹nxa² ã³non²ta³kxi²nũ¹nha¹jah³lxihẽ¹li¹. 27 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² ĩh¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹ wa³to²hi²

jah¹lo²la³te²la¹xã³? Yain³txi³su² ãu¹la³kxi²sxã³ ũ³hũ²jah¹lo²su² te²la³ ta³nxa², hã¹nxe³sxã³ ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²la³ ta³nxa², ĩh¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²su² hĩ³te²la¹xã³? Nxe²nxa³wi¹. Hã¹sxã³ ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²na² hxi²kan¹ wa³to²hi²

jah¹lo²su² te²la¹wi¹. Nxe³to³ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² ãu¹la³kxi²jah¹lo²kxa² yã¹nxe³sxã³ a²wa³ka³li³lo³jah¹la²yã¹nxa¹wi¹.

28 Nxe³na¹ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²sah²lxin¹ta¹tu³wi¹. Ha³lo²a² ko³ton³kxi²sa²kxan²ti³ kan²txi³ ã³si³tẽ³kxi²sah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. 29 Sah¹lxin¹ha²kxai³ Txa²wi³na² hxi²ki³kxai³lu² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²tu¹wi¹. Nxe³sa³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹

a²wa³kxẽn³si¹ta¹tu¹wi¹. 30 Nxa¹kxai²nãn²tu³ Txai²yã¹nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³kã³txi³nãu³xa² ha³tih³xa² hxi²ka² hxan³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũn³ka³tu³ nxe³te²nũ³kã³txi³nãu³xa²

a²wa³kxẽn³si¹yah³lxin¹nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su² txa²yai³na¹ka³lo³a² ã³wxe³sxã³ yain³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³su²

31 Nxe³ha²kxai³la¹:

— Si³mãu²ah³lã³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lĩ¹. Wxa²nũ³kã³txai²li² ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Sa²yxo²ã³nxain¹ju³ta² ĩ³ye³kxi²sai³nai¹na¹tu¹wi¹.”

Sa³ta³na²jah¹la² nxe³sain¹na²hẽ³li¹. 32 Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxai¹na¹hẽ³li¹, kan²txi³yxo²ĩ²sah¹lxisi¹hin¹jau³su¹. Nxe³ha²kxai³ ã³yxo²o³tũ¹xi²san¹kxai²nãn²tu³ txa²sa³wi³ha³lxa²

yxo²ĩ²sain¹nũn³si¹hin¹jau³su² ã³nxũ²kwai³lxũ¹txi³txai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Kan²txi³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ū³tū¹kxi²sain¹kxan²ti³su²lhā³sain¹kxan²ti³ya²la³tu³sa²yo²ā³nxa²sa²sī¹nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ka³la³ka³la²a² i³yxai²lxi²nxa³ta³lxa¹jau³nū³a²nxe²e³in¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la²i²ti³hex¹te²txā³wi¹.” Nxe²i³ki³ha¹kxi²san¹jau³xa²ye³ha¹li¹ka³na³ki¹i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² āu¹la³kxi²jau³su²

³⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nxi¹nai³tā² sa²si¹hā³nx²ta¹hī¹nai³tā² ha³teh³nxā³nxē¹ta³ yū²nxa³ha²kxai³wā²lē¹ta³ yū²nxa³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² wē³no³kxi³la³ yū²nxa³ha²kxai³nxe³kxan²ti³yā¹te²ta³wā³kon³kxi¹nx²ti³lhai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Wā³kon³sīn¹nxa³tai¹tu³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxa²ha¹te¹:

— Hī¹kxai³ ha³teh³nxā³nxē¹na² ta³nxa² wā²lē¹na² ta³nxa² yū³ke³la³te²kxai³so¹xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ yu³la² kāin² ta³wxi²a² yū²nxa³kxai²nān²tu³so¹kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹, wxa²wā²la²ka³lo³a² ū³hū¹ai¹yah³lxin¹kxan²ti³nū¹. ³⁷ Nxe³ha²kxai³Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a²nāu³xa² te²hi²sen³su²Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹jah¹la² i³ye³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹: ‘Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹jah¹la²he³la³kxi³syē¹txi³na³li¹.’ Nxe²e³ain¹tu¹wi¹. Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Hī¹na² nxe³kxa²yā¹nxe³jut³su² kāi³ta³lun²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ī²sa²si¹lxi¹. Ti¹ai²li² yu³la² kāin²ta³wxi²a² wxi²ha¹li¹ yū³sīn¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ān²na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

³⁹ Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a³li³nū²la² wā³la³ka³txa²O³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³hxai²na²hē³ jā¹nxe³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁰ Jā¹nxe³sxā³ka³la³to³nhū²la² ā³yi¹ka³tu³e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Ko³nxe³ju³ta³la³ ā³wih¹kxi¹nx²ti³kxa²yān³txi³su²nxe³nx²ta¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Nxe³nū²la² jū¹nxe² ā³yā¹not³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxē³sxā³Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁴² E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wī³na² nxex³txi¹. Ten³nxa²ke³la³te²kxai³ a²ko³nxe³ju³ta²na² khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta²na²sa²wa²tot¹so¹kxi²sē¹li¹. Yxān¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lxi¹we¹txa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴³ Nxe²e³ti³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²nū²la² ān³sī³nxūn³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁴ Nxe³ha²kxai³ jā¹nxe³sxā³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³kxi²tāu³a² āin²ti³sa²txē¹khaix¹nxe³ha²kxai³ i³kax³lāux³ka³lāu¹nha²jau³xa²a²ti³yau³khai³xa² ha³li³at¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁵ Hā²wxān³txa³ e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa²ā³wā³li²sxī²nū²la² āin²ti³khaix¹nxe³ha²kxai³ āu³xain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁶ Āu³xain¹ka³tu³ta¹Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³ha²kxai³ āu³xah³lxin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Ko³nxe³ju³ta³la³ ā³wih¹kxi¹nx²ti³kxa²yān³txi³su² nxe³nx²nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

⁴⁷ Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ta³lun²nxa³ta³lxa¹ a²nū²a²ka³lxa¹tū³ka³txa² yau³so³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu²ne³ka³ta²a² wxā³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxan²ta² yau³son³kxi²nū²la² Je³su²jah³la²i³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ju³ta²sah³lāi³. Ī³yo²sai¹la³kxi²san¹jau³xa² ā³yāu³hū¹kxi²san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² hi²sen³kxai³lu² wxā³ain¹tū³ka²txa² ĩ²ain¹tāu³a² ĩ³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yu³la² kāin²ta³wxi²a² hxi²tē³nha²sxā³ sun²tā¹sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxe²e³ain¹ti³kai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa²na² ka³na³ka³nat3sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³kah³lai²na² a²sa³wi³sa² yāu³son³kxi²nū²la² yu³la² kāin²ta³wxi²a² hxi²tē³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ a²ne³nxē³na² a²nē³wi¹tāu³a² ūh³nxe³i²lā³ta¹hxai²hē¹la². 51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³jau³su² nū²la² in³txa² ne³nxē³na² txa²wā¹ne³wi¹nē³tāu³a² wxa²ne³wxi³sain³sxā³ wxa²ne³we²txi³ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² Si³yxau³kah³lo²su² te²a² a²so³ta²to² nū³ka³txi³su² te²a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹tū³ka³txi³su² te²a² nxe³te²su² Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yu³la² kāin²ta³wxi²a² tē³i² hi³sa³ka³txa² tē³i² yah³lxin¹sxā³ wxā³yah³lxin¹ti²ti¹. A²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa² yā¹nxe³ i³sxā³ sa²so¹sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹.

53 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ye³ka³lxa¹txi³ ā³yūh¹sxai²na¹ta¹ti²tu³wi¹. Na¹tāu³ai³tā² so¹sah¹lxi³hxai²nxā³ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² ka³nxa³hi²ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³sxā³ o²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ o²la³kxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wān³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

54 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ i³sxā³ sa²so¹ai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³kah³la² hxi²kan¹jah¹la² a²sxi²ha² tū¹kxain¹sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹tāu³a² Pe²jah³la²kxai³ a²si³yo³na² sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². 55 A²nxe³thi³na² ti²ta³lo³ka² ha³nxe²a² sa²ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tho³xai²na² Pe²jah³lo²kxai³lu² tū³nū²la² a²yo²we³ka²nū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 56 Nxe³tāu³a² wā³nxīn¹ta² si³yxau³kah³la² hxi²kan¹jah¹la² a²sa³wi³sa¹ka³lxa² e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³la² a²si³tē³kye¹nxain¹na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

57 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ki³ha¹kxain¹sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²nxī¹. Jah¹lai²li² hai³txi³ ĩ²te²txā³xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

58 Ye³jen¹nāu³a² in³txa² ĩ²ain¹nū²la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin¹ta¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² ĩ³ki³ha¹kxi²sxā³ a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Txa²li² ti³he¹nxē²nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

59 Ye³jen¹nūn³tāu³a² in³txa² ā³xa² ĩ²ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ā³si³tē³kxain¹te²nu³tā³li¹. Ka³li³le²a² a²nū³ka³txi³su² ye²ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

60 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ĩ³ki³ha¹kxi²sxā³ ĩ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Jau¹xai²li² ko³nha²ti³hex1te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²hī¹na¹ ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxi²ta¹hxai²hē¹la². 61 Nxe³tāu³a² Je³su²jah³la² sa²ne³wa³ti³nha²sxā³ Pe²jah³la² ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹ Pe²jah³la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txai²li² ĩ³ne³sai¹xi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Ka³nxah³ta² ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxi²nxa³ta³lxa¹ wxāi²na² Pe²jah³lo² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ĩ³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tu³ ha³lo²a² a³li³xi²nū²la² āin²ta³kxi²nha²sxā³ kāin²nān³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³su²lain¹jau³su²

63 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² Je³su²jah³la² tĩ³kxain¹tũ³ka³txai²na² ĩ³wai³ka³si³jau³su² ĩ³ye³kxai¹ni² ĩ³su²lai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 64 Nxe³ain¹kxa²yu³su² wã²la²ka³lo³a² tẽ³sxã³ũ³ye³tĩ³kxain¹nũ²la² ĩ³su²lain¹ka³tũ³ ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹te²ta³ ĩ³su²nxain¹thi²li¹? ĩ³yau¹ũ³sẽ¹li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

65 Te²yã¹nxe³ju³ta² kq³nxe³te²lo³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txa² ĩ³wã³txain¹jau³su²

66 A³lan²ton³tãu³a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txi³su² te²a² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²a² ain¹sxã³ã³nũ²kxi²nũ²la² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ka³tũ³ e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 67 E³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? ĩ³yau¹ũ³nha²sẽ¹li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹kxai²nãn²tũ³ yxo²ĩ²sah²lxan³tho³li¹. 68 Yxãn¹ta¹ ĩ³wã³txi³nx2ta¹kxai²nãn²tũ³ hai³txi³ ĩ³wa²lũ³xi¹sah²lxan³tho³li¹. 69 Yxãn¹tah¹lxa¹ ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹nẽ³tãu³a² ã³wxe³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

70 Nxa²ha¹te¹ a²yxo²ha³kxa¹ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxãi²na² Txa²wã¹sũ³na² Ta²su² nĩn¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Wain³txi³ e³yah³lxi¹lxi¹. Txai²la³na¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

71 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹na² ĩ²kĩ³ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² Sũ³na² kq³nxe³te²lo³jau³xa² ain³kxi²kĩ³ti²tu³wi¹. Hãi¹nxã¹a³syah¹lxi³sa²lxi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23

Pi³la²jah³la² ĩ³wã³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹nũ²la² ã³nũ²kxi²tũ³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ ã³nũ²kxa² so¹sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Pi³la²jah³la² sxi²ha² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxe³nũ²la² ã³nũ²kxa² so¹ain¹tũ³ka³txa² ĩ³ki³ha¹kxi²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²li² txa²wã¹nũ³ka³txa² ã³ke³tũ¹ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ũ³yho³hi²kĩ³ki³a² ũ³yho³hi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³: “Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²si³yxau³kax3sa¹wi¹.” Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe² ain³kxi²sĩ¹na¹hẽ³li¹. ĩ³ki³ha³nain¹jau³xa² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxãi²na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxa²wãn³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² e³kxi²te³nah¹lxi¹. Wã³nxĩn¹ta² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² a²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³wi¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwa²nxĩ¹lxi¹. Jah¹lai²na² wãn³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² ĩ³yau¹ũ³hxai²na²hẽ³li¹. Jã¹nxe³na³li¹. Nũ¹ka³na¹ Ka³li³le²a²ko³xa² ã³si³wxe³nũ²la² Ju³te²a²ko³xa² ã³wa²to²hi²ka³tũ³ hĩ¹na² wxã²na³li¹. Ain¹jau³su² kãin² ki³han³jau³su² e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

E³ro²jah³la² ĩ³wã³txi³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Ka³li³le²a² ko³xan¹jah¹lo²su² te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

7-8 Nxa²ha¹te¹:

— Wain³sĩn¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³sa²si¹hã³nyhai¹nha²kxai³ E³ro²jah³la² sxi²ha² ã³wih¹si¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ Ka³li³le²ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³tãu³a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³su² Je³su²jah³la²kxai³ i²ain¹ju³ta² ten³kxe³su² ka³lih³kxi²la²ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Je³su²jah³la² hxi²ka¹nain¹jau³xa² ain³kxai¹nha²kxai³ hĩ¹na² sa²kxai³lu² a²ya³la³lhu²si¹nhẽ³tũ¹xã¹. Ain³jau³su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la²kxai³kãin²i³wã³txi¹nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³ hai³txi³ i³we¹nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 10 Nxe³ain¹kxa²yu³su² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nãu³xa² ain¹sxã³ ki³ha¹kxi²sxã³ ko³nxe³ti³hi¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²su² te²a² a²so³ta²to² nũ³ka³txi³su² te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² i³wa³ka³si³ai¹ni² i³ha³nũ³nxe² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ wã²la² wi¹khaix¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³la²kxai³ ũ³whi²kxain¹nũ²la² Pi³la²jah³la² sxi²ha² i³whã¹li²si¹ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ kxã³nhxĩ¹nai³tã² E³ro²jah³la² Pi³la²jah³la² hi³nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ hĩ¹nãn¹te²tu³ ya³li³xi²nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²nãu³xa² Ju²te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nũ³ka³txi³su² te²nãu³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³kaix¹so¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹ Je³su²jah³lai²li² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² nũ³ka³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² tẽ³sxã³ e³kxi²sah¹lxin¹ten¹tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ wã³ntxa² ka³lxa¹txi² wã³txai¹na¹ten¹tu³wi¹. I³wã³txai¹na¹kxan²ti³ ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ a³ya³txi²nxa³wi¹. 15 Na¹kxa²yu³su² E³ro²jah³la² te²yãx¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ sa²si¹hã³xi²sain¹ta¹tu³wi¹. Ain¹jut³su² jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ha²kxai³ i³ya²lut¹si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx²ti³xa³wi¹. 16 Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hãi¹sxã³ i³wai¹tain¹si¹sã²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut¹sxã³ ũ³hũ¹xi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Pi³la²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ kxã³nhxĩ¹nai³tã² Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³nai¹nhĩ¹nai³tã² a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxi²tũ³ka³txa² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² wxa²wa²sut¹sxã³ sa²tã³xi²to³ta²hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ye³ka³lxa¹txi³ Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³nain¹ju³ta² Pi³la²jah³la² hxi²ka² jã¹xain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxain¹kxan²ta² te²yã¹nxe³ju³ta² te³nai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ wxa²wa²sut¹sxã³ sa²tã³xit¹sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Ba³ra³ba²sah³la² sa²kxai³lu² a²kxã³nxai³tã² a²nũ²a² su²lhã³ha²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a²wa³kxẽn³nũ³ka³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² o²la³kxi²ha²kxai³ ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ũ³tĩ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² wxa²wa²sut¹sxã³ sa²tã³xi²ju³ta² ten³jau³su² ãh¹ i³ye³kxain¹ta¹hxãi²he¹la². 21 Ain¹tah¹lxa¹ yxo²xũn³txi³ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² ũ³hẽt¹sxã³ i³hxi²kĩ¹la²kxi²sxã³ i³ya²lu¹ta¹nhẽ³li¹. Ũ³hxi²kĩ¹hẽt¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³ta³ ko³nxe³ti³ kãi³ te²la¹xã³? Ko³nxe³ti³ kãi³ha²kxai³ i³ya²lut¹si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx²ti³xa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ i³wai¹txi²sã²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut¹sxã³ sa²tã³xi²si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³xa² yxo²xũn³txi³ e³jau³xai²na² i³ye³sxã³ ã³na¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ai³na¹ Pi³la²jah³la² ye³ye³non¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²kxai³ su²lhã³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³lai²na² a²yo²wã³txa² kwa³na³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Nxe³ain¹kxa²yu³su² Ba³ra³ba²sah³la² a²nũ²a² nũ³ka³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² a²nũ²a² su²lhã³ha²kxai³ nxe³jah¹la² ũ³tĩ¹kxain¹jah¹lai¹tã² wxa²wa²sut¹sxã³ sa²tã³xi²si¹nyhain¹jau³xa² te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² su²lhã³si¹nyhain¹jau³su² te³nai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² sa²yo²we¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Hi³sa³ka³txa²ĩ³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a² Si³mãu²ah³la² Si³re²ne²ko³xan¹jah¹la² ne³khau²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² a²ha³lo²khai³xa² a³li³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ tũ³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hi³sa³ka³txa² sa²tã³ka³la³kxi²hẽt¹so¹nha²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² yo³na² ĩ³hit¹lai³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa³ ĩ³hi¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²a² txu¹ti³nãu³xa² ĩ³hi¹txain¹te²a² ãin²ta¹nha²kxai³ kãin²nãn³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ²ain¹nũ²la² sa²wa³tĩ³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³nxi¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a²wa³kxẽ³na³ka³lxi²nãu³syah¹lxi¹nxi¹. Txai²li² ĩ³nãn³kxi²sah¹lxi³txa³hẽ¹ni¹. Yxãn¹ta¹ wxãi²na² wxa²wẽ³ha³lxa² wxa²nxũh¹ ĩ³nãn³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹ni¹. 29 Ye³jen¹nãu³a² wxa²ha³lo²a²

ko³ton³kxi²khaxi¹nxe³nx2ti³tũ¹xĩ¹. Nxe³tãu³a² e³kxain¹tu¹xĩ¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “Txuh¹hai²li² wẽ³sa³ txa²te²a² ka³li³hi² txu¹hai²li² wẽh³ni²nxa³te²a² ka³li³hi² txu¹hai²li² wẽ³sa² i³lxa³te²a² ka³li³hi² nxe³nx2tain¹tũ¹xĩ¹.” 30 Nxe³hĩ¹na¹ wã³la³ka³txa³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ū³tĩ¹kxi²sẽ¹li¹. A³hi²sxã³ ĩ³ya²lut¹sẽ¹li¹.” Nxe³ain¹tu¹xĩ¹.

31 Ai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹sain¹na³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxa²ha³tih³xan²tũ³ ko³nxe³ti³ kãĩ³wa³to²hi²nũ¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³jah¹la² ũ³tĩ¹kxi²te²a² ha¹lin¹sxã³ su²lhã³si¹hain¹jau³su² ãn³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³ai¹nha²kxai³ wã³la³ka³txa² txa²wã¹ne³ka³lo³kat3su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³txa² ka³la³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹wxe³ai¹nha²kxai³ in³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³jah¹la² ha¹lin¹te²a² hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹wxe³ain¹ya³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³sxã³ wi³txã¹ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wĩ³na² nxe³txi¹. Ko³nxe³ti³ kãĩ³sain¹jut3su² wi¹ko³nhai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ne³wã²na³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² txah³lxa³ki³a² wxa²sa²tã³ain¹sãn²sxã³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² so¹kxi²sxã³ wxa²nũt3tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ²yxau²xai³ain¹tãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²si³yxau³ka³txa² ĩ³wai³ka³si³xi²jau³su² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ã³xa² sa²hau³ko³tain¹to³ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ wã²nxũh¹sxã³ hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹lo²su² ke³la³te²kxai³ wã²nxũh¹sxã³ sa²hau³ko³nha²txai²li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Te²yã¹nxe³sxã³ so³ta²to² nũ³ka³txa² yau³son³nũ²la² ĩ³wai³ka³si³xi²sxã³ yain³txa³yau³xa² kxah³yau³xa² ĩ³na²si¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 37 Nxe³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³kax3sin¹ke³la³te²kxai³ sa²hau³ko³nha¹sẽ¹li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Ai¹nha²kxai³ hi³a²ka³lo³a² wãn³txa² ũ³wha²li¹lhãn²sxã³ a²ne³ta³lxo³ka³nãu³a¹ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

– Je³su²jah³lai²li² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² ĩ³wai³ka³si³nũn³te³nah¹lxi¹:

— Wxãi²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²jah¹lo²su² nxĩn¹ke³la³te²kxai³sa²hau³ko³nha²sẽ¹li¹. Nhãn¹kxai²nãn²tu³ jãx1sa¹nhũn³sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³thin¹te²a² ã³xa² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² o²nxã²nxa³ji¹wi¹? Jah¹la² yã¹nxe² ya³lu²nũn³nĩn¹tu¹wi¹. 41 Nxe³sxã³su²lhã³nẽ³lain¹ju³ta² wain³na³li¹. Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lai²li² hai³txi³ ko³nxe³thin¹sxã³yxau²xai³jah¹lo²sxa³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Nxe³sxã³ ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lãi³. ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Kxã³ton³sxã³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3txa²tãu³a¹ wxãi²na² nxe³wã²sa²txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² yxau³ju³ta² ĩ³na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ ã³sa²so¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

44 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whãi²na¹ ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta²ne³ka³ka³nhĩ¹nãn¹te²tu³ ã³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ki³kan³tãu³a¹ so¹lxĩ³ĩ³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 45 Nxe³hĩ¹na¹ wã²la²ka³lo³a² au³ka³lo³a² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² au³tan¹thĩ³na¹ yxo²tĩ¹ka³lo³a² ã³ten²ti²sxã³ ã³yxo²hai²ta³lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ka³lo³ha¹lo³ta³lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kãin² ĩ³kaix1te³nah¹lxĩ¹:

— Wĩ³na² nxex3txi¹. Txa²yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nxa²ha¹wi¹. Ain¹jau³su² nxe³sxã³ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to²jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹la² ju¹ta¹na² ĩ²te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²li² ya²la³tu³ wi¹lhin¹jah¹lo²su²te²nũ³tã³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² kwa² ten³sa²tã³ain¹te²nãu³xa² ya³lu²yain¹nxa²ha¹te¹ãin²ti³sxã³ aun³txa² wa³li²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 49 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa²kxai³lu² u²lxĩ³ yxau³sxã³ ten³sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³txu¹ti³nãu³xa² Ka³li³le²a² ko³xa² yxau²xai³lhĩ¹nãn¹te²tu³ ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xa² ten³sa²tã³ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

50-51 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a²thĩ³na² Ju³te²a²ko³xa² sxa³thĩn³su²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ¹nãn¹jah¹la² yxau³sxã³ ĩ²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³su² wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la²su²lhã³ain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² kxan²ti³ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 52 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² ã³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la²nũ²a² ya³lu²ta²nũ²a² sa²nĩ³kxi²si¹jau³su² ĩ³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

53 Nxa²ha¹te¹ wi¹lĩ³wa²lũ³xi²nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³la²kxai³lu² hi³sa³ka³txin³ti³sa²sai¹kxã¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² wã²la²ka³lo³a² lĩn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³a²sa²wa³lãu²kxi²nũ²la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²so¹sxã³ ũ³whi¹sxã³ ũ³tĩ¹kxa²wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tẽ³na² kwã³kxa² tah²hẽn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 54-56 Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nãu³xa²Ka³li³le²an¹ta¹ka³lxu³nãu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³ Jo³se²ah³la²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²nũ²la²

txah³lxa³kxẽ¹na² ĩ²ha²kxai³ Je³su²jah³la² ũ³whih¹wxe³je³na² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ain¹nũ²la²ã³ya³wa²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² wxa²to¹la³kxi²jau³nũ³a²

hau³ko³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la³, txu¹ti³nãu³xa²sa³. Nxai¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta²Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²sa²ba³to³ nxe³nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²

wet1si¹nyhain¹jau³su² hãĩ¹sxã³ ĩ³ye¹nxi²sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³si¹jau³su²

— ĩ³xi²nha¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hau³ko³tūh¹sa²sīn¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³sxi²ha²wi³xi²sī¹na¹ka³tu³hā²wxān³txa³yain³tū³xa²wxa²nxū²xai³sa²sī¹nhī¹na¹ā³ye³wxe³sa²sī¹nhē²li¹. Sī¹na¹jut³su² Je³su²jah³la² ka³ten³ti³ yxau²na³li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³yū¹txi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ ĩ³hen³txain¹tī³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²nxū²kwa³wi³tāu³a²wxā³sxā³ ā³yū²txi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Wi¹lxo³kxix¹jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹ on²tai¹nha²kxai³ nxe²e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yāu³ka³txi³su² jī¹xā¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³h¹nxe³ka²yan³ti³ta³ ĩ³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ on²txi³nx2ta¹jī¹wi¹? 39 Txa²hxi²ka² ĩ² txa²yū³kxa² ĩ² nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Wxa²wxai³sain³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³

yxō²ī²syah¹lxin¹tu¹wi¹. Txai²li² a²yāu³ka³txi³sin²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²khai³sa¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² a²yāu³ka³txa² hai³txi³ a²sīn³ta³ yū²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²su³la³ yū²nxa³ha²kxai³ nxe³te²jai¹tu³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³nū²la² a²hxi²ka² wā²nā³ū¹hi² a²yū³kxa² wā²nā³ū¹hi² nxe³sxā³ wā²nā³ū¹ta³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 41 Nxe³ta¹ ka³lih³khaix¹ain¹kxan²ti³ hai³txi³ yxo²ī²ain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² ū³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹. ĩ³yain³te³la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³nū²la² ai³na² hī³nha²te²a² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 43 Ai¹nha²kxai³ wxa²nhī²yain¹ta¹hxai²hē¹la². 44 Nxa²ha¹te¹ āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³na¹ju³tai²li² ĩ³yau¹ū³nx2ta¹tai¹tu³wi¹. Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³tai¹tu³wi¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ya²la³tu³ti² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa² ya²la³tu³ti² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa² ya²la³tu³ti² nxe³tai¹tu³wi¹. Sa²yo²we¹nha²sxā³ kāi³ta³lun²na¹hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxai³tā² ĩ³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 — Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ĩ³yau¹ū³sa²jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² kāin² ye³khāuh³lxa³ti³sān²nū²la² ya³lu²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxā³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 47 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ Je³su²jah³la² yxo²ī³ain¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ā³wa²su¹ti³hi¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xai²na² Je³ru³sa³lē²thī³na² ĩ³hen³txi² ā³si³wxe³ka³tu³ hu³ a²nū²a² nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 48 Nxe³jau³jau¹xai²na² wān³txa² tī³yau³xu¹tai²na² ĩ³ye³kxū¹jau³xu¹tai²nān²tu³ Txai²na² sa²kxai³lu² sa²yo²we¹nha²sxā³ kāi³ta³lu²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²na² ā³ye³yo²nū¹kxa² nū³ka³txi³su² yah³lxi¹lxi¹. 49 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ye³jen¹na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² Txa²wā¹wī³na² ĩ³ye³kxū¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹.

Jā¹nxe³ha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thī³na² wah³nxe² yxau³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Sū³na² Yāu³ka³txa² a³ka³nxa² wxā³sxā³ ā³si³tē³kxi¹nx2ti³hi¹na¹ ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³nāu³a² wxa²ka³la³ye²jau³su²

50 ĩ³ye³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³sa²so¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A³li³nū²la² Be³tān²ya³thī³na² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ ā³yit¹tū²la² a²hxi²ka³la¹nha²ta²hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ wān³txa² wi¹lhin¹ti³hit¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa² ne³nxē³na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 51 Nxe² ĩ³ye³kxi²tāu³a² ā³waix³sxā³

oh³xa² ka³la³xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². 52 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²jau³su² e³kxain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² ka³lih³kxi²sxā³
 ā³wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 53 Nxain¹ka³ty³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹to³hain¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

João

A²wān³txi³khai³su²jah¹la², ka³te³na²si³yxau³tāu³su²nxe³jau³su²

1 Txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹ta²na² A²wān³txi³khai³su² jah¹la² yxau³ta¹hxai²hē¹la².
 A²yen³kxa² yū²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³tāu³u¹ta²na² jah¹la²
 so¹lxi³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su² Jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³la³ yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³sxā³ A²wān³txi³khai³su² Jah¹la²
 sa²kxai³lu² yxau², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ yxau², txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹ta²na²
 nxe³ya³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su² Jah¹lain²txi³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³ain²txi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹la² hxi²ka² a²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² we¹txa³kxe³su² wā³ko³kxe³su²
 ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 A²wān³txi³khai³su² Jah¹la² sa²kxai³lu² ka³te³na² si³yxau³tāu³su²
 tāu³a² sa²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu¹ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 ũ³hū¹nhē³lha²kxai³, tīh³na² wain³tīh³na² so¹lxi³ wi¹tīh³na² so¹lxi³ i³yau¹ū³nē³lha²kxai³,
 nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jut³sū³nxe² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²kj³na¹xai²na¹
 sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³sxā³ sa²ha²te¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³nxah³ju³ta²
 sa²ha²tet¹sa²tē³na³la². Nxe³kxan²ta² hxi²kan¹txi³ a²ta³a² hxi²ka², ka³nxah³ta²
 a²wa³kxēn³yah³la² hxi²ka², ko³nxe³ti³ kã³si¹nhē³jah¹la² hxi²ka², wxa²nū¹li²nxa³wa².
 Ha³lo²a² nxe³jut³sū³na³la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³sa²si¹hã³kxe³su² jah¹la² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 txa²wā¹ha³lo²ai²na² wxã³ta¹hxai²hē¹la². 7 Wxã³nū²la² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ũ³yhe³ka¹tē³te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nū²a² hã¹nxe³ti³xa¹ Sū³na² sa²yxo²wet¹si¹nhē³jau³nū³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 wxã³ta¹hxai²hē¹la². 8 Hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²la³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su²
 ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hã¹nxe³sxã³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹la² ũ³yhe³ka¹tē³te³lhxã³ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² wxã³ta¹hxai²hē¹la². 9 Yxã¹ta¹ kwēn¹ta²na² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²khai³xa²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² jah¹la², txa²wā¹ha³lo²ai²na² ã³wxã³te³lhxã³
 ta¹hxai²hē¹la².

10-11 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yã³ta²na²
 wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹ kwēn¹ta²na² ha³lo²ai²na² wxã³ye²yhain¹kxan²ti³
 hxi²kan¹kxan²ti³ ha³lo²an¹tū³ka³txi³la³ hã¹nxe³sxã³ wã³txi³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Jã¹nxe³kxan²ti³ a²ka³lxa¹ta² sxi²ha² ã³wxã³ye²yhain¹kxan²ti³ a²ka³lxa¹ti³su² te²la³ Ju³te²a²
 nū³ka³txi³la³ha²kxai³ ã³yxo²o³tū²ain¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 12 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a²
 ka³na³ki² on³tāu³su² tāu³a¹ ã³yxo²o³tū²yah³lxi³ka³tu³ sa²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

— A²nxe³tāu³su² tāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wē³ha³lxi²la¹i¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² hxi²kan¹txi³ i³wē³ha³lxi³lo³tain¹jau³su² yain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Sū³na²
 wē³ha³lxa² wē³ha³lxi³lo³tē³ju³ta²sa¹: Hã¹nxe³sxã³ Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²nāu³xa²
 so¹lxi³ Sū³na² wē³ha³lxin³te²ju²hē³la². Yxã¹ta¹ a²nū²a² hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³
 a²wē³sa² we¹kxa² yuh³xai²nã¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³, a²nū²a² a²ē¹nãu³a¹
 wē³nh²nha²kxan²ti³ yuh³xai²nã¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³, in³txa² txu¹ha²
 ten³nha²yu³kxan²ti³ yuh³xai²nã¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³ te²ju²hē³la². Jã¹nxe³sxã³
 Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²a² a²nū²a² Je³su²jah³la² sa²we¹tain¹te²su² te²nāu³xa² so¹lxi³
 wē³ha³lxi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 ha³lo²ai²na² wxã³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹nū²ãin²ti³ wen¹nū²la² a²nū²khai³su²

wen¹nũ²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Jũ¹nxe² kxãn³su² yxau³ya³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²ya³li³nãu³xa² a²ye³na² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ain¹ju³ta²su¹: A²wãn³txi³khai³su² jah¹lai²na² wxi²kin³ti³ton³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹wĩ³na² si³yxau³jah¹lo²khai³xa² a²ki³lha³lxa² hã¹nxe³te²a², hã¹nxe² we¹kxe³su² te²a² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³khai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ kãin² hãun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³ a²ya³la³lyau³tũ³ a²si³yxau³tãu³su² nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ĩ³kaix¹sxã³, Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³lhxã³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxĩ¹:

– Jah¹lai²na² txa²si³yo³na¹ wxã³jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹ sa²sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khai³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³lhxã³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxĩ¹, yãn³ta² yũ³sa²nxa³hĩ¹nu¹ta²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Jah¹lai²na² kãin² hãun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ kãin² hãun²ya¹ta² wi¹lhin¹sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kĩ³na¹xai²na² whã²na¹, sa²hau³ko³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Jã¹nxe³ju³ta²sa¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wã²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na² tẽ³nũ²la² txa²wã¹si³yah³la²nãu³u¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²la¹wa². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Sũ³na² a³lxĩ²nẽ³kxe³su² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³lha²kxai³ Sũ³na² yen³nãu³a¹ ã³wa²sut¹sxã³ yxau²xai³la³kxi²nẽ³jau³nũ³su² ya²la³lyau³xan²tũ³ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³lha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

18 Jã¹nxe³jau³su² Sũ³na² Si³yxau³tãu³la³ hxi²kan¹txi³ yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txi³kĩ³na¹xai²na² ĩ²kĩ³jah¹lo²sxa³wa². Yxãn¹ta¹, A²ta²ha² hã¹nxe³te²a² so¹lxĩ³, Txa²wã¹wĩ³na² A²ta²ha² so¹lxĩ³ a³lxĩ²khai³nxe³kxe³su² te²a² so¹lxĩ³ yxau²xai³ya³nhẽ³lain¹sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²ye³ka¹tũ¹nhẽ³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²wãn³txi³su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³la¹ Be³tãn²ya³thĩ³na² he¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² wã³nxĩn¹te² nũ³kã³txi³su² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa², Le³vi²ta³ nũ³kã³txi³su² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹te²nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² ĩ³sa²si¹hã³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ha¹txain¹sxã³ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Wxã²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² tã³nxa² a²nũ²a² ã³su² tã³nxa² nhĩn¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wai³wain³ki²txi³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Ti³he¹nxẽ²nxa³wi¹. Hai³txi³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²txã³wi¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxã²na² E³li²ah³la² nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Ti³hex¹te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹wi¹? Ju¹ta² Moi³se²ah³lu¹ta²na² kxã³nhi¹nu¹ta²na² e³ain¹jau³xa² a²nũ²a² wxã³nũ¹nhẽ³jah¹lo²nu³su² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹:

– Ti³hex¹te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³h¹nxe³ju³tãn¹nũ²su²khai³nhĩn¹ji¹wi¹? ĩ³wa²lũ³xi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Sa¹nhĩn¹kxai²nãn²tũ³ a²nũ²a² ĩ³sa²si¹hã³sain¹sĩn¹tũ³kã³txa² ĩ³wa²lũ³xain¹nha¹txai²li¹. ĩ³h¹nxe³kã³jah¹lo²sa²nhĩn¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²li¹ ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nũ³a² ai³sxã³ i³ye³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹.
i³ye³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

“A²nũ²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxã³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nãn²tu³ ã³wxã³tĩh³na²nũ³a²
wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta²

Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wxa²ẽ¹nũ³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.”

Nxe³jau³xai²na² kxã³nhxĩ¹nũ³u¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa²
i³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

24-25 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxã³yain¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ fa³ri³se²a² ye²te²nũ³ka³txa²
i³sa²si¹hã³kxe³nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxet³si¹lxi¹. “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²su² te²txã³wi¹.”

Nhĩ¹nha²kxai³: “E³li²ah³lo²su² te²txã³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³: “Sũ³na² wãn³txa²
i³hen³txi³jah¹lo²su² te²txã³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³, nhi¹lxi¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³,
ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ju³ta² kã³nhĩn¹ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la².

26-27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² i³wa²lũ³xain¹jau³xa²sa¹:

– Txai²li² i³yau³xa² so¹lxi³ a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹to³ha¹wi¹. Yxãn¹ta¹ jah¹la²
wxa²nũ³ka³txi³nũ³a¹ yxau²xai³ya³nx²ti³jah¹la², txa²si³yo³na¹ wxã³ya³nx²ti³tu¹wi¹. Jah¹la²
i²ain¹yah³lxi³te²sxã³lxi¹. A²nxe³jah¹la² sa²sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³te²sa²jau³su² jah¹lai²na² wã²la² yu³hẽ²ta³lxi³nha²ka³lo³a² hai³txi³
txai²li² hxi²kan¹txi³ sa²yo²thu¹nha²sxã³ sa²yu³ta²la³kxi²te²nũ³nhũ³te²txã³wi¹,
hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³ka³txa²
ã³tĩ³xain¹tũ³ka³txa² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na²
sxi²je³na² Be³tãn²ya³thĩ³na² Jor³tãu²yau³xa² a²yan¹yo²ha³ti³nhãn¹je³na² yxau³sxã³
a²nũ²a² ã³xa² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ wãn³txai²na²
i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lo²su² i³yau¹ũ³jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ãn³tĩ³yhain¹nxa²ha¹te¹ Jo³ãu²
Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na²wi¹lĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah¹lo²su²
na³li¹. Ye³jen¹na² ya³lu²kxi²nẽ³tu¹wi¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³txai²li¹.
Ka³yxuh³xa² hũ³sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²la¹i¹. O³ve²a² Wẽn³sa² i³ya²lu¹ki³te²jai¹ti²tu³wi¹.
Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ye³jen¹na² a²nũ²a² ã³xa² i³ya²lu¹tain¹tu¹wi¹, jah¹lai²na²su¹.

30 A²nxe³jah¹lai²na², ha³la³je³nai³tã² i³ye³kxi¹nx²ta¹tai¹ti²ti¹. Na¹te³nah¹lxi¹:

“Txa²si³yo³na¹ wxã³jah¹lo²nũ³su² sa²sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹,
yãn³ta² txai²na² a³li³la¹nhxa³hĩ¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.”
Nxe³nx²ta¹tai¹ti²tu³wi¹. 31-34 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹xã¹.” Na¹ta¹

kxãn³su² a³la³kxi²sa²hxai²nxa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ kwẽn¹tai²na² a³la³kxi²na¹nhai¹.
Ha³la³je¹nai³tã² Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² ye³kan¹sxã³ a³la³kxi²na¹hẽ³li¹.
Nxe³na¹ju³ta²sa¹: Kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³sa²sxã³,

a²nũ²a² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹te³lhã³ i³sa²si¹hã³sa²na²hẽ³li¹. i³sa²si¹hã³sa²sxã³
i³ye³kxi²sa²te²an¹jau³kxai³la¹: “A²hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²nũ³a² ye³kan¹txa²hẽ³li¹.
Ye³ka¹nĩn¹ju³ta³nũ³a²sa¹: Ye³jen¹nũ³a¹ Txa²yãu³ka³jxah³la² Wi¹lhin¹jah¹la²

a³ka³nxi²xi²sxã³ kwa³sxa³hũ³sxã³ a³ka³nxi²xi²ka³tu³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la²
so¹lxi³ ã³ka³la³ki³wẽ³kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² jah¹la² sa²kxai³lu² kwa³sxa³hũ³sxã³
ã³ka³la³ki³wẽ³kxi²kah³lo²su² jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Te²a²

ye³kan¹txa²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³ wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² sa²hau³ko³nx2ti³sxã³ Txa²yãu³ka³jxah³la² ã³nxũ²kwai³wi¹ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.” Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² i³sa²si¹hã³sa²te²an¹jau³su², sain¹na²hē³li¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txi³kxai³la¹, ãh¹ i³ye³te²an¹jau³kxai³la¹:

— Sain¹na²hē³li¹. Sain¹ka³tu³ta¹ ha³lo²a² nxe²xai³nũ²la², hã²wxã³txa³ ten³sa²ka²la¹sxã³ i²a¹hē³li¹. I²a¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah³la² kwa³sxa³hũ³sxã³ a³ka³nxi²xi²ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² ã³ka³la³ki³we³kxain¹na²hē³li¹. Ju¹ta² i²a¹hē³li¹. I²a¹ka³tu³: “Hã³xã¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xã¹.” Nxe³jau³xai²na² a³la³kxi²na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² ye³ka¹na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ i³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹i¹. Ya³nx2ta¹i¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩ¹na² a²sa³wi³ha³lxi³lo³jau³su²

35-36 Nxe³nxã²ha¹te¹ ka³nxã³ha²ta³kxai³lu¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau², a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² yxau³yai¹ni², nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ai³sxã³ wxa²ha³nãu³hain¹na³na¹. Nxe³te²i³, Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ten³sa²yo²ka²la¹nha²tãu³ i²ju³tan¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² wi¹lĩ²jah¹lxi³hē¹li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³ũ¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹. O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²la¹i¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

37-38 Ain¹nxã²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² wãn³txai²na², ain³kxi²te³na¹ ã³na¹yah³sxã³, Je³su²jah³la² aun³ti² i³hi¹txai³li²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³te³na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³yo²o³tã³xi²sxã³ ten³sa²wa²nha²tãu³, i³hi¹txai²ya³jah¹lo²nãu³xai²na² i²tãu³, i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yã¹te² ã³ten³sxã³ i³hi¹txai³lxi²sa¹hin¹ji¹? Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. I¹ti¹la³ta³ yxau³nhĩn¹ji¹? Ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². 39 Te³nah¹lxi¹:

— Wxã³sxi²sa²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hĩ¹na² ã³yã³wa²su¹ta¹hxai²hē¹la². Ya³ka³tu³ ai³sxã³ Je³su²jah³la² sxi²ha²yxau³thĩ³na² i²ya³sxã³, ã³yã³sũ²na³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³ju³ta¹na² ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xai²nã¹jah¹la², a²i³lxa² ã³tre²ah³la², Si³mãu² Pe²jah³la² a²lon³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la², Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxã²ha¹te¹ kwẽn¹ta²kxai³lu¹ ã³tre²ah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³sxã³, a²lon³yah³la² Si³mãu²ah³lan²tu³ ã³ten³sxã³, ã³yã³nã³tĩ³xi²yhu¹te²ka³ka¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la² i³ha¹txi²si¹na¹li¹. ã³tre²ah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². 42 Ain¹ka³tu³ a²lon³yah³lai²na² tẽ³sxã³ Je³su²jah³la² a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Si³mãu²ah³lai²na² wi¹wi¹nxe² i²ain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la² i³ha¹txi²si¹na¹li¹. ã³tre²ah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². 42 Ain¹ka³tu³ a²lon³yah³lai²na² tẽ³sxã³ Je³su²jah³la² a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Si³mãu²ah³lai²na² wi¹wi¹nxe² i²ain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhã¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hē³la². I³yĩ¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lxi

yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²te²an¹jau³kxai³lu²:

– Ā³si³tē³la³kxi²sē¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 45 Nxe³te³na² Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ Na³ta³na³e²lah³la² sa²kxai³lu² ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– A²nũ²a² a³ti²sĩ¹na¹li¹. Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Na³sa³re²thĩ³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Jo³se²ah³la² tah²yah³lo²su² ha²kxai³ nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxã³nħĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lx¹: “A²nũ²a² wxã³nũ¹nhē³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxai³, ha³na³ka³lx³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nũ³ka³txu¹tain²txi³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lx¹: “A²nũ²a² wxã³nũ¹nhē³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ũ³wha²li¹la³kxi²nē³kxah¹lo²su² Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 46 Ta¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

– Kō³nxe²nx3nħai¹. Na³sa³re²thĩ³na² tōn¹tũ³ka³txa², a²nũ²a² wi¹lhin¹te²la³ yũ³te²la¹ku², nxa¹nħai¹. Na³ta³na³e²lah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tē³na¹ Fi³li²pah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Ā³wxã³sxĩ²txa²sa³ku¹. Ta¹hxai²hê¹la². 47 Nxe³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² ā³wxã³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ten³sa²ka²la¹sxĩ²sxã³ ĩ³ye³te³nah¹lx¹:

– Wi¹lhin¹kħaix¹jah¹lo²su² wxã²na³li¹. Ta²ko¹ta²kon¹txi³ ĩ³ye³kxi²nĩn¹nħa²jah¹lo²sxa³i¹. ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³kħai³yah³lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hê¹la². 48 Nxe³te³na¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩh¹nxe³ju³ta² ĩ²sa²te²sin¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nħai¹. Ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹:

– Fi³li²pah³lai²na² ĩ³kaix¹txa²nxa³hĩ¹na¹, ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hē³na¹ yxaun¹nħĩ¹na¹, ĩ²nxa²ha¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². 49 Nxe³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxãi²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²tah²si¹lx¹. ĩ³sa³e² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat3si¹lx¹. Ta¹hxai²hê¹la². 50 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

– “Ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hē³na² yxau¹nħĩ¹na¹ ĩ²nxa²ha¹li¹.” Nxe³nxa²ha¹li¹. Nxe³nxa²ha¹jau³xai²na² so¹lx³ ain³kxi²san¹ka³tu³ yxo²ĩ²sa¹lx¹. Yxo²ĩ²sa¹nħa²kxai³ a²yen³kxa²ã²la² nũ³kxũn³kħai¹nxe³ju³ta² ĩ²in¹tu¹wi¹. 51 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxan¹nãu³a¹ oh³sĩ³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ ã³nxũ²kwai³ħai¹sxã³, oh³xan¹ta² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ka³nxi²xi²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yxau³na¹tãu³a¹ ka³nxi²xi²sxã³ a³ya³ti², wa³li²ka³la³xi², jã¹nxe³to³hi², nxe³kxi²sain¹to³tu¹wi¹. Nxe³kxi²sain¹ju³ta² wxãi²na² ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la².

2

Ka²na³thĩ³na², in³txa²txu¹ha²wa²kō³li²nyha¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, nũ¹ã¹thĩ³na² a²ĩ³lxa² Ka²na³thĩ³na², Ka³li³le²a²ko³xa² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³thĩ³nãu³a¹ a²nũ²a² txu¹ha² wa²kō³li²ta¹hxai²hê¹la². Wa²kō³li²ju³tan¹te²ka³ya³tu³txi¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² yain³txa² ĩ³yai³ni², yain³txa³yau³xa² ĩ³na², nxe³te³lhxã³ ka²la¹tain¹sxã³ ĩ³kaix¹tain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²hã³ka³nũ²la³ he¹yain¹nũn³ta¹hxai²hê¹la². 2 Ain¹ka³tu³, a²wa³kxën³yah³la² sa²kxai³lu² ĩ³yain³te³lhxã³, Je³su²jah³lain²txi³ ĩ³ka²la¹ti², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xain²txi³ whãi²na¹, ĩ³ka²la¹ti² yħain¹ta¹hxai²hê¹la². 3 Nxe³te³na¹ ĩ³yai³nain¹te³na¹ a²yain³txi³yau³xa² hħan³kħain¹ta¹hxai²hê¹la². Hħan³kħain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²hã³ka³nũ²su² te²kxai³lu¹ a²ki³lħa³lxa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– A²yain³txi³yau³la³ hħan³kħain¹na³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². Ta¹:

4 — Hã³ka³nã³. Nxe³sa¹nxi¹. Ī³kwa³na³sa²sã²txa³hē¹ni¹. Txa²ha³lo²a² hau³ko³nxa³xi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hã³ka³nai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²ten³jau³jau¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ sa²yo²we¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³ju³ta², kwa³ta³la² tah³lxēn³su², nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ye²ta¹hxai²hē¹la². Kãin²khai¹nxe³tēn³su² tam3bo²rē³tēn³yã¹nxe³tēn³su², ĩ³yau³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² wxa²hi³la³kxi²nha²jau³nũ³su² wxe³tēn³su² ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³ha³lxa²na² ĩ³kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— ĩ³yau³xa² ũ³whi¹sai¹sxã³, tē¹nai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³nē¹ne³ki¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ ã³nē¹ne³ki¹ki¹khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Ain¹ka³tu³ta¹:

— Tē¹nai²nãn¹jau³xa² ũ³whi¹sai¹jah³lxi³sxã³, ĩ³yai³nain¹tũ³ka³txai²na² wxa²hau³ko³jah¹la², tē³sxã³ ũ³hũ¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nain¹ka³tu³ sxi²hai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu², jã¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Ain¹ka³tu³, ĩ³yai³nain¹tũ³ka³txai²na² wa²hau³ko³jah¹lai²na² a²yau³xai²na² ĩ³na²sain³tãu³:

— Yain³txi³yau³xa² wi¹jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹, ĩ³yau³xa² so¹lxi³ Je³su²jah³la² sa²yat1sxã³ sa²we¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹, ju¹ta²na² a³la³kxain¹nxa³kxe³su² wxa²hau³ko³jah¹lai²na² ĩ³na²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², a²sxi²ha² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² so¹lxi³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²hau³ko³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, ĩ³ye³sxã³ a²wē³sã¹yah³la² ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ta³sã¹lxi¹. A²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nũ²a² ã³xa² o²la³kxain¹jut3su² nxe³te³nah¹lxi¹: A²wi¹lhĩn¹khai¹xa² a²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hũ¹nē³sãn²ka³tu³, hã²wxãn³txa³, kãin² ĩ³na²nũ²la², ã³ta³lo³hē²ti²jau³xan²tu³, kũ³we²ki²la² o³nxa³jau³xan²tu³, ĩ³na²te³lhxã³ ũ³hũ¹nē³te²ju²hē³li¹. Yxãn¹ta¹ wxã¹li² nxe²nxã³lxi¹. A²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hũ¹sa¹nhĩn¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Ka²na³thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xa² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² yxau³sxã³ nũ³kxũn³txi³ kãĩ³ju³ta²na², nũ³kxũn³ ã³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Kãĩ³ain¹te³na¹, Je³su²jah³la² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²i², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxo²i²i² nain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nũ²la², ye³jen³nãu³a¹ Je³su²jah³la² a²hã³ka³na² a²lon³ti³tãu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ain¹sxã³ Ka³far³na³ũ²thĩ³na² tē³li³yhu¹sxã³ aun³ti² si³ka³la³hxi²sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ o²la³kxi²jau³su²

13 Nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yãn³ki³nũ²kxi²xi²sxã³ ĩ³yain³yah³lxi³ju³ta² ha³lo²a² yau³son³ye²ta¹hxai²hē¹la². Yãn³ta²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a¹ ã³wa²to²hi²sxã³ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tu¹ta²kxai³lu² sa²wa²lha²so¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhxã³ ĩ³yain³yah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² a²i³lxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², ha³lo²a² yain³te³lhxã³ ah³lxi³je³na³kxa³, yau³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lê²thĩ³na² wa²li³nhē¹ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Ain¹ka³tu³ ka³yxuh³xa² ũ³yho²hain¹tũ³ka³txa² yxau³sxã³, po¹na² ũ³yho³hi², o³ve²a² ũ³yho³hi², kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² ĩ²ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ũ³yho³hi²ki²ta³ka³lo³nũ³a² sa²yat1sxã³ o²la³kxi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² ĩ²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 15 ĩ²ain¹tãu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ hu³kxē¹ha² wē³sa² so¹sxã³, ka³yxuh³xa² ĩ³si³wxai¹ki³ti³nha²nũ³a² sa²xu³kxi²sxã³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet1sãn²nũ²la² a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yo²la²tã³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ i³yo²la²tã³ha³lo²sai¹xi², ũ³yho³hi²ki³ta³ka³lo³a² sa²ya¹tũ³ka³txa² yxau³ain¹ta³ka³lo³a² nũ³kxũn³txi³ wxa²wa²yat1sa²tã³si³ka³la²kã¹kxai¹ni², ũ³yho³hi²ta³ka³lo²ai²na² wxa²sa²tã³yxu¹kã³kxai¹ni², yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³ka³tu³ kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²tũ³ka³txa² yxo²xũn³txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– İ²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹sxã³ ha³lo²a² wa²li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wĩ³na² sxi²ha² a³yat1jah³lxi¹lxi¹. Thĩ³nã³xa² ũ³yho³hi²yah³lxin¹thĩ³na² i³ya¹kxah¹lxi¹lxi¹. Hxai²kxi²ai¹jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³ju³ta², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i²ain¹ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Txa²wĩ³na² sxi²ha² a³lxi²khaix1sa³nhai¹, i³ya²lut1sain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³nũ¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1tã² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ain³kxi¹xi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe²na³na¹. Je³su²jah³lai²na² nxe³jau³xau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³ a²wĩ³na² sxi²ha² a³lxi²khaix1jah¹lo²su² na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ũ³sa²nũ¹xain¹jau³xa²sa¹:

– İh¹te²ta³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha²kxai³ kãi³in¹thi²li¹? Wã³nxĩn¹sxã³ kãi³ju³ta² kãi³sxã³ ũ³hũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹, wxa²hxi²ka¹nhĩn¹ju³ta² ũ³ye³he³kat1sa²sĩn¹sax3ku¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² sa²nai¹hxat3jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, sxi²ha² ta²hĩ³na² sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Kwa²nhi¹lxi¹. Ye³ko³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² kãin²yãx1sĩn¹na³lai². Nxe³thĩ³na² ton³ki³ju³ta²sa¹: In³txa² wẽ³sa² a³li³la¹hĩ¹na¹ sxi²hai²na² ton³ãn³si³wxe³ki³kxai²nãn²tu³, hau³hau³kon³sxã³ wẽ³sain²txi³ to¹ni², sxi²hain²txi³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² to³ni², nxe²xai³ki³kxai²nãn²tu³ta¹ hu³, hã²wxãn³txa³ wẽ³sai²na² a³li³la¹jah¹lain²txi³ yah³lo¹ni², sxi²hain²txi³ ta³lu²ni² nxe³hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² i³nxai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxã³ wa³ko³nĩn¹kxai²nãn²tu³, ton³ta³lun²ti³he¹nxe³sĩ¹nxãn³tho³li¹. Ki³han³nhi¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² hãi³jau³xa² i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa²sa¹:

– Txa²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²hũ³na³li¹. Na¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²na¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, a²si³yxau³tãu³a²su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xa² hãi³jau³xai²na², a²nũ²a² ain³kxi²te²su² te²nũ³ka³txa² a³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxã³hẽ¹la². 22 Yxãn¹ta¹ kxã³nxũn³tãu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta³lun²tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³xai²na² yxo²i²i², Je³su²jah³la² wãn³txai²na² yxo²i²i² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la², a²nũ²a² a²ẽ¹nãn¹jau³xa² a³la³kxi²jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Je³su²jah³la² yxau³hĩ¹na², yxau³sxã³wã³nxĩn¹sxã³kãi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² i²ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 24-25 Ain¹ta¹ Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãu³a¹ wi¹kõ³nha²sxã³ a³la³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Tũ¹ka³txai²na² yxo²i²ũ¹hain¹nxa³lho³na¹. Na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ au³txi³ a²ẽ¹nãn¹jau³su² jau³xa² wã²nxũh¹ a³la³kxi²ta³lu²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³ na¹xã¹. Nxe³na¹jut3su², hai³txi³ a²nũ²a² a³xa² i³hen³txi³sa²ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³kxan²ti³ a³la³kxi²khai¹nxe³hĩ³na¹nhã¹, txai²lã¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

3

Je³su²jah³la² Ni³ko³tē²yah³la² i³ye³kxi²nyhu¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² a²i³lxa² Ni³ko³tē²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Fa³ri³se²a²nũ³ka³txi³sain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³su²ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, ka³nxah³ti³na² wxã³sxã³, Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³nxa²kxah³lo²sin¹tai¹. Nxe³te²sin¹jau³su², wxã²na² yxau³ye²sa²sĩn¹sxã³, wã³nxĩn¹sxã³ kã³ye²sa²sĩ¹nhxai¹nhē³li¹. Nhĩn¹ju³ta² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxau³ya³nxa²kxe³su² wã³nxĩn¹sxã³ kã³si¹nxai¹nhē³li¹. Yxã¹ta¹ Sũ³na² yxau³ya³nxa²nxa³kxai²nã²tu³ hxi²kan¹nxa²hĩ³nx2nxa³i¹. Wã³nxĩn¹sxã³kã³in¹kxu¹jã¹nxe³te²la³, hxi²kan¹txi³ kã³hĩ³nx2nxa³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– i³ne³ka²sai¹. Wã³txi³khai³xa² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. “Sũ³na² wẽn³su² na¹tũ¹xã¹” Nĩn¹kxai²nã²tu³ ãh¹ a³li³la¹sxã³ ton¹txa²hē³li¹. Yxã¹ta¹ ãh¹ a³li³la¹sxã³ to¹nxã³kxai²nã²tu³ hai³txi³ Sũ³na² wẽn³su² ti³he¹nxe²nxã³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³to³ta¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

– Kõ³nxe²nxã³nhai¹. Ĩh¹nxe³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹. Yah³lon¹sa³nhai¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ãn³ta³lo³hē²ti²sxã³ ãh¹ a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Kõ³nxe²txa²hã³ka³na² ĩ³nãu³a¹ ã³wa²lih²xi²sxã³ ãn³ta³lo³hē²ti²sxã³ ãh¹ a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹:

– i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² ã³nxũ²kwa³wih¹nxa²ha²kxai³, nĩn¹kxai²nã²tu³, ãh¹ a³li³la¹nhĩn¹ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nĩn¹kxai²nã²tu³, Sũ³na² wẽn³su² hĩ³nxa¹li¹. Ta¹, nxe²nxã³kxai²nã²tu³, Sũ³na² wẽn³su² ti³hex1hĩ³nx2nxa³li¹. 6-7 “Ãh¹ ton¹txa²hē³li¹.” Ye¹nxa²ha¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na² i³wã³txa³kxi²nha²txa³hē¹li¹. Jã¹nxa¹jau³su² txa²wã¹sĩ³na² so¹li³ a³li³la¹nhē³kxai²nã²tu³, yuh³xai²nã¹te²a² so¹li³ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² we¹tē³kxai²nã²tu³, a²nũ²a² tah²li³ wi¹we¹tē³lhĩ³nx2na³li¹. 8 Jã¹nxa¹jau³su² it3ti³su² a²ten³tãu³a¹ sa²xit3te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ka³tu³ it3ta²nxon³jau³xa² ain³kxi²te²si¹li¹. Yxã¹ta¹ a²si³yxau³tãu³la³ kõ³nxe³te²sxã¹li¹. “Ĩh¹nũ¹la³ta³ ai³te²la¹ku². Ĩh¹nũ¹la³ta³wxã³te²la¹ku².” Nxe³te²si¹li¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wxa²we¹tē³ju³ta² te²yã¹nxe³te²hũ³te²li³ wxa²we¹tē³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³kõ³nxe³te²sxa³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

– A²yen³kxai²na² i³ye³kxin¹kxai²na², ĩh¹nxe²3sxã³ yũ³hĩ³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹.

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹:

– Wxã²na² I³sa³e² a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te²si¹li¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹te²xa³lhũ³nxe²a²yen³kxai²na² ã³ne³wxe³te²sxã³li¹. 11 A²ya³la³tu³ wã³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ha³lo²a² e³kxi¹nxa²ha¹kxai²na² a³la³kxi²khaix1sĩ¹na¹ha²kxai³, ĩ²ta³lun²sĩ¹na¹ha²kxai³nxe³sĩ¹nhxai²na¹hē³li¹. Nxe³na¹kxe³a² so¹li³ e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹i¹. Nxe³nx2ti³sĩ¹na¹ta¹ten³ti³he¹yxah³li³sĩ¹nxã³li¹. 12 A²yen³kxa² yuh³xai²nã¹te² yen³kxa² so¹li³i³ye³kxi²ya³nx2ta¹i¹. Na¹ta¹ ain³kxi² yxau²xai³ti³he¹nxe³syah¹lxa³li¹. Jã¹nxa¹kxai²nã²tu³ha³na³ka³li³ oh³nãu³u¹ta¹nã¹te² yen³kxai²lẽ¹. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nã²tu³ain³kxi²yah³li³hĩ³nxã¹ji¹ku¹. Nxe³nx2ta¹nhai¹. 13 Jã¹nxa¹jau³su² hai³txi³ a²nũ²la³oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ i³ka³la³sxã³ i²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxã¹ta¹ Txai²na², Txa²wã¹sũ³na²Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo² na¹xai²na² so¹li³, ĩ²to³hxai²na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³kwẽn¹ta²na² i³ka³nxĩ²xi²sxã³ yuh³xai²nã¹ko³xai²na² wxã³ye¹nx2ta¹i¹.

14 Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² I³sa³e² nũ³ka³txa² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³xa² ho²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na², txih³xa² yãu³ka³txa², kwa³thi³la² we¹kxa², tẽ³sxã³ hi³sa³ka³txa² kĩ³txi³ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nũ²a² wĩx3txa² ĩ³te²a² ten³sa²tã³kxai²nãn²tu³ ĩ³we²nxi²si¹hain¹jau³su², ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ju¹tau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³, Txai²na² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² hi³sa³ka³txa² ũ³kũt1sain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sa²sxã³ ũ³kũt1sain¹tu¹wi¹. 15 Sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³, te²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xan³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³ai¹nxa³kxe³su² ka³tẽ³na² wi¹tãu³su² tãu³a¹ yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³na³la². A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ kĩ³nãu³xai²na² whã²na¹, Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³na³la². A³lxi²nẽ³jau³su², A²ta²hai²na² hã¹nxe² wet1sa²te²na² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² a²ten³te²su² te² ĩ³nxãn²tu³, yxo²ĩ²in¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xan³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³nxãn³tho³la². Nxe³te² ĩ³nxã²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xan³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³nxãn³kxe³su², ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ hã¹nxe² yxau²sa²tẽ³in¹tu¹wa². 17 Jã¹nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² A²ta²hai²li² Je³su²jah³lan²tu³ ĩ³sa²si¹hã³na²hẽ³la². Nxe³ju³ta²sa¹, hai³txi³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te² ĩ³nxai²na², ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²si¹nx2ti³jau³la³, wxã³hĩ³nxã²nxa³wa². Yxãn¹ta¹ wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹kxi¹nx2ti³te³lhxã³ wxã³na²hẽ³la².

18 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²te²su² te²an²tu³, hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²kxah³lo²su² hĩ³nx2nxa³wa². “Ko³nxe³thin¹te²si¹lxi¹.” Sũ³na² wãn³txi³la³, ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²xa³kxai²nãn²tu³, te²lẽ¹ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²kxe³su² yxau²xai³lhĩ³nx2na³la², kwẽ¹ta²nah¹lxi¹ Sũ³na² Ta²hai²na² hã¹nxe³te²na² sa²yxo²ã³ha²kxai³la². 19 A²ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹lain¹ju³ta²sa¹: Je³su²jah³la² A²ha²te¹jah¹lai²na² ha³lo²a² ko³xai²na² wxã³sxã³ yxau³yain¹to³kxan²ti³, A²ha²te¹jah¹lai²na² te³nai¹nxa³kxe³tu³, hã¹nxe³sxã³ a²ka³nxah³ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kã³ain¹to³ha²kxai³, ain¹na³la². 20 A²nũ²a² ĩ³lxi³thi¹nxa³te²su² te²an²tu³, ha³lo²a² a²ha²te¹ju³ta² yxo²kwĩn¹kxain¹jau³su² hã³a² yxau³yain¹na³la². A²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta², a²nũ²a² ã³xa² ĩ²ain¹kxa²yan³ti³su², ain¹na³la². 21 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² wain³txi³ kã³to³te²su² te²an²tu³, a²ha²te¹ju³ta² wxã³sxã³ yxau³sĩ²yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²wet1sxã³ wain³txi³ kã³ain¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tẽ³lain¹na³la².

Je³su²jah³la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² nxe³nyha¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² tẽ³ain¹sxã³ whã²na¹ Ju³te²a²ko³xa² ã³wi¹hain¹ka³tu³, kan²txi³ yxau³ain¹ka³tu³, a²nũ²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23-24 Hau³hau³kon³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² ha³lo²a² yu³tã³lxi³ yxau³sxã³ a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ¹ã¹, E³nãu²je³na² Sa³lĩ²thĩ³na² un²ta³kxi²nxa³je³na², ĩ³yau³xa² kã³in² yũ³jen³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ nũ¹ã¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Yãn³ta²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹sã²nxa³hĩ¹na¹ ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Ju³te²a² in³txa² sa²kxai³lu² ĩ³yĩ²lho¹kxi²yhu¹sxã³ ĩ³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ ĩ³wi¹lhin¹nẽ³nha²si¹hain¹ju³ta² ĩ³ye³ ĩ³yĩ²lho¹kxi²yhu¹sxã³ ĩ³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxe³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ wxã³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³la³je¹nai³tā² Jor³tāu²yau³xa² a²yo²ha³tih³nāu³a¹ yxaun¹nhīn¹nai³tā² in³txa² he¹ye¹nxa²sīn¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lai²na², a²i³lxa² Je³su²jah³la², i³ye³kxi²sa²nhīn¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² Je³su²jah³lai²na² a²nū²a² i³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹sīn¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ān³si³tē³la³kxain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na² ā³si³tē³la³kxi¹nxain¹sī¹nxa³i¹, hī¹na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³na¹xai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²: “Hxi²ka¹na¹xā¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³ hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³tāu³u¹tai²na² hxi²kan¹txi³lox3tē³ju³ta² so¹lxi³ hxi²ka¹nhī³ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³lox3tē³lxa³kxai²nān²tu³, hai³txi³ hxi²kan¹txi³he¹nxe³hī³ki³sxa³i¹. ²⁸ Na¹ha²kxai³, txai²li¹ hai³txi³ Sū³na² Si³yxa³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot3sa²kah³lo²txā³i¹. Yxān¹ta¹, Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lo³kxah³lo²khai³jah¹la² a²ne³hē³txa² yxa³si¹sain¹jau³su² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Sa³ha²kxai³ wxā³ain¹ju³ta³nū³a² a²ha³ta³nxa² ain³sxā³ e³ya³nx2ta¹i¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ i³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. ²⁹ Na¹ha²kxai³ txa²yxa³xai³la¹jut3sū³ju³ta² e³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³: a²wē³sāi¹yah³la², a²sxe³xa³ka³lxa² wa²ko³li²yhu¹kxai²nān²tu³, a²wē³sāi¹ah³lai²na² so¹lxi³, txu¹hai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²la³ hī³nx2na³li¹. Jah¹la² kāin² i³ka³li³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³su² te²an²tu³, a²wē³sāi¹ah³lai²na² a²ya³lxa²khai³su² te²an²tu³, hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² hī³nx2nxa³i¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²ya³lxa² hī³nx2na³li¹. “Hāi¹nxe³sxā³ a²wē³sāi¹ah³lai²na² ā³nhxi²nū¹te³lhxā³ nxa¹nhā¹.” Nxe³jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wē³sāi¹yah³la² wān³txa² kāin² ka³lih³jau³xa² ain³kxain¹kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxā³ i³ka³li³khai¹nxe³hī³nx2na³li¹. “A²wē³sāi¹ah³lai²na² txu¹ha² wa²ko³li²yhu¹sxā³ kāin² i³ka³li³nha³na¹. Nxe³ha²kxai³ txai²li² te²yā¹nxe³sxā³ ka³li³sa²nū³nhā¹.” A²ya³lxa² a²ē¹nān¹jau³su² nxe³hī³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe² Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²wē³sāi¹ah³lo²hū³jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. Hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ txai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²na¹xai²na² hāi¹nxe³sxā³ a²ya³lxah³lo²hū³jah¹lo²sa¹i¹. Hxi²kan¹jah¹lo²txā³i¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa², txai²na¹xai²na² ain³kxai¹na¹kxai²nān²tu³ ā³ka³li³khai¹nxe³sa³nhai¹. A²ya³lxah³lo²su² i³ka³li³khai¹ya³kxa²yā¹nxe² nxe³na¹nhai¹. ³⁰ Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹kāi²non³sxā³ yxa³u²xai³sa²tē³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ txai²na¹xai²na² hau³hau³kon³sxā³ hxi²kan¹kāi²nxa³ton³sxā³ yxa³u²xai³sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³li³sa³nhai¹.

Oh³nāu³a¹ ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nū¹nhē³jah¹lo²su² nxe³jau³su²

³¹ Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxā³nū¹nhē³jah¹lai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹ta²si³yxa³khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ki³sxa³i¹. A²nū²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yxa³u³sxā³ ton¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³su² ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³ yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ e³tū³ka³txi³su² ki³tā³li¹.

³² Yxān¹ta¹ oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxā³nū¹nhē³te²su² te²an²tu³, oh³nāu³a¹ ha³lo²a² i²ta³lu²ni², ain³kxi²ta³lu²ni² nxe³jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³nē³lain¹na³li¹. Nxe³nē³lain¹jau³xai²na² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ain³kxi²te²la³ ka³lxa²ai¹nxa³wi¹. ³³ Yxān¹ta¹ i³hen³txi³nē³lain¹jau³xai²na² a²nū²a² i²te²hū³te²su² te²an²tu³, sa²yo²we¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su² kxai²nān²tu³, “Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³tāu³a¹ wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹. A²ya³la³tu³ jau³tu³ wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹.” Nxe³jau³xai²na² sa²ye³ka¹tē³lhī³nx2na³li¹. ³⁴⁻³⁵ Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²ki³lha³lxa², a²i³lxa² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hā³a¹tū¹xā¹. A³lxi²khai¹na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³ Txa²yāu³ka³jxah³la² yxo²ha³kxa¹, kāin² ũ³hū¹khai¹ai¹na¹xā¹. Kwa²

ĩ³ta²ta²na³kxain¹nxa³lho³nã¹. A²nxe³jah¹la² txa²wãn³txa² so¹lxi³ e³tũ¹xã¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kãin² hxi²kan¹txi³lox³tai¹na¹xã¹.” Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 36 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²an²tũ³: “Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² yxo²i²a¹xã¹.” Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² sa²yxou²ã³a¹xã¹.” Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lẽ¹. Hai³txi³ ka³ten³nãu³la³ ĩ²ai¹nxa³lho³li¹. “A²nxe³jah¹la² an³ta³kxai¹na¹nhã¹. An³ta³kxai¹na¹ju³ta² so¹lxi³ yxau²sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹.” Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³hĩ³nx²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

4

Je³su²jah³la² Sa³ma³ri³tã²nãn¹ta¹ka³lxa² e³kxi²nyhu¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ a²sa³wi³ha³lxi³lo³ti², ka³lxa¹txi³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹i², ain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²la³ a²nũ²a² a²sa³wi³ha³lxi³lot³sxã³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹kxe³la³ ka³lxa²nxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³yãn¹ta¹, a²ya³la³tũ³ Je³su²jah³la² a²kxã³nxa¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txi³su² te²a² so¹lxi³, a²nũ²a² ã³xa² hxi²ka² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³lo² hxi²ki³la³, a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² ain³kxi²sxã³ a³la³kxi²ka³tũ³, Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³na¹sxã³ wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la². Wa²li³ka³tũ³, nũ¹ã¹ Ka³li³le²a²ko³xa² a³wa³li²te³lhxã³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³ka³tũ³, ka³nxũ³nxãn¹ko³xa² Sa³ma²ri²a²ko³xa² ã³ha³tih³sa²sai¹sãn²te³lhxã³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 A²nxe³ko³xa² ã³nxai³ka³tũ³, Si³ka²thĩ³na², Sa³ma²ri²a²ko³xai²na² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² yau³so³nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nai²na² kxã³nhxi¹nu¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³ta³ko³u¹ta²kxai³ un²ta³kxi²nxa³thĩ³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³u¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³sxã³, a²ki³lha³lxa² Jo³se²ah³la² ũ³si³wxẽ³no³tũ¹hain¹ko³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³thĩ³nai²na² Si³ka²thĩ³nai²na², kxã³nxu¹ta²kxai³ ĩ³yau³xẽ¹na² po²su²tẽ³na² u¹khai¹nxe³tẽ³na², Ja³ko²ah³lu¹ta²na² u³sxã³ we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, u²lxã³nxai³nxa²ha¹te¹, ai³hxi²tha³nha²ka³tũ³ ĩ³yau³xẽ¹nai²na² a²yxou²ka³tẽ³xa² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³kat³sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 ã³wxe³tẽ³na¹, txu¹ha² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹ta¹ka³lxu³su² te²kxai³lu¹ tũ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³whi¹sai¹te³lhxã³ tũ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹sẽ¹ni¹. ĩ³na²te³lhxã³ nxa¹nhi¹. Nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yain³txa² yo³hi²sxã³ so¹kxi²te³lhxã³, sxĩ²jen³nãu³a² aun³ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ nũ¹h¹ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³ma²ri²a²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxãĩ²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³yah³lo²si¹lxi¹. Txai²lẽ¹. Nxẽn²nxa³i¹. Sa³ma²ri²a²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxu³sa¹i¹. Nxe³ki³sa²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³yau³xa³ ĩ³na²kxi²sa²te³lhxã³, nĩn¹ji¹wi¹? Hai³txi³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³ ĩ³nxa² Sa³ma²ri²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² wi¹lĩ³we¹yhu¹ki³ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxet³sã¹nxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hũ¹nxa²ti³ten³na³ni¹. Ta¹, ã³ne³wxe²nxã³nxi¹. Hai³txi³ wxãĩ²li² ĩ²sa²te²sxã³nxi¹. ĩ²sa²te²sin¹kxai²nãn²tũ³,

ĩ³yau³xa² ĩ³na²kxi¹nxa²te³lhxã³ nxe³na¹te³na¹xai²na², ĩ²sa²te²sin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na²yen³kxa² a³la³kxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ye³kxi²sa²hĩ³nxã¹nxi¹. “Ĩ³na²te³lhxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³sa²hĩ³nxa¹nxi¹. San¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² ĩ³yau³khai³xa² ũ³hũ¹nxa²hĩ³na¹xĩ¹. A²nxe³jau³xai²na² ĩ³nãn¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lhĩ³nxã¹nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Hxi²kan¹jah¹lãi³. ĩ³yau³xa² u¹khai¹nxe³sxã³ si³hẽ³ta³nĩ¹khai¹nxe³ha²kxai³, wxãi²na² kwa³ta³lẽn³ta³ ũ³whi¹sai¹ki³tẽn³ta³ yũ³nxãn²nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Nxe³kxa²yu³su², ĩh¹nũ¹la³ta³ Sũ³na² ĩ³yau³khai³xai²na² ũ³whi¹sai¹sxã³ ũ³hũ¹sa²hĩ³nxãn¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. 12 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Ja³ko²ah³lu¹ta²na², txa²sũ³nu²su² sãn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² wxa²xu³sxã³ ĩ³yau³xẽ¹nai²na² wet¹sxã³ ũ³hũ¹sain¹sãn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xai²na² jah¹lu¹tain²txi³ ĩ³na²ha²kxai³, a²wẽ³ha³lxĩ³nãu³xu¹tain²txi³ ĩ³na²kxai¹nha²kxai³, a²ka³yuxh³nãu³xu¹ta²na² a²wãi²lo³tain¹kxe³nãu³xu¹tain²txi³ ĩ³na²kxai¹nha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ja³ko²ah³lu¹ta²na² hxi²kan¹khaix¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³ a²wi¹lhĩ¹na², “Ĩ³yau³xa² ũ³whi¹sai¹na¹tũ¹xã¹.” Nain¹kxai²nãn²tu³, hãĩ¹sxã³ ĩ³yau³xẽ¹na² wxa²xu³sãn²sxã³ ũ³whi¹sai¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, wxãi²na² ã²la² hxi²kan¹khaix³nhĩ³nxãn¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– ĩ³yau³xai²na² ũ³whi¹sain¹jau³xai²na² ĩ³nãn¹kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³ ya³lxu¹xi¹nxa²tũ¹xĩ¹. 14 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²an²tu³, Sũ³na² ĩ³yau³khai³xa² ũ³hũ¹ai¹na¹jau³nũ³a² ĩ³na²kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³nũ¹na² ĩ³na²wxe³nha³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, ĩ³nũ³sa³la³la³kxi³hũ³jau³la³ hãĩ¹nxe² kon³jau³hũ³nxe² yen³kxi³hai¹nhĩ³nx2na³ni¹. A²ẽ¹nãu³a¹ yen³kxi³hai¹nhĩ³nx2na³ni¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, ya³lxu²xi²ti³he¹nxa³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ ai¹nhĩ³nx2na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe³jau³xai²na² ũ³hũ¹sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tu³, ya³lxu¹xi¹sa²nxa³kxe³su² ũ³whi¹sai¹xi²te³lhxã³ ã³wxã³ti³hex¹toh³nxa³lho³li¹. Nxe³te³lhxã³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³txu¹ni¹. Nĩn¹ka³tu³, wxa²wẽ³sãĩ¹ah³la² ĩ³kaix¹son¹ka³tu³, te²a² wxãi²na² wã³li¹ja³hẽ¹ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³to³ta¹:

– Txa²in³txi³la³ yũ³te²txã³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wãn³txai²na² a²wẽ³sãĩ¹yah³la² yũ³nxa²nxa³jau³xai²na² wãn³txi³khai¹xai²la¹xĩ¹. A²wẽ³sãĩ¹a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹jah³la², tẽ³sxã³ yxau²xai³li¹nhẽ³ni¹. Tẽ³sxã³ yxau²xai³lhxã³ ã³to³hi¹nhẽ³ni¹. Nĩn¹ka³tu³, a²ha² kwẽn¹ta²na² tẽ³in¹jah¹lai²na², hai³txi³ wxa²wẽ³sãĩ¹sxa³xĩ¹. Nxe³ha²kxai³ wãn³txi³tu³ ĩ³ye³i¹nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hxi²kan¹jah¹lãi³. Hĩ¹na² ĩ²a¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su² ye¹lxi¹. 20 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹ki³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³sẽ¹li¹. ĩh¹ti¹la³ta³ o²la³kxi²hĩ³ki³te²la¹ku², nha¹nhai¹. Nxe³ju³ta²su¹, kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² txa²sũ³nũ²nãu³xu¹ta²na² wã³la³ka³txai²na² so¹lxi³ o²la³kxain¹to³sãn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi²yah³lxĩ³to³hin¹ta¹ti²ti¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹ki³ju³ta²su¹. Yah³lxi¹nha²kxai³: “Ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹ki³jau³su² o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nha¹kxai²nãn²tu³, ĩh¹ti¹la³ta³ wain³txi³ o²la³kxi²hĩ³nha¹te²la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxet3sã¹nxi¹. Txa²wãn³txai²na² yxo²ĩ²sẽ¹ni¹. Ha³lo²a² hau³kon³tẽ³na³ni¹. Nxe³tãu³a¹: “Txa²wã¹wĩ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹kĩ³jau³la³ o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ wã³la³ka³ta²nãu³ai²na² so¹lxĩ³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, hai³txi³ Je³ru³sa³ĩ²thĩ³na² so¹lxĩ³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, yah³lxin¹tũ¹xĩ¹. Yxãn¹ta¹, ha³lo²a² ĩ²li³jut3sũ³ju³ta² he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³yah³lxin¹tãu³a¹ sa²wai³wait3sxã³ Txa²wã¹wĩ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹yah³lxin¹jau³la³ o²la³kxah¹lxin¹tũ¹xĩ¹. 22 Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² Sa³ma³ri³tã²na² nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na²: “Txa²wã¹wĩ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹kĩ³jau³su² o²la³kxi²si¹na¹xã¹.” Yah³lxin¹kxan²ti³, hai³txi³ Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³sah²lxa³nxi¹. Yxãn¹ta¹, txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³su² sĩ¹na¹xĩ¹. Nxe³sĩ¹na¹ju³ta²sa¹: Txa²wã¹wĩ³na² a²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³jah¹lo²su² na³ni¹. A²nxe³jah¹la² wxa²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ha³lo²an¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxĩ³tu¹xĩ¹. Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³sĩ¹na¹xĩ¹. 23 Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tũ¹xĩ¹. A²ha¹kwẽn¹tai²na¹ hau³kon³na³ni¹. Nxe³kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹wĩ³na² wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹.” Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ wi¹lãĩn³nha²sxã³ wi¹lxo³kxi², wãn³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³ki³kxai²nãn²tu³, wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hit1hĩ³kĩ³tã³ni¹. Jã¹nxe³sxã³, wain³txi³ o²la³kxi²ti³hi¹kĩ³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² ten³nẽ³kxe³su² hĩ³nx2na³ni¹. 24 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ txa²wã¹ye³na² ĩ²kĩ³kxah³lo²su² nxa³xĩ¹, txa²wã¹sĩ³na² yũ²nxa³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³, ka³te³na² a²si³yxau³tãu³su² ha²kxai³, txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ĩ²ta³lu²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³, nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lxon³kxi²txai²lã¹.” Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ whãĩ²na¹ wi¹lãĩn³nha²sxã³ wi¹lxo³kxi², wãn³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³si¹kĩ³jau³su² o²la³kxi²ya³sa³ni¹. Ju¹ta² so¹lxĩ³ wain³na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²a², a²ĩ³lxa² Me³si²ah³la², wxã³nũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² so¹lxĩ³ ã³ne³wxe³sa³nhai¹. Wxã³nũ¹nhẽ³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹.

– Txai²na², ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹te³na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³hĩ¹na¹, ĩ³ye³ta³lu²nxa³hĩ¹na¹ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² ã³wa³li² tĩ³xi²sxã³ Je³su²jah³lai²na² txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxi²yhu¹ju³ta² ĩ²ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² sa²kxai³lu² ĩ³wã³txain¹kxan²ti³ kōn³ton³ti² yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Yã¹te²ta³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³jau³xa² ĩ³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxai¹nĩn¹ji¹ku¹, nxe³nxa²nha¹nhai¹. Nxe³jau³xa² ĩ³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³te³na¹, txu¹ha³ka³lxai²na² a²kwa³ta³lẽ³na² ã³sxã³ sxi²yhe³na² ĩ³xi²ka³tu³, a²nũ²a² sxi²yhe³nai²na² yxau³ain¹tũ³ka³txa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

29 – Ne³ka²ki²sah¹lxĩ³sa¹lxĩ¹. Nũ¹ã¹ in³txa² yxau²na³li¹. A²nxe³jah¹la², txa²si³to¹na¹tãu³su² tãu³a¹ kãĩ³to³ha¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ĩ³tih³nxe³sain¹na²li¹. Wxã³sxã³ ĩ²jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sin²ta²i¹, jah¹lai²na²su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Nxe³te³na¹, tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² sxi²yhe³na² aun³ti² wa²li³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ a³ya³tain¹nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lâi³. Ī³yain³txa²sĭ¹nhĕ³li¹. Ta¹hxai²hĕ¹la².

³² Yxān¹ta¹:

— Txa²yain³txi³la³ Ī³yai³na¹tũ³la³ yũ²na³li¹. Yxān¹ta¹, ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²ta¹hxai²hĕ¹la².

³³ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² e³lain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² ā³xa² yain³txa² tĕ³sxā³ ũ³hũ¹ain¹te²tān²ku², kĭ³nhai¹. Nĕn³tain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

³⁴ Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— “Ī³yain³sxā³ ũ³kxi²sa³nhā¹.” Na¹kxai²nān²tu³, ka³li³sa²hĭ³nx2na³li¹. Ju¹ta² yā¹nxe³sxā³ Txa²wĭ³na² Ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ te³nain¹jau³su² sa²yo²we¹tai¹na¹kxai²nān²tu³ Txa²wĭ³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹kxai²nān²tu³, ka³li³sa²hĭ³nx2na³li¹. “Ī³yain³sxā³ ũ³kxi²sa³nhā¹.” Na¹ke³la³te²kxai³, ju¹ta² yā¹nxe² ai³sxā³ ka³li³sa²hĭ³nx2na³li¹.

³⁵ Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³ka³txi³ Ī³nxai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Ī³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Ī³la³kxa² kĭ³ha¹li¹ kĭ³ha¹li¹ sa²tā³tĭ¹tāu³a¹ so¹lxi³, ka³ya³txa² kan¹tāu³a¹ wxa²nāu²so¹jah³lxi³hĕ¹li¹.” Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, txa²wān³txi³kxai³lu¹ Ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²kxai³lu¹: “Ta¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ ten³sa²ka²la¹sxā³ ha³lo²ai²na² Ī²sa²sai¹jah³lxi³hĕ¹li¹. A²nũ²a²ka³lxa¹tũ³ka³txa² wxā³ain¹na³li¹. Txa²wān³txa²te³nain¹jau³su² wxā³ain¹na³li¹. Wān³txi³khaix3tu³ Ī³yau¹ũ³hain¹kĭ³kxai²nān²tu³, tũ¹ka³txai²na² ye³jen¹na² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, ha³lo²a² kĕu³kĭ³jut3sxn³tai¹. Hau³kon³khai¹nx2na³li¹. Ka³ya³txa² kan¹ta³lun²sxā³ Ī³si³sa³te³kxi²na³na¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³, tũ¹ka³txai²na² sa²yo²wet1sa²te³lhxā³, nxe³sain¹ju³ta³nũ³a² hau³kon³na³li¹.” ³⁶ Jā¹nxa¹jau³su², yain³txa² wxa²nāu²so¹te²su² te²an²tu³, a²yo³ha² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ka³lih³tu¹wi¹. Jā¹nxe³jut3sũ³nxe², a²nũ²a² sa²yo²wet1si¹hain¹yah³lxin¹jau³nũ³su² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³tũ³ka³txa² sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txi³nũ³a², ka³te³na² wi¹tāu³a² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, wxāi²na² sa²kxai³lu² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³txa² wxa²nāu²so¹te²su² te²a² ka³li³hain¹kxa² yā¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹.

³⁷ Txa²wā¹kĭ³na¹xai²na² Txa²wĭ³na² wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³kĭ³jut3sũ³na³li¹. A²wi¹lhĭ¹nān²tu³ txa²sa³wi³ha³lxi³su² te²an²tu³, txa²wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³ye³sxā³ a²nũ²a² Ī³yau¹ũ³hain¹sān²kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ a²si³yo³nān²ta³ txa²sa³wi³ha³lxi³ ā³su² te²kxai³lu¹, te²yā¹nxe³sxā³ txa²wān³txa² wi¹jau³xa² āh¹ Ī³ye³sxā³ Ī³yau¹ũ³hain¹to³kxai²nān²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³kxai²nān²tu³, ain³kxain¹tũ³ka³txai²na² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² jut3sũ³nxe² txa²sa³wi³ha³lxa² a²wi¹lhĭ¹na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³ye³sxā³ a²nũ²a² Ī³yau¹ũ³hain¹sān²tũ³ka³txa² yain³txa³ki³a² ũ³whĭ¹tũ³ka³txi³hũ³tũ³ka³txi³sai¹nha²kxai³, hā²wxān³txa³, ha³na³ka³lxi³ txa²sa³wi³ha³lxi³ ā³su² te²a² sa²kxai³lu¹, ān³ta³lo³hĕt1sxā³ txa²wān³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² āh¹ Ī³yau¹ũ³hain¹ka³tu³, ain³kxain¹tũ³ka³txa² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² sa²wi³ha³lxi³ ā³xa² ā³ta³lo³hĕt1sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³te²su² te²nũ³ka³txa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a² wxa²nāu²so¹tũ³ka³txi³hũ³tũ³ka³txi³sai¹nha²kxai³ nxai¹nhĭ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³ha³lxa² yain³txa³ki³a² ũ³whĭ¹te²hũ³te²ain²txi³ Ī³ka³li³hi², ha³na³ka³lxi³, txa²sa³wi³ha³lxi³ ā³xa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a² wxa²nāu²so¹te²hũ³te²ain²txi³ Ī³ka³li³hi², nxe³hĭ³nx2na³li¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sũ³na³li¹. Nxe³ju³ta²na², Sũ³na² wān³txa², kxā³nxān¹jau³xa² ā³si³wxĕ³no³tĕ³jau³xu¹tai²na², nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² yain³txa³ki³a² ũ³whĭ¹i², a²nũ²a² ā³su² te²an²tu³, yain³txa² wxa²nāu²so², ain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na², a²ya³la³lyau³tu³ jau³xai²la¹i¹. ³⁸ Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sa³ma³ri³tā²na² nũ³ka³txai²na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hĕ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na², kxān³su² a²nũ²a² ā³lxi³tũ³ka³txa² wān³txa² wi¹jau³xa²

ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² so¹lxi³ ha³lo²a² hau³kon³yain¹na³li¹. Ain¹ka³tũ³, wxa²wãn³txa² ain³kxi¹nx2tain¹ka³tũ³, sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³, wxa²nũ³ka³txai²nãn²tu³, a²wi¹lhĩ¹na² o²la³kxah¹lxan³kxan²ti³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² sa²yo²wet1sain¹ju³ta³nũ³a² a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹ju³ta² jut3sũ³nxe², a²nũ²a² ka³ya³txa² wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe² a²yain³txa²ki³a² ũ³whĩ¹xa³kxan²ti³ wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe², yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nãu³kxai³lu¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Si³ka²thĩ³nai²na² yxau³ain¹tũ³ka³txa² ãn³yã³nhai¹tũn³tũ³ka³txi³su² te²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² ha³la³je¹na² txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹jau³xa² sa²kxai³lu¹:

– Je³su²jah³lai²na², txa²ha³lo²a² txa²wẽ³son³ti³na¹hĩ¹nãn²tu³ kãĩ³xi²yxau²xai³la¹ju³ta² hu³, yxo²ha³kxa² nũn²ta¹ ĩ³ye³kxi²tĩ¹li³ũ³sa³na²li¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ain³kxain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Ain¹ka³tũ³, Sa³ma³ri³tã²na² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txain¹ka³tũ³, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Kan²txi³, txa²sxi²ha² yxau³ya³sa²sãn²sĩ¹nhẽ³li¹. Yhain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³ha¹li¹ a³lan²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Yain¹ka³tũ³, ha³na³ka³lxi³ Si³ka²thĩ³nai²na² wã³kon³tũ³ka³txa² ãn³yã³nhai¹txe³nũn³tũ³ka³txa² ka³lxa¹nũn³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² wãn³txa² ain³kxain¹ka³tũ³, sa²yo²we¹tain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Nxe³te³nah¹lxi¹, tũ¹ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxet3sãn²si¹nxi¹. Hĩ¹na² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Je³su²jah³la² a²yo²wãn³txi³khai³xa² ain³kxain¹nha¹ka³tũ³ sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Kxãn³su², wxa²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxi¹nxa²to³nha¹tai¹ti²tu³ni¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² wxa²wãn³txain²txi³ ain³kxi², Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³ ain³kxi², nxe³sa²sĩ¹jau³su² wi¹wi¹nxe² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Nha¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na³na¹. Yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² ko³nxe³thin¹ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³jah¹lo²su² na³na¹. Jau¹xa² a³la³kxi²nha¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹jah¹la² ki³lha³lxa² ĩ³we²txi²jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ a³lan²ti³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wa²li³ka³tũ³ ha³lo²a² Ka³li³le²a²ko³xa² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².

44-45 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lai²na², a²ha³lo²khai³xa² ã³wih¹sxã³ ĩ³xi²kxai²nãn²tu³, a²ka³lxa¹ti³khai³xa² ĩ³wet1si¹nyhain¹jau³la³ yũ³ai¹nxa³i¹. Jãx1sain¹nũn³na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, Ka³li³le²a²ko³xa² ã³wih¹ka³tũ³, Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta²na²sa¹:

– Je³su²jah³lai²na² wi¹kãĩ³jah¹lo²su² na³na¹. Ha³la³je¹nhĩ¹nai³tã², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ãn³yã³ki³nũ²kxi¹xain¹sxã³ ĩ³yai³ni², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ka²li¹te³lhxã³ o²la³kxi², ain¹tai¹ti²tu³na¹. Nxe³hĩ¹nai³tã² Je³su²jah³lai²na² yxau³ya³nhẽ³lain¹sxã³, ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³ya³nhẽ³lain¹tai¹tu³na¹. ĩ²ta³lun²ki³tai¹tu³na¹. Wi¹kãĩ³jah¹lo²su² na³na¹. Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³ka³txai²na² wãn³txa², nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxi²ye³na² Ka²na³thĩ³na² ã³wih¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nãu³ai²na², ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³yau³khai³xa² ã³sa²yãt1sxã³ yain³txi³yau³ wi¹khai³1jau³xa² sa²wet1ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³thi³nãu³a¹, hī¹na² ã³wih¹xi²ka³tu³, a²nũ²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ka³far³na³ũ²thi³na², Ka²na³thi³nai²na² kũ³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thi³na² yxau³jah¹lo²su², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²ki³lha³lxa² i³ton³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wi³nai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

– Hī¹na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹nhã¹. Je³su²jah³la² he¹na³na¹. Ju³te²a²ko³xa² a³li³ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xai²na² he¹na³na¹. Ī²sxã³ ĩ³ye³kxai¹na¹tũ¹xã¹. Ain¹ka³tu³ a²wi³nai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²sxã³ kãin² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wē³sa² ya³lu²saun³kxi²sa²na³li¹. Kan³si²sxã³ ĩ²sxã³ we²txi²sxũ³xi²sē¹li¹. A²wi³na² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu², ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A²yen³kxa² nũ³kxũ³te²a² ĩ²yah³lxan³kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex¹yah³lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah³lãi³. Hī¹na² kan³sxã³ wxã³sē¹li¹. Kãu³kxi²txa³hē¹li¹. Txa²wē³sa² ya³lu²kxi²sa²ju³ta²yã³txi³su², na¹nhai¹.

50 Yxãn¹ta¹:

– Ā³nxĩ³xi²txu¹li¹. Wãi³lxa² wi¹we²nxi²sxã³ wi¹yxau³ye³nx²na³li¹, hī¹na²su¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², a²wi³nai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²ka³tu³ ã³nxĩ³xi²te³lhxã³ nxe²xai³ta¹hxai²hē¹la². 51 Ai³ka³tu³, tĩh³na² kan³si²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²kxai³lu¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² sxĩ²ha² yxau³sxã³ a³li³ain¹te²nãu³xa² sa²kxai³lu¹, ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wē³sa² wi¹we²nxi²sxã³ ka³ten³ti³ yxau³na²li¹. Nain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Ain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wã³txi³sxĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã¹ we²nxi²lhai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Sũn²ta³tai³tã² u³je³na³ka² ã³ni²lã³ni²hĩ¹nai³tã² wē³sa² ĩ³sũ²kxi²sxã³ ĩ³we²nxi²khaix¹sĩn¹na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

53 Nxe³ju³ta², a²wi³nai²na² ain³kxi¹xi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Hã³xã¹. Sũn²ta³tai³tã² te²yã¹nxe³hĩ¹khai³xai³tã², ti¹kxai²na² son³txi³ai³tã², Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³na¹. “Ā³nxĩ³txu¹li¹. Wxa²wē³sa² we²nxi²sxã³, ka³ten³ti³ yxau²na³li¹.” Sain¹na²hē³na¹. Wain³na³na¹. Je³su²jah³la² yxo²ĩ²a¹xã¹. A²wi³na² a²ē¹nãn¹jau³la³ ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²wi³nãn²txi³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ĩ², a²sxi²ha² yã³lxi³hain¹tũ³ka³txain²txi³ yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ĩ², ain¹ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² nũ³kxũ³txi³ kãi³ain¹ju³ta², Ju³te²a²ko³xa² wa²li³sxã³ Ka³li³le²a²ko³xa² ã³wih¹sxã³ yxau³hĩ¹na¹ kãi³ain¹ju³ta¹, ã³ta³lo³hē²ti²sxã³ nũ³kxũ³txi³ kãi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5

Ī³ye³na² a²yo²ka³te³h³nãu³a¹ yxau³jah¹la² ĩ³we²txi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwẽn¹ta²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yã³nũ¹tain¹sxã³ ĩ³yai³ni², Sũ³na² ĩ³wã³nxĩn²kxi², nxe³ain¹je³nãu³wa³kxa² hau³kon³ye²ta¹hxai²hē¹la². Jã¹nxe³te³lhxã³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lẽ²thi³na² wã²ka³la³sxã³ a³li³nhẽ¹ta¹hxai²hē¹la².

2 A²nxe³thi³nãu³a², sxih²yo²a² o³ve²a³ nũ³ka³txa² ã³wi²xi²ta³yo²a² yũ³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³yo²a² a²yo²ka³te³h³nãu³a², ĩ³ye³na² a²ĩ³lxa² Be³te³sa²ta²yau³xa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³nai²na² a²yo²ka³te³h³nãu³a², sxĩ²ha² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ thi³na² yũ³ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³thi³nãu³a¹, a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³ton³tũ³ka³txa² ye³han³tũ³ka³txa²,

su³kan²ta³kxi²tũ³ka³txa², txa²wã¹nũ²ai²na² whã²na¹ kan²ta³kxi²tũ³ka³txa²
sxa²ho³hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Sxa³sxã³ wah³nxe² sxa³na¹nhã¹. Na¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
wã²nxũh¹ i³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³ju³ta² hau³kon³na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² a²sa³wi³sa²
oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²xi²sxã³ wxã³nũ²la² i³yau³xai²na² sa²ta³kãu³ta³kãu³nxe²na³na¹.
Nxe³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² i³ton³te²su² i²li³te²su² te²an²tu³ ã³nxai³lhxã³, a²nũ²a²
ã³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³ne³ka²ta¹sai¹sxã³ ã³nxai³kxai²nãn²tu³, i³yau³xa² ã³nũ¹nha²na³na¹.
A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, we²nxi²ta³lu²nai¹nhĩ³nx2na³na¹. Kxãn³su²
te²yã¹nxe³to³hxai²na²hẽ³na¹. Jã¹nxe³nẽ³tũ¹xã¹. Nxe³tãu³a¹, i³yau³xa² ã³nũ¹sa²sxã³
we²nxi²sa²ju³ta², txai²li² ten³sa³nhã¹. A²nũ²a² i³ton³tũ³ka³txa² wãn³txa², a²ẽ¹nãu³a¹
i³ye³kxi²nha²sxã³, nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ sxa²ho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
5 A²nxe³tũ³ka³txai²na², in³jah³la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ka² hxn³sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
wxa²sa²wa²li³ki²sxã³ nxe³ko³xa², kan²ta³kxi² sxa²xai³kwẽ³kon³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²
a²nũ²a²nãu³xai²na² nxũ²kwai³ye³ye³lo³tãu³a¹ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ yau³son³ye²ka³tu³, sxa³yain¹jah¹la² i²i², a³lu²txi³ i³ton³ju³ta²
ã³ne³wxe², ai¹nha²kxai³ i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– We²nxi²ti³ten³khai¹nxe³nxa²ji¹wi¹? Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe³ta³sã¹lxi¹. We²nxi²txi³ ten³khai¹sa³nhai¹.
Na¹ha²kxai³ yxau³sxã³ i³yau³xai²na² ã³ta³kãu³ta³kãu³ju³ta³nũ³a² wah³nxe³to³ha¹i¹.
We²nxi²sa²txai²li¹. Na¹ta¹ a²nũ²a² i²sa³te²la³ yũ²nxa³i¹. Sa²nxa³kxe³su², i³yau³xai²na²
ã³ta³kãu³ta³kãu³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ a²nũ²a² sa²ha³lxi¹so¹sa²sxã³ i³ye³na² ũ³nhũ¹sa²te²la³
yũ³sa²nxa³kxe³su², ã³nxai³lhxã³ ã³nũ¹a¹tũ¹xã¹. Nxe³na¹te²i³, a²nũ²a² ã³xa² so¹lxi³
ã³ne³ka²ta¹sain¹sxã³ i³yau³xa² ã³nũ¹ain¹ka³tu³, we²nxain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ txai²na²
ã³nũ¹sa²sxã³ we²nxi²sa³ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– i³sa²yxau³sxã³ wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²sot1sxã³ ã³nxai³txu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Ai¹nha²kxai³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² kwẽn¹ta²kxai³ we²nxi²ta³lu²ni²ka³tu³,
a²sxa³ka³lo³a² wã²nxũh¹ sa²so¹sxã³, a²yu³kxa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹,
Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³ye¹nxi²yhain¹to³ju³ta² ti³wa³ki³lon³ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa²
wãn³txi³kxai³lu¹, in³txa² we²nxi²jah¹lai²na² i²sxã³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Hĩ¹na² sa²ba³to³ nxe³ki³tã³li¹. Ki³sa²kxai³, ha³ya³kxa² wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² tẽ³sxã³
ã³nxai³sĩn¹txa²hẽ¹li¹. On³sxã³ kãĩ³xa³lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Yxãn¹ta¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– A²nũ²a² i³we²txi²sa³jah¹la² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³
ã³nxai³txu¹li¹.” Sain¹na²li¹. In³jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩh¹te²ta³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? “Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxai³sẽ¹li¹.”
Nxe³nxain¹tẽ³nũ¹ta²li² ĩh¹te²khai³ta³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Yxãn¹ta¹, we²nxi²jah¹lai²na², Je³su²jah³la² a²i³lxa² a³la³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³la³je¹nĩn³kxai³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³yãn³ki³nũ²kxai¹nha²kxai³,
Je³su²jah³la² hãĩ³a² i³ha²li²si³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³ha²kxai³,
we²nxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe² i³yi¹li²hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nãu³kxai³lu¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²nãu³a¹
he¹ain¹tãu³kxai³lu¹, in³jah³lai²na² i³ha¹txain¹ka³tu³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹nai²li² wi¹lain³kxi²nhãn¹nhai¹. Nĩ¹nha²kxai³, a²wẽn³txa³ ko³nxe³ju³ta³la³ kãi³xi²sxã³ yxau²xai³txa³hẽ¹li¹. Kãi³in¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² ă²la² khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta² a³ya³tin¹kxa²yan³ti³su² ya³nxa²ha¹i¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³ka³tu³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² a³li³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hãi¹tũn³te²nũ³xa² ỉ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ỉ³we²txi²sa³jah¹la² a²ĩ³lxa², Je³su²jah³lai²na² ỉ³we²txi²sa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ỉ³we²txi²ju³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hãi¹tũn³te²nũ³xa² sa²kxai³lu¹ kãn² ỉ³xan³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ỉ³xan³tai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² khãuh³lxa³tain¹ju³ta² te³ni², Je³su²jah³la² ỉ³su²lhã³te³lhxã³ o²la³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³si¹hain¹ju³su², Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ỉ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wĩ³na² wa³kon³na²wi¹. Ha³ya³kxa² wa³kon³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ai¹nha²kxai³, Txai²na² sa²kxai³lu² wa³kon³nũ³na¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Ain¹nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ă³nhãi¹tũn³te²nũ³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ỉ³su²lhã³ti³ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ju³xa²sa¹:

– Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² sa²yo²ă³sxã³ wa³kon³nãn³khi³. Nain¹ju³su²: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wĩ³nai²la¹i¹.” Ain¹na³li¹. Ain¹sxã³ te²yã¹nxe³te²lox³nha²sxã³ ă²la² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kãi³nãn³khi³. Nain¹ju³su², ỉ³su²lhã³te³lhxã³ ă²la² ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³ju³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ỉ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– A²ya³la³tu³ wãn³txan²tu³ ỉ³ye³ya³nx2ta¹i¹. Hai³txi³ A²tah²na¹xai²na² a²yen³kxa² nũh¹ kãi³a¹ju³ta² yũ²nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ nũh¹ kãi³sa²hxai²nxa³hẽ¹li¹. Na¹ha²kxai³, hã¹sxã³ Txa²wĩ³na² yen³kxa² kãi³ju³ta² so¹lxi³, A²tah²na¹xai²na² ỉ²sxã³ kãi³a¹i¹. Txa²wĩ³na² kãi³ju³ta² ha³kxa¹ kãi³hxi²so¹ya³nx2ta¹i¹. 20 Jã¹nxe³ju³su², Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹ju³xa²sa¹: “Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³, a²yen³kxa² kãi³a¹ju³ta² ha³kxa¹ ỉ³yau¹ũ³ai¹nhxai²na¹hẽ³na¹.” Sa²na³li¹. Nxe³sa²ju³ta², hĩ¹na² ỉ³ton³jah¹la² we²txi²ye¹nx2ta¹te¹ni²ti¹. Ye¹nx2ta¹ha²kxai³, a²yen³kxa² nũ³kxũn³te²a² kãi³ya³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxãn¹ta¹, ye³jen¹na² a²yen³kxa² ă²la² nũ³kxũn³khai¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a², Txa²wĩ³na² ỉ³yau¹ũ³sa³tu¹wi¹. Sa³kxai²nãn²tu³, kãi³ya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ju³tai²nãn²tu³, wxa²nũ³ka³txai²nãn²tu³, ỉ²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Nũ³kxũn³khai¹nx2nxãn³ko¹. Jã¹nxũn³nxa³ko¹.” Wxãi²kxai³ yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Jãx¹nha¹ju³tai²nãn²tu³ta¹, txa²nũ³kxũn³nha¹ju³tai²nãn²tu³ta¹: Txa²wĩ³na² hxi²ka², a²nũ²a² ya³lu²kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ ỉ³we²ti¹xi²sxã³ ka³ten³su² ỉ³sa²yxau³xi²ye²ha²kxai³, ka³ten³su² we²txi²jah¹lai²la¹i¹. Jã¹nxe³sxã³ A²tah²na¹xai²na² a²nũ²a² a²te³na¹kxa² so¹lxi³, ya³lu²ju³ta² ka³ten³txi³ we²txi²jah¹lo²sa¹i¹. 22 Jã¹nxa¹ju³xai²nãn²tu³ta¹, txa²hxi²kan¹txi³ ha³lo²a² wã²nxũ¹hain³nha¹ju³tai²nãn²tu³ta¹: A²nũ²a² ha³lo²ai²na² yxau³ai¹nhĩ¹na² kãi³yxau²xai³lain¹ju³tai²nãn²tu³, Txai²na² A²tah²na¹xai²na², yxan¹nũ³a¹ ha³lo²a² wã²nxũ¹hĩ²sxã³ wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, kãi³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³, wi¹lhin¹te²nũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³ ỉ³yĩ¹li²na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ ỉ³lxi³thi¹nxa³tũ³ka³txa² ỉ³lxi³sxã³ ỉ³yĩ¹li²nxa³ha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe²xai³lai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² hxi²kan¹txi³lot3sa²sxã³ ha³lo²a² wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹ju³su² te³nah¹lxi¹: “Txai²li² hai³txi³ a²nũ²a² kãi³yxau²xai³lain¹ju³ta² ỉ³yĩ¹lain¹nxa³lho³na¹. Yxãn¹ta¹, Txa²tah²hai²na² so¹lxi³ ỉ³yĩ¹lain¹tũ¹xã¹.” Sain¹na³li¹.

Sai¹nha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹txi³ wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. 23 Na¹ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ỉ³sa²nẽn¹kxi²sain¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² ỉ³sa²nẽn¹kxain¹kxa² yã¹nxe³sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² Txa²wĩ³na² ten³na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ỉ²li³te²nãn²tu³, A²tah²na¹xai²na²

ĩ³sa²nēn¹kxi²sai¹nxa³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe² Txa²wĩ³nāin²txi³ ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lain²txi³ ĩ³sa²nēn¹kxai¹nhĩ³nx²nxa³i¹.

24 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx²ta¹i¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, txa²wān³txa² ain³kxi², Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² yxo²ĩ²i², nxe³sain¹sĩn¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ a²lhun³tu² yxau²xai³lain¹na³li¹, kwēn¹tai²nah¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, wi¹wi¹nxe² kwēn¹tai²na² ya³lu²tāu³ā¹ a³li³ā³ya¹ka³tu³, ka³ten³nāu³a² sa²kxai³lu² ā³sa²ha³ti³sa²sai¹sxā³ yxau³ain¹na³li¹. A²nxe³jah¹la², yxan¹nāu³a¹ hāi¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ĩ³yĩ¹lain¹nha¹tu¹wi¹. A²hĩ¹na², kãi³ yxau²xai³lain¹ju³ta², ain¹nha¹tu¹wi¹.

25 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹te²su² te²an²tu³, ya³lu²te²hũ³sxā³ Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ a²nũ²a² ya³lu²te² yā¹nxe³tũ³ka³txai²nān²tu³, Txa²wān³txa² Sũ³na² Tah²na¹xai²na² wān³txa² ain³kxi²sain¹kxai²nān²tu³, a²ha¹ ain³kxi²sain¹te²a² whāi²na¹ tah²lxi³ ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. 26 Nxe³ju³ta² Txa²wĩ³na² ka³te³na² six³ka³ti³yah³lo²khai³xai²la¹i¹. Nxe³te²sa²kxan²ta¹ ai¹nha²kxai³, A²tah²na¹xai²na² ka³te³na² si³ka³ti³na²kxa² yā¹nxe³te²su² te²yā¹nxe³sxā³ ti³hit¹sa³na²hē³li¹.

27 Jā¹nxa¹jut³su² Txa²wĩ³na² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² a²nũ²a² Tah²si¹lxi¹. Nxa²ha¹i¹. Nxa²ha¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹.” Txa²wĩ³na² sa³na²hē³li¹. Sa³ha²kxai³ Txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nũ²yxo²ha³kxa¹ kãi³yxau²xai³lain¹ju³ta² wā²nxũ¹hain³nha²sxā³ ĩ³yĩ¹lai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² a²nũ²a² Tah²sa¹i¹. Txa²wĩ³na² Tah²nũn³sa¹i¹. Na¹ha²kxai³ ai¹na¹tu¹wi¹.

28 Txa²wān³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na², ĩ³wā³wā³txi³yhah¹lxi³txa³hē¹li¹. “Ĩh¹nxe³jau³ta³ e³ji¹ku¹.” Sah¹lxi³txa³hē¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ a²nũ²a² e³la² ya³lu²hāin¹kxi²te²su² te²a² txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³ ka³ten³su² a³li³ain¹tu¹wi¹. 29 A³li³ain¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a² wi¹lhin¹sxā³ kãi³ain¹te²nũ³ka³txa² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nũ²a² ĩ³lxi³thi¹nxa³txi³ kãi³ain¹te²nũ³ka³txa² ha³na³ka³lxi³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³, Sũ³na² ĩ³hi³txain¹ju³ta² ā³yu¹kã³ain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tē³jau³su²

30 Txai²li² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² nxũ¹hĩ²sxā³ kãi³te²txā³xi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wĩ³na² wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³ wā²nxũ¹hain³nha²sxā³ ĩ³yĩ¹lai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ wain³txi³ wā²nxũ¹hain³nha¹i¹. Na¹ha²kxai³ hai³txi³ txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ te³na¹jau³la³ o²la³kxi²te²txā³i¹. Yxān¹ta¹ Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² te³nain¹jau³xa² so¹lxi³ o²la³kxi²te²sa¹i¹.

31 Txa²yen³kxa² ĩ³yau¹ũ³nx²ti³te³lhxā³ na¹i¹. Wān³txa² so¹lxi³ e³kxi¹nx²ta¹i¹. Yxān¹ta¹: “Wxa²wān³txa² wān³txi³sxa³i¹.” Nxe³sah²lxin¹nhai¹. Nxe³na¹jau³xai²na² nũh¹ txai²na² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a² ā³xa² ĩ³ye³yxo²nũ¹sai¹nxa³kxe³su² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹kxai²nān²tu³ ĩ³wā³ti³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 32 Yxān¹ta¹, a²nũ²a² ā³jah¹la² txa²yen³kxa² ĩ³hen³txi³nxa²lxi³si¹sain¹jau³su² e³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ĩ³ye³kxi¹nx²ti³ye²sain¹jau³xa² wān³txi³khai³xai²la¹i¹. 33 Jā¹nxa¹jau³su², Jo³āu²

Ba³tis²jah³lai¹tā² ĩ³ye³sxā³, txa²yen³kxa² ĩ³yau¹ũ³nx²ti³na²hē³li¹. Nxe³jut³su², ha³la³je¹nai³tā² wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ĩ³sa²si¹hã³ain¹yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³ka³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wān³txa² ain³kxain¹tai¹ti²ti¹. 34 Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ĩ³ye³yxo²nũ¹si¹sain¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ wain³txi³ e³a¹wi¹. Na¹ta¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ĩ³ye³sxā³ txa²yen³kxa² ĩ³yau¹ũ³nx²ti³na²hē³li¹. Ya³nx²ta¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²si¹nx²ta¹jau³su² wxa²kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²sut¹si¹nx²ta¹jau³su² e³kxi¹nx²ta¹i¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wi¹sa²ko²ko²kxi²nē³te²hũ³nxe² yxau²xai³la³kxi¹nx²tain¹to³tai¹ti²ti¹. Nxe³nx²txai¹nha²kxai³, jũ¹nxe² kxān³su² wxa²sa²kĩ³kxi¹nx²tain¹ju³tai²na² wi¹lxon³kxi² yxau²xai³la³kxain¹yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹.

36 A²nxe³jah¹la², txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² hxi²kan¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² kã³ta³lun²si¹sa²jau³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Nxe³si¹sa²jau³su² kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jau³xa² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³kxa² yã¹nxe², txa²kã³a¹ju³ta² ã²la² hxi²kan¹khai¹nxe² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹.

37 Jã¹nxe³jut3su², Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² i³ye³sxã³ sa²wxi²kat1sa³na²hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² sa²wxi²kat1si¹sa²jau³xai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³si¹sain¹to³nha²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² Txa²wĩ³na² wãn³txa² ain³kxah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wĩ³na² i²yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Yah³lxin¹kxan²ti³ i³ye³kxi¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹.

38 Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na², hai³txi³ Txa²wĩ³na² wãn³txi³la³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ã³wih¹ti³he¹nxe³nx2ti³xa³i¹, Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²kxah³lo²su² na¹xai²na² sa²yo²wet1sah²lxa³nha²kxai³lu¹. 39-40 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² kxã³nxai³tã² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na², kãin²o²la³kxah¹lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. “Txãx1ti³xai²na² a³la³kxi²ki³kxai²nã²tu³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a³ya³ti²ki³tũ¹xã¹.” Nxe³yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, nxe³ta³nxã³nxai²nã¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a³ya³ti²na¹tũ¹xã¹: Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²a², wxã³sxã³ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³, wxa²yu³ta², wxã³sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³yen³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹ wxã³ti³he¹yxah²lxan³tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³yhen³kxi¹nx2ta¹ju³ta² yũ²nxa³i¹.

41 Txai²li² a²nũ²a² wi¹lhin¹si¹sa²jau³la³ yxo²kwain³sa²nxa³nhai¹. 42 Na¹ta¹, wxa²ẽ¹nã¹jau³la³ i²ta³lun²nx2ta¹i¹, Txai²li². Wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³, hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a³lxi²ti³hex1yah³lxi³to³hxa³lxi¹. 43 Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wĩ³na² i³kwa³na³sa³ha²kxai³ wxã³sxã³ yxau³ya³nx2ta¹i¹. Ya³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxã²txi³ en²syah¹lxin¹tai¹ti²ti¹. Nxe³yã¹ta¹, a²nũ²a² ã³lxi³te²su² te²an²tu³, nũh¹hxi²kan¹txi³lo³nha²jah¹lan²tu³ wxã³ya³nx2ti³kxai²nã²tu³, te²su² ten³yah³lxi³hĩ³na¹lxi¹.

44 Wi¹lhin¹si¹nhyah¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³ ten³kxi²nhyah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxin¹kxe³su², wi¹lhin¹si¹ye²yhu¹jau³su² wxa²yo²a² so¹lxi³ e³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹ta¹, Sũ³na² Si³yxau³ka³txa² ka³na³ka³nat3so¹lxin³jah¹la² wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ten³kxah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, kq³nxe² Sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²yo²we¹jah²lxan³tho³li¹. 45 Txai²li² wxa²ẽ¹nã¹jau³su² yuh³lxa³kxi²nhyah¹lxin¹jau³su² a³la³kxi²na¹nhai¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² i³ye³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ kq³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³la³ i³ye³kxain¹tũ¹xã¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ txã²nã³khi³ ki³nhã¹.” Wxa²ẽ¹nãu³a¹ sah¹lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Jã¹nxe³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Hai³txi³, txai²la³ kq³nxe³thin¹si¹nx2ta¹jau³la³, Txa²wĩ³na² i³ye³kxain¹nxa³lho³li¹. Yã¹ta¹, a²nũ²a² ã³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² on³si¹nx2txai¹nxa³jau³su² e³na³li¹. Nxe³ju³ta², wxa²ẽ¹nã¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³ki³tũ¹xã¹. Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² a²wãn³txa² o²la³kxi², a³la³kxi², to³ki³tã³na¹. Ki³sa²kxai³, ki³tã¹xã¹.” Yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² on³si¹nx2txai¹nxa³jau³xa² e³na³li¹. Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³yah³lxi¹nha²kxai³ nx2na³li¹. 46 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²ju³ta² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ sa²yo²ã³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. A²nxe³jau³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txai²na² sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ txa²wãn³txain²txi³ sa²yo²wet1sah²lxi³nũ³nhĩ³na¹lxi¹. 47 Yxã¹ta¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²lẽ¹, hai³txi³ txa²wãn³txi³la³ sa²yo²wet1sah²lxin¹ju³ta² yũ²nxa³i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

6

Je³su²jah³la² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ũ³yhai²ta³lxain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, i³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² a²i³lxi³ ã³xa² Ti³be³ri²a³ti²ye³na² ã³yxo²ha³ti³sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tũ³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Je³su²jah³la² nũ³kxũn³txi³, a²nũ²a² i³ton³te²su² te²a² i³we²txi²na³na¹. Nxe³ju³ta² i²ti³ten³sa³nhã¹. Ain¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wã³la³ka³txa² txi²ta³lo³kxa² wa²li³nhẽ¹ta³nũ²ti²sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whã²na¹ ã³wxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³hĩ¹na², Pas²kwa²tũ³xa² i³yai³nain¹ju³ta³nũ³a² yau³son³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³na³kxa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³, kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ju³tu¹ta²kxai³ sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhxã³ o²la³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³na³kxa² hĩ¹na² yau³son³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ten³sa²ka²la¹sxã³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² wxã³yain¹tũ³ka³txai²na² i²ain¹ka³tũ³, i³ye³sxã³ Fi³li²pah³la² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– i¹ti¹la³ta³yain³txi³nũ³xa² ũ³yho³hi²sxã³ so¹kxi²ki³te³ji¹wi¹? A²nũ²a² kã²li³tũ³ka³txai²na² ũ³yhai¹tain¹ki³txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² a²ẽ¹nã¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a² a³la³kxi²na¹nhã¹. Txa²kã³a¹ju³ta³nũ³a² a³la³kxi²na¹nhã¹. Yxã¹ta¹, Fi³li²pah³lai²na² i³wã³txai¹na¹tũ¹xã¹. Jah¹lai²na² ye³kan¹txi³ yxo²sa²ta³nxa², sa²nxa³ta³nxa², nxe³sa²ju³ta² i³wa³ka³nxe³sxã³ i²a¹tũ¹xã¹. Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² i³ye³sxã³ Fi³li²pah³lai²na² i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Fi³li²pah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– A²yain³txi³nũ³xa² hxi²kan¹txi³ ũ³yho³hi²sxã³ so¹kxi²ki³sxa³lho³li¹. Nxe³ju³ta², a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na², kwẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa² wa³ko³ni² yxau²xai³lhxã³ wa³kon³sa²tẽ³na¹kxai²nã²tũ³, hxi²kan¹txi³ ũ³yho³hin²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² yain³txa² jũ¹nxe³tũ³xa² he³la³ko³ ũ³hũ²xai³ki³txai²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³ain¹tãu³, a²sa³wi³sxa² a²i³lxa² ã³tre²ah³la², Si³mãu² Pe²jah³la² a²lon³yah³la² te²wãn³txi³kxai³lu¹:

9 – Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. In³txa² wẽn³su² na³li¹. A²nxe³jah¹la² yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹yũ², ai³na²ha¹li¹yũ², nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²la¹i¹. Wi¹lhit¹sxã³ yain³txai²na² ũ³hũ²xai³ki³kxe³su² te²la¹ku¹, na¹nhai¹.

10 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxe²nxa³i¹. ã³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³xa², ha³lo²a² si³sa² au³nũ¹lhi²ko³xa² kã²in²ko³xa² ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ in³txi³nũ³ka³txa² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² 5.000 nxe² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² ã³wxe²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 ã³wxe²xai³ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³wi¹lxo³kxi²ki³jau³xa² i³ye³ta³lun²ka³tũ³, a²nũ²a² ã³wxe³yain¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³te²hũ³nxe² ai³na² ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³sxã³, a²nũ²a² wã³li³kha³lhon¹tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³ki²lã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³ki²ta³lu²nain¹te²ka³ka¹:

– A²yain³txa² a²wã³kon³kxa²kxai³, wxa²sa²wxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Kwa²ãn³tĩ¹kxi²nẽ³lha³tai¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Jã¹nxain¹te²ka³ka¹, yain³txi³nũ³xai²na² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tũ³xai²na² wxa²sa²so¹xi²nũ³sxã³ ha³ti²a² hxi²ka² hxnã³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³tẽ³na², ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta²na² i²ain¹ka³tũ³, i³ye³kxi² nxe²ka³li³yhain¹te³nah¹lx¹i:

– A²ya³la³tũ³, Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹ta²na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³jah¹la² Sũ³na² hxi²ka² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Ain¹ka³tũ³:

– Je³su²jah³la² i³a¹tũ¹xã¹. Hxi²kan¹txi³lot³si¹kxi³jau³su² i³a¹tũ¹xã¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãu³a¹ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wã²nxũh¹ a³la³kxi²kxe³su², wã²nxũh¹ wa²li³sxã³ wã³la² kĩn³ka³ta² wa²li¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² i³ye³na² a²ne³ka³na²ha² wxã³jau³su²

16-17 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³yo²ka²nxah¹ti³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i³ye³na² ka³nain¹ka³tũ³, ka²no¹a² hãu¹ta³ka³lo³a² kan³sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ãn³yo²ha³ti³sai¹te³lhã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³nxah¹hain¹kxan²ta², Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³kxan²txa¹, ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nũ²la², kãin²sa²it³ti², i³ye³na² kãin²sa²ta³kãu³hi², yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nũ²la², u²lxũ³kwa³lxĩ¹nha² ai³nũ²la², a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txi³su² te²kxai³lu¹, ten³sa²tã³ain¹tãu³, Je³su²jah³la² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ye³na² ne³ka³nah²nãu³a¹ ti³ne³wxe³yxau²xai³sxã³, ka²no¹ai²na² ãn³tũ³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². O²khaix¹nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– ĩh¹nxe³khai³hĩn³te²la¹ku², kĩ³nhai¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Yxã¹ta¹:

– Txain²txi³na¹we¹. Ha³ya³kxa² yuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹le¹. Je³su²jah³la² i³kaix¹tain¹jau³xa² ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ i³ye³sxã³ Je³su²jah³la² ka²no¹ai²na² ã³wi¹hũ³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, a²ha² kwẽn¹ta²na² ha³lo²a² ã³yo²ha³ti³sai¹sxã³ a³ya³tain¹ko³nũ³a² a³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³te³nain¹jau³su²

22-24 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, a²si³yo³nãn¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² i³ye³nai²na² a²yo²ha³tih³nãu³a¹ hã¹nxe³sxã³ yxau³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹ kã²li³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ãn³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³lain¹te³nah¹lx¹i:

– Je³su²jah³la² ãh¹ i²ti³ten³sa³nhã¹. Ti¹ai²na² sũn²ta³ta³tã² Je³su²jah³lai¹tã² yxau³ye²nẽ³lhã³ yain³txi³nũ³xa² ũ³hũ¹nhẽ³ta¹tu³na¹. A²nxe³tũ³xa², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³wi¹lxo³kxi²sãn²sxã³ ũ³hũ¹nhẽ³tũ³xai²na², i³yain³sxã³ ũ³ki²kĩ³ta¹tu³na¹, ti¹ai²na²sã¹. Yxã¹ta¹, hĩ¹na² Je³su²jah³lain²txi³ he¹ai¹nxa³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxain²txi³ he¹ai¹nxa³ha²kxai³, ain¹na³na¹. ĩh¹nũ¹ai²la³ta³ he¹ai¹nhĩ³te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Sũn²ta³ta³tã², ka²no¹a² ka³lo³ka³na³ka³nat³sxã³ so¹lxĩ³ a³li³sxã³ ã³yo²ha³ti³sai¹ain¹na²hẽ³nã¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² so¹lxĩ³ a³li³ain¹na²hẽ³na¹. Hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³, ka²lo¹ai²na² ã³nxai³ai¹nxa³hẽ³na¹. ĩh¹nũ¹ai²la³ta³ yxau³ain¹te²la¹ku², ãn³yo²ha³tih³nãn¹thĩ³na² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² yxau³ain¹te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Yxã¹ta¹, kwẽn¹ta²na² ka²no¹a² kãin²ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yũ³nẽ³na³na¹. Nũ¹ã¹, Ti³be³ri²a³ti²thĩ³na² a³li³sxã³ ti¹ai²na² ã³wi¹hũ³nẽ³lain¹ka³lo³a² nĩn²ju²na¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² kan³sxã³ ã³wih¹sxã³ ã³yo²ha³ti³sai¹na¹tũ¹xã¹. Nũ¹ka³nãu³a¹, Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³nxai³sxã³, Je³su²jah³la² ãn³te³nxĩ²na¹tũ¹xã¹. Kã²li³tũ³ka³txai²na² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, te²yã¹nxe³sxã³ ka²no¹ai²na² kãin²ka³lo³ai²na² kan³sxã³ ã³yxu¹kxã³wi¹hain¹ka³tũ³, ã³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² yain³txi³nũ³hũ³nxe² yxau³ya³nhẽ³jah¹lo²su² jau³su²

25 Ain¹ka³tũ³, yxan¹yo²ha³tih³nãu³a¹ Je³su²jah³la² i³ha¹txain¹ka³tũ³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lâi³. Ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã² wxãn¹thai¹li¹? Kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³ten³sah¹lxin¹ji¹? A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³
e³kxi¹nx2ta¹i¹. Sũn²ta³tai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹ju³ta² kãi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹.
Ju¹ta² ĩ²yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹ju³ta²
ye³kan¹yah³lxa³nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²na³na¹.”
Sah²lxa³nha²kxai³, hãĩ¹nxe³sxã³ kwa² yain³txi³nũ³xã² so¹lx¹ ũ³ki¹khai¹yxah³lxin¹kxa²
yã¹nxe³te³lhxã³ ã³ten³sah¹lx¹lx¹. 27 Ne³ka²sah¹lx¹sa¹lx¹. A²yain³txi³nũ³xã²
ãn³ten³yah³lxin¹tũ³xã² wa³su³txi³ ãn³khot3sxã³ hxi³txi³xai²la¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na²
so¹lx¹ wa³kon³yah³lx¹txa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, yain³txi³nũ³xã² a²yain³txi³nũ³khai³xã²
hxi³txi³he¹nx2nxa³tũ³xã², kxã¹nxa² ha³ta³nxãn²txi³ yxau²sa²tẽ³tũ³xã²,
yũ³nũn³na³li¹. A²nxe³tũ³xai²na² ĩ³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹
yxau²sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³nũ³khai³xai²na² wa³kon³jah¹lx¹hẽ¹li¹.
Nxe³tũ³xai²na², txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²
ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³si¹nx2ta¹jau³su² Txa²wĩ³nu²khai³xã² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³li¹.
Sa³ha²kxai³ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² wxa²ye³ka¹nx2ti³tai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹.
Nha¹kxai²nãn²tu³, ĩh¹nxet3sxã³ kãi³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa³nhã¹.”
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²si¹hã³sa²kxah³lo²na¹xai²na²
sa²yo²wet1sah¹lx¹hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
a²wa³ka³li³yu³ta² kãi³yah³lx¹hĩ³nxa¹lx¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²yen³kxa² wã³nxĩn¹ju³ta² kãi³ũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju¹ta² ĩ²nha¹kxai²nãn²tu³
sa²yo²we¹txa²nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², yã¹te² wa³ka³li³yu³ta² kãi³jah¹lo²sa²nhĩn¹ji¹wi¹?
31 Jãx1nha¹jau³su², kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² txa²sũ³na²nãu³xu¹tai²na² ha³lo²a² a²nũ²a²
yxau²xai³lxa³ko³xã² yxau²xai³lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hĩ¹nu¹tai²na², yain³txi³nũ³xã²
ma²na³tũ³xã², Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ũ³hũ¹ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³xu¹tai²na²,
ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ju³tu¹tai²na², Sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxa²
ũ³whã²li¹jau³xã²sa¹: “Yain³txa² oh³nãu³u¹tai²nãn²tũ³xã², ĩ³yain³si¹hain¹jau³su²
ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³
kãi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su² so¹lx¹ a²yain³txi³nũ³xã², ma²na³tũ³xã²,
ũ³hũ¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Hai³txi³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²nãn²ta³ ma²na³tũ³lxa³
ũ³hũ¹nx2ti³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³xu¹tai²na² wxa²sũ³na²nãu³xu¹tai²na² Ju³te²a²
nũ³ka³txi³ ĩ³nxu¹tai²na² ĩ³yain³yah³lx¹to³hxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, hai³txi³
oh³nãu³u¹tai²nãn²tũ³khai³su² ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³ khon³sxã³ hxi³txi³su²
ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹ta¹na² Txa²wĩ³nu¹tai²na² ũ³hũ¹nx2ti³tũ³xã², ã²la²
wi¹khai¹nxe³tũ³xã², a²yain³txi³nũ³khai³xã² oh³nãu³u¹tai²nãn²te² yain³txi³khai³su²,
ũ³hũ¹nx2ti³na³li¹. 33 A²nxe³tũ³xã² a²yain³txi³nũ³khai³xã² Txa²wĩ³nu¹tai²na²
ũ³hũ¹nx2ti³tũ³xã², oh³nãu³a¹ ĩ³sa²si¹ka³ti²nũ¹nx2ti³ha²kxai³, ka³nx¹nũ¹nx2ti³na³li¹.
Nxe³ha²kxai³, nxe³tũ³xai²na² ha³lo²an¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ĩ³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²yain³txi³nũ³khai³xai²na² wa³su³txi³ ān³si³wi¹wi¹sxā³ ũ³hũ²sa²tē³kxi²sa²to³sī¹nhē³li¹. Ten³khai¹sa²sī¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² yain³txi³nũ³khai³hũ³nxe², ā²la² wi¹khai¹nxe³tũ³hũ³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹. Nxe³ya³nx2ta¹jut3sũ³ju³ta¹, “Heh³sa³nhā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, yain³txi³nũ³xa²i³yain³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ũ³ki²sxā³ i³ka³li³hi², ka³ten³su²yxau²xai³li², yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Jā¹nxe³jut3sũ³nxe², wxāi²na² wxā³sxā³sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²yxau²xai³lyah³lxin¹jut3sũ³ju³ta¹ heh³nxa²lxi³xa³ha²kxai³, ya³lxu¹nxa²lxi³xa³ha²kxai³, yah³lxin¹jut3sũ³nxe², wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe², ka³lih³khai¹nxe², ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

³⁶ Yxān¹ta¹, wxa²nũ³ka³txi³ i³nxa²na² wā³nxīn¹ti³ kái³ya³nx2ta¹ju³ta² ha³ta³nxān²txi³wxa²ye³na² i²sah²lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ sa²yo²wet1sah¹lxa³lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

³⁷ A²nũ²a², Txa²wĩ³na² wxa²sa²hait1sa²so¹sxā³ ũ³hũ¹sain¹kxe³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ān³si³tē³la³kxi² wxā³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² i²te²hũ³te²a² ā³si³tē³la³kxi²wxā³sain¹kxai²nān²tu³ i³sa²si¹wha²lxain¹nxa³lho³li¹.

³⁸ Nxe³ju³ta² Txai²na² oh³nāu³a¹ka³nxi³xi²sxā³ wxā³ya³nx2ta¹i¹. Na¹tē³na¹xai²na¹, txa²ē¹nāu³a¹ yxo²kwai³na¹jau³su²e³kxi²nha¹jau³su² kái³te²txā³i¹. Yxān¹ta¹, Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹ta¹na²te³nain¹tāu³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³jau³xa² sa²wai³wait3sxā³ kái³te²sa¹wi¹.

³⁹ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta¹na² ten³ju³ta²sa¹: A²nũ²a² ũ³hũ¹sa²te²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxa³n³tāu³a¹ ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²ti¹hi¹tain¹si¹sa²jau³nũ³su² te³ni², hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ tau³ton³sxā³ān³tĩ¹kxi²sa²si¹hxa³jau³nũ³su² te³ni² Txa²wĩ³na² nx2na³li¹. ⁴⁰ A²nũ²a² nũ³ka³txa², Sũ³na²Tah²na¹xai²na² yxo²i²sa²sxā³ sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹ju³ta², Txa²wĩ³na² te³ni², yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxa³n³tāu³a¹ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² Txa²wĩ³na² te³ni², nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ā³nhai¹tũn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²i³we¹ta¹nxa³jau³su² i³he³son³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Txai²li², yain³txi³nũ³khai³hũ³nxe² oh³nāu³a¹ kã³nxa² wxā³ya³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³jau³xai²na². Je³su²jah³la² wān³txai²na², i³we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

⁴² i³we¹ta¹nxa³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²nũ²so¹lxin³na³li¹. Jo³se²ah³la² a²ki³lha³lxai²la¹i¹. A²wĩ³na² i²i², a²hã³ka³na² i²i², nxe³te²sa²ki³tã³li¹. Ain¹ki³sa²kxai³, ih¹nxe³jau³xa²yan³ti³ta³ wān³txai²na² oh³nāu³a¹ kã³nxa² wxā³ya³nhē³jau³xai²na² e³kxi²nē³te²sin²tã³? Ju³te²a² nũ³ka³txa²ta¹hxai²hē¹la².

⁴³ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha²ya³kxa² i³wet1sah¹lxan³jau³xa² i³he³son³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. ⁴⁴ A²nũ²a² kwa²to³toh³lxi³ā³si³tē³la³kxi²sa²jah¹la² yũ²nxa³i¹. Nxe³ju³ta² i³sa²si¹hā³sa²jah¹la² Txa²wĩ³nai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wĩ³nai²na² i³kaix1tain¹kxe³su² te²a² so¹lxi³ ā³si³tē³la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Ān³si³tē³la³kxi²sain¹kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹ ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²ti¹hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wĩ³na² hi²se³na² te³nai¹nxa³kxe³su² te²la³ā³si³tē³la³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. ⁴⁵ Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Ha³teh³nxā³nxān¹jau³xu¹ta²kxai³lu¹, kxā³nhxĩ¹nu¹ta²na² a²nũ²a² Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²kxai³lu¹, ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹a²ya³la³lyau³tu³ i³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹.” Kxā³nxu¹ta²nān¹jau³la³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ kwēn¹ta²nān²tu³, Txa²wĩ³nai²nān²tu³ a²ya³la³lyau³tu³i³yau¹ũ³nx2ti³na³li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wĩ³na² wān³txai²na² ain³kxi², ā³ne³wxe², nxe³yah³lxin¹te²su² te² i³nxa² so¹lxi³ ā³si³tē³la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. ⁴⁶ A²nũ²a²

yuh³xai²nã¹te²la³ hai³txi³ Txa²wĩ³na² i²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, Txai²na¹xai²na² Txa²wĩ³na² a²yen³nã³a¹ i²yxau³na¹ju³ta² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² so¹lxĩ³ Txa²wĩ³na² i²te²sa¹i¹.

47 Jã¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³ya³nx2ta¹i¹. A²nũ²a² sa²yo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³ a²ka³te³na² wi¹tã³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 48 Nxe³na¹ju³ta², txai²na² yain³txi³nũ³khaix3hũ³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹. Sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, heh³nx2ti³xa³jut3sũ³nxe², wi¹wi¹nxe² yxau²xai³lyah¹lxin¹tu¹wi¹. 49 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²sũ³na²nã³xu¹ta²na² ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³nã³u¹ta²na² yxau²xai³lain¹tã³u¹ta²na², yain³txi³nũ³xa² ma²na³tũ³xa² i³yai³nain¹to³kxa²ha³ta³nxã²txi³, hã¹nxe³sxã³ ya²lun¹txi³hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. 50 Yxã¹ta¹ oh³nã³u¹ta²na² ka³nxĩ²nũ¹nx2ti³tũ³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i²li³te²la³ i³yain³kxai²nã²tu³ ya³lu²nx3tho³li¹. 51 Txai²na² yain³txi³nũ³hũ³nxe² oh³nã³u¹ta²na² ka³nxĩ³xi²sxã³ a³ti¹nx2ta¹i¹. Nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i²te²hũ³te²su² te² i³nxã² i³yain³kxi²sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, a²ka³ten³yu³ta² so¹lxĩ³ yxau²xai³lha²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tũ³xa² ũ³hũ¹nx2ta¹tũ³xai²na² txa²sĩ³nai²la¹i¹. Txa²sĩ³nai²na² yuh³xai²nã¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² whã¹na¹ ũ³hũ¹nx2ta¹i¹. A²ka³ten³yu³ta² yxau²xai³lyah³lxĩ³sih¹nx2ta¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nã³xai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²yah³lxĩ³ka³tu³ i³xã³ta³kxah¹lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ã³kwa³lxĩ²wi²kxi² i³wã³txa³kxi²nhah¹lxĩ³te³nah¹lxĩ¹:

– Kõ³txi³hi¹kĩ³sxa³nhai¹. Ĩh¹nxet3sxã³, Je³su²jah³lai²na² a²sĩ³na², i³yain³si¹nhẽ³jau³su² ũ³hũ¹nẽ³lain¹te²la¹ku¹, kĩ³nhai¹. Yah³lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².

53-54 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

– A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²na², Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lot3sa²jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹, a²nũ²a² a²ten³te²su² te² i³nxai²nã²tu³, txa²sĩ³nai²na² i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na², nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³, ka³te³na² wi¹tã³a¹ hĩ¹na² yũ³nx2ti³ha²kxai³, yxan¹nã³a¹ ha³lo²ai²na² hxa³nã³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹nx2ta¹ha²kxai³, nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, txa²sĩ³nai²na² i³yain³yah³lxan³kxai²nã²tu³, txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na²yah³lxan³kxai²nã²tu³, hai³txi³ ka³te³na² wi¹tã³la³ yũ³nx2ti³xa³lho³li¹. 55 Wxã¹na² yain³txi³nũ³xa² wi¹tũ³xa² i³yai³ni², i³yau³xa² wi¹jau³xa² i³na², yah³lxin¹kxai²nã²tu³, ũ³ki²sxã³ ka³lih³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxã¹ta¹, ha³lo²a² ã²la² wi¹te²a² yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txa²sĩ³nai²na² yain³txi³khai³su² ha²kxai³, txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na²kĩ³jau³khai³su² ha²kxai³, nxe²na³li¹. A²nxe³te²a² i³yai³ni², i³na², nxe³kxi²sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, te²yã¹nxe³sxã³ ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ kãin² i³ka³lih³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. 56 A²nũ²a², txa²sĩ³nai²na² i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na², nxe³sain¹te²su² te²an²tu³, ã³nũ²ti²sa²sxã³ nxũ²kwai³yxau³sai¹nha²kxai³, nxũ²kwai³yxau³sai¹na¹ha²kxai³, ya³sai¹nhĩ³nx2na³li¹. 57 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wĩ³nu¹ta²na² ka³te³na² si³ka³ti³lyah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹la², i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a²ka³ten³yu³ta² ũ³hũ¹sa²kxa² so¹lxĩ³ yxau²xai³to³ha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, te²yã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² txa²sĩ³na² i³yain³kxi²sain¹kxai²nã²tu³, txa²ka³te³na¹ju³ta² ũ³hũ¹ai¹na¹kxa² so¹lxĩ³ ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 58 Kxã³nhxi¹nu¹ta²na², wxa²sũ³nũ²nã³xu¹ta²na² ma²na³tũ³xu¹ta²na² so¹lxĩ³ i³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ain¹to³kxan²ti³, hã¹nxe³sxã³ ya²lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, txa²sĩ³nai²na² oh³nã³u¹ta²na² ka³nxĩ³xi²nũ¹nx2ti³tũ³xai²la¹i¹. Hai³txi³ ma²na³tũ³xa² yã¹nxe³tũ³sxa³i¹. Yxã¹ta¹, ã²la² wi¹khai¹nxe³tũ³xai²la¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i³yain³kxi²sain¹kxai²nã²tu³, hxa³nxa³kxe³su² ka³ten³su² so¹lxĩ³ yxau²xai³sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹.

59 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la², sxi²ha² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³na² yxau³sxã³ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³far³na³ũ²thĩ³na² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² yxau³yain¹sxã³ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³la² wãn³txa² ka³ten³yau³la²na³li¹. Nxe³jau³su²

60 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, ĩ³xan³ta³kxain¹sxã³ ĩ³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² an³txi³si¹nhẽ³jau³xai²la¹i¹. On³jau³sxa³i¹. Ain³kxa¹sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹.

61 Ain³jau³xai²na², Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãu³a¹ wã²nxũh¹ a³la³kxi²nũ²la², ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² an³ta³kxain¹jau³xa² ĩ³he³son³kxi²yhain¹jau³xa² wã²nxũh¹ a³la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wãn³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ĩ³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹tã²na³li²?

62 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ye³jen¹na² ĩ³sa²yxau³sxã³ ĩ³na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² kxãn³su² yxau³na¹tãu³u¹tai²na² ka³la³xi²sxã³ ĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³ ĩ³na¹ju³ta³nũ³a² ĩ²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxet3sxã³ kãĩ³yah³lxi³te³lin¹ji¹? 63 Jã¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹, txa²wã¹sĩ³na² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yũ²nxa³i¹. Ya³nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² yxo²ĩ²sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹.

64 Yxãn¹ta¹, wxa²yu³ta² ã³yã³nhai¹jah³lxin¹tũ³ka³txa² yxo²ĩ²sah²lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩ¹nãn¹ju³tai²na² ta²nũ² a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ĩ²ai¹nxa³te²su² te²a² a³la³kxi², ye³jen¹nãu³a¹ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³jah¹lo²nũ³a² a³la³kxi², ta¹hxai²hẽ¹la².

65 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wĩ³nai²na² ĩ³kaix1tai¹kxe³su² te²a² so¹lxi³, wxã³sxã³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³kaix1tai¹nxa³ke³la³te²kxai³, te²la³ wxã³ti³hex1sai¹nxa³lho³li¹. Ye¹nx2ta¹ten¹ti¹. Kwẽn¹tai²na² yxo²ĩ²sah²lxan³ju³tai²na², ha³la³je¹nhĩ¹nĩ³na² a³la³kxi²ye¹nx2ta¹li¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ ye¹nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

66 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³na¹sxã³ ha³ya³kxa² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 67 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³khai³xai²na² hxi²ka² hxn³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³ka³txe² ĩ³nxai²na² ã³na¹sah¹lxi³nũn³te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

68-69 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³mãu² Pe²jah³la² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. A²nũ²a² ã³lxi³te²la³ ã³si³tẽ³la³kxi²sĩn¹nxa³lho³li¹. Wxa²wãn³txai²na² so¹lxi³ ka³ten³yau³la³ sĩn¹na³li¹. Nha¹ha²kxai³ yxo²ĩ²nxa²nha¹nhai¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Wi¹lhĩn¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² nhi¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²ĩ², a³la³kxi² sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta² hxi²ka² hxn³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² ĩ³nxai²na² ĩ²sxã³ sa²so¹nxa²lxa¹tai¹ti²ti¹. Na¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³, wxa²nũ³ka³txi³nãu³ai²na² ka³na³ka³na³tin¹te²a², a²ta³hũ³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

71 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a²su¹: Ju³ta²sah³la², Si³mãu²ah³la² Ki³lo²ko³xa² yxau³nũ¹jah¹la² a²ki³lha³lxa², ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹su² ko¹ko¹xa² hxi²ka² Je³su²jah³la² ã³yũ³hũ¹te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la²:

— A²sa³wi³ha³lxi³su² na¹xã¹. Hxi²ka² hxi³sa³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sa²tũ³ka³txi³su² na¹xã¹. Ain¹kxa²ha³tã³nxã²txi³, i³ko¹ko¹son²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7

Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa² e³kxi²nyhain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² so¹lxi³ yxau²xai³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Ju³te²a²ko³nãu³a¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² i³su²lhã³ti³ten³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 2-3 Nxe³hĩ¹na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² sxi²ha² wẽ³sa² sa²ton³sxã³ yxau³sxã³ i³yain³yah³lxi³te³lhã³ nxe³je³na³kxa² ya³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ai³nhxu¹lxi¹. Ju³te²a²ko³nãu³ai³tã² ai³nhxu¹lxi¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, wã³nxĩn¹ti³ kãĩ³in¹ju³ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³yau¹ũ³txain¹sĩ¹nhẽ³li¹. 4 “A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sa³txai²lã¹.” Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, hãĩ³a² yxau³sxã³ kãĩ³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. E³lẽ³na² yxau²xai³sxã³ kãĩ³je¹txain¹sĩ¹nhẽ³li¹. 5 Nxe³jau³xai²na², a²wã³tã³nãu³xa² yxo²i²ai¹nxa³jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6-7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³i¹. Yxãn¹ta¹ wxa²nũ³ka³txa² hxi²kĩ³la² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi¹nx²txai¹nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ Txai²li² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹, a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² i³tih³nxai¹na¹ha²kxai³lu¹. 8-9 Wxãĩ²na² ai³jah³lxi³sxã³ ã³yãn³kxi²nũ²kxi¹xi²sxã³ i³yain³ja¹hain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹, Txai²li² ain²nxa³lho³li¹, txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² kan²txi³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sxi²ha² wẽ³sa² sa²ton³sxã³ yxau³yah³lxi³jau³su²

10 Yxau³ta¹, a²lon³ti³tãu³xa² ai³kxa² si³yo³nãn²tu³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² hãĩ³txen³su² ai³sxã³ ã³yãn³ki³nũ²kxi²yhain¹tũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³hĩ¹na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³te³nain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— ĩh¹ti¹la³tã³ he¹ain¹ji¹, Je³su²jah³la²su¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Ain¹sxã³, a²nũ²a² kãĩ²li³tũ³ka³txai²na² kãĩn² i³he³son³kxain¹jau³kxai³lu¹:

— Wi¹lhĩn¹jah¹lai²la¹i¹. A²nũ²a² kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² wãn³txa² nxe³ha²kxai³:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹la² wãn³txa² a²nũ²a² ã³xa² tĩh³na² wi¹tĩh³na² ã³na¹sxã³ ko¹tĩh³na² so¹lxi³ ã³ke³x3te³lhã³ e³sĩn¹na³li¹. ĩ³we¹ki³jau³sa²sĩ¹nxa³i¹. Kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nũ³nxa³tũ³ka³txa² wãn³txa² nxe³ha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nain¹ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² e³lẽ³na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³ka³txa² i³yai³nxai³lain¹ju³ta² i³yai³nã³wi³ti³lox3tai¹nhĩ¹na¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²ha² ã³wih¹ka³tu³, wãn³txa² wi¹jau³xa² hxi²kan¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² i³wã³txi³sxã³ i³hxi²ka¹tai¹nxa³ha²kxai³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ ha³teh³nxã³yu³ta³la³ o²la³kxi²ki³kxa² yã¹nxain¹hxai²nxa³te³nai¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³, wã²nxũ¹ a³la³kxi²na³li¹. ĩh¹nxe³khai³nxe³sxã³ a³la³kxi²khai³nxe³sxã³ i³ye³ain¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txai²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²na², hai³txi³ txa²wãn³txi³khai³sxa³i¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹la² wãn³txai²la¹i¹. 17 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²nãn²tu³, “Txa²wã¹wĩ³na² a²e¹nãu³a¹ au³ti³ te³nain¹jau³su² jau³xa² so¹lx³, sa²yo²we¹ti³ten³sa³nhã¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²hxi²kĩ³lxa² a³la³kxi²yah³lx³hĩ³nxa¹lx¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²nãn²tu³ ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² Si³yxau³tãu³a² wãn³txi³khai³xa², nxe³kxai²nãn²tu³ ha³na³ka³lx³ aĩn³nha²sxã³ a³la³kxi², kwa² txa²e¹nãn¹jau³khai³xa² so¹lx³ nxe³kxai²nãn²tu³ ha³na³ka³lx³ aĩn³nha²sxã³ a³la³kxi² yah³lx³hĩ³nxa¹lx¹.

18 Nxe³ju³ta², wã²nxũh¹ Txai²li² hxi²kan¹txi³lo³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³nũ³su² ten³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹, Txai²li² hai³txi³ te²txã³xi¹. Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² wi¹lhin¹si¹sain¹jau³xa² so¹lx³ ten³sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³, wi¹lhin¹ki³lxo³nha²sxã³ e³jah¹lo²txã³i¹. Wãn³txi³khai³xa² so¹lx³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹i¹.

19 Jã¹nxa¹jau³su² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³kwa³na³nx2tain¹jau³xa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxa² yo²ha³kxa¹ sa²yo²ã³yah³lx³hxain¹ta¹ti²ti¹. Hã¹nxe³sxã³ ĩ³hã³nũx3sah¹lx¹lx¹. Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ su²lhã³sah²lxun¹yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

— KQ³nxe³te²yãu³ka³txa² nxũ²kwa³yxau³nxa²jah¹lo²sa²nhi¹lx¹. Nxe³ha²kxai³ e³wen¹nhĩ¹lx¹. A²nũ²a² ĩ³su²lhã³nxa²ti³ten³te²la³ yũ³sĩ¹nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe²nxa³i¹. ĩ³wã³txa³kxi²nhyah¹lx¹lx¹. Txa²wã³nxĩ¹na¹ju³ta² ye³ka³na³ka³na³ta² so¹lx³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hã¹nxe² ĩ³ye¹nxĩ²to³kĩ³ju³ta² kã³ya³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Kã³ya³nx2ta¹ha²kxai³ ĩ³wã³txi³sxã³ ĩ³xan³ta³kxi²sah¹lx¹lx¹. 22-23 Txa²wãn³txa² wi¹li²jah¹lx¹hẽ¹li¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. In³txa² wẽ³sa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹nx2ti³jau³su² ĩ³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³te³nah¹lx¹: “In³txa² wẽ³sa² a³li³lah¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³la²ni²ka³tu³ ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³tãu³a¹, wẽ³sai²na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹jah¹lx¹hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lxin¹ju³ta² hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta²nãn²ta³ãn³si³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²na² hã¹nxe³sxã³ ain³kxi¹xi²yah³lxin¹te³lhxã³ ĩ³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹, kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³la² yũ³ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹ta²na² wxa²sũ³nũ²nãu³xu¹ta²na² kã³ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yah³lx³nha²kxai³, “A²hxi²kĩ³li³yu³ta² ã³nha³ko³tã³na¹. Hĩ¹na² wẽ³sa² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²na³na¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kwẽ¹ta²kxai³, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lx³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yah³lx³nha²kxai³, “A²hxi²kĩ³lxa² hau³kon³na³na¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³, “Sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ĩ³ye¹nxĩ²to³kĩ³ju³ta²la²na³na¹.” Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxã²txi³, in³txa² wẽ³sa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lx³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ān³kãu³kãu³la³kxah¹lx³hxai²nxã³ta¹ti²ti¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² a²wãn³txa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹nx2ti³jau³xu¹ta²na² sa²yo²ã³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² yah³lx³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ju¹ta², wi¹kã³yah³lx³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, txai²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² a²nũ²a² ĩ³ton³jah¹la² sa²we²txi²sxã³, txa²wã¹nũ²na² whã²na¹ sa²we²txi² ta³lu²nai¹na¹ta¹ti²ti¹. Nxe² kã³a¹ju³ta², ã²la² wi¹ju³ta², ã²la² wã³nxĩ¹ju³ta² kã³ya³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ya³nx2ta¹ha²kxai³, ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, ĩ³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹ji¹wi¹? 24 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² txa²hxi²kĩ³li³la³ txa²kã³a¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxa³lx¹. Yah²lxan³kxan²ti³, kQ³nxe³thin¹te²la³ ĩ³yĩ¹li²sah¹lx¹lx¹. Jã¹nxe³sah¹lx³txa³hẽ¹li¹. Ju¹ta² wai³nxa³i¹. A²nũ²a² ã³xa², a²hxi²kĩ³lxa² kã³ain¹ju³ta² a³la³kxi²ta³lun²yah³lxan³kxai²nãn²tu³, kwa²to³toh³lx³, kQ³nxe³thin¹te²la³ ĩ³yĩ¹lain¹yah³lx³txa³hẽ¹li¹. Ju¹ta², wai³nxa³i¹. Yxã¹ta¹: “A²nũ²a² ã³xa², a²hxi²kĩ³lxa²

kāi³ain¹ju³ta², wain³txi³ i³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Ye³ka¹ka¹nha² i²sxā³ a³la³kxi²ta³lu²nain¹sxā³ i³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ i³yī¹lain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sain¹ji¹?

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³kā³txa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ka³lxa²nxa³tū³kā³txa² wā²nxū^h i³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na², fa³ri³se²a² nū³kā³txa² i³su²lhā³lhu¹nain¹kxah³lo²nū³su² ta²lu¹i¹.

26 Ain¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, e³lē³na² e³ti²tu³wi¹. Ta¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² kōn³to³nxe² yxau²xain³tain¹na³li¹. Nxe³ain¹ka³tu³: “Je³su²jah³lai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³na¹.” Nxe³jau³xai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² hxi²kan¹txi³nū³kā³txa² a³la³kxi²sxā³ kōn³ton³tain¹ji¹ku¹, kī³nhai¹. 27 Yxān¹ta¹, ti³hex¹te²sxa³yu²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² yxau³sxā³ to¹nain¹ko³xa² i²ta³lun²kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²nū³su² jah¹la² wxā³ya³nhē³kxai²nān²tu³, yxau³sxā³ to¹nain¹ko³nū³a² i²ti³he¹nxe³hī³kī³sxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na² yxau³sxā³ kāin²kait¹sxā³ i³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² i²sah¹lxi³te²jah³lin¹ji¹wi¹? Na¹ju³ta², hai³txi³

kwa² hxi²kan³ti³lo³nha²sxā³, Txai²li² wxā³hī³nā²nxa³i¹. Yxān¹ta¹, a²ya³la³tu³ a²si³ka³ti³yah³lu¹ta²na² i³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³, wxā³na¹hē³li¹.

A²nxe³jah¹lu¹ta²na² i²ain¹te²jah³lxa³lxi¹. 29 Yxān¹ta¹, Txai²li² i²ain¹te²sa¹i¹. Jah¹la² txa²si³yxau³na¹tāu³u¹ta²la²na³li¹. I³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, i²ain¹te²sa¹i¹.

Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³sxā³ i³sxā³ sa²so¹ti³te³nain¹ta¹, hxi²ka¹nxa³to³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², Je³su²jah³la² a²hxi²kī³lxi³la³ A²wī³na² i³yī¹li²nū¹ju³ta² hau³kōn³ye²nxa³ha²kxai³la². 31 Ain¹ka³tu³, ān³yān³ni²la³kxā¹ain¹nūn³tū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² kāi³sīn¹na³li¹. Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² sīn¹na³li¹. A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lo³txa³ke³la³te²kxai³, a²nū²a² ā³xa² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lo³ke³la³te²kxai³, wxā³ya³nhē³ke³la³te²kxai³, te²su² hxi²kan¹txi³ a²hxi²kī³la²

ā²la² wā³nxīn¹ju³ta³la³ ā²la² ka³lxa¹ju³ta³la³ kāi³ya³nhē³lhi³nx²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² i³sa²so¹te³lhxā³ i³kwa³na³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³kā³txa² wān³txai²na², Je³su²jah³la² a²hxi²kī³lxa² kāi³ju³ta² i³he³son³ti³sxā³ i³ye³lain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²

ain³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²

wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³kā³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹ nū²la², po³li²sa² nū³kā³txa² i³kaix¹sxā³

i³sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² i³sa²so¹sxā³ ā³wa²la¹sah¹lxi³sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nx²ta¹ka³tu³, hā²wxān³txa³ ā³nxī³na¹tu¹wi¹.

I³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. 34 Na¹kxai²nān²tu³,

ā³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ a³ti¹xi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ i³hi²txi²sa²sxā³

ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35-36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² e³kxi²yhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nū¹la³ta³ ā³nxī³te³lhxā³ nain¹ji¹? ĩh¹nū¹la³ta³ ā³nxī³ai¹nha²kxai³,

hxi²kan¹txi³ i³hi²txi²sxā³ i³ha¹txi²xain¹kī³sxa³jau³la³ e³ain¹ji¹? Nū¹ā¹ ha³lo²a²

wa³ka³li³ko³u¹tai²na² Kre²ka²nũ³ka³txa² yxau³ain¹ta³ko³xu¹tai²la²na³li¹. A²nxe³ko³xu¹tai²na² txa²wã¹nũ³ka³txi³su² te²ki³na¹xai²na² ã³nhai¹tain¹nũn³tũ³ka³txa² ã³yã³kwã³li²wi²kxi²sxã³ yxau³ya³yhai¹nhai¹. Nũ¹ka³nã¹ta³ko³nã³a¹ ã³nxĩ³si¹jau³nũ³su² e³ji¹ku¹, ã³yã³kwã³li²wi²kxain¹tũ³ka³txu¹tai²na² ta³nxa² ã³nxĩ³sxã³ ĩ³hen³txain¹te³lhxã³ e³ji¹ku¹, Kre²ka² nũ³ka³txi³khai³xu¹tai²na² ta³nxa² ĩ³hen³txain¹te³lhxã³ e³ji¹ku¹, ki³nhai¹. Jah¹la² wã³txa², “Ān³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxã²txi³, ĩ³ha¹txi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ĩ³hi²txi²sa²sxã³ ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Nxe³ain¹jau³xai²na² ĩh¹nxe² a²si³yxau³tãu³khai³su² ji¹ku¹, ki³nhai¹. A²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wã³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

Ī³yau³xa² wi¹jau³xa² ka³wã³lxa² wxa²ẽ¹nãu³a¹ ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hũ³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ã³yã³nki³nũ²kxi²yhain¹sxã³ ĩ³yain³ye²yhain¹ju³ta², ĩ³yain³ne³ki³so³te³lhxã³ hxi²kan¹khai¹nxe³te² a³la²ni²tãu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³sa²yxau³sxã³ kãin² ĩ³kaix¹te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a² ĩ²te²hũ³te²su² te² ĩ³nxã²tu³: “Yã³lxu²sa³nhã¹.” Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, wxã³sxã³ ĩ³na²kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. 38 Sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, ĩ³yau³xa² wi¹jau³xa² ĩ³na²wxe³nhyah¹lxin¹kxai²nã²tu³, nxe³jau³xai²nã²tu³, hxn³ya³nx2ti³xa³lho³li¹. Yah³lxin¹kxai²nã²tu³ wxã³ĩ²na² ya³lxu²yah³lxa³nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ya³lxu²te²su² te²a² ĩ³na²kxi¹nx2txai¹nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, nxe³jau³xai²na², hxa³nxa³jau³xai²na², wi¹jau³xai²na² ka³wã³lxa² ka³lxa¹jau³xa², wxa²ẽ¹nãu³a¹ ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hũ³nxe² nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nũ²a² ã³xa² ya³lxu²te²su² te²a² ĩ³na²kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹. Wã³txai²na² Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ wã³txi³khai³xai²la¹i¹. Sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, wxã³sxã³ yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta², nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

39 A²nxe³ jau³jau¹xai²na², Je³su²jah³lai²na² e³jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwã³yxau³kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² e³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³ki³te²su² te²na² whã²na¹ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwã³yxau³kxi²nẽ³ju³ta³nũ³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹, Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³lxa³hĩ¹na¹, Je³su²jah³la² wã³txai²na² e³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ye³jen¹nãu³a¹, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxã³ oh³nãu³a¹ ka³la³xi²tãu³a¹ wxi²kin³ti³to³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, Jũ¹nxe² ye³jen¹nũn³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, yã³ta²na² ũ³hũ¹nẽ³lxa³hĩ¹na¹, wã³txai²na² Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² nũ³ka³txa² ĩ³yo²nũ¹yhai¹nxa³jau³su²

40 E³ka³tu³ta¹, a²nũ²a² ã³yã³nũ²kxain¹tũ³ka³txai²na² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³, e³te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²na², Sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³jah¹lo²khai³sin²tai¹. Ai¹nha²kxai³.

41-42 A²nũ²a² ã³lxĩ³tũ³ka³txa² ĩ³ye³te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sin²tai¹. Ain¹ta¹, a²nũ²a² ã³lxĩ³te²nãu³xa² e³te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³la¹sxã³ ton¹jah¹lai²la¹i¹. Yxã¹ta¹ Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³su² te³nah¹lxĩ¹: “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la², Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²sa³wit³su² ha²kxai³, te²su² Be³lẽ²thĩ³na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ton¹kxu¹jã¹nxe³thĩ³na² ton¹jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Hai³txi³, Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²la³ Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³la¹te²sxa³jai¹ti²ti¹. Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Yhain¹ka³tu³ yxo²nũ¹yhain¹ju³ta³la² yũ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 44 Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² i³te³lhxã³ ain¹ta¹, hai³txi³ hxi²ki³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² yxo²i²ai¹nxa³jau³su²

45 Nxe³hĩ¹na¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² i³sxã³ so¹ai¹nxa³kxe³su², aun³ta² wã³lain¹ka³tu³ wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta³nãu³xa² i³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ nxe³ye²yhain¹nũ²la²:

– Ĩh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³ i³sxã³ so¹sxã³ tẽ³ain¹yah²lxan³kxe³su², hãĩ¹nxe³sxã³ aun³ta² wã³lxa²xĩ³xi²yah³lxin¹thi²li¹? Fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txa², wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta³nãu³xa² wãn³txa², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxe³ta¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxain¹nha¹jau³xan²tu³, hxi²kan¹txi³ a²nũ²a² so¹lxin³ke³la³te²kxai³ e³hĩ³sĩ¹nxa³i¹. So³ta²to² nũ³ka³txa² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

47-49 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹la² ki³han³jau³xa² yxo²i²yah³lxĩ³nũ³nhĩn¹tan²taĩ²? Ĩ²sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³na¹xain²txi³ yxo²i²nha¹te²la³ yũ³ti³hex¹sĩn¹nxa³ha²kxai³, a²hxi²kan¹txi³nãu³xain²txi³ yxo²i²ain¹te²la³ yũ³ti³hex¹sĩn¹nxa³ha²kxai³, nha¹nhai¹. Nxe³ta¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ha³nxe¹khin¹tũ³ka³txai²na² ha³teh³nxã³nxa² ã³ne³wxe³ti³he¹nxe²nxa³tũ³ka³txai²na² so¹lxi³ yxo²i²ain¹na³li¹. Te²su² khãuh³lxa³thin¹tũ³ka³txai²la¹i¹. Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

50-51 Ain¹ka³tu³, Ni³ko³tẽ²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txain²txi³ nxe³te²su² te²kxai³lu¹, ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ ka³nxah³ta² Je³su²jah³la² ĩ²te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kwẽn¹ta²kxai³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² ko³nxe³te²la³ kwa²lox³ki³ten¹tu³wi¹. Hai³txi³ wãn³txa² e³ain¹jau³xa² ain³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kãĩ³ain¹ju³ta² ĩ²ki³sxa³ha²kxai³, nxe³ki³kxe³su² ĩ³lxi³thin¹si¹ki³sxa³jau³su² kwa² ox³ki³ten¹tu³wi¹. Nxe³ki³ju³ta² wi¹te²sĩ³lxi²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Yxãn¹ta¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwa²nhi¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, Je³su²jah³lai²na² ten³nxa²sĩn¹ji¹? Je³su²jah³lai²na², Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³hex¹jah¹lo²sxa³i¹. Wxãĩ²na² Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²nũn³sĩn¹ji¹? Ĩ²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²nũ³ka³txa², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³jah¹la² yũ²nxa³i¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yũ²nxa³i¹. Sũ³na² ha³teh³nxã³nxa², wi¹wi¹nxe² ĩ²txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, nxe³nha¹jau³xai²na² wxa²ye³ka¹nhat¹sĩ¹nhẽ³li¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². 53 Ain¹ka³tu³, i³ye³ ã³na¹ain¹ka³tu³, ha³na³ka³lxi³ sxi²lho³ta² ai³thĩ³na² aun³ti² ĩ²yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8

Txu¹ha² ko³nxe³ti³ kãĩ³ta¹ka³lxa² ĩ³so¹ain¹jau³su²

1 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wã³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³na² ã³wi²xi²ka³tu³, a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³wã³nxẽ²kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² ã³wxe³yain¹sxã³ Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3-4 Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³teh³nxã³nxa² hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² nũ²la², txu¹ha² so¹sxã³ nxe³te²a² whãĩ²na¹ ã³wi²kxain¹ka³tu³, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² a²nxũ²kwãĩ³ye³la³nãu³a¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³ txu¹ha³ka³lxaĩ²na² ũh³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũh³wxe³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wãn³txa² Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³sa¹lxi¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² ha³la³je¹nhī¹nī³na² in³txa²wa³ka³lxai² kwa² sxa³te²su² te²a² ũ³whīn¹ti³sīn¹na²li¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³kāi³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu²ĩ³so¹sxā³tē³sxā³wxā³sī¹na¹li¹. Ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su²sīn¹na³li¹. Īh¹nxe³kāi³nha¹lhon³ku²nha¹hē²li¹.

⁵ Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹ta²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xa²sa¹: “Tah³lxai³ka³ta² so¹sxā³ā³nan³sxā³txu¹ha²ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxai²na² ā³ya²lu¹jah¹lxihē¹li¹.” Moi³se²ah³la²wān³txa²sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²Je³su²jah³la²ĩ³nxai²na² Īh¹nxe²kāi³sī¹na¹ju³ta²ĩ³ye³kxi²sa²sīn¹te³lin¹ji¹? Fa³ri³se²a²nũ³ka³txa²wān³txa²ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Nxe³jau³xai²na², ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na², fa³ri³se²a²nũ³ka³txai²na²ĩ³ye³ain¹sxā³:

— Je³su²jah³la²ko³nxe³ti³e³txai²lā¹. Nxain¹jau³su², ĩ³wa³ka³nxe³sai³nain¹te³lhxā³ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu²ā³si³ka³tā³wxe³sxā³, kīh³nxai²wxa²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³, fa³ri³se²a²nũ³ka³txai²na²āh¹ĩ³ye³ye³lin³tain¹to³tāu³:

— Īh¹nxe³ju³ta³kāi³kxi²kī³te³ji¹? ĩ³yau¹ũ³sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ain¹to³tāu³,

⁷⁻⁸ Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu²ĩ³sa²yxau³yain¹sxā³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³ka³txi³nāu³xai²na² kuh³lxai³txi³ kāi³ti³he¹nxe²nxān³jah¹lo²su²te²ĩ³nxai², tah³lxai³ka³ta²a²wi¹lhī¹nān¹ka³ta²sa²so¹sxā³, txu¹ha³ka³lxai²na²ā³nan³jah¹lxisā²nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³āh¹ān³si³ka³tā³wxe³sxā³kīh³nxai²āh¹wxa²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nxe³nxai²ha¹te¹, fa³ri³se²a²nũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na²wān³txai²na²ain³kxain¹ka³tū³, a²hxi²kan¹ta²a²wi¹lhī¹na²ta²nũ², tah³lxai³ka³ta²ā³na³nxai³kxe³su²hāi¹nxe³sxā³wa²li³yhu¹sān²nũ²la²hā²wxān³txa³a²wā³kon³tū³ka³txai²li²ha³na³ka³lxai³ka³na³ka³nat3sxā³ai³lxai²wa²li³i², ā³la³te²la³ha³na³ka³lxai³ka³na³ka³nat3sxā³ai³lxai²ā³to³hi², jā¹nxe², jā¹nxe²nxe³ka³tū³, wax3tā³, ai³lxai²ā³sxā³ĩn²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Kuh³lxai³txi³kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxain¹jau³su², Je³su²jah³la²wān³txa²ain³kxi¹xain¹jau³su², hāi¹nxe³sxā³ai³lxai²ā³sxā³, ĩn²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³, Je³su²jah³la²so¹lxai³yxau², txu¹ha³ka³lxai²na²so¹lxai³sax3nūn³sxā³yxau², nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ Nxe³nxai²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu¹, āh¹ĩ³sa²yxau³sxā³, ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxai². A²nũ²a²ĩn²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹. ĩ³ya²lu¹txa²te³lhxā³nxe³nxain¹tū³ka³txa²ĩn²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Yxān¹ta¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ĩ³ya²lut1sain¹te³lhxā³nxe³tū³ka³txa²yū²nxai³i¹. Txu¹ha³ka³lxai²na²wān³txa²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxai²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Hai³txi³Txai²li²ĩ³ya²lu¹txa²lxai¹ju³ta³nũ³la³ten³sa²nxai³nhi¹. ĩ³txu¹ni¹. Nīn¹kxai²nān²tū³, āh¹ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³txa³hē¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

“Txai²na²ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹.” Nxe³jau³su²

¹² Nxe³nxai²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wān³txi³kxai³lu¹, a²nũ²a²nũ³ka³txa²āh¹ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²na²Sū³na²yen³kxa²ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, a²ya³la³tū³wān³txi³tū³a³la³kxi², ka³te³na²wi¹tāu³a¹yxau²xai³li²yah³lxin¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na², ān³si³tē³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, hai³txi³a²ta³a²ha³lo²la³ka³nxah³jut3sū³ju³ta³la³yxau²xai³yah²lxai³nha²kxai³, hai³txi³ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³yah²lxai³nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, hāi¹nxe³sxā³ha²te¹jut3sū³ju³ta²so¹lxai³, ka³te³na²wi¹tāu³a¹so¹lxai³, yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxe³nxai²ha¹te¹, fa³ri³se²a²nũ³ka³txa²ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹jau³xa²sa¹:

– Wã²nxũh¹ wxã²na² so¹lxi³ e³nhi¹lxi¹. A²nũ²a² ã³xa² ã³ye³yo²nũ¹nxa²nxa³kxe³su² e³nhi¹lxi¹. Nhĩ¹nha²kxai³, wãn³txi³khai³xa² e³sĩn¹nxã³lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe²nxa³i¹. Txai²na², a²nũ²a² ã³xa² ã³ye³yo²nũ¹sa²nxa³kxe³su² e³a¹kxan²ti³, wãn³txi³khai³xa² e³a¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²si³yxau³na¹tãu³a¹ ã³nha², yxan¹nãu³a¹ ã³te³lhxã³na¹tãu³a¹ ã³nha², te²sa¹i¹. Nxe³te³sa¹jau³su², wi¹la³la³kxi²te³sa¹jau³su², wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. Yxãn¹ta¹, wxã²na² txa²si³yxau³na¹tãu³a¹ ã³sah¹lxa³nha²kxai³, yxan¹nãu³a¹ ã³te³lhxã³na¹tãu³a¹ ã³sah¹lxa³nha²kxai³, nxe³sah²lxin¹tũ³ka³txi³su² syah¹lxi¹lxi¹. 15 Wxa²nũ³ka³txi³ ã³nxai²na², txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ e³a¹jau³la³ a³la³kxi²sah¹lxi³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Sah²lxan³kxan²ti³ wã²nxũh¹ wxã²in²txi³ on³si¹sah¹lxan³jau³su² ain³sxã³ e³kxi²sah¹lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹, txain²txi³, a²nũ²a² ã³xa² ã³lxi³thi¹nxa³te²la³ ox3tain¹te²txã³i¹. 16 Na¹kxan²ti³, ã³lxi³thi¹nxa³te²la³ ox3tai¹na¹ke³la³te²kxai³: “ã³lxi³thin¹te²sxã³lxi¹.” Nai¹na¹ke³la³te²kxai³, wãn³txi³su² so¹lxi³ e³kxai¹nhĩ³na¹i¹. Hai³txi³ ki³ha³nhĩ³nxã²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³, txa²wĩ³na², ã³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² whã²na¹ ain³nha²ya³sa²na³li¹. Ya³sa³ha²kxai³, wain³txi³ ox3ja³sain¹na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³ nũ¹hain³nha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. 17 Nxe³ju³ta²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³xau³hxai²tẽx1tã² wxa²nũ³ka³txi³ ã³nxai²na² a³la³kxi²yah³lxin¹jau³xa², nxe³te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta², a²nũ²a² ha¹li¹ ã³sxã³ ã³we²txi²yhai¹jau³xa² ã³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ wãn³txi³khai³xai²la¹i¹. Yxo²ĩ²yhu¹ki³jau³sin²ta¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, ha³lo²a² ã³sxã³ ã³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ yxo²ĩ²yhu¹ki³jau³nũ³su² te²sin²ta²ku² nxe³hĩ³ki³tã³li¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. 18 Ju¹ta²yã¹nxe³sxã³, Txai²na¹xain²txi³ txa²yen³kxa² ã³yau¹ũ³nx2ta¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² ã³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tain²txi³ ã³yau¹ũ³nx2ti³nũ³nha²kxai³, nxe³ya³nx2ti³to³nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, ha¹lin¹te³na¹xai²na² ã³we¹txi²yhu¹nha¹jau³xai²na² wãn³txi³khai³su² sãn¹na³li¹. Yxo²ĩ²yhu¹ki³jau³su² sãn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nũ¹la³ta³ wxa²wĩ³na² yxau³sãn¹te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²nũ³ka³txi³ ã³nxai²na² Txain²txi³ ã³sah¹lxi³te²sxa³nha²kxai³, Txa²wĩ³nãn²txi³ ã³yah³lxi³te²sxa³nha²kxai³, nxe³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. ã³sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² ã³yah³lxi³nũ³nhĩ³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ã³ye³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³nãu³a² yxau³sxã³, kwa³ta³lẽ³na² kãn²tẽ³na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yho²hi²ki³ki³nũ³a² ã³hã¹ain¹tẽ³na² u²lxi³ yxau²nxa³sxã³ ã³ye³jau³xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³yau¹ũ³te³lhxã³ ã³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³xan³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, ã³sxã³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²hxi²ki³lxa² A²wĩ³na² ã³yĩ¹li²nũ¹je³na² hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

– ã³nxĩ³na¹tãu³a¹ ã³si³tẽ³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹. Nxe³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³h¹ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ye³jen¹na² ã³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, ã³n³te³nxi²sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a³ti²sah¹lxan³tho³li¹. Yah³lxin¹ka³tu³, wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³tu³, hã¹nxe³sxã³ ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. ã³nxĩ³na¹tãu³a¹ wxa²yu³ta² hxi²kan¹txi³ ã³si³tẽ³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jah¹la² e³jau³xa², “ã³na¹tãu³a¹ hxi²kan¹txi³ ã³si³tẽ³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹.” Sãn¹ten¹tu³wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ ko³nũ¹ki³sxa³nhai¹. ã³ya²lu¹nha²te³lhxã³ e³ji¹ku¹ ki³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³a¹ ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²la²na³li¹. Yxã¹ta¹ txa²si³yxau³na¹tãu³a¹ oh³nã¹ko³xu¹tai²la²na³li¹. Wxã¹na², ha³lo²ai²na² yuh³xan¹tũ³ka³txi³sah¹lx¹lx¹. Yxã¹ta¹ Txai²li² ha³lo²ai²na² yuh³xai²nã¹te²sin²nxa³i¹.
 24 Na¹ha²kxai³, oh³nã¹jah¹lo²na¹xai²na² hxi²ka¹na¹jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹ten¹ti¹. “Wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su². Ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.” Yxã¹ta¹, “Txa²ko³nxe³ti³ kã³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²ti³ten³sa³nhã¹.” Yah³lxin¹kxai²nã²tu³: “Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ txa²ko³nxe³ti³ kã³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²sa²kxah³lo²su² na³na¹.” Nxe³sah¹lx¹hẽ¹li¹. Sah²lxan³kxai²lẽ¹. Hã¹nxe³sxã³ wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su² ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— İh¹ju³tan¹nũ²su² nhĩ¹te²sin²tã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³a² kxã³nxai³tã² i³ye³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³, a²wi¹lhĩ¹nã¹nã¹jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³ i³ye³ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. 26 Jã¹nxa¹jau³su² wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² i³tih³nxe³nx2ta¹jau³nũ³a² kã³in² wã³kon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nã²tu³ wãn³txa² so¹lx¹ i³ye³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹ i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ e³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²na¹ka³tu³, a²nũ²a² ha³lo²an¹tũ³ka³txai²na² ã³h¹ i³hen³txain¹to³ha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Yxã¹ta¹ hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³la³ ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³jah¹la² a²i³lxa², Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

— Txa²wi³na² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², kwẽ¹tai²na² ha³ta³nxã²txi³, hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 28 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³lx¹sã²lx¹. Txa²hxi²kĩ³la² kwẽ¹tai²na² ã³ne³wxe³nx2ti³xa³i¹. Yxã¹ta¹ ye³jen¹nãu³a¹ sa²ka²la¹hẽ¹lso¹sa²sxã³ i³hxi²kĩ¹la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³nũ³a²sa¹: “Je³su²jah³lai²na², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³ wã²nxũ¹h¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²sxã³ wã²nxũ¹h¹ o²la³kxi²jah¹lo²sxa³i¹. A²wi³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹jau³xa² so¹lx¹ sa²wai³wait3sxã³ e³jah¹lo²su² na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nã²tu³ txa²ha³lo²a² ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 29 Na¹ha²kxai³ i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² whã²na¹ yxau³ya³to³ha¹i¹. Nũ¹ yxau³ye²na¹ju³ta²ya³ti³su², Txa²wi³na² ã³na¹sa²ju³ta² yũ²nxa³i¹, a²yen³kxa² i³ka³li³si¹hai¹na¹jau³su² sa²wai³wait3sxã³ kã³to³ha¹ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹, Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu¹ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³nhait1so¹tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³lain¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lo²sin²tai¹. Wãn³txa² so¹lx¹ e³jah¹lo²sin²tai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe²yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³nhait1so¹tũ³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wãn³txa² jau¹xai²na² a²lhun³tu² sa²wai³wait3sxã³ sa²yxo²wet1sa²tẽ³sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, txa²sa³wi³ha³lx¹nãu³khai³sah¹lx¹hĩ³nxa¹lx¹. 32 Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, a²ya³la³tu³khai³nxe²

ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²yu³tai²na², Ju³te²a² nũ³kã³txi³na¹xai²na² A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su²nha¹i¹. Hxi²kan¹nha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, hai³txi³ a²nũ²a² i²li³te²su² te²a²i³kwa³na³sain¹sĩn¹ju³ta² wa³ka³li³lot3sxã³ yxau²xai³ti³hex1sĩ¹nhxain²nxa³hẽ³li¹. Wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³tũ³kã³txi³su² sĩ¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Nha¹ha²kxai³, i^hh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹tu¹wi¹.” Sa²nhĩn¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² a²te³nĩn¹kxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxai²nã²tu³, wxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxĩ³nxa¹lxĩ¹. Hxi²kan¹txi³ ã³na¹yah³lxĩ³nx2nxã³lxĩ¹. A²nũ²a² yxo²ha³nxe¹lxĩ³txi³su² te²a² i³kwa³na³nx2ti³ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³yah³lxĩ³nxa¹lxĩ¹. Hai³txi³ wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³ti³hex1yah³lxĩ³nx2nxa³lxĩ¹, ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ti¹. ³⁵ Jã¹nxa¹jau³su², sxi²ha² a²nũ²a² yxau³ju³ta²sa¹: a²wa³kxẽn³yah³la² a²ta²ha² so¹lxĩ³, kan²txi³ a²wa³kxẽn³yah³la²sxi²ha² yxau³ya³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ã³xa², a²wa³kxẽn³yah³lai²na² kwa²wa³ka³li³yu³ta³lo³kxe³su² te²a², kan²txi³ yxau²nxa³lho³li¹, hxi²ka¹nxa³ha²kxai³lu¹.

³⁶ Jã¹nxa¹jau³su², wxãi²na² sa²kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxĩ³to³hi¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, A²tah²na¹xai²na² hxi²kan¹txi³na¹xai²na² wxa²wa²su¹tã¹lxã¹kxai²nã²tu³ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe³sxã³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Hai³txi³ wxa²ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah²lxan³tho³li¹. ³⁷ Wxa²nũ³ka³txa², A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³sah¹lxin¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, i³su²lhã³sa²ti³ten³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Txa²wãn³tã² yxo²i²sah²lxan³kxe³su² yah³lxĩ¹lxĩ¹.

³⁸ Nxe³ju³ta², tã²wãn³tã² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa², a²yen³kxa² Txa²wĩ³na² i³yau¹ũ³sa²kxa²so¹lxĩ³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Te²yã¹nxe³sxã³, wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² kãi³yah³lxin¹ju³ta², wxa²sũ³na² i³yau¹ũ³nx2ti³ju³ta² so¹lxĩ³ kãi³yah³lxĩ³to³hi¹lxĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁹⁻⁴⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nã¹lxĩ¹:

– Nxe²nxa³i¹. A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² tã²sũ³nu²su² sãn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³sah¹lxĩ¹lxĩ¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, sa²yxo²we¹tain¹yah³lxĩ³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³wi¹kãi³yah³lxĩ³nxa¹lxĩ¹. Wxa²kãi³yah³lxin¹ju³ta² A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² kãi³ain¹ju³ta²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³yah³lxĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, yah³lxĩ³to³hxa³lxĩ¹. ã³lxĩ³yah³lxĩ¹lxĩ¹. i³su²lhã³sa²ti³ten³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Txai²na², a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ain³kxi²so¹na¹jau³xa² so¹lxĩ³ i³ye³kxã¹nxe³nx2ta¹xã¹.” Na¹ta¹i³su²lhã³sa²ti³ten³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Ju¹ta² yã¹nxe³ju³tan²ta³, hai³txi³ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²nã²ta³ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, wxa²nũ³ka³txai²na² wxa²sũ³na² ã³yah³la² kãi³jut3sũ³nxe² yxau²xai³yah³lxĩ¹lxĩ¹. ⁴¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nã¹lxĩ¹:

– Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nũ³ka³txai²na², hai³txi³ a²nũ²a² wa³ka³lxa² a²wẽ³ha³lxĩ³su²ti³hex1sĩn¹nxa³i¹. Txa²wĩ³na² kã³na³ka³na³jah¹lo²su² sãn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³u¹tai²nã¹jah¹la² tã²wĩ³nu²su² sãn¹na³li¹.

⁴²⁻⁴³ Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³tã² nxe³te³nã¹lxĩ¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²wĩ³nu²su² ke³la³te²kxai³, a³lxĩ²sah¹lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, sah¹lxĩ³to³hxa³lxĩ¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³su² tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³la²na³li¹. Nũ¹ã¹, yxau³na¹ka³tu³, a³li³sxã³ ko¹xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Hai³txi³, tã²e¹nãu³a¹ wã²nxũ^h i³ye³kxi²nha²sxã³:

– Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nũ³ka³txai²na², hai³txi³ a²nũ²a² wa³ka³lxa² a²wẽ³ha³lxĩ³su²ti³hex1sĩn¹nxa³i¹. Txa²wĩ³na² kã³na³ka³na³jah¹lo²su² sãn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³u¹tai²nã¹jah¹la² tã²wĩ³nu²su² sãn¹na³li¹.

⁴²⁻⁴³ Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³tã² nxe³te³nã¹lxĩ¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²wĩ³nu²su² ke³la³te²kxai³, a³lxĩ²sah¹lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, sah¹lxĩ³to³hxa³lxĩ¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³su² tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³la²na³li¹. Nũ¹ã¹, yxau³na¹ka³tu³, a³li³sxã³ ko¹xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Hai³txi³, tã²e¹nãu³a¹ wã²nxũ^h i³ye³kxi²nha²sxã³:

– Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nũ³ka³txai²na², hai³txi³ a²nũ²a² wa³ka³lxa² a²wẽ³ha³lxĩ³su²ti³hex1sĩn¹nxa³i¹. Txa²wĩ³na² kã³na³ka³na³jah¹lo²su² sãn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³u¹tai²nã¹jah¹la² tã²wĩ³nu²su² sãn¹na³li¹.

⁴²⁻⁴³ Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³tã² nxe³te³nã¹lxĩ¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²wĩ³nu²su² ke³la³te²kxai³, a³lxĩ²sah¹lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, sah¹lxĩ³to³hxa³lxĩ¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³su² tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³la²na³li¹. Nũ¹ã¹, yxau³na¹ka³tu³, a³li³sxã³ ko¹xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Hai³txi³, tã²e¹nãu³a¹ wã²nxũ^h i³ye³kxi²nha²sxã³:

– Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nũ³ka³txai²na², hai³txi³ a²nũ²a² wa³ka³lxa² a²wẽ³ha³lxĩ³su²ti³hex1sĩn¹nxa³i¹. Txa²wĩ³na² kã³na³ka³na³jah¹lo²su² sãn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³u¹tai²nã¹jah¹la² tã²wĩ³nu²su² sãn¹na³li¹.

“Wxã³na¹tũ¹xã¹.” Nxe³sxã³ wxã²nxa³hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² hai³txi³ txa²wãn³txi³la³ ã³ne³to³nx2ti³to³hxa³i¹, ain³kxi²ti³ten³sah¹lxa³nha²kxai³lu¹. 44 Wxa²sũ³nu²khai³xa², Sa³ta³na²jah¹lo²la³ sũ³nu²lo³jah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹jau³su², wxa²sũ³nai²na² a²ẽ¹nãu³a¹ kq³nxe³ti³ kã³ti³ten³na³li¹. Jã¹xah³lxin¹jau³su², kã³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la² Sa³ta³na²jah¹la², txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²nãn²tu³ ha²ya³kxa² a²nũ²a² i³su²lhã³ai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹. Hai³txi³ a²ya³la³tu³ wãn³txa² e³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹, a²wãn³txa² wi¹le³jau³la³ a²ẽ¹nãu³a² yũ²nxa³ha²kxai³lu¹. I³ye³ki³ha¹kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³a² a²kq³nxe³ti³ e³jau³su² sa²sai¹nha²sxã³ e³kxi²nẽ³na³li¹, ki³han³ta² a²si³yxau³tãu³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. 45 Yxã¹ta¹ Txai²na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ so¹lxi³ e³to³ha¹i¹. Na¹ha²kxai³ wxã²na² sa²kxai³lu² yxo²i²sah¹lxi³to³hxa³lxi¹. 46 Txai²li² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxa²nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³ txa²kq³nxe³ti³ kã³a¹ju³ta³la³ a³ya³ti²kxi²sah¹lxan³tho³li¹, yũ³sa²nxa³ha²kxai³lu¹. “A³ya³ti²na¹xã¹.” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, ũ³ye³kat¹sah¹lxi³hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, kq³nxe³ju³ta² yũ³sa²nxa³kxai²nãn²tu³, wãn³txa² so¹lxi³ e³a¹kxai²nãn²tu³, ã¹h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yxo²i²sah¹lxi³to³hxa³lxi¹? 47 Nxe³ju³ta², wxa²yu³ta²na²: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³lxi³su² nha¹xã¹.” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹. Yah³lxin¹jau³su² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³lxi³hxa²nxã³nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² A³bra³ãu²ah³la², nxe³jau³su²

48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ã¹h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹.” Sa²nhĩ¹ji¹? Wxã²na² kq³nxe³thin¹tũ³ka³txi³sa²nhi¹lxi¹. Sa³ma³ri³tã²na² nũ³ka³txi³sa²nhi¹lxi¹. Kq³nxe³te²na² yãu³ka³txa² nxũ²kwã³wxe³nha²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Wãn³txi³su² e³sĩ¹nxa³ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹.

– Txa²nxũ²kwã³nãu³a¹, hai³txi³ kq³nxe³te² yãu³ka³txi³la³ yũ³sa²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹si¹ha¹jau³xa² e³a¹i¹. Yxã¹ta¹ wxã²li² on³si¹sah¹lxan³jau³su² i³ye³kxi²sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. 50 Na¹ta¹, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ Txai²li¹ wi¹na³li¹. Txa²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lhin¹si¹sa²jau³xa² e³na³li¹. Jã¹nxe³ha²kxai³, jah¹la² e³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nũ³ka³txi³ i³nxai²na², Je³su²jah³la² wi¹lhin¹si¹yah³lxin¹jau³su² e³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Txa²wĩ³na² nxe³nx2ti³na³li¹. Nxe³nx2ti³ha²kxai³, nxe³si¹sah¹lxin¹jau³su² i³ye³kxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹te²la³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, sah²lxan³kxai²lẽ¹. I³lxi³sxã³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³i¹. 51 A²ya³la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² txa²wãn³txai²na² sa²yxo²wet¹sain¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ti²xai¹nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hã³xã¹. A²ta³a² nxũ²kwã³yxau³nxa²sĩ¹na³li¹. Nxe³nxa²sĩ¹nha²kxai³, e³nhi¹lxi¹. “A²nũ²a², Txa²wãn³txa² sa²yxo²wet¹sain¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ta¹nxa³lho³li¹.” Nhi¹lxi¹. Nhĩ¹jau³xai²na² a²ta³a² wãn³txai²la¹i¹. Ne³kxa¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²ha²kxai³, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txain²txi³ ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²sxã³ ya²lun¹ti³hxa³nai¹nha²kxai³, nxe³sĩ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ki³ha³nhi¹lxi¹. 53 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na², txa²sũ³nũ¹ta²na² ya³lu²jah¹lu¹ta²na² kãin²khai¹xain¹sĩ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Wxã²na² ã³sen³sai¹nhĩ¹ji¹? Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² ya²lun¹ti³hxa³nain¹nũ³sĩ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. ã¹h¹nxe³ju³tan¹jah¹lo²su² nhĩ¹ji¹? “A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ã³sen³sai¹na¹ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² ã³sen³sai¹na¹ha²kxai³, na¹xã¹.” Nhĩ¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

54 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²li², kwa²wxi²kin³ti³to³nha¹ju³ta³la³yũ²nxa³i¹. Kwa²wxi²kin³ti³to³nha¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txi³la³ i³wã³txi³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ i³wã³txi³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wĩ³nu¹ta²na² wxi²kin³ti³tot3sa²jah¹lu¹ta²la²na³li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²na² wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² i³ye³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³nu²su² sãn¹na³li¹.” Yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. 55 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, i²ain¹yah³lxi³te²sxã³lxi¹. Yxãn¹ta¹, Txai²li² Txa²wĩ³nu¹ta²na² i²ain¹te²sa¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³: “I²te²txã³i¹.” Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ ki³ha³nhĩ³na¹i¹. Ki³han³yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³jah¹lo²su² hĩ³na¹i¹. Yxãn¹ta¹, Txai²li² Txa²wĩ³na² i²i², Txa²wĩ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹ti² nxe³jah¹lo²sa¹i¹. A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. 56 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²sũ³nũ¹ta²na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na², txa²hxi²kĩ³la² i²i² txa²wxã³na¹ju³ta²na² i²i², kxã³nhxi¹nãu³u¹ta²na² i²sa³na²hẽ³li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ ka³lih³kxi²khaix¹na²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

57 Nxe³ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwa²nhi¹lxi¹. Yah³lon¹te²sxã³lxi¹. Wxa²yxaun¹ju³ta² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² i²lxa²nxa³hẽn³khi³, nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. Kxã³nxu¹ta²na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ton¹ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹ta²na² yxau³to³ha¹i¹, Txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ tah³lxa³ka³ta² so¹sxã³:

– Je³su²jah³la² ã³na³na¹tũ¹xũ³. Kxe³sxan³thai¹le¹. Je³su²jah³la² hã³a² i³ha²li¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²nhãu³a¹ wa²li³ã¹sxã³ ha³lo²a² ã³waix3txi²ta¹hxai²hẽ¹la².

9

Ye³han³sxã³ wen¹jah¹la² Je³su²jah³la² ye³we²txi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² whã²na¹, ã³nxai³ain¹te³na¹, in³jah³la² ye³han³jah¹la², a³li³la¹hĩ¹nũ¹ta²na² ye³han³sxã³ wen¹jah¹la², i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã³txain¹te²an¹jau³kxai³la¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Jah¹la² ih¹nxe³ju³ta² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩn¹te²sin²ta¹? Jah¹la² ta³nxa², a²wĩ³nu²su² ta³nxa² a²hã³ka³nũ²su² ta³nxa², a²ko³nxe³ju³ta² kãĩ³ai¹nha²kxai³, jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩn¹te²sin²ta¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe²nxa³i¹. A²wĩ³nai²la³ ta³nxa², a²hã³ka³nai²la³ ta³nxa², a²wẽ³sai²la³ ta³nxa², hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ai¹nha²kxai³ ye³han³si¹hain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³khaix¹ju³ta² ye³we²txi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² nũ³kxũn³ju³ta²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³te³lhxã³, kxã³nãu³ai³tã² jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹nha²hẽ³li¹. 4-5 Na¹ha²kxai³, hĩ¹na²wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹tãu³a² sa²ha²te¹jah¹lo²hũ³nxe² yxau³yai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na²ha²te¹jut3sũ³nhĩ¹na¹wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³nu¹ta²na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Txai²na² ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, hxi²kan¹txi³ wa³kon³ki³sxa³lho³li¹. Jã¹nxe³kxa²yã³ti³su², a²hĩ¹nai²na², ha³lo²a² ha²te¹jut3sũ³nhĩ¹nai²na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

6-7 Nxe³ka³tu³, wãn³txai²na² i³ye³ta³lun²ka³tu³, yuh³xa² i³ka³su³hã¹ka³tu³, a²nũ³xa² wxa²we¹ka³tu³, ye³han³jah¹la² a²ye³na² wxa²sa²ye³to¹ka³tu³, i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ĩ³txu¹li¹. ĩ¹ka³tu³, ĩ³ye³na² a²ĩ³lxa² Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hi³lxi³nhã¹nhu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² ĩ³lxa² a²si³yxau³tãu³khai³xa², ĩ³sa²si¹hã³kxe³su² nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³te³na¹, wxa²ye³hi³nha²ka³tu³, wi¹ ĩ³ye³ten³nha²sxã³ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹la². 8-9 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² we²nxi²nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² in³txai²na² ĩ²sxã³ ĩ³ye³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, a²nũ²a² kxã³su² ĩ²ain¹to³tũ³ka³txai²na² kwẽ¹ta²na² ĩ²sxã³ ĩ³ye³i², ã³nũ³ka³txa² in³txai²na² a²sxi²ye³na² kxã³su² yxau³kxi²yhain¹tũ³ka³txan²ta³ kwẽ¹ta²na² ĩ²sxã³ ĩ³ye³i², nxe²ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² sa²kxai³lu², kxã³su² ye³han³jah¹lo²sin²ta¹? Kxã³su² a²yen³kxa² so¹te³lhxã³hã¹nxe³sxã³ ĩ³yai³nxũ³hain¹to³jah¹lo²sin²ta¹? Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³na³ka³lxi³, a²nũ²a²ã³nũ³tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Hã³xã¹. Jah¹la²khai³xai²la¹i¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³na³ka³lxi³, ã³nũ³tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe²nxa³i¹. Yxã¹ta¹ nxe³jah¹lo²hũ³na³li¹. Nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ye³han³jah¹lo²nũ¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹la² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxet3sxã³ wxa²ye³na² ĩ³ye³we²txi²nhã¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– In³txai²na², a²ĩ³lxa² Je³su²jah³la², wxã³sxã³ a²nũ³xa² wet1sxã³ wxa²ye³to¹lhain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Ĩ³txu¹li¹. ĩ¹kxai²nã²tu³, Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hi³nha¹sẽ¹li¹.” Sain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³na¹ka³tu³ wxa²ye³hi³lxi³nha¹li¹. Na¹ka³tu³, txa²wã¹ye³nai²na² whã²na¹ ĩ³ye³ten³nha¹li¹. Ye³han³jah¹la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ye³we²txi¹nxa²jah¹lai²na², ĩh¹ti¹la³ta³ yxau³ain¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹:

– Kõ³xain¹nxa³nha¹. In³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² kãin² ĩ³wã³txain¹jau³su²

13-14 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² a²nũ³xai²na² wet1sxã³ in³txai²na² ĩ³ye³we²txain¹ju³ta², Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² wa³kon³ti³he¹nxain¹to³hxa³je³na³kxa² ĩ³ye³we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², in³txa²ye³han³sxã³ a³li³lah¹jah¹lai²na² tẽ³sxã³, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³ka³txa² a²yen³nãu³a¹ ã³yo²o³tũ¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³te³nah¹lxi¹, ãh¹ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxet3sxã³ ĩ³ye³ten³nhã¹yu²lhai¹li¹? Fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A²nũ²a² hi²sen³su² a³lũ³nũ³xai²na² wxa²ye³to¹lhain¹na²hẽ³li¹. Sai¹nha²kxai³, wxa²ye³hi³nha¹ka³tu³, ĩ³ye³ten³nha¹hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² ĩ²li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²si¹hã³kxah³lo²sxa³i¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hã¹nxe³sxã³ ĩ³ye¹nxi²to³ki³ju³ta² sa²yo²ã³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ĩ²li³tũ³ka³txa² ã³lxi³tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhain¹jah¹lai²la¹i¹. ĩ³lxi³thi¹nxa³kxai²nã²tu³, hxi²kan¹txi³wã³nxĩ¹khai¹nxe³ju³ta²na² kã³ai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹sxã³, hai³txi³ ĩ³wi¹lhi²nxain¹ju³ta³la³ yũ³ti³hex1ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na² ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹lai²na² ãh¹ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– “Je³su²jah³lai²na² i³ye³we²txi²sa³hē¹li¹.” Nhi¹lx¹i¹. Nhī¹nha²kxai³, jah¹lai²na² īh¹nxe³ju³tan¹nū²su² hī³nhīn¹te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² i³hen³txi³nē³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18-19 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². In³txai²na² kxān³su² ye³han³sxā³ yxau²xai³ju³ta², ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, ha³la³je¹nīn³kxai³ i³ye³we²txi²ju³ta² ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txa² ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nxa³kxe³su², a²wī³na² i³kaix¹so², a²hā³ka³na² i³kaix¹so², ain¹ka³tu³, i³wā³txain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Jah¹lai²na², wxa²ki³lha³lxa²sīn¹te²la¹xā³? “Ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lai²la¹i¹.” Ya³nhi¹lx¹i¹. Ya³hxin¹jau³su², īh¹nxe³txi³sxā³ wī¹ten³sa²tā³sīn¹ji¹wi¹, hī¹na²su¹? Ta¹hxai²hē¹la².

20-21 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wī³na² a²hā³ka³na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Jah¹lai²na², txa²wēt³su² sīn¹na³li¹. Ye³han³sxā³ a³li³la¹sīn¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na² so¹lx¹i³ ā³ne³wxe³nha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, īh¹nxe³txi³sxā³, kwēn¹tai²na² wī¹ten³sa²tā³te²sin²ta²ku², īh¹nxe³te²tā³ ye³we²txain¹te²sin²ta²ku², sī¹na¹nhai¹. Nxe³jau³xa² kō³txi³hex¹sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² in³txai²la¹i¹. Wēn³sxa³i¹. Nxe³te²na² i³ye³kxi²sxā³ i³hau³ko³txa²lxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³jau³xai²na², a²wī³na² a²hā³ka³na² wān³txai²na², fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² yuh³lx¹i³khaix¹nēn³tain¹jau³su² i³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²wī³nai²na², a²hā³ka³nai²na² a²ē¹nāu³a² yuh³lxain¹jau³xa²sa¹:

– i³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. “Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³li¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²ki³thī³na² ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lhī³nx²na³na¹. Nxe³ju³tai²na², fa³ri³se² nū³kā³txa² wā²nxū¹hain³nhai¹te³nai¹ti²tu³na¹. Jā¹nxēn³kxa²yan³ti³su² i³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. A²wī³na² a²hā³ka³na² a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la². 23 Nain¹jau³su², i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Kō³sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² wēn³sxa³i¹. i³ye³kxi¹txain¹yah³lx¹i³hē¹li¹. A²wī³na² a²hā³ka³na² wān³txa² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ ān³ta³lo³hēt¹sxā³ in³txa² ye³han³jah¹lai²na² i³kaix¹tain¹sxā³ ūh³yo¹tu³nha²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Ye³we²txi²nxa²ju³ta², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ so¹lx¹i³ sa²nēn¹kxi¹txain¹sī¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² i³lx¹i³thin¹jah¹lo²sxa³i¹. Sa²nēn¹kxi²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Je³su²jah³lai²na² wī¹lhīn¹jah¹lo²su² tā³nxa², i³lx¹i³thi¹nxa³jah¹lo²su² tā³nxa², nxe³yah³lxin¹jau³su², kō³nxe²nx²ti³nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹, kxān³su² ye³han³sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹. Hī¹na² wī¹ten³sa²tā³a¹nhai¹. Jau¹xai²na² so¹lx¹i³ ā³ne³wxe³na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– īh¹nxe³ju³ta² kāi³kxi¹nxain¹sīn¹thai¹li¹? īh¹nxe³sxā³ ā³ye³wex²nhīn¹thai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² i³hen³txi³nx²ta¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹ ain³kxi²sah¹lxan³te¹ni²ti¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ āh¹ ān³ta³lo³hē¹ti² ne³ka¹te³lhxā³ ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? “Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lx¹i³su² sī¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lx¹i³nū³nīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

28-29 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹, yxo²an³ta³ti³ on³sih¹xa³jau³su² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Wxāi²na² so¹lx¹i³, Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² nhi¹lx¹i¹. Txa²nū³kā³txai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²sa³wi³ha³lx¹i³su² sī¹na¹i¹. Kxā³nhx¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na²ĩ³ye³kxi²sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² ĩh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nũ²su² te²sin²ta²ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30-31 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² txa²ye³na² ye³we²txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³: “Ĩh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nũ²su² te²sin²ta²ku².” Yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹: “Ĩh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³ ĩ³wā³txa³kxi²yah³lxin¹ji¹ku¹.” Ye¹nx2ta¹i¹. ĩ¹ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. A²nũ²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ sa²nēn¹kxi²na¹xā¹. Sa²yo²hau³ko³ta¹xā¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹la² wān³txa² so¹lxi³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² wān³txi³la³, hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³la³ ain³kxi²txi³hex1jau³sxa³i¹. 32-33 Jā¹nxa¹jau³su², Je³su²jah³lai²na² txa²ye³nai²na² whāi²na¹ ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³, wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na² wān³txa², Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³kxi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² ān³si³wxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³sin²ta¹. Nxe²nxa³ke³la³te²kxai³, hxi²kan¹txi³he¹xai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3sai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Jā¹nxa¹jau³su², txa²wā¹ha³lo²a² ko¹xai²na², ān³si³wxe³hĩ¹nu¹tai²nān²tu³ta¹, kxān³su² nxe²xai³ka³tu³ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lo²su² ye³we²txi²ju³ta³la³, yũ³ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹ta²na² so¹lxi³, Je³su²jah³lai²na² ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Jah¹lai²na², wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Yān³ta²na², wxa²hā³ka²ē¹nāu³a¹ a³li³la¹xan³ta³lxa² ko³nxe³ti³ kãi³nhĩn¹nũ²hē³li¹. Nhĩ¹nha²kxai³, ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Wān³txai²na² ĩ³tih³nxe³sa²nhĩn¹te²ji¹khi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Nxe³ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxain¹thĩ³na² ũ³nhũ³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nũ²a²ye³han³te²hũ³nxe²yxau²xai³tũ³ka³txi³su²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

35 Nxe³ju³ta², ũ³nhũ³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ju³ta²na² a²ha³ta³nxa², Je³su²jah³lai²na² ain³kxi²te³na¹, ĩ³ha¹txi²ka³tu³ ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²ĩ²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. ĩh¹jah¹lo²tan³te²la¹xā³? Yxo²ĩ²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²na² ĩ²sa¹lxi¹. Nxe³te²na¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹jah¹lo²na¹xai²na², Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yxo²ĩ²nxa²ha¹nhai¹. Ain¹sxā³: “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³nā¹. Ye³ka¹na¹nhā¹, hĩ¹na²sā¹.” Ain¹ka³tu³, ā³ka³tih³wxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².”

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²na¹xai²na² wxa²ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹. Na¹ka³tu³, txa²wān³txa² wi¹jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxain¹to³ha¹i¹. Ai¹na¹ka³tu³, txa²wān³txai²na² sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txa² yũ², ha³na³ka³lxi³ sa²yo²wet1sai¹nxa³tũ³ka³txa² yũ², nxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wā²nxũ¹hain³nha¹ain¹tu¹wi¹. Nain¹ju³ta²sa¹: A²nũ²a² nxe³te²hũ³te²la³: “Ye³han³te²hũ³nxe²yxau²xai³la¹xā¹. Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²sa²nxā³nhā¹. Yxān¹ta¹, ten³khaxi1sa³nhā¹.” Nxe³te²su² te²an²tu³, sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³, wi¹ten³sa²tā³te²hũ³nxe²yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nũ²a² ā³su² te²hũ³te²la³: “Wān³txi³khai¹lxa³ wi¹la³la³kxi²na¹nhā¹. Wi¹ten³sa²tā³te²hũ³na¹xā¹.” Nxe³te²su² kxai²lē¹.

Sa²yo²ã³sain¹tũ³ka³txi³su² hĩ³nx2na³li¹. Te²lê¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nxa³kxe³su², hã¹nxe³sxã³ ye³han³te²hũ³nxe² yxau²xai³tũ³ka³txi³su² hĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa², kwa² yxau³yain¹tũ³ka³txa² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹, i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

– Txa²nũ³ka³txai²na² ha³tã³nxã²txi³ ye³han³te²hũ³nxe² yxau²xai³tũ³ka³txi³sa²nũn³sĩn¹te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe²nxa³i¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹xã¹.” Yah³lxi¹hxai¹nhẽ³li¹. Nxe³ju³ta²su¹: “Ye³han³te²hũ³na¹xã¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nhã²nx3nhã¹.” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li¹nx2ta¹ju³ta³la² yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, wxa²yu³ta² yah³lxi³hxai²nxã³nhẽ³li¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³nha¹nhai¹.” Yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Yah³lxin¹kxai²lê¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²yah³lxan³kxe³su², wxa²ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³, Txai²li² ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li¹nx2ta¹ha²kxai³, nx2na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

10

O³ve²a² nũ³ka³txi³hũ³tũ³ka³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³hĩ¹na² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². I³ye³sxã³ ha³lo²a² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² yxau²xai³ye²yhu¹ju³ta³la³ i³yau¹ũ³nẽ³te³lhxã³ i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

– Txa²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² ka³yxuh³xa² o³ve²a³ nũ³ka³txi³hũ³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³, Txai²na¹xai²na² o³ve²a² a²wa³kxên³yah³lo²hũ³jah¹lo²sa¹ha²kxai³, nx2na³li¹. Nxe³jau³xai²na² i³ye³sxã³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² a²wa³kxên³yah³lo²su² nxe³kxai²nãn²tu³: “O³ve²a² sxi²ha²ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³, wain³txi³ sxih²yo²a² so¹lxi³ã³wi¹hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²su² te²a² o³ve²a² kã³sa²no¹jah¹lo²su² te²a², hã¹nxe³sxã³ hã³a²yu³tã³lxi³ i³ka³la³sxã³ sxi²ha²ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²wa³kxên³yah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yo²a² so¹lxi³ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 3 “Ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a²ã³xa² sxih²yo²a² yxo²i²jah¹la² sa²yo²than²kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Ain¹nũ²la², a²wa³kxên³yah³lai²na² a²o³ve²a² i³kaix1tai¹kxai²nãn²tu³, a²wa³kxên³na²a²yo²wãn³txa² a²o³ve²ai²na² ain³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²wa³kxên³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²o³ve²a² nũ³ka³txai²na² ka³na³ka³nat3sxã³ yau³ã³lxi³ i³yĩ¹li²xai³ain¹sxã³, i³kaix1tai¹nha²kxai³,ã³ne³ka²ta¹sxã³ãn³tê³ain¹sxã³wa²li³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 4 Tũ¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ wa²li³ta³lu²nain¹ka³tu³, a²wa³kxên³yah³lai²nãn²tu³ã³ne³ka²ta¹sxã³ai³lai¹nha²kxai³, a²o³ve²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²yon³nãn²tã³ã³naun³ti²hi¹tai¹nha²kxai³, nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. A²wa³kxên³yah³la² a²yo²wãn³txa² a²ne³nxẽ³kxai³ain³kxain¹sxã³ã³naun³ti²hi¹tai¹nhĩ³nx2na³li¹. 5 Yxãn¹ta¹, hai³txi³ a²nũ²a²toh³lxa³ti³su² te²la³ o³ve²a² nũ³ka³txa²ã³naun³ti²hi¹tai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Hã¹nxe³sxã³ã³naun³ti¹kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. A²nũ²a²toh³lxa³ti³su² te²yo²wãn³txa² ne³nxẽ³kxai³ain³kxi¹xai¹nxa³kxe³su²ã³naun³ti¹kxai¹nhĩ³nx2na³li¹.

6 Nxe³jau³xai²na² i³yau¹ũ³jau³xai²na², Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²si³yxau³tã³a¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa²ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

– Txai²na²wi¹lhin¹te²wa³kxên³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹. Nxe³jau³su²

7 ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,ã³h¹ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

– A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² o³ve²a² yxau³thĩ³na² sxih²yo²hũ³te²sa¹i¹.

8 Na¹ha²kxai³, a²nũ²a²ã³xa²ã³ne³ka²ta¹sain¹sxã³ wxã³ye¹nx2tain¹tai¹ti²ti¹. Wxã³ye¹nx2tain¹sxã³ i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, txa²nũ³ka³txai²na²ain³kxai¹nxa³tai¹ti²ti¹. I³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa², ko¹ko¹xa² a²o³ve²a²

kāi³sa²no¹jah¹lo²su² kāi³jut3sũ³nxe² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, txa²nũ³ka³txa² ain³kxai¹nxa³sxā³ a²o³ve²a² a²nũ²a² toh³lxa³ti³su² te²yo²wān³txa² ain³kxai¹nxa³jut3sũ³nxe², a²ki³han³jau³xai²na² txa²nũ³ka³txa² ain³kxai¹nxa³tai¹ti²ti¹. 9 Yxān¹ta¹, Txai²li² sxih²yo²hũ³te²sa¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³, o³ve²a² sxih²yo²a² ā³wi¹hain¹kxai²nān²tu³, wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. Wi¹lha²hau³ko³kxe³su² te²a² wa²su¹wa²su¹ wa²li³i², ā³yā³wi²hi², jā¹nxe², si³sa² wi¹ju³ta² yain³te³lhxā³ a³ti², ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³te²hũ³nxe², a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, Txai²na² yo²i²sain¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 10 Jā¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² kāi³sa²no¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, sxi²ha² ā³wxā³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ a²o³ve²a² kāi³i², i³su²lhā³i² wxa²kho³ti², nxe³te³lhxā³ wxā³hĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²ai²na² wxā³na¹ju³tai²na², txa²ka³te³na² wi¹la¹tāu³a¹, a²nũ²a² ũ³hũ¹te³lhxā³, kāin² ũ³hũ¹te³lhxā³ wxā³na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³, wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

11 Txai²li² wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹. A²wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la² a²o³ve²a² a³lxī²khai¹nxe³te²su² na³li¹. Ain¹sxā³, ya³lu²kai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³te²hũ³nxe², Txai²na¹xai²na² txa²nũ³ka³txa² a³lxī²khai¹nxe³te²su² te³na¹xai²na², ya³lu²kxain¹te²su² na¹i¹. Txa²ka³te³na¹yu³ta² ā³na¹ũ³hain¹jah¹lo²su² na¹i¹. 12 Yxān¹ta¹, a²nũ²a² o³ve²a² wa³kxēn³sxa³te²su² te²an²tu³, kwa² a²yo³ha² so¹lxī³ yo²kwain³jau³su² wa³kon³te²su² te²an²tu³, hai³txi³ a²o³ve²a² ya³lu²kxain¹jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³i¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³. “Hau³xa² yau³son³na³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, o³ve²ai²na² ā³na¹sxā³ yuh³lxa³txi³ ā³ni³hai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²si³yo³nān²ta³ hau³xai²na² sa²kxai³lu² ā³wxā³kxai²nān²tu³, o³ve²a² a³li²sin³sxā³ i³sxā³ sa²so², sa²tā³ ān³ka³txe²ta³lxai¹ni², nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 13 Jah¹lai²na², kwa² yo³ha² so¹lxī³ yo²kwain³jau³su² wa³kon³jah¹lai²na² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ju³ta², a²yo³ha² so¹lxī³ yo²kwain³jau³su², hai³txi³ o³ve²a² a³lxī²nxa³jau³su², ā³na¹sxā³ yuh³lxa³txi³ ā³ni³hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 14 Yxān¹ta¹, a²wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²su² te²ain²txi³ a²o³ve²a² ye³ka¹nai¹nha²kxai³, a²o³ve²ain²txi³ a²wa³kxēn³yah³la² ye³ka¹nai¹nha²kxai³ yu³hain¹na³li¹. Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txai²na¹xain²txi³ txa²nũ³ka³txa² ye³ka¹nai¹na¹ha²kxai³, txa²nũ³ka³txain²txi³ ye³kan¹sai¹nha²kxai³ yu³sain¹na³li¹. 15 Txai²na² Txa²wĩ³na² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Sa³kxa² yā¹nxe², txa²nũ³ka³txa² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Na¹ka³tu³, txa²nũ³ka³txa² a³lxī²na¹kxe³su² na¹ha²kxai³, txa²ka³te³na¹ju³ta² ā³na¹ũ³hain¹sxā³ ya³lu²kxai¹na¹jah¹lo²su² na¹i¹. 16 Na¹ha²kxai³, a²o³ve²a² wa³kxēn³yah³la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² nxe³kxan²ti³, hai³txi³ o³ve²a² ka³na³ka³na³tũ³ka³txa² so¹lxī³ wāi²lo³tain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹, ā³lxī³tũ³ka³txi³nāu³xa² ha³lo²a² yu³tā³lxī³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² yo²ha³kxa¹ wāi²lo³tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² yu³tā³lxī³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² yo²ha³kxa¹, Txai²na¹xai²na² a³lxī²nũ³na¹tũ³ka³txi³nāu³xai²la¹i¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nāu³xai²na² sa²so¹ti³ten³sa³nhai¹. Te²su², txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹nũn³tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³, Txai²na² a³lxī²sai¹nha²kxai³, a³lxī²wau¹nyhai¹nha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹. Ya³sain¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² yu³tā³lxī³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³ain¹tũ³ka³txi³su² kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²jut1so¹lxī³ yxau³jut3sũ³nxe² nxe³tũ³ka³txi³nũ³ai²la¹i¹. Nxe³sxā³, a²hxi²kan¹jah³lo²na¹xai²na² ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na² so¹lxī³ na¹ha²kxai³, txa²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txa²ka³lxa¹ti³hũ³tũ³ka³txi³su² nxe³ha²kxai³, ai¹nhĩ³na¹i¹.

17 Txai²li², txa²ka³te³na¹yu³ta² hxi²kan¹txi³ ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ sa²so¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ so¹lxī³ yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, sa²so¹xi²te³lhxā³ ā³na¹sā²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a³lxī²sain¹na³li¹. 18 Hai³txi³ a²nũ²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta³la³ sa²so¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹. Txai²na¹xai²na² txa²ē¹nāu³a¹ te³na¹jau³xa² so¹lxī³

hxi²ka¹ka¹nhe²la² txa²ka³ten³yu³ta² ã³na¹a¹ka³tū³, ya³lu²na¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta² ã³na¹ũ³sxã³ ya³lu²na¹ha²kxai³, hã²wxãn³txa³, hxi²kan¹txi³ sa²so¹xi²sxã³ ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²na¹ha²kxai³, na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Txa²wĩ³na² a³lxi²sa³ha²kxai³, ã³kwa³na³sa²jau³xai²la¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Wãn³txai²nãn²tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ain³kxain¹ka³tū³, wi¹ ã³we¹yhu¹xa³kxe³sxu², a²ẽ¹nãu³a¹ e³kxi²nĩ¹nha²sxã³ ã³nhai¹tã³yhain¹sxã³ yxau³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³te³nah¹lxi¹, ã³nhaitlso¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² e³te³nah¹lxi¹:

– Hã³xã¹. Kõ³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Wen¹sxã³ e³jah¹lo²txã³li¹. Ain³kxain¹ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹.

21 Yxãn¹ta¹, ã³nhaitlso¹tũ³ka³txa² ã³xa² e³te³nah¹lxi¹: “Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.” E³ain¹jau³xa², hai³txi³ kõ³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la² wãn³txi³sxa³i¹. Jã¹nxe³kxa¹, kõ³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su²kxa¹, hxi²kan¹txi³ ye³han³jah¹lo²su² a²ye³na² ye³we²ti²ti³hexlhi³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³te²a² nũ³ka³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² e²nain¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, wã³txi²tãu³a¹, ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³yãn³ki³nũ²kxain¹sxã³ ã³yain¹ta¹ni², ã³ka³li³hai¹ni², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³ka³li³si¹hain¹jau³su² ã³ye³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yãn³ta¹na², Sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³nũ¹ta¹na², ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² sa²kho³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txu¹ta¹na² ã³h¹ sa²hau³ko³txi¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxu¹ta¹na² sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹ta¹na², kwẽ¹ta¹na² a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ain³kxi¹xi²te³lhã³ ã³yãn³ki³nũ²kxi², ã³ka³li³hi², ã³yain³ti² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹ta¹na² ain³kxi¹xi²te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Nxe³tãu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² a²ti²ta³lo³kxan¹thĩ³na², Sa³lo³mãu²yah³lu¹ta¹na² ton³thĩ³na² ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Nxe³te³nah¹lxi¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xa² ã³nki³ka³ti³kxain¹sxã³ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxet3si¹lxi¹. Kxãn³su² ã³wã³wã³ta³kxi²sa²si¹nãxai¹nhẽ³li¹. Jã¹nxe³sa²sĩ¹txa³hẽ¹li¹. Si³ka³ka³kxi² ã³ye³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nhĩ¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na¹xã¹.” Nhĩ¹kxai²nãn²tu³, ã³wa²su¹wa²sutl¹sxã³ ã³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. “Nxe³sa²kxah³lo²sa¹i¹.” Nxe³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa², ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– A²lau³ya³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. Na¹ta¹, yxo²ĩ²sah²lxan³ta¹. Jã¹nxa¹jau³su², txa²wa³ka³li³yu³ta¹na² kã³ya³nx2ta¹ju³ta¹na², Txa²wĩ³nu¹ta¹na² hxi²kan¹txi³lot3sa³ha²kxai³ kã³ya³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ã³ye³yxo²nũ¹sa²sxã³ ã³yau¹ũ³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. 26 Nxe³ya³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, yxo²ĩ²sah²lxan³ta¹. Wxã²na² txa²nũ³ka³txi³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³, yxo²ĩ²sah²lxan³ta¹. 27 Yxãn¹ta¹, txa²nũ³ka³txa² ha³na³ka³lxin³na³li¹. Txa²wãn³txa² ain³kxi²sain¹tũ³ka³txi³su² na³li¹. Sain¹ju³ta², ka³yxuh³xa² o³ve²a² nũ³ka³txa² ain³kxi²sxã³, a²wa³kxẽ³yah³la² a²yxo²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxain¹kxe³hũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² ain³kxi²sain¹na³li¹. ã³lxa²ta³lu²na¹na¹tũ³ka³txi³su² na³li¹. Nai¹nha²kxai³, ã³si³tẽ³la³kxi²sa²tũ³ka³txi³su² na³li¹. 28 Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ã³hũ¹ai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ ã³xan³ta³kxai¹nĩ¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ti³he¹nxai¹nx3tho³li¹. Txa²li², txa²nũ³ka³txa² nũ³kxũ³txi³ sa²hau³ko³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² kõ³nxe³thin¹jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² sa²so¹kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxan²ti³, txa²hxi²ka³nãu³a¹ sa²so¹kxi²sa²nyhain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. 29 Jã¹nxa¹jau³su², txa²nũ³ka³txai²na² Txa²wĩ³na² ã³hũ¹sa²tũ³ka³txai²la¹i¹. Txa²wĩ³na² hxi²ka²nãu³a¹ yxau³tũ³ka³txi³su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² kõ³nxe³thin¹jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² sa²so¹kxi²na¹tũ¹xã¹.”

Nxe³kxan²ti³ Txa²wĩ³na² hxi²ka²nãu³a¹ sa²so¹kxi²nyhain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Txa²wĩ³na² kãin² nũ³kxũn³khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Ā²la² kãin² nũ³kxũn³te²la³ yũ²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wĩ³na² nyhai¹nxa³lho³li¹. 30 Txai²na² A²tah²na¹xai²na², Txa²wĩ³nãin²txi³te²sa¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³te³na¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹, tah³lxa³ka³ta² sa²so¹sxã³ tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³nan³sxã³ ã³ya²lu¹te³lhxã³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² wi¹ju³ta² ka³lxa¹txi³ kãi³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Ĩ¹nxe² kãi³a¹ju³ta² ĩ³xan³ta³kxi²sa²sxã³ su²lhã³sa²te³lhxã³ yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³te³na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hai³yo¹. Wi¹kãi³nhi¹lx¹i¹. Wi¹kãi³nhĩn¹ju³ta²kxai³, su²lhã³nxa²hĩ³sĩn¹nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, wxa²yo²a² ko³nxe³ti³ e³nhi¹lx¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su² e³kxi²nhĩ¹lx¹i¹. Wxãi²na² a²nũ² so¹lxin³nhĩ¹lx¹i¹. Nhĩn¹kxan²ti³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hi¹nha²nhĩ¹lx¹i¹. “Txai²na² txa²wĩ³nãin²txi³te²sa¹i¹.” Nhĩ¹lx¹i¹. Nhĩ¹nha²kxai³, su²lhã³nxa²sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² wain³na³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

– Nxe³jah³lx¹sa²lx¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ha³teh³nxã³nxa² wi¹ko³nha²sxã³ a³la³kxah¹lx¹i¹. Nxe³jau³xai²na²sa¹: “Txai²na¹xai²na² Sũ³na² Si³yxau³te³na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lx¹i¹: ‘Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na², txa²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³sah¹lx¹i¹lx¹i¹. Yah³lx¹nha²kxai³, sũ³nãin²jah³lx¹lx¹i¹. Ya³nx2ta¹i¹.’ ” Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² wãn³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. 35 Wãn³txi³khai³xai²la¹i¹. Hai³txi³ sa²yo²ã³ki³jau³sxan³tai¹. Nxe³ju³ta² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, nxe³te³nah¹lx¹i¹: “Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na², txa²wãn³txai²na² ũ³hũ¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Yah³lx¹nha²kxai³ sũ³nãin²jah³lx¹lx¹i¹.”

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. “Sũ³nãin²tain¹na³na¹. Txai²yã¹nxain¹na³na¹.” Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, a²ẽ¹nãin¹jau³su², yhain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 36 Jã¹nxa¹jau³su², Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²

Txa²wĩ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²sa¹i¹. Nxe³sa²sxã³ yuh³xai²nãin¹ko³xai²na² ĩ³sa²si¹hã³sa²na²hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a²wa³ka³li³yu³ta²

kãi³te³lhxã³ wxã³na¹hẽ³li¹. Jã¹nxe³sa²ju³tan¹te²ka³ya³tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²tah²sa¹i¹.” Ya³nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su²

e³nxa³i¹. Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su² e³nhi¹lx¹i¹.” Sah¹lxin¹ji¹wi¹? 37-38 Txa²kãi³a¹ju³ta², Txa²wĩ³na² kãi³kxa²yã¹nxe³sxã³ kãi³ya³nx2ta¹i¹.

Na¹kxai²nãin²tu³, txa²kãi³a¹ju³ta²na² ĩ²sah¹lx¹isxã³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³yo²ĩ²sah¹lx¹isxã³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãin²tu³: “Je³su²jah³la² yxo²wãn³txa² yxo²ĩ²nxa³lho³na¹.” Yah³lxin¹kxan²ti³,

txa²kãi³a¹ju³ta² so¹lx¹i³ ĩ²sah¹lx¹isxã³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãin²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãi³kxa² yã¹xain¹na³na¹, Je³su²jah³lo²su¹.” Nxe³sah¹lx¹isxã³hẽ¹li¹.

Sah¹lxin¹kxai²nãin²tu³, ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. “Sũ³nãin²txi³na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³na¹ha²kxai³, nxũ²kwai³yxau³sa³ha²kxai³ ya³ha¹xã¹.”

Nxe³na¹jau³su² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, txa²kãi³a¹ju³ta², Txa²wĩ³na² kãi³kxa² yã¹nxẽn²nxa³ke³la³te²kxai³, ki³ha³nhĩ³na¹i¹. Na¹ke³la³te²kxai³, txa²yo²wãn³txai²na²

sa²yo²ã³sah¹lxin¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, nxe²nxa³i¹. Ki³han³jah¹lo²txã³i¹. Txa²wĩ³na² kãi³kxa² yãx¹jah¹lo²sa¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³ka³tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² ĩ³xan³ta³kxain¹sxã³ ĩ³sa²so¹te³lhxã³ ãh¹o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² au³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, ã³ain¹sxã³ Jor³tãu²yau³xa² ãn³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, nũ¹ã¹ ha³lo²a² a²wi¹lhĩ¹nhĩ¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³ti²jah³lai¹tã² a²nũ²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹,

kwên¹ta²na² Je³su²jah³la² ã³wi¹hain¹sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hê¹la². 41 Ain¹te³na¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³tũ³yhain¹sxã³ a³ya³txain¹sxã³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na² a²nũ³kxũn³ju³ta², kxã³nxi¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² i³yau¹ũ³ta³lun²nê³te³nai¹ti²ti¹. Hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã²ta³, ha³lo²a² wã³nxĩn¹ju³ta³la³ kã³ya³nhê³lhĩ¹nxa³ta¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³, wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi²nê³lhxã³ Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹sxã³ kã³ju³ta² i³yau¹ũ³nhê³lhĩn¹te³nai¹ti²ti¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la².

42 Ain¹kxe³tu³ a²nũ²a² kã³li³tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hê¹la².

11

La²sa³ro³jah³la² ya³lu²ju³su²

1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²i³lxa² La²sa³ro³jah³la² ta¹hxai²hê¹la². Sxi²je³na² Be³tãn²ya³thĩ³na² yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³te²a² a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² Mar²ta³ka³lxa² yxau², a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² ã³xa² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau² nxe³yain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu², ye³je¹nhĩ¹kxai³lu², i³ka³li³sxã³ hĩ³ne³kxa² wi¹lũ³tê³kxa² sa²so¹sxã³, Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whã²na¹ ũ³yhu³to¹la³kxi²ka³tu³, a²ne³kĩ³sa³nãu³a¹ ne³kĩ³sa³lu²kxi²kxe³su² wxa²so¹sxã³ Je³su²jah³lai²na² a²yu³kxa² ũ³yhu³ho³la³kxi², ta¹ka³lu³nũ³su² ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na¹ ũ³yhu³to¹la³kxi²nxa³hĩ¹na¹, Ma³ri²a³ka³lxa²na² a²lon³yah³la² La²sa³ro³jah³la², kãin² i³ton³yain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³la² u²yxau³yain¹ta¹hxai²hê¹la². 3 Kãin² i³ton³ju³tan¹te²ka³ya³tu³ti¹, a²ha³lĩ³ti³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² u²lxi³ i³ye³kxi²ti³hi¹nyha¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Txa²wã³tã³xai²na² a³lxin¹kxah³lo²su² te²a² i³ton³kxi²sa¹sa²na³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 4 Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹, ain³kxi²sxã³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

– i³ton³ta¹hê²li¹. Nxe³yãn¹ta¹, hai³txi³ ya³lu²ju³ta² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxã³ yxau²nx³tho³li¹. Nxe³ju³ta², Sũ³na² Si³yxau³jah¹lu¹tain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ ti³hi¹nha²ha²kxai³, txain²txi³ Sũ³na² Tah²na¹xain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ hi¹sa³ha²kxai³, nha¹tu¹wi¹. Nxe³nha¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹sĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

5 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Mar²ta³ka³lxain²txi³ a³lxi², Mar²ta³ka³lxai²na² a²ha³lĩn³ta³ka³lxain²txi³ a³lxi², La²sa³ro³jah³lain²txi³ a³lxi², ain¹to³ta¹hxai²hê¹la².

6-7 Ai¹nha²kxai³, wãn³txai²na² La²sa³ro³jah³lai²na² i³ton³ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxi²nha²ka³tu³, hãĩ¹nxe³sxã³ yxau³ta¹hxai²hê¹la². Ye³ha¹li¹ a³lan²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nũ²la² ye³ha¹li¹ a³lan²nũ²la² yxau²ta³lun²te²ka³kxah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxai³kĩ³kai³ jãx¹yah³sah¹lxi³hê¹li¹. La²sa³ro³jah³la² i²kĩ³txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² ha³la³je¹nai³tã² su²lhã³nxain¹te³lhã³, tah³lxa³ka³ta² ã³nan³nxain¹ju³ta² ten³khaix¹ain¹to³ta¹ti²ti¹. Jã¹nxe³nxain¹kxa²ya³n³ti³su², nũ¹ã¹ Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxai³lin¹ju³ta³nũ³a² wi¹khai¹nxe³hĩ³te²la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hê¹la².

9-10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹ju³kxai³lu¹:

– Ne³ka²ki²sah¹lxi³hê¹li¹. Txai²li² yuh³lxi³sa²nxã³nhai¹. Txa²ha³lo²a² yut³sũ³ju³ta² i³yau¹ũ³nx²ta¹i¹. U³je³na³kai²li², a³li³xi¹nxa²ha¹te¹, i³ha²te¹te²jai¹ti²ti¹. A²ha²te¹ju³ta², ã³nxai³kĩ³kxai²nãn²tu³, hxi²ka¹ka¹nhe² ai³lhĩ³kĩ³tã³li¹. Hai³txi³ ã³sa²tã³yo²thu²kã¹hĩ³kĩ³sxa³i¹, txa²wã¹ha³lo²a² ha²te¹ju³ta² wi¹lĩ²kĩ³sa²kxai³lu¹. Nxe³yãn¹ta¹, ka³nxa³hi²nê³na³na¹. Ha²te¹ju³ta² ne³ki³son³na³na¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, ka³nxah³ju³ta² ã³nxai³kĩ³kxai²nãn²tu³, ã³sa²tã³yo²thu²kã¹hĩ³kĩ³tã³li¹. Ha²te¹ju³ta³la³

yũ²nxa³ha²kxai³ ye³ka³nxa³nhẽ³ha²kxai³, nxe³hĩ³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² kwên¹tai²na² Twa²wĩ³na² a²hxi²kĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta² hau³ko³nxa³i¹. Hau³ko³nxa³ta³lxa¹ Txai²na¹xai²na² ha²te¹jut3sũ³ju³ta² ã³nxa³lhĩ³na¹i¹. Na¹ha²kxai³, hxi²ka¹ka¹nhe² Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxa³la¹tu¹wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² su²lhã³sa²ti³te³nain¹na³li¹. Sain¹kxan²ti³ yuh³lxi³sa²nxã³nhai¹. Txa²wĩ³na² ĩ³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta² hau³ko³nxa³ta³lxa², hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³la³ hxi²kan¹txi³ su²lhã³sai¹nxa³lho³li¹.

11 Na¹ha²kxai³, txa²wã¹ya³la² La²sa³ro³jah³la², ãu³xi²na³li¹. Ju¹ta¹ wxa²yũn³kxi²te³lhã³ ã³nxa³la³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

12-13 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Jah¹lai¹tã² ãu³xi²ke³la³te²kxai³ we²nxi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² e³jau³xai²na², La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². La²sa³ro³jah³la² ãu³xi²sxã³ ĩ³ye¹nxi²sxã³ nxe³te²an¹jau³xa² so¹lxi³, ain³kxi²nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14-15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ sa²wai³wait3sxã³ ĩ³ye³kxain¹jau³xa²sa¹:

– La²sa³ro³jah³la² ya³lu²na³li¹. He¹sxi²nxa³kxa²yu³hxa² ya³lu²na³li¹. Nxe³ju³ta² Txai²na² wi¹na³li¹. Ha³lo²a² wã³nxĩn¹ju³ta² ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxi²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxi²nãn²tu³ wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² ka³li³sa³nhai¹. Yxãn¹ta¹ ã³nxa³la³kxa¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Ai¹nha²kxai³, To³me²ah³la² ha¹lin¹tĩ³xa¹ tøn²txi³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ã³nxa³ya³sah²lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² ya³lu²kxi²nãn²tu³, ya³lu²kxa¹sah¹lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹khai³jah¹lo²su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, nũ¹ã¹ko³xa² Je³su²jah³la² yau³son³nxa²ha¹te¹, wãn³txa² La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²nxe³hĩ¹nai³kxai³ sa²nũ³kxain¹jau³su², ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³thĩ³na² Be³tãn²ya³thĩ³na², a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² ha¹lin¹te²nãu³xa² Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² nxe³ta¹ka³lxu³nãu³xa² yxau³ain¹thĩn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² hai³txi³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² kũ³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thĩn³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nai²na² a³li³ka³tu³, a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² ai³la³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²lon³yah³la² ya³lu²kxain¹ju³ta² sa²ye³kwẽ²kxi¹xi²yhain¹te³lhã³, tĩ³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³ju³ta², Mar²ta³ka³lxa²na², a²wãn³txa² Je³su²jah³la² tĩ³yhain¹jau³su² ain³kxi²te³na¹, sxi²ha² a³li³ka³tu³, ã³ne³khauh²sxã³ ĩ³ha¹txi²ka³tu³, hau³hau³kon³sxã³ Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² kan²txi³ yxau³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21-22 Ai¹nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Wxã²na² he¹in¹ke³la³te²kxai³ txa²wã³tã³xa² ya³lu²hĩ³nx2nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, ya³lu²kxa²ha³ta³nxãn²txi³, hĩ¹na² a²yen³kxa² a²te³nĩn¹kxa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wã³txai¹nĩn¹kxi²nãn²tu³, te²su² ũ³hũ¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxa²wã³tã³xai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²tũ¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Yxãn¹ta¹, Mar²ta³ka³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Yxan¹nãu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ne³ki³son³tãu³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xain¹tu¹wi¹. Nxe³ki³tãu³a¹, txa²wã³tã³xai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²nũn³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² wi¹ko³nha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na², ya³lu²ju³ta² Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹khaix³jah¹lo²sa¹ha²kxai³, txa²wã¹ka³ten³nãu³a¹ a²si³yxau³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ sa¹xi¹. Txai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹ai¹na¹jah¹lo²sa¹xi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tũ³ yxo²ĩ²sa³kxai²nãn²tũ³, ya³lu²kxan²ti³ ka³ten³sa²tũ¹xi¹. 26 Jã¹nxe³jut³su², a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tũ³, yxo²ĩ²sa³sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tũ³, te²su² ya³lu²nxa³lho³ni¹. Txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sa²sxã³ yxo²ĩ²san¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Wxãĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² Tah²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxi¹. Txa²ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ã³wxã³kxi²sa²jah¹lo²sa²nhĩ¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²ĩ²nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³nãn³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² ai³nũ²la², a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² ĩ³kaix¹ka³tũ³, ha³na³ka³lxi³ so¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² he¹na³ni¹. ĩ³kaix¹txa²na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Ai¹nha²kxai³, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ĩ³sa²yxau²ã³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³lhxã³ ã³nxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 30-31 Nxe³hĩ¹na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sxi²nhãu³a² yxau³yain¹tũ³ka³txa², Ma³ri²a³ka³lxa²na² ãin²ti³ju³ta² wxa²ye³kwxẽn²ki¹xain¹te³lhxã³ yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxa²na² ĩ³sa²yxau²ã³sxã³ a³li³ju³ta² ĩ²ain¹ka³tũ³, aun³ta² ĩ³hi¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Kwã³kxa² ĩ³nãn³te³lhxã³ a³li³sxã³ ai²na³li¹. Ain¹sxã³, ĩ³hi¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ Je³su²jah³la² sxi²yhen³nãu³ai²nãn²ta³ a³li³xa³kxe³su², hãĩ¹nxe³sxã³ ha³lo²a² Mar²ta³ka³lxa²na² ĩ³ha¹txain¹tãu³a¹ he¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

32-33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu¹ ã³nxi³ka³tũ³ Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²ju³tan¹te²kxa³ya³tũ³ti¹, Je³su²jah³la² yu³kxa² ã³yu³nẽ³ka³la³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. A²kxã³nxi³tã² wxa²he¹ũ³xi²san¹ke³la³te²kxai³, txa²wã³tã³xai³tã² ya³lu²kxi²sa²hĩ³nx²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, ta¹ka³lxain²txi³ ĩ³nã³nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² ã³sa²si³hẽ¹yhu¹tũ³ka³txain²txi³ ĩ³nã³nai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ju³ta² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ²sa²tẽ³kxi²nha²sxã³ ĩ³yat¹sai¹kxi²nha²sxã³, au³txi³ a²ẽ¹nãu³a² ãin²ti³khaix¹ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Nxe³te³nah¹lxi¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³h¹ti¹la³ta³ sa²nĩ³kxah¹lin¹thai¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Wxã³sxi²txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² ĩ³nãn³ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tũ³ti¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kãin² a³lxi²khaix¹nai¹nhxai²na²hẽ³li¹. ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² a²nũ²a² ye³han³tũ³ka³txa² ye³we²txain¹jah¹lo²su² te³nai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²te³lhxã³ nxe³ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹hĩ³te²la¹ku², hxi²ka¹nxa³te²la¹ku², kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

La²sa³ro³jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ kãin² ãin²ti³ha²kxai³, sa²nĩ³kxain¹ti³xa² tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tah³lxẽ³na² tah³lxa³ka³txa² a²ne³tã³lxa² ũ³nhe³tĩ¹kxi²wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Tĩ³xain¹ka³tũ³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxa³ka³txai²na², sa²ne³than²kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, Mar²ta³ka³lxa²na² ya³lu²jah¹lai²na² a²ha³lĩn³ta³ka³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lâi³. Hî¹na² ka³lu²sxã³ ün³nhai¹. Ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³lan²hî¹nai³tã² ya³lu²na²hê¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

40 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hâi¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²i²txain¹yah³lxi³hê¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

41-42 Ain¹sxã³, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² tah³lxa³ka³tai²na² sa²ne³than²kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, sa²yxō²ka²la¹nha²sxã³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³na² nxe³txi¹. Txa²wãn³txai²na² ain³kxi²san¹te¹ni²ti¹. San¹ju³ta² ka³lih³khaix1sa³nhai¹. Txa²wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ wxãi²na² ain³kxi²sa²jah¹lo²si¹lxi¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ã³nũ²kxi²sxã³ he¹ya³sain¹tũ³ka³txai²na² a²yxō²ha³kxa¹, ain³kxi²sa²si¹hai¹na¹jau³su², Wĩ³na² ĩ³nxai²na² ĩ³si²si¹hã³san¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²sa²si¹hai¹na¹jau³su², wãn³txai²na² e³a¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

43 Ain¹te³na¹ kãin² ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:

— La²sa³ro³jah³lãi³. Yã²ha³we¹. Wa²li³txu¹le¹. Kxe³sxan³thai¹le¹.

44 A²nũ²a² ya³lu²te³nũ¹ta²kxai³lu² wa²li³ka³tu³, wã²la²ka³lo³a² sa²hxi²tai³kxi²nha²ha²kxai³, sa²yu³tai³kxi²nha²ha²kxai³, a²yen³nãu³a¹ wã²la²ka³lo³a² sa²ye³wa²lãu¹kxi²nha²ha²kxai³, nxe³sxã³ wa²li³ta¹hxai²hê¹la². A³li³ka³tu³:

— Sa²ta²lhon¹ta³kxi²sxã³ a²nũ² so¹lxi³ ã³na¹jah¹lxi³hê¹li¹. ã³nxai³txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² hãi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

45 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²yxō²ka³ta³wxe³xi²ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² Ma³ri²a³ka³lxai²na² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²tũ³ka³txa² ã³nhait1so¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ²ain¹ta¹hxai²hê¹la². ĩ²ain¹te³na¹, Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hê¹la². 46 Yxã¹ta¹, kwa² ha²ya³kxa² ha¹lin¹te²a² ã³sxã³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hê¹la². Je³su²jah³lai²na² kãi³ju³tai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hê¹la².

47-48 Ain¹ka³tu³ta¹, wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³khai³nãu³xa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whãi²na¹ nũ²la², a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² so¹lxi³ ãn³yãn³ki³nũ²kxi¹xi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxtet3sxã³ kãi³kĩ³te³ji¹? Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩ¹sxã³ kãi³ju³ta² ha²ya³kxa² kãi³ti³he¹te³sxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, hãi¹nxe² ã³ain¹kĩ³ju³ta² wi¹lxa³i¹. Hãi¹nxe² ã³ain¹kĩ³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ain¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² so¹lxi³ sa²yxō²we¹jah³lxi³hê¹li¹. Yxã¹ta¹, ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² ĩ³kwa³na³nê³tũ³ka³txa² Ro³ma²no³ nũ³ka³txa² sa²yxō²ã³ya³sah¹lxi³hê¹li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nain¹tu¹wi¹. Jã¹nxain¹kxa²yan³ti³su², kĩ³nhai¹. Jã¹nxain¹kxai²lê¹. Ro³ma²no³ nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², ĩ³xan³ta³kxi²nê³kxai²nãn²tu³: “Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²yxō²ã³sain¹nãn³khi³.” Nê³lain¹kxai²nãn²tu³, nũ³kxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²hxain²txi³ wi¹khai¹nxe³thĩ³nãn²txi³, sun²tã¹hxa³ti², txa²wã¹nũ³ka³txain²txi³ sun²tã¹hxa³ti², nxe³nê³lain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³nê³lain¹kxa²yan³ti³su², ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta³nũ³ai²na² ũ³hũ¹nê³kxa²yan³ti³su² kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hê¹la².

49-52 Yxã¹ta¹ a²nxe³te²a² kwẽ³kon³tãu³a¹ wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³khaix3jah¹la², ka³na³ka³na³jah¹la², Kai³fa²sah³la², a²wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ta¹wi¹. Ko³nha²sxã³ e³yah²lxa³lxi¹. Wã³nxĩ¹jau³su² sa²nẽn¹nha²sxã³ e³yah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nê³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³li¹. Ju¹ta² wi¹lhĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, jah¹la² ya³lu²kxi²nê³lxa³kxai²lê¹. Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² sun²tã¹hxa³tê³tu¹wi¹. Ju¹ta² wi¹lxa³i¹. Jã¹nxe³ka²yan³ti³su², ya³nx2ta¹i¹.

Ā³ne³wxe³yah²lxan³ji¹? Kai³fa²sah³la² a²yo²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na², Kai³fa²sah³lai²na² yo²a² e³kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wān³txi³khai³xa², ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxī¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su²:

– Txa²wān³txa², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Kai³fa²sah³la² a²nxū²kwai³nāu³a¹, ā³nxū²kwai³wxe³nū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, a²yo²a² so¹lxī³, wān³txai²na² e³tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²sa¹:

– Ye³jen¹na² Je³su²jah³lai²na² ya³lu²tū¹xā¹. Ya³lu²kxai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³ sa²hau³ko³ti², te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² i²li³ko³nāu³a¹ ān³kax3te²kax3te²nūh¹lxī²kxi²tū³ka³txain²txi³ ā³yān³sa²ki³nū²kxi² ain¹tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ Je³su²jah³la² ya³lu²tū¹xā¹. Kai³fa²sah³lai²na² a²wān³txa² a²si³yxau³tāu³a² ta¹hxai²hē¹la².

⁵³ Nxe³ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² i³ye³ta³lun²ka³tu³, ain³kxain¹tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹, wi¹li³we¹yhu¹sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxī¹:

– Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta³nū³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³, su²lhā³si¹jau³nū³su² i³ne³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁵⁴ Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Ju³te²a²ko³xa² e³lē³na² Je³su²jah³lo²la³ āh¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹, ko¹xai²na² ā³ka³tu³ ā³nxai³ka³tu³, ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na², yxo²ka³teh³xan¹thīn³su² thī³na² ā³nxai³ka³tu³, sxi²yhe³na² E³fra³i²thī³na² ā³wih¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² whāi²na¹, yxau³nū¹hah³lxī³ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁵ Nū²la², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yau³son³nū²la² a²nū²a² ha³lo²a² yxau³ain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na² aun³ta² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²an¹je³na³kxa² ā³nī¹li²nxa³hī¹na¹ aun³txa² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxā³ta² a²ko³nxe³thi¹nain¹ju³ta² wxa²han³kxi²ti³nha²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁵⁶ A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxī¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na² yxau³sxā³ i³wā³txi³sxā³ i³ye³li³yah³lxī³te³nah¹lxī¹:

– Ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ i³yain³te³lhxā³ nxe³ki³tāu³nū³ā¹, Je³su²jah³lai²na² wxā³ai¹nhī³te²la¹ku² ain¹ki³nhai¹. Īh¹nxe³tin¹jau³la³ e³in¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. Nxe³yhu¹ah³lxī³ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁷ Nxe³ju³ta²na², ha³na³ka³lxī³ wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txa² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ain¹sxā³, i³kwa³na³ain¹te³nah¹lxī¹:

– A²nū²a² kwa² i²te²hū³te²su² te² i³nxān²tu³, Je³su²jah³la² he¹tāu³la³ wi¹ko³nha²te²la³ na¹nhā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, i³hen³txi³sah¹lxī³sī¹nhē³li¹. Je³su²jah³lai²na² i³sxā³ sa²so¹si¹hai¹nha¹jau³nū³su² nha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12

Je³su²jah³la² Be³tān²ya³thī³na² yxau³jau³su²

¹ Nxe²xai³nū²la² Pas²kwa²je³na³kxa² yau³son³nxe³hī¹na¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²sxā³ ān³te²ti²xai²nxa³hī¹na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ Be³tān²ya³thī³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³na² La²sa³ro³jah³lo²su² te²a², ha³la³je¹nai³kxai³ ya³lu²ju³ta² Je³su²jah³la² a²hxi²ka² sa²yo²ka³ta³wxe³xi²kxah³lo²su² te²a² a²yxau³thīn³su², ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nxe³thī³nān¹tū³ka³txa² yain³txa² wxa²we¹tain¹sxā³ Je³su²jah³la² i³yain³yain¹te³lhxā³ i³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². i³ka³li³kxi²sxā³ i³sa²nēn¹kxain¹te³lhxā³ i³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² La²sa³ro³jah³lai²na² i³yain³yain¹nū³nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxai²na² a²yain³txa² wet¹sxā³ ū³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². ³ i³yai³nai¹nhī¹na¹ Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² hī³ne³kxa² ha³nē³yau³xa² wi¹lū³khai¹nxe³jau³xa² a³lxī²khai¹nxe³jau³xa² Nar²tu³khai³nxe³jau³xa², tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whāi²na¹ ā³yu³kē¹kxi², ta¹ka³lxai²na² a²nē³kī³sa³na¹ Je³su²jah³la² a²yu³kxa²

ĩ³yu³ya³na³ta³kxi², nxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a¹ sxi²nhāu³ai²na² whāi²na¹wi¹lū³ne³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³lo²su² Ki³lo²thi³na² ton¹jah¹lo²su², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³su² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka² ān³yū³hū¹ain¹jah¹lo²nū³su²jah¹la²kxai³lu² e³ta¹hxai²hē¹la².

5 E³te³nah¹lxi¹:

— Hī³ne³ka³yau³xai²na² a³lxi²khaix¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nxe³jau³xai²na² ũ³yho³hi²ki³kxai²nān²tu³, ũ³yho³hi²ki³txā³nxa² kāin²khaix¹nxe³txā³nxa² 300 nxe³txā³nxa²so¹kxi²hī³ki³tā³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²nū²a² yen³ki³txa²khai¹nxe³tū³ka³txa²ā³yxu¹nū³ai¹nhī³ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹ nxe³ki³sxa³wi¹. Ĩ¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ā³yxu¹nū³ain¹ki³sxa³ji¹? Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, ki³han³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ a²nū²a² yen³ki³txa²tū³ka³txa²a³lxi²yhu¹si¹jau³su², Ju³ta²sah³la² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³lai²na² kāi³ū³o¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹:

— Txa²wā¹ū³yho³hi²ki³txā³nxū³a² wi¹wi¹nxe² ũ³hā¹kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Ye³jen¹na²a²yen³kxa² ũ³yho³hi²ki³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ĩ³ye³sxā³ Ju³ta²sah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³ ũ³hā¹te³lhxā³ ũ³hū¹yhain¹txā³nxū³a², Ju³ta²sah³la²kāi³ū³o¹kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²su¹. Ye³jen¹nāu³a¹ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ a²nū²a² sa²nī³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta³nū³su², a²ha² ka³ten³su²yxau²xai³la¹hī¹nai²na², ta¹ka³lxai²na² txa²nū²ai²na² ya³lu²na¹jut³sū³nxe², hī³ne³kxa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hēn¹ta³kxi²sa²sxā³ sa²hau³kot³syē²nx²ti³te¹ni²ti¹. Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 8 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² yen³ki³txa²tū³ka³txa² kan²txi³yxau³ya³nx²tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txai²li² hai³txi³ kan²txi³ yxau³ya³nx²ti³nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ yxau³ya³nx²ta¹hī¹nai²na² ta¹ka³lxai²na² sa²hau³kot³sain¹ju³ta²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² su²lhā³te³lhxā³ jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²a²yxau³ju³ta² a²ha³tā³nxa² ain³kxai¹nha²kxai³, wxā³sxi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lain²txi³wxā³sxi²i², La²sa³ro³jah³la² Je³su²jah³la² hxi²ka² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxah³lo²su² jah¹lain²txi³ wxā³sxi²i², nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 10-11 Ain¹ka³tu³, ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxah³lai²na² ĩ²ai¹nha²kxai³, ā³nhai¹tū³tū³ka³txa²sa²kxai³lu² ka³lxa¹nū³tū³ka³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² nū³ka³txa² sa²kxai³lu¹La²sa³ro³jah³lai²na² ĩ³su²lhā³te³lhxā³ ĩ³nē³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³lain²txi³ ĩ³su²lhā³i², La²sa³ro³jah³lain²txi³ ĩ³su²lhā³i², ju¹ta² wi¹na³li¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹tain¹kxa²yān³ti³su² kī³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹jau³su²

12-19 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ĩ³yain³si¹jau³nū³su² ā³yān³ki³nū²kxain¹tū³ka³txi³su², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thi³na² yāu³son³ju³ta²a²ha³tā³nxa² ain³kxain¹ka³tu³, he³la³nxā³nxa² sa²nāu²so¹sxā³ ĩ³ne³khau²hain¹ka³tu³, ĩ³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa²nēn¹kxi²sīn¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, wxāi²na² Je³su²jah³lo² ĩ³nxai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² te² ĩ³nxai²na², wxā³nhi¹lxi¹. Txa²nū³ka³txi³na¹xai²na² I³sa³e² nū³ka³txi³na¹xai²na², Txa²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³su² nhi¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² ju³mēn²ta² wē³sa²

a³ti²sxã³ ka³tih³yau³kxi²sxã³ wxã³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxã³yain¹ju³tai²na², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tēx1tã² e³te³nah¹lxi¹:

– Si³âu²thĩ³na² yxau³tũ³kã³txa² nxe³txi¹. Ha²ya³kxa² yuh³lxi³sē¹li¹. Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³a¹ wxã³tu¹wi¹. Ju³mēn²ta² wēn³su² ka³tih³yau³kxi²sxã³ wxã³tu¹wi¹.
İ²txa²hē³li¹.

Kxã³nxã¹jau³xa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxã³ hĩ¹na² Je³su²jah³la² wxã³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxã³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kã²li³tũ³kã³txai²na² Je³su²jah³la² ĩ³sa²nēn¹kxain¹ju³ta² a²ha³tã³nxa², fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² ain³kxain¹nũ²la² kãin² ĩ³xan³txi³sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

– ĩ²sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² hxi²kan¹ti³hex1nē³lxa³nhai¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³si³tē³la³kxain¹na³li¹. Ā³na¹nē³lain¹sxã³ Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹te³ji¹khi³. Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ha³lo²ai²na² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ā³ne³wxe³ai¹nxa³ju³ta²sa¹:

– ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ kã²li³tũ³kã³txai²na² Je³su²jah³lai²na² kãin² ĩ³sa²nēn¹kxain¹te²la¹ku², ĩ¹nxe³ju³khai³tã³ kã³ain¹ji¹ku², na¹nhã¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²ē¹nã¹nã¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². Kwēn¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹, yxan¹nãu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxã³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ ne³ti³hi¹nha²tãu³a¹ ha³lo²ai²na² ã³sa²wa²la³kxi¹xain¹sxã³ ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

– Hai³yo¹. Hĩ¹na² ã³ne³wxe³sa³nhã¹. Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³xa², “Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³a¹ wxã³tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² wain³txi³ ĩ³ye³i², ha³na³ka³lxi³ kxã³nxai³tã² a²nũ²a² kã²li³tũ³kã³txai²tã² Je³su²jah³la² kãin² ĩ³sa²nēn¹kxain¹ju³tai²tã² wain³txi³ ĩ³sa²nēn¹kxi² ain¹na²hē³na¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nha²ta¹hxai²hē¹la².

Kre²ka² nũ³kã³txa² Je³su²jah³la² ã³te³nain¹jau³su²

²⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³hĩ¹na² a²nũ²a² ka³lxa¹khaix1nxe³tũ³kã³txa² Je³ru³sa³lē²thĩ³na² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ ĩ³yain³yah³lxi³te³lhxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ka³li³si¹jau³xa² ĩ³ye³yah³lxi³te³lhxã³ wxã³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yah³lxi³ha²kxai³, Kre²ka² nũ³kã³txa² yau³xã³li³ e³ain¹tũ³kã³txa² kwa² ha²ya³kxa² ka³la²nxa³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu², a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²yhu¹sxã³ ã³ya³lxi²yhu¹sxã³ tũ³nhaun¹nain¹nũn³sxã³ wxã³ain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la². ²¹ A²nxe³tũ³kã³txai²na² Kre²ka² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²sxã³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na², Fi³li²pah³lai²na², Bet3sa³i²ta³thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xa² wi³wi³to³thĩ³na² yxau³sxã³ tɔn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Nxet3si¹lxi¹. Je³su²jah³la² ĩ²ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹. Kre²ka² nũ³kã³txa² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

²² Nxe³te³na¹, Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kxain¹sxã³ wxē²ã³ain¹nũ²la², Ā³tre²ah³la² a³ya³ti¹xi²yha¹nũ²la² ĩ³ye³kxi²yha¹nũ²la², ha¹lin¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³tũ³xi²ya³nhũ²la², Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ²³ Ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwēn¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹. Hĩ¹na² ye³jen¹na² ya³lu²na¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxã³ oh³xan¹ko³xa² wã³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹hĩ¹na¹ wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹, Txai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³lu¹. ²⁴ Jã¹nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²ya³la³tũ³ wãn³txi³tũ³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sũ³ju³ta²sa¹: Ka³yã³ki³a² kĩh³nũ³xa² ũ³whĩ¹kĩ³kxai²nãn²tu³, hau³hau³kon³sxã³ a²ki³ai²na² wa³lu³lon³sxã³ hxi³ka³tũ³, a²nxã³nxa² tah²nxã³nxa² ã³kwa³lxi²xi²sxã³ wi¹ka³lũ³sxã³ ki³ka³lxa¹txi³ ã³ki³i²te²jai¹ti²ti¹. Nxe³yã¹ta¹, nxe³ki³ai²na² hxa³nxa³kxai²lẽ¹. Tah²nxã³ta³ ũ³sai¹nxa³kxe³su² hã¹nxe³sxã³ nũh¹

yxau³te²jai¹ti²ti¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ tah²lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. 25 Jã¹nxa¹jau³su², wxã²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹hĩ¹na² txa²wi¹la¹tãu³a¹ so¹lxi³ a³lxi²sa³nhã¹.” Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txai²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah³lxan³tho³li¹. Yxã¹ta¹: “Yuh³xai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹ txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lxi²sa²nxa³nhã¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²i²a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² a²wi¹lxon³kxi²tãu³a¹ kan²txi³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. 26 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te² ĩ³nxãn²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3so¹na¹tu¹xã¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, sa²wai³wait3sxã³ ã³si³tẽ³la³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² ĩ²li³jut3sũ³ju³ta² he¹a¹kxai²nãn²tu³, txa²sa³wi³ha³lxi³ ĩ³nxai²na² whã²na¹ ã³nho³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹. A³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, sa²yo²wet1sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta³nũ³a², ĩ³yau¹ũ³jau³su²

27 Na¹ha²kxai³, txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ hxi²waun³ta³kxi²nhã²ha²kxai³, ãin²ta³kxi²nhã²ha²kxai³ nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, ĩh¹nxe² Txa²wĩ³na² e³kxi²te³la¹ji¹wi¹? “Wĩ³na² nxe³txi¹. Ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nũ³a² nxe³sa²ju³ta²yan³ti³su² sa²so¹xi²sẽ¹li¹.” Nxe³te³la¹ji¹? Yxã¹ta¹, hxi²kan¹txi³ jau¹xai²na² ĩ³ye³kxin²nxa³lho³li¹. Txai²li² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nũ³ai²na² ã³ne³khauh²kxi²si¹sa²jau³su² wxã³na¹hẽ³li¹. Nxe³sa²ju³ta³nũ³a² ã³na¹ti³ten³sa²nxãn³nhai¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, e³lẽ³na² A²wĩ³na² e³te³nah¹lxi¹:

– Wĩ³na², nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nhat1sxã³ ĩ³yĩ¹li²nhat1je¹txai¹nhu¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹, oh³nãu³a¹ yxau³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxi²kin³ti³to³nha²sxã³ ĩ³yĩ¹li²nha²yai²na¹li¹. Jã¹yxai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² ãn³yãn³nũ²kxain¹tũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³la³kxai¹nxa³kxe³su² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Ta²li¹na²li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³lxi³te² nũ³ka³txa² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Oh³xan¹jah¹la² e³kxi²te²sin²ju²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la²

wãn³txi³kxai³lu¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wĩ³na² wãn³txi³na² ĩ³ye³kxi²nẽ³jau³xi³na² ain³kxi²si¹nx2ti³jau³su² e³na³li¹. Hai³txi³, Txai²na² so¹lxi³ ain³kxi²si¹sa²jau³su² e³xa³wi¹. 31 Kwẽn¹tai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² a²yo³ha² ain³nha²ta³lu²nain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ain³nhain¹ka³tu³ ko³nxe³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Kwẽn¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, kwẽn¹tai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la² ũ³nhũ³sa²tã³ain¹tu¹wi¹. 32 Ai¹nha²kxai³, Txai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹sa²sxã³ sa²ka²la¹hẽt1sain¹sxã³ su²lhã³sain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³kaix1sa²so¹ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Wãn³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³ka³tu³, ye³jen¹na² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a², hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ ya²lu¹kxi²nẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nha²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ã³yãn³ki³nũ²kxi²xain¹tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹ha³teh³nxã³nxãn¹jau³xa² kxã³nxu¹tai²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³xu¹tai²na²sa¹: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² kxã¹nãu³a¹ ha³ta³nxãn²txi³, ka³te³na² so¹lxi³ yxau²wa³to²hi²sa²tẽ³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹i¹. Yxã¹ta¹, wxa²wãn³txi³kxai³lu¹: “Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ka²la¹hẽt1sain¹sxã³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹.” Nxe³nhi¹lxi¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, ka³ten³su² yxau²wa³to²hi²sa²tẽ³hĩ³nx2nxã³lxi¹,

Wxã²li¹. Nhĩ¹nha²kxai³, Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²su² nhĩ¹ji¹ku¹, ĩh¹nxe³ju³ta²nũ³su² nhĩ¹ji¹ku¹ nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jũ¹nxe²hĩ¹na²kxai³, ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na², Sũ³na²yen³kxa²ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lo²na¹xai²na² yxau²xai³lya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, yxau³ya³nx2ta¹hĩ¹na¹ txa²wãn³txa² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. A²ya³la³tu³, wãn³txan²tu³ a³la³kxah¹lxin¹txai²lã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²ha²te¹ju³ta² ã³nxai³ti³hũ³nxe², a²ya³la³lyau³tu³ wi¹la³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su², ka³nxah³ju³ta² ã³nxai³ki³kxai²nãn²tu³: “Ĩh¹nũ¹la³ta³ ã³nxai³lah¹lon³ku².” Nxe³hĩ³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txai²na¹xai²na², ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxĩ³sxã³ he¹ya³nx2ti³nxa³kxai²nãn²tu³, na¹kxa²si³yo³na¹, ka³nxah³ju³ta² ai³yah³lxin¹jut3sũ³nxe²: “Ĩh¹nũ¹la³ta³ ai³na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lxin¹jut3sũ³nxe², yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²wãn³txa² ain³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxe³su², a²ya³la³lyau³tu³, a³la³kxi²yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxi¹. ³⁶ Nxe³ha²kxai³, he¹ya³nx2ta¹hĩ¹na¹ txa²wãn³txai²na² ain³kxi², sa²yo²we¹ti², nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txai²yã¹xah¹lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sa²ha²te¹tain¹te²hũ³nxe² yxau²xai³yain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² e³ta³lun²te²ka³ka¹ Je³su²jah³la² ã³na¹ain¹sxã³ ã³no¹wxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³te²a²nũ³ka³txa²Je³su²jah³la²sa²yo²ã³ain¹jau³su²

³⁷ Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² ha³lo²ai²na² yxau²xai³lhĩ¹na², wã³nxĩ¹sxã³ kã³ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² kã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yain¹kxan²ti³, Ju³te²a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ³⁸ Ha³lo²a² sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta²na², yãn³ta²na² ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³jah¹lu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹:

– Sũ³nã³. Txa²wã¹wãn³txain²txi³ ĩ³hen³txain¹ki³jau³xain²txi³ sa²yo²we¹tẽ³lai¹nxa³ha²kxai³, Sũ³nu² ĩ³nxai²na² nũ³kxũ³nĩ¹ju³txain²txi³ ye³kan¹ti³he¹nxai¹nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Kxã³nxã¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

A²nxe³jau³xu¹ta²kxai³ nxe³je³na³kxa² ti¹ai²na² so¹lxi³, a²ya³la³tu³ nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, Ju³te²a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

³⁹ Jã¹nxain¹jut3su² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta² ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ wãn³txa² yau³ã³lxi³ yãn³ta²na² e³te²an¹jau³kxai³lu¹:

⁴⁰ – Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² ĩ³ye³sxã³ a²nũ²a² ĩ³lxi³thin¹ti³he¹nxa³tũ³ka³txa² ĩ³ye³te³nah¹lxi¹: “Ĩ³lxi³thin¹ti³hex¹yah³lxi¹hxai²nxã³ta¹ti²ti¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, ye³han³te²hũ³nxe² yxau², nex3kax3tũ³te²hũ³nxe² yxau², yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lẽ¹. Txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³ ye³kan¹txi³ ĩ²ti³hex¹sah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² nex3kan¹txi³ ã³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lẽ¹. Wxã³sxã³ wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²txi³si¹sah¹lxin¹jau³la³ wxã³yah²lxan³tho³li¹. Jã¹yxah³lxin¹kxa²ya³n³ti³su²ya³nx2ta¹i¹. Wxã³sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex¹sa²nxã³nhai¹, kã³in²ĩ³lxi³thin¹ti³hex¹yah³lxa³nha²kxai³lu¹.” Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² na²hẽ³li¹.

ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹tã², ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³lu² kxã³nxi¹nu¹ta²kxai³, Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²su² na³na¹. ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² a²ẽ¹nãn¹jau³la³, ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³:

— Je³su²jah³la², ha³lo²ai²na² wxã³ju³ta²nũ³a² i³ye³a¹tũ¹xã¹. Ain¹sxã³, wãn³txai²na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa², Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ta¹nxa³jau³nũ³u¹ta¹na² i³ye³cxũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

42-43 Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹txi³ nũ³ka³txa² ha³ta³nxã²txi³ wxa²hait¹so¹yhai¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, hai³txi³ sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³la³ txa²wã¹ẽ¹nãu³a² i³sai¹sxã³ e³lẽ³na² i³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² yuh³li³yhu¹jau³su² ha²kxai³la².

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²kj³thi³na² ũh³nũ³sa²tã³ha³lo²sai¹nẽ³lain¹kxa²yan³ti³su², kj³nhai¹. Kj³sa²kxai³ kɔn³to³ni² yxau³kj³tũ¹xã¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³wi¹lhin¹si¹nhẽ³jau³xa² so¹lxi³ kãin² yxo²kwain³kj³ta³nã¹, a²ẽ¹nãu³a²su¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹kxai²lẽ¹. A²nũ²a² wi¹lhin¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³, kãin² yxo²kwai³nain¹kxai²lẽ¹. Hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹si¹hain¹jau³la³ yxo²kwai³nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ain¹jau³su², hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³la³ e³lẽ³na² i³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Je³su²jah³la² wãn³txa², kɔ³nxe³te²la² i³yĩ¹lain¹jau³su²

44 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, kãin² i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tũ³, sa²yo²wet¹sain¹kxai²nãn²tũ³, Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² sa²yo²we¹tain¹nũ³nhĩ³nx²na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³ sa²yo²wet¹sai¹nhĩ³nx²nxa³i¹. 45 Jã¹nxa¹jau³su², Txain²txi³ a²nũ²a² yxo²i²sain¹kxai²nãn²tũ³ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lain²txi³ yxo²i²ain¹nũ³nhĩ³nx²na³li¹. 46 Txai²li² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² wxã³na¹ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹te²hũ³nxe² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹kxai²nãn²tũ³, a²nũ²a² sa²yo²wet¹sain¹kxai²nãn²tũ³, hai³txi³ kɔ³nxe³ti³ kãi³kxa² wah³yu³ta³la³ ka³nxah³jut³sũ³ju³ta³la³ yxau²xai³lai¹nx³tho³li¹. 47 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² i²li³te²la³ txa²wãn³txai²na² a²ne³nxẽ³na² so¹lxi³ ain³kxi²sain¹kxan²ti³, a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ sa²yo²wet¹sai¹nxa³kxai²nãn²tũ³, hai³txi³ kɔ³nxe³te²la³ ox³tain¹nxa³lho³li¹, Txai²li¹. Na¹jut³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wa²sut¹si¹hai¹na¹jau³su², ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Hai³txi³ a²nũ²a² kɔ³nxe³te²la³ ox³tain¹te³lhxã³ nxe³jah¹lo²txã³i¹, Txai²li¹. 48 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² en²sa³ha²kxai³, txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sa³ha²kxai³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³, kɔ³nxe³te²la³ i³yĩ¹lain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹, txa²wãn³txai²nãn²tũ³, hĩ¹na² i³ye³kxai¹na¹jau³xai²nãn²tũ³, yxau²sa²tẽ³xai³ka³tũ³ hu³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² hxa³ntãu³a¹, a²nxe³jah¹la² txa²wãn³txai²na² wi¹jau³xai²na² ain³kxi¹xain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nãn²tũ³, “Je³su²jah³la² wãn³txa² wi¹jau³xa² kxã³nxa² sa²yo²ã³a¹hẽ³li¹. Hĩ¹na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³lxi³sxã³ i³yĩ¹li²sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹tu¹wi¹.

49 Txa²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na², kwa² hxi²kan¹txi³lo³nha²sxã³ e³nxa³i¹. Nxe³yãn¹ta¹, Txa²wĩ³nu¹ta¹na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² i³kwa³na³sa³na²hẽ³li¹. Nxe³sa²jau³xa² i³wet¹sa²so¹sxã³ e³a¹i¹. 50 Txa²wĩ³na² wãn³txa², i³kwa³na³nẽ³jau³xa², ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxau²xai³te³lhxã³ i³kwa³na³nẽ³na³li¹. Nxe³ju³ta³, a³la³kxi²na¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² wãn³txa² i³wet¹sa²so¹na¹jau³xa² so¹lxi³ e³ya³nx²ta¹i¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

13

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wxa²yũ³hĩn³ta³kxã¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ã³yãn³ki³nũ²kxain¹sxã³ kãin² i³yain³ta¹ni² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³ka³li³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxai¹ni², nxe³je³na³kxa² yau³son³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² whã²na¹sxi²ha²thĩ³nãu³xã¹ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxau³ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kĩ³la², Txa²wĩ³na² ĩ³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta² hau³kon³na³na¹. Yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² wa²li³sxã³ Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹ju³ta³nũ³a² ya³son³kxi²na³na¹. Na¹ha²kxai³, txa²sa³wi³ha³lxai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xa² a²sa³wi³ha³lxai³ye²te²nũ³ka³txai²na² kxãn³su² a³lxai²hxai²na¹hẽ³nã¹. Ka¹txi³ a³lxai²sa²tẽ³hxai²na¹hẽ³na¹. Na¹ha²kxai³, kãn² a³lxai¹na¹ju³ta² txa²sa³wi³ha³lxai²na² ĩ³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

² Yxãn¹ta¹, Ju³ta²sah³la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ha³la³je¹nai³kxai³tã² Sa³ta³na²jah¹la² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ju³ta²sah³lãi³. Je³su²jah³la² ĩ³ko¹x1ko¹son²kxi¹sẽ¹li¹. Sa³ta³na²jah¹la² yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹:

— Hã³xã¹, na¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³la² yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² ĩ³ko¹x1ko¹son²kxi²si¹ju³nũ³su², Ju³ta²sah³lai²na² ain³kxi²so¹sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹ wxa²sa²no¹kxin¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su², Ju³ta²sah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxai³nũ³xai²na² wã³kon³te²nãu³xai²na² whã²na¹, yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxai³nũ³xai²na² sa²kxai³lu¹ whã²na¹ ã³yãn³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ ĩ³yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, ha³lo²a² Je³su²jah³la² nũh¹ a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la².

— Txa²wĩ³na² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³nã¹. Na¹ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹nhã¹. Kxã³nxa², Txa²wĩ³na² ye³na¹ a³li³sxã³ wxã³na¹hẽ³na¹. A¹hĩ¹na¹, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹tũ¹xã¹. Yxãn¹ta¹, txa²sa³wi³ha³lxai²na² kãn² a³lxai²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² ĩn²nxa³ta³lxa¹ txa²a³lxai²khaix1na¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁻⁵ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³yain³ta³lun²sã²nxa³kxe³tu³, nũh¹ ĩ³sa²yxau³sxã³ a²wã²la² wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²sai¹kxi²nha²sxã³ ũ³ha¹nũ²la², to³a²ya³ka³lo³a² wã²la²ka³lo³a² ũ³yhu³yã³na³kxi²nha²ki³ka³lo³nũ³a² so¹sxã³ sa²si³wa³lãu²kxi²nha²ka³tu³, ĩ³yau³xa² kwa³ta³lẽ³nãu³a¹ ã³nẽ¹so¹nũ²la², a²sa³wi³ha³lxai³nũ³xai²na² a²yu³kxa² sa²kxai³lu¹ wxa²yu³hĩn³ta³kxi², wã²la²ka³lo³ai²na² sa²si³wa³lãu²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ũ³yhu³yã³na³ta³lxai³kxi² ũ³yhu³ya³na³ta³kxi² nxe²xai³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxe²xai³yain¹nũ²la², Pe²jah³la² ã³wxã³nũ²la²:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wxa²yu³hĩn³ta³kxi²sa²te³lin¹ji¹? Pe²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁷ Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kãi³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kwẽn¹ta²na² ã³ne³wxe²nxã³lxai¹. Yxãn¹ta¹, a²yan¹nãu³a¹ wi¹lã³ne³wxe³nx2tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã²na² ã³sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix1te²si¹lxai¹. Nĩ¹nha²kxai³ wxa²yu³hĩn³ta³kxi²sa²txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² hxi²kan¹te²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxai² yu³kxa² wxa²yu³hĩn³ta³kxi²ki³ju³ta² wai³nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³ yu³kex3nũ³nxa²hxa³lho³li¹. Pe²jah³lai²na² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxai¹:

— Wxa²yu³hĩ³la³kxi¹nxa²hxa³kxai²nãn²tu³,

txa²sa³wit3sa²hĩ³nx2nxa³lxai¹.

Ã³nhẽ¹txa²hĩ³nxãn²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txa²te³nah¹lxai¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²hxi²ka³na² whã²na¹ wxa²hxi²hĩ³la³kxi², txa²yu³ka³na² whã²na¹ wxa²yu³hĩn³ta³kxi², txa²ne³ka³nai²na² whã²na¹ wxa²ne³hĩ³la³kxi², nxe³sẽ¹li¹. Txa²yu³kxa² so¹lxai³ wxa²yu³hĩn³ta³kxi²sa²txa³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²sa³wi³sxa³khai³sa³tu¹wi¹. Ju¹ta²ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹nũ²a² whã²na¹ ho³xi²han³kxi²te³nha², nxe³ki³kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³, txa²wã¹yu³kxa² so¹lxai³ nã³ti³nẽ³lhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,

wxa²yu³h_{in}³ta³kxi²nha²ki³kxai²nān²tu³, txa²wā¹nū²a²whāi²na¹han³kxi²ta³lun²nē³lh_i³nx2na³li¹.
 Jā¹nxa¹jau³xai²na², wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² han³ta³lun²nx2ti³kxe³hū³nx²
 wxa²kō³nx³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxa¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta²
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lx³ on³yah³lx¹lx¹. A²nx³jah¹la², kō³nx³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹.
 Txa²wā¹nā³ta² han³kxi²nxa³te²hū³nx² a²kō³nx³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹.
 11 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ha³lo²a² a³la³kxi²kxe³su²:

– Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sain¹tū¹xā¹.
 Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², a³la³kxi²ta³lun²kxe³su², ĩ³ye³sxā³:

– Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lx³ on³yah³lx¹lx¹. A²nx³jah¹la² kō³nx³ju³ta²
 yxau²xai³lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²yu³h_{in}³ta³kxain¹ta³lun²nxa²ha¹te¹, wā²la² ũ³whi²kxi¹xi²nhā²nū²la²,
 ā³wxe³xi²nū²la², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

– Wxa²yu³h_{in}³ta³kxi¹nx2ta¹ju³txai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ta²lu¹i¹. 13 Nxe³tāu³a² sa²kxai³lu¹: “Txa²sū³nu²yah³lāi³,
 Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.” Nxe³sah¹lx³to³hi¹lx¹. Jau¹xai²na², wain³txi³ e³yah³lx³to³hi¹lx¹,
 wxa²sū³nū²sa¹ha²kxai³, wxa²hxi²kan¹txi³sa¹ha²kxai³, nxe³na¹i¹. 14 Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³h_{in}³ta³kxi²nē³ju³ta² a²sa³wi³sxa² so¹lx³ a²wa³ka³li³yu³ta²la¹i¹. Hai³txi³
 a²hxi²kan¹jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² yu³kxa² wxa²yu³h_{in}³ta³kxi²ju³ta³la² yū²nxa³i¹.
 Nxe³kxan²ti³, Txai²na¹xai²na² wxa²sū³nu²su² na¹kxan²ti³, wxa²hxi²kan¹txi³su² na¹kxan²ti³,
 wxa²yu³h_{in}³ta³kxi¹nx2ta¹te¹ni²ti¹. Jā¹nxe³nhat¹jah³lx¹hē¹li¹. 15 Kāi³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 ĩ³ye³ūh¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ju³txai²na² kāi³kxi¹nx2ta¹kxa²yāx¹nhat¹jah³lx¹hē¹li¹.
 16 Jā¹nxa¹jau³su², a²sa³wi³sxa² hxi²ka¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹ a²sū³na²yah³la² hxi²kan¹te²lā²na³li¹.
 Jā¹nxe³sxā³, ĩ³kwa³na³nx2ta¹te²su² te³na¹xai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Yxān¹ta¹
 ĩ³kwa³na³nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na² hxi²kan¹nx2ti³h_i³nx2nxa³i¹. 17 Nxe³na¹jau³xai²na²,
 ā³ne³wxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²yo²wet¹sa²sxā³ kāi³jah¹lx¹hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wi¹lxon³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

18 Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², wxa²yu³ta²na² ĩ²sxā³
 ā³yū³so¹nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na² so¹lx³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na²
 ye³kan¹txi³ ĩ²nx2ta¹jah¹lo²sa¹i¹. Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta²na² sa²yo²ā³san¹jah¹lo²nū³su² te²
 ĩ³nxa² yū³ah³lx¹lx¹. A²nx³jah¹lo²su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² kxā³nxi¹nu¹ta²na²
 e³te³nah¹lx¹: “A²nū²a² yain³txi³nū³xa² ĩ³yain³ya³sain¹jah¹lo²su² te²a² ha³ta³nxān²txi³
 ĩ³kōx¹kō¹son²kxi²sain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nx³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³
 ye³jen¹na² a²nū²a² kāi³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³, ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa²
 a²ya³la³tu³ ta³lun²tu¹wi¹. 19 Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² ũ³hū¹nx2ti³xa³ta³lxa²
 wān³txai²na² ĩ³tih³nx³nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³, hā²wxān³txa³ ā³nha³ko³khai¹nxe³tāu³a¹
 ha³lo²a² ĩ²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txai²na² yxo²ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Hai³yo¹.
 Je³su²jah³la² wān³txi³khai³xa² so¹lx³ ĩ³ye³kxi²nē³ta¹ti²ti¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 A²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a² ĩ²li³te²su² kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³sa²
 ĩ³sa²si¹hā³a¹kxe³su² te²a² sa²yo²we¹tū³sain¹kxai²nān²tu³, a²nx³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²yo²wet¹sain¹nū³nh_i³nx2na³li¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wi³nu¹ta²na² ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na² sa²yo²we¹tain¹nū³nh_i³nx2na³li¹.

– Ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin²
 ĩ³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³, ĩ³ye³te³nah¹lx¹:

– A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³tin¹te² ĩ³nxa² ko¹ko¹xa²
 hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²kxai³lu² ĩ³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³ã³nĩ²la³kxi²ta³lun²nhain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³te²la³ta³ĩ³yxaih²kxi²kĩ³te²la³ji¹? A²ẽ¹nãu³a¹nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23 A²nxe³tãu³a²a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² te²a² Je³su²jah³la² a²wi³lẽ³nãu³a¹sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³nãu³a²ã³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na²wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³sxai²na²hãĩ³a²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ya²ha³we¹. Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. “Ĩh¹te²ta³ ĩ³ye³kxin¹te²la¹xã¹?” Nxe³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxai²na² Je³su²jah³la² sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³na²ã³wxe³jah¹lai²na²wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. ĩh¹te²tan³te²la¹xã³? Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– A²yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ yain³txi³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sã²na¹ka³tu³, ĩ³ko¹ko¹son²kxi²sa²jah¹lo²nũ³ai²na² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu² yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³a²yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sxã³ Ju³ta²sah³la² sa²kxai³lu², Ki³lo²ko³xa² ton¹jah¹la² sa²kxai³lu², Si³mãu²ah³la² a²tah²yah³la² sa²kxai³lu², ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 27 Nxe³tũ³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² sa²so¹sxã³ ĩ³yai³nain¹tãu³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na²a²nxũ²kwai³nãu³a¹ã³nxũ²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³ta²sah³la²ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ha³lo²a²kãĩ³te³lhxã³nĩn¹ju³ta²hxi²wa³su³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Yxã¹ta¹, wãn³txai²na²hãĩ³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³la³ hai³txi³a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²ã³wxe³yain¹tũ³ka³txai²na² a³la³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

29 A³la³kxai¹nxa³ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³xa²ĩ³ye³kxi²nha²jau³xa²sa¹: – Ju³ta²sah³lai²na², txa²wã¹yo³hi²kĩ³txã³nxũ³a² ũ³hã¹kxi²nẽ³jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na²wãn³txai²na² Ju³ta²sah³la² ĩ³ye³kxain¹jau³xai²na²sa¹: “Yain³txi³nũ³xa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ĩ³yain³kĩ³tũ³nxũ³a² ũ³yho³hi²so¹kxi²si¹hain¹jau³su²ta³nxa², a²nũ²a² a²yen³kxi³hxa³te²su²te²a² txa²wã¹yo³hi²kĩ³txã³nxũ³a² ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su²ta³nxa², nxe³hĩ³nx2na³na¹ Je³su²jah³la²wãn³txa²su¹.” A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²ẽ¹nãn¹jau³su²ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³ka³tu³, Ju³ta²sah³lai²na² a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹kxi²sxã³ ĩ³yain³ta³lun²ka³tu³, wa²li³ka³tu³ka³nxah³ju³ta²wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wãn³txa²tah²yau³xa²ĩ³kwa³na³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wa²li³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa²wã³kon³te²nãu³xa²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Kwẽ¹ta²na²ha³lo²a²hau³kon³na³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na²wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a²

yxo²ha³kxa¹ txa²kãĩ³a¹ju³ta² ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, sain¹tu¹wi¹. 32 Sain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²ka²wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹, kwẽ¹ta²nah¹lxi¹. Sa³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na²wi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹wxi²kin³ti³ton³kxa²yã¹nx2na³li¹.” Sain¹tu¹wi¹. 33 Txa²wẽ³ha³lxãĩ³. Jũ¹nxe²kxãn³su²yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹.

Na¹tãu³a¹, ã³ten³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹ta¹, ĩ³te³lhxã³na¹tãu³a¹hxi²kan¹txi³ã³si³tẽ³sah¹lxan³tho³li¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Ju³te²a²nũ³ka³txai³tã²ĩ³ye³kxai¹na¹ta¹ti²ti¹. Hĩ¹nai²na²jau³jau¹xai²na²yã¹nxe³jau³xa²ya³nx2ta¹i¹. 34 Na¹ha²kxai³, wãn³txa²tah²yau³xa²ĩ³kwa³na³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³xa²sa¹, a³lxi²waun¹nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹. A³lxi¹nx2ta¹kxa²yã¹nxe³nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

35 Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³ha³lxi³lo³txa²lxa¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ain³kxi²nx2tain¹tu¹wi¹. “Tū¹ka³txai²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³nū³ka³txai²la¹i¹.” Nxe³nyhain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxou²ā³jau³nū³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ĩh¹nū¹la³ta³ĩ³te³lin¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

– ĩ³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³ ān³si³tē³kxi²sa²nxān³tho³li¹, hĩ¹nai²na²su¹. Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ ān³si³tē³kxi²san¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³ta¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hĩ¹na² ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ hĩ¹na² ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³te²la¹xā³? A³lxi²khai¹nxa²ha¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, su²lhā³sain¹kxan²ti³ ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

– “A³lxi¹nxa²ha¹jau³su² su²lhā³sain¹kxan²ti³ ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹.” Sah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, ko³nhxa²sxā³ e³xā³lxi¹. A²ya³la³tu³, wān³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ka³la³ka³la²a² ĩ³yai²li²nxa³ta³lxa¹, wxāi²na² ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe²ĩ³ye³xi²to³hin¹tu¹wi¹: “Je³su²jah³la² ĩ²ti³hex¹te²txā³i¹.” Nxe³kxi²san¹tu¹wi¹. Jau³su²ya³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14

Txa²wā¹wĩ³na²ĩ³la³kxi²si¹nhē³jau³su²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Hxi²waun³ta³kxi²yhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ĩ²jah³lxi³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³ yxo²ĩ²sah¹lxi³hē¹li¹. 2 Txa²wĩ³na² sxi²nhāu³a¹ ka³lxa¹khai¹nxe³thĩ³na²yũ²na³li¹. Na¹ha²kxai³, nū¹ka³nāu³a¹ wxa²ha³lo²su² ko³su² nūn³tāu³a¹ nū¹ka³nāu³a¹sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ ā³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Wxa²ha³lo²su² ko³su² nū³ā¹yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ ĩ³hen³txi³nx2ti³hĩ³na¹i¹. “Yũ²nxa³i¹.” Nxe³nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxān¹ta¹, yũ²na³li¹. 3 Na¹kxai²nān²tu³, ĩ³na¹kxai²nān²tu³, wxa²ha³lo²a²sa²hau³ko³ta³lun²kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³, ā³wā³li¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, ā³sa²so¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kan²txi³ yxau³ya³sa²si¹nx2ta¹jau³su² nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² ĩ²li³jut3sũ³ju³ta² he¹a¹tāu³a¹ yxau³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 4 Nxe³ju³ta², tĩh³na²ā³nxĩ³na¹tĩh³na²nū³a² wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² ā³nxĩ³te³lhxā³ na¹tāu³a¹wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, yah³lxi¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, To³me²ah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe²nxa³i¹. Ha³lo²a², ā³nxĩ³nhĩn¹ko³nū³a²ko³nū¹ti³he¹nxe³nxa³sĩn¹nxān³nhai¹. Sĩn¹nxa³ha²kxai³, ĩh¹nxet3sxā³ tĩh³na²ā³nxĩ³nhĩn¹tĩ³nha²nū³a² sa²kxai³lu² wi¹la³la³kxi²nha²hĩ³nha¹ji¹ku¹, nha¹nhai¹.

6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txai²li² tĩ³nhũ²sa¹ha²kxai³, Txai²li² a²ya³la³tu³ te²sa¹ha²kxai³, Txai²li²ka³te³na² Si³yxau³tāu³sa¹ha²kxai³, te²sa¹i¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, ā³si³tē³sa³kxai²nān²tu³, Txa²wĩ³na² a³ya³ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, ā³si³tē³sa²nxa³kxai²nān²tu³, Txa²wĩ³na² a³ya³ti²sxĩ²ai¹nx3tho³li¹. 7 Wxa²yu³tai²na², kxān³su² Txa²wĩ³na²ĩ²ain¹yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹, Txai²li² ye³kan¹txi³ ĩ²sah¹lxi³nhxai²nxā³nha²kxai³lu¹. Wi¹lĩ²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² ye³kan¹txi³ ĩ²yah³lxi³nū³nhĩ³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹, nxe³hĩ¹nān¹te²tu³ wi¹lĩ²sah¹lxi¹lxi¹. Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wĩ³nāin²txi³ ye³kan¹txi³wi¹lĩ²yah³lxi³nū³nxa¹lxi¹.

⁸ Yxã¹ta¹, Fi³li²pah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxa²wĩ³na² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju¹ta²na² so¹lxi³ten³sa²sĩ¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Fi³li²pah³lãi³. Kxã³su² yxau³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹kxan²ti³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³kan¹txi³ ĩ²sah¹lxan³ji¹wi¹? A²nũ²a² ĩ²sa²te²su² te²an²tu³, Txa²wĩ³na² ĩ²nũ³te²su² hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Wxa²wĩ³na² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹.” Nĩn¹ji¹wi¹? ¹⁰ Ne³ka²kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txain²txi³, Txa²wĩ³na²nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³nãin²txi³ nxũ²kwai³yxau³sa³ha²kxai³, nha¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ã³ne³to³nxa²lxi³ta²lu¹i¹. Na²ha²kxai³, wãn³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³jau¹xai²na², hai³txi³ txa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na² wãn³txa² ã³si³wxe³jau³su²jau³sxa³wi¹. Yxã¹ta¹, Txa²wĩ³na² nxũ²kwai³yxau³sa²jah¹lai²na² ĩ³wet¹sa²so¹sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xain²txi³ ĩ³ye³i², ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³txain²txi³ wxa²kãi³i², ya³nx2ta¹i¹.

¹¹ Txa²wãn³txai²na² yxo²ĩ²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txain²txi³, Txa²wĩ³na² nxũ²kwai³nãu³a¹nxũ²kwai³yxau³na¹jau³xain²txi³ yxo²ĩ², Txa²wĩ³nãin²txi³ nxũ²kwai³yxau³sa²jau³xain²txi³ yxo²ĩ² nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹, jau¹xai²na² hxi²kan¹txi³ yxo²ĩ²sah¹lxan³kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² nũ³kxũn³txi³ kãi³a¹ju³ta² ĩ²sah¹lxi³sxã³, yxo²ĩ²sah¹lxi³hẽ¹li¹. ¹² A²ya³la³tu³wãn³txi³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, a²nũ²a² sa²yo²wet¹sain¹te²su² te²an²tu³, hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² nũ³kxũn³txi³ kãi³a¹kxa² yã¹nxe³sxã³ kãi³ain¹tu¹wi¹. ã²la²nũ³kxũn³khai¹nxe³te²su² sa²kãi³ain¹tu¹wi¹. ¹³ Jã¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² ĩ²li³te²la³, Txa²wĩ³na² ĩ³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²ĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li²sa²sxã³ ĩ³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kãi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kãi³a¹ju³ta² ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹: “Txa²wã¹wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, nxe³ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³te³lhã³ kãi³a¹tu¹wi¹. ¹⁴ Jã¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² ĩ²li³te²lxi³, txa²ĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li²sa²sxã³, Txa²wĩ³na² ĩ³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²yen³kxa² kãi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

Sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² kan²txi³ yxau³ya³nhẽ³jau³nũ³su²

¹⁵ Ne³ka²sah¹lxi³hẽ¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la² a³lxi²na¹nhã¹.” Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wãn³txa² ĩ³kwa³na³nx2ta¹jau³xa² sa²yo²wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. ¹⁶ Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² ĩ³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. ĩ³ye³kxai¹na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³nai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ã³xa² Txai²yã¹nxe³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² ã³nhxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²nũ³su² na³li¹. Nxe³sxã³ kan²txi³ yxau²sa²tẽ³ya³nx2ti³tu¹wi¹. ã³na¹nx2ti³xa³lho³li¹. ¹⁷ A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹lai²la¹i¹. A²ya³la³tu³khai³jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na², hai³txi³ kō³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tu³ka³txi³la³ ĩ²ain¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, ã³ye³wxe³ain¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, nain¹na³li¹. Nai¹nha²kxai³, hai³txi³ ã³nxũ²kwai³wi¹hain¹ju³ta³la³ hxi²kan¹txi³hex1tũ³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² ĩ²yah³lxi³te²si¹lxi¹. Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su², Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² ka³lu³sa³wxe³nha¹nx2ti³sxã³ yxau³ya³nx2ti³nha²kxai³, wxa²nxũ²kwai³nãu³a¹nxũ²kwai³yxau³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ĩ²ki²la²khai³yah³lxi³te²si¹lxi¹.

¹⁸ Txai²li² hai³txi³ kwa²hã¹nxe² ã³na¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Sai³ki³hũ³sxã³ yxau³yah²lxan³tho³li¹. Txai²yã¹nxe³jah¹la² wxã³ya³nx2ti³sxã³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹.

¹⁹ Jũ¹nxe² ye³jen¹nũ³tãu³a¹ yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² ĩ²sai¹nx3tho³li¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² so¹lxi³ ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na² ka³te³na² a²si³yxau³tãu³lo³khai³nxe³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³ta², wxã²na² sa²kxai³lu² txa²ka³ten³sa²ju³ta² yxau²xai³lya³sah¹lxin¹tu¹wi¹. ²⁰ Yxan¹nãu³a¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³tãu³a¹, ha³lo²a² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²sa¹: Txain²txi³,

Txa²wi³na² nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³na¹ha²kxai³, wxãin²txi³ txa²nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³sah¹lxi¹nha²kxai³, txain²txi³ nxũ²kwai³yxau³nx2ta¹ha²kxai³, nxe³kĩ³ju³ta² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

21 A²nũ²a², txa²wãn³txa² i³kwa³na³a¹jau³xa² ã³ne³wi¹sxã³ sa²yo²wet1sa²jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, a³lxi²sa²jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. A³lxi²sa²ju³ta² nxe² ã³wxe²xai³nxa²ha¹te¹, Txa²wi³na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹: “A²nũ²a², Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²nyhu¹sa³nha¹. Nxe³ha²kxai³, Txai²na² a³lxi²yuh³na¹tũ¹xã¹.” Nxe³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, Txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²sa²jah¹lai²na² a³lxi²nũ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, i³yau¹ũ³nha²ye²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² ã³xa², Ki³lo²ko³xa² to¹nxa³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³, txa²nũ³ka³txai²na² so¹lxi³ i³yau¹ũ³nha²sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nha²yain¹sĩn¹te³lxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² i²li³te²hũ³te²an²tu³ a³lxi²sa²sxã³ yxau²xai³lain¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³ Txa²wi³na² hi²sen³kxai³lu² a³lxain¹tu¹wi¹. Ai¹nha¹kxai²nãn²tu³ ã³tĩ³xain¹sxã³ yxau³yain¹nha¹tu¹wi¹.

24 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² a³lxi²sa²nxa³sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sai¹nx3tho³li¹. Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txai²na² ne³ka²ki²sah¹lxin¹jau³xai²na² hai³txi³ txa²wãn³txi³khai³sxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wi³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹la² a²wãn³txai²la¹i¹.

25 Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxau³kxi¹nx2ta¹kxa²yu³su² i³hen³txi³nx2ta¹i¹.

26 Yxãn¹ta¹ ye³jen¹na² i³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹ ã³nhxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²nũ³a² A²yãu³ka³txa² wi¹lhin¹jah¹la² wxã³nx2ti³sxã³, kan²txi³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wi³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ sa²wet1sa²sxã³ i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ti³kxah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nx2ti³ha²kxai³, txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²ta²hot3si¹nx2ti³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³, Nxe³nx2ti³tu¹wi¹.

27 Txa²hãu²na¹ju³ta² ã³nhãu²no³txa²lxa¹i¹. Hĩ¹na² ĩn²nxa³ti³xa³ta³lxa¹ ã³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² hãu²non³sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³sxa³i¹. “Hãu²no³ta¹xã¹.” Nain¹kxan²ti³, hãĩ¹nxe², hxi²waut3ta³lxain¹sxã³ yxau²xai³yai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, Txai²na¹xai²na² txa²hãu²na¹ju³ta² txa²wi¹lhin¹khaix1na¹ju³ta² ã³nxũ²kwai³lxũ¹nxa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, hãu²non³sxã³ yxau²xai³la¹kxa²yã¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hxi²waut3ta³lxi³nhyah¹lxa³nha²kxai³, yuh³lxa³kxi²yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.

28 Txa²wãn³txai²na²: “I³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, ã³wa³la² i³xi²sxã³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.

Nxe³na¹ju³ta³nũ³a², a³lxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Txa²wi³na² yxau³tãu³a¹ i³na¹ju³ta³nũ³a² i³ka³li³kxi²sah¹lxi³hĩ³nxã¹lxi¹, Txa²wi³na² ã³sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.

29 Ha³lo²a² yan¹nãu³a¹ ai³ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹. Hĩ¹na², ha³lo²a² ũ³hũ¹nx2ti³xa³ta³lxa² i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹.

Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³, ha³lo²ai²na² ũ³hũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹ka³tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³la² wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³kxi²nẽ³te³nai¹ti²ti¹.” Yan¹nãu³a¹ nxe³sah¹lxin¹tu¹wi¹.

30 Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ so¹lxi³ ãh¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txa² a²wa³kxẽn³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la² ya³son³na³li¹.

Ã³sen³sai¹sa²te³lhxã³ ya³son³kxi²sa²na³li¹. Yxãn¹ta¹, jah¹la² kũ³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³i¹. Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²sa¹i¹.

31 Na¹kxan²ti³, Txa²wi³na² i³kwa³na³sa²jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxã³ kãĩ³a¹i¹. “Ya³lu²na¹tũ¹xã¹.” Na¹kxan²ti³nũ¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wi³na²

a³lxi²na¹ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, i³sa²yxau³sxã³ã³nxai³yah³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

15

Je³su²jah³la² yain³tẽ¹ha² wi¹khai¹nxe³tẽ¹ha² te²hũ³ye²jau³su²

1 — Txai²li² yain³tẽ¹ha² u²vẽ¹nhu²khai³xa² wi¹khai¹nxe³tẽ¹ha² te²hũ³te²sa¹i¹. Txa²wĩ³nai²na² sa²kxai³lu², hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lo²hũ³te²la¹i¹. Wxã²na² sa²kxai³lu², u²va²nxũ³ki³hũ³te²syah¹lxi¹lxi¹. 2 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ³kxan²tu³ yain³txa³ki³a²ã³ki³i²nxa³tũ³ka³txi³su² a²yxoh³kxan²tu³, Txa²wĩ³nai²na² i³nũ³kxi²lho¹sxã³ã³sxã³ ã³na¹te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ³kxa² yxo²ha³kxa¹ yain³txa³ki³a²ã³ki³i²tũ³kxan²tu³, hã¹nxe³sxã³ ã³nhũ³we²kxi²te²ju²hẽ³li¹, ã²la² ka³lxa¹txi³ã³ki³i²si¹jau³su². 3 Jã¹nxa¹jau³su², wãn³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹jau³su², wxa²ko³nxe³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²lxi³sxã³, hĩ¹na² wi¹lhin¹nxa²lxi³na³li¹. 4 Yah³lxi¹nha²kxai³, nxũ²kwai³yxau³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na²sa²kxai³lu² nxũ²kwai³yxau³nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³txa³nũ³kxa², wã²nxũ^h ha³na³ka³lxi³yxau³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ ã³ki³i²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ³kxa² au³txi³nũ³yxau³kxai²nãn²tu³, wi¹ki³i²te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², wxa²nũ³ka³txai²nãn²tu³, nxũ²kwai³yxau³sah¹lxan³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² wi¹te²la³ kã³yah²lxan³tho³li¹. 5 Txai²na² yain³tẽ¹ha² hũ³te²sa¹ha²kxai³, wxã²na² a²nũ³kxa³nã³hũ³te²jah³lxi¹nha²kxai³, kĩ³te²ju²hẽ³li¹. A²nũ²a² nxũ²kwai³yxau³sa³kxai²nãn²tu³, Txai²na² nxũ²kwai³yxau³na¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²nãn²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² kã³hĩ³nx2na³li¹. Yain³txa³nũ³kxa², wi¹ki³i²te²nũ³kxe³hũ³nxe², ha³lo²a² wi¹ju³ta² kã³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, ã³na¹sa²sxã³ha³na³ka³lxi³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³he¹yxah³lxan³tho³li¹. 6 A²nũ²a²nxũ²kwai³yxau³sai¹nxa³kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² hi²sen³kxai³lu² on³si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Wa³lu³la³nxũ³kxa² o³nxa³tũ³kxa² wxa²sa²ki³nũ²ki²sxã³ha³nxe²a² sa²ya³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txa²wĩ³na² on³si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. 7 Yxãn¹ta¹, txa²nxũ²kwai³nã³a¹ nxũ²kwai³yxau³sah¹lxi¹nha²kxai³, txa²wãn³txa² au³txi³ wxa²ẽ¹nã³a¹ yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa² a²ten³yah³lxin¹kxa² yxo²ha³kxa¹ i³wã³txi³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²su²yen³kxi³ta³lun²yah³lxin¹tu¹wi¹. 8 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³kã³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³tẽ¹ha² ki³ka³lxa¹txi³, ã³ki³i²tũ³kxe³hũ³nxe² wi¹kã³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wi¹kã³yah³lxin¹ju³ta² i³nx2tain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² i³sa²nẽ¹kxain¹tu¹wi¹. “Txa²wã¹wĩ³na²wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nãn²tu³, wxã²nãn²ta³, txa²sa³wi³ha³lxi³nã³khai³syah¹lxin¹tu¹wi¹. 9 A³lxi¹nx2ta¹i¹. Txa²wĩ³na²a³lxi²sa³kxa² yã¹nxe³sxã³ a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a³lxi¹nx2ta¹jau³xai²na²ain³kxi¹xi²sah¹lxi³sxã³ yxau²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 10 Txa²wãn³txa², i³kwa³na³nx2ta¹jau³xai²na²sa²yxoh²wet1sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²a³lxi²nx2ta¹jau³xai²na² yxau²xai³yah³lxi³nhĩ³nxa¹lxi¹. Txai²na² Txa²wĩ³na² wãn³txa² i³kwa³na³sa³jau³xa² sa²yxoh²we¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a³lxi²sa²jau³xai²na² yxau²sa²tẽ³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jã¹nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹.

11 Txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. I³ka³li³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. Txai²na² kã³in²ka³lih³sxã³ yxau²xai³khai¹nxe³na¹kxa² yã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. 12 Txa²wãn³txa² i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²sa¹: “A³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hẽ¹li¹. Txai²li² a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxa² yã¹nxe³nhat1ju³yah³lxi³hẽ¹li¹.” 13 A³lxi²khaix3yhu¹ju³ta²sa¹, txa²ka³te³na² wi¹la¹tã^ua¹ ã³sxã³ txa²ya³lxa³nã³ i³nxai²na² ya³lu²kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹tai²na², a³lxi²khaix3yhu¹ju³ta³la³ te²ju²hẽ³li¹. A³lxi²yhu¹ju³ta³la³, ã²la² wi¹ju³ta³la³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹.

14 Jã¹nxa¹jau³su², i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa² a²ha³kxa¹ sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, txa²ya³lxah¹lxixi³hĩ³nxa¹lxixi¹. 15 Hĩ¹na²: “Txa²ya³lxixi³nã³xa².” Nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Kxã³su²: “Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²sah²lxin¹te²nã³xa².” Nxe³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, hĩ¹na² nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²kxai²nã²tu³, a²sũ³na² ha³lo²la³ a³la³kxi²nũ¹ti³he¹xai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² txa²ha³lo²a² a³la³kxah¹lxixi¹lxixi¹. 16 Hai³txi³ wxa²yu³tai²li² ka³na³ki² i²sxã³ ã³yũ³so¹sah¹lxan³tai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, Txai²na¹xai²na² i²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹tai¹ti²ti¹. I²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹ka³tu³, ha³lo²a²wi¹ju³ta² kã³sa²tẽ³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat1so¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a²yain³txa²ki³a² wi¹ki³i²txi³hũ³nxe² wi¹kã³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ a²yain³txa²ki³a²wi¹te²ta³ki³a² ã³kho³txa³kxe³su² wi¹lxixi³yxau³ki³ai²la¹wi¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², wxa²wi¹kã³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wi¹kã³sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat1so¹nx2ta¹ka³tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Yah³lxin¹kxai²nã²tu³, a²yen³kxa² Txa²wĩ³na² i³wã³txain¹yah³lxin¹kxa² a²yo²ha¹kxa¹, txa²i³lxa² i³yĩ¹li²sa²sxã³ i³wã³txain¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³ ũ³hũ¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat1so¹nxa²lxa¹tai¹ti²ti¹. 17 Jã¹nxa¹jau³su², a³lxixi²waun¹nhat1jah³lxixi³hẽ¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na² i³kwa³na³nx2ta¹i¹.

“Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²yo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²

18 Ne³ka²ki²sah¹lxixi³hẽ¹li¹. Yuh³xan¹ta³ko³tan¹tũ³ka³txa²ko³nxe³thin¹ko³xai²nã²tũ³ka³txa²yo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² hxi²waut3ta³kxah³lxixi³txa³hẽ¹li¹. A²nxe³tũ³ka³txa²kxã³su² yo²kwĩn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³, jã¹nxe³nx2tain¹na³li¹. Yã³tai²na², yo²kwĩn¹kxi¹nx2txai¹nxa³ta³lxa² yo²kwĩn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹. 19 Wxa²yu³tai²li²: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sa¹xã¹.” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, a³lxixi¹nx2tai¹nhĩ³nx2na³li¹. “Hã³xa¹, txa²wã¹nũ³ka³txi³sain¹na³li¹. A³lxixi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³nx2txai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, wxã²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sah¹lxa³lxixi¹. Txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txa² ã³sa²hait1so¹nx2ta¹ha²kxai³ txa²nũ³ka³txi³sah¹lxixi¹lxixi¹. Nxe³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, yo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. 20 Txa²wã³txa², i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lxixi³hẽ¹li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹: Kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² i³nxai²na² kũ³we²ki²la² hxi²kan¹yah³lxa³lxixi¹. Sũ³nu²na¹xai²na² so¹lxixi³ ã²la² hxi²ka¹na¹wi¹. Yxã¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² ha³ta³nxã²txi³ko³nxe³ju³ta² so¹lxixi³ kã³kxi²sain¹to³tai¹ti²ti¹. Ai¹nha²kxai³ kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² i³nxã²txi³ jã¹nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Jã¹nxain¹kxai²nã²tu³, txa²wã³txa²sa²yo²ã³sain¹to³tai¹ti²ti¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²wã³txain²txi³ sa²yo²ã³nx2tain¹tu¹wi¹. 21 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² i²ain¹tũ³ka³txi³sxai¹nxa³wi¹. I²ai¹nxa³jau³su² yo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, jã¹nxe³sxã³, Txai²li² sa²hẽ¹ta²lxa¹kxe³su² yo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹nũ³tu¹wi¹, txa²sa³wi³ha³lxixi³sah¹lxixi¹nha²kxai³lu¹. 22 A²nxe³tũ³ka³txai²na², wã³txa²wi¹jau³xa² i³ye³kxai¹na¹tai¹ti¹tu³wi¹. Na¹kxan²ti³ sa²yo²ã³sa²sxã³ ko³nxe³ti³kã³ai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹. Ain¹ka³tu³, Txa²wĩ³na² e¹nã¹njau³kxai³lu¹: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² ã²la² kã³in² ko³nxe³ti³ kã³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹.” Ain¹na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² wxã³sxã³ Txa²wã³txa² i³ye³kxain¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ³ai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Ain¹ke³la³te²kxai³, hai³txi³Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³la³ i³yĩ¹lai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. 23 A²nũ²a²yo²kwĩn¹kxi²sain¹jah¹lo²su² kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³nã²txi³ yo²kwĩn¹kxain¹nũ³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. 24 A²nxe³tũ³ka³txai²na², Txai²na² yxau³yain¹sxã³ ha³lo²a²nũ³kxũ³ju³ta² kã³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ha³lo²a² a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³kã³ti³he¹nxa³kxa², Txai²na¹xai²na² kã³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yai¹na¹ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² Txain²txi³ i²sai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nã²txi³i²yhai¹nha²kxai³ ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ya³sain¹kxan²ti³, ã³ne³to³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³tai¹ti²ti¹.

Ā³ne³to³hxai¹nxa³kxe³su², hāi¹sxã³ Txain²txi³ yxo²kwĩn¹kxi²sai¹nha²kxai³,
 Txa²wĩ³nāin²txi³ yxo²kwĩn¹kxi²yhai¹nha²kxai³, yuh³xan¹ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa²
 ĩ³yĩ¹lain¹tu¹wi¹. “Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³khaix¹syah¹lxi¹lxi¹.” Ain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹,
 Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Ain¹jut³su², yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 wxã³sxã³, ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² kãi³yain¹nxa³ke³la³te²kxai³, txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta²
 ĩ³yau¹ũ³hain¹nxa³ke³la³te²kxai³, tũ¹ka³txai²na² ĩ²sai¹nhĩ³nx²nxa³i¹. Sai¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx²nxa³i¹. Ai¹nha²kxai³, hai³txi³ Txa²wĩ³nu²la³
 ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³la³ ĩ³yĩ¹lai¹nhĩ³nx²nxa³i¹. “Tũ¹ka³txai²na², hai³txi³
 txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³ ĩ³yau¹ũ³hain¹nxa³hẽ³na¹. Nxe³ha²kxai³ sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³
 yũ²nxa³xã¹.” Txa²wĩ³na² ai¹nhĩ³nx²na³li¹. Yxã¹ta¹, nxe²nxa³i¹. Tũ¹ka³txai²na²
 ĩ²sain¹kxan²ti³ yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹. 25 Yxo²kwĩn¹kxi²sain¹sĩn¹ju³tai²na²,
 kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² a²ha³teh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tẽx¹ta²
 e³te³nah¹lxi¹: “Txai²na¹xai²na², hāi¹nxe² wain³txi³ kãi³yai¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Na¹kxan²ti³,
 kwa²hāi¹nxe² yxo²kwĩn¹kxi²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹.” Kxã³nxã¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxã¹ta¹, kwẽn¹tai²na² nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 yxo²kwĩn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹, kwẽn¹tai²na², kxã³nxã¹jau³xa¹ a²ya³la³tu³
 ta³lu²nain¹na³li¹.

26 Yxã¹ta¹, ĩ²ũ¹nx²ti³jah¹la², A²ya³la³tu³jah¹la², A²yãu³ka³jxah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx²ta¹tu¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³kax³khai³xa², Txa²wĩ³na²la¹i¹. Txa²wĩ³na² a²yen³nãu³a¹ a³li³sxã³
 ai³sxã³ tũ³nx²tain¹tu¹wi¹. Ain¹ka³tu³, A²ya³la³tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²na² a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹ya³sa³tu¹wi¹. 27 Ai¹nha²kxai³, wxãi²na² sa²kxai³lu² te²yã¹nxe³sxã³
 Txai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹, a²wi¹lhĩ¹na² kxã³su²
 ãn³si³tẽ³kxi²sah¹lxi³to³hi¹nha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16

1 — Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ye³jen¹nãu³a¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 ye³khãuh³lxa³ti³nx²tain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, ĩ³yxaih²kxi²sah¹lxi³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹ju³tai²na²
 ã³na¹sah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. Kwẽn¹tai²na², ha³lo²a² ũ³hũ¹nx²ti³xa³ta³lxa¹
 wãn³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. 2 Na¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³na²
 ã³wih¹yah³lxin¹ju³ta² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³nhũ³sa²tã³ha³lo²sai¹xi¹nx²tain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹,
 ha³na³ka³lxi³ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² ã²la² ko³nxe³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³hĩ¹nãu³u¹tai²na²
 a²nũ²a² ĩ³su²lhã³nx²tain¹kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na²
 ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹xã¹. Na¹ha²kxai³ ĩ³su²lhã³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² kãi³si¹sa²jau³su² ĩ³su²lhã³ai¹na¹xã¹, a²nũ²ai²na²sã¹.”
 Nxe³nhain¹tu¹wi¹. 3 Ko³nxe³ti³ kãi³kxi¹nx²ti³ju³ta³nũ³a², Txa²wĩ³nãin²txi³ ĩ²ai¹nxa³kxe³su²,
 Txain¹txi³ ĩ²sai¹nxa³kxe³su², ko³nxe³ti³ kãi³kxi¹nx²tain¹tu¹wi¹. 4 Yxã¹ta¹, hĩ¹na² ha³lo²a²
 ũ³hũ¹nx²ti³xa³ta³lxa² wãn³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a²
 hau³kon³na³na¹ nxe³ye¹nx²ti³kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 “Ha³lo²ai²na² kxã³nxa² Je³su²jah³la² ĩ³hen³txi³nẽ³na²hẽ³na¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Wãn³txai²na²
 a²wi¹lhĩ¹nhĩ¹nai³tã² ĩ³ye³kxi¹nx²ti³nxa³tai¹ti²ti¹, yxau³ya³nx²ta¹ha²kxai³lu¹.

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

5 Yxã¹ta¹ hĩ¹na² ĩ³te³la¹i¹. ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² yxau³tãu³a¹ ĩ³te³la¹i¹.
 Na¹jau³xai²na²: “Īh¹nũ¹la³ ĩ³te³lin¹ji¹?” Nxe³sah¹lxa³lxi¹. 6 Yxã¹ta¹ wãn³txai²na²
 ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² wxa²ẽ¹nãu³a¹ kãin² ĩ³ãin²txi³nx²ti³na³li¹. 7 Nxe³kxan²ti³,
 a²ya³la³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. Txa²xĩ³na¹ju³ta³nũ³a² wi¹lxon³kxi¹nx²ti³si¹ha¹jau³su² ĩ³te³la¹i¹.
 Īn²nxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Hxi²nũ¹nx²ti³jah¹lo²la³ wxã³ye¹nx²ti³xa³lho³li¹. Yxã¹ta¹
 ĩ³na¹kxai²nãn²tu³ ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ta¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³nx²ti³tu¹wi¹.

8 Nxe³nx2ta¹kxai²nã²tu³, wxã³ye¹nx2ti³kxai²nã²tu³, Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wãn³txa² yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² ã³yũ²kxain¹tu¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ a²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³tain²txi³ ã³yũ²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²wai³na¹ju³ta² ã³yũ²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ a²nũ²a²: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹.” Nxe² yxau²xai³te²su² kxai²nã²tu³, yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lain¹sxã³ ã³wai¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³ain²txi³ ã³yũ²kxai¹nha²kxai³ ain¹tu¹wi¹. 9 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² yxo²ĩ²ti³hex1sa²tũ³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Yxo²ĩ²sai¹nxa³ju³tain²txi³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta²la²na³li¹. Nxe³jau³xai²na² Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² ã³yũ²kxain¹tu¹wi¹. 10 Jã¹nxe³sxã³ ha³lo²ai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹ txa²wai³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³yau¹ũ³hai¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, ye³jen¹na² Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, wxã²na² sa²kxai³lu¹ ã²sah¹lxan³tho³li¹. Yxã¹ta¹, ã³na¹kxa²si³yo³na¹ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ã³wxã³sxã³ wain³txi³ kã³tu¹wi¹. Wain³txi³ kã³a¹kxa² yã¹nxe³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² txa²wai³na¹ju³ta² ã³yũ²kxain¹tu¹wi¹. 11 Jã¹nxe³sxã³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² ko³nxe³thin¹ko³xai²nã¹tũ³ka³txai²na² a²wa³kxẽ³yah³la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²khaix1jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lain¹sxã³ ã³wai¹tain¹tu¹wi¹, Sa³ta³na²jah¹lai²na²su². Jã¹nxe³kxai²nã²tu³ a²nũ²a² ã³xa² ã²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹.” Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lẽ¹. Yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lain¹sxã³ ã³wai¹tain¹nũ³tu¹wi¹. Jã¹nxe³ju³ta²nũ³a² Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² ã³yũ²kxain¹tu¹wi¹.

12 Wãn³txa² ka³lxa¹jau³xa² wã³kon³na³li¹. Yxã¹ta¹, hĩ¹na² ã³ye³kxi¹nx2ti³nxa³lho³li¹. ã³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wxã²na² e³nxũ¹sah¹lxi³hĩ³nx2nxã³lxi¹. 13 Yxã¹ta¹, A²yãu³ka³jxah¹la² A²ya³la³tu³jah¹la² wxã³ye¹nx2ti³kxai²nã²tu³, a²ya³la³tu³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³yau¹ũ³ta³lu²ni¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² e³jau³xa² hai³txi³ a²ẽ¹nãu³a¹ ã³si³wxe³jau³sxa³i¹. A²wãn³txa² Txa²wĩ³na² ain³kxi²sa²so¹kxi²jau³xa² so¹lxi³ A²yãu³ka³jxah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³ye³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ti³kxai²nã²tu³, ha³lo²a² yxan¹nãu³a¹ ai³ju³ta² ã³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. 14-15 A²nxe³jah¹lai²na², txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹. Nxe³te³lhã³, txa²ẽ¹nã¹jau³xa² txa²wi¹lhi¹na¹jau³xa² ain³kxi²sa²so¹sxã³ wxa²yu³ta² ã³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nã¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ txa²ẽ¹nã¹jau³xai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, txa²ẽ¹nã¹jau³xai²na² ain³kxi²sa²so¹sxã³ ã³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

“*Ãin²ti³nx2ti³kxan²ti³ ã³yat1sxã³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²*

16 Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ ã²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nã²tu³, hã²wxã³txa³ ye³jen¹nũ³tãu³a¹ ã²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ã²li³te²a² a²sa³wi³ha³lxi³lo³kxa² wãn³txi³kxai³lu¹, ha³na³ka³lxi³ ã³ye³kxi²lã³yhain¹te³nah¹lxi¹:

— ã²h¹nxe³jau³ta³ ã³ye³te²sin²ta²ku²: “Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ ã²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nã²tu³. Hã²wxã³txa³ ye³jen¹nũ³tãu³a¹ ã²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ko³ki³sxa³ha²kxai³, wãn³txa² yau³xã³xa²: “Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ na¹i¹.” Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ko³nũ³ki³sxa³ha²kxai³, ki³nhai¹. 18 Jã¹nxe³sxã³, jah¹lai²na² wãn³txa²: “Jũ¹nxe³ ye³jen¹nãu³a¹.” Nxe³nẽ³lain¹ten¹ti¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ ã²h¹nxe³jau³ta³te²sin²ta²ku² ki³nhai¹. Je³su²jah³la² ã³wã³txi³sain³ti³ten³ki³tã³li¹. Nxe²

ha³na³ka³lxi³ yxau³sxã³ nxe² i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxan²ti³, hã¹nxe³sxã³ kōn³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Yxã¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³lain¹jau³xai²na²sa¹:

– Wãn³txa² kō³kī³sxa³nhai¹. I³wã³txi³sain³ti³ten³kī³nhai¹. Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wãn³txai²na² a²si³yxau³tãu³a² i³wã³txa³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹. Txa²wãn³txai²na²: “Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ i²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nãn²tu³, hã²wxã³txa³ ye³jen¹nũn³tãu³a¹ i²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.” Nxe³nx2ta¹ten¹ti¹. Nxe³na¹jau³xai²na² i³wã³wã³ta³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹.

20 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, wxã²na² hxi²yen³txi² nãn³yah³lxin¹tu¹wi¹. Au³ti³ ãin²ti³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txa² i³ka³li³hain¹tu¹wi¹. Nain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, nãn³yah³lxin¹kxan²ti³, ãin²ti³nx2ti³ju³ta² ha³na³ka³lxi³ ãn³yãt1sxã³ i³ka³li³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Wxa²ha³lo²a² nxe³jut3sũ³ju³ta²sa¹: Txu¹ha² wẽ³nhi³sxã³ a³li³lah¹te³lhã³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, i³h³khaix1yain¹te²jai¹ti²ti¹. Kxã³su² na³na¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, wẽ³sa² a³li³la¹ju³ta³nũ³a²su¹, te²jai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ wẽ³sa² a³li³lah¹ta³lun²kxai²nãn²tu³, ũ³hũ¹nẽ³kxai²nãn²tu³, kãin² ka³lih³khaix1nxe³te²sẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³, ãin²ti³ju³ta²kxai³ ne³wã²nẽ³te²sẽ¹li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wi¹.

22 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hĩ¹na² sa²kxai³ au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ ãin²ti³khaix1yah³lxi¹lxi¹, txa²xĩ³na¹ju³ta³nũ³a²su¹. Yxã¹ta¹, ã³wã³li² i³xi²sxã³ a³ti¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³, i²yhu¹kĩ³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, i³ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.

Ka³lih³sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²ka³lih³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ a²nũ²a² ã³xa² so¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

23 Nxe³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nx2ti³tãu³nũ³ã¹ hai³txi³ wãn³txi³la³ i³wã³txi³sah¹lxan³tho³li¹. “Wãn³txai²na² i³h¹nxe² a²si³yxau³tãu³su² jĩ¹ku¹.” Sah²lxan³tho³li¹. A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²yen³kxa² i²li³te²la³ Txa²i³lxa² i³yĩ¹li²sa²sxã³ Txa²wĩ³na² i³wã³txain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ũ³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

24 A²si³ta³lo³nãu³hĩ¹nãn²tu³, Txa²wĩ³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Txa²i³lxa² i³yĩ¹li²sa²sxã³ a²yen³kxa² i³wã³txi³yah³lxi³to³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹, hĩ¹na² Txa²i³lxa² i³yĩ¹li²sa²sxã³, Txa²wĩ³na² i³wã³txi³sxã³ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ũ³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kãin² ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² ã³sen³sai¹ain¹sxã³ hxi²kan¹jah¹lo²su²

25 A²wi¹lhĩ¹nãn²tu³, kxã³su² wãn³txa² hã³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, e³lẽ³na¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

Na¹kxai²nãn²tu³, wãn³txa² si³ka³kan³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² wãn³txa² si³ka³kan³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhã³ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

26 A²nxe³tãu³ai²nãn²tu³, wxã²nãn²ta³ Txa²i³lxa² i³yĩ¹li²sa²sxã³ wi²ka¹ka¹nhe² Txa²wĩ³na² i³wã³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² hi²se³na² a³lxi¹nx2tain¹na³li¹. Nxe³nx2tain¹kxe³su² ain³kxi¹nx2tain¹ka³tu³, sa²hau³ko³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, Txai²li² sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³la³

Txa²wĩ³na² i³ye³kxain¹nxa³kxan²ti³, sa²hau³ko³kxi¹nx2txai¹nhĩ³nx2na³li¹. 27 Jã¹nxa¹jau³su², wxã²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ a³lxi², Txa²wãn³txa²: “Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³ ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²i²i² nxe³sah¹lxi³hxai¹nhẽ³li¹.

Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wĩ³na² a³lxi¹nx2tain¹na³li¹. 28 Jã¹nxa¹jau³su² a²ya³la³tu³ Txai²li², Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³ ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² ha³lo²ai²na² a³li³sxã³ Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ i³na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hã³xã¹. Kwẽ¹taĩ²na² si³ka³ka³ni³ e³nhi¹lxi¹. Hai³txi³ hã³jau³la² e³sĩn¹nxã³lxi¹.

30 Kwẽ¹taĩ²na² ain³kxi¹nx2nha¹nhai¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi², a²nũ²a²

ẽ¹nã¹jau³xa² ha³ta³nxã²txi³ a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su² nhi¹lxi¹, a²nũ²a² ã³xa² i³ye³kxi¹nxa²hxa³kxan²ti³nũ¹. Nha¹ha²kxai³, Wxa²si³yxau³te²khai³xa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ai²la¹xã¹. Nxe³nhĩn¹ju³ta² hĩ¹na² yxo²i²nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– “Hĩ¹na² yxo²i²nxa²nha¹nhai¹.” Nxe³sah¹lxi¹lxi¹. 32 Yxã¹ta¹, txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹. Hĩ¹na² ai²na³li¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² ã³nih³sxã³ i³hax3te¹hax3ten¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Sxi²khai³xa² ã³kẽ³nã¹la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na² so¹lxi³ nũ¹h¹ yxau³na¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, nũ¹h¹ yx-
aun²nxa³lho³li¹. Txa²wĩ³na² whã²na¹ yxau³kxi²sa³tu¹wi¹. 33 Txa²wãn³txai²na² hã¹nxe³ti³xa² i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹. Yxo²i²sa²sxã³, wxa²e¹nãu³a¹ au³txi³ ã³nhãu²no³si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² yxau³yah³lxin¹nhĩ¹na¹ ye³khãuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, Txai²na² ã³sen³sai¹ain¹sxã³ã²la² hxi²kan¹khai¹nxa¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxã²na² hxi²ka¹ka¹nhe² yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², a²sa³wi¹ha³lxin³nãu³xa² i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la².

17

Je³su²jah³la² A²wĩ³na² i³ye³kxi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² i³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ o³sĩ³nãu³a¹ sa²yxo²ka²la¹nha²sxã³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

– Wĩ³na², nxe³txi¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, wxa²wẽ³sa³na¹xai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Wxi²kin³ti³to³nĩn¹kxa² yã¹nxe³ kã³ti³hit1sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tu³, wxi²kin³ti³to³nĩn¹kxa² yã¹nxe² kã³a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Wĩ³na² i³nxai²na² sa²nẽn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. 2 A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³ta³ ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Sa¹nha²kxai³, a²nũ²a² Wĩ³nu² i³nxai²na² ũ³hũ¹san¹kxa² yxo²ha³kxa² so¹lxi³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Si¹san¹jau³su², ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. 3 A²nxe³ju³ta²su¹: A²nũ²a² wi¹lĩ²nẽ³lhxã³ sa²yxo²we¹tẽ³te²su² kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³te²su² hĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, wxã²txi³ Sũ³na² Si³yxau³kat3su² te²i³nxãin²txi³ hã¹nxe²te² i³nxãin²txi³ wi¹lĩ²nxa²sxã³ sa²yxo²we¹txai¹ni², Txai²na¹xain²txi³ Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²sxã³ i³sa²si¹hã³san¹kxah³lo²na¹xain²txi³ wi¹lĩ²sa²sxã³ sa²yxo²wet1sai¹ni², nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. 4 Txai²na¹xai²na², wxa²wa³ka³li³yu³ta² ũ³hũ¹san¹ju³ta² kã³ta³lu²na¹te¹ni²ti¹. Na¹ha²kxai³ wxi²kin³ti³to³nĩn¹ju³txai²na² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. 5 Wĩ³na², nxe³ti¹. Jũ¹nxe³ ye³jen¹nãu³a¹ wxa²yxau¹tãu³a¹ i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, wxa²yen³nãu³a¹ yxau³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ ne³hĩ¹na¹ wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² yũ³ti³he¹nxe²nxa³hĩ¹nãu³u¹tai²na² wxi²kin³ti³ton³kĩ³kaix1 jã¹yxã³sẽ¹li¹.

6 Txa²nũ³ka³txi³su² ũ³hũ¹san¹tai²ti²ti¹. A²nũ²a² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² ã³yã³nhai¹tã³nũ¹san¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³ka³txa² a²wi¹lhĩ¹na² wxa²nũ³ka³txi³sin¹tai¹ti²ti¹. Hã²wxã³txa³ ũ³hũ¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, hĩ¹na² txa²nũ³ka³txi³su² na³li¹. Wxa²yxo²wãn³txa² ain³kxi²so¹sxã³ sa²yxo²we¹txain¹tũ³ka³txi³su² ai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³ka³txa² so¹lxi³, hxi²kan¹khai¹nxĩn¹ju³ta² i³yau¹ũ³hai¹na¹tai¹ti²ti¹. 7 Wĩ³na², nxe³txi¹. A²yen³kxa² ũ³yhen³kxi²san¹kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² hxai²tai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na² txa²nũ³ka³txai²na² hĩ¹na² a³la³kxain¹na³li¹. 8 Wxa²wãn³txa² ũ³hũ¹san¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³, a³la³kxain¹na³li¹. A²nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²sa²sxã³ a²e¹nãu³a¹ sa²wi¹nhain¹to³tai¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³, Wxã²na² txa²si³yxau³kat3sin¹jau³su² ain³kxi²nha², Wxã²na² i³sa²si¹hã³san¹jau³su² ain³kxi²nha², txa²nũ³ka³txai²na², sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.

9 Txa²nũ³ka³txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Hai³txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³la³ yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹. Yxã¹ta¹ txa²nũ³ka³txai²na² so¹lxi³ ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Wxa²nũ³ka³txi³su² nũ³nha²kxai³ ya³nxa²ha¹i¹. 10 Txa²nũ³ka³txa²wxa²nũ³ka³txi³sah¹lxi¹nha²kxai³, wxa²nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² txa²nũ³ka³txi³su² nha¹ha²kxai³, nxe³ki³te²jai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², e³lẽ³na² yxau³sxã³ wi¹kã³yxau²xai³lain¹na³li¹. Wi¹kã³yxau²xai³la¹kxa² yã¹xain¹na³li¹. Ain¹sxã³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹na³li¹. 11 Na¹ha²kxai³, Txai²na² i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tũ³, yxau³ya³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² yxaun²nxa³lho³li¹. Na¹kxa²si³yo³na¹ txa²nũ³ka³txai²na² ha³lo²ai²na² nũh¹ yxau³ain¹tu¹wi¹. Wĩ³nã³, hã¹i¹nxe² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lã³. Nxe³txi¹. Wxã²li² nũ³kxũ³khaix¹te²sin¹jai¹ti²ti¹. Nxe³te²sin¹jau³su², a²nũ²a² ũ³hũ¹san¹kxa² ha³lo²ai²na² nũh¹ yxau³ain¹tũ³ka³txi³nũ³a², nũ³kxũ³txi³ ã³non²ta³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. 12 Yxau³yai¹na¹hĩ¹na², a²nũ²a² ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² ã³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Wxã²li² nũ³kxũ³khai¹nxi¹lxi¹. Nxĩ¹nha²kxai³, nũ³kxũ³ti³hit¹san¹kxe³su² ã³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ a²ta³a² hxi²ka² sa²so¹kxi²nẽ³lhxã³ tũ¹kxi²nẽ³te²la³ yũ²nxa³i¹. Yxã¹ta¹, ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ tũ¹kxi²nẽ³na³li¹. A²nxe³jah¹la², kxã³nxi³tã² Wĩ³na² i³nxai²na² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹ti³hi¹tin¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹la² i³xan³ta³kxai¹nĩ¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tẽ³x¹ta² jã¹nxe³sxã³, ye³jen¹na² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² so¹lxi³ i³xan³ta³kxai¹nĩ¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. 13 Ye³jen¹na² yxaun¹tãu³a¹ i³xi²na¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, hĩ¹na¹, yuh³xai²nã¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹, txa²nũ³ka³txai²na² a²yen³nãu³a¹ yxau³sxã³ txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Na¹kxai²nã²tu³, a²nxe³tũ³ka³txai²na² ain³kxi²sain¹sxã³, wi¹lxon³kxi²ta³lun²sa²kxa² yã¹nxe³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹i¹. 14 Txa²nũ³ka³txai²na², Wĩ³na² i³nxai²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² hi²sen³su² yxo²kwĩ¹kxain¹na³li¹. Yxo²kwĩ¹kxi²sain¹kxa² yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², Txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sin²nxa³ha²kxai³, txa²nũ³ka³txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, ya³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² yxo²kwĩ¹kxi²sain¹sĩ¹na³li¹. 15 Ha³lo²ai²na², txa²nũ³ka³txai²na² sa²so¹sxã³ ũ³ho¹ain¹si¹nxa²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹, i³lxi³thi¹nxa³jah¹la² a²si³yxau³ka³txa², Sa³ta³na²jah¹lai²na² txa²nũ³ka³txai²na² ã³non²ta³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Ye¹nxa²ha¹i¹. 16 Jã¹nxa¹jau³su², txa²nũ³ka³txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Txai²li² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sin²nxa³kxa² yã¹nxe², ain¹nũ³na³li¹. 17 Ai¹nha²kxai³, txa²nũ³ka³txai²na² sa²hait¹so¹txain¹sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹, wxa²wãn³txa² a²ya³la³tũ³khaix¹jau³xa² ũ³whi¹tai¹nhẽ³li¹. Wxã²yã¹nxe³sxã³ wi¹lhin¹ti³hit¹txai¹lxi¹. Wxa²wãn³txa² a²ya³la³tũ³khaix¹jau³xai²la¹i¹. 18-19 Wxã²na² yuh³xan¹ta³ko³xai²na² i³sa²si¹hã³san¹tai¹ti²ti¹. Jã¹xai¹na¹i¹. Txa²nũ³ka³txai²na²su¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² wi¹lhi¹na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kã³te³lhxã³ wi¹lhi¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³ka³txai²na² wi¹lhin¹si¹hai¹na¹jau³su² na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kã³ain¹txai²li¹.

20 Ain¹kxai²nã²tu³, txa²nũ³ka³txai²na² ti¹ai²nã¹tũ³ka³txai²na² wxa²wãn³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² i³ye³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹jau³nũ³a², a²nũ²a² ã³xa² ain³kxain¹kxai²nã²tu³, sa²yxowet¹sain¹nũ³tu¹wi¹. Sain¹kxai²nã²tu³ nxe³tãu³a¹ Txai²li² sa²yxowet¹sain¹tũ³ka³txi³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹, hĩ¹na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su², nxa²ha¹i¹. Hai³txi³ txa²nũ³ka³txai²na² ti¹ai²nã¹tũ³ka³txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³la³ i³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹. 21 I³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³xa²sa¹: Sa²yxowet¹sain¹tũ³ka³txi³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹ wi¹lĩ³we¹yhu¹khai¹nxe³sxã³ yxau²xai³lain¹te³lhxã³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.

Ju¹ta² ten³khaix1sa³nhai¹. Wi³nu² i³nxãin²txi³ nxũ²kwai³yxau³sa²sxã³ wi¹lĩ³we¹sa¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³ki³tã³li¹. Nxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txi³nũ³ai²na² nxũ²kwai³yxau³nẽ³lain¹sxã³ wi¹lĩ³we¹te³lai¹nha²kxai³ wi¹lĩ³we¹yhai¹nha²kxai³, nxe² yxau²xai³la³nhẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³nẽ³lain¹ju³ta³nũ³ai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³ tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² i²nẽ³lain¹sxã³ i³ye³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: “Hã³xã¹. Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lo²khai³xai²la¹i¹.” Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² wãn³txa², nẽ³lain¹tu¹wi¹. 22 Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³san¹kxa² yã¹nxe³sxã³ txa²nũ³ka³txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nai¹na¹ha²kxai³, wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ yxau²xai³ki³kxa² yã¹xain¹tu¹wi¹. 23 Na¹kxai²nãn²tu³, sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txain²txi³, wi¹lĩ³we¹tain¹sxã³ yxau³kxai¹na¹ha²kxai³, Wxãin²txi³ wi¹lĩ³we¹san¹sxã³ yxau³kxi¹sa¹nha²kxai³, nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Nxe³nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i²nẽ³lhxã³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lai²la¹xã¹. A²ya³la³tu³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Je³su²jah³lain²txi³, a³lxi², te²yã¹nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxain²txi³ a³lxi², ain¹na³na¹.” Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txa² a²ẽ¹nãn¹jau³su², sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.

24 Wi³na², nxe³txi¹. Ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² kan²txi³ ãn³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nũ³nhai¹. Txai²nãn²tu³ wxa²ha³lo²a² oh³xan¹ko³nãu³a² ha³lo²lot3sxã³ he¹a¹kxai²nãn²tu³, ãn³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹. Sain¹kxai²nãn²tu³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² ũ³hũ¹san¹kxa² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³ti³ten³sa³nhai¹. Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ã³si³wxe³ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹tai²nãn²tu³ a³lxi²sa²to³hxain¹tai¹ti²ti¹. San¹jau³su² wxi²kin³ti³to³ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta², txa²nũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹kxai²nãn²tu³, ka³lih³khaix1sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹. 25 Wi³nãĩ³. Wain³te²si³yxau³ka³txãĩ³. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na², hai³txi³ i²nxa²tũ³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Nxain¹kxan²ti³, Txai²na² wi¹lĩ²nxa²te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³ka³txai²na² ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² yxo²i²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lo²su² na³na¹.” Sain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na², txa²nũ³ka³txai²na² a³la³kxain¹na³li¹. 26 Txa²nũ³ka³txai²na², hxi²kan¹khaix1te²sin¹ju³ta² i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jã¹xai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² a³la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a³lxi²san¹kxa² yã¹nxe² a³lxai¹nĩn¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ Txai²na² Wxa²tah²na¹xai²na² nxũ²kwai³yxau³ai¹na¹ju³ta² yũ³nũ³na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

18

Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² i³sa²so¹ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wãn³txai²na² i³ye³ta³lun²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whãĩ²na¹ ãn³sa²si³wa³lu³lu²ne³kxi² ai³sxã³ tẽ³li³yhu¹sxã³, i³nũ³kxa² Se³trõ²yau³xa² ã³yxo²ha³ti³sa²sai¹ain¹ka³tu³, sa³wxe³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³ko³xai²na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²kxã³nxa², ye³ka³lxa¹txi³ ã³nho³hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹sxã³, wi¹lĩ²ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² Ju³ta²sah³la², sa³wxe³nai²na² wi¹lĩ²nũ³to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah³lai²na², ye³jen¹na², Je³su²jah³la² a²ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yã³yũ²kxi²jah¹lo²nũ³su², ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Ju³ta²sah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txain²txi³ i³wã³txi², wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txain²txi³ i³wã³txi², ain¹te³nah¹lxi¹, so³ta²to² nũ³ka³txa² ã³nũ³so¹ain¹nũ²la² tẽ³sxã³ whãĩ²na¹ ai³nũ²la², sa³wxe³nai²na² Je³su²jah³la² kwẽn¹tai²na² yxau³ko³xai²na², ã³yau³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yu³lxa² kãĩ²te²a² ã³tẽ³i², lã³pi³ãu²tẽ³na² tĩh³na² sa²kĩ³kxi²nẽ³tẽ³nũ³a² ã³tẽ³i², ya³wi³ta² ã³tẽ³i² nxe²xai³nũ²la², aun³ti² ã³yau³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a²ẽ¹nãu³a¹,

ha³lo²a² yxan¹nãu³a¹ ũ³hũ¹ain¹ju³ta³nũ³a², a³la³kxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su²a³ya³tain¹sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹te²la³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² tøn¹jah¹la², ten³yah³lxa¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na², Ju³ta²sah³la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² kox¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yũ³ain¹jah¹lo²nũ³su²jah¹la², he¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². ⁶Ain¹tãu³, nxe³jau³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² nũ³kã³txai²na² ain³kxain¹tãu³, ã³si³tu³kxa² ai³sxã³, a²yu³hẽ³nãu³a¹ a³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷Ain¹ka³tu³, ãh¹ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³te³tã³ ten³yah³lxin¹ji¹? Ya³nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³:

– Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² tøn¹jah¹la² ã³ten³sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹i¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹. Txai²na² so¹lxi³ ten³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, tũ³kã³txai²na² ã³si³tẽ³kxi²sain¹tũ³kã³txai²na², hã¹nxe² ã³txain¹yah³lxi³sã²nhẽ³li¹. ã³wa²to¹tain¹txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹Nxe³ju³ta², ha³la³je¹nai³kxai³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³sxã³ A²wĩ³na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

– Wĩ³nã³. Txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² tũ¹kxi²sa³kxa², yũ²nxa³lho³li¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te²a² ha³tã³nxãn²txi³ tũ¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. A²yo²ha³kxa¹ he¹lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai³ jã¹nxe³sxã³, a²ya³la³tu³ hĩ¹na², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ a²sa³wi³sxa² ka³na³ka³na³te²a² ha³tã³nxãn²txi³, so³ta²to² nũ³kã³txa² ĩ³sa²so¹ain¹ju³ta³la³, yũ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹⁰Yxãn¹ta¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ĩ³lxi³ ã³xa² Si³mãu²ah³lo²su² te²kxai³lu¹, yu³la² kãn²ta³wxi²a² sa²si³sai¹nha²sxã³, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² a²sa³wi³sxa², a²ĩ³lxa² Mau²kah³lo²su² nxe³jah¹la², txa²wã¹wi¹nẽ³tãu³a¹ a²ne³nxẽ³nãu³a¹ ĩ³ne³i²lã³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²yu³lai²na², ũ³si³wi²xi²nhat¹sã²nhẽ³li¹. ã³nhe¹kxain¹txa³hẽ¹li¹. Txa²wĩ³na² ĩ³kwa³na³sain¹jau³xa², ye³khãuh³lxa³ti³sa²ju³ta³nũ³a² ĩ³kwa³na³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹jau³xai²na¹ sa²yo²ã³ti³ten³sa²nxãn³nhai¹. Nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nũ³kã³txai²na² ĩ³sa²so¹sain¹ju³ta³nũ³a², hã¹nxe² ã³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

A³na²sah³la² ĩ³wã³txi³jau³su²

¹²⁻¹⁴Ain¹ka³tu³, Ro³ma²no² nũ³kã³txai²na² a²hxi²kan¹jah³la² ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²so³ta²to³ nũ³kã³txai²na² nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²so³ta²to³ nũ³kã³txa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³ ĩ³sa²so¹sxã³ sa²tai³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, sxi²ha² kãn²thĩ³na² tẽ³sxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² a²ĩ³lxa² Kai³fa²sah³la² a²kũx3ka³nai²na² a²ĩ³lxa² A³na²sah³la² a²sxi²ha² sa²kxai³lu², tẽ³sxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹sax3kũx1, ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³lũx1, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³su² jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ĩ³lxa² Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu¹, e³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta²wi¹na³li¹. Kai³fa²sah³lai²na² wãn³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa², ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³su²

15 Nxe³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ ã³nxai³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² u²lxi³ ã³si³tẽ³kxi², a²sa³wi³sxa² ã³xain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² ã³si³tẽ³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ã³xai²na², wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lĩ²ain¹kxah³lo²su² to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹kxe³su², a²sa³wi³sxa² ã³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² ã³si³tẽ³la³kxi², wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Yxã¹ta¹, Pe²jah³lai²na² ha³lo²a² sxih²yo²a² ã³yo²wa³ti³kxi²sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² ã³xai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lĩ²kxah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxi²ha² a³li³ka³tu³, a²wã¹ta¹ka³lxa² sxih²yo²a² wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa², a³ya³ti²sxã³ i³ye³kxain¹te³na¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹sxã³ tẽ³sxã³ whã¹na¹, sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 ã³wi¹hain¹ka³tu³, wã¹ta¹ka³lxa²na² sxih²yo²a² wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa²na² wã³nxĩn¹te² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
– Wxã¹na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3sxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ki³han³jau³su² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe²nxa³xĩ¹. Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³xĩ¹, txai²li¹. Pe²jah³la² wã³ntxa², ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³hĩ¹na², ha³lo²a² a³lxi³khai³xĩ¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxã³, ha³nxe²a² sa²ya³tain¹tãu³a² i³wa³nẽn³kxi²te³lhxã³ ã³nũ²kxa² yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tho³xa², Pe²jah³lai²na² sxa³yain¹sxã³ i³wa³nẽn³kxi²te³lhxã³ sxa³yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Je³su²jah³la² i³wã³txain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wã³ntxi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– i²sa³wi¹. Wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ha³lo²a² o²la³kxain¹ju³tain²txi³ i³yau¹ũ³hi², wxa²wã³ntxa², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹to³hin¹jau³xain²txi³ i³yau¹ũ³hi² nxe³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wã³ntxi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, e³lẽ³na² yxau³sxã³ i³ye³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³nãu³xain²txi³, kxã³su² yxau³sxã³ i³ye³kxai¹ni², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²khai³xa² yuh³xai²nã¹thĩ³khai³xain²txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ã³nũ²kxa² he¹ain¹tãu³ain²txi³, kxã³su² yxau³sxã³ i³ye³kxai¹ni², ain³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ hã³a² yxau³sxã³ i³ye³kxain¹to³hxain²nxa³tai¹ti²ti¹. 21 Ĩ¹nxe³kxa²ya³ti³ta³, Txai²na² i³wã³txi³san¹ji¹? A²nũ²a² Txa²wã³ntxa² ain³kxi²sain¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹khai³nxĩn¹te²lã¹i¹. Ĩ³wã³txi³txai¹nhẽ³li¹. Tũ¹ka³txai²na² ã³ne³wxe³ain¹te²la¹i¹, Txa²wã³ntxa² i³ye³kxai¹na¹jau³xai²na²su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³ka³tu³ta¹, so³ta²to² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² wxa²ne³su²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxa²ne³su²lain¹sxã³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² hxi²kan¹khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxã¹ta¹, wxã¹lẽ¹. Ĩ³lxa³thi¹nxa³jau³xa² i³ye³kxai¹ni¹lxi¹. Jã¹nxe³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wã³ntxi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– On³sxã³ i³ye³nxa³ke³la³te²kxai³ i³yau¹ũ¹sẽ¹li¹. Yxã¹ta¹, wi¹lĩ³ye³a¹kxai²nã²tu³ ĩ¹nxe³kxa²ya³ti³ta³ wxa²ne³su²lhan¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³ka³tu³, A³na²sah³lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² sa²tai³ki²ti³hi¹tain¹sxã³ i³sa²si¹hã³sxã³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³sa²nũn³jah¹la² sa²kxai³lu², i³sa²si¹hã³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² ã³ta³lo³hêt1sxã³ Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³su²

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, hau³hau³kon³sxã³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², sax3nün³sxã³ wã³nën³kxi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³ta², a²nũ²a²nãu³xa², ha³nxe²a² yo²ki³sa³nãu³a² kwa² yxau³ain¹te²nãu³xa², wãn³txi³kxai³lu¹, ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxãi²na², Je³su²jah³la² sa³wit3su² nũ³nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txa² ki³ha¹ki²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

– Ti³hex1te²txã³i¹. Hai³txi³ Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² te²txa³i¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

26 Ain¹ka³tu³, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xai²na² a²sa³wi³sxa² wãn³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sa³wxe³nai²na² he¹yai¹nĩn¹te³nai¹ti²ti¹. Nxe³tãu³a¹, wxãin²txi³ ã³i², Je³su²jah³lain²txi³ ã³i², nxe³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jau³xai²na² e³jah¹la² a²wã³tã³su² te²a², ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Pe²jah³lai²na² ã³ne³i²lã³kxi²kxah³lo²su² ta¹hxai²hê¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ãh¹ ã³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

– Hai³txi³ txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³i¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ kwên¹ta²kxai³, ka³la³ka³la²a² ã³yai²lxi²ta¹hxai²hê¹la².

Pi³la²jah³la² ã³wã³txi³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² tẽ³sxã³, whãi²na¹ Kai³fa²sah³la² a²sxi²ha² a³li³ain¹ka³tu³, a²nũ²a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ sxi²ha² sa²kxai³lu² ã³tĩ³xain¹ta¹hxai²hê¹la², ã³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, hãi¹nxe³sxã³ sxih²yo²a² ã³yo²wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la². ã³wi¹hai¹nxa³ju³ta²sa¹:

– A²nũ²a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² sxi²ha² ã³wih¹ki³sxa³lho³na¹. ã³wih¹sxã³, Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² ãn³ka³li²wi²kxi²sxã³ he¹yain¹ki³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³hi¹te³kxa²yã³ti³su², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a²yain³txa² hxi²kan¹txi³ ã³yain³ki³sxa³kxa²yã³ti³su², ki³nhã¹. Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ta¹hxai²hê¹la². 29 ã³wi¹hai¹nxa³kxe³tu³, Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³ka³txa² sa²kxai³lu² a²ã³lxa² Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu², wa²li³sxã³ ã³ha¹txain¹sxã³ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ãh¹nxe³ju³ta² on³sxã³ kãi³ai¹nxa³lhai¹li¹, Je³su²jah³lai²na²su¹? Ta¹hxai²hê¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹i¹. Ko³nxe³thin¹sxã³ kãi³to³hxa³ke³la³te²kxai³ ã³yũ³nxa²sĩ¹nhĩ³nxa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Je³su²jah³lai²na², sa²so¹jah³lxi³sxã³ a³li³jah¹lxi³hê¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹ta²na² ã³we¹jah³lxi³sxã³ wã²nxũ¹hãin³nha²sxã³, jah¹lai²na² kãi³kxi¹txain¹yah³lxi³hê¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² ã³ya²lu¹nha¹ju³ta² wain³sĩ¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹sa²sĩ¹nxa³nhai¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² ã³kwa³na³sah¹lxi³nhĩn¹jau³xai²na² a²nũ²a² su²lhã³nha¹ju³ta², hãi¹nxe² ã³sah¹lxi³to³sĩn¹nxãn³ta¹ti²ti¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² so¹lxi³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² hxi²kan¹txi³ su²lhã³ain¹sĩ¹nhĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tu³, ye³jen¹nãu³a¹ Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²te³lhã³ ain¹ta¹hxai²hê¹la².

32 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la², a²kxã³nxa² ha³lo²a² a³la³kxi²ta³lun²kxe³tu³, ã³ye³te³nah¹lxi¹:

– Hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹sxã³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² a²kxã³nxa², ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jau³xai³ jã¹nxe³sxã³ kwên¹ta²na² Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹te³lhã³, ta¹hxai²hê¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²hai²na² ã³wi²xi²ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² i³kaix¹tain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxã²na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³khaix³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu², i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³te²lxi¹. I³ye³kxi²san¹jau³xai²na², wxa²wãn³txi³khai³su² ta³nxa², wa³ka³li³yau³su² ta³nxa², nxe³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– I²sa³wi¹. Txai²li², hai³txi³ Ju³te²an¹jah¹lo²sin²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, ih¹nxe³sxã³ wxa²nũ³ka³txa² kã³yah³lxin¹ju³ta² ã³ne³wxe³hĩ³na¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Yxã¹ta¹, wxa²nũ³ka³txain²txi³, wxa²wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³ta²nãu³xain²txi³ ain¹sxã³, txa²hxi²ka²na² ã³yũ³sy¹nxain¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, ih¹nxe³ju³ta³ on³sxã³ kã³xã³thai¹li¹? Nxa²ha¹nhai¹? Pi³la²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe²nxa³i¹. Txa²ha³lo²a² i³yau¹u³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sxa³i¹. Nxe³na¹ke³la³te²kxai³ txa²sa³wi³ha³li³nãu³xai²na² ã³nhe¹kxain¹ti³hit¹sĩ³na¹i¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²ka² ã³yũ³sain¹kxa²yã³ti³su² nxe³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹, Txai²li¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hxi²kan¹te²lot3sai¹nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxã²na², hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khaix³sin¹tai¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– “Hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khai³sin¹tai¹?” Sa¹lxi¹. Yxã¹ta¹, Txai²na¹xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³jau³tu³ i³yau¹ũ³hain¹si¹ha¹jau³su², yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Jã¹nxe³te³lhã³, txa²hã³ka³na² e¹nãu³a¹ a³li³la¹ha¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³: “A²ya³la³jau³tu³ ten³sa³nha¹.” A²nũ²a² i²li³te²su² nxe³kxai²nãn²tu³, Txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

38-39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– A²ya³la³jau³tu³ a²si³yxau³jau³tu³, ih¹nxe³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² su²lhã³si¹hain¹jau³su² kwa³na³jau³su²

Nxe³jau³xai²na² i³ye³kxi²ta³lun²ka³tu³, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² ko³nxe³ti³ kã³ha²kxai³ su²lhã³si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. Yxã¹ta¹, wxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yãu³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxai¹na¹tũ³ka³txa² yũ²na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², txai²na² sa²kxai³lu² Pas²kwa²nxe³je³na³kxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hĩ¹na² jã¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yã¹jah¹lo²ta³ than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ti³te³la¹ji¹? Je³su²jah³lai²na², Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²si³yxau³ka³khai³xai²na² than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³nxa²lxi³xa³ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, kã³in² i³wxan¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² ten³ti³hex¹sa²sĩ¹nxã³nhai¹. Yxã¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ ten³sa²sĩ¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la² kã³su²lhã³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².

19

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³kwa³na³ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²so¹sxã³ i³ta³lo³wai¹ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wai³lxa² so¹sxã³, wxa²xu³kxain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² a²ne³ka²

ũ³nhe³hēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, wã²la² sau¹saun¹ka³lo³a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³txa² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³hũ³ka³lo³a² ũ³whi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Ain¹ka³tu³, ã³yau³son³kxain¹ka³tu³, ĩ³sa²nēn¹kxi²ki³lxot3sxã³ ĩ³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³ka³txa²3si¹lxi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ye³ka³lxa¹txi³ wxa²ne³su²lain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai²lu¹, a³li³xi²sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ãh¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩ³ne³ka²sah¹lxi³xi¹. Je³su²jah³lai²na² wxa²yen³nãu³a¹ wã²na³ũh¹xi¹nx2ta¹i¹. Jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³i¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la². Wai³lxa³ka³lo³ai²na² ne³hē¹nha²sxã³, wã²la² sau¹saun¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²sxã³, a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Jah¹lai²na² wi¹lĩ²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Yxã¹ta¹, wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³ti³nãu³xain²txi³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xain²txi³, Je³su²jah³lai²na² ĩ²ain¹tãu³ kãin² ĩ³wxan¹te³nah¹lxi¹:

– Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhē³li¹. Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhē³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxãi²na² so¹jah³lxi³sxã³ hi³sa³ka³txa² su²lhã³jah¹lxi³hē¹li¹. Yxã¹ta¹, jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³i¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² e³jau³xa² on³txi³hex1jau³sxa³i¹. “Txai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²tah²sa¹i¹.” Ain¹sĩ¹nha²na²hē³li¹. Nxe³jau³xai²na², on³jau³sa²sĩ¹nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, su²lhã³tain¹sĩ¹na¹ju³ta² wain³sĩ¹na³li¹. Su²lhã³tain¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ha³teh³nxã³nxa² ĩ³kwa³na³sa²sĩ¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ te²yã¹nxe³te²lox3nha²sxã³ ĩ³ye³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, su²lhã³tain¹yah³lxi³hē¹li¹.” Sa²sĩ¹ta¹hxai²hē¹li¹. Jãx1nha¹ju³ta² ten³sa²sĩ¹nha¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, ã²la² kãin² yuh³lxi³ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Ain¹ka³tu³, sxĩ²hai²na² ã³wi²xi²ka³tu³, ĩ³ye³sxã³, Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nũ¹la³ta³ yxau³jah¹lo²sin¹ji¹? Ain¹ta¹, Je³su²jah³lo²kxai³ wãn³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³ ĩ³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². ¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ ĩ³wa²lũ³xi²sa²nxãn³te²la¹xã³? Txai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, su²lhã³nxa²si¹hai¹na¹ju³su² e³a¹kxai²nãn²tu³, su²lhã³nxain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, sa²than²kxi²sa²tã³si¹hai¹na¹ju³su² e³a¹kxai²nãn²tu³, sa²than²kxi²sa²tã³nxain¹tu¹wi¹. Txai²na² hxi²kan¹khaix1te²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³ta²na² ã³ne³wxen¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxet3sã¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nĩ¹ju³ta²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹ta²na² oh³nãu³a¹ yxau³jah¹lu¹ta²na² ũ³hũ¹nxain¹ju³ta²la²na³li¹. Nxe²nxãn³ke³la³te²kxai³, hxi²ka¹nhĩ³nx2nxã³lxi¹. Nxe³ha²kxai³, wi¹kãi³txa²hē³li¹. Nxe²nxãn³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³xã³ta³kxi¹nxa²kxa²yã³ti³su², nxe³nxa²ha¹nha¹. Yxã¹ta¹, Kai³fa²sah³lai²na² wã³nxĩ¹te² si³yxau³kãx3khai³su² jah¹lai²na², wxa²hxi²ka³nãu³a¹ ã³yũ³syã¹nxain¹te¹ni²ti¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sa²yo²ã³sxã³ kãi³sxã³ ã³yũ³syã¹nxain¹te³nai¹ti²ti¹. Ain¹ju³su², ã²la² ko³nxe³khai¹nxe³txi³ kãi³ain¹na³li¹. Jã¹nxain¹ju³su², ain¹na³li¹.

12 Nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²than²kxi²sa²tã³ti³ten³khai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ yxo²sa³te¹txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² sa²than²kxi²sa²tã³sĩn¹txa³hẽ¹la². Sa²than²kxi²sa²tã³in¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³txa²wã¹hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xa² Se²sa³jah¹la², a²ya³lhxa³lxi¹. A²nũ²a² i²lu³te²a² i³ye³kxai²nãn²tu³: “Txai²na² hxi²kan¹txa² si³yxau³kã³khai³sa¹i¹.” A²nxe³jah¹lo²su²kxai²nãn²tu³, Se²sa³jah¹la² i³ko¹xlko¹son²kxi²jah¹lo²su²hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³jah¹lo²su²na³li¹, Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³ha²kxai³, sa²than²kxi²sa²tã³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ya³nxa²sĩ¹na¹i¹. Se²sa³jah¹la² i³xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yan³ti³su², nxa²sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 A²nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² tẽ³sxã³, ha³lo²a²a³li³ka³tu³, tah³lxa³ka³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txa² wãn³txa² a²i³lxa² Ka³ba³ta²ka³txa², ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ka³txai²na², kxãn³su² Pi³la²jah³lai²na² ã³wxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, a²nũ²a² i³lxa³thi¹nxa³te²a², i²li³te²su² te²a², so³ta²to² nũ³ka³txa² ã³yũ³ain¹kxe³nũ³su² te²a², a²ha³lo²a² Pi³la²jah³lai²na² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². “Jah¹lai²na², su²lhã³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Ta³nxa², “Sa²than²kxi²sa²tã³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Ta³nxa², nxe³sxã³ Pi³la²jah³lai²na² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hĩ¹na², jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ha³lo²a² wã²nxũ¹hain³nha²te³lhã³ Pi³la²jah³lai²na² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³hĩ¹na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a³lan²ti³hĩ¹nai³tã² i³yũ¹li²nxa³ta³lxa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³txa² i²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ã³nhũ³ha³lo²sa²tã³sxã³, hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³txa² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³a¹ju³ta³nũ³a²wain³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ti³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Txa²nũ³kã³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³txa² Se²sa³jah¹lo²so¹lxin³sĩn¹na³li¹. ã³xa²yũ³sĩ¹nxa³i¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹ti³hit¹sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² ã³yũ³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹sxã³ tẽ³sxã³ a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

17 Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² sa²ka³la³ki³hẽt¹so¹nha²sxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a²ko³xa² a²i³lxa² Txa²wã¹ne³ka³lo³a²je³na² Ju³te²a² nũ³kã³txa² i³yĩ¹li²jau³xa² Ko²ko³ta³jen³su² nxe³je³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nũ¹ã¹, hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²wi¹nẽ³tãu³a¹ a²nũ²a² ã³xa² ka³na³ka³nat³sxã³ i³hxi²kĩ¹i², a²wã³tãu³a¹ a²nũ²a² ã³xa² ka³na³ka³nat³sxã³ i³hxi²kĩ¹i², nain¹ka³tu³, wi³wi³tot³sxã³ Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹i², nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ju³ta², Pi³la²jah³la² i³kwa³na³sxã³ wãn³txa² i³yĩ¹li²jau³xa² hi³a³ka³lo³a² ã³wha²li¹lhã³ hi³sa³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kã³lo³ka³nãu³a¹ i³yĩ¹ne³hẽ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Û³wha²li¹lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thĩ³na² ton¹jah¹lai²la¹i¹. Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xai²la¹i¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³jau³xai²na², Ju³te²a² nũ³kã³txa² wãn³txain²txi³ ã³wha²li¹li², wãn³txa² yau³xã³xa² la³tĩ²yau³xain²txi³ ã³wha²li¹li², ã³xa² wãn³txa² yau³xã³xa² Kre²ka² nũ³kã³txa² wãn³txain²txi³ ã³wha²li¹li², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³je³na² ha³lo²a² Je³su²jah³la² i³hxi²kī¹la³kxain¹je³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² sxi²ha² kãin²khai¹nxe³thi³na² un²ta³kxi²nxa³jen³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ũ³wha²li¹lain¹jau³xai²na² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²nũ³ka³txa² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 I²ain¹ka³tu³, wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³txa³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, Pi³la²jah³lai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

– Wãn³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na² ũ³sa²ya¹txa²sĩ¹nhē³li¹. Ũ³sa²ya¹tin¹kxai²nãn²tu³, wãn³txa² tah²yau³xa² ũ³wha²li¹txa²sĩ¹nhē³li¹. “Txai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³sa¹i¹. Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² e³ain¹sĩn¹na²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na² so¹lx¹, ũ³wha²li¹lhã³ i³yĩ¹li²nē³hēt¹ja³sain¹sĩ¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxãn¹ta¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

– Wãn³txa² ũ³wha²li¹la¹jau³xai²na², hã¹nxe² yxau³tu¹wi¹. Ũ³sa²ya¹txã³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² i³hxi²kī¹la³kxi²sxã³ ũh³wxe³ta³lu²nain¹ka³tu³, so³ta²to² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nãu³xa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² a²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxãn¹ta¹, a²ha³la³se³nãn¹ta³ka³lo³a² wã³kon³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hã¹nxe³sxã³ wxa²xu³ka³lo³su² ta¹hxai²hē¹la². Ũh³yxã¹ka³lo³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². 24 Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² i³ye³lain¹te³nah¹lx¹:

– Ta³ka²lo¹ai²na² wã²la² wi¹khai¹nx2na³li¹. Sa²ten²txi³te²txai³ya³sah¹lx¹txa³hē¹li¹. Hã¹nxe³sxã³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxã³ wã²nxũ¹hain³nha²kĩ³tu¹wi¹. Ain³nha²kĩ³jah¹lo²nũ³a² ka³na³ka³na³jah¹lo²nũ³a² a²wa³kxãn³yah³lo²nũ³su² tu¹wi¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹sxã³, jã¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nah¹lx¹:

– Txa²wã²la³ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³li², txa²ha³la³se³nãn¹ta³ka³lo³a² sa²kxai³lu² tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxã³ a²wa³kxãn³yah³la² nũ¹hain³nha², sain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jã¹nxe³sxã³ hĩ¹na² so³ta²to² nũ³ka³txai²na² kã³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxãn¹ta¹, hi³sa³ka³txa² a²si³ka³lah³yu³ta² Je³su²jah³la² a²hã³ka³na² sax3nũ², a²hã³ka³na² ha³lĩn³ta³ka³lxa² sax3nũ², Ma³ri²a³ka³lxa² Klo²pah³la² sxe³xa³ka³lxa² sax3nũ², Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² sax3nũ² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ i²sxã³ a²hã³ka³na² i²ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³sxa² a³lx¹khai¹nxe³kxah³lo²su² jah¹la² i²ai¹nha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lx¹:

– Hã³ka² nxe³nx¹, jah¹lai²na² wxa²wēt3sũ³na³li¹. I²txu¹ni¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², a²hã³ka³na², nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nũ²la² ha³na³ka³lx¹ i³ye³te³nah¹lx¹:

– Nxe³txi¹. Ta¹ka³lxai²na² wxa²hã³ka³nu²hũ³na³li¹. I²txa²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa², a²sa³wi³sxai²na², nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹sxã³ kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sxai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² a²hã³ka³nai²na² ã³tē³sxã³ sxi²ha² ã³wih¹sxã³ yxau³sxã³ sa²hau³kot3sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Hĩ¹na², txa²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹xã¹. Nxe³ha²kxai³ a²yo²a² e³te³nah¹lx¹:

– Ya³lxu²sa²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹jau³xau³hxai²tēx¹ jã¹nxe³sxã³, Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ka³tu³ta¹, yain³txa² yau³xa², u²va²yau³xa² khon³sxã³ ka³yha²jau³xa² kwa³ta³lē³na² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lx¹, a²nũ²a² kwa² yxau³te²su² te²a² i³yi²lho¹tũ³xa² sa²so¹sxã³ ka³yha²jau³xai²na² ũ³hũ¹kxa²sai¹sxã³, hi³sa³ka³txa² wa²tã¹tã¹ka³txa²

ũ³ki³wi²kxa²so¹sxã³ tẽ³sxã³ Je³su²jah³la² a²yo²a² ũ³yo²tẽ³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 30 Ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², i³yi²la³kxi² i³na²ta³lun²yain¹te²ka³ka¹:

– Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹i¹. Nxe³ka³tũ³, i³ku³thu²nha²sxã³, a²wi¹tãu³a¹ a³li³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ũ³txi²ta³nã³tau¹tain¹jau³su²

31 Nxe³hĩ¹na², sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ã²la² hxi²kan¹khai¹nxe³te² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² a²sũ²ta³ti³kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²waun³ta³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ka³nxa³ha²txai²na² Sa²ba³to³ nxe³ki³ju³tũ³a² a²hxi²kan¹khai¹nxe³ki³ju³ta³nũ³a² ã³yõn³ki³tu¹wi¹. Kĩ³sa²kxai³, ya³lu²te²nãu³xa² nũ²a² hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ hi³sa³ka³txa² sa²ka²la¹hêt¹sxã³, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² e³lẽ³na² wxe³kxi²nẽ³te³ji¹khi³. Ha³lo²a² yo²ha³kxai²na² ã³kho³kxi²nẽ³kxa²yã³ti³su² nxe³nxa²ha¹nha²khi³. Kĩ³nhai¹. Ain¹jau³su², hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxain¹kxa²yã³ti³su², ã³wxã³sxã³, Pi³la²jah³la² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² i³hxi²kĩ¹la³kã¹in¹kxah³lo²nãu³xa², txa²wã¹su³ya³ta³la³ka³txai²na² whã²na¹ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³ su²lhã³ti³hi¹txa²sxã³ ya²lu²te²nãu³xa²nũ²a² sa²so¹ti³hi¹txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Hai³yo¹. Jã¹nxai¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² i³kwa³na³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² ã³tĩ³xain¹tãu³, a²nũ²a² ã³xa² ha¹lin¹te²nãu³xa² Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹kxah³lo²nãu³xa² yxau³tãu³a¹ ã³nĩ³xain¹tãu³, a²wi¹lhi¹nã¹jah¹lain²txi³ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³ i³ya²lu¹ti², ã³ta³lo³hẽ²ti²jah¹lain²txi³ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³ i³ya²lu¹ti², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² yxau³tãu³a¹ ã³tĩ³xain¹tãu³:

– Ya³lu²ta¹i¹. Ain¹sxã³ i³su³ãu²la³kxã¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 34 Yxã¹ta¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² yu³la² a³lu²ta³wxi²a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lai²na² a²ti²ta³nã³yu³ta²na² ũ³txi²ta³nã³ja³lxu³kxi²sxã³ ũ³tau¹tain¹ka³tũ³, kwẽ¹ta²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ka³ni², i³yau³xa² ha³li³ka³ni² ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² i²sxã³ i³hen³txi³sa²sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³sa²sĩ¹jau³su², i³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩ¹na²hẽ³la². Wãn³txi³tũ³ yxo²i²si¹nx2ti³jau³nũ³su² i³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩ¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na², i³ye³kxi²sa²sĩ¹jah¹lai²na². Wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³jah¹lo²su² sĩ¹na³la².

– Ha³lo²a² wi¹lĩ²sxã³ wãn³txi³tũ³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³sa²sĩ¹na²hẽ³la².

36 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³teh³nxã³nxã¹jau³kxai³lu¹:

– Jah¹la², hai³txi³ txa²wã¹su³a²nãu³xa² su³ka³na³ka³te²su³a² ha³ta³nxã²txi³ i³su³ãu²la³kxai¹nxa³lho³li¹. Nxe³jau³xain²txi³ ha³teh³nxã³nxã¹jau³su² ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³:

37 – ũ³tau¹tain¹kxah³la² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xain²txi³ ha³teh³nxã³nxã¹jau³su² ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, kwẽ¹ta²na² a²ya³la³tũ³ kã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la² tah³lxa³kẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a³thĩ³na² tõn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² a²sa³wit³sxu² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² hã¹sũ³ni²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Pi³la²jah³lai²na² wxã³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la²nũ²a² sa²ka³na³kxi²sah²lxun¹nhai¹. Hã¹nxũ¹sẽ¹li¹. Jo³se²ah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Hã¹nxũ¹nxa²ha¹i¹. Jã¹nxe³sẽ¹li¹. Pi³la²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu², hi³sa³ka³txa² ã³tĩ³sxã³, Je³su²jah³la² nũ²a² sa²ta²la³kxi²sxã³ sa²ka³na³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 39-40 Nxe³ju³ta², Ni³ko³tẽ²yah³lo²su², kxã³nxai³kxai³ Je³su²jah³la² ka³nxah³ta² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kwẽ¹ta²na² ã³wxã³sxã³, hĩ³ne³kxa² wi¹lũ³khai¹nxe³tẽ³kxa² ha³ti²a² kãin²tẽ³na² wxa²ne³ki¹sxã³ ah³sxã³ tẽ³sxã³, Jo³se²ah³la² ã³tĩ³xi²yha¹te²lon³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² nũ²a² sa²so², hĩ³ne³kxai²na² wi¹lũ³tẽ³kxain³txi³ sa²so² ya³sxã³, whã²na¹ wã²la² a³lu²khai¹ka³lo³a² sa²wã³lãu²kxi²ta³lun²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²kxa² yã¹nxe³te³lhxã³ kã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 41 Nxe³ha²kxai³, ha³lo²a² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ko³xa² ya³nũ³ta³ko³xa² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³nãu³a¹, tah³lxẽ¹na² ta²hẽ³na² wa³nũn³tẽn³su² tẽ³na² a²nũ²a² ã³xa² nũ²a² sa²wi¹sxã³ sa²nĩ³kxai¹nxa³tẽ³na² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tẽ³na², Je³su²jah³la²kxai³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

42 — Ka³nxa³ha²txai²na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² wa³kxẽ³non³ki³tu¹wi¹. Tẽ¹nai²na² u²lxa³tẽ³na² sa²wi¹yha³sẽ¹li¹. Ain¹sxã³, Je³su²jah³la² sa²nĩ³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

20

Kwã³kxa²sxa³sxã³yũ³nĩ¹yhe²nxa³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ to³mĩn²ko³ nxe³hĩ¹na² i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² kwã³kxai²na² i²te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ka³tu³ tah³lxa² ha³la³je¹nãu³a³kxai³tã² ã³yxo²tĩ¹a²ne³tĩ¹xa² yũ³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 2 Nxe³ha²kxai³lu¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxu³kxai³lu¹ i²ã³nũ²la² ã³ni³hi² ã³wa²lhxã³ Si³mãu³ Pe²jah³la² i³ha¹txi², a²sa³wi³sxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² i³ha¹txi², nxe³yhain¹ka³tu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tã² o²kxi²sa²tã³kxi²nẽ³lain¹te²nũn³sin²ju²li¹. Ĩ¹nũ¹la³ta³ sa²tã³kxi²nẽ³lain¹te²sin²ta²ku², na¹hẽ²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

3-4 Nũ²la², Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³sxa² ã³xai²na² sa²kxai³lu² ain¹sxã³ aun³ti² ã³ni³hi² kwã³kxa² yxau³tãu³a¹ tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ni³hain¹nũ²la², a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹kxain¹ka³tu³, kwã³kxa² tĩ³xain¹nũ²la², 5 Tah³lxẽ¹nãu³a¹, a²yxo²wẽ³sxã³ ã³si³ka³tã³wxe³ain¹sxã³ ã³ye³ka³tit³sxã³ i²ain¹tãu³, wã²la² wxa²ki³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³a² so¹lxi³ sxa³nih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²ẽ¹nãu³a¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 6-7 Nũ²la², Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³hi²ti² tĩ³yhain¹ka³tu³ ã³wi¹sxĩ²khai¹xinũ²la², wã²la² wxa²ki³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxi³ a²yuh³nãu³a¹ sxa², ya³lu²te²a² ne³ka² wxa²ne³wã³lãu²kxi²nha²ta³ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxi³ a²yuh³nãu³a¹ sxa², nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹sxã³ kwã³kxai²na² tĩ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², tah³lxẽ¹nãu³a¹ ã³wih¹nũn³ka³tu³, ha³lo²a² kwẽ¹ta²na² i²ha²kxai³, Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xi²jau³xa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la².

— Hai³yo¹. Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xin²ju²na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Ain¹ka³tu³ ha¹lin¹jah¹la²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹sxã³, i³ye³kxi²nhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hĩ¹na² so¹lxi³ Sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tẽx1tã² ã³ne³wxe³na¹nhã¹. “Je³su²jah³la² ya³lu²kxan²ti³ ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹na¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1tã², kxã³su² ã³ne³wxe³hxain²nxa³hẽ³na¹. Kwẽ¹ta²na² so¹lxi³ ã³ne³wxe³na¹nhã¹. A²ya³la³tu³ Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xin²ju²na¹. Pe²jah³lain²txi³, a²sa³wi³sxa² ã³xain²txi³ a²ẽ¹nã¹nã¹jau³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sxi²ha² ã³wã³la² wi³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² i²jau³su²

11 Yxān¹ta¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lê²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² nūh¹ tah³lxē¹na² yxo²ka³teh³xa² yxau³sxā³ ĩ³nān³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³nān³ka³tu³, tah³lxā³ka³txa² ē¹nāu³a¹ ā³ye³ka³tit³sxā³ ĩ²tāu³, a²nū²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², wā²la² hān³ta³ka³lo³a² wi²kxi²lā³nha²ya³jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nāu³xa² ĩ²ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³la² nū²a² yxau³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

12 Yxān¹ta¹, ka³na³ye²kxa² si³yo³na¹ yān³tai²na² a²ne³ka³nāu³a¹ a²wa³yā³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³wxe², ha³na³ka³lxi³ a²yu³kxa³nāu³a¹ a²wa³yā³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³xa² ā³wxe² nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². 13 A²nxe³jah¹lo²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³nā³nhīn¹ji¹xī¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³ai³tā² o²kxi²sa²no¹kxi²sain¹te²nūn³sin²ju²li¹. ĩh¹nū¹la³ta³ sa²no¹kxi²sain¹te²sin²ta²ku², ai¹na¹nhai¹. Ko³nxe²n³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Yxān¹ta¹, hī¹na¹ Je³su²jah³la² sax³nūn³sxā³ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nū²la², ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³ta³lun²nū²la², sa²wa³tj³nha²tāu³ Je³su²jah³la² ĩ²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, ā³ye³wxe³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

– Txu¹hāi³. Nxet³sā¹nxi¹. ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nā³kxīn¹ji¹xī¹? ĩh¹te²ta³ ten³sxā³ nā³kīn¹ji¹xī¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxai²na², hai³txi³ Je³su²jah³la² ān³ye³wxe³xi²nxa³kxe³su²:

– Hai³sxa³wē³sa³ko³xai²na² wa³kxēn³yah³lo²sin²tā¹. A²ē¹nāu³a¹ nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxe³su², e³te³nah¹lxi¹:

– Nxet³sā¹lxi¹. O²kxi²sa²no¹kxi²san¹kxai²nān²tu³, a²hxi²kī³lxa² ĩ³yau¹ū³sē¹li¹, sa²no¹in¹ju³ta²su¹. San¹kxai²nān²tu³, ya³lu²te²nū²a² sa²so¹xi²te³lhxā³ nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² e³te³nah¹lxi¹:

– Ma³ri²a³ka³lxāi³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³tj³nha¹xi²tāu³, e³te³nah¹lxi¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³sa²txa³hē¹ni¹. A¹hī¹na² Txa²wī³na² yxau³tāu³u¹tai²na² ka³la³xi²sxā³ ā³wxe³ta³lun²nxa³xi¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³sa²txa³hē¹ni¹. Ye¹nxa²ha¹xī¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³txu¹ni¹. Nīn¹kxai²nān²tu³, txa²wā³tā³nāu³xa² a³ya³txi²sxā³ ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. ĩ³ye³kxi¹nīn¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² wān³txa², nxe³te³nah¹lxi¹: ‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxā³, Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxi³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wī³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wī³nu²su² ha²kxai³, Txa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³, Wxa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² yxau³tāu³a¹ ĩ³na¹tu¹wi¹. ” Nxe³na¹jau³xai²na² txa²wā³tā³nāu³xa² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lê²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ā³nxī³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² ĩ³ha¹txi²sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ĩ²a¹li¹. ĩ³ye³kxi²sain¹na²li¹. Sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxā³ Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tū¹xī¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wī³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wī³nu²su² ha²kxai³, Txa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ Wxa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yxau³tāu³a¹ ĩ³na¹tū¹xī¹. Nxe³na¹jau³xai²na², txa²wā³tā³xai³tā² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. ” Je³su²jah³la² sain¹na²li¹. Ma³ri²a³ Ma³ta³lê²na³ka³lxai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³su²jah³la² ĩ²ain¹jau³su²

19 Nxe³hī¹na¹, to³mīn²ko³ nxe³ju³ton³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³kxa² ka³nxah³ti³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³ka³txa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² sxih²yxo²ai²na² yxo²wī¹la³kxi²nha²ka³tu³, ā³yān³nū²ti²sxā³ yxau³ain¹nxa²ha¹te¹,

Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yx²o²a² yxo²wi¹la³kxi²nha²kxan²ti³ ã³wi¹hũ³ain¹ka³tũ³, kax3nũ³kax3nũ³no³tẽ³na¹ sax3nũn³sxã³ ã³wxe³yain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ã³nhã²no³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Yain¹ka³tũ³, a²hxi²kain²txi³ whã²na¹ i³yau¹ũ³nha², a²ta³nã³tĩ³nhãin²txi³ i³yau¹ũ³nha², nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yain¹te³na¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² A²hxi²kan¹jah³la² i²ain¹te³na¹ wi¹lxon³kxi²khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ãh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– ã³nhã²no³jah¹lxi³hẽ¹li¹. i³sa²si¹hã³nx2ta¹i¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²kxa² yã¹nxe³nx2ta¹i¹. Yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Ain¹ka³tũ³, i³ye³i³ti³hã¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwai³wi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su² i³ka²la¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, ã³nxũ²kwai³wi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, a²nxũ²kwai³wxe³nx2ti³jah³lo²nũ³ã² i³wet1sa²so¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 23 Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tũ³, i³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³: “Hã³xã¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²kõ³nxe³ti³ kã³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²na³li¹.” Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã²la² wxa²wa²su¹tain¹na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² i²li³te²su² te²ã²xã²n²tũ³, i³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³: “Hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²kõ³nxe³ti³ kã³in¹ju³ta³la³ wxa²wa²su¹txa²nxa³i¹.” Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, a²kõ³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² To³me²ah³la² nxe³nyha¹jau³su²

24 Yxã¹ta¹, nxe³hĩ¹na¹ Je³su²jah³la² ã³yã³te²tain¹sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³yã³te²tai¹nhĩ¹na¹, a²sa³wi³sxa² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²nxe³jah¹la², a²i³lxa² To³me²ah³lo²su² a²i³lxi³ ã³xa² hau³hau³kon³sxã³ tõn²txi³jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su² tũ³ka³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³, hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³te²a² so¹lxi³ he¹yai¹nxa³sxã³ Je³su²jah³la² i²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 25 Nxe³kxan¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wã³kon³tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu², To³me²ah³lai²na² a³ya³ti²sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² i²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Ain¹ta¹:

– Yxo²i²nx2ti³nxa³lho³li¹. A²hxi²ka² whã²na¹ ã³hxi²kĩ¹la³kxain¹jẽ³na¹ i²i², txa²hxi²ka³wẽ³ha³lxa² wxa²hxi²kõ¹li², a²ta³nã³tĩ³nha² ã³txi²tau¹tain¹je³na² wxa²txi²xõ¹i² nxe²nxa³ta³lxa¹ yxo²i²nxa³lho³li¹. To³me²ah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³ha²kxai³lu¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ a³lan²nũn³tãu³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²nãu³ai²na² ãh¹ he¹ye²yhai¹nha²kxai³, To³me²ah³lai²na² sa²kxai³lu² he¹yain¹nũ³nha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² sxih²yx²o²ai²na² yxo²wi¹la³kxi²nha²kxan²ti³ Je³su²jah³la² ã³yã³te²txi²xain¹ka³tũ³ yxau³yai¹nha²kxai³, i³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

– ã³nhã²no³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³ye³sxã³ To³me²ah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– To³me²ah³lãĩ³, wxa²hxi²ka³wẽ³ha³lxa²na² wxa²hxi²kõ¹saĩn³sa¹nha²kxai³, txa²hxi²kai²na² whã²na¹ i²sa¹nha²kxai³, ã³nxũ²sin²sxã³ wxa²hxi²ka² txa²ta³nã³tĩ³nhain²txi³ wxa²txi²xõ¹saĩn³sa¹nha²kxai³, nxe³sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tũ³, wã³txi³sa²txa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³ yxo²i²sẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Ain¹ka³tũ³, To³me²ah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Txa²sũ³na² Si³yxau³ka³tãĩ³. Ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, To³me²ah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxãi²na², To³me²ah³la² i³nxa² kwên¹tai²na² so¹lxi³ sa²yo²wet1sã¹lxi¹. Kwên¹tai²na² wxa²ye³na² i²sa¹lxi¹. Nxe³san¹jau³su², sa²yo²wet1sa¹lxi¹. Sa¹nha²kxai³ ka³li³hi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹, yãn³txai²na² a²nũ²a² ã³lxi³te²su² te²a² i²la³kxi² txa²ye³na² ye³i²lxi² sai¹nxa³kxan²ti³ sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nã²tu³, a²nxe³te²su² te²a² ã²la² wi¹lxon³kxi²sxã³ ka³lih³khai¹xain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa²yo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³su²

³⁰ Hĩ¹na² txa²wãn³txa² ta³lu²na¹wa². Ha³lo²a² Je³su²jah³la² kãi³ain¹ju³ta² ã³wha²li¹ta³lu²na¹wa². Yxãn¹ta¹, a²yen³kxi³ ã³xa² nũ³kxũn³te² ã³xa² ka³lxa¹te²a² kãi³ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²su² te²a² txã¹nxai²na² ã³wha²li¹nxa³hẽ³la².

³¹ Yxãn¹ta¹, jau¹xai²na² so¹lxi³ ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hẽ³la². A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hẽ³la². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²tah²hah³lo²su² na³na¹. Nxe³jau³xai²na², sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su² nxe³ya³nx2ta¹hẽ³la². Sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wa². Jã¹nxe³te³lhã³ya³nx2ta¹wa².

21

A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²Je³su²jah³la²ã³yãn³te²ti²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a³ya³txi²xain¹sxã³ ãh¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³yãn³te²txi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ye³na² Ti³be³ri²a³je³na² a²yo²ka³teh³nãu³a¹ ãh¹ ã³yãn³te²txi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

² Nxe³te³nah¹lxi¹, Si³mãu² Pe²jah³la² nxe³ha²kxai³, To³me²ah³la² hau³hau³kon³sxã³ ton¹jah¹la² nxe³ha²kxai³, Na³ta³na³e²lah³la² Ka²na³thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xa² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² ton¹jah¹la² nxe³ha²kxai³, Se³be³te²ah³la² a²tah²nãu³xa² ha¹lin¹ya³te²nãu³xa² nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³ ã³su² nũn³te²a² ha¹lin¹yah³nũn³te²a² nxe³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³ Nxe³sxã³ Si³mãu² Pe²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Aĩ³na² ã³na¹a¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa²nũn³sĩn¹nhai¹. ã³si³tẽ³la³kxi¹nxa²nha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² kãin²ta³ka³lo³a² kan³sxã³ ã³wi¹hain¹ka³tu³, aĩ³na² o²la³kxa¹ a³la²nain¹ta¹, hai³txi³ ka³na³ki² te²he³la³ko³ sai¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, ãh¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ u³je³na³kxa² jũ¹nxe² ã³nhe³sai¹xi²nh²ti³kxai³lu¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³ye³nai²na² a²yo²ka³teh³nãu³a¹ yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁵ Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² i³kaix1sa²tã³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²ya³lxa³nãu³xãi³. Aĩ³na² sai¹yah¹lxin¹ta¹nxe³lhe¹? Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹:

— Sa²to³kxi²txi³he¹nxe³sĩn¹nxa³nha²we¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wi¹nx2ti³tãu³a¹ sa³we³la³ka³lo³ta²li² ã³na¹jxah¹lxu¹le¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²wi¹tãu³a¹ ã³na¹ai¹nha²kxai³, aĩ³na² ka³lxa¹khaix1sxã³ ã³ne³kih¹sxã³ ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa³txe¹khai¹nxe³yai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²sai¹sxã³ ka²no¹a²ka³lo³a² a²ye³ẽ¹nãu³a¹ so¹sxã³ ã³whi¹so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ² so¹lxi³ nha²kxai³, wã²la² ha³la³sẽn³nãn¹ta³ka³lo³a²

so¹lxi³ ũ³ha³la³wi²kxi²nha²ka³tu³, ka²no¹a² a³li²sin³sxã³ wa²li³sxã³, ã³yau³xa²ã³sa²yu³kũ³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² ã³tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ye³na²u²lxa³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²wã³kon³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka²no¹a²yxau³sxã³ ha³lo²a² ai³yau³son³ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Ai¹nha²kxai³, sa³we³la³ka³lo³a² ai³na²ne³ki¹ta³ka³lo³a², ka²no¹a² sa²si³tai³kũ¹nha²sxã³ sa²sĩ³nxe² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² yxo²hã³na³tõ³nha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³tain¹ka³tu³, ha³nxe²a² i³tho³xa² ã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tho³xa² a²ne³ka³nah²nãu³a¹ ai³na² yxau², yain³txi³nũ³xa² yxau², nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:
 – Ai³na² sa²sai¹yah³lxin¹kxe³su² te²a² kwa² ha³ya³kxa² ha¹li¹ so¹sxã³ ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Ain¹ka³tu³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka²no¹ai²na² wxa²kan³si²sxã³ ã³wih¹sxã³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² sa²ha³lo²sa²ta³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na²ne³ki³khaix¹ne³ka³lo³a² nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, ai³na² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² 153 nxe³tũ³ka³txa² nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, hai³txi³ a²ka³lo³ai²na² sa²ten²txi³sxã³ã³kho³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxã³sxã³ ã³yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²hã¹nxe³sxã³ kõ³to³nxe² yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³:

– Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹xã¹. Nxe³jau³xai²na², a²ẽ¹nãu³a¹ ã³ye³kxi²nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxi²kan¹txi³ e³lẽ³na² ã³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Wxã¹na², yã¹jah¹lo²ta³nhĩ¹te²sin²tã³? Nxe³ain¹jau³nũ³xai²na², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na², Je³su²jah³lai²na² ã³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²ã³tĩ³xain¹sxã³, a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sxã³ ũ³hũ¹ai¹ni², ai³nai²na² sa²so¹sxã³ ũ³hũ¹ai¹ni², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nain¹ju³ta², Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²ã³yã³te²txi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nain¹sxã³, Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²hĩ¹nã¹te²tu³, ã³yã³ta³lo³hẽ²ti¹xi²nũ³sxã³, a²sa³wi³ha³lxa² ã³yã³te²txi¹xi²ju³ta², ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Pe²jah³la² nxe³nha²jau³su²

15 ã³yain³ta³lun²nũ²la², Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Si³mãu² Pe²jah³la² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Si³mãu²ah³lã³. Jo³ãu²ah³la² ta²hã³. Nxet3sã¹lxi¹. A²ya³la³tu³ a³li²khaix¹san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Txa²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³tũ³ka³txai²na² a³li²sain¹ju³ta²ã³sen³sai¹khai¹xain¹sxã³ a³li²khaix¹sa²tu³nxã¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹nhai¹. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² a³la³kxi²sxã³wi¹kõ³nhã¹lxi¹. Pe²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txa²te³nah¹lxi¹:

– Hã³xã¹. Txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te²wa³kxẽ³yah³la² a²ka³yxuh³xa² wẽ³ha³lxa² ã³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe² txa²nũ³ka³txa² wãn³txa²wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ka³tu³ta¹. ã³ta³lo³hẽ¹tsxã³ Je³su²jah³la² ã³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– Si³mãu²ah³lã³, Jo³ãu²ah³la² ta²hã³. A³li²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Ta¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹nhai¹. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹kõ³nhã¹lxi¹. Pe²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³la² wãn³txa² te³nah¹lxi¹:

– Txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te²wa³kxẽ³yah³la² a²o³ve²a² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³ka³tu³ta¹, ã³ye³ã³ta³lo³hẽ²ti²nũ³jau³xa² Je³su²jah³la² ã³ye³te³nah¹lxi¹:

— Si³mãu²ah³lã³. Jo³ãu²ah³la² ta²hã³. Ā³ya³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², Pe²jah³lai²na² a²ē¹nãu³a² au³txi³ ĩ³ãin²txi³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ãin²txi³te³nah¹lxi¹:

— “A²ya³la³tu³ ā³ya³lxi²san¹ji¹wi¹?” Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² e³kxi²sa³na²na¹. Na¹ha²kxai³, ãin²ti³sa³nhã¹. Pe²jah³la² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²te²si¹lxi¹. Jã¹nxe³te²sin¹jau³su², ā³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nha² a³la³kxi¹lxi¹. Pe²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxên³yah³la² a²o³ve²a² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut³sũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhē³li¹. 18 Jã¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa³nxe³la³ku³nĩ¹nhĩn¹nai³tã² sa²si³i¹nha²ta³ka³lo³a² ũ³si³wi²kxi²nha²sxã³ ha³lo²a² a²te³nĩn¹ko³xa² ā³nxai³to³hxai¹nhē³li¹. Yxãn¹ta¹, yxan¹nãu³a¹: “Yah³lon¹sa³nhã¹.” Nĩn¹tãu³ãn¹tu³ ĩ³nũ³hai¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³ a²nũ²a² ā³su² te²su² te²a² kan²txi³ sa²tai³ta³lxi³kxi¹nxa²ka³tu³, ha³lo²a² ai³ti³ten³ti³he¹nxe²nxãn³tãu³nũ³ã¹ ā³te³nxa²sxã³ ā³nxai³nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

19 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²yan¹nãu³a¹ Pe²jah³la² ĩ³nxai²na² a²ya²lun¹ju³ta³nũ³a², hĩ¹na² ka³ten³su² yxau¹nhĩ¹na² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹i¹. A²nũ²a² ā³su² te²su² te²a² ĩ³nũ³hai¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³ ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi¹nxa²ka³tu³, su²lhã³nxain¹tu¹wi¹. Su²lhã³nxain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txai²na² a²si³yxau³tãu³a¹, ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³, ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³si³tē³la³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ā³xa² nxe³nha²jau³su²

20 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lain²txi³ ā³nxai³li², Pe²jah³lain²txi³ ãn³si³tē³la³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³ti³nha²sxã³ ĩ²tãu³, a²sa³wi³sxa² ā³xa² Je³su²jah³la² a³lxi²khaix¹kxah³lo²su² jah¹la³, ā³si³tē³la³kxain¹ju³ta² ĩ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu², kxã³nhi¹nai³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³na² ā³wxe³sxã³ ĩ³yai³nain¹ti³wã³kxai²kxai³, Je³su²jah³la² a²wi³lẽ³nãu³a¹ sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³na² ā³wxe³sxã³ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ĩh¹nxe³te²khai³xan²tu³ ĩ³ko¹xko¹son²kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹? Kxã³nhi¹nai³kxai³, ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² a²sa³wi³sxa² kwên¹ta²na² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Ain¹te³na¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu², Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Jah¹lai²na² yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² yxau²xai³tãu³a¹ ĩh¹nxe² sa²ko¹tai¹nhĩ³te²la¹ku¹, ka³ten³su² yxau²sa²tē³ai¹nhĩ³te²la¹ku², ai¹na¹nha¹. ĩ³ye³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet³sã¹lxi¹. Jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tu³: “Yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ĩ³xi²na¹tãu³nũ³ã¹ wxãi²na² ka³ten³su² yxau³sxã³ wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹jau³su², Je³su²jah³lo²na¹xai²na² jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, nxe² a²hxi²kĩ³lxi³su² kxai²nãn²tu³, jah¹lai²na² a²hxi²kĩ³lxi³khai³su² hĩ³nx²na³li¹. Hai³txi³ Pe²jah³lo² ĩ³nxai²na² wxa²hxi²kĩ³lxi³syu¹nx²na³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 A²nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² Je³su²jah³la² ãn³si³tē³la³kxi²tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi² sa²nẽ³sai¹yhu¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³sxai²na²

ya³lu²ai¹nx³tho³li¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹, tũ¹ka³txai²na² ha³lo²a² a³la³kxi²nxa³kxe³tũ³, wain³txi³ĩ³ye³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yãn³ta²na², Je³su²jah³la² e³jau³xa²:

– Jah¹lai²na² ya³lu²ai¹nx³tho³li¹. Nxe³jau³xa² hai³txi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² e³jau³xa²sa¹:

– Jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tũ³: “Txa² ĩ³xi²na¹tãu³nũ³ã¹, wxã²na² ka³tẽ³su² yxau³sxã³ wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹kxai²nãn²tũ³, nxe² a²hxi²kĩ³lxi³su² kxai²nãn²tũ³, jah¹la² a²hxi²kĩ³lxi³khai³su² hĩ³nx²na³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

²⁴ A²nxe³te²a² a²sa³wi³sxai²na², Je³su²jah³la² a³lxi²khai³x1kxah³lo²su² jah¹lai²na², a²hxi²kĩ³lxa² ĩ³yau¹ũ³hi², wãn³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³ha²li¹la³kxi² sa²sĩ¹na²hē³la². Wãn³txi³tũ³ e³jah¹lo²su² sĩ¹na³la².

A²ne³ki³san¹jau³su²

²⁵ Jã¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² yu³tã³lxi³, Je³su²jah³la² ka³lxa¹txi³ kã³sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ũ³wha²li¹ ũ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³ki³sxa³wa².

– Ũ³wha²li¹ta³lu²na¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tũ³, a²ha³teh³nxã³nxa² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²nãn¹txã³nxai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹ãn³yxo²ka³tũ³kxi²sa²so² wxa²nã¹la³kxi²nũ² nxe³ki³kxai²nãn²tũ³, ha³teh³nxã³nxai²na² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² kã³ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² ha³kxa¹ ũ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³ki³sxa³wa². Ta³lu²na¹wa².

Atos

1-2 Te³o²fah³lāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² ũ³wha²li¹lū³nxa²ha¹tu¹wa². Kxā³nxai³tā¹jau³la³ Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² i³ye³kxi² i³yau¹ū³sain¹jau³xai³tā² i³ye³kxi² nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² txon¹sxā³ wi¹lo²la³kxi² ā³si³wxe³ka³tu³ oh³xa² wxa²ka³la³xi²nxe³hī¹nai³tā¹jau³la³ ũ³wha²li¹lū³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ wxa²ka³la³xi²nxa³ta³lxa¹ tū¹ka³txai²na² i³sa²si¹hā³ū¹hain¹tū³ka³txai³tā² wā²nxa³kxa² so¹ain¹tū³ka³txa² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² i³yau¹ū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Jā¹nxe³kxan²ta² khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²nū²la² a³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² a³lan²tāu³ai³tā² wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ju³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³tā² a²ya³la³tu³jai¹nha²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³su² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxain¹kxa²yu³su² ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la² kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ ha³lo³kxi² yxaut³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Txa²wi³na² wān³txai³tā² i³ye³kxū¹nx2ti³jau³xai³tā² wah³nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ju³ta² i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. 5 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² i³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹ta²sai¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³xa²nāu³a² a²wā³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxi²nhyain¹tāu³u¹tai²nān²tu³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹nai²nān²tu³ a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² nū³ka³txi³nāu³xa² ā³wa²sut¹sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta³nū³su² I³sa³e² nū³ka³txa² i³nū³kxū³non³nē³lhīn¹ju³ta³nū³su² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²ju³ta² sa²so¹kxi²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wi³na² e³kxi²nha²jau³nū³su² ko³nyhah¹lxa³lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wi³na² so¹lxi³ e³kxi²nha²jau³su² na³li¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² wxa²ka³nxi²sxā³ a²nxū²kwai³wih¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³nx2ti³hī¹nai²na² i³hxi²ka¹txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhu¹sih¹nx2ta¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² sa²si¹hā³i² Ju³te²a²ko³xa² sa²si¹hā³i² Sa³ma²ri²a²ko³xa² sa²si¹hā³i² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxan¹ko³su² kxan²ti³ sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe² i³ye³ta³lun²nū²la² i²sa²tē³kxain¹tāu³a² wxa²ka³la³xi²ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ oh³sī³na² ā³tī¹kxi²sa²so¹ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 10 Ain¹ti³xa² sa²kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ u²lā³na³ki²la² so¹sxā³ ũ³h³wxe³ā³1txa² ai³lyain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² wā²la² hā³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha² yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³jah¹lo²nāu³xa² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Ka³li³le²a² in³txi³nāu³syah¹lxi³nhi¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ o³sī³na² ten³sa²tā³ah³lxin¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² kwēn¹tai²na¹ ka³la³xi²jah¹lain²txi³ wxa²ka³nxi³xi²tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ ka³la³xi²kxa² yā¹nxe² ka³nxī³xi²tu¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ti²ah³la² i²sxā³ i³so¹ain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³lu² wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² wxa²ka³nxi²nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tīh³na²

ũ²ki³lõ²me³tro³ nxe² kũ³we²ki²la² yan¹yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 13 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha²oh³xan¹ko³xan¹thĩ³nũ³a² ã³wi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txai²na² ĩ³lih¹jau³xa²sa¹, Pe²jah³lo²su² ha²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Ān³tre²ah³lo²su² ha²kxai³ Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³ To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Ma³te²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² Au³fe²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Si³mãu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² se³lo²ti³nũ³kã³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² a²ha³lo²ko³khai³xa² a³lxi²khaix¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² Ti³a²kah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hẽ¹la². Tũ³ka³txai²li² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 A²nxe³te²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³yã³nũ²kxain¹nũ²la² a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² wxã³ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Je³su²jah³la² a²hã³ka³nũ²su² wxã² Je³su²jah³la² a²lon³ti³tãu³su² wxã²txu¹ti³nãu³xa² ka³lxa¹txi³ wxã² nxain¹sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³kã³txai²na² ka³lxa¹te²a² 120 nxe² ka³lxa¹tũ³kã³txa² ã³nũ²kxain¹tĩ³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ĩ³sa²yxau³sxã³ ĩ³ye³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16-19 ĩ³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã³tã³nãu³xãi³. Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai¹tã² txa²wã¹nũ³kã³txi³su² tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² ĩ³kaix¹so¹nũn³jah¹lai²li² kuh³lxa³thin¹tũ³kã³txa² ne³ka³ta² wxã³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² sa²so¹sxã³ tũ³kxi²te³lhxã³ wã²nã³ũ¹nyhain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³ai²na² ũ³yho³hi²nyhain¹ki³ai²na² tẽ³sxã³ ha³lo²a² so¹kxi²ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ha³lo²a² so¹kxain¹ko³xai²na² ã³ya³hi²sxã³ ã³ti³ha³lã³kxi²sxã³ ã³ya²lu¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹jau³su² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³tũ³kã³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Ko¹xai²na² A³keu²ta³ma²su¹. Nx²na³li¹. A²ĩ³lxa²su¹. Nxe³jau³xai²li² a²si³yxau³tãu³khai³xa² a²ti³ha²yau³xa² so¹kxi²ko³xai²la¹wi¹. Ain¹ta¹ti²tu³wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² hi²sen³su² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²nxũ²kwai³wih¹sxã³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ju³ta²sah³la² ya³lu²ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

20 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹ sau²mo³jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Sxi²hai²li² a²nũ²la³ ye³yũ²nxa³wi¹. Yxau³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.”

Ta¹hxai²hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³:

“A²wa³ka³li³yu³ta² sa²wẽ³not³txai¹nhẽ³li¹.”

Ta¹hxai²hẽ¹li¹.

21-22 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² ã³ten³sxã³ sa²so¹a³sah¹lxi³wxi¹. Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta² wãn³txai²li² ĩ³hen³ja³nhẽ³lain¹te²nũ³a² so¹lxi³ ã³si³tẽ³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lai²na²su² kxã³nxã¹si³tẽ³kxi²nẽ³jah¹lo²nũ³su² te²a² so¹lxi³ ã³ten³nẽ³nhai¹. A²nxe³jah¹la² a²wi¹lhĩ¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ti³yu¹ta²na² ĩ²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta²na² ĩ²ha²kxai³ ĩ³ka³lã³xi²ju³ta² ĩ²ha²kxai³ nxe³hxai²jah¹lai¹tã² so¹lxi³ ã³ten³sxã³ sa²so¹a³sah¹lxi³wxi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² ha¹li¹ ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³se² Bar³sa³ba²sah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² Jus²tu³jah¹lo²su¹ ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Ma³ti²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 24-25 Ain¹nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² nxe³txi¹. Wxãi²na² so¹lxi³ a²nũ²a² a²ẽ¹nãu³ai²nãn¹jau³xa² a²hoh³lxi³si¹lxi¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³lai¹tã² sa²wẽ³not³jah¹lo²nu³su² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³ta²sah³lai¹tã² ha³lo²a² ko³ko³ta²ko³xa² sa²wẽ³xain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³

a²wē³not3jah¹la²nū³a² in³txa² ha¹lin¹jah¹la² i²sxā³ wxa²hait1son¹jau³nū³a² i³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe²e³kxi²ta³lu²nain¹nū²la² txah³lxa³ki³a² ā³na¹sxā³ a²i³lxa² sa²so¹xai¹nha²kxai³ Ma³ti²ah³la² a²i³lxa² i³hait1so¹ha²kxai³ ā³wē³non³ta¹hxai²hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ i³kaix1so¹te² nū³ka³txa² nxe² i³yī¹li²nyhai¹nha²kxai³ nxe³tū³ka³txai²na² ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

2

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wxā³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² ā³yā³nū²kxain¹sxā³ yai³nai¹nhī¹nu¹ta²na² Pēn³ta³kos²ta²ti³xa² nxe³hī¹nu¹ta²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tū³ka³txu¹ta²kxai³lu² sxi²hē¹na² ā³nūn¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Ā³nūn¹txai¹nhī¹nu¹ta²na² o³sī³na² it3ti³hū³nxe² kāin² nxon³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ka³tū³ ha³nxe²a² tho³hū³nxe² wxa²kan³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³wxe²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Yain¹tāu³ān²tū³ti¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹ha²kxai³ wān³txai²li² a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² wān³txa² yau³ā³lxi³txi³ i³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la², Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³nhi²ka¹jah³lxi³ha²kxai³la².

5 Nxain¹ti³kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³nu¹ta²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² ha³lo²a² u²lxi³ yxau³ain¹nūn³tū³ka³txa² nxe³sxā³ wxā³ai¹nha²kxai³ ain³kxi²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² sa²kxai³ sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² jau¹xai²li² ain³kxi²xai³nyhai¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³no²lai¹nha²kxai³ ā³yā³ki³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

7 Ain¹sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
– ĩh¹nxe³te²la¹ku¹. Ju¹ta²li² hai³txi³ i²ki³sxa³ta¹ti²tu³wi¹. Tū¹ka³txai²li² Ka³li³le²a² nū³ka³txi³su² yex1txain¹nīn²ta¹.

8 Nxain¹kxan²ti³ txa²wān³txi³khai³xa² ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³yex1txai¹nīn²ta¹.

9 Hī¹nān²tū³ txa²wā¹nū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sī¹na¹wi¹. Par²ti³a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Me²ta² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ E³la² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Me³so³po³tā²mi²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Ka³pa³to²si² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Pōn²to² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³

10 Fri²ji²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Pān³fi²li²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ E³ji²ta² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Li²bi³a³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³re²na² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Ro²ma²thi³nai²nān¹te² Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ a²nū²a² ā³lxi²nūn³te²a² yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³txa² sa²yo²we¹te²su² ha²kxai³

11 nxain¹kxa²yu³su² Kre²ta² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A³ra²bi²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wān³txa² ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³ki³kxan²ti³ txa²wā¹wān³txi³khai³xa² ain³kxi²nha²xai³ki³tā³li¹. Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix1nxe³jau³su² nū³kxūn³khaix1nxe³jau³su² ain³kxi²nha²xai³ki³tā³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ āh¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
– ĩh¹nxe³kxa²ya³ti³ta³ nxain¹te²la¹ku², nxain¹ki³nhai¹. Nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

13 Ā³sa²nūn³te²a² wān³txi³kxai³lu¹:
– Tū¹ka³txai²li² vīn²yau³xa² i³na²sxā³ we¹nai¹nīn²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² wān³txa² i³wa²lū³xi²jau³su²

14 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txai²li² i³sa²yxau³ain¹nū²la² Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² yxo²kāin²i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
– Nxe³jah³lxi³wxe¹. i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹we¹. Txa²ka³lxa¹txi³sah¹lxi¹lxe¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹le¹.

15 In³txi³nāu³xai²li² hai³txi³ vīn²yau³xa² i³na²sxā³ we¹nain¹sī¹nxa³we¹. Wā²ki³ka³la³hī¹na² we¹nain¹te²sxa³yu²hē³le¹. 16 Yxān¹ta¹ Jo³e²lah³lu¹ta²na² i³ye³kxain¹jau³xu¹ta²na² te²yā¹nx2na³le¹.

17 Nxe³jau³xa²sa¹:
– ĩh¹nxe³te²la¹ku¹. Ju¹ta²li² hai³txi³ i²ki³sxa³ta¹ti²tu³wi¹. Tū¹ka³txai²li² Ka³li³le²a² nū³ka³txi³su² yex1txain¹nīn²ta¹.

“Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ne³ki³so³nxa³ta³lxa¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²yāu³ka³txa² ū³hū²xai³ai¹na¹tu¹wi¹. Wxa²wē³ha³lxa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tu¹wi¹. In³txa² sa³nxe³la³kxi³nāu³xai²na² hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta² ī²ain¹tu¹wi¹. Wxa²yah³la³nāu³xain²txi³ kāin² hxi²sxā³nho³tain¹tu¹wi¹.

18 Nxi¹nhī¹na¹ txa²sa³wi³ha³lxa² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² nxain¹sxā³ a²yxō²ha³kxa¹ Txa²yāu³ka³txa² a²nxū²kwai³wi¹hai¹nha²kxai³ txa²wān³txa² ī³hen³txi³nyhain¹tu¹wi¹.

19 Nxe³na¹ha²kxai³ oh³sī³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi² yuh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³i² nxe³na¹tu¹wi¹. A²ti³ha²yau³xa² yū³ha²kxai³ ha³nxe²a² yū³ha²kxai³ ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² yū³ha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.

20 Jā¹nxe³tāu³a² u³je³na³kai²li² ka³nxah¹ha²kxai³ i³lxai²li² ki³he³hen³ka²to³nha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. Nxe³sān²kxa²yu³su² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³la² wxā³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³sxā³ wxi²kan¹sxā³ a²nū²a²nāu³xa² kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹kxa² yā¹nxe² ū³yho³hxain¹tu¹wi¹.

21 A²nxe³hī¹na² a²nū²ai²na² ī²li³te²lxi³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ī³hen³txain¹kxai²nān²tu³ nxe³te²na² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ne³wā²na³ain¹sxā³ wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² nxe³sain¹na²hē³li¹.” Jo³e³lah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

22 Nxe³ain¹jau³su² ne³kxa²kxi¹jah³lxi³hē³le¹. I³sa³e² nū³ka³txi³syah¹lxi¹lxe¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thī³na² yxaut3jah¹la² sa²kxai³lu² nū³kxūn³khaix1nxe³sxā³ sa²si¹hā³na²hē³le¹. Nxe³ju³ta²li² ī²kī³ta¹ti²tu³wi¹.

Kāin² ī³wā³nxīn¹ju³ta² ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ on²tain¹kxe³su² ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ nxe³nē³lain¹ta¹ti²tu³we¹, Txa²wā¹sū³na²su¹. 23 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lain²txi³ ī³sa²so¹si¹yah³lxin¹ka³tu³ ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² hxi²ki³kxai³lu² hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ya²lu¹tain¹jau³nū³su² kwa³na³ain¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³we¹. Nxe³ju³ta²na² whāi²na¹ a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² e³hau³ko³nha²ta¹hxai²hē³le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² wxa²nū³ka³txa² su²lhā³ain¹jau³nū³su² kwa³na³yah³lxin¹ta¹ti²tu³we¹.

24 Yxān¹ta¹ ya³lu²sa³tī¹ju³ta³la³ nū³kxūn³txi³ ā³sen³sai¹ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ya³lu²sa³tī¹ta¹hxai²nxa³hē³le¹. Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē³le¹. 25 Nxe³ju³kxai³lu² kxā³nxi¹nu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē³le¹. Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ī²ai¹nhxai²na¹hē³li¹. Txa²wi¹lha²tāu³a² yxau³hxai²na²hē³li¹.” Nxe³sxā³ hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ yuh³lxi³sa²hxai²nxa³hē³li¹.

26 Nxe³sa²ju³kxai³lu² txa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³kxi²la²nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²hxai²na¹hē³li¹. Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹.

27 Nxe³na¹ha²kxai³la¹: “Txa²yāu³ka³txa² a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²na² ya³lu²sxa³je³na² ā³na¹sa²nxān³tho³li¹. Wxa²ki³lha³lxa² wi¹lhin¹te²na² ya³lu²sxā³ khon³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹.

28 Yxān¹ta¹ tīh³na² ka³ten³tīh³na² ī³yau¹ū³san¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxi²sa¹nha²kxai³ ka³li³ha² yxau²xai³la¹nhai¹.”

Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē³le¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

29 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lai²li² āh¹ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² wain³txi³ ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹we¹. Nxe³jah¹lu¹ta²na² ya³lu²ha²kxai³ sa²nū³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. A²kwā³kxa³yu³ta²li² yū³te²jai¹ti²tu³we¹. 30 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su² te²la³kxe³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Ta³vi²yah³lāi³. Wxāi²na² I³sa³e² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³sxā³ ā³yā³wē³not3si¹nxa²jau³su² wxa²ne³tah²nāu³su² ūh³wxe³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹.” Ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ a³la³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. 31 Nxe³ha²kxai³ ju¹ta²na² a³la³kxi²ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai¹tā² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai¹tā² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² nxe²e³kxi²nū³te³nah¹lxi¹:

“Kris²tu³jah¹lai²li² ya³lu²kxan²ti³ kxān¹su² tī¹xa³lho³li¹. A²nū²ai²na² ka³lu²sxā³ tī¹xa³lho³li¹.” Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹le¹. 32 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai¹tā² sa²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³le¹. Nxe³ju³ta²na² i²sī¹na¹hē³le¹. 33 Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ka³la³xi²nū²la² a²wi¹tāu³a² ā³wxe³na²hē³le¹, Jah¹la² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³ye³kxi²nē³jah¹la² a³ka³nxe³na²hē³le¹. A²nxe³ju³ta²li² a²kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² nxe² i³yau¹ū³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³ju³ju¹ta²na² ā³ne³wxe³ki³tā³le¹. 34 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nāu³a² hai³txi³ i³ka³la³sī²ta¹hxai²nxa³hē³le¹. Hāi¹nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹: ‘Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wi¹lha²tāu³a² ā³wxe³sē¹li¹.”

35 Ye³jen¹nāu³a² wxa²ko¹ko¹nū³ka³txa² a²wa³ka³ti³lo³txa²lain¹ju³ta² yan³txi³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²tu¹wi¹: Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.” Nxe³jau³jau¹xai²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹le¹. 36 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai¹tā² i³hxi²kī¹la³kxah¹lxin¹jah¹lai¹tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³la² ne³te²lo³tha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² ne³te²lo³tha²kxai³ nxe³ye¹nx2tain¹na²hē³le¹. Nxe³jau³su² I³sa³e² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²jau³nū³ai²la¹we¹. Na¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹we¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² a²ē¹nāu³ai²na² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ Pe²jah³lu¹ta²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³si¹lxi¹. Txa²wā³tā³sa²nhī¹lxi¹. Īh¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹, ko³nxe³ti³ kāi³sī¹na¹ju³ta² ū³hū¹sa²nhīn¹kxa²yan³txi³su¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Wxāi²na² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ ā³na¹jah¹lxi³hē¹le¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ko³nxe³ti³ju³ta² ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³tu¹we¹. Nxe³yah³lxin¹ka³tu³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹le¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nū³syah¹lxin¹tu¹we¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nx3ti²tu³we¹. 39 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx2ti³kxe³nū³syē²ah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ten³na³le¹. Wxāi²la³ tā³nxa² wxa²wē³ha³lxai²la³ tā³nxa² ul²yxau³tū³ka³txai²la³ tā³nxa² Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹nx2ti³kxai²nān²tu³ nxe³te² i³nxān²tu³ yxo²ha³kxa¹ ain³kxah²lxin¹jau³su² na³le¹. Nxe³jau³xai²na² a²kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wi¹yo²ain³nha²sxā³ i³ye³kxū¹ta¹hxai²hē¹le¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³jau³xai²li² yau³ka³lxa¹txi³ win¹ta²te²lxi³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ti¹ai²li² a²nū²a² yxau³te²a² ko³nxe³thin¹khai¹nxa² kāi³ain¹na³li¹. Nxain¹kxa² yo³ha² kāin² khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ye²ah¹lxan³kxai²nān²tu³ jā¹nxe³nx2ti³ha³ta¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nū²la² a²nū²a² ka³lxa¹te²a² yxo²i²ain¹sxā³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ka³lxa¹txi³ 3.000, nxe² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 Nxe³tū³ka³txai²li² i³kaix1so¹tū³ka³txu¹ta²kxai³ ā³si³tē³kxi² wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa² ain³kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²nyhu¹i² yain³txi³su²

wã²nhũ² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹lhin¹sxã³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²yah³lxi³to³ta¹hxai²hẽ¹la².

Yxo²i²tũ³ka³txa²yxau²xai³lain¹jau³su²

43 Nxa²ha¹te¹ i³kaix¹so¹tũ³ka³txu¹ta²kxai³ wã³nxĩn¹khaix¹nxe³ju³ta² o²la³kxain¹to³ha²kxai³ a²nũ²a² kwa²i²ain¹tũ³ka³txa² on²txain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 44-45 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ye³ka³lxa¹txi² ã³nũ²kxi²to³hi² yen³kxa² wã²nhũh¹nyhu¹i² nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Nxai¹nha²kxai³ a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain³to³hi² a²sxi²khai³xa² ã³nũ²kxi²sxã³ i³yai³ni² ain¹to³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha² wi¹lhin¹sxã³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Txa²wã¹sũ³na² kãin²khaix¹si¹jau³su² sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tain¹kxe³su² wi¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹ a²nũ²a² ã³nũ²kxain¹to³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3

In³txa²kan²ta³kxi²sxã³sxa³jah¹la²i³yau¹ũ³jau³su²

1-2 Ha³la³jen¹nãu³a² ã³sa²ti¹ta³xi²tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³lhxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai³ain¹ka³tu³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxih²yo²a² Fo³mo²sa² yxo²ai²na² ã³wih²kxain¹sxã³ in³txa² sa²nah³so¹nyhu¹sxã³ ne³khou²nyhu¹ye²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² ko³nxe² i³hxa³la³kxi²nha²ye²ya²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A³li³lah¹nxe³hi¹nu¹ta²na² ã³nxai³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹ sxih²yo²a² sa²we¹ta³ yxo²wxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ã³wih¹te³lhxã³ wxã³kxai²nãn²tu³ win¹ta²te²lxi³ a²yen³kxa² ai³nxũ³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³ha²kxai³la¹ Pe²jah³lu¹ta²kxai³ Jo³ãu²ah³lu¹ta²kxai³ ain¹sxã³ i²kxain¹nũ²la² yo³hi²ki³ai²na² ai³nxũ³si¹jau³su² i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ i²kxain¹nũ²la² Pe²jah³lu¹ta²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– I²txa²sãn²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nũ²la² i²kxain¹ka³tu³:

– Wã²nhũh¹sain¹te²ji¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Yen³kxi³la³ yũ³sa²sĩn¹nxa³wi¹. Nxẽn²nxa³kxan²ti³ i³hxi²nũ¹nxa²sĩ¹na¹tu¹wi¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai¹tã² i³sa²yxau³sxã³ ã³nxai³si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²sĩn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² txa²wã¹hxi²ka² wi¹nẽ³tãu³a² hxi²ki³nũ²la² sa²yo²kax³ta³wxe³ka³tu³ wa³su³txi³ we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³lih³nũ²la² a³li²si³ni² ã³nxai³li² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la², yu³we²ti²ha²kxai³la². Nxe³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hu¹ta²li² ã³wih¹nũ²la² ã³nxai³li² a³li²si³ni² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹ye²jau³su² i³ye³sa²nẽn¹kxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 9-10 A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tũ³ka³txa² i²yxau³nyhu¹nũn³tũ³ka³txa² on²txai¹nha²kxai³ i³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lain²txi³ si³kan²ta³kxi²hxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta². Sxi²yo²a² Fo³mo²sa² yxo²a² yxo²yxau²xai³lhxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta². Ĩh¹nxe³te²la¹ku². Kĩ³nhai¹. Nyhu¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na²sxi²nhãu³a²Pe²jah³la²i³ye³jau³su²

11 Ain¹nũ²la² jah¹lu¹tain²txi³ we²txi²jah¹lain²txi³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²xai³lya³tĩh³na² ã³sxã³ ti³he¹yxã³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²nhu¹tai²na¹ a²ta³nā³nē³thi³na² Sa³lo³māu²thi³na¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thi³nu¹ta²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ā³ki³nū²kxi²ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 12 Pe²jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² jut3si²nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. I³sa³e² nū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 on²jah³lxin¹te²sin²tā²? Ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ i²yxau²xai³syah¹lxin¹te²sin²tā²? Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a² txa²wā³nxī¹na¹ju³khai³xa² ta³nxaxa² txa²wi¹lhi¹na¹ju³khai³xa² ta³nxaxa²
 wet1txai¹na¹te²sin²tā²? Ti³he¹nx2nxa³wi¹. 13 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² a²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² I³sa²kah³lu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na² ain¹sxā³ A²hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³lai¹tā² A²ta²han²tu³
 wā³nxī¹ti³ wxi²kin³ti³ton³si¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ sa²so¹yah³lxin¹ka³tu³
 Pi³la²jah³la² hxi²ka² sa²nū¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² Je³su²jah³lai¹tā²
 en²sxā³ ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Pi³la²jah³lai²na² ne³kxe³kxi²nha²jau³kxai³lu¹: “Ā³wa²sut1sxā³
 ā³ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³su² kxan²ti³ en²sxā³ ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 14 A²nxe³jah¹lai¹tā²
 wi¹lhin¹khaix1kxan²ti³ wān³txi³su² e³kxan²ti³ sa²yo²ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Ba³ra³ba²sah³lai¹tā² a²nū²a² su²lhā³jah¹lo²si²tai¹ti²tu³wi¹. Su²lhā³jah¹lo²su² kxan²ti³
 ā³wa²sut1si¹jau³su² Pi³la²jah³la² kwa³na³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 15 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³
 a²nū²a² ya³lu²te²a² we²txi²jah¹lai²li² su²lhā³si¹hah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹,
 Je³su²jah¹la²su¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹.
 Nxe³hī¹nān²tu³ ka³ten³su² yxau³nhai¹. Ĩ²si¹na¹hē³li¹. 16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 a²wā³nxī¹ju³ta² ā³nhxi²ka¹txai¹nha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²ha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹. Yxo²i²xa³ke³la³te²kxai³ yu³we²nxi²hī³nx2nxa³wi¹.
 Yxān¹ta¹ yxo²i²ha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹.

17 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wā³tā³sah¹lxi¹lxi¹. Ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxāi²li²
 wxa²hxi²kan¹txa² nū³ka³txai²li² yah³lxin¹sxā³ ju¹tai²li² ko³nyhah¹lxa³nha²kxai³
 nxe²kāi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 18 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lu¹tan²tu³ ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nū³a²
 nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² ā²la²
 i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹ju³ta² kwēn¹ta¹ we¹ta³lun²yain¹tai¹ti²tu³wi¹.
 19 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ wxāi²na² sa²kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ā³yo²o³tū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ti³nū³sxā³ ā¹jā¹nxe² ā³nxū²kwai³lxū¹nū³nx2ti³tu¹wi¹. 20 Kxān³ton³tāu³a²
 Je³su²jah³la² a³ka³nxī²si¹jau³su² sa²si¹hā³ain¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lo²su²
 na³li¹. A²nxe³jah¹lai²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Sū³na² hxi²kai²na² wā²nxa³kxa²
 so¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ kxā³nāu³a¹ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa²
 yo³ha² sa²wa²su¹tū¹nhē³si¹jau³nū³su² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹. Nxe³si¹ju³ta³nū³su²
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 A²nxe³jah¹lo²lxi²na³li¹. 21 Oh³xan¹ko³xa² yxau²na³li¹. Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a² a³ka³nxī²tāu³a²
 ha³lo²a² wi¹lhxai²kxai³ jā¹nxe³sxā³ wi¹lhau³ko³txi²tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wi¹lhin¹tū³ka³txan²tu³ e³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 22 Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 A²wān³txi³khai³xa² i³hen³txi³jah¹la² sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Wxa²nū³ka³txi³khai³xai²na²
 wā²nxa³kxa² so¹sxā³ sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Txai²yāx1ye¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³te²na² wān³txa²
 i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xa² wi¹lain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. 23 Yxān¹ta¹ wi¹lain³kxah²lxan³kxai²nān²tu²
 nxe³te² i³nxān²tu³ i³hait1so¹nx2ti³sān²nū²la² sū²lhā³nx2ti³tu¹wi¹.” A²nxe³jau³su²
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 24 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³mu³e²lah³lu¹tai²na²

yxau³h¹n¹n¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹lu¹ta²kxai³lu² a³ka³nx²sxā³ wxā³jau³nū³su² nxe² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 25 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Sū³na²
 wān³txa² wi¹lain³nha²sxā³ e³kxain¹tū³kā³txu¹ta²na² wxa²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³
 A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²ne³tah²nū³a²
 yū¹kxe³nū³a² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹si¹hain¹ju³ta³nū³a² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.”
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wi¹lain³nha²sxā³ e³ta¹hxai²hē¹li¹.
 26 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ Sū³nu²kxai³lu² A²tah²khai³xa² ĩ³sa²si¹hā³nx2ti³na²hē³li¹.
 Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³sā²nīn¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹sxā³ ĩ²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ya³nx2ta¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

Pe²jah³la² Jo³āu²ah³la² sxā³ so²ā³ain¹jau³su²

1 Nxe² ĩ³ye³kxi²ti³kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxīn¹te²
 si³yxau³te²nāu³xa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ā³wxā² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³ko³jah¹la² ā³wxā²
 sa³tu³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ā³wxā² nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ai¹nha²kxai³
 Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxā³ a²nū²a² ĩ³ye³kxi²ya³ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 – Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³
 yxo²ī²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yāx1ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ain¹jau³su² tū¹kā³txai²li²
 kwēn¹ta²na² ā³tū³ain¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxain¹ka³tu³
 ĩ³yxai¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 ĩ³yxaih¹nū²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²na²
 ĩ³yxaih¹sxā³ sa²so¹nū²la² ũ³tū¹kxi²nyhain¹nū²la² wxe²a³la²nain¹ta¹hxai²hē¹la²,
 sūn²ta³ta² tū¹kxai¹nha²kxai³la². 4 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹txe²nāu³xai²na²
 ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ in³txi³nāu³xa²
 yxo²ī²ain¹tū³kā³txa² ā³yā³nu¹ta¹nha²kxai³ ka³lxa¹khaix1nxe² 5.000, nxe²
 yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²tāu³a² Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³su²
 te²a² a²nū²a² yah³lon¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxax² a²hoh³lxi³nū³kā³txa² nxain¹sxā³
 Je³ru³sa³lē²thi³nu¹ta²kxai³ ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Ā³nū²kxain¹nū²la² A³na²sah³lai¹tā²
 wā³nxīn¹te² si³yxau³tāu³a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Kai³fa²sah³lai¹tā²
 Jo³āu²ah³lai¹tā² A³le³syān²trah³lai¹tā² yxo²ha³kxa¹ A³na²sah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
 ka³lxa¹txi³ wxā³sxā³ ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² Pe²jah³lu¹ta²na²
 Jo³āu²ah³lu¹ta²na² ā³sa²so¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 – ĩ³h¹te²ta³ ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³sxā³ we¹txai¹ya³hin¹thai¹li¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 8 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ĩ³hxi²kat1sa²kxai³
 ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 – Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hi³kan¹txa² si³yxau³tū³kā³txi³su²
 a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³su² nxe³yah³lxi¹lxi¹. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. 9 “Jah¹lai²na²
 kwēn¹ta² we²nx²jah¹la² ĩ³h¹te²ta³ ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³sxā³ we¹txai¹ya³hin¹thai¹li¹?”
 Nxe²ī³wā³txi³sah¹lxi³nhi¹na²li¹. 10 Nxe³jau³su² ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹. ĩ³sa³e² nū³kā³txa²
 yxo²ha³kxa¹ nxe³te² ĩ³nxai²na² ĩ³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tu¹wi¹. Nxa¹jau³kxai³la¹ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai¹tā² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai¹tā² ĩ³hxi²kī¹la³kxah¹lxin¹jah¹lai¹tā²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai¹tā²
 hi²sen³kxai³lu² we²txi²nyhain¹na²hē³li¹, kāin² wā³nxī¹nha²kxai³lu¹. 11 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Txah³lxa³kxa² sxi²ha² txo³nain¹tū³kā³txa² ā³na¹ain¹ki³ai²na² kwēn¹ta² sxi²ha²
 ũ³nhe³hē¹txain¹ki³a² ũ³h³wxe³ain¹na²hē³li¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³ka³ka¹txai²li² Je³su²jah³la² yā¹nx2na³li¹. En²sxā³
 ā³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. 12 Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²

sa²wa²su¹tē³lain¹ju³ta² hxi²kan¹na³li¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ i²yah³lxin¹kxan²ti³ a²nū²a² te²yā¹nxa² wā³nxīn¹sxā³ sa²wa²su¹tē³lain¹te²na² i²yah³lxan³tho³li¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²i³lxa² so¹lxi³ ũ³hū¹nē³lain¹na²hē³li¹. Nxe³te²a² so¹lxi³ wā³nxīn¹sxā³ sa²wa²su¹tē³lain¹tu¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxa² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²na² ya³lo³txi²ye²kxe³su² i²ai¹nha²kxai³ i³wā³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai¹tā² ān³si³tē³kxi²nyhain¹tū³ka³txi³sin²ta¹. Yxān¹ta¹ ha³teh³nxān³yu³ta² hai³txi³ o²la³kxi²tū³ka³txi³sxa³ha²kxai³ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxi³si²ya³hxa³ha²kxai³ yah³na³li¹. Nyhain¹ta³hxai²hē¹la².

14 Nxe³nyhain¹kxa²yo³su² jah¹lai²li² we²txi²jah¹la² ka³lu³sa³yxau³ye²ya³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³hi³txain¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

15 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³li³ain¹si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sān²nū²la² nūh¹i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxe³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– ĩh¹nxe³te³ji¹ku²? Kī³nhai¹. Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ we²txain¹ju³ta² i²ye²nyhain¹nīn²ta¹. Nxe³ha²kxai³ kāin² wā³nxī¹nain¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ i³ki³han³sxā³ ũ³ho¹kī³sxa³lho³li¹.

17 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² i³wā³nxīn¹ju³ta² ka³nah²nxe³sxā³ yxau³ain¹si¹kī³jau³su² yxo²xūn³txi³ i³kwa³na³ya³sain¹yah³lxi³wxi¹, u²lxi³ ha³ta³nxe³kxa²yan³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe²e³ta³lu²nain¹nū²la² i³kaix¹tain¹nū²la² yxo²xūn³txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² a²i³lxa² jā¹nxī³ye³kxi²ja³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³nū²kxain¹kxan²ti³ jā¹nxe³ i³hen³txain¹ya³txa³hē¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³nxa² wxa²wān³txa² sa²yo²we¹ta³nxa² nū¹hī²jah¹lxi³hē¹li¹. 20 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi²sī¹na¹hī¹nān¹te²tu³ i²nha¹ju³ta³tā² so¹lxi³ ain³kxai¹nha¹jau³xai³tā² so¹lxi³ nxe³ju³ta² so¹lxi³ i³ye³kxi²nha¹tu¹wi¹. Ā³sxā³ i³ye³sīn¹nxa³lho³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ wain³txi³ i³ye³ya³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix¹nx2na³li¹. A²nū²a² we²txi²ha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², a²hxi²kan¹ta² nū³ka³txa²sa³. Nxe³ha²kxai³ hāi¹sxā³ yxo²xūn³txi³ i³kwa²tain¹sān²ka³tu³ sa²wa²su¹kxain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². 22 A²nxe³jah¹lai²li² we²nx²jah¹la² kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ yah³lon¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxo²i²tū³ka³txai²na² a²yo²wān³txa² Sū³na² i³ye³kxain¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ ā³wa²su¹kxain¹yah³nū²la² a²nū³ka³txi³khai³xa² i³xi²yah³nū²la² wān³txi³na² Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹te²nāu³xai²na² wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xai²na² nxain¹sxā³ i³kwa²kxi²nyhain¹jau³xi³na² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 I³hen³txi³ta³lu²nain¹yah³nū²la² tū¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² nxe³txi¹. Wxāi²na² kāin²khai¹nxi¹lxi¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ we¹txi² oh³sī³na² we¹txi² i³ye³na² we¹txi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ we¹txi² nxe¹lxi¹. 25 Nxe³ha²kxai³ kxā³nxi¹nu¹ta²na² Wxa²yāu³ka³txa² hi²sen³su² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ũ³wha²li¹si¹jau³su² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

“Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xai²na² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ i³xan³ta³kxain¹nū²lhai¹li¹?

Te²yā¹nxe³sxā³ kwa²hāi¹nxe² su²lhā³ain¹si¹jau³su² hāi³a² i³ye³kxi²nyhain¹nū²lhai¹li¹?

26 Ha³lo²a² a²wa³li³kha³la³nāu³xa² he¹li³te³lhxā³ i³hau³ko³nha²sxā³ ā³yā³nū¹txain¹na²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³na² he¹kxi² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² he¹kxi²

nxe³te³lhxā³ain¹na²hē³li¹.”

Ta³vi²yah³la² ũ³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 27 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxān³kxai³ E³ro²jah³lai¹tā² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³lai¹tā² nxe³ya³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa² whāi²na¹ ā³nū²kxi² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² ā³nū²kxi² nyhain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na²

wxa²ki³lha³lhxu² te²a² wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² sun²tā¹te³lhxã³ ain¹na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²li² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² nī¹nhē³li¹. 28 Jã¹nxe³sxã³ tũ¹kã³txai²li² kō³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²te³lhxã³ nxain¹na²hē³li¹. Nxe³to³ta¹ a²wi¹lhī¹nu¹ta²na² wxã²na² sa²kxai³lu² ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²nha²sxã³ i³hau³ko³ta¹hi¹nhē³li¹. Nxe³jau³xu¹ta²na² a²kwēn¹ta²na¹ we¹ta³lu²nain¹na²hē³li¹. 29 Nxe³jut³su² i³ha³nũ³sain¹sīn¹jau³su² ain³kxi¹sē¹li¹. Txai²nāu¹xai²na² wxa²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wi¹. Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ ā³nhi²kat¹sa²so¹sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³sa²nhīn¹kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² wxi²ka¹ka¹nha²sxã³ i³hen³txi³nxa²sī¹na¹tu¹wi¹. 30 Nxe³ha²kxai³ wã³nxīn¹khaix¹nhīn¹ju³ta² i³hxi²kan¹txa²sī¹nhē³li¹. Ya³sa²nhīn¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² i³ton³te²a² we²txi² kãin² wã³nxīn¹sxã³ o²la³kxi² nxe³sī¹na¹tu¹wi¹. Sī¹na¹ha²kxai³ wxa²ki³lha³lxa² Je³su²jah³lai²na² wi¹lhin¹khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe²kãi³ũ¹nhē³na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxa²ha¹te¹ ta³lu³ti²nyhain¹nũ²la² sxi²ha² ā³nũ²kxain¹thi³nu¹ta²kxai³ kãin² ka³ta³ta³tha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² i³hxi²ka¹ti³nhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² wã²nhũ¹nyhain¹jau³su²

32 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² yxo²i²ain¹tũ³kã³txu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ yxau³ha²kxai³ wãn³txa² ya³ka³na³ka³nat³sxã³ ne³kxe³kxi²nhai¹nha²ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ yen³kxa² wã²nhũ¹yu¹lhu¹nai¹nxa³jau³la² i³ye³lai¹nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³ wã²nhũ¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Jã¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lu¹ta²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹jau³su² wxi²kan¹txi³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ i²ta¹hxai²hē¹la². 34-35 Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² yũ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³ yen³kxi³su² ta³nxa² ha³lo²su² ta³nxa² yũ³kxai²nān²tu³ yen³kxa² yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹nxa²ha¹te¹ ũ³yho³hi²txã³nxa² a³pos²to³lo² nũ³kã³txa² hxi²ka² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ so¹kxain¹sxã³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² wã²nhũ²xai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

36-37 Nxe³ain¹jut³su² Jo³se²ah³la² hai³sxa² yũ³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³yo³hi²txã³nxa² Jo³se²ah³la² hxi²ka² ũ³hũ¹ain¹nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³kã³txa² hxi²kan²tu³ ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Le³vi²ta² nũ³kã³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². Kxã³nxu¹ta²kxai³ Syi²pri²ko³xa² yxau²xai³lha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³pos²to³lo² nũ³kã³txa² hi²sen³kxai³lu² Bar³na³be²ah³lo²su¹ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a² i³nũ³kxũn³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5

A³na³ni²ah³la² Sa³fi²ra³ka³lxa² nxe³ya³sxã³ i³ya²lun¹ti³ya³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Sa³fi²ra³ka³lxa² ya³jah¹la²nãu³xa² hai³sxa² yũ³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xa² ha³lo²a² yxo²kwain³te²a² ũ³hũ¹ain¹nũ²la² a²yo³kxai³lu² A³na³ni²ah³la² hxi²ki³kxai³lu² sa²so¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nũ²la² i³ye³li³ya³sãn²nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² hai³sxa² a²yoh³nxã³nxa² wa²hait¹so¹xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Yah³nũ²la² A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wã³kon³kxi³kxai³lu² a³pos²to³lo² nũ³kã³txa² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 3-4 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A³na³ni²ah³lã³. Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ā³nxũ²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² i³ki³ha¹ki¹lxi¹. Hai³sxa² a²yoh³nxã³nxa² jũ¹nxe² ũ³ho¹a³ya³sxã³ i³ki³ha¹ki¹lxi¹. A²wi¹lhī¹na² hai³sxai²li² wxa²hait³su² tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²yoh³nxã³nxai²li² wxa²yen³kxi³syu¹nx²na²hē³li¹. Nxe²nxa³kxa³lhũ³nxe² ũ³hũ¹ain¹sxã³ a²nũ²a² i³ki³ha¹kxi² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² i³ki³ha¹kxi² nxī¹nhē³li¹. Ī¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxīn¹thi²li¹? Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ jau¹xai²na² ain³kxi²nha²nũ²la² yxo²ka³nxa² yxau³ju³ta¹ ya³lu²a³hi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxai¹nha²kxai³ o²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Yain¹ju³kxai³lu² in³txa² sa³nxe³la³kxa² wxã³nũ²la² wã²la² sa²wã³lãu²kxi²so¹sxã³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Ye³jen¹nãu³a² a²sxe³xa³ka³lxu¹ta²kxai³ ã³wih¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ a²wẽ³sãi¹ah³la² ya³lu²kxi²jau³xa² ain³kxi²nha²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– i²sã³ni¹. Hai³sxa² so¹kxi¹nx2ain¹kxa² yo³ha² a²yxo²ha³kxah¹lxi³te²la¹xã³? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxa²ha¹te¹ a²sxe³xa³ka³lxu¹ta²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Wain³na³li¹. A²yo³ha² a²yxo²ha³kxah¹lxi²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxa²wẽ³sãi¹ah³la² wxãi²na² sxã³Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa²i³ki³ha¹kxai¹ya³hin¹ta¹tu³ni¹. Nxe³ya³hin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa³nxe³la³kxi³nãu³xai²na² wxa²wẽ³sãi¹ah³la² sa²nĩ³kxain¹sxã³ sxi²ha² yãu³so³nain¹na³ni¹. Ya³lun¹tãu³a² sa²so¹nxain¹nũn³tũ¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² i³ye³kxi²sxã³ ã³na¹hĩ¹na¹ ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³ wa³su¹txi³ ya³lu²ah³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ sa³nxe³la³kxah³lo²nu¹ta²kxai³ wxã³toh³nũ²la² ya³lu²ye²to³nxa²ha¹te¹ sa²so¹toh³nũ²la² a²wẽ³sãi¹yah³la² sa²nĩ³kxain¹kxe³nu¹jã¹nxe² sa²nĩ³kxi²to³ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ o²lah³lxi³ta¹hxai³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²nu¹ta²na² wãn³txai²na² ha³ta³nxe³jau³xa² o²lah³lxi³nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wã³nxĩn¹sxã³ we²nxain¹jau³su²

12-16 Nxe³ju³kxai³la¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² kãin² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxai¹nha²kxai³ a²nũ²a² i^hton³te²a² tẽ³sxã³ wxã³nũ²la² tĩh³na² ne³ha³tĩh³hẽ³nãu³a² a²sxa³ka³lo³a² ũ³ha¹sxã³ sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Pe²jah³lai²na² a²yãu³ka³txa² ã³tĩ¹kxa² wxa²ha³nãu³hi²sa³ta²lã¹. Ain¹jau³su² sxa³sxã³ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² wã³kan¹ko³xa² sxi²je³na² a³li³nũ²la² a²nũ²a² i^hton³te²a² ka³lxa¹txi³ tẽ³sxã³ wxã³ha²kxai³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³wih¹te²su²nũn³te²a² tẽ³sxã³ wxã³ha²kxai³ ã³yxo²ha³kxa¹ we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ yxo²i²tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² nã³hẽx3thĩ³na² Sa³lo³mãu²thĩ³nãu³a² ã³nũ²kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³ye²nyhai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ yxo²i²xa³te²a² hai³txi³ wxã³sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

A³pos²to³lo² nũ³ka³txa² khãuh³lxa³ti³nhain¹jau³su²

17 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lu¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² te²u¹ta²kxai³ a²yxo²ha³kxa¹ sa³tu³se²a² nũ³ka³txi³sai¹nha²kxai³ kãin²i³an³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Ai¹nha²kxai³ wã²nxũh¹ ne³kxe³kxi²nyha¹lxi³ka³tu³ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³nyhu¹nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ton³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la² wxa²kan³nũ²la² tĩ¹kxa² wxe³ain¹thĩ³na² sa²yxo²than²kxi²nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² sa²sai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la² txa²wã¹ẽ¹nãu²a² we¹tẽ³jau³nũ³su² nxe³jau³nũ³a² i³yau¹ũ³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ Sũ³na² sxi²hai²na² ã³wih¹ain¹nũ²la² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lu¹ta²kxai³ ã³wxã² a²sa³wi³ha³lxi³yu¹ta²kxai³ ã³wxã²

nxain¹ sxã³ a² nũ² a² hxi² kan¹ te² su² te² nãu³ xu¹ tai² na² kaix¹ tain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Nxe³ sxã³ Ju² te² a² hxi² kan¹ txi³ nãu³ xu¹ tai² na² i³ kaix¹ tha² kxai³ Ju² te² a² wa³ kxẽ³ nãu³ xu¹ tai² na² i³ kaix¹ tha² kxai³ nxain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Nxain¹ nũ² la² i³ ye³ kxi² nyhain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². I³ ye³ kxi² nyhain¹ sãn² nũ² la² tĩ¹ kxa² wxe³ thĩ³ nai³ tã² a³ pos² to³ lo² nũ³ ka³ txu¹ ta² sa² so¹ xi² si¹ hain¹ jau³ su² kwa³ na³ ain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². 22 Nxa² ha¹ ta¹ a³ pos² to³ lo² nũ³ ka³ txu¹ ta² kxai³ i³ ha¹ txain¹ ta¹ hxai² nxa³ hẽ¹ la². Nxai¹ nxa³ ha² kxai³ wa³ li² sxã³ i³ hen³ txain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². 23 I³ hen³ txain¹ te³ nah¹ lxi¹:

– Tĩ¹ kxa² wxe³ thĩ³ nai³ tã² ai³ sĩ² nha¹ tãu³ a² kan² txi³ yxo² wĩ¹ nha² so³ ta² to² nũ³ ka³ txa² a² sxih² yxo² a² kan² txi³ wah³ nxa² yxo² yxau² nxain¹ kxan² ti³ sa² yxo² tha² nain¹ tãu³ a² a² nũ² la³ yũ³ ni³ sĩ¹ nxa³ li¹. Ain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la².

24 Nxa² ha¹ te¹ Txa² wã¹ sũ³ na² sxi² ha² o² la³ kxi² jah¹ la² a² hxi² kan¹ jah¹ lo² su² te² a² wã³ nxĩn¹ te² si³ yxau³ te² nãu³ xa² ain¹ sxã³ jau¹ xai² li² ain³ kxain¹ nũ² la² nxe² e³ yah³ lxi³ te³ nah¹ lxi¹:

– ĩh¹ nxe³ te² tũ³ nha² ku². Ki³ nhai¹. Ain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². 25 Nxe³ ain¹ tĩ³ kxai³ lu² a² nũ² a² ã³ xa² wxã³ sxã³ i³ hen³ txi³ te³ nah¹ lxi¹:

– Nxe³ jah³ lxi³ sa² lxi¹. Tũ¹ ka³ txai² li² ũ³ tĩ¹ kxai¹ yah³ lxin¹ tũ³ ka³ tai¹ tã² Txa² wã¹ sũ³ na² sxi² ha² i² kxain¹ sĩ¹ na¹ li¹. A² nũ² a² i³ yau¹ ũ³ nyhain¹ na² li¹. Ta¹ hxai² hẽ¹ la².

26 Nxa² ha¹ te¹ Sũ³ na² sxi² ha² o² la³ kxi² jah¹ la² a² hxi² kan¹ jah³ lu¹ ta² kxai³ lu² a² sa³ wi³ ha³ lxi³ nu¹ tai² na² tẽ³ sxã³ a³ li³ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Nxe³ nũ² la² ain³ kxain¹ tũ³ ka³ txa² hxi² ka² wa³ thin³ kxã² ya² lu¹ tain¹ kxa² yan³ txi³ su² yuh³ lxi¹ nha² kxai³ win¹ ta² te² lxi³ a³ pos² to³ lo² nũ³ ka³ txu¹ ta² kxai³ sa² so¹ sxã³ wa³ lain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². 27 Nxa² ha¹ te¹ wa³ lain¹ nxa² ha¹ te¹ a³ pos² to³ lo² nũ³ ka³ txu¹ ta² kxai³ ã³ wih¹ si¹ hain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Nxe³ sxã³ kãin² jah¹ la² a² yen³ nãu³ a² ũh³ wxe³ ain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la².

28 Nxe³ ain¹ nũ² la² wã³ nxĩn¹ ta² si³ yxau³ ka³ jxah³ lu¹ tai² na² wãn³ txi³ kxai³ lu¹:

– Nxe³ jah³ lxi³ sa² lxi¹. Jah¹ lai² na² a² i³ lxa² i³ ye³ kxah¹ lxin³ jau³ nũ³ su² i³ ye³ kxi¹ nx² ta¹ tai¹ ti² tu³ wi¹. Yxãn¹ ta¹ hai³ txi³ ã³ ka³ nah² yxah³ lxa³ nhẽ³ li¹. Hãi¹ sxã³ Je³ ru³ sa³ lẽ² thĩ³ na² yxau² xai³ tũ³ ka³ txa² yxo² ha³ kxa¹ i³ yau¹ ũ³ yah³ lxi³ ta¹ hĩ¹ nhẽ¹ li¹. Nxe³ yah³ lxin¹ te³ nah¹ lxi¹: “Wã³ nxĩn¹ te² si³ yxau³ te² nãu³ xa² hi² sen³ su² Je³ su² jah³ lai¹ tã² su² lhã³ ain¹ na² hẽ³ li¹. Wã² nxũh¹ lxin¹ na³ li¹.” Nxe³ jau³ xa² e³ kxah² lxi³ ta¹ hĩ¹ nhẽ¹ li¹. Nxe³ ah³ lxin¹ ju³ tan¹ te² kxa³ ya³ lhu² i³ an³ txi³ sa² sĩn¹ nhai¹. Ta¹ hxai² hẽ¹ la².

29 Nxa² ha¹ te¹ Pe² jah³ lo² nu¹ tai² na² a³ pos² to³ lo² nũ³ ka³ txu¹ tai² na² a² wãn³ txi³ kxai³ lu¹:

– Txa² wã¹ sũ³ na² wãn³ txa² so¹ lxi³ sa² yxo² we¹ kxi² ju³ ta² wain³ na³ li¹. A² nũ² a² wãn³ txa² kãi² nxa³ wi¹. 30 Wxa² nũ³ ka³ txa² hi² sen³ su² Je³ su² jah³ la² hi³ sa³ ka³ txa² i³ hxi² kĩ¹ la³ kxi² sxã³ su² lhã³ yah³ lxin¹ tai¹ ti² tu³ wi¹. Yxãn¹ ta¹ Txa² wã¹ sũ³ nain² txi³ txa² wã¹ si³ yah³ la² nãu³ xu¹ tai² na² Sũ³ nãin² ti³ nxe³ te² na² hxi² ki³ kxai³ lu² ka³ ten³ su² i³ sa² yxau³ xi² ti³ hi¹ tã² hẽ³ li¹. 31 Nxe³ ka³ tu³ Txa² wã¹ sũ³ na² hi² sen³ kxai³ lu² Je³ su² jah³ lo² su² te² kxai³ a² wi¹ tãu³ a² ũ³ whxe³ na² hẽ³ li¹. Txa² wã¹ hxi² kan¹ ta² Si³ yxau³ jah¹ la² ti³ hi¹ tha² kxai³ txa² wã¹ ko³ nxe³ ti³ kãi³ ki³ ju³ ta² sa² wa² su¹ ti³ hi¹ tẽ³ lha² kxai³ nxe³ jah¹ lo² su² na² hẽ³ li¹. Hĩ¹ na² kxai³ lu² a² nũ² a² a² ko³ nxe³ ti³ kãi³ ju³ ta² i³ ãin² ta³ kxi² nha² sãn² sxã³ ã³ na¹ la³ kxi² nha² kxai² nãn² tu³ sa² wa² su¹ tu¹ wi¹. 32 Nxe³ jut³ su² i² sĩ¹ na¹ hẽ³ li¹. Txai² nãu¹ xai² na² i² sĩn¹ sxã³ i³ hen³ txi³ sĩ¹ na¹ ha² kxai³ Txa² wã¹ sũ³ na² A² yãu³ ka³ txa² i² sxã³ i³ hen³ txi³ ha² kxai³ sĩ¹ na¹ hẽ³ li¹. A² nxe³ ju³ kxai³ lu² Sũ³ na² wãn³ txa² yxo² i² ki³ kxai² nãn² tu³ Sũ³ na² Yãu³ ka³ txai² li² ã³ nxũ² kwai³ wih¹ sa² tẽ³ nẽ³ tu¹ wi¹. Pe² jah³ lu¹ ta² kxai³ nxe³ ta¹ hxai² hẽ¹ la².

33 Nxa² ha¹ te¹ jau¹ xai² na² ain³ kxain¹ ju³ tan¹ te² kxa³ ya³ lhu² i³ an³ jah³ lxi³ ha² kxai³ i³ su² lhã³ si¹ jau³ su² i³ ye³ lain¹ ta¹ hxai² hẽ¹ la². 34 Nxe³ ain¹ ta¹ Ka³ ma³ li³ e² lah³ lu¹ tai² na² i³ ye³ kxi² te³ lhxã³ i³ sa² yxau³ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Nxe³ jah¹ lai² li² fa³ ri³ se² a³ nũ³ ka³ txi³ su² ha² kxai³ Txa² wã¹ sũ³ na² ha³ teh³ nxã³ nxa² a² hoh³ lxi³ su² ha² kxai³ nxe³ ta¹ hxai² hẽ¹ la². Yain¹ jah¹ lo² su² ha² kxai³ sa² yxo² hau³ ko³ tain¹ to³ jah¹ lo² su² ta¹ hxai² hẽ¹ la². A² nxe³ jah¹ lai² li² i³ sa² yxau³ nũ² la²

a²pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ a³li³sã²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 35 A³li³ain¹kxa² si³yo³na² i³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. In³txi³nãu³xai²li² kãi³ain¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
 wi¹lain³nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³lu¹ kxã³nhxĩ¹nai³tã² Te³u³ta²sah³lai¹ta²
 txa²wã¹ha³lo²a² ã³wih¹sxã³ wxã³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nũ²la² in³txa² ka³la¹txi³ 400 nxe²
 ãn³si³tẽ³kxain¹tai¹ti²tu³wi¹. “Txai²li² wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹.” Ain¹tah¹lxa¹
 ye³jen¹na² su²lhã³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ha³ten¹tain¹tai¹ti²tu³wi¹.

37 ã³ta³lo³hẽ¹tũ²la² a²nũ²a²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹lhau³ko³tẽ³nhĩ¹nai³tã²
 Ju³ta²sah³lai¹tã² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nũ²la² nũ³kxũn³txi³ o²la³kxi²nũ²la² a²nũ²a² ã³sa²so²
 ã³si³wxe³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ye³jen¹nũn³tãu³a² su²lhã³nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa²
 ha³ten¹tain¹nũn³tai¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³jut³su² in³txi³nãu³xai²li² wxa²wxai³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Ju¹tai²li² wã²nxũh¹ o²la³kxain¹kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wi¹. 39 Yxã¹ta¹

Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²we¹tain¹tũ³ka³txi³su² kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹nẽ³lxa³lho³li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² he¹kxi²nẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² ten³ti³hex¹ki³sxa³lho³li¹. Nxe³na¹jut³su² tai²li²
 nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 40 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹te² si³yxau³te²nãu³xa²
 whã²na¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹

a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² i³kaix¹so¹xain¹nũ²la² i³ta³lo³wai¹txain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na²
 a²i³lxa² i³ye³kxi²si¹hai¹nxa³jau³nũ³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nũ²la²
 sa²tã³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta²
 he³la³kxi³nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³na² wxa²li³ain¹nũ²la² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² kãin²khai¹nx2na³li¹. Wi¹lxo³kxi²nẽ³lain¹na³li¹. Je³su²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³sa²ki³sa²kxai³lu² ye³khãuh³lxa³ti³nha²ki³nhai¹. Nxe³kxan²ti³
 ka³lih³khaix¹nẽ³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 42 A³lan²ta² hãix¹nxe³ti³xa¹ Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²ha²
 tã³nxa² a²sxih²khai³sa² tã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6

Ã³non²ta³kxi²nũ³ka³txa² wã²nxa³kxa² so¹ain¹jau³su²

1 Nxe³xain¹tãu³u¹tai²nãn²tu³ yo²i²tũ³ka³txa² wxã³sxã³ ã³nũ²kxi² jã¹nxe² jã¹nxe²
 to³ta¹hxai²hẽ¹la². Kãin² ka³lxa¹txi³ ã³nũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³u¹tai²nãn²tu³ta¹
 yo²xũn³txi³ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kre²ka²ko³xa² e³tũ³ka³txa² ha³na³ka³lxi²
 i³ye³kxi² Ju³te²a²ko³xa² e³tũ³ka³txa² ha³na³ka³lxi² i³ye³kxi² nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³
 Kre²ka² nũ³ka³txu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹txu¹txi³nãu³xai²na² wha³tẽ³sa³ka³lxi³nãu³xai²na² ne³wã²na³yah³lxin¹nũ²hẽ³li¹.
 Yen³kxa² wã²nhũ¹ain¹yah²lxan³nũ²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹tai²na² wãn³txu¹tai²na² ain³kxain¹nũ²la²
 yo²i²tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²nãu¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³sĩ¹na¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²sĩ¹na¹wi¹.
 Yxã¹ta¹ yen³kxa² wã²nhũ¹nyhain¹si¹hxa³jau³su² i³ye³kxain¹nũ²hẽ³li¹. Ain¹tah¹
 wa³ka³li³yu³ta² kãi²nha²kxai³ hxi²kan¹sa²sĩ¹nxa³nhai¹. 3 Nxe³sa²sĩ¹nxa³ha²kxai³
 wxã² i³nxai²na² txa²wã³tã³sah¹lxi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. In³txa² ha¹li¹
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ wã²nxa³kxa² so¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³te²a² Txa²wã¹sũ³na²

Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³te²a² so¹lxi³ a²hoh³lxi³su² te²a² so¹lxi³ wã²nxa³kxa²
 so¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² wã²nhũ¹nyhain¹te²nũ³su² ũh³wxe³ki³tu¹wi¹.
 4 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ txai²nãu¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi² A²wãn³txa²
 i³yau¹ũ³hi² nxe³sĩ¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ten³sa²sĩ¹nha²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 A²nxe³ju³kxai³lu² jau¹xai²na² i³ka³li³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ in³txi³nāu³xu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ain¹te³nah¹lxi¹, Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kāin² yxo²i²i² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² kāin² nxū²kwai³yxau² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Pro³ko³ro²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ni³ka³no²rah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ti³māu²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Par³me³na²sah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ni³ko³lau²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² yxau²xai³lha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ Ju³te²a² wān³txa² ain³kxi²nūn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ yxo²i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 A²nxe³te²nāu³xu¹ta²kxai³la¹ wā²nxa³kxa² so¹ain¹nū²la² a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²na² yen³nāu³a² ūh³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la² a²hxi²ka² wxa²ne³hē²ta³lā¹ain¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²kxain¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 A²nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² u²lxi³ ha³ta³nxe³jau³xu¹ta²li² i³sa²nē³sin²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ yxo²i²ain¹tū³ka³txa² kāin² ka³lxa¹txi³ ā³nū¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nū³ni² wā³nxīn¹te² nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²na² ū³tī¹kxain¹jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹sxā³ i²ha²kxai³ kāin² i³hxi²ka¹ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³la¹ kāin² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³tah¹lxa¹ yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² hi²sen³tu³ti¹ ko³nxe³thi¹nha²kxai³ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wān³txa² yxo²xūn³txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹ta²na² Li³ber²to² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³re²ne² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A³le³syān³tri³a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³li²si²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³ ain¹sxā³ ā³nū²kxain¹nū²la² Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wān³txa² yxo²xūn³txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²hoh³lxi³si¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², ko³nxe³thin¹tū³ka³txa²sa³. 11 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txu¹ta² hi²sen³kxai³lu² in³txa² hāi³a² ū³yho³hi²sān²ka³tu³ i³ki³ha¹nī³ye³si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Es³te³vāu²ah³lai²li² ko³nxe³te²lo³jau³su² e³na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³ti² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ko³nxe³te²lo³ti² nxe³na²hē³li¹. Txa²ne³nxē³na² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹. Nxe² i³ki³ha³nī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 I³ki³ha³nī³ye³kxain¹nū²la² a²nū²a² hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² ha³te^hnxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²a² nxain¹sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ain³nhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ Es³te³vāu²ah³la² tū³nū²la² nū³kxūn³txi³ i³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta³ yen³nāu³a² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² ko³nxe³thin¹te²a² i³kaix¹so¹nū²la² i³ki³ha³nī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² Es³te³vāu²ah³lai²li² ko³nxe³jau³xa² so¹lxi³ e³kxi²toh³na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ko³txe³i² Sū³na² wān³txu¹txai²na² ko³txe³i² nxe³toh³na²hē³li¹. 14 Nxe³sxā³ jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai²tā² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na²nān¹jau³xa² i³yxai¹txain¹to³tu¹wi¹.” A²nxe³jau³jau¹xai²li² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹. Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe² i³ye³ki³ha³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²hxi²kan¹txa² nū³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ten³sa²tā³sxā³ i²lxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³a² Es³te³vāu²ah³la² a²yen³na² oh³xan¹jah¹la² ye³nhū³ye²ta¹hxai²hē¹la².

7

Es³te³vãu²ah³lai²na² wãn³txa²ĩ³wa³lxĩ³nha²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Es³te³vãu²ah³lã³. Jau¹xai²li² ĩ³ye³kxain¹jau³xai²na² ya²la³tũ³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹.

Txa²lon³ti³nãu³xa² txa²wĩ³na²nãu³su² nxe³syah¹lxi¹lxi¹.
Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²na² txa²wã¹wĩ³nu²su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ Me³so³po³tã²mi²a²ko³xu¹ta²na²

yxau³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² A³rã²thĩ³nãu³xu¹ta²na² ai²nxa³thĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na²
Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² tũ³sxã³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.

3 Tũ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A³bra³ãu²ah³lã³. Wxa²ka³lxa¹ti³nãu³xa² ã³sxã³
a³li³txa²hẽ³li¹. Ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² ĩ²xan³ko³xa² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹.”
Ta¹hxai²hẽ¹li¹. 4 Nxa²ha¹te¹ Kau³te²a² nũ³ka³txu¹ta²na² ã³wxe²ã³nyhain¹nũ²la²

A³rã²thĩ³nãu³xu¹ta²na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³tĩ³kxai³lu² a²wĩ³nu¹ta²na²
ya³lu²kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Hã²wxã³txa³ ko¹xu¹ta²na² a³li³xi²nũ²la² txa²wã¹ha³lo²khai³xai²na²
yxau³ki³ko³xai²na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ju³tu¹ta²kxai³lu² kxã³su² Txa²wã¹sũ³na²

kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 5-6 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wẽ³sa²
yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hĩ¹nai²na²
ta²ko¹xai²na² jũx¹te²he³la³ko³ ũ³hũ¹nxa²hxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹ kxã³non³tãu³a²

ta²ko¹xai²na¹ yxo²ha³kxa¹ wxa²ne³tah²nãu³lo³tin¹tãu³a² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹tãu³a²
kan²txi³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹hĩ¹na¹ ha³lo²a² ã³sa²nũ³ko³xa²
ã³we¹ta³wxe³ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nãn²tu³ ta²ko¹xai²na² yxau²xai³tũ³ka³txi³khai³xa²

a²hxi²ki³kxai³ kwa²wa³ka³li³nũ³lo³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ kwẽ³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 400
nxe² kwẽ³kon³tãu³a² khãuh³lxa³ti³nyhain¹tu¹wi¹.

7 Nxe³nyhain¹ka³tu³ wa³ka³ti³lo³te²nãu³xa² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hai¹na¹tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³
a³li³sxã³ ã³wa²lã³wih²xain¹tu¹wi¹. ã³wih²xain¹kxai²nãn²tu³ sa²yxowet¹sain¹sxã³

yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 8 Hã²wxã³txa³
ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹kxi³ju³ta² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²wãn³txa² ya²la³tũ³tã³li¹. Nxe³sxã³
wxa²ki³lha³lxa³nãu³xa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ txa²wãn³txa²

ne³wãn²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.” Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jã¹nxe³nũ²la²
A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²ki³lha³lxu¹ta²kxai³ I³sa²kah³lo²nu¹ta²na² a³li³lah¹hĩ¹na²
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxã³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Hã²wxã³txa³ I³sa²kah³lo²nu¹ta² a²ki³lha³lxu¹ta²na² a³li³lah¹nũ²la² Ja³ko²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹li¹. ã³ta³lo³hẽ¹tũ²la² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta² a²ki³lha³lxa²nãu³xu¹ta²na² hxi²ka²
hxan³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³te²nãu³xu¹ta²na² a³li³lah¹ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

9 Hã²wxã³txa³ Ja³ko²ah³la² a²ki³lha³lxi³nãu³xu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na²
ka³tã³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. Nxai¹nxa³ha²kxai³ E³ji²ta² nũ³ka³txu¹ta²na² a²hxi²ka²
ã³yũ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ ã³non²ta³kxi²ha²kxai³

ye³khãuh³lxa³thin¹ju³ta² ã³na¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 10 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²
ã³nhi²ka¹ta¹nha²kxai³ a²hoh³lxi³su² ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²na² Fa³ra³o²ah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

A²nxe³te²u¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Jo³se²ah³lu¹ta²kxai³ ĩ³kaix¹so¹nũ²la² ha³lo²u¹ta²na²
whã²na¹ a²hxi²kan¹te²lon³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ Fa³ra³o²ah³la² a²sa³wi³ha³lxu¹ta²na²
yxowet¹ha³kxa¹ a²sxi²yhu³ta² whã²na¹ a²wa³kxên³no³tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 11 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a²

kãin² kwẽ³kon³ta¹hxai²hẽ¹li¹. E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² whã²na¹ Ka³na³ã²ko³xa² whã²na¹
wẽ³ha²yau³xa² ã³xa³ha²kxai³ yain³txa² wi¹we¹nxa³ha²kxai³ he³ja²lun¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹wĩ³na²nãu³xu¹ta²kxai³ hxi²kan¹txi³ yain³txi³la³

wet¹sxã³ yai³nain¹ki³la³ so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. 12 Nxa²ha¹te¹: “E³ji²ta²ko³xu¹ta²na²
yain³txa² sxa³nũ²nha¹.” Nxe³jau³xa² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²na² ain³kxi²nha²nũ²la²

txa²wā¹wī³na³nāu³xu¹ta²kxai³ i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 13 Ā³ta³lo³hē¹tāu³u¹ta²na² Jo³se²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² a²lon³ti³tāu³xu¹ta²kxai³ wā²nā³ū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nyhain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxai³nu¹ta² whāi²na¹ tē³lxai²nū²la² Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wā²nā³ū¹hain¹nū³ta¹hxai²hē¹li¹. 14 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²wī³nu²su² te²a² a²ka³lxa¹txa² whāi²na¹ 75 nxe³tū³kā³txa² wxā³sxā³ yxau³si¹hain¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹li¹. 15 Nxa²ha¹te¹ sa²si¹hā³nxa²ha¹te¹ wxā³sxā³ yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxain¹ko³xu¹ta²na² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ya³lu²ha²kxai³ txa²wā¹wī³na³nāu³xu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ yah³lon¹sxā³ ya²lun¹ti³ha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 16 Nxe³ai¹nha²kxai³ Si³kē²ko³nāu³u¹ta²na² a²nū²a² tē³sxā³ ai³nū²la² i³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ko³xu¹ta²na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ so¹kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. E³mo²ra² nū³kā³txu¹ta²na² Si³kē²ko³xan¹ta² wa³kxē³nu¹ta²na² ū³yho³hi²sān²nū²la² so¹kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³ko³xu¹tain²txi³ yah³lon¹sxā³ ya³lun¹ti³ te²nāu³xa² sa²nū³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

17-19 Nxa²ha¹te¹ kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³tāu³u¹ta²na² txa²wā¹nū³kā³txi³nu¹ta²na² ka³lxa¹txi³ ā³nū¹ta¹nhī¹nu¹ta²na¹ E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na² wē³non³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta² i²jah¹lo²sxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³kā³txi³nu¹ta²na² a²lxai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ ki³ha¹kxi²nhai¹ni² nū³kxū³txi³ o²la³kxi²si¹hai¹ni² wē³ha³lxa² kwē³nta¹ a³li³lah¹te²u¹ta²na² ha³lo²a² ā³na¹sxā³ya²lut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹ni² nxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³nu¹ta²na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²na² i³ye³kxi²jau³xu¹ta²na² we¹ta³lun²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹li¹. 20 Nxe³hī¹nu¹ta²kxai³la¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² a³li³lah¹sxā³ txon¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³sxā³ wē³sa² wi¹lye¹nxa²ha¹te¹ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³kin¹tāu³u¹ta²na²nān²tu³ a²wī³nu¹ta²na² a²sxi²khai³xa² hāi²a³sxā³ txo¹ta¹hxai²hē¹li¹. 21 Yan¹nāu³a¹ wē³sa² kāi²non³tāu³a¹ hxi²kan¹txi³ ū³ho¹ya³hxa³kxa²yan³txi³su² a²hā³ka³nū³nu¹ta²na² hi²sen³su² ha³lo²a² ā³na¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³na¹nū²la² E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na² a²ka³ne³lxa²nu¹ta²na² wxā³ a³ya³txi²nū²la² i³āin²ta³kxi²sxā³ wē³sa³nu¹ta²kxai³ so¹sxā³ i³nū²la² a²ki³lha³lhū³nxe³sxā³ txot¹ta¹hxai²hē¹li¹. 22 Nxe³ha²kxai³ E³ji²ta² wān³txa² wi¹jau³xa² a²hoh³lxai³su² jau³xa² i³yau¹ū³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wain³txi³ e³i² wi¹lo²la³kxi² nxe³sxā³ wxi²kan¹txi³lon¹ta¹hxai²hē¹li¹.

23 Nxa²ha¹te¹ kwē³kon³ka³lxa¹ton³nū²la² 40 nxe³sxā³: “Txa²ka³lxa¹txa² I³sa³e² nū³kā³txa² ai³si²a¹tū¹xā¹.” Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxai²hē¹li¹. 24-25 Nxe³sxā³ ai³tāu³ Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta²na² sa³wi³sa² hi²sen³su² I³sa³e² in³txi³nu¹ta²na² i³su²lye²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² i²nū²la² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Wa³lxī³a¹tū¹xā¹ ā³non²ta³kxi²na¹tū¹xā¹. Fa³ra³o²ah³la² sa³wi³sa² su²lhā³a¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³kxai³la¹ su²lhā³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Kāi³a¹ju³ta²na² txa²nū³kā³txa² ain³kxi²nhain¹sxā³ ā³wxā³sxā³non²ta³kxai¹na¹ju³ta² wi¹la³la³kxain¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³nai²li² I³sa³e² nū³kā³txa² khāuh³lxa³txi³nhā²sxā³ wa³kon³kxain¹si¹hain¹ju³ta² a³la³kxain¹tū¹xā¹. Nxe³ha²kxai³ nū³kxū³sxā³ ā³sa²so¹nū¹hain¹ju³ta³nū³su² a³la³kxain¹tū¹xā¹.” Ain¹jau³su² nxe³kxan²ti³ a²ka³lxa¹txi³nāu³xu¹ta²kxai³ hai³txi³ a³la³kxi²ye²nyhu¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. 26 Ha³la³jen¹nāu³u¹ta²na²nān²tu³ I³sa³e² a²in³txi³nu¹ta²na² ha¹lin¹te²nāu³xa² he¹li²ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² i²ai¹nha²kxai³ ā³nhāu²no³si¹nyhu¹jau³su² i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxai¹: “Nxe³ja³sa²lxai¹. Wxa²lon³sa²nyhu¹a³hi¹nha²kxai³ he¹li²nyha¹txa³hē¹li¹.” Nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

27 Nxa²ha¹te¹ hxi²ki³te²nu¹ta²kxai³lu² i³an³ta³kxi²nū²la² nū³kxū³txi³ ū³nxū³sa²tā³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³na¹ yxo²xū³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxai¹: “Wxāi²na² txa²hxi²kan¹jah¹lo²sxā³lxai¹. Sa²hāu²not³sa²jah¹lo²sxā³lxai¹. 28 Sūn²ta³tai³tā² Fa³ra³o²ah³lai²na² sa³wi³sa² su²lhā³i¹nhē³li¹. Nxe³kxai³ jāx¹sa²te³lin¹ji¹wi¹?” Ta¹hxai²hē¹li¹. 29 Nxe³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² u²lxai³ ih³saun³sxā³ i³hāi³ta¹hxai²hē¹li¹. Mi³ti³ā²ko³xu¹ta²na²

ã³wih¹sxã³ yxau³nũ²la² yxau³hĩ¹nu¹tai²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²sxã³ txon²ti³ya³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

30-31 Nxe³nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³ 40 nxe² kwẽ³kon³sxã³ yxau³tãu³u¹tai²nãn²tu³ ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹tai²na² ho³hain¹tĩ³kxai³lu² wã³la³ka³txu¹tai²na² Si³na³i²ka³txu¹tai²na² ã³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. ã³tĩ³nũ²la² hi³a² i³xi²yxau³ka³txu¹tai²na² ten³sa²tã³sĩ²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ten³sa²tã³sĩ²nũ²la² ã³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 32-34 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Moi³se²ah³lãi³. Wxa²wĩ³na²nãu³xu¹tai²na² A³bra³ãu²ah³lo²nu¹tai²na² I³sa²kah³lo²nu¹tai²na² Ja³ko²ah³lo²nu¹tai²na² wxa²nũ³ka³txu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹, ‘Wxa²sũ³nu²sa¹wi¹.’” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³ yuh³lxi³khai¹nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i²nxũn³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wã³nxĩn¹khaix¹nxe³ju³tai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a² sa²yu³sai¹kxi²nha¹lxi¹. Txa²ha³lo²a² tĩ³i¹lxi¹. Txa²sa³wi³ha³lxa²na² E³ji²ta²ko³xa² yxaut³te²a² a²nũ³ka³txa² ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² i²ai¹na¹hẽ³li¹. Kãin² i³nãn³kxi³sai¹nha²kxai³ ã³non²ta³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹kxai²nãn²tu³ E³ji²ta²ko³xa² sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Wa³su³txi³ ã³sa²wa²lxi¹sẽ¹li¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

35 Nxe³jut³su² Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² sa²kxai³lu² sa²yxo²ã³ain¹te³nah¹lxi¹: “Moi³se²ah³lãi³. Wxãi²na² txa²wã¹hxi²kan¹jah³lo²sxã³lxi¹. Kãi³sĩ¹na¹ju³ta² i³hau³kot³sa²sĩn¹te²sĩ¹nxã³lxi¹.” Kxãn³kxai³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ka³tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ i³sa²si¹hã³ũ¹hain¹ka³tu³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³ wa²su¹wa²su¹ a³li³kxain¹ti³hi¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Oh³xan¹jah¹la² hi³a² i³ka³txa² i³ye³kxi²jah¹lu¹tai²na² wxã³sxã³ ã³non²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. 36 Hã²wxãn³txa³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ ã³sa²so¹nũ²la² E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ aun³ta² a³li³xain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. I³ye³na² kãin²je³na², he³hen³jau³su¹, ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³je³nu¹ta²kxai³ a²yxo²ha³ti³lhi³ain¹ka³tu³ ha³lo²ai²li² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹tai²na² ho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³tãu³u¹tai²nãn²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wã³nxĩn¹sxã³ kãi³ũ¹hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³ko³nha²kxai³ 40 nxe² kwẽ³kon³sxã³ nxe² kãi³ũ¹hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 37 Nxe³sxã³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹la² sa²si¹hã³nx2ti³tu¹wi¹. Txai²yã¹ye¹nx2ti³tu¹wi¹. Txa²wã¹nũ³ka³txi³yah³lo²sa²tu¹wi¹.” Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 38 Te²yã¹nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ ha³lo²ai²li² ho³hain¹tãu³u¹tai²na² jah¹lain²txi³ ãn³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Wã³la³ka³txa² Si³na³i²ka³txa² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau²xai³lain¹tãu³a² oh³xan¹jah¹la² e³kxi²hi¹na² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³tãu³u¹tai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²nũ²la² txah³lxa³ka³lo³a² ũ³wha²li¹lho¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jau³xu¹tai²na² ain³kxi²ki³jau³nũ³a² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

39 Ain¹nxa²ha¹te¹ txa²wã¹wĩ³na³nãu³xu¹tai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa² te³nai¹nxa³ha²kxai³ en²sxã³ a³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. E³ji²ta²ko³xu¹tai²na² a²yen³kxu¹tai²na² yxo²kwãin³nu¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 40 Nxe³tũ³ka³txu¹ta² wãn³txi³kxai³lu¹: “A³rãu²ah³lãi³. Moi³se²ah³lai¹tã² E³ji²ta²ko³xa² ãn³sa²so¹nẽ³jah¹lai¹tã² tĩ¹kxi²nẽ³nhai¹. Nxe³nẽ³lha²kxai³ txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³nu²lo³kxi³kxa² we¹txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxên¹kxai²nãn²tu³ ne³ka³ta²nẽ³tu¹wi¹. Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhin¹sxã³ yxau³ki³tu¹wi¹.” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 41 Nxe³nũ²la² A³rãu²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ a²wã³nxĩn¹jut³sũ³ju³ta² po¹na² wẽn³sũ³ju³ta² we¹tũ²la² a²yo³ha² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ka³tu³ a²nũ²nãu³xu¹ta²kxai³ kãin² yai³ni² i³na² nxain¹te³nah¹lxi¹: “Wã³nxĩn¹ju³ta² txa²wã¹hxi²ki³khai³xa² we¹ki³ti²tu³wi¹. Ka³lih³khaix¹nẽ³nhai¹.” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 42 Nxe³ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² oh³sĩ³nai²na² hi³ka²ta³a² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹si¹jau³su² ã³na¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Nxe³ju³tai²li² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² ũ³wha²li¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Ũ³wha²li¹lain¹te³nah¹lxi¹:

“Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³kxai³lu¹: ‘I³sa³e² nũ³ka³txã³. Ha³lo²ai²li² a²nũ²a²
yxau³ai¹nxa³ko³xa² yxau³yah³lxi³nhĩ¹nhĩ¹nai³tã² 40 nxe² kwẽ³kon³sxã³
yxau³yah³lxi¹nhĩ¹nhĩ¹nai³tã³ ka³yxuh³xa² su²lhã³ ũ³hũ¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.

43 Yxãn¹ta¹a²wã³nxĩ¹ju³ta²wxa²hxi²kai²na²we¹jah³lxin¹te²a²sa²yo²we¹txai¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
A²nxe³te²a²Mo³lo²kah³la²sxi²ha²wã²lẽ³nãn¹thĩ³na²sa²ka³la³hẽt¹so¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

Ah³lxi¹nha²kxai³ Rẽn³fã²ah³la²hi³ka²ta³a²a²yãu³ka³txa²sũ³nu²sa²ki³lxo³te²a²
wet¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³te²a²so¹lxi³sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
nũ¹ka³na¹ha³lo²a²u²lan¹ko³xa²Ba³bi³lo²na²ko³xa²ya¹nãn¹ta³ko³xai²li²
sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹, sa²yo²ã³sah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Txa²wã¹sũ³na²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² nxe² ũ³wha²li¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
44 Nxe³ha²kxai³la¹txa²wã¹wĩ³na²nũ³xu¹tai²na²ha³lo²a²a²nũ²a²yxau³ai¹nxa³ko³xu¹tai²na²
ho³hain¹tãu³a²wã²lẽ¹nu¹tai²na²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ũ³wha²li¹ka³lo³a²
ũ³ha¹ain¹thĩ³nu¹tai²na²sa²so¹sxã³tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³thĩ³nu¹tai²na²Moi³se²ah³lu¹ta²
hi²sen³kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²i³yau¹ũ³jau³xu¹tai²na²ain³kxi²sãn²nũ²la²
wain³txi³we¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³thĩ³nu¹ta²kxai³la¹wã³la³ka³txa²Si³na³i²ka³txu¹tai²na²
ka³la³hĩ¹nu¹tai²na²Txa²wã¹sũ³na²a²yo²wãn³txa²i³hau³ko³tũh¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

45 Nxe³sxã³tũ³ka³txu¹tai²na²a²ne³tah²nũ³u¹tai²na²Jo³su³e²ah³lu¹tai²na²nxe³sxã³
thĩ¹nãn²txi³sa²so¹sxã³tẽ³ain¹nũ²la²ha³lo²a²tah²ko³xu¹tai²na²ã³wih¹sxã³
yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²wi¹lhĩ¹nu¹tai²na²yxau²xai³lain¹ta³nũ³ka³txu¹tai²na²
a³li³si¹jau³su²kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³txa²wã¹wĩ³na²nũ³xu¹tai²na²
ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³thĩ¹nãn²txi³kan²txi³yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Yxau²xai³ka³tu³hu³Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na²a²txon¹sxã³yxau³hĩ¹na²yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

46 Nxe³sxã³Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha²kãn²thĩ³na²
txon³te³lhã³i³wã³txi³te³nah¹lxi¹: “Sũ³na²nxe³txi¹. Ja³ko²ah³lo²nu¹tai²na²
wxa²wãn³txa²sa²yo²we¹txa²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³
wi¹wi¹nxe³san¹kxai²nãn²tu³sxi²ha²kãn²thĩ³na²txon³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 47 Ain¹ta¹Sa³lo³mãu²ah³lo²nu¹tai²na²hi²sen³su²
Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha²txon³jah¹lo²la³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

48 Nxe³yãn¹ta¹Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³jah¹la²sa²kxai³lu²sxi²ha²a²nũ²a²hxi²ka²
we¹tain¹thĩ³na²li²hxi²kan¹txi³yxau³jah¹lo²su²te²sxa³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²Sũ³na²
wãn³txa²i³hen³txi³jah¹lo²nu¹tai²na²nxe²ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 49 Ũ³wha²li¹te³nah¹lxi¹:
“Txa²wã¹sũ³na²wãn³txi³kxai³lu¹: ‘Oh³xan¹ko³xai²na²ã³wxe³na¹ka³lo³a²yã¹nxe³ha²kxai³
yuh³xan¹ko³xai²na²tĩ³yu³wxe³nha¹ka³lo³a²yã¹nxe³ha²kxai³nxe²na³li¹. Nxe³ha²kxai³
sxi²ha²yxau³na¹thĩ³na²hxi²kan¹txi³txon³yah³lxi³hĩ²nxa³lxi¹. Txon³yah³lxin¹kxan²ti³
hxi²kan¹txi³yxau³hĩ³nxã²nxa³wi¹.

50 Yen³kxa²yo²ha³kxa¹we¹jah¹lo²sa¹wi¹: Txa²wã¹sũ³na²nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Sũ³na²wãn³txa²i³hen³txi³jah¹lo²nu¹ta²kxai³nxe²ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

51 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²wxã²i²i³nxai²na²ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹.
Ê³ton³yah³lxi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²sa²yo²we¹jah²lxa³lxi¹. Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³u¹tai²na²
yã¹xah³lxi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²A²yãu³ka³txa²wãn³txa²sa²yo²ã³ah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

52 Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³u¹ta²hi²sen³kxai³lu²Sũ³na²wãn³txa²i³hen³txi³
tũ³ka³txu¹tai²na²yo²ha³kxa¹ye³khãuh³lxa³ti³nyhain¹tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wã¹sũ³na²
Wi¹lhin¹te²Si³yxau³jah¹la²wxã³na²hẽ³li¹. Yãn³txai²na¹wxã³ju³ta²nũ³su²
jau³su²i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na²su²lhã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nha²kxai³
hĩ¹na²sa²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²Wi¹lhin¹te²Si³yxau³jah¹lai²li²wxã³hĩ¹na²
ĩ³ki³ha¹ka²so¹yah³lxin¹nũ²la²su²lhã³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 53 Wxã²na²sa²kxai³lu²

oh³xan¹jah¹la² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³nx2tain¹tai¹ti²tu³wi¹.
Yxān¹ta¹ sa²yo²we¹jah²lxan³tai¹ti¹tu³wi¹. Jā¹nxa¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Es³te³vāu²ah³la² su²lhā³ain¹jau³su²

54 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txa³ nū³ka³txu¹ta²kxai³ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² kāin²
i³yxaih¹sxā³ i³an³ta³kxi²khaix¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². 55 Nxe³nxa²ha¹te¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²
hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³ha²kxai³ sa²ye³ka²la¹nha²sxā³
oh³xa² ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
i² Je³su²jah³lo²nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²wi¹tāu³a² hxi²kan¹khai¹nxe³je³nān²tu³
ā³sa³nxū³ju³ta² i² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 56 Nxe³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— i²sah¹lxi³wxi¹. Oh³sī³na² ā³ye³hai¹na³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹te² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² a²wi¹tāu³a² ā³sa³nxū²na³li¹.
Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

57 Nxa²ha¹te¹ kāin² i³wxan¹yah³lxi³nū²la² wxa²ne³tū¹la³kxi²nhain¹ka³tu³
wa³su³txi³ ā³tū³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 58 Yah³lxi³ka³tu³ yxo²xūn³txi³
sxi²jen³nu¹tai²na² a³li³si¹hain¹jau³su² nxē³tai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² wxa²so¹sxā³
wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tū³kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³a²
sa²sai¹kxi²nha²sxā³ Sau²lah³la² a²ne³kxai³3tāu³a² ā³sxā³ ā³na¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
59 Ya³lu²nxa³ta³lxa¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³kaix¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²yāu³ka³txa² sa²so¹sē¹li¹. 60 Nxe² e³nū²la² ā³ka³ti³wxe³sxā³ āh¹
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ju¹tai²li² kō³nxe³ti³ kāi³sain¹ju³tai²na² kō³nxe³ti³ i³yī¹lain¹txa³hē¹li¹. Nxe²
e³ta³lun¹ka³tu³ ya³lu²ta¹hxai²hē¹la².

8

Sau²lah³la² yxo²i²tū³ka³txa² ye³khāuh³lxa³tain¹jau³su²

1-3 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²a² ka³na³ku² te²nāu³xa²
wxā³ain¹nū²la² Es³te³vāu²ah³lo²nu¹tai²na² wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹jah¹lo²nū¹tā² sa²so¹sxā³
sa²nī³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ i³āin²ta³kxi²sxā³ kāin²nān³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹te³na¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² yxau³sxā³ i²nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Es³te³vāu²ah³la² su²lhā³ain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Te²yā¹nxa¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ai¹nhī¹na² Je³ru³sa³lē²thī³na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³
yxau²xai³lain¹tū³ka³txu¹tai²na² khāuh³lxa³txi³khaix¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Sau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³la¹ yxo²i²ain¹tū³ka³txa² su²lhā³hxat³si¹jau³su²
o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ sxi²ha² yxo²ha³kxa¹ ā³ten³sa²the³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ i³ha¹txi²hī¹na¹ sa²so¹sxā³ ū³tū¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txi³su² tā³nxa²
txu¹su² tā³nxa² yxo²i²te³a² a³tain¹kxai²nān²tu³ sa²so¹sxā³ ū³tū¹kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
Nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³ka³txai²na²
a²yo²ha³kxa¹ Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³nū²la² ha³ten¹jah³lxi³nū²la² Ju³te²a² ko³nāu³u¹tai²na²
ā³wi¹hi² Sa³ma²ri²a² ko³nāu³u¹tai²na² ā³wi¹hi² yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹
a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta² so¹lxi³ Je³ru³sa³lē²thī³na² yxau³ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sa³ma²ri²a²ko³xa² Sū³na² wān³txa² ain³kxain¹jau³su²

4 Ai¹nha²kxai³ a³li³sxā³ ha³ten¹txi³ tū³ka³txi³nu¹ta² hi²sen³kxai³la¹ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
ā³nxai³nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
5-7 Ai¹nha²kxai³ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² a³li³nū²la² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹je³na² ā³wih¹ka³tu³
Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² wxā³ju³tu¹tai²na² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la².
Nxai¹nhī¹na¹ a²ta³a² kō³nxe³te²a² a²yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³te²a² i³wxan¹sxā³
wxa²li³ye²ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i³to³nain¹kxai²nān²tu³ ka³lāun³ta³kxi²tā³nxa² ha³lu²ha²

ai³ta³nxa² jah¹lo²su² ye²kxan²ti³nu¹ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yain¹jut3su² yxau²xai³tū³ka³txu¹ta²na² wā³nxĩn¹sxā³ o²la³kxi²yain¹ju³ta² ĩ² wān³txa² wi¹jau³xa² e³jau³xa² ain³kxi²yah³lxi³ka³tu³ ju¹ta²na² whāi²na¹ ain³so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Kāin² ka³li³yhah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

9-11 Nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³lo²nu¹ta²na² sxi²yhe³na²je³nu¹tain²txi³ yxau²xai³jah¹lo²nu²tain²txi³ kxā³nxa² wā³nxĩn¹ju³ta² o²la³kxi²ha²kxai³ kāin²ki³lxo³nha²te³nah¹lxi¹:

– Txai²li² a²hxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² ĩ³wā³nxĩn¹ju³ta² yū³na¹wi¹. Nxe² ĩ³yau¹ū³ha²kxai³ yxau²xai³tū³ka³txu¹ta²kxai³lu² yxo²ha³kxa¹ kāi²nxa³kxan²ti³ ain³kxah¹lxi³nū²la² ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² a²wā³nxĩn¹khai³ju³ta² hxi²kan¹ta²nut3tā³li¹. Yah³lxi³jau³su² nxe³to³ta¹hxai²hē¹la². 12 Kwēn¹ta²na¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² wi¹jau³xu¹ta² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³su² nxe³jau³xai²na² ye³jen¹na² yū³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² tah²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² wā³nxĩn¹khai³ju³ta² yxo²ĩ²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² yxo²ĩ²yah³lxi³nū²la² in³txi³nāu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ tu¹txi³nāu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ ain¹sxā³ ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Yain¹nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lo²nu¹tain²txi³ yxo²ĩ²nū³nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹sān²nū²la² Fi³li²pah³lu¹ta²na² ā³ne³hit1ta¹hxai²hē¹la². Ā³ne³hit1tāu³ān²tā³ Fi³li²pah³lu¹ta²na² kāin² ĩ³wā³nxĩn¹ye²ju³ta² ĩ²ha²kxai³ o²lha²kxai¹xain¹sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jah¹la² kāin²na³li¹, kāin² wā³nxĩ¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³lain¹nū³ka³txu¹ta²kxai³lu² wān³txa² u²lxi³ ha³ta³nxe³jau³xu¹tain²txi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sa³ma²ri²a² nū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ĩ²ain¹jau³su² nxe² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxā³ sa²si¹hā³ū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 15-17 A²kxā³nxu¹ta²na² Fi³li²pah³lai²na² hxi²ka² a²nū²a² ĩ²li³te²a² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²kxai²nān²tu³ ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la²:

– Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²a¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ e³kxi²sān²nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta² hxi²ki³kxai³lu² ĩ³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Jā¹nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² Jo³āu²ah³la² nxe³ya³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu¹ ā³wxā³ya³tāu³a² a²nū²a² yxo²ĩ²te²nāu³xu¹ta²kxai³ tē³lxi²ya³sxā³ a²hxi²ka² wxa²ne³hē²ta³lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sū³na² nxe³txi¹. Wxa²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹hai¹nñ¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nhai¹. Nxe³ya³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

18-19 Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² jut3si²nū²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³wxi¹. Wā³nxĩn¹khai³lxi³hi¹lxi¹. A²nū²a² wxa²hxi²ka² wxa²ne³hē²ta³lxi³ya³hin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹ye¹nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. Ya³hin¹kxa² yā¹nxa¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Sa¹hin¹kxai²nān²tu³ ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20-23 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxi²kan¹txi³ ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Wxāi²na² kō³nxe³thi¹ni¹lxi¹. Kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi¹lxi¹. Wxāi²na² yāx1te²a² ha³lo²a² kō³nxe³khai³lxi³ju³ta² sa³tā³kxi²te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³nxa²ha³ta²wi¹. Ha²ya³kxa² yxo²kwain³txa²hē³li¹. Ū³yho³hi²san¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.

Ko³nxe³thi¹nĩn¹ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²nxã³nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
sa²yo²we¹ki³lxo³ni¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ũ³yho³hi²sxã³ so¹kxi²ki³ju³ta²
yũ²nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thi¹nĩn¹ju³ta² ĩ³ain²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha¹sẽ¹li¹.
Nxẽn¹kxai²nãn²tũ³ ko³nxe³ti³ kãĩ³in¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² nxe³wã²na³nxa²jau³nũ³su²
win¹ta²jau³lxi³ ĩ³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³ya³nxa²ha¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxãĩ²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²txai¹ya³hẽ¹li¹. Ju³ta² ko³nxe³ju³ta³la²
khãuh³lxa³txi³nha¹kxa²ya³txi³su² nxa¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nũ²la² Je³su²jah³lai¹tã² o²la³kxi²ju³ta² ĩ²ya³kxe³su² ĩ³hen³txi²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ya¹ũ³hi² nxe³ta³lun²ya³sãn²ka³tũ³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
ĩ³xi²te³lhxã³ ai³lha²thet³ja³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³ka³tũ³ Sa³ma²ri²a² ko³xan¹thĩn³ta²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ya¹ũ³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lu¹ta²na²
hi²sen³su² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹ju³ta³ yũ³jau³nũ³su²
ĩ³ya¹ũ³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

Fi³li²pah³la² E³ti³o³pi²ah³la² e³kxi²nyhu¹kxi³jau³su²

26 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nu¹ta² hi²sen³su² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Fi³li²pah³lãĩ³. ĩ³sa²yxau³sxã³ a³li³txu¹li¹. Tĩh³nai²na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Ka²sa³thĩ³na²
nxe² ne³ki³son³ta³kxi²tĩh³na² nxe³tĩh³nãn²tũ³ u³je³na² ta³nãn³nãu³a² ain¹tãu³a² tĩh³na²
ã³nhe¹tin¹tu¹wi¹. Nxe³tĩh³na² sxi²ha² yũ²nxa³tĩh³na² ai³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27-28 Nxa²ha¹te¹ ã³nxai³nũ²la² tĩh³na² ai³sxã³ ã³nhẽxĩtãu³a² a²nũ²a² E³ti³o³pi²ah³lai²na²
ne³khauh²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² a²ĩ¹na² ĩ³lxa² Kãn³ta²sa¹ka³lxi³su² ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² ta¹ka³lxa² a²sa³wit³su² ha²kxai³ ũ³yho³hi²txã³nxa²
hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta³lun²nũ²la²
kwẽn¹ta²kxai³ a³li³sxã³ tĩh³na² ai³lhi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ka²va¹la² ũ³si³kũh¹nha²ka³lo³a²
ã³wxe³ha²kxai³ I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² ha³teh³nxã³nxu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹la² ha³teh³nxã³nxu¹ta²na² ĩ²tĩ³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na²
ne³khauh²ta¹hxai²hẽ¹la². 29 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Fi³li²pah³lãĩ³. Hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ũ³si³kũh¹nha²ka³lo³a² ã³tĩ³txa²hẽ³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

30-33 Nxe³nũ²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ã³nih³sxã³ ã³tĩ³nũ²la² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² wãn³txa²
ain³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txai²na²sa¹:

– O³ve²a² su²ju³ta² yũ³kxai²nãn²tũ³ ã³nhẽ¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Jã¹nxe³sxã³ a²wxe³txa²
ũ³yho³kxi²son¹kxan²ti³ hai³txi³ ĩ³wai¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³jut³su²
a²nũ²a² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxain¹na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ wi¹lhin¹jah¹lo²su²
ha²kxai³ ka³nah²sxã³ yxau³na²hẽ³li¹. Wain³txi³ o²la³kxi²nyhai¹nxa³hẽ³li¹.
Nxe³ain¹kxa²yu³su² su²lhã³ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² yũ²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
ĩ³ya¹ũ³nyhain¹nx³tho³li¹.

Nxe³jau³xai²li² I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³la¹
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– E³ti³o³pi²ah¹lãĩ³. Wãn³txa² ĩ³yĩ¹lin¹jau³xai²li² ã³ne³wxe³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³sxã³ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Fi³li²pah³lãĩ³. A²nũ²a² ĩ²li³te²a² ĩ³ya¹ũ³sai¹nxa³ha²kxai³ ã³ne³wxe³sa²nxa³nhai¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³sxã³ ã³wxe³si¹jau³su²
ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Jã¹nxe³jau³kxai³la¹:

— I³sa³i²ah³lo²nu¹tai²na² i³yau¹ũ³nẽ³jah¹lo²su² ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su² ta³nxa² nxe³te²sin²ta²ku² nxa¹nhai¹. Nxe³jau³xai²li² i³yau¹ũ³sẽ¹li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² wha²li¹txã³nxu¹tai²na² tẽ³nũ²la² nxe³jau³xu¹tain²txi³ ã³si³wxe³ya³ka³tũ³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ ã³nxai³ya³tĩ³kxai³lu² ka³wã³lxa² ã³nhe²kxi²ya³ka³tũ³ E³ti³o³pi²ah³lu¹jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— I²sa³wi¹. Ju¹xa² i³yau³sin²na²wi¹. Ū3hũ¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wi¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²in¹kxai²nãn²tũ³ wi¹lhĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxa²ha¹te¹:

— Yxo²i²a¹wi¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² na³li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ã³yix1si¹jau³su² i³ye³kxi²nũ²la² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³sxã³ wxa²ka³nxixi²yah³nũ²la² i³yau³xa² ã³nũ¹ya³ka³tũ³ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³nũ²la² i³yau³xa² a³li³xi²yah³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ã³sa²so¹sxã³ nũ¹ka³na¹ A³so²to²thĩ³na² ã³wih¹si¹jau³kxai³lu² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²wẽ³ta³te²la³ i²xi²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³ ka³lih³kxi²la²nha² i³xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thĩ³nu¹tai²na² ã³nxai³tãu³a² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ Se²sa³re²a²thĩ³nu¹tai²na² a³li³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9

Sau²lah³la² yxo²i² ã³si³wxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² yxo²ha³nxe³lha³txi³ i³ye³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³sxã³ wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³jxah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Ta³mas²ko²thĩ³na² ai³te³la¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tũ³ a²nũ²a² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²te²an²tũ³ i²ai¹na¹kxai²nãn²tũ³ sa²hxi²ta¹kxi² so¹na¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² wã³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³jut3su² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³nãu³a² yxo²ha³kxa¹ sa²si¹hã³sẽ¹li¹. San¹ka³tũ³ ã³nxai³na¹ju³txãn¹nxãn³su² ũ³wha²li¹lhã³ ũ³hũ¹sa²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nũ²la² ã³nxai³ka³tũ³ Ta³mas²ko²thĩ³na² yãu³so³nain¹ti³kxai³lu² wa³su³txi³ oh³sĩ³na² i³ha²te¹tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i²nxũ³nha²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 4 ã³yah³xi²sxã³ ã³si³ka³ta³wxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² wãn³txa² ain³kxi²jau³kxai³lu¹:

— Sau²lah³lãĩ³. Sau²lah³lãĩ³. Īh¹nxe³kxa²yãn³ti³tã³ khãuh³lxa³txi³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹:

— Īh¹jah¹lo²ta³nĩ¹ji¹wi¹? Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Txai²li² Je³su²jah³lo²lxi³na¹wi¹. Ye³khãuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹. 6 Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Nxẽn¹ka³tũ³ sxi²je³na² ã³wih¹txu¹li¹. Nxẽn¹tãu³a² o²la³kxin¹ju³ta³nũ³a² i³hen³txi³nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

7 A²nxe³ti³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ka³nahx2sxã³ ã³yit1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³ a²e³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Jã¹nxe³nũ²la² Sau²lah³lo²nu¹tai²na² ye³han³ta³kxi²kxe³su³

ĩ³sa²yxau³ta¹ ĩ²nha²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²na² hi²sen³su² hxi²ki³ain¹sxã³tẽ³sxã³ Ta³mas²ko²thĩ³na² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxe³nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹a³lan²tãu³a² hai³txi³ ĩ³yai³nxa³ha²kxai³ ĩ³na²nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³ sxa³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ nxe³thĩ³nu¹ta²na¹ yxau³jah¹lo²su² A³na³ni²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² hxi²sxã³nho³jut³sũ³ju³ta² ain³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A³na³ni²ah³lã¹ĩ³. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lã¹ĩ³. Ĩ¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxex³sa²lxi¹. ĩ³sa²yxau³sxã³ a³li³txu¹li¹. Tĩh³nai²na² Wain³si²tĩh³no²su¹nxe³hxai²na²hẽ³li¹. Nxe³tĩh³na² ã³nxain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na² sxi²ha²ã³wih¹txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ Sau²lah³lai²na² Tar²so²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai¹tã² ĩ³wã³txi³sain³txai¹nhẽ³li¹. 12 Nxe³jah¹lai²li² hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²to³nha³li¹. Hxi²sxã³nho³jut³sũ³ju³ta² ĩ²nũ²nhai¹. ĩ²ju³ta²sa¹, in³txa² ĩ³lxa² A³na³ni²ah³la² wxã³sxã³wxa²ye³wxai³nũ²la² wxa²ye³we²txi²nũ²nhai¹. Nxe³ju³ta²li² ĩ²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lã¹ĩ³. Nxe³sa²lxi¹. Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹hẽ¹li¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³hĩ¹nai¹tã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² ye³khãuh³lxa³ti³nyhain¹to³ta¹hẽ¹li¹. 14 Jã¹nxain¹sxã³ kwẽ¹ta²na¹ wã³nxĩn¹te²si³yxau³jah¹lo²nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² Ta³mas²ko²thĩ³nãu³a² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²a² sa²so¹sxã³ ũ³tũ¹kxi²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hã³yhain¹txã³nxa²ũ³hũ¹nyhain¹ta¹hẽ¹li¹. Kwẽ¹ta²na¹ wxã³ain¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– ĩ³kaix¹so¹ai¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Hã¹sxã³ ai³sẽ¹li¹. Ye³jen¹na² txa²wãn³txa² u²lxi³tẽ³sxã³ ai³sxã³ ĩ³hen³txi³tu¹wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²a² a²si³yxau³ka³txa²he³la³kxi³su² te²a² nxe³sxã³ ĩ³hen³txai¹nha²kxai³ ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³hen³txai¹nha²kxai³nxe³tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ Txai²na² sa²kxai³lu² txa²wãn³txa² yxo²i²sai¹nha²kxai³ kãin²khãuh³lxa³ti³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³nũ²la² Ju³ta²sah³la² sxi²ha²ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹nũ²la² Sau²lah³la² ye³na² wxa²ye³wxe³te³nah¹lxi¹:

– Sau²lah³lã¹ĩ³. Txa²wã³tã³si¹lxi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² sa²si¹hã³sain¹na²li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ tĩh³na² wxã¹nhĩ¹nai³tã² ĩ²in¹nũ²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la² ye³we²txi³sih¹nxa²ha¹jau³su² sa²si¹hã³sain¹na²li¹. Nxe³sxã³ye³we²txi¹nxa²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³nxẽ¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³te³na¹ ai³na²ka³lo³hũ³nxe² ye³hẽ³jã¹nxe³kxe³hũ³te²su² ã³ye³hai¹tã³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ten³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ĩ³sa²yxau³nũ²la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³hĩ¹na¹ ĩ³yai³nxi²ha²kxai³ a²nũ²nãu³la³ ĩ³si³nxũ³to³nxe²ha²kxai³nxe³ye²yha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ta³mas²ko²thĩ³na² yxau²xai³jau³su².

Nxe³sxã³ Ta³mas²ko²thĩ³na² yxo²i²tũ³ka³txa² ã²la² kxãn³su² yxau³a³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Yxau³a³nyhain¹tãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ã³wih¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai¹tã² Txa²wã¹sũ³na² Tah²hai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³jut³su² a²nũ²a² ain³kxain¹tũ³ka³txu¹ta²kxai³ nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ĩ²ki³jah¹lo²su² te²la¹kũ², kxã³nxa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³ain¹na²hẽ³kũ², nxe³hĩ¹nai³tã² Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa² su²lhã³te³lhxã³ ain¹na²hẽ³kũ², nxe³kxa²yã¹nxe² kãĩ³te³lhxã³ wxã³ain¹te²la¹kũ², wã³nxĩ¹te² si³yxau³te²nãu³xa² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxi²si¹jau³su² sa²si¹hã³ai¹nhĩ³te²la¹kũ², ki³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

²² Nxain¹kxan²ti³ Sau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tã³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² a²ya³la³tu³khai³nx²na³li¹. Nxe³jau³su² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ³wa²lũ³xi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

²³ Nyhain¹ka³tu³ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²tãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³a² ã³yã³nũ²kxi²nũ²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ su²lhã³si¹jau³su² hãĩ³tẽn³su² ĩ³ye³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁴ Nxe³sxã³ sxi²thĩ³na² ki³tã¹kxi²nha²thĩ³na² yxo²a² yxo²ha³kxa¹ hãĩ³a² wah³xah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta² whãĩ²na¹ ka³nxah³ta² whãĩ²na¹ su²lhã³te³lhxã³ ye³ten³kxa² wah³xah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tah¹lxa¹ Sau²lah³la² a²sa³wi³sa³nu¹tai²na² nxain¹jau³nu¹tã² ain³kxi²nha²nũ²la² ĩ³hen³jah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁵ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³nxa³hi²tãu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²so¹nũ²la² sxi²ha² ki³tã¹kxi²nha²thĩ³na² a²ne³kan¹ta³yo²a² sa²yo²than²sxã³ ha³ti²a² ũ³ki³kũ¹tain¹nũ²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²wi¹hain¹ka³tu³ win¹ta²te²lxi³ sa²ha³lo²sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³jau³su²

²⁶ Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a³li³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai³tãu³a²:

— Je³su²jah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² ã³nũ²kxai¹na¹tũ¹xã¹. Jau³su² nxe³tah¹lxa¹ a²kxã³nxa² yxau³tũ³ka³txai²na² ĩ³wã³wã³ta³kxi²yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ Sau²lah³lai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²te²sin²ta²ku² ki³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁷ Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³ya³ti²sxã³ ã³yã³sa²so¹sxã³ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹tai²na² ai³sxã³ ĩ²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Sau²lah³lai²li² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxi²nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² Ta³mas²ko²thĩ³nãu³ai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³nũ²nhai¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁸ Nxe³nũ²la²

Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãu³ai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ ĩ³ye³sa²the³jain¹ta²hxai²hẽ¹la². ²⁹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² Kre²ka² wãn³txa² e³tũ³ka³txu¹tai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi²ti³ten³ti³hex¹xai¹nx³jau³su² su²lhã³ain¹jau³nũ³su² ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁰ Nxa²ha¹te¹ yxo²ĩ²ain¹te² nũ³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³la² su²lhã³te³lhxã³ nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²nũ²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ Se²sa³re²a²thĩ³na² tẽ³sxã³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ya¹nãn¹thĩ³na² Tar²so²thĩ³na² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹ Nxe³ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nãu³xu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²ko³xai²na² Ka³li³le²a²ko³xai²na² Sa³ma²ri²a²ko³xai²na² nxe³sxã³ tũ¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ka³lih³kxi²la²nha² yxau²ho³hah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² yxo²ĩ²tũ³ka³txu¹ta²kxai³la¹ kãin² ã³yã³tet¹lsa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³non²ta³kxi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a² ain³kxi²khaix¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² Jo³pe²thĩ³na² yxau²xai³jau³su²

³² Nxe³ain¹tãu³a² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³ ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Li²ta²thĩ³na² ã³wih¹ka³tu³ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²tũ³ka³txu¹ta²kxai³ ai³sĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². ³³ Nxe² ai³tãu³a² E³ne³i²ah³la² ĩ³hat¹txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² si³kan²ta³kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ai³lxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³sxa²xai³ta¹hxai²hē¹la². Kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 8 nxe² kwē³kon³tāu³a² sxa²xai³ta¹hxai²hē¹la².
34 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– E³ne³i²ah³lāi³. Hī¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² we²txi²nxa²tu¹wi¹. Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Sxan¹ka³lo³a² sa²hau³kot3sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ĩ³ye³kxi²yha¹hī¹na¹ wa³su¹txi³ ĩ³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Li²ta² nū³ka³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ Sa³ro²na² nū³ka³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ Jo³pe²thī³na² jū¹nxa² u²thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thī³nāu³ai²na² Ta³pi²ta¹ka³lxa² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxu¹ta² a²ĩ³lxa² Kre²ka² wān³txa² ĩ³yī¹li²nha²jau³xa² Tor²ka³ka³lxu³su¹ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ ta¹ka³lxa² yxo²i²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²ha²kxai³ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² a²hi²nū¹nha²kxai³ nxe³to³ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³lu² ĩ³ton³nū²la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²nū²nāu³a² wxa²hi³la³kxain¹sān²ka³tu³ sxi²ha² jū¹nxa² kīn³thī³na² ūh³wa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Li²ta²thī³nu¹ta²nān²ta² yxo²i²tū³ka³txu¹ta²na² ain³kxi²nyhain¹jau³kxai³lu¹ Pe²jah³lai²li² Jo³pe²thī³na² yxau³nū²nha¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ sa²si¹hā³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹jau³kxai³la¹:

– Pe²jah³lāi³. Ī²sa²te³lhxā³ wa³su¹txi³ wxā³sxā³ ĩ²sa²sī¹nhē³li¹. Nxe²e³kxah¹lxi³ta¹hxai²hē³la².

39 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³jau³kxai³lu² ain³kxi²nha²nū²la² ā³sa²so¹nxa²ha¹te¹ ā³si³tē³kxa² ĩ³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ya³ka³tu³ sxi²nhu¹ta² tē³sxā³ ā³wi²xi²ya³ta¹hxai²hē¹la² oh³xan¹thīn³ta²sa³. Nxe³ha²kxai³ txu¹ti³nāu³xa² wha³tē³se³na³ka³lxu³nāu³xa² ā³tī³xi²ka³tu³ ĩ³nān³yah³lxi³ha²kxai³ wā²la²ka³lo³a² ya³lu²ta¹ka³lxai²na² wā²nhūh¹ ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa² wā²nā³ū¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ka³lo³ka³lxa¹txi³ wet1sxā³ ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa² wā²nā³ū¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a²yo²ha³kxa¹ a³li³si¹jau³su² ĩ³ye³kxah¹lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³ka³tih³wxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ĩ³ye³kxi²sxā³ ā³na¹nxa²ha¹te¹ ā³yo²o³tū¹sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ta³pi²ta¹ka³lxāi³. Ī³sa²yxau³txu¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ĩ³ye³kxi²hī¹na¹ ya³lu²ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³ ĩ³ye³ten³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ĩ²tāu³ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² ĩ²ta¹hxai²hē¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²ki³nū²la² sa²yo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi²su² te²a² txu¹ha² wha³tē³sa²te²su² te²a² nxe³sxā³ ĩ³kaix1sa²nū²kxi²xi²sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ta¹ka³lxai²na² hī¹na² ka³ten³su²xi²na³ni¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³jut3su² Jo³pe²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 43 Nxe³nū²la² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Si³māu²ah³la² sxi²ha² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la², Jo³pe²thī³na²sa³. A²nxe³jah¹la² po¹na³ wā²la² o²la³kxi²jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

10

Pe²jah³la² Ko³ne²lah³la² nxe³ya³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a²thī³nu¹ta²na² Ko³ne²lah³la² yxau³ta¹hxai²hē¹la². Yxau³ka³tu³ Ī³ta³li³ā²na² nū³ka³txa² so³ta²to² nū³ka³txan²tu³ a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²na² Ro³ma²no²ko³xa² a²wa³kxē³nxa² hxi²ki³kxai³lu² ĩ³hxi²kat1jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

2 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²an¹te²su² te²a² yen³kxi³txa²kxai²nān²tu³ wā²nhūh¹nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² jah¹lain²txi³ a²sxe³xa³ka³lxa² a²wē³ha³lxa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³la¹

ã³sa²ti¹ta³xi²tãu³a² ã³hxi²sxã³nhot3jut3sũ³ju³ta² ã³ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³xan¹jah¹la²
wxa²kan³sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Ko³ne²lah³lãi³. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ten³sa²tã³sxã³ yuh³lx¹tẽn³txi³
ã³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. ã³h¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
oh³xan¹jah¹lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wãn³txa² ã³ye³kxai¹nãn¹jau³xa² ain³kxi²ha²kxai³
wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² ã³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹kã³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹.

5 Nxe³ũh¹nx2ti³ha²kxai³ Jo³pe²thi³na² wxa²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹.
Nxe³thi³tãu³ai²na² Si³mãu² Pe²jah³la² yxau²na³li¹. 6 A²nxe³jah¹la² Si³mãu²ah³lai²na²
po¹na² wã²la² o²la³kxi²jah¹lai²na² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹. Nxe³thi³na² ã³ye³na²
yxõ²ka³teh³xan¹thĩn³su² na³li¹. A²nxe³jah¹la² wxã³si¹jau³su² sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lu¹tai²na² a³li³kxa²si³yo³na² Ko³ne²lah³lu¹ta² hi²sen³kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lxa² ã³kaix1ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ a²so³ta²to² ka³na³ka³na³tha²kxai³
a²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³kxi²nũn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²na²
ã³kaix1ta¹hxai²hẽ¹la². 8 ã³kaix1tũ²la² hxi²sxã³nho³tẽx3jut3sũ³ju³ta² ã³yau¹ũ³ain¹sãn²nũ²la²
Jo³pe²thi³na² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ a³lan²nũn³tãu³a² tĩh³na² ã³nxai³ain¹tj³kxai³lu² Jo³pe²thi³na²
yau³so³nain¹tj³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² sxi²ha² kĩ³txan¹thi³na²
ka³la²ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³ka³ka³ton³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³kxi²te³lhxã³
ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³tãu³a² he³ha²kxai³ yain³txa² te³ki²ta³lun²sãn²tai²lã¹ nxe³jau³su²

wah³nxe³tãu³a² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² ã³ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³ye²te³nah¹lx¹
oh³sĩn³na² ã³nhai²ta³lx¹ye²ha²kxai³ wã²la²ka³lo³hũ³ka³lo³a² kãin²ka³lo³a²

sa³yu³ka³txũ²la³kxi²kxe³jut3sũ³nxe² ã³yu³lho¹je²ta¹hxai²hẽ¹la². 12 ã³yu³lho¹je²nũ²la²
a²wã²lẽ¹nãu³a² ka³yxuh³xa² ka³lxa¹txi³ wi²sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² ai³te²a² wi²sxa²

sa³wxe³na² ai³te²a² wi²sxa² txih³nãu³xa² he³la³kxa² wi²sxa² ai³ka³nãu³xa² he³la³kxa²
wi²sxa² ka³yxuh³xa² wi¹te²su² kxan²ti³ ko³nxe³te²su² kxan²ti³ wi²xai³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wãn³txa² oh³xan¹jah¹la² e³jau³xa² ain³kxi²te³nah¹lx¹:

– Pe²jah³lãi³. ã³sa²yxau³txu¹li¹. ã³nan³ta²sxã³ ã³hĩ³lĩ¹txu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Sũ³na² kãin²jah¹lãi³. Nxẽn²nxa³wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ka³yxuh³xa² wi¹te²a² so¹lx¹³
wxa²nhĩn²te²ju²hẽ³li¹. Jãx1te²sa¹wi¹. Ka³yxuh³xa² ko³x3te²la³ hai³txi³ wxa²nhĩ²te²txã³wi¹.
Nxe³ha²kxai³ ten³sa²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² wãn³txa² ain³kxi²te³nah¹lx¹:

– Nxe²nxa³wi¹. Ka³yxuh³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² wi¹te²lo³kxe³su² ko³te²lo³txa³hẽ¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Te²yã¹nxe³jut3su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ãh¹ e³kxi²xi²ka³tũ³ sa²ka³la¹so¹xet2ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Ai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ã³wã³wã³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tj³kxai³lu²
Ko³ne²lah³la² a²sa³wi³ha³lx¹nu¹ta²kxai³lu² Si³mãu²ah³la² sxa³thi³na² ã³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Ain¹ka³tũ³ ã³yau¹ũ³hain¹nũ²la² sxi²ha² a²yxõ²a² yau³son³sxã³ ã³yit1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 ã³yit1sxã³ ã³kaix1tain¹te³nah¹lx¹:

– Nxe³txe¹. Thi¹nãu³ai²na² Si³mãu² Pe²jah³la² yxau³ji¹we¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ju³tan¹tj³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³tu¹ta²
ne³kxe³kxi²nha²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa²
ã³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxex³sa²lxi¹. In³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ i²nxa²te³lhxã³ wxã³ain¹na²li¹. 20 Nxe³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxã³ a³ka³nxi¹txu¹li¹. Hxi²waun³txi²nhxã³kxe³su² ã³si³tẽ³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Txai²li² sa²si¹hã³ũ¹nxai¹na¹hẽ³li¹. Sũ³na² Yãu³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxa²ka³nxi²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ã³ten³yah³lxin¹jah¹lu¹txain²txi³na¹wi¹. Ìh¹nxe³ka²yan³ti³ta³ wxã³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹la² Ko³ne²lah³la² sa²si¹hã³sa²sĩn¹na²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² sĩn¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sĩ¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ã³nũ¹ti³te²syu¹hain¹sĩn¹na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²te³nah¹lxi¹: “Si³mãu² Pe²jah³la² i³kaix¹so¹si¹jau³su² sa²si¹hã³txa²hẽ³li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹nxain¹jau³xa² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³na²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ã³wih²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²sxi²ha² yxau³sxã³ ãu³xi¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² i³sa²yxau³sxã³ ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³pe²thĩ³nãn¹ta² in³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²te²an²tu³ ka³na³ki²nũ² ã³si³tẽ³kxi²nyhain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Ka³nxa³ha²ta³nũn³tãu³a² Se²sa³re²a²thĩ³na²

ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Ko³ne²lah³lo²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxi³su² te²a² a²wã³tã³txi³nãu³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxa² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³kaix¹ta¹nha²kxai³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Nxa²ha¹te¹

Pe²jah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² yãu³so³nai¹nhĩ¹na² Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ne³khau²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³khau²hain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² i³sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ ã³ka³tih³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²ki³nũ²la² sa²yo²ka³ta³wxe³ya¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³sa²yxau³sẽ¹li¹. Txai²na² a²nũ²khai³su² nũn³te²sa¹wi¹. Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²su² te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ i³ye³kxi²sxã³ ã³wi¹hain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ nũn¹sxã³ wah³nxe³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Nxe³ha²kxai³la¹ Pe²jah³lu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ju³te²ah³lo²su² nxa¹ha²kxai³ wxã²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³syah¹lxa³nha²kxai³ nxe³ki³sxai²ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³na³ka³lxi³ yxau²xai³ki³sxai²ta¹ti²tu³wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³te³nai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹

kwẽn¹ta²na¹ Txa²wã¹sũ³na² i³yau¹ũ³sain¹na²hẽ³li¹. I³yau¹ũ³sain¹ka³tu³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² ã³sa³nũn³te²a² ha³na³ka³lxi² yxau³kxan²ti³ ko³nxe³ju³ta² kã³ain¹jau³su² i³yĩ¹li²hai¹na¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²si¹hã³sai¹nhĩ¹na² wa³su³txi³ wxã³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Ìh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ i³kaix¹so¹sah¹lxin¹sai¹li¹? Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²nhĩn¹nai³tã² ã³sa²ti¹tã³xi²hĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²na¹hẽ³li¹. Nxe³na¹tãu³a² a²nũ²a² wa³su³txi³ wxã³na²hẽ³li¹. A²wã²la²ka³lo³a² kãin² ha³te¹tha²kxai³ txa²ne³kxai³tãu³a² wxã³sxã³ i³ye³kxi²sa³na²hẽ³li¹. 31 Nxe³sa³te³nah¹lxi¹: “Ko³ne²lah³lã³. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wãn³txai²li² i³ye³kxi²nĩn¹jau³xa²

ain³kxi²nxa²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² i²nxa²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³li¹. 32 Nxe³ju³ta² nxe³sẽ¹li¹. Jo³pe²thĩ³na² wxa²sa³wi³ha³lxa² tẽ³sxã³ ũ³sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹. Si³mãu² Pe²jah³la² i³kaix¹so¹sẽ¹li¹. A²nxe³jah¹lai²li² Si³mãu²ah³lai²na² po¹na² wã²la² o²la³kxi²jah¹la²

sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹. I³ye³na² yxo²ka³teh³xan¹thĩ³na² yxau²na³li¹.” Sain¹na²hẽ³li¹. 33 Sai¹nha²kxai³ wa³su³txi³ ũ³sa²si¹hã³ai¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ai¹na¹ha²kxai³ wa³su³txi³ wxãn¹ten¹tu³wi¹. Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau³ki³sa²kxai³ wãn³txa² i³ye³kxi²nxain¹jau³xa² ain³kxi¹nxa²sĩn¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² so¹lxi³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ten³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³tai²li² a²kwẽ¹tai²na¹ e³kxi²nha¹wi¹. ³⁵ Nxa¹ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ sa²yxo²we¹te²su² te²an²tũ³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²tu¹wi¹. ³⁶ Nxe³jut³su² ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xa² whã²na¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ha³ta³nxe³tai¹ti²tu³wi¹. Ha³ta³nxe³te³nah¹lxi¹: “Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² so¹lxi³ a²nũ²a² ĩ²na³ũ³a² ã³sa²hãu²no³tain¹te³lhã³ wxã³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²su² tai¹ti²tu³wi¹.” ³⁷⁻³⁸ A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwã³wi¹hain¹sxã³ ĩ³nxũ³kũ³ti³lxon³tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³lain²txi³ Na³sa³re²thĩ³na² ton¹ta³lun²ka³tũ³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² a²hxi²ki³kxai³lu² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tũ³ Ka³li³le²a²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wã³kan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³sxã³ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lai¹tã² sa²kxai³lu² a²nũ²a² wa³ka³ti³lo³txain¹kxai²nãn²tũ³ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² sa²wa²su¹txai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹, Txa²wã¹sũ³na² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³lu¹. ³⁹ Nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxau³sxã³ wi¹kãi³i² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³sxã³ wi¹kãi³i² nxe³ju³tai²tã² whã²na¹ ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ka³tũ³ hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²ki¹la³kxain¹nũ²la² ĩ³ya²lu¹tain¹na²hẽ³li¹.

⁴⁰ Nxe³yãn¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²nxe³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hẽ³li¹. Nxe³nũ²la² a²nũ²a² a²yen³khai³xa² ĩ²ain¹na²hẽ³li¹.

⁴¹ Yxãn¹ta¹ kwa²nũ³ka³txa² hai³txi³ ĩ²ai¹nxa³hẽ³li¹. Hãi¹nxe³sxã³ a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² ĩ³kaix¹so¹tũ³ka³txai³tã² so¹lxi³ ĩ²ain¹sĩ¹na¹hẽ³li¹. ĩ³yai³ni² ĩ³na² nxe³ya³sĩ¹na¹hẽ³li¹. ⁴² Nxe³ha²kxai³ kwa³na³sain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txi³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ka³ten³su² ta³nxa² ya³lu²te²su² ta³nxa² nxe³te²su² te²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lain²txi³ a²nũ²a² wi¹lhin¹ta³nxa² ko³nxe³thin¹ta³nxa² kãi³ain¹kxa² yã¹nxe³jau³su² ĩ³yĩ¹li²hain¹tu¹wi¹. ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tai¹na¹hẽ³li¹, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³lu¹.” Nxe³sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹.

⁴³ Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txa² ũ³wha²li¹txã³nxai³tãn¹jau³su² e³ain¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² ĩ²li³te²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²kxai²nãn²tũ³ a²ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²kxai²nãn²tũ³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹, Je³su²jah³lai²na² ĩ³lxa² wxi²ka¹nha²kxai³lu¹.” Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² nxũ²kwã³yxau³jau³su²

⁴⁴ ĩ³ye³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ain³kxi²nyhain¹te²a² ã³nxũ²kwã³wi¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁵⁻⁴⁶ Nxe³tãu³a² wãn³txa² a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² e³jau³xa² ĩ³ye³kxi² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi² nxe³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹jut³su² Pe²jah³lai²na² ã³si³tẽ³kxi²tũ³ka³txu¹tai²na² o²lain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² hi²sen³su² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²a² ã³nxũ²kwã³wi¹hain¹nũn³nĩn²tai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁷ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwã³wi¹hain¹nũn³na³li¹. Txa²wã¹kxi³nãu¹xai² yã¹ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁸ Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wãn³txa² yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta³lun²nũ²la² Ko³ne²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxã³ yxau³syah¹lxi³hê¹li¹. Nhyai¹nha²kxai² a²ya³la³tu³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².

11

Pe²jah³la² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ hxi²kan¹te²nãu³xa² ĩ³hen³txi³jau³su²

1 Jã¹nxe³jau³su² u²lxi³ ha³ta³nxe³ha²kxai³ yxo²ĩ²tũ³ka³txa² Ju³te²a²ko³xa² yxau²xai³tũ³ka³txan²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi² a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ sa²yxou²we¹tain¹nũ²nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hê¹la². 2-3 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lê²thi³na² ã³wih¹ta¹hxai²hê¹la². ã³wih¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ĩ²te²an²tu³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² sxi²ha² ã³wih¹ta¹hĩ¹nhê¹li¹. Nxe³kxa²yu³su² ĩ³yain³ya¹hain¹ta¹hĩ¹nhê¹li¹. Nxe³ju³ta¹li² txa²wã¹nũ³ka³txi³sxa³ha²kxai³ wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hê¹la².

4 Nxai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wãn³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe² ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hê¹la².

5 ĩ³yau¹ũ³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ju¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. ã³wi¹lhĩ¹na² Jo³pe²thi³na² ha³la³ka³lxa³lo³na¹hĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²na¹tãu³a² hxi²sxã³nhot3sa²jut3sũ³ju³ta² ĩ²a¹hê³li¹. ĩ²a¹ka³tu³ta¹ wã²la²ka³lo³hũ³ka³lo³a² kãin²ka³lo³a² oh³sĩ³na² a³ka³nxi²sxã³ ã³yu³lho¹je²na²hê³li¹. 6 ã³yu³lho¹je²nũ²la² wã²lê¹nãu³ai²na² ka³yxuh³xa² ka³lxa¹txi³ wi²sxa³ye²na²hê³li¹. Ka³yxuh³xa² wi¹te²su² wi²sxa² ka³yxuh³xa² ko³te³su² wi²sxa² txih³xa² wi²sxa² ai³ka² wi²sxa² nxa²hê³li¹. 7 A²nxe³hĩ¹na² oh³xan¹ta² e³jau³xai²na² ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:

“Pe²jah³lãi³. ĩ³sa²yxau³txu¹li¹. ã³nan³txa²sxã³ nũ¹hi³lhĩ¹txu¹li¹.” Sain¹na²hê³li¹. 8 Nxe³sain¹nxa²ha¹te¹: “Ti³hex1sa²nxa³nhai¹. Ka³yxuh³xa² wi¹lxa³te²a² hai³txi³ hi³lhĩ²te²txã³wi¹.” Nxe³ai¹na¹hê³li¹. 9 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jau³xa² ãh¹ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “Ka³yxuh³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² wi¹te²lo³jau³su² nxe³nxain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³so¹ĩ²sê¹li¹. Ka³yxuh³xai²li² ko³nxe³te²lo³jau³su² ĩ³ye³txa³hê¹li¹.” Nxe³sain¹na²hê³li¹. 10 Te²yã¹nxe³jut3su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ĩ³ye³kxi²xi²sain¹ka³tu³ sa²ka³la³so¹xi²na²hê³li¹.

11 Nxe³na¹tãu³a² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³sxã³ Se²sa³re²a²thi³na² a³li³ain¹ka³tu³ sxi²ha² yxau³na¹thi³nai³tã² ã³si³tê³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² ĩ³ye³kxi²sain¹na²hê³li¹. Nxe³sxã³ ye³jen¹nãu³a² ãn³si³tê³kxai¹na¹hê³li¹. 12 Nxe³tĩ³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

“Ãn³si³tê³kxai¹nĩn¹ju³ta³nũ³a² hxi²waun³txi³txa³hê¹li¹. Hãi¹sxã³ ã³si³tê³kxi¹tain¹yah¹lxi³hê¹li¹.” Nxe³sain¹na²hê³li¹. Nxe³sain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Se²sa³re²a²thi³na² ai³sĩ¹na¹hê³li¹. In³txa² yxo²ĩ²te²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ txai²na² nxe³sxã³ ã³si³tê³kxain¹sĩ¹na¹hê³li¹. Nxe³te³na¹ Ko³ne²lah³lai²na² sxi²ha² ã³tĩ³sxã³ ã³wih¹sĩ¹na¹hê³li¹. 13 ã³wih¹sĩ¹na¹nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³la² ĩ³ye³kxi²sain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

“A²wi¹lhĩ¹na² oh³xan¹jah¹lai²na² wxã³sxã³ txa²sxi²ha² ã³wih¹sxã³ ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Nxex3sa²lxi¹. Jo³pe²thi³na² sa²si¹hã³txai¹nhê³li¹. A²nũ²a² Si³mãu² Pe²jah³la² ã³wxã³si¹hai¹nĩn¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhê³li¹. 14 Nxe³jah¹lai²li² ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxa² yo³su² sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³jau³nũ³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³jau³xai²na² wxa²sxi²ha² yxau²xai³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxah¹lxin¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. Nxe³sain¹na²hê³li¹.”

Ko³ne²lah³la²kxai³lu² nxe³sa³na²hê³li¹. 15 Nxa²ha¹te¹ ã³wxã³na¹nũ²la² ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwai³wi¹hain¹na²hê³li¹. ã³wih¹nê³lain¹ju³taix3 jã¹xain¹na²hê³li¹. 16 Nxe³kxe³su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ne³wãn²sa²jau³xai³tã² hĩ¹na² ain³kxi²xi²nha¹hê³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² ĩ³yau³xa²

ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ ye³jen¹na² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² i³hxi²kat¹sa²sai¹nx²ti³tu¹wi¹.” Nxe³nẽ³lain¹tai¹ti²tu³wi¹. 17 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² A²yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nẽ³kaix³ jã¹xain¹na³li¹, Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³lu¹. Ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²ã³a¹jau³su² ten³sa²nxa³hẽ¹li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nũ²la² hã¹nxa¹sxã³ i³kwai²kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lx¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx²na³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ã³na¹la³kxi²nh²sãn²nũ²la² Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹kxain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³te³na² wi¹tãu³a² kan²txi³ yxau³ain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² yxo²i²tũ³ka³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxe³jut³su² Es³te³vãu²ah³la² su²lhã³ai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ yxo²i²tũ³ka³txa² kãin² ye³khãu³lxa³thi¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² u²lx¹ ha³ten¹txa³nũ¹lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Fe³ni²si²a²ko³xa² aun³txi² Syi²pri²ko³xa² aun³txi² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² aun³txi² nxain¹kxan²ti³nũ¹ Ju²te²a² nũ³ka³txa² so¹lx¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Ain¹tah¹lxa¹ Syi²pri² nũ³ka³txa² Si³re²na² nũ³ka³txa² nxe³sxã³ yxo²i²tũ³ka³txan²tu³ aun³txain¹nũ²la² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³tĩ³ain¹nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² i³hen³txi³nyhain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai¹tã² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tã² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹ta²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² yxau²xai³te²a² i³hen³txi³nyhain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22-24 Nxe³jut³su² Je³ru³sa³lẽ² nũ³ka³txa² nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ Bar³na³be²ah³la² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã²nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³ kãin² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²si¹hã³ain¹ka³tu³ Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³wih¹tãu³a² yxo²i²tũ³ka³txa² i³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ha¹txi²nyhain¹te³nah¹lx¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ i²nx²ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³lih³khaix¹sa³nha¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³ah³lx¹txa³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ sa²yxo²we¹jah¹lx¹hẽ¹li¹. Ain¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ain¹nũ²la² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tai²na² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² a³li³nũ²la² Tar²so²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la², Sau²lah³lai²na² i³ha¹txi²si¹jau³sa³. 26 I³ha¹txi²nũ²la² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³sa²so²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ kwẽ³kxa² ka³na³ka³nat³sxã³ yxau³tãu³a² yxo²i²tũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹to³tãu³a² Sũ³na² wãn³txa² i³tih³nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ã³sa²nũ³te²a² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Tũ¹ka³txai²li² Kris²tu³ tũ³ka³txi³sin²ta²wi¹. Ain¹jau³su² nxe³sxã³ Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² nxe² i³yĩ¹lih² ã³si³wxe³eh²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ain¹tãu³a² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³ain¹nũ²la² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 A²nxe³tãu³ai²na² a²nũ²a² A³ka²bah³la² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² i³yau¹ũ³hain¹jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Nxe³jah³lx¹sa²lx¹. Ye³jen¹na² wẽ³ha²yau³xa² wẽ³hã¹xa³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² kwẽ³kon³na²ha³ta¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa²

hxan³kxi¹nx2ti³ha³tai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tai²li² ya²la³lxa¹ Klau²jah³lo²nu¹tai²na² Ro³ma²no² a²wa³kxēn³su² hī¹nai³tā² kāin² kwē³kon³ta¹hxai²hē¹la².

29-30 A²nxe³tāu³a² Ān³ti³o³ki²a²thī³na² yxo²i²tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² ũ³yho³hi²txā³nxa² sa²nū²kxi²sān²nū²la² hā²wxān³txa³ Ju³te²a²ko³xa² yxo²i²tū³ka³txa² ũ³hū¹te³lhxā³ ta³nxā¹nxu¹ta²kxai³lu² sa²si¹hā³ū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Sau²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ ai³ya³tāu³a² ũ³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yah³nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² yxo²i²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la³, yxo²i²te²a² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxa²sa³.

12

E³ro²jah³la² hxi²ka² ye³khāuh³lxa³thi¹nyhain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ju³te²a²ko³xai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² yxo²i²tū³ka³txa² kāin² ye³khāuh³lxa³thin¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxe³ka³tū³ta¹ Ti³a²kah³la² sa²so¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² Jo³āu²ah³la² a²lon³yah³lo²su² nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² sa²so¹sxā³ ũ³tī¹kxi²nū²la² hi³ki²a³la² tē³sxā³ su²lhā³ta¹hxai²hē¹la².
3 Su²lhā³ain¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² i²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Su²lhā³ain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²nu¹tai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Ka²li¹hai¹na¹hē³na¹. Jā¹nxa¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa³nū³xa² wa²tāi¹tāi¹tū³xa² yain³hī¹na¹ E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹tai²na² sa²so¹sxā³ ũ³tī¹kxa² wxē³ta¹hxai²hē¹la².
4-5 Ū³tī¹kxa² wxē³ka³tū³ so³ta²to² nū³ka³txa² in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ wah³nxe³sxā³ i²yxau³ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txa² te²yā¹nxe³sxā³ yxau³sxi²yxau³to³hi² jā¹nxe² jā¹nxe² to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te¹kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ũ³tī¹kxi² yxau³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ yxo²i²tū³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tū³ E³ro²jah³lo²nu¹tai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Yain³txa² wa²tāi¹tāi¹tū³xa² i³yai³nain¹na³na¹ sxā³ hā²wxān³txa³ Pe²jah³lai²li² sa²sai¹xi²sā²na¹ka³tū³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ko³nxe³ti³ i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³nū³su² wā²nā³ū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su². Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² sa²than²kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tāu³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²ju³ta² yxau³so¹nhī¹na¹ Pe²jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² so³ta²to² ha¹li¹ nxū²kwāi³ye³la³nāu³a² sxa³sxā³ āu³xi²ha²kxai³ kwa³thi³līh³na² tūh³nu²ha¹li¹ sa²hxi²tai³kxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu³ka³tū³ sxi²ha² tū¹kxi²thī³nu¹ta²yxō²a² so³ta²to² ha¹li¹ āh¹ yxo²yxau³ha²kxai³ sa²ye³te²nxa² yxau³a³la²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxan²ti³nū¹ Pe²jah³la² wi¹lāu³xi²ta¹hxai²hē¹la².
7 Nxe³ain¹tū³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² wa³su³txi³ wxa²ka³nha²kxai³ tī¹kxain¹thī³na²ē¹nāu³a² kāin² sa²ha²te¹ā³nī²ye²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³ki³sxā³ wxa²yū³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Pe²jah³lāi³. Pe²jah³lāi³. Txu¹lxi¹txi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³la¹:

– Wa³su¹txi³i³sa²yxau³sē¹li¹. Nxe³ha²kxai³kwa³thi³līh³na²hxi²ka³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nū²la² i³ye³kxi²xi²ti³ān¹jau³kxai³la¹:

– Sīn²ta²ka³lo³a² sa²si³i¹nhā¹nha²kxai³ wxa²yu³kxa³ka³lo³a² ũ³yhu³wi²kxi²nhā¹nha²kxai³ wxa²ha³la³sē³nān¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nhā¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³ta³lun²nū²la² āh¹i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– i³hit2txi²sē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ i³hit2ti²ta¹hxai²hē¹la².
10 Nxe³nū²la² thī¹nai²na² a³li³xi²ya³sān²ka³tū³ si³nā³xa² a³li³xi²nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ sxih²yxō²a²

kwa³thi³la² wet1tain¹ka³lo³a² sxi²je³na² ã³wih¹ta³yo²a² yo²tĩ¹nha²ka³lo³sye²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ti³xa² ya³son³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ya³son³ya³nxa²ha¹te¹ sxih²yo²a² wã²nxũh¹yo²than²ye²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² sxi²ha² a³li³xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ tĩh³na² ka³na³ka³nat3sxã³ ã³nxai³ya³tãu³a² oh³xan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² a³li²sih³sa³tĩ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹na²:

– Hxi²sxã³nhot3sa²jut3sũ³ju³ta² ĩ²a¹xã¹. Nxe³jau³su² nxe³ka³tu³ tĩh³na² nũh¹xai³tãu³a² wain³txi³ ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Ne³kxe³kxi²nha¹ka³tu³ nxe³te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹na² ya²la³tu³ ĩ²a¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hã³ũ¹sa³ha²kxai³ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ thĩ³na² sa²sai¹xi²sa³na²nã¹. E³ro²jah³la² nũ³kxũn³txi³ khãuh³lxa³ti²Ju³te²a² nũ³ka³txa² ko³ti³kã³i² nxe³na¹tũ¹xã¹. Sain¹na³na¹. Nxe³yã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³kxi²sa³na²na¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12-14 Nxa²ha¹te¹ ã³nxai³xi²nũ²la² Ma³ri²a³ka³lxa² sxi²ha² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ki³lha³lxa² Jo³ãu² Mar²ko³jah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² sxi²ha² ya³son³nũ²la² ĩ³yo²to¹tot1sxã³ ĩ³kaix1tũ²la² sxi²ha² wa³kxẽ³na² ta¹ka³lxi³su² a²sa³wi³sa³ka³lxu²su² Ro²ta³ka³lxi³su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi²nũ²la² wxã³sxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³sxi²nũ²la² ka³lih³jau³su² sxih²yo²a² sa²yo²tha²nxa³ka³tu³ ne³wã²na³ka³tu³ ĩ³xi²sxã³ ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

– Pe²jah³lai²txa³lxi² ã³wxã²na³li¹. Wah³nxe³nẽ³na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nai²na² kãn¹su² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³nũ²kxi²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wen¹sĩ¹ni¹nxi¹. Ki³han³sĩ¹ni¹nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tah¹lxa¹ Ro²ta³ka³lxa² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Ya²la³tu³tã³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Pe²jah³la² a²yãu³ka³txi³su²na²xĩ¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nyhain¹tĩ³kxai³lu² Pe²jah³lai²li² sxi²ha² yo²a² yo²to¹to¹ta² ai³lye²ai¹nha²kxai³sa²yo²than²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². On²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ã³ka³nahx2ye²si¹jau³su² wxa²ye³wxã¹tũ²la² sxi²ha² ũ³tĩ¹kxi²thĩ³nai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³kxi²sxã³ a³li³xi²si¹hain¹jau³xa² ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hen³txi³ta³lun²nũ²la² ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Jau¹xai²na² Tĩ³a²kah³la² ĩ³hen³txi² yo²ĩ²tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txi²nxe³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³su² nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³li³sih³xi²sa³tĩ¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nũ²la² so³ta²to² nũ³ka³txa² hxi²ka³ka³nha²ha²kxai³ kãin²yuh³lxi³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ih³sau³nai¹nha²kxai³la².

19 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² ã³te³nxi²si¹jau³su² so³ta²to² nũ³ka³txa² kwa³na³ain¹ta¹ hai³txi³ ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ha¹txai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² ũ³tĩ¹kxi²thĩ³na² a²nũ²a² wah³nxe³sxã³ ĩ²yxau³tũ³ka³txai³ta² sa²so¹ka³tu³ ko³nxe³ kã³ki³lxo³yhain¹sxã³ a²nũ²a² ã³xa² ĩ³kwa³na³nyhai¹nha²kxai³ su²lhã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹tĩ³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a²ko³xa² a³li³xi²nũ²la² Se²sa³re²a²thĩ³na² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

E³ro²jah³la² ya³lu²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxã³nxai³tã² Ti²ro³tũ³ka³txi³su² te²a² Si³tõ²tũ³ka³txi³su² te²a² nxe³sxã³E³ro²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² ĩ³an³ta³kxai¹nha²kxai³ yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhãu²no³si¹jau³su² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kxãn³su² a²yain³txi³khai³xa²E³ro²jah³lu¹ta²na² hxi²ki³kxai³lu² wã²nhũ¹nyhain¹tah¹lxa¹ ĩ³an³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³hã¹nxã¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²si¹hã³ain¹tũ³ka³txu¹ta²na² Blas²to³jah¹la² win¹ta²te²lxi³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², E²ro²jah³la² sa³wit3sa²ha²kxai³la². Hã²wxãn³txa³ Blas²to³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³ hãu²non³si¹nyhain¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³jut3su² a³lan²tãu³a² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu² wã²la²ka³lo³a²wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²sãn²nũ²la² a²hxi²kan¹ta³ ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³ka³tu³

a²nũ²a² kãin² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ta³lun²nũ²la² ain³kxi²yxau³tũ³ka³txu¹ta²na² kãin² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² hai³txi³ a²nũ²sxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Oh³nãn¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² E³ro²jah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wi¹lxo³kxai¹nha²kxai³nxe²i³ye³xa³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ kãin²khaix¹nx²na³li¹. Yxãn¹ta¹ te²yãx¹te²txã³wi¹. Kãin²nxa³wi¹. Txa²wã¹sũ³nu²sxa³wi¹. A²nũ²sa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² i³ye³xa³ha²kxai³nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³llu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la² wa³su³txi³ wxa²kan³nũ²la² i³ta³ka³txa² a²ẽ¹nãu³a² ã³wih¹si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ yũ³yũ³kxa²hi²sen³su² a²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wih¹sxã³ i³ya²lu¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹jau³xa² u²lxi³ ha³ta³nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lu¹ta²na² Sau²lah³lu¹ta²na² nxe³sxã³ ã³yho³hi²txã³nxa²ũ³hũ¹ain¹yah³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a³li³yah³nũ²la² i³xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³tãu³a² Jo³ãu² Mar²ko³jah³la² ã³sa²so¹sxã³ i³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

13

Bar³na³be²ah³la² Sau²lah³la² nxe³sxã³ i²sxã³ so¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ãn³ti³o³ki²a²thi³na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²nãu³xai²na²sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³te²na² yũ³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³tũ³ka³txa² yũ³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa²sa¹ Bar³na³be²ah³lo²su² Si³me³ãu²ah³lo²su² jah¹la² a²tun³jah³lo²su¹ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³sxã³ Lu³si³u²ah³lo²su² nxe³jah¹la² Si³re²na²ko³xa² yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². ãh¹ jã¹nxe² Ma³na³ẽ²ah³lo²su² jah¹la² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²wa³kxãn³yah¹lo²su² te²a² a²wã³tã³xi²nhyu¹ta¹hxai²hẽ¹la². ãh¹ jã¹nxe² Sau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Jã¹nxe³tũ¹ka³txu¹ta²kxai³lu² yain³txa²ã³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³ain¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Bar³na³be²ah³la² Sau²lah³la² nxe³sxã³ i²sxã³ so¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Wa³ka³li³yu³ta² i³ye³kxai¹na¹ju³ta² o²la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txu¹ta²kxai³la¹ yain³txa² ã³na¹to³sãn²nũ²la² a²hxi²ka²wxa²ne³hẽ¹tain¹ka³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Syi²pri²ko³xa² ai³ya³jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² Sau²lah³lo²nu¹tã² nxe³ya³tũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu² Sũ³na² Yãu³ka³txai²na² hxi²ka² i³sa²si¹hã³nxa²ha¹te¹ aun³ja³ta¹hxai²hẽ¹la², ãn³ti³o³ki²a²thi³na²sa³. Nxe³sxã³ aun³ja³te³na¹ Jo³ãu² Mar²ko³jah³la² ã³non²ta³kxi²si¹jau³su² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ aun³tain¹nũ²la² Se³lu²si²a²thi³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹nũ²la² Syi²pri²ko³xa² ã³nxi³te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³xai²na² i³ye³na² kãin²je³na² wi³wi³ta³lot³sxã³ sxa³je³na² ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹sxã³ yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nũ²la² Sa³la³mi²na³thi³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ka³tũ³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³nũ²la² Syi²pri²ko³xa² whãi²na¹ ai³lha²thet³tũ²la² Pa²fo³thi³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ka³tũ³ Bar³je³su²jah³la² Ju³te²a² in³txi³su² ha²kxai³ i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² E³li²mah³lo²su¹ Kre²ka² wãn³txa² nxe²i³lxi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi²ki³lxo³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ta¹ kãin²ki³han³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³kxa²yu³su² ko¹xai²na² a²wa³kxën³yah³la² ã³ya³lxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxën³yah³lai²na² sa²kxai³lu² Ser³ji³o³ Pau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²hoh³lxi³sa²ta¹hxai²hē¹la². Bar³na³be²ah³la² nũ³ka³txa² i³khaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

– Bar³na³be²ah³lã³. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. I³yau¹ũ³sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³ha²kxai³ i³yau¹ũ³hain¹tãu³a² E³li²mah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ain³kxain¹txa³hē¹li¹. Wãn³txa² wi¹lxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Pau²lah³lo²su² i³lxi²nha²nũ³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³si³tē³kxi²sxã³ ten³sa²tã³sxã³ i²nũ²la² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 10 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– E³li²mah³lã³. Sa³ta³na²jah¹la² tah²si¹lxi¹. A²nũ²a² i³ki³ha¹kxi²so¹ain¹te³lhxã³ o²la³kxi¹lxi¹. Ko³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kã³si¹lxi¹. Wi¹lhin¹jut³su² ten³ti³he¹nxē²nxã³lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³kho³kxi¹lxi¹. 11 Nxē¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũn³txi³ i³wai¹txa²tu¹wi¹. Ye³ha¹la² a³lan²tãu³a² ye³han³nxa²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wa³su³txi³ ye³han³ta¹hxai²hē¹la². Ye³han³khai¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² hxi²ki³sxã³ tē³xai³lain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²wa³kxën³yah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² ju³ta³nu¹ta²na² i²nũ²la² yxo²i² ã³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ka³lih³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² ai³ya³jau³su²

13 Ain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² Pau²lah³la² nũ³ka³txa² a³li³xain¹nũ²la² Pã³fi²li²a²ko³xa² ã³nxai³ya³te³lhxã³ na³vi²o²tē³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹ Jo³ãu² Mar²ko³jah³la² ã³si³tē³kxi¹nxa³sxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² i³ta¹hxai²hē¹la². Ãh¹ jã¹nxũn³tũ³ka³txai²li² Per²je²thĩ³na³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Ã³nxai³ain¹nũ²la² hã²wxã³txa³ a³li³xain¹nũ²la² Ãn³ti³o³ki²a²thĩ³na² Pi³si²ti²a²ko³xan¹thĩ³nã²tu³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tãu³a² sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wi¹hain¹sxã³ ã³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Hã²wxã³txa³ thĩ³na² a²hxi²kan¹jah³lai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² tē³sxã³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² i³ye³kxi² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txain¹tũ³ka³txi³nu¹ta²na² ã³wha²li¹jau³xa² i³ye³kxi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Pau²lah³la² nũ³ka³txa² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– Wãn³txa² i³nxũ²kwã³lxũ¹sa²nhĩ¹jau³nũ³su² yũ³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ i³ye³kxi²sah¹lxi³sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³sa²yxau³nũ²la² ka³nahx²si¹jau³su² wxa²sa²tã³yi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² tã³nxa² ã³xa² nũ³ka³txi³su² tã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nã²tu³ ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.

17 Kxã³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² txa²wã¹si³yah³la²nãu³hĩ¹nu¹ta²na² wã²nxa³kxa² so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxã³txa³ E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² yxau³ain¹tãu³u¹ta²na² kãin² ã³tet¹sxã³ ka³lxa¹ti³lon³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Ka³lxa¹txi³lon³nũ²la² hã²wxã³txa³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² kãin² wã³nxĩ¹nha²kxai³ ta²ko¹xai²na² sa²sai¹xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 18 Sa²sai¹xain¹nũ²la² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Kwẽ³kxa³ ye³ka³lxa¹txi³

kwẽ³ko³nha²kxai³ 40 nxe² kwẽ³kon³tãu³a² ho³hain¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ã³sa²ya³nã³ta³kxi²nũ²la² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 19 Nxe³nũ²la²

Ka³na³ã²ko³xa² ã³sa²so¹sxã³ ã³wi¹hain¹nũ²la² yxau²xai³tũ³ka³txi³nu¹ta²na² ka³lxa¹txi³ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tũ³ka³txi³nãu³sxu² ha²kxai³ kãin² ko³nxe³thi¹nha²kxai³

sun²tã¹nũ²la² ta²ko¹xu¹tain²txi³ ã³hũ¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 20 Û³hũ¹ain¹ka³tu³ kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³ 450 nxe² kwẽ³kon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Hã²wxã³txa³ a²hxi²kan¹txa² nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² a²hoh³lxi³su² te²a²

sa²si¹hã³ain¹tot3sã²ka³tu³ hã²wxã³txi³nũ² Sa³mu³e²lah³lo²nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lan²tu³ ã³wxã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 21 Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³: “A²si³yxa³kax3khai³xa² ten³sah²sĩn¹nhai¹.” Ain¹jau³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹tai²na² Ki²jah³la² ki³lha³lxan²tu³ Bẽn³ja³mĩ² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² ũh³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwẽ³kon³sxã³ I³sa³e² nũ³ka³txa² sa²hau³kot3ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 22 Sa²hau³ko³tũ²la² hã²wxã³txa³ ya³lu²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na² ũh³wxe³te³nah¹lxĩ¹: “Ta³vi²yah³lai²li² Je²sah³la²ki³lha³lxa² ten³sa³nhai¹. Txa²wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sa²jah¹lo²su² tu¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹ju³ta³nu³a² so¹lxĩ³ ten³tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 23 Hã²wxã³txa³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nãu³su² ha²kxai³ txa²wã¹ẽ¹na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹lo²nũ³su² ũh³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³txa²lxain¹jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² nxe² i³yau¹ũ¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 24 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxã²nxa³ta³lxa¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³nũ²la² I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe² i³hen³txi²te³nah¹lxĩ¹: “Wxa²ko³nxe³ti³ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sã²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Hã²wxã³txa³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nx2ti³ju³ta² kãĩ³jah³lxĩ³hẽ¹li¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹tai²na² nxe³na²hẽ³li¹. 25 Nxe³ka³tu³ta¹ a²wa³ka³li³yu³ta² ne³ki³son³si¹jau³nũ³su² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxĩ¹: “Txi²li² kãin²te²txã³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ txa²si³yo³na² wxã³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³sai¹kxai¹na¹ju³ta² ãu²la²to³nha¹nhai¹, kãin²khai¹xai¹nha²kxai³lu¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

26 Nxe³na¹jut3su² txa²wã³tã³syah¹lxĩ¹lxĩ¹. A³bra³ãu²ah³lo²nu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su² ki³tã³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² yah³lxin¹te² i³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³txa²lxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. 27 Nxe³yãn¹tah¹lxa¹ Je³ru³sa³lẽ² tũ³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² jau³jau¹xai²na² ã³ne³wxe³ai¹nxa³hẽ³li¹. Nxain¹kxa²yu³su² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txain¹tũ³ka³txai²na² ũ³wha²li¹jau³xai³tã² ã³ne³wxe³ain¹nũ³nxa³hẽ³li¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹kan²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³jau³kxai³la¹ Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ su²lhã³ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ wã²nxũh¹lxĩ³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² e³xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 28 Nxe³ain¹kxa²yu³su² ko³nxe³ti³ kãĩ³ai¹nxa³kxan²ti³ su²lhã³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³la² i³ye³kxain¹na²hẽ³li¹. 29 Nxain¹ju³kxai³lu² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²ta³lu²nain¹nũ²la² ya³lu²nũ²la² hi³sa³ka³txa² sa²sai²ã³nũ²la² kwã³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹ta¹hẽ¹li¹. 30 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 31 Hã²wxã³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² i²yxa³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹. Ka³li³le²a²ko³xa² ã³si³tẽ³kxi²hĩ¹nãn¹te²tu³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³si³tẽ³kxain¹nũn³ta¹hẽ¹li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxã³ i²yxa³nyhain¹to³ta¹hẽ¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i²ain¹ju³tai³tã² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹.

32-33 Jã¹nxa¹jut3su² jau¹xai²na² i³hen³txi¹nx2ti³te³lhxã³ ã³wxã³ye¹nx2ti³nha¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² txa²wã¹si³yah³la²nãu³u¹tai²na² i³ye³kxain¹jau³xu¹tai²na² kwẽn¹ta¹ we¹ta³lun²na²hẽ³li¹, Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ha²kxai³lu¹. Nxe³ju³tai²li² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²kxai³lu² Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na² Sa²mo³ 2 nxe³jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Wxãĩ²kxai³ txa²wẽ³si¹lxĩ¹. Hĩ¹na² wxa²wĩ³nu²sa¹wi¹.” Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

34 Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ju³tai²nãn¹jau³xa² a²nũ²a² ka³lu²nxa³ju³tai²nãn¹jau³xa² i³ye³kxi²nũn³te³nah¹lxĩ¹:

“Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² i³ye³kxai¹na¹ju³ta²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.”

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 35 Te²yā¹nxū³jau³xai²na²sa¹: “Wxa²sa³wi³sa² Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³te²a² a²nũ²nāu³ai²na² ka³lu²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

36 Nxe³ha²kxai³la¹ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²ka³tu³ ya³lu²nũ²la² a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² yā¹nxe³sxā³ ya³lu²nũ²la² a²nũ²khai³xa² ka³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

37 Yxān¹ta¹ Jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ya³lu²sxā³ ka³lu²ti³he¹nxa³hē³li¹.

38-39 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³kxe³su² hxi²kan¹na³li¹.

Jah¹la² so¹lxi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²a² yxo²i²kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ sa²hau³ko³thi³nx2na³li¹.

Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² hxi²kan¹txi³ a²ē¹na² sa²hau³ko³te³lhĩ³nx2nxa³wi¹.

Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹na³li¹. Nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. 40 Nxe³jau³xai²na² ain³kxi¹jah³lxĩ³hē¹li¹.

Yxān¹ta¹ ain³kxah¹lxan³kxai²nān²tu³ Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² wān³txa² ũ³jau³xa² a³txi¹nx2ti³ha³ta¹.

41 Nxe³jau³xa²sa¹: “Yxo²i²xa³tũ³ka³txāi³. Ī²sah¹lxi³sā²lxi¹. O²lhxā³ ya³lu¹ta²lxi³ha³ta¹. Txa²wa³ka³lxa² o²la³kxi²na¹ju³ta³nũ³a² yxo²i²sah²lxan³tho³li¹. Wain³txi³ i³yau¹ũ³nx2ti³kxan²ti³ yxo²i²ah²lxan³tho³li¹.”

Nxe³jau³xai²na² Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txi³nu¹txai²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² yxo²i²ah²lxan³kxai²nān³tu³ te²jā¹nxe³nx2ti³ha³ta¹. Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² yxo²i²si¹nx2ta¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.

Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 42 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta² nxe³sxā³ i³ye³ta³lun²nũ²la² a³li³xi²tāu³a² ya¹nān¹ta²sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ā³wā³li²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²lā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

43 Nxe³ain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²a² ā³jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³kxan²ti³ Ju³te²a² wān³txa² ain³kxi²te²su² te²a² yxo²i²ain¹te²nāu³xa² ān³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ Sũ³na² wān³txa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³te³nah¹lxi¹: – Txa²wā¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³jau³nũ³su² yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

44 Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² sxi²je³nān¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ ā³yā³nũ²kxain¹nũ²la² Sũ³na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxe³ain¹ta¹ Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² ā³nhai¹tũ³te²nāu³xa² i²kxain¹nũ²la² i³an³txi³jau³su² i³kwa¹l²kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²na² wān³txa² ain³kxah¹lxi³txā³lxi¹. Ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³jau³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²sa²ki³lho³nha²sxā³ ki³han³jau³xa² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 46 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxā³ yxo²xūn³txi³ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² tē³sxā³ wxa²nũ³ka³txi³i³nxai²na² i³yau¹ũ³nx2ti³sān²nha¹ten¹tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ten³yah³lxĩ³sĩ¹nxān³ten¹tu³wi¹.

Ka³ten³su² i³sa²yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxĩ³sā²nxān³ta²lu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² ā³na¹nx2ta¹ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² i³yau¹ũ³hain¹sĩ¹na¹tu¹wi¹.

47 A²nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sũ³na² kwa³na³sa²sĩn¹te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xai²na² ko¹kon¹tĩh³na² wā²nā³ũ¹tain¹yah³lxĩ³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² i²li³te²na² u²lxi³ yxau³kxan²ti³ yxo²i²sain¹sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wi¹.”

Nxe³sa²sĩn¹na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

48-52 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³xa² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² ka³li³hain¹jau³su² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³lih³sa²sĩn¹nhai¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ sa²yo²wet1sĩ¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³si³tẽ³kxi²sain¹nũn³sĩn¹na³li¹. Hĩ¹na² yxo²i²si¹na¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²hũ³te²a² Txa²wã¹sũ³na² a²yo²wãn³txa² i³kaix1jau³su² ain³kxi²kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²a² yxo²i²ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su² ha³lo²ai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te² nũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² sxi²je³na² hxi²kan¹te²su² te²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² txu¹ta¹ka³lxi³nũ³xa² kãin²te²su² te²a² nxe³tũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²sxã³ i³ye³kxai¹nha²kxai³ i³an³ta³kxi²si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². i³an³ta³kxi²si¹hain¹ka³tu³ta¹ Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³nyhain¹sãn²ka³tu³ ha³lo²a² sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ kĩh³nũ³xa² sa²yu³sai¹kxi²nha²sãn²sxã³ sa²yxu¹kã³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³na³li¹. Ain¹jau³su² ka³tu³ thĩ³na² a³li³xi²nũ²la² I³ko²ni²a²thĩ³na² ã³wi¹yha³ta¹hxai²hẽ¹la².

14

I³ko²ni²a²thĩ³na² ai³ya³jau³su²

1 I³ko²ni²a²thĩ³nu¹ta²kxai³ ã³wih¹yah³nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ai³ya³ka³tu³ wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²i²ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa² yxo²i²ha²kxai³ nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³yãn¹ta¹ yxo²i²xa³tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txan²tu³ i³xan³ta³kxi²nũ²la² yxo²i²tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³txan²tu³ sa²yo²ã³si¹hain¹jau³su² kãin² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²ain²txi³ i³an³ta³kxain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ ye³ka³lxa¹txi³ yxau²a³lan²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wi¹li²sa²tẽ³kain¹kxe³su² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ wãn³txai²na² ya²la³tu³je²ha²kxai³ Sũ³na² hxi²ki³kxai³la¹ i³nũ³kxũn³si¹yha³jau³nũ³su² kãin² wã³nxĩ²kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ sxi²je³nãn¹tũ³ka³txai²na² wãn³txa² i³ye³i³yi²lho¹kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² nũ³ka³txa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. A²wã³kxi³kxai³ nxe² e³ai¹nha²kxai³:

— Kwa²yah³lxi¹lxi¹. Wain³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. A²wã³kxi³kxai³ nxe² e³ai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Ai¹nha²kxai³ tũ¹ka³txa² ã³nũ²kxi²nũ²la² a²hxi²kan¹ti³nũ³xa² ã³nũ²kxain¹nũ³nha²kxai³ yxo²xũn³txi³ an³ta³txi³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² nũ³ka³txa² khãuh³xa³sain¹yah³lxi³wxi¹. Txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ wha³tin³kxi²sã³ya²lu¹jah³lxi³wxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Ain¹nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nha²ya³ha²kxai³ ã³nih³sxaun³yah³nũ²la² Li³kau³ni²a²ko³xa² Lis²tra²thĩ³na² Ter²be²thĩ³na² nxe³ko³nũ³a¹ ai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

Lis²tra²thĩ³na² Ter²be²thĩ³na² nxe³ya³thĩ³na² ai³ya³jau³su²

7 Nxe³ya³ha²kxai³ Lis²tra²thĩ³na² ã³wih¹yah³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 ã³wih¹ya³te³na¹ in³txa² yu³kan²ta³kxi²te²a² ã³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² a³li³la¹hĩ¹nu¹ta²na¹ hai³txi³ ã³nxai³ti³hex1jah¹lo²sxa³ha²kxai³ hã¹sã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 9 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na²

wān³txa² ain³kxi²sxā³ yu³we²txi²xi²si¹jau³nū³su² yxo²i²ye²ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³ju³kxai³lu¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu¹ i²kxi²nū²la² yxo²kāin²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³txi¹. I³sa²yxau³txi¹. Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹txi³ we²txi²xi¹nxa²si¹hin¹jau³su² yxo²i²i¹nha²kxai³ we²nxi¹lxi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li²sin³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³ju³kxai³lu¹ i³hi¹tain¹tū³kā³txa² i²ain¹nū²la² Li³kau³ni²a²ko³xa² a²wān³txa² e³ain¹jau³xa² yxo²kāin²i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txa² a³ka³nxi²sxā³ ā³wxā³ain¹nū²ta¹. A²nū²hū³kxan²ti³ hai³txi³ a²nū²sai¹nxa³wi¹.

12 Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na²su² a²hxi²kan¹txi³sin²ta¹. Ju³pi²jah³lo²sin²ta¹. Nxe³jah¹lan²tu³ Bar³na³be²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ jah¹lai²na²su² wi¹le³ha²kxai³ Mer³ku²ri²ah³lo²sin²ta¹. Nxe³jah¹lan²tu³ Pau²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxain¹kxa²yu³su² Ju³pi²jah³lai²na² sxi²ha²

hau³ko³jah¹la² ā³tū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³na² sxi²je³na² a³li³kxai²nān²tu³ tih³na² un²ta³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe³jah¹la² po¹na² tē³i² hi³yāu³sa³kxa² tē³i² nxe³nū²la² sxi²je³na² yxo²ka³teh³nāu³a² tē³sxā³ wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

– In³txai²li² Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³la³ha²kxai³ po¹na² su²lhā³ka³tu³ ũ³hū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹ta¹, 14 Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Pau²lah³lo²nu¹tā² nxe³te² hi²sen³kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²yah³nū²la² ka³lih³ti³hex¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³yah³xa³ha²kxai³ a²wā²la² sa²te²lā³yah³nū²la² tū¹kā³txa² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ā³tū³ya³sxā³ yxo²kāin² i³ye³ya³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³ya³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. I^h1nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe² kāi³yah³lxin¹ji¹wi¹? Txai²na² a²nū²su²nūn³nha¹wi¹. Wxāi²yāx¹te²sa²nha¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx²ti³te³lhxā³ wxā³sī¹na¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² yxau²na³li¹. Yxān¹ta¹ Ju³pi²jah³lai²na² nū³kā³txa² hai³txi³ ka³ten³su²nxa³wi¹. Tah³lxa³kxa² so¹lxi³ we¹tain¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹hxai²hē¹li¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxai³ i³ye³na² we¹tha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹te²ju²hē³li¹. 16 Kxān³su² a²nū²to³la³ta² yxo²i²ain¹ju³ta² yū³na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²xūn³txi³ i³ye³kxin²nxa³hē³li¹. 17 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a²kāin²ju³ta² a²nū²a² wā²nā³ū¹nha²hxai²na²hē³li¹. Ya²la³tu³ wē³ha²yau³xa² sa²si¹hā³i² hai³sxa² wi¹wen¹ju³ta² kāi³ū¹hai¹ni² yain³txa² sa²si¹hā³i² nxe²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³ka³lih³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ kāin²khaix¹nx²na³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³ye¹nx²ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³sxā³ wān³txa² ka³lxa¹txi³ i³ye³kxain¹ya³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² ti³hit¹sxā³ o²la³kxain¹ju³ta² hāi¹nxā¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² ko³nxe³thin¹tū³kā³txi³nu¹ta²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xa² sxa³jen³nai²na² a³li³ha²kxai³ I³ko²ni²a²thi³na² a³li³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txa² i³ki³ha¹kxain¹nū²la² Pau²lah³la² wān³txa² sa²yo²ā³si¹ha²kxai³ su²lhā³te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ txah³lxa³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ wha³tin³kxain¹nū²la².

– Ya³lun²ta¹. Nxēn³txain¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ hxi²ki³la³kxi²nū²la² sxi²je³na² sa²si³nxe² a³li³sxā³ ā³na¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Yxān¹ta¹ yxo²i²ain¹tū³kā³txa² ā³nū²kxain¹sxā³ i²yxau³ain¹tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ya³lu²te²hū³sxā³ sxa³ta¹hxai²hē¹la². Sxa³nxa²ha¹te¹ i³sa²yxau³xi²nū²la² nxe³thi³nu¹tain²txi³ i^h3wi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū² ā^h1 a³lan²nūn³tāu³a² je³na² a³li³xi²ya³ka³tu³ Ter²be²thi³na² ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² wq³li²xi²ya³ju³su²

21 $\tilde{A}^3nxai^3ya^3ka^3tu^3ta^1$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $wi^1jau^3xa^2$ $\tilde{i}^3hen^3txi^3nyhai^1nha^2kxai^3$ $a^2n\tilde{u}^2a^2$ $ka^3lxa^1txi^3$ $yo^2i^2sx\tilde{a}^3$ $yxau^2xai^3lain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $H\tilde{a}^2wx\tilde{a}n^3txa^3$ $\tilde{i}^3xi^2te^3lhx\tilde{a}^3$ $a^3li^3xi^2yah^3n\tilde{u}^2la^2$ $Lis^2tra^2th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3wih^1sx\tilde{a}^3li^3xi^2$ $I^3ko^2ni^2a^2th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3wih^1sx\tilde{a}^3li^3xi^2$ $nxe^3n\tilde{u}^2la^2$ $\tilde{A}n^3ti^3o^3ki^2a^2th\tilde{i}^3na^2$ $Pi^3si^2ti^2a^2ko^3xan^1th\tilde{i}^3nai^2na^2$ $\tilde{a}^3wih^1ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

22-23 $Nxe^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{a}^3nxai^3ain^1ti^3kxai^3lu^2$ $Je^3su^2jah^3lai^2na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $yo^2i^2sx\tilde{a}^3$ $yxau^2xai^3t\tilde{u}^3ka^3txi^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $yo^2ha^3kxa^1$ $sa^2hau^3kot^3sx\tilde{a}^3$ $a^2hxi^2kan^1ti^3n\tilde{u}^3su^2$ te^2a^2 $\tilde{u}h^3wxe^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3ya^3te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $wi^1jau^3xa^2$ $A^2hxi^2kan^1ta^2$ $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3lo^3ju^3ta^3n\tilde{u}^3su^2$ $nxe^3jau^3xa^2$ $yo^2i^2ki^3kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3$ $ye^3kh\tilde{a}u^3lxa^3ti^3n\tilde{e}^3lha^3ta^1$. $Nxe^3n\tilde{e}^3lha^2kxai^3$

$Je^3su^2jah^3lai^2na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $ya^3lo^3txi^1jah^3lx\tilde{i}^3h\tilde{e}^1li^1$. $W\tilde{a}n^3txai^2li^2$ $sa^2yo^2\tilde{a}^3yah^3lx\tilde{i}^3txa^3h\tilde{e}^1li^1$. $Nxe^3nyhai^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3n\tilde{u}^2la^2$ $yain^3txa^2$ $\tilde{a}^3s\tilde{a}n^2ka^3tu^3$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $\tilde{i}^3ye^3kxain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $S\tilde{u}^3na^2$ nxe^3txi^1 . $T\tilde{u}^1ka^3txai^2li^2$ $yo^2i^2nxain^1na^3li^1$. $Nxe^3te^2na^2$ $wi^1l\tilde{i}^2txai^1nh\tilde{e}^3li^1$. $Nxe^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

24 $Nxa^2ha^1te^1$ $Pi^3si^2ti^2a^2ko^3xa^2$ $a^3li^3xi^2yah^3n\tilde{u}^2la^2$ $P\tilde{a}^3fi^2li^2a^2ko^3xa^2$ $\tilde{a}^3wih^1ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

25 $\tilde{A}^3wih^1yah^3n\tilde{u}^2la^2$ $Per^2je^2th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3yit^1t\tilde{u}^2la^2$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3n\tilde{u}^2la^2$ $A^3ta^2li^2a^2th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3nxai^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

26 $H\tilde{a}^2wx\tilde{a}n^3txa^3n\tilde{u}^2$ $\tilde{A}n^3ti^3o^3ki^2a^2th\tilde{i}^3na^2$ $Si^2ri^3a^3ko^3xa^2$ $sxa^3th\tilde{i}^3nai^2na^2$ $\tilde{i}^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3wi^1lh\tilde{i}^1nai^3t\tilde{a}^2$ $a^3li^3ya^3h\tilde{i}^1nai^3t\tilde{a}^2$ $yo^2i^2ain^1t\tilde{u}^3ka^3txai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $wi^1l\tilde{i}^2si^1hain^1jau^3su^2$ $\tilde{i}^3ye^3kxain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

27 $Nxe^3ha^2kxai^3$ $a^2wa^3ka^3li^3yu^3ta^2$ $ta^3lu^2nha^2kxai^3$ $\tilde{i}^3xi^2n\tilde{u}^2la^2$ $yo^2i^2t\tilde{u}^3ka^3txa^2$ $\tilde{i}^3kaix^1sa^2kxi^3n\tilde{u}^2kxi^2n\tilde{u}^2la^2$ $\tilde{i}^3hen^3txain^1ya^3te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $wi^1lhin^1na^3li^1$. $K\tilde{a}in^2khaix^1nx^2na^3li^1$. $Ju^3te^2a^2$ $n\tilde{u}^3ka^3txi^3sxa^3te^2n\tilde{a}u^3xa^2$ $yo^2i^2ain^1ju^3ta^2$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3hain^1na^2h\tilde{e}^3li^1$. $Nxe^3ha^2kxai^3$ $a^2n\tilde{u}^2a^2$ $yo^2ha^3kxa^1$

$yo^2i^2ti^3te^3nain^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3$ $hxi^2ka^1nain^1tu^1wi^1$. $Nxe^3ya^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. 28 $J\tilde{a}^1nxe^3ha^2kxai^3$ $a^2n\tilde{u}^2ai^2na^2$ $yo^2i^2te^2na^2$ sxi^2ha^2 $ha^3la^3ka^3lxa^3lon^3sx\tilde{a}^3$ $kx\tilde{a}n^3su^2$ $a^3la^2nain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

15

Je³ru³sa³l\tilde{e}^2th\tilde{i}^3na^2 \tilde{i}^3xi^2sx\tilde{a}^3 e^3kxi^2nyhu^1kxi^3jau^3su^2

1 $Nxa^2ha^1te^1$ $in^3txi^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $Ju^3te^2a^2ko^3xu^1tai^2na^2$ $a^3li^3xain^1n\tilde{u}^2la^2$ $\tilde{A}n^3ti^3o^3ki^2a^2th\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{a}^3wi^1hain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $\tilde{A}^3wi^1hain^1n\tilde{u}^2la^2$ $yo^2i^2t\tilde{u}^3ka^3txa^2$ $\tilde{i}^3ye^3kxain^1te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $Kx\tilde{a}^3nhx\tilde{i}^1nu^1tai^2na^2$ $Moi^3se^2ah^3lu^1tai^2na^2$ $e^3ta^1hxai^2h\tilde{e}^1li^1$. $E^3te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:
“ $Wxa^2ki^3lha^3lxa^2$ $t\tilde{e}^3sx\tilde{a}^3$ $a^2ki^3w\tilde{a}^2la^2$ $\tilde{u}^3sa^3si^3t\tilde{u}^3ko^1kx\tilde{a}^1ju^3ta^2$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3nx^2ta^1ju^3ta^2$ $wet^1sah^1lx\tilde{i}^3h\tilde{e}^1li^1$.”

$Nxe^3jau^3xai^2li^2$ $Moi^3se^2ah^3lu^1tai^2na^2$ $\tilde{u}^3wha^2li^1ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wi^1$. $Nxe^3ha^2kxai^3$ $Ju^3te^2a^2$ $n\tilde{u}^3ka^3txi^3sxa^3te^2su^2$ $te^2syah^1lxan^3kxan^2ti^3$ $te^2y\tilde{a}^1nxe^3jah^3lx\tilde{i}^3h\tilde{e}^1li^1$. $Yx\tilde{a}n^1ta^1$ $yah^2lxan^3kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $hxi^2ki^3kxai^3lu^2$ $wxa^2ko^3nxe^3ti^3$ $k\tilde{a}i^3yah^3lxin^1ju^3ta^2$ $hxi^2kan^1txi^3$ $ne^3w\tilde{a}^2na^3nx^2ti^3xah^3lho^3li^1$. $Nxe^3nyhai^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

2 $Nxa^2ha^1te^1$ $Pau^2lah^3lo^2nu^1t\tilde{a}^2$ $Bar^3na^3be^2ah^3lo^2nu^1t\tilde{a}^2$ $nxe^3sx\tilde{a}^3$ $yo^2x\tilde{u}n^3txi^3$ $\tilde{i}^3wa^2l\tilde{u}^3xain^1te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $Kwa^2xah^3lx\tilde{i}^1lx\tilde{i}^1$. $Jau^3jau^1xai^2na^2$ $wain^3ti^3he^1nxa^3wi^1$. $Ain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3ain^1jut^3su^2$ $Je^3ru^3sa^3l\tilde{e}^2th\tilde{i}^3na^2$ $a^2pos^2to^3lo^2$ $n\tilde{u}^3ka^3txa^2$ $a^2hxi^2kan^1ta^3$ $he^3la^3kxa^2$ $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txi^3sain^3te^3lhx\tilde{a}^3$ $sa^2si^1h\tilde{a}^3ain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3ha^2kxai^3$ $Pau^2lah^3lo^2nu^1t\tilde{a}^2$ $Bar^3na^3be^2ah^3lo^2nu^1t\tilde{a}^2$ $a^2sa^3wi^3ha^3lx\tilde{i}^3nu^1tai^2na^2$ $nxe^3sx\tilde{a}^3$ $sa^2si^1h\tilde{a}^3ain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

3 $Nxe^3jut^3su^2$ $yo^2i^2t\tilde{u}^3ka^3txa^2$ $sa^2si^1h\tilde{a}^3ain^1ka^3tu^3$ $a^3li^3ain^1n\tilde{u}^2la^2$ $Fe^3ni^2si^2a^2ko^3xa^2$ $\tilde{a}^3wa^2to^1tha^2kxai^3$ $Sa^3ma^2ri^2a^2ko^3xa^2$ $\tilde{a}^3wa^2to^1tha^2kxai^3$ $nxe^3ain^1t\tilde{a}u^3a^2$ $a^2n\tilde{u}^2a^2$ $yxau^2xai^3t\tilde{u}^3ka^3txa^2$ $\tilde{i}^3hen^3txi^3nyhai^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $\tilde{i}^3hen^3txi^3nyhai^1te^3nah^1lx\tilde{i}^1$:

– $Ju^3te^2a^2$ $n\tilde{u}^3ka^3txi^3sxa^3te^2n\tilde{a}u^3xa^2$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $wi^1jau^3xa^2$ $yo^2i^2ain^1n\tilde{u}n^3na^3li^1$. $Ain^1jau^3su^2$ ha^2kxai^3 $k\tilde{a}in^2$ $ka^3li^3hain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. 4 $Nxe^3n\tilde{u}^2la^2$

a³li³xain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ka³tu³
 yxo²ĩ²tũ³ka³txi³su² te²a² a³pos²to³lo² nũ³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a²
 ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³yã³nũ²kxain¹ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa²
 yxo²ĩ²ain¹ju³ta² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² in³txi³nãu³xu¹ta²na²
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹te²an²tu³ ĩ³sa²yxau³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wain³ti³he¹nxa³wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³kxa²yu³su² a²ki³lha³lxai²na² a²ki³wã²la²
 ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ju¹ta²na² so¹lxi³ wain³na³li¹.
 Fa³ri³se²a² in³txi³nãu³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Ai¹nha²kxai³ a³pos²to³lo² nũ³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxi³su² te²a²
 ã³yã³nũ²kxain¹sxã³ ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Kxã³su² ĩ³ye³lain¹nũ²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²
 hi²sen³su² ĩ³sa²yxau³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wã³tã³sah¹lxi¹lxi¹. Kxã³nhxĩ¹nai³tã²
 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kaix1so¹sa³na²hẽ³li¹. ĩ³kaix1so¹sa³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a²

nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² a²yxau³tãu³a² sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ yxo²ĩ²sain¹tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na²
 nxe³sa³na²hẽ³li¹. 8 Nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãu³ai²na² hxi²kan¹txi³
 ĩ²jah¹lo²su² ha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwã³wih¹hain¹na²hẽ³li¹. Txai²yã¹xain¹nũ³na²hẽ³li¹.

9 Hai³txi³ ha³na³ka³lxi³ ĩ²sa²sĩ¹nxa³hẽ³li¹. Tũ¹ka³txai²na² a²kõ³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta²
 sa²wa²su¹kxain¹nũ³na²hẽ³li¹, yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. 10 Nxe³ain¹jut3su² ĩh¹nxe³kxa²ya³ti³ta³
 nxe²e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Txa²wã¹si³yah³la²nãu³u¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa²
 hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹txain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nhxai²kxai³ jã¹nxe³sxã³

hxi²kan¹nẽ³lxa³wi¹. Nxe²nẽ³lxa³ha²kxai³ tũ¹ka³txai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³ha²kxai³
 hxi²ka¹nain¹nũ³nxa³lho³li¹. 11 Nxe³yãn¹ta¹ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ki³sa²kxai³ kõ³nxe³ti³
 kã³ki³ju³ta² sa²wa²su¹kxi²nẽ³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa²

te²yã¹nxain¹nũ³tu¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ ain³kxain¹tũ³ka³txa² ka³nahx2sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
 Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² Pau²lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxain¹ju³tu¹ta²nãn¹jau³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³hen³txi³nyhain¹nũ²la²
 Ti³a²kah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã³tã³nãu³sah³lxi¹lxi¹. 14 Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² a²wi¹lhĩ¹na² yxo²ĩ² ã³si³wxe³ju³ta² Si³mãu²ah³la²
 ĩ³yau¹ũ³nẽ³lain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa²
 ĩ²sxã³ so¹ain¹na²hẽ³li¹. 15 Nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na²

16 Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Hã²wxã³txa³ ã³wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹tãu³a² Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nãu³a²
 ã³yã³nũ²kain¹sxã³ ĩ³kãin²te²lo³ta¹na¹tu¹wi¹.

17 Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²we¹tain¹kxi³nũ³su² te³nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ĩ³kaix1tai¹na¹te²a²
 yxo²ĩ²sain¹tu¹wi¹.

18 Nxe³jau³xai²na² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

19 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² tũ¹ka³txai²na² kwẽn¹ta²na¹ yxo²ĩ²ã³si³wxe³te²a² wãn³txa²
 sa³txe¹jau³xa² ĩ³ye³kxai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 20 Nxe³yãn¹ta¹ nxe² ũ³wha²li¹kain¹ki³te³nah¹lxi¹:
 “Ju¹ta²na² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yain³txa² kõ³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa²
 sa²nũ¹txain¹kxai²nãn²tu² nxe³tũ³xai²na² ĩ³yain³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xa²

in³txi³su² ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² ta³nxa² yxo²kwain³nha²sxã³ ã³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ³li¹. Ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ĩ³na²yah³lxi³txa³hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²ti³ho³nxa³te²a² wã²nhĩ²yah³lxi³txa³hẽ³li¹.” 21 Nxe³jut3su² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ sa²ba³to³ nxe³hĩn¹su² kxai²nãn²tu³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ĩ³ye³hxai²na²hẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² nxẽn³ta¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta² nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³su²

22 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txa² he³la³kxai²na² nxe³sxã³ yxo²ĩ²tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² sxã³ Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ĩ³te³lhxã³ ain¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ ĩ²sxã³ so¹ki³kxai²nãn²tu³ ã³si³tẽ³kxain¹si¹jau³su² kwa³na³ain¹ki³kxai²nãn²tu³ wi¹lhĩ³nx2na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². Ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ nxe³jah¹la² Bar³sa³ba²sah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ Si²lah³la² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ nxe³ya³te²a² wi¹lhĩn¹ya³ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³la³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hẽ³la². 23 Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lhũ³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. A³pos²to³lo² nũ³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txi³su² te²a² nxe³te²a² txa²wã³tã³xi²nyhain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² yxau³ta³nxa² Si²ri³a³ko³xa² yxau³ta³nxa² Si³li²si²a²ko³xa² yxau³ta³nxa² nxe³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² txa²wã¹wã³tã³sah¹lxi¹lxi¹.

24 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ txa²nũ³ka³txa² wxã³sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hẽ³li¹. Nxe³jau³xa² hxi²waun³txi³sxã³ ĩ³yxaih¹yah³lxi³ta¹hĩ¹nhẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ jau¹xai²na² hai³txi³ sa²si¹hã³nx2ti³sĩn¹nxa³hẽ³li¹. 25-27 Nxe³na¹ju³kxai³lu² a²nũ²a² ĩ²sxã³ so¹sĩ¹na¹tu¹wi¹. Sĩ¹na¹kxai²nãn²tu³ Bar³na³be²ah³la² Pau²lah³la² ya³li³khai¹xai¹yah³lxin¹kxe³su² ã³si³tẽ³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³lai²na² Si²lah³lai²na² nxe³sxã³ sa²sĩ¹hã³ain¹sĩ¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹sĩ¹na¹ha²kxai³ Bar³na³be²ah³lai²na² Pau²lah³lai²na² nxe³sxã³ ã³si³tẽ³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wi¹lo²la³kxain¹ju³ta² kãin² ĩ³hen³txi³nyhain¹na²hẽ³li¹. Su²lhã³te³lhxã³ nyhain¹kxan²ti³nũ¹ ya³lo³txi²sxã³ Sũ³na² wãn³txa² ha²ya³kxa³ ĩ³hen³txi³nyhain¹to³na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a³lxai¹nha¹nhai¹. A²nxe³tũ³ka³txa² wxã³ain¹kxai²nãn²tu³ wãn³txai²li² ũ³wha²li¹lũ³nx2ta¹jau³xain²txi³ ĩ³ye³nha¹jau³xain²txi³ ĩ³yau¹ũ¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ka²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. 28 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txi³su² te²na² wãn³txa² txa²nũ³ka³txi³su² te²na² wãn³txa² nxe³sxã³ ã³nha³ko³tã³li¹. Nxe³ha²kxai³ jau¹xai²na² so¹lxi³ sa²yxo²wet1si¹nx2ta¹jau³su² kwa³na³nx2ti³sĩ¹na¹wi¹. 29 Nxe³jau³xa²sa¹ yain³txi³su² ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² sa²nũ¹tain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yain³yah³lxi³txa³hẽ³li¹. A²ti³ha²yau³xa² ĩ³na²yah³lxi³txa³hẽ³li¹. A²ti³ho³nxa³te²a² wã²nhĩ²yah³lxi³txa³hẽ³li¹. A²nũ²a² ã³xa² in³txi³su² ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² ta³nxa² yxo²kwain³sxã³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ³li¹. Nxe³jau³xai²na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wai³nhĩ³nx2na³li¹. Na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

30 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²li² sa²si¹hã³kxe³su² a³li³ain¹nũ²la² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ka³tu³ yxo²ĩ²tũ³ka³txa² ĩ³kaix1sxã³ ã³nxũ¹tũ²la² ha³teh³nxã³nxai²li² ũ³hũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². 31 Ai¹nha²kxai³ ta²nxã¹nxai²li² so¹kxi²sxã³ ĩ²hxa³tain¹nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha² nxũ²kwai³lxũ¹txain¹ta¹hxai²hẽ³la². 32 Ain¹nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lo²nu¹tã² Si¹lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txain¹ya³ha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ ĩ³yau¹ũ³ain¹ya³ha²kxai³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹ya³ha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². 33 Nxe³ha²kxai³ ye³jen¹nãu³kxai³lu²:

– Wi¹lhin¹sxã³ i³xi¹jah³lxu¹li¹. Ain¹jau³su² ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² nũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ i³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Yxã¹ta¹ Si²lah³lo²nu¹ta²na² so¹lx³ a²yo³not¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxũ²la² kan²txi³ yxau³ya³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta³ he³la³kxa³ wãn³txai²na² jau³xain²txi³ i³yau¹ũ³hain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² ã³nhait¹ja³jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

– Bar³na³be²ah³lã³. Sxi²jen³ti³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³sa²the³k³i³th¹tax³ta³tã² ãh¹lx³ ai³sx¹xa²sai¹. Wi¹lhin¹tin²tã¹ k³i³txai²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wi¹na³li¹. Ai³ya³sa³wi¹. Nxe³k³i³kxai²nãn²tu³ Jo³ãu² Mar²ko³jah³la² ka²lat¹sxã³ tẽ³ya³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² wi¹lx³wi¹. Pã³fi²li²a²ko³xa² ã³nxai³k³i³sĩ¹nai³tã² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³nẽ³lhxã³ ih³xi²ti³ai¹ti²tu³wi¹, ya³lo³txi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ tẽ³k³i³ju³ta² wi¹lx³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 39 Nxe³ha²kxai³ yxo²xũn³txi³ i³ye³li³ya³ha²kxai³ ã³nhai²ta³lx³sxã³ ai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ha²kxai³ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³ Mar²ko³jah³lo²nu¹ta² ã³sa²so¹sxã³ na³vi²o²tẽ³na² Syi²pri²ko³xa² ã³nxai³ka³lo³su² ã³wih¹sxã³ ã³nxai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

40-41 Nxe³ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Si²lah³lo²nu¹tã² ã³sa²so¹ha²kxai³ Si²ri³a³ko³xa² Si³li²si²a²ko³xa² nxe³ko³nãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txi³nãu³xa² ã³nxũ²kwai³lxũ¹te³lhxã³ ã³nxai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²nxa³ta³lx¹ yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wi¹li²nx²ti³tu¹wi¹. Wi¹lhin¹sxã³ ã³nxai³jah³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ya³ha²kxai³ ã³nxai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

16

Ti³mo²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ ai³yah³lx³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ter²be²thi³na² ã³nxai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a³li³nũ²la² Lis²tra²thi³na² ã³nxai³ya³ka³tu³ Ti³mo²jah³la² i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³ a²hã³ka³na² Ju³te² ta¹ka³lxan²tu³ yxo²i²ha²kxai³ a²wĩ³na² Kre²kah³lo²su² te²an²tu³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Lis²tra² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ I³ko²ni²a² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²tũ³ka³txan²tu³ Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹ye¹nxa²ha¹te¹ e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Ti³mo²jah³la² ã³sa²so¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³yãn¹ta¹ Ti³mo²jah³la² wĩ³nai¹tã² Kre²ka² nũ³ka³txi³si²na²hẽ³na¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² a²nũ³ka³txi³sxa³xã¹. Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³ha¹txi²kxai²nãn²tu³ kũ³we²ki²la² wi¹lx³xã¹. Nxe³ha²kxai³ sa²yxo²ã³xa³khih³. Nxe³jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³sa²so¹nũ²la² a²ki³wã²la² ã³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³thi³nãu³xai²li² ai³lha²thet³tãu³a² ha³teh³nxã³nxai²li² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² tẽ³sxã³ wxã³txã³nxai²li² i³yau¹ũ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wãn³txai²li² sa²yxo²we¹nyhain¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta³nxã³nxu¹ta²kxai³la¹ a²kxã³nxai³tã² a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² sxã³ ã³wha²li¹lhã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ã³nxũ²kwai³lxũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² ã³te¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² hxi²sxã³nho³jut³sũ³ju³ta²

6 Nxe³nũ²la² Fri²ji²a²ko³xa² Ka³la²si²a²ko³xa² sxã³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 ã³nxai³ain¹tĩ³kxai³lu²:

— A²si³a³ko³xa² ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹. Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² hi²sen³su²
 ai³si¹hai¹nxai³jau³su² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Hã²wxã³txa³ Mi²si²a²ko³xa²
 yau³son³nũ²la²:

— Pi³ti²ni²a²ko³xa² ai³na¹tũ¹xã¹. Ain¹tah¹lxa¹ Je³su²jah³la² Yãu³ka³txa² ai³si¹hai¹nxai³jau³su²
 ĩ³yau¹ũ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ai³ain¹ta¹hxai²nxai³hẽ¹la². 8 Nxe³ha²kxai³ Mi²si²a²ko³xa²

wain³txi³ ã³wa²to²ka² ai³nũ²la² Tro³a²te²thĩ³na² kan³sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Nxe³tãu³a² ka³nxai³hi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³nxai³hi²nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta¹kxai³lu²
 hxi²sxã³nho³jut³sũ³ju³ta² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ka³tu³ta¹ in³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹jah¹la²
 ã³wxã³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wxã³ye²nũ²la² win¹ta²te²lxi³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ma³se³to²na²ko³xa² ã³wxã³sẽ¹li¹. ã³non²ta³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
 10 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa² wxa²hau³ko³tũ²la² Ma³se³to²na²ko³xa² wa³su³txi³
 ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². Txai²li² Lu²kah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa².
 ã³si³tẽ³kxai¹na¹hẽ³la². Nxe³sxã³ Ma³se³to²na²ko³xan¹tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³te³lhxã³ ai³ya³sain¹na²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na²
 sa²si¹hã³sain¹sĩ¹nha²kxai³la².

Li²ta³ka³lxa² yxo²ĩ² ã³si³wxe³jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tẽ³na² ã³wih¹ya³sain¹nũ²la² Tro³a²te²thĩ³na² a³li³ya³sain¹nũ²la²
 ĩ³ye³na² kãin²je³na² hãu¹sxã³ ai²ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² Sa³mo³tra²si²a²ko³xa² kwa²
 u²te³na¹nha¹ka³tu³ a³lan²tãu³a² Ne³a²po³lis²thĩ³na² ã³nxai³sxã³ a³li³kxi²ya³sain¹na²hẽ³la².

12 Te²yã¹nxũn³tãu³a² ĩ³ye³na²kxai³lu² ã³sxã³ Fi³li³pos²thĩ³na² a²yu³kxa²
 ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². A²nxe³thĩ³na² Ma³se³to²na²ko³xan¹thĩn³su² ha²kxai³ sxi²ye³na²
 kãin²thĩn³su² ha²kxai³ nxe³hxai²na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta²
 yxau³thĩn³su² hxai²na²hẽ³la². A²nxe³thĩ³na² ye³ha¹li¹ yxau²a³lan²ya³sain¹na²hẽ³la².

13 Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ sa²ba³to³nxe³ti³xa² thĩ¹nai²na² a³li³ya³sain¹ka³tu³:

— Ka³wã³lxa² yxo²ka³teh³nãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³ye³kxi²te³lhxã³ ã³wxã³sxã³ ã³nũ²kxai¹nhxai²na²hẽ³na¹. Jã¹nxain¹tũ¹xã¹. Nha¹jau³su²
 ai³sxĩ²ya³sain¹na²hẽ³la². Ya³sai¹nha²kxai³ ã³wxe³nha¹nũ²la² txu¹ti³nãu³xa²
 ĩ³yau¹ũ³ain¹sĩ¹na¹hẽ³la².

14 Nxe³tãu³a² Li²ta³ka³lxa² Ti³a³ti²ra²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxa²
 wxã³nũn³nũ²hẽ³la². A²nxe³sxã³ ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³a² wi³win³ka³lo³a²
 au³ka³lo³an²tu³ o²la³kxi²hxai²na²hẽ³la². A²nxe³sxã³:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² Pau²lah³lai²na² wãn³txa²
 wi¹lain³kxi²na²hẽ³la². Nxe³tãu³a² wãn³txai²na² wi¹la³la³kxi²si¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ĩ² ã³si³wxe³na²hẽ³la².

15 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxi²na² sxi²ha² yxau³kxi²tũ³ka³txa² whã²na¹ yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³
 ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² ĩ³ye³kxi²sain¹sĩ¹te³nah¹li¹:

— Hĩ¹na² yxo²ĩ²nũ³na¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²sxi²ha² yxaut³jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³sain¹to³sĩ¹nha²kxai³ ã³wih¹sxã³ yxau³ya³sain¹na²hẽ³la².

Sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹ya³jau³su²

16 Ka³nxai³ha²ta³nũn³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²je³na² ai³lxi²ya³sain¹tãu³a²
 wã³lxa² ĩ³ha¹txi²sĩ¹na¹hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
 a²nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³ wãn³txa² ye³jen¹na² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hxai²na²hẽ³la².
 Nxe³kxai³ a²wa³kxẽn³yah³la² kãin² ũ³yho³hi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³la². 17 A²nxe³ta¹ka³lxa²
 ĩ³hit¹sain¹sĩ¹sxã³ ĩ³kaix¹te³nah¹li¹:

— In³txi³nãu³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²sa³wi²ha³lxi²la¹wi¹.
 Wãn³txa² wi¹jau³xa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta²
 ã³na¹la³kxi²nha²sãn²sxã³ ne³wã²na³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

18 Nxe³jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³ e³a³lan²ni²toh³na²hē³la². Ai³la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² hxi²ye¹ta³lxi³ha²kxai³ ā³yo²o³tū¹nū²la² a²yāu³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit³sa¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ nxū²kwai³li³si¹hin¹jau³su² Je³su²jah³la² kwa³na³nxān²na³li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ a²yāu³ka³txa² wa³su³txi³ nxū²kwai³li³na²hē³la².

19 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wa³kxēn³yah³la² a²yo³ha² so¹hxai²na¹kai³ jāx¹si¹sa²nxa³khih³. Nxe³jau³su² kāin² hit³txain¹na²hē³la². Nxe³ka³tū³ Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ nū³kxūn³sxā³ sa²so¹ain¹ya³sxā³ sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lan¹je³na² a²hxi²kan¹ta³ nū³ka³txa² hxi²ka²nāu³a² sa²nū¹ain¹na²hē³la².

20-21 Ai¹nha²kxai³ Ro³ma²no² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ta³ sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la²nāu³xai²li² Ju³te²a² nū³ka³txi³su²na³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²li² Ro³ma²no² nū³ka³txi³su² ki³tā³li¹. Nxe³ki³sa²kxai³ Ju³te²a² wān³txa² sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² i³hen³txi³nyhain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²li² Ro³ma²no² nū³ka³txi³su² ki³sa²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³we¹tain¹ki³sxa³nhai¹. Nxe³jau³su² sxi²jen³na² yxo²ha³kxa¹ i³wā³txi³nyhain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

22 Nxe³ain¹ka³tū³ tū¹ka³txa² kwa² ten³sa²tā³si²ain¹tū³ka³txa² te²yā¹nxe³jau³su² e³kxain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³te²a² wā²la²ka³lo³a² sa²sai¹kxain¹sān²nū²la² hi³sa³ka³txa² i³wai¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hē³la².

23 Kāin² i³wai¹txain¹nū²la² kan²txi³ ũ³tī¹kxain¹na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ ka³nxa³hi²sxā³ tū¹kxi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hē³la².

24 Nxe³nū²la² tū¹kxi²thi³na² hau³ko³jah¹lai²na² hi²sen³su² sa²so¹yain¹nū²la² nxū²kwai³ye³lan¹thi³na² ũ³tī¹kxa² wxe³ain¹na²hē³la². Nxe³ka³tū³ hi³sa³ka³txa² kāin²ka³txa² tē³sxā³ sa²yu³kī¹la³kxain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yu³ke³nxa² yxau³ain¹na²hē³la².

25 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² hai³ni² nxe³ain¹na²hē³la².

Nxe³nxa²ha¹te¹ ũ³tī¹kxain¹ya³tū³ka³txi³nu¹ta² a²yo²ha³kxa¹ ain¹kxain¹na²hē³la².

26 Nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ kxīh³nū³xa² kāin² i³ka³tā³tāt³sa²kxai³ sxi²nhu¹tain²txi³ tū¹kxain¹ya³thi³nu¹tain²txi³ kāin² i³ka³tā³tāt³sa²kxai³ sxi²ha² yxo²ha³kxa¹ ha³nxeh³lxa³ti³ hxa³lxi²ha²kxai³. Sxih²yo²a² sa²yo²than²nha²kxai³ kwa³thi³līh³na² hxi²kī¹la³kxain¹ya³tīh³na² hxi²ka³li³lah¹kxi²ha²kxai³ nxe³na²hē³la².

27 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² hau³ko³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²nū²la² sxih²yo²a² sa²yo²than²kxe³su² i²nū²la² i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹ka³txai²li² ũ³tī¹kxai¹na¹tū³ka³txa² aun³ta³li³si³lxa²hī². Nxe³jau³su² hi³ki²a³la² tē³sxā³ wā²nxū¹h¹ su²lhā³nha²te³lhxā³ nxa²hē³la².

28 Ain¹ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ yxo²kāin²txi³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Wā²nxū¹h¹ su²lhā³nha²txa³hē¹le¹. A²yo²ha³kxa¹ yxau³si¹na¹we¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

29 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² tū¹kxi²thi³na² hau³ko³jah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ya³wit³ta³ i³ka³txa² sxi²hē¹nāu³a² wxa²ko²ko²ta³ni²ye²si¹jau³su² sa²si¹hā³sān²nū²la² ā³wih¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹tā² i² Si²lah³lo²nu¹tā² i² nxe² ten³na¹na²hē³la². Ten³na¹nū²la² kāin¹ka³tā³tāt³sa²ha²kxai³ Pau²lah³la² a²yen³nāu³a² ā³ka³tih³wxe³na²hē³la².

30 Nxe³nū²la² sa²sai¹xi²yhain¹na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³jah³wxi¹. Īh¹nxe³ju³ta² txa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³nha¹ju³ta³ o²la³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nxe³na²hē³la².

31 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²in¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na³ sa²hau³ko³txa²tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² yxau³ain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxain¹nū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

32 Nxe³ha²kxai³ tũ¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²wi¹jau³xa² i³hen³txain¹na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ain¹na²hẽ³la².

33 Nxe³hĩ¹nu¹tai²na² tũ¹kxi²thĩ³nu¹tai²na² hau³ko³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu²waih¹nyhain¹ju³ta² wxa²hi³lxĩ³kxi²nyhain¹na²hẽ³la². Nxe³ain¹sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³sxi²ha² yxau³kxain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hẽ³la².

34 Nxain¹nũ²la² a²sxi²nhãu³a² tẽ³sxã³ ã³wih¹nũ²la² yain³txa² ũ³hũ¹ain¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ ka³lih³khaix¹na²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³la².

35 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²tãu³a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu²po³li²sa² nũ³ka³txi³su² te²kxai³ kwa³na³ain¹te³nah¹lxĩ¹:

– In³txai²li² sa²ta²la³kxa²tã³txain¹ya³hẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la². 36 Nxe³ha²kxai³tũ¹kxi²thĩ³nu¹tai²na² hau³ko³jah¹lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lãi³. A²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txa² ha³lo²a² sa²than²kxi² sa²tã³nx2ti³si¹sain¹jau³su²kwa³na³sain¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha²sxã³ a³li³ja¹hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

37 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– A²wi¹lhĩ¹na² Ro³ma²no² wãn³txa² sa²yxo²ã³sĩ¹nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Ro³ma²no²nũ³ka³txi³sa²sĩ¹na¹kxan²ti³ sxi²jen³nãu³ai²na² tẽ³sxã³ i³wait1sain¹sĩ¹na¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sĩ¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹sĩ¹na¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sĩ¹ka³tu³ũ³tĩ¹kxi²sain¹sĩ¹na¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³: “Hĩ¹na² hãĩ³a² a³li³ja¹hẽ¹li¹.” Sain¹jau³su²sa²yxo²we¹tain¹sĩ¹nxa³lho³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ a²hxi²kan¹jah¹la² wxã³ka³tu³: “A³li³ja¹hẽ¹li¹.” Sa²sĩ¹kxai²nãn²tu³ a³li³nha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la². 38 Nxe³ai¹nha²kxai³ po³li²sa²nũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹tai²na²i³hen³txi³nyhain¹na²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹:

– Ro³ma²no² nũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Ain¹jau³su² Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³ain³kxain¹ka³tu³ yuh³lxain¹na²hẽ³la². 39 Nxe³nũ²la² ũ³tũ¹kxi²thĩ³na² ã³wi¹hain¹nũ²la²i³ain²ta³kxi²nyhain¹ka³tu³ sa²tã³nyhain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²sxi²je³na² wa³su³txi³ a³li³xi²jah¹hẽ¹li¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la². 40 Nxe³ain¹ya³nxa²ha¹te¹a³li³xi²yah³nũ²la² Li²ta³ka³lxã² sxi²ha² ã³nxi³sxã³ ã³wih¹yah³na²hẽ³la². ã³wih¹yah³nũ²la²wãn³txa² wi¹jau³xa² i³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹jau³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²tũ³ka³txa²i³hen³txi³nyhain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a³li³xi²sxã³ ã³waix3txi²yah³na²hẽ³la², Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã² nxe³ya³sxã³ ã³waix3txi²yah³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³txai²li² Lu²kah³lo²na¹xai²li² Fi³li³pos²thĩ³na² yo³na² yxau³na¹hẽ³la².

17

Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

1 A³li³xi²yah³nũ²la² ã³fi²po³li²thĩ³na² ã³ya¹tã³wih¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ya¹tã³wih¹yah³nũ²la²a³li³xi²sxã³ A³po³lo²ni³a²thĩ³na² ã³ya¹tã³wih¹ya³tu³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ya¹tã³wih¹yah³nũ²la²a³li³xi²sxã³ Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² ã³ya¹tã³wih¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³thĩ¹nãu³ai²na² Ju³te²a²nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² yũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxe³thĩ³na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ã³wih¹hxai²kxai³ jã¹nxe³tu³ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²ba³to³ nxe³sxã³ ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ i³yau¹ũ³nyhain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 I³yau¹ũ³nyhain¹tu³te³nah¹lxĩ¹:

– Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²nãn¹jau³xa²e³te³nah¹lxĩ¹: “Yan¹ye³jen¹nãu³ai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ta¹jah¹la² a³ka³nxa²wxã³tu¹wi¹. Wxã³kxai²nãn²tu³ kãin² khãuh³lxã³txi³nha²sxã³ ya³lu²kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²nãn¹jau³xa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³la²i³yau¹ũ³nx2ta¹jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²lxĩ²na³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe²e³ta³lun²yain¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² i²li³jah¹lo²nãu³xa² so¹lxi³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ Kre²ka² nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta³nũ³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nyhain¹jau³xa² hĩ¹na² so¹lxi³ ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³nũn³sxã³ txu¹ti³nãu³xa² a²hxi²kan¹ta³ka³lxu³nãu³xa² yxo²i²ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta³nxũ³ka³txi³nu¹ta² yxo²ha³kxa¹ Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxã³ ã³sa²si³tẽ³kxi²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³yã¹nũn³tah¹lxa¹ te³nxa³tũ³ka³txi³sa²tũ³ka³txa² ka³txã³nain¹jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² te³nai¹nxa³jau³su² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txa² i³kaix¹kĩ³nũ²kxi²nyhu¹sxã³ i³kĩ³han³sxã³ Pau²lah³la² ko³nxe³ti³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹ka³tu³ i³xan³txin²tain¹ka³tu³ Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxã³ sa²so¹ain¹te³lhxã³ sxi²ta² yxo²ha³kxa¹ ã³ten³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ Ja³sãu²ah³la² sxi²ha² ũn¹txi³ sxih²yxo²a² ũ³khot³sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹to³ta¹ Pau²lah³lo²la³ Si²lah³lo²la³ i²ain¹tu³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 6 Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ Ja³sãu²ah³la² sa²so² in³txi³nãu³xa² i²li³tũ³ka³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² sa²so² ain¹sxã³ a²nũ²a² hxi²kan¹ta² o²la³kxain¹thĩ³na² tẽ³sxã³ ã³nxai³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹ka³tu³ yxo²kãin²i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Tũ¹ka³txai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ju¹ta² yã¹nxe² kãi³ain¹nĩn²ta¹. Jã¹nxain¹te³lhxã³ txa²wã¹sxi²je³na² wxã³ain¹nĩn²ta¹. 7 Jã¹nxain¹sxã³ Ja³sãu²ah³la² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³kxain¹nĩn²ta¹. Nxain¹ka³tu³ txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Ro³ma²no²ko³xan¹ta² a²wa³li³kha³lah³lai²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³yain¹sxã³ Je³su²jah³la² txa²wã¹si³yxau³kax³su² ti³hi¹jai¹nha²kxai³ nxe³yain¹nĩn²ta¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 A²nxe³jau³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txain²txi² ain³kxai¹ni² a²hxi²kan¹te²nãu³xain²ti² ain³kxai¹ni² ain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² yuh³lxi² hxi²waun³ta³kxi²nha² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Ain¹jau³su² Ja³sãu²ah³la² nũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³ ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³yho³hi²si¹hain¹jau³su² yxo²xũn³txi³ i³yai³nxũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ ũ³yho³hain¹nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ ã³na¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Be³re²a²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a² Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ kwa³na³ain¹ya³sxã³ Be³re²a²thĩ³na² sa²si¹hã³ain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Be³re²a²thĩ³na² ã³ya²tã³wih¹ya³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 ã³wih¹yah³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹ya³tu³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xa² Be³re²a² nũ³ka³txa² wi¹lain³kxi²ha²kxai³ a³lan²ta² hã¹inxe³ti³xa¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² win¹ta² i³yĩ¹li²sxã³ i²ha²kxai³ nxe³ain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la². Wãn³txa² ki³han³jau³su² txa²nã³khi³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Jã¹nxe³sxã³ Te³sa³lo²ni³ka² nũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxu¹jã¹nxe² Be³re²a² nũ³ka³txa² kãi³ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Jã¹nxain¹jau³su² tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹txi³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ Kre²ka² hxi²kan¹ta¹ka³lxi³nãu³xa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ Kre²ka² in³txi³jah³lo²nãu³xa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Ain¹tah¹lxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nã¹tũ³ka³txa² ha³tan³sai¹ain¹sxã³ i³hi¹ta¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³hi¹ta¹lain¹ka³tu³ta¹ wãn³txa² ki³han³jau³xa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ain¹jau³xan¹te²kxa³yã³lhu² Be³re²a²thĩ³nã¹tũ³ka³txa² jau¹xai²na² ain³kxi²nyhain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Pau²lah³la² nũ³ka³txai²li² i³xan³ta³kxain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²tũ³ka³txu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lu¹ta²na² sxi²yhe³na² a²i³lxa² A³te²nas²thĩ³na² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Yxã¹ta¹ Si²lah³lo²nu¹ta²na² so¹lxi³ Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²na² so¹lxi³ on³sxã³ yxau³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹ tẽ³sxã³ ai³ain¹tũ³ka³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wa³lxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ah³lxin¹ka³tu³ Si²lah³la²
Ti³mo²jah³la² wa³su¹txi³ ā³ne³hit¹sa³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

A³te²nas²thi³na² ai³ain¹jau³su²

¹⁶ Nxe³nū²la² wah³nxai¹nhī¹na¹ A³te²nas²thi³na² ai³lha²thet³tāu³a² ī²ta¹hxai²hē¹la².
ī²tāu³ān²tu³ txa²wā¹sū³nu² sa²ki³lho³xain¹jah¹la² ka³lxa¹txi³ yū³ye²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³kxai³lu² hxi²ye¹txa³lxi³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁷ Nxe³nū²la² Ju³te²a² nū³ka³txa²
ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹ka³tu³ Ju³te²an¹tū³ka³txa² wxi²kan¹txi³ ī³yau¹ū³ha²kxai³
Ju³te²an¹tū³ka³txi³sxa³kxa²ha³ta³nxān²ti³ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹te²su² kxai²nān²tu³
wxi²kan¹txi³ ī³yau¹ū³ha²kxai³ Pau²lah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Sxi²je³na² e³lho¹lxin³ko³nāu³a²
a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ wxi²kan¹txi³ ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁸ Je³su²jah³la² ka³ten³su²
ī³sa²yxau³xi²jau³xa² ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ E³pi³ku³le²o² nū³ka³txa² ā³wxā²
e³sto³i²ko² nū³ka³txa² ā³wxā² nxe³yain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²hoh³lxi³su² kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ jah¹la² ih¹nxe³jau³ta³ ī³ye³kxi²nē³te³ji¹wi¹?
Nxe³ain¹jau³su² nxai¹nha²kxai³ ā³nū³ka³txai²na² ī³ye³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² ā³xa²
ī²kī³sxa³jah¹la² wān³txa² ī³ye³kxi²te³na³li¹.” Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹⁻²¹ A³te²nas²thi³nān¹tū³ka³txu¹ta²na² kwa²ha³la³ka³lxa³lon³tū³ka³txu¹ta²na²
nxain¹sxā³ a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ wān³txa² tah²yau³xa² ain³kxi²nyhain¹te³lhxā³
e³kxi²nyhain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
ā³sa²so¹ā³nū²la² A³re³o²pa³ko²thi³na³ tē³sxā³ ā³wih¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² e³nhi¹lxi¹. Nxe³jau³xai²li²
ā³ne³wxe³sa²sīn¹nxa³nha²wi¹. Nxe³ha²kxai³ wain³txi³ ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹.
Ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²² Nxa²ha¹te¹ thi¹nai²na² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² a²nū²nāu³xa²
nxū²kwai³ye³la³nāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ī³sa²yxau³sxā³ ī³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A³te²nas²thi³na² yxaut³tū³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²nāu³xa²
a²yo²ha³kxa¹ ī³ka³txā³nxe²nxa³sxā³ a²yo²ha³kxa¹ ī³sa²nēn¹kxah³lxi¹lxi¹.
²³ Jā¹nxe³yah³lxin¹jau³su² sxi²je³na² ā³ye³xai³lxi³ha¹tāu³a² txah³lxa³kxa² txa²wā¹sū³na²
sa²ki³lxo³yah³lxin¹ka³txa² ka³ka³lxa¹txi³ ī²a¹hē³li¹. Ī²a¹tāu³a² txah³lxa³kxai²li²
ū³wha²li¹nha²ju³ta²: “Txa²wā¹sū³na² ī²kī³sxa³kxah³lo²su¹.” Nxe³jau³xa²
ī²a¹hē³li¹. A²nxe³jah¹la² ī²yah³lxan³kxah³lo²sa²ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹kxan²ti³
wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ wain³txi³ ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.

²⁴ Nxē¹ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ we¹tha²kxai³
yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹tha²kxai³ ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
A²si³yxau³tāu³ai²la¹wi¹. Oh³xan¹ko³xa² a²wa³kxēn³su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa²
a²wa³kxēn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ sxi²ha² a²nū²a² txo³nain¹thīn³su²
kxa²ha³ta³nxān²ti³ yxau³kxi²nē³tu³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. ²⁵ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹ni² a²nū²a² yen³kxa² yxo²kwai³nxa³i² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
hxi²kan¹txi³ ā³non²ta³kxain¹kī³sxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ka³ten³su²
kī³ju³ta² ū³hū¹nē³lai¹nha²kxai³ ī³yax¹kī³ju³ta² ū³hū¹nē³lai¹nha²kxai³ yen³kxa²

a²yo²ha³kxa¹ ū³hū¹nē³lha²kxai³ nxēn³ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁶ Jā¹nxe³ju³kxai³la¹
a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³nat³sxā³ wet¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³
a²nū²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ txon¹sxā³ yxau²xai³kī³ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³lu² ā²la² ha³lo²a² wet¹sxā³
ū³hū²xai³nē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yān³ta² yū³nē³lxa³hī¹na¹
ha³lo²a² sa²hau³ko³ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁷ Ā³te³nxī²si¹kī³jau³nū³su² we¹ta¹hxai²hē¹li¹.

Jā¹nxe³jut³su² ā³te³nxī²kī³kxai²nān²tu³ ī³ha¹txi²hī³kī³tā³li¹. Hai³txi³ u²lxi³ he¹xa³nhai¹.
²⁸ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³sa²ti³hī¹tē³na³li¹. Nxe³nhē³nha²kxai³
wi¹lhxa³lxi²kī³tā³li¹. Txa²wā¹nū²ai²na² wi¹lhe¹kī³tā³li¹. Nxe³jau³xa² yā¹nxe³sxā³

wxa²nũ³ka³txi³su² te²a² e³lain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. Nxe² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² a²ne³tah²nãu³su² ki³tã³li¹.” Nxe³nx2tain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. 29 Jã¹nxe³te²su² a²ne³tah²nãu³su² ki³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²ka³ten³su² nũn³na³li¹. Hai³txi³txah³lxa³kxi³sxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² hi²sen³su² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² we¹ki³jah¹lo²sxa³wi¹, Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su² ha²kxai³lu¹. 30 Nxe³ju³tu¹tai²nã¹te²kxa³ya³lhu² a²kxã³nhxĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³ne³wxe³ki³sxa³ta²wi¹. Nxe³ju³tu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ne³wã²na³kxi²nẽ³lin²tai¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² hã¹nxe³ti³xa¹ ã³na¹la³kxi²nha²si¹nhẽ³jau³su² kwa³na³nẽ³na³li¹. 31 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² i³yau¹ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “Yan¹nãu³a¹ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ txa²yen³nãu³a¹ wxa²ki³nũ²kxai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nã²tu³ Je³su²jah³la² i²sxã³ so¹ai¹na¹jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² wãn³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lai²la¹wi¹. Kxã³nxa² jah¹lain²txi³ ya³lu²na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²si¹ha¹jau³su² nxe³na¹hẽ³li¹. Nxe³jah¹lain²txi³ i²sxã³ sa²so¹ai¹na¹hẽ³li¹. I²sxã³ sa²so¹ai¹na¹jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² Jah¹lu¹ta²kxai³ nxe³te² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²ki³nũ²kxai¹na¹tũ³ka³txain²txi³ wã²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² ha³na³ka³lxi³ wã²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ nxe³tain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² i³yĩ¹li²na¹jen³nãu³wa³kxa² nxe³tain¹tu¹wi¹. Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xain²txi³ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²si¹nhẽ³lha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²yah³lxi³kxai²nã²tu³ wi¹lhin¹te²lo³jah³lxi³tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ A³te²nas²thĩ³nã¹tũ³ka³txu¹ta²kxai³lu¹ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²jau³xai²na² ain³kxain¹tãu³ kãin²ka³lxi¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: – Hã²wxã³txa³ jah¹lai²na² wãn³txa² ãh¹ain³kxi²nxa²sah²lxun¹sĩn¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 34 A³li³kxain¹nũ²la² a²nũ²a² yxo²i² ã³si³wxe³ai¹nha²kxai³ ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Ti³o³ni²sah³la² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² A³re³o²pa³ko²thĩ³nã¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Ta³ma²ri³sa³ka³lxa² ã³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sxã³ ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18

Ko³rĩn²to²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² A³te²nas²thĩ³na² a³li³ã¹ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³ã¹nũ²la² Ko³rĩn²to²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 ã³wih¹ka³tu³ a²nũ²a² i³hat¹txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² A³kwi²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ain¹ta¹ Põn²to²ko³xa² txon¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nhxĩn¹kxai³lu² Klau²jah³lai²li² Ro³ma²no²ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ro²ma²thĩ³na² a³li³hxa³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Ju³te²a² nũ³ka³txa²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² A³kwi²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a²txu¹ha² Pri³si²la³ka³lxi³nu¹tai²na² tẽ³sxã³ I³tal²ya²ko³xa² a³li³ã¹ya³sxã³ Ko³rĩn²to²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ yxau³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³ya³tãu³a² po¹na² wã²la² o²la³kxi²sxã³ po¹na² wã²la² sxi²ha² we¹ja³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² sxi²ha² wã²li³na² yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹ya³nxa²ha¹te¹ ã³yho³hain¹ya³txã³nxa² A³kwi²lah³la² hxi²ka² so¹kxain¹ya³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³jut3su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ wa³kon³jut3su² ha²kxai³ i³ha¹txi²nyha¹ka³tu³ yxau³kxi²nyha¹nũ²la² wa³kon³ hxi²nũn¹nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Yxau³ya³ka³tu³ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³na² ã³wi¹ya³nhũ²la² i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹te²su² ta³nxa²

Kre²kan¹te²su² ta³nxa² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²si¹hain¹jau³su² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ti³xa² sa²kxai³lu² Si²lah³lo²nu¹tã² Ti³mo²jah³lo²nu¹tã² nxe³ya³sxã³ Ma³se³to²na²ko³xa² a³li³sxã³ wxã³yah³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² sxi²ha² wã²la² wa³kon³ju³ta² ã³na¹nũ²la² a³lan²ta² whã²na¹ Ju²te²a² nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²lxixi¹jau³su² i³hen³txain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txu¹ta²na² jau³jau¹xai²na² sa²yxo²ã³ha²kxai³ ko³te³ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lxixi¹wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ¹nx2ta¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ten³yah²lxa³lxixi¹. Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ wãn³txa² sa²yxo²ã³yah³lxin¹ju³ta² wã²nxũh¹lxah³lxin¹te²tu³wi¹. Nxe³jut3su² twa²wã²la³ka³lo³a² i³tũ³kxi²yhe¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sah¹lxin¹ju³ta² e³lxah²lxixi¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ hĩ¹nãn²tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³ka³tu³ ã³ain¹nũ²la² sxi²ha² nẽn³nxã³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãn¹thĩ³na² ã³wih¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² Ti²si³o³ Jus²jah³la² a²wa³kxẽn³yah³la² ha²kxai³ yxo²i²nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a²wa³kan¹thĩn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³yã¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a²wa³kxẽn³yah³la² Kris³po²ah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² ain³kxi²nũ²la² yxo²i²ha²kxai³ a²wẽ³ha³lxixi³yu³ta² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ha²kxai³ Ko³rĩn²to²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³la¹ i³yau³xa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ti³nãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²sxã³nho³tẽx3jut3sũ³nxe² i³ye³kxi²te³nah¹lxixi¹:

– Pau²lah³lãixi³. Txa²wãn³txa² i³hen³txai¹nĩn¹ju³ta² kon³to³txa³hẽ¹li¹. Yuh³lxixi³txa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹nxet3sxã³ i³hen³txi³sa²tẽ³tain¹to³hẽ¹li¹. Txai²na² sa²kxai³lu² ã³si³tẽ³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹; 10 A²nũ²a² hxi²ki³kxai³lu² i³su²nxai¹nxa³lho³li¹. Thĩ³nai²li² a²nũ²a² yxo²i²sain¹te²nũ³a² ka³lxa¹txi³ yũ³ye¹nxa²tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² a²wãn³txi³su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³ha²kxai³ kwẽ³kxa² ko³ha¹li¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Kre²sa²ko³xan¹ta² wa³kxẽn³yah³la² ã³wẽ³no³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la³, Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²si³yxau³ka³txa² hxi²ka²sa³. Nxe³ha²kxai³ Ka²li³o³jah¹la² wxa²sa²ha³la³ti²lho¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Ju³te²a² hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² i³yxaih¹sxã³ i³xan³txi³sxã³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te² nũ³ka³txa² ã³ki³nũ²kxi²nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ã³sa²so¹nũ²la² Ka²li³o³jah¹la² sxi²ha² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³sxã³ ki³han³yain¹jau³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxixi¹:

– Nxex3si¹lxixi¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wãn³txa² sa²yxo²ã³nxa²sĩn¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su² i³hen³txai¹nha²kxai³ wain³txi³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ tai²li² tẽ³sxã³ wxã³si¹na¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³lhxã³ nxain¹ta¹ Ka²li³o³jah¹lo²nu¹ta² so¹lxixi³ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxixi¹:

– Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sa²ta³nxa² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²ta³nxa² nxe³ke³la³te²kxai³ sa²yxo²we¹txa²lxixi³hĩ³na¹wi¹. 15 Yxã¹ta¹ hai³txi³ nxe²nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ kwa²wãn³txa² so¹lxixi³ a²nũ²a² i³lih¹ju³ta² so¹lxixi³ wãn³txa² i³kwa³na³yah³lxin¹jau³xa² so¹lxixi³ i³ye³yah³lxixi¹lxixi¹. Nxe³ju³tai²li² nũh¹i²jah¹lxixi³hẽ¹li¹. Ain³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.

16 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² aun³ta² a³li³xi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³yxaih¹nũ²la² Sos³te³ne²sah³la² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³sa²so¹nũ²la² Ka²li³o³jah¹la² a²ye³na² nũ³kxũn³txi³ i³wai¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²

Sos³te³ne²sah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² a²wa³kxĕn³yah³lo²su² ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³li³o³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² jut³su² ĩ²kxan²ti³ hai³txi³ we¹txain¹ta¹hxai²nxa³hĕ¹la².

Ã³ti³o³ki²a²thĩ³na² wq³lain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³ yxau³a³lan²to³ta¹hxai²hĕ¹la². Hã²wxã³txa³ Ko³rĩn²to²thĩ³nu¹ta²kxai³lu² ã³ã¹sxã³ a³li³xi²ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³ha²kxai³ Pri³si²la³ka³lxi³nu¹tã² A³kwi²lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ ã³si³tĕ³kxi²ya³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³nũ²la² Sĕ³kre²a²thĩ³na² ã³wih¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ha²kxai³ ũ³nhĕ³ko¹la³kxi²ta¹hxai²hĕ¹la². 19-20 Nxe³nũ²la² na³vi²o²tĕ³na² ã³wi¹hain¹ka³tu² E²fe³so³thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Ã³wi¹hain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ka³tu² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³ta³lun²nũ²la² ain³kxi²tũ³ka³txa² wã³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lã³. Ti¹ai²na² kan²txi³ yxaut³sĩ¹nhĕ³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la². 21 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Hĩ¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²sa³kxai²nã²tu² ã³wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³nũ²la² Pri³si²la³ka³lxi³nu¹ta²na² A³kwi²lah³lo²nu¹ta²na² sxã³ ã³ã¹sã²nũ²la² Pau²lah³la² so¹lxi³ a³li³xi²ta¹hxai²hĕ¹la². 22 A³li³xi²nũ²la² Se²sa³re²a²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hĕ¹la². Hã²wxã³txa³ ã³ã¹sxã³ a³li³xi²nũ²la² Je³ru³sa³lĕ²thĩ³na² ã³nxi³sxã³ ã³wih¹ta¹hxai²hĕ¹la². Ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa² ĩ²sxã³ wi¹lĩ³ka³lih³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hĕ¹la². ĩ²sxã³ wi¹lĩ³ka³lih³kxi²nyhain¹nũ²la² a³li³xi²nũ²la² Ã³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hĕ¹la². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³tã³a² a³li³xi²ta¹hxai²hĕ¹la². A³li³xi²nũ²la² Ka³la²si²a²ko³xa² Fri²ji²a²ko³xa² nxe³tã³a² ai³lha²thet³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³sxã³ yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txi³nã³xa² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

A³po²lah³la² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

24-25 Nxa²ha¹ta¹ a²si³yon³nã³u³a² E²fe³so³thĩ³nu¹ta²nã²tu³ Pri³si²la³ka³lxi³nu¹ta²na² A²kwi²lah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxã³ yxau³ya³tã³a² A³po²lah³la² ĩ³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³jah¹la² A³le³syã³tri³a²thĩ³na² txon¹jah¹lo²su² ha²kxai³ Ju³te²a² a²nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hĕ¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hĕ¹la². Jo³ã² Ba³tis²jah³la² ĩ³hen³txain¹jau³xa² so¹lxi³ wain³txi³ ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hĕ¹la². Yxã¹ta¹ Jo³ã² Ba³tis²jah³la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ju³ta² so¹lxi³ ã³ne³wxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta² ã³ne³wxe²nxa³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hĕ¹la². 26 Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹tã³a² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³hen³txi³tã³a² Pri³si²la³ka³lxi³nu¹tã² A³kwi²lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ ĩ³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hĕ¹la². ĩ³ha¹txi²yah³nũ²la² sxi²ha² yxau³ya³thĩ³na² sa²so¹yah³nũ²la² Je³su²jah³la² wã³txa² wain³txi³ ĩ³yau¹ũ³ya³ta¹hxai²hĕ¹la². 27-28 ĩ³yau¹ũ³ya³nxa²ha¹ta¹ A³po²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³sxã³:

– Kre²sa²ko³xa² a³li³sxã³ ã³nxi³na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ E²fe³so³thĩ³na² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ha³tĕh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lhxã³ Kre²sa²ko³xan¹ta² yxo²ĩ²te²nũ³ka³txa² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex³jah³lxi³wxi¹. A³po²lah³lai²li² wi¹lhin¹na³li¹. Sũ³na² wã³txa² yxo²ĩ²jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³nũ²la² Kre²sa²ko³xa² ã³wih¹tã³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² wxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lo³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hĕ¹li¹. Wain³jau³xai²la¹wi¹. Wxa²wã³txai²li² hai³txi³ wai³nxa³wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ yxo²ĩ²tũ³ka³txa² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³tũ³ka³txa² a²wi¹lhi¹nai³tã²

Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19

Pau²lah³lai²na² E²fe³so³thĩ³na² yxau³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ko³rĩn²to²thĩ³na² Kre³sa²ko³xan¹thĩ³nai²li² ã³wih¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ A²si³a³ko³xa² ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxai³lha²the³tũ²la² E²fe³so³thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹nũ²la² in³txi³nũ³xai²li² yxo²i²te²nũ³ka³txa² i³ha¹txi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txa² kũ³we²ki²la² ka³lxa¹ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txa² 12 ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³tũ³ka³txa² i³ha¹txi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yxo²i²yah³lxi¹nhĩ¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwai³wih¹nx2ti³lhai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Ko³sĩn¹nxa³nhai¹. Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ain³kxi²sĩn¹te²txã³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yah³lxi¹nhĩ¹nu¹ta²na² i³h¹nxe³ju³ta² a²si³yxau³jut3su² lhai¹li¹? Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

– Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wãn³txa² i³hen³txi³sa²sĩn¹jau³xai³tã² a²si³yxau³ju³ta³la² sĩn¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² wain³na³li¹. A²nũ²a² a²ko³nxe³ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sãn²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²ha²kxai³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³: “Txa²si³yo³na² wxã³jah¹lai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ yxo²i²jah³lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² i³hen³txi¹nx2tain¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 I³hen³txain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxai³:

– Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²nha¹nhai¹. Ain¹jau³su² ai¹nha²kxai³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6-7 Hã²wxãn³txa³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxa²ne³wxai³nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa² nxũ²kwai³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ wãn³txa² yau³ã³lxi³jau³xa² i³ye³kxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Kxãn³su² i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tãn³tĩ¹sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹to³nhũ²la² Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ wain³txi³ i³yau¹ũ³to³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² Je³su²jah³lai²la¹wi¹. Txa²wā¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³su² i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Hã²wxãn³txa³ yxo²i²xa³te²a² sa²kai³lu³ i³ye³ain¹te³nah¹li¹:

– Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² wain³ti³hex1nxa³wi¹. We¹jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa³ tẽ³sxã³ a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ti³ra²no³jah³la² sxi²ha² ha³teh³nxã³nxa² i³hen³txi³thĩ³nãn²tu³ ã³wih¹sxã³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Kwẽ³kxa² ko³ha¹li¹ kwẽ³kon³tãu³a² a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³sxã³ ã³ti³hex1ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ A²si³a³ nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txi³su² te²a² a²yxō²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Se²vah³lai²na² a²ki³lha³lxa²nãu³xa² o²la³kxain¹jau³su²

11 Nxe³ain¹tãu³a² Txa²wā¹sũ³nu²su² Jah¹lo²kxai³lu² Pau²lah³lo²su² te²kxai³ kãin² i³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³ kãin² wã³nxĩn¹ti³hi¹ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lai²na² wã²la²ka³lo³a² sa²so¹ka³tu³ a²nũ²a² i³ton³te²a² ũ³tĩ¹kxi²kxai²nãn²tu³

we²txain¹tu³ta¹hxai¹hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 ā³nxū²kwai³wih¹te²a² jā¹nxe³ kái³sxā³ wā²lain²txi³ tē³sxā³ ū³tī¹kxi²kxai²nān²tu²
 nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la².

13-14 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ā³sa²nūn³te²nāu³xa² nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² Pau²lah³la² hxi²ki³kxai³lu²
 kwa³na³ain¹na²na¹. Pau²lah³la² yā¹nxe² kái³sī¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su²
 i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² Ju³te²a² sxi²jen³nāu³a² ai³lha²thet³sxā³
 o²la³kxi²sain³nyhah¹lxi³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Se²vah³la² tah²nāu³xa² ju¹ta²nū¹jā¹nxe²
 o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²nāu³xa² a²wi³nai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²ha²
 wā³nxīn¹te² si³yxau³jah¹lo²su² kxan²ti³ nxe²na³na¹ nxe²nxa³ka³tu³ a²ki³lha³nāu³xa²
 nxe² o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txi³nu¹tai²li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 nxe²i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxū²kwai³li³si¹hai¹nhīn¹jau³su² Je³su²jah³la² kwa³na³nxa²sīn¹na³li¹. Nxe³jah¹lai²li²
 Pau²lah³la² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² i²a¹ha²kxai³ Pau²lah³la² o²la³kxi²ju³ta² ain³kxi²na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.
 Yxān¹ta¹wxāi²na² i¹h¹jah¹lo²ta³yah³lxin¹ji¹wi¹?

16 Ain¹sxā³ in³txai²li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kai¹nha²kxai³ a²wā²la³ka³lo³a² sa²ten²ta³kxi²lā³ai¹nha²kxai³ kāin²
 i³yīx¹to³ta³lxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ hxi²ye¹ta³lxin³tai¹nha²kxai³
 aun³tih¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E²fe³so³thī³nān¹ta² nū³ka³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ i²ai¹nha²kxai³ on²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxain¹ka³tu³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ko³nxe³ju³ta²

ā³na¹la³kxi²nha²si¹hain¹jau³su² i³hen³txain¹sān²sxā³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 19 Nxe³ka³tu³ tū¹ka³txa² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa² ko³nxe³jau³xa² wā³nxīn¹ju³ta²
 i³yau¹ū³txā³nxa² yū³kxai²nān²tu³ wxa²sa²ta³sxā³ ū³thū²kxi²sa³hē¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³txā³nxa² a³lxī²khaix¹txā³sa²ye²kxan²ti³ 50.000 nxe² a³lxī²kxan²ti³ hāi¹sxā³
 ū³thū²kxi²sa³hē¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tai²li² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 20 Nxe³jut³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wā³nxī¹nxe² wxi²kan¹yai¹ni² nxe³jau³xa²
 a²ha²te¹lhxā³ u²lon³ta³kxi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

E²fe³so³thī³nān¹tū³ka³txa² he¹kxi²nyhain¹jau³su²

21 Nxe³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹tā² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Hī¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Ma³se³to²na²ko³xa² ai³sā²na¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ Kre³sa²ko³xa²
 ai³nū³na¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ka³tu³ Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³wi¹ha¹tu¹wi¹. Nūn³to³ha¹ka³tu³
 Ro²ma²thī³na² ā³ya²sa³we¹ti¹ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³ Ti³mo²jah³lo²nu¹tā² E³ras²to³jah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa²
 Ma³se³to²na²ko³xa² ā³nxai³si¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² A²si³a³ko³xu¹tai²na² yo³na² yxau³tu³ta¹hxai²hē¹la².

23 Yo³na² yxau³ti³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxain¹te²
 nū³ka³txa² E²fe³so³thī³nān¹te²a² ye³khāuh³lxa³ti³nyhain¹ju³ta² ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³tū³ka³txa² hxi²ka²sa³. 24 Ā³si³wxe³te³nah¹lxi¹

a²nū²a² E²fe³so³thī³nān¹jah¹la² Te³me²tri³o³jah¹lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 pra²ta²ki³a² ya³te³ya³ten³ki³a² o²la³kxi²ha²kxai³ Ti³a²na³ka³lxa² sū³na² sa²ki³lxo³ta¹ka³lxa²
 txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxa² a²sxi²ha² wē³ha³lxa² jū¹lxi³thī³na² wet¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ta¹ka³lxi²li² hai³txi³ ka³ten³sxa³ha²kxai³ txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxu³su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² a²sxi²ha² wē³ha³lxa² yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹kxai²nān²tu³

a²yo³ha² Te³mi²tri³o³jah¹la² hxi²ka² ũ³yho³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a²sa³wi³ha³lxa² kãin² yen³kxi³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yain¹nxa²ha¹te¹ E²fe³so³
nũ³ka³txu¹txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i² ã³si³wxe³ha²kxai³ a²nxe³hĩ¹na¹
Ti³a²na³ka³lxa² txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxa² yxo²kwai³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
25 Jã¹nxain¹ju³kxai³lu² Te³me²tri³o³jah¹lu¹ta² hi²sen³kxai³lu² pra³ta²ki³a² ya³te³ya³ten³ki³a²
o²la³kxain¹tũ³ka³txa² i³kaix1so¹sxã³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Pra³ta²ki³a² tẽ³sxã³ Ti³a²na³ka³lxa² txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxa²
a²sxi²ha² wẽ³ha³lxa² jũ¹lxi³thĩ³na² we¹ki³sa²kxai³ yen³kxi³ki³sxai²tai¹ti²tu³wi¹.
26 Nxe³yã¹ta¹ jah¹lai²li² Pau²lah³lai²na² wãn³txa² ko³te³kxi²nẽ³tai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³jau³xa²sa¹: “Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³kxa² a²nũ²a² hxi²ka² we¹txain¹kxa² hai³txi³
wã³nxĩ¹nxa³wi¹. Hai³txi³ ka³ten³su² nxa³wi¹.” Nxe³jau³su² A²si³a³ko³xai²na²
yxau³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ E²fe³so³thĩ³na² yxau³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
ĩ³hen³txai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i² ã³si³wxe³xain¹na³li¹. 27 Ai¹nha²kxai³
txa²wã¹wa³ka³li³yu³ta² ã³te³nai¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Te²yã¹nxe³sxã³
Ti³a²na³ka³lxa² ã³te³nai¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxe³na¹nhai¹. Ta¹ka³lxa² kãin²khaix1kxan²ti³
ne³wã²na³ain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. A²si³a³ nũ³ka³txi³su² te²a² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ta¹ka³lxa² sa²nẽ¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na² ne³wã²na³ain¹kxa²yan³txi³su²
nxa¹nhai¹. Na¹jau³su² tai²li² e³ye¹nx2ta¹wi¹. Te³me²tri³o³jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ wãn³txa² e³yain¹jau³xa² ain³kxain¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² i³xã³txi³sxã³
yxo²kãin²txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ti³a²na³ka³lxa² E²fe³so³thĩ³nã¹ta¹ka³lxa² kãin²khaix1sĩ¹na³li¹. Nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxai¹nha²kxai³ sxi²je³nai²na² whãĩ²na¹ nxe² i³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ Kai²ah³lai²na² A³ris³tar²ko³jah³lai²na² nxe³sxã³ hxi²kxũ³txi³
hxi²ki³ain¹yah³nũ²la² ã³nũ¹nain¹thĩ³na² ã³sa²so¹ain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nãu³xa²
Ma³se³to²nãĩ¹jah¹lo²nãu³su² ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³jah¹lo²nãu³xa² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
kxã³su² ã³si³tẽ³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu¹:

– ã³wih¹nũ³na¹tũ¹xã¹. Nxe³tah¹lxi³na¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa²
ã³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 31 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a² hxi²kan¹te²a² kxã³su² ya³li³ha²kxai³
sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lãĩ³. Nũ¹nain¹thĩ³nai²na² ã³wih¹txa³hē¹li¹. Su²lhã³nxain¹nha³tai¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxe³ye²nyhai¹nha²kxai³ ã³ki³nũ²kxi²tũ³ka³txa² a²wã³kxi³kxai³
wãn³txa² yau³ã³xa² i³kaix1txi² a²wã³kxi³kxai³ wãn³txa² yau³ã³xa² i³kaix1txi²
nxe³yah³lxi³ha²kxai³ i³khu³khu³nxe² i³kaix1jah³lxi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
ain³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 33 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
A³le³syã²trah³la² sa²so¹sxã³ tẽ³sxã³ a²nũ²a² yen³nãu³a² ũh³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³tu³ ka³nahx2nxe³si¹hain¹jau³su² wxa²sa²tã³yi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tu³
i³ye³kxi² ã³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 34 Yxã¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ju³te²a²
wãn³txa² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tai²li² i²ain¹tãu³a² ãh¹lxi³sxã³ yxo²kãin²txi³
i³kaix1ta³lxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ti³a²na³ka³lxaĩ²na² E²fe³so³thĩ³nã¹ta¹ka³lxaĩ²na² kãin²khaix1nx2na³li¹. Ny-
hain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Wa³su³txi³kaix1tã³ti³he¹nxẽn³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

35 A²nxe³thĩ³nu¹tai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²li² a²yen³nãu³a² i³sa²yxau³nũ²la²
ã³ka³nahx2nxe³yain¹si¹hain¹jau³su² wah³nxain¹nũ²la² ã³ka³nahx2yxain¹nxa²ha¹te¹
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxe¹. E²fe³so³thĩ³na² kãin²khaix1nx2na³le¹. Nxe³ha²kxai³
txa²wã¹nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ti³a²na³ka³lxa² sxi²ha² sa²hau³ko³txi² txah³lxa³kxa²
wã³nxĩ¹ki³ai²na² oh³xa² a³hi²ki³a² sa²hau³ko³txi² nxe³ki³tã³le¹. Te²jai¹ti²tu³we¹.

36 Nxe³jau³xai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²ki³jau³xai²la¹we¹. Nxe³ha²kxai³

hã¹nxa¹jah¹lxi³sã²nhẽ³le¹. Ā³to³toh³lxi²kã³ah³lxi³txa³hẽ¹le¹. 37 Nxe³ha²kxai³
in³txi³nãu³xai²li² tẽ³sxã³ wxã³yah³lxin¹te²a² ko³nxe³ti³ o²la³kxai¹nxãn³ta²we¹.
A²wã³nxĩn¹thĩn³ta³ yen³kxa² hai³txi³ kã³ai¹nxa³ha²kxai³ Ti³a²na³ka³lxa² ko³nxe³ti³
e³kxai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ai¹nxa³tai¹ti²tu³we¹. 38 Nxe³ai¹nha²kxai³ Te³me²tri³o³jah¹la²
a²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ wãn³txa² i³kwai²kxi²jau³xa² yũ³ain¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²ko³xai²na²
hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³nũ²kxai¹nhĩ¹na¹ i³hen³txi³nyhain¹txai²lẽ¹. 39 Yxãn¹ta¹
wãn³txa² an³txi³khaix¹nxe³jau³xa² yũ³kxai²nãn²tu³ yxau²xai³tũ³ka³txa² i³kaix¹sxã³
sa²nũ²kxi²nyhain¹ka³tu³ i³hau³ko³nyhain¹tu¹we¹. 40 Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na² kwa²hã¹nxe²
ã³ki³nũ²kxah¹lxi¹lxe¹. Wã²nxũh¹lxi³ki³tã³le¹. Nxe³ha²kxai³ Ro³ma²no² a²hxi²kan¹jah¹la²
jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nẽ³lain¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²nũ³ka³txa²
he¹kxi²sa²te³lhxã³ ã³ki³nũ²kah³lxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ wã²nxũh¹lxah³lxi¹lxi¹.”
Nxe³nẽ³lain¹ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹txi³ wãn³txa² wain³jau³la² i³wa²lũ³xai¹nhĩ³ki³sxa³we¹.
Nxe³ha²kxai³ khãuhx³nẽ³lai¹nha³ta²we¹. A²hxi²kan¹jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
41 Nxe³ha²kxai³ aun³txa² i³si¹hain¹jau³su³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ aun³txa²
i³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20

Pau²lah³lai²li² Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa² ai³jau³su²

1 Aun³ta² i³yain¹sxã³ ã³nhãu²no³jain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu²
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²nũ³ka³txa² i³kaix¹so¹sxã³ ã³nũ²kxi²nũ²la²
wãn³txa² wi¹jau³xa² i³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² ã³waix³txi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³waix³txi²nũ²la² Ma³se³to²na²ko³xa²
ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ai³lha²thet³tãu³a² a²nũ²a² yxo²i²te²a² wãn³txa²
wi¹jau³xa² i³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹jau³xa² i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ yxo²i²
kã³no³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a³li³sxã³ Kre²sa²ko³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la².
3 Nxe²xai³ti³kxai³lu² i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³tĩ¹sxã³ ta³ko¹xu¹ta²na²
yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Si²ri³a³ko³xa² ã³nxai³te³lhxã³ nxe³tah¹lxa¹ Ju³te²a²
nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³ tũ³ka³txa² su²lhã³te³lhxã³ ain¹jau³su² ain³kxi²nha²nũ²la² ã³wa²li²sxã³:
— Ma³se³to²na²ko³xa² wa³li²te³la¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4-5 Ai¹nha²kxai³ a²ne³hẽ³ta²
a²sa³wi³ha³lxa² wa³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tro³a²te²thĩ³na² wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³tũ³ka³txa²sa¹, So²pa³trah³lo²su² ha²kxai³ A³ris³tar²kah³lo²su² ha²kxai³ Se³kũn²jah³lo²su²
ha²kxai³ Kai²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³mo²jah³lo²su² ha²kxai³ Ti²ki³kah³lo²su² ha²kxai³
Tro³fi²mah³lo²su² ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³tũ³ka³txu¹ta²kxai³la¹
So²pa³trah³lai²na²su² Pi²rah³la² tah²su² ha²kxai³ Be³re²a²thĩ³nãn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Jã¹nxe³sxã³ A³ris³tar²kah³la² Se³kũn²jah³la² nxe³sxã³ Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nãn¹jah¹lo²nãu³sxu²
ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Kai²ah³lai²na²su² Ter²be²thĩ³nãn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Jã¹nxe³sxã³ Ti²ki³kah³la² Tro³fi²mah³la² nxe³sxã³ A²si³a³ko³xan¹jah¹la²nãu³sxu²
ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txai²li² wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txai²li² Lu²kah³lo²na¹xai²na²
Fi³li³pos²thĩ³na² yxau³na¹hẽ³la². 6 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³nain¹ju³ta²
yain³ta³lun²ya³sain¹nũ²la² hã²wxã³txa³ Fi³li³pos²thĩ³na² a³li³xa³sain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxã³ Tro³a²te²thĩ³na² ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la².
Ā³wi¹ha³sain¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxã³ yxau³a³sain¹na²hẽ³la².

Tro³a²te²thĩ³na² ai³ya³sain¹jau³su²

7-8 Jã¹nxe³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² i³tut³sa²kxai³ ã³nũ²kxi²sxã³ yain³ya³sain¹na²hẽ³la².
Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ sxi²ha² oh³xan¹thĩ³na² ka³la³sxã³ ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
ka³nxah³hi²ha²kxai³ lã³pi³ãu²tẽ³na² ka³lxa¹tẽn³ti³nãu³xa² ã³thũ²kxi²sa²kũ²ta³ain¹na²hẽ³la².
Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu²:

— Ka³nxa³ha²tai²na² a³li³sxã³ ã³waix3txi²ki³tu¹wi¹. Sain¹sĩ¹nha²kxai³ wãn³txa²wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi² ã³si³wxe³sain¹sĩ¹na²hẽ³la². 9 ĩ³hen³jah³lxi³sain¹ka³tu³ ĩ³ye³sxã³ã³na¹ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ wẽn³sa² Eu³ti²kah³la² sa²kxai³lu² sxi²ha² kĩn³txi³yxou²u³nha²ta³yo²a²ã³wxe³ha²kxai³ kxãn³su² ain³kxi²yxau³ha²kxai³ kãin²hxi²tha³o³nha²kxai³ ĩ³ãu³xi²na²hẽ³la². ĩ³au³xi²tãu³ kĩn³txi³ yxau³ha²kxai³ ĩ³ãu³xa¹nha²ju³ta² ã³ya²lu¹tã²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wxa³sa³non²ta³kxi²na¹tũ¹xũ³ ain¹nxa²ha¹te¹:

— Ā³ya²lu¹tã³li¹. Nyhain¹na²hẽ³la². 10 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²a³ka³nxi²sxã³ ã³tĩ³xain¹na²hẽ³la². Ā³tĩ³xain¹nũ²la² ã³ka³ti³lhu³ta³kxa²wxe³sxã³wxa²ha³la³wau¹kxi²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Āin²jxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²wi¹tãu³a² ãh¹ nxũ²kwai³yxau³ta¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³na²hẽ³la².

11 Nxe³nũ²la² sxi²hẽ¹na² ka³la³xi²na²hẽ³la². Ka³la³xi²nũ²la² yain³tũ³xa² tẽ³sxã³wã²nãu²lxa¹nũ²la² yain³ya³sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² ãh¹ĩ³hen³txi³sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sa²sĩn¹te³na¹ ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ ta³lun²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ ã³sxã³ã³waix3ja³sa²sĩn¹na²hẽ³la². 12 Ā³sxã³ ã³waix3ja³sa²sĩn¹nũ²la² wẽ³sa² Eu³ti²kah³lo²nu¹ta²na²sa²so¹ain¹sxã³ ĩ³xain¹na²hẽ³la². Ka³ten³su² tẽ³sxã³ ĩ³xi²ha²kxai³ wi¹lxo³kxain¹na²hẽ³la².

Mi³le²to²thĩ³na² ai³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ A³sos²thĩ³na² ã³nxi³sĩ¹na¹hẽ³la². Nxe³jut3su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ã³sxã³ ã³waix3sa²sĩ¹nxa³ta³lxa¹ nxe² ĩ³ye³kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— A³sos²thĩ³na² ã³nxi³jah³lxi³hẽ¹li¹. Tãu³a² ĩ³ha¹txi²xi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³na³vi²o²tẽ³na² ã³wih¹sxã³ ã³nxi³jah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ txai²na² sa²kxai³lu²ha³lo²a² tĩh³nãn²ta³ ã³nxi³na¹tu¹wi¹. Nxe³sa²sĩ¹na¹hẽ³la², Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tẽ³na²ã³wih¹sxã³ ã³nxi³sĩ¹na¹hẽ³la². 14 Nxe³nha¹nũ²la² A³sos²thĩ³na² a³li³kxain¹sĩ¹na¹hĩ¹na¹ĩ³ha¹txi²xi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². ĩ³ha¹txi²xi²sa²sĩn¹nũ²la² ã³nũ²ti²sã²nha¹ka³tu³na³vi²o²tẽ³na² ã³wih¹nha¹ka³tu³ A³sos²thĩ³na² a³li³xi²nha¹hẽ³la². A³li³xi²nha¹nũ²la²

Mi³ti³le²na²thĩ³na² ã³ya²sã³wih¹nha¹hẽ³la². 15 Ā³ya²sã³wi¹sã²nha¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³a³li³xi²nha¹hẽ³la². A³lan²ni²nũn³tãu³a² Ki²os²ko³xa² yau³son³sxã³ ka³nxa³hi²nha¹hẽ³la². Nha¹ka³tu³ ka³nxa³ha²ta²nũn³tãu³a² Sa²mos²ko³xa² ã³ya²sã³wih¹nha¹hẽ³la². Nxe³nha¹nũ²la² a³li³xi²nha¹nũ²la² a³lan²nũn³tãu³a² Mi³le²to²thĩ³na² yau³son³sxã³ã³ya²sã³wih¹kxi²xai³nha¹hẽ³la². 16 Kxã³nxa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² wa³su³txi³ ã³nxi³na¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Pẽn³te³kos²ta²nxe³ti³xa² ah³xi²nxa³ta³lxa¹ ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹. Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ju³ta² A²si³a³ko³xa²ã³nxi²kat1sai¹nxa³ka²yã³txi³su² nxa¹nhai¹. Nxa¹ha²kxai³ E²fe³so³thĩ³na² wain³txi³ã³wa²to¹ja³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sa²sĩ¹na²hẽ³la².

Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jau³su²

17 Nxe³jut3su² E²fe³so³thĩ³na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te² nũ³ka³txai³tã²a²hxi²kan¹ta² wxã³si¹hain¹jau³su² ĩ³kaix1so¹na²hẽ³la². 18 Nxe³sxã³ Mi³le²to²thĩ³na² wxã³sxã³ã³wi¹hain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kxã³nxi¹nai³tã² E²fe³so³thĩ³na²yxau³hxai²na¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxau²xai³la¹ju³ta² ha³kxa¹ ĩ²yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹.

19 Nxe³na¹ju³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² ye³ka³lxa¹txi³khãuh³lxa³txi³sain¹to³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²

a²sa³wit3su² na¹ha²kxai³ win¹ta²txe²lxi³ wet1tai¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. A²nũ²ai²na²khãuh³lxa³txi³sain¹to³ha²kxai³ ĩ²ãin²txi³sxã³ nãn³to³ha¹ta¹ti²tu³wi¹. 20 Nxe³yãn¹ta¹

wãn³txa² wi¹jau³xa² wi¹lyxau³yah³lin¹ju³ta² so¹lxi³ ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wi¹. Wxa²sxi²ha² ta³nxa² nũn¹yah³lxin¹thĩ³na² ta³nxa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ta¹ti²tu³wi¹. Jau¹xai²na²

o¹hxain²nxa³ta¹ti²tu³wi¹. 21 Te²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³ti³hi¹nain¹ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²sxã³

Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²i²si¹hai¹na¹jau³su² i³yau¹ū³ai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxai¹ i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 22 Nxe³na¹ha²kxai³ hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³si¹sa³jau³su² kwa³na³sa³ha²kxai³ we¹ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ ai³na¹tāu³a² ih¹nxet3sxā³ kāi³sa²hī³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. 23-24 Nxai¹na¹ha²kxai³ sxi²je³na² yxo²ha³kxai¹ ai³lha²thet3to³ha¹tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³yau¹ū³sa²to³te³nah¹lxai¹: “A²nū²a² i³xan³ta³kxi²nxai¹nha³tai¹. Khāuh³lxa³ti³nxai¹nha³tai¹. Kan²txi³ ū³tī³kxi²nxai¹nha³tai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹txin¹ju³tan¹te²su² nxe³nxai¹nha³tai¹.” Nxe³sa³toh³na²hē³li¹. Nxe³sa³kxan²ti³ su²lhā³sain¹kxan²ti³ sa²yxo²we¹ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txa² kwa³na³sa³ju³ta² so¹lxai³ o²la³kxi²na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹ wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³tai²li² ā³na¹la³kxi²nhyah¹lxin¹sān²nū²la² Je³su²jah³la² yxo²i²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹te²lo³txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² so¹lxai³ i³yau¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹.

25 Nxe³jau³xa²na² so¹lxai³ i³yau¹ū¹nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹jut3su² ā³waix3kxi²na¹hī¹na¹ āh¹i²kxi²xi²sah¹lxan³tho³li¹. 26 Nxe³na¹jut3su² hī¹na² e³lai²na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³sxā³ ā³na¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹lxah³lxin¹tu¹wi¹. Txai²lan²nxa³lho³li¹. 27 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²ten³jau³xa² a²yxo²ha³kxai¹ i³yau¹ū³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. O¹hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 28 A²nxe³ju³kxai³lu² wxāi²na² sa²kxai³lu² wxa²ē¹nāu³la³ wi¹lī²nha¹jah¹lxai³hē¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te² nū³ka³txa² wi¹lī³hau³ko³nha¹jah³lxai³hē¹li¹. Nxe³sih¹nx2ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ūh³wxe³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³ju³kxai³la¹ tū¹ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² ya³lu²hī¹nai³tā¹ju³ta³la² yxo²i²te²a² Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³sah²lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxai²la¹wi¹. 29 Nxe³na¹ha²kxai³ ā³waix3txi²na¹kxa²si³yo³na² a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² wxā³ye¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³thi¹ta²lxain¹sxā³ he¹kxa³ha³te²ta³lxai³nx2tai¹nha³tai¹. 30 Nxain¹kxa²yu³su² wxa²nū³ka³txai²na² i²li³te² i³nxai²na² Sū³na² wān³txa² ain³kxi²nxai³te²a² yū³ah³lxai¹lxai¹. I³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³sa²si¹nx2tain¹jau³su² i³yau¹ū³nx2tain¹sxā³ sa²so¹nx2tai¹nha³tai¹. 31 Nxe³ju³ta²nū³a² wi¹lī²khai¹nxe³jah³lxai³hē¹li¹. Kwē³kxa² ko³ha¹li¹ ka³na³ku²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hai³txi³ i³hen³txi³sxā³ ā³na¹ain¹to³nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Ka³nxah³ti²sa²kxa²ha³ta³nxān²ti³ a³lan²ti²sa²kxa²ha³ta³nxān²ti³ khāuh³lxa³txi³nha²sxā³ i³nān³ti³hit1sain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ i³āin²ta³kxi²nhā²nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹.

32 Nxe³na¹jut3su² hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a² ū³hū¹nx2ta¹wi¹. Nxe³te²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxai¹nha²kxai³ wi¹lī²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxai³tu¹wi¹. I³ya³lo³ti¹nx2ti³tu¹wi¹, yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi³su¹. Jā¹nxe³sxā³ wi¹lhau³ko³txa²lxai³tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² wā³li²hī¹na¹ yxo²i²tū³ka³txa² yxo²ha³kxai¹ wxa²nū¹txa²lxain¹nū²la² ha³lo²a² wi¹ko³xa² sa²wxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta³la³ yū²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² so¹lxai³ yxo²i²tū³ka³txa² so¹lxai³ yxau³ki³tu¹wi¹. 33 Jā¹nxa¹jut3su² wxa²yen³kxai²li² wā²la²ka³lo³su² tā³nxa² ha³teh³nxān³su² tā³nxa² so¹kxi¹nx2ti³hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³yān¹ta¹ txa²hxi²ka² so¹lxai³ nū³kxūn³sxā³ wa³ko³nhxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³sxā³ txa²nū³ka³txa² nūh¹ nū³kxūn³sxā³ sa²hau³ko³tai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²ai²na² hxi²ka¹nxa³te²a² ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ te²u¹jā¹nxe² kāi³te²nū³su² i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Te²yā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxai¹: “Yen³kxa² so¹kxain¹ki³ju³ta² wi¹na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ yen³kxa² wā²nhū¹ain¹ki³ju³ta² wi¹khai¹hī³nx2na³li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li²

nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³na²hē³la².

36 Nxe²e³ta³lun²nū²la² ā³ka³ti³wxe³ya³sain¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²na²hē³la².

37 Nxa²ha¹te¹ ĩ³sa²yxau³xi²nū²la² Pau²lah³la² kāin² ĩ³nān³kxin²tain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ha³la³ti³ain¹nū²la² ĩ³yo²sai¹la³kxin²tain¹na²hē³la². Ai¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ a³li³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹na²hē³la². 38 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² ā³wā³li²nxa³jau³su² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ ĩ³āin²ta³kxin²tain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² na³vi²o²tē³na² sxa³je³na² ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹nū²la² ĩ²sā³sain¹sīn¹nxa²ha¹te¹ ai³ya³sain¹na²hē³la².

21

Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³jau³su²

1 Ai³ya³sain¹nū²la² ĩ³ye³na² yxo²ha³ti³lhi³ya³sain¹ka³tu³ Kos²thi³na² ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹nū²la² ka³nxa³ha²ta³nūn³tāu³a²

a³li³ya³sain¹nū²la² Ro²tes³thi³na² ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹nū²la² hā²wxān³txa³ Pa²ta³ra³thi³na² ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². 2 Nxe³ya³sain¹tāu³a²

na³vi²o²tē³na² Fe³ni²si²a²ko³xa² ai³tē³na² ĩ³ha¹ja³sai¹nha²kxai³ ā³we¹ti¹sxā³ ai³ya³sain¹na²hē³la². 3 Ai³ya³sain¹nū²la² Syi²pri²ko³xa² ten³sa²tā³sxā³ ĩ²nha¹yu²hē³la². Nha¹tāu³a² a²wi¹tāu³a² yxo²wa³ti³kxi²sxā³ ai³ya³sain¹na²hē³la². Ti²ro³thi³na²

Si²ri³a³ko³xan¹thi³na² ā³we¹ti¹yha³sain¹na²hē³la². Ā³we¹ti¹yha³sain¹ka³tu³ a²yen³kxa² wxa²sa²nū¹nyha¹sain¹ti³kxai³lu² tē¹nai²li² ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². 4 Nxe³ka³tu³

Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² ĩ³ha¹txi²nyha¹sai¹nha²kxai³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³a³lan²ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²

Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² ĩ³yau¹ū³tin³tain¹nū²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³nhī¹kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³ti³nxain¹sīn¹nha³tai¹. Ain¹jau³su² yxo²i²tū³ka³txa² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxain¹sxā³ ai³si¹hai¹nxa³jau³su²

Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³ye³kxain¹na²hē³la². 5 Nxain¹kxan²ti³ ye³jen¹nūn³tāu³a² a³li³ya³sai¹nha²kxai³ tū¹ka³txai²na² whāi²na¹ in³txa² txu¹ha² wē³ha³lxa²

yxō²ha³kxa¹ ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ĩ³ye³na² yxo²ka³teh³nāu³a² ā³yit1ta²xai³sxā³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² ā³wxe²xai³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxa³sain¹na²hē³la².

6 ĩ³ye³li²ta³lun²nū²la² na³vi²o²tē³na² ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² ĩ³ha¹txi¹yha¹sain¹tū³ka³txai²li² wā³lain¹na²hē³la².

7 Wā³lxain¹nxa²ha¹te¹ Ti²ro³thi³na² ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². Ā³sxā³ a³li³ya³sain¹nū²la² To³le³mai²ta³thi³na² ā³yat1ti¹yha³sain¹na²hē³la². Ā³ya¹ti¹yha³sain¹nū²la²

ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²ni²sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² ĩ³ha¹txi²ya³sain¹sxā³ ĩ³ye³li³ya³sain¹na²hē³la². 8 Nxe³nū²la² a³lan²ni²tāu³a²

ā³sxā³ a³li³xi²nyha¹sain¹na²hē³la². Nxe³nyha¹sain¹nū²la² Se²sa³re²a²thi³na² ā³we¹ti¹yha³sain¹na²hē³la². Ā³we¹ti¹yha³sain¹nū²la² Fi³li²pah³lai²na² sxi²ha²

yxau³ya³sain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² kxā³nxi¹nai³tā² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³hī¹nai³tā² a³pos²to³lo² nū³ka³txa² ĩ²sxā³ sa²so¹ain¹jah³lo²su² tai¹ti²tu³wa².

Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³na²hē³la². 9 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹ a²ka³ne³nāu³xa² yū³ta¹ in³txa² yū²nxa³ta¹ka³lxu²nāu³su² ha²kxai³

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txain¹na²hē³la². 10 Nxain¹nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nāu³a² A²ka³bo³jah³la² Ju³te²a²ko³xan¹jah¹la² wxā³na²hē³la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txain¹na²hē³la². 11 Jā¹nxe³sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ĩ³ha¹txi²nyha¹nha²hē³la². ĩ³ha¹txi²nyha¹nhū²la²

Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²si³i¹nha²ka³lo³a² sa²so¹kxi²nyha¹sxā³ sa²hxi²ta³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ sa²yu³tai³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ nxe³nyha¹nha²hē³la². Nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a²nāu³xa² Je³ru³sa³lě²thi³na² yxau²xai³te²a² hi²sen³su² sa²si³ĩ¹nha²ka³lo³ai²na² a²wa³kxē³sin¹te² ĩ³nxai²na² sa²so¹nxain¹sxā³ sa²tai³kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txi³su² a²hxi²ka² ũ³hū¹nxain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xa² ĩ³ye³kxi²sa³na²li¹. A²ka³bo³jah³la² nxe³nyha¹nha²hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thi³na² yxau²xai³tū³ka³txa² ain³kxi² txa²wā¹ki³na¹xai²na² ain³kxi² nxe³sĩ¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta² ĩ³ye³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lě²thi³na² ai³sĩ¹txa³hē¹li¹. Nxe³sĩ¹na¹hē³la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³nān³yah³lxi³txa³hē¹li¹. ĩ³ain²ta³lxi³sah¹lxi¹nha³tai¹. Yuh³lxi³ti³hex¹sa²nxa³nhai¹. Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²sa²wit³sa¹ha²kxai³ su²lhā³sain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹nxa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxa¹sah¹lxi³hē¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sĩ¹na²hē³la².

14 Nxe³ju³kxai³lu² hxi²kan¹txi³ ĩ³wa²lū³xi²sĩ¹nxa³ha²kxai³ hāi¹nxā¹sĩ¹na¹hē³la². Nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhĩ¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sĩ¹ki³tu¹wi¹. Nxe³sĩ¹na¹hē³la².

15 Nxe³nū²la² yen³kxa² tē³sxā³ ai³nha¹kxa² wxa²hau³kot³so¹xi²nha¹ka³tu³ ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². 16 Ā³sxā³ a³li³ya³sain¹tāu³a² txa²wā³tā³nāu³xa² Se²sa³re²a²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³si³tē³kxi²yah³lxi³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ Je³ru³sa³lě²thi³na² ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³wi¹ha³sain¹nū²la² Me³na³sō²ah³la² sxi²ha² Se²sa³re²a²thi³na² yxau²xai³lxai²na²hē³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha² ā³wi¹yha³sain¹na²hē³la². A²nxe³sxā³ Me³na³sō²ah³lai²li² kxā³nhxĩ¹nai³tā² Syi²pri²ko³xa² yxau²xai³lhĩ¹nai³tā² a²wi¹lhĩ¹na² yxo²ĩ²ta¹hē¹la².

Pau²lah³lai²na² Ti³a²kah³lai²na² e³kxi²nyhu¹jau³su²

17 Jā¹nxe²ya³sain¹ju³kxai³lu² txa²wā¹wā³tā³nāu³xa² Je³ru³sa³lě²thi³na² ai³la³ya³ti²nyhu¹sxā³ ĩ³ka³lih³ya³sa²sĩ¹na²hē³la². 18 Nxe³ya³sa²sĩ¹nū²la² hā²wxān³txa³ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ti³a²kah³la² ĩ³ye³kxi²te³lhxā³ ai³ya³sa²sĩ¹na²hē³la². Nxe³ya³sa²sĩ¹tāu³a² a²hxi²kan¹ta² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²jah¹la²nāu³xa² ā³yā³sa²kxi³nū²kxain¹na²hē³la². 19 Nxain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ĩ³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ² ān³si³wxe³ai¹nhĩ¹nu¹ta²nān¹jau³xa² ĩ³hen³txi³nyhain¹na²hē³la². 20 Nxa²ha¹te¹ nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nū²la² ka³lih³kxi²la²nha² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Ain³kxi²sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ju³tai²li² ĩ²txa²sĩ¹nhē³li¹. Ti¹ai²li² Ju³te²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²ain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹na³li¹. 21 Nxai¹nha²kxai³ ki³han³jau³xa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Pau²lah³lai²na² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yxau³ain¹ko³xa² yxau³kxi²nyhain¹tū³ka³txa² Pau²lah³la² kwa³na³ain¹nu²hē³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā² sa²yo²ā³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹nu²hē³li¹. A²wē³ha³lxa² a²ki³wā²la² ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹ain¹ju³ta² hāi¹nxa¹si¹hain¹jau³su² kwa³na¹ai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² o²la³kxi²hxai²ju³tai³tā² a²yo²ha³kxa¹hāi¹nxa¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹nha²kxai³ nxain¹nū²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ki³ha³nain¹nū²hē³li¹. 22 Jā¹nxai¹nha²kxai³ wxān¹jau³xa² ain³kxi¹nxain¹tu¹wi¹. 23 Nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³sē¹li¹. In³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³sxā³ kxā³nhxĩ¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxain¹na²hē³li¹, we¹tain¹ju³ta³nū³a²su¹. Hĩ¹na² e³kxain¹jau³xai³tā² we¹ta³lu²nain¹tu¹wi¹. 24 Nxai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxi²txai¹nhē³li¹. Nĩn¹kxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²we¹txa²sā²nhē³li¹. Nxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³nhan³ka²ti³ye²yah³lxin¹tu¹wi¹.

Sa²yo²we¹ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² i²li³te²a² wā³kon³kxai²nān²tu³ so¹sxā³ ũ³yho³hi¹txai¹nhē³li¹. Nxe² ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ ũ³nhe³ko¹la³kxin²tain¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹te²ka³kxa¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ o²la³kxin¹ju³tai³tā² i³ki³ha¹kxain¹jau³xa² a³la³kxain¹tu¹wi¹. Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā² sa²yo²we¹tin¹ju³ta² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³a¹wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txa² yxo²i²te²a² ũ³wha²li¹lhī¹na¹hē³li¹. Nxe³sī¹na¹te³nah¹lxī¹: “Jau¹xai²na² so¹lxī³ sa²yo²we¹jah³lxī³hē¹li¹. Yain³txa² kō³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² sa²nū¹tain¹kxai²nān²tu³ i³yain³yah³lxī³txa³hē¹li¹. Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² i³na²yah³lxī³txa³hē¹li¹. A²ti³ho³nxa³te²a² wā²nhi²yah³lxī³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xa² in³txi³su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxī³su² tā³nxa² yxo²kwain³nha²sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxī³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na² sa²yo²we¹jah³lxī³hē¹li¹.” Nxe³ain¹sī¹na¹hē³li¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xai²li² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ka³nxa³ha²ta³a² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²ju³ta³nū³su² ā³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lun²sān²nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹te³lhxā³ i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lun²ka³tu³ ka³yxuh³xa² ũ³hū¹ain¹kxe³nū³a² sa²yo²we¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² i³sxā³ ũ³tī¹kxain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²te³lhxā³ nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³ain¹ti³kxai³lu² Ju³te²a²nāu³xai³tā² A²si³a³ko³xa² wxā³ain¹tū³ka³txai³tā² hi²sen³su² Pau²lah³la² i²ain¹ka³tu³ i³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 28 I²sxā³ i³sxā³ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxī¹:

— I³sa³e² nū³ka³txāi³. Ain³kxi¹sah¹lxī³hē¹le¹. Ā³non²ta³kxi²sah¹lxī³hē¹le¹. Jah¹lai²li² wān³txa² kō³nxe³jau³xa² i³tih³nxai¹nīn²ta²we¹. I³sa³e² nū³ka³txa² kō³te³kxi²ha²kxai³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² kō³te³kxi²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² kō³te³kxi²ha²kxai³ nxain¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² in³txa² sa²so¹ka³tu³ thī¹nai²na² tē³sxā³ ā³wi¹ha²kxai³ ā³kho³txain¹nīn²ta²we¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Ain¹ta¹ wān³txai²li² wain³ta¹hxai²nxa³hē¹la². A³lan²tai³tā² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Tro³fi²mah³lai²na² E²fe³so³thī³nān¹jah¹la² nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thī³na² ai³ya³ju³ta² i²ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹yah³lxā²na³na¹. Nxain¹jau³su² nxain¹ta¹ hai³txi³ ā³wi¹yah³lxā²na³na¹. Pau²lah³lo²nu¹tai²na² so¹lxī³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxain¹ju³kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² kū³we²ki²la² ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hxi²kxūn³txi³ sa²so¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²sai²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²sai²ā³hī¹na¹ sa²yo²tī¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 Nxain¹ju³kxai³la¹ su²lhā³te³lhxā³ nxe²xai³ai¹nha²kxai³ so³ta²to² nū³ka³txi³su² te²a² hxi²kan¹jah¹lu¹tai²na² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³hen³txain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³ru³sa³lē² tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ he¹li²nyhain¹nīn²tai¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ju¹tu¹tai²na² a²sa³wi³ha³lxā² wa³su³txi³ tē³sxā³ tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² i²ain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹tai²li² su²lhā³te³lhxā³ ain¹ta¹ wxā³ye²nyhai¹nha²kxai³ hāi¹nxa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxain¹nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² hi²sen³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ũ³tī¹kxi²si¹jau³su² sa²no¹te³lhxā³ ā³sa²so¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³sa²so¹nū²la² kwa³thi³līh³na² tīh³no²ha¹li¹ sa²tai³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Sa²tai³kxi²nū²la² i³wā³txi³te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² ih¹jah¹lo²ta³te²la¹xā³? Īh¹nxe³ka²yan³ti³ta³ he¹kxain¹si²lxī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² i³ye³ye³li³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ain³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²ã³wih¹si¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 35 Nxa²ha¹te¹ es³ka²ta²ka³txa² ka³la³te³lhxã³ ain¹ta¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² ân³sa²tã³ti³hex¹ye²yai¹nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³ su²lhã³ti³ten³khaix¹ye²yhai¹nha²kxai³ ã³nhxi²ka¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ sa²ye²ta³wxe³kxi²so¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² i³kaix¹te³nah¹lxi¹:
– Su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³le¹. Su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³le¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pau²lah³la² a²yo²wãn³txa² i³wa³lxĩn³nha²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ sxih²yo²a² ã³wih¹te³lhxã³ tãu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹, so³ta²to² hxi²kan¹ta² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

– i³ye³kxi¹nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹ta² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Kre²ka² wãn³txa² wxãin²txi³ e³in¹te²la¹xã³? 38 E³ji²jah³lo²sxa³ji¹wi¹? Ha³la³je¹nhĩ¹nai³tã² E³ji²jah³lai¹tã² a²nũ²a²nãu³xa² ka³la¹te²a² 4.000 nxe³tũ³ka³txa² ã³sa²so¹sxã³ kãin²ko³nxe³ti³kãĩ³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² yo²ha³kxa¹ ã³nhe¹kxi²nyhain¹nũ²la² ha³lo²a² sxi²ha² yũ²nxa³ko³xa² ã³sa²so¹sxã³ ai³nyhain¹nũ²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lo²sxa³te²la¹xã³? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²ah³lo²sa¹wi¹. Tar²so³thĩ³na² Si³li²si²a²ko³xan¹thĩ³na² txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³thĩ³na² nẽn³kãin²khaix¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xai²li² i³ye³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– i³ye³kxi²txai¹nu¹li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ es³ka²ta²ka³txa² i³sa²yxau³nũ²la² i³ka³nah²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² E³bre²ah³la² wãn³txa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

22

1 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã³tã³nãu³sxu² txa²wĩ³na²nãu³su² yah³lxi¹lxi¹. Nxa¹ju³ta²li² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²li² E³bre²ah³la² wãn³txa² ain³kxain¹nũ²la² ka³nah²xain¹ta¹hxai³hẽ¹la².

3 Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Txai²li² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sa¹wi¹. Tar²so³thĩ³na² Si²ri³a³ko³xan¹thĩ³na² txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txo¹na¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³na¹nũ²la² Ka³ma³li³e²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³su² txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² wãn³txa² yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ya³lo³jah³lxin¹ka³tũ³ sa²yo²we¹jah³lxin¹kxa² yãx¹jah¹lo²sa¹wi¹. 4 Nxa¹ha²kxai³ a²nũ²ai²li² Je³su²jah³lai¹tã² wãn³txa² ân³si³tẽ³kxi²te²a² i³hat¹txai¹na¹hẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txa² in³txi³su² tã³nxa² txu¹su² tã³nxa² nxe³kxan²ti³ khãuh³lxa³txain¹tu³ha¹hẽ³li¹. Nũ³kxũn³txi³ sa²so¹ain¹sã²na¹ka³tũ³ hã²wxãn³txa³ ũ³tĩ¹kxi²tã³nxa² su²lhã³tã³nxa² nxai¹na¹hẽ³li¹. 5 Nxe³na¹ju³ta² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² i²sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹na²hẽ³li¹. Kãĩ³a¹jau³su² i³wã³txi³txai¹nhẽ³li¹. Ki³han³txa²nãn³khih³ nxe³nx2ta¹nhai¹. Jã¹nxain¹ju³kxai³lu² ha³te³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lain¹te³nah¹lxi¹: “Ta³mas²ko²thĩ³na² ã³nxain¹kxai²nãn²tu³ wxa²nũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²i²ain¹te²na² i³ha¹txin¹kxai²nãn²tu³ sa²so¹ai¹nĩn¹ka³tũ³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxẽn¹ka³tũ³ khãuh³lxa³ti³txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³jau³su² wha²li¹txã³nxai²li² ũ³hũ¹sai¹nha²kxai³ ai³na¹hẽ³li¹.

Pau²lah³la² yo²i² ã³si³wxe³jau³xai³tã² i³hen³txain¹jau³su²

6 Ai³na¹ti³kxai³lu² Ta³mas²ko²thi³na² yau³so³na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ne³ka³ka³tāu³a² oh³xa² wa³su³txi³ ha³tet¹sa²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³sa²nxū³nxa³hē³li¹. 7 Nxa¹tāu³a² ā³ya³hi²na¹tāu³a² wān³txai²li² ain³kxi²na¹te³nah¹lx¹i¹: “Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ khāuh³lxa³txi³san¹thi²lx¹i¹?” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

8 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²na¹te³nah¹lx¹i¹: “Īh¹jah¹lo²ta³nhñ¹ji¹wi¹?” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxa²ha¹te¹: “Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau³kxi²na¹jah¹lai¹ta²lx¹i³na¹wi¹. Ye³khāuh³lxa³ti³san¹kxah³lo²sa¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

9 Nxe³jau³xai²na² txai²na² so¹lx¹i³ ain³kxai¹na¹hē³li¹. Txa²sa³wi³ha³lxa²na² ha³lo²a² ha³tet¹ju³ta² so¹lx¹i³ i²ain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wān³txi³khai³la³ ain³kxai¹nxa³hē³li¹. 10 Nxe³sxā³ i³wa²lū³xi²na¹te³nah¹lx¹i¹: “Īh¹nxe³ju³ta² kāi³te³la¹ji¹wi¹?” Nxe³na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Ta³mas²ko²thi³na² ā³wih¹txu¹li¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nxa²ju³ta² i³hen³txi³nxa²tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² kāin² ha³te¹tha²kxai³ ye³ka³tū³ta³kxi²sa³hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxa² hxi²ki³sa³nū²la² sxi²je³na² tē³sxā³ ā³nxa³sa³na²hē³li¹.

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³na² A³na³ni²ah³la² yxau³hxai²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² wān³txu¹txai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹hxai²na²hē³li¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi²nyhain¹na²hē³li¹. 13 A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ ā³wih²xa² wxā³sxā³ i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lx¹i¹: “Sau²lah³lāi³. Txa²wā³tā³si¹lx¹i¹. Hī¹na² wi¹lī²nhān¹tu¹wi¹.”

Nxe³sai¹nhī¹na¹ ye³we²nx²sa³hē³li¹. 14 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lx¹i¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lo²nu¹tai²na² txa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tain¹kxah³la² Si³yxau³jah¹lo²nu¹tai²na² te²hi²sen³su² i²sxā³ sa²so¹nxain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²wān³txai²li² a²ten³jau³xai²na² a³la³kxi²ti³hi¹txa²tu¹wi¹. A³la³kxi²ti³hi¹txa²sān²kxa²yu³su² Je³su²jah³la² Wi¹lhñ¹ta² Si³yxau³jah¹la² i²in¹ju³tain²txi³ a²wān³txa² ain³kxin¹ju³tain²txi³ nxēn¹tu¹wi¹. 15 Nxē¹nha²kxai³ ju¹tai²li² i²in¹ju³tai²na¹ e³kxi²nxa²jau³xai²na¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²txai¹nñ¹tu¹wi¹. 16 Nxēn¹jut³su² ha²ya³kxa² wah³nxe³sē¹li¹. Ī³sa²yxau³sē¹li¹. Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²sih¹nxa²jau³su² i³ye³kxi²txai¹nhē³li¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²in¹kxai²nān²tu³ wxa²ko³nxe³nxa²ju³ta² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² nxe³wā²na³kxi¹nxa²tu¹wi¹.” A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sain¹na²hē³li¹.

Pau²lah³la² e³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³la²yau³su²

17 Nxa¹nū²la² hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wā³li²na¹hē³li¹. Ā³wā³li²na¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ i³ye³kxi²na¹tāu³a² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² i²a¹hē³li¹. 18 Ī²a¹ju³ta²sa¹ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹i¹: “Je³ru³sa³lē²thi³nān¹ta² nū³ka³txa² wxa²wān³txa² i³ye³kxai¹nñ¹jau³xa² sa²yo²ā³nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li³xi¹sē¹li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

19 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lx¹i¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ o²la³kxi²na¹ju³tai³tā² e³lxah¹ i²sai¹nhxai²na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sa²the³tū²la² wxa²sa³wi³ha³lxa² yxo²i²nxain¹te²a² sa²so¹sxā³ ū³tī¹kxi²ta³nxa² i³wai¹ta³nxa² nxe³nhxai²na¹hē³li¹. Ju¹ta² yxo²ha³kxa¹ e³lxah¹ i²sai¹nhxai²na²hē³li¹. 20 Nxe³ain¹kxa²yu³su² Es³te³vāu²ah³la² wxa²sa³wi³sai³tā² su²lhā³ai¹nhī¹nai³tā² i²nūn³na¹hē³li¹. ‘Wi¹na³li¹. Ai¹na¹jau³su² ai¹na¹hē³li¹. Nxa¹ha²kxai³ su²lhā³ain¹ta³nū³ka³txai²na² hxi²ki³te²na² sa²kxai³ a²wā²la² sa²hau³ko³kxain¹to³ha¹hē³li¹.” Nxe³na¹hē³li¹.

21 Nxa²ha¹te¹ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Ai³txa²sā²nū¹li¹. Nxē¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² u²ko³xai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nān¹ta³ko³xai²na² i³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lh¹na² wi¹lain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nān¹ta³ko³xa² ī³sa²si¹hā³si¹jau³su² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹tāu³ hīt3txain¹sxā³ ī³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² su²lhā³txa²sī¹nhē³le¹. Ī³la³thi¹ti³hex1sī¹nxa³we¹. Ka³te³su² yxau²xai³ju³ta² ten³ti³hex1sa²sī¹nxa³nha²we¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ ī³an³ta³kxi²khaix1ai¹nha²kxai³ kāin² ī³wxan¹ta¹nha²kxai³ wā²la²ka³lo³a² hxi²tē³nha²sxā³ ī³txu³kxin²ta¹nha²kxai³ kīh³nū³xa² wxa²xuh³sa²ka²la¹lhin³ta¹nha²kxai³ yxain¹ta¹hxai²hē¹la², kāin² ī³an³ta³kxin²tain¹sa³ka². 24 Ain¹nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²kxai³lu² ju¹ta²na² ī²ain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² sa²wi¹jah¹lxi³hē¹li¹, sxi²hē¹nai²na²su¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ tū¹ka³txai²na² ī³an³ta³kxain¹ju³ta² si³yxau³tāu³a² a³ya³ti²ki³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ nū³kxūn³txi³ ī³ta³lo³wai¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ sa²ta³kxain¹tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² Ro³ma²no² nū³ka³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ī³ta³lo³wait1sah²lxin¹ju³ta² wain³ji¹wi¹? Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² yen³nāu³a² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²sai¹nxa³ta¹tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³ txa²wān³txa² ya²lan³tu³ta³nxa² ki³han³tu³ta³nxa² ā³ne³wxe³yah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ sa²ta³kxi²tū³ka³txa² ain³kxi²nū²la² a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² ī³hen³txain¹nxa²ha¹te¹:

— Jah¹lai²li² Ro³ma²no² nū³ka³jxah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lī²jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Ro³ma²no² nū³ka³txi³sin¹jau³xai²li² ya²la³tu³tin¹te²la¹xā³? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² a²kxā³nxa¹ ū³yho³hi²txā³nxa² kāin² ū³yho³hi²hain¹sā²na¹ka³tu³ Ro³ma²no² nū³ka³txi³su² we¹na¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ro³ma²no² nū³ka³txi³su² sxā³ txon¹te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ yuh³lxi³ha²kxai³ ū³tī¹kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la², Ro³ma²no² nū³ka³txi³su² ha²kxai³la².

Hxi²kan¹ta² ā³nū²kxi²tū³ka³txa² ī³wā³tain¹jau³su²

30 Nxa²ha¹te¹:

— Ju¹ta²li² wain³txi³ ā³ne³wxe³ti³ten³sa³nha²khih³. Nxe³jau³su² ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²ta²la³kxi²sān²nū²la² hā²wxān³txa³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³te²nāu³xa² ī³kaix1tha²kxai³ Ju³te²a² hxi²kan¹ta² ā³nū²kxi²te²nāu³xa² ī³kaix1tha²kxai³ nxe³tū¹ka³txai²na² a²yen³nāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹sxā³ ūh³wxe³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

23

1 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² hxi²kan¹txa² ā³nū²kxi²te²nāu³xa² ten³sa²tā³la³kxi²nha²sxā³ ī²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā³tā³nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³la¹ju³ta² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²nha²ti³he¹nxēn²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² A³na³ni²ah³lo²su² jah¹lan²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ka³lu³sa³ yxau³ain¹te²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² wxa²yo²su²jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² wi¹lhin¹ki³lxo³nxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³thi¹ni¹lxi¹. Ī³yī¹li²san¹ju³ta²
wai³nxa³wi¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³xai³tā² wān³txa²wet¹txa³lxi¹. Wxa²yo²su²lha²si¹hai¹nīn¹jau³su²
kwa³na³ai¹ni¹lxi¹. Jau¹xai²na² wai³nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
wxa²yo²su²nxa²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² in³txi³nāu³xa² ten³sa²tā³a² yxau³ain¹te²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² te²jai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³ha²kxai³ kō³ti³hen³ta¹nīn¹jau³xa² wai³nxa³wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju¹tai²na² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² ju¹ta³la³
kō³nha²nxa³hē²li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² sa²yo²we¹te²sa¹wi¹. A²nxe³jau³xu¹tai²na²
nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²hxi²kan¹jah¹la² kō³te³kxi²txa³hē¹li¹.” Nxe³jau³xu¹tai²na²
sa²yo²ā³a¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6-8 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³ka³txi³nāu³xa² a²wā³kxi³kxai³lu² sa³tu³se²a²
nū³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² sa³tu³se²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
ya³lu²khaix¹te²a² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yxo²i²xa³ha²kxai³ a²nū²a²
yāu³ka³txa² yū³ju³ta² yxo²i²xa³ha²kxai³ oh³xan¹jah¹la² yū³ju³ta² yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³
nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ju¹ta² yxo²ha³kxa¹
yxo²i²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ju¹tai²na²
a³la³kxi²nū²la² ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wa³tā³nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Txai²na² sa²kxai³lu²
fa³ri³se²ah³lo²sa¹wi¹. Txa²wī³na² fa³ri³se²a²lo²su² te²ju²hē³li¹. Nxe³na¹jut³su² a²nū²a²
ya³lu²khaix¹kxai²nān²tu² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta² yxo²i²a¹ha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³
wah³nxe³na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² kō³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² ā³nhai²ta³lxi³ka³tu³ fa³ri³se²a² nū³ka³txu¹tai²na²
sa³tu³se²a² nū³ka³txu¹tai²na² yxo²xūn³txi³ ĩ³ye³i³yi²lho¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
9 Nyhai¹nha²kxai³ fa³ri³se²a² jah³la²nāu³xu¹tai²na² a²nū²a² wha²li¹txā³nxa² a²hoh³lxi³su²
te²nāu³xa² yxo²xūn³txi³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah³lai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³ yū²yai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²yāu³ka³txa²
tā³nxa² oh³xan¹jah¹lai²la³ tā³nxa² ĩ³ye³kxi²hī³te²la¹ku² nxe³nū¹hain¹ki³nhai¹. Nxe³ha²kxai³
hāi¹nxa¹jah¹lxi³sā²lxi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Ain¹tah¹lxa¹ ha²yā³kxa² ĩ³kwai²ta³lxi³ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ so³ta²to²
hxi²kan¹jah¹lo²nu¹tai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² nū³ki³la³kxi² sa²sin³so¹ain¹kxai²nān²tu³ sa²ya²lu¹tain¹te³lin¹ji²?
Nxe³jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²so¹xi²si¹nyhain¹jau³su² so³ta²to²
a²sa³wi³ha³lxi³nu¹tai²na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa¹nha²kxai³ tū¹kxi²thī³nai²li²
sa²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³ha²kxai³ ka³nxa³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ā³tū³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. Ī³ya³lo³ti²khaix¹nxe³sē¹li¹. Je³ru³sa³lē²thī³nāu³ai²na²
txa²wān³txa² wain³txi³ ĩ³hen³txai¹nīn¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kaix³ jā¹nxe³sxā³ Ro²ma²thī³na²
ĩ³hen³txain¹nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² hāi³a² he³son³kxi²sxā³ su²lhā³te³lhxā³ nxain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³a² Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² ā³ki³nū²kxain¹sxā³ hāi³a²
ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² su²lhã³a³sah¹lxi³wxi¹. Yain³txa² ten³ni³lxa³ha²kxai³ i³na²kxi³jau³xa² ten³ni³lxa³ha²kxai³ nxe³ki³nhai¹. Su²lhã³sã²ni³ka³txai²li² in³txa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 A²nxe³tũ³ka³txai²li² in³txa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxain¹nũ²la² hã³a² i³ye³li³ta² nũ³ka³txai³tã² a²wãn³txi³kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩ¹te² a²hxi²kan¹ti³nũ³xai²na² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nũ³xai²na² nxẽn³tain¹sxã³ nxe²ain³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe³jah³lxi³sã²si¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² su²lhã³nha¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sĩ¹nhai¹. Nxe³te³lhã³ yain³txa² ã³na¹nha¹hẽ³li¹. Su²lhã³sã²nha¹ka³tu³ yai³nxĩ²sĩ¹na¹tu¹wi¹.

15 Nxe³nha¹ha²kxai³ wxã²nũ³ i³nxai²na² Ju³te²a² hxi²kan¹ta³nũ³xai²na² nxe³yah³lxin¹sxã³ so³ta²to² a²hxi²kan¹ta² i³hen³txi³tain¹yah³lxi³sĩ¹nhẽ¹li¹. Pau²lah³lai²li² tẽ³sxã³ wxã³ain¹si¹nha¹ju³su² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³h¹i³wã³txi³sain³ki³lxo³xain¹nha¹tu¹wi¹.

Nxe³nha¹ka³tu³ a²ha²tĩ³na¹ su²lhã³te³lhã³ ã³wah³nxe³nha¹tu¹wi¹. Hã³a² i³ye³li³ta³nũ³ka³txa² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² a²ki³lha³lxa² nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Pau²lah³lai²li² su²lhã³te³lhã³ nxain¹ju³su² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxa² ã³wxe³ain¹thĩ³na² ã³wih¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 I³hen³txi³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² i³kaix¹so¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Wẽ³sai²li² tẽ³in¹ka³tu³ wxa²hxi²kan¹jah¹la² hxi²ka² ũ³wxe³sẽ¹li¹. Wãn³txi³khai¹su² yũ²ain¹nha²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxai¹nha²kxai³ ũ³wxe³nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² ũ³tĩ¹kin¹jah¹lai²li² i³kaix¹sain¹sxã³ wẽ³sai²li² wxa²hxi²ka² ũ³wxe³kxi¹nxa²si¹sain¹ju³su² kwa³na³sain¹na²li¹. Wãn³txi³khai¹xa² i³ye³kxi¹nx2ti³ten³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ wẽ³sa² hxi²ki³sxã³ tẽ³nũ²la² nũ¹ i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— ĩ¹h¹nxe³ju³ta³ i³ye³kxi²sa²ti³ten³nxa²ji¹wi¹? A²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹ju³kxai³lu¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² e³kxi²nyhain¹na²hẽ³li¹. E³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Ka³nxa³ha²ta²na² Pau²lah³lai²li² ã³h¹ i³wã³txi³te³lhã³ tẽ³sxã³ wxã³si¹hain¹ju³su² sa²si¹hã³ki³tu¹wi¹.

Wxã³kxai²nãn²tu³ wain³txi³ ã³ne³wxe³ki³lxo³te³lhã³ i³wã³txi³sĩ¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³ju³xai²na² e³kxi²nyhain¹sxã³ i³wã³txi³nx2tain¹tu¹wi¹. 21 Nxain¹ta¹ we¹txain¹txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ in³txi³nũ³xa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa² hã³a² wah³nxe³kxain¹tu¹wi¹.

Nxe³tũ³ka³txai²li² yain³txa² ã³i² i³na²kxi²ju³xa² ã³i² nxain¹na²hẽ³li¹. Nxai¹nha²kxai³ Pau²lah³lai²li² su²lhã³ain¹sãn²ka³tu³ i³yai³nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹jut3su² wxa²wãn³txa² we¹ta¹nĩ¹ju³nũ³a² wah³nxe³kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jau³jau¹xai²na² i³ye³kxi²san¹ju³xa² a²nũ²a² i³hen³txain¹txa³hẽ¹li¹. Nxe³nũ²la² wẽ³sai²li² a²ha³lo²nũ³a² i³si¹ju³su² i³sa²si¹hã³xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ã³yã³yũ¹nyhain¹ju³su²

23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² in³txa² ha¹li¹ i³kaix¹sxã³ i³sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. So³ta²to² nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ 200 nxe² wxa²hau³ko³ti² ka²va¹la² jau³kxi²tũ³ka³txai²li² ka³lxa¹txi³ 70 nxe² wxa²hau³ko³ti² a²nũ²a² ã³xa² nũ³ka³txa² hi³ki²a³la² nũ³khe¹txi³ o²la³kxain¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ 200 nxe² wxa²hau³ko³ti² nxe³jah³hẽ¹li¹. Nxe³ya³hin¹kxai²nãn²tu³ ka³nxah³ta² sa²ka²nĩ¹nĩ¹tã³a² Se²sa³re²a²thĩ³na² ã³nxai³jah³lxi³hẽ¹li¹.

24 Pau²lah³lai²li² ka²va¹lai²na² sa²ka³ti³wxe³kxi²so¹sxã³ ã³nxai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Fe²lis³jah³la² Ju³te²a²ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³la² win¹ta² ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lhũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 **Ain**¹te³nah¹lxi¹:
 — Ko³ver³na³to² Fe²lis³jah³lāi³. Ju³te²a²ko³xa² wa³kxēn³yah³lo²si¹lxi¹. Txai²li² Klau²ti³o³ Li²si³ah³lo²sa¹wi¹. Wa²su¹wa²su¹nīn¹ta¹ji¹wi¹? Txai²li² wa²su¹wa²su¹na¹wi¹.

27 **Hī**¹na² a²nū²a² ī³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txai²na² hxi²ka² sa²so¹na¹hē³li¹. Su²lhā³te³lhxā³ nxe³te²nū³su² nū³kxūn³sxā³ ā³nū²kxain¹nū²hē³li¹. Nxai¹nha²kxai³ jah¹lai²li² Ro³ma²no² jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hā³a¹ha²kxai³ ā³non²ta³kxai¹na¹hē³li¹.

28 Ko³nxe³ti³hin¹ye¹nx2ti³ta²nū²nhai¹. Na¹jau³su² na¹ka³tū³ ī³yau¹ū³nhi²yain¹kxai²nān²tū³ wain³txi³ ī³yī¹lain¹ta¹lā¹na¹jau³su² Ju³te²a² hxi²kan¹txi³ nū³ka³txa² hxi²ka² ī³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³li¹.

29 Nxe³nū²la² ko³to²la³kxain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ su²lhā³ain¹ta³nxa² ū³tī¹kxain¹ta³nxa² ye²nxain¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a² wān³txu¹ta¹na² so¹lxi³ sa²yo²ā³ye¹nx2tin²ta¹.

30 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² su²lhā³ti³te³nain¹jau³su² hāi³a² wah³nxain¹jau³su² ain³kxi²nha¹ka³tū³ ī³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ tū¹ka³txai²li² ā³wxā³sxā³ ī³hen³txi³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² nxa¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Klau²ti³o³ Li²si³ah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nū²la² so³ta²to² nū³ka³txa² wān³txa² whāi²na¹ sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxa³hi²tāu³a² Ān³ti³pa²tri³te³thi³na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ tē³sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Ka³nxa³ha²ta³a² a²yu³kxa² ā³nxai³ain¹ta³ nū³ka³txa² ā³wa³la² ī³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ti³kxai³lu² ka²va¹la² ā³nxai³ain¹ta³ nū³ka³txa² ā³nxai³li²sxā³ āh¹ yan¹nāu³a² Se²sa³re²a²thi³na² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 Tē³sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxa² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta¹na² hxi²ka² sa²nū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxūn³sxā³ Pau²lah³lai²li² Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 **Ain**¹nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lai²li² ha³teh³nxā³nxa² ī²sān²nū²la² ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:
 — Pau²lah³lāi³. Īh¹nxe³ta³ko³xa² yxau³te²sin¹ji¹wi¹? Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Se³li²si²a²ko³xa² yxau³te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Tū¹ka³txai²li² ko³te³kxi²nxain¹tū³ka³txai²li² ā³wxā³ai¹nhī¹na¹ wxa²wān³txa² ain³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxain¹ka³tū³ Ē³ro²jah³la² sxi²ha² kāin²thi³na² ū³tī¹kxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la².

24

Pau²lah³la² ko³nxe³ti³ kāi³jau³su² ī³ki³ha¹kxain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² A³na³ni²ah³la² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ka³tū³ta¹ a²nū²a²nāu³xa² ī³hi²txa² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹txa² nū³ka³txa² ā³wxā³ha²kxai³ Ter²tu³lo³jah³lai²na² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³sa²khaix¹nxe³jah¹la² kxeh³kon³kxi²nxa³jah¹la² ā³wxā³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tū³ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ko³to²la³kxi²ki³lot3xain¹sxā³ ī³ki³han³jau³su² e³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³ha²kxai³la¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³kaix¹so¹sān²nū²la² Ter²tu³lo³jah³la² ko³te³kxi² ā³si³wxe³te³nah¹lxi¹:
 — Fe²lis³jah³lāi³. Txa²wā¹ha³lo²a² sa²hāu²not3ja³sa²si¹nhxai¹nhē³li¹. A²hoh³lxi³si¹nha²kxai³ wi¹lhau³kot3ja³sa²nhīn¹ta¹ti²tu³wi¹. 3 Nxe³ha²kxai³ wi¹lxi³kxi²sa²nhīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nx2nha¹wi¹. 4 Nxe³nha¹jut3su² wān³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ hxi²tha³txa²ha¹kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹nhai¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ a³lu²te³nxa³lho³li¹. Jū¹nxa² so¹lxi³ ain³kxi²sē¹li¹. 5 Jah¹lai²li² ha³nxeh³lxa³ti³ kāi³ū¹nhē³lhxai²na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yxau³kxan²ti³ he¹li³si¹jau³su² kwa³na³hxai²na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ Na³sa³rē²na² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹. 6 Nxe³sān²kxa²yu³su²

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³khot3te³lhxā³ ā³wih¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ũ³tū¹kxi²na¹hē³li¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²wet1si¹ja³kxa³jau³su²: “Kō³nxe³thin¹tā³nxa²wi¹lhin¹tā³nxa² a³ya³txi²sī¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³nha¹hē³li¹. 7 Nxe³ta¹ Li²si³o³ah³la²so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lan²tu³ ā³wxā³nū²la² nū³kxūn³txi³ sa²so¹kxi²sain¹sīn¹na²hē³li¹. 8 Nxe³sain¹sīn¹nū²la² ĩ³yau¹ū³nxa²si¹sain¹jau³su² kwa³na³sain¹na²hē³li¹. Nxe³jut3su²wān³txa² ĩ³wā³txain¹sā²nīn¹ka³tu³ ĩ³yau¹ū³nxain¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ a³la³kxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe²e³nū²la² Ju³te²a² nū³ka³txu¹tai²na² ĩ³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³sīn¹na³li¹. Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ kāin²ki³ha³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² a²yo²wān³txa² ĩ³wa³lxīn³nha²jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lū³xi²si¹jau³su² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxa²ye³wxāi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fe²lis³jah³lāi³. A²hoh³lxi³si¹lxi¹. A²nū²a² wain³txi³ sa²hau³kot3sxai¹nhē³li¹. Nxe³na¹jut3su² ka³lih³kxi²la²nha² wain³txi³ ĩ³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. 11 Jā¹nxa¹jut3su²a³lan²ti³hī¹nai³tā² ye³ 12 nxe² a³lan²ti³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²si¹jau³nū³su² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹ha¹hē³li¹. Nxe³na¹ju³ta² ya²la³tu³tu²na³na¹. Nxe²3sxā³a²nū²a²nāu³xa² ĩ³wā³txi³txai¹nhē³li¹. 12 Jā¹nxe³na¹tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²ā³wi¹ha¹tāu³a² yxo²xūn³txi³ ĩ³ye³nxa³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² he¹li³si¹hain¹jau³su² kwa³na³nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² tā³nxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² whāi²na¹ nxe²nxa³hē³li¹. 13 Nxe³kxa²yu³su² kō³nxe³ti³ ti³hit1sain¹jau³su² hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³yo²nūn¹nyhai¹nxa³lho³li¹. 14-16 Nxe³na¹ju³kxai³lu² tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² kō³te³kxi²sain¹tū³ka³txai²nān²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ũ³wha²li¹txā³nxa² ain³kxi² Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² ũ³wha²li¹txā³nxa² ain³kxi² nxe³ai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹sxā³ a²nū²a² kō³nxe³thin¹te²sa² tā³nxa² wi¹lhin¹te²sa²tā³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxai²nān²tu³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³si¹jau³nū³su² yxo²ī²ain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹ka³tu³ wah³nxe³kxain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹kxa²yā¹nxūn³te²sa¹wi¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxo²ī²nū³na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ txa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ĩ²sa²tā³nxa² a²nū²a² ĩ²sa²tā³nxa² nxe³sain¹sxā³ txa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lxi³ yxau²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹kxa²yu³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txai²na² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tain¹jah¹lain²txi³ sa²yo²we¹tū³na¹wi¹. Nxe³na¹ta¹tū¹ka³txai²na² kō³te³kxi²sain¹tū³ka³txan²tu³ nxe³te²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wān³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²kxi³ju³ta² wai³nxa³wi¹.” Jau¹xai²na² nxe³ain¹na³li¹. Ain¹kxan²ti³nū¹ txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²te³sa¹wi¹.

17 Nxe³na¹jut3su² kwē³kxa² kō³ha¹li¹ kō³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³ ul²xai³na¹hē³li¹. Hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wā³li² ĩ³xi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² txa²nū³ka³txa² ũ³yho³hi²txā³nxa² wā²nhū¹nxe² Txa²wā¹sū³na² kwa²ū³hū¹nxe² nxe³na¹hē³li¹.

18 Nxe³sxā³ ā³ta³lu²na¹ti³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ĩ³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹to³ta¹ hai³txi³ kō³nxe³tū³ka³txa² ā³si³tē³kxi²sai¹nxa³ha²kxai³ ā³nhe¹li³na¹ju³ta³la³yū²nxa³ha²kxai³ nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³na¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³ka³txai²li² nū¹ka³na¹A²si³a³kō³xa² wxā³ain¹te²nū³ka³txai²li² thī¹nai²na² ĩ³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹jut3su²kō³to²la³kxi²na¹ke³la³te²kxai³ ĩ³hen³txi³nxai¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ wxā³ye¹nxai¹nxān³tai¹.

20 Ye¹nxai¹nxa³kxai²nān²tu³ ti¹ai²li² wxā³ain¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ĩ³wā³txi³sain¹jau³xai³tā² ĩ²sain¹na²hē³li¹. Kō³to²la³kxi²na¹ju³ta² yū³yai¹na¹ke³la³te²kxai³ ĩ³yau¹ū³sa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³li¹. 21 Jā¹nxa¹jut3su² yau³ka³na³ka³nat3sxā³ā³te³nai¹nxa³hē³li¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² ya³lu²te²a² ka³ten³ti³”

ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³su² yxo²ĩ²a¹nhai¹.” Nxa¹jau³xai³tã² ĩ³ye³a¹ha²kxai³ ħit3sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³na¹jau³su² ĩ³ye³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²su² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai¹tã² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²kxe³su² ã³ne³wxe³ha²kxai³ hã¹nxa¹si¹jau³su² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

– Klau²ti³o³ Li²si³o³ah³la² wxã³hĩ¹na¹ ãh¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sai²li² ĩ³kwa³na³te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²li² ũ³tĩ¹kxi¹xi¹sẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ a²sa³wit3su² wxã³kxai²nãn²tu³ hã¹nxã¹txa²hẽ³li¹. Yain³txi³su² tã³nxa² yen³kxi³su² tã³nxa² tẽ³sxã³ wxã³kxe³su² ũ³hũ¹txai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxi¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Fe²lis³jah³la² Tru³si²la³ka³lxa² so¹sxã³ ã³kxi³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹la² a³lan²tãu³a² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wa³li²ta¹hxai²hẽ¹la². A²sxe³xa² Tru³si²la³ka³lxi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² Ju³te²a² nũ³ka³txa¹ka³lxi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²na² ã³wxã³ya³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:

– Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²kxi³ju³ta² ain³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. Nxi¹nha²kxai³ jau¹xai²na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 ĩ³yau¹ũ³jau³kxai³la¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹txa²hẽ³li¹. “Kõ³nxe³ti³ kã³ti³ten³sa³nha¹.” Nxĩn¹jau³la³ e³kxi²nha²txa³hẽ¹li¹. Kxã³nãu³a² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ kã³ki³kxa² yo³ha² ũ³yho³hi²nẽ³tu¹wi¹. Wi¹lhin¹sxã³ kã³tã³nxa² kõ³nxe³ti³ kã³tã³nxa²

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² wain³txi³ ũ³yho³hi²xai³nẽ³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxi³khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹na² a³li³xi¹txu¹li¹. Hã¹nxo³ki³tu¹wi¹. Kxã³ton³sxã³: “Jã¹nxa¹tũ¹xã¹.” Na¹kxai²nãn²tu³ ĩ³kaix1txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³ha²kxai³la¹:

– Pau²lah³lai²li² ũ³yho³hi²sain¹kxai²nãn²tu³ wi¹wi¹nxa² sa²tã³a¹tũ¹xã¹. A²ẽ¹nãn¹jau³su² ye³ka³lxa¹txi³ ĩ³kaix1so¹sxã³ ĩ³ye³kxi²nhyu¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ kwẽ³kon³tãu³a² Por³si³o³ Fes²jah³la² ã³wẽ³non³jah¹lo²nũ³su² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ũ³yhe³wãx3te³lhxã³ ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25

Ro³ma²no² a²hxi²kan¹jah¹la² ĩ³hau³ko³tũh¹si¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ã³wẽ³not3te³na¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³lan²tãu³a² Se²sa³re²a²thĩ³na² yxau³sãn²nũ²la² hã²wxã³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ai³tãu³a² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³te²nãu³xa²

Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³sxã³ ã³wxã³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ kõ³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Kõ³nxe³te²lo³tain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹ta²li² ã³sa²so¹sxã³ wxã³si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ nũh¹he³son³tain¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³la² wxã³tãu³a² hã³a² wah³nxe³sxã³ su²lhã³ki³tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Se²sa³re²a²thĩ³na² kan²txi³ ũ³tĩ¹kxi¹na¹hẽ³li¹. Nxe³na¹ta¹ ye³jen¹na² ĩ³na¹tu¹wi¹.

5 Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³ ĩ³nxai²na² ã³nhi¹ti³ten³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³nhi¹syah¹lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ti² kõ³to²la³kxi²ju³ta² yũ³ke³la³te²kxai³ wain³txi³ ĩ³yau¹ũ³sah²lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³nũ²la² a³lan²ta² ye³ 8 ta³nxa² ye³ 10 ta³nxa² nxe³tãu³su² tãu³a² yx-
aun³txain¹nũ²la² Se²sa³re²a²thĩ³na² ĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³xain¹ka³tu³ a³lan²nũ³tãu³a²
ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹sãn²nũ²la² a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Ã³wxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxã³si¹jau³su² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxã³ye¹nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² wxã³tũ³ka³txi³su² te²
hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² tẽ³nũ²la² ki³han³sxã³ ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹ ya²lan³tu³jain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na²
ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Txai²li² ko³to²la³kxi²na¹ju³ta² yũ²nxa³wi¹. Hai³txi³ txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta²na²
wãn³txa² sa²yo²ã³nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ko³te³nxa³ha²kxai³ Ro³ma²no²
si³yxau³tũ³ka³txai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³nxa³ha²kxai³ nxa¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³yhe³wãx³te³lhã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

– Pau²lah³lãĩ³. Ko³nxe³te²lo³txain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²li² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³lhã³
ĩ³hau³ko³tũh¹nxa²ha¹ju³ta² ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

10-11 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxãĩ²na² Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxĩ¹. Txai²na² sa²kxai³lu² Ro³ma²no²
nũ³ka³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta² ti¹a² ĩ³hau³ko³tũh¹san¹ju³ta² wain³na³li¹. Yxãn¹ta¹
Ju³te²a² hxi²kan¹ta² ĩ³hau³ko³tũh¹sain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Su²lhã³sain¹ju³ta² so¹lxĩ³
te³nain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ko³to²la³kxai¹na¹ju³ta² yũ³hxain²nxa³ta¹ti²tu³wi¹. Yũ³ke³la³te²kxai³
su²lhã³sain¹ju³ta² yuh³lxĩ³hĩ³nxãn²nxa³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ ĩ³ki³han³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nxain¹na³li¹.
Nxe³na¹jut³su² Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no² si³yxau³ka³txai²na² so¹lxĩ³ ĩ³hau³ko³tũh¹sa²ju³ta²
ten³sa³nhai¹. Ju³te²a² ĩ³hau³kot³tũ¹sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹txi³ te²nũ³ka³txa²
ĩ³ye³kxi²nyhain¹sãn²nũ²la² ĩ³yo²o³tũ¹nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

– Pau²lah³lãĩ³. “Se²sa³jah¹lai²na² so¹lxĩ³ ĩ³hau³ko³tũh¹sa²ju³ta² ten³sa³nhai¹.” Nxĩn¹jau³su²
nxĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la² sxi²ha² sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

A³kri²pah³la² Be³re³ni²sa³ka³lxa² so¹sxã³ ã³yã³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ A³kri²pah³lai²na² Ju³te²a²ko³xa² a²si³yxau³ka³txai²na²
wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Fes²jah³lo²nu¹ta² ĩ³hen³txi³nyhu¹te³lhã³ Se²sa³re²a²thĩ³na²
ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² Be³re³ni²sa¹ka³lxa²na²
ã³sa²so¹nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³nũ²la² ye³ha¹la² a³lan²tãu³a² Fes²jah³lo²nu¹ta²
hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ũ³tĩ¹kxi²jut³su² ĩ³yau¹ũ³te³nah¹lxĩ¹:

– Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Fe²lis³jah³lai¹tã² ti¹a² yxau³hĩ¹nai³tã² a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxa²
ã³ain¹ta¹hẽ¹li¹. 15 Nxe³nũ²la² ã³si³wẽ³no³ta¹na¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
ai³na¹hẽ³li¹. Nxe³na¹tãu³a² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² hxi²kan¹txi³nũ³ka³txa²
Ju³te²a² hxi²kan¹txi³nũ³ka³txa² nxe³sxã³ tĩ³sxã³ ĩ³yau¹ũ³sain¹na²hẽ³li¹. Tĩ³sxã³

ĩ³yau¹ũ³sain¹te³nah¹lxĩ¹: “Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹khaix¹sĩn¹na³li¹. Su²lhã³si¹hai¹nĩn¹jau³su²
ĩ³yĩ¹lit¹lĩ¹nhẽ³li¹.” Nxe³sain¹na²hẽ³li¹. 16 Nxe³sai¹nha²kxai³ ĩ³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxĩ¹:
“A²nũ²a² kwa²su²lhã³kxi³ju³ta² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹
wãn³txa² ĩ³wa³lxĩn³ha²jau³xa² ĩ³wa²lũ³xi²nẽ³sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ ko³nxe³ti³
ĩ³yĩ¹li²hain¹kxai²nãn²tu³ nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ ũ³tĩ¹kxi²ta³nxa² su²lhã³ta³nxa²
nxe³si¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũh³nyhai¹nhĩ³nx²na³li¹.” Nxe³ai¹na¹hẽ³li¹. 17-18 Nxe³na¹jut³su²
a³lan²tãu³a² ã³wxã³sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹nũ²la² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ha¹ka³tu³
a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³na¹hẽ³li¹. ã³wxe³na¹nũ²la² Pau²lah³lai²li² ĩ³kaix¹so¹nũ²la²
ko³nxe³te²lo³tain¹na²hẽ³li¹. Nxain¹tah¹lxa¹ Pau²lah³la² hxi²ka²na² ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³la³
a³ya³tin²nxa³hẽ³li¹. 19 Ju³te²a² yah³la³nãu³xu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²we¹ju³ta²
so¹lxĩ³ ĩ³yau¹ũ³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Je³su²jah³la² ya³lu²na²hẽ³li¹.”

Sain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Pau²lah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Je³su²jah³la² hai³txi³ya³lu²sa³tī¹xa³wi¹. Ka³ten³su²yxau²na³li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. 20 Nxe³nyhain¹ju³kxai³lu²īh¹nxe³ta¹lhon³ku² na¹hē³li¹. Nxe³sxā³ ī³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxī¹: “Pau²lah³lāi³. Kō³nxe³te²lo³txain¹ju³ta² ī³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thī³na²ai³tī³ten³nxa²kxai²nān²tu³ ī³hau³ko³tūh¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. 21 Nxe³yān¹ta¹Se²sa³jah¹la² so¹lxī³ ī³hau³ko³tūh¹si¹jau³su² te³nha²kxai³ ū³tī¹kxi²wxe³si¹hai¹na¹jau³su² ī³wā³txi³sain³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la² sxi²ha²sa²si¹hā³si¹jau³nū³su² ū³tī¹kxi²wxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Fes²jah³lāi³. Jah¹lai²li² ain³kxi²sa²nūn³sxun¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

– Ha³yo². Wi¹na³li¹. Ka³nxa³ha²ta² ain³kxi²ki³tu¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ a³lan²tāu³a² A³kri²pah³lo²nu¹tai²na² Be³re³ni²sa³ka³lxī³nu¹tai²na² nxe³sxā³ wā²la²ka³lo³a² a³lxī²khaix¹ka³lo³a² ūh³wih²kxi²nha²nū²la² a²sa³wi³ha³lxā²ī³sa²nēn¹kxi²tī³hi¹txi² ā³sa²so¹ka³tu³ ā³nū²kxi²thī³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹tāu³a² so³ta²to² a²hxi²kan¹ta² nū³ka³txai²na² sxi²je³na² a²hxi²kan¹ta²nū³ka³txai²na² nxe³sxā³ ā³wxā³sxā³ ā³wi¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Pau²lah³la² ā³sa²so¹si¹hain¹jau³su² Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxain¹nxa²ha²te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– A³kri²pah³lāi³. Wxāi²li² a²nū²a²nāu³xa² ā³nū¹jah³lxin¹tū³ka³txi³ī³nxi²na² a²yo²ha³kxa¹ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹li¹. Jah¹lai²li² kwēn¹ta² ā³wih¹jah¹lai²na²sa²kxai³lu² kō³nxe³te²lo³tain¹jah¹lai¹ta³lxā²na³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na²yxau²xai³te²a² ī³ye³kxi² Ju³te²a² nū³ka³txa² Se²sa³re²a²thī³na² yxau²xai³te²a² ī³ye³kxi²yo²kāin² ī³ye³kxi²sai¹nxi²na²hē³li¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxī¹: “Kō³nxe³thin¹khaix¹na³li¹. Su²lhā³si¹hai¹nīn¹jau³su² ī³yī¹li²txai¹nhē³li¹.” Nxe³sai¹nxi²na²hē³li¹. 25 Nxe³sain¹ta¹kō³nxe³thi¹nain¹ju³ta³la² hai³txi³ ī²nxa³ha²kxai³ we¹txai¹nxi²na²hē³li¹. Hai³txi³su²lhā³hxain²nxa³hē³li¹. Nxe³sān²kxa²yu³su² jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Se²sa³jah¹la² hxi²ka² so¹lxī³ ī³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.” Nxi¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha²ī³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. 26 Nxe³yān¹ta¹ kō³nxe³thin¹ju³ta² ī²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³wain³txi³ ū³wha²li¹lhū³ai¹nxa³nhai¹. Wi¹lhin¹yā¹nx2nān³ku¹. Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ju³su²ain³kxi²si¹hin¹jau³su² ā³sa²so¹na¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha² wain³jau³xa²ū³wha²li¹lhū³a¹tu¹wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ū³tī¹kxi²te²nān²tu³ a²kō³nxe³ju³ta²wain³txi³ ū³wha²li¹lhxā³ ī³yau¹ū³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ Se²sa³jah¹la² ī³sa²si¹hā³a¹ju³ta²wain³ye¹nx2nxa³wi¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

26

A³kri²pah³la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² ī³wa³lxīn³nha²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lāi³. O²la³kxin¹ju³ta³tā² wi¹wi¹nxe² wa³lxīn³nha²jau³su² ī³yau¹ū³sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ī³hxi²ka²lah¹nha²nū²la² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

2 E³kxi²te³nah¹lxī¹:

– A³kri²pah³lāi³. Ju³te²a²ko³xa² a²si³yxau³kat3si¹lxī¹. Ju³te²a² nū³ka³txai²na²kō³nxe³te²lot3sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹kxe³su² txa²wān³txa² ī³ye³ ī³wa³lxīn³nha¹jau³su²ī³ye³kxi¹nxa²ha¹ha²kxai³ ka³lih³sa³nhai¹. 3 Ju³te²a² a²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa²a²yo²ha³kxa¹ a²hoh³lxī³si¹nha²kxai³ wān³txa² ī³ye³ ī³yi²lhon¹ta³kxi²nha¹jau³xai²na²yo²ha³kxa¹ a²hoh³lxī³si¹nha²kxai³ nxi¹lxī¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu² wān³txi³khai³su²ī³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ain³kxi²sē¹li¹.

4 Nxe³na¹ju³kxai³la¹ kxã³su² txo¹na¹hî¹nãn¹te²tu³ Ju³te²a²nãu³xa² i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹ju³tai²na² txa²ha³lo²khai³xa² yxau²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ nxe³sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. 5 Fa³ri³se²ah³lo²su² te²sa¹wi¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. Ju³te²a² in³txa² i²li³te²su² te²na² txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² in³txa² wa³to²hi² sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũ³te²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu² Ju³te²a²nãu³xa² i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Hxi²kan¹txi³ i³ye³yo²nũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹, te³nain¹ke³la³te²kxai³lu¹. 6-7 Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²yo²wãn³txa² i³ye³sxã³ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Txa²wã¹ẽ¹nãu³a² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² 12 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹tain¹sxã³ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² te²yã¹nxũ³te²sa¹wi¹. Yxo²i²nũ³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kō³nxe³te²lot3sain¹na²hẽ³li¹. 8 A²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²si¹jau³su² nxe³jau³jau¹xai²na² toh³lxi³jau³su² ye¹nxa²hĩ³te²la¹xã³?

9 Jã¹nxa¹ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai¹tã² a²wãn³txai²na² yxo²i²ain¹tũ³ka³txai²li² khãuh³lxa³tai¹na¹kxe³su² wain³na³na¹ nxe³na¹hẽ³li¹. 10 Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³yan³kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³na¹tãu³a² khãuh³lxa³txai¹na¹hẽ³li¹. Nxa¹ha²kxai³ Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu² i³hxi²kat1sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²na² i³ha¹txin¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ã³tĩ¹kxi²txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³sain¹jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²te²nãu³xa² ka³lxa¹txi³ ã³tĩ¹kxai¹na¹hẽ³li¹. Hã²wxãn³txa³ ã³sa²so¹ain¹nũ²la² su²lhã³ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³na¹jau³su² i³ye³yo²nũ¹nai¹na¹hẽ³li¹. 11 Nxe³na¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ai³lha²thet3ta¹tãu³a² yxo²i²te²na² i³ha¹txai¹na¹kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³lai²na² kō³nxe³te²lot3si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹ha²kxai³ kãin² khãuh³lxa³txai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³xan³txi³khaix1sa³ha²kxai³ ai³lhxã³ sxi²je³na² u²kxan²ti³ ã³nxai³na¹nũ²la² khãuh³lxa³tai¹na¹hẽ³li¹.

Pau²lah³la² yxo²i² ã³si³wxe³jau³xai³tã² i³yau¹ũ³jau³su²

12 Hã²wxãn³txa³ Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² hxi²kan¹txi³nãu³xa² a²hxi²ki³kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² khãuh³lxa³tai¹na¹si¹jau³su² ã³hũ¹sai¹nha²kxai³: “Ta³mas²ko²thĩ³na² te²yã¹nxa¹tũ¹xã¹.” Na¹jau³su² ai³na¹hẽ³li¹. 13 Ai¹na¹tãu³a² ne³ka³ka³ton³tãu³a² ha³lo²a² sa²ha²te¹tã²hẽ³li¹. U3je³na³ka² hai³txi³ kãin² sa²ko¹ko¹txa³wi¹. Yxãn¹ta¹ i²a¹tãu³a² sa²ko¹ko¹kxi²la² wa³to²hi²na²hẽ³li¹. Nxe³kxe³su² txai²nãu¹xai²na² txa²sa³wi³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ a²ye³na¹ sa²ko¹ko¹je²na²hẽ³li¹. 14 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³sa²ta³na¹xe²xai³sa²sĩn¹na²hẽ³li¹. Nxe³sa²sĩn¹nxa²ha¹te¹ wãn³txai²li² E³bre²a² wãn³txa² ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “Sau²lah³lãĩ³. Sau²lah³lãĩ³. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ khãuh³lxa³txi¹san¹ji¹wi¹? Ā³wa³lxĩ³nhãn¹kxai²nãn²tu³ ã³nĩ¹to³nhã¹nha³tai¹. Te²yã¹nxe³ju³ta² ka²va¹la² tĩ³yĩ¹to³tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ka²va¹lai²li² wxa²wãn³txa² sa²yo²ã³ti³ten³kxai²nãn²tu³ tĩ³ka²yã¹nhxe³kxai²nãn²tu³ a²wa³kxẽn³yah³lai²li² hi³sa³ka³txa² tẽ³ain¹ka³txa² tĩ³yĩ¹to³tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ã³wa³lxĩ³nhãn¹kxai²nãn²tu³ ã³nĩ¹to³nhã¹nha³tai¹.” Nxe³sain¹na²hẽ³li¹.

15 Nxe³sxã³ i³wa²lũ³xai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Ĩh¹jah¹lo²ta³nhĩn¹ji¹wi¹?” Nxe³ai¹na¹hẽ³li¹. Nxa²ha¹te¹i³wa²lũ³xi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹wi¹. Ye³khãuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹.

16 I³sa²yxau³txu¹li¹. Txa²sa³wi³sa³nũ³su² we¹txa²ha¹tu¹wi¹. Kwẽn¹ta² i²in¹ju³tai²na² ye³jen¹nãu³a² i²in¹ju³ta³nũ³su² nxe³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹.

17 Nxẽ¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te² nũ³ka³txi³su² sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹.

Nxa²ha¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ta³nxa² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²
 nū³ka³txi³su² ta³nxa² khāuh³lxa³ti³nxain¹kxai²nān²tu³ wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²nxa²ha¹tu¹wi¹.
 18 Jā¹nxe³sxā³ sa²si¹hā³nxa²ha¹tāu³a² a²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ā³ne³wxe³si¹hai¹nīn¹jau³nū³su² ī³yau¹ū³ai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka²nāu³a² a³li³yain¹si¹hain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a²
 yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³su² yū³ain¹tu¹wi¹. Nxi¹nha²kxai³ yxo²ī²sai¹nha²kxai³ a²ko³nxe³ju³ta²
 a²wēn³ta³te²la³ ī³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ sa²so¹ai¹nha²kxai³
 sa³wi³ha³lxi³su² te²lo³tai¹na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta²
 ā³wi¹hain¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

Pau²lah³lo²nu¹tai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

19 Nxe³na¹ju³kxai³lu² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³tai³tā² wān³txa² oh³xan¹jau³xai³tā²
 sa²yo²we¹ta¹hē³li¹. 20 Ta³mas²ko²thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² nxe³sxā³ ān³si³wxe³sā²na¹ka³tu³
 hā²wxān³txa³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a²ha³lo²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²
 nū³ka³txi³su² te²a²ha³lo²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³wih¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na²
 ī³hen³txai¹na¹hē³li¹. ī³hen³txai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ī³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe³jau³xai²na² ī³hen³txai¹na¹hē³li¹. 21 Jā¹nxa¹jut³su²
 nxe² ī³yau¹ū³ai¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹ha¹tāu³ai³tā²
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te² nū³ka³txa² ī²sain¹na²hē³li¹. ī²sain¹nū²la²
 i³sain¹sxā³ su²lhā³sain¹te³lhxā³ i³sain¹na²hē³li¹. 22 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² ā³non²ta³kxi²sa²hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³sa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 ka³ten³su² yxau²xai³la¹ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāin²te²su² ta³nxa² kāi²nxa³te²su²
 ta³nxa² ī³hen³txai¹na¹wi¹. E³kxai¹na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³te²na² wān³txain²txi³
 txa²wān³txa² ī³hen³txai¹na¹jau³xain²txi²na³li¹. 23 Nxe³jau³xa²sa¹: “Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² khāuh³lxa³txi³sān²nū²la² hā²wxān³txa³
 su²lhā³ain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³
 ī³sa²yxau³sā²nha²kxai³ a²wē³ta³te²lxi³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ta³nxa²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txi³nāu³sxu² ta³nxa² nxe³sxā³ ya³lu²ka³tu³ ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²te²nū³su² ya²la³tu³ yū³ain¹tu¹wi¹.” Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³na¹jut³su²
 te²yā¹nxe³jau³xa² ī³hen³txai¹na¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe²e³jau³xa² Fes²jah³la² ī³kaix¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lāi³. Wen¹nxān²na³li¹. Ha³teh³nxā³nxa² kāin² o²la³kxi¹nha²kxai³
 wen¹nxān²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Fes²jah³lāi³. Nxēn²nxa³wi¹. Wen¹nxa³wi¹. Wān³txi³khai³su² ī³ye³a¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– A³kri²pah³lāi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³si¹lxi¹.
 Nxe³ha²kxai³ ī³ya³lo³ti²sxā³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hāi³a² ī³ye³kxain¹jau³sxa³wi¹.
 A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. 27 Nxe³sxā³ A³kri²pah³lāi³. Sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa² yxo²ī²in¹ji¹wi¹? Yxo²ī²in¹ju³ta² ī²nxa²te²sa¹wi¹.
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lāi³. Wa³su³txi³ yxo²ī²nha¹si¹jau³nū³su² ī³yau¹ū³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Wa³su³txi³ ta³nxa² win¹ta²te²lxi³ ta³nxa² yxo²ī²in¹ju³ta² wxa²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 txai²yā¹nxe² yxo²ī²a¹kxa² yā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na²

ĩ³wã³txai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹ sa²hxi²tai³kxi²sain¹kxa² yã¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nũ²la² A³kri²pah³lo²nu¹tã² Fes²jah³lo²nu¹tã² Be³re³ni²sa³ka³lxu³nu¹tã² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹tã² nxe³sxã³ ĩ³sa²yxau³ain¹nũ²la² jũ¹nxa² a³li³sxã³ ã³waix³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 31 ã³waix³tain¹nũ²la² nũh¹e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² kō³nxe³thin¹ju³ta² yũ³yai¹nxãñ³tai¹. Ũ³tĩ¹kxi²ta³nxa² su²lhã³ta³nxa² nxe³ki³jau³su² kwa³na³ain¹ki³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Fes²jah³lã³. Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³jah¹la² hxi²ki³la² ĩ³hau³ko³tũh¹te³lhxã³ sa²si¹hã³si¹ha¹jau³su² e³kxin²nxa³ke³la³te²kxai³ sa²ta²la³kxi²sxã³ ã³wa²su¹tai¹nhĩ³na¹wi¹. Yxãñ¹ta¹ ã²la² ĩ³ye³kxi²sai¹nha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ sa²si¹hã³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27

Ro²ma²thĩ³na² so²ã³sxã³ ai³sxã³ ã³yã³ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹:

– ĩ³ta²lya²ko³xa² sa²si¹hã³ya³sain¹yah³lxi³wxi¹. Nxa¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² ũ³tĩ¹kxi²jah¹lo²nu¹tai²na² ã³sa²so¹ain¹nũ²la² Ju²lah³la² so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lan²tu³ sa²nũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Au³kus²jah³la² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxi²tũ³ka³txa²

ka³lxa¹txi³ sa²nũ¹ain¹nũñ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ txai²li² Lu²kah³lo²sa²ha²kxai³ Pau²lah³lai²li² ã³ya³lxi²yai¹na¹ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²ya³sain¹na²hẽ³la². 2 Jã¹nxe³ka³tu³ta¹ na³vi²o²tẽ³na² A³tra³mi²ti²o²thĩ³na² ai³ta³ka³lo³a² ã³wxã³ta³ka³lo³a² ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ A³ris³tar²kah³lai²li² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² Ma³se³to²na²ko³xan¹thĩ³na² yxau²xai³jah¹la² ã³si³tẽ³kxi²sain¹nũñ³sĩn¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³xa²

sxi²jen³txi³nãu³xai²li² ai³lha²thet³te³lhxã³ a³li³ya³sain¹na²hẽ³la². 3 Nxe³ya³sain¹nũ²la² a³lan²tãu³a² Si³tõ²thĩ³na² ã³ya¹tã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³tãu³a² Ju²lah³lo²nu¹ta² wi¹lhi¹nha²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lã³. Wxa²ya³li³nũ³ka³txa² ĩ²ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³ na³vi²o²tẽ³na² wxa²li³txa²sxã³ tĩ³sxĩ²txu¹li¹. Nxin¹kxai²nãn²tu³ yen³kxi³su² ta³nxa² yain³txi³su² ta³nxa² yũ²nx²nxa³kxai²nãn²tu³ sa²hau³kot³sxã³ ũ³hũ¹nxain¹tu¹wi¹. Nxa¹nha²kxai³ wxa²li³sxã³ ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². ĩ²ta³lun²yha¹sain¹nũ²la² na³vi²o²tẽ³na² ã³wa³la² ã³wih²xi²ya³sain¹na²hẽ³la². 4 ã³wa³la² ã³wih²xi²ya³sain¹nũ²la² hã²wxãñ³txa³ na³vi²o²tẽ³na² ã³nxai³ya³sain¹to³nha²hẽ³la². Nxe³ya³sain¹nũ²la² txaxen³nãu³a²

it³ta² ũñ³te²a² ne³khau²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Syi²pri²ko³xai²li² ĩ³ye³na² nxũ²kwai³ye³lan¹ta³ko³su² te²ju²hẽ³la². Nxe³ko³xai²na² nãu³wa³ti³na² ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it³ta² yũ²nxa³ju³ta² ĩ³ha¹txi²te³lha³ka². 5 Si³li²si²a²ko³xa² Pã³fi²li²a²ko³xa² nxe³sxã³ wha³to²hi²ya³sain¹na²hẽ³la². Wha³to²hi²ya³sain¹nũ²la² Mi²ra³thĩ³na²

Li²si³a³ko³xan¹thĩ³nai²li² ã³ya²sxã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². 6 Nxe³ya³sain¹tĩ³kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na² ka³lo³ã³xa² A³le³syãñ²tre²thĩ³nai²na² wxã³ka³lo³a² ĩ³ha¹txi²sĩ¹na¹hẽ³la². A²nxe³ta³ka³lo³ai²na² ã³ya²sxã³wi¹si¹sain¹sĩn¹jau³su² kwa³na³sain¹sĩ¹nha²kxai³

ã³ya²sxã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³lo³ai²li² ĩ³ta²lya²ko³xa² ã³nxai³te³lhxã³ ka³lo³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ton³tãu³a² win¹ta²te²lxi³ ã³nxai³ya³sai¹nha²kxai³ Kni²to²thĩ³na² yau³son³tãu³a² it³ta² sa²ne³it³tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³nxai³sĩ¹nxa³ha²kxai³la¹ hã¹sxã³ Kre²ta²ko³xa² ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² ã³ki³hain³kxi² ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it³ta² ã³wxe³tãu³a² ĩ³ha¹txi²te³lha³ka². Ai³ya³sain¹nũ²la² Sal³mo²na²ko³xa²

wha²to²hi²ya³sain¹nũ²la² 8 Kre²ta²ko³xa² hxi²ka³u³ka³un³ti³ ai³lha²sĩn¹kxan²ti³nũ¹

ã³ki³wa³ti³kxi² ai³ya³sain¹nũ²la² La³se²a²thi³na² yau³son³ya³sain¹na²hẽ³la².
Yau³son³ya³sain¹nũ²la² Bõns³ Por²to²thi³na² ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la².

9 Nxe³tãu³a² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxã³ yxau³ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³ya³sain¹nũ²la²
Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² yain³txa² yain³ju³ta² ã³na¹ain¹je³na² yai³nai¹nxa³ju³ta² yũ³hĩn¹su²
yũ³te²ju²hẽ³la². A²nxe³hĩ¹na² ã³wa²to¹kxai²nãn²tu³ ti³ha³lun³je³na² ã³si³wxẽ³ha²kxai³
na³vi²o²tẽ³na² ai³ju³ta² wi¹te²sxa³yu²hẽ³la². A²nxe³ju³tai²li² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
ĩ³ye³sĩn¹na²hẽ³la².

10 Ĩ³ye³sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hĩ¹na² ha³lo²a² wi¹ju³ta² wa³to²hi²nẽ³na³li¹. Nxe³ha²kxai³
ti³ha³lun³nẽ³na³li¹. Na³vi²o²tẽ³na² sa²tã³kho³kxi²nẽ³li² yen³kxa² ã³kho³ta³lxi³kxi²nẽ³li²
a²nũ²ki³na¹xain²ti³ ĩ³lon³ti³nẽ³li² nxe³nẽ³lha³tai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

11-12 Nxe³nxa²ha¹te¹ na³vi²o²tẽ³na² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ti¹ai²li² na³vi²o²tẽ³na² ã³ki³ju³ta² wi¹lxa³wi¹. Ti³ha³lun³kxai²nãn²tu³
ka²lo¹ai²li² it3sa²tã³kho³kxa²yan³txi³su² nxa¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Fe³ni²se²thi³na²
Kre²ta²ko³xan¹thi³nai²li² ã²la² wi¹lhĩ³nx2na³li¹. It3ta² ti³ha³luh³xa² hai³txi³
yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³thi³na² ai³sxã³ yxau³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³sĩn¹na²hẽ³la².
A²sa³wi³ha³lxa² te²yã¹nxe² e³ain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ so³ta²to² hxi²kan¹te²na²
hi²sen³kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lxa²na²
wãn³txa² ain³kxi² nxe³sĩn¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Pau²lah³lai²na² wãn³txa²
sa²yxo²ã³ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

Ĩ³ye³na² kãin² sa²xit3jau³su²

13 Nxe³nũ²la² a³lan²tãu³a² it3ta² win¹ta²te²lxi³ sa²xit3sa²kxai³:

— Ha³lo²ai²li² wi¹lxa²na³li¹. Ain¹jau³su² na³vi²o²tẽ³nai²na² kwa³thi³la³ka³txa²
ĩ¹nha²sxã³ sxa³ka³txa² sa²sai¹xi²nũ²la² a³li³ya³sain¹na²hẽ³la². Ĩ³ye³na²
ne³kwĩx3tẽ³tĩh³na² ai³ya³sain¹na²hẽ³la². 14 Nxe³yãn¹ta¹ it3ta² ũ³khaix1te²a²
sa²ta³lo³xit3sa²kxai³ yu³tã³lxi³ kwa² ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². 15 A²nxe³tãu³a¹
ã³nhi²kat1sa²sĩ¹nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³ ã³ne³ko³ta³wxẽ³ya³sain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³ya³sain¹nũ²la²
Kau²ta³ko³xa² ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² yau³son³ya³sain¹tãu³a² ã³ki³hain³kxi²
ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it3ta² ã³wxẽ³lhu²ju³ta² ĩ³ha¹txi²te³lha³ka². Nxe³nũ²la² it3ta² jũ¹nxe²
ã³wxẽ³lhu²tãu³a² ã³yit1tũ²la² na³vi²o²tẽ³na² ka³no¹a²ka³lo³khai³xa² sa²hau³ko³te³lhxã³
sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹na²hẽ³la². 17 Sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ kwa³thi³lĩh³na²
tẽ³nũ²la² na³vi²o²tẽ³khai³xa²kxai³lu² sa²ha³la³tai³kxain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe² ta³lu²nain¹nũ²la²
ĩ³ye³kxi²nyhain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— ã³ne³ko³ta³wxẽ³xi²sxã³ ai³ki³kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹ Li²bi³a³ko³xai²li²
yau³son³ki³kxai²nãn²tu³ ka³wã³lxẽ³na² ka³yã³la³nũ³xa² khãu³khãun³na³li¹. Tãu³a²
kãin² yũ³te²ju²hẽ³li¹. ã³nxũt1sxã³ na³vi²o²tẽ³na² ã³kho³kxi²nẽ³lha³tai¹. Nxe³ain¹jau³su²
wã²la² kãin²khaix1ka³lo³a² na³vi²o²tẽ³na² kũt1so¹xai³lain¹ka³lo³ai²li² sa²so¹sxã³
ũ³yhe³wih¹so¹ain¹nũ²la² kwa²ã³nxai³sĩ¹na¹hẽ³la², it3ta² ũ³nha²kxai³la². 18 Nxa²ha¹te¹:

— Ha²ya³kxã¹nxe³sxã³ ha³ya³kxa² sa²xit3sxã³ ã³te²ji¹xã¹. Ain¹ta¹
hai³txi³ yain¹nxa³ha²kxai³ yen³kxa² wi¹so²xai³lain¹kxa² ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹
ã³si³wxẽ³ain¹sĩn¹na²hẽ³la². 19 A³lan²ni²nũn³tãu³a² na³vi²o²tẽ³na² yen³kxa² hau³ko³kxa²
a²hxi²ka² hxi²tẽ³nha²sxã³ ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

20 Nxe³yãn¹ta¹ it3ti³la² ha³ya²ti³nha²txi³he¹nx2nxa³ha²kxai³ u³je³na²ka² hi³ka²ta²
nxe³sxã³ kxãn³su² ĩ²ti³hex1sĩ¹nxa³ha²kxai³ ai³la² ĩ³ya³lo³ti²nxa³ti³lon³sa²sĩ¹nhẽ¹li¹.
Nxain¹sĩn¹na²hẽ³la².

21 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxã³ yain³sxã³ ã³nhai¹nxa³ha²kxai³
he³ja²lun¹txain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³la² hi²sen³kxai³lu² ĩ³sa²yxau³sxã³
ĩ³ye³kxi²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kre²ta²ko³xa² yxau³ki³sī¹nai³tā² txa²wān³txai³tā² sa²yo²wet¹sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³ ju¹tai²li² ĩ²yah³lxi³hī³nx²nxa³lxi¹. 22 Nxe³yān¹ta¹ hī¹na²kxai³ ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹li¹. Hai³txi³ ya³lu²nē³lxa³lho³li¹. Na³vi²o²tē³na² so¹lxi³ tī¹kxi²nē³tu¹wi¹. 23 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit³sa¹wi¹. Sa²yo²we¹tai¹na¹wi¹. Ka³nxah³tai³tā² oh³xan¹jah¹la² wxā³sxā³ ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³li¹. 24 Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Pau²lah³lāi³. Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. Ai³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³ti³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. In³txa² ka³na³ka³na³te² he³la³ku³ ya³lu²nxa³lho³li¹. Kxā³nāu³a² Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no² si³yxau³kax³su² ha²kxai³ nxe³te²na² sxi²ha² ā³wi¹hin¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. 25 Ne³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²a¹wi¹. Wān³txin³txi² e³kxi²sain¹jau³xin³txi² wain³txi³ sa²hau³ko³tū¹nhē³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³ya³lo³ti¹jah³lxi³hē¹li¹. Ya³lu²nē³lxa³lho³li¹. 26 Hāi¹sxā³ ha³lo²ai²na² ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² it³sa²tā³nē³tu¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sīn¹na²hē³li¹. 27 Nxe³nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²nū²la² ye² 14 nxe² ka³nxah³ti³lon³nū²la² ĩ³ye³na² A³tri³a²ti³ka²ye³na² it³sa²tā³sa²sīn¹ti³kxai³lu² ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a²:

— Ha³lo²a² yau³son³ki³ta²nū²nhai¹. Ain¹jau³su² 28 A³lo³xīh³na² a³lu²tīh³na² tē³sxā³ kwa³thi³la³ki³a² ũ³ki³kūh¹tū²la² ĩ³ye³na² u¹ju³ta² ũ³hau³ko³te³lhxā³ ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ 36 me²tros³ ā³nhau³ko³jain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³nū²la² 27 me²tros² ā³nhau³ko³jain¹sīn¹na²hē³li¹. 29 Nxai¹nha²kxai³ tah³lxa³kxai²li² it³sa²tā³sxā³ ā³kho³kxa²yan³txi³su² na³vi²o²tē³na² ā³yit¹si¹hain¹jau³su² kwa³thi³la³ka³txa² kax³tha¹li¹ kax³tha¹li¹ tē³ain¹nū²la² a³lo³xīh³na² au³lha³kāin²tīh³na² ũ³si³kūh²ta³lxain¹nū²la² na³vi²o²tē³na² a²ki³ki³nāu³a² u¹txi³ ā³na¹ain¹na²hē³li¹. Nxe³nū²la² a³lan²ni²si¹hain¹jau³su² wah³nxe² yxaun³tain¹na²hē³li¹. 30 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xa² na³vi²o²tē³na² hau³ko³tū³ka³txa² hāi³a² ih³xi²ti³te³nain¹na²hē³li¹. Ai¹nha²kxai³ kwa³thi³la³ka³txa² na³vi²o²tē³na² a²ne³ka³nāu³a² ā³na¹ki³lxo³xain¹sxā³ ka³no¹a²ka³lo³a² win¹ta²te²lxi³ ĩ³ye³nai²li² sa²nu³ain¹na²hē³li¹. 31 Yain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² so³ta²to² hxi²kan¹jah¹la² a²so³ta²to² nū³ka³txa² ain¹sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Na³vi²o²tē³na² hau³ko³tū³ka³txai²li² ih³xain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ka³ten³su² a³li³xi²ki³sxa³lho³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sīn¹na²hē³li¹.

32 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² so³ta²to² nū³ka³txa² ka²no¹a²ka³lo³a² ũ³si³kūh¹je²yhain¹ka³lo³a² tē³sxā³ ũ³whi²lho¹sxā³ ā³na¹ain¹sīn¹na²hē³li¹.

33 Nxa²ha¹te¹ ĩ³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² āh¹ ĩ³ye³kxi²sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ kho³ka³lon³kxi² ai³ki³tā²hē³li¹. A³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³ ye² 14 nxe² a³lan²tāu³a² hai³txi³ ĩ³yain³yah³lxa³nhē³li¹. Hāi¹sxā³ wah³nxa² yxau²ho³hah³lxi¹nhē³li¹. 34 Yah³lxi¹nha²kxai³ hī¹na² yain³jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³sī³nū³ta³ī¹nx²ti³tai²li¹. Hai³txi³ ā³nīn¹to³txa²lxi³xa³lho³li¹. Wxa²ne³kī³sa² ka³na³ka³na³te² he³la³ku³ ā³ni²lā³kxi¹nx³ti³xa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³yain³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sīn¹na²hē³li¹.

35 ĩ³ye³ta³lun²nū²la² yain³tū³xa² hxi²tē³nha²sān²nū²la² āh¹ ĩ³ye³sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nāi³. Yain³txa² ũ³san¹tū³xa² wi¹lxo³kxi²san¹nhai¹. Nxe²e³nū²la² tū¹xai²li² wxa²nāu²lxi³sxā³ ĩ³yain³sīn¹na²hē³li¹. 36-37 Nxe³nxa²ha¹te¹ yain³yain¹ju³ta² ĩ²kxain¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ya³lo³tain¹nū²la² in³txi³nāu³xai²na² 276 tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ yain³ya³sain¹na²hē³li¹. 38 Yain¹sxā³ ũ³kxi²ya³sain¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ tri²ka²ki³a² wi¹so²xai³la³sain¹ki³a² tē³sxā³ ĩ³ye³na² wxa²nū³ū¹xain¹na²hē³li¹, na³vi²o²tē³na² ā³sa³te¹ti³sxā³ ā³ne³ka³tu¹ka²yan³txi³sa².

Ūyau³xai²li² sa²sai²hxa³tain¹jau³su²

39 Nxa²ha¹te¹ a³lan²ni²ha²kxai³ ha³lo²a² u²ten³sa²tā³sxā³ ĩ²ain¹kxan²ti³nu¹ ha³lo²a² ĩ³lxi³la³ ko³nxai¹nxa³hē³li¹. Nxai¹nxa³ha²kxai³ ĩ³ye³na² ne³kun²tīh³na¹ tah³lxa³kxa² yū²nxa³tīh³na¹ ĩ²ai¹nha²kxai³:

— Ju¹xa¹ ũ³nhe³ha³lo²sa²tã³ya³sah¹lxi³wxi¹. Nxain¹sîn¹na²hê³la². 40 Kwa³thi³la³ka³txai²li² sa²ni²lã³nũ²la² hi³sa³ka³txai²li² na³vi²o²tê³na² ĩ³hau³ko³ta³ka³txai²na² sa²ta²la³kxi²ka³tu³ hã²wxã³txa³wã²la²ka³lo³a²kãin²ka³lo³a²ũ³kũ²txi²ha²kxai³ it3ta² it3sa²ha³lo²sa²sai¹sa²sĩ¹nha²kxai³ a³li³ya³sain¹sîn¹na²hê³la². 41 Nxe³ya³sain¹tãu³a² na³vi²o²tê³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³ye³nãu³ai²li² ka³yã³la² au³txi³sxa²nxa³ha²kxai³ it3sa²ta³sa²sĩ¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³nxai³ya³sai¹nxa³ha²kxai³ it3ta² ũ³nha²kxai³ na³vi²o²tê³na² a²ki³ki³nãu³a² ã³yo²ãu²so¹sxã³ ã³kho³thxa³kxi²sa²sîn¹na²hê³la².

42 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²:

— Tĩ¹kxain¹tũ³ka³txai²nã²sun²tã¹a³sah¹lxi³wxi¹. Wxa²ho²hi² aun³tih¹saun³kxa²ya³n³txi³su². Nxa¹nhai¹. Nxe³nyhain¹na²hê³la². 43 Nxe³ain¹ta¹ a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta² ã³non²ta³kxi²si¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi²sîn¹te³nah¹lxi¹:

— Sun²tã¹yxah³lxi³txa³hê¹li¹. Nxe³sîn¹na²hê³la². Nxe³sxã³ĩ³ye³kxi²xi²sîn¹ti³ã³n¹jau³kxai³la¹.

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hxi²kan¹txi³ wxa²ho²tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² wxa²ho²hi² nxa²lxi³jah¹lxi³hê¹li¹. 44 Hã²wxã³txa³ hxi²ka¹nxa³tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²nã²tu³ hi³sa³ka³txa² sa²so¹sxã³ ã³tê³sxã³ ã³nho²jah¹lxi³hê¹li¹. Nxe³nyhai¹nha²kxai³ in³txi³ nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ã³nho²xi² ai³sxã³ wxa²li³ya³sain¹na²hê³la².

28

Mal²ta²ko³xa² ai³ain¹jau³su²

1 Wxa²li³hxa³ya³sain¹nũ²la² ha³lo²a² ĩ³lxa² ĩ³ya¹ũ³sain¹sîn¹te³nah¹lxi¹:

— Mal²ta²ko³su¹. Nxe³sain¹sîn¹na²hê³la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxa²li³ya³sain¹nũ²la² ko¹xai²nã¹tũ³ka³txa² ne³kxauh²sxã³ ã³nũ²kxi²sain¹sîn¹na²hê³la². Wẽ³ha²ya³xa² a³li³txa³sa²sĩ¹nha²kxai³ ha³nxe²a² yax3sxã³ wã³nẽ³n³kxi²sĩ¹na¹hê³la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ha³nxe²a² so¹nũ²la² ã³na¹sxã³ ã³nhi³na²hê³la². Txih³xa² ha³nxe¹lxi³te²a² ha³nxe²a² ĩ³sxã³ wã²nha²kxai³ ĩ³ha²li¹nũ²la² Pau²lah³la² hxi²ka² hxi²kxi³sîn¹na²hê³la². 4 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yxau²xai³tũ³ka³txa² ĩ²ain¹ka³tu³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² te²nu³tã³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³ye³na² ĩ³lo³nxi²ya³lu²yã¹n2nxa³hê³li¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³ txih³xa² ĩ³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na² wan¹sxã³ ã³ya³hi²sxã³ ya²lu¹tu¹wi¹. Nxain¹na²hê³la².

5 Nxe³ain¹ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² ĩ³hxi²wa³tã³nha²sxã³ txih³xa² ĩ³yi²lã³sîn¹na²hê³la². 6 Nxe³ha²kxai³ ã³yah³sxã³ ya³lu²ju³ta² ĩ²te³lhxã³ wah³nxa³kxain¹sîn¹na²hê³la². Yxã¹ta¹ wi¹lain³nha²sîn¹na²hê³la². Hai³txi³ ya³lu²sĩ¹nxa³hê³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³wa²li²sxã³ e³lain¹sîn¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³nu²su² te²nu³tã³li¹. Nxain¹sîn¹na²hê³la². Yxã¹ta¹ wi¹la³la³kxi²sxã³ e³lai¹nxa³hê³la².

7 Nxain¹nxa²ha¹te¹ Pu²bli³o³jah³la² ha³lo²a² wa³kxẽ³yah³lo²su² hxai²na²hê³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²ta² u²lxa³ha²kxai³ wxã³sxã³ ã³wih¹yain¹si¹nha¹jau³su² ĩ³ye³kxi²sain¹sîn¹na²hê³la². Nxe³ha²kxai³ ã³wi¹nhã¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²sĩ¹na¹hê³la².

8 Nxe² yxau³nha¹tĩ³kxai³lu² Pu²bli³o³jah³lai²na² wĩ³na² kãin² ĩ³ton³na²hê³la². Kãin² si³yuh²hi²ha²kxai³ kãin² ĩ³hĩ¹la³kxi²nha²to³ha²kxai³ nxe³sîn¹na²hê³la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ã³tĩ³sxã³ ĩ²sîn¹na²hê³la². ĩ²te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sã²nũ²la² wxa²wxai³kxi²na²hê³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² we²txi²sîn¹na²hê³la².

9 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ĩ³ton³te²na² ĩ²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ wxã³yain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hxi²ki³kxai³lu² wxa²we²tain¹sîn¹na²hê³la². 10-11 Nxe³ain¹jut3su² ĩ³ka³li³hai¹nha²ha²kxai³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³ ũ³hũ¹sain¹sîn¹na²hê³la².

Ro²ma²thĩ³na² ai³ain¹tãu³su² jau³su²

Nxa²ha¹te¹ i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³tĩ¹nũ²la² ti³ha³la² ne³ki³so³nha²kxai³ na³vi²o²tê³na² A³le³syã²tre²thĩ³na² wxã³ka³lo³a² ti³ha³la² yxau³sxã³ka³lo³a² a³li³te³lhxã³

nxe³sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ka³lo³a² Ti³o³sku²ru²ka³lo³su¹. Ai¹nhxai²na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³a³li³xi²ya³sain¹ti³wa³kxa² ya³li³sain¹sĩn¹tũ³ka³txa² a²yen³kxa² tẽ³sxã³ ã³nxai³nha¹kxi³nũ³a²ũ¹la³kxi²sain¹sĩn¹kxe³su² ã³hũ¹sain¹sĩn¹na²hẽ³la². 12 Nxe³ya³sain¹ka³tu³ a³li³xi²sxã³ai³nhãn¹nũ²la² Si²ra³ku²sa²thĩ³na² ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la². ã³ya²sxã³ã³wi¹ha³sain¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³a³lan²nhãn¹nũ²la² a³li³xi²ya³sain¹na²hẽ³la². 13 A³li³xi²ya³sain¹nũ²la² Re²ji³o³thĩ³na² ã³ya²sxã³ ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²a³lan²tãu³a² txa²si³yo³na² it3ta² wxã³ha²kxai³ a³li³xi²ka³tu³ ye³ha¹li¹ ai³la³la²ni²tãu³a²Po³su³o²li²thĩ³na² ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la². 14-15 Nxe³ya³sain¹tãu³a²a²nũ²a² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²a² i³ha¹ja³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³i³ye³kxi²sain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²sxi²ha² ã³wih¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹yxau²a³lan²ni¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sain¹sĩ¹nha²kxai³ ã³wih¹sxã³ yxau³sĩ¹na¹hẽ³la². Yxau³a³lan²ya³sain¹tĩ³kxai³lu² nũ¹ka³na¹ Ro²ma²thĩ³na² yxau³son³sĩ¹na¹jau³su²ha³ta³nxe³yain¹sĩ¹na¹nũ²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ a³li³ain¹nũ²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thĩ³na² Tres²Vẽn²tas²thĩ³na² nxe³sxã³ wahx3sain¹sĩn¹nũ²hẽ³la². Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² Po³su³o²li²thĩ³na²a³li³xi²nha¹nũ²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thĩ³na² Tres² Vẽn²tas²thĩ³na² sxã³ ã³wih¹sxã³i³ha¹txi²sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³jut3su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha²i³ya³lo³ti²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lxo³kxi²si¹jau³su² i³ye³kxi²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ya³sain¹nũ²la²ã³sa²so¹sain¹sĩn¹sxã³ ã³wa²li²sxã³ Ro²ma²thĩ³na² ã³ya²sxã³ ã³wi²xi²a³sain¹sĩn¹na²hẽ³la².

Ro²ma²thĩ³na²yxau²xai³jau³su²

16 ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹nũ²la² Ju²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ũ³tĩ¹kxi²nxa³hẽ³la². Hãi¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxa²sxi²khai³xa² yxau³sẽ¹li¹. Ū3tĩ¹kxi²nxa²hxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³sai²na²so³ta²to² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² yxau³ya³nx2tu¹wi¹. Nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

17 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxã³ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a²hxi²kan¹ta²nãu³xa² i³kaix1so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wxã³sxã³ ã³nũ²kxain¹nũ²la²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã³tã³sah¹lxi¹lxi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kxã³nxai³tã² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³na²hĩ¹nai³tã² ã³tĩ¹kxi²sain¹na²hẽ³li¹. Txa²si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³nxa³ha²kxai³ txa²wã¹nũ³ka³txa²ko³to²la³kxain¹nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³kxan²ti³ ã³tĩ¹kxi²sain¹nũ²la² Ro³ma²no² nũ³ka³txa²sa²nũh¹sa²nyhain¹na²hẽ³li¹. 18 Nxe³sa²nyhai¹nha²kxai³ kãin² i³wã³wã³txi³sain¹sãn²ka³tu³hã²wxã³txa³ i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Kõ³to²la³kxin¹ju³ta² i²nxa²sĩn¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ã³wa²sut1sĩ¹nĩn¹ju³ta² wain³sĩn¹na³li¹.” 19 Nxe³sain¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na²ã³nhai¹tũ³te² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Kwa²xah³lxi¹lxi¹. Su²lhã³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Nxain¹na²hẽ³li¹. Nxai¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² i³hau³ko³tũh¹sain¹ju³ta² i³kaix1ta²lxan¹ta²wi¹. Yxãn¹ta¹ Se²sa³jah¹la² i²a¹kxai²nãn²tu³ txa²nũ³ka³txa² ko³nxe³te²lo³tai¹na¹ju³ta³nũ³a²yũ²nxa³lho³li¹. 20 Nxa¹jut3su² i³ye³kxi²si¹nx2ta¹jau³su² i³kaix1txa²lxa¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yã¹nxe² I³sa³e² nũ³ka³txa²yxo²i²yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹. Jã¹nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kwa³thi³lĩh³na² tĩh³nai²li²sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²nãu³xu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Jau¹xai²na² hai³txi³ ain³kxi²nha²sĩ¹nxa³hẽ³li¹. Ha³teh³nxã³nxa² wxã²nxa³hẽ³li¹. Txa²wã³tã³nãu³xa² ko³nxe³te²lo³nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²sĩ¹nxa³hẽ³li¹. 22 Nxe³yãn¹ta¹tũ¹ka³txai²na² wxã²yã¹nxa² yxo²i²ain¹te²nãu³a² ko³nxe³te²lo³tai¹nhxai²na²hẽ³li¹, ti¹ai²nãn¹tũ³ka³txa²su¹. A²nxe³ju³tai²li² i³yau¹ũ³sa²nhĩn¹jau³su² ten³sa²sĩn¹nhai¹.

23 Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta² ā³wa³li²sī¹na¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na¹ ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³wa³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta²nxe³jau³xa² ī³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ e³sū²ni²ta¹hxai²hē¹la².

Ī³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³li¹. Nxe³jah¹lai²li² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² ī³yau¹ū³nē³lha²kxai³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² wān³txa² ī³yau¹ū³nē³lha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wā³kxi³kxai³ yxo²ī²ai¹nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ yxo²ī²ai¹nxa³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxai¹nha²kxai³ hā²wxān³txa³ a³li³ain¹tāu³a² ī³ye³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. 26-27 Ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

“Wxa²nū³ka³txa² ko³nxe³thi¹nain¹na³li¹. Txa²wān³txa² te³nai¹nxa³wi¹. Yxo²ī²sai¹nxa³wi¹. Nxai¹nha²kxai³ a²yen³na² whāi²na¹ wxa²ye³tī¹i² a²ne³nxē³na² whāi²na¹ wxa²ne³tī¹i² nxe³kxa²ya¹nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²

ka²nha²kxai² ā³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ nxai¹nxa³ke³la³te²kxai³

a²yen³na² ā³ye³wxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³nxē³na² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxā³

a²ē¹nāu³ai²na² txa²wān³txa² ā³ne³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ yxo²ī²sai¹nhī³nx2na³li¹.

Nxe³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tai¹nhī³na¹wi¹. Yxān¹ta¹ te³nai¹nxa³wi¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wān³txai²li² ā³ne³wxe³ai¹nxa³wi¹. Jā¹nxai¹nha²kxai³

wxa²nū³ka³txa² ai³sxā³ ī³hen³txai¹nhē³li¹. Ī³hen³txai¹nīn¹te³nah¹lxī¹: ‘Hī¹na²

wān³txa² ain³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹. Te²ya¹nxe³sxā³

ī²ah³lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ye³wxe³ah³lxan³tho³li¹. ”

Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² nxe² ī³hen³txi³ta¹hxai²hē¹li¹.

28 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³nx2ti³jau³xai²na² ten³yah²lxan³ti²tu³wi¹. Yah²lxa³nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txa²

ī³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³tū³ka³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²li²

wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹jah³lxī³hē¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²

nxe³ta¹hxai²hē¹la². 29 Nxe²e³ta³lun²yain¹nxa²ha¹te¹ Ju¹te²a²nāu³xu¹ta²na² kāin²

ī³ye³ye³li³sxā³ a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ye³ha¹li¹ kwē³kon³tī³kxai³lu² a²sxi²khai³xa² yxau³sxā³ wa³kon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a² a²nū²a² ha³la³ka³lxa³lon³kxain¹sxā³ wxā³kxai²nān²tu³

wi¹lhin¹sxā³ ā³wih¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 Ā³wih¹kxain¹kxai²nān²tu³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na²

sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su²

nxe³jau³xa² ī³hen³txi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³ha²kxai³ Je³su²

Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² tī³hi¹jau³xa² ī³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³jau³xa² hāi¹nxa¹si¹jau³su² ī³ye³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² e³lai²na¹

ī³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

Romanos

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹lhxã³, wxã²na² Ro²ma²thĩ³na² yxau³yah³lxin¹tũ³ka³txi³ĩ³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit3sa¹ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²wa³ka³li³lot3sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su²na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ĩ³hait1so¹sa²kxe³su²na¹ha²kxai³:

– Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na², Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa²ĩ³ye³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sih¹nx2ta¹jau³su²ĩ³hait1so¹nx2ta¹i¹. Nxe³sa²kxah³lo²su²na¹ha²kxai³, na¹wa².

2 A²nxe³te² wãn³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³xa² wi¹jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² kxã³nãu³u¹ta²na² ĩ³ye³ka³tu³ wã²nxũ¹h¹ sa²yo²we¹nha²sxã³sa²yo²ã³nha²nxa³sxã³ ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³jau³xai²na² sa²kxai³lu², a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lo²nãu³xu¹ta²sa²kxai³lu² ain³kxi²so¹sxã³ ha³teh³nxã³nxãu³a¹ ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³to³ta¹hxai²hẽ¹la². 3-4 Nxe³nẽ³jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha², Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²ĩ³lxa²Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, txa²wã¹ha³lo²ai²na² ã³wxã³nũ¹nhẽ³lhxã³, a²nũ²su² wen¹sxã³ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²sa³wi³sa²wen¹sxã³ a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² hi²sen³su², nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³:

– Je³su²jah³la² a²ya³la³tu³ Txa²tah²khaix1ai²la¹i¹. Na¹ha²kxai³, ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²si¹ha¹i¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² ya³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³su², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²ki³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ wxa²ye³ka¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wxa²hait1so¹sa²te³lhxã³ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, A²si³yxau³tãu³a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²so¹sxã³ wxa²hait1so¹sa²te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxet3sã¹lxi¹. Wxã²na² Pau²lah³lo²ĩ³nxai²na² wxa²hait1so¹khai¹nxe³nxa²ha¹kxe³nũ³ka³txi³si¹lxi¹. Nxe³nxa²ha¹ka³tu³, a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²nũ³ka³txi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ĩ³ye³sxã³, yxo²ĩ²sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi², sa²yo²wet1sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su²ĩ³ye³kxi², tĩh³na² wi¹tĩh³na² ã³nxai³ain¹si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi², nxe³txai¹nhẽ³li¹. Ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³, ã³yã³nhai¹tain¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² a³lxi²khai¹nxe³sa²kxe³su² sain¹na²hẽ³la². 6 Te²yã¹nxe³sxã³, wxã²na² sa²kxai³lu² Ro²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³wxe³nũ¹yhah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ĩ³kaix1so¹nxã²lxi³kxe³nũ³ka³txi³yah³lxi³nũ³ni¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² a²wẽ³ha³lxi³syah¹lxi³nũ³ni¹lxa².

7 Yah³lxin¹jut3su², txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã²na² Ro²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a³lxi¹nx2ti³sxã³ wxa²hait1so¹nx2ti³na³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na²:

– Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² Txa²nũ³ka³txi³lo³txa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wã¹wĩ³nu²su² na³la². A²nxe³te²a² A²ki³lha³lxa² a²ĩ³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lxa²na³la². Ha¹lin¹ya³te²nãu³xai²na² kãin² thãĩ³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹jau³nũ³su²te³ni², wxa²nxũ²kwãĩ³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²lxi³si¹jau³nũ³su²te³ni², nxe³ti³ten³nxa²lxa¹nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

8 Nxe³nx2ta¹ka³tu³, nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹wi¹nxe²sa²yo²we¹jah³lx³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ju³ta² a²ha³tã³nxa², a²nũ²a²yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹na³la². Ju¹ta² ka³lih³khaix¹sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³, Je³su²Kris²tu³jah¹la² i³ye³kxi²to³ha¹wa².

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Nxe³to³ha¹wa². 9 Na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³ kã³jah¹lo²sa¹wa². Na¹ha²kxai³, wãn³txa² wi¹jau³xa² e³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² a²i³lxa² Je³su²jah³la² a²yxau²xai³la³nhẽ³ju³ta² e³jah¹lo²sa¹wa². Na¹ha²kxai³, txai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³, sa²hau³ko³txa²lx³si¹ha¹jau³nũ³su² yo²ha³tin³ti³ i³ye³kxi²to³ha¹wa². Nxe³na¹ju³ta², wãn³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²sa²na³la². Nxe³ha²kxai³, txa²wãn³txai²na² i³yo²nũ¹nũ³sa²jah¹la²nũ³a² yũ²na³la². 10 Na¹ha²kxai³, Sũ³na² i³ye³kxi¹na¹kxai²nãn²tu³:

— Ro²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ã³nxai³si²ti³ten³khaix¹sa³nha²wi¹. Ha³lo²a² hxi²kat1sẽ¹li¹. “Wi¹na³na¹.” Sũ³na² i³nxai²na² nãn¹kxai²nãn²tu³ti¹. Nxe³to³hxai²na¹hẽ³la².

11 ã³nxai³si²nx2ta¹ju³ta³nũ³a², ten³khaix¹sa²to³nha²wa². Na¹kxai²nãn²tu³, i²nx2ta¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² Yãu³ka³jah¹la² ha³lo²a² wi¹ju³ta² i³yau¹ũ³sain¹kxe³su²ju³ta² wã²nhũ¹nx2ta¹ka³tu³ i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². I³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³txai²la². Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, hxi²ka¹ka¹nhe²la² wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ e³kxi²nha²sxã³yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wa². 12 Nxe³ha²kxai³, ã³nhxi²nũ¹yhu¹kĩ³tu¹wa². Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, wxãin²txi³ Sũ³na² sa²yo²we¹ta¹ju³ta² i²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²ẽ¹nãu³a¹ i³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³, txain²txi³ Sũ³na² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³ta² i²nx2ta¹kxai²nãn²tu³, txa²ẽ¹nãu³a¹ i³nxũ²kwai³lxũ¹sa³tu¹wa². Nxe³sxã³, ã³nhxi²nũ¹yhu¹kĩ³tu¹wa².

13 Txa²wã³tã³nãu³xã³. Txa²wãn³txai²na² wi¹ko³nha¹jah³lx³hẽ¹la². Txai²na² ye³ka³lxa¹txi³txa²ẽ¹nãu³a¹ e³kxi²nha²to³ha¹te³nah¹lx¹:

— Ro²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ã³nxai³si²a¹tũ¹xã¹. Nxe³to³ha¹hẽ¹la². Na¹kxan²ti³, ha³lo²a² i²li³ju³ta² ã³nhxi²kat1sa²hxai²nxa³hẽ¹la². Jãx¹sa³nha²wa². Sa³ha²kxai³, nxe³nx2ti³toh³nxa³hẽ¹la². Na¹ha²kxai³, ha³teh³nxã³nxai²na² so¹lx³ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Yxãn¹ta¹, yxan¹nãu³a¹ wxã³si²nx2ta¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² ã³ne³wxe³nũ¹sih¹nx2ta¹jau³su²yo²nũ¹nũ¹nx2ta¹tu¹wa². A²nũ²a² nũ³ka³txi³ ã³xa² yo²nũ¹nũ¹hai¹na¹kaix³ jã¹nxe²ya³nx2ti³ti³ten³sa³nha²wa². 14 Je³su²jah³la² wxa²hait1so¹sa²sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa²a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hxat3nx2ti³si¹ha¹jau³nũ³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la². Na¹ka³tu³, i³sa²si¹hã³sa²jau³xai²na² sa²yo²we¹ta³lu²na¹ju³ta³nũ³a² wain³hĩ³nx2na³la². Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² Kre²ku²yau³xa² i³ye³ain¹tũ³ka³txain²txi³ Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hai¹na¹ha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² Kre²ku²yau³xa² i³ye³ai¹nxa³tũ³ka³txain²txi³ jã¹nxe², a²nũ²a² ha³teh³nxã³nxai²na² ã³ne³wxe³khaix1tũ³ka³txain²txi³ jã¹nxe², a²nũ²a² ã³ne³wxe²nxa³tũ³ka³txain²txi³ jã¹nxe², nxe²xai³na¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². 15 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxa²nũ³ka³txai²na² Ro²ma²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nhũ³nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³khaix¹sa³nha²wa².

Sũ³na² wãn³txa² wã³nxĩ¹jau³su²

16 Txai²na¹xai²na² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yo²kãin²ti²la²nha²sxã³ e³kxi²na¹wa². Hai³txi³ãu²li²ti³hex1na¹jau³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, na¹wa². Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² i²li³te²a²yo²ha³kxa¹:

— Sũ³na² wãn³txa² yo²i²a¹xã¹. Nxe³te²su² kxai²nãn²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³wa²sut1sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³te²su²hĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũ³khai¹nxe³ha²kxai³ a²wãn³txa² wi¹jau³xa²wxi²kan¹jau³su² na³la². Nxe³ha²kxai³, nũ³kxũ³txi³, ã³wxe³nũ¹te²su² te²a² yo²ha³kxa¹sa²wa²su¹tai¹nhĩ³nx2na³la². ã³wxe³nũ¹hain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Ju³te²a² ye²tũ³ka³txa²

Sũ³na² nũ³kxũn³txi³ sa²wa²su¹tain¹sãn²ka³tu³, hã²wxãn³txa³ a²wã³kon³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ye²nxa³te²a² sa²kxai³lu², Sũ³na² nũ³kxũn³txi³ sa²wa²su¹tain¹nũ³nha²kxai³, nxe³hĩ³nx2na³la². 17 A²nxe³te² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³ju³ta², a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²te²su² te²a² so¹lxi³ wain³te²lo³tẽ³ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² yxo²ĩ²sa²te²su² te²a² a²yxo²ha³kxa² so¹lxi³ wain³te²lo³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³na¹kxe³su² te²a², ka³te³na² wi¹khai¹nxe³tãu³a¹ so¹lxi³ yxau²xai³lain¹tũ¹xã¹, yxo²ĩ²sa³ha²kxai³lã¹. Sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³hĩ³nx2na³la².

A²nũ²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³jau³su²

18 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³nũ¹ka³nãu³an¹jah¹la² hi²sen³su² ĩ³xan³txi³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹na³la². A²nũ²a² ĩ³lxi³thin¹kãi³xa³ha²kxai³, a²ẽ¹nãu³a¹ ĩ³lxi³thi¹ne³ki²nh²nxa³ha²kxai³ nxe³te²nãu³xa² an³txi³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹na³la². A²nxe³te² ĩ³lxi³thi¹nxa³tũ³ka³txa² ĩ³lxi³thin¹sxã³ kãi³ai¹nxa³ha²kxai³, Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²ya³la³jau³tu³ ã³tĩ¹kain¹na³la².

– Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²nũ²a² ã³xa² ain³kxi²sxã³ yxo²ĩ²ain¹kxa²yan³ti³sã¹. Ain¹jau³su² ain¹na³la². 19-20 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

– Txai²na¹xai²na² hãi¹nxe² ka³na³ka³nat3sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³su² na¹ha²kxai³, yxau²sa²tẽ³ ai³wa³to²hi²na¹ha²kxai³, nũ³kxũn³txi³ ha³nãu³hi² ai³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na¹xã¹. Na¹ha²kxai³, ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² nũ³kxũn³txi³ wi¹we¹ta¹hẽ³na¹. We¹ta³lu²na¹hĩ¹nãn¹ju³tu³, a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kãi³kxa² ĩ²a¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxi²sa³kxai²nãn²tu³, ha³lo²ai²na² wi¹we¹ta¹ko³xai²na² ye³kan¹txi³ ĩ²hĩ³nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta² a³la³kxi², Txai²na¹xai²na² hãi¹nxe³te² Sũ³nu²na¹xai²na² a³la³kxi², nxe³sa²hĩ³nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² a²nũ²a² ye³na² ĩ²sain¹ju³ta² yũ²nxa³kxan²ti³, a³la³kxi²sain¹ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2na³na¹, te³nain¹ke³la³te²kxai³lã¹. Yxãn¹ta¹, kwa² ĩ³lxi³thi¹nai¹nxa³kxe³su² ten³sai¹nxa³xã¹. Na¹ha²kxai³ wã²nxũh¹ hxi²ki³te²la³ nxai¹nha²kxai³ ye³khãuh³lxa³ti³hi¹ta³lxai¹na¹xã¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su², nxe³hĩ³nx2na³la².

21 Jã¹nxe³jau³su² te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² nũ³ka³txai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² wi¹kãi³a¹ju³ta² ĩ²sain¹kxan²ti³ ĩ³sa²nẽn¹kxi²sain¹to³hxai²nxa³hẽ³na¹: “Wxãi²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³khaix1si1lxi1. Ha³lo²a² wi¹kãi³in1ju³ta² ka³li³sa³nhai1.” Ti³hex1sai1nhxai²nxa³hẽ³na¹. Nain¹kxan²ta², on³txi³he¹nxa³jau³xa² so¹lxi³, hxi²kau³kaun³jau³xa² so¹lxi³, a²ẽ¹nãu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha², ĩ³ne³wa³nũn³ta³ki², ain¹sxã³, ka³nxah³ti³hũ³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi²nha² ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 22 “A³la³ki²nha¹wi¹.” Nxe³tũ³ka³txai²la¹xã¹. Ain¹kxan²ti³, a³la³kxi²txi³he¹xain¹tũ³ka³txi³sxa³xã¹. Hxi²kau³kaun³tũ³ka³txai²la¹xã¹. 23 Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² ya³lu²ti³he¹nxẽn¹nxa³te³na¹xai²na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²sain¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³na¹. Yxãn¹ta¹ sai¹nxa³xã¹. Hãi¹nxe³sxã³ ã³sa²sxã³, a²yen³kxa² a²nũ²a² hxi²kãi³nha²kxa² so¹lxi³ a²nũ²hũn³ka³txa² sa²nẽn¹kain¹na³na¹. Nxe³sxã³, a²yãu³ka³txa² a²nũ²hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹lxi³, ai³ki³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹lxi³, ka³yxuh³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹lxi³ txi³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹lxi³ hxi²ka² we¹tain¹ka³tu³, sa²yxo²wet1sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na³na¹.

24 ĩ³lxi³thin¹ti³he¹xai¹nxa³xã¹. Nxe³ha²kxai³, hãi¹nxe² ã³ai¹na¹xã¹. A²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ yxo²kwai³nain¹jau³su², ko³nxe³thi¹ne³ki²nhain¹jau³su² kãi³ain¹txai²lã¹. Ai¹nha²kxai³, ko³nxe³ti³ kãi³khaix1nhyain¹na³na¹. Āu²la²to³nha²si¹jau³su² nyhain¹na³na¹.

25 A²nxe³tũ³ka³txai²na², Sũ³nu²na¹xai²na² wãn³txa², ã³na¹ki²sain¹sxã³ sa²ya¹tain¹ka³tu³, ki³han³jau³xa² so¹lxi³ sa²so¹sxã³ sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. Nain¹kxe³su², a²yen³kxa² hxi²kãi³nha²sa²sai¹na¹kxa² hxi²ka¹nxa³xã¹. Nxe³kxan¹ti³, te²a² so¹lxi³ sa²yxo²wet1sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na³na¹. Ta¹, Txai²na¹xai²na², a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³

wet1sa²sai¹jah¹lo²khaix3na¹xai²na² sa²yo²ã³sain¹na³na¹. Nxe³sain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. Yxã¹ta¹, Txai²na² so¹lxi³, a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ sa²nẽn¹ki²sa²tẽ³sa²ju³ta² wain³na³na¹. Wain³khai¹nx2na³na¹. 26 Nxe³ha²kxai³, ten³sai¹nxa³kxe³tu³, ã³na¹ai¹na¹hẽ³na¹. Ha³lo²a²wã²nxũ^h1 i²lain¹sxã³, ko³nxe³ti³ yo²kwai³nain¹ju³ta² yã¹nxe³sxã³ kã³ain¹txai²lã¹. Nain¹ka³tu³, txu¹ha² sa²kxai³lu² in³txa² wa²ko³li²yhu¹jau³su² sa²yo²ã³sxã³, txu¹ta¹lhun³tu² in³txi³lot3sxã³, o²la³kxi²yhu¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ o²la³kxi²ti³he¹nx2nxa³xã¹. 27 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², in³txa² sa²kxai³lu², txu¹ha² wain³txi³ wa²ko³li²yhu¹jau³su² sa²yo²ã³sxã³, in³txa¹lhun³tu² yo²kwain³yhu¹khai¹nxe² ã³whĩn¹ti³yhu¹na³na¹. Ain¹ju³ta², Txai²li² ã³li²khai¹nxe³sa³nhã¹. Yxã¹ta¹, tũ¹ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² yo³su² yxau²xai³lhã³ sĩ³ko³nxe³ti³ yxau²xai³te²lo³tai¹na¹xã¹.

28 “Sũ³na² wãn³txi³tu³ ain³kxi¹xi²ti³ten³sa²nxa³nha¹. Sa²yo²we¹ti³ten³sa²nxa³nha¹” Sai¹nhxai²na²hẽ³na¹. Sai¹nha²kxai³, hã¹nxe² ã³ai¹na¹xã¹. Wain³jau³xa² ã^h1 i³tih³nxain¹nxa³lho³na¹. Ai¹na¹ha²kxai³, a²ko³nxe³ti³ e³kxi²nha²jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ yxau²xai³ti³he¹xai¹nxa³xã¹. 29 A²nxe³tũ³ka³txa² wain³ti³he¹nxa³ju³ta² so¹lxi³ kã³to³hi², a²in³txi³sxa³te²a² ta³nxa² a²sxe³xa³ka³lxi³sxa³te²a² ta³nxa² ã³whĩn¹txi³nyhu¹sxã³ yxau²xai³li², ko³nxe³ti³ kã³to³hi², a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² kãin² yo²kwai³ni², ko³nxe³ti³ kã³ki²nyhu¹i², i³ka³txã³yhu¹i², su²lhã³yhu¹i², kwa² wãn³txa² i³ye³sxã³ i³yi²ylhon¹ta³ki²nyhu¹i² ki³ha³ki²yhu¹i², kãin² i³an³ta³kxi²yhu¹i², a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ hã³a² i³he³son³ki²yhu¹i², nxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 30 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³ti³lot3sxã³ i³ye³kxi²yhu¹i², Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² yo²kwĩn¹kxi², kwa² yo²ka³u³ka³nxe³txi³ i³ye³i², kãin²ki³lxo³nxe³nha²sxã³ i³ye³i², yo²ha³txe³txi³ i³ye³kxi²nha², ko³nxe³ti³ kã³te³lhã³ i³ne³wa³kon³nha², a²wĩ³na² sa²yo²ã³i², a²hã³ka³na² sa²yo²ã³i² nxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 31 Jã¹nxe³sxã³ hxi²ka³u³kaun³ti³ i³ye³kxi²nha², sa²yo²ã³nha²sxã³ i³ye³i², ã³xa² i³yan³ta³ki²yhu¹xa³i², a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ kã³kain¹ju³ta² ne³wã²nã³ai¹nxa³i², hã¹nxe³sxã³ i³wa³lxĩ³nha²te³lhã³ kã³i², nxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 32 Tũ¹ka³txai²na², Txa²wãn³txa² i³tih³nxai¹na¹jau³xa² ã³ne³wxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. “A²nũ²a² te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³yxau²xai³te²su² te²a² ya³lu²tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹.” Nxe³ai¹na¹jau³xai²na² ã³ne³wxe³ta³lu²nain¹na³na¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, ã³na¹ai¹nxa³kxe³su², hã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³sa²tẽ³i², a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ kã³nũn³tũ³ka³txa² i³sa²nẽn¹kxi² ain¹na³na¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² hĩ³nx2na³la².

2

Sũ³na² ko³nxe³te²lo³sxã³ i³yĩ¹li²jau³su²

1 Nxe³ha²kxai³ txa²ya³lxa³nãu³ i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²yah³lxi³txa³hẽ¹la². ã³xa² ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ã³xai²na² i³yĩ¹li²yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ wã²nxũ^h1 kã³yah³lxi¹lxa². Nxe³sxã³ a²ya³la³tu³ wã²nxũ^h1 te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²nhyah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². 2 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² i³tih³nxe³nx2ta¹te¹ni²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, te²yã¹nxe³sxã³ kã³ain¹tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wã²nxũ^h1 ain³nha²sxã³ kã³ain¹kxa² yã¹nxe³jau³nũ³su² i³yĩ¹li²xai³ain¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ ain³nha²jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹lain¹kxan²ti³ wain³txi³ i³yĩ¹lai¹nhĩ³nx2na³la². Ju¹ta² wain³na³la². Nxe³ju³ta²li² a³la³kxi²kĩ³tã³la². 3 Yxã¹ta¹, wxã²na² a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ kã³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³sxã³ i³yĩ¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³su², hxi²kan¹txi³ aun³yah³lxan³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². 4 Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nxe², thã³ti³la² wi¹lhi¹ni², ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² wxã¹ta² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³xa³i² nxe³ya³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta² sa²hã³nxẽ¹kot3jah³lxi³txa³hẽ¹la²:

— A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ân³ta³lo³ta³wxe³sxã³ ã³na¹ain¹sxã³ ã³yo³o³tũ¹sain¹txai²lã¹. Nxe³jau³su², Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹ya³nx2ti³na³la². Jau¹xai²na² a³la³kxi²nhyah¹lxin¹ta²lu¹wa². 5 Yxãn¹ta¹, ã³ne³wi¹xa³sxã³ ã³ne³toh³ya³sxã³ ah³lxĩ³to³hxa³la². Yah²lxan³kxe³su², yxan¹nãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ wã²nxũh¹ ain³nha²sxã³, txa²wã¹kō³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta²ĩ³xan³ta³kxi², wã²nxũh¹ kãi³kĩ³kxa²yã¹nxe³sxã³ ĩ³yĩ¹li²xai², nxe³nẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³, hĩ¹na² ã³ne³to³yhah²lxan³kxai²nãn²tu³, yah³lxin¹kxa²yã¹nxe²yxan¹nãu³ai²na²Txa²wã¹sũ³na²kō³nxe³te²lo³sxã³ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wa². 6 Txa²wã¹sũ³na²ũ³yho³hi²nẽ³ju³ta³nũ³a², a²nũ²a²wã²nxũh¹kãi³kĩ³kxa²yã¹nxe³sxã³ũ³yho³hi²xai³nẽ³tu¹wa². 7 Nxe³ju³ta², a²nũ²a²ha³lo²a²wi¹ju³ta²so¹lxĩ³wi¹kãi³sxã³yxau²xai³kxai²nãn²tu³:

— Sũ³na²ka³te³na²wi¹ti³hit1sa³txai²lã¹. Sũ³na²sa²nẽn¹ki²sa³txai²lã¹. Nxe³jau³su², yxau²xai³jah¹lo²su²kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹ka³te³na²wi¹tãu³a¹ũ³yhen³kxi²kah³lo²su²hĩ³nx2na³la². 8 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a²ã³su²kxai²nãn²tu³:

— Te³na¹jau³xa²so¹lxĩ³kãi³a¹tũ¹xã¹. Sũ³na²wãn³txa²sa²yo²we¹txã³lho³na¹. Hãĩ¹nxe³sxã³kō³nxe³ti³kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jah¹lo²su²kxai²nãn²tu³, kō³nxe³ti³kãi³ain¹ju³tan¹te²kxa²yan³tu³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³xan³ta³kxi²sxã³khãuh³lxa³txi³sxã³ĩ³wai¹tain¹kah³lo²su²hĩ³nx2na³la². 9 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a²kō³nxe³ti³kãi³ain¹tũ³ka³txa²yo²ha³kxa¹Txa²wã¹sũ³na²Hi²sen³su²khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹, Ju³te²a²nũ³ka³txa²ã³nhait1sxã³kō³nxe³ti³kãi³te²a²kãin²khãuh³lxa³ti³hi¹tai¹nha²kxai³, te²u¹jã¹nxe²Ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa²ã³nhait1sxã³kō³nxe³ti³kãi³te²a²yo²ha³kxa¹khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹nũ³nha²kxai³, nain¹tu¹wa². 10 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a²wi¹kãi³tũ³ka³txa²yo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ka³li³hain¹sxã³Ju³te²a²nũ³ka³txa²ã³nhait1sxã³wi¹kãi³te²a²kãin²wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti², kãin²ĩ³sa²nẽn¹kxi², kãin²wxa²hãu²no³ti², ain¹tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³Ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa²ã³nhait1sxã³wi¹kãi³te²a²a²yo²ha³kxa²sa²kxai³lu²wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tũ³ni², ĩ³sa²nẽn¹kxi²nũ³ni², wxa²hãu²no³tũ³ni², ain¹tu¹wa². 11 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na²a²ẽ¹nãn¹jau³su²te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a²wã²nxũh¹ain³nha¹tũ¹xã¹. Na¹kxai²nãn²tu³, kō³nxe³ti³kãi³te²a²khãuh³lxa³ti³hi¹ti², wi¹kãi³te²a²wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti², ha³na³ka³lxĩ³jau¹xai²yã¹nxe³jau³xa²so¹lxĩ³ĩ³yĩ¹li²xai³lai¹na¹tũ¹xã¹. Hai³txi³jau¹xai²na²sa²yat1sxã³ĩ³yĩ¹li²ha¹ju³ta³la³yũ³jah¹lo²txã³xã¹. Nxe³te²ju²hẽ³la².

12 Nxe³ju³ta², Ju³te²a²nũ³ka³txa²Moi³se²ah³lu¹tai²na²ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txa², kō³nxe³ti³kãi³ain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a²khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa².

— Moi³se²ah³la²wãn³txa²ã³ne³to³hai¹nxa³xã¹. Nxe³ha²kxai³, wãn³txai²yã¹nxe³sxã³khãuh³lxa³ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹. Sũ³na²nxe³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹, Ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa², hai³txi³Moi³se²ah³lu¹tai²na²ĩ³tih³nxai²tũ³ka³txi³su²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, kō³nxe³ti³kãi³ain¹kxai²nãn²tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na²wãn³txa²ã³ne³to³yhah³lxĩ³to³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Nxe³jau³la³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³tih³nxain¹te²sxa³yu²hẽ³la². Nain¹kxan²ti³kwa²kō³nxe³ti³kãi³ain¹kxe³su²ain¹ju³tan¹te²kxa²ya³lhu²hxa³nai¹nhĩ³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²ĩ³tih³nxai²nẽ³jau³xa²sa²yo²we¹ki³sxa³kxe³su², kwa²txa²wã¹ne³nxẽ³na²so¹lxĩ³ne³ka²ki²ki³kxai²nãn²tu³, hai³txi³Txa²wã¹sũ³na²wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹, wãn³txai²yã¹nxe³sxã³kãi³kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na²wain³te²lo³tẽ³ju³ta³nũ³a²yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². 14 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a²ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa²Moi³se²ah³lu¹tai²na²wãn³txa²yũ²nxa³ha²kxai³, a³la³kxi²nha²tũ³ka³txi³sxa³wa². Nain¹kxan²ti³, a²ẽ¹nãu³a¹au³txi³ain³nha²sxã³:

— Wain³na³na¹. Nxe³jau³su², Moi³se²ah³la² wān³txa² yā¹nxe³sxā³ kâi³ain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² wān³txa² a³la³kxi²nha²te²hū³nxe² sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³lai¹nhī³nx2na³la².
 15 Ain¹ju³ta² kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kō³nxe³ti³ ī³tih³nxe³nha²:

— Wai³nxa³xā¹. Nxe²wi¹kâi³ain¹kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ wi¹lxo³ki²nha²:

— Wi¹na³na¹. Nxe² ai³ai¹nhī³nx2na³la². Ai¹nha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ yū³kxa² yā¹nxe² kâi³yxau²xai³lain¹tū³ka³txai²la¹wa². 16 Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² a²hī¹nai²na² wān³txa² wi¹jau³xai² tah²yau³xai² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³tih³nxai¹nhxai²na¹hē³la². Nxe³ai¹na¹jau³xai² yā¹nxe³sxā³, yxan¹nāu³a¹ sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³wet¹sa²so¹sxā³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yī¹li²xai³nē³tu¹wa². Nē³lha²kxai³, txa²wā¹ki³na¹xai²na² a²hī¹nai²na² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ hāi³a² ī³ye³kxi²nha²ki³jau³xai² ha³ta³nxān²txi³, Je³su²jah³la² wain³txi³ wā²nxū^h1 ain³nha²sxā³ ī³yī¹li²xai³nē³tu¹wa².

Ju³te²a² nū³ka³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ī²ain¹jau³su²

17-18 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxāi²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³ ī³nxai²na² sa²kxai³lu² ne³ka²ki²sah¹lxī³hē¹la².

— Txai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sa¹i¹. Yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹ka³tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a³la³kxi²nha¹xā¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hit¹sa³tū¹xā¹. Txa²nū³ka³txai²na² so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² Sū³ni¹khaix¹tū³ka³txi³sa¹xā¹. Sa³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ī²ta³lu²na¹xā¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ te³nain¹jau³su² wi¹la³la³kxi², ha³lo²a² wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxī³ hxi²kan¹txi³ ī³hau³kot³so², na¹xā¹. Yah³lxī³hxai¹nhē³la². 19 Yah³lxin¹ka³tu³:

— Ju³te²an¹jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²a² ha³lo²a² wi¹ju³ta² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a², ye³han³te²hū³sxā³ yxau³te²su² te²a², ha³lo²a² wi¹ju³ta² ī³yau¹ū³te²hū³jah¹lo²sa¹xā¹. Te²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² Sū³na² tih³na² ī²xa³te²su² te²a², ka³nxah³tāu³a¹ ai³te²hū³te²su² te²a², sa²ha²te¹kxe³hū³sxā³ sa²hau³ko³te²hū³jah¹lo²sa¹xā¹. 20 Na¹ha²kxai³, a²nū²a² nxū²kwai³wa³sā³sān³te²su² te²a², ī³wai³ki²so¹te³lhxā³ ī³tih³nxe², te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² Sū³na² tih³na² wēn³sū³sxā³ hxi²ka³kaun³te²su² te²a² ī³tih³nxe², nxe³jah¹lo²su² na¹xā¹. Na¹ka³tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a³la³kxi²nha²ta³lu²na¹xā¹. Na¹ha²kxai³, ha³lo²a² ī²li³ju³ta² a³la³kxi²ta³lu²ni², Sū³na² wān³txi³tu³ a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su² na¹xā¹. Yah³lxī³hxai¹nhē³la². 21 Yah³lxin¹ta¹, kwa² a³la³kxi²ki³lxo³nhyah¹lxī¹lxā². A²nū²a² ā³xa² ī³tih³nxe³yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹ta¹, te²yā¹nxe³sxā³ ī³tih³nxe³nhyah¹lxī³hxai²nxā³nhē³la². Ya³nx2ta¹wa². Jā¹nxe³yah³lxin¹kxe³hū³nxe²:

— Kâi³sa²no¹ki²yah³lxī³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xa², yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹kxan²ti³, a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kâi³sa²no¹ki²yah³lxī³hxai¹nhē³la². Ya³nx2ta¹wa².

22 Jā¹nxe³yah³lxin¹kxe³hū³nxe²:

— Ā³xa² sxe³xa³ka³lxā² ī³wa³nī³lon³kxah¹lxī³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xa² yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹kxan²ti³, ā³xa² sxe³xa³ka³lxā² ī³wa³nī³lon³kxah¹lxī³hxai¹nhē³la². Ya³nx2ta¹wa². Jā¹nxe³yah³lxin¹kxe³hū³nxe²:

— Sū³nu²su² ki³lxo³te²a², a²nū²a² hxi²ka² we¹kxe³su² te²a² yxo²kwīn¹kxi²sa³nhai¹. Yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹ta¹, a²yen³kxa² Sū³nu²su² ki³lxo³te²a² sxa³thī³nān¹te² yen³kxa² kâi³sa²no¹yah³lxī³hxai¹nhē³la². Nxe³ju³ta² wai³nxa³wa². Sū³nu²su² ki³lxo³te²ain²txi³ kō³nxe³thi¹ni², a²yen³kxa² sxa³yain¹te² yen³kxain²txi³ sa²hēt¹sa²kxai³ kō³nxe³thi¹ni², te²ju²hē³la². Ya³nx2ta¹wa². 23 Hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²wa³kxē³nū³ka³txi³su² na¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su², kâin²ki³lxo³nha²sxā³ e³yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxin¹ta¹, sa²yo²ā³yah³lxī³hxai¹nhē³la². Yah³lxī³nha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² sa²kxai³lu², wxa²kō³nxe³ti³, kâi³yain¹yah³lxin¹ju³ta² ī²nx2tain¹ka³tu³, wxāi²nān²ta³, kō³nxe³te²lo³txa²lxai¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³nain²txi³

ko³nxe³te²lo³tai¹nha²kxai³, nai¹nhĩ³nx2na³la². 24 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na²
ha³teh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tẽx1ta³la³te³nah¹lxĩ¹:

– Txai²li² Sũ³nu¹na¹xai²na² e³a¹wi¹. A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa²
ko³nxe³te²lot3sa²sxã³ ĩ³ye³kxi²sa²na³li¹, wxãĩ²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ko³nxe³ti³
kãĩ³yain¹yah³lxĩ¹nha²kxai³lu¹. Txa²wã¹sũ³na² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Wxa²yu³ta² Ju³te²a² nũ³ka³txi³syah¹lxĩ¹lxa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³:

– Ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹sa²kah³lo²sa¹xã¹. Sa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
a²nũ³ka³txi³khai³su² ĩ³yĩ¹li²nha¹xã¹. Yah³lxĩ³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxĩ¹nke³su²,
Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxĩ¹nke²nãn²tu³, a²ya³la³tu³
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²nũ³ka³txi³khai³su² hĩ³nxai¹lxa². Yxãn¹ta¹,
sa²yo²ã³yah³lxĩ¹nke²lẽ¹. Ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nx2ti³xa³ka³lhũ³nxe², Sũ³na²

a²nũ³ka³txi³khai³xa² ĩ³yĩ¹li²nhyah¹lxan³ka³lhũ³nxe² yxau²xai³yah³lxĩ³hĩ³nxai¹lxa².

26 Jã¹nxe³jut3su², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³su² te²a² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²kah³lo²su²
te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Nain¹kxan²ti³, a²nxe³jah¹lai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa²
sa²yo²we¹tain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹li²ai¹nhĩ³nx2na³la². Ain¹sxã³:

– Jah¹lai²na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²kxe³hxũ¹jah³lo²su² na³na¹, txai²lã¹.
Txa²wã¹sũ³na² ai¹nhĩ³nx2na³la². 27 Nxe³sxã³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na²,

Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xa²yũ², ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²,
yah³lxĩ¹nke²ha³tã³nxãn²txi³, wãn³txai²na² sa²yo²ã³yah³lxĩ³hxai¹nhẽ³la². Yxãn¹ta¹,
Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tu³ka³txi³nũ³xai²lẽ¹. Ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nhai¹nxa³kxan²ti³,

Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². Nxe³ain¹jau³su²,
wxa²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxĩ¹ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na²

wxa²ye³ka¹txa²lxai¹nhĩ³nx2na³la². 28 Jã¹nxa¹jau³su², Ju³te²a² nũ³ka³txi³khai³su² jah¹lo²su²
kxai²nãn²tu³, sa²wai³wait3sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su²
hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² kwa² txa²wã¹ye³na² ĩ²yhu¹sxã³:

– Ju³te²a² nũ³ka³txi³hũ³na³na¹. A²nxe³ki³kah³lo²su² nxe³nha²ye²kxan²ti³, Ju³te²a²
nũ³ka³txi³khai³su² jah¹lo²su² tã³nxã², ã³lxĩ³jah¹lo²su² tã³nxã², nxe³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³sxã³,
kwa² txa²wã¹wã²lai²na² so¹lxĩ³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²sxã³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³lxa²
ĩ³yĩ¹li²nha²jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ sa²yo²we¹txa³kxai²nãn²tu³,

hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³khai³su² jah¹lo²la³ ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa². 29 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a²
nũ³ka³txi³khai³su² jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1sxã³
yxau²xai³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²

sa²yo²we¹ti³hi¹kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². Hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa²
ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹taĩ²na² sa²yo²we¹ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2nxa³wa², nxe³ha²kxai³la².
Jã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³,
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². Hai³txi³ a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²a²
ĩ³sa²nẽn¹kxi²kah³lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

3

1 Yxãn¹ta¹, wxãĩ²na² ĩ³wã³ti³sah¹lxĩ¹kxai²nãn²tu³:

– ĩh¹nxet3sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txai²li² a²nũ²a² nũ³ka³txi³ ã³xa² ã³sen³sai¹yhain¹sxã³,
ã²la² ha³lo²a² wi¹ju³ta² yũ³tũ³ka³txi³sain¹sĩ¹ji¹? Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nhain¹ju³ta², ĩh¹nxe³ju³ta² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³te³lhxã³ nain¹sĩ¹ji¹?

2 Nxe³sah¹lxĩ¹kxai²nãn²tu³, txai²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa².
Ti³he¹nxe²nxa³wa². Sũ³na² wãn³txa² yũ³ai¹nha²kxai³ kãĩ² ã³sen³sai¹yhain¹sxã³
wi¹ju³ta³lo³te³lhxã³ nain¹na³la². Wi¹ju³ta² a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² nxe³te³nah¹lxĩ¹.
A²wi¹lhĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ a²wãn³txi³khai³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ũh³wxe³nũ¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Txa²wān³txi³khai³xa² i²ū³sah¹lxi³sā²nhē³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ³Yxān¹ta¹, Ju³te²a²nū³ka³txa² ka³na³ki² te²a², Sū³na² wān³txai²na² sa²yo²ā³sxā³ kái³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³nha²ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². ⁴Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³ jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lai²la¹wa². Ki³han³jah¹lo²sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yo²ha³kxa¹ ki³han³kxa² ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na² ki³han³ti³hex¹nxe³hī³nx²nxa³wa². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Sū³nu² i³nxai²na² i³ye³in¹kxai²nān²tu³, wain³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³te²si¹lxi¹. Nī¹nha²kxai³, wxa²wai³nīn¹ju³ta², a²nū²a² yo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³, Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ e³xa³ki³lxo³nxe³nxain¹kxan²ti³ wxa²wān³txa² e³in¹jau³xan²tu³ e³lē³na¹ wain³txi³ e³in¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² kō³nha²nxa³jau³su² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³ti³ kái³ki³kxai²nān²tu³, wi¹lhī³nx²na³li¹. Hāi¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wain³ju³ta² wā²nxū^h1 ā³sai¹txi³, a²nū²a² yo²ha³kxa¹ wi¹ wxa²ye³ka¹tai¹nhī³ki³tā³li¹. Kī³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ā³nxi²nū¹nū³hī³ki³tā³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kái³ki³kxa² yo³lha³ i³wai¹tē³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ kái³ū¹nhē³lhī³nx²nxa³wi¹. Nxe³hī³nx²na³la². ⁶Yxān¹ta¹, txa²wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xai¹na¹jau³xa²sa¹:

— Ta¹wi¹. Wain³txi³ kái³jah¹lo²su² na³li¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹, wain³txi³ kái³jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wā¹ki³na¹xai²na² kái³ki³ju³ta² wain³txi³ wā²nxū^h1 ain³nha²sxā³ kái³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ i³yī¹li²xai³nē³lha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ai¹nhī³na¹wa².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³xa² kō³nha²nū³nxa³jah¹la² e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ki³na¹xai²na² kái³ki³ju³ta² sa²yo²ā³nha²sxā³ kō³nxe³ti³ kái³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wi¹kái³ju³ta² sa²yo²we¹nha²sxā³ wi¹ kái³ju³ta² wā²nxū^h1 ā³sai¹txi³, a²nū²a² yo²ha³kxa¹ wi¹ wxa²ye³ka¹tai¹nhī³ki³tā³li¹. Kī³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² kái³n²wxi²kin³ti³to³ti³hit¹lī³ki³tā³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, sa²yo²ā³nha²sxā³ kō³nxe³ti³ kái³ki³kxai²nān²tu³, ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²yoh³la³ Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yī¹li²nē³lhī³te²la¹xā¹? A²nū²a² ā³xa² kō³nha²nxa³jah¹la² ai¹nhī³nx²na³la². ⁸Jā¹nxe³jau³su²:

— Kō³nxe³ti³ kái³a³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹lī³ki³tā³li¹. Ju¹ta² wi¹lhī³nx²na³li¹. Jā¹nxe³jau³xai²na² Pau²lah³lai²na² i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹i¹. A²nū²a² ka³na³ki² kō³nha²nxa³te²a² i³ki³ha¹kxi²sai¹nhxai²na²hē³la². Yxān¹ta¹, i³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³wxe³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ e³yah³lxi¹lxi¹. A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yī¹li¹nx²ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ai¹nhī³na¹wa².

A²nū²a² wi¹lhin¹khaix¹te²la³ yū²nxa³jau³su²

⁹Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². Txa²nū³ka³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³na¹xai²na², hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ā³sen³sai¹ain¹sxā³ wi¹lhin¹sīn¹nxa³wa². Nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³ kō³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³li², Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txain²txi³ kō³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³li², nxe³ki³tā³la². ¹⁰⁻¹¹Nxe³ju³ta², Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² wain³txi³ kái³te²la³ yū²nxa³wi¹. A²nū²la³ Txa²wā¹sū³na² a³la³kxi²te²la³ yū²nxa³wi¹. “Txa²wā¹sū³na² ā³nū²nx²isxā³ yxau³ti³ten³sa³nhā¹.” Nxe³te²la³ yū²nxa³wi¹. Nx²na³li¹.

¹²A²nū²a² yo²ha³kxa¹ Sū³na² ā³na¹ain¹sxā³ ā³ta³lo³ta³wxe³ain¹na³li¹. A²yo²ha³kxa¹ o³nai¹nxa³wi¹. Wi¹kái³te²la³ ka³na³ka³na³te²he³la³ko³yū²nxa³wi¹.

- 13 A²nxe³tũ³kã³txa² yxo²ko³nxe³ti³ ã³ye³sxã³, a²nũ²a² ã³xa² ya³lu²ti³hi¹jau³xa² so¹lxi³ e³ain¹na³li¹. Ain¹sxã³, ha³tin³ti³ ko³nxe³ti³ ã³ye³sxã³ ã³ki³ha¹ki², txih³xa² ko³nxe³te²a² a²wxi²yau³xa² ã³ya²lu¹tẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ tũ¹kã³txai²na² e³jau³xa² ã³ya²lut¹si¹nhẽ³jau³xa² so¹lxi³ ã³ye³i², nxe³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹.
- 14 A²nũ²a² ã³xa² kãin² yxo²kwĩn¹kxi²ti³hi¹khai¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³hi¹jau³xa² so¹lxi³ ko³nxe³te²lo³jau³xa² so¹lxi³ e³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹.
- 15 Hãi¹sxã³, a²nũ²a² ã³xa² khãuh³lxa³ti³hi¹ti², ã³su²lhã³i², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹na³li¹.
- 16 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ã³sun²tã¹hxa³ti², ã³khãuh³lxa³txi², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su², yxau²xai³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹.
- 17 Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ ã³hãu²no³ti³hi¹tẽ³ju³ta³la³ yũ²nxa³ha²kxai³,
- 18 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²o²lxa³sxã³ yuh³lxi²nxa³ha²kxai³, nxe³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹.

Sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² ã³so¹sxã³, ã³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² ã³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³kã³txain²txi³ ko³nxe³ti³ kãi³yxau²xai³li², Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³nãu³xain²txi³ ko³nxe³ti³ kãi³yxau²xai³li² nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, nxe³jau³xai²na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³lhxã³ ã³tih³nxe³nẽ³kxe³su² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txi³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² ã³yon²ta³kxi²nha²hĩ³ki³sxa³wa². Hãi¹nxe² te²ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹li²xai³nẽ³ju³ta³nũ³lot3sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³nẽ³si¹jau³su², wãn³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Yxãn¹ta¹:

– Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² yã¹nxe² kãi³a¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² wain³te²la³ ã³yĩ¹li²sa³txai²lã¹. Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ nxe³ki³jau³xai² yã¹nxe³jau³la³ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²la³ ã³yĩ¹li²nẽ³ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Ka³na³ka³na³te² ki³na¹xai²na² te²he³la³ko³ nxe³nẽ³ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Yuh³xai²nãn¹te² ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² yã¹nxe³sxã³ kãi³ki³sxa³wa². Hãi¹nxe³sxã³, txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³yau¹ũ³nha²si¹nhẽ³jau³nũ³su², Moi³se²ah³lu¹ta²na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wain³te²lo³tẽ³jau³su²

21-22 Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lot3sxã³ ã³yĩ¹li²nẽ³ju³ta² ã³yau¹ũ³nhẽ³na³la². Nxe³ju³ta²sa¹. A²nũ²a²:

– Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²a¹xã¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wain³te²lo³kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jau³su², Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ain¹tũ³kã³txa² hãi¹nxe³tũ³kã³txa² whãi²na¹, Sũ³na² wain³te²lo³tũ³kã³txi³su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³ju³ta², a²hĩ¹nai²na² wain³te²lo³tẽ³ju³ta³nũ³ai²na², Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ a²kxã³nxa² ã³ye³yxo²nũ¹ni², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²wãn³txa² ã³hen³txi³tũ³kã³txain²txi³ a²kxã³nxa² ã³ye³yxo²nũ¹ni² ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, kxã³nãu³u¹ta²nãn¹jau³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ã³kwa³na³nẽ³jau³xau³hxai²tẽx1tã² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²we¹ki³jau³sxa³wa². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, Je³su²jah³la² yxo²ĩ²te²su² te²a², Sũ³na² wain³te²lo³ta¹nhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹:

– Je³su²jah³la² yxo²ĩ²nxa³xã¹. Nxe³te²su² kxai²lẽ¹. Wain³te²lo³kah³lo²su² ti³he¹nxe³hĩ³nx2nxa³wa². Sũ³na² ã³wai³ki²sa²so¹nẽ³tĩh³na² hãi¹nxe² ka³na³ka³na³tĩh³no²su² hĩ³nx2na³la². 23 Txa²wã¹ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³lxi³thin¹ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²an¹jah¹lain²txi³ Ju³te²an¹te²sxa³jah¹lain²txi³ a²wã³kon³ye²ki³te²ki³na¹lxa³ yũ³ki³sxa³wa². Ki³sxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹ju³khai³xa² yã¹nxe² ã³nha³kon³ki³te²la³ yũ³ki³sxa³wa². A²yxo²ha³kxa¹ kãin² tau³ton³ki³tã³la². 24 Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ thãi³ti³la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tãu³a¹, kwa²hãi¹nxe² a³lxi²khai¹nxe³nẽ³jau³su²

wain³te²lo³tē³na³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kâi³kî³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² wain³te²lo³tē³na³la². Hai³txi³ txa²wā¹kî³na¹xai²na² wi¹kâi³kî³ju³ta³la³ yũ³kî³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³:

— Wi¹kâi³tũ³ka³txi³sain¹na³na¹. Nxe³ha²kxai³ ũ³yho³hai¹na¹jau³su² wain³te²lo³tai¹na¹xā¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ nē³lai¹nhĩ³nx2na³wa². Yxān¹ta¹, kwa²hāi¹nxe² a³lxi²nē³jau³xa² so¹lxi³ wain³te²lo³tē³na³la². 25 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a² Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, yxo²i²te²su² te²kî³na¹xai²na² so¹lxi³ sa²wa²sut1sxā³, txa²wā¹ĩ³lxi³thin¹kî³sxa³ju³ta² sa²wa²su¹tē³na³la². Jā¹nxe³si¹nhē³jau³nũ³su², a²wain³ju³khai³xa² wxa²ye³kat1si¹nhē³jau³nũ³su², Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² yxau²xai³sa²tē³jah¹lo²su² tāu³a¹ nxe³nha²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kxān³su² ko³nxe³ti³ kâi³ai¹nhxai²na²hē³na¹. Nain¹kxe³su² kwa² sa²wa²su¹tai¹na¹ju³ta² yũ²na³lho³na¹. Yan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²hĩ¹na¹ ĩ³lxa³thi¹nai¹na¹ju³ta² sa²wa²su¹tũ¹hain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³a² wah³nxe³sā²na¹tũ¹xā¹. Ya³nān³ta³ki²la² jah¹lo²sa¹xā¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la². 26 Yxān¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kâi³kî³ju³ta² sa²hau³ko³tē³na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Sũ³nu²na¹xai²na² wain³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³jau³xain²txi³ wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³:

— “A²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²sa²na³na¹.” A²nxe³te²su² kxai²nān²tu³, Sũ³nu²na¹xai²na² wain³te²lo³ta¹xā¹. Nxe³jau³xain²txi³ wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³ nxe³nē³na³la². A²nxe³ju³ta²na² Sũ³na² a²wain³ju³ta² wxa²ye³kat1si¹nhē³jau³su² Je³su²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la².

27-28 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān¹tũ³ka³txi³kî³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³lo³nha²sxa³ ĩ³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³nũ³su² e³hĩ³kî³sxa³wa².

— Wā²nxũ^h o²la³kxi²sxā³ wi¹kâi³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³kî³jau³nũ³su² yũ³hĩ³kî³sxa³wa². Txa²wā¹kî³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ sa²wai³wait3sxā³ wi¹kâi³hĩ³kî³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nē³jau³xu¹tai² yā¹nxe³sxā³ wi¹kâi³hĩ³kî³sxa³wa². Nxe³kî³kxe³su²:

— Sũ³na² wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³kî³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² yxo²i²kî³jau³su² wain³te²lo³tē³lhĩ³nx2na³la². Kî³sa²kxai³, hxi²kan¹txi³ ĩ³kāin²ti³nha²sxā³ e³hĩ³kî³sxa³wa². 29 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Ju³te²a² nũ³ka³txain²txi³ Sũ³nu²lo³jah¹lo²su² ha²kxai³, a²nũ²a² yuh³xai²nān¹te²a² a²wā³kon³tũ³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxain²txi³ Sũ³nu²lo³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 30 Txa²wā¹sũ³nai²na² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² wain³te²lo³tē³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² yxo²i²jau³nũ³a² so¹lxi³ wain³te²lot3sa²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxain²txi³ Je³su²jah³la² yxo²i²jau³nũ³a² so¹lxi³ wain³te²lot3sa²kxai³, nxe³nē³lhĩ³nx2na³la². 31 Nxe³kî³kxai²nān²tu³:

— Je³su²jah³la² yxo²i²a¹xā¹. Nxe³kî³kxai²nān²tu³, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²wa²ya²l1sĩ³kî³sxa³wa². A²ya³la³tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wain³txi³ e³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹tai² yā¹nxe³sxā³ wi¹wi¹nxe² kâi³hĩ³kî³tā³la², Je³su²jah³la² yxo²i²kî³kxai²nān²tu³ta².

4

A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²yxo²i²jau³su²

¹ Nxe³ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³nāu³xai²na² kwa²txa²wā¹sũ³nũ²su² jah¹lu¹tai²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² kâi³yxau²xai³lain¹ju³tu¹tai²na²

a²ha³ta³nxu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³te³h³nxā³nxā²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 2-3 Nxe³nē³te³nah¹lx¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yo²wān³txa² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
 yxo²i²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Sa²kxai³lu² wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³ta¹hxai²nxā³hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³:

— A³bra³āu²ah³lai²na² wi¹kāi³na³na¹. Nxe³kxa²yo³su² ũ³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³ta¹tū¹xā¹.
 Txa²wā¹sū³na² ti³hex¹ta¹hxai²nxā³hē¹la². Hāi¹yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² yxo²i²kxe³su²
 nxe³ju³ta² so¹lx¹i³, A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². Wi¹kāi³ain¹kxa²
 yo³lha³ ũ³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³tain¹kxai²nān²tu³, A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³ wxi²kan¹txi³
 i³kāin²ti³nha²sxā³ i³ye³hī³nx2na³la².

— Txai²na² wi¹kāi³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³sa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² wain³te²lot3sa²na³li¹.
 Nxe² e³kxai²nān²tu³, wain³txi³ wxi²kan¹txi³ e³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹,
 ti³hex¹te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lx¹i³ wi¹kāi³jah¹lo²su² te²ju²hē³la².
 Hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wi¹kāi³ta¹hxai²nxā³hē¹la². Nxe³ha²kxai³, wxi²kan¹txi³
 i³kāin²ti³nha²ta¹hxai²nxā³hē¹la². 4 Nxe³ju³ta² jut3sū³ju³ta²sa¹: A²nū²a² ā³xa²
 wa³kon³kxi²kī³kxai²nān²tu³, wai³wain³ki²txi³ a²yo³ha² so¹kxi²hī³kī³tā³la². A²nxe³te²
 yo³hai²na² so¹kxi²kī³kxai²na², hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² kwa²hāi¹nxe² ũ³hū¹nhē³kxa²
 yen³kxi³sxa³wa². Hāi¹yxān¹ta¹, wa³kon³kxi²kī³kxai²na² a²yo³khai³xai²la¹wa².
 5 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², wi¹kāi³sa²tē³kī³ke³la³te²kxai³, nxe³kī³kxa² yo³lha³ Txa²wā¹sū³na²
 wain³te²lo³tē³hī³nx2na³la². A²nū²a² wi¹wa³kon³kxi²kxa² yo³ha² ũ³yho³hi²kxa²
 yā¹nxe² nxe³nē³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, yuh³xai²nān¹tū³ka³txe² kī³na¹xai²na²,
 hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³hī³kī³sxa³wa². Nxe³kī³sxa³kxa² ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na²
 yxo²i²kī³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³ wain³te²lo³tē³tu¹wa². Nxe³nē³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— A²nū²a² i³lx¹i³thi¹nxā³te²su² kxa²ha³ta³nxān²ti³, yxo²i²sa²kxai²nān²tu³
 wain³te²lo³ta¹na¹tū¹xā¹. Na¹ju³ta², Sū³nu²na¹xai²na², a²nū²a² yxo²i²sa²ju³ta² so¹lx¹i³
 ten³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxai²hē¹la². 6-8 Jā¹nxe³jau³su², Ta³vi²yah³lu¹ta²na²
 a²ha³te³h³nxā³nxā² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lx¹:

— A²nū²su² kxai²nān²tu³, a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²sut1sxā³
 wxa²hxan³kxi²ti³kxai²nān²tu³, a²nxe³kah¹lo²su² jah¹la² ka³lih³khaix1jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹. Jā¹nxe³sxā³, a²nū²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³xa²
 i³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³: “Jah¹lai²na² ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sain¹na³na¹. Na¹ta¹,
 ko³nxe³te²lo³tain¹nxā³lho³na¹.” A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³, ka³lih³khaix1jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹.

Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ha¹lin¹jau³xai²na²
 i³ye³kxi²nē³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a²sa¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹kāi³ūh¹kī³sxa³kxa² ha³ta³nxān²txi³:
 “Wain³te²lot3sa²na³na¹.” Nxe³kī³kxai²nān²tu³, ka³lih³khaix1hī³kī³tā³li¹. Nxe³te²ju²hē³la².

9 A²nxe³jau³xu¹ta²na² i³ka³li³jau³xu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² i³yau¹ū³nhē³jau³xu¹ta²na²sa¹:
 Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te² kī³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ka³li³nhē³hī³nx2na³la².
 Hai³txi³ ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²nāu³xa² so¹lx¹i³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 i³ka³li³hī³nx2na³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²su² ta³nxā²,
 ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²nxā³jah¹lo²su² ta³nxā², nxe³kxa² ha³ta³nxān²txi³, a²yo²ha³kxa¹,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³nhē³hī³nx2na³la². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
 ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lx¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³su²,
 wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹li¹. 10 A²nxe³ju³tu¹ta²na²sa¹,

Txa²wā¹sũ³na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wain³te²lo³ju³tu¹tai²na²sa¹, yān³tai²na²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²sān²nxa³ta³lxa¹, Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nain¹sxā³, yān³tai²na²
 ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²nxa³kxe³tu³, hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²ain¹jau³su²
 wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, hā²wxān³txa³ wain³te²lo³ju³ta²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹nha²yhu¹te³lhxā³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²sxā³
 i³yī¹li²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, a²wi¹lhīn¹khai¹xa² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² txa²nũ² yxo²i²jau³su² wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³,
 te²yā¹nxe³te²hũ³te²lxi³ txa²wā¹ki³na¹xain²txi³ yxo²i²ki³jau³su² wain³te²lo³tē³na³la².
 Ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²ki³sxa³kxan²ti³nũ² nxe³nē³lhī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³,
 A³bra³āu²ah³lo²su² jah¹lu¹tai²na² Txa²wā¹wi³nu²hũ³ya³nhē³lhī³nx2na³la². A²wi¹lhī¹na²
 txa²nũ² jah¹lu¹tai²na² txa²nũ² Sũ³na² wān³txa² yxo²i²sān²jah¹lo²su² ha²kxai³,
 txa²wā¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² yxo²i²te² ki³na¹xai²na² txa²wā¹wi³nu²hũ³ya³nhē³lhī³nx2na³la².
 12 Jā¹nxe³sxā³, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²tũ³ka³txain²txi³ A³bra³āu²ah³lo²su²
 jah¹lu¹tai²na² a²wi³nu²hũ³yai¹nhī³nx2na³la². A²nxe³tũ³ka³txai²na², Txa²wā¹sũ³na²
 yxo²i²ain¹te²a² so¹lxi³ wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² yān³tai²na²
 ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²sā²nxa³hī¹na², Txa²wā¹sũ³na² yxo²i²jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³kxu¹jā¹nxe³tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la².

— Sũ³na² wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹ain¹kxan²ti³
 Sũ³na² yxo²i²ain¹sān²nũ²la² nxe³hī¹na² so¹lxi³ Sũ³na² wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Tī³yau³xu¹tai²na² yxo²i²jau³su²

13 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa², A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹lxi¹. Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na², wxān²txi³ a²wa³kxēn³to³ti²
 wxa²nē³kan²nxa²tāu³sin¹tāu³āin²ti³ nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Sa²yxo²we¹nha¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 wxāi²na² yxo²i²sa¹lxi¹. Nxe³te²sin¹jau³su², wain³te²lo³txa²ha¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 ha³lo²ai²na² ũ³hũ¹nxa²ha¹i¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³xan³kxan²ti³,
 wain³te²lo³txa²ha¹ha²kxai³, ha³lo²ai²na² ũ³hũ¹nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹tai² yā¹nxe³sxā³ kāi³tũ³ka³txa² so¹lxi³ ten³sa³nhā¹.
 Ta³nxũ¹ka³txai²na² so¹lxi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹na¹tũ¹xā¹. Txa²wā¹sũ³na²
 nxe³nē³lhī³nx2nxa³wa². Jā¹nxe³nē³ke³la³te²kxai³, hai³txi³:

— Yxo²i²a¹xā¹. Nxe³ki³ju³ta³la³ Txa²wā¹sũ³na² ten³ki²nũ¹nhē³lhī³nx2nxa³wa².
 Jā¹nxe³nē³ke³la³te²kxai³la¹ Txa²wā¹sũ³na² yxo²i²ki³ju³ta³la³ yũ³nē³lxa³ha²kxai³,
 hau³hau³kon³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ kāi³ki³sxa³ha²kxai³,
 nxe³hī³ki³tā³la². 15 Txa²wā¹sũ³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yxo²ā³ki³kxai²nān²tu³,
 i³xan³ta³kxi²nē³lhxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na²
 tīh³na² wi¹tīh³na² i³kwa³na³nē³jau³la³ yũ³nē³lxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ wain³txi³
 ai³lhī³ki³sxa³wa². Nxe³ki³kxe³su²:

— Ko³nxe³ti³ kāi³a¹xā¹. Nxe³ki³kxan²ti³, ko³nxe³te²lo³tē³ju³ta³la³ yũ³nē³lhī³nx2nxa³wa².

16 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na², Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 yxo²i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A³bra³āu²ah³lāi³. Txa²wān³txai²na² yxo²i²sā¹lxi¹. Nxe³sa²te²sin¹jau³su²,
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxa²lxa¹ha²kxai³, wxān²txi³ ũ³hũ²,
 wxa²nē³kan²nxa²tāu³sin¹tāu³āin²txi³ yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ², nxe³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³te²sa¹jau³su², sa²yxo²we¹nhũ¹nx2ta¹i¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txain²txi³,
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ², Txa²wā¹sũ³na² yxo²i²te²ki³na¹xain²txi³ ha³lo²a²
 wi¹ju³ta² ũ³hũ², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²

txa²wā¹wī³nu²hū³ya³nhē³ta¹hxai²hē¹la², jah¹lu¹ta²na² txa²nū², Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yxo²i²sān²te²su² ha²kxai³la². 17 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa²
ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

– A³bra³āu²ah³lāi³. A²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na²
ī³hen²ki¹nxain¹te³nah¹lxi¹: “A³bra³āu²ah³lai²na² txa²wā¹wī³nu²hū³ya³nhē³na³li¹.” Nx-
ain¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²yxō²we¹nha²sxā³, A³bra³āu²ah³la² wē³sa² yū²nxa³hī¹nu¹ta²na²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na², a²nū²a² ya³lu²te²a² ka³ten³ti³hi¹ti², Txa²wā¹sū³na²
ī³kwa³na³kxai²nān²tu³, a²yen³kxa² a²kxā³nxa² yū³ti³he¹nxe²nxa³te²sa²tē³te² yen³kxa²
kwēn¹ta²kxai³ ī³yū¹hi², nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
yxo²i²ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³ain¹jau³xa²sa¹, A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:

– Wē³sa² we¹ta¹kxa² yū³ti³hex¹sa²nxa³xā¹. Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³,
Txa²wā¹sū³na² kan²txi³ yxo²i²sa²tē³a¹xā¹. A²ya³la³tu³, ha³lo²a² ī³ye³kxi²sa²ju³ta²
ū³hū¹sa³tū¹xā¹. A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ju³txan¹te²ka³ya³tu³,
a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
a²wī³nu²hū³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² a²ha³teh³nxā³nxa²
ū³wha²li¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²ne³kan²nxa²tāu³sin¹tāu³su² ka³lxa¹khai¹tū³ka³txi³nāu³su² ya³nxa²tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai² yā¹nxe³jau³lxi³, A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yain¹ta¹hxai²hē¹la².
19 Jā¹nxe³jau³su², A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na² yah³lon¹sa³nhā¹. Txa²nū²ai²na² ya³lu²te²nū³hū³sa²na³na¹. Hxi²kan¹txi³
wē³sa³la³ we¹ti³hex¹sa²nxa³nhā¹. Jā¹nxe³sxā³, txa²sxe³xa³ka³lxai²na² Sa²ra³ka³lxai²na²
a³ka²lon¹khai¹nx2na³na¹. Hxi²kan¹ti³ wē³sa³la³ wē³nhē³txi³he¹xai¹nxa³xā¹.
20-21 Nxe³na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hāi¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² kāin²
yxo²i²a¹tū¹xā¹. Ī³wā³txa³nū¹ha¹ju³ta³la³ yū²nxa³xā¹. Ha³lo²ai²na², Txa²wā¹sū³na²
sa²yxō²we¹nha²sxā³ ī³ye³kxi²sa²ju³txai²na², a²ya³la³tu³ kāi³ū¹sa³tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³, hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²kāi²no³ni², kāin² Ī³sa²nēn¹kxi²,
A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ain¹kxe³su², Txa²wā¹sū³na²
ī³yī¹lain¹te³nah¹lxi¹:

– A³bra³āu²ah³lāi³. Yxo²i²sa¹lxi¹. Sa¹nha²kxai³ wain³te²lo³txa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
23-24 A²nxe³jau³xu¹ta²na²:

– Wain¹te²lo³txa²ha¹i¹. Nxe³jau³xu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² ī³ye³sxā³,
A³bra³āu²ah³lu¹tain²txi³ ī³ye³kxi², txa²wā¹ki³na¹xain²txi³ ī³ye³kxi²nē³li², nxe³jau³su²
ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ ī³ye³kxi²jau³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Txa²wā¹ki³na¹xai²na²:

– Txa²wā¹sū³na² yxo²i²a¹xā¹. A²nxe³jah¹la² nū³kxūn³txi³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la² ya³lu²tāu³a¹ ka³ten³su² Ī³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
a²nxe³te² ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³lhī³nx2na³la².

25 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Je³su²jah³la² Ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nē³ka³tu³, txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta² ū³yho³hi²ki²nē³si¹jau³nū³su²
ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, hā²wxān³txa³ta²li²nū¹ wain³te²lo³tē³si¹jau³nū³su²
ka³ten³su² Ī³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la².

5

Sū³na² hxi²ka² wain³te²lo³tē³jau³su²

1 Nxe³ha²kxai³ hī¹na² Je³su²jah³la² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³, wain³te²lo³tē³lhī³nx2na³la².
Nē³lha²kxai³, Je³su²jah³la² wxa²hāu²no³tē³lhī³nx2na³la². Ki³sa²kxai³:

– Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹ hāu²non³sxā³ yxau³na¹xā¹. Txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³
nxe³hī³ki³tā³la². 2 Yxo²i²ki³sa²kxai³, Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹ sa²wxe³nē³lha²kxai³, thāi³ti³la² a³lxi²nē³jah¹la² a²yen³nāu³a¹ kan²txi³ yxau²xai³sa²tē³hī³ki³tā³la². Kī³sa²kxai³ ka³li³hī³ki³tā³la². Jā¹nxa¹jau³su²:

– A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kāin² wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lo²su² na³na¹. A²nxe³ju³ta² wā²nhū¹nē³lha²kxai³, te²yā¹nxe³ki³tū¹xā¹, yxan¹nāu³a²sā¹. Sū³na² sa²yo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, nē³tū¹xā¹. Nxe³nha²ki³jau³su² ka³li³hī³ki³tā³la². ³Jā¹nxe³sxā³:

– Khāuh³lxa³thin¹ki³ju³ta² ha³lo²a² ũ³hū¹sxa³tā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ka³li³hī³ki³tā³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² yxo²i² kāi²non³ki³tā³la². ⁴Nxe² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² yxo²i² kāi²non³ki³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sū³na² ā³waix3kxa² wxe³nū¹hī³ki³tā³la². Kī³sa²kxai³:

– A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² wi¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ũ³hū¹nhē³tū¹xā¹. A²ya³la³tu³ e³jah¹lo²su² na³na¹. Kī³sa²kxai³, Sū³na² i³āu²lxi²ki³ju³ta³la³ yū²nxa³xā¹, ha³lo²a² kō³nxe³kxa²ti³nū¹. Nxe³hī³ki³tā³la². ⁵Kī³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nē³jau³su²:

– Sū³na² a³lxi¹nx2na³na¹. Nxe³nē³jau³su², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ũ³hū¹nē³lhxā³ nxū²kwai³yxau³nē³kah³lo²su² jah¹la² hi²sen³su² i³ye³kxi²nē³lhxā³, sa²yo²so¹nha²nxa³sxā³ i³ye³kxi²sa²tē³nē³na³la². Nxe³ki³sa²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³, Sū³na² a³lxi²nē³jau³su² wi¹lain³nha²sxā³ yxau²xai³lhī³ki³tā³la². Nxe³ju³ta²na² ha³kxa¹ a³la³kxi²nha²ki³tā³la².

⁶Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nē³jau³xa²sa¹. Yān³ta²na² txa²wā¹ki³na¹xai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² kō³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau³ki³sī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² i³yī¹li²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³ti³kxai³lu², ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³je³nax3ki³kxai³lu², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². i³lxi³thin¹ki³sxa³tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² sa²hau³ko³tē³te³lhxā³ nxe³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². ⁷Txa²wā¹ki³na¹xai²na² ya³lu²nē³ju³ta³la³ ten³ti³hex1ki³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Kī³sa²kxai³, a²nū²a² ā³xā² wain³khaix1jah¹lo²su² kxa³ha³ta³nxān²txi³:

– Ya³lu²te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hai³txi³:

– Ya³lu²kai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹la² ka³ten³txi³ yxau²xai³txai²lā¹. Nxe³hī³ki³sxa³wa². Hai³txi³ ā³yat1sxā³ ya³lu²so¹ki³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² kxai²nān²tu³:

– Ya³lu²te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ā³yat1so¹sxā³ ya³lu²kain¹ki³ju³ta³nū³a² yū³nū³nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ ya³lu²kain¹ju³ta² yū³ta³nxa² nxe³hī³te²la¹ku² ki³nha²wa². ⁸Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, txa²wā¹ki³na¹xai²na² i³lxi³thin¹ti³hex1ki³sxa³hī¹na², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,

Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nē³ju³ta² kāin² wxa²ye³ka¹tē³ta¹hxai²hē¹la². ⁹Kō³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau²xai³ki³sī¹nai³tā² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³, a²ya³la³tu³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³, yxan¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³lhxā³ i³khāuh³lxa³ti³nē³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³la². ¹⁰Kxān³su², Sū³na²

i³kōx1kō¹son²ki²to³ki³sxa²ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³, Sū³na² wi¹lī³we¹yhu¹ti³hi¹te³lhxā³ wi¹lā³ya³lxi³xi²ti³hi¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Nē³lha²kxai³, hī¹na² Je³su²jah³la² ka³ten³su² nxū²kwai³yxau³nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³, ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ hxi²kāin²txi³ sa²hau³ko³tē³lhī³nx2na³la². Nxe³kxa²yo³su² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² yxau³ya³sain¹ni² A²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² yxau³ya³sain¹ni² nxe³sa²tē³ya³sain¹tu¹wa².

¹¹Jā¹nxe³nū³jau³hū³nxe², Sū³na² i³ka³li³hī³ki³tā³la². Nxe³sa³ku¹:

– Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit1sa³nhā¹. Sa²jut3su², hī¹nai²na² Sū³na² ā³ya³lxi²xi²yhu¹sxā³ yxau³sxā³, ka³li³sa³nhā¹. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su²jah³la² ā³ya³lxi²xi²ti³hi¹tē³lha²kxai³la¹. Nxe³ki³jau³su², ka³li³hi² yxau²xai³lhī³ki³tā³la².

A³tāu²ah³lu¹ta²na² Je³su²jah³lai²na² ĩ³yau¹ũ³nē³jau³su²

12 Txa²wā¹si³kxā³ka³nāu³u¹ta²na², a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² a²ĩ³lxa² A³tāu²ah³la² txa²nũ² kō³nxe³ti³ kãi³ān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹jau³su², ya³lu²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, kō³nxe³ti³ kãi³ti³hi¹tē³lha²kxai³, ya³lu²nē³ju³ta³nũ³a² yũ³ti³hi¹tē³lha²kxai³, nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²kĩ³na¹xu¹ta²na² kō³nxe³ti³ kãi³sxā³ yxau²xai³kĩ³ta¹hxai²hē¹la². Kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ya²lu²nē³ju³ta² yũ²hxan³nē³ta¹hxai²hē¹la².

13 Txa²wā¹sũ³na² a²tĩh³na² wain³ti³tĩh³na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² nē³kat1so¹ki²sxā³ ĩ³kwa³na³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²ta³lun²nē³te²ka³ka¹:

– Nxe³jah³lxi³xi¹. Sũ³na² wān³txai²na² sa²yxo²ā³ah³lxi¹nha³ta¹. Nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yān³ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³kwa³na³nē³lxa³ta³lhxĩ¹nũ¹ta²na², a²nũ²a² yuh³xai²nān¹tũ³kā³txi³kĩ³na¹xu¹ta²na² kō³nxe³ti³ kãi³to³kĩ³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kĩ³ta¹, hai³txi³ Sũ³na² kō³nxe³te²lo³tē³lhxā³ wxē³nē³ta¹hxai²nxā³hē¹la².

– Yān³ta²nān¹tũ³ka³txa²ĩ³kwa³na³ain¹nxā³hē³na¹. Na¹ha²kxai³, kō³nxe³te²lo³tain¹nxā³lho³na¹. Sũ³na² ě¹nān¹jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²wi¹lhĩ¹na² A³tāu²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² yxo²wān³txa² sa²yxo²ā³nũ²la² kō³nxe³ti³ kãi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hĩ¹nũ¹ta²nān¹ju³tu³, A³tāu²ah³la² a²sa³wi³ha³lxa² wĩn¹txi³sxā³ wet1sxā³ sa³wi³ha³lxi³lo³txi³ ai³ka³tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² sa³wi³ha³lxi³lo³tain¹nũ³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tũ³ka³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹tain¹ju³ta² yũ²hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tũ³ka³txu¹ta²na², A³tāu²ah³la² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹kxu¹jā¹nxain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la². Ain¹ta¹, kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ya²lun¹ta² hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jā¹nxe³sxā³ A³tāu²ah³lu¹ta²na² kō³nxe³ti³ kãi³ju³tan¹te²kxa²yan³tu³ a²nũ²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kãi³si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³to³ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lu¹ta²na² ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ a²nũ²a² ĩ²li³hxa³te²a² ka³ten³ti³hi¹tē³ju³ta³nũ³a² yũ³nē³na³la².

15 Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxin³khai¹nxe³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yhu¹ju³ta²sa¹: A³tāu²ah³la² kō³nxe³ti³ kãi³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ya²lun¹tain¹ju³ta² yũ²hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxin³khai¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³na² kãin² thãĩ³ti³la² a³lxi²nē³lhxā³, A³tāu²ah³la² kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ a³lxi²nē³na³la².

Nē³lha²kxai³, a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² wi¹lĩ²nē³ju³ta² yũ³nē³na³la².

16 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² A³tāu²ah³la² kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³ti³kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa² te²kĩ³na¹xai²na² kō³nxe³ti³ kãi³te²lo³tē³xi³ta¹hxai²hē¹la². Nē³lha²kxai³, kō³nxe³ti³ kãi³yxau²xai³kĩ³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³kĩ³kxa²ha³ta³nxān²ti³, Txa²wā¹sũ³na² thãĩ³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ kãi³kĩ³kxa² yã¹nxe³kĩ³ju³ta³lo³tē³ta¹hxai²nxā³hē¹la². Nxe³ta¹, kō³nxe³ti³ kãi³kĩ³te²sxa³kxa² yã¹nxe² wi¹lhĩ¹nũ¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sũ³na² ũ³hũ¹nhē³ju³ta²la¹wa².

17 Jā¹nxā¹jau³su², a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²ju³ta³lot3sxā³, yxau²xai³lha²tē³kĩ³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, wi¹lhĩn¹ ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ kãin² thãĩ³ti³la² wi¹lhĩn¹ye²nē³lha²kxai³, wain³te²lo³tē³ju³ta² ũ³hũ¹nē³ti³ten³na³la². Nxe³kxai²nān²tu³:

– Ten³sa³nhã¹. Nxe³kĩ³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³la², Je³su²jah³la² hxi²kan¹txi³lo³tē³lha²kxai³la².

18 A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²na² A³tāu²ah³lu¹ta²na² kō³nxe³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kãi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tu¹ta²na², sa²nē³hē¹tē³lhxā³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ te²kĩ³na¹xai²na² kō³nxe³te²lo³sxā³ wxē²xai³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxā³

Je³su²jah³la², ha³lo²a² wain³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kãi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²ki³na¹xai²na² ã³wa²su¹ti², ka³ten³ti³hi¹ti² nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Jã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² A³tãu²ah³la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²a², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³lxa¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ti³hi¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe², a²nũ²a² ã³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² sa²yxo²we¹ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, ka³lxa¹ki³tũ³ka³txi³te²ki³na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³sxã³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ĩ³kwa³na³nẽ³lhi¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la², txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ĩ³tih³nxe³nẽ³te³lha³ka². Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² en²ki³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³kãi²nõn³ki³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ki³kxa²ha³ta³nxã²ti³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³sen³sai¹khai¹nxe³nẽ³lhxã³ thãi³ti³la² a³lxi² kãi²nõn³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta³lot3sxã³ ya³lu²ki³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²nẽ³lhxã³, wain³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ka³ten³su² wxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

6

Ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²xai³ki³ju³ta²

1 – Ko³nxe³ti³ kãi³kãi²nõn³ki³kxa²ha³ta³nxã²txi³, Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²kãi²nõn³khai¹nxe³sxã³ ã³ne³sen³sai¹khai¹nxẽ³lhxã³ a³lxi²nẽ³lhĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³:

– ĩ³h¹nxet3sxã³ kãi³ki³te³ji¹? Ko³nxe³ti³ kãi³sa²tẽ³ki³te³ji¹? Sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²kãi²nõn³nẽ³txai²li¹. Jau¹xai²na² wain³ji¹? Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³:

– Wain³ti³he¹nx2nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³ kãi³sa²tẽ³ki³ju³ta² wain³ti³he¹nx2nxa³wi¹. Nxe³nx2ti³hĩ³na¹wa². 2 Wain³ti³he¹nxa³ju³ta²sa¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta²

ã³na¹ki³ta¹ti²tu³wa². Ki³sa²kxai³, a²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ã³na¹sxã³ na¹xã¹. Te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²:

– Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³na¹a¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, ã³na¹sxã³ na¹xã¹. Nxe³hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ya³lu²te²a² ain³nha²nxa³te²hũ³nxe², nxe³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³:

– ĩ³we²nxe²te²hũ³sxã³ ãh¹ ko³nxe³ti³ kãi³yai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, wain³ti³he¹nx2nxa³wa². 3 Je³su²jah³la² ã³nũ²nxe²sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la².

– ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ki³txai²lã¹. Je³su²jah³la² ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹na¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai³tã² ã³na¹sxã³ yxau²xai³ki³tã³na¹. Nxe³jut3su² ha²kxai³ ã³nũ²nxi²sxã³ ya³lu²yai¹na¹jut3sũ³nxe² yai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³jau³su², ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹ki²sa²sai¹yhu¹ki³te²ju²hẽ³la². 4 Je³su²jah³la² ya³lu²sxã³ sa²nĩ³kain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²:

– Ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai³tã² ã³na¹sxã³ yxau²xai³ki³tã³na¹. Je³su²jah³la² ã³nũ²nxi²sxã³ ya³lu²yain¹sxã³ sa²nĩ³ki²yai¹na¹jut3sũ³nxe² yai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³jau³su², ũ³hũ¹ki²sa²sai¹yhu¹ki³te²ju²hẽ³la². Ki³sa²kxai³, Txa²wã¹wi³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²sa²tẽ³ain¹na³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²wã¹ki³na¹xai²na² ã³nũ²kxain¹sxã³ ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²xai³hĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³te³lhxã³ yhu¹ki³te²ju²hẽ³la².

5 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³tau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³, txa²wã¹ki³na¹xai²na² ã³nũ²kain¹ki³kxai²nãn²tu³, ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai³tã² ã³na¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ ka³na³ka³na³te²hũ³nxe² ya³lu²yain¹ki³jut3sũ³nxe² yxau²xai³yai¹nhĩ³ki³tã³la². Hã²wxã³txa³, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxã³ ka³ten³su² yxau²xai³jut3sũ³nxe², txa²wã¹ki³na¹xai²na² tah²lxi³ wet1tẽ³sxã³

wi¹kāi³sxã³ yxau²xai³ki³kxe³nũ³a² kāi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ ka³na³ka³nat3sxã³
 yxau²xai³yain¹te²hũ³nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jut3sũ³nxe² yxau²xai³yai¹nhĩ³ki³tã³la².
 6 Kxãn³su² kō³nxe³ti³ kāi³sxã³ yxau²xai³ki³tai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la²
 ĩ³hxi²ki¹la³ki²sxã³ ĩ³ya²lu¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³au³hxai²tẽx1tã²,
 Txa²wã¹kxã³nxãn¹te²ki³na¹xai³tã² kō³nxe³ti³ kāi³sxã³ yxau²xai³te²ki³na¹xai³tã²
 ya³lu²kxi²te²hũ³sxã³ Je³su²jah³la² ya³lu²kxa²yã¹nxe³te²hũ³nxe² ya³lu²ki³te²hũ³ki³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta³lo³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la². 7 A²nũ²a²
 ya³lu²kxai²nãn²tu³, kō³nxe³ti³ kāi³ti³he¹nxe³hĩ³nx2nxa³wa². Hai³txi³ kō³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³lhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹, a²kō³nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 ã³wa²su¹tãu³la³ yxau²xai³lhĩ³nx2na³la². 8 Jã¹nxe³jau³su²:

– Kō³nxe³ti³ kāi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³tai³tã² Je³su²jah³la² ã³nũ²nxi²sxã³
 ya³lu²yai¹na¹jut3sũ³nxe² yai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, te²yã¹nxe³sxã³, Je³su²jah³la²
 ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxã³, ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe² yai¹nhĩ³ki³tã³la².
 Jau¹xai²na² a³la³kxi²nha²ki³jau³sin²ta²wa². 9 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²
 ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, wã³li² ya²lu¹xi²ju³ta³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wa².
 Hai³txi³ a²wẽn³ta³te²la³ ya³lu²ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³ti³he¹nx2nxa³lho³la².
 10 Je³su²jah³la² ya³lu²ka³tu³, txa²wã¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta³lot3sxã³ ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ye³ka³na³ka³nat3sxã³ so¹lxi³ ya³lu²ha²kxai³, ã³wa²su¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, hĩ¹nai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³nũ²nxi²khai¹nxe³sxã³ ka³ten³ta³ yxau²sa²tẽ³ain¹na³la².
 11 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²:

– Txa²wã¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta³lo³ki³tãu³a¹ ã³na¹sxã³ ã³wa²su¹nha²sxã³ a²nũ²a²
 ya³lu²te²a² ã³wa²su¹tain¹jut3sũ³nxe² wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Na¹ka³tu³,
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sa²yxo²we¹te³lhxã³
 yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la².

12 Wxa²nũ² ĩ³nxai²na², kō³nxe³ti³lxun¹nxa²lxi³jau³su² kāi³nx2ti³nxa²lxi³na³la².
 Ju¹ta², ĩ³we¹jah³lxi³txa³hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³su², wxa²ẽ¹nãu³ai²na² kō³nxe³ti³
 yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su², a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 13 Yxãn¹ta¹,
 wxa²nũ²ai²na² yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³ti³hi¹txa²lxi³txai²la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²nũ²ai²na²
 ka³na³ka³na³ju³ta² ha³ta³nxãn²txi³, wã³kon³sxã³ kō³nxe³ti³yu³txa³lo³tãu³a¹
 ũ³hũ¹nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². Wxãi²na² a²ha² kxã³nxa² ya³lu²te²hũ³sxã³
 yxau²xai³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³ti³hi¹txa²lxi³na²hẽ³la².
 Nxe³nx2ti³ha²kxai³, wxa²nũ²ai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 Wi¹kãi³si¹yhah³lxi³txai²la¹. 14 Wxa²yu³ta², Txa²wã¹sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²nẽ³jau³su²
 yxau²xai³yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³, sa²hau³ko³txa²lxi³ju³ta²
 yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Nxe³nx2ti³kxe³su²:

– Kō³nxe³ti³ kāi³a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 Yah³lxin¹jut3su², kxã³nxu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nx2ti³jau³xu¹tai²na² so¹lxi³
 yxau²xai³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, kō³nxe³ti³hin¹sxã³ yah³lxin¹ju³ta³lo³jah³lxin¹tãu³a¹
 hxi²kan¹txi³ a³li³yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Yxãn¹ta¹, hai³txi³ jau³la³ yxau²xai³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la².
 Nxe³ha²kxai³, sa²hau³ko³txa²lxi³ju³ta² yũ³khai¹nx2ti³na³la².

Sũ³na² hxi²ka²nãu³lon³sxã³ yxau²xai³ki³jau³su²

15 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³tu³:

– Kō³nxe³ti³ kāi³a¹tũ¹xã¹. Ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Moi³se²ah³lu¹tai²na² yxo²xũn³txi³
 ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² yaun²nxa³xã¹. Hãi¹nxe³sxã³ Sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²sa²na³na¹.
 Nxe³jau³su² yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³:

– Kō³nxe³ti³ kāi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³jau³su², wain³ti³he¹nx2nxa³wa². 16 Wai³nxa³ju³ta²sa¹:

— Kō³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe² yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ kan²txi³ yxau²xai³yah³lxihĩ³nxa¹la². Hai³txi³ a³li³sxã³ ã³wa²su¹nhyah¹lxin¹ju³ta³la³ yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxa³wa². Hãi¹nxe³sxã³, ya²lu¹nxa²lxihĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². Yxãn¹ta¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹nha¹tũ¹xã¹. Sa²yo²we¹ta¹txai²lã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² hxi²ka²nãu³a¹ a³li³yah³lxan³kxe³su² kan²txi³ yxau², wain³te²lo³txa²lxii², nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². 17 Yxãn¹ta¹, ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²wã¹sũ³na² ka³li³si¹nhẽ³na³la². Nxe³si¹nhẽ³jau³xa²sa¹: wxa²yu³ta², kxãn³su² wxa²kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³, yxau²xai³yah³lxita¹hxai¹nhẽ¹la². Yah³lxin¹ta¹:

— A²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² a²ya³la³tu³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³si¹na¹jau³xa² ain³kxi²so¹sxã³, au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ whãi²na¹ sa²kxai³lu² ten³khai¹nxe³sa²tun³nhã¹. Nxe³sxã³ sa²yo²we¹jah³lxita¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Yah³lxin¹te²ka³ka¹, Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu¹, wxa²wa²su¹txa²lxita¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³, Sũ³na² hxi²ka²nãu³lon³nũ²la² yxau²xai³yah³lxita¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ kãi³yah³lxin¹txai²la². 19 Yxãn¹ta¹, txai²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² yuh³xai²nãn¹te² wãn³txa² so¹lxii³, wain³txi³ e³kxi¹nx2ta¹wa². Wxãi²na² yuh³xai²nãn¹te² ĩ³nxa² wi¹lain³ki²sa²si¹nx2ta¹jau³su² na¹wa². Na¹jau³xa²sa¹, kxã³nxai³tã² kō³nxe³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxii³, wai³nxa³ju³ta² so¹lxii³, kãi³te³lhxã³ wxa²nũ²a² whãi²na¹ ũ³hũ¹nha²nhyah¹lxita¹hxai¹nhẽ¹la². Kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxii³ a²wa³ka³li³lot3sxã³, yxau²xai³yah³lxita¹hxai¹nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² hãi¹nxe³kxe³hũ³sxã³:

— Wain³txi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su², a²wa³ka³li³lot3sxã³ wxa²nũ²a² whãi²na¹ ũ³hũ¹nha²nha¹jah³lxihẽ¹la²:

— Je³su²jah³la² nũ³ka³txi³khai³su² na¹txai²lã¹. Nxe³jah³lxihẽ¹la².

20 Jã¹nxa¹jau³su², kxã³nxai³tã² hãi¹nxe³sxã³:

— Txa²wã¹kō³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta³lot3sxã³ yxau³na¹xã¹. Yah³lxita¹hxai¹nhẽ¹la². Yah³lxin¹tãu³ai³tã², hai³txi³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxita¹hxai²nxa³nhẽ³la². 21 Yxãn¹ta¹:

— ĩ³wi¹lxon³ki²nhyah¹lxin¹ju³ta³la³ yũ³ah³lxin¹ta¹te²sin²tai¹. Ya³nx2ta¹wa². Yxãn¹ta¹, yũ³ti³he¹xah³lxita¹hxai²nxã³nhẽ³la². Hãi¹sxã³, ãu²li²tō³nha²ki³ju³ta² so¹lxii³, ya³lu²ti³hi¹tẽ³ju³ta² so¹lxii³ kãi³yah³lxita¹hxai¹nhẽ¹li¹. Ya³nx2ta¹wa². 22 Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³su² sa²wa²su¹txa²lxika³tu³, kō³nxe³ti³hit1sxã³ kãi³yah³lxin¹tãu³a¹ sa²wa²su¹txa²lxita¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³, Sũ³na² hxi²ka²nãu³lon³sxã³ yxau²xai³lyah³lxito³hi¹lxa²:

— Txa²nũ²ai²na² whãi²na¹ Sũ³na² ũ³hũ¹nha²nha¹xã¹. Wi¹kãi³a¹txai²lã¹. Nxe² yxau²xai³yah³lxito³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³nha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lha²tẽ³yah³lxito³hi¹lxa². 23 Kō³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² a²yo³su² ya³lu²nẽ³tu¹wa². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² a²yen³kxa² wã²nxũ¹ ũ³hũ¹nhẽ³kxe³su² te²a², a³lxii²nẽ³jau³xa² so¹lxii³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nhẽ³na³la². Nxe³tãu³a¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²sa²tẽ³xai³ki³tu¹wa².

7

Txu¹ha² in³txa² tẽ³kxi²nyhu¹jut3sũ³jau³su²

1 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Wãn³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³nũ³ai²na² wi¹lã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa², Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² wi¹ a³la³kxah¹lxin¹nha²kxai³la². Na¹jau³xa²sa¹, a²nũ²a² ĩ²li³te²su² kxai²nãn²tu³ ka³te³na² yxau²na³na¹. Nxe³tãu³a¹ so¹lxii³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²wãn³txa² ĩ³kwa³na³nẽ³ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³lhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹, a²nxe³jah¹lai²na² ya³lu²kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txi³lot3sxã³ yxau²xai³lhĩ³nx2nxa³wa² 2 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², txu¹ha² in³txa² tẽ³kxe³ta¹ka³lxu³su²

kxai²nān²tū³, a²wē³sāi¹yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Ju¹ta²,
Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹:

– Txa²wē³sāi¹ah³la² ya³lu²kxi²sa²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tū³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa²sut1sī³nx2na³la². ³ Nxe³ha²kxai³,
ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ā¹ha² ka³ten³su² yxau³ye²hī¹nān²tū³,
ā³nhai¹tā³yhu¹sxā³ in³txi³ā³xa², wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tū³, kō³nxe³ti³ kāi³ta¹ka³lxu³su²
hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²kxi²kxai²nān²tū³, a²wē³sāi¹ah³lai²na²
yu³ta³lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxu³su² hī³nx2nxa³wa². Ā³wa²sut1sī³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tū³,
in³txa² ā³su² te²a² wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tū³, kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2nxa³wa².

⁴ Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³,
wxāi²na² sa²kxai³lu² txa²wā³tā³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³nū²nxi²sxā³
ya³lu²te²nū³nhū³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² ā³wa²su¹te²hū³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
Yah³lxi¹nha²kxai³, a²hī¹nai²na² Je³su²jah³la² hxi²ka²nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹kah³lo²su² te²hxi²ka³nāu³a¹ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa²,
Sū³na² sa²yo²wet1sxā³ wi¹kāi³yah³lxin¹txai²la². ⁵ A²ha¹ kxā³nxa², txa²wā¹sī³na² kō³nxe³ti³
e³ki²nha²sxā³ yxau²xai³kī³sxai²tai¹ti²tu³wa². Nxe³kī³ju³ta²sa¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
i³tih³nxe³nē³jau³xu¹tai²na² wi¹jau³xai²la¹wa². Ha³lo²a² kō³nxe³ju³ta² kāi³ye²kī³kxa²yan³ti³su²
i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹, nxe³nē³jau³xai²na² txa²wā¹kī³na¹xai²na²
ne³kat1so¹kin¹ta¹, sa²yo²we¹kī³sxa³kxe³su², a²kō³nxe³jau³xa² so¹lxi³ ā³ya³la³kxi²so¹sxā³
i³yo²kwain³sxā³:

– Kō³nxe³ti³ kāi³a¹tū¹xā¹. Nxe³kī³jau³su², hāi¹nxe³sxā³ ya³lu²kī³te³lhxā³
kō³nxe³ti³ kāi³kī³sxai²tai¹ti²tu³wa². ⁶ A²ha² kxā³nxa² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
i³kwa³na³nē³ju³ta³lo³nxe³nē³tāu³a¹ yxau²xai³kī³sxai²tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na²
nxe³tāu³a¹ ā³wa²sut1sxā³ ain³kī³tā³la². Ya³lu²te²nū³nhū³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³
yxau²xai³kī³ju³tai³tā² ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³lhī³kī³tā³la². Kī³sa²kxai³:

– Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tū³, tah²lxi³ Sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² sa²hxi²ka¹tē³lha²kxai³, sa²yo²wet1sī³kī³tā³la².

Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³su²

⁷ Yxān¹ta¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² hai³txi³ kō³nxe³jau³la³ i³kwa³na³ti³hex1nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Wi¹jau³xa² so¹lxi³ i³kwa³na³nē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² txa²wā¹kī³na¹xai²na²
kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² a³la³kxi²si¹nhē³jau³nū³ai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ku¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
wān³txa² i³tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā², txai²na¹xai²na² ain³kxi²so¹na¹ka³tu³, i³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:

– Nx2na³na¹. A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwai³na¹ju³ta² kō³nxe³khai¹nx2na³na¹.
Jā¹nxe³hxai²na¹hē³na¹. Nxe³ha²kxai³, a²hī¹nai²na² txa²kō³nxa¹ju³ta² i²nha¹nha¹. Yxān¹ta¹,
wān³txai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nxe³nē³lxa³kxai²nān²tū³, txa²kō³nxa¹ju³ta²
i²nha²hī³nā²nxa³xā¹. Na¹hē¹la². ⁸ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²:

– A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na², wi¹jau³xai²la¹wa².
Yxān¹ta¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³ yū³sa³ha²kxai³, wi¹jau³xai²na² i³kāi²not3sxā³
i³khot3sxā³ i³kī³ha¹ki²nha¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² ka³lxa¹te²a² yen³kxa²
kāin² yxo²kwain³ti³hit1sa²hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txai²na²
yū³nē³lxa³kxai²nān²tū³, hxi²kan¹txi³ txa²kō³nxa¹ju³ta³la³, wān³txa² yū³nē³lxa³jau³la³
i³kāi²not3sxā³ i³khot3sxā³ i³kī³ha¹ki²sa²hī³nx2nxa³wa². Sa³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³
a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³ti³hit1sa²hī³nx2nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³ye²kxe³su²
kō³nha²hī²kī³sxa³wa². ⁹ Txai²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹na² txa²nū² Moi³se²ah³lu¹tai²na²

ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² ko³nhãn²nxa³kxe³su², ko³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta² ko³nha²hxain²nxa³hẽ¹la². Na¹ta¹, hã²wxãn³txa³:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a³la³kxi²na¹xã¹. Na¹te³na¹, txa²ko³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³ yũ³sa²ju³ta² sa²kxai³lu² kãin² ĩ³ki³ha¹ki²sa²sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xai²na² sa²yxo²ã³ti³hit1sa²hxai²hẽ¹la². Sa²jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hẽ¹la²:

– Ya³lu²te²hũ³sxã³ yxau³na¹nha¹. Sũ³na² yen³nãu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³na¹. Na¹jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hẽ¹la². 10 Na¹ha²kxai³:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wi¹jau³xai²la¹xã¹. Sa²yxo²we¹ta¹kxai²nãn²tu³, ka³ten³su² ti³hit1sa³tũ¹xã¹. Sũ³na² yen³nãu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nũ³a² yũ³ti³hit1sa³tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Na¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³, hãi¹nxe³sxã³ sa²yxo²ã³a¹kxe³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²to³hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³ha²kxai³, txa²ko³nxa¹ju³ta² au³txi³ yũ³sa²sxã³ ĩ³ki³ha¹ki²sa²sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² ĩ³khot3sa³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kãi³ti³hit1sa²hxai²hẽ¹la². Sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxã³ ti³hit1sa²hxai²hẽ¹la², ko³nxe³ti³ kãi³a¹ha²kxai³la².

12 Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² Sũ³na² wãn³txi³su² ha²kxai³, wain³jau³su² ha²kxai³, wi¹lhin¹jau³su² ha²kxai³, te²jai¹ti²tu³wa². 13 Nxe³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxã³ ti³hit1sa²ju³ta²sa¹, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ya³lu²te³lhxã³ ti³hit1sa²jau³sxa³wa². Yxãn¹ta¹, txa²ko³nxa¹ju³ta² au³txi³ yũ³sa²sxã³ ĩ³ki³ha¹ki²sa²sxã³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³khot3sxã³ ĩ³ki³ha¹ki²sa²sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ti³hit1sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxã³ ti³hit1sa³na²hẽ³la². Sa³ha²kxai³:

– Kãin² ko³nxe³khaix1te²ju²hẽ³na¹, txa²ko³nxa¹ju³ta²sa¹. Nxe³jau³su², ĩ³tih³nxe³nẽ³lhxã³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txai²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xai²na² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³wã³wã³txi²nẽ³jau³su²

14 Moi³se²ah³lu¹tai²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na², Sũ³na² wãn³txi³khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, txai²lẽ¹ yuh³xai²nãn¹jah¹lo²khai³su² na¹ha²kxai³, txa²ko³nxa¹ju³ta³lot3sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². 15 Na¹te³na¹xai²na², txa²yxau²xai³la¹ju³ta² wi¹ko³nha²ti³he¹nxẽn²nx3nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta² te³na¹ju³ta² kãi³nxa³ha²kxai³, ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta² yxo²kwĩn¹kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². 16 Na¹ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kãi³a¹kxan²ti³:

– Ha³lo²a² ten³nxa³ju³ta² kãi³a¹xã¹. Nxe³hĩ³na¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wain³jau³xai²la¹xã¹. Yxãn¹ta¹ hxi²ka¹nhã²nx3nhã¹. Nxe³hĩ³na¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wain³ye²hĩ³na¹wa². 17 Na¹kxe³su², ko³nxe³ti³ kãi³a¹wa². Na¹kxan²ti³, hai³txi³ wã²nxũh¹ txai²khai³lxa³, Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ ko³nxe³ti³ kãi³hĩ³nã²nxa³wa². Ta¹, txa²ko³nxa¹ju³ta², au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ yũ³sa²sxã³, ko³nxe³ti³hit1sa²sxã³ nxe³sa²jau³su² kãi³hĩ³na¹wa². 18 Txai²lẽ¹ wi¹kãi³ti³hit1sa²ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³wa². Txa²sĩ³nai²na² ko³nxe³ti³hit1sa²te²sain¹na³la². Na¹ha²kxai³:

– Wi¹kãi³a¹tũ¹xã¹. Na¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³, hxi²kan¹txi³ wi¹kãi³hĩ³nã²nxa³wa². 19 Na¹ha²kxai³, txai²na¹xai²na² a²wi¹ju³ta² ten³khaix1na¹ju³ta² kãi³nxa³ha²kxai³, ta¹, a²ko³nxe³ju³ta² ten³ti³he¹nxẽn²nxa³ju³ta² kãi³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². 20 Nxe³ha²kxai³, ten³ti³he¹nxẽn²nxa³ju³ta² so¹lxi³ kãi³a¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ txai²khai³lxa³ Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ kãi³hĩ³nã²nxa³wa². Ta¹, txa²ko³nxa¹ju³ta² au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ yũ³sa²sxã³ ko³nxe³ti³hit1sa²sxã³ sa²jau³su², kãi³hĩ³na¹wa².

21 Hãi¹nxe³kxe³hũ³sxã³ ha³lo²lot3sa²ju³ta²sa¹:

– Txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ wi¹ju³ta² kãi³ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxan²ti³, a²ko³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ yũ³sa²hĩ³nx2na³la². 22-23 Txai²khai³nxa¹xai²na³, Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²kxe³na¹xai²na² au³txi³ ĩ³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wãn³txa² ka³lih³khai¹nxe³sa³nhã¹. Na¹jau³su², na¹ta¹, txa²ko³nxe³ti³ e³a¹jau³xa² au³txi³ yũ³sa²sxã³ nũ³kxũn³txi³ ko³nxe³ti³hit1sa²sxã³, txai²khai³nxa¹xai²na² Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ sa²ne³khau²ki²sa³ha²kxai³, nxe³sa²jau³su², ko³nxe³na¹ju³ta³lot3sxã³ yxau³hĩ³na¹wa². ²⁴ Na¹ha²kxai³:

— Khãuh³lxa³ti³khaix1san¹nhi². Hãi¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Txa²nũ²ai²na² ko³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Ya³lu²ti³hit1san¹nhi². Yã¹jah¹lo²ta³wxa²wa²sut1sa²te³lin¹ji². Na¹nha²wa². ²⁵ Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin²ka³lih³khaix1sa³nha²wa². A²nxe³jah¹la² wxa²wa²sut1sa²te³lhxã³ e³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Hi²sen³su² sa²wa²sut1sa²ju³ta² yũ²na³la². Hãi¹nxe³kxe³hũ³nxe², txai²khai³nxa¹xai²na², Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹xai²na² Sũ³na² wãn³txi³lot3sxã³ yxau³na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²sĩ³nai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta³nũ³lot3sxã³ yxau³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

8

Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nhẽ³jau³su²

1 — Je³su²jah³la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²xai³jah¹lo²sa¹xã¹. Nxe³na¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ o³nxa³te²lot3sa²ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². A²nxe³sxã³ txa²wã¹sĩ³na² ko³nxe³ti³ ĩ³ye³kxi²nha¹jau³xa² sa²wet1so¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txa² sa²wet1so¹na¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wa². ² Nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³jah¹lo²su² na³la².

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na². Yãu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². Ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ ya³lu²ki³tu¹wa². Yxãn¹ta¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹txi³wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²su¹ti² ya³lu²nẽ³ju³ta² ã³wa²su¹ti² nẽ³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². ³ Kxã³nxãn¹jau³xu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na² wain³jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ txa²wã¹ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ jau³xu¹jã¹nxe³sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³sxa³wa², txa²wã¹sĩ³na² hxi²kan¹nẽ³lxa³ha²kxai³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hxi²kan¹na³la². Nxe³sxã³ A²ta²ha² a²ĩ³lxa² Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wxã³sxã³ txa²wã¹sĩ³nhũ³sĩ³na² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ta³sxĩ³nhũ³sĩ³na² ã³wih¹sxã³ ton¹nũ²la² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² hxi²kan¹nẽ³lhã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ hxi²kan¹ti³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² wxa²hxi²kan¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴ Hxi²kan¹nẽ³lha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xu¹jã¹nxe³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ten³jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³li² txa²wã¹sĩ³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²nha²ki³jau³xa² sa²yo²we¹ki³sxa³ka³tu³ yxau²xai³li², nxe³te²ki³na¹xai²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². ⁵ Ki³sa²kxai³, txa²wã¹sĩ³nãu³ai²na² ko³nxe³ti³ e³kxi²nha²ki³jau³xa² ĩ³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, yuh³xai²nãn¹te²yen³kxa² ko³nxe³thin¹te² yen³kxa² so¹lxi³ yen³ki³sxã³ ten³ki³jau³su² yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³yah³sah¹lxi³txa²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³kxi²nẽ³jau³xa² ĩ³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ten³ki³jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³yah³sah¹lxi³hẽ¹la². ⁶ Jã¹nxa¹jau³su²:

— Yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ten³sa³nhã¹. Nxe² e³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² u² ha³na³ka³lxi³ yxau², ya³lu²ju³tãn²ta³ a³ti² nxe³hĩ³ki³tã³la². Yxãn¹ta¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³li², hãu²non³sxã³ yxau²xai³li² nxe³hĩ³ki³tã³la². ⁷ Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ko³nxe³thin¹kxa² yxo²kwain³ki³jau³su² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³,

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³kox1kō¹son²kxi²hĩ³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² ĩ³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yo²we¹ki³ju³ta² yū³nē³lhĩ³nx2nxa³wa², hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹ki³sxa³ha²kxai³lu¹. ⁸ Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

– Yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² ten³sa³nhā¹. Nxe² e³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³sxa³wa².

⁹ Yxān¹ta¹, wxāi²nān²ta³ ha³na³ka³lxin³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Wxa²sĩ³na² kō³nxe³ti³ e³ki²nhyah¹lxin¹jau³la³, ain³kxi²nha² yxau²xai³yah³lxi³hxai²nxa³hē³la². Yah³lxin¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² e³ki¹nx2ti³jau³xa² ain³kxi²nha² yxau²xai³tĩ³ka³txi³jah³lxi¹lxa², Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³la². Yxān¹ta¹, a²nū²a²ĩ²li³te²su²kxai²nān²tu³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nxa³kah³lo²su² kxai²nān²tu³, hai³txi³ Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² ti³he¹nx2nxa³wa². ¹⁰ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² nxū²kwai³yxau³nē³kxai²nān²tu³:

– Kō³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta² yū³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ txa²wā¹nū²ai²na² ya³lu²tū¹xā¹. Nēn³kxan²ti³ a²kxā³nxu¹tai²na² Je³su²jah³la² txa²wā¹kō³nxe³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lha²kxai³ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na³la². ¹¹ Jā¹nxa¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ nū³kxūn³txi³ Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nx2ti³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxā³ ka³ten³su² ti³hi¹tū¹nx2ti³tu¹wa². Wxa²nū²ai²na² ya³lu²te³lhxā³ nxe³te²nū²ai²na² ka³ten³su² ti³hi¹tū¹nx2ti³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² nxe³nx2ti³tu¹wa².

¹² Nxe³ju¹tan¹te²kxa³ya³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³kxi²nē³jau³xa² yā¹nxe³sxā³ yxau²xai³lya³sah¹lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sĩ³na² kō³nxe³ti³ ĩ³ye³kxi²nha²ki³jau³xa² sa²wet1so¹sxā³ yxau²xai³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Ya³nx2ta¹wa². ¹³ Txa²wā¹sĩ³na² sa²wet1so¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nān²tu³ ya³lu²yah³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²wet1so¹sxā³ wxa²kō³nxe³ti³ kái³yah³lxin¹ju³ta² ā³nā¹hxa³jah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– ĩ³su²lhā³nha¹jut3sū³nxe², txa²kō³nxe³ti³ kái³a¹ju³ta² ā³nā¹hxa³ta¹tū¹xā¹. Nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹, yxau²xai³lha²tē³khaix1yah³lxin¹tu¹wa².

¹⁴ Jā¹nxe³jut3su², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²wet1so¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su² yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². ¹⁵ Jut3su², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³kxai²nān²tu³, Sū³na² wē³ha³lxi³lo³tē³na³la². Wē³ha³lxi³lo³tē³lha²kxai³ yuh³lxi³jau³su² kwa² wa³ka³li³lot3sxā³ yxau²xai³ki³sxa³wa². Nxe³ki³sxa³ha²kxai³ a³lxi²sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ wē³ha³lxi³lo³tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹wĩ³na² ĩ³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³:

– Wĩ³nāi³. Txa²wĩ³nu²si¹lxi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³ti³hi¹tē³jau³su² e³hĩ³ki³tā³la². ¹⁶ Nxe³ki³kxai²nān²tu³, au³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³āin²txi³ ĩ³ye³kxi²nha², Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ĩ³ye³kxi²nē³li², nxe² ĩ³ye³yo²nū¹nyhu¹sxā³:

– Sū³na² we³ha³lxi³su² ki³tā³li¹. Nxe³jau³su² ĩ³ye³hĩ³ki³tā³la². ¹⁷ Txa²wā¹ki³na¹xai²na²:

– Sū³na² wē³ha³lxi³su² na¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹wĩ³na², a²yen³kxa² kwēn¹tai²na² ũ³hā¹kxi²nē³kxe³su² te² yen³kxa², yxan¹nāu³a¹ ũ³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². ĩ³ka³li³si¹nhē³jau³su² ũ³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². Nxe³tāu³a¹, Je³su²jah³lain²txi³ ũ³yhen³kxi²u¹jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ki³na¹xain²txi³ ũ³yhen³kxi²ya³nhē³lain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² khāuh³lxa³thin¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³, khāuh³lxa³ti³hi¹tē³kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tāu³nū³ā¹ te²yā¹nxe² wxi²kin³ti³ton³nē³nūn³tu¹wa².

Wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tē³ju³ta³nū³su²

18 Ha³lo²a² wi¹lĩ²sxã³ wi¹ko³nha²sxã³ e³ya³nx2ta¹wa². Hĩ¹nai²na² ha³lo²a² khãuh³lxa³thi¹tẽ³na³la². Nẽ³kxan²ti³, yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin²wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tẽ³tu¹wa². Ha³lo²a² kãin² wi¹khai¹nxe³ju³ta² ĩ³ya¹ũ³nhẽ³tu¹wa². Hĩ¹na¹ kwẽn¹tai²nãn¹ta³ ha³lo²a² khãuh³lxa³thi¹tẽ³na³la². Nxe³ta¹, yxa¹nãn¹ta³ ha³lo²a² a²wẽn³ta³te²la³ kãin² wxi²kin³ti³to³ ã³ne³sen³sai¹khai¹nxe³tu¹wa². 19 Nxe³ju³ta², a²yen³kxa² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wet1sa²sai¹kxa² a²yo²ha³kxa² sa²kxai³lu² wah³xain¹na³la². Ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³lxa² e³lẽ³na² wxa²ye³kat1sa²sĩn¹tũ¹xã¹. Nxe³ju³ta²nũ³a² ĩ²ti³ten³khai¹nxe³sa²sĩn¹nhã¹. Nain¹jau³su², wah³xain¹na³la².

20 Kxã³nxi¹nu¹tai²na² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãĩ³ãn³si³wxe³hĩ¹nãu³u¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũh¹ ain³nha²te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² sa²yo²ã³sain¹na³na¹. Sai¹nha²kxai³ ha³lo²a² wet1sa²sai¹na¹kxa² yo²ha³kxa¹ ha²ya³kxa³lxi³hi¹ta¹xã¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ju³ta² a²lhun³tu², ha³lo²a² nxe²xai³hxai²tai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³ ain³nha²nxa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³, ha²ya³kxa³thin¹sxã³ ai³hxai²tai¹tu³wa². 21 Yxãn¹ta¹, yxan¹nãu³a¹ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²kĩ³na¹xai²na² e³lẽ³na² wxa²ye³ka¹tẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³tẽ³nãu³a¹, wa²su¹wa²su¹yxau²xai³kĩ³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³kxa² wet1sa²sai¹kxa² yo²ha³kxa¹ ã³wa²su¹tain¹sxã³, hĩ¹na² ha²ya³kxa³thin¹sxã³ ã³kho³jau³su² yxau²xai³lain¹te²na² yen³kxa² yo²ha³kxa¹ ã³wa²su¹tain¹tu¹wa². Ain¹ka³tu³, ha³lo²a² yo²ha³kxa¹ wxi²kin³ti³ton³txi³ wa²su¹wa²su¹yxau²xai³kĩ³ju³tũ³a² yã¹nxe² ain¹tu¹wa².

22 Ha³lo²a² nxe³ju³ta²sa¹. Txu¹ha² wẽ³nhi³sxã³, a³li³la¹te³lhxã³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, kãin² ĩh³khaxi¹yain¹sxã³ ĩ³wxai¹hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³te²an¹jau³nũ³su², ha³lo²ai²na² ĩ³wxai¹jau³hũ³nxe² yxau²xai³lhĩ³nx2na³la².

– Kwẽn¹tai²na² ã³wa²sut1sa²tũ¹xã¹. Nxe³hĩ³nx2na³la². 23 Jã¹nxe³ju³ta² a²wi¹lhĩ¹na², Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwai³wi¹hũ³nhẽ³na³la².

– A²ha² yxan¹nãu³a¹ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³lih³khai¹nxe² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³nẽ³jau³su², ã³nxũ³kwai³wi¹hũ³nhẽ³na³la². Nxe³kĩ³sa²kxai³, ha³lo²a² wah³nxe³sxã³, txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ĩ³wxai¹kĩ³jau³hũ³nxe² ĩ³ye³kxi²nha²hĩ³kĩ³tã³la².

– Yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³lo³tẽ³tũ¹xã¹. Nxe³tãu³nũ³ã¹, txa²wã¹nũ²ai²na² tah²lxi³ wxen¹sxã³ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³kĩ³tũ¹xã¹. A²nxe³je³na³kxa², wai¹tai²na² yau³son³ki²nẽ³lxa³khi³. Nxe³nha²kĩ³jau³su² yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³la². 24-25 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² e³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Yxan¹nãu³a¹ wxa²nũ²ai²na² tah²lxi³ wet1sxã³ ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wã²nxũh¹ sa²yo²we¹na¹i¹. Sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³jau³su², sa²wa²su¹tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, hai³txi³ hĩ¹nai²na² txa²wã¹nũ²ai²na² tah²lxi³ ĩ²hĩ³kĩ³sxa³wa². Txa²wã¹ye³na² ĩ²kĩ³kxai²nãn²tu³:

– A²yen³kxa² yũ³nẽ³na³na¹. Nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Yxãn¹ta¹, kĩ³sxa³wa². Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³.

– Jã¹nxẽn³tũ¹xã¹. Sũ³na² sa²yo²we¹nha²sxã³ e³na³na¹. Nxe³sxã³ yxau²wah³nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Ya³nãn³ta³ki²li² txa²wã¹ye³na² ĩ²kĩ³sxa³kxe³tu³, yxau²wah³nxe³ki² ai³lhĩ³kĩ³tã³la².

26 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² sa²hau³ko³tẽ³na³la². Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² hxi²kan¹nẽ³lxa³wa². Nẽ³lxa³ha³kxai³:

– Txa²wã¹wĩ³na² ĩ³ye³kxi²na¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ wxi²kan¹txi³ ĩ³hau³kot3sxã³ ĩ³ye³kxi²hĩ³kĩ³sxa³wa².

– ĩh¹nxe³jau³ta³ wain³txi³ e³kxi²na¹lhon³ku². Nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³te²an¹tu³ti¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²nũ¹nhẽ³lhĩ³nx2na³la², Txa²wã¹wĩ³na² wain³txi³ ĩ³ye³kxi²kĩ³txai²la². Wãn³txa² wxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²kĩ³sxa³jau³xã²

ĩ³ye³kxi²nũ¹nhẽ³lhã³, ĩ³wxai¹ki³jau³hũ³nxe² ĩ³ye³kxi²nũ¹nhẽ³lhĩ³nx2na³la². 27 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹wĩ³nu²kxai³lu², txa²wã¹ẽ¹nãn¹jau³su² ĩ²ta³lun²nẽ³jah¹lo²su² te²kxai³lu², Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² au³txi³ a²ẽ¹na² a²ten³jau³su² a³la³kxi²nũn³na³la². Nxe³te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²yãu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³kxi²sa²sxã³, Txa²ẽ¹nãu³ai²nãn¹jau³xa² yã¹nxe³jau³su², Wĩ³nu²na¹xai²na² te³na¹jau³xa² yã¹nxe³sxã³ ĩ³ye³kxi²sa²na³na¹. A²nũ²a²nãu³xa² yxo²ĩ²sain¹te²nãu³xa² sa²hau³ko³tain¹si¹sa²jau³su² sa²na³na¹. Txa²wã¹wĩ³na² a³la³kxi²nha²sxã³ nxe³hĩ³nx2na³la². 28 Nxe³ha²kxai³:

– Ha³lo²la³ ĩ²li³hxa³ju³ta³la³, wi¹ta³na², ko³nxe³ta³na² nxe³ko³la³, ha³lo²lo³ta¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³lo²ai²na² o²la³kxi²nũ¹nhẽ³lhĩ³nx2na³la². ĩ³wi¹lxon³ki²nẽ³lhi¹jau³nũ³su² nxe³nũ¹nhẽ³lhĩ³nx2na³la². Txa²wã¹ki³na¹xai²na²:

– Sũ³na² a³lxĩ²na¹nha¹. Kxã³nãu³u¹tai²na² Sũ³na² wã²nxũh³ ain³nha²sxã³ ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹na¹. Wẽ³ha³lxĩ³lo³te³lhã³ nẽ³ta¹hxai²hẽ¹na¹. Nxe³te²ki³na¹xai²na² Sũ³na² o²la³kxi²nũ¹nhẽ³na³la². 29 A²wi¹lhĩ¹nu¹tai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² yxo²ĩ²te²ki³na¹xa²nũ³a² ĩ²sa²tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²ki³na¹xa²nũ³ai²na² sa²kxai³lu² ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²ki³lha³lxã² Je³su²jah³la² yã¹xain¹tũ¹xã¹. Nxe³si¹hai¹na¹jau³su², tũ¹ka³txai²na² ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹ai¹na¹hẽ³na¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³kxi²nẽ³na³la². Nxe³jau³su², Je³su²jah³la² txa²nũ² txa²wã¹hxi²kan¹ti³su² ha²kxai³, ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³kxe³nũ³ka³txi³su² te²ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²lon³nãu³su² ki³sa²kxai³, nxe³hĩ³ki³tã³la². 30 Kxã³nãu³u¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³si¹jau³nũ³su², wã²nxũh¹ ain³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

– ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹na¹tũ¹xã¹. Wain³te²lo³ta¹txai²lã¹. Nxe³nẽ³jau³su², ĩ¹sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ka³tu³, wain³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³lha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tũ¹xã¹. Sũ³na² nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lxĩ²jau³su²

31 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hxi²nũ¹nũ³nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, a²nũ²a² ã³xa² ĩ²li³te²hũ³te²la³ ĩ³ko³x1ko¹son²kxi²nẽ³kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ ã³sen³sai¹nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa², Txa²wã¹sũ³na² hxi²kãin²khai¹nxe³sxã³ hxi²nũ¹nũ³nhẽ³lha²kxai³la². 32 Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

– Tẽ³a¹ju³ta² tẽ³a¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe²nxa³kxe³hũ³nxe², ũ³hũ¹nẽ³lhã³, ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³kxa² yo³ha² ya³lu²kxi²nẽ³te³lhã³ ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxũn³kxe³hũ³sxã³, a²yen³kxa² wi¹la² ã³sen³sai¹kxe³tu³ ũ³hũ¹nhẽ³nũn³tu¹wa².

33 A²nũ²a² ko³nxe³te²lo³tẽ³jah¹la² yũ²nxa³wa², Txa²wã¹sũ³na² ã²la² hxi²kan¹txi³ wain³te²lo³tẽ³lha²kxai³la². Nxe³jut³su² txa²wã¹ki³na¹xai²na², Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³kxe³nũ³ka³txi³su² ha²kxai³, wain³te²lo³tẽ³kxe³nũ³ka³txi³su² ha²kxai³, hĩ³ki³tã³la². Kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³tẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².

34 Je³su²jah³la² ya³lu²sxã³, txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, wi¹la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ a²wi¹tãu³a² yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxã³, sa²wi¹wi¹nxe² e³kxain¹sxã³ a²si³yxau³tãu³a¹ wi¹lĩ²nẽ³lhi¹jau³nũ³su² e³kxain¹na³la². 35 Je³su²jah³la² hxi²ka²nãu³a¹ a³lxĩ²nẽ³te² hxi²ka²nãu³a¹ yxau²xai³ki³tã³la². Kĩ³sa²kxai³:

– Ha³lo²la³ ĩ²ki³sxa³ko³la³ ha³lo²lo³ta¹xã¹. Khãuh³lxa³ti³hin¹sa³nhã¹. Ta³nxa², a²ẽ¹nãu³a¹ kãin² hxi²waut³ta³lxĩ³sa³nhã¹. Ta³nxa², Sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²a¹ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãĩ³sain¹na³na¹. Heh³sa³nhã¹. Ta³nxa², yen³kxa² hxi²kan¹txi³sa³nhã¹. Ta³nxa², ha³lo²a² ha³nxe³lha³thin¹ki²sa²na³na¹. Ta³nxa², ĩ³su²lhã³sa²tẽ³na³na¹. Ta³nxa², nxe² ha³lo²lo³ta¹xã¹. Nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, Je³su²jah³la² a³lxĩ²nẽ³te² hxi²ka²nãu³a¹ wi¹wi¹nxe² yxau³hĩ³ki³tã³la².

– Ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³kxan²ti³, Txa²hxi²ka³nāu³ai²na² sa²so¹ki²sya¹nx2ti³ju³ta³la³ yū²nxa³i¹, Txa²wē³ha³lxi³ĩ³nxai²na²su¹. Je³su²jah³la² nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². ³⁶Nxe³nē³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²sū³nāi³. Nxe³si¹lxi¹. Wxa²wān³txa² sa²yo²we¹txa²te²su² sī¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³hit1sa²tē³sain¹sīn¹na³li¹. Nxe³sa²sīn¹ju³ta²sa¹: “Ha²ya³khin¹tū³ka³txi³su² na³na¹. ‘Ka³yuh³xa² o³ve²a² wā²nhit1te³lhxā³ te²nū³a² su²lhā³a¹tū¹xā¹’. Nxe³na¹tū³ka³txi³hū³na³na¹.” Nxe³sa²sīn¹jau³su² khāuh³lxa³ti³hit1sain¹sīn¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Su²lhā³sa²ha³tā¹.” Nxe³sī¹na¹jau³su², yxau²xai³lh¹nhxai²na¹tai¹ti²ti¹.

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ ha³lo²lo³tē³na³la².

³⁷Yxān¹ta¹:

– Ha³lo²la³ ĩ²li³ko³la³ ha³lo²lo³ta¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² a³lxi²nē³jah¹la² kāin² hxi²kan¹txi³lo³khaix1nē³na³la². Nē³lha²kxai³, ha³lo²an²ta³ khāuh³lxa³ti³ti³hi¹tē³ju³tan¹ta³ hxi²kan¹ ān³sen³sai¹khai¹nxe³hū³ki³tā³la². ³⁸⁻³⁹A³la³kxi²sxā³ e³a¹wa². Na¹jau³xai²na²sa¹, Je³su²jah³la² a³lxi²nē³te² hxi²ka²nāu³a¹ yxau²xai³ki³sa²kxai³, ha³lo²a² ko³nxe³te² ha³ta³nxān²txi³ sa²hxi²so¹ki²nha²nē³ju³ta³la³ yū²nxa³wa². Kī³sa²kxai³, ka³ten³su² ta³nxa², ya³lu²te²su² ta³nxa² yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²so¹ki²nha²nē³ju³ta³la³ yū²nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²ta³nāu³xa² oh³xai²nān¹te²su² te²nāu³su² ta³nxa² a²ta³nāu³xa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²su² te²nāu³su² ta³nxa², a²ta³nāu³xa² nū³kxūn³te²su² te²nāu³su² ta³nxa², nxe³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²so¹ki²nha²nē³lhū³nx2nxa³wa², Je³su²jah³la² hxi²ka² ā²la² i³khai¹nxe³sxā³ yāu³ki²khaix1nē³lha²kxai³la². Te²yā¹nxe³nūn³kxe³hū³sxā³, kwēn¹tai²nān¹te² ha³lo²a²su² ta³nxa², yxa¹nān¹te² ha³lo²a²su² ta³nxa², oh³nāu³u¹tai²nān¹te² ha³lo²a²su² ta³nxa², yuh³xu¹tai²nān¹te² ha³lo²a²su² ta³nxa² nxe³sxā³:

– Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²hxi²so¹ki²na¹tū¹xā¹. Nxe³kxi²nē³kxa²ha³ta³nxān²ti³, hai³txi³ Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²hxi²so¹ki²nha²nē³ju³ta³la³ yū²nxa³wa². A²hāi¹nxe³te² yā¹nxe³kxe³hū³nxe², txa²wā¹ki³na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² sa²hau³ko³tē³te²ki³na¹xai²na³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ te²hxi²ka³nāu³a¹ a³lxi²nē³jah¹lo²su² te²hxi²ka³nāu³a¹ wxa²sa²yāu³ki²nha²xi²nē³lhxā³ yxau³hū³ki³tā³la². Kī³sa²kxai³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ so¹lxi³ hxi²kan¹na³la². Hai³txi³, a²yen³kxi³la³ wet1sa²sai¹kxe³su² nxe³te² yen³ki³la³ hxi²ka¹nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹ti³ sa²hxi²so¹ki²nha²nē³lhū³nx2nxa³wa².

9

I³sa³e² nū³ka³txa² ĩ³yau¹ū³nē³jau³su²

¹ A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³a¹wa². Kī³han³nxa³wa². Txai²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ ĩ³ye³i², txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² e³ki²nū¹sxā³ ĩ³ye³i², na¹wa². Na¹ha²kxai³, kī³han³nxa³wa². ² Na¹jau³xa²sa¹. Kāin² āi²ta³lxi³sai¹nha²kxai³, txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ hxi²ye¹ta³lxin³ti²sai¹nha²kxai³, sain¹nha²wa². Txa²nū³ka³txa², a²ĩ³lxa² I³sa³e² nū³ka³txa², txa²nū³ka³ti³sain¹tū³ka³txa² txa²ka³lxa¹ti³sain¹tū³ka³txa², Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³tū³ka³txi³sain¹na³la². Ain¹jau³su², āi²ta³lxi³khaix1sain¹nha²wa². ³ Na¹ha²kxai³, yo²ĩ²ain¹ju³ta³nū³a² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³sa²kxe³su²:

– Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³hit1sa²tū¹xā¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³na¹sa³tū¹xā¹. Nxe³sa³kxan²ti³, jā¹nxe³sa²kxa² yo³ha², Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² I³sa³e² nū³ka³txa² sa²hau³ko³kxi²sain¹na³na¹. Na¹kxai²nān²tu³:

– Sū³na² ko³nxe³ti³hit1sa²ju³ta² wain³na³na¹. Nxe³hū³na¹wa². Yxān¹ta¹, nxe²nxa³wa². ⁴ A²nxe³tū³ka³txai²na² I³sa³e² nū³ka³txai²na², Txa²wā¹sū³na² wxa²hait1so¹ain¹tū³ka³txi³sain¹na³la². Nxe³sxā³, a²wē³ha³lxi³lo³ti², wā³nxīn¹khaix1nxe³sxā³

yxau³kxi²ye²nyhain¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³hi², nxe³tũ³ka³txi³sain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta² ĩ³ye³kxi²sxā³ ĩ³hau³ko³tũ¹hai¹ni², Sũ³na² wain³txi³ ĩ³wi¹lxo³kxi²kj³jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³hai¹ni², wān³txa² wain³jau³xa²:

— Jau¹xai²yā¹nxe³sxā³ kǎi³txai²lā¹. Nxe³jau³xa² ĩ³kwa³na³ai¹ni², Sũ³na² wain³txi³ ĩ³ka³li³si¹hain¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³hai¹ni², ta¹hxai²hē¹la². ⁵Jā¹nxe³sxā³:

— A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²nũ³ka³txi³nāu³u¹ta²na² hxi²kan¹khai¹nxe³tāu³u¹ta²na², txa²si³yxau³na¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹na¹. A²nxe³te²a² a²ne³kan²tāu³sa¹xā¹. I³sa³e² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹jau³su² nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³la². Hāi¹nxe³kxe³hũ³nxe², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² txa²wā¹sĩ³na² wen¹nũ²la², I³sa³e² nũ³ka³txi³su² jah¹la² a³li³la¹sxā³ ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju¹ta² wi¹khai¹nx²na³la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³nain²txi³ Kris²tu³jah¹lain²txi³ a²yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹te²su² na³la². A²nxe³jah¹la² ĩ³sa²nēn¹kxi²sa²tē³a³sah¹lx³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³li¹.

⁶Yxān¹ta¹, I³sa³e² nũ³ka³txai²na², Sũ³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹sxā³, a²hĩ¹nai²na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³la³ yxau²xai³tũ³ka³txi³sai¹nxa³wa². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³la³ sa²yo²ā³nha²jau³sxa³wa². Hai³txi³:

— Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tain¹jau³nũ³a², I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹na¹. Yxān¹ta¹, wi¹ju³ta³la³ yũ³ai¹nxān³tā¹. Nxe³kj³jau³la³ yũ²nxa³wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² a²nũ²a² wxa²hait¹so¹tũ³ka³txa², hai³txi³ I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²tĩ¹li³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ā³ni²la³kxā¹tũ³ka³txa² so¹lx³ ĩ²sxā³ ā³yũ³so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁷Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ki³lha³nāu³xa² ka³lxai¹txi³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²ki³lha³lxai²na² I³sa²kah³lai²na² a²ne³tah²nāu³a² so¹lx³ wxa²sa³wi³ha³lx³khai³su² na³li¹. A²nxe³te²a² so¹lx³, txa²wē³ha³lx³lo³ta¹na¹wi¹. Sũ³na² wān³txa², A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³kan²tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lx³su² nxa³wa². ⁸Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²tah²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sũ³na² a²wē³ha³lx³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹, a²wē³sai²na² Txa²wā¹sũ³na² sa²yo²we¹nha²sxā³ ĩ³ye³kxũ¹kxa² wē³sai²na² so¹lx³, Txa²wā¹sũ³na² wē³sa³la³ ta¹hxai²hē¹la². ⁹Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹, sa²yo²we¹nha²sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxe³sa²lx¹. Yxa¹nān¹ta³ kwē³kxa³nāu³a¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Na¹ka³tu³, ā³wa³li² ĩ³xi²ye¹nx²ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²i³lx² Sa²ra³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², in³txa² wēn³su² we¹tin¹kxa² a³li³la¹kxi¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, nxe³tāu³a¹ wān³txa² yā¹nxe³sxā³ a²ki³lha³lx² a²i³lx² I³sa²kah³la² a³li³la¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰Nxe³nxa²ha¹te¹, I³sa²kah³lai²na² sa²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²si³yxau³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kan¹ton³ka³tu³, a²sxe³xa³ka³lx² Re³be²ka³ka³lx² so¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, a²ki³lha³nāu³xa² ha¹li¹ hau³hou³kot³sxā³ wē³nhĩ³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lx³ ta¹hxai²hē¹la². ¹¹⁻¹²Nxe³tāu³a¹, a³li³la¹xa³hĩ¹nāu³a¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wān³txi³kxai³lu¹ a²hā³ka³nai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxe³sa²lx¹. Wxa²ki³lha³lx² sai³la³lha² jah¹la² a²ka³ka³un³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ yxau³yain¹tũ¹xĩ¹. Nxe³ha²kxai³, a²ka³ka³un³jah¹lai²na² so¹lx³ hxi²kan¹ ā³sen³sai¹nyhu¹tũ¹xĩ¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², yān³ta²na² a²ki³lha³nāu³xai²na² a³li³la¹hai¹nxa³ta³lx¹, ha³lo²a² wi¹ju³txain²txi³ kǎi³ai¹nxa³ta³lx², ko³nxe³ju³txain²txi³ kǎi³ai¹nxa³ta³lx² nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³na² wān³txai²na² ain³nha²sxā³, a²hā³ka³nai²na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹, a²nũ²a² wā²nxũ^hlx³sxā³ wā²nxa³ka² so¹nē³ju³ta² nxe³te³nah¹lx¹:

— Hāi¹nxe³sxā³ Sũ³nu²na¹xai²na² wā²nxũ^h ain³nha¹ka³tu³, kwa² jah¹la² ten³sa³nhā¹. Na¹ha²kxai³, wā²nxa³ka² so¹na¹tũ¹xā¹. Nxe³jau³xa² so¹lx³, Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka²

so¹nē³te²ju²hē³la². Hai³txi³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² wi¹kāi³ki³ju³ta² yo³lha³, Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³ka² so¹nē³te²sxa³yu³hē³la². 13 Jā¹nxe³ju³ta², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxī¹:

– A²kau³kaun³jah¹la² Ja³ko²ah³la² so¹lxī³ a³lxī²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²sai³la³lhai²lē¹ E³sa³u²ah³lai²lē¹. Yxo²kwīn¹kxi²na¹hē³li¹. Na¹ju³txai²na², Sū³nu²na¹xai²na² wā²nxū^h1 ain³nha¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ kāi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³:

– Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ kāi³ain¹te³lxan³ji². Nxe³ki³jau³la³yū²nxa³wa². 15 Jā¹nxe³jut³su², Txa²wā¹sū³na² wān³txa², Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Sū³nu²na¹xai²na² wā²nxū^h1 ain³nha¹ka³tu³, a²nū²a² i²sxā³: “Jah¹la² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhā¹. Na¹jau³su², wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tū¹xā¹.” Nai¹na¹kxai²nān²tu³, wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wi¹ju³ta³lo³tē³ju³ta³la³ nxe³te³nah¹lxī¹, hai³txi³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ ki³na¹xai²na²:

– Sū³na² wi¹ju³ta² ten³sa³nhā¹. Tā³nxa², wi¹kāi³a¹xā¹. Tā³nxa², nxe³ki³jau³la³, wi¹ju³ta³lo³tē³lhī³nx2nxa³wa². Nxe³ta¹, Txa²wā¹sū³na² nxū^h1 ain³nha²sxā³:

– Jah¹la² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhā¹. Na¹ha²kxai³, wi¹ju³ta³lo³ta¹tū¹xā¹. Nxe³nē³jau³xa² so¹lxī³ wi¹ju³ta³lo³tē³lhī³nx2na³la². 17 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², kxā³nāu³u¹ta¹na² Fa³ra³o²ah³lu¹ta¹na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta¹na², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ha³teh³nxā³nxā² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxī¹:

– Sū³nu²na¹xai²na² Fa³ra³o²ah³lo² i³nxai²na², kāin² hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³, nū³kxūn³khai¹nxe³txi³ kāi³ya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³,

a²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa² i²sain¹ka³tu³: “Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹xā¹.” Sain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sa²si¹hai¹na¹jau³nū³su²,

hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wā²nxū^h1 ain³nha²sxā³:

– Jah¹la² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹jau³su², wi¹ju³ta³lo³ta¹tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³ wi¹ju³ta³lo³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² ha³na³ka³lxī³te³nah¹lxī¹:

– Jah¹lai²na² Txa²wān³txa² ā³ne³to³hxa³ti³hi¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³ ā³ne³to³hxa³ti³hi¹te²ju²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²la³ i³yī¹li²nē³jau³su²

19 Nxe³kxai²nān²tu³, a²nū²a² i²li³te²la³ i³wā³txi³sain¹kxai²nān²tu³:

– Nxe³ti¹. Txa²wā¹sū³na² ā³ne³to³hxa³ti³hi¹tē³kxa²ha³ta³nxān²txi³, hxi²kan¹txi³ i³yī¹li²nha²hī³ki³sxa³i¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ā³ne³to³ki³sxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³, hāi¹nxe³sxā³ ne³ti³hi¹tē³ju³ta² so¹lxī³ kāi³hī³ki³tā³li¹.

Ki³sa²kxai³, txa²wā¹ā³ne³to³ki³sxa³ju³ta²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²la³ i³yī¹li²nē³kxai²nān²tu³, wai³nhī³nx2nxa³wi¹, hxi²kan¹txi³ yu³tā³la³ kāi³ki³sxa³ha²kxai³lu¹.

20-21 Sain¹kxai²nān²tu³, txai²na¹xai²na² i³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lxī¹:

– Nxe²nxa³i¹. Wxāi²na² yuh³xai²nān¹te² a²nū²a² so¹lxī³ ni¹lxī¹. Nī¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² i³yī¹li²nhān¹jau³la³ yū²nxa³wi¹. Nxe³ai¹nhī³na¹wa². Jā¹nxe³jut³su²ju³ta²sa¹:

– Kwa³ta³lē³na² ka³nxū³sē¹na² we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a³lū³nū³xa² tē³sxā³ wxa²hait¹so¹sxā³ a²ha³la³ha³ti³hē³nān¹tū³xa², kwa³ta³la² wi¹khai¹nxe³tē³na² we¹ti², a²yxo²ha³ti³hē³nān¹tū³xa² sa²kxai³lu², kwa³ta³la² ha²ya³kxa³lxī³su² tē³ta³ we¹ti², na¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, jā¹nxe³hī³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²wā¹hxi²ka² we¹ki³kxe³su² te²kwa³ta³lē¹na²na² i³ye³sxā³ i³yī¹li²nha²sxā³:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ha²ya³kxa³lxī³su² wet¹san¹nū²lhai¹li¹? Nxe³nē³jau³la³ yū³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² kwa³ta³lē³na² we¹jah¹lo²hū³nha²kxai³, a²nū²a² ā³ne³to³hxa³te²a² sa²kxai³lu², kwa³ta³lē³na²

ha²ya³kxa³lxi³su² tē³nhū³nha²kxai³, nxe³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² wi¹ju³ta³lo³te²a² sa²kxai³lu² kwa³ta³lē³na² wi¹khai¹nxe³tē³nhū³nha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la².

22 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na¹xai²na² hxi²ka¹ni², a²nū²a² ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² i³xan³ta³kxi², nxe³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Na¹ha²kxai³, a²nū²a² i³xan³ta³kxi²na¹tū³ka³txi³nū³ai²na² kwa³ta³la² ha²ya³kxa³lxi³su² tē³nhū³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yxan¹nāu³a¹ i³wai¹tai¹na¹ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³sa²tē³ain¹tū¹xā¹.

Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² ya³nān³ta³ki²li² en³txai¹na¹tū¹xā¹. 23 Na¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² sa²kxai³lu² wi¹llhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tai¹nha²sxā³ wi¹ju³ta³lo³ta¹kxe³nū³ka³txi³nū³a² kwa³ta³la² wi¹khai¹nxe³tē³nhū³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tū¹xā¹. A²nxe³tū³ka³txi³nū³ai²na² kxā³nāu³u¹tai²na² wā²nxa³ka² so¹ai¹na¹hē³na¹. Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹txai²lā¹. Na²hē³na¹. Na¹ha²kxai³, yuh³xai²nān¹tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² wā²nā³ū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ha²kxai³, txa²wā¹ki³na¹xai²na², Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³ka² so¹nē³tū³ka³txi³su² kī³tā³la². Nxe³ki³sa²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³na¹xain²txi³, Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³ka² so¹nē³li², Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³ka² so¹nē³li² nxe³nē³tū³ka³txi³su² kī³tā³la². 25 Jā¹nxe³jut3su², kxā³nāu³u¹tai²na² O³se²ah³lu¹tai²na² ũ³wha²li¹lhxā³, Txa²wā¹sū³na² yxo²wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— “Txai²na² Sū³nu²na¹xai²na², a²nū²a² a²kxā³nxa² Txa²nū³ka³txi³sxa³te²a², hī¹na² Txa²nū³ka³txi³la³ hi¹tai¹na¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ka³tū³, a²nū²a² nū³ka³txa² a²ha² kxā³nxa² a³lxi²ti³he¹nxēn²nxa³tū³ka³txa², hī¹na² a³lxi²na¹tū³ka³txi³la³ hi¹tai¹na¹tu¹wi¹, Txai²li¹.

26 Jā¹nxa¹jau³su²: ‘Wxāi²na² Txa²nū³ka³txi³syah¹lxa³lxi¹’. Ai¹na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nxe³tū³ka³txai²na² hī¹na² i³yat1sxā³ i³yī¹lai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: ‘Wxāi²na² Txa²tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Sū³nu²na¹xai²na², ka³ten³ta³ yxau²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na² a²tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹’. Ai¹na¹tu¹wi¹.”

Sū³na² yxo²wān³txa² O³se²ah³lu¹tai²na² ain³kxi²so¹sxā³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³jau³su², ta¹hxai²hē¹la².

27 Jā¹nxe³jau³su², I³sa³i²ah³lu¹tai²na² yxo²sa³te¹txi³ i³ye³sxā³, I³sa³e² nū³ka³txa² ha³lo²lo³tain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹:

— I³sa³e² nū³ka³txa² wā³li³kha³lon¹tū³ka³txai²la¹i¹. Ka³yā³la³nū³hū³nxe² I³sa³e² nū³ka³txa² nxe³ain¹na³li¹. Nain¹kxan²ti³, ā³si³kwa³lxi²lho¹tū³ka³txa² so¹lxi³, ko³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. 28 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, wa³su¹txi³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² ũ³yho³hi²sa²sai¹ain¹tu¹wi¹. I³sa³i²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 29 Jā¹nxe³ju³ta², I³sa³i²ah³lu¹tai²na² yān³tai²na² ha³lo²a² ũ³hū¹nē³lxa³ta³lxa² i³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tū³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³ wa³to²hi²khai¹nxe³te²si³yxau³tāu³a¹ ā³non²ta³ki²nē³tu¹wi¹. Nxe³nē³lha²kxai³, ā³si³kwa³lxi²lho¹nē³tū³ka³txa² ka³ten³su² yxau³ya³nhē³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, nxe³nē³lxa³ke³la³te²kxai³ ya²lun¹ti² hxn³nē³lhī³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe², kxā³nāu³u¹tai²na² So³to²ma²thī³nu¹tai²na² Ko³mo²ra²thī³nu¹tai²na² ain¹sxā³, kuh³lxa³thin¹khai¹xain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² khāuh³lxa³ti³hit1sxā³ ya²lu¹thxa³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Jā¹nxe³nē³lhī³nx2na³li¹, Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³ki²nē³lxa³kxai²nān²tu³ta². I³sa³i²ah³lu¹tai²na² nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² hxi²kai²na² I³sa³e² nū³ka³txa² wain³te²lo³jau³su²

30 Hāi¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa²:

— Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta² ten³khaix1sa³nhā¹. A²ha² kxā³nxa² nxe³tū³ka³txi³su² ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na²

yxō²i²ain¹na³la². Ai¹nha²kxai³, wain³te²lo³tain¹na³la². 31 Nain¹ta¹, I³sa³e² nū³ka³txai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² sa²hait¹so¹tū³ka³txai²lē¹:

– Sū³na² wain³te²lot³sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta² wān³txu¹tai²yā¹nxe³sxā³ kâi³a¹tū¹xā¹. Ain¹tū³ka³txai²la¹wa². Ain¹kxan²ti³, a³ti²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 32 A³ta¹nxa³kxe³tū³ta¹, hai³txi³ Je³su²jah³la² Tah³lxi³hū³jah¹la² yxō²i²ai¹nxa³kxe³su²:

– Wā²nxū^h1 wi¹kâi³a¹xā¹. Na¹ha²kxai³, Sū³na² wain³te²lot³sa³tū¹xā¹. Nain¹jau³su², hxi²kan¹ti³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tain¹ju³ta³la³ a³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa² Je³su²jah³la² sa²yxō²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, a³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 33 Sa²yxō²ā³ain¹ju³ta², kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

– Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na¹xai²na² Sū³nu²na¹xai²na² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lo²su² jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹hain¹sxā³, Si³āu²thi³na² Ju³te²a² nū³ka³txa² yxau³ain¹thi³na² ũh³wxe³nū¹hai¹na¹i¹. A²nxe³jah¹la² tah³lxa², a²nū²a² sa²tā³yxō²thu²kā¹sxā³ a³hi²ki³kat³sū³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³kxai²nān²tū³, a²nū²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lai²na² sa²yxō²ā³kxai²nān²tū³, kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹. Tah³lxa³ka³txa² sa²tā³yxō²thu²kā¹sxā³ a³hi²sxā³ hxi²kan¹txi³ i³sa²yxau³xi²nxa³jut³sū³nxe² kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lai²na² yxō²i²kxai²nān²tū³, te²a² so¹lxi³ i³yxaih¹xa³lho³li¹.

Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la². Txa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² a²i³lxa² I³sa³e² nū³ka³txa² kō³nxe³thin²tain¹na³la². Nai¹na¹ha²kxai³, a²kō³nxe³ju³ta² sa²wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Au³txi³ txa²yxō²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ i³ye³kxi²hxai²na¹hē³la²:

– I³sa³e² nū³ka³txa² a²kō³nxe³ju³ta² wxa²wa²su¹txai¹nhē³li¹. Nxe³hxai²na¹hē³la². 2 Jā¹nxa¹jau³su², txa²ka³lxa¹txi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:

– Sū³na² tih³na² ā³si³tē³a¹tū¹xā¹, txa²yxō²ka³nāu³ai²na² whāi²na²sā¹. Nxe³ain¹jau³su² yxau²ho³hain¹na³la². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²ya³la³tū³ Sū³na² ē¹nān¹jau³su² a³la³kxi²ti³he¹xai¹nxa³kxe³tū³, yxau²ho³hain¹na³la². 3 Sū³na² wain³te²lo³tē³jau³la³ ta³nxū¹ka³txai²na² a³la³kxai¹nxa³wa². Nxe³kxa²yu³su²:

– Wā²nxū^h1 txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³nha²sxā³ wain³te²lot³nha¹tū¹xā¹. Nain¹jau³su², Sū³na² wān³txi³la³ wain³te²lo³tē³jau³la³ sa²yxō²we¹ta²nxa³kxe³su² yxau²ho³hain¹tū³ka³txi³sain¹na³la². 4 Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² yxō²i²a¹xā¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tū³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³kah³lo²su² hī³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² sa²ha³yā³khit¹sxā³ sa²sen³sai¹hī³nx²na³la².

A²nū²a² a²yxō²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² yxō²i²ju³ta² yū³jau³su²

5 Kxā³nāu³u¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na²sa¹:

– A²nū²a² i³lxi³te² i³nxān²tū³, txa²wān³txai²na² Moi³se²ah³lo²na¹xai²na² i³kwa³na³nx²ta¹jau³xai²na² wā³kon³yah²lxan³kxe³tū³, sa²yxō²we¹te²tu¹xai³syah¹lxin¹kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ ka³ten³su² yxau²ho³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tū³wa².

6-8 Yxān¹ta¹:

– Je³su²jah³la² yxō²i²a¹xā¹. Nxe³ki³jau³su², Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta³nū³a² ha³na³ka³lxi³ Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³na³la². Nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. Yah³lxin¹ka³tu³: “Oh³nāu³a¹ Je³su²jah³la² kīn³txi³yxau²na³na¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²ka³la³sxā³ Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² wxa²ka³la³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhai¹.” Nxe²e³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³: “Yuh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ a²nū²a² ya³lu²te²a² yxau³tāu³a¹, Je³su²jah³la² yxau²na³na¹. Wxa²kan³sxā³, Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² wxa²kan³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhai¹.” Nxe²e³kxi²nhyah¹lxi³nūn³txa³hē¹li¹. Nxe²ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹tah¹lxa¹ Sū³na²wān³txa²ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Sū³nu²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wān³txai²nān²tu³ ā²la² e³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² yxo²i²ya³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³jau¹xain²txi³ yxo²i²yah³lxin¹jau³xain²txi³ i³tih³nxe³nx2ta¹wa². 9 Wxa²yxo²a² i³sai¹sxā³ i³ye³sxā³:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³sxā³ wxa²yxo²a² e³lē³na² i³ye³i², wxa²ē¹nāu³a¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹na¹. Nxe³sxā³, au³txi³ i³ye³kxi²nha²sxā³ yxo²i²nha², nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²lxi³tu¹wa².

10 Nxe³ju³ta²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³:

— Sū³na² wān³txa² yxo²i²a¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² wain³te²lo³tē³lha²kxai³, txa²wā¹yxo²a² e³lē³na² i³ye³sxā³:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² txa²wā¹ko³nxe³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lha²kxai³, nxe³nē³te²ju²hē³la². 11 Jā¹nxe³jau³su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² Je³su²jah³la² i³yau¹ū³nē³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³te²la³, Sū³na² wān³txa² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³: “Sū³na² i³yxaih²kxi²na¹xā¹.” Ti³hexi¹ki³sxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā² a²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tē³jau³nū³su² ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txain²txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa². Ha³na³ka³lxin¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa². A²nxe³jah¹la² yxo²i²sxā³ i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ū³yhen³kxi²nē³lhī³nx2na³la². 13 Jā¹nxa¹jau³su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³hxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yxo²i²sxā³, sa²wa²sut1si¹hain¹jau³nū³su² i³ye³kxain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14-15 Sa²wa²su¹tē³ju³ta²sa¹: A²wi¹lhī¹na² Txa²wā¹sū³na² txā², a²nū²a² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³lhān²sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³lhī³nx2na³la². Nxe³nē³kxai²nān²tu³, nxe³jau³xai²na² ne³ka²ki²ki³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² yxo²i²hī³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, yxo²i²sxā³ sa²wa²su¹tē³lhi¹ki³jau³nū³su², Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³, sa²wa²su¹tē³lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² a²nū²a² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³lxa³kxai²nān²tu³, wān³txa² wi¹jau³la³ i³tih³nxe³nē³lhī³nx2na³wa². i³tih³nxe³nē³lxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹ti³ ne³ka²ki²hī³ki³sxa³wa². Ne³ka²ki²ki³sxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² yxo²i²hī³ki³sxa³wa². Yxo²i²ki³sxa³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² sa²wa²su¹tē³si¹ki³jau³nū³su² i³ye³kxi²hī³ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, sa²wa²su¹tē³ju³ta³nū³la³ yū²hī³ki³sxa³wa². Nxe³sxā³, wān³txa² wi¹jau³la³ i³tih³nxe³yhu¹xa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ ne³ka²ki²nxa³ha²kxai³,

hxi²kan¹txi³ yxo²i²xa³ha²kxai³, nxe³hĩ³nx²na³la². Yxã¹ta¹, nxe²nxa³wa². Jã¹nxe³ju³ta² Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³xa² i³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² nũ³ka³txa² wxã³ain¹na³li¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nẽ³lain¹te³lhxã³ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², wi¹khai¹nxe³sxã³ka³lih³khaix¹nxe³ki³tã³li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

16 Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, wãn³txa² wi¹jau³xai²na², a²nũ²a² kwa² ha²ya³kxa²ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹na³la². Nxe³ju³ta² kxã³nãu³u¹ta²na² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² i³ye³te³nah¹lxi¹:

– Sũ³nãi³. Txa²wã¹wãn³txai²na² wi¹jau³xai²na² a²nũ²a² sa²yxo²we²ki²nẽ³tũ³ka³txi³la³yũ²nxa³wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³ju³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³ hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²yxo²we¹ta¹nxa³wa². 17 Jã¹nxa¹jau³su², wãn³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la² yxo²i²ki³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ³nx²na³la². A²nxe³ju³xai²na² wi¹jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²la¹wa².

18 Yxã¹ta¹:

– ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²i²ai¹nxa³ji¹? Wãn³txa² wi¹jau³xa² ne³ka²kai¹nxa³kxe³su² yxo²i²ai¹nxa³ji¹? Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³:

– Nxe²nxa³wi¹. Wãn³txa² kãin² ne³ka²ki²khai¹xain¹na³li¹. Ain¹ta¹, kwa²hãi¹nxe²ã³ne³to³hai¹nxa³wi¹. Nxe³nx²ti³hĩ³na¹wa². Nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³su²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²sa³wi³sa² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² yxo²wãn³txa², yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²ne³nxẽ³nãu³a¹ ne³ka²ki²ki³tã³li¹. Ha³lo²a² u³je³na² kan³tãu³a¹ ta³nxã², a³li³xi²tãu³a¹ ta³nxã² nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, txa²wã¹ne³nxẽ³nãu³a¹ ne³ka²ki²ki³jau³lin³ta¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹, wã³kon³sxã³sa²yxo²we¹txa³tũ³ka³txi³su² yũ³te²jai¹ti²tu³wa².

19 Jã¹nxa¹jau³su², I³sa³e² nũ³ka³txa² Sũ³na² wãn³txa² a³la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹ta¹, hai³txi³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³, a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² so¹lxi³ Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹na³la². Yhain¹ju³ta², Moi³se²ah³lu¹ta²na² txã², Sũ³na² yxo²wãn³txa² ain³kxi²so¹sxã³ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na¹xai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, wxãi²na² sa²kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² yxo²kwai³no³txa²lxi³nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ta¹kxai²nãn²tu³, nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xai²na² Sũ³na² wãn³txa² hai³txi³ ã³ne³to³hai¹nxa³xã¹. Ha³yax³ka³li³nũ³ka³txi³sain¹na³na¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² i³yxo²kwai³no³txa³lxi², i³xan³ta³kxi², na¹xã¹.” Yah³lxin¹tu¹wi¹.

Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 20 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², I³sa³i²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² yxo²wãn³txa² ain³kxi²so¹jau³xa², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xai²na² ha³lo²a² ya³lo³txi²sxã³ i³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Tũ¹ka³txai²na² ã³te³nx²isai¹nxa³kxa²ha³ta³nxã²txi³, a³ya³ti²sain¹na²hẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txa²: “Txa²kõ³nxa¹ju³ta², Sũ³na² sa²wa²su¹ki²sa²ti³ten³sa³nhã¹.” Nxe³sai¹nxa³kxa²ha³ta³nxã²ti³, i³yau¹ũ³nha²yai¹na¹hẽ³li¹.

Sũ³na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 21 Yxã¹ta¹, I³sa³e² nũ³ka³txai²na² ha³lo²a² Sũ³na² wãn³txa² i³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Kxã³su² wi¹lĩ³we¹yhu¹si¹hai¹na¹jau³nũ³su², txai²li² yxau²sa²tẽ³yai¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Nai¹na¹ta¹, ã³ne³to³lhai¹nxa³ha²kxai³, hãi¹nxe³sxã³ sa²yxo²ã³sai¹nha²kxai³, sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Sũ³na² ta¹hxai²hẽ¹la².

11

Sũ³nu²kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txa² a³lxin²tain¹jau³su²

1 Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² hi²sen³su² I³sa³e² nū³ka³txa² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa². Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² a²nū³ka³txi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, hī¹na² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yū³ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ha³ta³nxān²txi³ I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²la³na¹wa². Na¹ha²kxai³, A³bra³āu²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nāu³su² na¹ha²kxai³, Bēn³ja³mī²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nāu³su² na¹ha²kxai³, na¹wa². Nxe³na¹kxe³su², Txa²wā¹sū³na² i³yen²sxā³ ā³na¹sa²sīn¹ju³ta³la³ yū³sī¹nxa³wa². 2 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² a²wi¹lhīn¹khai¹hī¹nu¹ta²na² a²nū²a² yū²nxa³hī¹nu¹ta²na² I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²na² sa²haitso¹sxā³:

– Txa²nū³ka³txi³lo³ta¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txu¹ta²na² a²hī¹nai²na² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yū³ti³he¹nx2nxa³wa². Jā¹nxe³jut3sū³ju³ta² a²kxā³nhxī¹nu¹ta²na² E³li²ah³lu¹ta²na² wān³txa², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ye³kxi²sxā³ I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²na² kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xu¹ta²na² Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

3 – Sū³nāi³. I³sa³e² nū³ka³txai²na² kuh³lxa³thin¹tū³ka³txi³sain¹na³li¹. A²nxe³tū³ka³txa² sa²kxai³lu² wxa²wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txain²txi³ i³sun²tā¹hxa³ti², ha³lo²a² yxau³sxā³ yen³kxa² ũ³hū¹nxa²sī¹na¹ju³ta³nū³ain²txi³ ũ³lhun²tā¹hxa³ti², nxe³tū³ka³txai²la¹i¹. Ai¹nha²kxai³, txai²na² so¹lxi³ ka³ten³su² on³sxā³ yxau²xai³na¹te³na¹xai²na², i³su²lhā³te³lhxā³ ten³khai¹sain¹na³li¹. E³li²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²hē¹la². 4 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹, E³li²ah³lu¹ta²na² i³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txa² 7.000 te²nū³ka³txa² on³sxā³ yxau³ya³sain¹na³li¹. A²nxe³tū³ka³txai²na² a³lxi²na¹jau³su² wxa²sa²no¹a¹tū³ka³txai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³xa² kuh³lxa³thin¹tū³ka³txa² kâi²li³tū³ka³txa², Bau²ah³la² kwa² sū³nu²su² ki³lxo³tain¹sxā³ yxau²ho³hai¹nhxai²ta¹ti²ti¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hai³txi³ Bau²ah³lo²la³ yuh³xai²na² ā³ka³tih³wxe³sxā³ i³sa²nēn¹kxi²ti³hex1tū³ka³txi³sxa³wi¹. Sū³na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². 5 Kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³nai²kxai³lu² ka³lxa¹tū³ka³txin³ti² i²sxā³ ā³yū³so¹ta¹hxai²hē¹la². Kwēn¹ta²na² nxe³kxa²yā¹nxe²na³la². Nxe³ju³ta²sa¹. Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nē³jau³su² I³sa³e² nū³ka³txi³syē²tū³ka³txa² kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² wxa²sa²haitso¹ain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³lo³tain¹na³la². 6 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:

– Hāi¹nxe³sxā³ thāi³ti³la²sxā³ a³lxai¹na¹jau³xa² so¹lxi³ i²sxā³ ā³yū³so¹ai¹na¹xā¹. Yxān¹ta¹: “Wi¹kāi³tū³ka³txi³sain¹na³na¹. Sai¹nha²kxai³, a²yoh³la³ i²sxā³ ā³yū³so¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³na¹jau³la³, yūn²nxa³xā¹. Yū³sa²ke³la³te²kxai³, hāi¹nxe² a²yo³ha² so¹lxi³ kâi³jah¹lo²su² hī³na¹xā¹. Hai³txi³ a³lxai¹na¹jau³xa² so¹lxi³ kâi³jah¹lo²su² hī³nā²nxa³xā¹. Nxe²na³la².

7 Āh¹jau³hū³nxe², I³sa³e² nū³ka³txa²:

– Tīh³na² wain³txi³ tīh³na² ā³te³nxi²na¹xā¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, a³ti¹xi²ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Kwa² ha²ya³kxa² ān³kwa³lxi²sai¹sxā³ ā³ya³la¹txa³tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ ā³yū³so¹tū³ka³txa² so¹lxi³ a³ya³ti¹xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ a²wā³kon³tū³ka³txi³su² kâi²li³tū³ka³txi³su² tū³ka³txa² ne³ka³tū³te²hū³nxe², Sū³na² wān³txa² a³la³kxi²txi³hex1te²sxa³yu²hē³la². 8 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa²sa¹:

– Txa²wā¹sū³na² I³sa³e² nū³ka³txa² ā³ne³to³hxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³kxe³su², ũ³ye³ti¹la³kxi²kxe³hū³nxe², ũ³nhe³ti¹la³ki²kxe³hū³nxe², nain¹kxe³su², a²hī¹nai²na² ha³ta³nxān²txi³: “Txa²ye³nai²na² i²a¹tū¹xā¹. Txa²ne³nxē³nai²na² ne³ka²ki²na¹tū¹xā¹.” Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hxi²kan¹txi³ Sū³na² wān³txa² a³la³kxi²ti³hex1 yxo²i²ti³hex1 nxe³ai¹nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². 9 Jā¹nxe³jau³hū³nxe², Ta³vi²yah³lu¹ta²na² i³ye³te³nah¹lxi¹:

– Kāin² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe³tū³ka³txi³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Ka³li³sa²nān³ka¹. Ā³yā³nū²ki²sxā³ yain³txa² wxa²sa²wa²so³ta¹kxe³su² te²a² kâin² i³yai³na¹tū¹xū³.”

Nain¹te²i³, a²yoh³la³ kwēn¹ta²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³kxai³lu²
khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³, a³li²sin³sxā³ aun³te²la³ yū¹tai¹nx3tho³li¹.

10 Ye³han³te²hū³sxā³ yxau²ho³hain¹tū³ka³txi³sain¹na³li¹. Ain¹sxā³, jā¹nxe³jut3sū³nxe²
a²nū²a² a²yen³kxa² sa³txe¹khai¹nxe³te²a² ah³xai³te²hū³nxe², sa²yo²thut1sa²kxai³.
“Khāuh³lxa³ti³khai¹nha¹nhā¹. Sa²wa²su¹nha¹ju³ta³la³ yūn²nxa³xā¹.” Nxe³te²hū³nxe²,
ta³nxū¹ka³txai²na² a²ko³nxe³ju³ta³lo³tain¹sxā³ yxau²ho³lhain¹tū³ka³txi³sain¹na³li¹.

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

11 Ju³te²a² nū³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ³ye²nain¹na²hē³la². Nain¹sxā³, ko³nxe³ti³
kāi³ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² sa²tā³yo²thu²ka¹sxā³ a³hi²sxā³ yuh³xai²na²
sxa³te²hū³nain¹na³la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Ain¹kxai²nān²tu³,
a²nū²a² a³hi²te²a² ĩ³we²nxi²sxā³ ĩ³sa²yxau³xi²te²hū³nxe², Ju³te²a² nū³ka³txa²
yxau³ain¹tu¹wa². Hxa³nai¹nxa³lho³la². Yxān¹ta¹, hī¹nai²na² txā², Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
txā²nū², Sū³na² wān³txa² ĩ³ye²nain¹jau³xan¹te²ka³ya³tu³, wxā³na¹nū²la², a²nū²a²
Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³
sa²yo²we¹tain¹sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ a³ti¹xai¹nhxai²na²hē³la². Ain¹kxa²yu³su², a²hī¹na²
Ju³te²a² nū³ka³txa² a²yo²kwain³ti³lo³nain¹na³la². 12 Jā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa²
ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tan¹te²kxa²ya³tu³, yuh³xai²nān¹ko³xan¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹,
Sū³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tē³lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ Ju³te²a² nū³ka³txa²
sa²si³wa³tit3so¹xi²sxā³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²tu¹wa². Nxe³tāu³a¹,
Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² te²a² ain¹sxā³ ha³lo²a²
wi¹khai¹nxe³sxā³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ wi¹ju³ta³lo³tain¹tu¹wa².

Sū³nu²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²na² ā³ya³lxi²yhain¹jau³su²

13 Jā¹nxa¹jau³su², a²hī¹nai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
Na¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² sa³wi³sa³lot3sa²sxā³ ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nxa²sa¹nx2ti³na²hē³la².
A²wa³ka³li³yu³ta² hxi²kan¹khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³sa¹nx2ti³na²hē³la².
Na¹ha²kxai³, txa²wa³ka³li³yu³txai²na² kāin²ju³ta³lot3ja³nx2ta¹wa². 14 Na¹ha²kxai³,
txa²ka³lxa¹ti³su² tū³ka³txa² a²ĩ³lxa² I³sa³e² nū³ka³txai²na²:

– Txa²wa³ka³li³yu³txai²na² ĩ²sain¹sxā³, yxo²kwai³no³tai¹na¹ji¹ku¹. Ain¹to³ha¹hē¹la².

– Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹tain¹sxā³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹sxā³,
ā³wa²su¹te³lhxā³ ain¹ji¹ku¹. Ain¹to³ha¹hē¹la². 15 A²kxā³nxax² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su²
tāu³a¹, I³sa³e² nū³ka³txai²na² ĩ³ye²nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹kxe³su², Txa²wā¹sū³na²
yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ ā³su² yxo²ha³kxa¹ te²nāu³xax² ā³ya³lxi²hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
yxan¹nāu³a¹ I³sa³e² nū³ka³txai²na² ā³yān³ya³lix¹xi¹xain¹tu¹wa². Nxe³tāu³nū³ā¹,
ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³sxā³ ā³sen³sai¹nxe³hī³ki³tā³la². A²nū²a² ya³lu²te²hū³nxe² ka³ten³su²
ĩ³sa²yxau³xi²jut3sū³nxe², ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³hī³nx2na³la².

16 Jā¹nxe³ti³hū³nxe²:

– Hi³a² kāin²ta³ka³txa², Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹na¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
a²nxe²ka³ti³nāu³a¹ so¹lxi³ ũ³hū¹yah³lxin¹kxai²nān¹tu³, a²ka³tai²na² whāi²na¹ a²nū³ka³txai²na²
whāi²na¹ ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹te²lo³ta³ka³ta³nū³ai²la¹wa².
Jā¹nxe³jut3sū³nxe², A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² hi³a² nxe²ka³ti³hū³jah¹lo²su² ha²kxai³,
a²ne³kan²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txai²na² kwēn¹tai²nān¹tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² hi³a² nū³ka³txi³hū³tū³ka³txi³su² ha²kxai³, te²ju²hē³la². Nxe³jau³su²,
a²wi¹lhī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
wi¹lhin¹te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ sa²nē³hēt1sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
kwēn¹tai²nān¹tū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹te²lo³tū³ka³txi³nū³ai²la¹wa².

17 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², yain³ta³ka³ta² O³li³ve²ra³ka³txa², a²nū²a² wa³kon³ka³ta² a²nxū³ka²
nū³ka³na³ki² ta³nxū³ka² ũh³nxū³ki²lā³sān²ka³tu³, kwa² sa³wxe³na² wen¹ka³ta²
O³li³ve²ra³ka³txa² a²nxū³ka² sa²kxai³lu² ũh³nhe³ki²lho¹sxā³ a²nxe³tū³ka² sa²kxai³lu²

ũh³nxũ³ne³wxen³ti³te²na¹. Hã²wxãn³txa³ ka³lũ³ã³nxũ³kxi¹ka³tu³, wi¹wen¹ye²nũ²nha²wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Ju³te²a² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² hai³sxa² yain³txa³ka³ta², a²nũ²a² wa³kon³kat3sũ³nxe² yxau²xai³lai¹nha²kxai³, wxã²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² kwa² sa³wxe³na² kwa² wen¹kat3sũ³nxe² yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³, nxe³yain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Kxãn³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta² un²tã³ki²sxã³ yxau²xai³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² yain³txa³ka³ta² a²nũ²a² wa³kon³ka³ta² ũh³nxũ³ne³wxen³ti³sxã³ wi¹wen¹ ã³nxũ³ki¹jut3sũ³nxe², yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³lo²a² wi¹ju³ta²lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 18 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² yxau²xai³lain¹ju³ta², wa³kon³ka³ta² a²wi¹lhĩ¹nãn¹ta³nxũ³ka² ũh³nxũ³ki²lã³txũ³ki³hũ³nxe² yxau²xai³lain¹na³la². Yain¹yah³lxin¹kxa²ha³tã³nxãn²txi³, ha³ya³kxa³lxi³hit1sxã³ i³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². I³ya³lo³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ wain³txi³ i³ye³kxi²nhyah¹lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Nxe³yah³lxin¹jut3sũ³ju³ta²sa¹. Yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka³nãu³a¹ so¹lxi³ a²yã¹ki³tãu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ a²nxũ³ki³nãu³la³ a²yã¹ki³tãu³sxa³wa². Wxã²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te² i³nxai²na² a²nxũ³ki³hũ³sxã³ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nxe²ka³ti³hũ³tũ³kã³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ti³hi¹txa²txi³ha²kxai³, ka³tẽn³su² yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yxãn¹ta¹, a²nxe²ka³ti³hũ³tũ³kã³txa², wxã²na² a²nxũ³ki³hũ³tũ³kã³txi³ i³nxai²na² ti³hi¹jah³lxin¹ju³ta³la³ yũ²nxa³wa².

19 Jã¹nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

– Hai³sxa³nãn¹ta³ka³ta² a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²nxũ³ka² txã² ũh³nxũ³ki²lã³nũ²hẽ³li¹. Txai²na² sa³wxe³nãn¹ta³nxũ³ka³na¹xai²na² ũh³nxũ³ne³wxen³ti³nha²sa³txai²li¹. Nxe³ha²kxai³ kã²na¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 20-21 Jã¹nxe³jau³su², wxã²na² sa²kxai³lu² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su², Sũ³na² wẽ³ha³lxi³lo³txa²txi³te²jai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³, hai³sxa²ka³ta² wa³nũn³ta³nxũ³ka² ũh³nxũ³ne³wxen³ti³nha²ti³hũ³nxe² yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yah³lxin¹kxan²ti³, kãin²te²lo³nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sxã³ i³yxuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹la², sa²yxo²ã³syah¹lxi³sxã³ ã³ni²lã³nx2ti³kxa²yan³ti³sa². A²ya³la³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² txã², Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ai¹nxa³kxe³tu³, Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² i³ye²nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³sxa² a²wi¹lhĩ¹nãn¹ta³nxũ³ka² yain³txi³ka³ta² a²nxũ³ka³ti³khai³xa² ũh³nxũ³ki²lã³ti³hũ³xain¹sxã³ i³yen²sxã³ khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² sa²yxo²ã³syah¹lxi³txa³hẽ¹la². 22 Txa²wã¹sũ³na² kãin² a³lxi²nẽ³na³la². Yxãn¹ta¹, khãuh³lxa³ti³hi¹tẽ³ju³ta³la³ yũ³nũ³nhĩ³nx2na³la². Sa²yxo²ã³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² khãuh³lxa³ti³hi¹tẽ³ju³ta³la³ yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:

– Sũ³na² a³lxi²nẽ³jah¹lo²su² na³na¹. Yxo²i²a¹xã¹. Nxe³nhyah¹lxin¹jau³su², yxau²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Khãuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxa²yan³ti³su², Ju³te²a² nũ³kã³txa² ũh³nxũ³ki²lã³tũ³ki³hũ³nxe² khãuh³lxa³ti³hin¹sxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 23 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² ha³yax3kxin¹sxã³ sa²yxo²ã³ain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². A²wi¹lhĩ¹nãn¹txũ³ka² hai³sxa²ka³ta² ũh³nxũ³wxe³xi²jut3sũ³nxe² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, a²kxã³nxa² ka³lũ³sxã³ ã³nxũ³yaun³ti³jut3sũ³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 24 Jã¹nxa¹jau³su², wxã²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te² i³nxai²na² yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta², yain³txa³ka³ta² wa³nũn³ta³ka³ta² kwa² sa³wxe³nãn¹ka³ta² a²nxũ³ka² ũh³nxũ³ki²lho¹sxã³ yxau²xai³jut3sũ³yah³lxi³hxai¹nhẽ¹la². Nxe³sxã³ hai³sxa²ka³ta², a²wi¹lhĩ¹na² ka³lũ³ye²nxa³ka³ta² sa²kxai³lu² ũh³nxũ³ne³wxen³ti³sxã³ ã³nxũ²ki²sa²so¹sxã³ wi¹wen¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yxãn¹ta¹, ha³na³ka³lxi² Ju³te²a² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² yain³txa³ka³tã³xa² a²nũ²a² wa³kon³kxe³su² te²kat3sũ³nxe² yxau³ain¹tũ³kã³txai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² i³hait1so¹kxe³nũ³kã³txi³khai¹xu¹tai²lã²na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³nxũ³wxe³xi²jut3sũ³nxe² sa²hau³ko³ta¹tũ¹xã¹. Sũ³na² nxe³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².

Sũ³nu²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²nẽ³jau³su²

25 Txa²wã³tã³nãu³xãi³. Wãn³txi³khai³xa² hãi³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na² a³la³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Kwa² a³la³kxi²te²lo³nhyah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³su² te³nah¹lxi¹. I³sa³e² nũ³ka³txai²na² a²hĩ¹nai²na² Sũ³na² sa²yxõ²ã³ain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². Yxãn¹ta¹, sa²ha³ya³khit1sxã³ sa²yxõ²ã³ain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta², a²ha² kwẽ¹ntai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²i²ain¹si¹jau³su² ĩ³kaix1tain¹na³la². Yxãn¹ta¹, yxan¹nãu³a¹:

— Ta³lu²na¹hẽ³na¹. ĩ³kaix1ta¹tũ³ka³txi³nũ³a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nãu³su² nxe³ye²sa²ta³nũ³ka³txi³nũ³a² hau³kon³na³na¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, ain¹tu¹wa². Nain¹kxai²nãn²tu³, nxe³tãu³nũ³a² I³sa³e² nũ³ka³txa² Sũ³na² sa²si³wa³tit3so¹xain¹tu¹wa². 26 Nxe³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yxõ²ha³kxa¹ a²ko³nxain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹tu¹wa². A²nxe³ju³ta³nũ³a², Sũ³na² ha³te³h³nxã³nxã² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— Si³ãu²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² a²nũ²a² a³li³la³ki²nẽ³lhxã³ ũ³hũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Wxa²wa²su¹tẽ³jah¹lo²nũ³ai²la¹i¹. A²nxe³jah¹lo²nũ³ai²na², Ja³ko²ah³lu¹tai²na² a²ne³kan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ a²ko³nxain¹ju³ta², wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹.

27 Nxe³ha²kxai³, Txai²na¹xai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² a²ko³nxain¹ju³ta² wxa²wa²su¹tai¹na¹kxai²nãn²tu³, wãn³txa² tah²yau³xa² wxa²si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² ĩ³ye³kxũ¹hai¹na¹jau³xu¹tai²na² sa²yxõ²we¹nha²sxã³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Jã¹nxã¹jau³su², Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² te³nai¹nxã³wa². Nain¹jau³su², Sũ³na² ĩ³ko¹x1ko¹son²kain¹na³la². Jã¹nxain¹sãn²kxa²yuh³su², wxãi²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³txa²txain¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² a³lxi²na¹nhã¹. Kxã³nãu³a¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² I³sa²kah³lu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na² nxe³te²nu¹tai²na² a²ne³kan¹tãu³a¹ sa²yxõ²we¹nha²sxã³ ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹na¹hẽ³na¹. Nxe³ha²kxai³ na¹xã¹. Nxe³hĩ³nx2na³la². 29 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³:

— Ta³nxũ¹ka³txai²na² ĩ²sxã³ ã³yũ³so¹na¹tũ¹xã¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹ai¹na¹txai²lã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, wãn³txai²na² ĩ³wa²la³ki²nha²sxã³ ã³na¹ju³ta³la³ yũ³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³la².

30 Jã¹nxã¹jau³su², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²ha² kxã³nxã² Txa²wã¹sũ³na² sa²yxõ²ã³yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²yxõ²ã³ain¹sãn²kxa²yu³tu³ Sũ³na² ã³nhxi²nũ¹nũ³nx2ti³na³la². 31 Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta², a²hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²yxõ²ã³ain¹na³la². Nxe³ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yã¹nxe² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².

32 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ki²nha²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxõ²ã³sa²te²sain¹na³na¹. Nxe³jut3su², hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹nhai¹nx3tho³na¹. Nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³jau³xai²lot3sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Yxãn¹ta¹, a²yxõ²ha³kxa¹lhxi³ te²ki³na¹xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³na³la². Jã¹nxe³nẽ³lhxã³, sa²yxõ²ã³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² ĩ³sa²nẽ¹kxi²ki³jau³su²

33 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ thãi³ti³la² a³lxi²khaix1nẽ³na³la². Te²yã¹nxe³nũ³sxã³, wãn³txa² wã²nxũ¹ a³la³kxi²ta³lu²ni², wã²nxũ¹ wi¹ko³nha²ta³lu²ni², nxe³kxa²

Si³yxau³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹la² wã²nxũh¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ain³nha²jau³la³ ko³nxe² ã³ten³ki²ki³sxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kãi³ain¹ju³ta³la³ a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, nxe³nẽ³lhĩ³jah¹lo²su² na³la². 34 Nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³te³h³nxã³nxa²

ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su², hxi²kan¹txi³, a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³ĩ³tih³nxe³ki³sxa³ha²kxai³, nxe³ki³tã³li¹.

35 Jã¹nxe³ti³hũ³sxã³:

– Txai²na² txã² a²yen³kxa² wi¹te²a² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹sã²na¹hẽ³na¹. Na¹ha²kxai³, a²yo³ha² ũ³yho³hi¹xi²sain¹kxe³nũ³a² tau³ton³ye²na³na¹. Nxe³ki³kah³lo²nũ³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wet1sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² ye³ha³te³txi³ĩ²ha²kxai³, a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ai²na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yen³kxa² we¹kxa² yxo²ha³kxa¹ yxau³sxã³, Txa²wã¹sũ³na²ĩ³sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ yxau²na³la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na²ĩ³sa²nẽn¹kxi²sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

12

Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxi²kxe³su²

1 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Txa²yo²ka³nãu³ai²na² whãi²na¹ wi¹lain³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³, wxa²nũ²nãu³ai²na² a²wi¹tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²nãu³a¹, ã³wxe³je¹jxah³lxi³hẽ¹la². Wxa²nũ²nãu³ai²na² ka³ten³su² tãu³a¹ wi¹lhin¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ka³li³txai²lã¹. Yah³lxin¹jau³su² wxa²nũ²nãu³a¹ a²wi¹tãu³a¹ ã³wxe³je¹jxah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a³la³kxi²khai¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²we¹jah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³nũ³su² ye¹nx2ta¹wa². 2 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²yã¹nxe³sxã³ kãi³yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ tah²lxi³ wxa²we¹txa²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³jau³su², tah²lxi³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³xa² ha³lo²lo³txa²lxi³si¹jau³nũ³su² wi¹la³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² jau³xa²:

– Txa²wẽ³ha³lxa² ũ³hũ¹ai¹na¹ju³ta² wi¹khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, ĩ³ka³li³sa²ju³ta³nũ³a² so¹lxi³, ka³na³ku² wã³ko³nxa³kxe³tu³ wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, ũ³hũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³nx2ti³jau³su² jau³xa² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wa².

3 Txa²wã¹sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²sa²sxã³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³la². Nxe³sa²kxe³su², wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Kwa² ha³lo²a² ã³sen³sai¹sxã³ kwa² kãin²te²lo³nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹ta¹:

– Wi¹lain³nha²sxã³ wi¹lĩ²nha¹xã¹. A²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³lot3sa³jau³xa² yã¹nxe³jau³lxi³ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 4 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²wã¹nũ²ai²na² ka³na³ka³na³tã³la². Nxe³kxan²ti³ ka³lxan¹ta³kxi² ki³tã³la². Jã¹nxe³sxã³ ka³lxan¹ta³kxi²kxan²ti³ ha³na³ka³lxi³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³ki³te²ju²hẽ³la². 5 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²wã¹ki³na¹xai²na², Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² ka³lxa¹ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sa²kxai³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³ki³kxan²ti³ Je³su²jah³la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²xai³ye²ki³te²ju²hẽ³la². Ki³sa²kxai³, wi¹lĩ³we¹yhu¹ki³kxe³su², a²hãi¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³ki³te²hũ³nxe²nũ² yxau²xai³ye²ki³te²ju²hẽ³la². Txa²wã¹nũ²ai²yã¹nxe³te²nãu³su² wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ o²la³kxi²xai³ki³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² wi¹lĩ³we¹waun¹yhu¹sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la². 6 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² thãi³ti³la² a³lxi²nẽ³kxe³su² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³nẽ³na³la². Nxe³nẽ³jut3su², a²nũ²a² a²hoh³lxi³khaix1nũ³tu³

ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³nẽ³li², a²nũ²a² ã³su² te²an²tu³ a²hoh³lxi¹khaix¹nũ³ã³nũ³tu³ ha³na³ka³lxi³
 ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³ni², jã¹nxe², jã¹nxe², hu³ ũ³hũ²xai³nẽ³na³la². Nxe²xai³nẽ³jau³su², Sũ³na²
 wãn³txa² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³yau¹ũ³si¹nhẽ³jau³nũ³su² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³nẽ³kxi²nãn²tu³, Sũ³na²
 wãn³txa² yxo²ĩ²ki³kxa² yã¹nxe² ĩ³yau¹ũ³ya³sain¹yah³lxi³hẽ¹la². 7 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²,
 txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² ã³nhxi²nũ¹nũ³si¹nhẽ³jau³su², Sũ³na² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³nẽ³kxi²nãn²tu³,
 ã³nhxi²nũ¹nũ³ya³sain¹yah³lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Sũ³na² wãn³txa²
 ĩ³yau¹ũ³hain¹si¹nhẽ³jau³su² hxi²kan¹to³nũ¹nhẽ³kxi²nãn²tu³, ĩ³yau¹ũ³ya³sain¹yah³lxi³hẽ¹la².
 8 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², a²nũ²a² ã³xa² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹si¹nhẽ³jau³su² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ³nẽ³kxi²nãn²tu³
 jã¹nxe³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³:

– A²nũ²a² ã³xa² txa²yen³kxa² wã²nhũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹, Sũ³na² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ¹sa³ha²kxi³lã¹.
 Nxe³ki³kxi²nãn²tu³, hxi²kxãu³xa³sxã³ wã²nhũ¹ya³sain¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³nũ³sxã³,
 Sũ³na² hxi²kan¹txi³lo³tẽ³kxi²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hẽ¹la².
 Nxe³nẽ³kxe³su², ã³wi¹wi¹nxe² nũ³kxũ³txi³:

– Txa²yxo²ka³nãu³ai²na² whã¹na¹ wi¹lain³nha¹nha¹. Nxe³ki³jau³su², a²nũ²a² ã³xa²
 sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³nũ³sxã³, a²nũ²a² khãuh³lxa³ti³hin¹sxã³
 yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa², ĩ³ton³tũ³ka³txi³su² ta³nxa² he³ja²lun¹tũ³ka³txi³su² ta³nxa²:

– Wi¹lhin¹sxã³ thã¹ti³la² sa²hau³ko³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxi²nãn²tu³,
 ka³lih³kxi²nha²ki³jau³su² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hẽ¹la².

9 A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².

– Txa²wã¹yxo²ka³nãu³ai²na² whã¹na¹ wi¹lain³nha²sxã³, a³lxi²khaix¹na¹nha¹. Nxe³sxã³
 a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Hai³txi³ a³lxi²ki³lxo³xah³lxi³txa³hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³, ha³lo²a²
 ko³nxe³ju³ta² ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹la².

– Ko³nxe³ju³ta² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Yah³lxin¹jau³su², ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹la².
 Yah³lxin¹ka³tu³, wi¹ju³ta² so¹lxi³ ĩ³jah¹lxi³sxã³ ã³tẽ³sxã³ ã³kã¹jah¹lxi³hẽ¹la².

10 A²nũ²a², Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹, txa²wã¹wã³tã³nãu³hũ³nxe²
 yxau²xai³ya³nhẽ³lain¹na³la². Nxe³ha²kxi³, a³lxi²khai¹nxe²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 Jã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² ã³xa²:

– Wi¹kã¹i², hxi²ka¹ni², ain¹na³na¹. Yah³lxin¹kxi²nãn²tu³, ĩ³sa²nẽ¹kxi¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la².

11 Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² u³lyah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³ta¹, Sũ³na²
 Yãu³ka³jah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² ten³te²lo³txa²txi³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxi³,
 wxa²yxo²ka³nãu³ai²na² whã¹na¹:

– Sũ³na² a³lxi²khaix¹na¹nha¹. Yah³lxin¹jau³su², wa³kon³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².

12 – A²ya³la³tu³ Sũ³na² yen³nãu³a¹ yxau³na¹tũ¹xã¹. Sũ³na² sa²yxo²we¹nha²jah¹lo²su²
 na³na¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su², ĩ³ka³li³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxi¹nha²kxi³, ha³lo²a²
 khãuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxi²nãn²tu³, kan²txi³ ĩ³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹ka³tu³,
 ã³na¹yah²lxan³kxe³su², sa²wai³wait3sxã³ Sũ³na² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².
 Sa²hau³ko³txa²txi³txai²la². 13 Sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²te²nãu³xa² yen³kxi³txa²kxi²nãn²tu³,
 wxa²yen³kxa² wã²nhũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sũ³na² wẽ³ha³lxa²
 ha³la³ka³lxa³lon³ki¹nx2ti³kxi²nãn²tu³, wi¹lhen³txi³jah³lxi³hẽ¹la².

14 A²nũ²a² khãuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxi²nãn²tu³, Sũ³na² ĩ³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

– Wi³na². Nxe³ti¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³hũ¹txain¹si¹nhẽ³li¹.
 Nxe³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Hai³txi³ ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹si¹yah³lxin¹jau³nũ³la³
 Sũ³na² ĩ³ye³kxi²kain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sxã³:

– Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yxau³txai²lã¹, kuh³lxa³thin¹tũ³ka³txai²na²sã¹. Yah³lxin¹jau³su²,
 Sũ³na² ĩ³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². 15 A²nũ²a² ã³xa² ĩ³ka³li³hain¹kxi²nãn²tu³,
 wxã¹nãn²ta³ ĩ³ka³li³txa²ya³hain¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³te²hũ³te²lxi³, a²nũ²a² ã³su²
 te²a² ãin²ti³sxã³ ĩ³nã³nain¹kxi²nãn²tu³, wxã¹nãn²ta³ ĩ³nãn³txa²ya³hain¹yah³lxi³hẽ¹la².

16 Wi¹lĩ³yxo²we¹nha¹jah³lxi³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, kwa²

kāin²te²la³ ī³yī¹li²nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, a²nū²a² hxi²ka¹nxa³te²a² ā³hxi²yu³hē³nāu³lo³nha¹jah³lxi³hē¹la². Hai³txi³:

– Txai²na² so¹lxi³ a³la³kxi²na¹nhā¹. Yah³lxi³txa³hē¹la².

17 A²nū²a² ī²li³te²a² ko³nxe³thin¹sxā³ ā³kāi³ū¹nx2ti³kxai²nān²tu³:

– Nxe³sain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³yo³hi²nha¹tū¹xā¹. Yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

– Wi¹te²tu³ ai²na³na¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³nx2tain¹jau³nū³a² so¹lxi³ ā³kāi³txa²ya³hain¹yah³lxi³hē¹la². 18 Jā¹nxe³sxā³:

– A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hāu²non³sxā³ yxau²xai³lya³yhu¹na¹tū¹xā¹. Na¹ha²kxai³, ko³nxe³ti³ ī³ye³ān³si³wxe³na¹ju³ta² yū²nxa³xā¹. Nxe³si¹nx2ti³jau³nū³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

19 Jā¹nxe³jau³hū³nxe³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³ū¹nx2ti³kxai²nān²tu³, ī³wa³lxi³nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxā¹sxī²jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²

wain³txi³ ī³wa³lxi³nē³lhī³nx2na³la². Nxe³jau³su² kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tēx1tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

– “Sū³nu²na¹xai²na² wxa²wā³lxi³nx2txi¹jah¹lo²sa¹i¹. Txai²na² ū³yho³hai¹na¹tu¹wi¹.” Sū³na² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wa².

20 Yxān¹ta¹, Sū³na² kxā³nāu³u¹ta²na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xa²su¹ a²nū²a² ko¹ko¹son³ki¹nx2ti³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³:

– He³hai¹nīn²tā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ū³yhai¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³:

– Ya³lxu²ai¹nīn²tā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ī³na²ta²lā¹. Ain¹yah³lxin¹jau³su² ū³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, āu²li³to³tain¹yah³lxin¹tu¹wa². 21 A²nū²a²

ko³nxe³ti³hin¹sxā³ kāi³ū¹nx2ti³kxai²nān²tu³, hai³txi³ ko³nxe³ti³hi¹txa²txi³ju³txai²na² ā³wa³ka³li³yu³txa³lot3sxā³ ī³wa³lxi³nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³

wi¹kāi³ū³sxā³ ū³yho³hi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²ko³nxe³ju³txai²na² sa²tā³si³yo³not3sxā³ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxin¹tu¹wa².

13

Txa²wā¹hxi²kan¹ti³nū³ka³txa² sa²yo²we¹tain¹ki³jau³su²

1 Yuh³xai²nān¹te² hxi²kan¹txi³ nū³ka³txa² Koverno nū³ka³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la², a²nū²a² yxo²ha³kxah¹la². Ī³kwa³na³nx2ti³tū³ka³txai²na², Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² hxi²kan¹txi³lon³ka³tu³, ū³h³wxe³nū¹nx2ti³tū³ka³txi³su² te²ju²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² hāi¹nxe² ā³na¹ū³nx2ti³tū³ka³txi³su² te²ju²hē³la². Hāi¹nxe² ā³na¹ū³nx2ti³xa³ke³la³te²kxai³ yū³hī³nx2nxa³wa². 2 Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² ī²li³te²la³:

– Koverno nū³ka³txa² sa²yo²ā³a¹xā¹. A²nxe³te²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ū³h³wxe³nū¹nhē³tū³ka³txa² sa²yo²ā³te²su² hī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yoh³la³ khāuh³lxa³ti³hi¹nha²hī³nx2na³la².

3 Nxe³ha²kxai³, wi¹kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Koverno nū³ka³txai²na² Ī³kwa³na³nē³tū³ka³txai²na² yuh³lxah³lxin¹ju³ta³la³ yū³nx2ti³hī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹, ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Koverno nū³ka³txai²na² yuh³lxah³lxin¹ju³ta³la³ yū³nx2ti³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:

– Koverno nū³ka³txai²na² yuh³lxi³na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ wi¹kāi³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, tū¹ka³txai²na² ī³ka³li³ki¹nx2ti³jau³su² ī³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

– Wi¹kāi³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa². 4 Koverno nū³ka³txi³su² jah¹la² Txa²wā¹sū³na² ū³whxe³nū¹nx2ti³kxe³su² jah¹la², ī³wi¹llhin¹ti³hi¹txa²lxi³si¹jau³nū³su² o²la³kxi²jah¹lai²la¹wa². Yxān¹ta¹, wain³txi³ kāi³yah²lxan³kxai²nān²tu³, yuh³lxi³jah³lxi³hē¹la². Jah¹la² nū³kxūn³na³la². Nxe³ha²kxai³, wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yo³lha³ nū³kxūn³txi³ wai¹txa²lxain¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² ī³kwa³na³ū¹nx2ti³kah³lai²la¹wa². A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³te²su² te²a² ū³yho³hi²sxā³,

Txa²wā¹sū³na² an³txi³ju³ta² ũ³yho³hi²te³lhxā³ nxe³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². 5 Nxe³ha²kxai³, Koverno nū³ka³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, hai³txi³:

– Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxi²sa²sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²sa²kxa²yan³ti³sā¹. Yah³lxin¹jau³xa²so¹lxi³, Koverno nū³ka³txai²na² sa²yo²we¹jah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³ju³ta², txa²wā¹e¹nāu³a¹ txa²wā¹yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ ain³nha²sxā³:

– Ju¹ta² wain³na³na¹. Nxe² e³ki²nha²ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nha²ki³jau³xai²yā¹nxe³sxā³ i³wet1sa²so¹sxā³ Koverno nū³ka³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la².

6 Jā¹nxe³jau³hū³nxe², Koverno nū³ka³txa² i³kwa³na³nx2ti³sxā³:

– A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ha³teh³nxā³nxa² ũ³yho³hi²txā³nxa² ũ³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹. Ha³lo²a² Koverno nū³ka³txi³na¹xai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² ũ³yho³hi²txai²li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, ũ³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² wi¹ wa³ko³nain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta² kāi³ai¹nhī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, ya³nx2ta¹wa². 7 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ũ³yho³hi²txā³nxa² Koverno nū³ka³txa² ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ũ³yho³hi²hxa³tain¹yah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe², a²nū²a² kāin²te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³sa²nēn¹kxi², kāin²te²lo³ti² nxe³txain²yah³lxi³hē¹la².

A²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³kxi²ki³jau³su²

8 Yxān¹ta¹, a²nū²a² i²li³te²la³ ũ³yho³hi²txā³nxa² ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹jau³su² yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ tau³ton³ki²nē³na³la². Nxe³nē³ju³ta²sa¹:

– A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ju³ta², a²nū²a² ā³xa² a³lxi²ki³kxai²nān²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na² ha³kxa¹ sa²yo²we¹ta³lu²ni²hī³ki³tā³la². 9 Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² su²lhā³i², ā³xa² yen³kxa² kāi³sa²no¹ki², ā³xa² yen³kxa² yxo²kwai³ni², nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1ta² whāi²na¹, Sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² yau³xā³xa² ha³kxa² whāi²na¹ ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹, a²si³yxau³jau³xa² hāi¹nxe² ka³na³ka³na³jau³xa² so¹lxin³na³la². Nxe²:

– A²nū²a² ā³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. A³lxi²nhā¹kxa²yā¹nxe³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Jau¹xa² so¹lxin³na³la².

10 – A²nū²a² ā³xa² a³lxi²na¹nhā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³kain¹ki³ju³ta³la³ yū³hī³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² a³lxi²ki³kxai²nān²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nē³jau³xau³hxai²tēx1tā² ha³kxa¹ sa²yo²we¹ta³lu²ni²hī³ki³tā³la².

11-12 Txa²wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²yā¹nxe³sxā³, a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Ko³nxe³ti³ kai³ki³kxa² ā³wa²su¹kxi²nē³jen³nū³a² a²wa³kxa² yau³son³na³la². Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹ha³lo²a² ha³lo²lo³tē³ju³ta² jut3sū³ju³ta²sa¹:

– Ka³nxah³ta² i³yū¹li²nxa³ta³lxa² nx2na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

– Ka³nxah³ta² ha³nāu³hi²khai¹nx2na³li¹. Wa³su¹txi³ a³la²ni²xi²ju³ta² yau³so³nxē²na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ha²ya³kxa² āu³xi²ya³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²yū³ki²yhu¹sxā³ i³tu¹lxi²ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe², yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yxau³ki³ko³xai²na² ko³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sū³ju³ta² a²yu³ta³lot3sxā³ yxau²na³la². Yxān¹ta¹, jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² ha²tet1jut3sū³jah¹la² i³xi²tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ha²te¹jut3sū³ju³ta² yxau³nū¹ki³tu¹wa². Ki³sa²kxai³, kwēn¹ta²na² nū³kxūn³txi³ wi¹kāi³ya³sah¹lxi³hē¹la². Ha²ya³kxa² āu³xi²ki³jut3sū³nxe² u³ya³sah¹lxi³hē¹la². Ki³sa²kxai³, ko³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sū³ju³ta² ā³na¹ya³sah¹lxi³hē¹la². Ā³na¹ki³sa²kxai³,

Je³su²jah³la² ha²tet¹jut³sũ³jah¹la² yxo²ĩ²sxã³ ko³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut³sũ³ju³ta² hxa³te³lhxã³ o²la³kxi²ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³sxã³, ã³sen³sai¹khai¹nxe³ki³sa²kxai³, Je³su²jah³la² yxau²xai³kxa² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². 13 Ki³sa²kxai³, wain³txi³ kã³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². E³lẽ³na² ha²te¹ju³ta² yxau²xai³ki³kxe³hũ³nxe² yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Ki³sa²kxai³, hai³txi³ ĩ³yain³sxã³ ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²yhu¹i² yain³jau³xa² ũ³jau³xa² ĩ³na²sxã³ we¹ni², txu¹ha² ã³xa² wa³ni³lon³kxi², a²nũ²a² ã³xa² kuh³lxa³thin¹sxã³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwain³to³hi², kwa² wãn³txa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²yhu¹i², ĩ³ka³tã³nxe³yhu¹i² ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Ju¹ta² wai³nxa³wa². 14 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²xai³la³nhẽ³kxa²yã¹nxe² yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Ki³sa²kxai³, txa²wã¹sĩ³nai²na² ko³nxe³ti³ aĩn³nha²ki³ju³ta² sa²yxo²we¹ja³sah¹lxi³txa³hẽ¹la².

14

Ī³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹xa³jau³su²

1 A²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ha²kxai³ yxã¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² ko³nha²nxa³te²su² te²a², wxa²yu³tai²na² sa²kxai³lu², wi¹lhen³txi³yhu¹sxã³ ã³nũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². Yxã¹ta¹, hai³txi³ kwa² wãn³txa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²yhu¹te³lhxã³ ã³nũ¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 2 ĩ³ye³sxã³, ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²yhu¹yah³lxan³ju³ta²sa¹, a²nũ²a² ka³na³ku² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Yain³txi³la³ ĩ²li³te²la³ ha³kxa¹, nxe³kxan²ti³, ĩ³yai³na¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ ĩ³yai³nhĩ³na¹xã¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ka³na³ku² te²ã³xa², Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ha²kxai³ yxã¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² ko³nha²nxa³te²su² te²a² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³la¹:

– Ta¹xã¹, txai²li² te²tã³xã¹. Ka³yxuh³lxa³ ĩ²te²tã³xã¹. Hã¹sxã³ hi³ka² so¹lxi³ ĩ³yai³na¹ju³ta² wain³na³na¹. Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³ju³ta², Pau²lah³lo²na¹xai²na² wxa²yu³ta² whã²na¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³, wxã²na²:

– Yain³txa² ĩ²li³te²a² ha³kxa¹ yain³te²sa¹xã¹. Yah³lxin¹te² ĩ³nxa² txã² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa².

– A²nũ²a² ã³su² te²a² hi³ka² so¹lxi³ yain³te²su² te²a² ha³ya³kxa³lxu³su² ĩ³yĩ¹lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ya³nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³, te²yã¹nxe³te²hũ³sxã³, wxã²na²:

– Hi³ka² so¹lxi³ yain³te²sa¹xã¹. Yah³lxin¹te² ĩ³nxã²tu³, ĩ³ye³kxi²nũ³nx2ta¹wa².

– A²nũ²a² ã³su² te²a² yain³txa² ĩ²li³te² ha³kxa¹ yain³te²su² te²a², ko³nxe³te²lo³tain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹, jah¹la², Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³sa³lo³kah³lo²su² ha²kxai³lu¹. Ya³nx2ta¹wa². 4 Jah¹la², Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³sai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³te²lo³tain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ kã³yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Kwa² hxi²kan¹txi³lo³nhyah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yxã¹ta¹, jah¹la² kã³ain¹ju³ta² yã¹nxe³sxã³, a²wa³kxẽ³yah³la² so¹lxi³, Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ wã²nxũ¹hain³nha²sxã³, wi¹kã³ta³nxa², ko³nxe³ti³ kã³ta³nxa², nxe³ti³lo³tai¹nhĩ³nx2na³la². A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khai¹nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²sa³wi³sai²na² wi¹kã³ti³hit1sĩ³nx2na³la².

5 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² ka³na³ku² te²a² a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

– A³lan²ta² ta³ko¹xai²na² so¹lxi³, hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³xa² a³lan²ti³su² na³na¹. Yxã¹ta¹, a³lan²ta² ã³su² hxi²ka¹nxa³xã¹. Nxe³hĩ³nx2na³la². Hã²wxã³txa³, a²nũ²a² ka³na³ku² ã³su² te²a² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu²:

– Nxe²nxa³xã¹. A³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ta²ko¹xain²txi³ ai²na³na¹. A³lan²tu¹tai²na² hxi²kan¹txi³ ã³sen³sai¹sxã³ a³lan²ti³la³ yũ²nxa³xã¹. Nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³yah³lxin¹ju³tai²na² ĩ³wã³wã³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sxã³, wxa²ẽ¹nã³a¹ au³txi³ wã²nxũ¹hain³nha²sxã³:

– Wain³na³na¹. Yah³lxin¹jau³su², nxe²yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

6 — A³lan²ta² ta²ko¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³su² na³na¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nan²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hxi²kan¹ta² a³lan²ta²ko³su² hit¹si³nx²na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Yain³txa² i²li³te²ha³kxa¹ yain³te²sa¹xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², i³yai³nhī³nx²na³la². A²nxe³jah¹lai²na², yān³tai²na² i³yai³nxa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ i³ye³kxi²sā²nhī³nx²na³la². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxi³, a²nū²a² ā³xa²:

— Ka³yxuh³lxa³ i²te²tā³xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hi³ka² so¹lxi³ i³yai³nhī³nx²na³la².

A²nxe³jah¹lain²txi³, yān³tai²na² a²hi³kai²na² i³yai³nxa³ta³lxa¹, Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ i³ye³kxi²sā²nhī³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³tū³ka³txi³sai¹nhī³nx²na³la². 7-8 Ka³ten³su² yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³,

Txa²wā¹sū³na² sa²yo²wet¹si¹nhē³jau³su², yxau²xai³hī³ki³tā³la². Yxān¹ta¹,

ya³lu²ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³lon³sxā³ ya³lu²hī³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³,

ka³ten³su² yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yxau³ki³sa²kxai³,

ya³lu²ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yxau³ki³sa²kxai³, nxe³hī³ki³tā³la².

Nxe³kxa²yu³su²:

— Nxūh¹ txai²na² te³na¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹xā¹. Nxe³ki³jau³su², ka³ten³su²

yxau²xai³ta³nxa², ya³lu²ta³nxa² nxe³ki³te²sxa³yu²hē³la². Nxūh¹, txa²wā¹yo²ka³nāu³a¹

au³txi³ ain³nha²sxā³, ka³ten³su² yxau²xai³ki³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³, ya³lu²ki³ju³ta²

yū²nxa³ha²kxai³, te²ju²hē³la². 9 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ha² kxā³nxa² ya³lu²ka³tu³,

ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²ka³ya³tu³, a²nū²a²

ka³ten³tū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³la³ Hi¹kah³lo²su²

ha²kxai³, a²nū²a² ya³lu²tū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³la³

Hi¹kah³lo²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa². 10 Nxe³ha²kxai³, wxa²yu³ta² i²li³te² i³nxa²,

wxa²wā³tā³xa² ko³nxe³te²lo³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ kāi³yah³lxi³hī³nx²nxa³lxa².

Te²yā¹nxe³sxā³, i²li³te² ā³te² i³nxa² wxa²wā³tā³xa² ha³yax³ka³lxu³lo³jah³lxin¹kxai²nān²tu³,

wain³txi³ kāi³yah³lxi³hī³nx²nxa³lxa². Kwa² hxi²kan¹ti³lo³nhyah¹lxi³hī³nxa¹lxa².

Jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹nāu³a¹, ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹, txa²wā¹ki³na¹xai²na²

yo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹ sa²nxū³sxā³ yxau³ye²ki³tu¹wa².

Nxe³ha²kxai³, hī¹nai²na² kāi³yxau²xai³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ i³yī¹li²xai³nē³txai²la².

Txa²wā¹sū³na² wā²nxū¹hain³nha²sxā³ i³yī¹li²xai³nē³txai²la². 11 Nxe³ju³ta², Sū³na² wān³txa²

ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sū³nu²na¹xai²na² ka³ten³su² yxau²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na² e³sxā³,

wān³txi³tu³ e³a¹i¹. A²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³kāin²te²lot³syu¹sa²jau³su² yuh³xa²

ā³wxe³nū¹syu¹sa²ha²kxai³: “Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lo²khaix¹si¹lxi¹.”

Nxe³sa³ha²kxai³, e³lē³na² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ sain¹tu¹wi¹.

Sū³na² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

12 Nxe³ha²kxai³, a²ya³la³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² yo²ha³kxa¹ yxān¹nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na²

i³ye³kxi²ki³sa²kxai³, txa²wā¹yxau²xai³ki³ju³txai²na² wā²nxū¹hī¹ i³yau¹ū³nha²xai³ki³tu¹wa².

Wxa²wā³tā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³si¹txa³hē¹la². Jau³su²

13 Nxe³jut³su² ha²kxai³, ha²ya³kxa² ko³nxe³te²lo³ta³waun¹nhya¹sah¹lxi³hē¹la².

Jā¹nxa¹jau³su²:

— Txai²na² ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Kāi³a¹tū¹xā¹. Yxān¹ta¹, txa²wā³tā³xai²na²

i²sa²so¹sa²sxā³ i³yxaih¹sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

— Kāi³nxa³lho³na¹. Txa²wā³tā³xai²na² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³lā¹. Nxe³ki³jau³su²

yxau²xai³ya³sah¹lxi³hē¹la². 14 Txai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³jah¹lo²sa¹wa².

Na¹te³na¹xai²na², yain³txa² kwa²hāi¹nxe² ko³nxe³te²lo³ki³kxa² yain³txi³la³ yū²nxa³wa². Nxe³jau³su² a³la³kxi²na¹wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² i²li³te²la³ a²ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³:

— Yain³txa² te³xai²na² ko³nxe³thin¹na³na¹, txai²lā¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yain³txa² i³yain³kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kâi³hî³nx2na³la². Jā¹nxe³jau³su², a³la³kxi²nū³na¹nha²wa². 15 Nxe³ha²kxai³, wxa²wā³tā³xa² ka³na³ku² te²a²:

— Yain³txa² te³xai²na² yain³ki³kxe³sxa³ta¹. Nxe³kxai²nān²tu³, i³yen²sxā³ i³ye³kxi²kxai²nān²tu³, a²nxe³te² a²yain³txai²na² i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². I³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²wā³tā³xai²na² a³lxi¹yah³lxin¹jau³su², i³yain³yah³lxi³hî³nx2nxā³lxa². Wxa²wā³tā³xai²na² i³yxaih¹sxā³, Sū³na² tîh³na² ā³na¹sxā³, ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta³lot3sxā³ hxa³kxi¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². Wxa²wā³tā³xai²na² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa². 16 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²a² wi¹na³na¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, a²nū²a² ā³xa² i³yen²kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²a² wi¹lxa³i¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nxe³te²a² ha³lo²ai²na² kâi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kâi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Nxe³yah³lxin¹kxe³su², te² ha³lo²ai²na², a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nū¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 17 Hâi¹nxe³kxe³hū³nxe², yain³txa² i²li³te²la³ i³yain³tā³nxa², i³yai³nxa³tā³nxa², yain³txa³yau³xa² i²li³te²la³ i³na²tā³nxa², i³na²nxa³tā³nxa² nxe³txi³ju³ta³la³ ha³yax3ka³lxai²la¹wa². Hxi²ka¹nxa³wa². Hxi²kan¹ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³na² i³kwa³na³nē³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². Kî³sa²kxai³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² sa²kxai³lu² wain³txi³ kâi³ki³ju³ta² ti³hi¹tē³li², hāu²no³ti³hi¹tē³li², txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³ i³wi¹lxon³ki²ti³hi¹tē³li², nxe³nē³na³la². Nxe³ju³ta², hxi²kan¹khai¹nxe³ju³txai²la¹wa². 18 Jā¹nxe³ju³ta² yā¹nxe³sxā³, yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet1sî³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³lih³kxi²nē³li², a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹te²lo³tē³li², nxe³nē³lhî³nx2na³la².

19 Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wā¹ki³na¹xai²na² hāu²no³waun¹yhu¹ki³txai²lā¹. Sū³na² yxo²i² kâi²no³ki³txai²lā¹. Ju¹ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³ki³jau³su², ā³nhxi²nū¹nū³yha¹sah¹lxi³hē¹la². 20 Jā¹nxa¹jau³su², yain³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹na³la². Yxān¹ta¹, a²i²li³te² yain³txa² i³yain³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wxa²wā³tā³xai²na² i²so¹sxā³ yxaih¹sxā³, ko³nxe³ti³ kâi³ain¹kxai²nān²tu³, i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wā³tā³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² we¹kah³lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yuh³su²:

— Yain³txai²na² yxo²kwain³sa³nhā¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wā³tā³xai²na² i³yxaih¹sxā³, Sū³na² ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³su², ya³nx2ta¹wa².

21 Nxe³ha²kxai³:

— Ka³yxuh³xa² wi¹na³na¹. Na¹kxan²ti³, wā²nhî²na¹kxai²nān²tu³, txa²wā³tā³xa² hi³ka² so¹lxi³ yain³jah¹la² i²so¹sa²sxā³, i³yxaih¹sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² ka³yxuh³xa² wā²nhî²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³, yain³txi³yau³xa² ūn³jau³xa² i³na²ki³ju³ta³nū³a²:

— Txa²wā³tā³xai²na² i²so¹sa²sxā³, ko³nxe³ti³ kâi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, i³na²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³te²nū³nhū³sxā³:

— Ha³lo²a² i²li³ju³ta² kâi³a¹tū¹xā¹. Yxān¹ta¹, kâi³a¹kxai²nān²tu³, txa²wā³tā³xa² i²so¹sa²sxā³ i³yxaih¹sxā³ ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kâi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a² kâi³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la².

22 — Yain³txa² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ ha³tā³nxān²tu³, yain³te²sa¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wā²nxūh¹ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ i³ye³sxā³ i³yau¹ū³nha²sxā³ i³hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² kã³a¹tũ¹xã¹. Txa²yo²ka³nã³a¹ nũ¹hain³nha²sxã³ sa²yo²ã³nha²nx3nhã¹. Na¹jau³su² kã³a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, ka³lih³khai¹nxe³sxã³ yxau²xai³yah³lx³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²ẽ¹nãn¹jau³su² i²:jah¹lai²la¹wa². 23 Yxãn¹ta¹:

— Yain³txai²na² i³wã³wã³ta³kxi²nha¹nha¹. Wain³txi³ i³yai³na¹kxe³su² te²ju²lhain¹ku². Na¹nhã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, a²nxe³te²yain³txi³la³ i³yain³yah³lx³txa³hẽ¹la². I³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, au³txi³ wxa²ẽ¹nã³a¹ sa²yo²ã³nha²sxã³ i³yain³yah³lx³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kã³yah³lx³hĩ³nxa¹lxa². Jã¹nxa¹jau³su², au³txi³ txa²wã¹ẽ¹nã³a¹ i³ye³kxi²nha²kĩ³jau³xa² sa²yo²ã³nha²sxã³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² kã³kĩ³kxai²nãn²tũ³, ko³nxe³ti³ kã³hĩ³kĩ³tã³la². Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa².

15

Ã³nxũ²kwaj³lxũ¹nũ³nyhu¹kĩ³jau³su²

1 Txa²wã¹kĩ³na¹xai²nãn²tũ³, Je³su²:jah³la² yo²i²khai¹nxe³ha²kxai³ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yo²we¹kxe³su² ko³nha²kĩ³sa²kxai³ nxe³te²kĩ³na¹xai²nãn²tũ³:

— A²nũ²a² ã³xa² Je³su²:jah³la² yo²i²ha²kxai³ yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yo²we¹kxe³su² ko³nhai¹nxa³xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tũ³, ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ ã³nxũ²kwaj³lxũ¹nũ³yha³sain¹yah³lx³hẽ¹la². 2 Nxe³kĩ³kxe³su²:

— Txai²na² so¹lx³ i³ka³li³ha¹tũ¹xã¹. Ya³sah¹lx³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, txa²wã³tã³xa² i³ka³li³hi², i³wi¹lhini¹ti³hi¹ti², nxe³si¹hain¹kĩ³jau³nu³su² ã³nxũ²kwaj³lxũ¹nũ³yha³sain¹yah³lx³hẽ¹la². Je³su²:jah³la² yo²i²kã²non³txai²la². 3 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Je³su²:jah³la² yxau²xai³la³nhẽ³ju³tau³hxai²tẽx1tã², hai³txi³:

— Txai²na² so¹lx³ i³ka³li³sa³txai²lã¹. Nxe³jau³su², yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹:

— A²nũ²a² yo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³txai²lã¹. Nxe³jau³su² Je³su²:jah³la² khãuh³lxa³ti³hin¹sxã³ yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³teh³nxã³nxa² yãn³ta²na² Je³su²:jah³la² yxau³ya³nhẽ³lxa³hĩ¹na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lx¹:

— Wĩ³nã³. A²nũ²a² ko³nxe³ti³hin¹sxã³ i³ye³kxi¹nxain¹ta¹ti²ti¹. Jã¹nxain¹jau³hũ³nxe², i³yen²sa²sxã³ khãuh³lxa³ti³hit1sain¹ta¹ti²ti¹. Je³su²:jah³la² wãn³txa² i³ye³sxã³, a²ha¹ kxã³nxa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³ kwên¹ta²kxai³ Je³su²:jah³la² yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Kxã³nã³u¹ta²na², Sũ³na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³ju³xu¹ta²na², wãn³txi³tũ³ i³yau¹ũ³nhẽ³te³lhxã³ ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ha³lo²a² ko³nxe³kxan²ti³, ya³nãn³ta³ki²li² ã³ntẽ³a¹xã¹. Nxe³si¹nhẽ³jau³nũ³su², ã³ha²li¹la³kxi², ha³lo²a² wxa²kwẽ²ki²nẽ³si¹jau³nũ³su² ã³wha²li¹la³kxi², nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³kxe³su²:

— Sũ³na² a²ya³la³tũ³ yxan¹nã³a¹ wxi²kin³ti³tot3sa³tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³jau³su², yxau²xai³txai²lã¹. Nxe³nẽ³jau³su², ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 5-6 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²to³ha¹wa². Wxã²na² Ro³ma²no³ nũ³ka³txi³ i³nxai²na² wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³, Je³su² Kris²tu³:jah¹la² yxau²xai³kxa² yã¹nxe³jut3sũ³nxe² wi¹lĩ³we¹yhu¹yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhã²wa². Jã¹nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³ye³kxi²to³ha¹wa².

Jã¹nxa¹jau³su²:

— Ha³lo²a² ko³nxe³jut3su² na³na¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tũ³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³ye³kxi²nha²ki²nẽ³te³nah¹lx¹:

— Txa²wẽ³ha³lxa² wxa²kwẽ²ki², ha³lo²a² ya³nãn³ta³ki²li² i³sa²tẽ³ti³hi¹ti², ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Na¹kxai²nãn²tũ³, wxa²yu³ta² whã²na¹ wi¹lã³nha²sxã³ hã¹nxe³jau³hũ³nxe² i³ye³yah³lxin¹ka³tũ³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹,

Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la² A²wī³nu²su² tâu³a¹ ĩ³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².

Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxain¹jau³su²

7 Wi¹lhen³txi³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wi¹lhen³txi³nx2ti³kxa² yā¹nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lhxā³ ya³nx2ta¹wa². 8 Jā¹nxa¹jau³su², Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nhxi²nũ¹nũ³hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³nhxi²nũ¹nũ³hai¹nha²kxai³:

– Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²yxow²e¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³jau³su², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sa³ku¹, kxā³nhxī¹nu¹ta²na², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ĩ³ye³kxūh¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²na¹xai²na² sa²yxow²e¹nha¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹, wxa²kan¹sa²tâu³a¹ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ hī¹na² Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² kâi³ũ¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, kxā³nxa² ĩ³ye³kxū¹hain¹jau³xai³ta³lxi³ sa²yxow²e¹nha²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² wxā³nũ¹nhē³ju³ta²sa¹, a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ ĩ³sa²nēn¹kxi²si¹hain¹jau³nũ³su²:

– Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ thâi³ti³la² a³lxi²nē³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, ĩ³sa²nēn¹kxi²ki³tā³li¹.

A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² yxo²a² nxe³si¹hain¹jau³nũ³su², Je³su²jah³la² wxā³nũ¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³lhxā³, Je³su²jah³la² a²yxow²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nhē³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na¹xai²na², a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² yxau³yai¹na¹ka³tu³, Sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ ĩ³nxa² ĩ³ka³li³ti³hi¹ti², ĩ³hain³sxā³ ĩ³sa²nēn¹kxi², nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hī¹nai²na² wãn³txai²yā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² kâi³ũ¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxa¹jau³su², Sũ³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² yau³xā³xa², nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txāi³. ĩ³ka³li³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹, ĩ³hait1so¹tũ³ka³txi³khai³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²nxi²ya³hain¹yah³lxin¹ka³tu³, a²yxow²ha³kxa¹ ĩ³ka³li³ja¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 11 Jā¹nxe³sxā³, ha³teh³nxā³nxān¹jau³xā³xa²sa¹:

– A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxah¹lxi³tũ³ka³txāi³. Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxi²jah³lxi³hē¹li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxah¹lxi³tũ³ka³txāi³.

Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxi²jah³lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 12 Jā¹nxe³jau³su², kxā³nāu³u¹ta²na² ĩ³sa³i²ah³lu¹ta²na² ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– In³txa² wē³sa² tōn¹ye²nē³tu¹wi¹. Txa²wā¹yah³lu¹ta²na² a²ĩ³lxa² Je²se³jah³lu¹ta²na² a²kan¹san¹tâu³su² tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²ĩ³lxa² Je³su²jah³la² wxā³nũ¹nhē³lhxā³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³kwa³na³ain¹tu¹wi¹. ĩ³kwa³na³ai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ yxo²ĩ²ain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

13 Hāi¹nxe³sxā³ Sũ³na² yxo²ĩ²nha²ti³hi¹txa²txi³na³la². Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² kâin² ka³lih³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, kâin² hâu²no³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². Yxo²ĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nũ³kxūn³txi³ sa²hau³ko³txa²txi³kxe³su², ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Sũ³na² sa²hau³ko³ta³lun²nx2ti³ju³ta³nũ³a² yxo²ĩ²nha²sxā³ wah³yxah³lxin¹tu¹wa². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³la² e³lē³na¹ i³yau¹ū³jau³su²

14 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²yu³ta² wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³, a³la³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³, yah³lxin¹tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxin¹kxe³su², hxi²kan¹txi³ Sū³na² ha³lo²a² i³yau¹ū³waun¹yhu¹sxā³ i³hau³ko³nū¹waun¹yhu¹tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Ju¹ta¹, wi¹lain³nha²sxā³ i³ye³ya³nx2ta¹wa². 15 Na¹kxan²ti³, ya³lot3sxā³ ha³lo²a² ka³na³ku²ju³ta²na² te²yu³ta²na² tau³to³nū¹nx2ti³ju³txai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na², ha³lo²a² sa²wa²lho¹xi²sxā³, ain³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ ya³nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² a³li²sa²sxā³ wa³ka³li³yu³ta³lot3sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³, ya³nx2ta¹wa². 16 A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² ā³nhxi²nū¹nū³si¹sain¹jau³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa³wi³sa³lot3sa³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² i³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, i³yau¹ū³hai¹na¹kxai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²nān²tu³, Sū³na² wān³txai²na² yxo²i²ain¹kxai²nān²tu³, yxo²i²te²a² so¹lxi³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxūn³txi³, i³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹sān²ka³tu³, hā²wxān³txa³, txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²hxi²ka³nāu³a¹ ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³te³nah¹lxi¹:

– Txa³nū¹ka³txai²na² ka³lih³khaix¹sa³nhā¹. Ain¹tu¹wa². Jā¹nxe³si¹ha¹jau³su², ya³nx2ta¹wa². 17 Na¹ha²kxai³, txai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³nū¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su², txa²wa³ka³li³yu³ta²na² hxi²kan¹ju³ta³la³ hit¹sxā³ e³a¹wa². 18-19 Txai²na² ya³lot3nha²sxā³ i³ye³ya³nx2ta¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² hxi²ka² kāi³ū¹sain¹ju³ta² so¹lxi³ i³ye³ya³nx2ti³hī³na¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³la² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² Sū³na² sa²yxo²wet¹si¹hai¹na¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² yxau³yai¹na¹ka³tu³, Sū³na² wān³txa² i³ye³kxai¹ni², ha³lo²a² kāi³ū¹hai¹ni², nū³kxūn³ju³ta² kāi³ū¹hai¹ni², nxe³yain¹to³ha¹hē³la². Na¹ha²kxai³, hau³hau³kon³sxā³, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ o²la³kxi²ya³sain¹to³nha²hē³la². Ya³sai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sa²yxo²we¹tain¹to³nha²hē³la². Je³su²jah³la² kāi³ū¹sain¹ju³ta² i²ain¹sxā³ sa²yxo²we¹tain¹to³nha²hē³la². Nxe³sxā³, Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³sxā³ ai³la¹ka³tu³, wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² Je³su²jah³la² i³yau¹ū³hai¹na¹jau³nū³a², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sxi²ta² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū²xai³lai¹na¹ka³tu³, nxe²xai³la¹nū²la², hā²wxān³txa³ ne³kxūh¹tān¹ko³xa² a²i³lxa² I³li³ra³kū²ko³xa² ā³wi¹ha¹hē³la². 20 A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa² Je³su²jah³la² a²i³lxa² ko³nxe³nxai¹nxa³tū³ka³txa² kāin² yū²na³la². A²nxe³tū³ka³txa², Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³ti³ten³khaix¹sa³nhā²wa². Ju¹ta²na² so¹lxi³ yu³ka³na³ka³nat3sxā³ i³ye³lxu¹na¹jau³su² yxau²xai³lhxai²na¹hē³la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a² i²li³ko³xa² a²nū²a² ā³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi² ān³si³wxe³ain¹kxai²nān²tu³, txai²na² ān³si³wē³nxi²sxā³ i³hen³txi³ti³ten³sa²nxa³nhā²wa². 21 Kxā³nhxi¹nu¹ta²na², Sū³na² wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a², kxā³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ā³ne³wxe²nxa³i², Je³su²jah³la² i³lxa² ko³nxe²nxa³i², nxe³ain¹tū³ka³txa², hī¹na² i²i², a³la³kxi², ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹tā². Nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³lo²kxai³lu² Ro²ma²thi³na² ai³si²ju³ta³nū³su²

22 Txai²na² ā³wxā³sxā³ i²nx2ti³lxu¹nhxai²na¹hē¹la². Kxān³su² wxā³te³lhxā³ e³hxai²na¹hē³la². Na¹ta¹, hxi²ka¹nha²hxain²nxa³hē¹la². A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txai²na² Sū³na² wān³txa² kāin² i³hen³txi³hxai²na¹hē³la². Na¹ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ ā³na¹sxā³ ā³nxai³sxī²nx2ti³hxain²nxa³hē¹la². 23-24 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txai²na² hī¹na² i³hen³txi³ta³lu²na¹hē³la². Na¹ha²kxai³:

— Kxã³su² Ro²ma²nũ³ka³txa² Je³su²jah³la² wã³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² ã³nxai³sxĩ²lxun¹to³ha¹hẽ³na¹. Na¹jau³su² ye³jen¹su² ã³wxã³sxĩ²nx2ti³lxun¹sa³hẽ¹la². Na¹ka³tu³, Es³pã²ya³ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Ya¹nãn¹ta³ko³xa² wa³to²hi²na¹tãu³a² ã³nxai³la¹tãu³nũ³a² ha³la³ka³nxũ³nãn¹thĩ³na² wxa²yxau³yah³lxin¹thĩ³na² ã³nĩ²nx2ta¹tu¹wa². ã³nĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxin¹tu¹wa². Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, hã²wxã³txa³:

— Ha³lo²a² ã³ne³sen³sai¹ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. Na¹jau³su², ã³nhxi²nũ¹nũ³sah¹lxĩ³hẽ¹la².
25 Yxã¹ta¹, hĩ¹na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³sã²na¹tu¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²nãn¹tũ³ka³txa² nxe³yain¹thi³ka³txa² ã³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tu¹wa². 26 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²tũ³ka³txi³nãu³xa², Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³yai¹ni², Kre²sa²ko³xa² yxau³yai¹ni², nxe²ha¹lin¹yain¹tũ³ka³txi³nãu³xa² wã²nxũ¹hain³nain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nũ¹ã¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²yain¹tũ³ka³txa², a²nũ²a² yen³kxi³txa²ye²tũ³ka³txa² yũ³ye²na³li¹. Yxã¹ta¹, Txa²wã¹ki³na¹xai²na² yen³kxi³ki³tã³li¹. Kĩ³sa²kxai³, Txa²wã¹ha³teh³nxã³na² wã²nhũ¹ya³sain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. A²yen³kxi³txa²tũ³ka³txai²na² ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹txai²la². Ka³lih³khai¹nxe³sxã³ ũ³hũ¹ain¹ki³tã³li¹. Ain¹ta¹hẽ¹la². Nain¹sxã³, a²ha³teh³nxã³nxai²na² ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³la².

— Nũ¹ã¹tũ³ka³txa² ũ³hũ¹tsĩ¹nhẽ³li¹. Sain¹sxã³ ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³la². 27 Ain¹ju³ta², ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³sxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³lxã²na³la². Yxã¹ta¹, Ma³se³to²na²ko³xan¹tũ³ka³txain²txi³, Kre²sa²ko³xan¹tũ³ka³txain²txi³, hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³wa². Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³lxã²na³la². A²ha² kxã³na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ã³nxai³sxã³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na² Sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² oh³nãu³u¹tai²nãn¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²yo³ha² wã³kon³ye²na³la². Nxe³ha²kxai³, hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na² a²ha³teh³nxã³na² ũ³yho³hi²txã³na² a²yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² tẽ³ain¹ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³yho³hi¹xain¹te³lxhã³ nxe³ta¹ti²tu³wa². Ain¹kxai²nãn²tu³, hã¹nxe³sxã³ ha³lo²a² wã³kon³ye²ju³ta² so¹lxĩ³ o²la³kxai¹nhĩ³nx2na³la². 28 Na¹kxai²nãn²tu³, Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ã³nhxi²nũ¹nũ³ta³lu²na¹kxai²nãn²tu³, a²ha³teh³nxã³na² wã²nhũ¹yhain¹txã³nxũ³a² wã³ko³na³te²tu³:

— Ũ³hũ²ta³lu²nai¹na¹hẽ³na¹. Na¹kxai²nãn²tu³, Es³pã²ya³ko³xu¹tai²na² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Na¹kxai²nãn²tu³, tĩh³na² ya³la³sxan¹thĩ³na² txã² ã³nĩ²ain¹sã²na¹tũ¹xã¹. Na¹jau³su², ã³wxã³sxĩ²nx2ti³sã²na¹tu¹wa². 29 Na¹kxai²nãn²tu³, txai²na² ã³wxã³sxĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wi¹ju³ta² hxi²kan¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ kãin² ã³tẽ³sxã³ wã³kon³ti³he¹nxa³kxe³su² ã³wxã³sxĩ²nx2ta¹tu¹wa². Jau¹xai²na² a³la³kxi²na¹wa².

30-31 Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Ne³ka²ki²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ki³sa²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² a³lxĩ²ti³hi¹tẽ³lha²kxai³ a³lxĩ²waun¹yhu¹ki³sa²kxai³, nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³kxe³su², txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ain³nha²sxã³ ten³khaix¹na¹jau³su², i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nũ³kxũn³txi³, ha¹li¹ ã³nhxi²nũ¹sah¹lxĩ³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³tin³ti³ i³ye³kxi²nũ¹nũ³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³:

— Nũ¹ka³na¹ Ju³te²a² ko³nãu³a¹ ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. Na¹ta³ko³nãu³a¹, a²nũ²a² Sũ³na² wã³txa² sa²yo²ã³ain¹tũ³ka³txa² yxau³ain¹na³la². A²nxe³tũ³ka³txa²:

— Ĩh¹nxet³sai¹nhxĩ³te²la¹ku². Na¹jau³su², Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² wxa²sa²naun¹sa²si¹yhah³lxin¹jau³nũ³su², ha³tin³ti³ i³ye³kxi²nũ¹nũ³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, nũ¹ã¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³lxhã³, Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²tũ³ka³txa² ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹te³lxhã³ ã³nxai³la¹tu¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²a²

hxi²nũ¹nũ³hai¹na¹ju³ta³nũ³a² ka³lih³kxi²la² sa²so¹sai¹nxa³jau³lhu¹na¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²nũ¹nũ³sah¹lxi³nũ³nhẽ¹la². 32 Na¹kxai²nãn²tu³, hã²wxã³txa³ i³ka³li³khai¹nxe³sxã³, i³nxũ²kwaj³lxũ¹sxã³ ã³wxã³sxĩ²nx2ta¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² kxai²nãn²tu³, ã³wxã³sxĩ²nx2ta¹tu¹wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, i³ye³ya¹yhu¹ki³tu¹wa². Nxe³na¹jau³nũ³su², jau³xa² a²yo²ha³kxa³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²nũ¹nũ³sah¹lxi³hẽ¹la². 33 Na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² wxa²hã²u²no³ti³hi¹tẽ³jah¹lo²su² jah¹la² sa²hau³ko³txa²txi³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

16

A²ha³tã³nxa²ũ³sa²si¹hã³jau³su²

1 Fe²ba³ka³lxa² i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹wa². A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²wã¹wã³tã³ta²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³, nx2na³la². Nũ¹ã¹Sẽ³kre²a²thi³nãn¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² kãin² ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹ta¹ka³lxai²la¹wa². 2 Ta¹ka³lxa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ta¹ka³lxai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³, wi¹lhen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³la², Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³la². Jã¹nxe³sxã³, ta¹ka³lxai²na² ha³lo²a² i²li³ju³ta² wã³kon³ye²kxai²nãn²tu³, i²ũ¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xa² wi¹li²yũ¹hi², txain²txi³ ã³nhxi²nũ¹nũ³sa³i², sa³ta¹ka³lxai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ye¹nx2ta¹wa².

3 Na¹ha²kxai³, Pri³si²la³ka³lxa², A³kwi²lah³la² nxe³sxã³, txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³jah³lxi³hẽ¹la². A²nxe³te²nãu³xa² ã³nũ²ki²ya³sain¹sxã³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ya³sain¹na²hẽ³la². 4 A²nxe³te²nãu³xa², ha³lo²a²

ha³nxeh³lxi³khai¹nxe³ju³ta² wxa²sa²naun¹sain¹na²hẽ³la². Ya³lu²sain¹jau³su² wxa²sa²naun¹sain¹na²hẽ³la². Sai¹nha²kxai³, txain²txi³ kãin² i³ka³li³hi², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³ye²yhain¹tũ³ka³txain²txi³ kãin² i³ka³li³hi² ya³sain¹na²hẽ³la². 5 Jã¹nxe³sxã³, Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa², A²ki³lha³lxai²na² sxi²ha² ã³yãn³ki³nũ²ki² tũ³ka³txa² txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³, E³pe³ne²tah³la² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la². A²nxe³jah¹la² txa²ya³lxa³khai³su²

ha²kxai³, a³lxi²na¹kxah³lo²su² ha²kxai³, nx2na³la². A²kxã³nxa² A²si³a³ko³xa² yxau³tũ³ka³txa² jah¹la² txã², Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet1sãn²na²hẽ³la².

6 Jã¹nxe³sxã³, Ma³ri²a³ka³lxa² txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la². Ta¹ka³lxa² kãin² wa³kon³ya³nx2tain¹te³nai¹ti²tu³wa². 7 Jã¹nxe³sxã³ ã³tro²na³kah³la²

Jũ²ni³a³ka³lxa² ain¹sxã³, txai²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sain¹na³la². Txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². A²ha² kxã³nxa², a²nũ²a² ã³xai²na² hxi²ka² sxĩ²ha² kan²thĩ³na² ã³ti¹ki²wxe³sain¹na²hẽ³la². Nxe³na¹hĩ¹nai³tã², a²nxe³te²nãu³xai²na² ã³ti¹ki²wxe²ya³sain¹to³nha²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xai²na², txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na²

wi¹li²sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² i³tih³nxe³sĩ¹na¹tũ³ka³txi³na¹xai²na² wi¹li²sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xai²na², a²ha² kxã³nxa² txai²na² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹txa³tã³lxa² ã²la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hẽ¹la².

8 Jã¹nxe³sxã³, ã³mpli³a²jah³la² txa²ya³lxa³nũ³ai²la¹wa². A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la². 9 Jã¹nxe³sxã³, U³bã²nah³la²

Je³su² Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta²lot3sxã³ ã³nhxi²nũ¹nũ³sa²sĩn¹jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³, Es³ta²kah³la² txa²ya³lxa² a³lxi²na¹kxah³lo²su² nũ³nha²kxai³, nain¹na³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xa² txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la². 10 Jã¹nxe³sxã³, A³pe²lah³la² Je³su²jah³la² kan²txi³ sa²yo²we¹khai¹jah¹lai²la¹wa².

– Ha³lo²a² ha³nxeh³lxi²na³na¹. Nxe³kxan²ti³, hã¹iyxãn¹ta¹ sa²yo²we¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txa²ha³tã³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³, A³ris³to²bah³la²

a²ka³lxa¹ti³su² te²a² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². 11 Jā¹nxe³sxā³, E³ro³ti³āu²ah³la² txai²yā¹nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², Na³si²sah³la² a²ka³lxa¹ti³su² tū³ka³txa², ā³nhai¹tū³sxā³ Je³su²jah³la² yxo²i²ye²yhai¹tū³ka³txa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

12 Jā¹nxe³sxā³, Tri³fē²na³ka³lxa² Tri³fo²sa³ka³lxa² ain¹sxā³, Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ wa³kon³ta¹ka³lxi³nāu³xai²la¹wa². Nxe³ta¹ka³lxi³nāu³xa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². Jā¹nxe³kxe³hū³sxā³, txa²ya³lxa² Pe²si³ta³ka³lxa² a³lxi²ki³ta¹ka³lxa² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² kāin² wa³kon³kxi²ta¹ka³lxi²la¹wa². A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 13 Jā¹nxe³sxā³, Ru²fah³la² a²nū²a² ā³xa² ā³sen³sai¹sxā³, Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²yxo²we¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². A²nxe³jah¹la² a²hā³ka³na² sa²kxai³lu², txa²hā³ka³na² hū³sxā³ ā³nhxi²nū¹nū³sai¹nhxai²na²hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². 14 Jā¹nxe³sxā³, A³sī²kri³jah³la², Fle³kō²jah³la², Er²me³sah³la² Pa²tro³bah³la², Er²ma³sah³la² ain¹sxā³, txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³su² jah¹lo²nāu³xa² ā³xa² A³sī²kri³jah³lai²na² nū³ka³txai²na² sxi²ha² yxau³yain¹jah¹lo²nāu³xa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², nxe³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 15 Jā¹nxe³sxā³, Fi³lo³lo²kah³la² Ju²li³a³ka³lxa² ain¹sxā³, txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², Ne³re²ah³la², a²ha³līn³ta³ka³lxa² ain¹sxā³ txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², O³lī²pah³la² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² yxau³yain¹tū³ka³txa² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi² nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

16 A³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³sxā³ i³hen³txi³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²lo²txai³lain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹sxā³ i³ka³li³si¹nx2ti³jau³su², i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹na³la².

I³tih³nxe³jau³xa² a²ne³ki³san¹jau³su²

17 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Na¹ha²kxai³, txa²yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ ain³nha²sxā³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ku³lhxā³thin¹te²a² ya³nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tū³ka³txa² wi¹lī³we¹yhu¹yah³lxin¹ju³ta² kho³te³lhxā³o²la³kxi², Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹ju³ta² ā³ke³tā³nā¹sih¹nxa²ti³jau³nū³su² o²la³kxi², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹jau³xa² sa²yxo²ā³si¹nx2ti³jau³nū³su² i³tih³nxe², nxe³nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tū³ka³txai²lē¹. Yxau²nū²kah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ā³nhait¹sxā³ ha³na³ka³lxi³ yxau³je²txain¹yah³lxi³hē¹la². 18 A²nxe³tū³ka³txa², hai³txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²we¹tū³ka³txi³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ yxo²kwain³tū³ka³txai²la¹wa². Wān³txa² wi¹ki³lxo³jau³xa² i³ki³ha¹ki¹nx2ti³sxā³ kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³ti³hi¹txa²lxi³ha³ta²wa². Te²u¹jā¹nxe³jau³xa², a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a² ain³kxi²kxai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ke³tā³nā¹hī³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². 19 Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³to³ta¹hi¹nhē³la². Nxe³yah³lxin¹ju³tau³tēx1tā², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹na³la². Nxe³ha²kxai³, ka³li³sa²si¹yah³lxin¹nha²wa². Jā¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ a³la³kxi², ha³na³ka³lxi³ ko³nxe³ju³ta² sa²yxo²we¹jah²lxan³kxe³su², wi¹lhin¹sxā³ yxau², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². 20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³nhāu²no³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² jū¹nxe³ ye³jen¹nāu³a¹ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³ju³ta² wa³ka³ti³lo³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wxa²nū³kxūn³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² yxau³syē¹nx2ti³tu¹wa². Hai³txi³, nū³kxūn³txi³ sa²nē³khau²ki¹xi¹nx2ti³xa³lho³la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hāu²non³sxā³ yxau³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

21 Ti³mo²jah³la² txai²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³kxi²jah¹lo²su² jah¹la² a²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hā³ũ¹nx2ti³na³la². Jā¹nxe³sxā³, Lu²si³ah³la², Ja³sāu²ah³la², So³si³pa²jah³la² ain¹sxā³, txai²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sain¹na³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hā³ũ¹nx2tain¹na³la².

22 Jā¹nxe³sxā³, txai²na¹xai²na² Te²si³o³ah³lo²na¹xai²na² Pau²lah³la² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³, ta³nxā¹nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxāi²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² a²sa³wit3sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na² txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ta¹wa².

23 Jā¹nxe³sxā³, Kai²ah³la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha², Pau²lah³lo²na¹xai²na² yxau³yai¹na¹ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² thī¹nāin²txi³ ā³yā³nũ²kxi²ya³sain¹to³sīn¹na³la². Jā¹nxe³sxā³, E³ras²jah³la² sxi²jen³na² kāin²je³na² yxau³na¹je³je¹nai²nān¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²txā³nxa² i³hau³kot3so¹ain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ti³na³la². Jā¹nxe³sxā³, Kwa³jah³la² txa²wā³tā³jah¹la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ti³na³la². 24 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Sũ³na² i³sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

25 Txa²wā¹sũ³na² i³sa²nēn¹kxa¹sah¹lxi³hē¹la². A²nxe³jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, kan²txi³, Sũ³na² sa²yxō²wet1sa²tē³yah³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³si¹nx2ti³jau³su², nxe³nx2ti³na³la². Txai²na¹xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹ka³tu³, Je³su²jah³la² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la³ i³yau¹ũ³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³na¹jau³xai²yā¹nxe³jau³lxi³ Txa²wā¹sũ³na² hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wa². Wān³txai²na² tah²yau³xai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³sxā³, Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxā³ i³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na², kxā³nāu³u¹tai²na² a²lhun³tu² a³la³kxi²txi³hex1ki³sxa³jau³su² ha²kxai³, wān³txa² hāi³jau³su² ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²jut1so¹lxi³ a²nũ²a² ũ³wha²li¹lhxā³ ũh³yũ²ki²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Nxe³ju³ta², ha³la³je¹nũ³wa³kxu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² nũ³ka³txa² i³tih³nxe³tũ³ka³txi³su² tũ³ka³txi³nũ³a² i³sa²si¹hā³ũ¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txai²na², Sũ³na² wān³txa² ain³kxi²so¹ki²sxā³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³lhxā³, wān³txi³tu³ tah²yau³tu³ ũh³yũ²ki²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹, hī¹nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³kxai³lu², ka³ten³su² yxau²wa³to²a³li³tāu³su² tāu³kxai³lu², i³kwa³na³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² sa²yxō²we¹te³na¹, wān³txai²na² tah²yau³xai²na² i³ye³sxā³, a²nũ²a² yuh³xai²nān¹ko³xan¹tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ e³lē³na² i³yau¹ũ³hain¹na³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² wān³txa² yxo²i², sa²yxō²we¹ti², nain¹txai²lā¹. Ain¹na³la².

27 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹hāi¹nxe² a³la³kxi²ta³lun²khai¹nxe³tāu³su² tāu³a¹, wxi²kin³ti³ton³sxā³ i³yī¹li²wa³to²hi²ya³sah¹lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³, nxe³ya³sah¹lxi³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³la². Ta³lu²na¹wa².

1 Korīntios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la¹txā³nxa² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wa². A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa¹nx2ti³na²hē³la². ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² ĩ³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sos³tē²yah³lo²su² txa²wā¹lon³yah³lo²su² yxau³ya³sain¹nūn³na³la². 2 Ko³rīn²to²thī³na² yxau³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ĩ³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³ ĩ³nxa² ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxī³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³yah³lxī¹lxa². Yxo²i²yah³lxī³si¹nx2ti³nūn³jau³su² ĩ³kaix1so¹nx2ti³nūn³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ĩ²li³thī³na² yxau³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ĩ³nxa²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹te² ĩ³nxa² ũ³wha²li¹lhxū¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la².

3 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² Txa²wā¹wī³nu²su² nxe³te²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² nxe³te²nān²tu³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxī²nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²nē³jau³su²

4 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³yah³lxī¹lxa². 5 Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ a³la³kxah¹lxī¹nha²kxai³ wxi²kan¹txi³ ĩ³tih³nxe³nyhu¹ah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxī³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹xah³lxin¹ju³ta¹na² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 6 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² Kris²tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³jau³xai³tā² ya²la³la¹ kāi³ūh¹nx2ti³ta¹ti²tu³wa². 7 Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² wahx3yah³lxin¹tāu³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² yen³kxa² wi¹te²a² wā³ko³txa²lxī³xa³hē³la². A²yxo²ha³kxa¹ ũ³hū¹nx2ti³na²hē³la². 8 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a³ka³nxi²nxa³ta³lxa¹ ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxī³tu¹wa². Ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxī³ha²kxai³ kxān³ton³tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a³ka³nxi²tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxāi³ti³nx2ti³xa³lho³la², Sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²yah³lxī¹nha²kxai³la². 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² ya²la³lai²la¹wa². Wān³txa² e³kxi²nān²tu³ ya²la³tu³ ĩ³yūt1se³tu¹wa². A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² ĩ³kaix1so¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ yxo²i²yah³lxī¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nū²kxi¹nx2ti³sxā³ yxau²xai³lah³lxī¹lxa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².

Yxo²i²tū³ka³txa² ā³nhai²ta³lxī³yxau²xai³jau³su²

10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Wi¹lain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²na² a²wān³txa² ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². ĩ³ye³ĩ³yi²lhon¹ta³kxi²sxā³ ā³nhai²ta³lxī³yah³lxī³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³xa² yxau³ka³na³ka³nat3sxā³ ain³nha¹jah³lxī³hē¹la². Ā³lxa²txi³ ain³waun¹txi³nyhu¹ah³lxī³txa³hē¹la². Ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²waun¹nyhu¹ah³lxī³txa³hē¹la².

11 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Klo³e²yah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³hen³txi³sain¹na²hē³la². ĩ³ye³ĩ³yi²lhon¹ta³kxi²sxā³ ĩ³hait2ta³lxī³nyhu¹ah³lxī³ta¹hi¹nhē¹la². 12 Nxe³yah³lxin¹jau³xa²sa¹, wxa²ha³tih³xan¹tū³ka³txi³ ĩ³nxa² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Pau²lah³lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³:

– A³po²lah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³:

– Txai²kxai³ Pe²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³:

– Yxān¹ta¹ txai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Yau³xā³lxa³txi³ e³xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la².
13 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² ī³hait2ta³lxi²xai³hī³te²la¹xa³? Pau²lah³lo¹na² sa²kxai³lu² ī³hxi²kī¹la³kxi²nū¹nx2tain¹te²la¹xā³? Pau²lah³la² ī³lxa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2tain¹thai¹la²? Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa².

14 Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Kris³po²ah³la² so¹lxi³ Kai²ah³la² so¹lxi³ tē³sxā³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹ai¹na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³na¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²na¹wa². 15 Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ e³yah²lxa³lxa². E³yah²lxan³te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²na² a²i³lxa² yxo²i²a¹ha²kxai³ Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sa³na²hē³li¹. Yah³lxin¹jau³su², hxi²kan¹txi³ e³yah²lxan³tho³la². 16 Jā¹nxa¹jut3su² Es³te²fa³na²sah³la² nū³ka³txa² tē³sxā³ Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹nū³na¹tai¹tu³wa². A²nū²a² ā³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nū³na¹te²ta²hē³ku² nxa¹nha²wa². Yxān¹ta¹ hāix1te²sī³lxi³nha³la². Te²na² so¹lxin³na³la². 17 A²nū²a² tē³sxā³ Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹sain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³nx2ti³si¹sain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³sain¹na²hē³la². A²nū²a² a²hoh³lxi³su² jau³khai³xa² e³nxa³hē³la². Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi³nē³jau³xai³tā² hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² so¹lxi³ e³a¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³jau³xai³tā² e³nxa³ke³la³te²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su² hī³nx2na³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³nxī¹ni² a²hoh³lxi³si² nxe³jau³su²

18 Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² nxe³jau³xai²na² te³nai¹nxa³te²na² yū²na³la². Ā³la² a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²ju³ta³nū³a² ā³la² yū²na³la², Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹ki³na¹xai²na² kwa²toh³lxi³jau³sxa³wa². Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ā²la² ū³hū¹nē³na³la². Wān³txa² wā³nxīn¹jau³su² na³la². 19 Kxā³kxai³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² a²hoh³lxi³si²ju³khai³xa² ā³na¹a¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wain³txi³ wā²nxū¹hain³nhain¹ju³khai³xa² ā³na¹nū³na¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² te³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe² ū³wha²li¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a² wān³txa² a²hoh³lxi³su² te²na² kāi²nxa³ha²kxai³ ha³te³nxā³nxa² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² Ī³yau¹ū³te²su² te²na² kāi²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² ha²kxai³ Ī³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹te²su² te²na² kāi²nxa³ha²kxai³ nxe²na³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹:

– Kwa²toh³lxi³jau³xai²la¹wi¹, yuh³xai²nān¹jau³xa²su¹. Txa²wā¹sū³na² nxēn³ta²wa².

21 Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² ju³ta² so¹lxi³ yū³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² ĩ²hī³ki³sxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² so¹lxi³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū³sī¹na¹jau³xa² a²nū²a² ā³xa² kwa²toh³lxi³jau³hū³ye²kxan²ti³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² ten³te²ju²hē³la². 22 Jā¹nxe³sxā³ Ju³te²an¹te²su² te²a² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ Kre²ka² nū³ka³txe²nān¹te²su² te²a² sa²kxai³lu² a²hoh³lxi³sa²ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ nxain¹na³la². 23 Nxain¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ ĩ³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jau³xai²na² Ju³te²an¹te²su² te²a² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ ĩ³xan³tai¹nha²kxai³ Ju³te²an¹te²sxa³te²a² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ kwa²toh³lxi³jau³su² yai¹nha²kxai³ nxe³yain¹na³la². 24 Nxe³kxan²ti³ a²nū²a² ĩ²li³te²su² te²a²

Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹tu¹wa². Ju³te²an¹te²su² te²la³ ta³nxa² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² te²la³ ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²sxā³ i³so¹tu¹wa². Nxe³te²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²wā³nxin¹ye²kxe³la³ ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³ye²kxe³la³ ha²kxai³ nxe²na³la². Kris²tu³jah¹lo²su² na³la². 25 Nxe³sxā³ a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² ju³ta² jū¹nxe² a²hoh³lxi³su² na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa²toh³lxi³jau³su² ki³lxo³yxah³lxin¹jau³xai²na² ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ a²hoh³lxi³su² jau³xai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²nū³kxūn³ju³ta² jū¹nxa² yū²na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² kū³we²ki²la² nū³kxū³nxa³ki³lxo³xa³lhin¹kxan²ti³ ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ nū³kxūn³khaix¹nx²na³la².

26 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹nx²ti³hī¹nai³tā² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³hī¹nai³tā² yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² te² i³nxa² ka³lxa¹yah³lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³te² i³nxa² ka³lxa¹yah³lxa³nha²kxai³ a²nū²a² kāin² sa²nēn¹kxi¹nx²ti³xa³ha²kxai³ nxe³nx²ti³tai¹ti²tu³wa². 27 Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² te²a² kāin² yū³yah²lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² ju³ta² ne³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Te²yā¹nxūn³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² a²nū³kxūn³ju³ta² kāin² yū³yah²lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxūn³ju³ta² i³nū³kxūn³ti³nx²ti³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² āu²lxa²to³tain¹yah³lxin¹tu¹wa². 28 A²nū²a²

hxi²ka¹nxa³jah¹lo²hū³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹ain¹na²hē³la². Kō³te²hū³te²a² i²sxā³ i³so¹ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²su² te²a² kāin²ki³lxo³nha²ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²ti³hi¹tu¹wa². 29 Jā¹nxe³jut³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ hxi²kan¹txi³ yxo²kāin²txi³ e³te²sxa³yu²hē³la². 30 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ka³te³na² wi¹tāu³la³ ū³hū¹nx²ti³na³la². Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²wxe³nū¹nx²ti³na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹ki³na¹xai²na² a²hoh³lxi³su² nū¹nhē³na³la². Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wain³te²lo³tē³na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³ti³hi¹tē³na³la². Kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ā³wa²su¹kxi²nē³sxā³ yxau³ya³nhē³na³la². 31 Nxe³ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³te²a² wā²nxūh¹ yxo²kāin²e³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³hau³ko³tū¹nhē³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kāin²e³kxai²nān²tu³ wain³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

2

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. A²wi¹lhī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nx²ti³te³lhxā³wxā³na¹hī¹nai³tā² wān³txa² wa³lxe³jau³su² e³kxi¹nx²ti³nxa³ha²kxai³ nxe³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx²ta¹ju³ta² ten³sa³hē¹la². Hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxai¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Yau³xā³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³wā²na³a¹tai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³nx²ta¹hī¹nai³tā² ya³lo³txi³na¹ju³ta² yū³sa²nxa³ha²kxai³ yuh³lxi³sa²sxā³ ka³ta³ta³sa³ha²kxai³ sa³tai¹ti²tu³wa², Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ i³yau¹ū³nx²ti³nxa³kxa²yan³txi³sa³. 4 Txa²wān³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³su² wa³lxe³txa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² jau³xa² e³kxi¹nx²ti³nxa³ha²kxai³ nxe²nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²kat¹sa²jau³su² wxi²kan¹txi³ i³yau¹ū³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la²kxai³ yxo²i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² hai³txi³ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² khai³xan¹jau³xa² hxi²kan¹txi³ ā³nhxi²wxe³nūh¹ki³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³nxin¹jau³khai³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ ā³nhxi²wxe³nūh¹ki³tā³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²su² te²a² kāi²non³te²na² so¹lxi³ wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³xa² i³yau¹ū³ai¹na¹wa². Yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² jau³xa² e³nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² hxi²kan¹te²na² wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³xai²li² e³nxa³ha²kxai³ te²sa¹wa². A²nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ye³jen¹na² ā³wa²sutlxsā³ ne³ki³son³tu¹wa². 7 Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² jau³xa² so¹lxi³ e³a¹wa². A²nū²khai³xa² ko³nhain¹jau³sxa³wa². A²wi¹lhī¹nu¹tai²nān²tu³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³hī¹nū¹tai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³ e³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Txa²ki³lha³lxa² yxo²i²te²na² sa²kxai³lu² wi¹lhī¹ti³hi¹tai¹na¹tū¹xā¹. Txa²ki³lha³lxa²na² sa²kxai³lu² i³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹tū¹xā¹. Nx-ain¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹kxai¹na¹tū¹xā¹. Txa²wē³sa² yā¹xain¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²kāi³jau³nū³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 8 Yuh³xai²nān¹te²a² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² jau³xa² a³la³kxain¹jau³sxa³wa². A³la³kxain¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²si²ha²kxai³ tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxai¹nhī³nx2nxa³wa². 9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² a³lxi²ki³te²nāu¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² āu¹la³kxi²nē³na²hē³li¹. A²nxe³te²na² txa²wā¹ye³na² i²ki³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹ne³nxē³na² ain³kxi²nha²ki³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³a² a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³ ki³sxa³ju³ta²la¹wi¹. Wi¹ju³ta³nū³a² so¹lxi³ yū³nē³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

10 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ au³txi³ e³kxi²nha²jau³khai³xa² i³yau¹ū¹nhē³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³yau¹ū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². A²hoh³lxi³su² khaix¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² au³txi³ e³kxi²nha²jau³khai³xa² i³yau¹ū¹nhē³na³la². 11 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²jau³xa² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² e³kxi²nha²ye²nyhu¹in¹jau³xa² ain³kxi²nyhu¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Wān³txa² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²jah¹la² so¹lxi³ a³la³kxi²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²jau³xa² a²nū²a² ā³xa² a³la³kxi²hī³ki³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nha²jau³xa² a³la³kxi²hī³nx2na³la². 12 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa² nxū²kwai³yxau³nē³ye²si¹jau³nū³su² ū³hū¹nē³na²hē³la². Hai³txi³ yuh³xan¹te²a² yāu³ka³txi³la³ ko³nxe³te²la³ ū³hū¹nē³lxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³sa²si¹hā³ūh¹nē³kxah³lai²na² ū³hū¹nē³na²hē³la². Nxe³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³nūh¹ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² wi¹lhī¹nsxā³ i²nē³jau³nū³su² ā³ne³wxe³nūh¹ki³tā³la².

13 Jā¹nxe³jau³su² wān³txai²li² i³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³yau¹ū¹sa²jau³xa² so¹lxi³ i³yau¹ū¹nx2ta¹wa². Hai³txi³ a²nū²a² kwa² a²hoh³lxi³su² ki³lxo³te²a² wān³txi³sxa³wa². Oh³nān¹jau³xa² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ tē³sxā³ i³yau¹ū³nx2ta¹wa². 14 Yxān¹ta¹ a²nū²ai²li² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nxa³jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³:

– Kwa²toh³lxi³jau³syex¹nx2na³li¹. Nxe³nyhu¹te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txai²na² nxū²kwai³yxau³jah¹la² so¹lxi³ oh³xai²nān¹jau³xa² a³la³kxi²te²ju²hē³la². 15 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² i²li³ju³ta² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² a³ya³txi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²te²sxa³yu²hē³la². 16 Nxe³jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²jau³xa² a³la³kxi²nū¹te²la³ yū³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³ki³ju³ta² yū³te²sxa³yu²hē³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ wā²nxū^h Kris²tu³jah¹lai²na² ain³nha²jau³xa² so¹lxi³ ū³hū¹nē³na³la².

3

Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² kâi³ki³tā³la².

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wē³ha³lxa² yā¹yxah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kwēn¹ta² yxo²i² ā³si³wxe³jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxa². Yuh³xai²nān¹ta² wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi²yah³lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wān³txa² hxi²kan¹jau³la³ i³yau¹ū¹nx2ti³nxa³hē³la². 2 Wē³sai²na² a²su³su³yau³xa² so¹lxi³ i³te²ju²hē³la². Yain³txi³khai³xa² hxi²kan¹txi³ i³yain³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²yah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwēn¹ta²na¹ yxo²i² ā³si³wxe³te²yā¹yxah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹jau³khai³xa² hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa². 3 Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² yxau³yah³lxi¹lxa². Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² i³ka³tā³nxe³nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ kwa² wān³txa² i³ye³sxā³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxa¹ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxa². Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² kâi³yah³lxi¹lxa².

4 Wxa²nū³ka³txai²na² i²li³te²a² e³lah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i², āh¹ i²li³te²a² e³lah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Txai²li² A³po²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i², nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² kâi³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².

5 Nxe³ha²kxai³ A³po²lah³lai²li² hxi²kan¹jah¹lo²sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² hxi²kan¹jah¹lo²su²nū³nxa³wa². Hâi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³ yxo²i² ā³si³wxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³nai²li² i³kwa³na³sa²sī¹nha²kxai³ ju¹tai²li² i³yau¹ū²xai³nxa²lxi³sī¹na¹wa². 6 Hai³sxai²na² wa³kon³ki³ju³ta² yā¹nx2na³la². Hai³sxai²na² ū³whī¹ki³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yain³ta³ne³kxa² i³yau³xa² ū³wha³kxi²ki³jut3sū³nxe² A³po²lah³lai²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³ta¹hē¹la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yain³ta³ne³kxai²na² i³wi¹we¹kxa² yā¹nxe² a²nū² i³nxai²na² yxo²i²si¹nx2ti³na³la². 7 Nxe³yān¹ta¹ ki¹ai²na² ū³whī¹jah¹lai²li² hai³txi³ hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ ka³lū³ju³ta³nū³a² i³yau³xa² ū³wha³kxi²jah¹lai²li² hai³txi³ hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².

Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nai²na² so¹lxi³ yain³ta³ki³ai²na² ka³lū³ti³hi¹tha²kxai³ wi¹wen¹ti³hit1tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wa².

8 Nxe³ha²kxai³ ū³whī¹kxi²jah¹lo²su² ta³nxa² i³yau³xa² ū³wha³kxi²jah¹lo²su² ta³nxa² ā³sen³sai¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yū³ai¹nxa³wa². A²hxi²kan¹ju³ta² hau³kon³yah³na³la². Wi¹kâi³xa² ai³ya³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ū³yho³hxi²te²ju²hē³la². 9 Jā¹nxe³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³lot3sa²tū³ka³txi³si²nha¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² hai³sxa² yā¹xah³lxi¹lxa². Nxe³nx2ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³nūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yā¹yxah³lxi³nū³ni¹lxa². 10 Sxi²ha² txah³lxa³kxa² au³txi³ ā³kat1ta³ka³ta³nū³su² ū³wha¹kxi²ju³ta²yā¹nxe²na³la², Kris²tu³jah¹la²sa². Au³txi³ ā³ka³ti³si¹hin¹jau³su² ū³si³ya³ki³kxai²nān²tu³ sxi²ha² hai³txi³ ā³ya³hxi²sxā³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³la².

Jā¹nxe³jut3sū³nxe² khāuh³lxa³txon³nyhah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ah³lxi³si¹nx2ta¹jau³su² i³yau¹ū¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yxo²i²xa³te²nāu³xa² i³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su² i³hxi²kat1sain¹na²hē³la². Jā¹nxe³kxe³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txan²tu³ i³hen³txi³ki³kxe³su² sxi²ha² au³txi³nāu³xa² yā¹nx2na³la². Txai²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² wi¹lī³sxa³kat3sū³na³la². A²nxe³te²na² sxi²ha² txon³tū³ka³txa² yā¹nxain¹na³la². Wain³txi³ i³tih³nxe³txai¹lxa². 11 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²

hi²sen³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². ĩ³sa²si¹hã³sxã³ ĩ³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxī¹:

– Txa²ki³lha³lxa² so¹lxī³ yxo²ĩ²sa²tẽ³jah¹lxī³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xai²na² yxo²ĩ²ah³lxī³txa³hẽ¹li¹. Nxe³nẽ³lain¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha² txah³lxa³ki³a² au³txi³ ũ³si³ya³kxi²ki³ka³ta² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² A²ki³lha³lxa² ũ³whxe³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ĩ²ki³kxai²nãn²tu³ en²nẽ³nxa³lho³la². 12 Nxe³tũ³ka³txai²na² sxi²ha² ton³tũ³ka³txa² yã¹nxain¹na³la². Jã¹nxe³nũ²la² a²nũ²a² ĩ²li³te²a² ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa² txah³lxa³kxa² a³lxī²ki³a² ĩ²li³ki³su² ta³nxa² nxe³ki³a² tẽ³sxã³ sxi²ha² wi¹thĩ³na² txo³nai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³thĩ³nai²na² wãn²ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² ĩ³tih³nxe³nx2ti³tũ³ka³txa²kxai³ wain³jau³su² ĩ³tih³nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wã²nxa³thĩ³na² ton³tũ³ka³txa² yã¹nxain¹na³la². Te²yã¹nxũ³jut3su² a²nũ²a² ã³xa² hi³sa³kat3su² ta³nxa² wai³nhxãn³sxu² ta³nxa² si³sa³nxãn³su² ta³nxa² nxe³sxã³ tẽ³nũ²la² sxi²ha² txo³nai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³thĩ³nai²na² wãn²ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² ĩ³tih³nxe³nx2ti³tũ³ka³txa² wai³nxa³jau³su² ĩ³tih³nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wãn²thĩ³na² ton³tũ³ka³txa² yã¹nxai¹nhĩ³nx2na³la². 13 Nxain¹kxai²nãn²tu³ kxã³non³tãu³a¹ Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxī²sxã³ wxã³tãu³a¹ txa²wã¹wa³ka³li³yu³ta² ĩ²te³lhxã³ wxã³tãu³a¹ kãĩ³ki³ju³ta² ĩ²nẽ³lain¹tu¹wa². Kãĩ³ki³ju³ta² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² e³lxah¹ ĩ²nẽ³lain¹tu¹wa². ĩ²nẽ³lhxã³ a³ya³txi²sxã³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². ĩ³yĩ¹li²nẽ³ju³ta² ha³nxe²a² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². Kãĩ³ki³ju³ta² ha³nxe²a² yan³sxã³ wãn²ki³kxa² yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² ĩ²nẽ³lhãn²sxã³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³lain¹tu¹wa². 14 A²nxe³jah¹la² sxi²ha² txon³thĩ³na² wã²na³kxi²ti³hi¹txa³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³ wi¹wi¹nxe² ũ³yho³hi²nyhain¹tu¹wa². 15 Nxe³yãn¹ta¹ sxi²ha² ũ³txo³nain¹ju³ta² wã²nhxan³kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi²kxe³nũ³a² tũ¹kxi²hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² ũ³ton³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² wãn²kxi²kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² so¹lxī³ ih³hĩ³nx2na³la². Nxe³kxa² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² wi¹kãĩ³xa³te²su² te²a² a²yo³ha² yũ³hĩ³nx2nxa³wa². 16 Nxe³yãn¹ta¹ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yã¹xah³lxī¹lxa². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² nxu²kwai³yxau³nx2ti³na³la². 17 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹khai¹nx2na³la². Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²su² yã¹xah³lxī¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹te³lhxã³ a²nũ²a² nxe³ke³la³te²kxai³ a²nxe³te²a² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²tu¹wa².

18 Nxa²ha¹te¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³ki³ha¹kxi²nha²yah³lxī³txa³hẽ¹la². Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² wãn³txi³kai³lu¹, e³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹:

– Txai²na² a²nũ²a² a²hoh³lxī³sa²ju³ta² yũ³na¹nha¹. Nxa¹ha²kxai³ a²hoh³lxī³sa¹nha¹. Wxa²ẽ¹nãn¹jau³xa² yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ a²hoh³lxī³syah¹lxī³hĩ³nx2nxa³lxa². Oh³xai²nãn¹ta² a²hoh³lxī³su² jah¹la² so¹lxī³ a²hoh³lxī³khai³lxa³ hĩ³nx2na³la².

– Nxe³jau³xai²na² kwa²to³lxī³jau³xai²la¹wi¹. Yuh³xai²nãn¹te²su² te²a² nxe³nx2tai¹nha³ta²wa². 19 Nxe³sxã³ yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³lxī³su² jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ye³ĩ²tãu³a² kwa²to³lxī³jau³su² na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tãn¹jau³xa² e³te³nah¹lxī¹:

– Yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³lxī³su² te²su² te²a² ku³kuh³nxe² e³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²na² Txa²wã¹sũ³nu²su² hi²sen³su² kwa²to³to³lxī³jau³xai²la¹wi¹. Nxe² ĩ³yĩ¹li²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Te²yã¹nxe³te³nah¹lxī¹:

– Yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³lxī³su² ju³ta² hai³txi³ wã³nxĩ¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Kwa²hãĩ¹nxe² to³lxī³jut3su² te²ju²hẽ³li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxī³ ju¹taĩ²li² wi¹la³la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³lxī³su² jah¹la² ã³si³tẽ³kxi²te² ĩ³nxai²na² yxo²kãĩ²txi³ ãu²la²ti³ e³yah³lxī³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹nẽ³kxai²la¹wa². 22 Pau²lah³lo²na¹xai²na²,

A³po²lah³la², Pe²jah³la², nxe³sīn¹sxā³ hxi²nū¹nxa²lxi³si¹sa²sīn¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹nxa²sah¹lxi³sīn¹na³la². Wi¹lhin¹nxa²lxi³si¹sīn¹jau³su² Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² ū³hū¹nxa²lxi³na³la². Ka³te³na² wi¹tāu³a² ū³hū¹nxa²lxi³na³la². Ya³lu²yah³lxin¹kxan²ti³ wi¹lha²hau³ko³tūh¹nxa²lxi³tu¹wa². Yen³kxa² tau³ton³kxi¹nx2ti³kxa² Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². Ha³lo²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². ²³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxūn³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².

4

Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³sa²sīn¹jau³su².

¹ A³po²lah³la² txai²na² nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³sa²sīn¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² hāi³jau³xu¹tai²na² i³yau¹ū³sain¹sīn¹jau³xa² i³hen³txi³jah¹lo²su² sī¹na¹wa². ² Nxe³na¹kxa²yā¹nxe³te²he³la³kxi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu²:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²wai³wait3sxā³ wi¹kāi³xa²xai³txai¹lxi¹. Nxe³te²ju²hē³la². ³ Jā¹nxa¹jut3su² a²nū²ai²li² i²sa²sxā³ i³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a² hxi²waun³txin²nxa³lho³la². Wxāi²la³ ta³nxa² a²nū²a² hxi²kan¹te²la³ ta³nxa² i³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a² hxi²waun³txin²nxa³lho³la². Kāi³a¹ju³khai³su² kxan²ti³ i²nha²sxā³ i³yī¹li²nha²ye²sa²nxa³lho³la². ⁴ Txa²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² txai²na² i²nha²nxa³nha²wa². Wā²nxūh¹lxi³txi³ wi¹lhin¹ti³hi¹nha²ju³ta³la³ te²txā³wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxi³ i²sa²sxā³ i³yī¹li²sa²ju³ta³nū³su² hxi²ka¹nh³nx2na³la². ⁵ Jā¹nxe³sxā³ a²nū²ai²li² kō³nxe³ti³ i²yī¹li²hain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ha³lo²a² ā³nha³ko³txā³wa². Nxe³ta¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². A³ka³nxi²hī¹na¹ a²nū²a² hāi³jau³xa² a²ē¹na² au³txi³ hāi³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹nhē³tu¹wa². A²ē¹na² kō³nxe³ti³ kāi³so¹nhain¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ i³ko²ko²txa²ne¹nhē³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²kī³na¹xai²na² sa²nēn¹kxi²xai³nē³tu¹wa².

⁶ Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wain³txi³ i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³su² txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² A³po²lah³lai²na² kāi³a¹jau³hū³jau³sye¹nx2ti³na³la². Wxa²hxi²kan¹jah¹lo²nāu³xa² txai²la³ ta³nxa² A³po²lah³lai²la³ ta³nxa² i²li³te²a² hxi²kan¹te²su² te²la³ ta³nxa² ā³kāi³xai³ju³tai²na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²xai³txai¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² ā³kāi³nūn³ju³tai²na² ā³kāi³so¹ain¹sxā³ sa²nēn¹kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² ha³ya³kxa³lxi³su² hi¹ain¹jau³su² i³kāu³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². ⁷ Īh¹te²a² hxi²ka² sa²sen³sai¹sxā³ hxi²kan¹te²lo³txa²lxi³te²la¹xā³? Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³hū¹nx2ti³xa³lhai¹la²? Nxe³ha²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ nūh¹ so¹kxi²ki³lxo³nyhah¹lxin¹te²la¹xā³? Yxo²kāin² e³yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².

⁸ Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ yū³sī¹na¹xā¹. Yen³kxi³khai³1sī¹na¹xā¹. Ha³lo²a² wa³kxēn³sa²sī¹na¹xā¹. Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txai²li² yah³lxi³si¹nxā³xā¹. Yah³lxin¹jau³su² ya²la³tu³ ha³lo²a² wa³kxēn³ti³nāu³su² yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ hau³ko³ja³syah¹lxi³si¹hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ yxah²lxa³lxa². ⁹ Je³su²jah³la² i³kaix1so¹sain¹sīn¹nha²wa². Nxe³kxan²ti³ ā³si³wxē³not3sa²sīn¹ta²nū³nha²wa². A²nū²a² su²lhā³tū³ka³txi³ hū³sa²sīn¹nha²wa². Ī²sa²sān²sīn¹sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txa² yā¹nxa² su²lhā³te³lhā³ sa²sīn¹ta²nū³nha²wa². Oh³xan¹tū³ka³txa² i²i², yuh³xan¹tū³ka³txa² i²i², nxe²sain¹sīn¹nha²wa². ¹⁰ Nxe³ha²kxai³lu¹ Kris²tu³jah¹la² wān³txa² sa²yo²we¹tha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su² e³e¹nx2ti³si¹na¹wa². Wxāi²na² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi¹nx2ti³ha²kxai³ a²hoh³lxi³su² khai¹yxē²yah³lxi³nhi¹lxa².

Hxi²tha²on³sa²sīn¹kxan²ti³ nū³kxūn³khaix¹ye²yah³lxi³nhī¹lxa². Kō³te³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³wxāi²na² sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹sīn¹na³la². 11 Ye³ka³lxa¹txi³ he³ja³lu²sa²to³sī¹nha²kxai³ya³lxu²ja³lu²sa²to³sī¹nha²kxai³ sa²sīn¹toh³na³la². Wān²txa²sa²to³sī¹nha²kxai³ kāin²waix¹sain¹to³sī¹nha²kxai³ nxe³sain¹te²sa²sī¹na¹wa². Hai³txi³ txa²sxi²khai³lxa³yū³sa²sī¹nxa³wa². 12 Txa²yain³txa² so¹kxi²te³lhxā³ kāin² wa³kon³nha¹wa². Yxo²xūn³txi³ ī³ye³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³ wi¹lhit¹sxā³ ī³yī¹li²hain¹nha¹wa². Nū³kxūn³txi³ khāuh³lxa³txi³sain¹sīn¹kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau²xai³sī¹na¹wa². 13 Kō³te³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³ wān³txa² wi¹jau³xa² ī³wa²lū³xain¹nha¹wa². A²kuh³lxa³txi³su¹syex¹tain¹sīn¹na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ sxi²ha² a²nxa³ti³ju³ta² ha³lo²a²sa²tā³kxi³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut³sū³nxe² nxe³sain¹sīn¹na³la².

14 Jā¹nxa¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹na¹tāu³a² āu²lxa²to³txa²lxa¹ju³ta²ten³sa²nxa³nha²wa². Hāi¹sxā³ txa²wē³ha³lxi³hū³nxe² a³lxi²na¹kxa² yā¹nxe³sxā³ī³tih³nxe³nx2ti³te³lhxā³ nxe³nx2ti³nha¹wa². 15 Ī³tih³nxe³nx2ti³jah¹la²nāu³xa² ka³lxa¹txi³yū³yah³lxi¹kxan²ti³ a²wī³nu²khai³xa² ka³na³ka³nat³sxā³ yū³nx2ti³hī³nx2na³la². A²nxe³te²a²wxa²wī³nu²khai³hū³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²wī¹lhī¹na²ī³yau¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la²ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Jā¹nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wxa²wī³nu²khai³hū³na¹wa². 16 Nxe³na¹ha²kxai³ wi¹kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kāi³jah³lxi³hē¹la². 17 Jā¹nxa¹jut³su² Ti³mo²jah³la²ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wa². A²kxā³nxa² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa²ī³tih³nxe³na¹ha²kxai³ yxo²ī² ā³si³wxe³na²hē³la² Ti³mo²jah³la²sa³. Nxe³ha²kxai³ a³lxi²na¹wa². Txa²wē³sa² yā¹nx2na³la². Sa²wai³wait³sxā³ wi¹kāi³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxō²wet¹sa²tē³si¹nx2ti³jau³su²ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³su²ū³hū¹nx2ti³si¹jau³su² ī³yau¹ū³xi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³jau³jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa².

18 Yxān¹ta¹:

– Pau²lah³la² wā³li²nxa³lho³na¹. Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³nū³ka³txa² wxa²ē¹nāu³ai²na²e³kāi²non³sxā³ ī³ye³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². 19 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²a²ten³jau³su² kxai²nān²tu³ wā³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wa². Wā³li²na¹kxai²nān³tu³yxō²kāin²ne³te² ī³nxa² ī²nxa²lxa¹tu¹wa². Wxa²wān³txa² ain³kxi¹nxa²lxa¹tu¹wa². Jā¹nxe²wā³nxīn¹sxā³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ī²nxa²lxi³nū³na¹tu¹wa². 20 Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ta²Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³:

– Txa²wā¹sū³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³ya²la³la¹Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹sxā³ ā³si³tē³kxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³nū²nxī²sxā³yxau²xai³ki³sxa³kxai²nān²tu³:

– Txa²wā¹sū³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³kxi²ki³kxan²ti³ kwa² wān³txi³su²hī³nx2na³la². 21 Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²li² nū¹hī²jah¹lxi³hē¹la². Wā³li²na¹tāu³a² ī³kwai²kxi²sxā³ī³wai³si¹nx2ta¹jau³su² tā³nxa² txa²ē¹nāu³ai²na² thāi³ti³la² a³lxi²si¹nx2ta¹jau³su² tā³nxa²nū¹hī²jah¹lxi³hē¹la².

5

Yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xai²na² kō³nxe³thi¹nain¹jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ ī³nxa² kō³nxe³thin¹khaix¹te²a² yū³yah³lxi³ta¹hi¹lxa². Kō³nxe³khaix¹ju³tai²la¹wa². Hai³txi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a² tā³nxa² Ju³te²a²nū³ka³txi³sxa³te²su² te²a² tā³nxa² te²yā¹nxe² kāi³ain¹te²sxa³yu²hē³la². Wxa²wī³na²sxe³xa³ka³lxi³khai³xa² tē³sxā³ so¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 2 Nxe³kxan²ti³nū¹yxō²kāin²e³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Hai³txi³ ī³āin²ta³kxah¹lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Jah¹lai²li²ī³sa²ha³lo²sa²tā³ah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². 3 Nxe³yān¹ta¹ txai²li² nxū²kwai³ye³lot³sxā³

yxau²nxa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ txa²ē¹nāu³ai²na² i²nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³
wxa²yen³nāu³a² yxau³na¹kxe³hū³nxe² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hai¹na¹wa². Ko³nxe³thin¹sxā³
kāi³jah¹la² ā²la² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hai¹na¹wa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ i³ye³kxi²sa²jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². 4 Nxe³ha²kxai³
ā³yā³nū²kxi¹jxah³lxi³hē¹la². Ā³yā³nū²kxah³lxin¹kxai²nān³tu³ txa²ē¹nāu³ai²na²
ā³nū³kxi¹nx2ti³nū³na¹tu¹wa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² ā³si³tē³kxi²nē³tu¹wa². 5 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxā³
kāi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². I³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Ko³nxe³ti³ kāi³i¹nhē³li¹. Sa³ta³na²jah¹la² a²wa³kxēn³syē¹txai¹li¹. Yah³lxin¹jau³su²
i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
ā³yo²o³tū¹si¹yah³lxin¹jau³su² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²khai³xa²
ā³kho³kxan²ti³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wxā³hī¹na¹
a²wi¹tāu³khai³xa² ā³wa²sutl¹sxā³ yxau³tu¹wa².

6 Jā¹nxe³jut3su² yxo²kāin²txi³ e³lah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Te²yā¹nxe³jau³su²
txa²wā¹yah³la²nāu³xa² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

– Yain³tū³xa² i³wa¹kxi²ki³a² jū¹nxa² so¹lxi³ ū³sa²wi¹ki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na²
tū¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³wat¹te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³a² nē³lai¹nhxai²tai¹ti²tu³wa².

7 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai³tā² a²wi³na² sxe³xa² so¹kxi²ju³tai³
jā¹nx2na³la². I³wa¹kxi²ki³a² yā¹nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
i³wa¹kxi²ki³hū³nxe² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
ā³nhxan³ka²ti³nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ yain³tū³xa² tah²nū³xa² yā¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxa².
Nxe³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² i³wa¹kxi²ki³hū³nxe² yū³yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa².
A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ o³ve²a² wē³sa²
tē³sxā³ su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
ne³wā²na³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² o³ve²a² wē³sa² su²lhā³yah³lxin¹kxa² yā¹nx2na³la². Ā²la²
ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 8 Jā¹nxe³hī¹nān¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta²
i²xi²ki³je³na² Pas²kwa² yain³txa² yain³ki³tu¹wa². Yain³ki³tāu³a¹ hai³txi³ i³wa¹kxi²ki³a²
yain³ki³sxa³lho³la². Hāi¹sxā³ yain³txa² tah²nū³xa² i³wa¹kxi²ki³la³ yū²nxa³tū³xa² so¹lxi³
yai³nhī³ki³tā³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³tai²na² a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³
ain³kxain¹ki³ju³ta² ā³na¹ki³sa²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹ki³sa²kxai³ nxe³ki³tu¹wa².
Nxe³sxā³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³ki³sa²kxai³ ya²la³lyu³ta² so¹lxi³ kāi³ki³sa²kxai³
nxe³ki³tu¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ ten³ya³sah¹lxi³hē¹la².

9 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hī¹nai³tā² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
A²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² ā³na¹sxā³ a³li³si¹nxa²lxa¹jau³su² kwa³na³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².

10 Yxān¹ta¹ ha³lo²a² yuh³xai²nān¹ta²ko³xai²na² hin¹yah³lxin¹tāu³a² a²nū²a² ko³nxe³ti³
kāi³te²su² te²a² ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². A²nū²ā³xa² yen³kxa²
yxo²kwain³jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² so¹kxi²jah¹lo²su² tā³nxa²
txah³lxa³kxa² Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³sxā³ ten³ju³ta³lot3jah¹lo²su² tā³nxa² nxe³ju³ta²
kāi³sxā³ ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta² kwa³na³nxa²lxi³nxa³hē³la². Nxe³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
ha³ten¹jah³lxin¹ke³la³te²kxai³ yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² a³li³yah²lxi³hī³nxa¹lxa². 11 Nxe³yān¹ta¹
a²nū²a² nxe²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² ko³nxe³thin¹sxā³
o²la³kxi²tā³nxa² a²nū²xā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³tā³nxa² txah³lxa³kxai²li² tē³sxā³
txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³sxā³ sa²yxo²we¹tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² i³wa³ka³si³nyhu¹te²la³ tā³nxa²
i³na²jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa²

so¹kxi²ta³nxa² nxe³sxā³ nxe³te²he³la³ka² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²te²a² so¹lxi³ a³li³si¹jah³lxi³hē¹la². Ī³yain³kxi²ti³hex¹nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la².

12-13 Nxe³na¹jut³su² a²nū²a² ā³xai²li² yxo²ī²xa³te²a² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hai¹na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²tū³ka³txi³ ĩ³nxai² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²waun¹nyhu¹ah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²ai³ta³lxi³ ko³nxe³ti³ kãi³jah¹lai¹ta³lxi³ ā³na¹sxā³ wxa²li³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la².

6

Yxo²ī²tū³ka³txa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²tū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² te³nai¹nxa³tū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² ĩ³hen³txain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³ ĩ³nxai²na² wxa²hxi²kan¹jah¹la² so¹lxi³ ĩ³yau¹ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 2 Nxe³ha²kxai³ kxān³ton³tāu³a¹ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²tū³ka³txa² sa²kxai³lu² yuh³xai²nān¹ta³ nū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ kãi³ain¹ju³ta²li² wi¹ta³nxa² ko³ta³nxa² a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²li² a³la³kxi²yah²lxan³ta²lu¹wa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ha³lo²a² kãi²nxa³ju³ta² hxi²kan¹txi³ a³ya³tain¹yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². 3 Kxān³nāu³a¹ oh³xan¹tū³ka³txa² kãi³ain¹ju³ta²nū³a² a³ya³txi²nū¹hain¹nūn³ki³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ hī¹na² yxau²xai³ki³ju³ta²na² kãi³ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 4 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² yxo²ī²xa³tū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹jah³la² yen³kxa² toh³lxa³ta² wān³txa² toh³lxa³ta² ĩ³hau³ko³txa²lxi³si¹hah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²hxi²kan¹te²su² te²a² so¹lxi³ ĩ³hau³ko³txa²lxi³si¹hah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹yah³lxi³hē¹la².

5 Āu²lxa²tot³sah²lxin¹nha²wa². Wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²hoh³lxi³su² jah¹lo²su² yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? Yen³kxa² toh³lxa³ta² wān³txa² toh³lxi³jau³xa² ĩ³hau³ko³te²la³ yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? 6 Yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ko³nxe²nxa³jah¹la² ĩ³yau¹ū³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³ yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²jah¹la² ĩ³yau¹ū³hain¹yah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³ta²li² wai³nxa³wa².

7 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wih¹nxa²lxi³xa³wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³nxa²lxain¹ju³ta²nū³a² ta³nxa² yen³kxa² kãi³kxi²nxa²lxain¹ju³ta²nū³a² ta³nxa² nxe³ju³ta² ko³nha²sxā³ en³yah³lxa³lxa², wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³yah³lxin¹kxan²ti³na². Nxe³yān¹ta¹ ā³nhe²kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²hxi²kan¹jah¹la² yen³nāu³a² ĩ³ye³sxā³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 8 Yxān¹ta¹ ti³hex¹yah³lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxa²ha³tih³xan²tu³ ko³nxe³ti³ o²la³kxi²nyhu¹i², yen³kxa² kãi³kxi²nyhu¹i² yxah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wxa²nū³ka³txi³su² kxan²ti³ nxe² kãi³nyhu¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la².

9-10 Wai³nxa³ju³ta² kãi³te²su² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²li² hxi²kan¹txi³ ā³wih¹te²sxa³yu²hē³la². Ā³ke³tū¹nyhah¹lxi³txa³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nxe³jah¹lo²su² ta³nxa² txah³lxa³kxa² Txa²wā¹sū³na² ki³lxot³sxā³ ten³ju³ta³lot³nxe³jah¹lo²su² ta³nxa² txu¹su² in³txa² ā³xo²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta³nxa² in³txa² txu¹ha² ā³xū³whi¹ta³kxi²nyhu¹jah¹lo²su² ta³nxa² in³txah²lxi³ in³txah²lxi³ yxo²kwain³sxā³ o²la³kxi²nyhu¹te²su² ta³nxa² txu¹ha²lxi³ txu¹ha²lxi³ yxo²kwain³sxā³ o²la³kxi²nyhu¹te²su² ta³nxa² yen³kxa² kãi³jah¹lo²su² ta³nxa² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³jah¹lo²su² ta³nxa² ĩ³na²jau³xa² ūn³jau³xa² ĩ³na²sxā³ wen¹jah¹lo²su² ta³nxa² a²nū²a² ā³xa² ĩ³wa³ka³si³nxe³nyhu¹jah¹lo²su² ta³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² kãi³so¹kxi²nxe³jah³lo²su² ta³nxa² nxe² kãi³in¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²

yxau³ju³ta² ā³wxe³kxi²h³ki³sxa³wa². 11 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² i²li³te²su² te² i³nxai² kxān³kxai³ te²yā¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kăi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lx³ sa²yo²we¹tū³ka³txi³sah¹lx¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lx³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lx³na³la².

Txa²wā¹nū²ai²na² wain³txi³kăi³ki³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² i²li³te²su² te² i³nxai² wān³txi³kxai³lu¹, e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lx¹:

– “i²li³ju³ta² kăi³ti³ten³sa³nha¹.” Na¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ kăi³h³na¹wi¹. Nīn¹jau³su² kxai²nān²tu³ wain³na³la². Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lx³ wi¹lhin¹nū¹nhē³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³yah³lx³nū³nīn¹te³nah¹lx¹:

– “i²li³ju³ta² kăi³ti³ten³sa³nha¹.” Na¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ kăi³h³na¹wi¹. Na¹jau³su². Wain³na³la². Yxān¹ta¹ ju¹tai²li² a¹thūn³jut3su² ju³ta² a²wa³kxēn³sa¹ju³ta² ten³te²txā³wa². 13 i²li³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lx¹:

– Yain³txa² so¹lx³ yain³weh³na²ki³ta³yo²ka³nū³su² te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²kxai²li² yain³txa² so¹lx³ yain³weh³na²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ yan¹ye³jen¹nāu³a¹ txa²wā¹yo²kxai²li² ne³ki³son³ti³hit1sa²kxai³ yain³txa² ne³ki³son³ti³hit1sa²kxai³ nxe³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. A²wi¹lh¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te²a² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ki³ju³ta³nū³a² sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² so¹lx³ we¹txa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² we¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³h¹nu¹tai²nān¹ju³ta² so¹lx³ yxau²xai³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ wain³txi³ sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³hxi²ka¹tūh¹sa²tē³nē³na³la². 14 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3su² kxān¹non³tāu³a¹ wā³nxī¹ni² hxi²ka¹ni² nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxau³ti³hi¹tē³nūn³tu¹wa².

15 Txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² whāi²na¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³ta²nē³na³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² a²i³lx³te²su² te²a² tē³sxā³ tu¹ha² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² o²la³kxi²ki³ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ju³ta² a²wa³kxēn³ti³hi¹tē³h³nx2na³la². Ju¹tai²li² wain³ti³he¹nx2nxa³wa².

16 Jā¹nxūn³sxā³ ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² ū³whīn¹ti³ki³kxai²nān²tu³ nxēn¹ta¹ka³lxu³su² ta¹ka³lxa² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su² kăi³h³ki³tā³la². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹lx¹:

– Ū³whīn¹ta³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³nū²kxi²sxā³ wxa²nū²a²nāu³a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su² kăi³h³ki³tā³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 Te²yā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ yo²i²sxā³ ā³yā³nū²kxi²ki³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ nū¹ka³na³ka³nat3ja³nhē³na³la².

18 Nxe³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta² u²lā³na¹sxā³ ā³waix3jah¹lx³hē¹la². Ko³nxe³ti³ kăi³ju³ta² i²li³ju³ta² kăi³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa² hai³txi³ ā³kăi³ti³hi¹tē³te²su² jut3su² nxa³wa². Yxān¹ta¹ txu¹ha² tã³nxa² in³txa² tã³nxa² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²ju³ta² o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ kăi³ju³ta² ā³kăi³ti³hi¹nha²ki³tā³la². 19 Txa²wā¹nū²khai³xa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³jah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² a²yxau³ju³khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nū²khai³xa² nxūh¹wa³kxēn³ta³kxi²sxa³wa². 20 Txa²wā¹sū³na² so¹kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²yo³ha²

ũ³yho³hi²sxã³ so¹kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
ĩ³kãin²ti³hit¹jah¹lxi³hẽ¹la². Wxa²nũ²khai³xa² hã¹nxe³ti³xa¹ sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².

7

A²nũ²a² so¹nyhu¹ju³ta² ĩ³tih³nxe³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ ĩ³wã³txi³sah¹lxin¹jau³xa²sa¹. ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa².
Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹lai²li² wxa²ha³tih³ ĩ³nxai²nãn¹jah¹la² nũh¹yxau³ju³ta²
wi¹na³la². Txu¹ha² so²nxa³kxan²ti³ wi¹na³la². 2 Nxe³yãn¹ta¹ kuh³lxa³thin¹sxã³ kã³ju³ta²
yũ³khaix1te²jai¹ti²ti¹. Txu¹ha² so²nxa³ta¹ka³lxu²su² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta²
yũ³khaix1te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ in³txi³nãu³xa² hã¹nxe³ti³xa¹ a²txu¹khai³xa² so²xai³ju³ta²
wain³na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ tu¹txi³nãu³xa² hã¹nxe³ti³xa¹ a²in³txi³khai³xa² yũ²xai³ju³ta²
wain³na³la². 3 Nxe³sxã³ a²wẽ³sã¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³khai³xa² sxe³xi²kxi³ju³ta²
wain³na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²in³txi³khai³xa²
in³txi³nhĩn³ju³ta² wain³na³la². Nxe²kã³nyhu¹kxi³ju³ta² wain³na³la². 4 A²sxe³xai²na²
sa²kxai³lu² a²nũ²khai³xa² a²wa³kxẽn³na³ka³lxu³sxa³wa². Yxãn¹ta¹ a²wẽ³sã¹yah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²wa³kxẽn³yah³lai²la¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ a²wẽ³sã¹yah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²nũ²khai³xa² a²wa³kxẽn³yah³lo²sxa³wa². Yxãn¹ta¹ a²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
a²wa³kxẽn³na³ka³lxai²la¹wa². A²wa³kxẽn³su²nyhu¹ki³tã³la². 5 Wxa²nũ²khai³xa²
a³lxĩ²nha¹ja³hẽ¹la². Hã¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² nũh¹e³kxi³ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³ nxe³hĩ¹na¹
so¹lxĩ³ã³nha¹ja³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² nũh¹e³kxi³ta³lu²nĩn¹nũ²la²ã³nũ²kxi²xi¹nha¹ja³hẽ¹la².
Jã¹nxe³ wĩ¹ti³nyha¹to³hin¹kxai³ jã¹nxe³ja³hẽ¹la². A²nũ²kxi²xi²ya³hxan³kxai²nãn²tu³
Sa³ta³na²jah¹lo²su² hi²sen³kxai³lu² txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩn¹ti³sih¹nxa²ha³ta²wa²,
wxa²nũ²khai³xa² hxi²kan¹txi³ã³wa³kxẽn³txa³ya³hxa³nha²kxai³la².

6 Nxe³jau³xai²li² kwa³na³nxa²lxĩ³jau³sxa³wa². Hã¹sxã³ kwa²ĩ³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²la¹wa².
7 Txa²ẽ¹nãn¹jau³la³:

– A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nũh¹yxau³na¹kxa² yã¹nxe³sxã³ yxau³ain¹kxai²nãn²tu³
wi¹na³na¹. Nxe³na¹tah¹lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ha³tih³xa²
so¹nyhu¹ju³ta² ĩ³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³ a²nũ²a²ã¹jã¹nxe²ã³sa²nũn³te²a² nũh¹yxau³ju³ta²
ĩ³hxi²ka¹tain¹nũ³nha²kxai³ nxe³nẽ³na³la².

8 Nxa²ha¹te¹ nũh¹yxau³te²su²te²na² wha³te³sa³ka³lxĩ³su²te²na² nxe³sxã³txai²yã¹nxe³sxã³
nũh¹yxau³ain¹kxai²nãn²tu³ã²la² wi¹na³la². 9 Yxãn¹ta¹ wxa²nũ²khai³xa² hxi²kan¹txi³
ã³wa³kxẽn³txi³nxa³kxai²nãn²tu³txu¹ha² a²yxu²kwain³nxa²te²la³:

– Te²na² ten³khaix1sa³nha¹. Nxẽn¹te²la³yũ²nxã³ka³tu³:

– Hã¹sxã³ ta¹ka³lxa² te³ni²ã³ta¹ka³lxa² te³ni² nxe² hu³ nxe²xai³na¹nhã¹.
Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ wa³su¹txi³ wxa²txu¹khai¹xa² so¹sẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²ã²la² so¹nyhain¹te²su²te²a²wãn³txa² e³kxai¹na¹ju³ta²yũ³nũn³na³la².
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²wãn³txai²la¹wa². Wãn³txi³khai¹xai²la¹wa². Txu¹ha²
in³txa² so¹ta¹ka³lxa² sa²kxai³lu² in³txa²ã³ju³ta² wai³nxa³wa². 11 Nxe³yãn¹ta¹ in³txa²
ã³na¹in¹kxai²nãn²tu³ in³txa²ã³xa² so¹txa³hẽ¹na². Yxãn¹ta¹:

– Āh¹ in³txa²ã³xa² so¹na¹tũ¹xã¹. Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ in³txa² a²kxã³nxa² tẽ³sxã³
ã³na¹in¹kxah³la² so¹lxĩ³ hãu²not3sxã³ãh¹so¹xi¹sẽ¹na². Te²yã¹nxũn³kxe³hũ³nxe² in³txi³
ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²sxe³khai³xa²ã³na¹txa³hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²ã³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² e³kxai¹na¹jau³xa²yũ²nxa³wa².
Txa²ẽ¹nãn¹jau³xai²na² so¹lxĩ³ wã²nxũh¹ain³nha¹jau³xai²na² so¹lxĩ³ e³kxi²na¹tu¹wa².
A²sxe³xa³ka³lxu³sxu¹nxa²te²a² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²xa³kxan²ti³
a³lxĩ²sa²na³na¹ nxẽn¹kxai²nãn²tu³ kwa²a³na¹txa³hẽ¹la². Yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nãn²tu³
ã³na¹txa³hẽ¹la², ta¹ka³lxai²na²sa². 13 Te²yã¹nxe³sxã³ a²wẽ³sã¹yah³lo²su¹nxa²te²a²
sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²xa³kxan²ti³ a³lxĩ²sa²na³na¹ nxẽn¹kxai²nãn²tu³

yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ ā³na¹txa³hē¹na², jah¹lai²na²sa³. 14 Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa² yxo²i²xa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ a²so¹nyha¹ju³tai³tā² wain³ti³hit1te²ju²hē³la², Txa²wā¹sū³na²sa³. Te²yā¹nxūn³sxā³ txu¹ha² yxo²i²xa³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ a²so¹nyha¹ju³tai³tā² wain³ti³hit1te²ju²hē³la², Txa²wā¹sū³na²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³ha³lxi³khai³xa² a²kuh³lxa³thi¹nai¹nxa³lho³la². 15 Nxe³yān¹ta¹ yxo²i²xa³te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxau³kxi²nyha¹ju³ta² te³nxa³kxai²nān²tu³ a³li³ju³ta² wain³na³la². Nxe³ju³tai²na² yxo²i²sxā³ yxau³te²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³lo²su² t̄³nxa² a²sxe³xa³ka³lxu³su² t̄³nxa² txa²wā³t̄³su² ha²kxai³ a²ē¹nāu³a² ā³wa²su¹kxi²nha²sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Hāu²non³txi³sxā³ yxau³k̄i³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² ten³na³la². 16 Nxe³sxā³ yxo²i²xa³te²su² te²ai³ta³lxi³ ain³kxi¹nxa²ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³nūn³ta³nxa² nxe³k̄i³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²sxe³xa² yxo²i²ta³ka³lxu³ i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³la² yxo²i²xa³jah¹lai¹tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³t̄³nxa² nxe³k̄i³tū¹xā². Jā¹nxūn³sxā³ a²wē³sāi¹a² yxo²i²jah¹lo² i³nxai²na² wxa²sxe³xa³ka³lxai¹tā² yxo²i²xa³ta¹ka³lxai¹tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³t̄³nxa² nxe³k̄i³tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxowet1sxā³ yxau²xai³k̄i³jau³su²

17 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ i³hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta² ū³hū²xai³nx2ti³na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² t̄h³na² ai³si¹nx2ti³jau³su² nxe³nxa²lxi³t̄h³na² ā³si³tē³xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe² i³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa². 18 In³txai²na² Txa²wā¹sū³na² t̄h³na² ai²ān³si³wxe³hī¹nai³tā² Ju³te²a² yah³la²nāu³u¹tai²na² wān³txu¹tai²na² sa²yxowet1si¹hain¹jau³su² ā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹kxai²nān²tu³ i³ki³we²nx²si¹jau³su² ā³ten³txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² t̄h³na² ai²ān³si³wxe³hī¹nai³tā² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ā²la² k̄ai³xa³kxai²nān²tu³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ā³ten³txa³hē¹la². 19 Nxe³ha²kxai³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² Ju³te²a² nū³ka³txa² o²la³kxai¹nhxai²kxai³ jāxlju³ta² we¹ta³nxa² we¹txa³t̄³nxa² nxēn¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a² k̄ai²nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² sa²yxowet1k̄i³ju³ta² so¹lxi³ k̄ai²na³la². 20 Nxe³yah³lxin¹ju³tai³ta²sa¹ kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxowet1jah²lxa³nhī¹nai³tā² hi¹nho³ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹la². 21 A²kxā³nxai³tā² kwa²wa³ka³li³lot3sxā³ wa³kon³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹la². Ā³na¹sxā³ o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ā³wa²sut1sxā³ yxau³ah³lxin¹ju³ta³nū³a² i³hxi²kan¹ya³nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³wet1sa²so¹jah³lxi³hē¹la². 22 Nxe³sxā³ kwa²wa³ka³li³lo³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²sut1sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² kwa²wa³ka³li³lot3sxā³ o²la³kxi²jah¹la² yā¹nx2na³la². 23 Kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²ki³lha³lxai²li² sa²si¹hā³ū¹nhē³lhxā³ k̄ain² a³lxi²nē³sxā³ so¹kxi²nē³tai¹ti²tu¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yuh³xai²nān¹jah¹la² kwa² wa³ka³li³lot3ju³ta² ā³ya³wa²lah³lxi³txa³hē¹la². 24 Txa²wā³t̄³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i²sxā³ i³so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². A²kxā³nxai³ i³so¹nx2ti³hī¹nai³tā² hi¹nho³ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe² hi¹nho³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ ā¹hi¹nho³jah¹lxi³hē¹la².

A²nū²a² nūh¹yxau²xai³jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² nūh¹lxi³ ta¹ka³lxai²na²sa¹. Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sai¹nxa³wa². Txa²ē¹nān¹jau³xa² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²li² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa³ha²kxai³ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a² yxo²i²sah¹lxi³hē¹la².

26 Ha³lo²a² yxau³ki³tāu³a¹ kan²khai¹nxe³sxā³ wa³lxe³tā³la². Khāuh³lxa³ti³nha²khaix¹ki³ju³ta² yū³te²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ in³txa² nūh¹yxau³kxai²nān²tu³ hai³txi³ txu¹ha² so²nxa³kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹na³la². 27 A²sxe³xa² hī¹na² yū³kxai²nān²tu³ ta¹ka³lxa² ā³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ yū²nxā³kxai²nān²tu³ txu¹ha² so¹txa³hē¹la². 28 Nxe³yān¹ta¹:

— Txu¹txa²sa³nha¹. So¹na¹tū¹xā¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2nxā³lxa². Te²yā¹nxe² nūh¹lxi³ta¹ka³lxa² in³txa² so¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2nxa³wa². Ha³lo²a² kan²ton³kxi²nē³lha²kxai³ a²nū²a² so¹nyhu¹kxi³te²a² khāuh³lxa³ti³nha²ha³ta²wa². Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² ye³nx2ta¹wa².

29 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. E³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na² yxau³ki³ju³ta² hai³txi³ a³lu²xa³wa². Ye³jen¹na² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹na² txuh¹xi³jah¹la² txu¹txa²kxa² yā¹nxe³jut3sū³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 30 Te²yā¹nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²nh²te²su² te²a² āin²ta³kxi²nh²nxa³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² yxau³ha²kxai³ ka³lih³jah¹lo²su² te²a² ka³lih³xa³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² te²yā¹nxūn³sxā³ yxau³ha²kxai³ nxe² yxau³ain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa² so¹kxi²te²su² te²a² yen³kxa² yū²nxa³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 31 Yuh³xan¹ta¹ yen³kxa² kāin² o²la³kxi²kxan²ti³ hai³txi³ wi¹lxon³kxai¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta²na² yxo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān¹ju³ta² so¹lxi³ yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² tī¹kxi²nē³tu¹wa². Oh³xai²nān¹ju³ta² so¹lxi³ yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tī¹kxi²nē³lxa³lho³la².

32 Jā¹nxe³jut3su² ha³lo²a²i²li³ju³ta² o²la³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hē¹la². In³txai²li² txu¹txa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ju³ta² hāi¹nxe² o²la³kxi²hī³nx2na³la². I³ka³li³kxi²si¹jau³xa² so¹lxi³ te³nhī³nx2na³la². 33 Yxān¹ta¹ txu¹hxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta² yen³kxa² o²la³kxi²te²ju²hē³la². A²sxe³xa² ka³li¹txi³ju³ta² so¹lxi³ te³nhī³nx2na³la². 34 Nxe³ha²kxai³ tih³na² ha¹lon³txi²na³la². Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xa² yā¹nxe² ai³hī³nx2na³la². In³txi³txa²ta¹ka³lxa² a³ka³lxon¹ta¹ka³lxu³su² tā³nxa² wāi²ta¹ka³lxu³su² tā³nxa² te²yā¹nxe² ai³nhī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1si¹jau³su² te³nain¹na³la². A²nū²a² whāi²na¹ a²ē¹nān¹jau³xa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² a²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxai¹nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ in³txi³ta¹ka³lxa² a²wē³sāi¹yah³la² ka²li¹txi³te³lhxā³ o²la³kxi²te²ju²hē³la².

35 Jā¹nxa¹jau³su² ā³non²ta³kxi¹nxa²lxi³te³lhxā³ e³kxi¹nx2ta¹wa². Hai³txi³ i³wā³txa¹lxi³nxa³lho³la². Hāi¹sxā³ wain³kxa²ti³ o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². Wxa²sī³nxū³nxa²lxi³ju³ta² hāi¹nxe³ti³xā¹ Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³hū¹hah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

36 Nxe³yān¹ta¹ txu¹txa²jah¹lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹, e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Txu¹hai²li² so¹na¹tū¹xā¹. Ta¹ka³lxai²li² kxān³su² nūh¹sxa³ju³ta² wai³nxa³xā¹. Ta¹ka³lxa² yxo²kwain³khaix¹sa³nha¹. Nxe³kxai²nān²tu³ so¹ain¹ju³ta² wain³na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nxa³wa². 37 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²li² txu¹ha² so¹ju³ta² te³nxa³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txu¹hai²li² kāin² yxo²kwain³sa²nxa³nhā¹. Nūh¹yxau³na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxan²ti³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nuh¹nxa³lho³na¹. Ain¹jau³su² kxai²nān²tu³ txu¹ha² so²nxa³ju³ta³nū³a² wain³nūn³na³la². Nūh¹yxau³ju³ta² wain³nūn³na³la². 38 Jā¹nxe³nūn³sxā³ in³txai²li² txu¹ha² so¹jah¹lai²li² wain³txi³ o²la³kxi²te²ju²hē³la². Jā¹nxūn³sxā³ txu¹lha³ so²nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā²la² wain³txi³ o²la³kxi²te²ju²hē³la².

39 Txu¹ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ka³ten³su² hin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ in³txa² ā³xa² so²nxa³lho³la². Ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³ ā³wa²sut1sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Nxe³hī¹na² in³txa² ā³xa² so¹ti³ten³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ta¹ka³lxu³su² hī³nx2na³la². Ta¹ka³lxai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³ in³txi³nū³a² te²yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²jah¹la² so¹lxi³ so¹ju³ta²nū³a² wain³na³la². 40 Yxān¹ta¹ txa²ē¹nān¹jau³la³ ta¹ka³lxai²li² nūh¹yxau³kxai²nān²tu³ ā²la² ka³lih³hī³nx2na³la².

Nxe³jau³jau¹xi³na² txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txain²txi²na³la².

8

Txa²wā¹sū³na² ki³lxo³kxa²yain³txa² ũ³ye³wxe³kxi³jau³su²

¹ Ju¹ta³la² nxe³ha²kxai³ yain³txa² a¹thūn³te²su² Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa²
ũ³ye³wxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Wān³txa² tī³yau³u¹tai²li¹.
Nxe³hxai²na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹ki³na¹xai²li² a³la³kxi²ki³tā³li¹. Nxe³hxai²na²hē³la². Nxe³ju³ta²
a³la³kxi²ki³ju³tai²li² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yxo²kāin²txi³ ĩ³ye³kxi²nha²ki³te²ju²hē³la².
Nxe³na¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³ ĩ³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹hī³ki³tā³la².
² A²nū²a² ĩ²li³te²su² te²a² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– A²hoh³lxi³sa¹xā¹. Jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ a²hoh³lxi³su² ju³ta² kāi²nxa³wa².
A²hoh³lxi³su²kxi³ju³ta² ā²la² kāin² tau³ton³na³la². ³ Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
a³lxi²ki³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ĩ²nē³te²la¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² a³lxi²san³tā¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²ya³lxai²la¹xā¹. Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na²
nxe³tu¹wa².

⁴ Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³nxe³kxah³la² so¹lxi³ hai³txi³
ka³ten³yah³lo²sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lo²khai³xa² ka³ten³yah³la²
ka³na³ka³na³tā³la². ⁵ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ā³xa² yū³te²sxa³jai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ain¹kxah³lai²na² yū², txa²wā¹hxi²kan¹ti³su² te²na² yū²
nxe³te²ju²hē³la². Oh³nāu³nū¹ka³na¹ yū² yuh³xai²na² yū² nxe³te²ju²hē³la². Ka³lxa¹txi³
yū³te²ju²hē³la². ⁶ Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nu²khai³su² ka³na³ka³na³tā³la². Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a² hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² whāi²na¹ ĩ³yūt1sxā³ kwa³na³jah¹lo²su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li² sa²yxo²wet1si¹ki³jau³su² yxau³nūh¹ki³tā³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³
ka³na³ka³na³tā³la². Yen³kxa² whāi²na¹ wet1jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lai²li² ka³te³na² wi¹tāu³la³ ũ³hū¹nhē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa².

⁷ Nxe³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² yxo²ŕ²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² a²ha³tih³xai²na²
jū¹nxa² so¹lxi³ a³la³kxah¹lxi¹lxā². A²kxā³nxai³tā² Sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² so¹lxi³
sa²yxo²we¹jah³lxi³hxai¹nhē³la², yuh³lxah³lxi¹nha²kxai³la¹. Nxe³sxā³ yain³txi³su²
sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² ũ³hū¹yah³lxin¹te² yain³txa² yuh³lxah³lxin¹jau³su²
ĩ³yain³yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Jā¹yxah³lxi¹lxā². Nxe³sxā³ ĩ³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Yain³txi³su² Sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² ũ³hū¹ain¹kxa² yain³ki³kxai²nān²tu³
wai³nhī³nx2nxa³i¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². ⁸ Wi¹lī²yū¹nhē³ju³ta³la³
yū²nxa³wa². Yain³ki³ju³txain²txi³ yain³ki³sxa³ju³tain²txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
hau³hau³kon³ye²na³la². Yain³ki³sxa³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ju³ta² ĩ²ū¹nhē³lxa³lho³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ a²yain³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wi¹lī²yū¹nhē³nū³nxa³lho³la². ĩ²li³ju³tai²na¹
hau³hau³kon³na³la².

⁹ Nxe³ha²kxai³la¹ wi¹la³ a³la³kxi²ki³kxan²ti³nū¹ txa²wā³tā³nāu³ ĩ³nxa² a²ē¹na²
a³la³kxi²nxa³te²a² ĩ²jah¹lxi³hē¹la². Ya³lo³txi²sxā³ yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na²
a³la³kxi²nxa³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ ko³nxe³ti³
kāi³yain¹kxa²yan³txi³su² nxe³ya³nx2ta¹wa². ¹⁰ Te²yā¹nxū³sxā³ a³la³kxi²te² ĩ³nxai²na²
txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³te² sxi²ha² ĩ³yain³te³lhxā³ ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na²
a³la³kxi²nxa³te²na² sa²kxai³lu² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²ē¹na² e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li² txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lxo³te² sxi²ha² ā³wih¹na³na¹. Ā³wih¹sxā³ yain³na³na¹.
Nxe³ye²ha²kxai³ te²yā¹nxe² kāi³nū³na¹tū¹xā¹, ko³nxe³ti³ kāi³a¹kxan²ti³nā¹. Nxe²

e³kxi²nha²hī³nx2na³la². 11 Nxe³kxai²nān²tu³ jah¹lai²li² a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³jah¹la² sa²kxai³lu² wā³txi³nū¹hī³nx2na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wā³txi³ha²kxai³ jau¹xai²na² yxo²i²xa³lho³la². Nxe³kxai²nān²tu³ ā²la² a³la³kxi²te² i²nxai²na² wxāi³ti³thin¹te²lah³li³hī³nxa¹lxa², Je³su²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² a²ē¹na² sa²hau³ko³te³lhxā³ ya³lu²kxa²nu¹hain¹kxan²ti³na². 12 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a³la³kxi²nxa³jah¹la² wxa²wā³tā³su² jah¹lan²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tain¹yah³li³hī³nxa¹lxa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³si¹yah³li³nū³nhī³nxa¹lxa². 13 Jā¹nxa¹jut3su² ka³yxuh³xa² sī³na² i³so¹jī²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² a³la³kxi²nxa³jah¹la² kāi³a¹kxe³su² i²sai¹nha²kxai³ wā³txi³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³si¹hai¹na¹kxa²yan³txi³su² ka³yxuh³xa² sī³na² i³so¹jī²xin²nxa³lho³la². Nxe³hī³na¹wa².

9

Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹te²su² yxau²xai³kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ā³wa²sut1sxā³ yxau³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² i³kaix1so¹sa²jah¹lo²su² na¹wa². Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²yen³khai¹xai²na² wi¹wi¹nxe² i²jah¹lo²su² te²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta³nū³su² kāin² o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 2 Je³su²jah³lai²na² i³kaix1so¹sa²ju³ta² a²nū²a² ā³xa² yxo²i²yū¹sai¹nxa³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wxāi²na² yxo²i²yū¹sah¹li¹lxa². Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² te²a² i³yau¹ū¹nx2ti³jah¹lo²su² te²sa¹jai¹ti²tu¹wa².

3 Nxe³sxā³ yxo²i²sai¹nxa³te²na² i³wā³txi³sain¹kxai²nān²tu³ nxe² i³wa²lū³xai¹na¹wa².

4 Jā¹nxe³sxā³ wa³ko³na¹tāu³a² yain³txi³su² tā³nxa² i³na²kxi²jau³su² tā³nxa² ū³hūh¹sain¹kxai²nān²tu³ sa²so¹kxai¹na¹ju³ta² wain³na³la². Hxi²ka¹nhī³na¹wa².

5 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ta¹ka³lxa² so¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ wain³na³la². U²li³ hai³kxa² ai³li² kan²txi³ tē³i² nxe³na¹ju³ta² wain³na³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹tū³ka³txa² te²yā¹nxe² kāi³i² Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a²lon³ti³nāu³xa² te²yā¹nxe² kāi³ai¹ni² Pe²jah³lo¹na² te²yā¹nxe² kāi³i² nxain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe² kāi³a¹ju³ta² hxi²kan¹nūn³na¹wa².

6 Nxe³sxā³ Bar³na³be²ah³la² txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² o²la³kxi²nūh¹nx2ti³ya³ha¹tāu³a² ū³yho³hi²si¹sah¹li³nhīn¹jau³nū³su² kwa³na³sih¹nxa²lxa¹jau³su² wai³nhī³nx2na³la². 7 Te²u¹jā¹nxe³jut3su² so³ta²to² nū³ka³txa² wa³ko³nain¹kxai²nān²tu³ nūh¹wa³kon³sxā³ yain³txa² so¹kxain¹te²sxa³yu²hē³la². Yxān¹ta¹ o²la³kxain¹kxa² yo³ha² ū³yho³hi²hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ hai³sxa² ū³whī¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hai³sxa³khai³xa² yain³txa² ka³to³kxa² i³yain³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ po¹na² wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² po¹na² a²su³su³yau³xa² wxa²wxi¹so¹sxā³ i³na²te²jai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹nxe³nū³nhī³na¹wa².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa² te²yā¹nxe² e³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

9 Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa² e³te³nah¹li¹:

— Po¹nai²na² yū¹te²a² yain³txa³ki³a² tī³ka³la³sxā³ tī³hau³si¹hin¹jau³su² ā³ki³hain³kxi²xai³tāu³a² nxēn¹tāu³a² po¹na² yxo²a² sa²yxo²tai³txa³hē¹li¹.

i³yain³ti³ten³kxai²nān²tu³ i³yain³tai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² po¹na² ū³yhai¹ki³ju³ta² so¹li³ e³kxi²hī³nē³te²la¹xā³? 10 Ti³he¹nx2nxa³wa².

Wa³kon³ki³kxa² yo³ha² i³hau³ko³tū¹nhē³te³lhxā³ nxe² i³tih³nxe³nē³lain¹te²jai¹ti²ti¹. Hai³sxa² ū³whī¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² ki³kan¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ha²kxai³ yain³txa² ki³kan¹ki³a² wa²ni²lho¹jah¹la² wah³nxe³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²ti¹. Wa²ni²lho¹hxa³tāu³a¹ yain³txa² wā²nhū¹nyhu¹si¹nyhain¹jau³nū³su² wah³nxain¹te²jai¹ti²tu³wa².

11 Jā¹nxa¹jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nx2ti³nha¹ha²kxai³ wxa²yen³kxi³khai³xa² wā²nhū¹sah¹li³nhīn¹ju³ta² wain³na³la².

12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²yxo²ha³kxa¹ nxe²kāi³ū¹hain¹yah³lxin¹nū²hē³la².

Te²yā¹nxūn³sī¹na¹wa². Sa²sen³so¹sain¹sī¹nxa³wa². Yen³kxa² wā²nhū¹nyhu¹ah³lxin¹kxa² so¹kxi¹nx2ti³sī¹na¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wain³kxan²ti³ hai³txi³ wxa²yen³kxa² ten³sīn¹te²txā³wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³wā³wā³txi³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² txa²hxi²ka² wa³kon³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
13 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ a²nū²a² ī²li³te²a² ka³yxuh³xa² tē³sxā³ wxā³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te³lhxā³ nxain¹kxai²nān²tu³ txah³lxa³kxa² a²ne³ka³na²nhāu³a² a²wā³kxi³kxai³ ūh³wxe² a²wā³kxi³kxai³ sa²so² nxe³sxā³ yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³ka³txa² wa³ko³nain¹tāu³a² yain³kxi³kxai³ yāx1te²a² yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa².
14 Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²tū³ka³txa² hxi²ka² ū³yhai¹txain¹te²ju²hē³la².
15 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu¹ te²yā¹nxe² hxi²ka¹na¹kxan²ti³nū¹ ten³sa²nxa³hē¹la². Hai³txi³ a²hī¹na¹ ten³sa²nxa³lho³la². He³ja³lu²sa²te³lhxā³ sa³kxan²ti³ yain³txa² ī³yai³nxū³nxa²lxi³te²txā³wa². Jā¹nxe³sxā³ wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² ten³sa²kxa² ta³nxa² yain³txa² yai¹na¹kxa² ta³nxa² ī³hau³ko³tūh¹sain¹na²hē³la². Jāx1sain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ te³na¹jau³su² yxo²kāin²txi³ ī³hen³txi³na¹tu¹wa².
16 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² ten³jau³su² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Ī³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ju¹tai²li² o²la³kxi²na¹wa². Nxe³na¹ju³ta² o²la³kxi²na¹ha²kxai³ yxo²kāin²txi³ kwait1te²txā³wa². Yxān¹ta¹ ju¹tai²li² ī³hen³txain¹nxa³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² ko³ton³kxi³sa²kxa²yan³txi³su² nxa¹nha²wa².
17 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹:
– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā²nxūh¹lxi³ ī³hen³txi³na¹tū¹xā¹. Na¹ke³la³te²kxai³ ī³hen³txi³na¹kxa²yo³ha²yū³sa³hī³nx2na³la². Nxe³na¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²kwa³na³sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ te³na¹jut3su² ta³nxa² ten³nxa³jut3su² ta³nxa² yū²nxa³wa². Sa²wai³wait3sxā³ sa²yxo²we¹tai¹na¹ju³ta² so¹lxi³ yū²na³la².
18 Nxe³na¹jut3su² yā¹te²ta³ ū³yho³hi²sa²te³ji¹wa²? Wān³txai²li² ī³hen³txi³na¹tāu³a¹ a²yo³ha² ten³nxa³ju³ta² ka³lih³kxi²sa³tu¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Wā²nxūh¹ ī³hen³txi³na¹wa². Ū³yho³hi²sa²si¹yhah¹lxin¹jau³su² hxi²kan¹txi³ kwa³na³nx2ta¹kxan²ti³ wxa²yen³kxa² ten³te²txā³wa².
19 Ā³wa²sut1sxā³ yxau³jah¹lo²sa¹wa². Ū³yho³hi²sa²jah¹lo²la³ yū³sa²nxa³ha²kxai³ sa²yxo²we¹ta¹ju³ta³la³ yū³sa²nxa³nha²wa². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ī²li³te²su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³yau¹ū³te³lhxā³ nxa¹wa². Nxe³sxā³ wā²nxūh¹ wi¹lhit1sxā³ kwa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tū¹ha¹tu¹wa².
20 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹ta¹ha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³ yxau³na¹wa². Hai³txi³ Ju³te²a² nū³ka³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta³la³ a²wa³kxēn³tot3sai¹nxa³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² a²wa³kxēn³tot3sa²nxa³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³te²sa¹kxan²ti³ Ju³te²an¹ta² sxi²nhāu³a² yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ Ju³te²an¹tū³ka³txa² yxau²xai³kxa²yā¹nxe² yxau²xai³la¹wa². Nxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lai²na² sxi²nhāu³a² yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lu¹ta² yā¹nxe² yxau²xai³la¹wa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²si¹hain¹jau³sa³.
21 Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²sxi²nhāu³a² yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² nxe³wā²na³a¹wa², Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet1si¹hai¹na¹jau³sa³. Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³jau³xa² sa²yxo²ā³nxa³hē³la². Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yxo²we¹ta¹jau³lo³na¹wa².
22 A²nū²a² a²ē¹nāu³a² a³la³kxi²nxa³te²a² yxau³kxai¹na¹kxai²nān²tu³ ā²la² kāin² a³la³kxi²na¹jau³xai²na² yxo²kāin²txi³ ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² yū²nxa³wa². Nxe²nxa³ju³ta²sa¹:
– Toh³li³jau³su² e³i¹lxi¹. A³la³kxi¹nxa³lxi¹. Nxa¹jau³la³ e³sa²nxa³nha²wa².
Nxe³na¹ju³kxai³lu² a²nū²a² ī²li³te²su² te²a² hxi²kan¹txi³ ī³yan³ta³kxi²sxā³

yxau³nū¹ha¹kxai²nān²tu³ nxe²kāi³ū¹ha¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yxo²i²ain¹jau³nū³a² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².

23 A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²si¹hai¹na¹jau³su²
 nxe²kāi³a¹wa². Nxe³sxā³ ain³kxain¹kxai²nān²tu³ i³ka³li³kxi²nū¹sain¹na³la².
 24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kwa²wa³ni³lon³sxā³ ā³naun³ti¹hain¹kxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat³sxā³
 ne³ka³ta²xi²te²an²tu³ a²yo³ha² so¹kxi²te²ju²hē³la², a²yo²ha³kxa¹ ā³naun³ti¹hain¹kxan²ti³na².
 Ne³ka³ta²xi²jah¹la² so¹lxi³ yān¹txi³ nū³kxūn³txi³ ā³ni³ha²kxai³ a²yo³ha²
 so¹kxi²te²ju²hē³la². Ju¹ta² yā¹nxe³jut³sū³nxe² nxū²kwai³lxū¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². 25 Kwa²wa³ni³lon³kxi²te²su² te²a² a²yo³ha² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
 so¹te³lhxā³ ne³ka³ta²ain¹te²ju²hē³la². Ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² so¹te³lhxā³
 ain¹kxai²nān²tu³ a²nū²khai³nāu³ai²na² nū³kxūn³txi³ a³wa³ni³lon³sai³nhain¹sān²te²ju²hē³la².
 Ain¹kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² so¹hī³nx2na³la². Ā¹nxe³ka³lo³a² wa³su³txi³
 khon³kxi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wain³txi³
 sa²yo²wet¹sxā³ yxau³kxi²ki³kxai²nān²tu³ kxān¹nāu³a¹ oh³nāu³a¹ yxau³ki³tāu³a¹
 ū³yho³hi²nē³tu¹wa². A²nxe³nē³te²a² khon³kxi²ti³he¹nxe³lxa³lho³la². 26 Nxe³te²yo³ha²
 so¹kxi²te³lhxā³ nū³kxūn¹txi³ ā³nih³jut³sū³nxe² o²la³kxi²na¹wa². Jā¹nxūn³sxā³
 a²nū²a² ha¹li¹ ā³wa³ni³lon³sxā³ ā³nhe¹lain¹te²ju²hē³la². Nxe³ya³kxai²nān²tu³
 a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² nū³kxūn³jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 nū³kxūn³yah³xa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³syā¹hī³nx2nxa³wa². Jā¹nxe³jut³sū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² i³yau¹ū³a¹jau³xai²li² nū³kxūn³sxā³ o²la³kxi²na¹wa².
 27 Nxe³na¹ju³ta² txa²nū²nāu³khai³xai²na² sa²yo²we¹nha²si¹sa²jau³su² txa²nū²khai³xa²
 wxa²ka³to³nha² yxau²xai³nha¹wa². Nxe³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Je³su²jah³la² yen³nāu³a¹
 wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ta³lu²na¹tāu³a¹ txa²nū²nāu³khai³xa² wxa²ka³to³nha²
 yxau²xai³na¹ju³tai³tā² wi¹li²sa²nxa³kxa²yān³txi³su² nxe² o²la³kxi²na¹wa².

10

Sū³na²ki³lxo³ka³txa²sa²yo²we¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ā³tē³sxā³ ai³tū³ka³txu¹txai²na² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la².
 E³ji²ta²ko³xa² a³li³ai¹nhī¹nu¹tai²na² a³lan²ta² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² o³sī³na²
 i³sa²si¹hā³ū¹ha²kxai³ ā³tī¹kxa² ai³nu¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² i³ye³na² kah³je³na²
 yau³son¹kxai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²sxā³ i³ye³na² nxū²kwai³ye³la²tīh³na¹
 jā¹tīh³na¹ a²yu³kxa² ai³tīh³na²nū³a² sa²we¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tīh³na² te²tīh³na² we¹tū²la²
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² a²nū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ha³la³te²ti³hi¹tīh³na¹ aun³ta²
 yxo²ha³ti³lhi³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 2 Ai¹nha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 yxo²i²ai¹nha²kxai³ a²nū³ka³txi³khai³su² so¹nain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yo²ha³kxa¹
 ā³nū²nxī² o³sī³nai²na² ā³tī¹kxa² ai³ai¹nha²kxai³ i³ye³na² nxū²kwai³ye³la²tīh³na²
 yxo²ha³ti³lhi³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Ai¹nha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹
 yain³tū³xa² oh³nāu³a² i³sa²si¹hā³tū³xa² yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 A²yo²ha³kxa¹
 i³yau³xa² wā³nxīn¹jau³xa² na²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²kxā¹nxa¹ i³yau³xa² yū²nxa³ko³xa²
 ā³nxai³ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² i³kwa³na³ha²kxai³
 hi³sa³ka³txa² hxi²tē³nha²sxā³ txah³lxa³kxa² i³su²ta¹hxai²hē¹la². I³su²lha²kxai³ i³yau³xa²
 ha³li³ ā³si³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Ha³li³ye¹nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³la² nū³ka³txi³nu¹tai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ na²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxain¹jut³su² Tah³lxa³kxi³nū¹tai²li²
 wā³nxīn¹ka³txa³nū¹tai²li² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³ka³txa³nu¹tai²li²
 Kris²tu³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe²xai³ain¹kxan²ti³ a²ka³lxa¹txi³su² nū³nāu³a²

hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²sxā³ i³ka³li³kxai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² i²ai¹nxa³ko³nāu³a² ya³lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la², a²nū²a² hxi²kan¹ta³nū³ka³txa²sa².

6 A²nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa². Kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxo²kwai³nain¹kai³ jâ¹nxe³ki³kxa²yan³ti³su² i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa². 7 Te²yā¹nxe²txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa² sa²yxo²we¹tain¹ku¹jâ¹xah³lxi³txa³hē¹la². A²kxā³nxa¹sa²yxo²we¹tain¹ku¹jâ¹xah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxi³tān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³wxe³ain¹sān²nū²la² txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa² yain³txa²yai³ni² i³na²kxi²jau³xa² i³na² ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² i³sa²yxa³nū²la² kuh³lxa³thin¹sxā³ kō³txi³ wa³ni³lo³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 8 Te²u¹jâ¹nxe²kuh³lxa³thin¹sxā³ kō³txi³ o²la³kxi²yah³lxi³txa³hē¹la². A²kxā³nxi¹nu¹ta¹na² kuh³lxa³thin¹sxā³ kō³txi³ o²la³kxi²nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Kuh³lxa³thin¹sxā³ kō³txi³ o²la³kxi²nyhai¹nha²kxai³ ye³ka³na³ka³nat³sxā³ a³la²ni²hī¹na¹ a²hīn¹so¹lxi³ a²nū²a²nāu³xa²ka³lxa¹khai¹nxe³kxan²ti³ 23.000 nxe³tū³ka³txa² ya²lun¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Txa²wā¹sū³na² hxi²ye¹ta³lxi³yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³ju³tan¹jau³xa² e³yah³lxi³txa³hē¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² hai³txi³ kō³nxe³ti³ kâi³a¹kxa² yo³ha² ũ³hū¹sa²nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹jau³la³ e³yah³lxi³txa³hē¹la². A²kxā³nxi¹ta¹na² nxe²kâi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²kâi³ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² txih³xa² wīx¹te²a² i³sa²si¹hā³ū¹hai¹nha²kxai³ ka³lxa¹txi³ i³lxa²ya²lu¹ta³lxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 10 Txa²wā¹sū³na² kâi³ū¹nhē³ju³ta² yxo²xūn¹txi³ i³kwai²txa³lxi³yah³lxi³txa³hē¹la². A²kxā³nxi¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² i³kwai²txa³lxi³yai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hā³ha²kxai³ a³ka³nxi²sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ i³ya²lu¹ta³lxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

11 Nxe³ju³ta¹na² yxo²ha³kxa¹ ũ³yhe³ka¹tē³ju³ta² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ jau³jau¹xu¹ta¹na² i²kī³kxai²nān²tu³ i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³ko¹xai²na² ne³ki³son³ju³ta³nū³su² yau³son³na³la².

12 Jâ¹nxe³jut³su² i²li³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²ē¹na² e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— A³la³kxi²khai¹na¹xā¹. Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kâi³nxa³lho³nā¹ txai²lā¹. Nxe³kxai²nān²tu³ wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ ā³ni²lhxā³ ā³wi¹hā³sxā³ kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxi¹nha³ta²wa². 13 Kō³nxe³ti³ kâi³si¹yah³lxin¹jau³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kâi³sain³te²ju²hē³la². Nxe² kō³nxe³ti³ kâi³sain³si¹nxa²lxi³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ne³wā²na³nx²ti³xa²lho³la². E³kxi¹nx²ti³jau³xa² sa²yxo²ā³nha²nxa³sxā³ kâi³ūh¹nx²ti³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹nx²ti³tu¹wa². Nxe³nx²ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kō³nxe³ti³ kâi³sain³si¹nx²ti³ju³ta³la³ a²ta³a² hxi²ka² hxi²tha³txa¹lxi³xa³lho³la². Hâi¹sxā³ nū³kxūn³txi³ ā³sen³sai¹ah³lxin¹tu¹wa².

14 Jâ¹nxe³jut³su² a³lxi¹nx²ta¹wa². Ka³lih³kxi²la²nha² thâi³ti³la²sxā³ e³kxi¹nx²ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³te²su² sa²nēn¹kxi²yah³lxi³txa³hē¹la². Ā³jxah¹lxi³hē¹la². 15 A³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³ e³la¹ i³ye³kxi¹nx²ta¹wa². Nxe³sxā³ e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²li² wā²nxūh¹ i²nha¹jah³lxi³hē¹la². 16 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lhī¹nai³tān¹jau³xa² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². A²sa³wi³ha³lxa² i³kaix¹sxā³ ā³yā³nū²kxi²sān²nū²la² yain³jau³xa² na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³ain¹na²hē³la². Nxe³kī³jau³xa² yā¹nxe²na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³kī³tāu³a² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ū¹nhē³ju³tai³tā² i²xi²kī³tā³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ yain³tū³xa² yain³yah³lxi³na²hē³la². Yain³tū³xa² yā¹nxe² yain³kī³te³na¹ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxa²nu¹nhē³ju³ta² i²xi²kī³tā³la². 17 Txa²wā¹kī³na¹xai²na² ka³lxa¹kī³kxan²ti³ tū¹xai²na² yain³tū³xa² nū³ka³na³ka³nat³sxā³ yain³kī³tā³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²kī³tū³ka³txi³kī³na¹xa² ka³na³ka³na³kī³tā³la². A²nū²a² ka³na³ka³na³kxa² yā¹nxe² kī³tā³la².

18 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ĩ²xi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Yain³txi³nũ³su² tũ³xa² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ain¹tũ³xa² tẽ³sxã³ yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txah³lxa³kxa³txa² ũ³nhe³hẽt1tain¹sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sa²kxai³ yai³nain¹te³na¹ a²yo²ha³kxa¹ ã³nũ²nxi²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³ka³txa² yain³txa² ũ³hũ¹ki³kxai²nãn²tu³ wã³nxĩn¹ki³ju³ta² kã³hĩ³ki³te²la¹xã³? 20 Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa². Hã¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ai¹nxa³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³ka³txa² yain³txa² ũ³hũ¹sxã³ sa²nẽn¹kxi²kxai²nãn²tu³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nyhai¹nhĩ³nx2na³la². Hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹tãu³la³ ũ³hũ¹nyhai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³jut3su² ha²kxai³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² o²la³kxi²nu¹nyhah³lxin¹ju³ta² ten³ti³hex1sa²nxa³nha²wa². 21 Txa²wã¹sũ³na² na²jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tai³tã² ĩ²xi²ki³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³na²sxã³ sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² na²jau³xa² ĩ³na²sxã³ sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Yau³ha¹li¹ ĩ³na²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yain³tũ³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tai³tã² ĩ²xi²ki³jau³xai²na² sa²kxai³lu² yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² yain³tũ³xa² yain³yah³lxi³nũ³nĩn¹kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wa². Kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² yain³tũ³xa² yain³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Tũ³ha¹li¹ yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wa². 22 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ĩ³xan³ta³kxi²nẽ³ju³ta² ten³yah³lxin¹ta¹ji¹wa²? Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nũ³kxũn³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ nũ³kxũn³sxã³ ã³sen³sai¹yah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹wa²? Hai³txi³ ti³he¹yxah³lxi³hĩ³nxa³lxa².

A³lxi²waun¹nyhu¹sxã³kã³nyhu¹ki³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ wxa²ha³tih³ ĩ³nxa² nxe²e³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

– “Ī²li³ju³ta² kã³a¹tũ¹xã¹.” Nxa¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ kã³hĩ³na¹wi¹. Yah³lxin¹jau³xa² wain³na³la². Yxãn¹ta¹ wi¹lye²nxa³kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wa². Ā³nxũ²kwai³lxũ¹waun¹nyhu¹xa³kxai²nãn²tu³ wai³nxa³wa². 24 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ten³yah³lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ ã³no²la³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹la². Wxa²wã³tã³xai²na² a²ten³ju³ta² ã³no²la³kxi²nũ¹txain¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹la².

25 Nxe³sxã³ nxe²kã³jah¹lxi³hẽ¹la². Ka³yxuh³xa² sĩ³na² sxi²ha² so¹kxi²nyhu¹kxi³thĩ³na² ai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ka³yxuh³xa² ĩ²li³thĩ³na²ten³yah³lxin¹kxa²so¹kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ĩ³yain³jau³nũ³la³ ĩ³wã³txain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². ĩ³wã³txain¹yah³lxan³ka³tu³ e³kxi²nha²yah³lxan³ka³tu³ hã¹sxã³ wã²nhĩt1jah³lxi³hẽ¹la².

26 Nxe³ju³tai²li² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²wa³kxẽn³txa²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²xa³te²a² ĩ³yain³te³lhxã³ ka²la¹txa³lxi³kxai²nãn²tu³:

– Ai³sxã³ yain³kxi²ti³ten³sa³nha¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yain³txa² ũ³hũ¹nx2ti³kxa² hã¹sxã³ yain³jah¹lxi³hẽ¹la². Kãin² a³la³kxi²nxa³jah¹la² yain³txa² ĩ³wã³txi¹nũ¹hain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 28 Nxe³yãn¹ta¹ kãin² a³la³kxi²nxa³jah¹lo²su² te²su² te²a² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

– Yain³txai²li² sũ³nu²su² ki³lxo³jah¹lai²na² yain³txai²la¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ yain³yah³lxi³txa³hẽ¹la². E³kxi¹nx2ti³jah¹la² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kã³si¹hain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² yain³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 29 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² a³la³kxi²khai¹xah³lxi¹nha²kxai³ yxãn¹ta¹ jah¹la² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ hã¹nxa¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ wxa²ha³tih³ ĩ³nxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xi²sah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Ju¹tai²li² ten³sa²nxa³nhai¹. A³la³kxi²nxa³jah¹lai²li² o²la³kxi²na¹kxe³su² i³kāi²nxa³tot3si¹hai¹na¹kxai²nān²tu³ wi¹lxa³wi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹. 30 Yain³txai²li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²nu¹sān²nū²la² wi¹lhit1sxā³ yai³na¹kxai²nān²tu³ jah¹lai²li² a³la³kxi²nxa³jah¹la² i³kwai²kxi²sain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxēn¹jau³su² ha²kxai³,

31 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ī²li³ju³ta² kāi³yah³lxin¹ju³ta² yain³txa² yain³ta³nxa² i³na²jau³xa² i³na²ta³nxa² Ī²li³ju³ta² kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tai¹yah³lxi³hē¹la². 32 A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ju³te²an¹te²su² ta³nxa² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² ta³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³su² ta³nxa² Ī²li³te²hū³te²a² ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 33 Txai²yā¹nxe² kāi³jah³lxi³hē¹la². A²nū²a² yxo³ha³kxa¹ a³la³kxain¹kxa² yā¹nxe² kāi³ū¹hai¹na¹wa². Hai³txi³ wā²nxūh¹ kāi³nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³si¹nx2ta¹jau³su² kāi³na¹wa².

11

1 Nxa²ha²kxai³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kāi³jah³lxi³hē¹la². Txai²li² Kris²tu³jah¹la² kāi³kxa² yā¹nxe² kāi³jah¹lo²su² te²sa¹wa².

Txu¹ha² wain³txi³ kāi³jau³su²

2 Ju¹ta³la³ nxa²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sah¹lxi¹lxa². Wān³txa² Ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³wā²na³yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Nxe³ju³tai²li² sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹wa². 3 Yau³ā³xa² Ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²hxi²kan¹te² in³txi³nāu³xa² Kris²tu³jah¹lai²la²na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹hai²na² a²hxi²kan¹txan²tu³ a²wē³sāi¹yah³lai²la²na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹txan²tu³ Txa²wā¹sū³nai²la²na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ in³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ī³ye³kxi²kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³ Ī³ye³kxi²hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū¹te³lhxā³ jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³ Ī³yau¹ū¹hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ sa²ne³sai¹nhā²nxa³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²i³lxa² ko³te²lo³tai¹nhī³nx2na³la². 5 Te²yā¹nxe³ju³ta² txu¹hai²li² Txa²wā¹sū³na² Ī³ye³kxi²kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²tu³ a²wē³sāi¹yah³la² a²i³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū¹te³lhxā³ txu¹ha³ka³lxu³su² kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²tu³ a²wē³sāi¹yah³la² a²i³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la². Nxe³ta¹ka³lxai²na² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³ta¹ka³lxa² ū³nhe³ko¹lhxa³nha²ta¹ka³lxa² yā¹nxe³te²ju²hē³la². Ju¹tai²li² wai³nxa³wa². 6 Nxe³yān¹ta¹:

– Ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ten³sa²nxa³nha¹. Ta¹ka³lxu²su² kxāi²nān²tu³ ū³nhe³ko¹la³kxi¹txai¹nhē³la². A²wē³sāi¹yah³la² a²i³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ ū³nhe³ko¹lhxa³ki³nha²ju³ta² ta³nxa² kwa²hāi¹nxe² ū³nhe³ko¹kxe³su² ta³nxa² te³nai¹nxa³jau³su² ū³nhe³tī¹kxi²txai¹nhē³la². 7 In³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ū³nhe³hē¹nha²te²sxa³yu²hē³la². A²wi¹lhī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² in³txa² we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹tai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa² wā²nā³ū¹jah¹lai²la¹wa². Txu¹ha² sa²kxai³lu² in³txa² wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa² wā²nā³ū¹ta¹ka²lxai²la¹wa². 8 A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txa² we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet1sān²nū²la² in³txa² a²nxi³ta² tē³sxā³ txu¹ha² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 In³txi³nū¹ta² nūh¹yxau³ki³nū³a² te³nxa³ha²kxai³ txu¹ha² we¹tūn³ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹tū³ka³txa² Ī²nē³lai¹nha²kxai³ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ūh³nhe³tī¹nha²te²ju²hē³la². 11 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² tīh³na² ā³nxi³ki³ju³ta² txu¹hai²na² sa²kxai³lu² in³txai²li² ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta²

hxi²kan¹te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta² hxi²kan¹nūn³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 12 A²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txai²li² wet¹sān²nū²la² in³txai²na² a²nxi³ta² tē³sxā³ a²txu¹ha³ka³lxa² we¹ta¹hxai²ti¹ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ in³txa² wē³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ē¹nāu³a¹ yxau³ni²sxā³ a³li³lah¹sxā³ txon¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² we¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

13 Jā¹nxe³jut³su² txu¹hai²li² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²tāu³a² ne³hē¹nha²ka³lo²a² yū²nxa³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ ū³nhe³ko¹la³kxi²nha²sān²sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²kxai²nān²tu³ wain³nūn³nxa³wa². Ju¹tai²li² wā²nxūh¹ ain³nha¹jah³lxi³hē¹la². 14 In³txai²li² a²ne³kī³sxa² a³lu²kxai²nān²tu³ āu²li²jut³su² te²ju²hē³la². 15 Yxān¹ta¹ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kī³sxa² a³lu²kxai²nān²tu³ ī³wi¹lxo³kxi²te²ju²hē³la². A²ne³kī³sxa²li² ū³nhe³tī¹kxi²nha²ha²kxai³la². 16 Jā¹nxe³ju³tai²li² ī³kwai²kwai²kxi²ta²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ wain³txi³ kāi³yah²lxa³lxa². Sxi²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ jau¹xai²na² so¹lxi³ ī³yau¹ū¹nxa²lxa¹wa². Txa²wā¹sū³na² yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe²ī³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹hē³la².

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² ī²xi²jau³su²

17 Nxe³ha²kxai³ yu³tā³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Nxe³ju³tai²li² wi¹kāi³yah²lxa³lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah¹lxin¹tāu³a¹ sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Kō³thi¹non³yah³lxi¹lxa². 18 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na² ā³yā³nū²kxah¹lxin¹te³na¹ a²ha³tih³nāu³ ī³nxa² ī³ye³ī³yi²lho¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Kwa²wān³txi³sxa³nū²nha²wa². Wān³txi³khai³su²nū²nha²wa². 19 Ha³na³ka³lxi³ ain³nha²ki³ju³ta² yū²xai³ki³te²ju²hē³la². Yū²xai³ki³sa²kxai³ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²su² te²a² e³la¹ a³la³kxi²nūn³ye²ki³tu¹wa². 20 Jā¹nxe³jut³su² ī³yain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² ī²xi²kxi³jut³sxa³wa². Ha³na³ka³lxin³na³la². 21 Nxe³ha²kxai³ yain³te³lhxā³ yah³lxin¹tāu³a² ha³na³ka³lxi³ yai³nxa²xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wah³nxū¹hah³lxa³lxa². Hāi¹sxā³ a²yain³txi³khai³xa² wa³su³txi³ yai³nxa²xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹sxā³ a²ha³tih³ ī³nxa² sa²kxai³lu² ī³na²jau³xa² ī³na²sxā³ wen¹yah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 22 Wxa²sxi²khai³xa² yain³txi³su² ta³nxa² ī³na²kxi³jau³su² ta³nxa² yū³nxa²lxi³ta²lu¹wa². Nxe³sxā³ nxe²o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ū¹hah³lxi¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yain³kxi³txa²te²a² wxā³te²su² te²a² yai³nhxa³je²yah³lxi¹nha²kxai³ āu²li²to³tain¹yah³lxi¹lxa². Nxe²kāi³yah³lxi¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wi¹le³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la².

23 Jā¹nxa¹jut³su² ī³yau¹ū³ye¹nx2ta¹jau³xai³tā² Txa²wā¹sū³na² ī³tih³nxe³sa²jau³xai²la¹wa². Nxe³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yxau³hī¹nai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ju³ta²sah³lai¹tā² ī³kōx¹kō¹son²kxi²te³lhxā³ ka³nxah³hi²nxa³ta³lxa¹ Je³su²jah¹la² yain³tū³xa² hxi²tē³nha²sān²nū²la², 24 Txa²wā¹sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³tū³xai²li² wā²nāu²lxi²sxā³ ū³hū²xai³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Tū¹xai²li² Txa²nū²a² yā¹nx2na³li¹. Ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tū³xai²na² yain³yah³lxi¹nhi¹na¹ ya³lu²kxi¹nx2ta¹ju³ta² ī²xi²sa²sxā³ yain³jah¹lxi³to³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Te²yā¹nxūn³sxā³ yain³ta³lu²nain¹sān²nū²la² a²kō²pē³na² ī³na²tē³nai²li² hxi²tē³nha²te³nah¹lxi¹:

– Txa²kō²pē³na² ī³na²na¹jau³xai²li² Txa²ti³ha²yau³xa² yā¹nx2na³li¹. Wān³txa² tah²yau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe² kāi³ūh¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa²sut¹si¹ha¹jau³nū³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ jau³jau¹xai²na² ī³na²yah³lxi³to³hin¹kxai²nān²tu³ āh¹ ī²xi²sa²si¹nx2ti³jau³su²

yain³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹kxa² i²xi²sah¹lxin¹jau³xai²li² i³na²ūh¹sah¹lxi³to³hē¹li¹.
 26 Nxe³sxā³ te²yā¹nxe² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta² i²xi²sa²sxā³
 yain³tū³xai²li² i³yai³ni² i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta² i²xi²sa²sxā³
 i³na²jau³xai²li² i³na² nxe³yah³lxi³to³hi¹nhī¹na¹ wxa²ē¹na² sa²hau³ko³tūh¹nx2ta¹ju³ta²
 i³hen³txi³yah³lxi³to³hin¹tu¹wi¹. A³ka³nxi²sxā³ wā³li²nxa³tā³lxa¹ jā¹nxe³jah³lxi³to³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² yah³son³sxā³
 yai³ni² i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² yah³son³sxā³
 i²na² nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²hi²ki³te²lxa²na³la². Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹hi² a²nū²khai³xa² ko³nxe³ti³
 kāi³ū¹hi² nxe² kāi³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²
 ko³nxe³ti³ e³kxi²jau³su² hī³nx2na³la². 28 Nxe³ha²kxai³ yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²
 i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² i³yain³yah³lxan³tā³lxa¹ i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²
 i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² i³na²yah³lxan³tā³lxa¹ wxa²ē¹nāu³xai²na² wā²nxūh¹
 ain³nha¹jah³lxi³hē¹la², kwa²to³toh³lxi³ e³kxi²nyhah¹lxin¹kxa²yan³ti³su². 29 Nxe³sxā³
 i³yai³ni² i³na² yxah³lxin¹tāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 kāi³ū¹nhē³ju³ta² āh¹ ain³nyhah²lxan³kxai²nān²tu³ a²hi²ki³te²la³ yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li¹nx2ti³ju³ta² yū³tu¹wa². 30 Te²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³ wxa²ha³tih³
 i³nxai²na² i³ton³nxa²lxi³i² hai²la³kxi²nxa²lxi³i² nxe³nx2ti³kxa²yā¹nxūn³sxā³ nū³ka³txi³
 ā³tū³ka³txi³ i³na² ya²lun¹ta³kxi²nx2tain¹na³la². 31 Nxe³ha²kxai³ ain³nyhah¹lxin¹jau³khai³xa²
 i²xai³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la². Nxe³sxā³ i²nyhah¹lxi³sā²nīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nxa²lxi³ju³ta²nū³lo³nyhah¹lxi³hī³nx2nxā³lxa². 32 Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³nai²li² hī¹na² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³ju³ta³lon³kxai²nān²tu³ i³wai¹te³kxai²nān²tu³
 kxān³nāu³a¹ a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²su² te²a² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²hain¹tu¹wa². Nxa¹nhī¹na¹ te²yā¹nxe³nē³lxa³lho³la².

33 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² yain³ki³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³
 yain³ki³tū³xai²li² i³yai³ni² i³na²ki³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³
 i³na²ki³jau³xai²li² i³na² nxe³ki³te³lhxā³ ā³nū²kxi²yah³lxi¹nhī¹na¹ wah³nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la².
 34 Nxe³yān¹ta¹ wxa²ha³tih³ i³nxai²na²:

– Heh³khaix1sa³nha¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²sxi²khai³xa² yain³jah¹lxi³sā²nhē³la².
 Nxe³yah³lxin¹ka³tu³ wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² yain³tū³xai²li²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² i³yai³ni² i³na²jau³xai²li²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² i³na² nxe³jah³lxi³hē¹la², Txa²wā¹sū³na²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³sa². Nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³ā³xa² yū³nūn³na¹wa².
 Yxān¹ta¹ hāi¹nxa¹a¹tu¹wa². Wxā³na¹tāu³a¹ i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa².

12

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹tū¹nhē³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹tē³ju³ta²
 ū³hū¹ne³kxa² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². A³la³kxi²si¹nx2ta¹jau³su² i³tih³nxe³nx2ta¹tu¹wa².

2 I³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²kxā³nhxi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²i²yah²lxa³nhī¹nai³tā² txah³lxa³kxa² sū³nu²su² ki³lxo³jah³la² so¹lxi³
 sa²yo²we¹jah³lxin¹jah¹lo²lo³jah³lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹txi³ e³kxi¹nx2ti³xa³kxan²ti³na².
 Tīh³na² ko³nxe³tīh³na² so¹lxi³ ā³nxai³yah³lxin¹tīh³na²lot3txa²lxi³sa²ki³lxo³jah³lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa².

3 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² ko³nxe³ti³hin¹na³li¹. A²ta³ai²la¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nxa³wa². Yxān¹ta¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ti³su² jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxī³ i³tih³nxe³jah¹lo²su² hī³nx2na³la².

4 I³tih³nh³nxe³kxai²nān²tu³ i³hxi²ka¹tē³ju³ta² i³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ yau³ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ ka³lxa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²i³yau¹ū³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³tā³la². 5 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā³tā³nāu³xa² ā³nhī²nū¹nū³si¹ki³jau³su² Txa²wā¹sū³na² i³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² nxe³ju³ta² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². 6 Te²yā¹nxū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1si¹nhē³jut3su² i³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1tē³jah¹la² ka³na³ka³na³tā³la². 7 Nxe³sxā³ yxo²i²te²ki³na¹xai²na² i³hxi²nū¹si¹nhē³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ū³yhe³ka¹tūh¹xai³nē³na³la². I³hxi²ka¹txa²xai³nē³ju³ta² ū³yhe³ka¹tūh¹xai³nē³na³la². 8 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² wxa²nū³ka³txai²na² i²li³te² i³nxa² a²hoh³lxī³su² ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wa³lxē³jau³nū³a² a³la³kxah¹lxin¹ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³, 9 Āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ yxo²i²yah³lxin¹jut3su² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² i³ta³ka³txa² wā³nxīn¹sxā³ we²txi²kxi³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³, 10 Āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wā³nxīn¹khai¹nxe³sxā³ kāi³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nxa²lxī³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² i³hxi²ka¹ta²lxī³ju³ta²su¹ a²nū²a² i³li³te²na² kāi³ju³ta² i²kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²kat1si¹jut3su² ta³nxa² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² i³hxi²kat1si¹jut3su² ta³nxa² wain³txi³ a³ya³txi²ju³ta²nū³a² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ a²nū²a² i³yau¹ū³xa³jau³su² e³si¹jau³su² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² wān³txa² yau³ā³xa² a²si³yxau³tāu³khai³xa² i³yau¹ū³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxī³ha²kxai³ nxe²xai³hī³nx2na³la². 11 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² kxan²ti³ nxe² i³hxi²ka²ta²xai³nē³na³la². Nxūh¹ i²sxā³ a²ten³jut3su² ju³ta² ha³na³ka³lxī³ i³hxi²ka²ta²xai³nē³na³la².

Kris²tu³jah¹la² a²nū²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nhē³jau³su²

12-13 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Ka³na³ka³na³kxan²ti³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³kxan²ti³ txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³jut3sū³na³la². Txa²wā¹nū³ka³txi³ki³nāu¹xa² Ju³te²a²jah¹la² yū³ha²kxai² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yū³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²lo³nha²sxā³ yxau²xai³te²a² yū³ha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³ yxau³te²a² yū³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ū³hū¹nhān²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²ki³na¹xai²na² ka³na³ka³nat3sxā³ sa²we¹nyhu¹si¹nha²nē³na³la². Nxe³te²hū³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nū²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nha²nē³na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²xai³nē³na³la², yxo²i²te²ki³nāu¹xai²na²sa³. Jā¹nxe³sxā³ yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹ki³tā³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² a²nū²a² ka³na³ka³na³ti³hi¹tē³na³la².

14 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa²ka³na³ka³na³tē³lxa³wa². Ka³lxan¹ta³kxi²nē³na³la².

15 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yū³kxi³su² e³te³an¹jau³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹hxi²ki³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² hai³txi³te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lhī³nx2nxa³wa².

16 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ne³nxēn³su² e³te³an¹jau³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹yen³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² hai³txi³te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lhī³nx2nxa³wa².
 17 Txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ txa²wā¹ye³na² so¹lxī³kxai²nān²tu³ īh¹nxet3sxā³ ain³kxi²nha²hī³ki³te²la¹xā³? Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² whāi²na¹ a²ne³nxē³na² so¹lxī³kxai²nān²tu³ īh¹nxet3sxā³ ī³nxūn³sain³nha²hī³ki³te²la¹xā³? 18 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² txa²wā¹nū²nāu³ai²li² ī²li³te²nāu³ai²na² ha³na³ka³lxī³ we¹ta²lxī³kxi²nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² sa²we¹ta³lxī³kxi²nē³nīn²ta²wa².
 19 Txa²wā¹nū²nāu³ai²li² ka³lxan¹ta³kxi²nē³lxa³ke³la³te²kxai³ txa²wā¹nū²a² yū³nē³lhī³nx2nxa³wa². 20 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³a² ka³na³ka³na³tē³na³la².

21 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yen³nāu³a² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹hxi²ka² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na² a²ye³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²hxi²kxah³lho³ ī³nxai²na² hxi²ka¹nxa³lxī¹. Nxe³ha²kxai³ ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ne³ki³su² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹yu³kxa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na² a²ne³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²yu³kxah³lo² ī³nxai²na² ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la². 22 Nxe³yān¹ta¹ ya²la³tu³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² ī²li³te²a² sī³nxūn³nxa³ju³ta² ū³whi²lā³nhā¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ā³yat1sxā³ yxau²xai³lhī³ki³sxa³wa². 23 Nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² ī²li³te²a² jū¹nxe² ā³lxī³kxe³su² kxan²ti³ wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²sxā³ ū³tī¹kxi²nha²ki³te²ju²hē³la². ī²li³te²nāu³a² wi¹nē³lxa³kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹lī²nha²ki³tā³la².
 24 Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ī²li³te²a² wi¹nē³te²su² ā²la² wi¹lha²kxai³ ī²li³ju³ta² wā²nxūh¹ hau³ko³nha²hī³nx2na³la². Nxe³ki³ju³ta²li² txa²wā¹nū²nāu³a² hau³ko³nhā²nxa³ju³ta² so¹lxī³ wi¹wi¹nxe² hau³ko³nha²hī³ki³tā³la². Nxe³kxi³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² nxe² we²ta³lxī³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxe³nha²ki³sa²kxai³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² hai³txi³ ā³nhai²ta³lxā¹nha²hī³ki³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lo²la³kxi²waun¹nyhe²hī³ki³tā³la². Hai³txi³ ā³nhai²ta³lxī³te²ten³txi³ o²la³kxi²hī³ki³sxa³wa². 26 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹nū²nāu³a² sī³nī³ton³nē³nha²kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³ai²na² a²sī³na² whāi²na¹ khāuh³lxa³tē³nha²hī³ki³tā³la². Txa²wā¹nū²nāu³a² ī²li³te²a² ī³wi¹lain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³ai²na² a²sī³na² whāi²na¹ ī³wi¹lain³kxi²nha²hī³ki³tā³la².

27 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²khai³xa² a²sī³na² yā¹nxe² wxāi² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²sī³na² yāx1yah³lxī¹lxā². Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³khai³xa² ī²li³te²a² yā¹ yxah³lxī¹lxā². 28 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yxo²ī²ūh¹tū³ka³txa² wain³txi³ ī³hau³ko³ta³wxe³na²hē³la². A²wi¹lhī¹nān¹te²a²su² a²hxi²kan¹te²la³je³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ sa²so¹tū³ka³txa² ūh³wxe³na²hē³la². Ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txi³la³ ūh³wxe³na²hē³la². Āh¹ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txi³nāu³a² yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xa² ī³yau¹ū³te²nāu³xa² ūh³wxe³na²hē³la². Āh¹ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txi³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²te²su² te²na² ūh³wxe² āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txi³nāu³a² ī³ta³ka³txa² we²txi²si¹kxi³nū³su² te²a² ūh³wxe², Āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txi³nāu³a² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²te²su² te²a² ūh³wxe², āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³ka³txi³nāu³a² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² hau³ko³te²su² te²a² ūh³wxe² a²ne³ki³san¹tū³ka³txan²tu³ hxi²kan¹txi³ a²nū²a² wān³txa² yau³xā³lxa³txi³ e³te²su² te²a² ūh³wxe² nxe²xai³na²hē³la². 29 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ ī³sa²so¹nē³tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³ yxo²ī²tū³ka³txa² ī³yau¹ū³hain¹tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, 30 Ī³ta³ka³txa² we²txi²si¹tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³kxi²tū³ka³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, yau³ā³lxa³ti³ wān³txi³la³ a²si³yxau³tāu³khai³xa³

ĩ³yau¹ũ¹tũ³ka³txi³su³ ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³ nxe³ki³tã³la². 31 Nxe³ki³sa²kxai³lu¹ ha³lo²a² wi¹ju³tai²na¹ ã²la² hxi²kan¹kxi²ju³tai²na¹ ã³ten³jah¹lxi³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ tĩh³na² ã²la² wi¹tĩh³na² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa².

13

Txa²wã¹ē¹nãu³ai²na² a³lxi²nha²kxi³jau³su²

1 ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²na¹ha²kxai³ na¹kxa²yu³su² oh³xan¹te²nãu³xai²na² wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³na¹kxan²ti³ txa²ē¹nãu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ txa²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na² kwa²wãn³txa² toh³lxi³jau³su² hĩ³nx2na³la². Kwa³thi³la³ka³txa² ĩ³su²ki³sa²kxai³ kwa²nxon³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³hĩ³na¹wa². 2 Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² hxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³na¹ha²kxai³, yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³sa¹ha²kxai³, wãn³txa² hã¹jau³xa² hxi²kan¹txi³ ĩ²a¹ha²kxai³, nũ³kxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²a¹ha²kxai³ wã³la³ka³txa² sa²ya²ta³wxe³si¹ha¹jau³su² hxi²ka¹na¹ha²kxai³, ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹kxan²ti³ yxã¹ta¹ txa²ē¹nãu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² hĩ³nxã²nxa³wa². 3 Te²yã¹nxũn³sxã³ txa²yen³kxi³khai³xa² wã²nhũ²hxa³tai¹na¹ha²kxai³ na¹kxa²yu³su² ai³lhxã³ Je³su²jah³la² ĩ³lxa² kan²txi³ yxo²ĩ²a¹kxe³su² txa²nũ²a²nãu³khai³xa² ha³nxe²khai³ wã²kxi²sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹kxan²ti³ txa²ē¹nãu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² hai³txi³ kãin²sa²hĩ³nx2nxa³wa².

4 A²nũ²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nãn²tu³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ kãi³ũ¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la². Thã³ti³la²sxã³ kãi³ũ¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la². A²nũ²a² yen³kxa² kwa²to³toh³lxi³ yxo²kwãin³nũ¹nyhu¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Yxo²kãin² e³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²ē¹nãu³ai²na² ĩ³kãin²txi³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². 5 A²nũ²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nãn²tu³ wi¹lo²la³kxi²nũ¹hain¹tãu³a² ai¹nhĩ¹na¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹sxã³ a²hoh³lxi³sa²sxã³ o²la³kxi² nxe³ki³lxo³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la². Yã³ni³li³nũ¹nhē³ju³ta² so¹lxi³ ten³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la². Kwa²hi²ye¹ta³lxi³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²nũ²a² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²nũ¹nhē³kxan²ti³ hai³txi³ yxãih²kxi²nhũ¹ki³te²sxa³yu²hē³la². 6 A²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ kãi³kxai²nãn²tu³ ĩ³ka³li³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². Hã¹isxã³ ya²la³lhi²ju³ta² wi¹kã³kxai²nãn²tu³ ĩ³ka³li³ki³te²ju²hē³la². 7 A³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nãn²tu³ ko³to²la³kxi²nũ¹nhē³kxan²ti³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxau³ki³te²ju³hē³la². A²nũ²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nãn²tu³ wain³txi³ yxo²ĩ²nyhu¹ki³te²ju²hē³la². Wi¹kã³ju³ta² wah³nxe³kxi²nũ¹hain¹ki³te²ju²hē³la². Kõn³ton³kxi²nē³kxan²ti³ nxũ²kwã³lxũ¹txi³ yxau²xai³ki³te²ju²hē³la².

8 A³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nxa³lho³la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹ki³ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa². Wãn³txa² yau³ã³lxa³ti³ e³kxi²ki³jau³su² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tē³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wa². A²hoh³lxi³su² ki³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³nũn³tu¹wa². 9 Nxe³sxã³ hĩ¹nai²li² ũ³hũ¹nhē³ju³ta² a²hoh³lxi³si¹nhē³jut3su² tã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹hain¹ki³jut3su² tã³nxa² nxe³ju³ta² jũ¹nxa² so¹lxi³ yũ³nũ¹nhē³na³la². 10 Nxe³ta¹ yan¹nãu³a¹ Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxã³ wã³li²tãu³a¹ jũ¹nxa² so¹lxi³ yũ³nũ¹ki³ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa².

11 Txai²na² txa²wē³si¹nai³tã² wē³sa² o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ kãi³hxai²na¹hē³la². Wē³sa² e³jau³xa² so¹lxi³ e³a¹ha²kxai³ wē³sa² o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²na¹ha²kxai³ wē³sa² wã²nxũ¹hain³nha¹jau³xa² so¹lxi³ e³a¹ha²kxai³ nxe³nhxai²na¹hē³la². Nxe³yã¹ta¹ in³txi³lo³na¹hĩ¹nai²na¹ hxi²kan¹to³na¹hĩ¹nãn¹te²tu³ wēn³sxũ³na¹ju³ta³la³ ã³na¹a¹hē³la². Nxe³te²sa¹wa². 12 Es³pe²ya²ka³lo³a² ĩ²nha²ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹yãu³ka³txa² ku³kuh³nxe²

ĩ²hĩ³kĩ³tã³la². Yxãñ¹ta¹ yan¹nãu³a¹ a²nũ²khai³xa² ĩ²kĩ³kxai²nãñ²tu³ hai³txi³ ku³kuh³nxa² ĩ²kĩ³sxa³lho³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² wain³txi³ ĩ²kĩ³tu¹wa². Te²yã¹nxũñ³sxã³ hĩ¹nai²li² jũ¹nxe² ã³ye³wxe³kĩ³tã³la². Yxãñ¹ta¹ yan¹nãu³a¹ kãin² ã³ye³wxe³kĩ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ĩ²nẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ ĩ²kĩ³tu¹wa².

13 Jã¹nxe³jut3su² ha³lo²a² yu³ta² yu³tha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²kan¹te²la³ yũ²na³la². Yxo²ĩ²kĩ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² wa³li²je³na³wa³kxa² wahx3nxe³kĩ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ a²nũ²a² a³lxi²waun¹nyhu¹kĩ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³ju³ta² ha³kxa¹ a³lxi²waun¹nyhu¹kĩ³ju³ta² ã²la² hxi²kan¹sxã³ ã³sen³sai¹kĩ³ju³ta³la³ te²ju²hẽ³la².

14

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³hxi²ka¹tũ¹nhẽ³ju³su²

1 A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ã³ten³jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² hxi²kan¹te²lo³tũ¹nhẽ³ju³ta² yxo²kwain³jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txa³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² yxo²kwain³khai¹nxe³jah¹lxi³hẽ¹la². 2 Nxe³sxã³ wãn³txa² yau³ã³lxi³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ne³nxẽ³na² so¹lxi³ ain³kxi²sxã³ ã³ne³wxe³hĩ³nx2na³la². A²nũ²a² hai³txi³ ain³kxi²nha²hĩ³kĩ³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ã³ne³wxe³te²sxa³yu²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³hxi²kat1sxã³ ya²la³lyau³xan²tu³ hãĩ³wã²nxĩñ¹ju³xan²tu³ e³kxi²te²ju²hẽ³la². 3 Yxãñ¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³kĩ³kxai²nãñ²tu³ a²nũ²a² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ ain³kxain¹jau³su² hĩ³nx2na³la². ã³non²ta³kxi²jau³su² ha²kxai³, ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹jau³su² ha²kxai³, sa²ye³kwẽ²kxi²jau³su² ha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². 4 Te²yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² yau³ã³lxi³ti³ e³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nũ¹hxi²kan¹ti³lon³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²ĩ²tũ³ka³txa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹nũh¹nũ³nyhai¹nhĩ³nx2na³la².

5 Wxa²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ wãn³txa² yau³ã³lxi³ti² e³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² te³nhĩ³na¹wa². Yxãñ¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹yah³lxin¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³sxã³ wãn³txa² yau³ã³lxi³ti² e³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ wi¹lhĩ³nx2na³la². Yxãñ¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ ã²la² wi¹khaix1jau³la³ hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jut3su² yau³ã³lxi³ti² e³kxi²sxã³ ain³kxah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ wãn³txai²li² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³jah¹la² yũ³kxai²nãñ²tu³ wi¹na³la². Yxãñ¹ta¹ yũ²nxa³kxai²nãñ²tu³ hxi²kan¹txi³ a³la³kxah¹lxi³hĩ³nx2nã³lxi². 6 Nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³nãu³xa² yã¹yxah³lxi¹lxi². Nxe³sxã³ wxã³si²nx2ta¹tãu³a¹ wãn³txa² yau³ã³lxi³ti² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹kxai²nãñ²tu³ hxi²kan¹ti³ ã³non²ta³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la². Yxãñ¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³su² tã³nxa² a²hoh³lxi³sa²jau³su² tã³nxa² wãn³txa² wi¹jau³su² ĩ³hen³txi³nx2ta¹jau³su² tã³nxa² nxe³nx2ta¹kxai²nãñ²tu³ ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³hĩ³na¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ yau³tã³xa²sa¹, yen³kxa² ka³te³nxa³te²na²sa¹, wãĩ²lhũ³ka³txa² tã³nxa² ar²pa²kax3su² tã³nxa² hain³kxai²nãñ²tu³ wain³txi³ wxa²hai³nxa³kxai²nãñ²tu³ a²nũ²a² ã³xa² ain³kxi²nẽ³jah¹la² hxi²kan¹ti³ a²si³yxau³tãu³khai³xa² ain³kxai¹nhĩ³nx2nxa³wa².

8 Te²yã¹nxũñ³sxã³ kwa³jan³ta² so³ta²to² nũ³ka³txa² he¹li³te³lhxã³ ai³ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³te³na¹ wãĩ²lhũ³ka³txa² trũ³be²ta²kax3su¹ nxe³ka³txa² tẽ³sxã³ ĩ³hain³te²ju²hẽ³la². Wi¹lhain³kxai²nãñ²tu³ a²si³yxau³tãu³a² ã³ne³wxe³ha²kxai³ he¹lain¹te²ju²hẽ³la². Yxãñ¹ta¹ wain³txi³ hai³nxa³kxai²nãñ²tu³ ko³nhai¹nxa³ha²kxai³ hãĩ¹sxã³ he¹lai¹nxa³ka³tu³ yxau³ain¹te²ju²hẽ³la². 9 Te²yã¹nxe³jut3su² wãn³txa² yau³ã³lxi³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ a²si³yxau³tãu³a² ã³ne³wxe³nxa³kxai²nãñ²tu³ hai³txi³ wi³ti³he¹nxẽ²nxa³wa². Wxa²wãn³txa² ha³lo²a² kwa² he¹sa³ti¹hĩ³nx2na³la². 10 Yuh³xan¹ko³xai²na² whãĩ²na¹ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² ka³lxi¹khai¹xain¹na³la². Wãn³txai²li² yau³ã³lxi³ti³ e³xi²xai³ain¹te²ju²hẽ³la². E³xi²xai³ha²kxai³ a²si³yxau³tãu³a² ha³na³ka³lxi³ nxe² ai³te²ju²hẽ³la².

11 Nxe³sxã³ e³jau³xai²na² ã³ne³wxe³sa²nxa³kxai²nãñ²tu³ ã³lxin³tã¹. Ai¹nhĩ³na¹wa².

Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wān³txa² e³a¹jau³xa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ ā³lxin³tai¹. Sai¹nhī³nx2na³la². Jā¹nxūn³sxā³ ā³ne³wxe³ai¹nhī³nx2nxa³wa². 12 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³hxi²ka¹tē³ju³ta² ten³yah³lxī¹nha²kxai³ ā²la² wi¹ju³ta² ā³ten³jah¹lxī³hē¹la². Yxo²i²tū³ka³txai²na² ā³nxū²kwai³lxū¹sxā³ a²hi²ka¹txa²lxain¹ju³ta² ten³jah¹lxī³hē¹la².

13 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³xa² hxi²kan¹txi³ e³te² ī³nxa² Txa²wā¹sū³na² ī³wā³txi¹jah³lxī³hē¹la². Wān³txai²li² a²si³yxau³tāu³a² ī³wā³txi¹jah³lxī³hē¹la², ī³yau¹ū³nxa²lxī³si¹yhah³lxin¹jau³nū³sa³. 14 Wān³txa² yau³ā³xa² e³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹kxai²nān²tu³ txa²yāu³ka³txa² so¹lxī³ e³kxi²hī³nx2na³la². Hai³txi³txai²na² a²hoh³lxī³sa¹ju³ta³la³. 15 Nxe³jut3su² ha²kxai³ ih¹nxe² kāi³a¹lhon³ku² nxa¹nha²wa². Yau³ha¹li¹ e³a¹tu¹wa². Txa²yāu³ka³txai²na² wān³txa² yau³ā³xa² e³i²txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txi³khai³xa² e³i² na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²yāu³ka³txai²na² hain³jau³xa² yau³ā³xa² hai³ni² txa²ē¹nāu³ai²na² hain³jau³khai³xa² hai³ni² na¹tu¹wa². 16 Ī³wi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² Ī³ye³kxah¹lxin¹tāu³a¹ a²yāu³ka³txi³khai³xa² e³kxi²kxai²nān²tu³ wān³txa² yau³ā³xa² so¹lxī³ e³kxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a² wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ e³kxi²jau³xai²li² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe³ai¹nhī³nx2nxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ye³yxo²nū¹nxa²lxī³jau³la³ e³ya³nx2ti³xa³lho³la². Hai³txi³ ā³ne³to³ti³he¹nxai¹nhī³nx2nxa³wa². 17 Ī³wi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² wi¹khaix¹kxan²ti³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a² hai³txi³ Ī³nxū²kwai³lxū¹hī³nx2nxa³wa², ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³la². 18 Txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² yau³ā³lxī³jau³xa² ā²la² yxau³ka³lxai¹txi³ e³khai¹nxa¹wa². Nxe³na¹ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² Ī³wi¹lxo³kxi²na¹wa². 19 Nxe³na¹kxan²ti³ yxo²i²kī³tū³ka³txi³nāu³xai²na² ā³yā³nū²kxi²kī³tāu³a¹ txa²wān³txi³khai³xa² wān³txa² ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²na² yau³ha¹li¹ yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ Ī³yau¹ū³na¹kxai²nān²tu³ wi¹hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³lxī³ jau³jau¹xai²li² wān³txa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³xa² yau³ka³lxai¹txi³ Ī³yau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³ ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²li² ā²la² te³nhī³na¹wa².

20 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ī³kāi²non³nyhah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wān³txa² yau³ā³xa² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wē³son³txi³sxā³ hain³nyhah¹lxī³hī³nxa¹lxa². Jā¹nxe³yah³lxī³txa³hē¹la². Wxi²kan¹sxā³ hain³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² e³yah³lxin¹jau³nū³a² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wa². 21 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² e³na²hē³li¹. E³te³nah¹lxī¹: “Txa²nū³ka³txi³khai³xa² Ī³hen³txi³na¹tu¹wi¹. A²nū²a² ā³xa² wān³txa² Ī³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxan²ti³ ā³ne³to³sai¹nhī³nx2nxa³wi¹.” Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² nxe³na²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² yau³ā³lxai³ti³ e³kxi²kxai²nān²tu³ yxo²i²xa³te²a² Ī³yau¹ū³jau³su² hī³nx2na³la². Yxo²i²te²a² Ī³yau¹ū³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³hen³txi³kxai²nān²tu³ yxo²i²tū³ka³txa² Ī³yau¹ū³jau³su² hī³nx2na³la². Yxo²i²xa³te²na² Ī³yau¹ū³jau³sxa³wa². 23 Nxe³ha²kxai³ Ī³jah¹lxī³hē¹la². Yxo²i²tū³ka³txi³ Ī³nxa² ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹tāu³a² a²nū²ai²na² a³la³kxi²nxa³te²su² tā³nxa² yxo²i²xa³te²su² tā³nxa² wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ wān³txa² yau³ā³lxai³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³ne³wxe³nxa³jau³su² nxe³te³nah¹lxī¹:

– Tū³ka³txai²na² wen¹tū³ka³txi³sin²tā¹. Nxai¹nhī³nx2na³la². 24 Yxān¹ta¹ hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³hen³txi³nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ yxo²i²xa³te²la³ tā³nxa² a³la³kxi²nxa³te²su² tā³nxa² ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ a²ko³nxe³ti³ kāi³nha²ju³ta² Ī³nha²sxā³ ā³yxo²o³tū¹hain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹nx2tai¹nha²kxai³ ā³yxo²o³tū¹hain¹tu¹wa². 25 A²ē¹na² ain³nha²jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²

e³lxah²lxi³ye²tu¹wa². Nxe³sxā³ ā³ka³ti³wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²tu¹wa².
 Sa²nēn¹kxi²te³nah¹lxi¹.
 – Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² yxau³a³nhē³lin²tai¹. Nxe³tu¹wa².

Yxo²i²sxā³yxau²xai³lain¹tū³ka³txa²wain³txi³o²la³kxain¹jau³su²

26 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ī³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹, yxo²i²tū³ka³txi³ ĩ³nxa² ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nxū²kwai³lxū¹nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ka³na³ki³ hain³jau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² ĩ³yau¹ū¹nyhah¹lxin¹jau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ āh¹ ka³na³ki² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³te²a² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² yau³ā³lxi³jau³xa² a²si³yxau³tāu³a² ĩ³yau¹ū³ju³ta² hxi²kan¹te²a² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³jah³lxi³sxā³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹ju³ta² kái³jah³lxi³hē¹la².
 27 Nxe³sxā³ ka³na³ki² wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³ti³ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ ha¹lin¹tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tā³nxa² jau¹xai²na² so¹lxi³ e³xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe² e³xai³yah³lxin¹ka³tu³ wān³txa² jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³a² ĩ³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la². 28 Yxān¹ta¹ ĩ³yau¹ū¹nx2ti³jah¹la² yū²nxa³kxai²nān²tu³ kon³ton³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi¹jah³lxi³hē¹la². 29 Te²yā¹nxe³sxā³ ha¹li¹ tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ku² te² ĩ³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū¹nx2ti³jau³xa² yū³kxai²nān²tu³ a²wā³kxi³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² ka³nahx2sxā³ yxau³sxā³ ain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². Ya²la³tu³ jau³su² tā³nxa² ki³han³jau³su² tā³nxa² a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². 30 Ā³wxe³te²a² ĩ²li³te² ĩ³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwēn¹ta² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ a²wi¹lhī¹na² e³jah¹la² sa²kxai³lu² ā³na¹sxā³ ā³wxe³sē¹la². Nxē¹kxai²nān²tu³ kwēn¹ta² wxā³jah¹la² ĩ³ye³ ā³si³wxe³txai²la². 31 Wxāi² ĩ³nxa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū³nyhu¹sxā³ ĩ³yi²lho¹kxa² ai³jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹tu¹wa². 32 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxū¹ ĩ²nha¹yah³lxi³sxā³ wain³txi³ hau³hau³kot3sxā³ ĩ³yau¹ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 33 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ²sxā³ ĩ³kaix1so¹nē³te²jai¹ti²tu³wa². Ku³kuh³nxa² kái³ki³ju³ta² te³nxa³wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. Wain³txi³ hau³ko³ki³ju³ta² ten³na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹hē³la². 34 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ txu¹ti³nāu³xai²na² ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³sxā³ ain³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹wa². E³xa² yxau³ain¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe² ĩ³yau¹ū³nē³ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³sxā³ wān³txa² wā³txi³jau³su² yū³kxai²nān²tu³ a²sxi²nhāu³a² a²wē³sāi¹yah³lai²li² ĩ³wā³txi³txai¹la². Jā¹nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxin¹tū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ā³yā³nū²kxah³lxin¹tāu³a¹ txu¹ha³ ĩ³ye³ye¹nx2ti³ju³ta² wai³nxa³wa². 36 Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yū³nxa²lxi³ji¹wa²? Wxa²nū³ka³txi³nāu³ ĩ³nxai²na² so¹lxi³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa². 37 Nxe³ha²kxai³:
 – Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²sa¹xā¹. Wā³nxīn¹khai¹nxe³ju³ta² txai²na² so¹lxi³ ũ³hū¹sa²na³nā¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ txa²wān³txa² ain³kxi²khai¹sa¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nē³jau³xa² ũ³hū¹sa³ha²kxai³ ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 38 Yxān¹ta¹ txa²wān³txa² ain³kxi²sa²nxa³jah¹lo²su² yū³kxai²nān²tu³ a²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxah¹lxi³txa³hē¹la². 39 Jā¹nxe³ju³tsu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū¹ju³ta² ā³ten³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³jah¹la² ĩ³kwai²kxah¹lxi³txa³hē¹la², Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² nū¹kxan²ti³na². 40 Jā¹nxe³ha²kxai³ kái³yah³lxin¹ju³ta² ĩ²li³ju³ta² hau³hau³kot3sxā³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ku³kuh³nxe² o²la³kxi²yah³lxi³txa³hē¹la².

15

Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³jau³xai³tā²
ain³so¹yah³lxin¹jau³xai³ta³lxi³ yxo²i²ah³lxin¹jau³xai³txa³lxi²na³la². 2 A²nxe³jau³xai²li²
i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ ain³kxi²sxā³
yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³na²hē³la². Nxū²kwai³lxū¹txi³
yxau³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sa²hau³ko³nha²sxā³ yxau³yah³lxin¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ jau¹xai²na²
yxo²i²yah²lxan³kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²ha³ko³txa²lxi³ju³ta³la³ yū²nxa³wa².

3 Nxe³sxā³ wān³txai³tā² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹sa²jau³xain²ti³ i³hen³txi³nx2ta¹jau³xain²txi²na³la².
Nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³
txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tū¹nhē³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 4 Jā¹nxe³sxā³ ya³lu²kxi²nē³nū²la²
sa²nī³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txi³nū² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²ka³tu³
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³
ka³ten³su² yxau²xai³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
5 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² ā³yū²txi²xi² a²to²se³ nū³ka³txa² ā³yū²txi²xi² nxe³ta¹hxai³hē¹la².
6 Nxe³ka³tu³ yxo²i²tū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ 500 nxe² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³sā²nū¹sxā³
ā³yū²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³ti³ hi¹nain¹nha²wa². Yxān¹ta¹
i²li²te²su² te²a¹ ya³lu²ain¹nha²wa². 7 Nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³lai¹tā² i²nūn³ta¹hē¹la². Āh¹
jā¹nxe² yan¹nāu³a¹ i³kaix1so¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹nūn³ta¹hē¹la².

8 A²ne³ki³sa³nāu³a¹ txai²li² i²nū³na¹hē³la². Wē³sa² yxau³ni¹te²a² wa³su³txi³
a³li³lah¹te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe² a²ne³ki³sa³nāu³a¹ Je³su²jah³la² wā²nā³ū¹sa³jah¹lo²sa¹wa².
9 I³kaix1so¹sa²nūn³jah¹lo²sa¹wa². Txai²na² kāin²sa²nxa³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³
i³kaix1so¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sain¹nha²wa². Kxā³nhxī¹nāu³ai³tā²
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² khāuh³lxa³txai¹na¹hē³la². Nxe³na¹ju³ta²:

– Wain³txa²na³nā¹. Txa²ē¹nān¹jau³xa²te²sa¹wa². 10 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
kāin² thāi³ti³la² a³lxi²sa²ha²kxai³ txa²ē¹nāu³a² sa²hau³kot3sa³ha²kxai³ i³hxi²kat1sa³na²hē³la².
I³hxi²kat1sa²ju³ta² kwa²hāi¹nxe² i³hxi²kat1sa²nxa³hē³la². Nxe³sa²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
ya³lo³txi²sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² i³kaix1so¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹wa³ka³li³yu³ta²
ā³sen³sai¹ai¹na¹hē³la². Nxe³na¹kxan²ti³ nxū¹txai²na² txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³
o²la³kxi²te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1sa²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²jah¹lo²sa¹wa².

11 Jā¹nxe³jut3su² txai²la³ tā³nxa² tū¹ka³txai²la³ tā³nxa² i³hen³txi³nx2ti³nha¹jau³xa²
kwa²hāi¹nxū¹hī³nx2na³la². I³hen³txi³jah¹la² i²li³te²a¹ kwa²hāi¹nxū¹hī³nx2na³la².
Nxe³yān¹ta¹ i³hen³txi³nx2ti³jau³xai³tā² yxo²i²yah³lxin¹jau³xa² nxe³jau³xai²na² so¹lxi³
ka³lih³kxi²na¹jau³xai²la¹wa². Ain³kxah¹lxi¹nha²kxai³ yxo²i²yah¹lxi³hxai¹nhē³la².

Yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹nhē³nū³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²si¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ i³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³
i²li³te² i³nxai²na¹ e³yah³lxin¹thai¹la²? E³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ hai³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² yū²nxa³lho³li¹.
Nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 13 Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² yū²nxa³ke³la³te²kxai³
Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī²nxa³wa². 14 Yxān¹ta¹ Te²yā¹nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²nxa³ke³la³te²kxai³ i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³su²
yū³hī³nx2nxa³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹jau³xa² yū³nū³nhī³nx2nxa³wa².
15 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³ke³la³te²kxai³la¹ txa²wā¹wān³txa² i³ye³kxi²ki³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² ki³han³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³hī³ki³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹ju³ta³ ī³hen³txi³si¹na¹ha²kxai³ txa²wā¹wān³txa² ī³ye³kxi²ki³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² ki³han³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³hī³ki³tā³la². Jā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ya²lun¹ti³te²nāu³xai³tā² ya²la³tu³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹nxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hit¹si³nx2nxa³wa².

16 Jā¹nxe³sxā³ ya²lun¹ti³ te²nāu³xa² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xain¹si¹hxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²nūn³si¹hī³nx2nxa³wa².

17 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹hxa³ke³la³te²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹jau³xa² kwa²to³toh³lxī³jau³su² hī³nx2na³la². Kwa²to³toh³lxī³jau³su² ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² kan²txi³ ī³sxā³ yxau²xai³lyah³lxī³hī³nxa¹lxa². Hai³txi³ wxa²e¹nai²na² sa²wa²su¹txa²lxī³hī³nx2nxa³wa². 18 Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² ā²la² ya³lu²te²nāu³xa² a²ko³nxe³ju³ta² āh¹yū³ai¹nhī³nx2na³la². Hai³txi³ wxa²wa²su¹tai¹nhī³nx2nxa³wa². 19 Nxe³sxā³ ka³te³na² hin¹ki³tāu³a² so¹lxī³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² sa²hau³kot3sa²tē³ū¹nhē³ke³la³te²kxai³ ya³lu²ki³si¹na¹ sa²hau³ko³tū¹nhē³ju³tai²li² yū³nē³hī³nx2nxa³wa². Nxe³ke³la³te²kxai³la¹ ī³āin²ta³kxi²nha²khaix1nxe³tū³ka³txi³su² hī³ki³tā³la².

20 Nxe³yān¹ta¹ ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹hxi³hē¹la². Wān³txi³khai¹xai²la¹wa². Nxe³sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹ha²kxai³ ya²lun¹ti²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹hain¹nūn³tu¹wa². 21-22 Nxe³sxā³ kxā³nxi¹nu¹tai²na² in³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² A³tāu²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² so¹lxī³ ko³nxe³ti³ kāi³ha²kxai³ ya³lu²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²nē³ju³ta³nū³a² yū³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹tai¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tē³ju³ta³nū³a² yū³ki³tā³la². 23 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ki³tu¹wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² txā² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²tai¹ti²tu³wa². Nxe³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ a³ka³nxi²sxā³ wa³li²tāu³a¹ yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tē³tu¹wa². 24 Nxe³te²ka³kxa¹ ne³ki³son³ju³ta² wxā³tu¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³ti³nāu³xa² ā³na¹ai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² ā³na¹ai¹nha²kxai³ nū³kxūn³txi³ o²la³kxi²jah¹la² ā³na¹ai¹nha²kxai³ nxe³sān²nū²la² Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³ain¹tu¹wa². 25 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nū³ka³txa² ā³na¹xa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³ai¹nxa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² ī³kwa³na³ain¹tu¹wa². 26 Nxe³sxā³ a²ko¹ko¹nū³ka³txa² a²ne³ki³son³sxā³ yu³lu²nē³ju³ta³nū³a² ne³ki³so³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa². 27 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ wa³ka³ti³lot3sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³ain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³su² ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa²su¹ jau³jau¹xai²na² ūh³wxe³ain¹jau³su² hai³txi³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³ti³lo³txa³lho³la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹ti³sa²ye²na³la². 28 Nxe³nū²la² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³su² hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³kxi²ju³ta³nū³a² wā²nxūh¹ ūh³wxe³nūh¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kwa³na³tāu³lon³tu¹wa². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³jah¹lai²la¹wa².

29 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² sa²kxai³lu² ya³lu²te²a²ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹xi²nũh¹kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxet3sĩ³te²la¹xã³? ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³nhĩ¹te²la¹xã³? Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta² yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ya³lu²te²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹xi²nũh¹hĩ³te²la¹xã³? Kwa²hã¹nxe³hĩ³nx2na³la². 30 Te²yã¹nxe³sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ye³khãuh³lxi²sin¹to³hĩ³te²la¹xã³? Kwa²hã¹nxe³hĩ³nx2na³la². 31 A³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹ ĩ³ya²lu¹te³lhã³ khãuh³lxa³txi³sai¹nhxai²kxai³ jã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³txi³sain¹nha²wa². Ya²la³lyau³xai²la¹wa². Nxe³sxã³ Je³su² Kris³tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai² nxe³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ ã²la² a³la³kxi²ti³lon³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³lih³khaix1sa³nha²wa². Jau¹xai²na² ya²la³tu³jau³su² nũn³na³la². 32 E²fe³so³thĩ³na² yxau³na¹tãu³a² kãin² o²la³kxi²na¹wa². Ya²na¹la² ũn³txi³su² te²a² a²nũ³kxũn³ju³ta² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ya³lo³txi²sxã³ ĩ³hen³txai¹na¹wa². E²fe³so³ nũ³ka³txai²li² txa²wãn³txa² te³nai¹nxa³kxan²ti³ ya³lot3sxã³ o²la³kxi²na¹wa². Yuh³xai²nãn¹txe² yen³kxa² a²yo³ha² hã¹sxã³ so¹kxi²na¹ju³ta² ten³na¹ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ju³ta² khãuh³lxa³txi³nha²hĩ³na¹te²la¹xa³? Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta² ya²la³tu³ yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ wãn³txa² tĩn³yau³xai³tã² sa²yxo²wet1sxã³ kã³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ju³tai³tãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹na² kãin² yain³ya³sah¹lxi³wxi¹. Kãin² ĩ³na¹a³sah¹lxi³wxi¹. Kwa² wa³ni³lon³ya³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² ya³lu²ki³ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³hxai²na²hẽ³la².

33 Nxe³sxã³ ã³ke³tũ¹nyhah¹lxi³txa³hẽ¹la². Wxa²ya³la³nãu³xa² yxau²xai³lya³hai¹nĩn¹te²nãu³xa² kuh³lxa³thin¹sxã³ kã³ain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxa³thin¹kã²no³nxa²lxi³ha³ta²wa². 34 Hxi²ka¹ka¹nha²sxã³ a³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ¹la². Wain³ju³ta² so¹lxi³ kã³jah¹lxi³hẽ¹la². Ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² o²la³kxi²yah³lxi³ta³lxa². Āu²lxa²to³nha²lxi³si¹nx2ta¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Wxa²nũ³ka³txi³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²xa³te²a² yũ³yah³lxi¹lxa².

Txa²wã¹nũ²nãu³ai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jut3su²

35 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ĩ³wã³txi³nx2ti³te³an¹jau³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹nũ²nãu³ai²na² ĩh¹nxe³sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²te³ji¹wi¹? Txa²wã¹nũ²nãu³ai²na² ĩh¹nxe³khaix1nxe³sxã³ txa²wã¹nũ²nãu³ai²la³te³ji¹wi¹? Nxe² ĩ³wã³txi¹nx2tai¹nhĩ³nx2na³la². 36 Toh³la² e³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yain³ta³ki³a² ũ³whĩ¹ki³kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa². Nxe² ya³lu²sãn²nũ²la² ka³lũ³xi²te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³tu¹wa². 37 Nxe³sxã³ ũ³whĩ¹ki³ki³ai²li² a²ki³a² so¹lxi³ ũ³whĩ¹ki³te²ju²hẽ³la². Tri²ka²ki³a² ta³nxa² ĩ²li³ki³a¹ ũ³whĩ¹ki³te³ju²hẽ³la². A²nxe³ta³ne³kxa² wi¹wen¹ta³ne³ka³nũ³a² hai³txi³ ũ³whĩ¹ki³te²sxa³yu²hẽ³la². Wi¹we¹nxa³ta³ne³ka³nũ³a² ũ³whĩ¹ki³te²ju²hẽ³la². 38 Jã¹nxe³sxã³ ki¹ai²li² ũ³whĩ¹ki³ki³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²nũ²khai³xa² ten³ju³ta³nũ³a² sa²wet1sxã³ ũ³hũ²xai³te²ju²hẽ³la². Nxe³sxã³ ki¹ai²na² yxo²ha³kxa¹ ki³ka³na³ka² a²nũ²khai³xa² ũ³hũ²xai³te²ju²hẽ³la².

39 Ka³ten³su² yxo²ha³kxa¹ a²sĩ³na² ha³na³ka³lxi³nxa² ai³te²ju²hẽ³la². In³txa² a²sĩ³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²sĩ³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ai³ka² a²sĩ³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ai³na² a²sĩ³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa².

40 Te²yã¹nxe³sxã³ oh³xan¹te²a² a²nũ²khai³xa² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ yuh³xan¹te²a² a²nũ²khai³xa² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ oh³xan¹te²a² a²ha²ta²na¹ ha³na³ka³lxi² ye³yan³txi³ha²kxai³ yuh³xan¹te²a² a²ha²ta²na¹ ha³na³ka³lxi³ ye³yan³txi³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². 41 U³je³na³ka² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxa² ai³ha²kxai³ i³la³kxa² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxa² ai³ha²kxai³ hi³ka²ta³a² a²ha²te¹ju³ta²

ha³na³ka³lxi³nxa² ai³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Hi³ka²ta³nāu³xai²li² te²yā¹nxe³sxā³
a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxa² ai³nūn³te²jai¹ti²tu³wa².

42 Jā¹nxe³sxā³ te²yā¹nxūn³ki³tu¹wa². Ya³lu²te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹
ā³lxa³txi³ i³sa²yxau³xi²tu¹wa². A²nū²a² sa²nī³kxi²ki³kxai²nān²tu³ khon³hxn³te²ju²hē³la².
Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹ hai³txi³ khon³hxn³ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la².

43 Sa²nī³kxi²ki³tāu³a² a²nū²khai³xa² ko³nxe³ha²kxai³ nū³kxū³nxa³ha²kxai³ te²jai¹ti²tu³wa².
Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ wi¹lha²kxai³ nū³kxū³nha²kxai³ nxe³ki³tu¹wa².

44 Sa²nī³kxi²ki³tāu³a² a²nū²a² yuh³xan¹te²a² sa²nī³kxi²hī³ki³tā³la². Yxān¹ta¹
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ a²nū²a² oh³xan¹te²su² i³sa²yxau³xi²tu¹wa². Nxe³sxā³
yuh³xan¹te²nū²nāu³a² yū³kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ oh³xan¹te²nū²nāu³a² ā³lxi³ton³tu¹wa².

45 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹ju³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lai²na² A³tāu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nū²khai³xa² ka³ten³su²
sa²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ta³lo³hē¹tāu³a¹ ye³jen¹nū³nān¹jah¹la²

Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ka³ten³yu³ta² ā²la² yū³jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a²
i³ka³ten³su² ti³hi¹jah¹lai²la¹wi¹. Oh³xan¹te²a² wxā³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³sxā³ oh³xai²nān¹jah¹la² ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
Yuh³xai³nān¹jah¹lo²nu¹ta²na² ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³ta³lo³hē¹jah¹la²
oh³xai³nān¹jah¹la² wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 47 A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lo²nu¹ta²na²su²

A³tāu²ah³lo²nu¹ta²na²su² kīh³nū³khai³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ā³ta³lo³hē¹jah¹la² oh³xa² wxā³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 48 Te²yā¹nxe³sxā³

yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ kīh³nū³xa² sa²we¹jah¹lu¹jā¹nxe³ hī³nx²na³la².
Yxān¹ta¹ oh³xai²nān¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² oh³xa² wxā³jah¹lu¹jā¹nxe³ hī³nx²na³la².

49 Jā¹nxe³jut³su² hī¹nai²na² yuh³xai²nān¹jah¹lu¹jā¹txe²su² ki³tā³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹
oh³xai²nān¹jah¹la² yā¹txe²su² ki³tu¹wa².

50 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Nxe³jau³xai²na² i³yau¹ū¹nx²ti³jau³xai²la¹wa². A²nū²khai³xa²
txa²wā¹sīn³su² txa²wā¹txi³ha²yau³su² txa²wā¹nū²su² ha²kxai³ nxe² hxi²kan¹txi³
Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ā³wih¹ki³sxa³lho³la². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a²
sa²kxai³lu² khon³hxn³ju³ta² yū³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ oh³nān¹te²lo³nxa³lho³la².

51 Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hē¹la². Wān³txa² hāi³jau³xai³tā² i³yau¹ū¹nx²ta¹tu¹wa².
Txa²wā¹nū³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²ki³ju³ta³nū³a² yū³nē³lha²kxai³
a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²ki³ju³ta³nū³la³ yū³ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tu¹wa². Nxe³yān¹ta¹

txa²wā¹nū²nāu³ai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³lxa³ton³ki³tu¹wa². Ā³lxa³ti³hi¹tē³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²
hxi²ka²sa³. 52 Wa³su¹txi³ ye³ka³tē³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³lxa³ton³ki³tu¹wa². Trū³be²ta²ka³txa²

wāi²la² hū³ka³txa² ne³ki³san¹ka³txa² wxa²no²la³kxain¹tāu³a¹ ā³lxa³ton³ki³tu¹wa². Nxe³tāu³a²
ya³lu²ti³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hain¹tu¹wa². Ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹nha²kxai³ kho³nhan³ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la². Nxe³sxā³ yxo²ha³kxa¹
ā³lxa²ton³ya³nhē³lain¹tu¹wa². 53 Jā¹nxe³ha²kxai³ khon³hxn³te²ki³nāu¹xa² yxau²xai³ki³tāu³a²

ya³lu²ki³ju³ta³nū³a² yū³nē³na³la². Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ khon³hxn³kxi²nē³lxa³ju³ta²
ā³lxa³ton³ki³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ ya³lu²ki³ju³ta³nū³la³ yū³nē³lxa³lho³la². 54 Jā¹nxe³sxā³

txa²wā¹nū²ki³nāu¹khai³xai²na² khon³hxn³te²ki³nāu¹xai²na² ā³nā³lxi³to³tu¹wa².
Txa²wā¹nū²ki³nāu¹khai³xai²na² khon³hxn³te²sxa³ki³nāu¹xai²na² wen¹ki³tu¹wa².

Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²ki³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²te²ki³nāu¹xa² ā³nā³lxi³to³tu¹wa².
A²nū²ki³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²nxa³te²ki³nāu¹xa² wen¹ki³tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na²

ū³wha²li¹txā³nxai³tā² e³lxah²lxi³tu¹wa². Nxe³jau³xai²na²sa¹:

— Ya³lu²ki³ju³ta² hxn³sxā³ ne³ki³son³na³li¹. Ko³nxe³ki³ju³ta² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ki³tā³li¹.

Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 55 Nxe³nē³lha²kxai³
ya³lu²ti³hit¹sa²jah¹lāi³. Īh¹nū¹la³ta³ kwā³non³nha¹ju³ta³la³ sīn¹te²la¹xā³? Īh¹nū¹la³ta³

khāuh³lxa³ti³sa²nhīn¹tāu³la³sīn¹te²la¹xā³?

56 Ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ya³lu²ju³ta³nũ³a² yũ³nẽ³na²hẽ³la². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³na²hẽ³la². Nxe³nẽ³kxan²ti³ ya³lu²ki³ju³tai³kai³ ne³ki³son³na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³ju³tai³kai³ ne³ki³son³na³la². 57 Je³su² Kris²tu³:jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³:jah¹lo²su² ha²kxai³ ĩ³hxi²ka¹tũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ã³wa²sut¹sxã³ yxau³ki³tã³la². Nxe³ju³tai²li² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ki³tã³la².

58 Jã¹nxe³jut³su² txa²wã³tã³syah³lxi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹nhẽ³ju³ta³nu³a² ya²la³tu³ yũ³nẽ³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²:jah³lxi³hẽ¹la². Wxi²kan¹nũ³:jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi¹nx²ti³ju³ta² so¹lxi³ ya³lo³txi²sxã³ o²la³kxi¹:jah³lxi³hẽ¹la². Yxah³lxi¹kxai²nãn²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹kxa² yo³ha² ũ³yhoh³xi¹nx²ti³tu¹wa². Ju¹tai²li² ã²la² ĩ²yah³lxi¹tai¹ti²tu³wa².

16

Txa²wã¹yen³kxa² wã²nhũ¹nyhu¹ki³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² yen³kxa² so¹kxi²txã³nxã² wã²nhũ¹ain¹yah³lxi¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ¹nx²ta¹tu¹wa². Yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nãu³xa² Ka³la²si²a² ko³xan¹te²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ¹hai¹nhxai²na¹kxai³, jã¹nxe³nx²ta¹tu¹wa². 2 To³mĩn²ko³ nxe³hĩn¹ta² yxo²ha³kxa¹ ã³nũn¹yah³lxi¹tau³a¹ yen³kxa² so¹kxi²txã³nxã² wã²nhũh¹yah³lxi¹ta³nxã³nxũ³a² wxa²hau³kot³sxã³ ũ³wha¹:jah¹lxi³hẽ¹la². Ta³nxã¹nxai²li² yũ³yah³lxi¹kxa² a²wã³kxi³kxai³ ũ³wha¹i² a²wã³kxi³kxai³ sa²so² nxe³:jah³lxi³hẽ¹la². Yxah³lxi¹kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² wxã³na¹tãu³a¹ ta³nxã¹nxai²li² ũ³wha¹ta³lun²yah³lxi³hĩ³nxã¹lxa². 3 Na¹kxai²nãn²tu³ hã²wxã³txa³ wxã³na¹ka³tu³ ta³nxã¹nxai²li² ĩ³sa²si¹hã¹ũ¹ha¹tu¹wa². Ha³teh³nxã³nxã² ĩ³yau¹ũ¹:jau³xa² ũ³wha²li¹lã¹ka³tu³ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxã² ĩ²li³te²a² ĩ²sxã³ ĩ³sa²so¹ah³lxi¹:jah¹la² hxi²ka² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹ha¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxo²ĩ²sxã³ yxau³te²ki³nãu¹xa² ai³yah³lxi¹ka³tu³ ũ³hũ¹ain¹yah³lxi¹tu¹wa². 4 Nxe³yah³lxi¹kxai²nãn²tu³ hxi²ka¹na¹kxai²nãn²tu³ ai³nũ³na¹tu¹wa². Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ ã³si³tẽ³kxi²sain¹tu¹wa².

Pau²lah³la²: “Nxe³na¹tũ¹xã¹” Jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ wxã³sxã³ ĩ²nx²ta¹tu¹wa². Ma³se³to²na²ko³xa² ai³lha²thet³sãn²sxã³ hã²wxã³txa³ wxã³na¹tu¹wa². 6 Nxa¹kxai²nãn²tu³ jũ¹nxã² kan²txi³ yxau³ya³nx²ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Kwẽ³kon³tãu³a¹ yxau³ya³nx²ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Nxa¹kxai²nãn²tu³ ã³nxai³na¹ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ ã³non²ta³kxi²sah¹lxi³hĩ³nxã¹lxa². 7 Kwa²a³nĩ²ã³wa³to¹ta²lxa¹ju³ta² ten³sa²nxã³nha²wa². Txa²wã¹sũ³nai²li² ten³kxai²nãn²tu³ kan²txi³ yxau³ya¹nx²ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

8 Ti¹ai²li² E²fe³so³thĩ³na² ãh¹yxau³na¹tu¹wa². Pẽn³ta³kos²ta² ti³wa³ka² ti¹a¹ ãh¹yxau³na¹tu¹wa². 9 Nxe³sxã³ txa²wa³ka³la² kãi²non³na³la². Txa²wãn³txa² wi¹lain³kxi²sain¹te²a² yũ³khai¹nx²na³la². Yxãn¹ta¹ ten³sai¹nxã³te²a² kãin²yũ³nũn³na³la².

10 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²:jah³la² ne³ka³ta² wxã³kxai²nãn²tu³ wi¹lhit¹sxã³ yxau³ya³nx³ti³ju³ta³nũ³a² hau³ko³:jah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³sxã³ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txai²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²nũn³na³la².

11 Ko³te³si¹hain¹yah³lxi³ju³su² ĩ²txai¹yah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ wã³li²ju³ta³nũ³a² hau³kot³sxã³ ã³non²ta³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹la², wi¹lhin¹sxã³ wxã³si¹yah³lxi¹ju³sa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²li² a²lon³ti³tãu³xa² tẽ³lxi²sxã³ ĩ³xain¹ju³ta² kãin² wahx³nxai¹na¹wa².

12 Nxa²ha¹te¹ A³po²:lah³la²sa¹. Jah¹lai²na² a²lon³ti³tãu³xa² ã³si³tẽ³lxi³sxã³ wxã³si²nx²ti³si¹hai¹na¹ju³su² e³kxain¹to³ha¹hẽ³la². Nxe³ta¹ ha³lo²ai²li² wai³nxã³ha²kxai³ hã¹sxã³ yxau³nha²wa². Yan¹nãu³a¹ hxi²kan¹kxai²nãn²tu³ wxã³si²nxã²lxi³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²wān³txa² a²ne³ki³sot³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²sxā³ i²yxau³jah¹lxi³hē¹la². Nxū²kwai³lxū¹txi³ yxo²i²sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹la². Sa²yo²ā³yah³lxi³txa³hē¹la². 14 A³lxi²waun¹nyhu¹sxā³kāi³jah³lxi³hē¹la².

15-16 Es³te²fa³na²sah³la² a²yu³ta² whāi²na¹ i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹la² a²wi¹lhī¹na² Kre²si²a²ko³xa² yxau²xai³lain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te²a² yū²nxa³hī¹nai³tā² jah¹lai²na² a²yu³tai²li² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹na²hē³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²wa³ka³li³yu³ta² so¹lxi³ o²la³kxai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³jah¹lai²na² i³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²na² sa²yo²wet¹sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² yā¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

17 Es³te²fa³na²sah³la² Fo³tu³na²to²jah¹la² A³ka³i²ko²jah¹la² nxe³sxā³ wxā³ya³sai¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sai¹nhē¹la². Kāin² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ul²yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³hxi²nūn¹sah²lxa³nha²kxai³ ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². 18 Kāin² ā³nxū²kwai³lxū¹sain¹na²hē³la². Nxe³nx2tain¹kxaix³ jāx¹sain¹na²hē³la². Nxe³tū³ka³txa² yā¹tū³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹ki³ju³ta² wain³na³la².

19 Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³an¹tū³ka³txa² yxo²i²te²ki³nāu³xa² sa²kxai³lu² wi¹yxau³si¹nx2tain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la². A³kwi²lah³la² Pri³si²la³ka³lxa² yxo²i²tū³ka³txa² a²sxi²hai²na² ā³nū¹nain¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²si¹nx3tain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la². 20 Txa²wā³tā³nāu³xai²li² ti¹na² yxau³te²a² a²yo²ha³kxa¹ te²yā¹nxe³jau³xa² i³sa²si¹hā³nx2tain¹nūn³na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ i³yo²sai¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la².

21 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²hxi²ka² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Txai²li² Pau²lah³lo²su² nxa¹wa².

22 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxa² i²li³te²a² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nxa³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²ū¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² yau³son³na³la².

23 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹jau³nū³su² ten³sa³nha²wa².

24 Jā¹nxa¹jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² ki³sa²kxai³ a³lxi¹nx2ta¹wa². Jā¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

2 Korīntios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nx2ta¹wa². A²kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹sa³na²hẽ³la². Sa³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txai³tã² ĩ³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³la². Wxa²nũ³ka³txa²Ko³rĩn²to²thĩ³na²yxau²xai³lyah³lxin¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nha¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxin¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nha¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Kre²sa²ko³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxa² Sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxin¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxa² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Ti³mo²jah³lai²na² txa²wã¹lon³yah³lo²su² yxau³ya³sain¹nũn³na³la².

2 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² Txa²wã¹wĩ³nu²su² Jah¹lai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² Jah¹lai²nãn²tu³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãĩ³ti³la² a³lxi²nx2ti³si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²a² A²wĩ³nai²la¹wa². Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot3si¹nhẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³ sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 4 Nxe³sxã³ ĩ²li³tãu³a¹ khãuh³lxa³thin¹kĩ³ju³ta² sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³na³la². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² sa²ye³kwẽ²kxain¹nũn³kĩ³tu¹wa². 5 Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²kĩ³sa²kxai³ khãuh³lxa³txi³nẽ³ju³ta² kãin² yũ³nẽ³na³la². Nxe³kxan²ti³ Kris²tu³jah¹la² sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³ju³ta² kãin² ũ³hũ¹nẽ³nũn³na³la². 6-7 Txa²wã¹sũ³na² sa²ye³kwẽ²kxi¹nx2ti³jau³xa² ĩ³hen³txi² ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹ti³hi¹txa²lxi³jau³xa² ĩ³hen³txi² nxe³nx2ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kxã³nxai³tã² khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sa²sĩn¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ ã³non²ta³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². Khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹ju³tai³tã² Txa²wã¹sũ³nai²na² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹kxai³ jã¹nxe³sxã³ sa²ye³kwẽ²kxi¹nx2ti³nũn³tu¹wa².

8 Jã¹nxa¹jut3su² A²si³a³ko³xa² yxau²xai³la¹hĩ¹nai³tã¹ju³tai³tã² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Ye³khãuh³lxa³ti³sain¹ju³tai³tã² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Ya³lo³txi³ti³hex1sa²nxa³hẽ¹la². Ya³lu²sa²te³lxa²nãn³khih³ na¹hẽ¹la². 9 Su²lhã³sain¹ju³ta³nũ³a² ã²la² ĩ³yĩ¹li²sain¹na²hẽ³la². Ai³lã²nũ²:

– Wã²nxũh¹ ã³nhxi²kat1sa²ju³ta³nũ³la³ yũ³sa²nxa³lho³na¹. Nha¹jau³su² nxa¹hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³ti³hit1jah¹la² so¹lxi³ yxo²ĩ²a¹hẽ³la². 10 A²nxe³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ya³lu²sa²ju³ta³nũ³a² ã³non²ta³kxi²sxã³ so¹xi²sa³hẽ¹la². Sa²ju³taix3 jãx1sa²ju³ta³nũ³a² yxo²ĩ²sxã³ wah³nxe³na¹wa². 11 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²nũ¹sah²lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³non²ta³kxi²nũ¹sah¹lxi³nhi¹lxa². Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ain³kxi²nẽ³tu¹wa². Nxe² ain³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³ ã³non²ta³kxi²sa²ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa². E³lxah²lxi³ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² kãin² sa²nẽn¹kxain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²li² a²ten³ju³ta³nũ³a² ĩ³ã³lxa³tot3jau³su²

12 Jã¹nxa¹jut3su² wxa²ha³tih³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² e³yah³lxin¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² Sū³na² i²sxā³ i³so¹jah¹lai²kxai³ wain³txi³ kâi³xa³xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ kxā³nxa² kâi³a¹ju³tai³tā² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². E³lxah²lxī³sxā³ o²la³kxi²na¹tai¹ti²tu³wa². A²nū²a²nāu³xa² ā³xa² o²la³kxi²nū¹hai¹na¹ju³tain²ti³ wxa²yen³nāu³a² o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ju³tain²ti³ nxe² kâi³a¹tai¹ti²tu³wa². Ā²la² kâi²non³sxā³ o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Wā²nxūh¹ txa²hoh³lxī³sa²ju³khai³lxa³ ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxī²sa³ha²kxai³ wain³txi³ kâi³i² txa²ē¹nāu³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxā³ kâi³i² nxe³nūh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³na¹ju³tai²li² i³ka³li³kxi²nha¹nha²wa². 13-14 Nxe³sxā³ wān³txa² ũ³wha²li¹lhā³ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² a²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ e³lai²na¹ i²yah³lxī¹nha²kxai³ a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³ne³wxe³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxī¹lxa². Kxā³nxai³tā² ha³lo²a² o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ju³tai²na² jū¹nxe² ā³ne³wxe³nū¹sah¹lxī¹lxa². Nxe³sah³lxī¹nha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wā³li²sxā³ a³ka³nxī²tāu³a¹ e³lxah²lxī³ju³ta²khai³xa² kâin² ā³ne³wxe³nū¹sah¹lxī¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² sa²nēn¹kxi²nū¹yah³lxī¹kxa² yā¹nxe² sa²nēn¹kxi²nū³na¹tu¹wa².

15 Nxe³sxā³:

— Jau¹xai²na² ya²la³lhu²ji¹xā¹. Nxe³nx2ta¹jau³su² a²wi¹lhī¹na² wxā³sxā³ i²nx2ta¹ju³ta² ten³sa³hē¹la². 16 Nxe³na¹ha²kxai³:

— Ma³se³to²na²ko³xa² ai³na¹tāu³a² ā³nī²xai³ai¹na¹tū¹xā¹. Ā³wā³li²na¹tāu³a² ā³yit¹sxā³ i²ai¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxi²nān²tu³ ye³ha¹li¹tāu³su² i³ka³lih³ti³hi¹tain¹to³ha¹tū¹xā¹. Nxe³na¹kxi²nān²tu³ Ju³te²a²ko³xa² ai³na¹ju³ta³nū³a² ā³non²ta³kxi²sain¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹la². Na¹ta¹ wxā³sī²nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². 17 Nxe³to³ta¹ wān³txa² u²lxan¹jau³su² ha³ta³nxe³sa²sxā³ ā³nxi²kat¹sa²nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² i³ya¹tū²la² hāi¹sxā³ yxau³sxā³ wah³nxe³na¹hē³la². Jā¹nxa¹ju³ta² kwa²e³sxā³ ā³a¹jut³su² hī³na¹te²la¹xā³? Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² āin³nha²hī³na¹te²la¹xā³? Jā¹nxe³sxā³:

— Nxe²kâi³a¹tū¹xā¹. Na¹jau³su² na¹ta¹ i³ya¹ta¹ka³tu³ ka³nxa³ha²ta³a²sa¹:

— Nxē²nxa³lho³na¹. Na¹jau³su² nxe²kâi³a¹jah¹lo²su² hī³na¹te²la¹xā³? 18 Hai³txi³ nxe³te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²ha²kxai³ wān³txi³khai³xa² so¹lxī³ e³a¹wa². Yxo²i²ki³jau³xai²la¹wa². 19 Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² ha²kxai³ i³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Txai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ i³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²nān²tu³ i³wā³wā³txi³ki³jah¹lo²sxa³wa². Yxo²i²ki³jah¹lai²la¹wa². 20 Kxā³nxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu¹tai²na² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² i³yau¹ū³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txa³ jau³jau¹xu¹tai²na² a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah¹la² hxi²ka² we¹ta³lun²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ hī¹nai²na² Je³su²jah³la² we¹ju³tai³tā² a²nū²a²nāu³xa² i³hen³txi³sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ya³sain¹na³la². 21 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² i³yau¹ū¹nhē³nha²wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²sa²tē³ti³hi¹tē³ju³ta² i³yau¹ū¹nhē³nha²wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² i²sxā³ i³so¹nē³jah¹lo²su² na³la². Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³nxū²kwai³lxū¹nē³nha²wa².

22 Txa²yen³kxa² yen³kxi³ha¹kxa² tē³sxā³ txa²i³lxa² ũ³wha²li¹lhē¹te²sa¹wa². Nxe³na¹kxi²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²su² te²na² i²kxi²nān²tu³ a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹:

— Jah¹lai²na² a²yen³kxi³sin²tā¹. A²i³lxa² sa²hē¹tin²tā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ a²nū²a² ā³xai²na² i²nē³lhā³ a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³yhen²tā¹. Sū³na² Yāu³ka³jah¹la² nxū²kwai³yxau³tā¹. Nxe³nē³nha²ha²kxai³ yen³kxa² ũ³hū¹nhē³kxi³nū³a² ya²la³tu³ a³la³kxi²ki³tā³la².

23 Jā¹nxa¹jau³su² wān³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²na³la². Txa²ē¹na² i²sa²jah¹lai²la¹wa². Wxā³sxā³ i²nx2ta¹ju³ta² ten³khai³sa³nha²wa². Nxe³yān¹ta¹

wxã³na¹kxai²nãn²tu³ kō³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³kwai²kxi¹nx2ti³hĩ³na¹wa².
 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ã³ain²ta³lxai²nx2ti³hĩ³na¹wa². Nxe³ju³ta²na² ten³sa²nxa³hẽ³la².
 Jã¹nxe³nx2ta¹kxa²yã³ti³su² Kō³rĩn²to²thĩ³na² ai³na¹ju³ta³nũ³a² ã³na¹la³kxi²nha¹hẽ³la².
 24 Yxo²ĩ²yah³lxin¹ju³ta² kwa³na³nx2ti³nxa³lho³la². Nũ³kxũn³txi³ yxo²ĩ²yah³lxin¹hẽ³la².
 Yxah³lxin¹nha²kxai³ ã³ka³li³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² kãĩ³ũh¹nx2ta¹wa².

2

1 Jã¹nxa¹jau³su²:

— Kō³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxai³tã² sa²hau³ko³tũ¹hai¹nxa³ha²kxai³ ã³kwai²kxai¹na¹hẽ³na¹.
 Nxai¹na¹kxe³su² ã³ain²ta³lxai¹na¹hẽ³na¹. Jã¹xai¹na¹ha³tã¹. Nxa¹jau³su² nxa¹hẽ³la².
 2 Nxe³sxã³ ã³ain²ta³lxai²nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³kxi²sain¹te²a² yũ³ai¹nhĩ²nxa³wa². Wxãĩ²na²
 so¹lxĩ³ ã³ain²ta³lxai²nx2ta¹tũ³ka³txi³ ã³nxai²na² so¹lxĩ³ ã³ka³li³kxi²sah¹lxĩ³nxa¹lxa².
 3 Jã¹nxe³na¹jau³su² ũ³whã²li¹la¹hẽ³la². Wxãĩ²sxã³ ã³ka³lih³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³
 hãĩ¹sxã³ ã³ain²ta³lxai²sah¹lxĩ¹nha²kxai³ sah²lxin¹kxa²yã³txi³su² nxa¹hẽ³la². Nxe³sxã³
 ka³li³ha¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³yah³lhi³nũ³nhĩ³nxa¹lxa³. Nxe³ju³ju¹ta²na² ã³te²sa¹wa².
 4 Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² ũ³whã³li¹la³kxi¹nx2ta¹txã³nxai³tã² ã³in²ti³sxã³
 nãn³ti³ten³khaix¹sa³hẽ³la². Hxi²waun³ta³kxi²nha²khai¹nxe³nx2ta¹hẽ³la². ã³ain²txi³te³ji¹khi³.
 Nxe³nx2ta¹hẽ³la². Yxãĩ¹ta¹ a³lxĩ²nx2ta¹ju³ta² so¹lxĩ³ ã³yau¹ũ¹te³lhxã³ nxe³nx2ta¹hẽ³la².

Kō³nxe³ti³ kãĩ³ũh¹nx2ti³kxe³su² ne³wã²na³yah³lxin¹jau³su²

5 A²nxe³jah¹lai²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kãĩ³jah¹lai²kxai³lu² ã³ain²ta³kxi²khaix¹na¹hẽ³la².
 Jã¹nxe³sxã³ ã³ain²ta³kxi²nx2ti³nũn³na²hẽ³la². Nxe³nx2ti³kxe³su² ũn³txi³
 ã³kwai²kxi²yah³lxĩ³txa³hẽ³la². Thãĩ³ti³la²sxã³ ã³ye³kxain¹yah³lxĩ³hẽ³la².
 6 Kxã³kxai³ ã³wait¹si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ã²na³la². 7 Nxe³ha²kxai³la¹
 hĩ¹nai²kxai³la¹ kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³tã² nxe³wã²na³txain¹yah³lxĩ³hẽ³la².
 ã³nxũ²kwai³lxũ¹nxe³txain¹yah³lxĩ³hẽ³la², hxi²ye¹ta³lxĩ³txi³kxa²yã³ti³sa³. 8 Jã¹nxe³jut³su²
 a³lxain¹yah³lxin¹jau³su² ã³yau¹ũ³txain¹yah³lxĩ³hẽ³la². 9 Jã¹nxa¹jut³su² ha³teh³nxã³nxa²
 ũ³whã³li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Wain³txi³ sa²yxo²wet¹sah³lxin¹ju³ta² ã³nxã³lxĩ³te³lhxã³
 nxe³ye¹nx2ta¹wa². 10 Kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³tã² ne³wa²na³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 te²yã¹nxe² ne³wã²na³nũ³na¹tu¹wa². Yxo²ĩ²tũ³ka³txi³ ã³nxai²na² ã³ain²ta²kxi²nha²sxã³
 yxau²xai³lah²lxan³jau³su² ne³wã²na³nũ³na¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹la² ye³na² nxe³ye¹nx2ta¹wa².
 11 Sa³ta³na²jah¹la² kō³nxe³ti³ kãĩ³sain³si¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² ã³ne³wxe³nũh¹ki³tã³la².
 A²nxe³jah¹la² Sa³ta³na²jah¹lai²li² ã³ki³ha¹kxi²nẽ³kxa²yã³txi³su² kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³txai¹tã²
 ne³wã²na³kxi²nũ³na¹wa².

Pau²lah³lai²li² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Tro³a²te²thĩ³na² ã³wi¹ha¹hĩ¹nai³tã² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
 ã³yau¹ũ¹te³lhxã³ nxa¹hĩ¹nai³tã² o²la³kxi²na¹ju³ta³nũ³a² ã²la² ã³ũ¹la³kxi²sa³na²hẽ³la².
 — Wi¹lhit¹sxã³ o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹. 13 Na¹ta¹ hxi²waun³txi³sa³hẽ³la².
 Ti²to³jah¹la² txa²wã¹lon³yah³lo²su² kxah³la² ha²kxai³ ã³ha¹txi²sa²nxa³ha²kxai³
 hxi²waun³txi³khaix¹sa³hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ã³waix³sxã³ Ma³se³to²na²ko³nãu³a² ai³na¹hẽ³la².

Je³su²jah³la² ã³ka³lih³kxi²nẽ³jau³su²

14 Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Ro³ma²no²ko³nãu³a² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txi³nãu³xa²
 he¹lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹ ã²la² nũ³kxũn³te²na² sa²kxai³lu²
 a²kō¹kō¹nũ³ka³txa² sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hã²wxãĩ³txa³ ã³xi²tãu³a²
 sa²yu³lho¹tũ³ka³txai²na² tẽ³nũ²la² a²ha³lo²khai³xa² ã³nxai³nũ²la² a²nũ³ka³txi³khai³xa²
 wã²nã³ũ¹hain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ka³lih³kxi²nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxain¹kxa²yã¹nxe³jut³sũ³nxe² a²nũ²a² sa²yu³lho¹kxa²yãx¹si¹na¹wa². Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² nũ³kxũn³jah¹la² yã¹nx2na³la². A²kxã³nxai³tã² kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² so¹lxĩ³

yxau²xai³sī¹na¹ju³kxai³lu² sa²yu³lhot1sa²sīn¹jut3sū³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet1si¹hai¹na¹jau³nū³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹hain¹to³hxai²na¹hē³la². Jā¹nxe³nha¹hī¹nān¹te²tu³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet1sī¹na¹kxai²nān²tu³ ka³li³sa²to³sī¹nha²wa². Nxe³sī¹na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³sī¹na¹wa². Te²yā¹nxūn³ju³ta² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² tē³sxā³ sxi²jen³ti³nāu³xa² ā³nxai² i²li³je³na² ā³nxai² nxe³sī¹na¹tāu³a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² i³yau³xa² wi¹lū³jau³hū³na³la². To¹nha²ki³jau³hū³na³la². Nxe³kxe³su² a²nū²a² u²lyxau³kxan²ti³ i³nxūn³so¹ai¹nhī³nx2na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹tāu³a² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² i³tih³nxain¹sī¹nhxai²na¹hē³la². 15 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a² yā¹nxūn³sī¹na¹wa². Ha³nxe²a² wi¹lū³tho³xa² yā¹nxe³sī¹na¹wa². A²nxe³tho³tho¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³nxūn³so¹ain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹to³sīn¹na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²wet1sī¹na¹ju³ta² i²sain¹sīn¹na³la². Kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² yo³ha² wxa²wa²su¹te²nāu³xa² i²sain¹sī¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hū¹te²nāu³xa² i²sain¹sī¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³sīn¹na³la². 16 Kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hū¹nē³te²su² te²a² kō³tū³nū¹hain¹sī¹na¹wa². Yxān¹ta¹ kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² yo³ha² wxa²wa²su¹te²nāu³su² te²a² wi¹lū³nū¹hain¹sī¹na¹wa². Nxe³ju³ta²na¹ i^hte²ta³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ i³yau¹ū¹si¹jau³su² hxi²kan¹te²la³ hī³ki³te²la¹xā³? 17 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yau³ā³lxī³ti³ i³hen³txi³te²sa²sī¹nxa³wa² yen³kxi³te³la³ka³. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³sa²si¹hā³sa²tū³ka³txi³su² sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ e³lxah¹ i³hen³txain¹jah¹lo²nāu³su² nha¹wa², Txa²wā¹sū³na² i²nē³lha²kxai³la². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sa²sī¹nha²kxai³ yxau²xai³sī¹na¹wa².

3

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ūh³ti³hit³te³jau³su²

1 Nxe²e³kxi²sī¹na¹kxai²nān²tu³ kwa² i²sa²nēn¹kxi²nha²hī³nha¹te²la¹xā³? Sa²nēn¹kxi²si¹sah²lxin¹ju³tan¹txā³nxa² ten³sa²hī³sīn¹te²la¹xā³? Sa²nēn¹kxi²si¹sain¹sīn¹txā³nxa² ū³hū¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³txā³nxū³a² ten³sa²hī³sīn¹te²la¹xā³? Nxe²kāi³jah¹lo²su² jah¹la² i²yah³lxin¹to³hxai¹nhē³la². Hai³txi³ jah¹la² yāx1sī¹nxa³wa². 2-3 A²nū²a² wān³txa² ū³sa²si¹hā³ki³jau³xa² yā¹nx2na³la². Kxā³nhxī¹nai³tā² nxe³te²ju²hē³la². A²nū²a² hxi²ka² a²nū²a² wān³txa² ū³wha²li¹te²ju²hē³la². Nxe³ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² hxi²ka² ū³sa²si¹hā³ki³te²ju²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² ū³sa²si¹hā³ki³jau³xan¹txā³nxa² txah³lxa³ka³lo³su² te²ju²hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² tē³sxā³ tūn²ta²yau³xa² ū³wha²li¹te²ju²hē³la². Kxā³nxai³tā² nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ wān³txa² i³wxi²ka¹txa²lxī³si¹sah²lxin¹jau³su² yā¹yxah³lxī¹lxa². A²nū²a² i²li³te²a² i²jau³xa² yā¹yxah³lxī¹lxa². I²nx2ti³kxai²nān²tu³ wain³txi³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³tu¹wa². I²nx2ti³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Pau²lah³lai²li² ya²la³tu³ Sū³na² i³sa²si¹hā³jah¹lai²la¹xā¹. Kō³rīn²to²thī³nān¹tū³ka³txai²na² a²kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ wain³txi³ kái³sxā³ yxau³si¹jau³su² i³yau¹ū³ye²sain¹na³na¹. Nxe²e³kxi²hī³nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ū³wha²li¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ txai²na¹xai²na² jau¹xai²na² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² kái³sxā³ txah³lxa³ka³lo³la³ hai³txi³ ū³wha²li¹nxa³wa². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ē¹nāu³a¹ ū³wha²li¹la³kxi²na¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ tūn²ta²yau³xa² tē³sxā³ ū³wha²li¹nxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹la² hi²sen³su² a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³yau¹ū³nhē³jah¹lo²su² na³la².

4 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²sa²tē³sī¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²sī¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³ e³kxi¹nx2ta¹wa². 5 Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² yū³sa²nxa³wa².

— Hxi²ka¹na¹xā¹. Na¹kxai²nān²tu³ ki³ha¹kxi²nha¹jau³su² hī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³hxi²kat1ti³hit1sa³na²hē³la². 6 A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² tah²yau³xa² ī³ye³ī³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² ī³yau¹ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³jau³xa²na² a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nhē³jau³xa²la¹wa². A²nxe³jau³xa²na² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nyhu¹si¹ja³ki³jau³nū³su² ī³hxi²ka¹tē³na²hē³la². Kxā³nxai³tān¹jau³xa²tā² wān³txa² yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹thxa³ki³sxa³kxai²nān²tu³ ya³lu²ju³ta² so¹lxī³ yū³nē³lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wān³txa² tah²yau³xa²li² yo²ī²ki³kxai²nān²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū³ki³tā³la².

7 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txu¹ta²na² au³jau³xu¹ta²na² hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹thxa³ki³sxa³jau³xa²la¹wa², wi¹jau³su² kxan²ti³na³. Tah³lxī³ka³lo³a² tē³sxā³ ū³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² jau¹xu¹ta²na² so¹hī¹nu¹ta²na² ī³ye³ha²te¹ta³lxī³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²sa³wi³ha³lxī³su² te²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ a²ye³na² ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa², a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kāi²nha²kxai³la². 8 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ tah²yau³xa² ī³ye³ī³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² ī³yau¹ū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³nu¹ta²na² a²wi¹ju³ta² ā²la² kāi²non³ye²ha²kxai³ ā³sen³sai²na³la². 9 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² au³hxai²hī¹nau³tēx1tān¹jau³xa² kāin² wxi²kin³ti³ton³khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹thxa³ki³jau³sxa³kxan²ti³na³. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā²la² kāin² wxi²kin³ti³ton³na³la². Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² wxi²kin³ti³ton³na³la². 10 Jā¹nxe³jut3su² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tu¹ta²nān¹ju³ta² kāin²khai¹nxe³hxai²hī¹nau³tēx1ta² ī³kāi²nxa³tot3tā³la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kāin² ā³sen³sai²na³la². 11 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² ne³ki³son³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ā³jū¹nxo¹tā³la². Yxān¹ta¹ te²yā¹nxe³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³sa²tē³nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kāi²non³na³la². Kāin²sa²tē³tu¹wa².

12 Nxe³jau³jau¹xa²na² yo²ī²a¹ha²kxai³ wxi²kan¹txi³ e³a¹wa². 13 Moi³se²ah³lu¹ta²na² kāi³hxai²kxau³tēx1 jāx1sī¹nxa³wa². Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² I³sa³e² a²nū³ka³txa² ī³ye³kxi²te³lhxā³ ā³tī³ain¹kxai²nān²tu³ jah¹lu¹ta²kxai³lu² wā²la²ka³lo³a² tē³sxā³ ū³yhe³tī¹nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ ū³yhe³tī¹nhā²nxa³kxai²nān²tu³ ī³ye³ha²te¹tē³ju³ta² ī³jū¹nxon¹ju³ta² e³la¹ ī²ai¹nhī³nx2na³la². 14 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ txa²wā¹ye³na² wā²la² ū³yhe³tī¹kxi²nha²sxā³ yxau²xai³ki³jut3sū³nxe² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi²hī³ki³sxa³wa². Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² so¹lxī³ ain³kxai¹nha²kxai³ ā³wa²su¹tē³lhī³nx2nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³hī¹na¹ sa²ye³than²kxi²nha²ki³jut3sū³sxā³ a³la³kxi²ta³lu²nhī³ki³tā³la². 15 Jā¹nxain¹ju³ta² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² ī²ain¹ju³tu¹ta²nān¹jau³xa² ī²ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxain¹kxai²nān²tu³ a²ye³na² ū³yhe³tī¹kxi²nha²sxā³ yxau²xai³te²hū³sxā³ a²ē¹na² a³la³kxi²ta³lu²nai¹nhī³nx2nxa³wa². 16 Te²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹hxa³ki³kxai²nān²tu³ wā²la² sa²sai¹kxi²nha²ki³jut3sū³nxe² txa²wā¹ē¹na² ā³wa²su¹tē³tu¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²ī²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³wa²su¹tē³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² au³hxai²tēx1tān¹jau³xa²tā² nxe³te³nah¹lxī¹:

— Moi³se²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³yo²o³tū¹kxai²nān²tu³ ū³yhe³tī¹kxi²nha²ka³lo³a³ sa²ye³than²kxi²nha²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 A²nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ te²ain²txi²na³la². Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nē³nha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³ yxau³ki³tā³la². 18 Wā²la²ka³lo³a² yen³kxa² ī³tī¹kxi²ka³lo³a² yā¹nx2na³la². Nxe³ta³ka³lo³ai²na² sa²than²kxi²kxai²nān²tu³ yen³kxai²na² e³lxah¹ ī²ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²

yxō²i²te²ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² a²wi¹ju³ta² e³lxah¹ ũ³ka¹nha²ye²ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ es³pe²ya²ka³lo³a² i²nha²ki³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na² a²wi¹ju³ta² e³lah²lxī³ye²ki³tā³la². Nxe³ki³sa²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²li² nxu²kwai³yxau³nū¹nhē³na³la². Nxe³ki³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe³ki³tā³la².

4

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nū³kxū³nha²kxai³ txa²wā¹nū²ai²na² nū³kxū³nxa³ha²kxai³ nxe³jau³su²

1 Jāx1nha¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²sī¹nha²kxai³wa³ka³li³yu³tai²li² Sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹sī¹na¹ju³tai²li² nxe³ti³hit1sa²sī¹na²hē³la². Nxe³ti³hit1sa²sī¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxū²kwai³lxū¹sa²tē³nha¹wa². 2 Nxe³sa²sī¹nha²kxai³hāi³a² kō³nxe³ti³ kāi³sī¹te²txā³wa². Āu²li²thin¹nha¹ju³ta² kāi³sī¹te²txā³wa². A²nū²a² ā³xa²ā³ke³tū¹sī¹te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kō³nxe³ti³ yau³xā³lxī³ i³yat3sī¹te²txā³wa². Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ ya²la³tu³ju³ta² so¹lxī³ o²la³kxi²sī¹te²sa¹wa². Nxe³nha¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹kāi³nha¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹jau³su² i²sain¹sī¹na³la². 3-4 Kris²tu³jah¹lai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ Txa²wā¹sū³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ nxe²na³la². Nxe³ju³tai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²wā³nxī¹n¹jau³xai²na² i³hen³txi³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹na² sa²hau³kō³tū¹nhē³jau³xa² i³hen³txi³ki³tā³la². Ha³lo²a² i³ha²te¹kxi²nē³jut3sū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³la³kxi²ti³hi¹tē³na³la². Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txi³ki³sxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²ju³ta³nū³a² yū³te²nū³ka³txai²na² so¹lxī³ wān³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yū³ai¹nxa³lho³la². A²nxe³tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² yuh³xan¹kō³xai²na² a²sū³nu²su² ki³lxo³nha²jah¹lai²na² hi²sen³su² wā²la² ā³ye³ti¹jut3sū³nxe² wān³txai²na² sa²no¹te²ju²hē³la², yxo²i²ain¹kxa²yan³txi³sa³. 5 Jā¹nxa¹jut3su² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹jau³xai²tā² hai³txi³ txa²wān³txi³khai³xa² sa²wxi²ka¹txa²lxī³sī¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxī³ sa²wxi²kat1txa²lxī³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su² sī¹nxa³wa². Kwa² wa³kon³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yxau³nha¹ha²kxai³la². 6 A²kxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ka³nxah³ju³ta² i³ha²te¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lain²txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³ha²te¹tū¹nhē³jah¹lain²txi²na³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a³la³kxi²nū¹nhē³te³lhxā³ txa²wā¹ē¹na² i³ha²te¹tē³na³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³tai²na² Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi²na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²ki³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²nū³ki³tā³la².

7 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³hxi²kat1sa²sī¹na²hē³la². Nū³kxū³sa²sī¹nxa³kxan²ti³ Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹to³ha¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² nū³kxū³ju³ta² a²nū²a²nāu³xa² i³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su² nū³kxū³nxa³ju³ta² yū³sī¹na¹wa². Kwa³ta³lē³na² kxī³nxē¹nhū³sī¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxī³ nū³kxū³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹sī¹na¹jau³su² wxi²kan¹txi³ i³ye³ti³hit1sa²sī¹na³la².

8 A²nū²a² ā³xa² ye³ka³lxa¹txi³ ā³sa²ki³wa³ti³kxi²sxā³ khāuh³lxa³ti³sain¹kxan²ti³ hai³txi³ ā³nxi²kat1sai¹nxa³hē³la². Wā³wā³ta³kxi²nha¹to³ha¹kxan²ti³ hai³txi³ yxo²i²a¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²nxa³hē³la². 9 Ko¹ko¹sain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹xain¹kxan²ti³ hai³txi³ txa²ya³lxa² hxi³nxai²sa²nxa³hē³la². I³yīx1tot3sxā³ ā³na¹sain¹to³kxan²ti³ hai³txi³ ya³lu²sa²nxa³hē³la². 10 Je³su²jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² i³yau¹ū³ai¹na¹ha²kxai³ a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ su²lhā³te³lhxā³ sain¹to³nha²hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su²

ĩ³sa²yxau³si¹jah¹lai²nã²tu³ ĩ³hxi²kat1sa²ju³ta² ĩ²sai¹nha²kxai³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³ su²lhã³sai¹nxa³hẽ³la². 11 Je³su²jah³la² yxo²i²ai¹nxa³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹ju³ta² te³nai¹nxa³wa². Nxa¹nxa³ha²kxai³ su²lhã³sain¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²sain¹na³la². Nxe³yã¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ĩ³hxi²kat1sa²ju³ta² ĩ²sain¹na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Khãuh³lxa³txi³nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹tãu³ãn²tu³ta¹ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹kxai²nãn²tu³ nxe³na¹ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³nxa²ha¹ju³tai²li² wain³na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa²to³nha³la². 12 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ha²kxai³ khãuh³lxa³txi³nha²sxã³ ya³lu²na¹ju³ta³nũ³a² yũ³khai¹nx2na³la². Nxe³nha¹ju³tai²nãn¹ta¹kxa²ya³lhu² khãuh³lxa³txi³nha¹ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ka³te³na² wi¹tãu³la³ yũ³sxã³ yxau³yah³lxi¹lxa².

13 A²kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha³li¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³wha³li¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ jau³jau¹xai²na² ĩ³yau¹ũ³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²u¹jã¹nxũ³na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a¹ha²kxai³ jau¹xain²txi³ ĩ³yau¹ũ³jah¹lo²su²nũ³na¹wa². 14 Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²kxã³nxa² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ kã³nãu³a¹ Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hit1sxai²kxai³ jã¹nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hit1sa²nũ³tu¹wa². Nxe³sa³kxai²nãn²tu³ txai²na² wxa²nũ³ka³txai²na² nxe³sxã³ ã³sa²so¹xi²nẽ³lhxã³ a²yxau³ju³khai³xa² ũh³wxe²xai³nẽ³tu¹wa². 15 Jã¹nxa¹jut3su² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³tai³tã² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jau³xai²la¹wa², nũ³kxũn³sxã³ yxo²i²si¹nx3ti³jau³sa³. Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² thã³ti³la² a³lxi²nẽ³kxe³su² txa²wã¹nũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² ã³ka³lxa¹ton³sxã³ thã³ti³la² a³lxi²nẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²yah³lxin¹ju³tai²li² ã³kã²non³khai¹tu¹wa². Nxe³kxai²nãn²tu³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³tai²li² ã³kã²non³nũ³tu¹wa².

Yxo²i²nha¹kxe³su²ka³ten³ti³yxau²xai³ki³jau³su²

16 Jã¹nxe³jut3su² yxo²i²ki³ju³ta² hxi²tha²on³ki³sxa³lho³la². Txa²wã¹sĩ³na² ko³nxe³ton³nẽ³kxan²ti³ txa²wã¹wi¹tãu³a² a³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹ ã³ta²ho³tẽ³na³la². 17 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ khãuh³lxa³tẽ³nha²ki³ju³ta² kã²nxa³wa². Kxãn³nãu³a¹ ne³ki³son³tu¹wa². Nxe³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² nxe³ti³hi¹tẽ³ju³tai²li² yxau²sa²tẽ³si¹nhẽ³tu¹wa². 18 Nxe³ki³sa²kxai³ yen³kxa² txa²wã¹yen³na² ĩ²ki³kxa² ten³sa²tã³sxã³ ĩ²sxã³ yxo²kwain³ki³sxa³wa². Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³kxa² yxo²kwain³ki³tã³la². Nxe³sxã³ ĩ²ki³ki³ai²na² kxãn³su² yxau²xai³te²sxa³yu²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³kxa² ã²la² kãn³su² yxau²sa²tẽ³tu¹wa².

5

1 Txa²wã¹nũ²a²nãu³ai²na² sxi²hũ³na³la². Sxi²hai²li² tĩ³non³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² txa²hi³na² wẽ³non³te³lhxã³ txon³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³ki³hũ³nxe² txa²wã¹nũ²ai²na² hĩ¹na² hin¹te²ki³na¹xai²na² yah³lon¹nẽ³tu¹wa². Yah³lon¹sxã³ ya³lu²ki³kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹ oh³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² tah²sĩ³na² sa²ta²lho³tẽ³tu¹wa². Wã²nxũh¹ we¹tẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ sĩn³kxon³ti³nẽ³ju³ta³nũ³la³ yũ²nxa³lho³la². Hã¹sxã³ wi¹yxau³sa²tẽ³ki³tu¹wa², oh³xan¹ko³nãu³a¹sa³. 2 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sĩ³na² sa²wẽ³not3sa²ju³ta³nũ³a² wah³nxe³khaix1na¹wa². Yxo²kwain³sxã³ wah³nxe³na¹wa². 3 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sĩ³khai³nũ³a² sa²wẽ³not3sa²ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ¹na² yuh³xan¹ta³sĩ³khai³su² na¹ju³ta² yũ²nxa³lho³la². A²yãu³ka³txi³khai³xa² so¹lxi³ nũ¹he¹ju³ta³la³ yũ²nxa³lho³la². Oh³xan¹te²a² a²sĩ³na² txah²sĩ³na² sa²wẽ³not3sa²ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². 4 Jã¹nxa¹ha²kxai³ ti¹a² yxau²xai³la¹tãu³a² yuh³xan¹ta³sĩ³na² sĩ³nxe³sxã³

yxau²xai³la¹tāu³a² āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx³na¹wa². Khāuh³lxa³txi³khaix¹nha²sxā³
yxau²xai³la¹ha²kxai³ āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx³na¹wa².

– Txa²sī³khai³xa² ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe²nxa³wa². Yxān¹ta¹:

– Oh³xan¹ta² sī³na² so¹lxi³ ā³wē³no³ta¹tū¹xā¹. Nxa¹nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ka³te³na²
wi¹tāu³a² sa²kxai³lu² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² sī³nai²na² sa²sai¹kxa²hxat³tē³tu¹wa².
5 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² txah²sī³na² wē³no³tē³sīn³nū³a² āu¹la³kxi²sa³na²hē³la².
Jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹sa³na²hē³la². Txa²wā¹sī³na² tah²sī³na²
ū³hū¹sa²ju³ta² ya²la³tu³ a³la³kxi²si¹nhē³jau³nū³ai²la¹wa².

6 Nxe³kxan²ti³ ya³lo³txi³khaix¹sxā³ yxau²xai³lhxā³ wah³nxe³na¹wa². Yuh³xai²na²
yxau²xai³la¹tāu³a² yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² yxau²xai³la¹ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na²
yxau³tāu³a² un²ta³kxi²na³la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ ya³lo³txi³khaix¹sxā³ yxau²xai³lhxā³
wah³nxa¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²nha¹ju³ta²na² so¹lxi³ yxau²xai³la¹wa². Hai³txi³
txa²ye³na² i²a¹ju³ta² yxau²xai³nxa³wa².

8 Nxe³ha²kxai³ ya³lo³txi³khaix¹sa³nha²wa². Yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³tī¹kxi²nha²ti³ten³sa³nha²wa².
Na¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ai³sxā³ yxau²xai³la¹ju³ta²
so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². 9 Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² i³ka³lih³sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².
Txa²wā¹sū³na² i³ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Ti¹ai²na² yuh³xan¹ta³sī³na²
sīn³nxe³sxā³ yxau²xai³ta³nxa² oh³nāu³nū¹ka³na¹ yxau²xai³ta³nxa² i²li³je³na¹
yxau²xai³la¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² i³ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².

10 Nxe³ha²kxai³ kā³nāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² yen³nāu³a¹ ā³ka¹nha²ye²ki³tu¹wa².
Ā³ka¹nha²ye²ki³tāu³a¹ o²la³kxi²ki³ju³ta² i²li³nē³tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹ju³su²
ta³nxa² ko³nxe³jut³su² ta³nxa² a³ya³txi²xai³nē³tu¹wa². Yuh³xan¹ko³xai²na² yxau³ki³tāu³a²
o²la³kxi²ki³ju³ta² yo³ha² a³ya³ti³nē³tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ya³lhu²ti³hi¹tē³jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ o²la³kxi²ki³kxa² yo³ha² a³ya³ti³nē³ju³ta²
yū³ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² o²nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la²
yxo²i²si¹jau³su² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta²li² wain³txi³
kāi³ye²nha¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³lxah²li²na³la². Te²yā¹nxe² wxa²yen³nāu³a²
e³lxah²li³ye²nūn³te²sī³li²na³la². 12 Nxe³na¹ha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² wi¹kāi³a¹ju³ta²
yxo²kāin²txi³ i³ye³xa³lho³la². Nxe²nxa³ha²kxai³ Sū³na² i³kaix¹so¹tū³ka³txi³su²
ki³lxo³te²nāu³xa² i³lxa³thi¹nai¹nxa³wa². Wān³txa² wi¹le³kxi²nū¹hain¹ju³xa² so¹lxi³
yxo²kwa¹no³tain¹na³la². Yxān¹ta¹ Sū³na² wān³txa² au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na²
i³sa²hē²txa³lxi¹nxa³wa². A²nxe³tū¹ka³txai²li² wxā³nūh¹nx²tain¹kxai²nān²tu³ au³txi³
a²ē¹nāu³ai²na² i³sa²hē²txa³lxi³ju³ta² i²ai¹nxa³ha²kxai³ ko³nxe³te²lot³sain¹ta¹hē¹la².
Nxain¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ kāi³sī¹na¹ju³ta² i³ye³sxā³ i³wa²lū³xain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²li³ i³yau¹ū³ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 13 A²nxe³tū¹ka³txai²na²
a²ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lai²li² wen¹te²hū³jah¹lai²la¹wi¹. A²hoh³lxi³su² nxa³wi¹. Nxain¹ju³su² ta¹hē¹la².
Nxe³to³ta¹ wen¹te²hū³jah¹lo²sa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³su² kāi³a¹wa². Jā¹nxe³sxā³
tū¹ka³txai²na² wxa²nū³ka³txi³ ā³xai²na² ā¹ha² ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

– Pau²lah³lai²li² kheh¹khai¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³ke³tū¹ain¹na³li¹. Nxain¹ju³su²
ta¹hē¹la². Nxe³ain¹kxan²ti³ wā²nxūh¹ o²la³kxin²nxa³wa². Hxi²nū¹nx²ti³te³lhxā³
o²la³kxi²na¹wa². 14 Kris²tu³jah¹la² a³li²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa³kxēn³ta³sxā³
yxau³ki³tā³la². Nxe³sxā³ a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ nxe³te²a² hi²sen³su²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxi²nūh¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²te²lo³tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ hai³txi³ wā²nxūh¹lxi³sxā³ o²la³kxi²nē³ju³ta²
so¹lxi³ yū³hī³ki³sxa³wa². Yxān¹ta¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³jah¹la² so¹lxi³ yxau³nxūh¹hī³ki³tā³la².

A²nxe³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nē³lhān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wxa²wa²su¹tē³te³lha³ka².

16 Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² te²li² a³la³kxi²ju³ta² i³yī¹lin²nxa³lho³la². A²kxā³nxa² te²yā¹nxe² Kris²tu³jah¹la² i³yī¹li²ha¹hē³la². Yxān¹ta¹ hī¹nai²li² nxe²nxa³lho³la². 17 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³

yxau²xai³kī³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lo³tē³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kī³ju³ta²i³tā² ā³na¹kī³tā³la². Ha³lo²a² tah²lxi³ sa²wē³no³tū¹nhē³na³la².

18 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² we¹tē³jah¹lai²la¹wa². We¹tē³te³na¹ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²ka² sa²ta²lho³tē³na²hē³la². A²kxā³nxa²i³tā² a²ko¹ko¹su² kī³ta¹ti²tu³wa². Nxe³kī³kxan²ti³ sa²ta²lho³tē³lhi¹nai²na¹ a²ya³lhu²ti³hit¹tē³na³la². Nxe³kxa²yu³su² Sū³na² ko¹ko¹nū³ka³txa²

i³sa²si¹hā³kxi²nē³na³la². I³sa²si¹hā³kxi²nē³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ya³lxi²hain¹kī³ju³ta²nū³a² i²hen³txain¹te³lhxā³ kwa³na³nē³na³la². 19 I³sa²si¹hā³kxi²nē³jau³xa²sa¹, Kris²tu³jah¹la²

ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ya³lxi²ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ne³wā²na³kxi²ti³hi¹tain¹tu¹wa².

Nxa²ha¹te¹ txai²na¹xai²na² nxe³ti³hit¹sa²te³nah¹lxi¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹hai¹na¹ju³ta² ten³si¹hain¹jau³su² kwa³na³sa³na²hē³la².

20 Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

ā³ya³lxi¹nx2ti³te³lhxā³ nx2na³la². Sa²yo²ā³ah³lxi³txa³hē¹la². 21 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ta² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

ko³nxe³ti³ kāi³kī³kxa² yo³ha² so²hxa³kxi²nē³jah¹lo²su² ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Kris²tu³jah¹la²sa³. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹kī³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²

a²nū²kxi²sxā³ yxau³nū¹kī³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wain³te²lo³tē³na³la².

6

1 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ya³lxi³nū¹sa²sī¹nha²kxai³ Sū³na² a²wa³ka³la² wa³kon³kxi²sī¹na¹wa², i³hxi²kat1sa²sī¹nha²kxai³la². Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² kwa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la².

2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹: – Wi¹lī²nx2ti³tāu³a² ain³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹je³nāu³wa³kxa²

wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²lxa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³tah¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Hī¹na¹

Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² yū²na³la². Wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxi³ju³ta² hī¹na² yū²na³la².

3 Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ ko³nxe³ti³ o²la³kxi³na¹ju³ta² a³ya³ti³kxa²yan³txi³su² wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³wā³wā³txi²si¹hai¹na¹ju³ta²

ten³sa²nxa³nha²wa². 4 Ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ha¹txi²na¹kxai²nān²tu³ Sū³na² wān³txai²na² so¹lxi³ wain³txi³ sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na²

sa³wit3su² ye²na¹kxe³su² i²kxi¹xi²sah¹lxi¹tu¹wa². Ha³lo²a² i²li³ju³ta² wi¹ta³nxa² ko³ta³nxa² nxe³ju³ta² nxe³kxauh²sa³kxai²nān²tu³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². A²nū²a² sa²kxai³lu² Sū³na²

wān³txa² sa²yo²ā³te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² ko³ton³kxi²sai¹nha²kxai³, txa²wa³ka³la² sa³te¹ju³ta²lot3sa³ha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹sa²nxa³kxe³su² hxi²kau³kaut3sa³ha²kxai³,

Nxe³sa³kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². 5 Kāin² i³wait1sai¹nha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹tū³ka³txa²

ā³nhai¹nha³kxi²sai¹nha²kxai³ khāuhx3sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³hxai²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² wa³kon³sxā³ hxi²tha³khaix1sa²to³ha²kxai³

wa³ka³lai²li² kāi³a³lan²to³ha¹ha²kxai³ he³ja³lut2sa²to³ha²kxai³ nxe² yxau²xai³lhxai²na¹hē³la². 6 Wi¹lhin¹sxā³ kāi³a¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² e³la¹ kāi³a¹wa². Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² wi¹jau³xa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³na¹wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ o²la³kxi²na¹wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ thāi³ti³la² ā³non²ta³kxai¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²nyhu¹a¹wa². 7 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³na¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat¹sa³na²hē³la². I³nu³kxūn³ti³sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ so³ta²to² te²hū³na¹wa². Nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ha³nxe³lxi³ju³ta² i³ha¹txain¹kxai²nān²tu³ nū³kxūn³txi³ he¹kxi² wai³nxa³ju³ta² i²ain¹kxai²nān²tu³ sa²wai³kxi²te³lhxā³ o²la³kxi² nxain¹te²ju²hē³la². Te²a² yā¹nxe³jut³sū³nxe² Txa²wā¹sū³nai²li² i³hxi²kat¹sa³ha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² ā³na¹la³kxi²la² nxe² sa²tē³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²wi¹ju³ta² so¹lxi³ sa²wai³kxi²so¹na¹wa². 8 A²nū²a² i²li³te²a² sa²nēn¹kxi²sain¹ta³nxa² sa²yo²ā³ta³nxa² nxe³sa³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³nxa³wa². Te²yā¹nxe² ko³nxe³ti³ e³kxi²ta³nxa² wi¹le³kxi²ta³nxa² nxe³sa³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³nxa³wa². Jā¹nxe³sxā³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³a¹kxan²ti³:

– Jah¹lai²li² a²nū²a² ā³ke³tū¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe² ki³ha¹kxi²sain¹sxā³ nxe³sain¹toh³na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³nxa³wa². 9 Tū¹ka³txa² a²ha³tih³xa² i²sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ nū³ka³txi³ ā³xa² i²sain¹na²hē³la². A²ha³tih³xai²na² ya³lu²ye²na¹ju³ta² i²sain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² yxau³ye¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Khāuh³lxa³ti³sain¹kxan²ti³ hai³txi³ ya³lun²nxa³hē³la². 10 I³āin²ta³kxi²sain¹kxan²ti³ au³txi³ ka³li³sa³nha²wa². Yen³kxi³khai³xa² yū³sa²nxa³kxan²ti³ oh³xai²nān¹ta² yen³kxa² ū³hū¹sa²kxi³sa¹wa², Txa²wā¹sū³na² ū³ye³wāx3sa²ju³ta²sa³. Yen³kxi³khai³xa² yū³sa²nxa³kxan²ti³ nū¹ka³na¹ oh³xai²nān¹ta² yen³kxa² yū³khai³na¹wa².

11 Ko³rīn²to²thi³na² yxau³yah³lxin¹te² i³nxa² txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². Nxe³jah³lxi³wxa². E³la¹ e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi²khai¹nxe³nx2ta¹nha²wa². 12 Txa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³ a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² ū³h³wxe³nū¹nx2ta¹nha²wa². Jā¹nxe³sa²sxā³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi²syah¹lxin¹ju³ta² ū³h³wxe³nū¹syah¹lxa³lxa². 13 Txa²wē³ha³lxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi¹nx2ta¹kxai²yā¹nxe² a³lxi²sah¹lxi³hē¹la².

Yxo²i²xa³te²la³ ā³ya³lxi²ki³jau³su²

14 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²a² ā³ya³lxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a² wain³txi³ kāi³te²na² ko³nxe³ti³ kāi³te²na² nxe³sxā³ ya³lxi³nyhu¹sxā³ yxau³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ha²te¹ta² a²wa³kxēn³yah³la² ka³nxah³ta² a²wa³kxēn³yah³la² nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ ya³lxi²nyhu¹sxā³ ai³te²sxa³yu²hē³la². 15 Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ ya³lxi³nyha¹te²sxa³yu²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yxo²i²jah¹lai²na² a²ē¹nān¹jau³xa² ha³na³ka³lxi³ni² yxo²i²xa³jah¹lai²na² a²ē¹nān¹jau³la³ ha³na³ka³lxi³ni² nxe³te²ju²hē³la². 16 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹to³te²a² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³nxe³te²a² sxi²ha² ā³wi¹hain¹to³te²a² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ yxo²i²ki³tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ka³ten³su² thi³nhū³ki³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Tū¹ka³txai²na² ya³lxi²hain¹sxā³ nxū²kwai³yxau³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ A²sū³nu²su² yai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³te²nāu³xa² Txa²sa³wi³ha³lxi³su² ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Te²yā¹nxe³jau³xa² Ju³te²a² nū³ka³txu¹tai²na² a²ne³nxē³na² āh¹e³te³nah¹lxi¹:

– Yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² kāi³hxai²kxai³ jā¹xah³lxi³tā³lxi¹. Ko³nxe³ju³ta² wxa²wxai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wxai³yah²lxan³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ i²nx2ta¹tu¹wi¹.

18 Wi¹lhini¹sxã³ ĩ²nx2ta¹kxai²nã²tu³ wxa²wĩ³nu²su² ye¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³
txa²wẽ³ha³lxi³lot3txa²lxa¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na² Sũ³na² nũ³kxũn³khaix¹nxe³sxã³
A²si³yxau³kah³lo²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7

1 Txa²ya³lxi³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Jau¹xai²na² ha³kxa¹ ain³kxi²ki³jau³xai²la¹wa².
Txa²wã¹nũ²a² kō³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² ã³na¹i², txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² kō³nxe³ti³
ain³nha¹jau³xa² ã³na¹i² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ sa²yo²wet1sxã³
yxau²xai³li² nxe³a³sah¹lxi³wxa². Nxe³ki³kxai²nã²tu³ txa²wã¹nũ²a²nãu³a² whã²na¹
wxa²hxan³kxa²ti³sxã³ wxe²xai³nẽ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² kãin² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa².

Pau²lah³la²ĩ³ka³li³kxi²jau³su²

2 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhiti¹sxã³ yxo²ĩ²nha²ya³sah¹lxi³hẽ¹la².
Kō³nxe³te²lot3sain¹te²na² ain³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxa² ĩ²li³te²a³
hai³txi³kō³nxe³ti³kã³ũh¹nx2ti³nxa³ha²kxai³hai³txi³ĩ³ki³ha¹kxi²sxã³ĩ³tih³nxe³nx2ta¹ju³ta³la³
yũ²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ ã³ke³tũ¹nx2ti³sxã³ wxa²yen³kxa² kã³so¹kxi¹nx2ta¹ju³ta³la³
yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³na¹jau³xai²li² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ta¹ju³ta²
ten³te²txã³wa². Ā²la² e³kxi¹nx2ta¹la². A³lxi¹nx2ta¹wa². Ā³nũ²kxi²sxã³ yxau³ki³kxa²
yã¹nxe³sxã³ ain³sa²tẽ³kxi¹lxa¹nx2ta¹wa², wi¹yxau³ta³nxa² ya³lu²ta³nxa² nxe³na¹kxan²ti³na².
4 Yxo²ĩ²nx2ta¹wa². Kãin² ĩ³sa²nẽn¹kxi¹nx2ta¹nha²wa². Sa²ye³kwẽ²kxi²sah¹lxin¹nha²wa².
Khãuh³lxa³ti³khaix¹sain¹kxan²ti³ txa²ẽ¹na² au³txi³ka³li³ha¹ju³ta² wa³kxi³ wxe³nha¹wa².

5 Nxa²ha¹te¹ Ma³se³to²na²kō³xai²na² ã³wih¹sxã³ ai³lha²thet3ta¹hĩ¹nã²te²tu³
ĩ³ye¹nxi²na¹ju³ta² yũ³tu³nxa³hẽ³la². Yxo²xũn³txi³ ĩ³kwai²kxi²sa²te²a² yũ³ha²kxai³
txa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ yuh³lxi³khaix¹sa³hẽ¹la². 6 Nxe³na¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na²
sa²kxai³lu² a²nũ²a² yuh³lxi³te²a² ã³non²ta³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jã¹nxe³sa³hẽ¹la².
Ti²to³jah¹lai¹tã² wxã³hĩ¹na¹ ĩ³ya³lot3ti²lot3sai¹nhẽ¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su²
wxa²ha³ta³nxa² ĩ³hen³txi³sain¹na²hẽ³la². Ti²to³jah¹la² sa²ye³kwẽ²kxi²sah¹lxin¹ju³ta²nũ³a²
ĩ³hen³txi³sain¹na²hẽ³la². Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la². ĩ³ye³ĩ³yon²ta³kxi²sa²te³lhxã³
sah¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Nxe³sah³lxin¹jut3su²ka³lih³khaix¹sa³hẽ¹la².

8 Txa²ha³teh³nxã³nxai³tã² ũ³wha²li¹la¹txã³nxai³tã² ĩ³ãin²ta³lxi³nx2ta¹kxan²ti³
ũ³wha²li¹la¹hĩ¹na¹ hai³txi³ yu³tã³lxi³ti³ e³kxi²nha²nxa³hẽ¹la². A²hĩ¹na¹
ĩ³ãin²ta³lxi³na¹tũ¹xã¹. Nxa¹hẽ¹la². A²nxe³txã³nxa² txa²ha³teh³nxã³nxai³tã²
yan¹nãu³a¹ ha³la³jen¹nãu³a¹ ĩ³ãin²ta³lxi³nx2ta¹jau³xa² ain³kxi²na¹hĩ¹na¹
ũ³wha²li¹la¹ju³ta³nũ³a² yu³tã³lxi³ti³ e³kxi²nha¹hẽ¹la². 9 Nxe³na¹ta¹ hĩ¹na² ka³li³sa³nha²wa².
Txa²ha³teh³nxã³nxai³tã² ĩ³ãin²ta³lxi³nx2ta¹jau³xa² ĩ³ka³li³sa²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹
ĩ³ãin²ta³lxi³jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yu³tã³lxi³ti³ ain³nyha¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ĩ³ãin²ta³lxi³nx2ti³na²hẽ³la², kō³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³tai³tã²
ã³na¹si¹yhah³lxin¹jau³sa². Nxe³ha²kxai³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã²
wain³na²hẽ³la².

10 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ĩ³ãin²ta³kxi²nẽ³na³la², kō³nxe³ti³
kã³ki³ju³ta² ã³na¹si¹nhẽ³jau³sa². Ā³na¹ki³kxai²nã²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
wxa²hau³kō³tẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ju³ta²li² ka³lih³kxi²sa²na³la². Yxã¹ta¹
yuh³xai²nã¹jah¹la² hxi²ka² ĩ³ãin²ta³kxi²nẽ³kxai²nã²tu³ hai³txi³ a²kō³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta²
ã³na¹hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³la².
11 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ĩ³ãin²ta³lxi³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxi²kan¹txi³
ain³nyhah¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Hã²wxã³txa³ kō³nxe³ti³ kã³ju³ta²li² ã³wa²sut1sxã³
yxau³yah³lxin¹kxe³su² wã²nã³ũh¹sah¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². ĩ³ãu²lxah¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³an³ta³kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² hxi²waun³txi³yah³lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la². Wã²nxũh¹ hxi²kan¹txi³ wi¹lhau³kot3jah³lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².

Ko³nxe³ti³ kãi³jah¹lai¹tã² ã³wait¹si¹yah³lxin¹jau³su² o²la³kxi²yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Ju¹tai²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² kãi³si¹nx2ti³na²hẽ³la². ã²la² sa²yo²we¹jah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la².

12 Nxe³na¹ha²kxai³ a²kxã³nxa² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kãi³jah¹la² sa²wai³wai³jut3su² ta³nxa² khãuh³lxa³tẽ³nh²jah¹la² ã³tih³nxe³nx2ti³jut3su² ta³nxa² ã³wha²li¹lhũ³nx2ti³nxa³hẽ³la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ txa²wã³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²wet1sah³lxin¹ju³ta² e³lxah²lxi³ye¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 13 Nxe³na¹jau³su² sa²ye³kwẽ²kxi²sah¹lxin¹nha²wa². Nxe³sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³la¹ Ti²to³jah¹la² ka³lih³kxi²la²nha² wxã³ha²kxai³ ka³lih³khaix1sa²nũn³nha²wa². Jah¹lai²na² hxi²waun³ta³kxi²nx2ti³ju³tai³tã² ã³wxẽ³nũh¹yah³lxi¹lxa². 14 A²kxã³nxa² wxa²ha³ta³nxa² wi¹le³kxi²khai¹nxũ¹hai¹na¹hẽ³la². Nxe³na¹kxan²ta² ã³ain²ta³kxi²si¹sah¹lxa³nhẽ¹la². Wã³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Te²ya¹nxe³sã³ ã³hen³txi³nũh¹nx2tai¹na¹jau³xa² ya²la³tu³je¹nx2ti³na³la². 15 Sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Sũ³na² wã³txa² sa²yo²ã³ti³ten³yah³lxi³ta¹hxa³nhẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ a³lxi²nx2ti³ju³ta² ã²la² kãi²non³na³la². 16 Jã¹nxe³na¹jut3su² ka³lih³khaix1sa³nha²wa². Ha³lo²a² ã²li³ju³ta² hxi²ka¹ka¹nha²la² txa²yen³nãu³a² yxau³yah³lxi¹lxa².

8

Txa²wã¹yen³kxa² wã²nhũh¹jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³nãu³ai²na² yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nãu³xai²na² kãi³ain¹ju³ta² ã³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² kãin² thãi³ti³la² a³lxi²ju³ta² ã³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². 2 A²ẽ¹nãu³ai²na² khãuh³lxa³tẽ³nha²khaix1nhai¹nha²kxai³ ko³ton³khai¹xain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³kxan²ti³ au³txi³ ka³lih³si¹jau³su² hxi²kxãu³sã³ ã³hũ¹ain¹ta¹xa³hẽ¹la². Yen³kxa² hxi²txa³yain¹kxan²ti³ ã³yho³hi²txã³nxa² hxi²kxãu³sã³ wã²nhũ¹nyhain¹ta¹xa³hẽ¹la². 3 Yen³kxa² yũ³ain¹kxa² wã²nhũ¹nyhain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³nyhain¹kxa²yu³su² ya³lo³txi³khai¹nxe³sã³ ã²la² kãin² ã³hũ¹nyhain¹ta¹hẽ¹la². Ya²la³tu³tã³la². Kwa³na³ain¹nxa³kxan²ti³ ya³lo³txi³nyhain¹ta¹hẽ¹la². 4 Nxe³sã³ e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹.

– Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²ain¹te²a² Ju³te²a²ko³xan¹te²a² ã³non²ta³kxi²ti³ten³sa²sĩn¹nha²wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la². Nxe³jau³xa² ye³ka³lxa¹txi³ e³kxi²sain¹to³nha²hẽ³la². 5 Nxe³ain¹nũ²la² ten³si¹hai¹na¹kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na²li² sa²yo²wet1sã²nũ²la² hã²wxã³txa³ sa²yo²wet1sain¹nũn³na²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² ten³jau³su² ha²kxai³la². 6 Nxa²ha¹te¹ nxai¹nha²kxai³ Ti²to³jah¹la² sa²kxai³lu² yen³kxa² ã³sa²si¹hã³ ã³si³wxe³jah¹lai²na² ã³ye³kxi²na¹te³nah¹lxi¹.

– Ko³rĩn²to²thĩ³na² ã³nxai³txu¹li¹. Yen³kxa² wã²nhũh¹sã³ ã³hũ¹nyhain¹te³na³li¹. Yen³kxi³ txa²te²nãu³xa² a³lxi²nũn²ta³kxi²tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ ã³hũ¹nyhain¹te³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ã³nxai³sã³ ã²txai¹nũ¹li¹. Nxe³na¹hẽ³la². 7 Nxe³ju³tai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Yxo²ĩ²yah³lxin¹kxa² kãi²nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² kãin² ã³hen³txi³yah³lxi¹nha²kxai³ a²hoh³lxi³su² khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ã³non²ta³kxi²ju³ta² ten³khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³, a³lxi²khaix1syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³ ã²la² kãi²non³sã³ a²nũ²a² ã³xa² wxa²yen³kxa² wã²nhũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

8 Na¹jau³jau¹xai²na² kwa³na³nx2ti³nxa³lho³la². Yxã¹ta¹ yxo²ĩ²tũ³ka³txai²li² ya³lo³txi³khai¹xain¹ju³ta² ã³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ ye¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nã²tu³ ya²la³tu³ kãin² a³lxi²ta³nxa² jũ¹nxe² so¹lxi³ a³lxi²ta³nxa² sah¹lxin¹ju³ta² a³ya³ti¹nx2ta¹tu¹wa².

9 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² kã³nxai³kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxau³ju³ta² yxau³ya³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³kxa² ha³kxa¹

yũ³ya³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³nha²kxai³ yen³kxai²li² a³lxi²nxa³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² a³lxi²nxa³ha²kxai³, ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³na¹nũ²la² yen³kxi³txa²jah¹la² yā¹nxe³sxā³ a³ka³nxi²sxā³ wxā³nũ¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² ā³na¹ũ¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ yen³kxi³sih¹nx2ti³jau³su² nxe³nx2ti³kxe³su² yen³kxi³yah³lxi¹lxa². Nxe³nx2ti³sxā³ yen³kxi³txa²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la²sa³.

10 Jā¹nxa¹ju³ta²li² kwē³ko³nhī¹nai³tā² yen³kxa² wā²nhũ¹sxā³ ũ³sa²si¹hā³yah³lxin¹ju³ta² ā³si³wxe³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ hī¹na² ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³te²sī³lxih³na³la².

A²wi¹lhī¹na² wxāi²na² so¹lxi³ Ju³te²a²ko³xan¹te²a² yxo²ĩ²tũ³ka³txa² wxa²yen³kxa² wā²nhũ¹sxā³ ũ³sa²si¹hā³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² ā³xai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wā²nhũ¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

11 Yxah³lxin¹ju³ta² yen³kxa² wā²nhũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³txa³hē¹la². A²wi¹lhī¹na² ya³lo³jah¹lxin¹kxu¹ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Ū³yho³hi²txā³nxa² yũ³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wā²nhũ¹txai¹yah³lxi³hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³:

– Yo³hi²ki³a² yũ³na¹kxa² wā²nhũ¹ai¹na¹tũ¹xā¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ten³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² Txa²wā¹sũ³na² ĩ²nx2ti³tu¹wa². Wi¹lhit¹sxā³ ĩ²nx2ti³tu¹wa². Yũ³nx2ti³xa³kxe³su² Txa²wā¹sũ³na² ĩ³āin²txi³si¹nxa²lxi³xa³lho³la².

13-14 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kāin² wa³ka³li³yu³ta³lo³txa²lxi³ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa² wa³ka³la² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³ nxe³ju³ju¹ta²li² wai³nhī³nx2nxa³wa². Ten³te²txā³wa². Yxān¹ta¹ wxāi²na² yen³kxa² yũ³yah³lxi¹nha²kxai³ wā²nhũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² hī¹na² wain³na³la².

Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kã³nāu³a¹ yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² yũ³ain¹te²a² te²yā¹nxe² ā³non²ta³kxi²xi¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²yo²ha³kxa¹ hau³kon³txi³hī³ki³tā³la². 15 Te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ũ³wha²li¹jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Yain³txa² kāin² wxa²so¹te²su² te²a² hai³txi³ wā³kon³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ jũ¹nxa² so¹lxi³ wxa²so¹te²su² te²a² yain³txa² taut³ton³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ti²to³jah¹la² he¹jau³su²

16 Jā¹nxa¹jut³su² Ti²to³jah¹la² txai²yā¹nxe² kãi³nũn³na³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²hxai²kxai³ jāx¹jah¹lo²su² nũn³na³la². Nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 17 A²nxe³jah¹lai²li² ain³kxi²sa³na²hē³la². Nxe³sa³kxa²yu³su²:

– Tũ¹ka³txai²li² ā³non²ta³kxi²na¹tũ¹xā¹. Nxe³nũh¹nx2ti³jau³su² ha²kxai³ wi¹lhi¹nha²kxai³ wxā³sī²nx2ti³ju³ta³nũ³a² wā²nxũh¹ āu¹la³kxi¹nx2ti³na³la², Ti²to³jah¹la²sa³.

18 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ tũ³nx2ti³kxai²nān²tu³ txa²ya³lxa² ĩ³sa²si¹hā³nũn³na¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² txa²wā³tã³yah³lai²la¹wa². Txa²wā¹sũ³na² yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe²e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Sa²nēn¹kxain¹ki³tu¹wi¹. Nxe³ain¹na³la². 19 Nxe³kxa²yu³su² yxo²ĩ²tũ³ka³txa² hxi²ka² ĩ²sxā³ sa²so¹ain¹na²hē³la².

Ā³si³tē³kxi²sa²sīn¹si¹jau³su² ĩ²sxā³ sa²so¹ain¹na²hē³la². Ū³yho³hi²ki³a² tē³sxā³ wā²nhũ¹ain¹jah¹lo²nũ³su² ā³si³tē³kxi²sa²sīn¹tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²sī¹na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a³lxi²sxā³ ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ĩ²nē³lain¹tu¹wa².

20 Nxe² ai³lya³sain¹sīn¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² ko³nxe³te²lot³sain¹sīn¹jau³nũ³a² yũ³hī³nx2nxa³wa². Yxo²ĩ²sain¹sī¹nhī³nx2na³la². Ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³lxa¹txi³ tē³lxi²nha¹ha²kxai³ ko³nxe³ti³ ĩ³kwai²kxi²sain¹sīn¹kxa²yan³txi³su² txa²wā¹lon³nāu³xa² ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹tu¹wa².

21 Wain³txi³ kãi³ũ¹nha¹ju³ta² ten³sa²sī¹nha²wa². Txa²wā¹sũ³na² ye³nāin²txi³ a²nũ²a²nāu³xa² ye³nāin²txi³ e³la¹ wain³txi³ kãi³ũ¹sī¹na¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nha²wa².

22 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wxā³ye¹nx2ti³tāu³a² txa²wā³tā³xa² ā³xai²na² ā³si³tē³la³kxain¹sxā³sa²si¹hā³nū³na¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²su² na³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² so¹lxī³ ten³jah¹lo²su² na³la². Ju¹tai²li² ī²sxā³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ya²la³tu³tā³la². Jā¹nxe³sxā³ wi¹le³kxi¹nx2ta¹jau³su² yxo²ī²ha²kxai³ wxā³sī²nx2ti³ju³ta³nū³a² ten³khaix¹nx2na³la², ā³non²ta³kxi¹nx2ti³te³lha³ka³. 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti²to³jah¹la² sa²kxai³lu² ī²ū³sa²jah¹lai²la¹wa². Wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ a²wā³tā³xai²na² ā³si³tē³la³kxain¹te²na² sa²kxai³lu² yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xa² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²su²yah³na³la². Kris²tu³jah¹la² sa²nēn¹kxi²yah³na³la². 24 Nxe³ju³ta² a³lxī¹tain¹yah³lxī³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yxo³ī²tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a³lxī²sah¹lxin¹ju³ta² e³la¹ī²ain¹nūn³tu¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ sa²nēn¹kxi²si¹nx2ta¹jau³su² ī³ye³kxai¹na¹jau³xai³tā²ya²la³tu³je¹nx2ti³tu¹wa².

9

Yxo²ī²tū³ka³txi³kī³nāu³xa² ī²ū³h¹kī³jau³su²

1 Yxo²ī²tū³ka³txa² Ju³te²an¹ko³xa² yxau³te²nāu³xa² ā³non²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³xa³lho³la². Txa²wān³txa² yū³sa²nxa³wa². Ā²la² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 2 Ā³non²ta³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² ten³yah³lxī¹lxa². Ju¹tai²li² ī²te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xa² yxo²ī²tū³ka³txa² yxau³te²nāu³xai²na² nxe²e³kxai¹na¹hē³la². E³kxai¹na¹te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹lon³ti³nāu³xa² Kre²sa²ko³xan¹te²nāu³xa² yo³hi²ki³a² wā²nhū¹te³lhxā³Ju³te²an¹te²a² yxo²ī²tū³ka³txa² nxe³ain¹na²hē³li¹, kwē³kxi³hī¹nai³tā²su¹. Nxa¹na¹jau³su² ain³kxi¹nx2tai¹nha²kxai³ kāin² ka³li³hain¹na²hē³la². Wxāi²yā¹nxe²kāi³ti³te³nain¹nūn³na²hē³la². 3 Jā¹nxa¹jut3su² txa²wā³tā³nāu³xai³tā²ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ta¹wān³txa² wi¹le³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā²:

– Ya²la³tu³tā³li¹. Nxe³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ ū³yho³hi²kī³ki³nū³a²wā²nhū¹yah³lxin¹ki³nū³a² āu¹la³kxi²ta³lun²yah³lxin¹tu¹wa². Ju¹tai²li² nxe²yo²ī²nx2ta¹wa². 4 Nxe³yān¹tah¹lxī³na¹ nxe²nxa³ke³la³te²kxai³la¹ Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a²wxā³jah¹la²nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²sa³kxai²nān²tu³ āu¹la³kxi² ta³lun²yah²lxan³ke³la³te²kxai³āu²li²sa²sī¹nhī³nx2na³la². Nxe³sa²sīn¹kxan²ti³ āu²li²khaix¹yah³lxī³nū³nhī³nxa¹lxa². Yxo²ī²nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³ āu²li²khaix¹yah³lxī³hī³nxa¹lxa². 5 Jā¹nxe³na¹jut3su² txa²wā³tā³nāu³xa² ī³sa²si¹hā³ ne³ka²ta¹hai¹na¹hē³la². Yen³kxa² wā²nhū¹yah³lxin¹ki³nū³a² hau³ko³te³lhxā³ wxā³ain¹tu¹wa². A²kxā³nxai³tā² e³kxain¹yah³lxin¹kxa² hau³ko³je²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ta³lun²ye²yah³lxī¹nha²kxai³ ū³wha¹yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxā³na¹hī¹na² ū³nhū²ka¹yah³lxī³hī³nxa¹lxa². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³wā²nxūh¹lxī³sxā³ ū³nhū²kxi²yah³lxin¹ju³ta² hxi²kxāu³sxā³ wā²nhū¹yah²lxan³ju³ta²e³lxah²lxī³tu¹wa². Kwa³na³nx2ti³nxa³ju³ta² e³lxah²lxī³tu¹wa².

6 Txa²wā¹e³kxi²nyhu¹kxi³jau³xai³tā³ ain³kxi¹xi²nha¹jxah³lxī³hē¹la². Ain³kxi¹xi²nhyah¹lxin¹te³nah¹lxī¹:

– Yain³txa³ki³a² tē³sxā³ hxi²kxāu³txi³ ū³whī¹kī³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ jū¹nxa²so¹hī³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txa³ki³a² hxi²kxāu³ki³sxa³kxe³tu³ ū³whī¹kī³kxai²nān²tu³kxā³nāu³a¹ yain³txa² kāin² so¹hī³kī³tā³li¹. Nxe³hxai²tai¹tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³jū¹nxa² so¹lxī³ wā²nhū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ jū¹nxa² so¹lxī³ so¹yah³lxin¹tu¹wa². 7 Te²yā¹nxe³sxā³ī²li³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹:

– Txa²yen³kxa² wā²nhūh¹nxa²sa²nxa³nhai¹. Nxēn¹ke³la³te²kxai³ wxa²yen³kxa²wā²nhūh¹txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³nū²la² a²nū²ai²li² wxā³sxā³ kwa³na³nxa²kxai²nān²tu³wet1txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na²:

– Wi¹lhin¹sxā³ wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a³lxī²nxa²tu¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² ten³na³la². 8 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² wi¹kxa²

whāi²na¹ hxi²kan¹txi³ ũ³hū¹nx2ti³tu¹wa². Ten³nxa²lxi³kxa² ũ³hū¹nx2ti³sān²sxā³ āh¹ kāin² ũ³hū¹nx2ti³ju³ta³nū³a² hxi²ka¹nh³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ wxa²yen³kxa²:

– Wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxin¹kxai²nān²tu³ hxi²ka¹nh³nxa¹lxa². Nxen¹kxan²ti³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³hō³la². 9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxi³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²nū²a² wi¹lhin¹te²a² a²yen³kxi³khai³xa² tē³sxā³ wi¹lhit1sxā³ wā²nhū²xai³te²ju²hē³li¹.
Yen³kxi³txa²te²a² wā²nhū²xai³te²ju²hē³li¹. Hai³txi³ ā³na¹sxā³
wā²nhū²ti³hex1nx2nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxi³lu² wain³txi³ kāi³sxā³
yxau²xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

10 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² yain³ta³ki³a² ũ³wh¹ki³ai²na² ũ³hū² yain³tū³xa² i³yain³kxi²ki³tū³xa² ũ³hū² nxe³nē³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ũ³wh¹ki³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³nxe² yen³kxa² ũ³hū²xai³nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxi³ yen³kxa² ā²la² ka³lxa¹txi³ wā²nhū¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³non²ta³kxi² yah³lxin¹tu¹wa².

11 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxi³lu² yen³kxi³ti³hit1txa²lxi³tu¹wa². Nxe³nxa²lxi³ha²kxi³ a²nū²a² ka³lxa¹te²a² ā³non²ta³kxi² yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³yah³lxin¹kxi²nān²tu³ ũ³yho³hi²ki³a² txa²hxi²ka² ũ³sa²si¹hā³ū¹hā²lxin¹ki³nū³a² i²sxā³ ā³ne³wxe³ain¹na³na¹.

Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxi³lu² sa²nēn¹kxi²nyhain¹tu¹wa². 12 Nxe³sxā³ ũ³yho³hi²ki³ai²li² ũ³sa²si¹hā³ū¹hā²lxin¹ki³ai²li² ũ³hū¹ta³lun²yah³lxin¹kxi²nān²tu³ ka³lih³khai¹xain¹tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² yxo²i²tū³ka³txa² yen³kxi³txa²tū³ka³txai²li² so¹kxi²nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²nēn¹kxi²khai¹xain¹tu¹wa². 13 Nxe² kāi³yah³lxin¹kxi²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² sa²yxo²wet1sxā³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹tu¹wa².

Wxa²yen³kxi³khai³xa² tē³sxā³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxi¹ Ju³te²an¹te²a² yxo²i²te²la³ ta³nxa² a²nū²a² ā³xa² ta³nxa² hxi²kxā³xa³sxā³ wā²nhū¹yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹nū³tu¹wa². Nxe³nx2tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ta¹tu¹wa². 14 Jā¹yxah³lxin¹ju³kxi³lu² a³lxin¹nx2tain¹tu¹wa².

A³lxin¹nx2tai¹nha²kxi³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxin¹nx2tain¹ju³ta² i³hen³txi³nū¹nx2tain¹tu¹wa². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxi³lu² a³lxin¹nx2ti³ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²ta¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.

15 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nē³lha²kxi³ a²ki³lha³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²si¹nhē³jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² kū³we²ki²la² kāin² ā³ne³wxe³ki³sxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3su² ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²khai¹nū¹ha¹wa².

16 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nx2tain¹tu¹wa² a³lxin¹nx2ti³ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²ta¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.

17 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nē³lha²kxi³ a²ki³lha³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²si¹nhē³jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² kū³we²ki²la² kāin² ā³ne³wxe³ki³sxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3su² ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²khai¹nū¹ha¹wa².

18 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nx2tain¹tu¹wa² a³lxin¹nx2ti³ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²ta¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.

19 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nē³lha²kxi³ a²ki³lha³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²si¹nhē³jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² kū³we²ki²la² kāin² ā³ne³wxe³ki³sxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3su² ha²kxi³ sa²nēn¹kxi²khai¹nū¹ha¹wa².

10

Pau²lah³la² i³hxi²ka¹si¹jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxi³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ko³nxe³te²lot3sah¹lxin¹te² i³nxi²na² thāi³ti³la² e³kxi¹nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹la² thāi³ti³la² e³kxi²kxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Wā²nxū¹ e³lyah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²na² wxā³sxā³ e³kxi²nē³tāu³a¹ wi¹lhit1sxā³ e³kxi² thāi³ti³la² e³kxi² nxe³nē³na³li¹. Yxān¹ta¹ u¹nxū¹yxau³tāu³a¹ yxo²xū³txi³ e³kxi²nē³na³li¹. Sah¹lxin¹jau³su² nxe³sah¹lxin¹jah¹lo²sa¹wa². 2 Nxe³na¹ha²kxi³ wxā³si²nx2ta¹tāu³a² nūh¹i²jah¹lx¹hē¹la².

Yxo²xū³txi³ i³ye³sxā³ wxā³na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Yxān¹ta¹ wxa²ha³tih³ i³nxi²na² wān³txa² ain³kxi¹nx2ta¹hē³la². Ain³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²li² yuh³xai²nān¹te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lai²la¹wi¹. Yen³kxa² kāin² so¹kxi²si¹jau³su² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹na²hē³li¹. Yah³lxin¹jau³xa² e³kxi²sah¹lx¹ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxe³na¹ha²kxi³ wxā³na¹tāu³a² ya²la³tu³kxi²nān²tu³ wxi²kan¹txi³ yxo²xū³txi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 3 Nxe³na¹jut3su² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hī¹na¹ he¹a¹kxi²ti³ hai³txi³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe³sxā³ yxau²xai³te²txā³wa².

4 Yuh³xai²nān¹te²na² a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² tē³sxā³ he¹kxi²te²txā³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² ī³hxi²kat1sa³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² ha³lo²a² wxi²kan¹txi³ e³sxā³ ā³na¹a¹wa². Hxi²kan¹txi³ ī³wa²lū³xi²sai¹nxa³wa². 5 Wān³txa² ki³han³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²xa³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ī³ye³sxā³te²sa¹wa². ī³ye³sxā³a¹kxai²nān²tu³ ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³si¹hain¹tu¹wa². Ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³si¹hain¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²wet1sa²tē³ain¹txai²lā¹. Nxe³na¹nha²wa². 6 Hā²wxān³txa³ sa²yo²wet1sxā³ yxau³yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³ah³lxin¹ju³ta² a³ya³txi²na¹kxai²nān²tu³ ī³wai¹txa²lxa¹ju³ta² yū³tu¹wa².

7 Nxe³yān¹ta¹ wxāi² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² ī³sah¹lxin¹sxā³ kāi³ye¹nx2ta¹ju³ta² ī³yī¹li²sah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³sah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²li² wxi²kan¹sxā³ nū³kxūn³jah¹lo²sxa³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³ ī³hxi²kat1sa³na²hē³li¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wxāi²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³ ī³hxi²kat1te²lot3sa²nūn³na²hē³la². 8 A²kxā³nxa²e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². E³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹:

– Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ī³hxi²kat1sa³na²hē³li¹. Ju¹tai²li² yxo²kāin²txi³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxa¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³ hai³txi³ āu²li²to³nha¹ju³ta² yū²nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²ī²yah³lxin¹kxe³su² ā²la² kāi²non³sih¹nx2ti³jau³su² ī³hxi²kat1sa³na²hē³la². Hai³txi³ ā³na¹hxa³nx2ta¹ju³ta³la³ te³nxa³wa². 9 O²nx2ti³te³lhxā³ ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³hē³la². Ju¹tai²li² ten³te²txā³wa². 10 Nxe³sxā³ wxa²ha³tih³ ī³nxai²na² wān³txi³kxai³lu¹, e³lxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Pau²lah³lai²na² wān³txa² a²ha³teh³nxā³nxān¹jau³xai²li² yxo²xūn³khaix1nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹yen³nāu³a¹ wxā³sxā³ ī³ye³kxi²nē³kxai²nān²tu³ hai³txi³ yxo²xū³nxa³wi¹. Wān³txa² e³kxi²nē³jau³xai²li² kwa²hāi¹nx2na³li¹. Nxe³nyhu¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wān³txa² ī³wa²lū³xi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Wxā³sī²nx2ta¹tāu³a² u²lxi³ ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū¹nx2ta¹jau³xain²txi³ txa²wān³txain²txi³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³txi³ yau³ā³lxi³ yū³sa²nxa³wi¹. Nxe³na¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wa².

12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²ha³tih³ ī³nxa² wxi²kan¹ki³lxo³nha²yah³lxin¹ta²wa². Wā²nxūh¹ ī²nha²sxā³:

– ī²li³ju³ta² kāi³a¹ju³ta² wain³txi³ kāi³a¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹ta²wa².

Kwa²toh³lxa³ti³su² yah³lxin¹ta²wa². Ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa². Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³ ī³nxai²na² kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³nha³ko³txa²lxi³sxā³ kāi³te²txā³wa². 13 Hai³txi³ wā²nxūh¹lxi³sxā³ hxi²kan¹kāi²non³ki³lxo³nxa¹ju³ta² yxo²kāin²txi³ e³te²txā³wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ten³si¹sa²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kāin²txi³ e³te²sa¹wa². Nxe³sxā³ ten³si¹sa²ju³ta²nū³ai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a² ten³sa²na³la², Txa²wā¹sū³na²sa³.

14 Nxe³nx2ta¹jau³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nx2ta¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²ju³ta² kāi³a¹tu¹wa². A²kxā³nxa² txai²na² so¹lxi³ wxā³na¹tai¹ti²tu³wa².

Wxā³na¹nū²la² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 15 Jā¹nxa¹jut3su² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² ā³wih¹sxā³ o²la³kxi²hī³nx2nxa³wa². Wa³ka³la² ā³wih¹sxā³ o²la³kxin²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³sa²nxa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta² ā²la² kāi²non³ju³ta²nū³su² ten³sa³ha²kxai³, Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nx2ta¹ju³ta² ā²la² kāi²non³ju³ta²nū³su² ten³sa³ha²kxai³, nxe³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²ju³ta²nū³a² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². 16 Nxe³sa³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ko³xa² ko³xā³xa² ā²la² ya¹nān¹ta²ko³nāu³a¹ ai³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txain¹te³lhxā³ ai³hī³na¹wa².

Nxe³na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² yxo²kāin²e³hī³nxā²nxa³wa². O²la³kxi²na¹kxa² so¹lxi³ yxo²kāin²txi³ e³hī³na¹wa².

- 17 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxai³tā² a²kxā³nxān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:
 – A²nū²a² ī²li³te²a² yxo²kāin²txi³ e³ti³ten³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² o²la³kxi²ju³ta²
 so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²jau³xa² yxo²kāin²txi³ e³kxi¹txai¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 18 Jā¹nxe³jut³su² nū¹txai²na² e³kxi²nha¹kxai²nān²tu³:
 – Wi¹kāi³a¹xā¹. Nū¹ta²wān³txa² wxi²kan¹jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²:
 – Wi¹lo²la³kxi¹lxi¹. Nxe³sa³kxai²nān²tu³ wxi²kan¹jau³su² hī³nx²na³la².

11

Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ī³so¹ki³lxo³tū³ka³txa² ī³yau¹ū³jau³su²

- 1 Toh³lxa³ti³hū³jau³su² e³kxi¹nx²ta¹tu¹wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 Txa²ē¹nān¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx²ta¹kxai²nān²tu³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 2 Hxi²waun³txi³nūh¹nx²ta¹nha²wa². Kris²tu³jah¹la² a³lxi²yah³lxin¹sxā³ yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta²
 so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Txu¹hai²na² kah³ne³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² in³txa²
 te²hi²te³lhxā³ jah¹lai²na² so¹lxi³ a³lxi²nha²ya³te²ju²hē³la². In³txa² ā³xa²
 a³lxi²te²sxa³yu²hē³la². Nxe³te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a³lxi²nūh¹yah³lxin¹ju³ta²
 wain³na³la². Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² ju¹tain²txi²na³la². Nxe³jau³jau¹xai²na²
 ā³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² hxi²waun³ta³kxi¹nx²ta¹nha²wa². 3 A²kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹lu¹ta²na² txih³xu¹ta²kxai³lu² ā³nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ā³nxū²kwai³wih¹ka³tu³ti¹ E²va³ka³lxu¹ta²kxai³lu² ī³ki³ha¹kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nū²la² ko³nxe³ti³ kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jāx¹ju³ta² ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² nxe³nx²ta¹nha²wa². Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ te²yā¹yxah³lxa³lxa². A²nū²a² ī²li³te²a² wxā³sxā³ tah²yau³xa²
 ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³ Je³su²jah¹la² ā³lxi³jah¹la² ī³ye³kxi¹nx²ti³nxa³jah¹la²nū³a²
 ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ yxo²ī²yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² a²nxū²kwai³yxau³nx²ti³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ yāu³ka³txa²
 ā³xa² ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³ sa²so¹nuh¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Te²yā¹nxūn³sxā³
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³nū³su² ī³yau¹ū³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 wān³txa² yau³ā³xa² e³kxi¹nx²ti³ke³la³te²kxai³ ā³kāi³so¹yah²lxi³hī³nxa¹lxa².
 5 Nxe²e³kxi¹nx²tain¹tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txai²li²
 hai³txi³ ā³sen³so¹sai¹nxa³wa². Hxi²kan¹jah¹lo²su²nūn³na¹wa². 6 Wxa²ne³nxē³na²
 wi¹lā³ne³wih¹nx²ti³xa³kxan²ti³ wxi²kan¹txi³ e³jah¹lo²sa¹wa². Ye³ka³lxa¹txi³
 e³kxi¹nx²ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Wān³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ e³a¹ju³ta²
 a³ya³txa³kxi²nūh¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 7 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txi³nx²ta¹hī¹nai³tā² hai³txi³
 ū³yho³hi²sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ta¹ju³tai³tā²
 ī³jū¹nxot¹sa³ha²kxai³ wxāi²na² so¹lxi³ ī³kāi²not³txa²lxa¹ha²kxai³ nxe³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³ju³ta² wxa²ē¹nān¹jau³la³ ko³nxe³ti³ kāi³nxa²lxi³hī³na¹te²la¹xā³?
 Hai³txi³ ti³he¹nxe³nx²ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². 8 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nx²ta¹hī¹nai³tā² yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xa² ā³xa³ a²yen³kxa²
 wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxau³ya³sain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txain¹nxa³kxan²ti³ a²yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Wxa²nū³ka³txi³
 ī³nxai²na² a²yen³kxa² wā²nhūh¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa²
 a²yen³kxa² so¹kxai¹na¹ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi¹nx²ta¹ha²kxai³
 nxe³ye¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². 9 Te²yā¹nxe³sxā³ yxau³ya³sain¹tī³kxai³lu² Sū³na²
 wān³txa² ī³yau¹ū³nx²ta¹hī¹nai³tā² yxo²ī²tū³ka³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xai²li²
 yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txi³ ī³nxa² a²yen³kxa²
 ī³yai³nū³nxa²lxi³nxa³tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² a²yo³ha²
 ai³nxū³nxa²lxi³nxa³lho³la². Nxe³ha²kxai³ wāt³txa²lxa¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².

10 Jā¹nxa¹jut3su² Kre²sa²ko³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ kâi³ūh¹nx2ti³te³lhxā³ ai³lha²thet3ta¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ti³te³lhxā³ ai³lha²thet3ta¹tāu³a² hai³txi³ wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ya²la³tu³ jau³xan²tu³ nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³ nxe²e³kxi¹nx2ta¹wa². 11 Jā¹nxa¹jut3su² i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe²kâi³nx2ti³h¹na¹te²la¹xā³? A³lxi¹nx2ti³h¹na²nxa³te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nxe²nxa³wa². A³lxi²khaix1nxe³nx2ta¹nha²wa². Ju¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² i²nē³nha²wa². Nxe³ha²kxai³ ya²la³tu³tā³la².

12 Jā¹nxa¹jut3su² kâi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹tū³ka³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txa²kwa² sa²nēn¹kxi²nhain¹kxa²yan³txi³su² na¹ha²kxai³:

– Pau²lah³lai¹tā² kâi³hxai²kxai³ jā¹x1sī¹na¹wi¹. Ain¹jau³nū³su² kxa²yan³txi³su² nxa¹ha²kxai³ nxe³ye¹nx2ta¹wa². 13 Jā¹nxe³tū³ka³txai²li² ya²la³tu³ki³lxo³tū³ka³txai²la¹wa². A²wa³ka³li³yu³khai³xa² ā³ke³tū¹nx2tain¹na³la². I³xā³lxi³ti³lot3sxā³ Kris²tu³jah¹lai²li² i³kaix1so¹tū³ka³txi³su² ki³lxo³nxain¹na³la². Yxān¹ta¹ ā³ke³tū¹nxa²lxain¹na³la². Nxe³ju³ta²li² sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹jut3su² ti³he¹nx2nxa³wa². 14 Nxe³yān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² i³xā³lxi³to³nha²te²ju²hē³la². Oh³xan¹jah¹la² a²ha²tet1jah¹lo²hū³sxā³ i³xā³lxi³to³nha²te²ju²hē³la², Sa³ta³na²jah¹la²sa³. 15 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² yā¹nxe³sxā³ i³ā³lxi³to³nha²yain¹nū³na³la². Wain³txi³ kâi³tū³ka³txi³su² ki³lxo³nhain¹na³la². Nxe³kxan²ti³ nxe² o²la³kxi²ki³lxo³nhain¹kxan²ti³ kâi³ain¹ju³ta² a³ya³txi²tu¹wa². Kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² yo³ha² i³wai¹txain¹ju³ta² yū³ain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² khāuh³lxa³thin¹kxi³jau³su²

16 Jā¹nxa¹jut3su² we¹na¹ki³lxo³syah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ toh³lxi² e³kxi¹nx2ta¹ha³ta²wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Yxo²kāin²txi³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 17 Toh³lxi² e³a¹jau³xai²na² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² i³yau¹ū³sa²jau³sxa³wa². Ya²la³tu³ kwa²toh³lxi² e³a¹tu¹wa². 18 Yuh³xai²nān¹te²a² yen³kxa² yxo²kāin²e³ain¹te³ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ yxo²kāin²e³nū³na¹tu¹wa². 19 A²hoh³lxi³su² khai¹yxah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³ toh³lxa² e³tū³ka³txai²li² wi¹lain³kxi²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 20 Yxo²xūn³txi³ kwa³na³nx2tai¹nha²kxai³ i²ū³nx2tai¹nxa³kxan²ti³ ū³yho³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³ i³ki³ha¹kxi²nx2tai¹nha²kxai³ i³kâi²nxa³tot3sih¹nxa²lxain¹jau³su² nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yxo²su²nxa²lxai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ hai³txi³ wa³lxī³nha²yain¹yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². 21 Te²yā¹nxe² kâi³ūh¹nx2ta¹ju³ta² ya³lo³txi³ti³hex1sa²nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ āu²li²to³nha¹nha²wa². Nxe³yān¹ta¹ toh³lxa² e³kxi¹nx2ta¹wa². Yuh³xai²nān¹te²a² yen³kxa² yxo²kāin²txi³ e³sa²tē³ain¹ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹txi³ e³ain¹kxa² yā¹nxūn³na¹wa². 22 E³bre²a² nū³ka³txi³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nū³na¹wa². I³sa³e² nū³ka³txi³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nū³na¹wa². A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yā¹nxe² A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su² na¹wa². 23 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tain¹te³la¹xā³? Te²yā¹nxū³na¹wa². Yxān¹ta¹ ā²la² kâi²non³sxā³ sa²yxo²wet1sa²sen³sai¹ai¹na¹kxah³lo²sa¹wa², toh³lxi³sxā³ e³a¹kan²ti³na³. I³kâi²non³sxā³ wa³ko³na¹ha²kxai³, ā²la² ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³ti¹kxi²sain¹to³ha²kxai³, nxe³sain¹toh³na³la². Ye³ka³lxa¹txi³ i³wait1sai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³txa² ya²lut1sa²te³lhxā³ sai¹nha²kxai³ sain¹toh³na³la². 24 Po¹na² wā²la² we¹tih³na² tē³sxā³ i³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la². Ye³ka³lxa¹txi³ 39 nxe² i³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² i³ta³lo³wai²ta³kxi²sain¹na²hē³la², Ju³te²a² nū³ka³txa² txa²nū³ka³txi³khai³xa² a²ha³tih³xa²nāu³xa² ten³sai¹nxa³ha²kxai³la³. 25 Jā¹nxe³sxā³ ro³ma²no² nū³ka³txa² hi³sa³ka³txa² tē³sxā³ i³sun²ta³kxi²sain¹toh³na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³sun²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ tah³lxa³kxa² tē³xain¹sxā³ ā³nan³sa²sxā³ ā³ya²lu¹ti³ten³sain¹na²hē³la². I³ye³nai²li² ai³la¹tāu³a² na³vi²o²tē³na² ā³ne³hē²kxi² ai³na¹tāu³a² ā³ni³sa²wih¹sxā³ ā³nxū¹tsa³hē¹la². Ye³ha¹li¹

ka³na³ki¹ ā³nxūt1sa²to³hē¹la². Nxe³na¹hī¹na² ka³nxah³ta² whāi²na¹ a³lan²ta² whāi²na¹ ne³ho²kxa² ho³ha³sain¹to³ha¹hē³la². 26 Ha³lo²a² ā³nxai³lha²the³ta¹tāu³a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ī³ha¹txi²sa²to³nha²hē³la². Ka³wā³lxa² yxo²ha³ti³lhi³a¹tāu³a² kāi²nhūx³sxā³ ā³nxūt1sa²sxā³ ī³lo³nxe³ti³ten³sa³ha²kxai³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²nāu³xa² ā³tī³sain¹sxā³ yen³kxa² kāi³kxi²hxat3sai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³sai¹nha²kxai³ ha³lo²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ai³la¹ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxe³si¹sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³nha²hē³la². Ha³lo²a² ī²li³je³na² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ī³ha¹txi²to³ha¹hē³la². Sxi²je³na² ī³ha¹txi² kwa²ha³lo²a² ī²li³je³na² ī³ha¹txi² ī³ye³na² ūn³je³na² ī³ha¹txi² nxe³sxā³ ha³nxeh³lxi³ju³ta² ka³lxa¹txi³ ī³ha¹txi²to³ha¹hē³la². Txa²ya³lhxu²ki³lxo³nha²te²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ai³lhi¹sain¹na²hē³la². 27 Kāin² wa³ko³na¹ha²kxai³ kāi²nhxi²thah³sa²ha²kxai³ sa²to³nha²hē³la². Ye³te³nxa² a³la²ni²to³ha¹ha²kxai³ he³ja³lu²sa²to³ha²kxai³ ya³lxu²ja³lu²sa²to³ha²kxai³ a³lxi³tan³ya³lu²sa²to³ha²kxai³, yain³txi³txa²sa²to³ha²kxai³ wān²txa³ yū³sa²to³lxa³ha²kxai³ nxe³sa²to³nha²hē³la². 28 Nxe³sa³kxa²yu³su² yxo²ī²tū³ka²txi³nāu³xa² ha³kxa¹ ī³hau³ko³tū¹hai¹na¹ju³ta² hxi²waun³txi³sa²to³nha²wa². 29 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²te²a² wain³txi³ kāi³xa³kxai²nān²tu³ jah¹lain²txi³ txai²na¹xain²txi³ nxe³sxā³ āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa². Ko³nxe³ti³ kāi³kxai²nān²tu³ jah¹lain²txi³ txai²na¹xain²txi³ ī³āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa². 30 Jā¹nxa¹jut3su² yxo²kāin²e³a¹ke³la³te²kxai³ txa²hxi²kan¹sa²nxa³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kāin²e³hī³na¹wa². 31 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³nxa³ju³ta² ī²sa³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² Je³su²jah³la³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² A²wī³na² Si³yxau³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹la² sa²nēn¹kxi²sa²tē³to³ha¹wa². 32 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxai³tā² Ta³mas²ko²thi³na² yxau³na¹hī¹nai³tā² thi¹na² a²wa³kxēn³yah³la² hi²sen³su² sxih²yo²a² a³li³ta³yo²a² whāi³na¹ ī²sa²tē³kxi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². Txai²na² ū³tī¹kxi²sa²te³lhxā³ kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² A³re²jah³la² ha³lo²a² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su² nxe² kāi³ain¹ta¹hē¹la². 33 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²ya³lxi³nāu³xa² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ā³non²ta³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹, sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²nha²je³na² nxe³sxā³ kī³tan¹ta²yo²a² sa²so¹sain¹nū²la² ha³ti²a² kū³ni³nha² ū³ki³kū²kxi²sain¹nū²la² ū³whi¹hit3sain¹nū²la² wīn¹ta²te²lxi³ sxi²tj²ta³lo³kxa² tē³sxā³ ū³ha³lo²sa²tā³kat3sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ ih³sau³nai¹na¹hē³la².

12

Pau²lah³lai²na² hxi²sxā³nho³tēx3jut3sū³ju³ta²

1 Āh¹lxi³ yxo²kāin²e³a¹tu¹wa², toh³lxi³jau³hū³kxan²ti³na². Yxān¹ta¹ hxi²sxā³nho³tēx3jut3sū³ju³ta² ī²a¹ju³ta² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Yen³kxa² ī³yau¹ū³sa²ju³ta² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 2 Ī³ye³kxi¹nx2ta¹ka³tu³ti¹ kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ hxi²ka² hxi³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa³wa²la³kxi²xi²nūn³sxā³ nxe² kwē³ko³nhī¹nai³tā² in³txa² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yxo²ī²jah¹la² in³txai²li² ī²a¹hē³la². Ī²a¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa² kī³khai¹ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ka³la³sī²nū²nha²wa². Nxe³ju³ta²li² a²nū²khai³xa² ka³la³si¹hī³te²la¹ku² hāi¹sxā³ hxi²sxā³nho³tēx3jut3sū³ju³ta² ī²te²tū²nha²ku² nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa². 3 Jā¹nxe³sxā³ jah¹lai²li² oh³nān¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ka³la³sī²nū²nha²wa². A²nū²khai³xa² ka³la³sxā³ ī²te²tū²nha²ku² hxi²sxā³nho³tēx3jut3sū³ju³ta² ī²hī³te²tū²nha²ku² nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ko³nh²jah¹lai²la¹wa². 4 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² wa³nūt3jau³su² ain³kxi²nū²nha²wa². A²nxe³jah¹lxain²ti³na¹wa². A²nxe³jau¹xai²na² a²nū²a² wān³txa² hxi²kan¹txi³ ī³yau¹ū¹jau³sxa³nū²nha²wa². A²nū²a² wān³txa² hxi²kan¹txi³ e³xa³nū²nha²wa². 5 Jā¹nxa¹jau³su² ju¹ta²li² yxo²kāin² e³kxi²na¹tu¹wa². Yxān¹ta¹

txai²na¹xai²na² o²la³kxi²na¹ju³khai³xa² e³ūh¹nxa³nha²wa². Ha³lo²a² hxi²ka¹nhā²nxa³ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū¹te³lhxā³ e³kxi²hī³na¹wa². 6 Nxe³yān¹ta¹ yxo²kāin² e³ti³ten³sa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ kwa²toh³lxi³jau³su² hī³nx2nxa³wa². Ya²la³lyau³su² ha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su² hī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ yxo²kāin² e³ūh¹nha²sa²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² i²a¹ju³ta² so¹lxi³ wān³txa² ain³kxi²na¹jau³xa² so¹lxi³ e³a¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²sain¹kxai²nān²tu³ kāi³a¹ju³ta² wain³txi³ a³la³kxi²nūh¹sain¹tu¹wa². Ju¹ta²li² ten³sa³nha²wa².

7 Nxe³na¹ta¹ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³te²a² i²nha¹hē³la². Nxe³na¹ha²kxai³ yxo²kāin²khai¹nxe³sxā³ e³a¹kxa²yan³txi³su² txa²sī³na² ā³nīx3ton³sa²ju³ta² yū³nha¹nha²wa². Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² i³tot3sa³na²hē³la². Yxo²kāin²khai¹nxe³sxā³ e³a¹kxa²yan³txi³su² i³ton³sxā³ yxau²xai³la¹wa². 8 Jā¹nxe³sa²ju³ta²li² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹hē³la². I³ta³ka³txa² i³ton³sa²ka³txa² ā³kut3si¹ha¹jau³su² e³kxi²to³ha¹hē³la². 9 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²sa³te³nah¹lxi¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— Kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² āh¹ kāi²non³na³li¹. Yu³tā³xa² yū²nxa³kxan²ti³ ān²na³li¹. Nxe³sa²jut3su² ha²kxai³ hxi²kan¹nxā²nxa³kxai²nān²tu³ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²li² āh¹ kāi²non³na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la². Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sa³ha²kxai³ txa²hxi²kan¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³to³ha¹tu¹wa². Jā¹nxe³sa³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹khai³ju³ta² nxū²kwai³yxau²xai³lha³tu¹wa². 10 Nxe³na¹jut3su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txi³na¹ha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa². Txa²sī³na² ā³nxi²kat1sa²nxa³ju³kxai²lē¹. Ko³nxe³ti³ e³kxi²sain¹ju³ta² yū³sa³ju³kxai²lē¹. Yen³kxa² yū³sa²nxa³ju³kxai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²a¹ha²kxai³ khāuh³lxa³te³sain¹ju³kxai²lē¹. Ha³lo²a² ko³ton³kxi²sa²ju³kxai²lē¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa². Nxe³sxā³ txa²sī³na²na² ā³nxi²kat1sa²nxa³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kat1ti³hit1sa²na³la².

Pau²lah³la² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ toh³lxa³ti³yah³la² yā¹nxe² e³a¹wa². Yxān¹ta¹ wxāi² i³nxa² wā²nxūh¹lxi³yah³lxi¹lxa². Wi¹le³kxi²nūh¹sah²lxin¹ke³la³te²kxai³ wai³nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ sah²lxa³lxa². Tū¹ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txain²txi³ hai³txi³ ne³ka³ta²sai¹nxa³wa², txai²li² kāi²ti³he¹nxē²nxa³kxan²ti³na². 12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ū³na¹jah¹lo²su² te²sa¹kxe³su² wā²nā³ū¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kāi³ūh¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² i²yah³lxi¹nha²kxai³, on²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta² i²yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹ti³hit1sa²ju³ta² i²yah³lxi¹nha²kxai³, sah¹lxin¹ta¹ti²tu³wa². A²nxe³jut3su² ā³ye³yo²nū¹sa²na³la². 13 Yxo²i²tū³ka³txa² ā³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ wi¹kāi³ū¹hai¹na¹ha²kxai³ wxāi² i³nxai²na² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ta¹ha²kxai³ nxe³nx2ti³hī³na¹te²la¹xā³? Ti³he¹nxe²nxa³wa². Tū¹ka³txi³nāu³xain²txi³ wxa²nū³ka³txain²txi³ te²yā¹nxe² kāi³ūh¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Hāi¹nxe³sxā³ kwa² hxi²tha³txa²lxi³nx2ti³kxa²yan³ti³su² yen³kxa² yū³yah³lxin¹kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹jau³nū³a² i³ye³kxi¹nx2ti³nxa³ta¹ti²tu³wa². Ju¹ta²na² ne³wā²na³ya³sah¹lxi³hē¹la².

14 Ye³ha¹li¹ wxā³sī²nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³te³lhxā³ āu¹la³kxi² ta³lu²ni¹nx2ta¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta³nū³a² e³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la². Ū3yho³hi²sah¹lxin¹txā³nxa² ten³sa²nxa³nha²wa². Wxāi² i³nxā² whāi²na¹ ten³nxa²lxa¹nha²wa², Sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹si¹jau³sa². A²wī³nu²su² tā³nxa² a²hā³ka³nū²su² tā³nxa² nxe³te²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³khai³xa² yen³kxa² ūh³kxi³nū³a² hau³kot3sxā³ ū³nyhain¹te²ju²hē³la². Hai³txi³ wē³ha³lxi³su² te²kxai³lu² a²wī³na² tā³nxa² a²hā³ka³na² tā³nxa² sa²hau³kot3sxā³ ū³nyhain¹te²sxa³yu²hē³la². Nxe³te²sē¹la². Txa²wē³ha³lxa² yā¹yxah³lxi¹lxa². 15 Nxe³kxa²yā¹nxe² txa²yen³kxa² ha³kxa¹ ū³hau³ko³tūh¹nx2ta¹kxan²ti³ i³ka³li³hī³na¹wa², hxi²kxū³na¹ju³ta² hxa³n³kxi²sa³kxan²ti³na².

Nxe³na¹ha²kxai³ a³lxi¹nx2ta¹ju³ta²ĩ³kāi²no³tũh¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ta¹ a³lxi²sah¹lxin¹ju³ta²ĩ³kāi²nxa³to³je¹nx2ti³na³la².

16 Nxe³sxã³ yxau³ya³sah¹lxi¹nhĩ¹nai³tã³ kwa²hi²tha³txa²lxi³nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³nxa³kxan²ti³ wxa²nũ³ka³txa² a²ha³tih³ ĩ³nxa² wãn³txi³kxai³lu¹ e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² ĩ³ki³ha¹kxi²nẽ³na³li¹. Wãn³txa² ka²yãu¹ka²yãu¹jau³xa² e³kxi²nẽ³lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sa²yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². 17 In³txai²li² ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ wxa²yen³kxa² kwa² sa²so¹kxi¹nx2ti³si¹jau³su² ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹lhai¹la²? Hai³txi³ ti³hex¹ye¹nx2ti³nxa³hẽ³la². 18 Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Ti²to³jah¹la² ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². In³txa² yxo²ĩ²nũn³te²a² ã³si³tẽ³kxi²si¹ha¹jau³su² ũ³sa²si¹hã³a¹hẽ³la². Jã¹nxe³hĩ¹nai³tã² ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ wxa²yen³kxa² kwa²sa²so¹kxi¹nx2ti³ta¹lhai¹la²? Ti³he¹nxe²nxa³wa². Txa²ẽ¹nãn¹jau³xain²txi³ Ti²to³jah¹la² a²ẽ¹nãn¹jau³xain²txi³ yxa³ha¹wa². Yxa³ha¹ha²kxai³ ya²la³lyau³xa² sa²yxo²wet¹sxã³ kãĩ³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².

19 — ĩ³ye³ĩ³wa³lxĩn³nẽ³jau³xa² e³kxi²ti³ten³ji¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² yxãn¹ta¹ten³sa²sĩ¹nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩn¹jau³xa² so¹lxi³ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²kãĩ²non³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ten³sa²sĩn¹nha²wa². 20 Wxã³sĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ã³lxa³ti³nha²hĩ³txa²nãn³khĩh³ nxe³nx2ta¹nha²wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ã³lxi²ye¹nx2ti³nũ³nhĩ³na¹wa². Hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Wxã³sĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tu³ kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² yũ³te³lxã²nãn³khĩh³ nxe³nx2ta¹nha²wa². Kwa² wãn³txa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. A²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² kq³nxe³ti³ yxo²kwaĩn³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. ĩ³yxaih²kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. Kãĩn²ki³lxo³nha²sxã³ ĩ³hait²ta³lxi³nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. A²nũ²a² ã³xa² q³nxa³ti³lon³sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. Kq³nxe³ti³hãĩ³a² ĩ³he³son³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. ĩ³kãĩn²ti³nha²ki³lxo³nxe² ĩ³ye³kxi²nha²yah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. An³txi³sxã³ ã³nhai²ta³lxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. Nxe³nx2ta¹nha²wa². 21 Hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa². Wa³li²na¹tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ ĩ³ãĩn²ta³kxi²nũh¹sah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹nha²wa². A²kxã³nxa² kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Txu¹ha² ã³xa² ta³nxa² in³txa² ã³xa² ta³nxa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². ĩ²li³ju³ta¹ kq³nxe³thin¹txi³khaix¹sxã³ o²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe²kãĩ³yah³lxin¹ta¹ hai³txi³ ĩ³ãĩn²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹yah²lxan³ka²yan³txi³su² hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².

13

Pau²lah³lai²na² wãn³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

1 Ye³ha¹li¹ wxã³sxã³ ĩ²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxa¹tu¹wa². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ĩ²li³te²a² kq³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² a³ti²te³lhã³ yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ha¹li¹ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta³nxa² jau¹xain²txi³ ĩ³yau¹ũ¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²na² ĩ³ye³yxo²nũ¹nyhain¹kxai²nãn²tu³ nxe³hĩ¹na² so¹lxi³ a²nũ²a² kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²tai¹nhẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 2 A²kxã³nxa² wxã³na¹hĩ¹nai³tã² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Kq³nxe³ti³ kãĩ³te² ĩ³nxa² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sah²lxin¹jau³su² tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nx2ta¹tu¹wa². Nxe³nx2ta¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã³sĩ²xi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³ wxãĩ²nãu¹ ĩ³nxa² a²yxo²ha³kxa¹ ĩ³an³ta³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹te²a² ĩ³wai²txa³lxi³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹nha²wa².

3 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³ju³ta² ya²la³tu³ ĩ²yah³lxin¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lai²li² hxai²yah³lxi³kxi²nxa³wa².

Nū³kxūn³khaix¹nxe³ju³tai²li² wxa²ye³na² wā²nā³ū¹nx2ti³tu¹wa². 4 A²kxā³nxai³tā²
 Kris²tu³jah¹lai²na² yuh³xan¹ko³xa² yxau³hī¹nai³tā² a²hxi²kan¹ju³ta² ā³na¹hī¹nai³tā²
 ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² i³nū³kxūn³ti³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹la² hxai²ya³lxi³kxi²kxa² yā¹nxe³sxā³ hai²ya³lxi³kxi²nū³na¹wa². Yxān¹ta¹
 i³nxū²kwai³lxū¹txi³sa²ju³ta² nxū²kwai³yxau³sa²na³la², Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat¹sa²ha²kxai³la².
 Ā³non²ta³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³nx2ta¹wa². 5 Wā²nxū^h i²xai³nha¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ah³lxin¹ju³ta²
 wā²nxū^h i²sa²tē³kxi²xai³nyha¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 nxū²kwai³yxau²xai³nx2ti³na³la². Kwa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta³la³ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³
 nxū²kwai³yxau³sa²tē³nx2ti³na³la². Ju¹tai²li² i²yah³lxi¹lxa². 6 Te²yā¹nxūn³sxā³
 Kris²tu³jah¹lo²su² nxū²kwai³yxau³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³ nxū²kwai³yxau³sa²nūn³na³la².
 7 Te²yā¹nxūn³sxā³ Sū³na² i³kaix¹so¹jah¹lo²su² na¹ha²kxai³ yxo²xūn³sxā³
 i³kwai²kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ nūh¹i²jah¹lxi³hē¹la². Txai²na²
 wxā²nxa³ta³lxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lai¹tā² wain³txi³ i³hau³ko³tūh¹jah¹lxi³sā²nhē¹la².
 Wxā³sxā³ yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi¹nx2ta¹kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². 8 Nxe³ha²kxai³:
 – Ya²la³lyau³xa² ā³a¹tū¹xā¹. Na¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ā³sa²sī¹nxa³nha²wa². Wain³txi³
 ā³non²ta³kxi²sa²sih¹nx2ta¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sīn¹nha²wa². 9 Nxe³na¹ha²kxai³ txai²na²
 hxai²ya³lxi³kxi²ye²sa³ha²kxai³ wxāi²na³ i³nxai²na² nū³kxūn³ye²yah³lxi¹nha²kxai³
 ka³lih³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:
 – Ko³rīn²to² tū³ka³txai²na² wi¹lī²txai¹nhē³li¹. Jū¹nxa² sa²yxo²we¹txain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³sxā³ sa²yxo²we¹txain¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha¹. Nxe³na¹jau³xa²
 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³na¹jut³su² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Ne³ka³ta²sxā³
 ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxā³na¹tāu³a² yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 ten³sa²hī³nx2nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat¹sa³kxan²ti³ yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nha²wa². Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³ kāi²non³sxā³ yxo²i²ah³lxin¹kxi³nū³a²
 i³hxi²kat¹sa³na²hē³la². Hai³txi³ ā³na¹nx2ti³ju³ta³nū³a² ten³sa²nxa³nha²wa².
 11 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ā³wa²su¹ta¹tu¹wa². Ka³lih³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
 Txa²wān³txai²li² sa²yxo²wet¹sah¹lxi³hē¹la². Sa²ye³kwē²kxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hē¹la².
 Wi¹yxo²we¹nyhu¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Hāu²non³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ū³hū¹nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu²
 sa²hāu²no³tē³ju³ta² ū³hū¹nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu² ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
 12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ah³lxi¹nha²kxai³ i³yxo²sai¹la²kxi²nyha¹ju³ah³lxi³hē¹la².
 13 Ti¹ai²li² yxo²i²tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ a²ha³ta³nxa² i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹na³la².
 14 Nxe³na¹jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni² Txa²wā¹sū³na² a³lxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su²
 te³ni² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yxau³nūh¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni²
 sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Kálatas

Pau²lah³lai²na²wān³txa²wa²su¹wa²sun¹jau³su²

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la¹txā³nxa² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wa². Ka³la²si²a²ko³xa² yxau³tū³ka³txi³ ĩ³nxa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³ ĩ³nxa² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nū²khai³xa² kwa²i³sa²si¹hā³sa²ta³nxa² a²nū²a² ĩ³hxi²kat1sain¹ta³nxa² jah¹lo²sin²nxa³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³ka³khai³xa² nxe³ya³sxā³ ĩ³hxi²kat1sa²sxā³ ĩ³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² ĩ³hen³txi³si¹ha¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³ti³hi¹ki³yah³lai¹ta³lxa²na³la², Txa²wā¹sū³na²sa³.

2 Jā¹nxa¹jau³xa² txa²wā³tā³nāu³xai²na² yxau³a³sain¹tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ e³kxi²nxa²lxain¹na³la².

3 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

4 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lain²txi³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a² ko³nxe³te²a² hxi²ka² ā³non²ta³kxi²nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ti¹ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yxau²xai³ki³tāu³a¹ a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³ju³ta³la³ a³ya³ti²nē³lxa³lho³la². Jā¹nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²ten³jut3su² na³la². 5 Jā¹nxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²ki³jah¹lai²la¹wa². Sa²nēn¹kxi²ā³ki³sxa³lho³la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

Txa²wā¹sū³na²wān³txa²wi¹jau³xa²yxau³ka³na³ka³na³tā³la².

6 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ²sxā³ ĩ³so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ²sxā³ ĩ³so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³kxan²ti³ sa²yo²ā³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². A²nū²a² ā³xa² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³sa²ki³lxo³jau³xai²na² ĩ³yau¹ū¹nx2ti³ta¹hē¹la². ĩ³yau¹ū¹nx2ti³ha²kxai³ wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² wa³su³txi³ ā³yah³lxin¹nū²hē³la². Wi¹lhin¹ki³lxo³tū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yau³xā³xai²li² ĩ³tih³nxe³nx2ta¹jau³xai²na² so¹lxi³ wi¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe² ki³ha¹kxi¹nx2ti³ta¹hē¹la². Nxe³ju³ta² hxi²ye⁴ta³lxi³sah¹lxi¹nhē¹la². Nxe³ha²kxai³ āin²ti³sa³sih¹yah³lxi¹nhē¹la².

7 Jā¹nxe³jau¹xai²li² yau³xā³xa² wān³txa² wi¹jau³la³ yū²nxa³wa². Hāi¹nx2na³la². Hāi¹sxā³ ā³ke³tū¹nx2tain¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na²hē³la². Nxe³nx2txai¹nha²kxai³ wān³txai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³yau¹ū³jau³xai²li² ko³nxe³ti³ ĩ³ya¹te³lhxā³ ain¹nū²hē³la². 8 Nxe³to³ta¹ oh³xan¹jah¹lai²la³ tā³nxa² a²nū²a² ĩ²li³te²la³ tā³nxa² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² ĩ³yat1sxā³ ĩ³yau¹ū¹nx2ti³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹lain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² ĩ³ya¹ta¹ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²sa²nū³nhī³nx2na³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³ti³hin¹khaix¹ni¹lxi¹. Txa²ye³nāu³a² wxā³sxā³ yxau³ya³sah¹lxin¹ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. Sū³na² a²wān³txi³kxai³lu² nxe³sa²hī³nx2na³la². 9 Kxā³nxa² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxa¹wa². A²nū²a² wxā³kxai²nān²tu³ wān³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³kxi²sah²lxin¹jau³xai³tā² ā³sxā³ ĩ³yat1sxā³ yau³xā³xa² ĩ³yau¹ū¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hain¹tu¹wa².

10 Jā¹nxa¹jut3su² a²nū²a² so¹lxi³ wi¹le³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹le³kxi²sa²ju³ta² ten³sa³nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² so¹lxi³ wi¹lxo³kxai¹na¹kxe³su² kāi³a¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³

wi¹lxo³kxai¹na¹kxe³su² kãi³a¹kxai²nã²tu³ wai³nhĩ³nx2na³la². Nxe³na¹kxai²nã²tu³
Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² a²wa³ka³li³lot3sxã³ yxau²xai³lhĩ³na¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² Pau²lah³la² i²sxã³ i³so¹jau³su².

11 Txa²wã³tã³nãu³xãi³. Ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Wãn³txa² wi¹jau³xa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã²
hai³txi³ a²nũ²a² wãn³txi³sxa³wa². 12 Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²nũ²la³
ĩ³tih³nxe³sa²jau³sxa³ha²kxai³ kwa²wãn³txa² toh³lxi³jau³su² ĩ³yau¹ũ¹nxa²lxi³nxa³ha²kxai³
nxe³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² ĩ³yau¹ũ³sa³na²hẽ³la².

13 Ju³te²a² in³jah³lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³ain¹jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹te²jah¹lo²sa¹hẽ³la².
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² sa²yo²ã³hxa³te³lhã³ nũ³kxũ³txi³
khãuh³lxa³tai¹na¹hẽ³la². Kxã³nxai³tã² kãi³a¹ju³ta² nxa¹tai¹ti²tu³wa². 14 Txa²wẽ³si¹nu¹tai²na¹
ya³lo³txi³khaix1nxe³sxã³ sa²yo²we¹te²sa¹wa². Txa²nũ³ka³txa² txa²ha³tih³xa² ya³lo³txi²sxã³
sa²yo²we¹tain¹na²hẽ³la². Nxain¹kxan²ti³ txai²li² ã²la² kãin² ya³lo³txi²sa³hẽ¹la².
Wãn³txu¹tai²na² ã³na¹ti³hex1sa²nxa³hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ha² kxã³nxa¹ txa²hã³ka³na² a²ẽ¹na² yxau³ne³ha¹hĩ¹nũ¹tai²na²
Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² i²sa²sxã³ so¹sa³nũ²hẽ³la². Na¹te²sa¹ha²kxai³ txo¹na¹tãu³a² kãin²
thãi³ti³la² a³lxi²sa²sxã³ Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² u²lxai³lhã³ ĩ³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³su²
ĩ³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la². 16 Te²yã¹nxe³nũ²la² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³sa²jau³xai³tã²
jãx1jau³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² ĩ³yau¹ũ¹te³lhã³ ĩ³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³
a²ki³lha³lxa² Je³su²jah³lo²si²ha²kxai³ ĩ³yau¹ũ³sa³na²hẽ³la². Nxe³na¹ha²kxai³ hai³txi³ a²nũ²a²
e³kxain¹sãn²nxa³hẽ³la². E³kxain¹nxa³ju³ta²sa¹:

– ĩh¹jau³ta³ ĩ³yau¹ũ³ain¹te³la¹ji¹wi¹? Na¹jau³su² e³kxain¹nxa³hẽ³la². 17 Te²yã¹nxe³sxã³
Ta³mas²ko²thĩ³na² yxau³na¹hĩ¹nai³tã² a²wi¹lhĩ¹na² Sũ³na² i²sxã³ ĩ³so¹tũ³ka³txa²
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³ain¹te²a² ai³sxã³ i²ain¹nxa³hẽ³la². Hãi¹sxã³ A³ra²bi²a²ko³xa²
so¹lxi³ ai³la¹hẽ³la². Ai³la¹ka³tu³ Ta³mas²ko²thĩ³na² sa²kxai³ ĩ³xi²sxã³ yxau²xai³la¹hẽ³la².
18 Nxe³na¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwẽ³kon³sxã³ yxau³sã²na¹nũ²la², Pe²jah³la²
i²te³lhã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³sxã³ ka³la³na¹hẽ³la². Ai³sxã³ ka³la³na¹nũ²la² ye³ha¹li¹
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²tãu³a² 15 nxe²
a³la²ni²sxã³ yxau³ya³ha¹hẽ³la². 19 Yxau³ya³ha¹tãu³a² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²lo³na² kãi²nxa³jah¹la² so¹lxi³ i²a¹hẽ³la².
A²nxe³jah¹lai²li² a²ĩ³lxa² Ti³a²kah³lo²su² na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² i²sxã³ ĩ³so¹tũ³ka³txu¹tai²li²
ã³xa² i²nxa³hẽ¹la².

20 Jã¹nxa¹jut3su² wãn³txa² kwẽ³na¹ta² ũ³wha²li¹lũ³hũ¹nx2ta¹txã³nxai²li² ya²la³tu³tã³la².
Wãn³txi³khai³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² i²nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³ ko³nxa² ĩ³ki³han³jau³xa²
ĩ³ye³ya³nx2ti³nxa³lho³la².

21 Jã¹nxe³jut3su² nxe³na¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³sxã³ ai³na¹hẽ³la². A³li³sxã³
ai³na¹nũ²la² Si²ri³a³ko³xa² Si³li²si²a²ko³xa² nxe³tãu³a² ko³ha¹li¹ ai³lha²thet3ta¹hẽ³la².

22 Nxe³na¹tãu³a² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² Ju³te²a²ko³xan¹te²a²
hai³txi³ i²sai¹nxa³hẽ³la². 23 Hãi¹sxã³ o²la³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ txa²ha³ta³nxa² so¹lxi³
ain³kxi²sain¹ta²nũ³sẽ¹la². Ain³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

– Khãuh³lxa³ti³nẽ³jah¹lai¹ta³lxi³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ki³ju³ta² te³nxa³jau³su²
hxa³kxi²nẽ³te³lhã³ jah¹lai¹ta³lxi³ a²kwẽ³na¹ta²na¹ yxo²i² ã³si³wxe³ta¹hẽ¹li¹.
Nxẽ³tain³tain¹to³ta¹hẽ¹la². 24 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²a¹ju³ta² ĩ³ka³lih³ ã³si³wxen³tain¹ta¹hẽ¹la².
Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² kãin² ĩ³sa²nẽ¹kxain¹ta¹hẽ¹la².

2

Sũ³na² i²sxã³ ĩ³so¹tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³ha¹txi²jau³su²

1 Nxe³nũ²la² kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ 14 nxe² hxi²ka² hxa³sxã³ äh¹ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa³wa²la³kxi²nũ³ka³tu³ kwẽ³kon³tãu³a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ä³wa³li²na¹hẽ³la². Bar³na³be²ah³lai¹tã² txai²na² nxe³sxã³ Ti²to³jah¹la² tẽ³sxã³ wa³li²ya³ha¹hẽ³la².
 2 A²kxã³nxai³tã¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wa³li²si¹sa²jau³su² wã²nxũh¹ e³kxi²sa³na²hẽ³la². Wã³li²nũ²la² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³su² ye²yhai¹te²a² yxo²i²te²si²ha²kxai³ nũh¹e³kxai¹na¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³hen³txai¹na¹jau³xai³tã² i³yau¹ũ³hai¹na¹hẽ³la². O²la³kxai¹na¹ju³ta² ten³sai¹nhĩ³txa²nxa³khih³ nxa¹hẽ¹la². Nxe³sxã³ ä³ne³wxe³sai¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yan¹nãu³a² o²la³kxi²na¹kxe³nũ³su² ä³na¹sain¹kxa²yan³txi³su² na¹hẽ¹la².
 3 Nxe³na¹kxa²ti³ Ti²to³jah¹la² ä³si³tẽ³kxi²sa²jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³kxa²ti³ wi¹le³kxi²nyhai¹na²hẽ³la². Ju³te²ah³la² a²ki³lha³nãu³xa² a²ki³wã²la² ü³sa³si³tũ³ko¹kã¹nyhai¹nhxai²na²hẽ³la². Jã¹nxe³ju³ta² wet¹si¹jau³su² hai³txi³ kwa³na³ai¹nxa³hẽ³la².
 4 Nxe³ju³tai²li² a²kxã³nxa¹ yxo²i²ki³lxo³tũ³ka³txa² häi³a² wih³sxã³ ä³ya³wi²kxi²xain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹sĩn¹sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²sĩn¹ha²kxai³ ä³wa²sut¹sxã³ yxau³sĩn¹ju³ta² te³nain¹sĩn¹nxa³hẽ³la². Häi¹sxã³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² äh¹ sa²yxo²wet¹sĩn¹ju³ta² so¹lxĩ³ te³nain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³si¹sain¹sĩn¹jau³su² nxẽn³tain¹sĩn¹na²hẽ³la².
 5 Nxẽn³tain¹sĩn¹kxa²ti³ Je³su²jah³lai²na² yxo²i²ki³kxe³su² ya²la³lyau³su² ha²kxai³ i³ya¹tain¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nxa³hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te² i³nxa² yah³lxin¹kxa²ti³ hxi²kan¹txi³ yxo²i²yah³lxĩ¹lxa², Ju³te²a² nũ³ka³txa² wen¹yah²lxan³kxa²ti³na². Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ ä³ne³to³ti³hex¹yain¹sĩn¹nxa³hẽ³la².

6 Nxe³yãn¹ta¹ hxi²kan¹ti³ nũ³ka³txa² txah²yau³xa² e³kxi²sai¹nxa³hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ye³na² kãin²te²su² ta³nxa² kãi²nxa³te²su² ta³nxa² yũ³ye²te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxũn³te²sa¹wa².
 7 Jã¹nxa¹jut³su² txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³sa²si¹hã³ũ¹sai¹nha²kxai³ Pe²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³sa²sa¹hã³ũ¹ha²kxai³ nxe³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³si¹yhe²nha¹jau³su² i³sa²si¹hã³ũ¹sain¹sĩn¹na²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na²sa³. Ju¹tai²li² a³la³kxain¹na²hẽ³la².
 8 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³hxi²kat¹lsxã³ i³sa²si¹hã³ũ¹yha³sain¹na²hẽ³la². Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³hxi²kat¹lsxã³ i³sa²si¹hã³ũ¹hi² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³hxi²kat¹lsxã³ i³sa²si¹hã³ũ¹hi² ya³sain¹na²hẽ³la².
 9 Jã¹nxa¹jut³su² Ti³a²kah³la² Pe²jah³la² Jo³ãu²ah³la² yah³lxĩ³sxã³ a²hxi²kxa²ti³la³ye²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nai²na² kãin² thãi³ti³la² a³lxĩ²sa³kxe³su² e³lxah²lxĩ³ye²ha²kxai³ i³sa²si¹hã³ũ¹ha¹ju³ta² wi¹le³kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ Bar³na³be²ah³la² txai²na² ya³sxã³ i³nxũ²kwai³lxũ¹ya³sain¹te³lhxã³ hxi²ki³ya³sain¹na²hẽ³la². Hxi²ki³ya³sain¹te³nah¹lxĩ¹.

– Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² hĩ¹na² kãin² ä³ne³wxe³sĩn¹na¹wi¹. Nxe³sĩn¹na¹ha²kxai³ Bar³na³be²ah³la² wxãi²na² nxe³ja³hin¹sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² ai³ya³hin¹ju³ta² wai³ni² txai²na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² txa²wã¹nũ³ka³txi³khai³xa² ai³la¹ju³ta² wai³ni² nxe²na³li¹.
 10 Nxe² ai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ häi¹sxã³ txa²wã¹tã³nãu³xa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹te²na² yen³kxi³txa²te²na² nxe³wã²na³ain¹ya³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ju³tai²li² wi¹lhin¹sxã³ kãi³yah³hxai²na¹hẽ³la².

Pau²lah³lai²na² a²yxo²wãn³txa² Pe²jah³la² i³kwai²kxi²jau³su²

11 Nxe³yãn¹ta¹ Än³ti³o³ki²a²thĩ³na² yxau³na¹hĩ¹nai³tã² Pe²jah³lai¹tã² wxã³na²hẽ³la². Wxã³nũ²la² hä²wxãn³txa³ wain³txi³ o²la³kxi²nxa³ha²kxai³ i³kwai²kxi²na¹hẽ³la².
 12 A²kxã³nxa² Ti³a²kah³lai¹tã² a²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hã³ũ¹sxã³ wxã³ain¹na²hẽ³la². Ain¹ta¹ wxã³ai¹nxa³ta³lxa¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² kxa²ti³ ä³nũ²kxi²sxã³ ä³wxe³sxã³ yain³yah³lxĩ³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³a²kah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² wxã³yai¹nhĩ¹na¹ Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² ä³ya²sa³wxe³sxã³ yain³na²hẽ³la².

– Ju³te²a² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹nha²tū³ka³txa² kō³then³txi³sa³ha³tā¹. Nxe³jau³su² yuh³lxi³jau³su² ā³ya²sa³wxe³sxā³ yain³na²hē³la². 13 Nxe³kxa²yu³su² Ju³te²ah³la² nū³ka³txa² yo²i²te²a² yuh³lxi³jau³su² ā³ya²sa³wxe³ ā³si³wxe³yah³hain¹na²hē³la². Ai³lhxā³ Bar³na³be²ah³la² hi²sen³su² te²yā¹nxe² ā³kāi³ ā³si³wxe³nūn³na²hē³la². 14 Nxe³ju³tai²li² Je³su²jah³la² wān³txa² wain³txi³ sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ Pe²jah³la² i³kwai²kxi²na¹hē³la². A²nū²a² yo²ha³kxa¹ ā³nū¹tai¹tāu³a² hī³ta¹hē³la². Hī³ta¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³sa²lxi¹. Wxāi²na² Pe²jah³lo² i³nxa² Ju³te²a² in³txi³si¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yā¹nxe² kāi³i¹lxi¹. Hai³txi³ Ju³te²a² in³txa² yā¹nxe² kāi³xa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹jah¹la² yā¹nxe² kāi³si¹hai¹nñ¹jau³su² kwa³na³ai¹ni¹lxi¹. Nxe³sxā³ kāi³xān³kxe³su² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txain¹si¹ja³kxa³ni¹lxi¹. Ju¹tai²li² wai³nxa³wi¹. Nxe³ai¹na¹hē³la².

A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ yo²i²kxi³jau³nū³su²

15 Jā¹nxe³jut³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² nxe³sīn¹te²sa¹wa². Hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² nū³ka³txi³su² nūn³sīn¹nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxūn³sīn¹te²txā³wa². 16 Nxe³sī¹na¹kxan²ti³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yo²wet¹sī¹na¹kxan²ti³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wain³te²lot³sa²sī¹nhī²nxa³wa². Hāi¹sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yo²i²sī¹na¹kxai²nān²tu³ wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx²na³la². Jā¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²sī¹na¹wa². Yo²i²sī¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx²na³la². Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yo²wet¹sī¹na¹kxan²ti³ nxe³ju³tai²li² hai³txi³ wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx²nxa³wa². Nxe³jau³xu¹tai²na² hxi²kan¹txi³ wain³te²lot³sa²sīn¹te²sxa³yu²hē³la². 17 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lot³sa²sīn¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sī¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² ā³a¹hē³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³ yo²i²sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ a²nū²a² nxe² e³kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² ā³yah³lxi¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yā¹nxe² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹lxi¹. Nxe² ān³kxe³tū¹sain¹sīn¹na²hē³la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² nxe³sī¹na¹ke³la³te²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² kō³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹sain¹sī¹nhī³nx²na³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ti³hit¹sain¹sī¹nxa³wa². 18 Te²yā¹nxe³sxā³:

– Kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² sa²wa²su¹sa²te²ji¹xā¹. Na¹jau³su² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai²na² sa²kxai³lu² yo²i²xi²na¹ke³la³te²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² kāin² yū³hī³na¹wa². Nxe³na¹ke³la³te²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² e³lai²na¹ yū³sa²hī³nx²na³la². Nxe³ju³tai²li² ten³ti³hex¹sa²nxa³nha²wa². 19 Jā¹nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai²li² a²ē¹na² sa²hau³kot³si¹sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³kxe³su² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai²li² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³sa³na²hē³la². I³yau¹ū³sa²jau³xa²sa¹, txa²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³khaix¹ye²na¹ha²kxai³ wā²nxūh¹ sa²hau³ko³sa²ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³ nxe² i³yau¹ū³sa³na²hē³la². Nxe³na¹ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³na¹la³kxi²na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹wa². 20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²a¹hī¹nai³tā² kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³na¹hē³la². Ā³wa²sut¹sxā³ yxau³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² txa²ē¹nāu³ai²na² yxau² ā³si³wxe³ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹kxe³su² kxā³kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² i³hxi²kī¹la³kxi²ya³sain¹nūn³na²hē³la². Ne³ya³sai¹nhī¹nān¹te²tu³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³wa²sut¹sxā³ yxau²xai³te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³la¹ txa²sī³khai³xa² ka³ten³su²na¹kxan²ti³ Kris²tu³jah¹la² a²ka³ten³sī³na² so¹lxi³ nxu²kwai³yxau³sa²na³la². Nxe³sa³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ nū³kxūn³txi³

ĩ³hxi²kat1sa³jah¹lai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² Sũ³na² Ta²hah³lo²su² ha²kxai³ a³lxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A³lxi²nē³lha²kxai³ wā²nxũh¹lxi³ ya³lu²kxi²nē³lain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² yxo²i²sxã³ yxau²xai³la¹wa². 21 Jã¹nxa¹jut3su² Txa²wã¹sũ³na² kãin² thã³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²nē³ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxi¹;
 – Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ e³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: “Wain³te²lo³ti¹lxi¹. Nxa²lxa¹wi¹.” Nxe³ke³la³te²kxai³ kwa² ya³lu²kxi²nē³lai¹nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ hai³txi³ ti³hex1sa²nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a²ẽ¹na² sa²wa³su³kxi²sain¹ju³ta² yxo²i²sxã³ yxau²xai³te²sa¹wa².

3

Wãn³txa² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²su¹kxi²nē³te²la¹xã³?

1 Nxe³ha²kxai³ Ka³la²si²a²ko³xan¹te²nãu³ i³nxa² ne³the³the³kxi²yah³lxa³lxa². Kãin² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹nũ²hẽ³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ju³ta² wain³txi³ i³yau¹ũ¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Wi¹la³la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ yau³ka³na³ka³nat3sxã³ i³yau¹ũ¹sah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² ĩh¹nxe² i³nxũ²kwã³wi¹nx2ti³lhai¹la²? Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³ntu³ ta³nxa² hã¹sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³ntu³ ta³nxa² ĩh¹jau³su² hĩ³te³la¹xã³?
 3 Ne³kan²kxi²khaix¹yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²yah³lxi¹nhĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² i³hxi²ka¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹ta¹ hĩ¹nai²li² Sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³yah³lxin¹ta²lu¹wa². Nxe³yah³lxin¹sxã³ wxa²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²sa²nē¹nha¹ju³khai³xa² so¹lxi³ ã³si³tẽ³kxi²na¹nha¹. Yah³lxin¹jau³xai²li² wain³ti³he¹nx2nxa³wa². 4 Te²yã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² i³hxi²kat1jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai³tã² kwa² ã³na¹sxã³ sa²yxo²ã³ah³lxin¹ta¹thai¹la²? 5 Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxi³lu² A²yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nx2ti³ha²kxai³ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nxa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² Yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² yxo²i²sxã³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:
 – A³bra³ãu²ah³la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ne³wã²na³sxã³ wain³te²lo³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau³te²na² so¹lxi³ A³bra³ãu²ah³la² a²ne³tah²nãu³la³ti³hit1jah¹lai²la¹wa². 8 Te²yã¹nxe³sxã³ a²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wain³te²lo³tain¹si¹ja³kxa³nũ³sxu² ã²la² a³la³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxũ¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³su² i³yau¹ũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 – Wxã²kxai³ hĩ¹na² yxo²i²in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kxã³nãu³a¹ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yaun³ta³kxi² kxan²ti³ wi¹lhin¹ti³hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Jã¹nxe³ha²kxai³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kxai³ yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxi³lu² wi¹lhin¹ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²a² yxo²i²kxi²nã²tu³ wi¹lhin¹ti³hi¹tũn³tu¹wa².

10 Nxe³yã¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a² a²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxe³nha¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yo²wet1sxã³ kã³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³tu³ nxe³to³ta¹ hai³txi³ wain³te²lo³ju³ta² yũ²nxa³lho³la². Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hẽ³la². Nxe²nxa³sxã³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² i²li³te²la³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yo²wet1sxã³ kã³kxai²nãn²tu³ yxãn¹ta¹ yau³ka³na³ka³nat3sxã³ sa²yo²we¹txa³jau³su² on³kxai²nãn²tu³ a²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³te²lo³ju³ta³lon³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

11 Jã¹nxe³ha²kxai³ Sũ³na² wãn³txu¹ta²na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² jã¹nxũ³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³te²na² so¹lxi³ wain³te²lo³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² hã¹nxe³jau³xa¹ hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hẽ³la². Nxe²nxa³sxã³. Txa²wã¹sũ³na² wi¹lin¹ti³hi¹ju³ta² yũ²nxa³wa². Ju¹ta²li² e³lxah²lxi²na³la².

12 Jã¹nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² yxo²i²kxe³ju³ta² hai³txi³ ã³wxe³nũh¹hxa³wa². Hã¹sxã³ sa²yo²wet1sxã³ kã³kxe³ju³ta² so¹lxi³ ã³wxe³nũh¹na³la². Nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yo²wet1sxã³ kã³te²na² sa²kxai³lu² kwa³na³jau³xai²na² so¹lxi³ ã³wxe³nũh¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹ta¹ yau³ka³na³ka³na³jau³xa² sa²yo²ã³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³te²lo³tu¹wa².

13-14 Jã¹nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na³ ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³ti³ kã³jah¹la² i³ya²lu¹tain¹kxai²nãn²tu³ i³hxi²kĩ¹la³kxain¹te³lhxã³ nx2na³na¹ sxã³ a²nũ²a² nxe² e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ko³nxe³ti³ kã³i³nha²kxai³ hxi²ki³te²si¹lxi¹. Nxĩ¹nha²kxai³ i³hxi²kĩ¹la³kxi²sa²sih¹nxa²ha¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³sa³na²hẽ³li¹.” A²nũ²a² nxa²hẽ³li¹. ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³sĩ¹te²sa¹ha²kxai³ a²hxi²ki³te²la³nũn³sĩ¹na¹wa².

Nxe³sĩ¹na¹kxe³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² sa²so¹kxi²sa²sĩ¹sxã³ ko³nxe³ti³ kã³kxe³hũ³nxe³la²sxã³ ko³nxe³te²lo³nha²sxã³ ya³lu²kxi²sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³sĩ¹na¹ju³ta² sa²wa²su¹te³lhxã³ ya³lu²kxi²sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³sĩ¹na¹ju³ta² sa²wa²sut1sain¹sĩ¹sxã³ wain³te²lot3sain¹sĩ¹na²hẽ³la².

Te²yã¹nxe³sxã³ kxãn³kxai³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² hi²sen³su² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³ wain³te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ jãx1sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²sĩ¹na¹ha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwai³wi¹sa²sĩ¹si¹jau³su² ũ³hũ¹sa²sĩ¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²sxã³ yxau³ain¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² Yãu³ka³txa² ũ³hũ¹ain¹nũ³tu¹wa². Nxe³jau³xa² wi¹jau³xai²li² i³ye³ũ¹sain¹sĩ¹na²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ye³ũ¹nhẽ³jau³su²

15 Txa²wã³tã³nãu³xã³. A²nũ²a² kã³kxi²nyhu¹ki³jut3sũn³ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². A²nũ²a² ha¹li¹ ta³nxa² yen³kxa² e³kxi²sxã³ ten³ya³kxai²nãn²tu³ i³ye³yo²ka²la¹hũ³nyhu¹sxã³ ũ³wha²li¹lya³te²ju²hẽ³la². Ne³wã²na³kxa²yan³txi³su² a²i³lxa² ũ³wha²li¹lhẽ¹ja³te²ju²hẽ³la². Ya³kxai²nãn²tu³ kxãn¹ton³tãu³a¹ ũ³wha²li¹lhẽ¹txã³nxa² sa²yo²ã³ta³nxa² wãn³txa² yau³xã³lxi³ ũ³wha²li¹lũ³nhe³wxe³ta³nxa² nxe³na¹tũ¹xã¹. Ya³nxa²ha³ta³nxãn²ti³ ya³kxai²nãn²tu³ hxi²ka¹nai¹nhĩ³nx2nxa³wa². 16 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxã³nhxĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² a²sa³wit3su¹ta²na² i³ye³ũh¹jau³xa² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³:

— Wxa²sa³wi³ha³lxi³su¹. Nxe²nxa³te²tu³:

— Wxa²sa³wit3su¹. Ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ nxe² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lain²txi²na³la². Nxe³kxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Jã¹nxe³na¹ju³ta² wãn³txa² e³kxi²na¹jau³xa² a²si³yxau³tãu³a²sa¹, a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² hi²sen³su² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³ye³ũh¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Hã²wxã³txa³nũ² kwẽ³kxa² ka³lxa¹tãu³u¹ta²kxai³lu² 430 nxe² kwẽ³kon³tãu³a¹
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² kwa³na³jau³xu¹ta²na² i³yau¹ũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Jãxljau³su² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² i³ye³ũh¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txain²txi³
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txain²txi³
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³jut3su² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² i³ye³ũ¹jau³xu¹ta²na²
 u²khaix1nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² a²si³yo³na² wxã³ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na²
 a²si³yo³na² wxã³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ wãn³txa² Sũ³na² i³ye³ũh¹jau³xa² ã²la²
 u²lxan¹jau³xan²tu³ i³yat1te²sxa³yu²hẽ³la². 18 Nxe³te²sxa³ha²kxai³ yen³kxa² wi¹te²a²
 ũ³hũ¹nẽ³lain¹kxe³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² ã³wxe³nũ¹ke³la³te²kxai³
 i³ye³ũ¹jau³xu¹ta²na² ã³na¹hĩ³nx2na³la². Wãn³txa² kwa²toh³lxi³jau³la³hĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹
 ũ³hũ¹nẽ³lain¹kxe³nũ³su² hai³txi³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² ã³wxe³nũ¹hĩ³nx2nxa³wa². Yxã¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³ũh¹jau³xu¹ta²na² ã³wxe³nũ¹hĩ³nx2na³la².

19 Nxe³te²kxai³lu² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² wxã³hĩ³ta¹hxai²yu²lhai¹la²?
 Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã¹ki³ju³ta² yũ³kxe³su² i³ye³ũh¹te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² sa³wi³su² ã²la² e³kxi¹nx2ta¹jah¹lai¹tã² wxã²nxa³tãu³a²
 nxe³hĩ¹nu¹ta²na² so¹lxi³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² yũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² kwa³na³jau³xu¹ta²na² i³yau¹ũ³te³lhxã³ oh³xan¹tũ³ka³txa²
 i³sa²si¹hã¹ta¹hxai²hẽ¹la². i³sa²si¹hã³sãn²nũ²la² ã³yaun³ta² a³ka³nxain¹sxã³ a²nũ²a²
 ka³na³ka³na³te²a² i³ye³ũh¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 20 Jã¹nxe³jut3su²
 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² i³ye³kxi²hĩ¹nu¹ta²na² nũh¹lxi³ e³kxi²nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Hai³txi³ oh³xan¹tũ³ka³txa² i³sa²si¹hã³xa³ha²kxai³ a²nũ²khai³xa² i³sa²si¹hã³xa³ha²kxai³
 hã¹sxã³ A³bra³ãu²ah³la² so¹lxi³ i³ye³kxi²nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

İh¹nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta²na² i³ye³kxi²nẽ³te²la¹xã³?

21 Nxe³kxai²nãn²tu³ wãn³txa² kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² kan²txi³ ka³te³na²
 wi¹tãu³a² hxi²kan¹txi³ ũ³hũ¹nhẽ³nũ³nhĩ³te²la¹xã³? Hai³txi³ ũ³hũ¹ti³hex1nẽ³lxa³wa².
 Kwa³na³jau³xu¹ta²na² i²li³jau³xa² kan²txi³ ka³te³na² wi¹tãu³a² ũ³hũ¹nẽ³nũ³kxe³su²
 yũ³ke³la³te²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²wa²su¹kxi²nẽ³ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³la².
 Yxã¹ta¹ hai³txi³ ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa². 22 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³wha²li¹txã³nxi¹ta²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ ko³nxe³te²lo³tãu³lo³nha²kxe³su²
 i³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
 yo²i²ki³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³ũh¹nhẽ³ju³ta² ũ³hũ¹nẽ³tu¹wa².

23 Jã¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²i²ki³kxe³su² yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²na²
 Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ki³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 24 Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxã²nxa³ta³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na²
 yxau³sxã³ sa²yo²we¹ki³ta¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxã³sxã³
 txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²wa²su¹te³si¹ki³jau³nũ³su² yo²i²sxã³ wah³nxe³ki³ta¹ti²tu³wa².
 25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wah³nxe³ki³ju³ta² ne³ki³son³na³la².

26 Je³su²Kris²tu³jah¹la² yo²i²yah³lxin¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²ki³lha³lxa²nũ³lot3txa²lxin³na³la².
 27 Te²yã¹nxe³sxã³ yo²i²yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxã³ yo²i²yah³lxin¹ju³ta² e³lxah²lxin³hĩ³nx2na³la². Kris²tu³jah¹la²
 yã¹nxe³te²lo³jah³lxin¹lxa². 28 Nxe³sxã³ yo²i²yah³lxin¹te² i³nxa² a²yo²ha³kxa¹
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa³wi³ha³lxin³syah¹lxin¹lxa². Yxah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Ju³te²an¹te²a² ta³nxa² Ju³te²an¹te²sxa³te²a² ta³nxa² nxe³yah³lxin¹kxan²ti³
 a²wa³kxën³yah³lo²lot3sxã³ yxau³te²a² ta³nxa² wxa²wa²sut1sxã³ yxau³te²a² ta³nxa²
 nxe³yah³lxin¹kxan²ti³ in³txi³su² ta³nxa² tu¹su² ta³nxa² nxe³yah³lxin³nũ³nĩ¹kxan²ti³

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ hxi²kan¹kxi³ju³ta² ā³sen³sai¹nyhu¹kxi³ju³ta³la³ yū²nxa³wa².
 A²yo²ha³kxa¹ yo²hau³hau³kon³nhī³kī³tā³la². 29 Nxe³kī³sa²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
 a²sa³wi³ha³lxi³lon³kī³kxai²nān²tu³ A³bra³āu²ah³la² a²sa³wi³ha³lxi³su² nū³nhī³kī³tā³la².
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³ūh¹nē³lain¹ki³nū³sa²kī³tā³la².

4

1 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²ki³lha³lxi²li² yān³ta² kāin²to³nxa³hī¹na² hxi²kan¹txi³ yen³kxa²
 wā³nxīn¹te²a² o²la³kxi²hī³nx²nxa³wa². Yen³kxa² yū³hī³nx²nxa³wa². Yan¹nāu³a¹
 a²yen³kxa² yo²ha³kxa¹ a²hxi²kxe³lon³tu¹wa². Yen³kxa² ka³lxa¹txi³ yū³tu¹wa². Yxān¹ta¹
 kāin²nxa³hī¹na¹ a²wa³kxēn³yah³lo²lon³sxā³ yxau³kxa² yā¹nxe³jut³sū³nhī³nx²na³la².
 Kwa³na³kxai²nān²tu³ sa²yo²wet¹hī³nx²na³la². 2 Nxe³tāu³a² a²wēt³sī¹na¹ wē³sa²
 ī³tih³nxe³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ū¹hi² yen³kxa² yo²ha³kxa¹ hau³ko³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ū¹hi²
 a²wī³nu²su² te²kxai³lu² nxe³hī³nx²na³la². In³txi³lo³nxa³tāu³a² nxe³hī³nx²na³la².
 Nxe³te²ju²hē³la². A²wī³na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hī¹na² in³txi³si¹lxi¹. Nxe²nxa³ta³lxa¹ nxe³hī³nx²na³la². 3 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²
 wē³sxa² yā¹nxe³kī³sī¹nai³tā² a²nū²a² yuh³xan¹te²a² wā³nxīn¹ju³ta² so¹lxi³ ain³kxi²sxā³
 sa²yo²we¹kī³tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³kī³sa²kxai³ ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹ sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²ki³lha³lxa² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Sū³na²
 ki³lha³lxa²khai³su² kxan²ti³ ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³hī¹na²
 txu¹hē¹na² a²nū²khai³su² a³li³lah¹sxā³ wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xa² sa²yo²we¹jah¹lo²lon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 a²nū²ai²li² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tāu³lo³te²nān²tu³ ī²li³te²hū³te²a¹
 ko³nxe³te²lo³tāu³lo³tain¹jau³xa² ā³wa²sut¹si¹jau³su² a²nū²su² wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa²,
 Je³su²jah³la²sa³. Nxe³sxā³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tē³te³lhxā³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ki³lha³lhxu²
 khai³txi³hi¹tē³nūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³ti³hi¹tē³lha²kxai³ Je³su²jah³la² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nē³lhi¹jau³su²
 ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 — Wī³nāi³. Txa²wī³nu³sa²nhī¹lxi¹. Yxo²i²nxa²ha¹kxe³su² nhi¹lxi¹. Nxe³hī³kī³tā³la².
 7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wxāi²kxai³ hī¹na² a²wa³kxēn³yah³lo²lo³te²la³ yah²lxa³lxa². Hī¹na¹
 Txa²wā¹sū³na² a²ki³lha³nāu³khai³su² yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³kxa² ū³ha¹te²a² yan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi³nhē³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² ī³hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

8 Jā¹nxe³jut³su² kxā³nxai³kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² ī²yah³lxa³nhī¹nai³kxai³ a²nū²a²
 wā³nxīn¹ki³lxo³nha²te²a² txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lxo³te²an²tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 9 Yah³lxin¹ta¹ hī¹na² Txa²wā¹sū³na² ī²yah³lxi¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ī²nx²ti³na³la². Nxe³nx²ti³kxan²ti³ hī¹na²kxai³lu² ī³yat¹jah³lxin¹sxā³ yen³kxa²
 wā³nxīn¹nxa³kxa² ha³ya³kxa³lxi³sa²te²a² yuh³xai²nān¹ta²yen³kxan²tu³ nxe³te²na²
 ān³ten³yah³lxi¹lxa². Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yah³lxin¹ji¹wa²? Yen³kxai²na²
 a²wa³kxēn³yah³lo²lo³ju³ta² ān³ten³yah³lxin¹ji¹wa²? 10 Nxe³yah³lxi³sxā³ ha³lo²a²
 ī²lu³jut³sū³ju³ta² a³lan²ti³su² tā³nxa² i³la³kxi³su² tā³nxa² kwē³kon³ti³xa²
 tā³nxa² txi³wa³kxa² wā³nxīn¹ki³lxo³ju³ta² so¹lxi³ yuh³xan¹te² wān³txa² so¹lxi³
 ten³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². 11 Yah³lxin¹nha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi¹nx²ta¹nha²wa².
 E³kxi¹nx²ta¹jau³xai³tā² sa²yo²ā³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kwa²o²la³kxi¹nx²ta¹kxa²yan³ti³su²
 hxi²waun³ta³kxi¹nx²ta¹nha²wa².

12 Jā¹nxa¹jut³su² txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². E³la² e³kxi¹nx²ta¹tu¹wa².
 A²kxā³nxai³tā² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yo²i²a¹ju³ta²
 ā³a¹ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²sut¹sxā³
 yxau³na¹hē³la². Jā¹nxe³na¹kxa² yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²

wxa²wa²sut1sxã³ yxau³yah³lxi³nũ³nĩn¹tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³hĩ¹nai³tã²
 ko³nxe³te²lot3sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². 13 Nxe³sah¹lxa³nha²kxai³ a²wi¹lhĩ¹na² ĩh³ton³sxã³
 yxau³kxi²ya³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ya³sain¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
 ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 14 Nxe³na¹ha²kxai³ ĩh³ton³sa²kxe³su² ko³nxe³khaix1sa³kxan²ti³
 sa²yo²ã³sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². Oh³xan¹jah¹la² wxã³ta³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²khai³xa²
 wxã³ta³nxa² nxe³te²na² ain³kxah¹lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ain³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 15 Wi¹lhĩn¹khai¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ a³lxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Sah¹lxi¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wxa²ye³nai²li² wxa²ye³sai¹nha²lxin¹ke³la³te²kxai³
 ũ³yhe³wi²xi²sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³sah²lxi¹nhĩ³nxã¹kxan²ti³ ĩh¹nxe³jah³lxin¹thai¹la²?
 16 Wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ e³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³ hĩ¹nai²li² ĩ³ã³lxa³txi³nha²sxã³
 an³ta³kxi²sah²lxi³hĩ³nxã¹ji¹wa²?
 17 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² jah¹la²nãu³xai²li² yxo²ĩ²ki³lxo³te²nãu³xai²li² ko³nxe³ti³
 kãi³tũ³ka³txai²la¹wa². Wi¹lhĩn³txi¹nx2tain¹kxan²ti³ã³sxã³ã³waix3sa²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nũ³a²
 sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ sa²yo²ã³sah¹lxi³sãn²sxã³ sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 Nxe³ju³tai²na² so¹lxi³te³nain¹na³la². 18 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² wi¹lhĩn³txi¹nx2tain¹jut3su²
 wai³nhĩ³nx2na³la², a²ẽ¹na² wi¹lhĩn¹ke³la³te²kxai³la². U²lxi³ yxau³ta³nxa² u²lxi³
 yxaun²nxa³ta³nxa² nxe³kxan²ti³ wi¹lhĩ³nx2na³la². 19 Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² wxã²kxai³
 txa²wẽ³ha³lxi³hũ³yah³lxi¹lxa². Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² kũ³we²ki²la²ã³ne³wxe³yah²lxa³lxa².
 ã³ne³wxe³ kãi²non³yah²lxan³ta³lxa¹ khãuh³lxa³tẽ³nha²sxã³ yxau³si¹sah¹lxin¹nha²wa².
 Tu¹ha³ka³lxa² wẽh³ni³te²a² wẽ³sa²ãh¹yxau³ni²tãu³a² a³li³lah¹xa³ta³lxa¹
 khãuh³lxa³tẽ³nha²te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe²ti³hũ³nxe²ã³ne³wxe³kãi²non³yah²lxan³ta³lxa¹
 khãuh³lxa³tẽ³nha²sxã³ yxau³si¹sah¹lxin¹nha²wa². 20 Wxa²ye³na² wxã³sxã³
 ĩ³ye³kxi²ti³ten³sa³nha²wa². Yau³ã³lxi³ti³e³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹wa². Nxe³ta¹ti³he¹nxe²nxa³wa².
 U²yxau³na¹ha²kxai³ wãn³txa² wain³txi³e³kxi¹nx2ta¹jau³nũ³a² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa².
 Wãn³txa² sa²wai³wait3sxã³ ĩ³ye³kxi¹nxa²lxi³te²nũ²hũ³nxa³nha²wa².

A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na²wẽ³ha³lxa²ha¹lin¹kxi³jau³su²

21 Jã¹nxe³jut3su² yau³ka³na³ka³nat3sxã³ ĩ³yau¹ũ³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe²e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 – Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yo²we¹ju³ta²ten³sa²sĩn¹nhai¹. Yah³lxin¹jau³su²
 kxan²ti³ jau³jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²yah²lxan³ta²lu¹wa². 22 Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²
 A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² wẽ³sa²ha¹li¹we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²wi¹lhĩ¹na²
 tu¹ha²nũ¹ha²a²wa³kxĩn³yah³lo²lot3sxã³ yxau³ta¹ka³lxa²ũ³whĩn¹ti³sxã³wet1sãn²sxã³
 a²ki³lha³lxa²a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²a²hxi²kan¹te²nãn²ta³a³li³lah¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²yan¹nãu³a¹a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²ũ³whĩn¹ti³sxã³sa²we²txi²nũn³sxã³jã¹nxe²
 a³li³lah¹ye²nũn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 23 Nxe³sxã³a²ki³lha³lxa²hxi²kan¹txa²
 a²hã³ka³na²kwa²hãi¹nxe²wa³kon³kxi²sxã³yxau³ta¹ka³lxa²kwa²hãi¹nxe²
 wẽh³ni³sxã³we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹a²ki³lha³lxa²ã³sa²nũn³te²na²
 sa²kxai³lu²a²hã³ka³na²wẽh³ni³nxa³hĩ¹nu¹tai²na²wẽ³sai²na²a³li³lah¹si¹jau³nũ³su²
 Txa²wã¹sũ³na²a²yo²wãn³txa²ĩ³ye³ũh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na²
 yxo²ha³kxa¹Txa²wã¹sũ³na²ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na²nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 24-25 Jã¹nxe³jau³xai²li²ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na²sa²kxai³lu²a²nũ²a²nãu³xa²
 ĩ³ye³yo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³xa²yau³ha¹lin¹jau³xa²yũ²na³la². Yau³ka³na³ka³na³jau³xai²li²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na²sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su²ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Wã³la³ka³txa²a³ka³nxĩ²sxã³ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³ka³txai²na²
 a²ĩ³lxa²Si³na³i²kax3su¹Ju³te²a²ko³xan¹te²a²a²wãn³txi³su²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³ka³txai²na²sa²kxai³lu²A³ra²bi²a²ko³xan¹ta³kax3su²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³ka³txai²na²a²wa³ka³li³lot3sxã³yxau³ta¹ka³lxa²te²yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³
 a²wẽ³ha³lxi³nãu³xa²a²yo²ha³kxa¹a²wa³kxĩn³yah³lo²lot3sxã³yxau³tũ³ka³txi³su²nũn³na³la².
 Jã¹nxe³sxã³a²kxã³nxai³tãn²tu³nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²yuh³xan¹ta²

a²hxi²kan¹thi³nai²la¹wa². Kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tũ³ka³txa² a²sxi²hai²la¹wa². Hai³txi³ Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txi³sxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²a² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹kxai²nãn²tu³ ta¹ka³lxai²na² a²wẽ³ha³lxihũ³nha²kxai³ a²wa³kxẽ³yah³lo²lot3sxã³ yxau³hĩ³nx2na³la². 26 Nxe³yãn¹ta¹ yau³xã³xa² sa²kxai³lu² i³ye³ũh¹nẽ³jau³xai³tã² yxo²i²ki³sa²kxai³ oh³xan¹thi³nũ³a² Je³ru³sa³lẽ²thi³nũ³a² tah²hi³na² txa²wã¹hã³ka³nu²hũ³na³la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹ta¹ka³lxu³sxa³wa². Txa²wã¹sũ³na² i³ye³ũh¹nẽ³jau³xa² so¹lxi³ yxo²i²ta¹ka³lxai²la¹wa². 27 A²nxe³ju³ta¹li² a²kxã³nxãn¹jau³xu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² tah²yau³nũ³a² nxe³te³nah¹lxai¹:

– Wxãi² i³nxa² wẽ³sa² yũ²nxa³ta¹ka³lxai³ i³nxa² kwa²i³ka³lih³txa²hẽ³ni¹. Wẽ³sa³la³ yũ³nxa²nxa³kxan³ti³ ka³lxai¹sxã³ wxan¹txu¹ni¹. Nxe³sxã³ ye³je¹na² wẽ³sa² ka³lxai¹txi³ wẽ³nhĩ¹tũ¹xĩ¹. Ta¹ka³lxai² ã³xa² a²wa³kxẽ³yah³lo²lot3sxã³ yxau³ta¹ka³lxai² wẽ³ha³lxai²ka³lxai¹txi³ wẽ³ha³lxin³kxan²ti³ wxa²wẽ³ha³lxai² ã³sen³son¹tũ¹xĩ¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

28 Te²yã¹nxe³sxã³ wxãi²kxai³ Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²a¹kxa² yã¹yxah³lxai¹lxai². Txa²wã¹tã³nã³syah¹lxai¹lxai². Nxe³sxã³ i³sa²kah³lu¹tai²na² A³bra³ã^uah³la² i³ye³ũh¹ka² ki³lha³lxah³lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ki³lha³lxai²khai³su² ta¹hxai³ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² i³ye³ũh¹tũ³ka³txa² wẽ³ha³lxai³si¹yah³lxai¹lxai². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxai¹nha²kxai³ i³ye³ũh¹tũ³ka³txa² wẽ³ha³lxai³su² yah³lxai¹lxai². 29 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² a²wa³kxẽ³yah³lo²lot3sxã³ yxau³ta¹ka³lxai² wẽ³sa² hi²sen³kxai³lu² A³bra³ã^uah³lu¹tai²na² a²sxe³xa² khai³xai²na² wẽ³sa² i³ye³ũh¹jah¹lo²su² kxan²ti³ khãuh³lxai³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tũ³ka³txa² hi²sen³su² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txi³nã³xa² i³khãuh³lxai³tẽ³lain¹na³la². Txa²wã¹sũ³na² A²yã^uka³txa² i³nxũ²kwai³yxau³nẽ³tũ³ka³txa² i³khãuh³lxai³tẽ³lain¹na³la². 30 A²nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxai¹:

– A²wa³kxẽ³yah³lo²lot3sxã³ yxau³ta¹ka³lxai² a²ki³lha³lxai² whãi²na¹ ã³waix3si¹hain¹jau³su² kwa³na³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sãn²nũ²la² A³bra³ã^uah³la² a²sxe³xa² khai³xai²na² a²ki³lha³lxai² so¹lxai³ a¹yxau³te²a² so¹lxai³ ha²yan¹nã³a² yen³kxa² ũ³wha¹kxi²kxa² yxo²ha³kxa¹ yũ³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 31 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹tã³syah¹lxai¹lxai². A²wa³kxẽ³yah³lo²lot3sxã³ yxau³ta¹ka³lxai² wẽ³ha³lxai³sa²nũn³ki³sxa³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹ju³ta³lon³ki³sxa³wa². Nxe³ki³sxa³ha²kxai³ a²sxe³xa³ka³lxai³khai³xa² a²wẽ³ha³lxihũ³ki³tã³la². Yxo²i²tũ³ka³txi³su² ki³tã³la².

5

Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²su¹jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² i³hxi²ka¹tẽ³ta¹ti²tu³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai³tã² sa²yo²we¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kxai³ wxa²wa²sut1sxã³ yxau³ki³tã³la². Nxe³ha²kxai³ hãi¹sxã³ wxa²wa²sut1sxã³ yxau²sa²tẽ³a³sah¹lxihẽ¹la². Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kwa²wa³ka³li³lot3sxã³ yxau³ju³ta² ã³wa³li²yah³lxai³txa³hẽ¹la².

2 Nxe³yah³lxai¹nha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxihẽ¹la². Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wãn³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²ki³lha³lxai² kãi³ai¹nhxai²kxai³ jã¹yxah³lxin¹ju³ta² ã³wxe³nũ¹hah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹la² ã³non²ta³kxi¹nx2ti³xa³lho³la². 3 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²su² te²a² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²ki³lha³lxai² kãi³ai¹nhxai²kxai³ jã¹yxah³lxin¹ju³ta² kãi³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ wã³ko³nxa³te²tu³ sa²yo²wet1sxã³ kãi³ju³ta³lot3jah³lxihĩ³nxa¹lxai². 4 Wãi²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²wet1sxã³

kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa³li²sxā³ ā³wxe³nū¹hah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² ā³na¹sxā³ a³li³sxā³ ā³waix³jah³lxī³hī³nxa¹lxa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² kāin² thāi³ti³la² a³li³nx2ti³ju³ta² yū³ah³lxī³hī³nxa³lxa². 5 Nxe³sxā³ txai²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ī³hxi²kat1sa²sīn¹sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² yxo²ī²sī¹na¹wa². Kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ā³wa²su¹kxi²sa²sīn¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wain³te²lot3sa²sīn¹kxe³su² ā³wxe³nū¹sī¹na¹wa². 6 Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ī²sī¹na¹wa². Sī¹na¹ha²kxai³ Ju³te²a² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxe³ki³ju³ta² kāi³ta³nxa² hāi¹nxā¹ta³nxa² ī²lu³ju³ta² kwa²hāi¹nxe³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ a³li²waun¹nhyu¹ki³kxai²nān²tu³ wain³te²lo³tē³ju³ta² yū²na³la². Nxe³ju³ta² so¹li³ wain³na³la².

7 A²wi¹lhī¹na² yxo²ī²yah³lxī¹nhī¹nai³tā² wi¹lxai³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a² kwa² ā³nih³kxai²nān²tu³ yān³txi³ ā³nxai³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² wi¹la² ā³si³tē³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxan²ti³ wān³txa² yau³xā³xa² ki³han³jau³xan²tu³ ain³kxah¹lxī¹nha²kxai³ ā³ne³hi¹jah³lxin¹ta²lu¹wa². Īh¹te²la³ wān³txa² nxe² e³kxi¹nx2ti³te²la³ ain¹sai¹la²? 8 Txa²wā¹sū³nai²na² ī³kaix1so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² ā³li³jau³xa² yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta² ten³jah¹lo²sxa³wa². 9 Yain³txa³nū³xa² ī³wat1tū³hū³hī³nx2na³la². Ki³ka³na³ku² so¹li³ hxi²tē³nha²sxā³ yain³txa³nū³xa² ū³kxē³ni²ki³kxai²nān²tu³ tū³xa² whāi²na¹ ī³wat1thī³nx2na³la². Nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² yau³xā³xi²li² a²nū²a² ka³na³ku² kxan²ti³ yxo²ī²kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²ī²ain¹tu¹wa². 10 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³xā³xa² sa²yxo²ā³sih¹nxa²lxa¹jau³su² ā³wxe³nūh¹nx2ta¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hxi²kan¹ti³hi¹tē³jah¹lo²su² ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹ jah¹la² ki³han³jau³su² ī³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² ī²li³te²su² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²tu¹wa².

11 Yxān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹lxī¹lxa². Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxa¹ju³ta² nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²ī²si¹hain¹jau³su² ī³yau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³ ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ Ju³te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³sain¹to³lhai¹la²? Ya²la³tu³ nxe² ī³yau¹ū¹hai¹na¹ke³la³te²kxai³ wān³txa² ī³hen³txi³na¹jau³xa² Kris²tu³jah¹la² ī³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² kwa²wān³txi³sa²hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ti³he¹xai¹nxa³wa². Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³la¹ Ju³te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹tū³ka³txa² ī³xān³ta³kxi²sai¹nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² ī³yau¹ū³ain¹nxa³hē³la². 12 A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² e³ki³ha¹ki¹nx2tain¹tū³ka³txa² ā³waix3txain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

13 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹lxī¹lxa². Wxa²wa²sut1sxā³ yxau³yah³lxī¹lxa². Yxah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹:

– Wxa²wa²su¹khaix1na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ī²li³ju³ta² wi¹lī²ye²na¹ha²kxai³ o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹jau³su² yah³lxī³txa³hē¹la². A³li²nhyah¹lxī¹nha²kxai³ ā³non²ta³kxi²nyha¹yu³sxā³ yxau³jah¹lxī³hē¹la². 14 Nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² wān³txa² si³yxau³tāu³a² yau³ka³na³ka³na³tā³la².

– A³li²nhxān¹kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a³li¹tai¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³to³ta¹ a³li²waun¹nhyu¹ah³lxan³kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²lo³nxe³nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³hāu²non³sxā³ yxau²xai³lyah²lxa³nha²kxai³ ā³nhai²ta³lxī³sxā³ yxau²xai³lyah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹sxā³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau²xai³lyah³lxī³hī³nx2nxa³lxa².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³tih³nxe³nx2ti³jau³su²

16 Jǎ¹nxa¹ha²kxai³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wǎ¹sũ³na² Yǎu³ka³txa² hi²sen³su² ĩ³tih³nxe³nx2ti³jau³xa² ain³kxi²jxah³lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ yuh³xai²nǎn¹ta² yxo²kwain³yah³lxin¹jau³xa² sa²we¹jah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². 17 Nxe³sxǎ³ yuh³xai²nǎn¹te² ain³nha²kĩ³ju³ta² ain³kxi²kĩ³kxai²nǎn²tu³ yau³xǎ³lxi³jau³su² hĩ³nx2na³la². Txa²wǎ¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² a²wǎn³txi³sxa³wa². Nxe³jau³xai²li² Sũ³na² Yǎu³ka³txa² te³nxa³jau³xai²la¹wa². Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ Sũ³na² Yǎu³ka³txa² a²ten³kxa² sa²kxai³lu² yuh³xai²nǎn¹te² he³la³kxa² te³nai¹nxa³jau³xai²la¹wa². Nxe³jut3su² ha²kxai³ wǎ²nxũ^h¹lxi³sxǎ³ wain³txi³ kǎi³kĩ³ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹nē³lxa³wa². 18 Jǎ¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wǎ¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² wxa²wa²sut1sxǎ³ yxau³yah³lxi¹lxa².

19 Jǎ¹nxe³jut3su² yuh³xai²nǎn¹ta² yxo²kwain³kxi²kxa² a³la³kxi²kĩ³tǎ³la². Nxe³sxǎ³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² yuh³xai²nǎn¹ta² yxo²kwain³kxi²kxai²na² nxe² kǎi³te²ju²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹: kuh³lxa³thin¹sxǎ³ o²la³kxi²ha²kxai³, ko³nxe³thin¹sxǎ³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³, kuh³lxa³thin¹sxǎ³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwain³to³ha²kxai³, 20 Tah³lxa³kxa² tǎ³nxa² kwa³thi³la² tǎ³nxa² ĩ²li³ju³ta² Txa²wǎ¹sũ³na²kĩ³lxo³ju³ta² ten³ju³ta³lot3sa²kxai³, tih³na³la² ǎ³nan³nyhu¹ju³ta² so¹lxi³ ten³nha²kxai³, ǎn³ta³kxi²waun¹nyhu¹ha²kxai³, kwa² wǎn³txa² ĩ³ye³sxǎ³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³, ĩ³ka³tǎ³nxe³yhu¹ha²kxai³, ĩ³wǎ³lon³kxi²nyhu¹ha²kxai³, kǎin²kĩ³lxo³nha²sxǎ³ ĩ³hait2ta³lxi³nyhu¹ha²kxai³ a²nũ³ka³txi³khai³xa² kwa² ǎ³nhai²ta³lxi³ha²kxai³ ĩ³ye³yi²lho¹kxi²nyhu¹sxǎ³ yxau²xai³lyah³lxi¹nha²kxai³, 21 A²nũ²a² ǎ³xa² a²yen³kxa² kǎin² yxo²kwai³ni² yain³jau³xa² ũn³jau³xa² ĩ³na²sxǎ³ wen¹to³ha²kxai³, ĩ³yain³sxǎ³ ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²nyhu¹ha²kxai³, nxe³kxa²yu³su² yen³kxa² ǎ¹jǎ¹nxe³ju³ta² ko³nxe³ti³ kǎi³ha²kxai³, nxe³sxǎ³ ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ yuh³xai²nǎn¹te² yxo²kwain³kxi²te²a² kǎi³ju³ta²la¹wa². Nxe³sxǎ³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² te²yǎ¹nxe² kǎi³kxai²nǎn²tu³ Txa²wǎ¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³la².

22 Nxe³yǎn¹ta¹ Txa²wǎ¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nhē³kxai²nǎn²tu³ yen³kxa² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ǎ³kǎi²non³sxǎ³ o²la³kxi²kĩ³tǎ³la². Nxe³ju³ta²sa¹: a³lxi²waun¹nyhu¹kxi³sa²kxai³, Txa²wǎ¹sũ³na² wi¹lhin¹sxǎ³ ĩ³yi¹li²nē³jau³su² ĩ³ka³lih³kxi²nē³lha²kxai³, txa²wǎ¹ē¹nǎu³ai²na² ǎ³nhǎu²no³tē³lha²kxai³, ya³nǎn³ta³kĩ³la²sxǎ³ wi¹kǎi³kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxǎ³ ĩ²kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a² ĩ²li³te²a² wi¹lhin¹sxǎ³ hxi²nũn¹kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ĩ²nyhu¹kĩ³sa²kxai³, 23 Wa³su³txi³ hxi²ye¹ta³lxi³nē³lxa³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kǎi³ũ¹nhē³lain¹kxan²ti³ te²yǎ¹nxe² ĩ³wa²lũ³xain¹kĩ³sxa³ha²kxai³, nxe³sxǎ³ ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² Yǎu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³nhē³lha²kxai³, nxe² kǎi³kĩ³tǎ³la². Nxe² kǎi³kĩ³ju³ta²li² ĩ³hxi²ko²nē³lain¹ju³ta² yũ³te²sxa³yu²hē³la². 24 Jǎ¹nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² kĩ³tǎ³la². A²sa³wi³ha³lxi³su² kĩ³sa²kxai³ txa²wǎ¹ko³nxe³ti³ kǎi³kĩ³ju³ta² ko³nxe³ti³ yxo²kwain³kĩ³ju³ta² nxe³sxǎ³ yuh³xai²nǎn¹ta² yxo²kwain³kĩ³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ǎ³sxǎ³ ǎ³wa²sut1sxǎ³ yxau³kĩ³tǎ³la². A²kxǎ³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxai¹nhĩ¹nai³ jǎ¹nxe³sxǎ³ ko³nxe³ti³ kǎi³kĩ³ju³ta² ǎ³na¹sxǎ³ ǎ³wa²sut1sxǎ³ yxau³kĩ³tǎ³la². 25 Jǎ¹nxe³jut3su² Txa²wǎ¹sũ³na² wǎn³txa² yxo²ĩ² ǎ³si³wxe³kĩ³sĩ¹nai³tǎ² txa²wǎ¹ē¹nǎu³a² tah²lxi³te³lo³tē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³te²lo³tē³lha²kxai³ Sũ³na² Yǎu³ka³txa² ĩ³hxi²ka¹tē³ju³ta² yxau²xai³la³sah¹lxi³wxa². 26 Kǎin²khai¹nxe³kĩ³lxo³nyha¹sah¹lxi³txa³hē¹la². Kǎin²kĩ³lxo³sxǎ³ he¹kxi²a³sah¹lxi³txa³hē¹la². A²nũ²ai²li² ǎ²la² kǎin² yen³kxih³te²a² ĩ²yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ yxo²kwain³nũ¹hain¹yah³lxi³txa³hē¹la².

6

ǎ³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹kĩ³jau³su²

1 Txa²wã³tã³syah¹lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² wxa²ha³tih³xa² ko³nxe³te²sin¹tãu³a² i³ye³so¹kxain¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³ wxã²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² sa²yo²wet¹sxã³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³na¹si¹hai¹nã¹jau³su² thã³ti³la² wi¹lhin¹sxã³ i³ye³kxi¹txai¹nhẽ³la². Yxo²kãin²i³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ko³nxe³te³ũ¹yhah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹wa². 2 Nxe³yã¹ta¹ a²nũ²a² a²ẽ¹nãu³ai²na² sa²txe¹ju³ta³lo³te²na² i²yah³lxin¹kxai²nã²tu³ ã³nxũ²kwã³lxũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²ten³jau³su² kã³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 3 Jã¹nxe³sxã³:

– Txai²li² kãin²te²sa¹wi¹. Nxĩn¹kxai²nã²tu³ yxã¹ta¹ hai³txi³ kãin²nxã²nxa³kxe³su² i³ki³ha¹kxi²nha²hĩ³nxa¹lxa². 4 Nxe³yã¹ta¹ o²la³kxah¹lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ wi¹li²nha¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxin¹kxai²nã²tu³ ka²lih¹txi³nyhah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². I³ka³lih¹nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Wi¹lo²la³kxi²na¹te²tu³wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ka³lih¹kxi²nha¹nha¹. Nyhah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². Ju¹ta²li² wi¹lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ wi¹lo²la³kxah²lxan³kxai²nã²tu³ nxe²e³kxah¹lxi¹nhĩ³te³nah¹lxi¹:

– O²la³kxi²na¹ju³ta² kũ³we²ki²la² wi¹lxa³wi¹. Nxe²nxa³kxan²ti³ a²nũ²a² ã³xai²na² o²la³kxi²ju³ta² ko³nxe³khai¹nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ã³sen³sai¹ai¹na¹wi¹. Yah³lxin¹jau³su² wi¹lo²la³kxah²lxan³kxai²nã²tu³ nxe²e³kxah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². A²nxe³ju³ta²li² wai³nxa³wa². Wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ i³ka³lih³kxi²nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². 5 Nxe³sxã³ u³lxah³lxin¹jau³su² a²nũ²a² ã³xa² ã³non²ta³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nũ³a² wahx³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Wxa²wa³ka³li³yu³ta³lot3sih¹nxa²lxi³kxe³su² nũh¹wa³kon³kxa² ai³nha¹jah³lxi³hẽ¹la².

6 Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² i³yau¹ũ¹nx2ti³jah¹la² wxa²yen³kxi³khai³xa² wi¹te²a² wã²nhũh¹jah³lxi³hẽ¹la². 7-8 Wã²nxũh¹ i³ki³ha¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Nha²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Ko³nxe³ti³ kã³a¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹li²sain¹tu¹wi¹. Jau¹xa² i³ye³sxã³ i³ki³ha¹kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹la². A²nũ²ai²li² yain³ta³ki³a² tẽ³sxã³ ũ³whĩ¹kxai²nã²tu³ ha²yan¹nãu³a¹ a²jã¹nxe² ũ³whĩ¹xi²ki³nũ³a² wxa²so¹hĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe² si³sa³ki³a² kwa²toh³lxa² wen¹te²a² tẽ³sxã³ ũ³whĩ¹ke³la³te²kxai³ ha²yan¹nãu³a¹ jã¹nxe² ũ³whĩ¹xi²ki³nũ³a² wxa²so¹hĩ³nx2na³la². Hai³txi³ ki³lã³xa² wxa²so¹hĩ³nx2nxa³wa². Ki¹ain²txi³ wxa²so¹hĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ yuh³xai²nã¹ta² yxo²kwain³nũ³kxai²nã²tu³ ha²yan¹nãu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tãu³a¹ ya³lu²ju³ta² so¹lxi³ yũ³tu¹wa². Yxã¹ta¹ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² te³nain¹ju³sa²ju³ta² o²la³kxi²kxai²nã²tu³ ha²yan¹nãu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tãu³a¹ kan²txi³ ka³ten³su² yxau³ju³ta² so¹lxi³ yũ³tu¹wa². 9 Nxe³sxã³ yen³kxa² wi¹kxa² kã³ki³kxai²nã²tu³ kwa²hxi²tha³a³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Yxa³sah¹lxin¹kxai²nã²tu³ ha³lo²a² hau³kon³tãu³a¹ yen³kxa² wi¹te²a² ũ³yho³hxi²nẽ³lain¹tu¹wa², ũ³nẽ³lxa³ke³la³te²kxai³la². 10 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lã³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹i² nxe³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Yxo²i²tũ³ka³txa² ya³lo³txi³khai¹nxe³sxã³ ã²la² nũ³kxũn³sxã³ ã³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹i² nxe³jah³lxi³hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² wã³ntxa² a²ne³ki³san¹jau³su²

11 Jã¹nxa¹jau³xa² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Wã³ntxa² kãin²jau³xa² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 12 Jã¹nxe³jut3su² jah¹la²nãu³xai²li² i³tih³nxe³nx2ti³ki³lxo³tũ³ka³txa² wain³txi³ o²la³kxai¹nxa³hẽ³la². A²nũ²a² kwa²i³ye³kxi²nũ¹si¹nyhain¹jau³su² te³nain¹na²hẽ³la². Nxe²kwa² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

– Wi¹lhin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²ki³lha³lxa² kã³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Jã¹nxe³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe²kwa² i³ye³kxi²nũ¹si¹nyhain¹jau³su² ten³khai¹xain¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ nxe²e³kxi²nũ¹si¹nyhain¹jau³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²ki³lha³lxa² kã³ai¹nhxai²na²hẽ³la².

Jãx1sih¹nxa²lxain¹jau³su² te³nain¹na²hẽ³la². A²ẽ¹na² wa³lo³lon³na³la². A²nũ²a² ã³xa² khãuh³lxa³tain¹kxa²yã³txi³su² yuh³lxain¹na²hẽ³la². Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³jau³su² yxo²ĩ²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khãuh³lxa³tain¹kxa²yã³txi³su² yuh³lxain¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³ha²kxai³ nxe²e³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²ki³lha³lxa² kãi³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ain¹jau³su² khãuh³lxa³txain¹kxa²yã³txi³su² ain¹na²hẽ³la². 13 Nxe²e³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ kxã³nxa² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹tai¹nxa³wa². Kwa²hãi¹nxe² Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²ki³lha³lxa² kãi³ai¹nhxai²na²hẽ³la². Jã¹xah³lxin¹ju³ta³nũ³a² te³nain¹na²hẽ³la². Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ yxo²kãin²e³ai¹nhĩ³nx2na³la². E³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wãn³txa² e³sĩ¹na¹jau³xa² sa²yxo²wet1sain¹nũn³sĩn¹na³li¹. Nxai¹nhĩ³nx2na³la². 14 Nxain¹kxan²ti³ yxo²kãin²e³ain¹kxan²ti³ txai²li² yxo²kãin²txi³ e³a¹ju³ta² ten³te²txã³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³jau³xai²na² so¹lxi³ e³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te²a² wã³nxĩn¹kxi³kxan²ti³ a³lxi²sa²nxa³nha²wa². Hĩ¹na² e³kxin²nxa³lho³la². E³kxin²nxa³te³nah¹lxi¹:

– Yuh³xai²nãn¹ju³ta² a²hxi²kan¹ti³lxo³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe² e³kxin²nxa³lho³la². 15 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² kãi³ain¹jut3sa²kxe³su² sa²yxo²ã³tã³nxa² hãi¹nxe² kãi³tã³nxa²ĩ²li³ju³ta² kwa²hãi¹nxe³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²kxai²nãn²tũ³ a²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹ha²kxai³ ã³lxi³txi³ we¹nha²hĩ³nx2na³la². Nxe³ju³tai²na² so¹lxi³ wi¹na³la². 16 Nxe³ju³tai²li² yxo²ĩ²nhain¹kxai²nãn²tũ³ a²ẽ¹nãu³ai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³nhãu²no³ju³ta² yũ³ha²kxai³ thãi³ti³la² wi¹lĩ²ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wa². Yxo²ĩ²tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ te²yã¹nxa²xai³ain¹tu¹wa².

17 Jã¹nxa¹jut3su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ya³lo³txi²sxã³ ĩ³hen³txi³na¹ha²kxai³ khãuhx3sain¹tai¹ti²tu³wa². Txa²nũ²nãu³ai²na² sa²kxai³lu² khãuhx3sain¹kxe³su² hxi²yxãi¹nxa² yũ³ye²sa³ha²kxai³ Je³su²jah¹la² wa³ka³li³lon³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³sa³ha²kxai³ hĩ¹nãn¹te²tũ³ en²sah¹lxin¹jau³xa² e³kxi²sah¹lxi³txa³hẽ¹la².

18 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã³tã³syah¹lxi¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² thãi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

Efesios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³su² ĩ³wet1so¹sxã³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³la². Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txain¹si¹ha¹jau³nũ³a² ĩ³sa²si¹hã³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². E²fe³so³thĩ³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wi¹wi¹nxe² yxo²i²yah³lxin¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nx2ti³na³la². Nxe³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa².

2 Txa²wā¹wĩ³na² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³ya³sxã³ kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ā³nhãu²no³txa²lxĩ³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nẽ³jau³su²

3 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxĩ³wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²su² Jah¹la² A²wĩ³nai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nhẽ³lha²kxai³ txa²wā¹ẽ¹nãu³ai²na² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nẽ³na²hẽ³la². Oh³xan¹te²a² yen³kxa² ũ³hũ¹nẽ³na²hẽ³la².

4 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³ a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nhẽ³ja³kxa³nũ³su² ā²la² ĩ²sxã³ ā³yũ³so¹nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wi¹lhin¹sxã³ kãĩ³si¹nhẽ³lha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² yũ³ye²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³si¹ki³jau³nũ³su² ĩ²sxã³ ā³yũ³so¹nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxĩ²nẽ³lha²kxai³ nxe² kãĩ³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A³lxĩ²nẽ³lha²kxai³ kxã³nãu³u¹taĩ²na² Txa²wā¹sũ³na²:

– ĩ²sxã³ ā³yũ³so¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² wã²nxũ¹hain³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

– Ā³yũ³so¹ai¹na¹tũ¹xã¹. Ai¹na¹kxai²nãn²tu³ txa²wẽ³ha³lxĩ³lo³taĩ¹na¹tũ¹xã¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxe³te²nũ³su² nxai¹na¹tũ¹xã¹. Ju¹taĩ²na² nũh¹lxĩ³sxã³ a²ten³jau³su² ha²kxai³lã¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Txa²wā¹sũ³na² Ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² a³lxĩ²khai¹nxe³jah¹lai²na² nxe³te²na² wã²nxũh¹lxĩ³sxã³ a²sa³wi³ha³lxĩ³su² ti³hi¹tẽ³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²nẽ³jau³su² ĩ²nẽ³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ ĩ²nẽ³lha²kxai³ nxe³nẽ³na²hẽ³la². Nxe³nẽ³ju³taĩ²li² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxĩ³wxa².

7 Jã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ ā³wa²sut1sxã³ yxau³ki³tã³la². Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² ne³wã²na³ũ¹nhẽ³na³la². Kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²nẽ³ju³ta² kãin²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe²kãĩ³sa²tẽ³ũ¹nhẽ³na³la². 8 Kwa²hãĩ¹nxe² wã²nxũh¹lxĩ³sxã³ kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²nẽ³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ ĩ²sa²tẽ³nẽ³na³la². Txa²wā¹sũ³na² te²nãn²tu³ a²hoh³lxĩ³su² khai¹nxe³ha²kxai³ a²ẽ¹nãu³ai²na² ain³nha²sxã³ wain³txi³ a³la³kxi²ha²kxai³, 9 a²ten³khai³ju³ta² kãĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nãu³u¹taĩ²na² Txa²wā¹sũ³na² ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹, e³te³nah¹lxĩ¹:

– Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã¹a¹tũ¹xã¹. Na¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²kxi²nũ¹hain¹tũ¹xã¹.

Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² nũh¹lxĩ³sxã³ Txa²wā¹sũ³na² e³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su² ha²kxai³ hĩ¹nai²na¹ jau³xu¹taĩ²na² kãĩ³ta³lun²na²hẽ³la². A²nxe³ju³taĩ²li² kãĩ³kxe³su² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³na³la². 10 A²nxe³jut3su² kxã³nãu³a¹ ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹ nxe³tãu³a¹ yen³kxai²na² a²yxō²ha³kxa¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yxō²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² a²yxō²ha³kxa¹ oh³xan¹te²a² whãĩ²na¹ yuh³xan¹te²a² whãĩ²na¹ nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nxe³ju³taĩ²na² whãĩ²na¹ a²wa³kxẽn³ta³tu¹wa².

11 Jã¹nxe³jut3su² a²wi¹lhĩ¹nu¹taĩ²na² Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Kxã³nãu³a¹wẽ³ha³lxi³lo³ta¹tũ³ka³txi³nũ³a²yũ³sa³tũ¹xã¹,ĩ²sxã³ã³yũ³so¹ai¹na¹tũ³ka³txi³nũ³su¹.
 A²nxe³te²nũ³su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹sxã³ ã³nũ²nxĩ²sxã³
 yxau³ya³hain¹tũ¹xã¹. Nxe³ju³tai²na² kxã³nãu³a¹ nxe²kãĩ³a¹tũ¹xã¹. Txa²te³na¹jau³sa²na³na¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hĩ¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²sĩ¹na¹wa².
 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² yxo²ĩ²ain¹nũ³tu¹wa². Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³jah¹la² wxi²kin³ti³to³nha²kxai³ sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³ju³tai²na²
 Txa²wã¹sũ³nai²na² a²ten³jau³su² na³la².

13 Te²yã¹nxũ³sxã³ wxa²nũ³ka³txi³ĩ³nxai²na² yxo²ĩ²yah³lxi³nũ³nĩ¹nhẽ³la². Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ya²la³lyau³xai²na² wi¹jau³xai²na² yxo²ĩ²yah³lxi¹nhĩ¹na¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² wxa²wa²su¹tũ¹nxã²lxi³na²hẽ³la². Nxe³yah³lxin¹te³na¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² A²yãu³ka³jxah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nx2ti³jau³su² ũ³hũ¹nx2ti³na²hẽ³la².
 Ũ³hũ¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

— Wxãĩ²na² yxo²ĩ²yah³lxin¹te²ĩ³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³khai³su² we¹ti³hi¹txa²lxa¹tu¹wi¹.
 Kxã¹nxãĩ¹jau³xu¹txain²txi³ e³kxi²na¹hẽ³li¹. Hĩ¹na² kãĩ³ũh¹nx2ti³ta³lu²na¹tu¹wi¹.
 14 Yan¹nãu³a¹ yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxe³su²
 wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² ya²la³lyau³su² ye²kxe³su² Txa²yãu³ka³txa² ũ³hũ¹nx2ta¹hẽ³li¹.
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wxa²wa²su¹khai¹nxe³sxã³ yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³su² yũ³nx2ti³tu¹wi¹.
 Nxe³jau³su² nxe³nx2ti³na²hẽ³la². A²nxe³jut3su² Sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²ĩ³kãĩ²not3sxã³
 ĩ³sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² a²yo²wãn³txa² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

15 Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la²
 yxo²ĩ²yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Yxo²ĩ²tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹
 a³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². 16 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 e³kxi²na¹tãu³a² e³kxi²na¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nu²yah³lãĩ³. Tũ¹ka³txai²na² yxo²ĩ²nxain¹na³li¹. Nxe³kxe³su²
 ĩ³sa²nẽn¹kxi²nxã²sĩ¹na¹nhai¹. Nxe³ha²kxai³ tũ¹ka³txai²na² ã³nxũ²kwai³lxũ¹txai¹nhẽ³li¹.
 17 Wxãĩ²li² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wĩ³nu²si¹lxi¹. Wxi²kin³ti³ton³te²a² A²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹.
 Nxe³si¹ha²kxai³ a²ẽ¹nãu³a² a²hoh³lxi³si²nũh¹txai¹nhẽ³li¹. Wxa²ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹,
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³la³kxi²nũ¹si¹hain¹jau³su¹. 18 Te²yã¹nxũ³sxã³ ha³lo²a²
 ĩ³ha²te¹jut3sũ³nxe² a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹la³lxi²ti³hit1txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³
 ĩ³hi¹txain¹si¹hin¹jau³su² ĩ³kaix1so¹ai¹nĩn¹ju³tai²na² wi¹wi¹nxe² wah³nxe³nxain¹kxe³nũ³su²
 ã³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Yxo²ĩ²tũ³ka³txa² yen³kxai²na² ha³lo²ai²na² wi¹ju³ta³nũ³a² ũ³hũ²
 kãĩ²no³tai¹nĩn¹ju³ta³nũ³a² ã³ne³wxe³ain¹tai²li¹. 19 Yxo²ĩ²nxain¹tũ³ka³txai²na² nũ³kxũ³txi³
 hxi²kan¹txi³lo³tai¹nĩn¹kxe³su² ã³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ nũ³kxũ³nĩn¹ju³tai²txi³
 nũ³kxũ³txi³ hxi²kan¹ti³hi¹tai¹nĩn¹tu¹wi¹. 20 Nũ³kxũ³nĩn¹ju³txai²nãn¹te²kxa³ya³lhu²
 Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³si¹hi¹nha²kxai³ nxe³te²la¹wi¹. A²nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la²
 ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³si¹hin¹ka³tu³ ha³lo²a² oh³xan¹ko³xai²na² wxa²wi¹nxã²tãu³a²
 ũh³wxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹, ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³su² ya³hin¹jau³sa¹.

21 Ũh³wxe³si¹hin¹tau³a¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹sxã³ ne³ka³ta²si¹hin¹nũ²hẽ³li¹.
 Oh³nãu³u¹tai²nãn¹tũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ a²ta³nãu³xa²
 a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nũ³kxũ³khai³lxnxe³te²nãu³xa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa²
 ã³sen³sai¹ha²kxai³ sa²ki³la³xi²te²nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹.
 Jã¹nxe³sxã³ hĩ¹nãn¹tũ³ka³txai²na² nũ³kxũ³te²nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³
 yan¹nãu³ãn¹tũ³ka³txi³nũ³a² nũ³kxũ³te²nãu³nũ³a² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nxe²
 Kris²tu³jah¹lai²na² nxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹. 22 Te²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² a²yu³hẽ³nãu³a²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ũh³wxe³yen¹nũ²hẽ³li¹. A²wa³kxẽn³ta³ti³hi¹tin¹nũ²hẽ³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³kah³lo²su²

ti³hi¹tin¹nũ²hẽ³li¹. 23 Txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² txa²wã¹nũ²ai²na² whã²na¹ wi¹lhau³ko³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²nha¹tũ³ka³txi³nãu¹xai²na² wi¹lhau³ko³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²tũ³ka³txai²li² wi¹lhau³ko³tũ¹nha³li¹. Nxe³ha²kxai³la¹ Kris²tu³jah¹la² yã¹nxe³sxã³ yxo²i²tũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² sxi²je³na² i²li³je³na² yxau²ho³hain¹kxan²ti³ wi¹lhau³ko³tũ¹hain¹nũ³sĩ¹na¹wi¹, Kris²tu³jah¹lo²kxai³ Txa²wã¹hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²na¹tãu³a¹ nxe²e³kxi²to³nha¹wa².

2

Ya³lu²sxã³yxau³ki³te²nãu³xa²ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³su²

1 A²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³yah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² kã³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe² yxau²xai³yah³lxi³hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² ten³yah²lxa³nha²kxai³ ya³lu²te²hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² yxau²xai³ye²yah³lxi³to³hin¹ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxi¹nhĩ¹nai³tã² yuh³xai²nãn¹tĩh³na² ko³nxe³tĩh³nai²na² ã³si³tẽ³la³kxi²yah³lxi³hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³khai¹nxe³jah¹lai²na² oh³sĩ³nãn¹te²a² hxi²kan¹jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi³hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Sa²ta³na²jah¹lo²khai³xai²la¹wa². A²ta³a² wãn³txai²la¹wa². A²nxe³te²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³tũ³ka³txai²na² wa³ka³ti³lo³tain¹te²ju²hẽ³la². 3 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai² yã¹nxe² kã³nũ³ki³tai¹ti²tu³wa². Tũ¹ka³txai² yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹sĩ³na² a²ten³ju³ta² ko³nxe³ti³ kã³ki³tai¹ti²tu³wa². Kwa² kuh³lxa³thin¹sxã³ ain³nha²ki³jau³xa² we¹ki³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ tũ¹ka³txai² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta³lot³sxã³ yxau²xai³ki³te²ju²hẽ³la². 4 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a³lxi²khai¹nxe³nẽ³lha²kxai³ wi¹lhĩ¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³sxã³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³kxe³su² yxau²xai³ki³tãu³ai³tã² Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³su² a³lxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³nãn²tu³ kã³in² thã³ti³la² a³lxi²nẽ³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³na²hẽ³la². 6 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³lhxã³ yxau³ki³sĩ¹nãn¹te²tu³ oh³nãu³u¹tai²nãn¹ko³xai²na² yxau³ya³nhẽ³lhi¹jau³nũ³su² i³hxi²ka¹tẽ³na²hẽ³la². 7 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a³lxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³te²ju²hẽ³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² kã³in² thã³ti³la² a³lxi²nẽ³ju³ta² kã³in²khai¹nxe³ju³tan²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ i²si¹nhẽ³tu¹wa². 8 Txa²wã¹sũ³nai²na² wã²nxũ¹ a³lxi¹nx2ti³na³la². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nũ¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³kxa² wah³xa² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³si¹jau³sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹na² ã³wa²su¹tũ¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³ wã²nxũ¹lxi³ wxa²ẽ¹na² ã³wa²su¹jah¹lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ ẽ¹na² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². 9 Jã¹nxe³sxã³ wi¹kã³yah³lxin¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ẽ¹na² sa²wa²su¹tũ¹yah¹lxi³hĩ³nx2nxa³lxa², yxo²kã³in²e³yah³lxin¹kxa²yan³txi³sa³. 10 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² tah²lxi³ sa²we¹tẽ³jah¹lai²la¹wa². Yen³kxa² wi¹kxa² so¹lxi³ kã³si¹nhẽ³jau³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³lhxã³ yxau²sa²tẽ³ki³tã³la². Nxe³ju³ta² kxã³nxu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³la³ nxe²e³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³yxau³ya³nhẽ³jut³su²

11 Nxa²ha¹te¹ i³ne³kxe³kxi²sxã³ sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txi³syah¹lxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³txai²na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²ki³la³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹tũ³ka³txi³su² Txa²wã¹sũ³na² i²sxã³

ĩ³so¹kxi²sa²sĩn¹tu³ka³txi³su² nxe³te²su² sĩ¹na¹wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³sa²ye²ki³ju³ta² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹te²ju²hẽ³la².
 Jã¹nxe³kxan²ta¹ wxã²nãu³ ĩ³nxai²nãn²tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³ ĩ³nxai²nãn²tu³
 ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²tũ³ka³txi³sxah¹lxa³lxa². 12 Nxe³yah²lxa³nhĩ¹nai³tã²
 Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la². ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³su²
 yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la². ã³waix³sxã³ yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hẽ³la². Kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³su² yah³lxi¹lxi¹. Wi¹lhu³ko³tũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹taĩ²na²
 kxã³nxai³tã² yũ³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 yxau³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wahx³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la². Yuh³xai²nãn¹ko³nãu³a²
 yxau²xai³yah³lxin¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ã³ten³yah³lxin¹ju³ta² yũ³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la².
 U²lxi³ ã³si³tũ³lxi²sxã³ yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³yah³lxin¹jut³su² nxe²
 kãĩ³yah³lxi³ta¹hxai¹nhẽ¹la². 13 Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹na² sa²kxai³lu² wxã²nãu³ ĩ³nxai²na²
 ã³waix³sxã³ yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² hĩ¹na² jã¹nxe³sxã³ ã³si³tũ³lxi²sxã³
 yxau³yah²lxa³lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nx2ti³na³la².
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nũh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa²
 ha³li³hxan³nũ¹nx2ti³sxã³ ya³lu²kxi²nũh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nũh¹nx2ti³ha²kxai³
 wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²su¹tũ¹nx2ti³na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ã³tĩ³sih¹nx2ti³na²hẽ³la². 14 Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² hãu²no³tũ¹nhẽ³jah¹lo²su²
 na³la². Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² sa²so¹ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa²
 sa²so¹ha²kxai³ tũ¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nũ³ka³txi³ ka³na³ka³na³ti³hi¹tẽ³na²hẽ³la².
 Kõ¹kõn¹su² ki³sxai²ju³taĩ²tã² ã³na¹ti³hi¹tẽ³nha²kxai³ nxe³sxã³ ã³nũ²kxi²si¹nhẽ³na²hẽ³la².
 15 Nxe³ha²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹txai²na² wãn³txai²li²
 ã³na¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹taĩ²na² wãn³txai²li² ã³na¹ha²kxai³ wãn³txai³tã² hxi²kan¹txi³
 sa²yo²we¹jah²lxan³jau³xai²na² ã³na¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³hi¹nãn¹te²tu³ a²nũ²ai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²na² nxe³ta³nxa² Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³te²la³ ta³nxa²ĩ²li³te²na¹ ã³nũ²kxi²si¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² tah²lxi³we¹tha²kxai³
 hãu²no³nhayin¹na²hẽ³la². 16 Nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³
 ya²lu²kxi²nũ¹nhẽ³lha²kxai³ an³ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ã³na¹hxa³txã²hẽ³la². Hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³
 ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su²
 te²na² ã³nũ²kxi²sxã³ nũ³ka³txi³ ka³na³ka³na³tũ³ka³txi³su² ti³hi¹tain¹na²hẽ³la².
 Nxe³ti³hi¹taĩ¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² e³te³nah¹lxi¹:

– Tũ¹ka³txai²na² ĩ³wi¹lhit¹sa²sxã³ ã³ya³lxi²xi²ti³hi¹taĩ¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 17 Jã¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² hãu²no³tũ¹nhẽ³jau³su²
 wi¹jau³su² ĩ³hen³txi³te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã²nãu³ ĩ³nxai²na² Sũ³nai²li²
 ul²yxau²xai³lyah³lxin¹te²nãu³ ĩ³nxãĩn²txi³ ĩ³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su²
 Sũ³nai²li² ul²yxau²xai²nxa³te²nãu³ãĩn²txi³ ĩ³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³na²hẽ³la².
 18 Jã¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³ Ju³te²a²
 nũ³ka³txain²txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²ain²txi³ nxe³tũ³ka³txi³ki³nãu¹xain²txi³
 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tẽ³na³la². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²hĩ³ki³tã³la².

19 Nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³te²su² yah³lxin¹kxan²ti³ ã³lxi²tũ³ka³txi³su² yah²lxa³nha²kxai³
 kwa²ha³la³ka³lxa³lon³yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Yxãn¹ta¹ ha³lo²a²
 yxau²xai³te²nãu³su² nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³lon³yah³lxi¹lxa²,
 yxo²ĩ²tũ³ka³txi³su² yah³lxi¹nha²kxai³la². 20 Sxi²ha² kãĩn²thĩ³na² txon³jut³sũ³ju³taĩ²la¹wa².
 Sxi²ha² au³txi³ txah³lxa³kxa² sa²ta³te²na² sa²kxai³lu² ĩ³kaix¹so¹tũ³ka³txi³su² te²na²
 Sũ³na² wãn³txa² hen³txi³tũ³ka³txi³su² te²na² nxe³te²nãu³xai²na² tah³lxa³kxan²tu³

sa²ta³ki³te²hũ³nain¹na³la². Te²yã¹nxe³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³thũ³jah¹lai²la¹wa². 21-22 Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²i²tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²i² kãi²non³si¹hai¹nha²kxai³ wi¹la³la³kxi² kãi²non³si¹hai¹nha²kxai³ nxe²sa²tẽ³ũ¹hain¹na³la². Te²yã¹nxũ³sxã³ wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwai³wih¹nx2ti³sxã³ yxau²sa²tẽ³nũh¹nx2ti³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² nũ³ka³txi³ ka³na³ka³na³tãu³lot3si¹nhẽ³na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ka³na³ka³na³thi³nhũ³ki³tã³la², Sũ³na² Yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwai³yxau³nẽ³nha²kxai³la².

3

Pau²lah³la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² wa³ka³li³yu³ta³lot3jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹te²sa¹ti²tu³wa². Te²sa¹ha²kxai³ wxãi²nãn²ta³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te² i³nxã²tu³ wãn³txain²txi³ i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ o²la³kxi²ye¹nx2ta¹wa². Nxe² o²la³kxi²na¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³ti¹kxi²sain¹na²hẽ³la². 2 Jã¹nxa¹ju³ta² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² Sũ³na² kãin² thãi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³jau³xa² wãn³txai²na² i³yau¹ũ³sih¹nx2ta¹jau³su² a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sa³na²hẽ³la². A²nxe³jut3su² ne³kat1jah³lxin¹ta²lu¹wa². 3-6 Nxe³sxã³ kxã³nãu³u¹ta²na² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la², E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² i²li³te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ain¹kxai²nãn²tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹ai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sĩ³na² a²nũ²nãu³khai³xa² a²ha³tih³nãu³a² yã¹nxe³te²lon³txai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹nha²sxã³ i³ye³kxi²jau³xai³tã² we¹ta³lu²nain¹nũ³nha²kxai³ nxe³nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ wãn³txa² hãi³jau³xu¹ta²na² hĩ¹nai²na¹ so¹lxi³ i³yau¹ũ³sa³na²hẽ³la². A²nxe³jau³xai²na² kxã³na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³txã³nxai³tã² ã³nĩ²xi²sxã³ i³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² hãi³jau³xu¹ta²na² wãn³txain²txi³ kwẽn¹ta² i³yau¹ũ³sa²jau³xai²na² wãn³txain²txi³ nxe³jau³xai²na² ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Jã¹nxe³ju³ta² wãn³txai²na² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²nãn²tu³ ã²la² ã³no¹sa²tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² a²nũ²a²nãu³xu¹ta²na² hai³txi³ ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹nai²na² so¹lxi³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³kaix1so¹tũ³ka³txi³su² wi¹lhin¹te²su² te²nãu³xa² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txi³su² te²nãu³xa² nxe³yã³sxã³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²kxai³lu² i³yau¹ũ³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Te²yã¹nxũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² kãin² thãi³ti³la² a³lxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ wã³nxĩn¹khaix1nxe³sxã³ wã²nxũh¹lxi³ wi¹lhin¹te²lot3sain¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹:

— i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxi³ yxau³ain¹te²nãu³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³si¹hai¹nhĩn¹jau³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

8 Kãin²te²txã³wa². Yxo²i²tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³nai²li² ũ³sa²si¹hã³sain¹na²hẽ³la². Ũ³sa²si¹hã³sain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lãi³. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² ũ³sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũh¹nx2ti³jau³xa² wãn³txai²li² hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ta³lu²nhxa³jah³lxan³jau³xai²na² wãn³txai²li² ũ³hũ¹nxa²sxã³ ũ³sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxe³sa¹wa². 9 A²nxe³jau³xai²na² yen³kxu¹ta²na² whãi²na¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²we¹jah¹la² hi²sen³su² wãn³txu¹ta²na² ã³sa²hãi³kxi²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³jau¹xai²na² ũ³hũ¹sa²sxã³ a²nũ²a²

a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³si¹hai¹na¹jau³su² i³la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² i³hxi²kat1sa²sxã³ũ³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la². 10 Nxe³sa²te³na¹ oh³xan¹te²a² hxi²kan¹ti³ nũ³ka³txi³su²te²na² oh³xan¹te²a² nũ³kxũn³ta³ nũ³ka³txi³su² te²na² ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na²sa²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹na² sa²hau³ko³tũ¹hain¹ju³ta² ũ³hũ¹hain¹ju³ta³nũ³a²wã²nã³ũ¹hain¹tu¹wa². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na²hxi²ka² wã²nã³ũ¹hain¹tu¹wa². 11 Kxã³nãu³u¹tai²na² txa²wã¹ha³lo²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tai²na²Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wẽ³ha³lxi³nãu³nxũ³a² wã²nxũh¹hain³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹ha³lo²an¹ta² nũ³ka³txi³nũ³a¹ i²li³te²nũ³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lan²tu³ yxo²i²ain¹ju³ta³nũ³a² ten³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²yxoxi²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wẽ³ha³lxi³khai³lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²whãi²na¹ Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nhẽ³ju³ta² yxau³ki³sa²kxai³ yxo²i²ki³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²yuh³lxi³ki³sxa³kxe³su² ã³yo²o³tũ¹ki³sa²kxai³ yxo²i²sxã³ ã³ti³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tã³la². 13 Jã¹nxe³na¹jut3su² khãuh³lxa³txi³sa²ju³ta² hxi²waun³jah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxũ²kwai³lxũ¹txi³yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Khãuh³lxa³txi³ye²sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²wãn³txa²wi¹ko³nh²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nẽ³jau³su²

14 Jã¹nxa¹jut3su² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² A²wĩ³nu²su²ha²kxai³ nxe³te²yen³nãu³a² ã³ka³ti³wxe³nũ¹sxã³ sa²nẽn¹kxi²na¹wa². 15 A²nxe³jah¹lai²na²sa²nẽn¹kxi²na¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nãu³a¹ a²yut3sain¹tãu³a¹ a²yo²ha³kxa¹yuh³xan¹ko³nãu³a¹ a²yut3sain¹tãu³a¹ a²yo²ha³kxa¹ i³yĩ¹li²ju³ta³lot3txi² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Jã¹nxe³na¹jut3su² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²to³ha¹tãu³a² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nĩn¹ju³ta² kãin²khai¹nhxi¹lxi¹. Wã³nxĩ¹khai¹nhxi¹lxi¹. Nxĩ¹nha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² yxo²i²nxain¹te²nãu³xa²nũ³kxũn³ti³hi¹txai¹nhẽ³li¹. Wxa²yãu³ka³jxah³la² sa²kxai³lu²nxũ²kwai³yxau²xai³si¹hain¹to³hĩ¹nhẽ³li¹. Nxĩ¹nha²kxai³ ã³nxũ²kwai³lxũ¹txai¹nhẽ³li¹. 17 Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹la²yxoxi²ai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² nxẽ²kxa² yã¹te²hũ³nxain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa²a²nxe²kxa² au³txi³ ai³kxai²nãn²tu³ wa³su³txi³ it3sa²nãu²ã³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ wxa²wãn³txa² kan²txi³ yxo²i²nxain¹kxai²nãn²tu³ an³ta³kxai¹nĩn¹ju³ta³nũ³a²yũ³ai¹nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²ha² a²si³tah³nãu³a² au³txi³ txah³lxa³kxa²ũh³wxe³ain¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha²kxai³lu² wa³su³txi³ a³hi²sxã³ ã³kho³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxa²wãn³txa² yxo²i²nxain¹kxai²nãn²tu³ sa²yo²ã³nxai¹nxa³lho³li¹. A²nxe³ju³ta²na² a³lxi²xai³ti³hit1si¹ja³kxa³nxai¹nĩn¹nha²kxai³ nxe³ti³hit1sa²tẽ³ai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹la² a³lxin²tain¹kxe³su² ã³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. 18 Kris²tu³jah¹la²a³lxi²nẽ³kxa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ju³ta²li² ã³ne³wxe³si¹txai¹nhẽ³li¹. 19 Kris²tu³jah¹lai²na² a³lxin²tain¹kxe³su² hxi²kan¹txi³ wã²nxũh¹ ã³ne³wxe³sĩn¹te²txã³wi¹. Hãi¹sxã³ a²ẽ¹nãu³a² au³txi³ e³kxi²nha²ti³hi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ã³nũ²kxi²sxã³ yxau²xai³lhi¹hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² a²ẽ¹nãu³ai²na²a³la³kxi²sa²sai¹si¹hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² nxe³to³ha¹wa².

20 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². ã³sen³sai¹nẽ³jah¹lai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wa³to²hi²sxã³ i³we¹tũ¹nhẽ³tu¹wa². Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³tãu³ai²na² so¹lxi³ e³kxi²nha²sxã³ nxe³ki³kxan²ti³ wa³to²hi²sxã³ain³kxi²nũ¹nhẽ³tu¹wa². A²nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ hxi²kat1sa²tẽ³nũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²nxe²kãi³ũ¹nhẽ³tu¹wa². 21 Jã¹nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² ko³nxe³ti³kãi³ki³kxa² wah³xa² i³hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²li²yxoxi²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ txa²wã¹ẽ¹na²

ĩ³hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²li²
ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³hẽ¹la². ĩ³sa²nẽn¹kxi²ĩ³sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la².

4

Je³su²jah³la² yxo²i²tũ³ka³txai²na² a²nũ²ka³na³ka³na³te²lot³jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yxo²wet¹sxã³
yxau³na¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lo²su² na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³
txa²wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wãn³txai²li² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Yxo²thã³ti³la²
e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³nu²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ten³jau³khai³xa² wain³txi³ kã³sxã³
yxau³xai³si¹nx2ti³jau³su² ĩ³kaix¹so¹nx2ti³tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²
ã³xa² ĩ³kãin²te²lon³si¹sxã³ yxau³ya³nyhu¹i² ĩ³kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³
yxau³ya³nyhu¹i² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xa² kō³nxe³ti³ kã³ĩ³sa²na³na¹
nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxã¹ta² ĩ³kwai²kxi²nhyu¹ah³lxan³kxe³su² hã¹nxa² a²kit³su²
a³lxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². 3 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³
yxau²xai³la³nha¹ju³ah³lxi³hẽ¹la². Ju¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²kxai³lu²
ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³ha²kxai³ hãu²non³sxã³ yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wa². 4 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
Je³su²jah³la² yxo²i²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²nãu³khai³xa² ka³na³ka³na³tã³la².
Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa².
Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ wah³nxe³ki³tã³la².
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kaix¹so¹nẽ³lha²kxai³ yan¹nãu³a¹ Sũ³nai²li² ã³tĩ³nẽ³lhxã³
yxau²sa²tẽ³ju³ta³nũ³a² wah³nxe³ki³tu¹wa². 5 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Yxo²i²ki³jau³xai²na² yau³ka³na³ka³nat³sxã³ yxo²i²ki³tã³la².
Ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³la² ka³na³ka³na³jah¹la²
a²sa³wi³ha³lxi³su² ti³hi¹tẽ³lha²kxai³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³ yxo²i²ki³tã³la². 6 Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³a² Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a²nãu³xa²
a²yxo²ha³kxa¹ ne³te²ki³nãu¹xai²na² ã³si³tẽ³kxi²nẽ³jah¹lo²su² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³la².
Nxũ²kwai³yxau²sa²tẽ³kxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa².

7 Txa²wã¹sũ³na² kãin² thã³ti³la² a³lxi²sa²tẽ³nẽ³na³la². Nxe²nẽ³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
hi²sen³su² hxi²kan¹khai³kxe³su² ĩ³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². Ha³na³ka³lxi³nxe²
ai³sxã³ ten³si¹nhẽ³kxe³su² ĩ³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². 8 Nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na²
wha²li¹txã³nxu¹tai²na² wãn³txu¹tai²na² e³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la²
ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su² e³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– A²kō¹kō¹nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nũ³kxũn³ju³ta² sa²so¹kxa²hxa³kain¹sxã³
sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ain¹ka³tu³ Jah¹lai²na² so¹lxi³ nũ³kxũn³txi³
ã³sen³sai¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³te²nãu³xa² sa²so¹ã³ain¹sxã³ ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Nxe³tãu³a² a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³hxi²ka¹tain¹ju³ta² ĩ³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Jã¹nxe³jau³xu¹tai²na¹:

– Ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jau³jau¹xu¹tai²na²sa¹, a²si³yxau³tãu³a²sa¹. A²kxã³nxa²
a³ka³nxi²sã²nxa³ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹ti³ ka³la³xi²hĩ³nx2nxa³wa². Nxe³sxã³
yuh³xan¹ko³nãu³a² yuh³nãu³a² a³ka³nxi²sãn²ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Te²yã¹nxũn³sxã³
nxe³jah¹lain²txi³ a³ka³nxi²jah¹lain²txi³ ka³la³xi²jah¹lain²txi³ ta¹hxai²hẽ¹la².
Ka³la³xi²ka³tu³ oh³xan¹ko³nãu³a² oh³xan¹ko³xu¹tai²na² ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Ka³la³xi²tãu³a² A²yãu³ka³jxah¹lo²khai³xa² yxau³sxã³ sa²si¹hã³ka³tu³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³
yuh³xan¹ko³nãu³a² whã²na¹ a²yãu³ka³jxah¹lan²tu³ yxau²xai³la³kxi²nẽ³na³la².
11 Jã¹nxe³jut³su² ĩ³la³ka³ti³lxo³tẽ³kxe³su² nxe³te³nah¹lxi¹. Txa²wã¹nũ³ka³txai²na²
a²wãn³kxi³nũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² ĩ³kaix¹so¹tũ³ka³txa² ĩ³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³
a²wãn³kxi³nũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³ye³ũh¹nyhu¹ki³jau³nũ³ai²na²

ĩ³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ a²wãn³kxi³nũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² ha³lo²a² u²lxan¹ko³xai²na² ai³sxã³ wa³nũn³tũ³ka³txa² ĩ³hen³txi³si¹jau³nũ³su² ĩ³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ a²wãn³kxi³nũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² ĩ³hau³ko³ti² ĩ³ye³kxi²sa²tẽ³i² nxe³si¹jau³nũ³su² ĩ³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ nxe²xai³nẽ³te²ju²hẽ³la². 12 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²te²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ yxo²i²kã²not3si¹hain¹jau³nũ³su² ĩ³hxi²kat1txa²lxi³tu¹wa². Nxe³kxi³nũ³su² Kris²tu³jah¹la² a²nũ²hũ³sxã³ yxo²i²tũ³ka³txan²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹nũ¹hain¹tu¹wa². 13 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ yxo²i²yah³lxin¹jau³xain²txi³ yxo²i²a¹jau³xain²txi³ nxe³tu¹wa². Je³su²jah³lo²su² Txa²wã¹sũ³na² A²ki³lha³lhxu² jau³jau¹xai²na² wi¹la³la³kxi²ki³tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³lon³ki³tu¹wa². Nxe³te²kxa³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² yã¹nxe² kã²non³ki³tu¹wa². 14 Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wẽ³ha³lxa² yã¹nxe³ki³sxa³lho³la². Te²yã¹nxe² na³vi²o²tẽ³na² yã¹nxe³ki³sxa³lho³la². A²nxe³tẽ³na² it3ta² ũn³kxa² sa²ik3kxai²nãn²tũ³ na³vi²o²tẽ³na² kwa²sa²xai³li² kwa²sa²wa²lho¹xi² jã¹nxe² nxe²xai³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³jut3sũ³nxe² kã²ki³sxa³lho³la². Wãn³txa² tah²yau³xai²na² ain³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ ka²yãu¹ka²yãu¹jau³su² kxai²nãn²tu³ ain³kxi²ki³sxa³lho³la². Wãn³txa² ĩ³ki³ha¹kxi²nẽ³te³lhxã³ e³kxi²nẽ³lain¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³kxi²ki³sxa³lho³la². 15 Nxe³yãn¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹sxã³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa³ so¹lxi³ e³kxi²ki³tã³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² ne³kih¹nha²ki³kxa² yã¹nxe³ki³tã³la². Nxe³jah¹la² yã¹nxe² kã²non³sxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ki³tu¹wa². 16 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wã¹nũ²a² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². Txa²wã¹ka³ti³tã³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² sa²yxo²wet1sxã³ wi¹lain³ki²sa²sain¹ta³kxi²nha²ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹nũ²ai²na² wi¹lain³ta³kxi²nha² wi¹wen²ta³ki² nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Kris²tu³jah¹la² a²nũ²nãu³su² ki³tã³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wã¹ne³kai²la¹wa². Nxe³sxã³ sa²yxo²we¹ki³kxai²nãn²tu³ wi¹lhau³ko³nha²si¹nhẽ³kxai²nãn²tu³ a³lxi³waun¹nyhu¹i² nxũ²kwai³lxũ¹waun¹nyhu¹i² wi¹we¹kã²no³nyhu¹i² nxe³hĩ³ki³tã³la².

Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² tah²lxi³ yxau²xai³ki³jau³su²

17 Kxã³nxai³tã² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² yã¹nxe² kã²sxã³ yxau²hoh³yah³lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹ te²yã¹nxe² kã²xi²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wãn³txain²txi³ txa²wãn³txain²txi³ nxe³ya³nx2ta¹wa². A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³xai²na² ko³nxe³ti³ ai³nhain¹te²ju²hẽ³la². 18 Au³txi³ wã²nxũ¹hai³nhain¹jau³xai²na² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² so¹lxi³ ai³nhain¹te²ju²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³ai¹ni² wi¹la³la³kxai¹nxa³i² nxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wi¹lhin¹sxã³ yxau³nũ¹hain¹ju³ta³ u²sa²tã³ain¹na²hẽ³la². 19 Nxe³te³na¹ ko³nxe³ti³ kã²ain¹kxe³su² ha²ya³kxa² ĩ³ãu²lxai¹nxa³wa². Kwa² yxo²kau³ka³nxe³txi³ e³kxi²ju³ta² so¹lxi³ kã²sa²tẽ³ain¹te²ju²hẽ³la². Ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwai³nain¹te²ju²hẽ³la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxã²nãn²ta³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² te²yã¹nxe² kã²te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe² ĩ³tih³nxe³nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². 21 Wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² txa²wã¹ha³lo²a² yxau³hĩ¹nai³tã¹jau³la³ wãn³txi³khai³xai²na² ya²la³lyau³xan²tu³ ain³so¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 22 Jã¹nxe³sxã³ kxã³nxãn¹te² ĩ³nxai³tã² ko³nxe³ti³ kã²yah³lxin¹te² ĩ³nxai³tã² ã³nã¹yah³lxin¹te²sin¹jai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ ha³ya³kxa²sin¹sxã³ kã²yah³lxi³txa³hẽ¹la². ĩ³ki³ha¹kxi²nx2ti³sxã³ ko³nxe³ti³ kã²non³nxa²lxi³ha³ta²wa². 23 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³sa²tẽ³nxa²lxi³tu¹wa². 24 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³ha³lxa² tah²lxi³ wet¹sa²tē³ai¹na¹xā¹. Na¹ka³tu³ Txai²yā¹nxe³ sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Wain³ju³ta² kâi³sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Wi¹lhin¹sxā³ i²sain¹tū¹xā¹. Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² sa²wet¹sa²tē³na²lxi³na³la².

25 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³a² a²nū²ka³na³ka³na³kxa² yā¹nxe³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ i³ki³ha¹kxi²jau³xa² ā³na¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Wān³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nyha¹jah³lxi³hē¹la². 26 A²nū²a² ā³xa² i³an³ta³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³hē¹la². Ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa¹ ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹la². 27 A²ta³a² kâin²te²a² a²nxū²kwai³wih¹nx2ti³ha³ta²wa². 28 A²nū²a² yen³kxa² kâi³kxi²nyhu¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² kâi³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Hâi¹sxā³ wxa²hxi²ki³khai³xai²na² wxa²no²la³kxi²sxā³ yen³kxa² wi¹kxa² so¹lxi³ kâi³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxi³txa²te²na² ā³ne³kha^uh²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ hxi²nū¹nū³hain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 29 Wān³txa² ko³nxe³jau³xa² wxa²yo²ai²na² i³ye³sxā³ sa²yo²sai¹yah¹lxi³txa³hē¹la². Wān³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ ā³nhxi²nū¹nū³yha¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yo²wān³txa² i³wi¹lhi¹nū¹nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa². 30 A²wi¹lhī¹nai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²yah³lxi³nhī¹na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹khai¹jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹e¹nāu³a² yxau³kxi²nē³te³lha³ka². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nū¹nhē³ju³ta³nū³a² a³la³kxi²ton³nē³na³la². A³la³kxa²ti³lon³nē³lha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²nu¹ta²kxai³ i³āin²ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². 31 Ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³lxa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxū¹ kwa²to³toh³lxi³ i³xan³ta³kxi² i³wā³lon³kxi² a²nū²a² ā³xa² i³xan³ta³kxi² i³kaix¹sxā³ i³yo²xū³ni² a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ kâi³ū¹te³lhxā³ i³ye³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hi² nxe³yah³lxi³txa³lxa². 32 Ā³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ye²nyhu¹i², i³āin²ta³kxi²nyhu¹sxā³ a³lxi²nyhu¹i², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³nai²na² Kris²tu³jah¹la² hxi²kai²na² te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na² wxa²wa²su¹jah³lxi³hē¹la².

5

Txa²wā¹sū³na² a²wē³ha³lxi³lo³te³jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su² yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ Sū³na² kâi³kxa² yā¹nxe² kâi³jah³lxi³hē¹la². 2 A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kxā³nxai³tā² Kris²tu³jah¹la² a³lxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ wā²nxū¹lxi³sxā³ ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²si¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

3 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta² ā³na¹hxa³ti² kuh³lxa³thin¹sxā³ wā²nxū¹ain³nyhah¹lxin¹ju³ta² ā³na¹hxa³ti² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² ha²ya³kxa² yo²kwain³kxi²nha² nxe³jah³lxi³hē¹la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² wxa²yo²a² e³yah³lxin¹jau³xa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³xa² ko³nxe³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxā³ ha²ya³ka³lxi³sa²jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹la². Hâi¹nxe³sxā³ Sū³na² wi¹lxo³kxi²jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la². 5 Jā¹nxe³jut3su² ko³nxe³thin¹ko³xai²nān²tū³ka³txa² yā¹nxe² kâi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² nxe³sxā³ te²na² ha³lo²la³ ā³wih¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². Nxe³sxā³ a²nū²ai²na² kuh³lxa³thin¹sxā³ a²nū²a² ā³xa² o²la³kxi²nyhu¹kxi³te²na² ā³wih¹xa³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ wā²nxū¹hain³nha²ju³ta² kâi³kxai²nān²tu³ nxe³te²na² ā³wih¹xa³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yo²kwain³kxi²nyhu¹kxi³te²na² ā³wih¹xa³ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². A²nxe³te²na²:

– A²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² yxo²kwain³na¹nha¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² yen³kxai²na² a²sũ³nu³lot3sxã³ sa²yxo²we¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³hĩ³nx2na³la².

6 A²nxe³te² he³la³kxai²na² Sũ³na² ĩ³xan³ta³kxain¹ju³ta³nũ³a² yũ²na³la². Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹txa³kxai²nãn²tu³ nxe³te²nũ³xa² ĩ³xan³ta³kxain¹ju³ta³lon³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wãn³txa² kwa²toh³lxi³jau³su² ain³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

7 Nxe³ha²kxai³ te³xai²yã¹nxe² kãi³ũh¹ah³lxi³txa³hẽ¹la².

8 Kxã³nxi¹nai³tã² ka³nxah³ti³hũ³nxe² yxau²xai³lyah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ hĩ¹nai²na¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²hũ³nxe² yxau²xai³lyah³lxi¹lxa².

Yxah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²a² a²wẽh³ha³lxa² yã¹nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

9 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² kãi³ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ a²ya³la³tu³ jau³xa² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la².

Nxe³yah³lxin¹kxe³su² ha²te¹te²a² wẽ³ha³lxa² yã¹nxe² yxau²xai³lyah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².

10 Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta² ĩ³wi¹lxi³ki²ki³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ kãi³ũh¹jah³lxi³hẽ¹la².

11 Ka³nxah³ta² kãi³ki³jut3sũ³nxe² kãi³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta²la¹wa². Yxãn¹ta¹ wi¹lãin³nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³la².

Ko³nxe³kxai²nãn²tu³ ĩ³yau¹ũ³waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².

12 A²nxe³te²na² hãi³a² kãi³ain¹ju³ta² ko³nxe³khai¹nxe³ha²kxai³ ĩ³hen³txi¹nx2ta¹kxe³su² ãu²li²to³nha²hĩ³na¹wa².

13 Jã¹nxe³jut3su² ha³lo²a² sa²ha²te¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ e³la³nah¹lxi³te²ju²hẽ³la². E³la³nah¹lxi³kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹ta³nxa² ko³nxe³ta³nxa² a³ya³ti³hĩ³nx2na³la².

14 Te²yã¹nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– ãu³xi²te²hũ³te² ĩ³nxai²na² txu¹lxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ya³lu²te²hũ³te² ĩ³nxai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³su² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³ha²te¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Jã¹nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² yxau²xai³sa²tẽ³yah³lxin¹kxa² ĩ²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la². A³la³kxi²nxa³te²yã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Wi¹le³kxi²nha²te²a²yã¹xj³lxi³hẽ¹la².

16 Ha³lo²a² wa³su³txi³ ha³nãu³hi²nẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ wain³txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Wain³txi³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ĩ²xa³te²nãu³xa² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³yah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa².

Ha³lo²a² ko³ton³na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

17 Kwa²toh³lxa³ti³su² yah³lxi³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ten³sih¹nxa²ti³jau³su² a³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ¹la².

18 Vĩn²yau³xa² ũn³jau³xa² ĩ³na²sxã³ wen¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². ĩ³na²sxã³ wen¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hin¹yah³lxin¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kãi²nõn³yah³lxi¹nha³ta²wa². Hãi¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ãin³sa²tẽ³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la².

19 Jã¹nxe³te³na¹ wãn³txa² wi¹jau³xa² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² wãn³txa² ĩ³hai³ni² ĩ²no³jau³xa² hain³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi² wãn³txa² wi¹lxon³kxi¹nx2ti³jau³xa² ĩ³hai³ni² nxe²waun¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la².

Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ka³lih³nxa²lxi³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxi³kxi²nũ¹ah³lxin¹tu¹wa².

20 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² ĩ³sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Ha³lo²a² ĩ²li³hxa³ju³ta² ĩ³ha¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² ĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li¹jah³lxi³sxã³ sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².

A²wẽ³sãi¹yah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² wain³txi³yxau²xai³lain¹jau³su²

21 Kris²tu³jah¹la² ĩ³kãin²te²lon³si¹sxã³ yxau³sxã³ sa²nẽn¹kxi²ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³ ĩ³kãin²te²lon³si¹sxã³ yxau³yah³lxi³sxã³ sa²yxo²we¹ta³waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la².

22 A²sxe³xa³ka³lxu³nãu³ ĩ³nxai²na² te²yã¹nxe³sxã³:

— Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit³su² na¹xa¹. Sa²yo²we¹te²sa¹xa¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² sa²yo²we¹ta²xai³tain¹yah¹lxi³hē¹na². Nxe³na¹jau³su²nxe³ya³nx2ta¹xa². 23 Jā¹nxe³jut³su² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²ne³ti³hi¹kxah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²yo²i²tū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² ne³ti³hi¹tē³jah³lo²su² na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²a²nū²a²nāu³lo³ki³tā³la². Jā¹nxe³sxā³ Jah¹la²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wa². 24 Te²yā¹nxe³jut³su²yo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² i³kāin²te²lon³sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². Nxe³kxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² nxe³kxa² yā¹nxe²a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² i³kāin²te²lon³sxā³ yxau²xai³lain¹txai²la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³ i³nxai²na² wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la²hi²sen³su²yo²i²tū³ka³txa²a³lxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā²nxūh¹lxi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ i³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ i³yau³xa²tē³sxā³ wxa²ho³kxi²sxā³ wxa²han³kxi²ti³nē³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txi³su² te²kxai³lu²tah²lxi³ sa²we¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Sū³na² wān³txa² sa²yo²wet¹si¹ki³jau³sa³. Nxe³nē³te²ju²hē³la². 27 Nxe³ka³tu³ kxā³nāu³a¹ yo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²nu¹txa² hxi²ki³kxai³lu² wā²nxūh¹ tah²lxi³sa²we¹tē³ka³tu³ta¹:

— Wi¹lhin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txi³su² nxe² e³kxi²nē³jau³su²nxe³nū¹nhē³tu¹wa², Je³su²jah¹la²kxai³ a²ha³lo²a² ā³tī³ki³hī¹na²sa³. A²nxe³te²ki³na¹xai²na²hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ kāin² khon³ti³nē³ju³ta²yū³nē³lxa³ha²kxai³ i³kuh³lxa³ti³nē³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ nxe²nē³lxa³lho³la². Nxe³yān¹ta¹ wi¹lhin¹khai¹nxe² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹ti³ ko³nxe³te²lo³tē³lxa³ha²kxai³nxe² sa²tē³nē³tu¹wa². 28 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu²a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxai²na² a³lxi²nū¹txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ a²wē³sāi¹yah³lai²na² i²li³te²na² a²sxe³xa³ka³lxai³khai³xai²na² a³lxi²kxai²nān²tu³a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nū³nhī³nx2na³la². 29 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²sīn³khai³xa²yo²kwīn¹kxi²te²na² yū³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³ wi¹yai¹yha¹ha²kxai³wi¹lhau³ko³tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na²sa²kxai³lu² yo²i²tū³ka³txa² wi¹lhau³ko³tū¹te²ju²hē³la². 30 Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³sa²kxa²yā¹nxe³ki³tā³la². 31 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na² txu¹ha² so¹nyhu¹te³lhxā³ nxe³kxai²nān²tu³ a²wī³na² ā³na¹i² a²hā³ka³nai²na²ā³na¹i² nxe³ka³tu³ a²sxe³xa³ka³lxai²na² so¹nū²la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³tu¹wi¹. Ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³kxai²nān²tu³ a²nū²ka³na³ka³na³te²hū³nxe² yxau³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 32 A²nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² i³hāi³kxi²nē³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³ta³lun²nē³jau³sxa³wa². Te²yā¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹la²yo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² kāi³ū¹hain¹ju³ta² wān³txa² hāi³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ki³jau³sxa³wa². Nxe³jau¹xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². 33 Jā¹nxai¹jau³su²a²wē³sāi¹nāu³ i³nxai²na² wxa²nū²khai³xai²na² a³lxi²nyha¹lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xai²na² a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹na².

6

A²wē³ha³lxa² a²wī³na² a²hā³ka³na² wain³txi³ yxau²xai³lin³tain¹jau³su²

¹Nxa²ha¹te¹ wē³ha³lxi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu²:

– Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² na¹xã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²wĩ³na² sa²yxo²we¹txi² wxa²hã³ka³nai²na² sa²yxo²we¹txi² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Ju¹tai²na² wain³na³la².
2-3 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxi¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wĩ³na² wxa²hã³ka³na² wi¹kãi³ũh¹xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² kwa³na³nẽ³jau³xai²la¹wa². Sa²yxo²we¹ki³kxai²nãn²tu³ ka³lih³kxi²la²nha² yxau²xai³ki³tu¹wa².

– Sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³kxi²la²yhah¹lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Sũ³na² wãn³txu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xu¹tai²na² wi¹lhin¹ki³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², sa²yxo²we¹ki³kxe³su² ha²kxai³la².

4 A²wĩ³na² i³nxai²na²sa¹. Wxa²wẽ³ha³lxi³nãu³xa² i³xan³txi³ te²lot3jah³lxi³txa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³ Sũ³na² wãn³txa² i³tih³nxe² wain³txi³ i³yau¹ũ¹hi² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

Kwa² wa³ka³li³lon³kxi²jah¹la² a²wa³kxẽn³yah³la² yxau²xai³lya³jau³su²

5 Jã¹nxai¹jau³su² a²wa³kxẽn³yah³lo²lot3sxã³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²wa³kxẽ³yah³lai²na² txa²wã¹ha³lo²a² yxau²xai³te²na²

wa³kxẽn³yah³lai²na² a²wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². Wi¹sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Kris²tu³jah¹la² wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³

wxa²ha³lo²a² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wi¹wa³kon³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². 6 I²nx2ti³hĩ¹na² so¹lxi³ wi¹wa³kon³yah³lxi³txa³hẽ¹la². I²nx2ti³xa³kxan²ti³ wi¹wa³kon³jah¹lxi³hẽ¹la². A²nũ²a²

so¹lxi³ i³wi¹lxon³kxi²sih¹nx2ti³jau³nũ³su² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² a²wa³kxẽn³yah³lo²lot3jah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²:

– Wain³txi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su² wi¹kãi³yah³lxin¹kxa²yu³su² ka³lih¹nha²sxã³:

– Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²na¹xã¹. Hai³txi³ yuh³xan¹te²na² hxi²kan¹jah¹lai²na² so¹lxi³ wa³kon³kxin²nxa³xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 8 Jã¹nxe³ha²kxai³

a²nũ²a² i²li³te²na² wi¹wa³kon³kxi²kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² ũ³yho³hi²xi²tu¹wa². Kwa² wa³kon³kxi²jah¹la²

ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² wa³kon³kxi²nxa³sxã³ kwa² yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² i²li³te²na² ũ³yho³hi²xi²tu¹wa². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²wa³kxẽn³yah³lo²lo³tain¹yah³lxin¹te² i³nxai²na² te²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³tãu³lot3txa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

Ko³nxe³ton³sih¹tain¹yah³lxin¹jau³su² e³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹tũ¹ka³txai²na² a²wa³kxẽn³yah³lain²txi³ wxa²wa³kxẽ³yah³lain²txi³

nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a² ka³na³ki² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ten³kxi²kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i³lxi³te²na² yã¹nxe³sxã³ ten³kxi²te²ju²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka¹tẽ³ha²kxai³ wa²ni²li²nha²ki³jau³su²

10 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹tã³yah¹lxi¹lxa². Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nũ³kxũn³te²a² si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³

yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³nũ³kxũn³ti³hit1txa²lxi³tu¹wa². I³hxi²ka¹ta²lxi³ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe² kãi³ti³hit1txa²lxi³tu¹wa². 11 Kxã³nhxĩ¹nai³tã² a²nũ²ai²li²

a²nũ²a² ã³xai²li²: – He¹kxi²nyhu¹a¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ wã²la² kan²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². ũ³whi²kxi²nha²te³nũ¹ta²kxai³la¹

sĩn²ta³ka³lo³a² ũ³yha³li³kũ¹nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hi³ki²a³li³khai³xa² ũ³si³wi¹nha²te²ju²hẽ³la². A²ha³la³se³nãn¹ka³lo³a²

kan²ka³lo³a² ũ³ha³la³wih²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² a²nxũ²kwai³la³tĩh³na² ã³ti¹kxi²nha²te³lhxã³ haut3ta³ka² ta³nxa² hi³ki²a³la² ta³nxa² txo¹kxa²yan³txi³sa². Jã¹nxe³sxã³

a²yu³kxan¹ka³lo³a² ũ³yhu³wih²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ tĩh³na² ai³tĩh³na²

u²lxi³ ai³kxan²ti³ wi¹lã³nxai³hĩ³nx2na³la². Kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tãu³wa³tãu³ka³lo³ai²na² hxi²tẽ³nha² nxain¹te²ju²hẽ³la². Hxi²tẽ³nha²kxai²nãn²tu³ a²ko¹ko¹nãu³xa² haut³txa² ha³nxeh³lxi³ka³txa² ã³na³nain¹kxan¹ti³ hai³txi³ txo¹hĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³sxã³ a²ne³ka³nãu³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ã³nhe³hẽ¹nha²te²ju²hẽ³la², i³ne³su²lhxã³ i³ya²lu¹tain¹kxa²yan³txi³sa³. Jã¹nxe³sxã³ a²hxi²ka³nãu³a² hi³ki²a³la² kãin²ka³txa² tẽ³te²ju²hẽ³la², a²ko¹ko¹xa² so¹lxi³ wa³ka³ti³lo³lha³ka². Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ã³nhe¹lxi³te³lhxã³ ai³ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³jut3sũ³nxe² a²ta³a² nũ³ka³txa² he¹kxi²nẽ³ju³ta² yũ³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxe³su² wi¹la³non²ta³kxi²nẽ³ju³ta³nũ³su² sa²so¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²sa³. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ta³a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³ i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ wa³ka³ti³lo³txa²lxi³sxã³ we³nxa²lxi³xa³lho³la². 12 Jã¹nxe³sxã³ he¹kxi²nẽ³te²na² hai³txi³ a²nũ²khai³su² ti³he¹nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹ a²ta³a² a²hxi²kan¹te²nãu³xa² he¹kxi²nẽ³lha²kxai³ a²ta³a² kwa²nũ³kxũn³te²na² he¹kxi²nẽ³lha²kxai³ ka³nxah³ti³na² yuh³xai²nãn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² he¹kxi²nẽ³lha²kxai³ oh³nãu³an¹te²a² a²ta³a² nũ³ka³txa² ko³nxe³khai¹te²nãu³xa² he¹kxi²nẽ³lha²kxai³ nxe³nẽ³te²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ he¹kxi²nẽ³te²ju²hẽ³la². 13 Nxe³nẽ³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹tẽ³te²a² whãi²na¹ sa²so¹jah³lxi³hẽ¹la². Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³te²nãu³xa² hai³txi³ wa³ka³ti³lo³txa²lxi³xa³lho³la². Hãi¹nxe³sxã³ nũ³kxũn³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

14 Nũ³kxũn³sxã³ yxau²xai³te²na² so³ta²to²khai³su² te²ju²hẽ³la². A²nxe³jah¹lo²kxai³la¹ sãn²ta³ka³lo³ai²na² tẽ³kxai²nãn²tu³ a²wã²la²ka³lo³a² sa²si³nũ³nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ a²ya³la³tu³jau³xa² wain³txi³ sa²yxo²we¹ta²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ a²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ã³whi²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ wain³te²lo³nha²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². 15 Jã¹nxe³sxã³ so³ta²to²jah¹la²kxai³lu² a²yu³kan¹ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² ã³yũ³wi¹nha²kxai²nãn²tu³ wi¹lã³nxai³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² hãun²jau³xa² tẽ³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². 16 Nxe³kxa²yu³su² so³ta²to²jah¹la²kxai³ kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tãu³wa³tãu³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²sxã³ ai³lain¹te²ju²hẽ³la². Ai³lain¹te³na¹ a²nũ²a² an³txi³te²na² yxau³son³kxi²kxai²nãn²tu³ ha³nxe²a² i³tho³xa² ã³na¹kxi²kxai²nãn²tu³ kwa³thi³la³ka³lo³ai²li² ã³non²ta³kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ nxũ²kwai³lxũ¹txi³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³te²a² a²ta³a² ã³ke³tũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². 17 Jã¹nxe³sxã³ so³ta²to²jah¹la²kxai³ kwa³thi³la³ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ ã³wa²sut1sxã³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ta³ai²li² hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tãu³la³ sa²sai¹kxi¹nx2ti³hĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³sxã³ so³ta²to²jah¹lan²tu³ hi³ki²a³la² kãin²ka³txa² tẽ³sxã³ he¹kxi²nyhu¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³tih³nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². 18 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a² i²li³ju³ta² ten³yah³lxin¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³nx2ti³sxã³ i³ye³sa²tẽ³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Ye³te³nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

— Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹. ã³a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yxo²i²tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² i²li³te²na² wxa²sa²wa²lho¹xi²kxai²nãn²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹si¹jau³su² Sũ³na² e³kxi²txain¹yah³lxi³to³hẽ¹la². 19-20 Te²yã¹nxũn³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²yah³lxin¹tãu³a² kãĩ³a¹ju³ta² e³kxi²txain¹nũn³yah³lxi³hẽ¹la². Kãĩ³a¹ju³ta²sa¹, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kxã³nxi¹nai³tã² hãĩ³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ hĩ¹nai²na² hãĩ³jau³xai²na² i³yau¹ũ³nx2ti³si¹sa²jau³su² i³sa²si¹hã³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ wãn³txai²na² i³yau¹ũ³nxa²lxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹ ã³tũ¹kxi²sain¹na²hẽ³la². ã³tũ¹kxi²sain¹sxã³ kwa³thi³lĩh³na² tẽ³sxã³ sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wãn³txa² ha³ya³kxa³lxi³su² jau³xa² i³yau¹ũ¹hain¹nxa³lho³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Sũ³na² e³kxi²yah³lxin¹tãu³a² i³yau¹ũ³sxã³ i³hxi²ka¹tũh¹sa²jau³nũ³su²

ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³ta³nxa² ã³ne³wxe³si¹nxa²lxa¹jau³su² Ti³ki²kah³la²
ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nxa²lxa¹tu¹wa². Txa²wã¹lon³yah³lai²la¹wa². A³lxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa².
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹lhit¹sxã³ sa²yxo²we¹jah¹lo²su²
na³la². Wãn³txa² kã³a¹jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa². 22 Nxe³jau³nũ³ai²na²
so¹lxi³ ĩ³sa²si¹hã³ũ¹hai¹na¹tu¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³ txai²na¹xai²na² ha³lo²a²
yxau²xai³sĩ¹na¹ju³tai²na² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³
nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³nũn³tu¹wa².

23 Nxe³nx2ti³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su²
Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³te²na² sa²kxai³lu²
a³lxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ ã³nhãu²no³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³
yxo²ĩ²yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sih¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nha²wa². 24 Jã¹nxe³jut³su²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²la³tu³
wxa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ a³lxi²sa²tẽ³yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² Sũ³na²
thã³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxa¹jau³su² jau¹xai²li² nxe³ya³nx2ta¹wa².
Ta³lun²na¹wa².

Filipēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ti³mo²jah³la² nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ ai³sī¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²wa³ka³li³lot³sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³sī¹na¹wa². Fi³li³po²thī³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxa², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tū³ka³txi³su² te² i³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau²yah³lxin¹te² i³nxa² nxe³yah³lxin¹te² i³nxa² ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²tū³ka³txa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ain³kxi² yo²i²tū³ka³txa² i²ū³te²nāu³xa² ain³kxi² nxe³sah¹lxi³hē¹la².

2 Nxe³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹wī³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³ya³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

3 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxi²na² i²xi¹nx2ti³to³ha¹kxai²nān²tu³ hāi¹nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 4 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² wxa²nū³ka³txi³ i³nxi²na² hāi¹nxe³ti³ i³nxi²na² e³kxi²to³ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² ka³lih³kxi²la²nha²sxā³ e²kxi³to³ha¹wa². 5 A²wi¹lhī¹nai³tā² kwēn¹ta² wxā³sxā³ i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxin¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ te²yā¹nxe³sah³lxi¹nhē¹la². A²nxe³ju³ta²li² ka²li¹sah¹lxin¹nha²wa². 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ā³non²ta³kxi²xai³sxā³ sa²hau³ko³ta³lun²nxa²lxi³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ sa²hau³ko³ta³lun²nxa²lxi³tu¹wa². Ju¹ta²li² ya²la³lai²la¹wa². Ī²te²sa¹wa². 7 Txa²ē¹nāu³ai²na² i²xi¹nx2ti³to³ha¹wa². Kxā³nhxī¹nai³tā³ yān³ta² tī¹kxi¹sai¹nxa³hī¹nai³tā² wa²su¹wa²su¹yxau³na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³, hā²wxān³txa³ sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³, sah¹lxin¹ta¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³xa² wxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³ai¹na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² yo²i²ai¹nxa³te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²ain¹si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi¹na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³sah¹lxi¹nhē¹la². Jā¹nxe³sah³lxi¹lxa². Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³ a³lxi²nx2ta¹ju³ta² wain³na³la². 8 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lxi²sa²na³la². Txa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ a³lxi²sa²tē³sa²na³la². A³lxi²sa²kxa² yā¹nxe² a³lxi¹nx2ta¹wa². Ya²la³tu³ a³lxi²khaix¹nxe³nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³kxi¹nx2ta¹wa².

9 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² nxe² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Sū³na² nxe³txi¹.

Fi³li³po²thī³na² yo²i²nxain¹tū³ka³txa² a³lxi²nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² ā²la² kāi²non³sxā³ kāi³ūh¹txai¹nhē³li¹. Nxe³ai¹nīn¹ka³tu³ wxa²wān³txa² ā³ne³wxe³nūh¹nxain¹ju³ta² ā²la² kāi²no³nha²kxai³ wxa²wān³txa² a²si³yxau³jau³xa² wxi²kan¹txi³ a³la³kxi²nū¹nha²kxai³ nxe³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² e³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³sxā³ Fi³li³po²thī³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxi²na² nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta² i²sxā³ sa²so¹yah³lxin¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³nx2ti³xa³ha²kxai³ ha³lo²a² i³āu²lxin¹nx2ti³ju³ta² yū³nx2ti³xa³ha²kxai³ nxe³nx2ti³tu¹wa². 11 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² ā²la² kāi²non³sxā³ ū³hū¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹ki³jau³su²

12 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ā²la² kāi²non³sxā³ ha³ta³nxe³na³la². Khāuh³lxa³tot3sain¹kxan²ti³ wān³txai²li² wi¹la³ ha³ta³nxe³nha³la². 13 So³ta²to² nū³ka³txa² i²yxau³nū¹sain¹tū³ka³txa² a³la³kxi²nūh¹sain¹na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹ha²kxai³ kxā³kxai³ ū³tī¹kxi²sain¹ju³ta² a³la³kxi²nūh¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxe³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹na³la². 14 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³ka³txa² i²sai¹nha²kxai³ tū¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹ju³ta²kxai³ i²sai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² i³nxū²kwai³lxū¹nyhain¹na²hē³la². I³nxū²kwai³lxū¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² kāin² i³hen³txain¹na²hē³la². Hai³txi³ kōn³ton³tai¹nxa³hē³la². 15 Ha³tih³xan¹tū³ka³txai²na² i²sai¹nha²kxai³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³ai¹na¹tū¹xā¹. Wxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ Pau²lah³la² ā³sen³sai¹a¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² i³ye³i³yi²ylhon¹ta³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³nyhain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹na³la². Nxe³yān¹ta¹ nū³ka³txi³ ā³xai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² i³ka³lit3ju³ta² so¹lxī³ kāi³a¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe² Sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³hen³txain¹na³la². 16 A²nxe³tū³ka³txai²li² a³lxī²sai¹nha²kxai³ nxe² kāi³ū¹hain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹sa²ju³tai³tā² i²sain¹na³la². I²sxā³ i³kaix1so¹sa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sxā³ wxē³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³sa²kxe³su² wxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³na¹ju³ta² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²jau³su² i²sain¹na³la². 17 Nū³ka³txi³ ā³nū³ka³txin³na² e³kxi¹nx2ta¹tū³ka³txin³na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kō³txi³ i³hen³txain¹na³la², ā³sen³sai¹ain¹te³lha³ka². Nxe² kāi³ain¹kxe³su¹:

– Pau²lah³lai²li² tī¹kxa² wxē³ain¹tāu³a² khāuhx3nha²ju³ta² kāi²not3ti³hi¹ta¹tū¹xā¹. A²nū²a²nāu³xa² txa²wān³txa² so¹lxī³ ain³kxi²sain¹sīn¹kxai²nān²tu³ Pau²lah³la²kxai³ i³āin²ta³kxain¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³la² ain¹na³la².

18 Nxe³sain¹kxan²ti³ i³āin²ta³kxi²nhā²nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā²la² kāi²non³sxā³ ha³ta³nxe³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Kō³te³ain¹ta³nxa² wain³txi³ e³ain¹ta³nxa² nxe³kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ha³ta³nxe³na³la². Ju³tai²li² ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹tu¹wa². 19 Jā¹nxe³na¹ju³ta² kan²txi³ tū¹kxi²sain¹ju³tai²li² ye³jen¹na² ā³wa²su¹kxi²sa³tu¹wa². Wxa²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² kāin² i³ye³kxi²yo²nūh¹sah³lxī¹nha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³non²ta³kxi²sa³ha²kxai³ nxe³sa²kxe³su² ā³wa²su¹kxi²sxā³ yxau³na¹tu¹wa². Tī¹kxi²sain¹thi³na² a³li³a¹tu¹wa². 20 Txa²ē¹na² āu³txi³ ten³sa²kxe³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa². Ka³ten³su² yxau³na¹jut3su² tā³nxa² ya³lu²na¹jut3su² tā³nxa² nxe³na¹kxan²ti³ txa²nū²nāu³xai²na² whāi²na¹ i³ya³lo³txi³khaix1nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa². I³nxū²kwai³lxū¹txi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Hxi²tha²on³sxā³ ā³na¹nxa³lho³la². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².

21 Nxe³sxā³ txai²na² sa²kxai³lu² hin¹sxā³ yxau³na¹tāu³a² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹ta¹ju³ta² so¹lxī³ ten³sa³nha²wa². Yxān¹ta¹ ya³lu²na¹kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹la³ yxau³hī³na¹wa². 22 Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su² hin¹sxā³ yxau³na¹kxai²nān²tu³ wi¹kāi³a¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ih¹nxe³nah¹lxon³ku². Ka³ten³su² yxau³na¹ta³nxa² ya³lu²na¹ta³nxa² nxe³hī³na¹te²la¹ku². Nxa¹nha²wa². 23 Ju³tha¹li¹ i²sxā³ sa²so¹na¹ju³ta² yū²na³la². Txa²hi¹nxai³la¹ju³ta² ā³na¹sxā³ Kris²tu³jah¹la² yxau³ju³ta² ā³wi¹hū³ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². Wi¹kāi²no³nhi³nx2na³la².

24 Nxe³yān¹ta¹ ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta³nū³a² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² āh¹ hi¹nxai³la¹tu¹wa². 25 Nxe³na¹ju³ta² a³la³kxi²na¹jau³su² āh¹yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². Yxau³ya³nx2ta¹kxe³su² kāi²non³ yxo²i²si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² āu³txi³ kāi²non³

ka³lih³si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². 26 Nxe³sxā³ wā³li²sxā³ i²xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ kāin² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wa². Sxi²ha² kan²thi³na² a³li³sxā³ i³xi²na¹ju³ta³nū³a² i²sah¹lxi¹nha²kxai³ ka³lih³nxā²lxi³tu¹wa². 27 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai²na² wain³txi³ sa²yo²wet¹sxā³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxā³sī²nx3ti³ta³nxā² wxā³sī²nx2ti³nxā³ta³nxā² nxa¹kxan²ti³ wxa²ha³ta³nxā² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ā³ten³nxā²lxi³ju³ta³nū³a² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²hū³nxe² ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wain³txi³ ā³non²ta³kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²yah³lxin¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³nyhu¹i² nxe³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 28 Wxa²ko¹ko¹nū³ka³txa² Sū³na² wān³txa² yxo²xa³tū³ka³txa² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹la². Yuh³lxah²lxan³kxai²nān²tu³ tū¹ka³txai²li² Sū³na² wān³txai²na² sa²yo²ā³ain¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kāi³nha²ju³ta³nū³a² i³yī¹li²jau³nū³a² so¹lxi³ e³lxah¹ a³la³kxain¹tu¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū³yah³lxin¹kxe³su² e³lxah¹ a³la³kxain¹nūn³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wa². 29 Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²yah³lxin¹ju³ta² i³hxi²ka¹txa²lxi³na³la². Yxo²yah³lxin¹nha²kxai³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² te³nai¹nxā³te²nāu³xa² kwī²ti³ti³hi¹txa²lxain¹kxe³su² yū³yah³lxin¹tu¹wa². Ju¹tai²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ten³ju³ta² ā³kāi³te²ju²hē³la². 30 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² te³nai¹nxā³te²nāu³xa²kxai³lu² khāuh³lxa³ti³sain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sain¹to³nha³la². Nxe³sain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³ti³nx2tain¹nūn³tu¹wa², Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū¹yah¹lxi¹nha²kxai³la².

2

Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³nha²ju³ta² ā³na¹jau³su²

- 1 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹nūh¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa².
- 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ain³nha² sa²ha³te¹jah³lxi³txa³hē¹la². A³lxi²sa²tē³nyha¹jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² ain³kxi²nha² hin¹jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² o²la³kxi²nha² kāi³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kāin² ka³lih³ti³sah¹lxin¹tu¹wa². 3 Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Toh³lxa² e³sxā³ kwa² kāin²ki³lxo³xah³lxi³txa³hē¹la². Win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² i³ye³ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²e¹nāu³ai²na²:
- Hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹ai¹na¹xā¹. Nxe³nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². 4 Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ i²sxā³ kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² a²yan³txa² i²sxā³ ā³non²ta³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
- 5 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³nha²hxai²kxai³ jā¹nxa² ain³nha¹jah³lxi³nū³nhē¹la².
- 6 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³nu²khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxūn³ju³ta² hāix¹te²ten³ti³ya³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ya³kxan²ti³ wā²nxūh¹ i³nū³kxūn³te³lhxā³ o²la³kxi²nha²ya³ta¹hxai²nxā³ti³ai¹ti²tu³wa².
- 7 Nxe²nxā³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³nu²khai³su² kxan²ti³ wā²nxūh¹ nū³kxūn³khai¹nxe³kxe³su² ā³na¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nū²la² a²nū²a² kwa²wa³ka³lxi³lon³te²a² wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²khai³hū³nxe² yxau³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²khai³su² ye²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
- 8 A²nū²khai³su² ye²nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² sa²yo²we¹sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Sa²yo²we¹ton³sxā³ kāi³ta¹ ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³kxan²ti³ sa²yo²we¹txa³kxe³tu³ yū³ta¹hxai²nxā³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

- 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² sa²yxo²wet1sxā³ ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³ kāin²ti³hit1sxā³ a²i³lxi³la²
 kāin²khai¹nxe³jau³xa² i³yī¹li²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā²la² kāin²te²a² i³lxa²
 i³kāi²not3sa²so¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
- 10 Nxe³sxā³ kāin²ti³hi¹tha²kxai³ oh³xan¹tū³ka³txa² ha³kxa¹ yuh³xan¹tū³ka³txa² ha³kxa¹
 ya³lun¹txi³tū³ka³txa² ha³kxa¹ ā³ka³ti³wxe³nūh¹hain¹sxā³ sa²nēn¹kxain¹tu¹wa².
- 11 Nxe³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:
 – Je³su²Kris²tu³jah¹lai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²khai³xai²la¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu³khai³xai²la¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Nxe³ain¹tu¹wa².

Hi³ka²ta²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²ki³jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut3su² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A³lxi¹nx2ta¹wa². A²kxā³nxa²
 yxau³ya³nhē³lhi¹nai³tā² txa²wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²wet1sah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ u²lyxau³na¹tāu³a² kxan²ti³ sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹la². Ā²la²
 kāi²non³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi²yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su²
 wi¹lī²jah¹lxi³hē¹la². 13 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²ten³kxi³nū³a² kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³nhi²ka¹txa²lxi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ sa²yxo²wet1jah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ka³li¹jah¹lxi³hī³nxa¹lxa².

14 Wa³ka³lxa² kāi³yah³lxin¹kxe³su² i³kwai²kxi²sxā³ kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kwa²
 i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². 15 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta³la³ yū³yah²lxa³nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³
 yū³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² Sū³na² wān³txa²
 te³nai¹nxa³te²nāu³xa² a²wān³txai²na² wai³nxa³jau³xa² e³ih² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³te³lhxā³
 o²la³kxi² nxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 wē³ha³lxi³syah¹lxi¹nha²kxai³ wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Hi³ka²ta² sa²kxai³lu² sa²ko¹kot1sa²tē³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxa² yā¹xah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² Sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²a² wān³txa²
 wain³jau³xa² ka³ten³yau³xa² i³yau¹ū³yah³lxi¹nha²kxai³ sa²ko²ko²kxain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 16 Nxe²kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² yū³ta³nxa²
 yū²nxa³ta³nxa² a³ya³txi²tāu³a¹ nxe³hī¹na¹ ka³li¹ti³sah¹lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³sah²lxin¹ka³tu³ta¹
 kāi³ūh¹nx2ta¹ju³ta³tā² wa³kon³kxi¹nx2ta¹ju³ta³tā² Kris²tu³jah¹la² i²sxā³ i³ye³kxi²sain¹tu¹wa²:

– Kwa²hāi¹nxe² kwa²hxi²tha³nhxa²nxa³hē³li¹. Nxe³sain¹tu³wa².

17 A²nū²a² Sū³na² wān³txa² we¹txa³te²nāu³xa² su²lhā³sai¹nha³ta²wa². Txa²ti³ha²yau³xa²
 ha³li³kxa² hxat3sa²sxā³ su²lhā³sai¹nha³ta²wa², Sū³na² wān³txa² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³la².
 Jā¹nxe³sain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ ka³li³ha¹tu¹wa². Sū³na² a²ten³jut3su² we¹ta¹kxe³su²
 i²sain¹kxai²nān²tu³ Sū³nu²kxai³lu² wi¹lxi³kxi²na¹tu¹wa². 18 Te²yā¹nxe³sxā³
 i³ka³li³ha³sah¹lxi³nū³nhē¹la², su²lhā³sain¹kxan²ti³na².

Ti³mo²jah³la² E³pa³fro³ti²jah³la² sxā³ wxā³nūn³jau³su²

19 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² i³hxi²kat1sa³kxai²nān²tu³ Ti³mo²jah³lai¹tā²
 i²nx2ti³te³lhxā³ i³sa²si¹hā³a¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxa²ha³ta³nxa²
 ain³kxi²nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²nx2ta¹kxai²nān²tu³ i³ya³lo³ti²sah¹lxin¹tu¹wa². 20 Nxe³sxā³
 txa²sa³wi³ha³lxi³nā³nāu³xa² jah¹la² so¹lxi³ wi¹la³non²ta³kxi¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 A³lxi¹nx2ta¹kxa² yā¹nxe² a³lxi¹nx2ti³na³la². 21 Txa²sa³wi³ha³lxa² ā³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹
 a²wa³ka³lxa³yan³txa² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Yxān¹ta¹ jah¹la² ti³he¹nx2nxa³wa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²wet1sxā³ kāi³ju³ta² ten³na³la². 22 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³xa³ta¹ti²tu³wa². Wi¹kāi³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²ta¹ti²tu³wa². A²wi³nu²su²

a²ki³lha³lhxu² wi¹wa³kon³ya³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe² jah¹lai²na² txai²na² kâi³ya³ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³ya³ha¹tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²li² ĩ²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 23 A²nxe³jah¹lai²li² Ti³mo²jah³lai¹tā² ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wa². Sxi²ha² kan²thi³na² tī¹kxi²ta³lun²sain¹ju³ta³nū³a² txa²nū² ĩ²sān²sxā³ ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wa². 24 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² wxā³si²nx2ta¹ju³ta² yau³son³na³la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ĩ³hxi²kat1sa³kxai²nān²tu³ wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wa². 25 Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²na² E³pa³fro³ti²jah³la² ĩ³sa²si¹hā³xi²nū³na¹tu¹wa². So³ta²to²jah¹lai²la¹wa². Wi¹wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la². Nū³kxūn³txi³ o²la³kxi²ya³sain¹na²hē³la². A²kxā³nxa² ā³non²ta³kxi²si¹sxā³ ĩ³sa²si¹hā³ūh¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Hī¹na² ā³na¹ū³xi¹nx2ta¹tu¹wa². 26 A²nxe³jah¹la² ĩ²nxa²lxi³ju³ta² ten³khaix1nx2na³la². ĩ³ton³kxi²ju³tai³tā² ain³kxah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³kxah¹lxi¹nha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi¹nx2ti³ta¹hē¹la². 27 Ya²la³tu³ ĩ³ton³khaix1na²hē³la². Ya³lu²ti³ten³khaix1na²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tā²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²nū³nhē¹la². Nxe³sxā³ ya³lu²si²hain¹ke³la³te²kxai³ ā²la² kâi²non³sxā³ ĩ³āin²txi³khaix1sa²hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ti³he¹nxe²nxa³hē³la². 28 Nxe³na¹jut3su² ĩ³sa²si¹hā³ūh¹xi¹nx2ta¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ ĩ²ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxā³ ĩ³āin²ta³kxi²sa²ju³ta² ā³wa²sut1sa³tu¹wa². 29 ĩ³xi²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² yxo²i²nū³nha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa². Jah¹la² yāx1te²he³la³ka² wi¹lhen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². 30 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ ya³lu²te³lhxā³ nxa²hē³la². Wxāi²na² wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sah²lxin¹kxe³su² hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³ ā³si³wē³no³txa²lxi³na²hē³la².

3

Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³yxo²i²ki³tā³la²

1 Jā¹nxe³jut3su² nxe³nx2ta¹wa². Txa²wā³tā³nāu³xāi³. A³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā²la² kâi²non³sxā³ ĩ³ka³lih³kxi¹nx2ti³ju³ta² ten³nxa²lxa¹nha²wa². Ā²la² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹la². Nxe² ĩ³yau¹ū³xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ āu²li²sa²nxa³nha²wa². Wi¹lhin¹sxā³ yxau³si¹nx2ta¹jau³su² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 2 Ko³nxe³ti³ kâi³tū³ka³txa² wi¹lī²khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹la². ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wa². ĩ³lxa³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wa². A²nū²nāu³ai²na² ũ³whi²lho¹nha²sxā³ ũ³kho³nyhain¹na³la². 3 A²kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² kwa³na³nē³jau³xai²li² ā³si³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ in³txa² wāi³lxa² wē³sa² tē³sxā³ ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nhē³jau³su² e³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xu¹tai²na² txa²wā¹kxi³na¹xai²na² so¹lxi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³ki³na¹xai²na² so¹lxi³ wain³txi³ sa²yxo²we¹ki³tā³la². Sa²yxo²we¹ki³kxan²ti³ yen³kxa² ā²la² wi¹khai¹nxe³te²a² yū³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³hxi²ka¹tē³lha²kxai³ Sū³nu²kxai³lu² sa²nēn¹kxi²ki³tā³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³kxi²nē³lha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau³ki³tā³la². Yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² hai³txi³ yxo²i²ki³sxa³wa². 4 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² yxo²i²ki³ke³la³te²kxai³ txai²li² ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ yxo²i²hī³na¹wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹ai¹nhī³na¹wa². 5 Txa²wē³si¹na² txo¹na¹hī¹nai³tā² kwēn¹ta² a³li³la¹ha¹hī¹nai³tā² a³la²ni²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²ju³ta² hau³hau³kon³sxā³ ũ³sa³si³tū³ko¹kxā¹sa³na²hē³la². I³sa³e²ah¹lo²sa¹wa². Nxe² a³li³lah¹sxā³ txon¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Bēn³ja³mī² nū³ka³txi³yah³lo²sa¹wa². Txa²wī³na²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ E³bre²a² nū³ka³txi³nāu³sain¹na³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹kxe³su² a²ha³tih³nū³ka³txai²li² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³sa¹wa².

6 — Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² wain³txi³ kâi³a¹tū¹xā¹. Na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai²tū³ka³txa² khāuh³lxa³tin³txai¹na¹hē³la².

Nxe³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xai³tā² wā³ko³nxa³te²tu³sa²yo²we¹thxai²na¹hē³la². A²nū²a² i²li³te²la³ hxi²kan¹txi³ ko³te³kxi²sa²nxa³hē¹la². Jā¹nxe³te²su² hxai²na¹hē³la². 7 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²ā³si³wxe³na¹hī¹na¹ yen³kxai³tā² hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³na¹a¹hē³la².

— A²kxā³nxa² a³lxi²ti³ tē³a¹hē³na¹. Na¹jau³su² hī¹na² yo²kwain³te²txā³wa². 8 Yen³kxa² yo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ yen³kxa² ā²la² wi¹te²a² so¹lxi³ ten³te²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² i²sa²tē³kxi²na¹ju³ta² ā²la² ā³sen³sai²na³la². Nxe³na¹ha²kxai³ yen³kxa² ā³xai²li² ko³nxe³kxe³su² ā³na¹a¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sa³wit³su² na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². 9 Nxe³sxā³ ā³nū²nxi²sxā³ yxau²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²wi¹lhīn¹khaix¹ju³khai³xa² wi¹lhit¹sain¹na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yo²we¹ta¹kxe³su² wi¹lhit¹sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² yo²i²a¹kxe³su² wi¹lhit¹sain¹na²hē³la². 10 Jā¹nxe³sxā³ yo²i²a¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² i²yxau²xai³la¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹la² a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² ka³ten³su² i³sa²yxau²xi²sxā³ yau²xai³ju³khai³xa² ā³ne³wxe² yxau²xai³la¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tha²kxai³ ye³khāuh³lxa³thin¹khaix¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², khāuh³lxa³txi³sain¹kxan²ti³na². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² A²wi³na²khai³xa² wān³txa² sa²yo²we¹tha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², ya³lu²na¹ju³ta³nū³a² yū³ti³hit¹sain¹kxan²ti³na². 11 Jā¹nxe³na¹kxe³nū³su² ka³ten³su² i³sa²yxau²xi²si¹sa²jau³nū³su² a²ya³la³tu³ ū³hū¹sa³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² ha³lo²ai²na² yxau²sa²tē³si¹sa³tu¹wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²wet¹sa²sai¹na¹ju³ta²

12 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²wān³txa² e³nxa³jau³xa²sa¹:

— Ko³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² yū³ti³he¹nxa³wi¹. Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³te²sa¹wi¹. Nxe³na¹jau³su² hxi²kan¹txi³ e³nxa³wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² a³lxi²sa²ju³ta² yxau²xai³te²sa¹wa². Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wain³txi³ sa²yo²wet¹sa²sai¹na¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nha²wa².

13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³.

— Wi¹kāi³sa²sai¹na¹xā¹. Na¹jau³la³ e³ti³he¹nxe²nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³a¹hī¹nai³tā² ha³nāu³ha² hxan³na³la². Yon³nāu³ai³tā² kāi³a¹ju³ta³tā² ne³wā²na³a¹ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ wi¹kāi³a¹ju³ta³nū³a² ain³nha¹ha²kxai³ Sū³na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹ta¹ju³ta³nū³a² ain³nha¹ha²kxai³ nxe³na¹nha²wa². 14 Sa³nxe³la³kxi³nāu³xa² kwa² ā³ni³hain¹ju³ta² yā¹nx²na³la². Ā³nih³sxā³ ā³ne³ka²ta¹ta³lun²kxi³nū³su² o²la³kxain¹nīn²ta²wa². Ā³ne³ka²ta¹ta³lun²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hi³yāu³sa³kxa² tīh³na² ū³nhe³hē¹nha¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxūn³te²sa¹wa². Oh³nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³kaix¹sa²ju³ta³nū³a² wah³nxe³na¹wa². Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²jau³nū³a² wah³nxe³na¹wa². Nxe³sa³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³te³na² wi¹tāu³a² ā³wi¹ha¹ju³ta³nū³a² i³ye³kxi²sain¹tu¹wa².

15 Nxe³sxā³ ye³kan¹sxā³ yo²i²te²ki³na¹xai²na² ye³kan¹sxā³ hain³nha²ki³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² a²ten³jau³su² a³la³kxi²ki³sa²kxai³ nxe³jau³jau¹xain²txi³ sa²yo²wet¹sxā³ kāi³jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe²nxa³kxe³su² te²a² yū³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² e³lai²na¹ i³yau¹ū¹nx²ti³tu¹wa². 16 Jā¹nxe³ki³sa²kxai³ Sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yo²wet¹sxā³ kāi³ki³kxa² yā¹xa³sah¹lxi³wxa².

17 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kāi³a¹kxai³ yā¹nxe² kāi³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe² wain³txi³kāi³jah¹lxi³hē¹la². Nxa¹ju³kxai³la¹ txai²yā¹nxa² kāi³te²na² a²e³jau³xa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la².

18 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²ki³lxo³te²a² yū²na³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² i³hxi²kī¹la²kxi²sxā³ i³ya²lut¹jah¹lai¹tā²

yxo²kwĩn¹kxain¹na³la². Ko¹ko¹so¹nain¹na³la². Nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai²li²ĩ³ain²ta³kxi²nha²khai¹nxe³sxã³nãn³sxã³ĩ³hen³txi¹nx2ta¹wa². 19 A²nxe³tũ³ka³txai²li²ha³lo²a²ha³nxe²a²ĩ³ju³ta³nũ³a²ko³nxe³ti³ĩ³yĩ¹li²hain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³. A²nxe³tũ³ka³txai²li²Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa²sa²yo²we¹tai¹nxa³wa². A²ẽ¹nãn¹jau³khai³xa²ten³nyhain¹kxa²so¹lxi³sa²yo²wet1sxã³kãi³ain¹na³la². Kuh³lxa³thin¹sxã³kãi³ain¹kxan²ti³ãu²li²ju³ta²yũ³ai¹nxa³wa². Nxe³yãn¹ta¹ju¹tai²li²yxo²kãin²txi³e³ain¹na³la². Yuh³xai²nãn¹te²yen³kxa²so¹lxi³ain³nhai¹nhxai²na²hẽ³la². A²nxe³tũ³ka³txai²li²Txa²wã¹sũ³na²hxi²ka²ko³nxe³ti³ĩ³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ha³lo²a²ha³nxe²a²ĩ³ju³ta³nũ³a²ĩ³hau³hau²na²sa²tẽ³ũ¹hain¹tu¹wa². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹txa²wã¹ki³nũ³xai²na²yxo²ĩ²tũ³ka³txi³ki³nũ¹xai²na²sa²kxai³lu²oh³xai²nãn¹ko³xai²li²txa²wã¹ha³lo²khai³su²na³la². Nxe³sxã³yuh³xan¹ko³xai²li²yxau³sxã³hin¹sxã³wah³nxe³ki³tã³la². Txa²wã¹ẽ¹na²sa²hau³kot3jah¹lai²na²Je³su²Kris²tu³jah¹lai²na²Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²su²ha²kxai³nxe³jah¹la²wxã³sxã³a³ka³nxi²sxã³wa³li²ju³ta³nũ³a²wah³nxe³ki³tã³la². 21 A²nxe³jah¹la²hi²sen³kxai³lu²ã³wa³li²tãu³a²txa²wã¹nũ²nũ³ai²na²hxi²tha³nhẽ³kxan²ti³ya³lu²ju³ta²yũ³nẽ³kxan²ti³sĩ³nã³lxi³tah²lxi³sĩ³ti³hi¹tẽ³tu¹wa². Nxe³sxã³Kris²tu³jah¹la²a²nũ²nũ³xai²li²wxi²kin³ti³ton³kxa²yã¹nxe²sĩ³nã³lxi³ti³hi¹tẽ³tu¹wa². Nũ³kxũn³khai¹jah¹lai²la¹wa². Ha³lo²ai²na²ha³kxa¹a²wa³kxẽn³su²na³la². Nxe³ju³kxai³lu²Je³su²Kris²tu³jah¹la²hi²sen³su²a²nũ³kxũn³ju³txai²li²sĩ³nã³lxi³ti³hi¹tẽ³tu¹wa².

4

Kris²tu³jah¹lai²na²wãn³txa²yxo²ĩ²sxã³yxau²xai³ki³jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su²kan²txi³yxo²ĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ĩ³sa²nẽn¹kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³sxã³Kris²tu³jah¹lai²na²wãn³txa²yxo²ĩ²sxã³yxau²xai³lyah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹tã³nũ³sah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Ne³kan²kxi²ti³hex1nxe³nx2ti³nxa³nha²wa². Ka²li¹txi²sah¹lxin¹nha²wa². Nxe³ye¹nx2ta¹wa².

2 Nxa²ha¹te¹E³vo³ti²a³ka³lxãi³. Sĩ³ti²ka³kxa³lxãi³, Nxe³jah³nxa². Kris²tu³jah¹lai²na²wãn³txa²yxo²ĩ²ya³hi¹nha²kxai³hãu²non³sxã³yxau³a³nha¹jah³he¹na². 3 Nxa²ha¹te¹wxãi²na²yxo²ĩ²tũ³ka³txa²ã³non²ta³kxi²khai¹nxe³jah¹lo³ĩ³nxa²txu¹ti³nũ³xin³ti²ĩ³wai³txai¹nhẽ³la². Nxe³sxã³txu¹ti³nũ³xin³ti²Kle³mẽ²te²yah³la², txa²ya³lxi³nũ³xa²yxo²ha³kxa¹wi¹lo²la³kxain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³hain¹kxa²wi¹wa³ko³nain¹na²hẽ³la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wã¹sũ³na²ha³te³hxã³nxa²oh³nũ³a²ka³ten³su²yxau²xai³te²nu³a²ha³te³hxã³nxa²ã²la²ũ³wha²li¹la³kxi²na²hẽ³la².

4 Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²yxo²ĩ²tũ³ka³txi³ĩ³nxa²kãin²ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe²e³kxi¹nx2ti³sxã³ka³li³sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la².

5 Thãi³ti³la²kãi³ũh¹nhya¹ju³ah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²a³ka³nxi²sxã³wa³li²ju³ta³nũ³a²nxe³je³nũ³wa³kxi³lon³na³la². 6 Ha³lo²a²he¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²hxi²waun³txi³yah³lxi³txã³lxa². Nxe³yãn¹ta¹yen³kxa²ĩ²li³ju³ta²a²ten³nxa²lxi³ju³ta²nũ¹hĩ²sxã³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ain³kxi¹nx2ti³jau³nũ³su²yxo²ĩ²jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxi³to³hin¹kxai²nãn²tu³ĩ³ka³lih³kxi¹nx2ti³jau³nũ³su²ĩ³hen³txi³jah¹lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na²sa³.

7 Yxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wã¹sũ³na²hãun²ju³ta²ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wa². A²nxe³ju³ta²a²nũ²a²hxi²kan¹txi³ã³ne³wxe³ye²hĩ³ki³sxa³wa². Txa²wã¹sũ³na²hãu²no³nha²ki³ju³ta²ũ³hũ¹nẽ³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³sxã³Je³su²Kris²tu³jah¹la²ã³nũ²nxi²sxã³yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³wxa²ẽ¹nũ³ai²na²hãu²nũh¹sa²tẽ³nx2ti³tu¹wa².

8 Jã¹nxe³na¹jut3su²txa²wã¹tã³syah¹lxi¹lxa². Aĩn³nhyah¹lxin¹kxe³su²ĩ²khai¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Ha³lo²a²wi¹ju³ta³nũ³a²yũ³ta³nxa²sa²nẽn¹kxi²nẽ³kxe³nũ³a²yũ³ta³nxa²nxe³kxai²nãn²tu³ain³nha²sxã³ĩ²khai¹nha¹je²jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, ha³lo²a²wain³te²lo³ju³ta²so¹lxi³ha³lo²a²wi¹lhin¹ki³kxe³nũ³a²so¹lxi³Txa²wã¹sũ³na²

ye³na² ta³nxa² a²nũ²a² ye³na² ta³nxa² wain³ye²ki³kxa² so¹lxi³ ha³lo²a² ko³ti³he¹nxa³kxa² so¹lxi³ ha³lo²a² a³lxi²si¹nhē³kxe³nũ³a² so¹lxi³ ha³lo²a² wi¹le³kxi²ki³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ nxe³te² he³la³kxa² ain³nha¹je¹jah³lxi³hē¹la². 9 Txa²wān³txa² e³so¹kxi²sah³lxin¹jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la². Txa²wān³txain²txi³ kãi³a¹ju³tain²txi³ sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² hãu²non³ju³ta² wa³kxi³nxe³sxã³ ã³si³tē³la³kxi²xai³nx2ti³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² wi¹lxo³kxi²jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ hĩ¹nai²li² ã³non²ta³kxi²sah¹lxin¹ju³ta² ã³si³wxe³xi²yah³lxi¹nhē³la². A²kxã³nxai³tã² te²yã¹nxe² ã³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nũ²la² hxi²ka¹yah³lxa³nha²kxai³ hã¹nxa¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².

– Wxã²li² ten³nxa²sĩn¹nxa³nha¹. Nxe³yah²lxa³nhē³la². Yxã¹ta¹:

– Hxi²kan¹txi³ ã³non²ta³kxi¹nx2ti³nxa³nha¹. Sah¹lxi¹nhē³la². Yxã¹ta¹ hĩ¹na² te²yã¹sah¹lxi¹lxa². Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nx²sxã³ yxau³ya³sa³ha²kxai³ ĩ³ka³lih³khaix¹sa³nha²wa². 11 Yxã¹ta¹ yen³kxi³txa²sa²kxe³su¹ nxe²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta³nũ³a² ka³lih³kxi²la²nha² yxau²xai³nha¹nha²wa². 12 Yen³kxa² yũ³sa²nxa³kxe³su² ĩ²a¹ha²kxai³ yen³kxa² tau³ton³kxi²sa²kxe³su² ĩ²a¹ha²kxai³ te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² ĩ²li³je³na² hi¹na¹kxan²ti³ ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² ĩ³ha¹txi²na¹ha²kxai³ ka³lih³kxi²nha¹nha²wa², ũ³kxi²sa²jut³su² ta³nxa² he³ja³lu²sa²jut³su² ta³nxa² yen³kxi³ha¹kxe³su² ta³nxa² yen³kxi³txa²sa²kxe³su² ta³nxa² nxe³kxan²ti³ ka³lih³kxi²la²nha¹nha²wa². 13 Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nx²sxã³ yxau³ya³sa²kxe³su² ĩ³hxi²kat¹sa³ha²kxai³ ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² wxã³nũ¹sa²kxan²ti³ hxi²ka¹na¹wa².

14 Nxe³na¹kxan²ti³ khãuh³nha¹ju³tai³tã² ã³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²li² wain³na³la². 15 Kxã³nxai³tã² Ma³se³to²na²ko³xa² a³li³a¹hĩ¹nai³tã² a²wi¹lhĩ¹na² wxã³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi¹nx2ta¹hĩ¹nai³tã² wxa²nũ³ka³txi³nãu³ ĩ³nxa² Fi³li³po²thĩ³na² yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxa² so¹lxi³ ã³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². 16 A²kxã³nxa² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² yxau³na¹hĩ¹nai³tã² yen³kxi³txa²kxe³sã¹. Sah¹lxin¹jau³su² wxa²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yen³kxi³khai³xa² wã²nhũh¹sxã³ ĩ³sa²si¹hã³xi²sah¹lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa².

17 – Kwa²hã¹te³lhã³ yen³kxa² yxo²kwain³kxai¹na¹nha¹. Hai³txi³ te²txã³wa². Wi¹kãi³sa²tot¹jah³lxin¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³khaix¹sah¹lxin¹tu¹wa². 18 Jã¹nxa¹jut³su² ũ³yho³hi²ki³a² ũ³sa²si¹hã³sah¹lxin¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ so¹kxi¹nx2ta¹hē³la². So¹kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ yen³kxa² wã³kon³kxi²sa³ju³ta² yũ³na¹wa². E³pa³fro³ti²jah³la² wxã³na²hē³la². Wxã³nũ²la² wxa²yen³kxa² ũ³hũ¹ah³lxin¹kxa² ũ³hũ¹sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ hĩ¹nai²li² yen³kxa² tau³ton³nha²wa². Nxe² kãi³ũ¹sah¹lxin¹ju³tai²li² ha³nxe²a² wi¹lũ³tho³xa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² ĩ³nxũn³so¹nũ¹nx2ti³kxa² yã¹nx2na³la². Nxe³tho³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³nxũn³so¹kxai²nān²tu³ ĩ³ka³li³lhun¹na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³ũh¹sah¹lxin¹ju³tai²li² ĩ³ka³li³lhun¹nũn³na³la². ĩ³ka³li³lhun¹nha²kxai³ wi¹lh¹tsã³ĩ²nxa²lxi³na³la². 19 Jã¹nxe³jut³su² tau³ton³kxi¹nx2ti³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nx²sxã³ yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³ tau³ton³kxi¹nx2ti³ju³ta² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² oh³nān¹ta³ yen³kxa² kãin² yũ³ha²kxai³ nxe² ũh¹nx2ti³tu¹wa². 20 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²li² Txa²wã¹wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ã²la² kãi²non³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³ju³ta³nũ³su² yũ³ti³he¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta² ye¹nx2ta¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

21 Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²yah³lxin¹te²nãu³ ĩ³nxa² Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹te²nãu³ ĩ³nxa² nxe³sxã³ txa²ha³ta³nxa² wi¹lhen³txi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹lon³ti³tãu³xai²na² yxau³ya³sain¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²ha³ta³nxa²

wi¹lhen³txi¹nx2ti³nũn³ya³sain¹na³la². 22 Ro²ma²thĩ³nãn¹ko³xa² kãin²ko³xai²na²
 a²wa³kxẽn³yah³lai²na² sxi²ha² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ha³ta³na² wi¹lhen³txi¹nx2ti³nũn³ya³sain¹na³la².
 Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ te²yã¹nxe³nũh¹nx2ti³nũn³ya³sain¹na³la².

23 Jã¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² kãin² thã³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxa¹jau³su² txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

Kolosēses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na², Txa²wā¹wā³tā³jah¹lai²na² Ti³mo²jah³lai²na² nxe³sīn¹sxā³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². Txa²na¹xai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³su² i³wet1so¹sxā³ i³hxi²kan¹txi³hit1sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³tain¹si¹ha¹jau³nū³a² i³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² Ko³lo²se³thi³na² yxau³ye³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Nxe³ha²kxai³, wxāi²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ah³lxin¹ha²kxai³, wi¹wi¹nxe² sa²yxo²we¹jah³lxin¹ha²kxai³, nxe³yah³lxin¹la². Txa²wā³tā³nāu³syah¹lxin¹la². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ain³kxi²sah¹lxin³hē¹la². Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³ān²tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxin¹nx2ti³si¹ha¹jau³nū³su² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxin³si¹ha¹jau³nū³su² nxe³nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Sū³na² i³wi¹lxon³kxi²jau³xa² Pau²lah³la² i³ye³kxi²jau³su²

3-4 Wxa²nū³ka³txi³ai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a³lxin², yah³lxin³sīn¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa³. A²nxe³yah³lxin³nhīn¹jau³xa² ha³ta³nxa² ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hē³la². Nxe³nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ ha³tin³ti³ i³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la².

– Txa²wā¹sū³nāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² wī³nu²si¹lxin¹. Nxē¹nha²kxai³ Ko³lo³sē²sa³ nū³ka³txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wi¹wi¹nxe² yxo²i²khai¹nxe³nxain¹sīn¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²li² sa²nēn¹kxi²sīn¹nxa²ha¹nhai¹. Nxe³to³sī¹na¹hē³la². Jā¹nxe³sī¹na¹wa².

5 A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³ ain³kxi² ān³si³wxe³yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ā²la² a³la³kxi²yah³lxin³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³:

– Oh³nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³a¹ ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³sxā³ ka³lih³khai¹nxe³ju³ta³nū³a² yū³nē³na³na¹. A²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ũ³hā¹kxi²nē³na³na¹. Yxan¹nāu³a¹ ũ³yhen³kxi²nē³tū¹xā¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²i²sa²tē³yah³lxin¹ka³tu³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² a³lxin² yah³lxin³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jau³xai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na² ain³kxi²yah³lxin¹ka³tu³:

– Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²sxā³ a³lxin²nē³jah¹lo²su² na³na¹. A²ya³la³tu³ jau³xai²la¹xā¹. Hī¹na² a³la³kxi²na¹nhā¹. Nxe³yah³lxin³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin³nhī¹nān¹jau³xau³tēx1tān²tu³, wxa²yu³ta² ā³ka³lxa¹ton³sxā³ ain³kxi² sa²yxo²we¹ti² ha³lo²a² wi¹ju³ta² kāi³i² nxe³yah³lxin³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin³to³hin¹kxa² yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³ta³ko³xai²nān¹te² nū³ka³txi³ wān³txa² wi¹jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ū³nē³jau³xai²na² ain³kxi² sa²yxo²we¹ti² ha³lo²a² wi¹ju³ta² kāi³i² nxe³ye²tū³ka³txi³nū³a² ā³ka³lxa¹ton³sa²tē³yain¹ta¹hē¹la². 7 Jā¹nxa¹jau³su² E³pa²frah³lo²su² jah¹la² a³lxin²na¹kxah³lai²la¹wa². Txa²yā¹nxe³sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wa³ka³li³lot3sxā³ yxau²xai³jah¹lai²la¹wa². Na¹ha²kxai³, txai²li² hxi²kan¹txi³ ā³wxā³sxi²nx2ti³nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹kxa²yu³su² jah¹lai²na² ā³si³wē³not3sa²sxā³ ān³tī¹nx2ti³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² i³yau¹ū³nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². 8 Nxe³nx2ti³nū²la² wxa³li²ka³tu³, wxa²ha³ta³nxa² a³lxin²waun¹nha¹yah³lxin¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² a³lxin²waun¹nhyah¹lxin¹ti³hi¹txa²lxin³jau³xa² E³pa²frah³lai²na² i³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la².

9 Nxe³sa²sīn¹jau³xa² ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hī¹nān¹ju³tu³, hu³ wxa²ha³lo²a² sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³si¹nha¹jau³nū³su², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹te³nah¹lxi¹:

– Sū³na², nxe³ti³sī¹lxi¹. Nū¹ān¹tū³ka³txa² Ko³lo³sē²sa³ nū³ka³txa² sa²hau³ko³tain¹sxā³, Wxa²yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhīn¹jah¹la² ā³nxū²kwai³wi¹sxā³ yxau³ai¹nhīn¹ka³tu³ kāin² a³la³kxi²ti³hi¹txain¹sī¹nhē³li¹. Ain¹nhīn¹kxi²nān²tu³ Txa²sū³nu² ī³nxai²na² wxa²ē¹nān¹jau³xa² au³txi³ ain³nha²nhīn¹jau³xa² a²ten³nhīn¹jau³xa² tā³nxū¹ka³txai²na² a³la³kxi²ti³hi¹ta³lu²ni² wi¹ko³nha²ti³hi¹ta³lu²ni² nxe³txain¹sī¹nhē³li¹. Nxe³to³sī¹na¹hē³la².

10 Sī¹na¹ha²kxi³ wxāi²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² au³txi³ te³nain¹jau³su² so¹lxi³ yxau²xai³li², Txa²wā¹sū³na² ī³ka³li³si¹yhah³lxin¹jau³su² so¹lxi³ kāi³i², ha³lo²a² wi¹ju³ta² ka³lxa¹txi³ kāi³i², Txa²wā¹sū³na² wi¹la² a³la³kxi²sxā³ yxau²xai³li², yah³lxi³hī³nxai¹lxa². Jā¹nxe³nx2ti³si¹nha¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la². 11 Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³ hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ sa²hē¹txa²txi³jau³su² hxi²kan¹kāi²non³nxai²lxi³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxi²nān²tu³:

– Ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lot3sa²na³na¹. Yah³lxin¹kxi²ha³ta³nxān²txi³ nxū²kwai³lxū¹ti³ hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³yah³lxi³hī³nxai¹lxa². 12 Yah³lxin¹kxi²nān²tu³:

– Txa²wā¹wī³nāi³. Ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹jut3su² kxan²ti³nū¹ka³li³sa²sīn¹tu¹wi¹. Wain³te²lot3sa²nhī¹nha²kxi³ hxi²waun³txi³nha¹ju³ta² yū²nxai³wi¹. Nxa¹jau³su². Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la² ī³ye³kxi²ki³tā³la². Nxe³ha²kxi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ha²tet1jut3sū³ju³ta² Txa²wā¹wī³na² ū³hā¹kxi²nē³na³la². 13 A²ha² kxā³nxai²

Sa³ta³na²jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³ka³nxah³jut3sū³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³ki³sxai²tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxi³lu² wxa²wa²su¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² sa²kxi³lu² A²ta²ha² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹wī³na² a³lxi²kah³lo²su² jah¹la² hi²sen³su² sa²hau³ko³ta³ko³xa² sa²kxi³lu² wi¹wi¹nxe² wxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². 14 Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta² ya³lu²ki³ju³ta³nū³ai²la¹wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxi³lu² ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² wah³yu³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³ yxau²xai³ki³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² wxā³ju³tu¹ta²na² ī³yau¹ū³jau³su².

15 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ txa²wā¹yen³na² ī²ki³kxe³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² ī²ki³kah³lo²su² jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³āin²ti²na³la². Txa²wā¹sū³na² a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ a²yen³kxi² wet1sa²sai¹kxi² yxo²ha³kxi¹ hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³jah¹lai²la¹wa². 16 A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² a²yen³kxi² yxo²ha³kxi¹ wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² oh³nāu³u¹ta²nān¹te² yen³kxi² yxo²ha³kxi¹ we¹ti², yuh³xai²nān¹te² yen³kxi² yxo²ha³kxi¹ we¹ti², txa²wā¹yen³na² ī²ki³kxe³su² te²yen³kxi² yxo²ha³kxi¹ we¹ti², a²yen³kxi² ī²ki³sxa³kxe³su² te²yo²ha³kxi¹ we¹ti², oh³nāu³u¹ta²nān¹tū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³te² nāu³xāin²txi³ we¹ti², ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xāin²txi³ yxo²ha³kxi¹ we¹ti², yuh³nāu³ai²nān¹tū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ yxo²ha³kxi¹ we¹ti², ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ we¹ti², nxe² sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ a²yen³kxi² yxo²ha³kxi¹ Kris²tu³jah¹la² wet1sa²sai¹ha²kxi³:

– Wxi²kin³ti³tot3sa²txai²lā¹. Nxe³jau³su² wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la².

17 A²wi¹lhīn¹khai¹xu¹ta²na² a²yen³kxi²ka³na³ka³na³te² he³la³ko³yū³ti³he¹nxai³hī¹nu¹ta²na² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxi³ a²hī¹nai²nān¹te² yen³kxi² yxo²ha³kxi¹, Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxi³lu² yen³kāin²txi³ ā³nhau³ko³tū¹sxā³ ai³ye²na³la². 18 Txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na² sa²kxi³lu² txa²wā¹nū²na² whāi²na¹ sa²hau³ko³tūh¹kxi³te²ju²hē³la². Nxe³kxi² yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxi³lu²

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te²ki³nāu¹xai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³na³la². Ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa². A²kxā³nxa² ya³lu²kxi²nū¹nhē³lhxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū¹nhē³kxe³su² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te²ki³nāu¹xai²na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jau³su² ha³lo²a² i²li³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa². 19 Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Kris²tu³jah¹la² Txai²yā¹nxe³jah¹lo²khai³xai²la¹xā¹. Hāi¹nxe³te²hū³te²la³sī¹na¹xā¹. Nxe³jau³xai²na² nxū¹hain³nha²sxā³ i³ka³li³ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² āh¹ i³ye³kxi²nha²te³nah¹li¹:

– Kris²tu³jah¹lai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³wi¹lhi²ti²sa²sxā³ ā³ya³lxi²xi²ti³hit¹sa³tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ Jah¹la² wā²nxū¹h¹li³sxā³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³ki²sxā³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ka² hxa³sxā³ ya³lu²tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³ oh³nāu³u¹tai²nān¹te² yen³kxa² a²yxō²ha³kxain²txi³, yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² a²yxō²ha³kxain²txi³, nxe³sxā³ hāu²non³ti³sxā³ ā³ya³lxi²xi²sa³tū¹xā¹. Ju¹ta² ten³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxai²hē¹la².

21 Jā¹nxa¹jau³su² wxa²yu³ta² sa²kxai³lu² a²ha² kxā³nxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ko³xlko¹son²ki² u² ha³na³ka³lxi³ yxau³ye² nxe³ye²yah³lxi³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³i² ko³nxe³ti³ i³ye³i² yah³lxin¹kxe³su² yah³lxi³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 22 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² yuh³xai²nān¹te² ha³lo²ai²na² a²nū²khai³su² ye²hī¹nai³tā² ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹li¹:

– Txa²ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² ya³lu²kxain¹na²hē³na¹. Ain¹sxā³ Txa²nū³ka³txai²na² wxa²wa²su¹tain¹na²hē³na¹. Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na² txa²ya³lxa³ nū³ka³txai²la¹xā¹. Nxe³sxā³ ā³nhan³ka²ti³khai¹nxe² wi¹lhin¹khai¹nxe² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³txa³kxe³su² nxe² nxe³sxā³ Txa²yen³nāu³a¹ yxau³ya³sain¹na³na¹. Txa²te³na¹jau³su² na³xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² nxe³ya³nx2ti³na³la². 23 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Jū¹te²he³la³ko³ ā³na¹yah²lxan³kxe³su² kan²txi³ i³jah¹lxi³hē¹la². Ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lo³txa²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³na¹. Jā¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³ a²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹ wxa²wa²su¹ta³lun²khaix¹nxe³tū¹xā¹. A²ha² hī¹nai²na² ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin²ki²sa²na³na¹. Nxe³ta¹ sxi²ha² kan²thi³na² it3ta² hxi²kan¹txi³ sa²it3sa²we¹txa³wxe³hī³nx2nxa³xā¹. Jā¹nxe³thi³nhū³nxe² kan²txi³ Sū³na² wān³txa² i³sxā³ yxau³na¹tū¹xā¹. Ā³na¹nxa³lho³na¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te² wān³txa² wi¹jau³xai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yxō²ha³kxa¹ i³tih³nxe³si¹sain¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² i³sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ i³tih³nxain¹sī¹na¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³si¹sa²jau³nū³su² txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wa³ka³li³lo³sa²jah¹lo²sa¹wa².

Yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² ā³nhxi²nū¹nu¹hain¹jau³su².

24 Kxā³nxi³tā² Kris²tu³jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹li¹:

– Ye³khāuh³lxa³thi¹na¹kxai³ jā¹nxīn¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². Hī¹nai²na² ye³khāuh³lxa³thi¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta² wi¹na³la². Kris²tu³jah¹la² ye³khāuh³lxa³thin¹kxa² yā¹nxa¹kxai²nān²tu³ ka³li³sa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²nū²a² yā¹xain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la²nū²a² ye³khāuh³lxa³thin²kxi²nū³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ka³li³sa³nha²wa². 25 Wxa²yu³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te² i³nxai²na² ā³nhxi²nū¹nū³nx2ti³te³lhxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ti³hit¹sa³na²hē³la². Wān³txa² wi¹jau³xai²na² Sū³na²

a³la³kxi²si¹nx2ti³jau³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹ i³tih³nxe³ta³lun²nx2ti³te³lhxã³ ti³hit1sa³na²hẽ³la².
 26 A²nxe³te² wãn³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²nãn¹ju³tu³
 ã³ne³wxe²sa²tẽ³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hai³txi³ wãn³txai²na² a²si³yxau³tãu³la³
 yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na² ã³ne³wxe³ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³
 a²si³yxau³tãu³a² ã³sa²no¹sa²tẽ³kain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ a²hĩ¹nai²na² so¹lxi³
 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² wãn³txu¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nhẽ³lhxã³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² Wãn³txa² yxo²i²tũ³kã³txi³ kĩ³na¹xai²na² so¹lxi³ i³yau¹ũ³nhẽ³na³la².
 27 A²nxe³jau³xai²na² kwẽn¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxu²kwai³yxau³nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²ya³la³tu³
 yxan¹nãu³a¹ wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³nẽ³na³la². A²nxe³jau³xai²na²
 wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³sxã³ ã³sen³sai¹khai¹nxe³jau³xai²la³wa².
 Kxã³nhxi¹nu¹ta²nãn²tu³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹
 a²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²nũ²nãu³xai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 nxe³jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ju³ta² ten³jau³su²
 i³yau¹ũ³hain¹thxun¹na³la². 28 Na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³hain¹sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². Nxe³sxã³ tĩh³na² wi¹lxa³tĩh³na² ã³na¹ain¹si¹hain¹jau³su²
 i³tih³nxe², wãn³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe², a³la³kxi²khai¹nxe³jau³xa² i³tih³nxe²,
 nxe³ain¹sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³
 wa³nũn³ta³ki²la²sxã³i³wi¹lhin¹txai²lã¹. Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na¹ Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹
 yxau³txai²lã¹. Nxe³ain¹si¹hain¹jau³su² sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². 29 Jã¹nxain¹si¹nha¹jau³su² kãin²
 o²la³kxi²sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ hxi²kan¹txi³lot3sa²kxe³su²
 sa²wai³wait3sxã³ nũ³kxũn³txi³ ã³no²la³ki²sĩ¹nhxai²na¹hẽ³la².

2

1 Wxa²yu³ta²na² Ko³lo²se³thĩ³nãn¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³
 wxa²ha³lo²a² i³hxi²waun³ta³kxi¹nxa²ti², ha³lo²a² wi¹lyah³lxin¹ju³ta³nũ³a² so¹lxi³
 ãn³ten³kxi¹nx2ti² nxe³nx2ti³hxai²na¹hẽ³la². Na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 sa²hau³kot3si¹nx2txai¹na¹jau³su² kãin² i³ye³kxi²hxai²na¹hẽ³la². Jã¹nxai¹jau³su²
 La³o³ti³se²a²thĩ³nãn¹tũ³kã³txain²txi³, a²nũ²a² ã³xa² i²sai¹nxa³tũ³kã³txain²txi³, ain¹sxã³
 nxe³nx2ta¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ai¹nhxai²na¹hẽ³la². 2 Na¹ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³a¹
 au³txi³ hxi²ka¹ka¹nha²la² ain³nha², a³lxi²waun¹nyhu¹i², nxe³yah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ wi¹lãin³nha²waun¹nha²yu³sxã³
 yxau²xai³waun¹ya³nha²yu³yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a²
 a³la³kxi²ta³lu²ni², wi¹kõ³nha², yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ã³ne³wxe³ai¹nxa³jau³xu¹ta²na² ha³ta³nxãn²txi³ a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²khai³xa² wi¹la² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. 3 A²nxe³jau³xu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³
 a³la³kxi²khai¹nxe² wi¹kõ³nha²khai¹nxe² nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ ju¹ta² yã¹nxe³sxã³ a³la³kxi²ton³nẽ³lhĩ³nx2na³la².

4 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xai²na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 Txa²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³su² te²a² wãn³txa²
 wai³nxa³jau³xa² i³yo²wi¹wi¹nxe³nha²sxã³ i³ye³kxi¹nx2ti³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ã³na¹si¹nx2ti³jau³nũ³su² i³ye³kxi¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 5 Txai²na¹xai²na²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² u² hã³na³kxa³lxi³ yxau³ya³nx2ti³hxai²na¹ta¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ txa²yo²ka³nãu³nũ¹ai²na² whã²na¹ ain³nha¹nx2ti³sxã³
 ã³nũ²ki¹nx2ta¹kxe³hũ³nxe² ain³ta³ki¹nx2ti³nha²sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³
 wxa²yxau³yah³lxin¹ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ kãin²ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa².
 Nxe³sxã³ wxa²yu³txai²na² wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ yxau²xai³lye²yhu¹i² Kris²tu³jah¹la²

hxi²ka² kan²txi³ yxo²i² nxe³yah³lxin¹ju³ta² kãin² ka³li³sa²si¹yhah³lxin¹nha²wa².
Na¹ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹kxe³hũ³nxe² wxa²ha³lo²ai²na² wi¹ju³txai²na² txa²yen³nai²na²
ĩ²ũh¹nx2ta¹kxe³hũ³nxe² kãin² ka³li³sa²si¹yhah³lxin¹nha²wa².

Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ye²ki³jau³su²

6 Jã¹nxa¹jau³su² e³a¹wa². A²wi¹lhĩ¹na² txã² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²
ã³si³wxe³yah³lxin¹nhĩ¹nai³tã² nxe³sxã³:

– Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³khai³xai²la¹xã¹. Jah¹lai²na²
so¹lxĩ³ yxo²i²a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² yah³lxĩ³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³
a²hĩ¹nai²na² jã¹nxe³yah³lxin¹jau³xai³ jã¹nxe³jau³lxĩ³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²yah³lxin¹sxã³
yxau²sa²tẽ³ye¹txain¹nũ²hẽ³la². 7 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hi³sa³ka³txa² wi¹lã³nxe²kxi³sxã³
au³txi³ u²lã³nxe²kxi² ai³kxai²nãn²tu³, wi¹wi¹nxe² we¹ni² kan²txi³ i³nha²sxã³ yxau²
nxe³kxat3su² te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³kat3sũ³jah¹lxĩ³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
Kris²tu³jah¹la² so¹lxĩ³ kan²txi³ i³jah¹lxĩ³sxã³ a²wi¹lhĩ¹nãn¹te² wãn³txa² wi¹jau³xa²
ĩ³yau¹ũ³nx2ti³hxai²jau³nai¹tã² ĩ³wet1so¹jah³lxĩ³sxã³, Kris²tu³jah¹la² yxo²i²
kãĩ²non³jah¹lxĩ³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ka³li³ki²khai¹nxe³nx2ti³jau³su²
ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxĩ³hẽ¹la².

8 Ha³lo²a² wi¹lĩ²jah¹lxĩ³hẽ¹la². A²nũ²a² ĩ³ki³ha¹ki¹nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tũ³ka³txai²na²
yuh³xai²nãn¹jau³xa² so¹lxĩ³ ĩ³ye³i², wai³nxa³jau³xa² so¹lxĩ³ ĩ³ye³i², ha³yax3khin¹jau³xa²
so¹lxĩ³ ĩ³ye³i², hai³txi³ Je³su²jah³la² wãn³txa² e³xa³i² nxe³tũ³ka³txi³su² ya³nx2ti³ha³ta²wa².
Nxe³sxã³ ĩ³ki³ha¹ki¹nx2ti³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
sa²tã³ki¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². 9-10 Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a²
yã¹nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²si³yxau³jah¹la² ne³te²hxi²kan¹khai¹nxe³sxã³,
wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ju³ta² a²yo²ha³kxa² whãĩ²na¹ wã³ko³txa³kxe³su² Kris²tu³jah¹la²
ne³te²nũ²ai²na² yxau³te²ju²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ wxãĩ²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²hxi²kan¹ju³ta² wa³nũn³ta³ki²la²sxã³
yxau²xai³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹la². Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²kan¹txi³ ã³sen³sai¹khai¹jah¹lai²la¹wa².
Yuh³xai²nãn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² ã³sen³sai² oh³xai²nãn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² ã³sen³sai²
nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wa².

11 Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³yah³lxĩ³la². Yah³lxĩ³nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
ko³nxe³thin¹ju³ta³lo³nx2ti³kxe³su² ã³wa²su¹txa²ti³na²hẽ³la². Hai³txi³ yuh³xai²nãn¹ta²
hxi²ki³la³ kãĩ³ũh¹nx2ti³xa³hẽ³la². Kris²tu³jah¹la² kãĩ³ũh¹nx2ti³na²hẽ³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²wa²sut1sxã³ yxau²sa²tẽ³yah³lxĩ³la². 12 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
a²kxã³nxa² e³kxah¹lxin¹te³nah¹lxĩ¹:

– Hĩ¹nãn¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxĩ³ yxo²i²a¹tũ¹xã¹. Sa²yo²we¹ta¹tũ¹xã¹.
Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ hã²wxãn³txa³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹ki²sa²sai¹nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³nx2ti³tãu³a¹ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹ki¹nx2ti³tãu³a¹ e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxĩ¹:

– Hĩ¹na² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³la¹ju³ta² ã³na¹a¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³tu³
Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ kwã³kxa² sa²nĩ³ki¹nx2ti³jut3sũ³nxe² ũ³hũ¹ki¹nx2ti³na³la².
Nxe³ha²kxai³ hã²wxãn³txa³ ĩ³yau³xa² sa²sai¹xi²nx2ti³tãu³a¹ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³,
nũ³kxũn³txi³ ya³lu²yah³lxin¹jut3sũ³ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi¹nx2ti³jut3sũ³nxe²
sa²sai¹xi²nx2ti³ta¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxĩ³nhĩ¹na¹ Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² nũ³kxũn³nha²sxã³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxĩ³ we¹tũ³nx2ti³na²hẽ³la².
13 Jã¹nxa¹jau³su² kxã³nxa² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³
kãĩ³ju³ta³lo³jah³lxin¹kxe³su² wxa²wa²sut1sxã³ yxau²xai³lyah²lxan³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu²ten³ti³hex1yxah³lxan³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² ya³lu²kxi²nẽ³jut3sũ³nxe²
yxau²xai³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ ya³lu²te²nũ³nhũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na²
yxau²xai³ye²ain¹yah³lxĩ³to³hin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ a²hĩ¹nai²na² Je³su²
Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxã³ ã³nũ²nxi²sxã³ yxau²xai³yain¹yah³lxĩ³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa².

Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ ka³ten³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³ wxa²kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³ha²kxai³ nxe³nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 14 Nxe³jut3sū³nxe² kō³nxe³ti³ kâi³kī³kxa² a²yo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³txā³nxai²nān¹jau³su² kō³nxe³ti³ kâi³kī³kxa² yo³ha² ya³lu²kxi²nē³ju³ta³nū³a² sa²hē¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ta³nxā¹nxai²na² tē³sxā³ ũ³ka³net3hxa³ta¹hxai²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kī¹la³kxi²jut3sū³nxe² ũ³hē¹jut3sū³nxe² hxa³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ta³a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² yo²ha³kxa¹ a²nū³kxūn³ju³ta² sa²so¹ki²hxa³kxi²ka³tu³ sa²yu³hē³nāu³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ nū³kxūn³txi³ ān³sen³sai¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxe³su² e³lē³na¹ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³li² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi² oh³xan¹ko³nāu³a¹ i³ka³la² nxe³hī¹nai³tān²tu³ e³lē³na¹ i²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³tū³ka³txi³su² te²a² ā³ke³tū¹nx2tain¹sxā³ i³kwa³na³nx2ti³kxai²nān²tu³:

– Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ yu³tā³xa² tau³ton³kxi²nē³ju³ta³nū³a² yū²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: “Te²li² i³yain³yah³lxi³txa³hē¹li¹’ Ta³nxā²: ‘Jau¹xai²li² i³na²yah³lxi³txa³hē¹li¹’ Ta³nxā²: ‘I³la³kxai²na² ā³ki³wa³tāu³kxi²tāu³a² ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³ kâin² i³yai³ni², sa²ba³to³nxe³kī³tāu³a¹ ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³ kâin² i³yai³ni², nxe³jah³lxi³hē¹li¹’ Ta³nxā² nxe³jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe³jau³su² kwa³na³nx2tain¹nūn³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ i³we¹txain¹yah³lxi³txa³hē¹la².

I³we¹tain¹yah³lxan³kxa²ha³ta³nxān²txi³ wain³txi³ kâi³yah³lxi³hī³nxā¹lxa², i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xa² wai³nxā³ha²kxai³lu¹. 17 A²nxe³jau³xai²na² i³yain³kī³jau³nū³su² ta³nxā² i³na²kī³jau³nū³su² ta³nxā² a²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹jau³sxa³wa². Yān³ta²na² Kris²tu³jah¹la² wxā²nxā³hī¹nāu³u¹ta²na² sa²yo²we¹kī³jau³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²yen³kxa² a²yāu³ka³txi³hū³jau³su² ha²kxai³ a²yen³kxa² i²ki³sxa³kxa² wā²nā³ū¹nhē³te³lhxā³ nxe³jau³su² ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na¹ hū³sxā³ Kris²tu³jah¹la² yū³kī³tā³la². Jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹khai¹nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ tī³yau³xai²na² a²hxi²ka¹nxā³jau³xai²na² ā³na¹jah¹lxi³sxā³ Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². 18-19 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³:

– Txai²li² kâin²txi³he¹jah¹lo²txā³i¹. Na¹ha²kxai³, wxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² i³hen³txi³jah¹lo²txā³i¹. Hāi¹nxe³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² so¹lxi³ i³hen³txi², i³sa²nēn¹kxi², nxe³jah¹lo²sa¹i¹. Wān³txa² wi¹jau³xa² hxi²sxā³nho³jut3sū³jau³xa² a³la³kxi²jah¹lo²sa¹i¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ i³we¹txain¹yah³lxi³txa³hē¹la². I³ki³ha¹ki¹nx2txai¹nhī³nx2na³la². I³we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ā³na¹sxā³ ha³lo²a² wi¹khai¹nx2ti³ju³ta² ān³tī¹ki¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ ha³tin³ti³ i³ye³kxi¹nha²kxe³su². Kwa² kâin²ki³lxo³nha²jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²nha²jah¹lo²su² hī³nx2na³wa². Hāi¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³na¹jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Ha³lo²a² nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹: A²nū²ai²na² a²ne³kxi³khai³xa² ā³na¹sa²tā³jah¹la² yā¹nxe³hī³nx2na³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³:

– Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³, txa²wā¹ne³ki³hū³jah¹lo²su² jah¹la² so¹lxi³ sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³ txa²wā¹kī³na¹xai²na² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² ten³ki²nē³jau³su² jau¹lxi³ wi¹lain³ta³kxi²sa²sai¹nha²sxā³ a³la³kxi² kâi²no³ni², hxi²kan¹ kâi²no³ni², a³lxi² kâi²no³waun¹yhu¹i², hxi²nū¹nū³ kâi²no³waun¹yhu¹i², nxe³hī³kī³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³yxau³kī³jau³su²

20 Jā¹nxā¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nai³tā²te²tu³ oh³nāu³a¹ yxau³te²sin²ta²wa². Yuh³xai²nān¹jah¹lo²su² jā¹nxe³jah¹lo²sxa³lho³la².

Nxe³ha²kxai³ wxai²na² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹tũ³ka³txi³ ã³nxi²na² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ya³lu²te²nũ³nhũ³yah³lxix³te²sin¹yu²hẽ³la². Yah³lxin¹kxe³su² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ã³na¹jah¹lxix³sxã³ wxa²wa²su¹nha²sxã³ yxau²xai³jah¹lxix³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Sũ³na² wi¹la³ ã³nx2ti³si¹jau³nũ³su² a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te² wãn³txa² ã³kwa³na³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sa²yxo²we¹jah³lxix³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

– Yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³su² na¹xã¹. Na¹ha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te² wãn³txai²na² sa²yxo²we¹ta¹tũ¹xã¹. Nxe³te²hũ³yah³lxix³txa³hẽ¹la². ²¹ A²nxe³te² wãn³txai²na² wxa²yah³la²nũ³xu¹ta¹na² wãn³txai²na²sa¹:

– Te²li² wxa²wxai³txa³hẽ¹li¹. Ta³nxa²:

– Te²li² ã³so¹jĩ²sain³txa³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Sũ³nu²kxai³lu² wi¹la³ ã³nx2ti³xã³lho³li¹. Ta³nxa². Nxe³jau³su² ã³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ wã²nxũ¹h¹e³kxi¹nx2ti³hxai²ta¹ti²tu³wa². ²² A²yen³kxa² ã³ye³kxi¹nx2ti³kxai²na²:

– Wxa²wxai³txa³hẽ¹li¹. ã³so¹jĩ²sain³txa³hẽ¹li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yen³kxa² yain³txi³su² ta³nxa² ã³na²ki³jau³su² ta³nxa² ã³tsũ³te² yen³ki³su² ta³nxa² nxe³sxã³ ã³nhxi²tẽ³nha²sxã³ o²la³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kã³ki³kxa² yo³ha² wxa²wa²su¹kxi²nẽ³lxa³lho³la². ²³ Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² ã³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na² kwa² a³la³kxi²ki³lxo³nha²jau³xai²la¹wa². Oh³nũ³u¹ta¹nãn¹jah¹la²nũ³xa² ã³sa²nẽ¹kxi² kwa² kã³nxã³te²lo³nxe³nha² txa²wã¹nũ²ai²na² kã³in² khã³uh³lxa³ti³hi¹nha² nxe³si¹nhẽ³jau³nu³ai²la¹wa².

– A³la³kxi²jau³su² te²sĩ³lxix²na³na¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ a²nxe³jau³xai²na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ txa²wã¹sĩ³nai³na² ko³nxe³ti³ ã³in³nhyah¹lxin¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nyhah¹lxix³hĩ³nx2nxã³lxa².

3

¹ Jã¹nxa¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²nũ²la² ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²hĩ¹nai²na² oh³nũ³nũ¹ka³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹tãu³a¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tãu³a¹ yxau³yain¹na³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ ya³lu²nũ²la² ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²sxã³ sa²yxo²ka³ta³wxe³yah³lxin¹jut3sũ³nxe² wxa²ẽ¹nũ³ai²na² tah²lxix³ wet1sũ³nx2ti³na³la². Nyhah¹lxin¹kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxix³ ain³kxi²sxã³ sa²yxo²wet1si¹hah³lxin¹ja³kxa³nũ³su² ã³ten³jah¹lxix³hẽ¹la². ² Wxa²yxo²ka³nũ³a¹ whã²na¹ wi¹lain³nha¹jah³lxix³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxix³ ã³in³nha¹jah³lxix³sxã³ sa²yxo²wet1si¹hah³lxin¹ja³kxa³nũ³su² ã³ten³jah¹lxix³hẽ¹la². Hai³txix³ yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ã³in³nha¹jah³lxix³sxã³ ya³nĩ³li³yah³lxix³txa³hẽ¹la². ³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ ya³lu²yah³lxin¹jut3sũ³nxe² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ã³na¹yah³lxix³te²sin¹yu²hẽ³la². Yah³lxin¹ka³tu³ a²hĩ¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³nyhah¹lxin¹sxã³ oh³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a¹ ka³ten³ti³ yxau³yah³lxix³te²sin¹yu²hẽ³la². Yah³lxin¹nha²kxai³ wxa²ka³ten³syah¹lxin¹ju³ta² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka²nũ³a¹ wi¹wi¹nxe² ã³whã¹ki¹nx2ti³kxe³su² wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxix³la². ⁴ Yah³lxin¹ka³tu³ yxan¹nũ³a¹ Kris²tu³jah¹lai²na² txa²wã¹ẽ¹nũ³ai²na² ka³ten³ti³hi¹tẽ³jah¹lai²na² ã³wxã³ye²nx2ti³tu¹wa². Nxe³ye²nx2ti³tãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa²yã¹nxe² e³lẽ³na¹ ti³hi¹txa²lxix³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ wai³na² wxi²kin³ti³ton³sxã³ yxau³yain¹yah³lxin¹tu¹wa².

Sũ³na² hxi²ka² tah²lxix³ we¹tẽ³ju³ta² ã³yau¹ũ³jau³su²

⁵ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su² ã³nã¹hxa³jah¹lxix³hẽ¹la².

– ã³su²lhã³nha²ki³jut3sũ³nxe² txa²ko³nxe³ju³ta² yxo²kwai³na¹ju³ta² ã³nã¹hxa³ta¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxix³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxu³su² ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² in³txix³su² ta³nxa² wa³nĩ³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ã³na¹i², in³txa² in³txa²

ã³xa² ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ã³na¹i², ko³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹ju³ta² ã³na¹i², a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² kãin² yxo²kwain³yah³lxin¹ju³ta² ã³na¹i², nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²:

– Yen³kxa² ã²la² kãin²non³sxã³ yxo²kwain³sa³nhã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nxe³te² yen³kxai²na² wxa²sũ³na²lon³sxã³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³lyah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Ju¹ta² wai³nxa³wa². 6 A²nxe³te² ha³lo²ai²na² ko³nxe³ju³txai²na² a²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²ã³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² kãin²ain¹na³la². Nxe³ain¹ju³ta² a²wah³yu³ta² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹nũn³tu¹wa². 7 Nain¹sxã³ wxa²yu³tai²na² nxe³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ju³ta²lot3sxã³ yxau²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kãin²ain¹kxa² yã¹nxe² yxau²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa².

8 Yxãn¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ we¹tũh¹nx2ti³ha²kxai³ a²hĩ¹nai²na² te²u¹jã¹nxe³te² ko³nxe³ju³ta² ã³nã¹hxa³jah¹lxi³hẽ¹la². Wã²la² ko³nxe³ka³lo³a² sa²sai¹ka²na¹yah³lxin¹jut3sũ³nxe² wxa²ko³nxe³ti³ kãin²yah³lxin¹ju³ta² ã³nã¹hxa³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa² i³xan³ta³kxi², i³wã³lon³kxi², a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãin²ki²nyhu¹i², a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³te²lot3sxã³ i³ye³kxi²yhu¹i², yxo²ko³nxe³ti³ i³ye³i², nxe³yah³lxin¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹la². 9 Jã¹nxe³sxã³ kxã³nhxĩ¹nãn¹te²i³nxai³tã² ko³nxe³ti³ kãin²yah³lxin¹te²i³nxai³tã² ã³na¹yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ha³ya³kxa² i³ki³ha¹ki²nha¹ju³ah³lxi³hẽ¹la². 10 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju²hẽ³la². Nxe³nx2ti³ju³ta² Sũ³na² ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

– Txa²wẽ³ha³lxa² a²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ wet1sa²tẽ³ai¹na¹xã¹. Na¹ka³tu³ Txai²yã¹nxe² sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹. Ye³kan¹txi³ i²sain¹txai²lã¹. Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wet1sa²tẽ³nx2ti³na³la². 11 Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² a²hã¹nxe³tũ³ka³txain²txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ we¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ta³nxa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²jah¹lo²su² ta³nxa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²nxa³jah¹lo²su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, kwa³jan³ti³su² ta³nxa² wa³nũn³khaix¹tũ³ka³txi³su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, a²wa³kxën³yah³la² wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³ yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² hãin²nxe³sxã³ wxa²wa²sut1sxã³ yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, nxe³hĩ³ki³tã³la². Ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³ju³ta² yũ²nxa³wa². Yxãn¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wã¹nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³nẽ³na³la². Txa²wã¹ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³ we¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa².

12 Wxãin²na² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxin¹kxe³su² wã²la² wi¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹jut3sũ³nxe² wi¹la³ kãin²ũ¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². I³yan³ta³kxi²nyhu¹i² wi¹kãin²kxi²nyhu¹i² a²nũ²a² ã³xa² kãin²te²lo³nyhu¹i² hxi²kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxau² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 13 Jã¹nxe³sxã³:

– A²nũ²a² ã³xa² wain³txi³ kãin²ũ¹sa²nxa³xã¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxãin¹ta² i³kwai²kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxa²ko³nxe³ti³ kãin²yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wxa²wa²su¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². 14 Hãin²nxe³kxe³hũ³nxe² hxi²ka¹na³wha³to²hi²nxe³sxã³

a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yo²kēn¹tin³nāu³xai²na²
 whāi²na¹ au³txi³ wi¹lain³nyhu¹sxā³ hāi¹nxe³kxe³hū³nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa².
 15 Txa²wā¹nū²ai²na² ka³na³ka³na³kxan²ti³ ka³lxa¹kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te²na² wi¹lain³ta³kxi²nyhu¹te²ju²hē³la², ha³na³ka³lxi² we¹nxai³kxan²ti³na².
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹kī³na¹xai²na² ka³lxa¹kxan²ti³ wi¹lain³nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Nxe³si¹nyhah³lxin¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² wā²nxa³kxa² sa²so¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²nān¹jau³kxai³lu¹:

– Wxān³txai²na² e³kxi²na¹jau³nu³a² e³kxi²na¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹kī³na¹xai²na²
 wi¹lain³nha² kāi²no³nhī³kī³ji¹wi¹? Kāi²no³nhī³kxai²nān²tu³ e³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 wain³tu¹wa². Yxān¹ta¹ kāi²nxa³to³nhī³kxai²nān²tu³ e³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 wai³nxa³lho³la². Jā¹nxe³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹tāu³a¹ nxe³jah³lxi³hē¹li¹:

– Txa²wā¹sū³nāi³. Wi¹lxo³kxi²sa¹lxi¹. Nxe³jah³lxi³to³hē¹la². 16 Nxe³ha²kxai³
 Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxū²kwai³wi¹nha¹jah³lxi³sxā³ sa²wai³wait3sxā³
 ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txai²na² a³la³kxi²te²lon³nx2ti³nū²la²
 tih³na² wi¹tih³na² hain³sxā³ i³yau¹ū³nyhu¹i² tih³na² ko³nxe³tih³na² ā³na¹si¹ja³ka³nū³su²
 hain³sxā³ i³tih³nxe³nyhu¹i² nxe²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³khai¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²nx2ti³jau³su² hain³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² i³hain³kxi¹jah³lxi³hē¹la².

17 – Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ye³kxi²ta³nxa² kāi³ta³nxa² na¹tū¹xā¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹jah³lxi³sxā³
 kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² ā³nū²nx2sxā³ Txa²wā¹wi³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³wi¹lxon³ki¹jah³lxi³hē¹la².

Wi¹la³yxau²xai³la³kxi³nyhu¹kī³jau³su²

18 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹na².
 – Sū³na² wē³su² na¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² wi¹la³
 sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹na². Ju¹ta² wain³na³na¹. Ya³nx2ta¹xa².

19 Jā¹nxe³sxā³ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wxa²sxe³xa³ka³lxai²na²
 a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². I³xan³ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Thāi³ti³la² wi¹kāi³ūh¹jah³lxi³hē¹la².
 Ya³nx2ta¹wa².

20 Jā¹nxe³sxā³, a²wē³ha³lxi³nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wxa²wi³nai²na² sa²yo²we¹ti²
 wxa²hā³ka³nai²na² sa²yo²we¹ti² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ nxe³jah³lxi³hē¹la².

– Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Ya³nx2ta¹wa².

21 A²wi³nu¹nāu³xāi³, nxe³jah³lxi³sā²nhē³la².
 – Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wē³sai²na² i³wai³ki²so¹na¹tū¹xā¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– i³kwai²kwai²ki² ān³sen³sai¹sxā³ i³wai³kxū¹yu³nha¹tū¹xā¹. Yah³lxi³txa³hē¹la².
 I³hxi²ka¹nyhah¹lxa³nha²kxai³:

– Hxi²kan¹txi³ wain³txi³ kai³a¹nxā³nhi². Wxa²wē³sai²na² nxe³ye¹nx2ti³kxa²yan³txi³su².
 Ya³nx2ta¹wa².

22 Jā¹nxa¹jau³su² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³yah³lxin¹te²i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 Wxa²wa³kxē³yah³lai²na² yuh³xai²nān¹te² wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txa² yxo²ha³kxa¹
 sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³khaix3jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i²sa²tē³sa³nha¹.
 Sa³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² whāi²na¹ kāi³hxa³ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su²
 yuh³xai²nān¹te²na² wa³kxēn³yah³lai²na² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 kwa²wi¹wa³kon³ki³lxo³yxah³lxi³txa³hē¹la².

— Txa²wa³kxēn³yah³lai²na² i²so¹sa³kxai²nān²tu³ wi¹ wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹.
 Wi¹lxo³kxai¹na¹txai²lā¹. Yxān¹ta¹ i²so¹sa²nxa³kxai²nān²tu³ yai¹nh¹nxa²nxa³xā¹.
 Hāi¹nxe³sxā³ u³lha²h¹n³nx2na³na¹. Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². ²³ Nxe³ha²kxai³:

— A²wa³ka³li³yu³ta² i²li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yo²ka³nāu³ai²na²
 whāi²na¹ wi¹lain³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²na¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² kāi³jah¹lxi³hē¹la².
²⁴ Yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³yah³la² wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Hi²sen³su² wxa²wa³kxē³yah³lo²khai³xai²la¹wa².
 Nxe³te²su² ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ hā²wxān³txa³ ũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yū³tu¹wa².
 A²nxe³jut3su² ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te² wa³kxēn³yah³la² wi¹la³ wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 Nxe³ya³nx2ta¹wa². ²⁵ Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²la³ wain³txi³ kāi³xa³kxai²nān²tu³ wain³txi³
 kāi³ai¹nxa³kxa² yā¹nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² ũ³yho³hi²hain¹tu¹wa². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 jau¹xai²na² sa²yat1sxā³ wain³txi³ kāi³xa³jah¹la² wi¹lū³yho³hi²hain¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa².
 Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa².

4

1 A²nū²a² wa³kxēn³yah³lo²nāu³xāi³, nxe³jah³lxi³sa²lxa². Wxa²sa³wi³ha³lxai²na²
 wxa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tain¹sxā³ ā³wa³kon³ki¹nx2tain¹tū³ka³txai²na² wain³txi³
 ān³kāi³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txai²na² Kris²tu³jah¹la² a²wa³kxēn³not3sa²kah³lo²sa¹xā¹. Oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹lai²la¹xā¹.
 Nxe³sxā³ wa³ka³li³yu³ta³lot3sain¹te²nū³ka³txa² a²wa³kxēn³not3tai¹na¹kah³lo²sa² kxa²yā¹nxe²
 Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lo³ta¹wi¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

Wān³txa² i³tih³nxe³nē³jau³su²

2 Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a²
 i²li³ju³ta² i³ha¹txi¹nx2ti³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³sxā³
 i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³ye³jah¹lxi³hē¹la².

— Txa²sū³nāi³. I³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kāi³ū¹sa¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sa¹lxi¹.
 Nxe³jah³lxi³hē¹la². ³⁻⁴ Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Kris²tu³jah¹la² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹xā¹. Nxe³jau³xai²na² kxā³nāu³u¹tai²na²
 a³la³kxai¹nxa³jau³su² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nxe³te² wān³txai²na² a²h¹nai²na² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxa² yo³ha² sxi²ha² kan²thi³na² Sū³na² wān³txa²
 sa²yo²ā³tū³ka³txa² hxi²ki³kxai³lu² ũ³ti¹ki²sain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ nxe³na¹ju³tai²na²
 ha³lo²ai²na² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxet3sī¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ū³lhun¹na³li¹. Nxe³ju³ta² sa²hxi²ka¹tū¹txain¹sī¹nhē³li¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² wi¹lain³ki²nha²ti³hi¹tū³txain¹sī¹nhē³li¹. Nai¹nhīn¹kxai²nān²tu³
 Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txa² wi¹wi¹nxe² a²si³yxau³tāu³a¹ ā³no¹xa³kxe³su²
 i³ye³kxi²yhain¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³txai²li¹. Nxe³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la².

5 Ju¹ta³la³ na¹ha²kxai³, a²nū²a² Sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³tū³ka³txa²
 yxau³yain¹yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³ a³la³kxi²khai¹nxe³sxā³ yxau³je¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Je³su²jah³la² i³yau¹ū³hai¹na¹txai²lā¹, kwēn¹tai²na²sā¹. Yxan¹nāu³a¹
 sa²hxi²kat1sa²nxa³kxa²yān³ti³sā¹. Yain¹yah³lxin¹jau³su² Sū³na² wān³txa²
 i³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la². ⁶ Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 thāi³ti³la² wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³ a³la³kxi²jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i³lxi³te²la³ Sū³na² wān³txa²

ĩ³wã³txi¹nx2tain¹kxai²nãñ²tu³ wãn³txa² wain³txi³ ĩ³tih³nxain¹yah³lxin¹jau³su² a³la³kxi²sxã³
ĩ³wa²lũ³xain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².

A²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hã³jau³su²

7-8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³ki²kah³la² txa²wã³tã³jah¹la² a³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²
txai²yã¹nxe³te²hũ³sxã³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²jah¹lai²la¹wa².
Ha³ya³kxa² Sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² ã³na¹ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². A²nxe³jah¹la²
ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ka³tu³ txa²ha³lo²a² yxau²xai³la¹ju³ta² a²ha³ta³nxa²
ĩ³ye³kxi² txa²nũ³ka³txa² tĩ¹nãñ¹ta³nũ³ka³txi³ na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxau²xai³lhĩ¹na¹ju³ta²
a²ha³ta³nxa² ĩ³ye³kxi² nxe³nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxai²nãñ²tu³ ĩ³kwxē²kxi²

wi¹lxo³kxi² nxe³nx2tain¹tu¹wa². Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹wa².
9 Nxe³sxã³ O³ne²si³mah³la² wxa²nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ ha³ya³kxa² Sũ³na² wa³ka³li³yu³ta²
ã³na¹ti³hex¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ a³lxi²na¹kxah³lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².
A²nxe³jah¹lai²na² O³ne²si³mah³lai²na² Ti³ki²kah³lai²na² ain¹sxã³ ãñ³tĩ³xi¹nx2tain¹tu¹wa².
Nxe³nx2ti³sxã³ tĩ¹nãñ¹te² ha³lo²a² a²ha³ta³nxa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wa².

10 Jã¹nxe³sxã³ A³ris³tar²kah³la² sxi²ha² kan²thĩ³ thĩ¹nai²na² ũ³tĩ¹ki²sa²sxã³
yxau³na¹kxa² yã¹nxe² yxau³ya³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la² ĩ³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³,
Mar²kah³la² Bar³na³be²ah³la² a²sa³wi³sah³la² ĩ³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³na³la².
A²nxe³te² Mar²kah³lai²na² ã³tĩ³xi¹nx2ti³kxai²nãñ²tu³ wi¹lĩ³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹la².
Yxau³ain¹ju³ta² wã²nã³ũh¹txai¹yah³lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³nx2ta¹jau³su² a²kxã³nxa²
ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². 11 Jã¹nxe³sxã³ Jo³su³e²ah³la² a²ĩ³lxi³ ã³xa²

Ju³tu³jah¹la² ĩ³hen³txi³nx2ti³nũñ³na³la². A²nxe³jah¹lo²nãũ³xai²na² ha¹li¹ ka³na³ku²
jah¹lo²nãũ³xai²na² A³ris³tar²kah³lai²na² Mar²kah³lai²na² Jo³su³e²ah³lai²na² nain¹sxã³
Ju³te²a² nũ³ka³txi³sain¹na³la². Te²na² so¹lxi³ txai²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na²
wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²si¹hain¹jau³su² ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² ã³wa²su¹ju³ta²
ĩ³hen³txain¹nũñ³na³la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹sain¹to³nha²hẽ³la². Yxãñ¹ta¹
tĩ¹na² sxi²je³na² yxau³na¹thĩ³nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sain¹tũ³ka³txi³su² jah¹lo² ã³xa²
ã³hxi²nũ¹nũh¹sain¹ju³ta³la³ yũ³sai¹nhxai²nxa³hẽ¹la².

12 Jã¹nxe³sxã³ E³pa²frah³la² wxa²nũ³ka³txi³sain¹nũ³nha²kxai³, Je³su² Kris²tu³jah¹la²
wa³ka³li³yu³ta³lot³jah¹lo²su² nx2na³la². A²nxe³jah¹la² ĩ³hen³txi³nx2ti³nũñ³na³la².
A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wã¹sũ³na² ha³tin³ti³ ã³nxũ²kwai³lxũ¹ti³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sũ³na² nxe³ti¹. Ko³lo³sē²sa³ nũ³ka³txai²na² wxa²e¹nãñ¹jau³xa² kan²txi³ yxo²i²sxã³
a³la³kxi²ta³lun²sxã³ sa²yxo²we¹ta³lu²ni² wa³nũñ³ta³ki²la² wi¹lhin¹khai¹nxe² nxe²
yxau²xai³lain¹ju³ta³nũ³a² ti³hi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³nx2ti³to³hxai²na²hẽ³la². 13 A²ya³la³tu³
txa²yen³nãũ³a¹ jah¹lai²na² wxãñ²txi³ Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³ko³ti³hi¹txa²lxi³si¹jau³nũ³su²
kãin²ĩ³ye³kxi², La³o³ti³se²a²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³ko³tain¹si¹jau³nũ³su²
kãin² ĩ³ye³kxi², ĩ³ra²po³li³thĩ³nãñ¹tũ³ka³txain¹txi³ jã¹nxe², nxe³jah¹lai²la¹wa². 14 Jã¹nxe³sxã³
Lu²kah³la² hĩ³ne³kxa² a²hoh³lxah³la² a³lxi²sĩ¹na¹kah³la² ĩ³hen³txi¹nx2ti³sĩ¹nha²kxai³
Te³ma²sah³la² ĩ³hen³txi¹nx2ti³sĩ¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³sĩ¹na³la².

15 Jã¹nxe³sxã³ txai²na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³nũ³ka³txa²
ĩ³hen³txi³ti³ten³sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³ La³o³ti³se²a²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txa²
ĩ³hen³txai¹na¹ha²kxai³ Ni²fa³ka³lxa² ĩ³hen³txi³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³ye²tũ³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² sxi²ha²
ã³yãñ³ki³nũ²ki²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hain³jau³xa² ĩ³hain³kain¹ni² Sũ³na² wãn³txa²
ĩ³yau¹ũ³nyhu¹i² nxe³te²nũ³ka³txa² ĩ³hen³txai¹na¹ha²kxai³ sĩ¹na¹wa². 16 Nxa²ha¹te¹
ta³nxã¹nxa²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ĩ²sxã³ wxa²nũ³ka³txai²na² a²yen³nãũ³a¹
ĩ³yĩ¹li²sxã³ ĩ³yau¹ũ³tain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹ka³tu³:

– Ta³lu²na¹xã¹. Yah³lxin¹ka³tu³ La³o³ti³se²a²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txa² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹hain¹yah³lxin¹ka³tu³,
nũ¹ã¹tũ³ka³txa² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³te² yen³nãũ³a¹

ta³nxã¹nxai²na² ã³yĩ¹li²sxã³ ã³yau¹ũ³ti³hi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³
 La³o³ti³se²a²thĩ³nã¹tũ³ka³txa² a²ha³teh³nxã³na² nxã³nxã³xa² ã³sa²si¹hã³ai¹na¹txã³nxai²na²
 sa²kxai³lu² ã³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹tu¹wa². A²nxe³txã³nxũ³ai²na² wxa²nũ³ka³txa²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹te² yen³nãu³a¹ ã³yĩ¹li²sxã³
 ã³yau¹ũ³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 17 Ar³ki²pah³la² ã³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

– Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² kãi³ju³ta³lo³txa²sĩn¹tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ju³ta²
 kãi³ta³lun²txa²ya³hain¹sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

18 Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ã³hen³txi³nx2ta¹wa². Wãn³txai²li²
 ne³ki³san¹jau³xai²li² txa²hxi²kai²na² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na²
 ã³tĩ¹ki²sai¹nha²kxai³ yxau³na¹wa². Nxe³sa²ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³kxi²yah³lxin¹tãu³a¹
 txa²ha³lo²a² wi¹lhau³kot3si¹sa²jau³su² ã³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² thãi³ti³la²
 a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Tesalonisēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³ka³txa² Te³sa³lo²ni³ka²thī³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹te² ī³nxai²na² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Nxe³nx2ti³nha¹te² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxī¹lxa². Nxe³nx2ti³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹nha¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa².

Te³sa³lo²ni³ka²thī³nān¹tū³ka³txa² yxo²ain¹jau³su²

2 Yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³sī¹na¹wa². E³kxi²sī¹na¹jau³xa²sa¹:

– Sū³na² nxe³3si¹lxī¹. Yxo²i²sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ ī³sa²nēn¹kxi²nxa²sī¹na¹wi¹. Nxe³sīn¹to³ha¹wa².

3 Yxo²i²yah³lxī¹nhī¹nān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū¹te³lhxā³ o²la³kxah¹lxī¹lxa². Sū³na² a³lxī²yah³lxin¹jau³su² wi¹lo²la³kxi²yah³lxī¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² thāi³ti³la² wah³yxah³lxī¹lxa². Nxe³yah³lxin¹kxe³su² ī²sīn¹te²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sīn¹na¹tāu³a² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ī²sīn¹to³ha¹wa².

4 Nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxī¹nha²kxai³ txa²wā¹tā³xa² yā¹xah³lxī¹lxa². Txa²wā¹sū³na² a³lxī¹nx2ti³ha²kxai³ ī²sxā³ ā³yū³so¹nx2ti³sin²ta²wa². Nxe³ju³ta²li² ī²sīn¹te²sa¹wa².

5 Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xai²li² ī³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹jau³xai³tā² kwa² wān³txi³su² te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² a²wān³txain²txi²na³la². Nxe³jau³xai²li² wā³nxīn¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². Yxau³ya³nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā² wain³txi³ o²la³kxi²nū¹nx2ti³sī¹na¹ju³ta² ī²yah³lxin¹tai¹tu³wa².

6 Yxau³sī¹na¹kxa² yā¹nxe² yxau³yah³lxī¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxau³hxai²kxai³ jā¹nxe² yxau³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ khāuhx3nyhah¹lxin¹kxan²ti³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³ka³li¹ti¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa².

7 Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su² Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³te²a² Kre²sa²ko³xa² yxau³te²a² nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹te²nāu³xai²na² ī²kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe² yxo²i²ain¹nūn³ta¹hē¹la².

8 Nxe² yxo²i²yah³lxī¹nhī¹nai³tān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² u²lxī³ ha³ta³nxe³ta¹hē¹la². Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa² ya¹nān¹ta³ko³xa² jau¹xai²li² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su² ha³ta³nxe³ta¹hē¹la². Nxe³jut3su² ha²kxai³ u²lxī³ ai³ain¹kxan²ti³ ā²la² ain³kxain¹ta¹hē¹la². Ī³ye³kxain¹sī¹nxa³ta³lxa¹ wxa²wān³txa² ā²la² ain³kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la².

9 Jā¹nxe²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wā²nxū¹ ī³hen³txi³sain¹sī¹na²hē³la². Wxā³sxā³ ī²nx2ti³nha¹hī¹nai³tān¹jau³xa² ī³yau¹ū³sain¹sīn¹na²hē³la². Txa³lxa³kxa³txai²li² Sū³nu²sa²ki³lxo³ka³txai²li² ā³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³sxā³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² so¹lxī³ ya²la³tu³ te²an²tu³ ka³ten³su² te²an²tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹jau³xai³tā² e³kxi²sain¹sī¹na²hē³la².

10 Jā¹nxe²ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² Sū³na² Tah²si²ha²kxai³ ā¹jah¹lai²li² oh³nāu³a¹ a³ka³nxī²ju³ta³nū³a² wah³nxe³yah³lxin¹ju³ta² ī³yau¹ū¹sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³jah¹lain²txi³ kxā³nxi¹nai³tā² txa²wā¹ha³lo²a² yxau³hī¹nai³tā² ya³lu²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wa³ha² so¹kxi²nē³na²hē³la². So¹kxi²nē³lha²kxai³ Sū³na² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²nē³ju³ta³nū³a² wxa²wa²su¹kxi²nē³tu¹wa². Jā¹nxe²ju³kxai³lu²

ul²yxau³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² i³hen³txai¹yah³lxin¹jau³xa²
i³yau¹ū³sain¹sīn¹na²hē³la².

2

Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² Pau²lah³la² o²la³kxi²jau³su²

1 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wxā³sī¹na¹hī¹nai³tā² i³tih³nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Kwa²wān³ti³su² i³tih³nxe³nx2ti³sīn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ain³kxi²sah¹lxī³nhī¹nha²kxai³
sa²yo²wet1sah¹lxī³nhī¹nhē³la². 2 A²kxā³nxa² Fi³li³po²thi³na² ai³sī¹na¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³hī¹nai³tān²tu³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ain¹sī¹na¹hē³la². Nxe³tāu³ān²tu³ta¹
Sū³na² wān³txa²kxai³lu² e²nai¹nha²kxai³ ye³khāuh³lxa³ti³sain¹sīn¹na²hē³la². Hā²wxān³txa³
ā³waix3tū²la² wxā³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Wxā³sī¹na¹ka³tu³ Sū³na² wān³txain²txi³
ya³lo³txi²sxā³ i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Sū³na² wān³txa² e²nain¹te²a²
wa³ka³ti³lot3sain¹sīn¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i³ya³lo³ti²te²lot3sa²sī¹nha²kxai³
Sū³na² wān³txa²kxai³lu² i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². 3 I³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā²
wān³txa² wain³jau³xa² ā³na¹sxā³ ā³waix3si¹yhah³lxin¹jau³su² kāi³ūh¹nx2ti³sīn¹nxa³ha²kxai³
ko³nxe³ti³ kāi³si¹yhah³lxin¹jau³su² kāi³ūh¹nx2ti³sīn¹nxa³ha²kxai³ ā³ke³tū¹si¹yhah³lxin¹jau³su²
kāi³ūh¹nx2ti³sīn¹nxa³ha²kxai³ nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ kā³nxai³kai³lu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²sxā³ sa²so¹sa²sīn¹te³nah¹lxī¹:

– Wxāi²na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³sih¹nx2tai¹na¹jau³su² i³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹.
Sain¹sī¹nha²kxai³ Sū³na² wān³txa² so¹lxī³ i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³na² wi¹lī²sa²sīn¹ju³ta² so¹lxī³ ten³sa²sī¹nha²kxai³ a²nū²a² so¹lxī³ kwa²
i³wi¹lxo³kxi²sain¹sīn¹ju³ta³la³ ten³sa²sī¹nxa³ha²kxai³ sī¹na¹hē³la², Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
txa²wā¹ē¹nāu³ai²nān¹jau³xa² i³ye³sxā³ i³sai¹ki³sxa³jau³xa² a³la³kxi²nē³lha²kxai³la².
5 Kwa²hāi¹nxe² wi¹le¹nx2ti³sī¹nxa³kxe³su² nxe³sīn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹kxa² yo³ha² ten³sīn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³nha¹jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sū³na² i²sain¹sīn¹nha²wa², i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sī¹na¹kxa²yān³ti³sa². 6 Jā¹nxe³jut3su²
wxa²nū³ka³txai²la³ ta³nxa² a²nū²a² ā³su² ta³nxa² kwa² sa²nēn¹ki²sah¹lxī³nhīn¹ju³ta²
a²nū²a² ten³sa²sīn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³sa²sīn¹tai¹ti²tu³wa².
Nxe³ha²kxai³ yxo²xūn³jau³xa² hxi²kan¹txi³ e³kxi¹nx2ti³sī¹nhī³na¹wa². Yxān¹ta¹
ten³sa²sīn¹nxa³hē¹la². 7 Sa²sīn¹nxa³ha²kxai³ txu¹ha² a²wē³sa³khai³xa² a³lxī²sxā³ wi¹wi¹nxe³
sa²hau³ko³kxa² a²su³su³yau³xa² ū³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wi¹wi¹nxe²
thāi³ti³la² Sū³na² wān³txai²na² i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹hē³la². 8 A³lxī²khai¹nxe³nx2ti³sī¹na¹wa².
Nxe³ha²kxai³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Ya³lu²ye¹nx2ti³sī¹na¹kxan²ti³ ā³nx2ti³sī¹nhī³nxān²nxa³wa². 9 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³.
Wxa²nū³ka³txa² he¹ya³nx2ti³sī¹na¹ju³tai³tā² ain³kxi¹xi²nha¹jah³lxī³hē¹la². Nxe³sxā³ Sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ wxā³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sī¹na¹ka³tu³ta¹
a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ka³nxah³ta² yxo²ha³kxa¹ wa³ka³li³yu³khai³xa² nū³kxūn³txi³
wa³kon³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa², yen³kxa² wā²nhū²hxat3sah¹lxī³nhīn¹kxa²yān³txi³sa².

10 Sū³na² ye³na² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sī¹nxa³ha²kxai³ wxa²ye³na² yxo²i²yah³lxin¹tū³ka³txai²nān¹ta²
ye³na² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sī¹nxa³ha²kxai³ sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹sxā³ wain³ju³ta²
so¹lxī³ o²la³kxi²nha¹tai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³te²lot3sain¹sīn¹ju³ta³la³ yū²nxa³tai¹ti²tu³wa².
Ju¹tai²li² Txa²wā¹sū³na² i²sa²nūn³sīn¹nha²wa². 11 A²wī³nu²su² a²wāi³lxī³khai³xa²
wi¹lī³tih³nxe² i³nxū²kwai³lxū¹txi² nxe³ūh¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nx2ti³ha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³
wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²hxi²kāu²lxa³ki²la² i³yau¹ū³nx2ti³ha²kxai³ nxe³jau³xai²na² whāi²na¹
nxe³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². 12 I³tih³nxe³nx2ti³sī¹na¹te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxī³si¹nhē³li¹. Nxe³nha¹jau³su²
i³ya³lo³txa²lxī³to³nha¹ha²kxai³ i³tih³nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nha¹jau³xai²li²

we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² ī³ka²li¹jah³lxin¹tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² kxān³nāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³sxā³ ī³hxi²kat¹sxā³ ā³wa³kxēn³to³tē³nū³nhī¹na¹ka²li¹txa²lxi³sxā³ Sū³na² ha³lo²a² yxau³kxah¹lxin¹tu¹wa².

13 Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā² nxe²e³kah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² a²nū²a² wān³txi³sxa³wi¹. Sū³na² wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Yxo²ī²nha¹nhai¹. Nxe²e³kxah¹lxin¹jau³su² ha²kxai³ Sū³na² sa²nēn¹kxi²to³nha¹hē³la². Jau¹xai²na² yxo²ī²yah³lxi¹nhī¹nān¹te²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² nū³kxūn³txi³sa²hau³ko³txa²lxi³na³la². 14-15 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³xa² hxi²ka²Te³sa³lo²ni³ka²thī³na² yxau³te² ī³nxa² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹nxe³sxā³ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Ju³te²an¹ko³xan¹tū³ka³txai²na² wā²nxūh¹lxi³sxā³ yxo²ī²tū³ka³txa²khāuh³xnhyain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kâi³ain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tū³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² kân³kxai³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txai³tā²su²lhā³ai¹ni² Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² su²lhā³i²nxain¹tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ tū¹ka³txain²txi³ khāuh³lxa³thit¹sain¹sīn¹nūn³na²hē³la². Sū³na² wān³txa² sa²yxow²we¹tai¹nxa³tū³ka³txai²lē¹. Hāi¹sxā³ a²nū²a² a²yxow²ha³kxa¹a²ko¹ko¹nū³ka³txai²la¹wa². 16 Jā¹nxain¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² ī²li³te²a¹Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²sain¹sīn¹sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa²yo³ha²ā³wa²su¹tū¹hain¹te³na¹ ko¹ko¹nū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² ā³nhxi²kat¹sa²sī¹nxa³kxe³su²o²la³kxi²sai³nain¹na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² ā²la²kâi²non³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Txa²wā¹sū³na² kâin²xan³txi²na³la². Ye³khāuh³lxa³tain¹ju³ta³nū³a² ā²la² kâi²non³sxā³ yū³ain¹tu¹wa².

Pau²lah³la² Te³sa³lo²ni³ka²thī³nān¹tū³ka³txa² ī²xi²lxun¹jau³su²

17 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kxān³su² ā³sxā³ wai³ta²lxi³sī¹na¹kxan²ti³āh¹ī²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sī¹na¹hē¹la². Ne³kan¹ti³hex¹sa²sī¹nxa³hē¹la². Ul²yxau¹sī¹na¹kxan²ti³ ne³wā²nxa²lxi³sī¹nxa³hē¹la². Nxe³sī¹nxa³ha²kxai³wa³li²sī¹na¹ju³ta³nū³a² ne³wa³kon³nha²sī¹na¹hē³la². 18 Ī²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sī¹na¹hē¹la²,txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na²sa³. Yxān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la² hxi²kat¹sa²sīn¹to³hxa³hē¹la². 19-20 Nxe³kxan²ti³ a²yan¹nāu³a¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nū³kxūn³txi³ sa²yxow²we¹ta²yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta² yxo²ī²nx2ta¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxī²tāu³a¹ ka²li¹txi³sah¹lxi³nhīn¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹sīn¹tu¹wa². E³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³txi³ o²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wān³txa² wi¹jau³xa²a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³hen³txain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sīn¹tu¹wa². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² sa²yxow²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ yxo²kâin²txi³ ī³hen³txain¹sī¹na¹wa². Ka²li¹txi³khai¹sah¹lxi³nhī¹lxa².

3

1 Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Ha³ta³nxe³nyha¹lxi³te²sin¹ji¹xā¹. Nxe³nx2ta¹ta¹ yah²lxa³nha²kxai³la¹Ti³mo²jah³la² sa²sī¹hā³ain¹sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹nū²la² A³te²nas²thī³na² yxau³sxā³wah³nxain¹sī¹na¹hē³la². 2 A²nxe³jah¹lai²li² Ti³mo²jah³lai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²yxow²ī²jah¹lo²su² ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²sa²sxā³ wa³kon³ya³sa²jah¹lo²su² ha²kxai³txai²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ī³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³te³lhxā³ ū³sa²si¹hā³sī¹na¹hē³la². Ī³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³kxai²nān²tu³ā²la² kâi²non³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²yah³lxin¹tu¹wa². 3 Nxe³sxā³khāuh³lxa³thin¹sxā³ ai³yah³lxin¹ju³tai³tā² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² na³la². Nxe³jut³su²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ī³wā³wā³ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Nxe³ju¹tai²na² ā²la²

a³la³kxi²yah³lxi³te²si¹lxa². 4 Jā¹nxe³ju³ta² wxa²yu³ta² yxau³ya³nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā²
nxe³nx2ti³sī¹na¹te³nah¹lxi¹.

— Khāuh³nxē³lain¹ju³ta³nū³a² kāin² yū³nē³lha³tai¹. Nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Nxe³nha¹te³na¹ya²la³tu³wxā³sīn¹tai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³nū²la²wah³nxa²hxi²tha³nha¹ha²kxai³
Sū³na²wān³txa²kan²txi³sa²yo²we¹tain¹te²nha²ku²Sa³ta³na²jah¹lai²na²sa²kxai³lu²
ī³hxi²tha³tai¹nha²kxai³sa²yo²ā³ain¹te²nha²ku²kwa²ī³yau¹ū¹ai¹na¹te²nha²ku²nxa¹jau³su²
Ti³mo²jah³la²sa²si¹hā³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³nū²la²Ti³mo²jah³la²kxai³lu²ī³xi²sxā³ī³hen³txi³sa²sī¹nha²kxai³ka³li³sa²sīn¹nha²wa².
Sū³na²wān³txa²yo²ī²khai¹yah³lxi¹nha²kxai³a³lxi²waun¹nyha¹lxi¹nha²kxai³
wā³li²si¹sah¹lxin¹sīn¹jau³su²ten³khai¹yah³lxi¹nha²kxai³nxe³sah¹lxi³nhī¹nha²kxai³
wxa²ē¹nāu³ai²na²ain³sxā³ain³kxi²xi¹nx2ti³to³tāu³a²ī³ka³li³kxah¹lxi³to³hi¹nha²kxai³
nxe³sxā³ka³lih³khaix1sa²sīn¹nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ī²nx2ti³sī¹na¹ju³ta²

ten³khaix1sa²nūn³sīn¹nha²wa². 7 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Sū³na²wān³txa²
kan²txi³yo²ī²yah³lxi¹nha²kxai³ī³nxū²kwai³lxū¹khaix1sah¹lxi³nhī¹nhē¹la².
Khāuh³lxa³ti³khaix1sain¹sīn¹kxan²ti³ka²li¹txi²sah¹lxi³nhī¹nhē¹la². 8 Sū³na²
wān³txa²nū³kxūn³txi³sa²yo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ī³nxū²kwai³lxū¹khaix1nha²sxā³

yxau²xai³sī¹na¹wa². 9 Nxe³ha²kxai³wxa²ha³ta³nxān¹jau³xai²na²ain³kxi²sī¹na¹ha²kxai³
ka²li¹txi³sah¹lxi³nhī¹nhē¹la². Nxe³sxā³ī³hen³txi³sain¹sī¹nha²kxai³Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi²khaix1sī¹na¹wa². 10 Ka³nxah³ta²ī³hen³txi²a³lan²ta²ī³hen³txi²to³sī¹na¹wa².

— Sū³nāi³. Te³sa³lo²ni³ka²thi³nān¹tū³ka³txa²āh¹ī²ti³ten³khaix1sa²sīn¹nhai¹.
Wā³li²sī¹na¹ju³ta²ī³hxi²kat1sa²sān²sī¹nhē³li¹. Wxa²wān³txa²yo²ī²ain¹na²hē³li¹.

Jā¹nxain¹sxā³yo²ī²wa³to²hi²si¹hai¹nha¹jau³su²ten³sa²sīn¹nhai¹. Wxa²wān³txa²
taut3ton³jau³xai²na²wā³ko³nxa³te²tu³wā³li²sxā³ī³hen³txain¹sī¹na¹jau³nū³su²
ten³sa²sīn¹nhai¹. Nxe³yah³lxi³sīn¹to³ha¹wa².

11 Jā¹nxe³ju³ta²Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³jah¹la²hi²sen³kxai³lu²Je³su²jah³la²
Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu²nxe³ya³sxā³wā³li²nha¹ju³ta³nū³a²sa²hau³kot3sa²sīn¹ju³ta³nū³a²
ten³sa²sīn¹nha²wa². 12 A³lxi²waun¹nyhah¹lxin¹ju³ta²ā²la²kāi²non³ju³ta²

ten³sa²sī¹nha²kxai³a²nū²a²yo²ha³kxa¹a³lxi²nyhu¹si¹nx2ta¹jau³su²ten³sa²sī¹nha²kxai³
a³lxi¹nx2ti³sī¹na¹kxa²yā¹nxe²a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³sxā³nxe³si¹nx2ta¹jau³su²Sū³na²
e³kxi²sīn¹to³ha¹wa². 13 Jā¹nxe³nx2ti³jut3su²ha²kxai³Txa²wā¹sū³na²hi²sen³kxai³lu²

ī³nxū²kwai³lxū¹txi³nx2ti³tu¹wa². Hā²wxān³txa³nū²kxā³nāu³a¹Je³su²jah³la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹la²wxa²kan³sxā³wā³li²tu¹wa². Wā³li²kxai²nān²tu³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²yo²ī²te²nāu³xai²na²ā³si³tē³la³kxain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³jah¹la²Txa²wā¹wī³nu²su²ha²kxai³nxe³te²a²yen³nāu³a¹
wain³te²lo³je¹nx2ti³ha²kxai³wi¹lhin¹te²lo³je¹nx2ti³ha²kxai³nxe³ye¹nx2ti³tu¹wa².

4

Txa²wā¹sū³na²ī³ka³li³kxi²sxā³yxau²xai³ki³jau³su²

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na²ī³ka³li³kxi²sxā³yxau³sxā³kāi³yah³lxin¹ju³ta²ā²la²
ī³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la²Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²ī³yau¹ū¹sa²sīn¹jau³xa²
jau¹xain²txi³ī³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Sa²yo²we¹jah³lxin¹kaix3jā¹nxe³sxā³ā²la²
nū³kxūn³txi³sa²yo²we¹ta²wa³to²hi¹jah³lxi³hē¹la². Thāi³ti³la²e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa².

2 Nxe³jau³xai²li²Je³su²jah³la²Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²ī³tih³nxe³jau³xain²txi³
ī³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². 3 A²nxe³jau³xai²na²Txa²wā¹sū³na²a²ten³jau³xai²la¹wa².
Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa²yo²ha³kxa¹wi¹lī²nha²sxā³sa²yo²we¹thxa³jah¹lxi³hē¹li¹.
Kō³nxe³thin¹sxā³ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta²ā³na¹hxa³jah¹lxi³hē¹li¹.
Nxe³nx2tain¹na³la². 4 Wxa²ē¹nāu³ai²na²wi¹lhin¹sxā³wā²nxūh¹hain³nha¹jah³lxi³hē¹la².
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³txu¹su²tā³nxa²in³txi³su²tā³nxa²kō³nxe³thin¹sxā³

o²la³kxi²yah²lxan³tho³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹su² ta³nxa²
 in³txi³su² ta³nxa² so¹yhu¹sxā³ tē³khaix¹yhu¹te²a² so¹lxi³ ũ³whĩn¹ti³kxai²nān²tu³
 wai³nhĩ³nx2na³la². Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ā³xa² ũ³whĩn¹ti³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
 kãi³hĩ³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²li² txu¹txa²jah¹lai²li² txu¹ha² ā³xa³ka³lxa²
 ũ³whĩn¹ti³kxai²nān²tu³ wai³nhĩ³nx2nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kãi³hĩ³nx2na³la². 5 Nxe³ju³tai²li²
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹te²ju²hē³la²,
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³la². A²nxe³ju³tai²li² Txa²wā¹sũ³na²
 yxo²kwĩ¹kxi²ju³tai²la¹wa². 6 Te²yā¹nxe³ju³ta² a²nũ²a² ā³xa² ā³ke³tũ¹sxā³ a²sxe³xa²
 ũ³whĩn¹ti³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³yah³lxin¹kxai²lē¹. Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu²
 ĩ³wait¹sxā³ ĩ³khāuh³nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³jau³xai²li² Sũ³na² wān³txi³su² ha²kxai³
 e³lai²na¹ e³kxi¹nx2ti³sĩn¹to³ha¹hē³la². 7 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³ti³
 o²la³kxi²si¹ki³jau³su² ĩ³kaix¹so¹nē³lxa³tai¹ti²tu³wa², Txa²wā¹sũ³na²sa³. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² yā¹nxe² o²la³kxi²si¹ki³jau³su² nxe³nē³lain¹tai¹ti²tu³wa².
 8 Nxe³jau³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ĩ²li³te²a² en²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hai³txi³ kwa²wān³txi³khai³su² en²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txi³khai³su² en²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sũ³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² en²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 Nxe³jut³su² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 9 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²yah³lxin¹te² ĩ³nxa² a³lxi²waun¹nyhah¹lxin¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxi¹lxa².
 Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² jau¹xain²txi³ ā²la² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa².
 10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Yxo²i²tũ³ka³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
 a³lxi²nũ¹hain¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². ĩ³a³lxi² kãin²non³tain¹yah³lxi³hē¹la². Thãi³ti³la²
 e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². 11 Ha³nxe³lxa³ti³nha²sxā³ yxau³ya³nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² ā³xa² a²wa³ka³li³yu³ta² wxa²wxai³kxi²yhu¹ah³lxi³txa³hē¹la².
 Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² a²yen³kxa² wā²nxũ¹h¹lxi³ wa³kon³sxā³ so¹jah³lxi³hē¹la².
 Nxe³jau³xa² whāi²na¹ kwa³na³nxa²lxa¹jau³xai³txa³lxi²na³la². Wi¹wi¹nxe² ān³ten³jah¹lxi³sxā³
 kãi³jah³lxi³hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 yxo²i²xa³te²a² sa²nēn¹ki¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yen³kxa²
 hxa³kxi¹nx2ti³xa³lho³la².

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wq³li²jau³su²

13 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹tu¹wa². A²nũ²a²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²ki³nāu¹xai²na² ya³lu²ki³ju³ta² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³sĩ¹na¹tu¹wa².
 Nxe³ju³ta²sa¹ ya³lu²ki³kxai²nān²tu³ kãin² āin²ti³yah³lxi³txa³hē¹la². A²nũ²ai²li²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³te²su² te²a² Je³su²jah³lai²li² a³ka³nxi²ju³ta³nũ³a²
 wah³nxai¹nxa³ha²kxai³ kãin² ĩ³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la².
 Ta¹ wxāi²na² ti³he¹yxah³lxan³tho³la². 14 Nxe³ha²kxai³ kã³nhxĩ¹nai³kxai³
 Je³su²jah³la² ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ a²nũ²khai³su² ka³ten³su²
 ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jau¹xai²na² ya²la³tu³ yxo²i²ki³tā³la². Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² ka³ten³su² tē³xi²tu¹wa²,
 Je³su²jah³la² a³ka³nxi²tāu³a²sa³. Jau¹xai²li² hxi²kan¹txi³ yxo²i²nũn³ki³tā³la².

15 Nxe³hĩ¹na¹ a³ka³nxi²tāu³ Sũ³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tũ³ka³txa² txa²nũ²
 a²nũ²khai³su² tē³sxā³ ĩ³ka³ten³su² ti³hit¹sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa². Txai²na¹xai²na¹ ka³ten³su²
 yxau³te²ki³nāu¹xai²na² ā³sxā³ ne³ka³ta²nē³lain¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txi³khai³xai²la¹wa². 16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kãin²
 ĩ³kaix¹sxā³ a³ka³nxi² oh³xan¹jah¹la² a²hxi²kan¹te²su² te²a² kãin² wxa¹ni² Txa²wā¹sũ³na²
 wāi²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi² nxe³sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tũ³ka³txa² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³sxā³ ka³la³nũ¹hain¹sān²tu¹wa².
 17 Nxe³hĩ¹na¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² yxo²i²ki³tũ³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² yuh³xan¹ko³xa²

ka³ten³su² yxau³tū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² sa²so¹xi²nē³lha²kxai³ ī³ka³la³si¹nhē³tu¹wa².
 Nxe³ti³kxai³lu² oh³sī³nāu³a¹ yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tū³ka³txai²na² kwēn¹ta¹ a²nū²khai³su²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³sxā³ ka³la³nū¹hain¹tū³ka³txai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² kwēn¹ta² a³ka³nxi²ya³hain¹tū³ka³txai²na² ī³ha¹txain¹ki³tu¹wa².
 Nxe³ki³sī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yxau²xai³la³kxi²ki³tu¹wa². Ā³sxā³
 yxau²xai³ti³hex¹ki³sxa³lho³la². 18 Nxe³ju³tai²li² wān³txi³khai³xai²la¹wa². Ki³han³nxa³wa².
 Nxe³jut³su² ī³nxū²kwai³lxū¹nyhu¹te³lhxā³ ī³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hē¹la². Je³su²jah³la² wān³txa²
 yxo²i²te²na² ya³lu²ju³ta² ī³āin²txi¹nx2ti³kxa²ya³n³txi³su² jau¹xai²na² ī³yau¹ū³jah³lxi³hē¹la².

5

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wā³li²ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³nē³jau³su²

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³su²
 jau³su² ā²la² ī³ye³kxi¹nx2ti³sī¹na¹ten¹tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ī³ka³la³ki³txi³wa³ka²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la². Wa³su¹txi³wxā³ha²kxai³ ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la².
 2 Nxe³jut³su² a²nū²ai²li² yen³kxa² kāi³kxi²te²la³ wxā³kxai²nān²tu³ wa³su¹txi³
 wxā³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³te²hū³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³su³txi³
 wxā³tu¹wa². Ka³nxah³ti³na² ta³nxa² a³lan²tāu³ai²la² ta³nxa² wa³su³txi³ wxā³tu¹wa².
 Nxe³jut³su² ha²kxai³ wi¹lī²jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ā²la² ī²yah³lxin¹jau³su²
 te²jai¹ti²tu³wa². Ne³wān²yah³lxi³txa³hē¹la². 3 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²i²xa³te²a²
 e³ain¹jau³nū³a² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Yen³kxa² ha³kxa¹ wa²su¹wa²su¹nain¹na³li¹. Ha³lo²a² wi¹lhāu²non³na³li¹. Ai¹nhī¹na¹
 ha³lo²a² ko³ju³ta³la³ wxā³yain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wa³su³txi³ wxā³tāu³a² ko³nxe³ti³
 ī³yī¹lain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ī³hāi³ai¹nxa³lho³la². Txu¹ha²
 wēh³ni³khaix¹te²a² yā¹nxe³nū³nhī³nx2na³la². Ta¹ka³lxai²na² nxe² e³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na² wēh³nīn²nxa³xī¹. Ain¹kxan²ti³ ye³jen¹nāu³a² wē³sai²na² ya²la³tu³
 a³li³lah¹hī³nx2na³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³ti³hū³nxe³ ya²la³tu³ a³ka³nxi²tu¹wa².

4 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju¹tai²li² wi¹ko³nyhah¹lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na²
 ī³ye³ka²nah¹nē³jut³sū³ju³ta² yū³yah²lxan³tho³la². Yah²lxa³nha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² ī³wā³wā³jah²lxan³tho³la². A²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²sxā³
 sa²no¹kxi²nē³jah¹la² wa³su³txi³ wxā³ti³hū³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 wa³su³txi³ wxā³tu¹wa². 5 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³
 a³lan²ta² wē³ha³lxi³hū³yah³lxi¹lxa². Ka³nxah³ta² wē³ha³lxi³hū³yah³lxi¹lxa². 6 Nxe³ki³jut³su²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² ye³ten³ki³jut³sū³nxe²
 wahx³yah³sah¹lxi³hē¹la². Ā³xi²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Wi¹lī²sxā³ yxau³ya³sah¹lxi³hē¹la².

7 Ka³nxa³hi²tāu³a² āu³xi²ta³nxa² ūn³jau³xa² ī³na²sxā³ wen¹ta³nxa² ain¹te²ju²hē³la².
 8 Jā¹nxe³sxā³ kwa³jan³ta² so³ta²to²nāu³xa² a²wā²la²ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nyhain¹te²ju²hē³la². Kwa³thi³la² a²ha³la³san¹ka³lo³an²tu³ ū³whi²kxi²nha²
 kwa³thi³la² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³an²tu³ ū³nhe³hē¹nha² nxe³ain¹te²ju²hē³la². Nx-

ain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ā³nhe¹lain¹kxai²nān²tu³ ū³hīx¹to³nyhai¹nhī³nx2nxa³wa².
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² nxe³te²ki³na¹xai²na² a³lan²ti³hū³ju³ta² yxau³ki³te²ki³na¹xai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³
 yxau²xai³ki³sa²kxai³ Je³su²jah³la² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³jah¹la²
 a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² yxo²i²sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ nxe² yxau²sa²te³a³sah¹lxi³hē¹la².

9 Kxā³nxi²tā² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹kxi²nē³lhī¹nai³tā² hai³txi³ ko³nxe³ti³
 ī³yī¹li²si¹nhē³jau³nū³su² ūh³wxe³kxi²nē³lxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa²
 yo³ha² so¹kxi²nē³na²hē³la². Nxe³nē³lhī¹jau³su² ū³whxe³kxi²nē³na²hē³la². 10 Nxe³sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² ya³lu²sxā³

sxa³ta³nxa² ka³ten³su² yxau³ta³nxa² i²li³jut3su² kxan²ti³ kxã³nãu³a¹ ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³ya³hain¹ki³tu¹wa². 11 Nxe³jut3su² ã³nxũ²kwai³lxũ¹waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ ã³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Hĩ¹na² ã²la² kã²non³jah¹lxi³hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² ã³wa²su¹kxi³jau³su²

12 Txa²wã³tã³nãu³xã³. Yxo²i²yah³lxin¹kxa² a²hxi²kan¹txi³su² te²a² sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². A²nxe³te²a² kãin² hxi²nũ¹nu¹nx2ti³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ i³tih³nxe³nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tain¹to³hxai²na²hẽ³la². Nxe³nha¹jau³su² thã³ti³la² e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². 13 A²nxe³te²a² wi¹lhen³txi³tain¹yah³lxi³hẽ¹la². Nũ³kxũn³sxã³ i²ũ³nx2tai¹nha²kxai³ a³lxi¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la². Hãu²non³sxã³ yxau²waun¹jah¹lxi³hẽ¹la².

14 Txa²wã³tã³nãu³xã³. Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxa² a²nũ²ai²na² u³lha²kxai³ wxa²wa³ka³la² i²ũ³nx2ti³kxe³su² en²kxai²nãn²tu³ i³kwai²kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxa² yu^hlxi³te²sa²kxai²nãn²tu³ i³nxũ²kwai³lxũ¹txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Āh¹ a²ha³tih³ i³nxa² nũ³kxũn³txi³ yxo²i²xa³te²a² Sũ³na² wãn³txa² wain³jau³su² i³tih³nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxau²xai³la³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 15 Kō³nxe³ti³ o²la³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ te²yã¹nxe² i³wa²lũ³xain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ wi¹lo²la³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ te²yã¹nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

16 Hã¹sxã³ ka³li³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². 17 Ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ha¹txi¹nx2ti³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³to³hẽ¹la². 18 Yen³kxa² wi¹ta³nxa² kō³nxe³ta³nxa² nxe³te²a² wxã³kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² yxo²i²ki³sa²kxai³ wi¹lxo³kxi¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²li² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yxō²wet¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxi¹la². Nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta²la¹wa².

19 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jah¹la² i³ye³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ en²jau³su² i³wa²lũ³xain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 20 Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxai²na² ne³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³xa² yũ³nha¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ i³kwai²kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 21 Wãn³txa² ne³ka¹jah³lxin¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhain³nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³la², wain³jau³sxa³kxa²yan³txi³sa³. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³

wãn³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ sa²so¹jah³lxi³hẽ¹la². 22 Yxãn¹ta¹ a²kō³nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ã³na¹hxa³jah¹lxi³hẽ¹la². Yu³ka³na³ka³na³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kã³yah³lxi³txa³hẽ¹la².

23 Nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² sa²hãu²no³tẽ³ju³ta² ũ³hũ¹nẽ³jah³lo²si²te²kxai³lu² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whã²na¹ sa²wa²su¹tha²kxai³ a²kō³nxe³ju³ta² wxa²hxn³kxa²ti³nx2ti³ju³ta² nxe² yxau³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nha²wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ wxa²nũ²nãu³ai²na² whã²na¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whã²na¹ wi¹lhau³ko³txa²lxi³ju³ta² nxe² yxau³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nha²wa². Hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxĩ²tãu³a² wi¹lĩ²nx2ti³tu¹wa². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² a³ya³txi¹nx2ti³xa³lho³la². 24 Nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³khai³su² ha²kxai³ i²sxã³ i³so¹nx2ti³ha²kxai³ sa²yxō²ã³nx2ti³xa³lho³la².

25 Txa²wã³tã³nãu³xã³. Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tãu³a² txa²wã¹ki³na¹xai²na² nxe³wãn²yah³lxi³txa³hẽ¹la².

26 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ ne³khauh²xi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³yxō²sai¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hẽ¹la².

27 Jã¹nxa¹jau³su² Sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³jau³xai²na² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² a²yxō²ha³kxa¹ i³hen³txi³tain¹yah³lxi³hẽ¹la². A²nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³kwã³na³kxi²nẽ³jau³su² na³la².

28 Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ thã³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² ta³lu²na¹wa².

2 Tesalonisēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³ka³txa² Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Nxe³nx2ti³nha¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxi¹lxa².

2 A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa².

O²la³kxi²ki³kxa²yo³ha²i³yī¹li²kxi²nē³jau³su²

3-4 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ka³li³sa²sīn¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā²la² nū³kxūn³sxā³ sa²yo²we¹ti² wxa²nū³ka³txai²na² ā²la² kāin² a³lxi²waun¹nyhu¹i² nxe³yah³lxi³sīn¹ta¹hi¹nhē¹la². Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³sī¹na¹te³nah¹lxi¹:

– Sū³nāi³. Tū¹ka³txai²li² wxa²wān³txa² kxan²ti³ sa²yo²we¹txai¹nha²kxai³ i³sa²nēn¹kxi¹na²sī¹na¹nhai¹. Nxe³sī¹na¹jau³xa² wain³na³la². Jā¹xah³lxin¹ju³kxai³lu² wxa²nū³ka³txa² kāin²khāu³nha² a²nū²a² ā³xa² i³kox1ko¹son²ki² nxe³nx2ti³ta¹hai¹nhē¹la². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ ha³ya³kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹txa³i² i³nxū²kwai³lxū¹nyhu¹i² yah³lxi³sīn¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² i³hen³txain¹sī¹nhxai²na¹hē³la². Ju¹ta²li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²sīn¹to³ha¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuh³nxa²lxi³ta¹hai¹nhē¹la². Nxe³nxa²lxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1 kāi²non³yah³lxin¹nha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹ kāi²non³yah³lxin¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wain³txi³ ũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² e³lxah²lxin³na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² ā³wi¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wain³te²lo³txa²ti³tu¹wa². 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wain³ye²kxe³jau³su² e³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wān³txa² sa²yo²wet1sai¹nxa³tū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ khāuh³lxa³ti³nx2tain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³tain¹nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lan²tu³ a³ka³nx¹tāu³a¹ oh³xan¹tū³ka³txa² nū³kxūn³te²su² te²a² ka³lxa¹txi³ tē³la³xi²tu¹wa². Ha³nxe²hū³ju³ta² tē³xi²tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³tu¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³wa²su¹tū¹sa²nūn³sīn¹tu¹wa².

8 Nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e²nain¹te²su² te²a² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² te²su² te²a² nxe³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² ko³nxe³te²lo³tain¹tu¹wa². 9 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹ khāuh³lxa³ti³sa²tē³si¹nyhain¹tu¹wa².

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yen³nāu³a² sa²sai¹sa²tē³si¹nyhain¹tu¹wa². Jā¹nxain¹jut3su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² wxi²kan¹sxā³ ā³waix3sa²tā³si¹ha²kxai³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³si¹hain¹tu¹wa².

10 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²kxai³lu² a³ka³nx¹tāu³hī¹na² yxo²i²tū³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ wxi²kin³ti³to³nain¹tu¹wa².

Nxe³kxa²yo³su² kāin² i³sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nāu¹ i³nxai²na² kxān³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹jau³xai³tā² yxo²i²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² te²yā¹nxe³sxā³ wxi²kin³ti³to³ni² i³sa²nēn¹kxi² nxe³yah³lxain¹nū³nīn¹tu¹wa².

11 Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹to³sī¹nhxain²na²hē³la². Jāx1sī¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ i³tih³nxe³nx2ti³tu¹wa². Wi¹lhin¹sxā³ yxau³yah³lxi³si¹hin¹ja³kxa³nū³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i²sxā³ so¹nx2ti³na³la². Nxe³kxe³su² sa²hxi²kat1si¹nxa²lxi³jau³su² Sū³na² i³ye³kxi²sī¹to³ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹kāi³ju³ta² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹lxa². Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² e³ki²to³sī¹nhxai²kxai³ jāx1sī¹na¹wa². 12 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² yxo²i²ye²yah³lxin¹jau³su² sa²nēn¹kain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lan²tu³ nxe³ya³sxā³ thāi³ti³la² a³lxi¹nx2tai¹nha²kxai³ ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ nxe³nx2tain¹tu¹wa².

2

Je³su²jah³la² wā³li²ti³wa³kxi³lon³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hi² ā³yā³nū²kxi²ki³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hi² nxe³nx2ti³nha¹tu¹wa². 2 Kwa²wān³txa² yxo²i²yah³lxi³sī¹nxa³hē¹la². Nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² ā²la² a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nx²a²:

– Hxi²sxā³nho³tēx3jut3sū³ju³ta² i²a¹hē³li¹. Ā²la² a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nx²a²:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ain³kxi²na¹hē³li¹. Ā²la² a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nx²a², nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³txi³sxā³ i³wā³wā³jah³lxi³sī¹nxa³hē¹la². i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sī¹nha³ta²wa². Ha³te³h³nxā³nx²a² i³sa²si¹hā³nx2ti³sī¹na¹ki³lxo³nxe³tain¹kxan²ti³ we¹tain¹yah³lxi³sī¹nxa³hē¹la². 3 Wān³txa² ka³lxa¹txi³ e³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ ain³nyha¹lxi³sī¹nxa³hē¹la². i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wa². Nxe³ha²kxai³ a³ka³nx²ju³ta² wa³su¹txi³ wā²nx²a²tā³lxa¹ ju³tha¹li¹ wxā³sān²tu¹wa².

– Txa²wā¹sū³na² ten³ti³hex1sa²nx²nhai¹. Yxo²kwī¹ki²sa³nhai¹. A²nū²a² ka³la¹txi³ nxe²e³kain¹sān²tu¹wa². Nain¹sān²ka³tu³ a²nū²a² ka³na³ka³nat3sxā³ ko³nxe³thin¹khai¹te²a² wxā³nūn³tu¹wa². Nxe³jah¹lai²li² a²ko³nxe³ju³ta² kāin² yū²na³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nū¹sxā³ ha³lo²a² i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹sxā³ wxe³ha²kxai³ nxe³te³na¹ i³sa²tē³si¹tu¹wa², ko³nxe³thin¹khai¹jah¹la²sa³. 4 A²nxe³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ki³ha¹kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

– Txai²li² Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Sū³na² ā³xa² yū³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³nū²la² Sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ka³tu³ Sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³tu¹wa². Nxe³nū²la² sū³nu²su²ki³lxo³tu¹wa². Yxān¹ta¹ kāin²ki³han³jah¹lo²su²hī³nx2na³la².

5 Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ wxā³sxā³ i³ye³kxi¹nx2ti³nha¹ta¹ti²tu³wa². 6-8 Jā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² hau³ko³nhī¹na¹ wxā³tu¹wa². Ko³nxe³thin¹khai¹jah¹la² wxā³tu¹wa².

Jau¹xai²na² ya³nx2ti³nha¹hē³la². A²nxe³jah¹la² ko³nxe³thin¹khai¹jah¹lai²na² o²la³kxi²ju³ta³nū³a² ā²la² ān³si³wxe²na³la². Yxān¹ta¹ jah¹la² sa²kxai³lu² hī¹na² hxi²kan¹txi³ wxā²nx²a³lho³la². Jā¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹khai¹jah¹la² ā²la² yxau³ya³nhē³na³la². Nxe³ha²kxai³ yxau³ya³nhē³tāu³a² ko³nxe³thin¹khai¹jah¹la² hxi²kan¹txi³ wxā²nx²a³lho³la². Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹khai¹jah¹la² ā³sxā³ ā³waix3sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ko³nxe³thin¹khai¹jah¹la² wxā³tu¹wa². 9 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² i³nū³kxū³nū¹hai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ki³lxo³tu¹wa². 10 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³tīh³na² ai³ain¹te²na² yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kain¹tu¹wa². Wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ki³lxot3sa²kxai³ i³ki³ha¹kxain¹tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³ha²kxai³ jau¹xai²na² a³lxai¹nxa³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². 11 Nxain¹jut3su² i³ki³ha¹kain¹jau³xai²li² sa²yxō²we¹tain¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tu¹wa². 12 Nxain¹ka³tu³ tū¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³jau³xa² te³nai¹nxa³te²na² a²yxō²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² te³nain¹te²na² a²yxō²ha³kxa¹ nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ā³na¹ain¹tu¹wa².

A³ka³nxi²sxā³ wxā³hī¹na¹ ā³na¹ain¹tu¹wa². Hāi¹sxā³ ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²hai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² ū³yho³hi²hain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³.

Txa²wā¹sū³na² ī³kaix¹so¹nē³jau³su²

13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³lxi¹nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ kā³nxi¹nai³kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³tu³ jau³xan²tu³ yxo²i² ān³si³wxe³yah³lxi¹nhī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³kot3sxā³ ī²sxā³ ī³so¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³wi¹nxa²lxi³te³lhxā³ sa²si¹hā³na²hē³la². Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ī³sa²nēn¹kxi²to³sī¹na¹wa². 14 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³nha¹jau³xai²na² ain³kxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ jau¹xai²na² ain³kxi²sah¹lxin¹nha²kxai³ kxā¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² te²a² a³ka³nxi²tāu³a¹ a²wxi²kin³ti³ton³khai³ju³ta² wā²nhū¹nx2ti³tu¹wa². 15 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wān³txa² ī³yau¹ū¹nx2ti³nha¹jau³xai²li² wxa²ne³nxē³na² ain³kxi²sah¹lxin¹nhīn¹jau³su² tā³nxa² ha³teh³nxā³nxa² ī³sa²si¹hā³nx2ti³nha¹jau³su² tā³nxa² nxe³sxā³ jau¹xai²li² nxe³wā²na³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ī³nxū²kwai³lxū¹sxā³ yxo²i² kan²txi³ sa²yxo²so² nxe³jah³lxi³hē¹la².

16 A²nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³ya³sxā³ a²nxe³te²a² hi²sen³su² a³lxi²khai¹nxe³lain¹na³la². A³lxi²nē³lhxā³ ī³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³lain¹na³la². A³ka³nxi²sxā³ wā³lain¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ki³tā³la². 17 Te²yā¹nxe³sxā³ wi¹lo²la³kxah¹lxin¹jut3su² tā³nxa² wān³txa² wi¹jau³xa² wi¹le³yah³lxin¹jut3su² tā³nxa² nxe³si¹yah³lxin¹jau³su² ya³lot3sxā³ nū³kxūn³txi³ ī³hxi²ka¹ta³lxi³si¹ha¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ya³to³ha¹wa².

3

Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na² ī³ye³kxi²ah³lxin¹jau³su²

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² e³kxah¹lxin¹tāu³a¹ ne³wā²na³sah¹lxi³sīn¹txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ā³nxai³nha¹tāu³a² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xan²tu³ wa³su³txi³ ha³tā³nxe³hi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txi² wxāi²yā¹nxe³kxe³ju³ta² ten³sa²sīn¹nha²wa². 2 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²su² te²a² ko³nxe³ti³ kāi³te²su² te²a² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sa²si¹hain¹sī¹na¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa², yxo²i²xa³te²a² kāin² yū³ha²kxai³la².

3 Nxe³sa²sīn¹ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nū³kxūn³khai¹nxe²na³la². Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² wxa²wxai³nxa²lxi³kxa²yan³txi³su² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wa². A²nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³tu¹wa². Hai³txi³ sa²yxo²ā³ti³hex1nxe³nx2ti³xa³lho³la². 4 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nx2ti³nha¹jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ we¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ yan¹nāu³a² ā³na¹yah²lxan³tho³la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³hxi²ka¹ta²lxi³jah¹lai²la¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nē³ju³ta² jū¹nxe² ā³ne³wxe³ki³sa²kxai³ Kris²tu³jah¹la² nū³kxūn³txi³ ā³si³tē³kxi²ki³ju³ta² jū¹nxe² ā³ne³wxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tā³la². Nxe³ki³kxan²ti³ ju¹tai²li² ā²la² kāi²non³sxā³ ā³ne³wxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa².

U³txi³ wa³kon³te²su² kāi³ū¹hah³lxin¹jau³su²

6 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³ ī³nxai²na² u³txi³ wa³ko³nain¹te²su² ta¹hē¹la². Te²yā¹xah³lxi³txa³hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² txa²wā³tā³su² kxan²ti³ te²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³jah¹lai²li² ā³sxā³ u²lxi³ ā³si³tu³lxi²sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³jau³xa² e³kxi¹nx2ti³to³nha¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ī³kwa³na³sain¹jau³jau¹xain²txi³ ī³kwa³na³nx2ti³nha¹wa². 7 Te²yā¹nxe³ kāi³sīn¹te²txā³jai¹ti²tu³wa². Nxe³nha¹ha²kxai³ o²la³kxi²nha¹kxa² yā¹nxe³jah³lxi³hē¹la². 8 Wxa²yain³txa² so¹kxi¹nx2ti³nha¹kai³tā² ū³yho³hi¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Na¹ha²kxai³ hāi¹sxā³ wa³ko³na³la²ni²na¹kxan²ti³ yen³kxa²

kwa² ũ³hũ¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sīn¹te²txā³wa². Kwa² hxi²tha³txa²lxa¹kxa²yaⁿtxi³sa².
 9 Wxa²yain³txi³nũ³xa² ai³nxũ³nxa²lxin³nha¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ kwa³na³nx2ti³sī¹nhĩ³na¹wa².
 Yxān¹ta¹ wain³txi³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³te³lhxā³ ye¹nx2ti³nha¹hē³la². 10 Nxe³ki³sī¹nai³tā²

kwa³na³nx2ti³nha¹te³nah¹lxi¹.
 – U³txi³ wa³kon³te²a² wxa²yain³txa² wā²nhũ¹ain¹yah³lxix³txa³hē¹li¹.

Nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
 11 Jā¹nxe³sxā³ wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³ ĩ³nxai²na² u³te²a² yũ³ta¹hē¹la². Nxe³kxa²yu³su²
 kwa²he¹ye²nyhain¹to³ta¹hē¹la². Nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³la². 12 Nxe³tũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu²
 ĩ³ye³kxi²sxā³ ĩ³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxi¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² nxe³sai¹nha²kxai³ ĩ³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxi¹:

– U³lah³lxix³txa³lxix³. Hāi¹sxā³ ka³nahx2sxā³ wa³kon³yah³lxin¹kxa² yo³ha² yain³sxā³
 yxau²xai³jah¹lxix³hē¹li¹. Nxe³ain¹to³ha¹wa². 13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta²
 hxi²tha³yah³lxix³txa³hē¹la². ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹jah¹lxix³hē¹la². 14 Yah³lxin¹ju³ta²
 a²nũ²a² ĩ²li³te²a² ta²nxā¹nxai²na² wān³txa² sa²yo²wet1sah¹lxix³sī¹nxān³kxai²nān²tu³
 ĩ²khai¹nxe³tai¹yah³lxix³hē¹la². Sa²ye³ya¹not3sxā³ ā³jxah¹lxix³hē¹la². Ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 āu²li²to³nha²hĩ³nx2na³la². 15 Ain¹yah³lxin¹kxan²ti³ kō¹kō¹sai¹nxa³wa².

Wxa²wā³tā³khai³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ĩ³xān³ta³kxai¹yah³lxix³txa³hē¹la².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

16 Nxe³jut3su² nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sũ³na² ā³nhāu²no³tē³ju³ta² wxa²ē¹nāu³ai²na² kxan²ti³
 ĩ³hāu²no³tē³lhi¹nha¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹sī¹na¹wa², Txa²wā¹sũ³na²sa³. A²nxe³jah¹la² hi²sen³su²
 wxa²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

17 Jā¹nxe³jut3su² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ txa²hxi²ka² ũ³wha²li¹lhxā³
 ũ³hũ¹nx2ta¹wa². Ũ³wha²li¹lhxai²na¹hē³ jā¹nxe³sxā³ ũ³wha²li¹le¹nx2ta¹wa².

18 Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 thāi³ti³la² a³lxix¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

1 Timoteo

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³si¹ha¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹sa³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹la² ĩ³kwa³na³sai¹ni² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wah³nxe³ki³jah¹la² ĩ³kwa³na³sai¹ni² nxe³sain¹na²hẽ³la².
 2 Nxe³na¹jut³su² Ti³mo²jah³lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi²sẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ txa²wẽ³sũ³te²si¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãi³ti³la² a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Wãn³txa²ki³han³jau³su² ĩ³tih³nxe³nyhain¹jau³su²

3-4 Nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³xa² ai³te³lhxã³ nxa¹hĩ¹nai³tã² e³kxi¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹:

– E²fe³so³thĩ³na² hãi¹sxã³ yxau³sẽ¹li¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²a² wãn³txa² ki³han³jau³xa² ĩ³tih³nxe³nyhai¹nha³tai¹. Nxe³te²a² ha³ya³kxa² o²la³kxain¹si¹hin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. Wãn³txa² ki³han³jau³su² jau³xa² ã³na¹i² wxa²wĩ³na²nãu³xu¹tai²na² he¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²na² ya²la³tu³txa³kxai²nãn²tu³ ã³na¹i² nxe³ain¹si¹hin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. Nxe³jau³xai²li² a²ẽ¹nãu³ai²na² hxi²kan¹txi³ yxo²ĩ²ki³jau³sxa³wa². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ yxo²ĩ²ki³jau³xai²la¹wa².
 5 Nxe³sxã³ wain³txi³ ĩ³tih³nxain¹ki³kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yũ³ha²kxai³ wain³ye¹nxa²ju³ta² so¹lxi³ kãi³ha²kxai³ Je³su²jah³la² txa²wã¹ẽ¹nãu³a² sa²hau³ko³tẽ³ju³ta² yxo²ĩ²ha²kxai³ ai¹nhĩ³nx2na³la². Ain¹kxai²nãn²tu³ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ã²la² kãi²nhĩ³nx2na³la². Ju¹tai²li² ten³sa³nha²wa².
 6 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² wãn³txa² toh³lxi³jau³xa² ain³so¹ain¹ka³tu³ wãn³txi³khai³xa² sa²kxai³lu² ã³na¹ain¹na²hẽ³la². Kwa²toh³lxi³jau³xa² ĩ³tih³nxain¹te²ju²hẽ³la².
 7 Nxe³sxã³:

– Moi³se²ah³lu¹tai²na² wha²li¹txã³nxi¹tai²na² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxain¹na³la². Nxe³yã¹ta¹ jau¹xai²na² ĩ³tih³nxain¹jau³xai²na² a³la³kxai¹nxa³ha²kxai³ a²si³yxau³tãu³a² ain³nha²nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹na³la².

8 Ai¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² ĩ³tih³nxain¹jau³xu¹tai²na² wain³txi³ sa²yo²we¹tain¹kxai²nãn²tu³ wi¹te²ju²hẽ³la².
 9 Yxã¹ta¹ wi¹lhin¹tũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na² ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³sxa³wa². Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³te²su² te²na² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xã³ta³kxain¹te²su² te²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³ne³wã³nũ³ta³kxi²te²su² te²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²nxa³te²su² te²na² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²te²su² te²na² a²wĩ³nu²su² ta³nxa² a²hã³ka³nũ²su² ta³nxa² ĩ³xã³txa³kxain¹te²su² te²na² a²nũ²a² su²lhã³nyhu¹ki³te²su² te²na² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xai²tã² ĩ³tih³nxe³jau³nũ³ai²la¹wa².
 10 Te²yã¹nxe³sxã³ tũ¹ka³txa² te²yã¹xain¹nũ³na³la². Kuh³lxa³thin¹khaix¹te²su² te²na² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² kuh³lxa³thin¹sxã³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ki³te²su² te²na² a²nũ²a² ã³xa² nũ³kxũn³txi³ kãi³so¹sxã³ kwa²wa³kon³kxi²si¹jau³su² kwa³na³te²su² te²na² ĩ³ki³ha¹kxi²te²su² te²na² a²nũ²a² ĩ³ki³ha¹kxi²sxã³ ko³nxe³ti³ e³kxi²nyhu¹te²su² te²na² wi¹lhin¹jau³xa² yxo²kwĩn¹kxi²te²su² te²na² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹tai²na² ĩ³tih³nxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² ã²la² sa²yo²we¹tain¹te²ju²hẽ³la².

11 Yxã¹ta¹ wãn³txa² wxi²kin³ti³ton³khaix¹si¹nhẽ³jau³su² yũ³na¹wa². Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹la² ũ³hũ¹sa²jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jau³xai²la¹wa². ĩ³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai²ta³lxa²na³la².

Je³su²Kris²tu³jah¹la²sa²nēn¹kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². Ī³nū³kxūn³txi³sai¹nha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹kāi³a¹kxe³su²nxe³ye²sa²jau³su² ĩ³kaix¹so¹sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹na²hē³la². Sū³na² wān³txa²wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³te³lhxā³ ĩ³kaix¹so¹sain¹na²hē³la². 13 Nxe³na¹hī¹nai³kxai³lu²nxe³na¹hē³la². Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³txai¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²khāuh³lxa³tai¹na¹ha²kxai³ nū³kxūn³txi³an³txi³ti³hin¹sxā³o²la³kxi²na¹ha²kxai³nxe³na¹hē³la². Txa²wā¹sū³na²wān³txa²kō³nha²nxa³ha²kxai³:

– Wain³txi³kāi³a¹xā¹. Nxa¹jau³tu³kō³nxe³ti³kāi³a¹hē³la². Nxe³na¹kxan²ti³wi¹lhin¹sxā³thāi³ti³la²sa²hau³kot3sa³na²hē³la². 14 Nxe³sa³nū²la²Je³su²Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²thāi³ti³la²a³lxī²wa³to²hi²ha²kxai³wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³yo²i²si¹sain¹jau³su²ĩ³yau¹ũ³sai¹ni²a³lxai¹na¹ju³ta³nū³a²ũ³hū¹sai¹ni²Je³su²Kris²tu³jah¹la²nxe³sa³na²hē³la². Ā³nū²nxi²sxā³yxau³a³sa³ha²kxai³nxe³sa³na²hē³la². 15 Nxe³na¹jut3su²Je³su²Kris²tu³jah¹lo²su²te²kxai³lu²a²nū²a²yo²ha³kxa¹a²ē¹nāu³ai²na²sa²hau³kō³txi²kō³nxe³ju³ta²wā³kō³txa³te²tu³sa²wa²su¹txi²nxe³te³lhxā³wxā³na²hē³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa².

Txai²li²kxā³nxa²kō³nxe³ti³kāi³wa³to²hi²jah¹lo²su²na¹hē³la². Ki³han³nxa³wa². Wān³txi³tu³e³a¹wa². 16 Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu²nxe³na¹kxan²ti³nū¹Txa²wā¹sū³na²wi¹lhin¹sxā³thāi³ti³la²sa²hau³kot3sa³na²hē³la². Sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Je³su²Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²ya³nān³ta³ki²la²ha²kxai³la¹txa²ē¹nāu³ai²na²sa²hau³kot3sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³nxe³hī¹nān¹te²tu³a²nū²a²ĩ²li³te²a²yo²i²kxai²nān²tu³ka³te³na²wi¹tāu³a²nxe³ti³hi¹tain¹nūn³tu¹wa². 17 Nxe³jut3su²Txa²wā¹sū³na²so¹lxī²Txa²wā¹si³yxau³jah¹lai²la¹wa². A²wi¹lhi¹nu¹tai²na²yen³kxa²yū²nxa³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³Txa²wā¹sū³na²yxau²sa²tē³jah¹lai²la¹wa². Hai³txi³ya³lu²ju³ta²yū³jah¹lo²sxa³wa². Ī²ki³sxa³hī¹nu¹tai²nān¹jah¹lo²su²na³la². Hāi¹nxe²sa²nēn¹kxi²yxau²xai³ki³jah¹lo²su²na³la².

18 Nxa²ha¹te¹Ti³mo²jah³lāi³. Txa²wēt3si¹lxa². Wān³txa²e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na²ain³so¹sē¹la². Sa²yo²wet1sē¹la². Kxā³nxai³tā²Txa²wā¹sū³na²wān³txa²e³kxi²tū³ka³txai²na²e³kxi²nē³lain¹jau³xai³tā²ne³wā²na³txa³hē¹la². Ne³wā²na³xan³kxai²nān²tu³ĩ³nxū²kwai³lxū¹txi³nxa²tu¹wa². Nxe³nxa²ha²kxai³Txa²wā¹sū³na²wa³ka³li³yu³ta²wain³txi³o²la³kxin¹tu¹wa². 19 Ā³na¹sxā³yo²i²nxā²nxa³lho³la². Wxa²ē¹nāu³ai²na²wain³txi³ĩ³ye³kxi²nha¹tu¹wa². Nxe³to³ta¹a²nū²a²ĩ²li³te²a²Sū³na²wān³txai²li²nxe³wā²na³ai¹nha²kxai³yo²i²ain¹ju³ta²ne³wā²na³ain¹na²hē³la². 20 I³me³ne²u²jah¹la²A³le³syān²trah¹la³nxe³ya³sxā³te²yā¹nxe²kāi³ain¹na²hē³la². Ai¹nha²kxai³Sa³ta³na²jah¹la²hxi²ka²ũ³hū¹ai¹na¹hē³la². Nxa¹na¹ha²kxai³Txa²wā¹sū³na²a²ĩ³lxa²kō³nxe³ti³e³kxain¹jau³xa²ā³na¹si¹hai¹na¹jau³sa².

2*Txa²wā¹sū³na²ĩ³ye³kxi²ki³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²*

1 Ju²ta³la³nxa²ha¹te¹Txa²wā¹sū³na²e³kxi²yxau²xai³txa²hē³la². Nxe²e³kxin¹te³nah¹lxī¹:

– Jah¹lai²li²hxi²ka¹nai¹nxa³wi¹. Ā³non²ta³kxi¹txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

– Jah¹lai²li²wi¹lĩ²txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

– Jah¹la²a²ē¹nāu³ai²na²sa²hau³kō³txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

– Jah¹lai²li²ā³non²ta³kxai¹nīn¹tai¹ti²tu³wi¹. Wi¹lhin¹khai¹ni¹lxī¹. Sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ta³nxa²nxe³txain¹to³hē¹la². A²nū²a²yo²ha³kxa¹nxe³nūh¹txai¹nhē³la².

2 Nxe³sxā³kwa³na³nē³tū³ka³txa²Txa²wā¹hxi²kan¹ti³nāu³xā²yo²ha³kxa¹Sū³na²nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la². Nxē¹kxai²nān²tu³ha³lo²a²sa²hāu²no³ti²txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²sa²hāu²no³ti²nxe³kxai²nān²tu³wi¹yxau³hī³ki³tā³la². Nxē¹kxai²nān²tu³wi¹lhin¹sxā³yxau²wi¹lhen³txi³nyhu¹sxā³yxau²nxe³hī³ki³tā³la². 3 Nxe³ki³kxai²nān²tu³wi¹lhi³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na²kxai³lu²txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²sa²hau³kō³tē³jah¹la²kxai³lu²ka³lih³khai¹nxe³hī³nx2na³la². 4 Nxe³ha²kxai³a²nū²a²yo²ha³kxa¹a²kō³nxe³ju³ta².

wxa²wa²su¹txū¹hai¹ni² wān³txa² ya²la³lyau³xa² a³la³kxi²si¹hai¹ni² nxain¹ju³ta³nū³a² Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³tai²la¹wa². 5 Txa²wā¹sū³na² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a²nū²nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² i²sa²si³tē³kxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹te²sxa³yu²hē³la². 6 A²nxe³jah¹la² wā²nxū¹hī²nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²li² ha³lo²a² ā³nhau³ko³thī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ i³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 A²nxe³jau³xai²na² i³yau¹ū¹hain¹te³lhxā³ i³kaix¹so¹sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³ a²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² a²yo²ha³kxa¹ wān³txa² ya²la³lyau³xa² wān³txa² yxo²i²si¹nhē³lain¹jau³nū³a² i³hen³txi³sa²sān²nū²la² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Ki³han³nxa³wa². Wān³txi³su² i³ye³a¹wa². 8 Jā¹nxe³jut³su² in³txi³nāu³xa² ha³lo²a² i²li³je³na² he¹ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wxa²hxi²ka²la¹nha²sxā³ e³kxi²nxain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³ a²ē¹nāu³ai²na² i³xan³txi³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ ko³txi³ wā²nxū¹hain³nha²ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². 9 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² sa²kxai³lu² wā²la² wi¹khaix¹ka³lo³a² ū³whi²kxi²nhain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹jut³sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ kāi³ta³kxē¹ha² a³lxi²khaix¹tīh³na² ū³yhxē²ta³hē¹nha² tā³nxa² ou²ra³ka² a³lxi²ki³ai²na² a²ne³kxi³sa² ū³nhe³kū¹nha² tā³nxa² nxain¹ju³tai²na² whāi²na¹ hxi²kan¹jut³sxa³wa². A²nū²a² kwa² i²kxain¹sxā³ i³sa²nē¹kxain¹ju³ta² wai³nxa³wa². Yxān¹ta¹ wā²la² kwa² wi¹ka³lo³a² wi¹lhau³ko³nha²ka³lo³a² wain³na³la². 10 Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹ye²te²a² yen³kxa² wi¹lo²la³kxi²kxai²nān²tu³ ā²la² wai³nhī³nx2na³la². 11 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxain¹kxai²nān²tu³ ka³nah²nxe³sxā³ yxau³sxā³ ain³kxain¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2na³la². 12 Yxān¹ta¹ txu¹sa²te²kxai³lu² in³txa² i³tih³nxe³ta³nxa² i³kwa³na³tā³nxa² nxe³ju³tai²na² ten³sa²nxa³nha²wa². Wai³nxa³wa². Hāi¹sxā³ ka³nah²nxe³sxā³ yxau³sxain³kxi²kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³ a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³lu² A³tāu²ah³lu¹tai²na² txa²nū² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Hā²wxān³txa³ E²va³ka³lxu¹tai²kxai³lu² we¹tūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa². Hā²wxān³txa³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ta¹ka³lxi³nu¹ta²kxai³ i³ki³ha¹kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Te²yā¹nxe³sxā³ A³tāu²ah³lu¹tai²na² hai³txi³ ā³ke³tū¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² ā³ke³tū¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Jā¹nxe³sxā³ wē³sa² a³li³lah¹tāu³a² txu¹ha² khāuhx3nha²te²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²a² a²nū²a² a³lxi²waun¹nyhu¹i² ai¹nha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² a²ko³nxe³ju³ta² ā³wa²su¹tu¹wa².

3

Yxo²i²tū³ka³txa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa²

1 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹nū³ka³txi³ki³na¹xai²na² yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²hxi²kan¹ti³su² ki³ju³ta² ten³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhi³nx2na³la². Wai³nhī³nx2na³la². Ki³han³nxa³wa². 2 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²hxi²kan¹ti³su² ki³ju³ta² ten³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ki³ju³ta² kāin² yū³ki³sa²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ti³ e³kxi²nē³lai¹nhī³nx2nxa³wa². Nxe³nē³lai¹nha²kxai³ txu¹ha² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ tē³i² wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha² txa²wā¹o²la³kxi²ki³ju³ta² wain³txi³ kāi³i² a²hoh³lxi³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² nxe³ne³lhī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² u²lxi³ wxā³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ yain³txa² wā²nhū¹hī³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ā³ne³wxe²nxa³te²a² wxā³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ i³yau¹ū³hī³ki³tā³la². 3 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yain³jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹ki³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³ka³txa² kwa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³ nxe³hī³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ wi¹lhin¹sxā³ i²ha²kxai³ hāu²non³sxā³ yxau³ha²kxai³ yen³kxa² yxo²kwain³nē³lxa³ha²kxai³

nxe³hĩ³ki³tã³la². 4 Te²yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹sxi²ha² yxau³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ hau³kot3sĩ³ki³tã³la². Txa²wã¹wẽ³ha³lxa² wain³txi³ i³tih³nxe³ki³sa²kxai³ wain³txi³ sa²yxow²te¹tẽ³lai¹nhĩ³nx2na³la². 5 Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹wẽ³ha³lxa² hxi²kan¹txi³ hau³ko³ki³sxa³kxai²nãn²tu³ yxo²i²ki³tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ i³hau³kot3hĩ³ki³sxa³wa². 6 A²nxe³jah¹la² kwẽ¹ta²na¹ yxo²i² ã³si³wxe³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ i³hau³ko³tẽ³lxa³lho³la². Nxe³ke³la³te²kxai³:
 – Kãin² yxo²i²te²sa¹wi¹. Ain¹jau³su² nxe³kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³a² i³yxow²kãin²ti³nha²sxã³ ko³nxe³ti³ kãĩ³hĩ³nx2na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sa³ta³na²jah¹la² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nũ³tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²sa³. 7 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a² yxo²i²ai¹nxa³te²a² wi¹le³ai¹nxa³kxai²nãn²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yxo²i²tũ³ka³txai²na² ko³nxe³te²lo³jau³su² ha³ta³nxe³ha³ta²wa².

Yxo²i²tũ³ka³txa² i²ũ³te²nãu³xa²

8 Txa²wã¹nũ³ka³txi³ki³na¹xa² yen³kxa² wã²nhũ¹ki³ju³ta² o²la³kxi²ti³ten³ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹yxau²xai³ki³tãu³a² wi¹lhin¹sxã³ yxau³ye² yau³ka³na³ka³nat3sxã³ a²ya³la³lyau³tu³ e³i² yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sxã³ we¹nxa³i² yen³kxa² kwa² yxo²kwai³nxa³i² nxe³hĩ³ki³tã³la². 9 Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² tah²lxĩ³ we¹tẽ³jah¹la² nxe³te²na² wãn³txa² so¹lxĩ³ sa²yxow²so¹sxã³ kãĩ³te²la³ hĩ³nx2na³la². 10 A²nxe³jah¹la² wa³ka³la² ã³xa² o²la³kxi²sãn²sxã³ ain³sxã³ i²ain¹ki³kxai²nãn²tu³ wi¹li² wai³ni² nxe²na³na¹ ki³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² i²ki³sxa³kxai²nãn²tu³ nxe³hĩ³na¹ yen³kxa² wã²nhũ²xai³ki³ju³ta² o²la³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wai³nhĩ³nx2na³la². 11 Nxa²ha¹te¹ te²yã¹nxe³sxã³ txu¹ti³nãu³xa² a²yxau²xai³lain¹tãu³a² wi¹lhin¹sxã³ yxau³ain¹ye²ha²kxai³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxĩ³ e³ha²kxai³ yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sxã³ we¹nxa³ha²kxai³ a²wa³ka³li³yu³ta² wain³txi³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². 12 A²nxe³jah¹lai²na² yen³kxa² wã²nhũ¹xai³ki³ju³ta² o²la³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² txu¹ha² ka³na³ka³na³ta² so¹lxĩ³ tẽ³ha²kxai³ a²wẽ³ha³lxa²na² whãĩ²na¹ wain³txi³ i³tih³nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ a²sxi²ha² yxau³ju³ta² wain³txi³ i³hau³ko³tũ¹hĩ³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³ ju¹taĩ²na² ha³kxa¹ wain³txi³ o²la³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wxa²nũ³ka³txai²na² wi¹le³kxi²nyhai¹nhĩ³nx2na³la². Nxe³nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wxi²kan¹ton³sxã³ i³tih³nxai¹nhĩ³nx2na³la².

Ã³no¹sa²tẽ³kxi²nẽ³jau³su²

14 Nxe³na¹jau³su² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Ki³han³nxa³wa². Ye³jen¹na² wxã³sxã³ i²nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². 15 Nxe³na¹ta¹ hxi²kan¹sa²nxa³ke³la³te²kxai³ wãn³txa² i³yau¹ũ¹nxa²ha¹jau³xai²li² ã²la² a³la³kxi²hĩ³nxa¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² wain³txi³ yxau²xai³lain¹ju³ta² wi¹wi¹nxe² i³hau³ko³tũ¹hai¹nhĩ³nxa¹lxa². A²nxe³tũ¹ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³yah¹la² a²sa³wi³ha³lxa²la¹wa². Ya²la³lyau³xan²tu³ Sũ³na² wãn³txi³su² ye²ha²kxai³ ain³kxi²yxau²xai³tũ³ka³txai²la¹wa². 16 Ya²la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³ne³hi¹kxi³ju³ta² wa³lxẽ³ju³taĩ²la¹wa². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la² ã³nhxi²ka¹tẽ³jah¹lai²la¹wa².

A²nxe³jah¹la² a²nũ²khai³hũ³nxe² a³ka³nxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txi³su² Jah¹lo²su² te²a² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² i³tih³nxe³nẽ³ta¹hxai¹ti³ai¹ti²tu³wa².

Te²yã¹nxe³sxã³ oh³xan¹tũ³ka³txa² i²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

A²nũ²a² ha³lo²a² i²li³ko³xa² yxau³kxan²ti³ yxo²i²yah³lxĩ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³te²kxa³kxa¹ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ wa³li²ka³la³xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

4

Wān³txa²ya²la³lha²ki³lxo³nxe³ki³jau³su²ĩ³tih³nxe³te²nāu³xa²

1 Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txi³su² jah¹la² wi¹wi¹nxe² ĩ³yau¹ū³nē³na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹ kxān³nāu³a¹ yxo²ĩ²tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹tu¹wa². A²nxe³te²a² sa²yo²ā³ain¹ka³tu³ wān³txa² a²ta³a²

ko³nxe³jah¹la² ā³ke³tū¹ain¹jau³su² ain³kxain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ a²ta³a² nū³ka³txa² wān³txa² ĩ³tih³nxain¹jau³xa² ki³han³jau³xan²tu³ yxo²ĩ²sxā³ sa²yo²we¹tain¹tu¹wa².

2 Jā¹nxe³sxā³ ki³han³jau³xai²li² ĩ³tih³nxain¹te²na² sa²kxai³lu² ki³han³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³tih³nxain¹tu¹wa². ĩ³tih³nxain¹kxan²ti³nū¹ āin²ti³sxā³ ĩ²ā³ain¹ju³ta² te³nai¹nxa³lho³la².

3 A²nxe³te²a² nxe²e³kxain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

– Txu¹ha² so¹ki³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nūh¹yxau³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ka³yxuh³xa² sī³na² wā²nhī²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³su² nxe³ain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ ki³han³jau³xai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²ki³kxai²nān²tu³ wān³txa² wain³jau³xa² sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³ yain³txi³su² tǎ³nxa² ka³yxuh³sxu² tǎ³nxa² te²a² a²whāi²na¹ wi¹na³la². Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² we¹te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ wā²nhī²kxi²sxā³ Sū³na² ĩ³ka³lih³kxi²nē³jau³su² e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wain³na³la². 4 Nxe³ha²kxai³

Txa²wā¹sū³na² ka³yxuh³xa² we¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hē³la². Nxe³kxe³su² ĩ³ha¹txi²ki³kxai²nān²tu³ Sū³na² ĩ³wi¹lxo³kxi²nē³jau³su² ĩ³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³ en²ki³ju³ta² wai³nxa³wa². 5 Yxān¹ta¹ e³kxi²ki³te³nah¹lxi¹:

– Txa²sū³nāi³. Ka³yxuh³xai²li² ũ³hū¹sa²nhī¹kxa² wi¹lxo³kxi²sa²sī¹nī¹nha²wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Sū³na² yen³nāu³a² wi¹lye²ha²kxai³ ĩ³wi¹lxo³kxi²nē³jau³su² ĩ³ye³kxi²ki³sa²kxai³ ka³yxuh³xa² wā²nhī²ki³ju³ta² wain³na³la².

Je³su²Kris²tu³jah¹la²wain³txi³ā³si³tē³kxi²ki³jau³su²

6 Nxe³jut³su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wā³tā³nāu³xa² ĩ³yau¹ū¹txai¹nhē³la². Nxē¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³txi³ ā³si³tē³kxi²ki³ju³su². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ yxo²ĩ²ĩ³tih³nxe³nxain¹jau³xa² wain³txi³ ā³ne³wxe² nxē¹kxai²nān²tu³ ā²la²

kāi²non³sxā³ yxo²ĩ²sxā³ yxau²xai³lin¹tu¹wa². 7 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² ya²la³tu³txa³jau³xa² ain³kxi²ti³he¹txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ wān³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ sa²yo²we¹te³lhxā³ kāin² o²la³kxi¹sē¹la². 8 Txa²wā¹nū²ai²li² sxī³nxūn³te³lhxā³ o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ jū¹nxe²

wi¹na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nū³kxūn³txi³ sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹na³la². Nxe³ki³sī¹nān¹te²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³lih³ki³tā³la². Nxe³ki³ka³tu³ta¹

kxān³nāu³a¹ ka³lih³khaix¹nxe³ki³tu¹wa². 9 Jau¹xai²na² ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxā³ yxo²ĩ²ki³jau³xai²la¹wa². 10 Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na²

ka³ten³su² yxau³jah¹la² a²wān³txi³khai³xai²la¹wa². Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²ĩ²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wa². A³ka³nxī²ju³ta² wah³nxe² yxau³ki³tā³la².

Nxe³ha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nē³lain¹kxan²ti³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²te³lhxā³ o²la³kxi²sxā³ ĩ³hen³txain¹ki³tā³la².

11 Nxe³jut³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xai²na² ĩ³yau¹ū¹txai¹nhē³la². 12 Nxa²ha¹te¹ sa³nxe³lxa³kxi³sin¹kxan²ti³ yah³lon¹nxā²nxa³kxan²ti³ ĩ³āin²txi³sxā³ hxi²waun³txi³txa³hē¹la².

Yxo²ĩ²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ²nxai¹nha²kxai³ ĩ³tih³nxai¹nīn¹jah¹lo²sin¹tu¹wa². Wān³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³i² wain³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nyhu¹i² a³lxi²waun¹nyhu¹i²

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ sa²yo²we¹txi² wxa²ē¹nāu³ai²nān¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yā¹nxe³jau³xa² wā²nxū¹hain³nha² nxe³sē¹la². 13 Ye³jen¹na² wxā³na¹tu¹wa².

Hī¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³hī¹nai²na¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nū³tai¹nhē³la². Nēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ĩ²sxā³

ĩ³ye³kxi¹tai¹nhē³la². Wān³txai²li² wain³txi³ sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² ĩ³yau¹ū¹txai¹nhē³la². Wān³txa² wa³lxe³jau³xa² ĩ²in¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ ĩ³tih³nxe³txai¹nhē³la².

14 Txa²wā¹sū³na² ī³hxi²ka¹txa²ju³ta² nxe³wān²txa³hē¹la². Ain³kxi¹xi²khaix¹nxe³sē¹la². Kxā³nhxī¹nai³tā² yxo²ī²te²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²hxi²ka² wxa²ne³hē¹nhain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxain¹te³nah¹lxī¹.

– Txa²wā¹sū³na² ī³hxi²ka¹txa²ju³ta² hī¹na² ā³si³wxe²na³li¹. Nxain¹tai¹ti²tu³wa².

15 Nxe³jau³xai²na² ī²khai¹nxe³sē¹la². Wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxow¹txa²hē³la². Nxēn¹kxai²nān²tu³ wxa²nū³ka³txai²na² wain³txi³ kāi³in¹ju³ta² ī²nxain¹tu¹wa².

16 Ī²nxai¹nha²kxai³ wān³txa² e³in¹jau³xa² wi¹lī²ī¹nha²kxai³ ī³yau¹ū¹hai¹nīn¹jau³xa² wi¹lī²ī¹nha²kxai³ nxe³sē¹la². Kō³nxe³ti³ o²la³kxin¹kxa²yan³txi³sa². Nxēn¹kxai²nān²tu³ wxa²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³ta²lxī³tu¹wa².

5

Yxo²ī²tū³ka³txa² wi¹kāi³waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yah³lon¹te²su² te²a² yxo²xūn³sxā³ ī³kwai²kxain¹txa³hē¹la². Wxa²wī³na² hū³nxe² ī³tih³nxe³txai¹nhē³la². Sa³nxe³la³ku³su² te²a² wxa²lon³hū³nxe³ ī³tih³nxe³txai¹nhē³la².

2 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² a³ka³lxon¹te²a² wxa²hā³ka³na² hū³nxē¹nha²kxai³ wāin²ta²su² te²a² wxa²ha³līn³ta³ka³lxu³hū³nxē¹nha²kxai³ nxēn¹ka³tu³ ī³tih³nxe³txai¹nhē³la². Kō³nxe³jau³su² e³kxi²nha²txa³hē¹la².

3 Wā³ha³te³sa³ka³lxu³khai³xa² wi¹lī²txai¹nhē³la². Yen³kxa² wxa²hau³kot³sxā³ wā²nhū¹txai¹nhē³la². 4 Yxān¹ta¹ a³ka³lxon¹ta¹ka³lxa² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² sa²kxai³lu² a²wē³ha³lxa² yū³ta³nxa² a²sa³wi³ha³lxa² yū³ta³nxa² ī²txa²sā²nhē³la². Yū³kxai²nān²tu³ nxe³tū³ka³txai²li² wi¹lī²txai¹lxa².

Nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu² sa²hau³ko³tain¹ju³ta² a²ha³lo²ai²la¹wa². Kxā³nhxī¹nai³tā² kāi²nxa³sxā³ txo¹nai¹nxa³hī¹nai³tā² a²ha³ka³na² hxi²ka² sa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ hī¹nai²na² wē³ha³lxa² hxi²ki³kxai³lu² wā²ha³te³son³ta¹ka³lxa² hxi²nūn¹ sa²wā³li²ju³ta² wain³na³la², Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²sa³.

5 Jā¹nxe³jut³su² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² a²sa³wi³ha³lxa² yū²nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxe²na³la². Ā³nhxi²ka¹nxa³ju³ta² ī³ye³kxi²na³la². Nxe³sxā³ka³nxah³ta² ī³ye³kxi² a³lan²ta² ī³ye³kxi² nxe²na³la², Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na²sa³.

6 Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹ta¹ka³lxa² so¹lxī³ ī³ka³lih¹ti²nha²kxai²nān²tu³ Sū³na² ī³ye³kxi²to³xa³kxai²nān²tu³ nxe³ta¹ka³lxa²na² a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²te²hū³nxe² yxau²xai³te²ju²hē³la².

7 A²nxe³jut³su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ wxa²nū³ka³txai²li² ī³tih³nxe³txai¹nhē³la². Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ti³ e³ai¹nxa³lho³la².

8 A²nxe³jut³su² a²yah³la²nāu³su² tā³nxa² a²xa³ka³lxu²nāu³su² tā³nxa² a²nū³ka³txa² sa²hau³ko³tai¹nxa³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² e²nai¹nhī³nx2na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²xa³te²a² wi¹wa³to²hi²hī³nx2na³la².

9 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ txa²wā¹hxi²ka² hxi²kan¹txi³ kwē³kon³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²xi²nūn³sxā³ kwē³kon³sxā³

60 nxe² kwē³kon³sxā³ yxau²xai³ta¹ka³lxa² so¹lxī³ a²ī³lxa² ū³wha²li¹lhxā³ ā³nhau³ko³txai¹nhē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² kxā³nxai³kxai³ in³txa² ka³na³ka³na³te²a² so¹nhya¹sxā³yxau²xai³lah³na²hē³la².

10 A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wi¹ju³ta² so¹lxī³kāi³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² kxā³nhxī¹nai³kxai³ wē³ha³lxa² wi¹wain³txi³ wāi²lo³ti² a²nū²a² ha³la³ka³lxa³lon³te³lhxā³ wxā³kxai²nān²tu³ ū³nyhai¹ti² a²nū²a² yxo²ī²te²a² wxa²yu³hīn³ta³kxi² a²nū²a² khāuh³lxa³thin¹te²a² ā³non²ta³kxi² wi¹lo²la³kxi²ju³ta² so¹lxī³kāi³i² nxe³ta¹ka³lxa²ī³lxa² so¹lxī³ ū³wha²li¹lhxā³ ū³hau³ko³tai¹nhē³la².

11 Yxān¹ta¹ txu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² kwa² a³ka³lxo¹nxa³ta¹ka³lxa² ī³lxa² ū³wha²li¹txa³hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² ye³jen¹nāu³a² in³txa² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² wān³txa² a³lxī²nxa³ha²kxai³ in³txa² ā¹so¹hī³nx2na³la².

12 Nxe³kxai²nān²tu³ a²wān³tai³tā² e³kxi²jau³xai³tā² sa²yxow²ā³ha²kxai³ wā²nxūh¹lxī³hī³nx2na³la².

13 Nxain¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² ai³lha²thet³sxā³ u³txi³ wa³ko³nai¹nhī³nx2na³la². Nxe³sxā³

kwa²wān³txa² ya²la³lhxa³jau³xa² kwa² hen³txai¹nhĩ³nx2na³la². Nain¹kxa²yu³su²
wxa²nũ³ka³txa² ĩ³ki³ha¹kxi²sxã³ ko³txe²lo³nx2tai¹nhĩ³nx2na³la². 14 Nxe³jut3su² ha²kxai³
wã³ha³te³sa³ka³lxa² a³ka³lxo¹nxa³te²a² e³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ã¹so¹txu¹ni¹. Wẽ³nhĩn¹kxai²nãn²tu³ wẽ³sa² wi¹we¹txa²hẽ³ni¹. Wxa²sxi²ha²
wi¹lhau³ko³txa²hẽ³ni¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³txa²nxa³lho³ni¹.
Nxai¹nhĩ³na¹wa². 15 Jã¹nxe³jut3su² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxa² a²ha³tih³xa² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² sa²yo²ã³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tha²kxai³
nxe³hĩ³nx2na³la². 16 Jã¹nxe³jut3su² txu¹ha² a³ka³lxo¹nxa³te²a² hi²sen³su² a³ka³lxon¹te²na²
a²hã³ka³nũ²su² ta³nxa² a²hã³nũ²su² ta³nxa² ka³ten³su² yxau³kxai²nãn²tu³ nxe³te²a²
sa²kxai³lu² wi¹lhau³ko³txai¹lxa². Nxain¹kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
wã³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² so¹lxi³ wi¹lhau³ko³tai¹nhĩ³nx2na³la².

17 Nxa²ha¹te¹ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wi¹lo²la³kxain¹kxai²nãn²tu³ sa²nẽn¹kxi²sxã³
ũ³yho³hai¹nĩn¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³
ĩ³tih³nxe³ha²kxai³ wa³lxex³jau³xa² ĩ³yau¹ũ¹ha²kxai³ nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³txai¹nhẽ³la².
18 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² e³te³nah¹lxi¹:

— Po¹nai²li² yain³ta³ki³a² tĩ³lo³te³lhxã³ tĩ³ha³te³kxi²xai³tãu³a² sa²yo²tai³txa³hẽ¹li¹.
Jã¹nxe³sxã³ yau³xã³xa²sa¹:

— A²nũ²a² wa³kon³kxi²nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hai¹ki³ju³ta² wain³na³li¹.
Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li³txã³nxai³tã² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 A²nũ²a² wxã³sxã³
wxa²hxi²kan¹te²a² ko³nxe³ti³ e³kxi²kxai²nãn²tu³ ain³kxi²txa³hẽ¹la². A²nũ²a²
ka³na³ka³na³te²a² wxã³kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ha¹li¹ ka³na³ki²
nxe²e³kxain¹kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹txai¹nhẽ³la². 20 Wxa²nũ³ka³txai²na² ha³tih³xa² ko³nxe³ti³
kã³ain¹to³kxai²nãn²tu³ ã³nũ²kxi¹txai¹nhẽ³la². Ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ jah¹la² e³lai²na¹
ĩ³kwa²kxi¹txai¹nhẽ³la², a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa²yã³ti³sa². Nxe³sxã³
wi¹kã³ain¹tu¹wa².

21 Nxe³na¹jut3su² jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txa²hẽ³la². Wãn³txa²
yau³jũ¹jau³su² kxan²ti³ sa²yo²ã³txa³hẽ¹la². A²nũ²a² ĩ²li³te²a² sa²yo²ã³si¹nxain¹jau³su²
ĩ³ye³kxi¹nxa²kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hẽ¹la², hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³na². Nxe³jau³xai²li²
ĩ³kwa³na³nxa²ha¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ye³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ye³na² oh³xan¹tũ³ka³txa² wi¹lhini¹te²ai²na²
a²ye³na² ĩ²sain¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹wa². 22 Wxa²hxi²kan¹ti³su² te²a² ĩ²sxã³
sa²so¹ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³ wa³su³txa³hẽ¹la². Jũ¹nxe² ha³lo³kxit¹sã²nhẽ³la², ko³nxe³ti³
kã³ju³ta² kã³yxau²xai³te²sa² kxa²yã³txi³sa². Nxe³te²su² kxai²nãn²tu³ wxã³in²txi³
a²hxi²ki³te²la³nũ³nhĩ³nxa¹lxa².

23 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³ton³nxa²to³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² so¹lxi³ ĩ³na²txa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹
u²va²yau³xa² jũ¹nxe² ĩ³na¹sẽ¹la².

24 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²li² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³te²na² sa²kxai³lu² a²wã³ki³kxai³
e³lxah²lxi³ ha²kxai³ a²wã³ki³kxai³ hã³a² kã³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². E³lxah²lxi³sxã³
kã³ain¹kxai²nãn²tu³ wxã³in²kxai³ hxi²kan¹ti³ ĩ³kwa²kxai¹nhĩ³nxa¹lxa². Yxã¹ta¹ hã³a²
kã³ain¹kxai²nãn²tu³ a²yã¹nãu³a² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².
25 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² wi¹kã³te²na² sa²kxai³lu² a²wã³ki³kxai³ e³lxah²lxi³ ha²kxai³
a²wã³ki³kxai³ a²yã¹nãu³a² so¹lxi³ wi¹kã³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².

6

1 A²nũ²a² a²wa³kxẽn³yah³lo²lot3sxã³ yxau²xai³te²na² sa²kxai³lu² wi¹wa³kon³kxi²ha²kxai³
a²hxi²kan¹jah¹lo²khai³xa² ĩ³sa²nẽn¹kxi²ha²kxai³ nxe³txai¹nhẽ³la². Nxain¹kxai²nãn²tu³
a²nũ²a² ĩ²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³lxa² ta³nxa² a²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹nxa²ha¹jau³xa² ta³nxa²
ko³nxe³te²lo³te²a² yũ²nxa³lho³la². 2 Te²yã¹nxe³sxã³ a²wa³kxẽn³yah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na²

wān³txa² sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau²xai³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu²nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Kwa³na³sa²jah¹la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²su² nū³nha²kxai³ txa²wā³tā³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹wa³kon³nxa³kxan²ti³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Yxān¹ta¹ yo²i²jah¹lo²su² nū³nha²kxai³ ā²la² nū³kxūn³txi³ ā²la² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxain¹ju³ta² wain³na³la². A²wa³kxēn³yah³lai²li² Je³su²jah³lai²na² Wān³txa² yo²i²ha²kxai³ txa²wā³tā³su² hī³nx2na³la². Jā¹nxe³jau³jau¹xai²li² i³tih³nxe³txai¹nhē³la².

Wān³txa²ya²la³lyau³xa²i³tih³nxe³jau³su²

3 Jā¹nxe³na¹jau³su² a²nū²a² i²li³te²a² wān³txa² yau³xā³xa² tē³sxā³ wxā³kxai²nān²tu³ i²khai¹nxet3sā²nhē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txain²txi³ wān³txa² i³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xa² wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³ki³jau³xa² wān³txain²txi³ hāix¹jau³xa²yāx¹te²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² wxā³jah¹lai²na² wān³txa² yau³xā³lxi³ti³ e³kxai²nān²tu³ ain³kxain¹txa³hē¹la². 4 A²nxe³jah¹la² wān³txa² yo²kāin²e³jah¹lai²la¹wa². Hai³txi³ ā³ne³wxe³ti³he¹xai¹nhī³nx2nxa³wa². A²wān³txa² so¹lxi³ kwa²toh¹lxe¹hī³nx2na³la². Nxe²e³kxai²nān²tu³ i³xan³ta³kxi²nyhu¹i² i³kāi²non³nha²si¹jau³su² yo²xūn³txi³ i³ye³kxi² kwa²he¹kxi²nyhu¹i² ko³nxe³te²lo³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² yo²i²xa³sxā³ i³wā³wā³ta³kxi²nyhu¹i² nxe³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². 5 Jā¹nxe³te²a² a²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³ti³ ain³nha²ju³ta² so¹lxi³ yū³ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³tih³nxai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² an³ta³txi³ i³ye³ye³kxi²nyhu¹ain¹na³la².

— Kāin² yen³kxi³nha²te³lhxā³ yo²i²a¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³hī³nx2na³la². 6 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ hāu²no³nha²hī³ki³tā³la². Nxe³ju³ta²li² yen³kxi³nha²ju³ta² ā³wa²to²hi²sxā³ wi¹la² ai²na³la². 7 Nxe³sxā³ kxā³nxai³tā² txa²wā¹wē³sī¹nai³tā² yen³kxa² tē³sxā³ a³li³lah¹kxi³sxa³tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yah³lon¹sxā³ ya³lu²ki³tāu³a¹ yen³kxa² tē³ki³sxa³lho³la². 8 Nxe³ha²kxai³ yain³txa² yū³ki³sa²kxai³ sxi²ha² yū³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²a² so¹lxi³ ān³nhī³nx2na³la². 9 Yxān¹ta¹ yen³kxa² yo²kwain³jah¹la² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ wā²nxū¹hain³nha² ā³si³wxe³hī³nx2na³la². Nxain¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ tīh³nai²li² ko³nxe³ti³ ain³nhain¹tīh³na² ai³kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³thin¹sa²tē³tu¹wa². 10 Jā¹nxe³sxā³ yen³kxa² yo²kwain³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ju³ta² ka³lxa¹txi³ wxā³kxi²nē³na³la². Jā¹nxe³jut3su² yo²i²tū³ka³txa² a²ha³tih³xa² yen³kxa² kāin² yo²kwai³nai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹na²hē³la². Nxe³ai¹nha²kxai³ kuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na²hē³la².

Pau²lah³la²a²yo²wān³txa²Ti³mo²jah³la²i³yau¹ū³jau³su²

11 Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sa³wit3si¹nha²kxai³ ju¹tai²na² yo²ha³kxa¹ ā³na¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ wain³ju³ta² so¹lxi³ ān³ten³txa²hē³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³txa²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yo²i²txa²hē³la². A²nū²a² yo²ha³kxa¹ a³lxi²khai¹nxe³tai¹nhē³la². Ko³nxe³ti³ e³kxi¹nxain¹kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wain³txi³ kāi³txa²hē³la². Hāi¹sxā³ thāi³ti³la² wi¹kāi³txai¹nhē³la². 12 A²nū²a² nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹kxa² yā¹nxe³sxā³ nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxit1sxā³ ko³nxe³ju³ta² ā³na¹txa²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ka³ten³yau³xa² hxi²ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ain³so¹khai¹nxe³sē¹la². Nxe³sih¹nxa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹nxa²tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ kxā³nhx¹nai³tā² yo²i² ā³si³wxe¹i¹nhī¹nai³tā² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ i³hen³txai¹nīn¹tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe² āh¹o²la³kxi¹to³hē¹la². 13-14 Nxe³na¹jau³su² wān³txa² e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²li² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³te²lo³txa²ju³ta² yū²nxa³lho³la². Nxe³jau³xai²li² txa²wān³txi³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxā²nxa³ta³lxa¹ nxe²kāi³txa²hē³la². Jau¹xa² yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ka³ten³yu³ta² ū³hū¹nē³lain¹jah¹la² i²nxa²na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²

a²wān³txa² ka³ten³yau³xa² sa²kxai³lu² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³lai¹tā² ĩ³hen³txi³te³nai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lain²txi³ ĩ²nxān²nūn³na³la². 15 Jā¹nxe³jut³su² ye³jen¹na²
 Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²tāu³a² wā²nā³ũ¹nhē³lain¹tu¹wa². Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² kāin²khaix¹nx²na³la². Ā²la² kāin² ā³sen³sai¹jah¹la² yũ²nxa³wa².
 Nũ³kxũn³khaix¹jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a² a²wa³kxē³nxa² kāin²na³la². Yxān¹ta¹ jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² a²wa³kxēn³ti³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxē³nxa² a²si³yxau³jah¹lo²la²na³la².
 16 Jah¹lai²na² so¹lx³ ya³lu²ju³ta² yũ³ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². Ha²te¹ti³hũ³ju³ta² so¹lx³
 yxau²xai³jah¹lai²la¹wa². Ka³nxah³ju³ta² yũ³jah¹lo²sxa³wa². A²nũ²a² hxi²kan¹txi³
 ĩ²nxũn³kxi²ti³he¹nxe³hĩ³kĩ³sxa³wa². A²nũ²a² ĩ²ti³he¹jah¹lo²sxa³wa². Hxi²kan¹txi³
 ĩ²kĩ³sxa³jah¹lo²su² na³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kain¹tu¹wa². Nũ³kxũn³ju³ta²
 ne³kĩ³son³sxā³ hxi²kan¹txi³lho³la². Nxe³te²sē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ hĩ¹na²su² a²nũ²a² yen³kxi³khaix¹te²a² e³kxi¹txai¹nhē³la².
 E³kxi¹nĩn¹te³nah¹lx¹:
 – A²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² nxe²e³kxain¹yah³lx³txa³hē¹li¹. “Txai²na² kāin²te²sa¹wi¹.
 Wxa²nũ³ka³txa² kāi²nxa³wi¹.” Nxe³yah³lx¹n¹jau³su² e³yah³lx³txa³hē¹li¹. Yen³kxa² wa³su³txi³
 hxi²kan¹txi³lx¹nx²ti³ha³ta¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² yxo²ĩ²jah³lx³hē¹li¹. Yah³lx¹n¹kxi²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txa²lx³tu¹wi¹. Nxe³yah³lx¹n¹kxi²nān²tu³ ka³li³kxi²txi³
 wi¹lhin¹yah³lx¹n¹ha²kxi³ yen³kxa² yxo²kwa³in³yah²lx³tho³li¹. 18 Yah³lx¹n¹ha²kxi³
 wi¹lhin¹kxi³ju³ta² so¹lx³ o²la³kxi¹jah³lx³hē¹li¹. Wxa²yen³kxa² a³lx²nxa³sxā³
 wā²nhũ¹txai¹yah³lx³hē¹li¹. 19 Yah³lx¹n¹kxi²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ kxi²ti³ ka³ten³su²
 yxau³kĩ³tāu³a¹ yen³kxa² wi¹ju³ta²nũ³a² kāin²yũ³tu¹wi¹. Nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la².

20 Ti³mo²jah³lāi³. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² e³kxi¹nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxō²we¹txa²hē³la². A²nũ²a² ā³xa² toh³lx³te³ain¹jau³xa² ĩ³wa²lũ³xain¹txa³hē¹la².
 – A²hoh³lx³sa¹wi¹. Ain¹kxi²ti³ ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxi³ ĩ³wa²lũ³xain¹txa³hē¹la².
 21 A²nũ²a² nxe²kāi³te²a² yũ²na³la². Kāi³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³na¹ain¹na²hē³la².
 Jā¹nxēn¹kxa²yan³ti³su² na¹jau³xai²li² ĩ³ye³ye¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sũ³na²kxi³lu²
 kāin² thāi³ti³la² a³lx¹nxa²ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².

2 Timoteo

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² āh¹ ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² ĩ³hen³txi³si¹ha¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa³na²hē³la². Ju¹tai²li² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ten³nũ³jau³sa²na³la². Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txai³tā² ka³ten³yau³xa² ũ³hũ¹sa²jau³xai³tā² yxo²ĩ²nũ³na¹kxa² ĩ³yau¹ũ³nxa²te³lhxā³ nxe³ye¹nxa²ha¹wa². 2 Jā¹nxe³jut³su² Ti³mo²jah³lo²si¹lxa². Ain³kxi²sē¹la². Txa²ki³lha³lxi¹lxa². A³lxi¹nxa²ha¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nāu³a² ā³nhũ²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²na² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹jau³su²

3 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². Txa²wĩ³nu²nāu³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹tain¹kxu¹jā¹nxa¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxi³ txa²ten³sa²ju³tai²la¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² whāi²na¹ a³lan²tāu³a² whāi²na¹ Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa². Nxe³na¹tāu³a² Sũ³na² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nxa²si¹ha¹jau³su² ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa². 4 Nxe³ha²kxai³ ĩ³āin²txin¹ju³tai³tā² ĩ²nxa²ha¹ha²kxai³ āh¹ĩ²xi²ti³ten³khai¹nxa²ha¹nha²wa². ĩ³ka³lih¹nxa²ha¹ju³ta² ten³khaxi¹sa³nha²wa². Nxe³kxai²nān²tu³ ĩ³ka³li¹ti³san¹tu¹wa². 5 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² kxan²ti³ sa²yxo²we¹tin¹ju³tai³tā² ĩ²nxa²ha¹wa². A²wi¹lhi¹na² wxa²hāi³na² Lo³i²ta³ka³lxa² yxo²ĩ² wxa²hā³ka³na² Eu³ni²sa³ka³lxa² yxo²ĩ² yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²kxai³ yxo²ĩ²khai¹nxũ³ni¹lxa². 6 Kxā³nhxī¹nai³kxai³ txa²hxi²ka² wxa²ne³hēh¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹: – Txa²wā¹sũ³na² ā³nhxi²ka¹txa²ju³ta² hi¹na² ā³si³wxe²na³li¹. Nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxēn¹jut³su² Txa²wā¹sũ³na² ĩ³hxi²ka¹txa²ju³ta² ain³kxi²xi²khai¹nxe³sē¹la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nha¹sē¹la². 7 Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yuh³lxain¹ki³ju³ta² yũ²nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ĩ³nũ³kxūn³txi³nē³na²hē³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²wa²so³tē³na²hē³la². Wi¹lain³nha²ti³hit¹sain¹na²hē³la².

8 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ĩ³yāu²lxi²txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² kan²thī³na² ũ³tī¹kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la² wān³txa² ĩ³yau¹ũ³hai¹na¹ha²kxai³la². A²nxe³jut³su² ĩ³yāu²lxi²sa²nũn³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ ĩ³ya³lo³ti¹sē¹la². Nxēn¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² ĩ³yau¹ũ³ai¹nīn¹tāu³a² khāuh³nxe³sain¹kxa² yā¹nxe² khāuh³nxe³nxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² ĩ³nũ³kxūn³txi³nxa²tu¹wa². 9 A²nxe³jah¹lain²txi³ kxā³nhxī¹nai³tā³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²sut¹sa²kxai³ ĩ³kaix¹tũ³so¹nē³lai¹nha²kxai³ nxe³nē³lain¹te³nai¹ti²tu³wa², wi¹lhin¹ki³sxa³kxan²ti³na². Nũh¹ĩ²sxā³ o²la³kxi²nē³nu²hē³la². Nxe³sxā³ a³lxi²nē³ju³tai²li² wā²nā³ũ¹hi² thāi³ti³la²sxā³ wi¹lĩ²nē³lain¹ju³ta² wā²nā³ũ¹hi² nxe³te³lhxā³ nxe³nē³lain¹nu²hē³la². Nxe³ju³tai²li² txa²wā¹ha³lo²a² yũ²nxa³hī¹nu¹tai²kxai³ kāi³ju³ta³nũ³a² a³la³kxi²sxā³ ā²la² nũh¹ĩ²ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³a² sa²hau³ko³tē³jah¹la² wxā³tai¹ti²tu³wa². Wxā³nũ²la² ya³lu²kxi²nē³na²hē³la². Ya³lu²kxi²nē³lhī¹nān¹te²tu³ ya³lu²kxi²ki³kxai²nān²tu³ yuh³lxi³nē³lxa³lho³la². Je³su²jah³la² ka³ten³su² yxau²sa²tē³sih¹nē³ju³ta² e³lxah²lxi³ ĩ³tih³nxe³nē³na²hē³la².

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² ĩ²sxā³ ĩ³so¹sain¹na²hē³la².

– Sũ³na² wān³txa² u¹lxa³nāu³a¹ ai³sxā³ ĩ³hen³txi³txai¹nhē³li¹. Kwa³na³nxa²ha¹jau³xai²na² ĩ³hen³txi³txai¹nhē³li¹. Wān³txa² wa³lē³jau³xa² ĩ³tih³nxe³txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

12 Nxe³na¹jut3su² khãuh³lxa³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³kxan²ti³ ãu²li²sa²nxa³nha²wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²a¹jah¹la² i²te²sa¹wa². Wa³ka³li³yu³ta² ã³hũ¹sai¹nha²kxai³ i³hxi²kat1sain¹tu¹wa². Nxe³sai¹nhĩ¹nã¹te²tu³ ã³na¹sai¹nxa³lho³la². Je³su²jah³la² ã³wa³li²sxã³ a³ka³nxi²nxa³tãu³a² ã³na¹sai¹nxa³lho³la². 13 Wãn³txai²li² ya²la³tu³ jau³xai²li² i³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai²li² ain³so¹sẽ¹la². I³tih³nxe³nxa²ha¹kxa² yã¹nxe³sẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³li¹ta¹nhẽ³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxã³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ ju¹ta²li² ã³hũ¹nẽ³lain¹ta¹ti²tu³wa². 14 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² i²khai¹nxe³sẽ¹la². Sa²yo²ã³txa³hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² A²si³a³ko³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²ã³sain¹na²hẽ³la². Fi³je²lah³la² Her³mo²je³ne³sah³la² te²yã¹nxe² sa²yo²ã³sain¹na²hẽ³la². 16 Yxã¹ta¹ O³ne³si²fo³ro³jah¹la² hai³txi³ ti³he¹xai¹nxa³wa². Nxe³yã¹ta¹ kwa³thi³la² sa²hxi²ta³nha²sxã³ sxã³na¹kxan²ti³ ãu²li²sai¹nxa³hẽ³la². I³nxũ²kwai³lxũ¹txi³sain¹to³nha²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² yxau³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² thã³ti³la² wi¹lĩ²ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². 17 A²nxe³jah¹la² Ro²ma²thĩ³na² ã³wi¹lhĩ¹nã¹te²tu³ ã³ten³sain¹na²hẽ³la². Ai³lhxã³ i³ha¹txi²sain¹na²hẽ³la². 18 Te²yã¹nxe³sxã³ E²fe³so³thĩ³na² yxau³nũ³na¹hĩ¹nai³tã² jah¹la²kxai³ kãin² ã³non²ta³kxi²sain¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³jut3su² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²tãu³a¹ thã³ti³la² wi¹lĩ²ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

2

Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ya³lo³txi³ki³jau³su²

1 Txa²wẽ³sã³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³nĩ¹nha²kxai³ thã³ti³la² a³li¹nxa²ha²kxai³ i³ya³lo³ti¹sẽ¹la². 2 Wãn³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nxa²ha¹ta¹ti²tu³wa². A²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² i²nẽ³lain¹ta¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² ã³xa² ya³nã³ta³ki²la²sxã³ yxo²i²te²na² i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Nxe³sxã³ Wain³txi³ o²la³kxin¹kxai²nã²tu³ ãh¹a²nũ²a² ã³xa² i³tih³nxe³nyhain¹tu¹wa².

3 Nxe³ha²kxai³ kwa³jan³ta² so³ta²to² yã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³txi³nha¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² ya³lo³txi¹sẽ¹la². 4 So³ta²to²jah¹la² yen³kxa² toh³li³ta² kwa² o²la³kxi²te²sxa³yu²hẽ³la². Yxã¹ta¹ a²hxi²kan¹jah³la² a²ten³ju³ta² so¹li³ o²la³kxi²te²ju²hẽ³la². 5 Te²yã¹nxe³jut3su² sa³nxe³la³ki³nãu³xa² sa²kxai³lu² bo²la²nã³ka² tẽ³sxã³ kwa²wa³ni³lo³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ wa³ni³lo³nain¹kxai²nã²tu³ a²yo³ha² yũ³hĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ wain³txi³ wa³ni³lo³nai¹nxa³kxai²nã²tu³ a²yo³ha² yũ³hĩ³nx2nxa³wa². 6 Te²yã¹nxe³jut3su² hai³sxa² wa³kon³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ wa³kon³ye²kxai²nã²tu³ kxã³nãu³a¹ jah¹lai²na² txa²nũ² yain³txa² kãin² so¹hĩ³nx2na³la². 7 Nxe³na¹jut3su² a²si³yxau³tãu³a² i²khai¹nxe³sẽ¹la². Nẽn¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wain³txi³ i³yau¹ũ³nxa²tu¹wa².

8 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jah¹lain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³su² jah¹lain²txi³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Ju¹ta²li² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txai¹na¹jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³sain¹jau³xai²la¹wa². 9 Nxe³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hĩ¹na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ã³tĩ¹kxi²sain¹thĩ³na² ko³nxe³thin¹te²a² ã³tĩ¹kxi²sa²thĩ³na² khãuhx3nha²sxã³ yxau³na¹wa². Sain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² hxi²kan¹ti³ ã³tĩ¹ki²wxe³kxi³te²sxa³yu²hẽ³la². 10 Nxe³na¹jut3su² ã³tĩ¹kxi²nha²sxã³ yxau³na¹kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². A²nũ²a² ã³xa² Txa²wã¹sũ³na² i³sxã³ ã³yũ³so¹te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² sa²yo²we¹tain¹kxai²nã²tu³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² yxau³ju³ta² wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³lain¹nũ³tu¹wa². Nxe³ju³ta²li² ten³khaix1sa³nha²wa², khãuhx3sa³kxan²ti³na².

11 Jã¹nxe³jut³su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khãuhx3nha²sxã³ ya³lu²ki³kxan²ti³ kxãn³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ka³ten³su² yxau²xai³la³kxi²ki³tu¹wa². Wãn³txi³khai³xai²la¹wa².

12 Khãuhx3nha²ki³jut³su² e³nxũ³ki³kxai²nãn²tu³ kxãn³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² a³ka³nxi²sxã³ a³wa³li²hĩ¹na¹ a²nũ²a² a²yxou²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³lo³tain¹tu¹wa². Nxe³hĩ¹na¹ ã³si³tẽ³kxi²ki³sxã³ hxi²kan¹ti³hi¹tẽ³nũ³tu¹wa².

Yxãn¹ta¹hĩ¹na²sa²yxou²ã³ain¹ki³kxai²nãn²tu³ kxãn³nãu³a¹sa²yxou²ã³nẽ³nũ³tu¹wa².

13 Yxo²i²nha²ki³ju³ta² hxi²tha³nha²sxã³ sa²yxou²ã³nha²ki³kxan²ti³ jah¹lai²li² hai³txi³ hxi²tha³nha²sxã³ sa²yxou²ã³nha²jah¹lo³sxa³wa².

Wã²nxũh¹en²nha²jah¹lo²sxa³wa².

Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² i³ãu²lxin²kxa²yan³txi³su² wi¹wa³kon³ki³jau³su²

14 Jã¹nxe³jut³su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³txai¹nhẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ne³wã²na³ai¹nha³ta²wa². Nxai¹nĩn¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² i²nẽ³na³li¹. Nẽ³lha²kxai³ wãn³txa² toh³lxi³jau³xa² i³ye³i³ylhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹, yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ã³na¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su¹. Nxẽn¹jau³su² nxe³txai¹nhẽ³la². 15 Jã¹nxe³sxã³

wa³ka³li³yu³ta² wi¹lo²la³kxi²jah¹la² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ wain³txi³ i³yau¹ũ³txai¹nhẽ³la². Wi¹lo²la³kxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² i³ãu²lxin¹ju³ta² yũ³nxa²hĩ³nx2nxa³wa². 16 Jã¹nxe³sxã³ wãn³txa² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²jau³xa² ã³na¹i² kwa²toh³lxi³jau³xa² ã³na¹i² nxe³sẽ¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na²

e³kxi²sxã³ kãi³jah¹la² sa²kxai³lu² ã²la² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²hĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxou²ã³nũ³nhĩ³nx2na³la², ko³nxe³thin¹jah¹la²sa³.

17 Jã¹nxe³jut³su² txa²wã¹sũ³na² jũ¹nxĩ³ton³sxã³ ko³nxe³ti³ aun³kxai²nãn²tu³ hĩ³ne³ki³nũ³xa² wxa²to¹la³kxi²nha²ki³sxa³kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² kãin² ko³nxe³ton³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jau³su² te²yã¹nxe³sxã³ kãin² ko³to³nhĩ³nx2na³la². Hi³me³ne²yah³la² Fi³le²to²jah³la² nxe²kãi³ain¹te²ju²hẽ³la². 18 Ya²la³lyau³xa² ã³na¹ain¹sxã³ i³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Je³su²jah³la² sa²so¹kxi²nẽ³ju³ta² ã²la² ha³nãu³hi²nẽ³nhai¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³kxũn³ti³ yxo²i²xa³te²na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wã³tain¹na²hẽ³la².

19 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²ki³ju³ta² a²si³yxau³ju³ta² ya²la³lai²la¹wa². Wxi²kan¹txi³ kan²khai¹nxe²na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Yxo²i²sain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i²xai³te²sa¹wi¹. Te²yã¹nxũn³jau³xa²sa¹:

– Txa²wã¹sũ³na² i³lxa² yxo²i²so¹te²a² ko³nxa³thin¹ju³ta² ã³na¹tai¹lxi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

20 Te²yã¹nxe³jut³su² sxi²ha² kãin²thi³na² yen³kxi³khai¹te²a² sxi²ha² yen³kxa² wi¹khai¹te³na² yũ³hxai²tai¹ti²tu³wa². Ou²ro²tẽ³na² yũ² pra²ta²tẽ³na² yũ²

nhxai²tai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ kũ³we²ki²la² wi¹lxa³tẽ³na² yũ³nũ³nhxai²tai¹ti²tu³wa². Hi³sa³ka³tẽ¹na² yũ² kxĩh³nũ³xẽ¹na² yũ² nhxai²tai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa²

wi¹te²a² ã³ha¹tẽ³na² yũ² yen³kxa² ko³nxe³te²a² ã³ha¹tẽ³na² yũ² nhxai²tai¹ti²tu³wa².

21 Jã¹nxe³jut³su² jau¹xai²li² ko³nxe³jau³xa² ã³na¹ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhxan³ka²ti³nha²ki³kxai²nãn²tu³ yen³kxa² wi¹tẽ³hũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Tẽ¹nai²li²

hxan³kxi²tẽn³su² ha²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³khai³xa² wi¹ju³ta³nũ³a² o²la³kxi²ki³si¹jau³su² sa²hau³ko³kxi²nẽ³lai¹nhĩ³nx2na³la². 22 Nxa²ha¹te¹

a²nũ²a² sa³nxe³la³ki³su² jah¹la² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² yũ³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ kãi³txa³hẽ¹la². Ju¹tai²li² ã³na¹txa²hẽ³la². Hãi¹sxã³ wi¹ju³ta² so¹lxi³ nũ³kxũn³txi³

kãi³txa²hẽ³la². Wain³txi³ o²la³kxi¹sẽ¹la². Yxo²i²khai¹nxe³sẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²khai¹nxe³txai¹nhẽ³la². Nxe³sxã³ hãu²no³txain¹sxã³ yxau³jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhin¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxou²we¹te²a² nxe²

kāi³ai¹nhxai²na²hē³la². Jā¹nxe³sē¹la². 23-24 Yxān¹ta¹ wān³txa² wa³lxē³jau³xa² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe²nxa³jau³xa² kwa²i³ye³ki²nyhu¹txa³hē¹la², i³xan³ta³kxi²nyhu¹in¹kxa²yan³txi³sa². A²nū²a² kwa²toh³li³te²a² kwa²he¹ki²te³lhxā³ i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa³wit³su² ti³hex¹te²sxa³yu²hē³la². A²nū²a² ā³xa² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³ i²ūh¹jah¹lai²la¹wa². Wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wain³txi³ ai²nxa³te²a² hxi²kan¹ti³ i³tih³nxe³hī³nx²na³la². 25 Nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² ā³ne³wxe²nxa³te²a² yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi¹nxain¹kxan²ti³ thāi³ti³la²sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³ a²ko³nxain¹ju³ta² ā³na¹ain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²si¹hai¹nīn¹jau³su² nxe³te³lhxā³ nxe³txai¹nhē³la². 26 Nxain¹kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² tih³na² ā³ai¹nhī³nx²na³la². Nxain¹kxai²nān²tu³ sa²yxo²ā³sain¹te²a² i²ā³nha²sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ā³wa³li²hī³nx²na³la², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹te³lha³ka².

3

Ko³nxe³ti³kāi³te²a²wxā³ju³ta²nū³an¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wa³li²ju³ta³nū³a² yau³so³nhī¹na¹ yxo²i²tū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³khai¹xain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ kāi³ain¹te²a² ka³lxa¹ha²kxai³la². Ju¹ta²li² ne³wān²txa³hē¹la². 2 Nxe³hī¹na² a²nū²khai³xa² so¹li³ a³li²nha² yen³kxa² so¹li³ yxo²kwāi³ni² nxe³ain¹tu¹wa². Yxo²ha³txe³ti³ i³ye³kxi²nha² i³kāin²ti³nha²sxā³ i³ye³i² Txa²wā¹sū³na² i³wai³ka³si³nai¹ni² a²wī³na² a²hā³ka³na² nxe³ya³sxā³ sa²yxo²ā³ai¹ni² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²kxan²ti³ wi¹lxon³ka¹nxa³i² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹te²lo³ju³ta² te³nxa³i² nxe³ain¹tu¹wa². 3 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² i³āin²ta³ki²nyhu¹jau³la³ yū²nxa³i² a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²kxai²nān²tu³ ne³wā²na³ai¹nxa³i² ko³nxe³ti³ hāi³a² i³he³son³kxi²nyhu¹i² i²li³ju³ta² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi² a²nū²a² ā³xa² kāin²khāuh³lxa³txai¹ni² wi¹lhin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² yxo²kwīn¹kxi² nxe³ai¹nhī³nx²na³la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³ a²ya³la²te²a² khāuh³lxa³ta¹ni² i³ne³wa³nū³ta³kxi²sxā³ kāi³i² a²ē¹nāu³ai²na² yxo²kāin²e³i² kwa² wa³nī³lon³ju³ta² so¹li³ te³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² te³nxa³i² nxe³ai¹nhī³nx²na³la². 5 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa² sa²yxo²we¹kxan²ti³ a²ē¹nāu³ai²na² Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³ju³ta² yxo²i²ai¹nxa³wa². Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ ā³sxā³ ā³waix³txai¹nhē³la². 6 A²nxe² kāi³te²su² te²a² he³la³kxi³su² te²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² sxi²ha² ā³wih¹te²ju²hē³la². Ā³wih¹kxai²nān²tu³ txu¹ha² yxau²xai³ta¹ka³lxa² ā³ke³tū¹ain¹sxā³ wai³nxa³jau³su² i³tih³nxe³te²ju²hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² kxā³nhxī¹nai³tā² ko³nxe³ti³ kāi³i² kwa² a²ten³jau³su² kāi³i² nxe³te²ju²hē³la². 7 Wān³txa² tah²yau³xa² wa³nūt³jau³xa² so¹li³ ten³kxan²ti³ hai³txi³ a³la³kxi²ti³he¹nxai¹nxa³wa². Ya²la³lyau³xa² a³ti²ti³he¹nxai¹nxa³wa². 8 Jā¹nxe³sxā³ kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³ Ja³ne²sah³lu¹ta²na² Jā³pre²sah³lu¹ta²na² nxe³sxā³ ya²la³lyau³xa² te³nain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxai¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² sa²yxo²ā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li² te²yā¹nxe³ kāi³ain¹te²la¹wa². Ya²la³lyau³xa² te³nai¹nxa³i² a²hoh³li³su² ki³ju³ta² yū³ai¹nxa³i² nxe³ain¹na³la². Nxe³ain¹kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ki³lxo³xain¹na³la². Nxe³ain¹kxan²ti³ kāin²ki³ha³nain¹na³la². 9 A²nxe³te²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²li² ye³je¹na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ e³lai²na¹ i²ain¹tu¹wa². Ja³ne²sah³lu¹ta²na² Jā³pre²sah³lu¹ta²na² nxe³sxā³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² e³lai²na¹ i²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹xain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na²wān³txa²i³yau¹ū³jau³xa²ne³ki³son³jau³su²

10 Nxai¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² i³tih³nxai¹na¹ju³ta² i²i² wi¹kāi³a¹ju³ta² i²san¹ta¹ti²tu³wa². Ain³nha¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ i²i² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²a¹ju³ta² i²i² a²nū²a² wa³su³txi³ a³la³kxai¹nxa³kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ i³tih³nxai¹na¹ju³ta²

ĩ² a²nũ²a² a³lxi¹na¹ju³ta² ĩ² a²nũ²a² khãuh³lxa³txi³sain¹kxan²ti³ ã³na¹nxa³sxã³
o²la³kxi²na¹ju³ta² ĩ² nxe³na¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ĩ²san¹tai¹ti²tu³wa². 11 Te²yã¹nxe³sxã³
kxã³nhxĩ¹nai³tã² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ĩ³ko²ni²a²thĩ³na² Lis²tra²thĩ³na² nxe³sxã³
ã³nxi³na¹hĩ¹nai³tã² ĩ³xan³ta³kxi²khai¹sain¹tai¹ti²tu³wa². Khãuh³lxa³txi³khai¹sai¹nhẽ¹la².
Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ã³non²ta³ki²sa³hẽ¹la². Ju¹tai²li²
ĩ²san¹tai¹ti²tu³wa². 12 Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
wãn³txa² sa²yxow²e¹ti³ten³kxai²nãn²tu³ ĩ³xan³ta³kxain¹ju³ta² yũ² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
yũ² nxe³ain¹tu¹wa². 13 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãĩ³te²a² ĩ³ki³ha¹kxi² wã³nxĩn¹ki³lxo³nxe²
nxain¹tu¹wa². A²nũ²a² ã³ke³tũ¹ain¹tu¹wa². Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³xa² ã³wa³li²sxã³
ã³ke³tũ¹nyhain¹nũn³tu¹wa². Hĩ¹na² jũ¹nxe² kãĩ³ain¹na³la². Ye³jen¹nãu³a² ã²la² kãĩ²non³sxã³
ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹tu¹wa². 14 Nxain¹kxan²ti³ wxãĩ²na² sa²kxai³lu² wãn³txa² ya²la³lyau³xa²
ĩ³tih³nxe³nxa²sĩ¹na¹ju³xai³tã² yxo²ĩ²so¹sẽ¹la². Sa²yxow²ã³txa³hẽ¹la². Ya²la³lyau³xa²
so¹lxi³ ĩ³tih³nxe³nxa²ha¹ju³ta² wi¹la³la³kxi¹lxa². 15 Wxa²wẽ³sĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³wha²li¹txã³nxa² ĩ²in¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²li² yxo²ĩ²i¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
sa²wa²sut¹sxã³ wxa²ko³nxe³ju³ta² sa²hxan³ka³ti³nxa²tai¹ti²tu³wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.
Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ Je³su²jah³la² wãn³txa² kan²txi³ sa²yxow²e¹tin¹tai¹ti²tu³wa².
16 Jã¹nxe³sxã³ kxã³nhxĩ¹nai³tã² a²nũ²a²nãu³u¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³
ũ³wha²li¹lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ wã³ko³nxa³te²tu³
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²la¹wa². Nxe³sxã³ jau³jau¹xai²na² tẽ³sxã³ a²nũ²a² ĩ³tih³nxe³i²
a²nũ²a² ko³nxe³ju³ta² wã²nã³ũ¹hi²ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² ĩ³wai³kxa²so¹sxã³ wain³txi³ kãĩ³ju³ta²
ĩ³yau¹ũ³hi² nxe³te³lhxã³ kxi³jau³xai²la¹wa². 17 Nxe³jau³xai²li² sa²yxow²e¹kxai²nãn²tu³
hxi²kan¹ti³ wain³txi³ o²la³kxi²hĩ³nx2na³la². Wi¹lo²la³kxi²nũ¹hain¹te³lhxã³
sa²hau³ko³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la².

4

1 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Wxi²kan¹sxã³ ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹wa².
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Je³su²jah³lai²na² nxe³ya³sxã³ ĩ²yxau³kxi²nẽ³lain¹na³la².
Hĩ¹na² ye³jen¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wã³li²tu¹wa². Wã³li²tãu³a² a²nũ²a² ka³ten³su²
ta³nxa² ya³lu²te²su² ta³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ kãĩ³ain¹kxai³ jã¹nxe² kãĩ³ain¹kxa²
yo³ha² a³ya³tain¹tu¹wa². Wi¹kãĩ³ain¹kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ha³lo²a² a²yxow²ha³kxa¹
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³thi¹na¹ wi¹la² kãĩ³in¹kxa² yo³ha² ũ³yho³hi¹nxa²tu¹wa².
2 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹ju³xa² ya³lo³txi²sxã³ a²nũ²a² ĩ³yau¹ũ³tai¹nhẽ³la².
Ain³kxi²te³lhxã³ wxã³ain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yau¹ũ³tai¹nhẽ³la². Yxãn¹ta¹ nxai¹nxa³kxan²ti³
ã³sxã³ ĩ³yau¹ũ³hain¹txa³hẽ¹la². Ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³kwai²kxi¹txai¹nhẽ³la².
Yxo²ĩ²nxa²sxã³ hxi²tha³nhain¹kxai²nãn²tu³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹sxã³
ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³la². 3 Nxe³sxã³ kxãn³nãu³a¹ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² te²nai¹nxa³lho³la².
Yxãn¹ta¹ wi¹le³ain¹te²a² so¹lxi³ ĩ³wi¹lxon³kxi²jau³xa² so¹lxi³ te³nain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te²su²
te²an²tu³ ã³yã³nũ²kain¹tu¹wa². 4 A²nxe³te²na² wãn³txa² ain³kxi²ha²kxai³ wãn³txa²
ya²la³lyau³xa² sa²yxow²ã³ain¹tu¹wa². Nxe³sxã³ kwa²wãn³txa² toh³lxi³jau³xa² so¹lxi³
ain³kxain¹tu¹wa². 5 Nxai¹nha²kxai³ wxãĩ²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi¹sẽ¹la².
Khãuh³lxa³txi³nhãn¹kxan²ti³ ya³lo³txi¹sẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³ai¹nĩn¹ju³ta²
so¹lxi³ kãĩ³txa²hẽ³la². Je³su²jah³la² wãn³txa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹si¹ju³su²
Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³nxa²tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² kwa³na³nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹
sa²yxow²e¹txa²hẽ³la².

6 Ni¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²te³lhxã³ nxa¹wa². Hai³txi³ kxã³non³nxa³lho³la².
Je³su²jah³la² wãn³txa² sa²yxow²e¹te²sa¹wa². Nxa¹ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹ju³ta²
sa²so¹kxi²sai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹kxan²ti³ hai³txi³ ka³ten³sa¹ju³ta² a³lxi²sa²nxa³nha²wa².
7 Jã¹nxa¹jut³su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kwa³na³sain¹jau³xa² a²yxow²ha³kxa¹ nũ³kxũn³txi³
sa²yxow²e¹ta¹hẽ³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wã³ko³nxa³te²tu³ a²nũ²a²

ĩ³tih³nxai¹na¹hẽ³la². 8 Kxã³nãu³a² wain³txi³ o²la³kxi²na¹kxa² yo³ha² yũ³sa³tu¹wa². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wain³ju³ta² so¹lxĩ³ kãĩ³jah¹la² nxe³te² hi²sen³su² ũ³yho³hi²sa³tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a³ka³nxĩ²ju³ta² wah³nxain¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ũ³yho³hain¹nũ³tu¹wa², Kxã³nãu³a¹sa².

Pau²lah³lai²na²ha³tã³nxe³jau³su²

9 Nxe³na¹jut³su² wa³su³txi³ wxã³sẽ¹la². Kãu³txa³hẽ¹la². 10 Nxa²ha¹te¹ Te³ma²sah³lai¹tã² a²yan³txi³nũ³a² a³lxĩ²khai¹nxe³ha²kxai³ ã³sa³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² ã³waix³tã²hẽ³la². Kre³sẽn²jah³lai¹tã² sa²kxai³lu² Ka³la²si²a²ko³xa² ã³waix³txi² Ti²to³jah¹lai¹tã² sa²kxai³lu² Tal³ma²si²a²ko³xa² ã³waix³txi² nxe³sain¹na²hẽ³la². 11 Lu²kah³la² so¹lxĩ³ yxau³ya³sa²na³la². Nxe³ha²kxai³ wxã¹tãu³a¹ Mar²ko³jah³la² tẽ³sxã³ wxã³sẽ¹la². A²nxe³jah¹la² txa²wa³ka³li³yu³ta² ã³nĩ²ũ³sa²ju³ta² yũ²na³la². 12 Nxa²ha¹te¹ ti²ki³ko³ah³la² sa²kxai³lu² E²fe³so³thĩ³na² i³sa²si¹hã³ai¹na¹hẽ³la². 13 Jã¹nxai¹jut³su² Tro³a²te²thĩ³na² Kar²po³jah¹lai²na² sxi²ha² yxau³na¹hĩ¹nai³tã² txa²wã²la³ka³lo³a² ã³a¹ka³lo³nai¹tã² sa²so¹nha²kxai³ txa²ha³teh³nxã³nxa² sa²so¹nha²kxai³ ũ³wha²li¹la¹txã³nxa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sxã³ tẽ³sxã³ wxã³sẽ¹la².

14 A³le³syã²trah³la² kwa³thi³la² o²la³kxi²jah¹la² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ũ³yho³hi²tu¹wa². 15 Jã¹nxe³jut³su² wi¹li²khai¹nxe³txai¹nhẽ³la². Txa²wã¹wã³txa² i³yau¹ũ³ain¹ki³jau³xai²na² yxo²kwĩn¹kxi²ha²kxai³ i³hxi²ka¹te³lxa³ju³ta² o²la³kxi²khai¹sĩn¹na²hẽ³la².

16 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no²ko³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² ne³nxẽ³na² a²wi¹lhĩ¹na² txa²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³hai¹na¹hĩ¹nai³tã² a²nũ²la³ hai³txi³ i³yo²nũn¹sai¹nxa³hẽ³la². A²yo²ha³kxa¹ ã³sxã³ ã³wait³san³sain¹na²hẽ³la². Nxe³sa²te²sain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². 17 Sain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ã³non²ta³ki²sxã³ ã³nũ³kxũn³tot³sai¹nhẽ¹la². Sai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hai¹na¹hẽ³la². Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹jut³su² i³ya²lut¹sain¹ju³ta² ã³non²ta³kxi²sain¹na²hẽ³la². 18 Jã¹nxai¹jut³su² hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³ki¹xi²sain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain¹tũ³ka³txa²sa². Sain¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² yxau³ju³ta² sa²so¹sxã³ ũ³whxe³sain¹tu¹wa². Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²ya³sah¹lxĩ³wxa². Nxe²e³kxi²ki³te³nah¹lxĩ¹:

– Wxãĩ²na² so¹lxĩ³ kãĩn²khai¹nxĩ¹lxĩ¹. ã²la² kãĩn²jah¹lo²su² yũ²nxa³wi¹. Nxe³ki³jau³su² e³kxi²ki³sxai²na²hẽ³la². Jãx¹ki³tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³:

– Jau¹xai²na² wain³khai¹nx²na³li¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³to³ki³tu¹wa².

A²nũ²a²ã³xa²a²ha³tã³nxe³jau³su²

19 Jã¹nxe³jut³su² Pri³si²la³ka³lxa² A³kwi²lah³la² nxe³sxã³ txa²ha³tã³nxa² i³ye³kxi¹txai¹nhẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ O³ne³si³fo²rah³la² wẽ³ha³lxĩ³yu³ta² i³ye³kxi¹txai¹nũ³nhẽ¹la². 20 E³ras²to³jah³lai¹tã² sa²kxai³lu² Ko³rĩn²to²thĩ³na² ã³ai¹na¹hẽ³la². A³li³xa³hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ Tro³fi²mah³lai¹tã² sa²kxai³lu² i³to³nha²kxai³ Mi³le²to²thĩ³na² ã³ai¹na¹hẽ³la². 21 Jã¹nxe³jut³su² wxãĩ²na² sa²kxai³lu² kwẽ³ko³nxa³ta³lxa¹ i³ya³lo³ti¹sxã³ ã³wxã³sẽ¹la². Nxe³ju³ta²sa¹ Eu³bu²lah³lai¹tã² Pru³tẽn²jah³lai¹tã² Li²no³jah³lai¹tã² Klau²ti³o³jah³lai¹tã² txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²ha³tã³nxa² i³ye³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² e³kxi²sain¹na²hẽ³la².

22 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wi¹li²nxa²tu¹wa². Jã¹nxĩn¹jut³su³ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² thãĩ³ti³la² a³lxĩ¹nxa²ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².

Tito

1-2 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² a²wa³ka³li³lot³sxā³ yxau²xai³jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li²ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² ĩ³hen³txi³si¹ha¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³ũ¹sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu² ki³ha¹kxi² e³nē³jah¹lo²sxa³jah¹la² a²nũ²a² ĩ²sxā³ ā³yũ³so¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³te³lhxā³ nxa¹wa².

– Txa²wā¹sũ³na² yxo²ĩ²ā³yah³lxĩ³txa³hē¹li¹. Ain¹si¹ha¹jau³su² nxe³na¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² yxo²ĩ²ki³jau³xai²li² sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tu³, wi¹lhin¹sxā³ yxau³hĩ³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ kxān³nāu³a² kxan²ti³ ka³ten³su² yxau³ki³tu¹wa². Nxe³jau³xai²li² kxā³nxān¹jau³xai³ta³lxa²na³la². 3 Nxe³sxā³ hĩ¹na² ha³lo²a² ā³nhau³ko³tha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³sa³na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na²li² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹jah¹lai²li² kwa³na³sa³na²hē³la². Kwa³na³sa²te³nah¹lxĩ¹:

– A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa²jau³su² ha²kxai³ nxe²o²la³kxi²na¹wa².

4 Jā¹nxe³jut³su² Ti²to³jah¹lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi¹sē¹la². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²ĩ²a¹jau³xa² yxo²ĩ²nũ³nĩ¹nha²kxai³ txa²wē³si¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxĩ¹nx²ti³si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa³lxĩ³si¹hi² nxe³nx²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Kre²ta²ko³nāu³a² Ti²to³jah¹la² a²wa³ka³li³yut³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Kre²ta²ko³xa² a³li³a¹hĩ¹nai³tā² ā³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Yxo²ĩ²tũ³ka³txi³nāu³xa² sxi²jen³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³te³lhxā³ sa²hau³ko³tai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³su² te²a² ĩ²sxā³ ĩ³so¹xai¹si¹nxa²ha¹jau³su² kwa³na³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². A²hxi²kan¹te²a² wain³txi³ ĩ²sxā³ ĩ³so¹xai¹nĩ¹ju³tai²li² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa².

6 A²nxe³jah¹la² kwēn¹tai²na¹ a²hxi²kan¹ti³su² ki³ju³ta² ā³si³wxe³te³lhxā³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² nxe²hĩ³nx²na³la². Nxe³te³nah¹lxĩ¹ a²wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yũ³ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa² ĩ²li³te²a² hxi²kan¹ti³ kō³nxe³te²lo³jau³su² yũ³hĩ³nx²na³wa². A²sxe³xa² ka³na³ka³na³te²a² yũ³hĩ³nx²na³la². A²wē³ha³lxa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²ĩ²ain¹nũ³nhĩ³nx²na³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ a²wĩ³na² a²hā³ka³na² nxe³sxā³ sa²yxo²ā³ai¹nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³ ĩ³ye³ ĩ³yxo²nũ¹nai¹nhĩ³nx²na³wa².

7 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yũ³ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa² ĩ²li³te²a² hxi²kan¹ti³ kō³nxe³te²lo³tai¹nxa³lho³la², Txa²wā¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²ha²kxai³la². ĩ³kāin²txi³nha²sxā³ ĩ³ye³xa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ĩ³wā³lo³nxa³ha²kxai³ ũn³jau³xa² ĩ³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ nũ³kxũn³sxā³ ā³nhe¹kxi²nxa³ha²kxai³ yen³kxa² ĩ³ki³ha¹kxi²sxā³ so¹ju³ta² yxo²kwain²nxa³ha²kxai³ nxe³ju³ta² whāi²na¹ jah¹lo²kxai³lu² kāi³txa³hē¹la².

8 Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ha³la³ka³lxa³lon³te³lhxā³ u²lxĩ³ wxā³kxai²nān²tu³ yain³txa² wi¹lhit¹sxā³ wā²nhũ¹hĩ³nx²na³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxĩ³ a³lxĩ²hĩ³nx²na³la². Wain³txi³ wā²nxũ¹hain³nha²sxā³ kāi³ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxĩ³ kāi³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹lhit¹sxā³ sa²yxo²wet¹sa²kxai³ nxe³hĩ³nx²na³la². Kō³nxe³ti³ kāi³ũ¹hain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe² ĩ³wa²lũ³xi²hĩ³nx²na³wa².

9 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yxo²we¹thĩ³nx²na³la². Wān³txa² ĩ³tih³nxe³sxā³ yxo²ĩ²nhĩ³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² wain³jau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³hĩ³nx²na³la². Wān³txa² wain³jau³xa² en²te²na² ĩ³kwai²kxi²hĩ³nx²na³la².

10 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³te²a² ka³lxa¹txi³ yũ²na³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³te²a² yũ² kwa²toh³lxi² e³ain¹te²a² yũ² a²nũ²a² ã³ke³tũ¹te²a² yũ² nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³la². A²wã³kxi³kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³ha²kxai³ ain¹na²hẽ³la². 11 A²sxi²yhu³ta² whã²na¹ ã³ke³tũ¹jau³xai²li² nxe² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jau³jau¹xai²li² yxo²i²yah³lxin¹jau³xai²li² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³sxa³wi¹. Yxã¹ta¹ e³kxi²sĩn¹nx2ta¹jau³xai²li² Sũ³na² wãn³txai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² ã³ke³tũ¹jau³xai²li² ain³kxain¹na²hẽ³la². Nxe² ain³kxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³khai³xa² sa²yo²ã³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ka³nahx2sxã³ yxau³si¹hai¹nĩn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhẽ³la². Jã¹nxe³te²nãu³xa² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³ke³tũ¹ai¹nhĩ³te²la¹xã³? Hã¹sxã³ wai³nxa³txi³ ũ³yho³hi²txã³nxa² so¹lxi³ yxo²kwai³nain¹na²hẽ³la². 12 Jã¹nxe³sxã³ Kre²ta²ko³xan¹tũ³ka³txai²na² a²ha³tih³xa² wãn³txa² i³yau¹ũ³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kre²ta²ko³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ki³ha³nain¹tũ³ka³txi³sin²tai¹. Ha³ya³khin¹tũ³ka³txi³sin²tai¹. U³txi³ wa³ko³nha²kxai³ hã¹sxã³ yai³nain¹te²sin²tai¹. Nxain¹na²hẽ³la². 13 A²nxe³jau³xai²na² ya²la³lyau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ yxo²xũn³txi³ i³kwai²kxi¹txai¹nhẽ³la². Nxai¹nĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i² kã²no³nain¹tu¹wa². 14 Te²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² wãn³txa² tĩn³yau³xa² ya²la³lyau³sxa³jau³xa² e³ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ya²la³lyau³xa² te³nxa³te²a² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wãn³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²li² ha³ya³kxa² ain³kxi²si¹hain¹jau³su² e³kxi¹txai¹nhẽ³la², wãn³txa² ya²la³lyau³xa² ã³na¹ain¹kxa²yan³txi³sa². 15 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² wi¹lhin¹jah¹la² ě¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxi³ ten³na³la². Yxã¹ta¹ a²nũ²a² a²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxe³ju³ta² yũ³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²xa³ha²kxai³ nxe³te²su² te²na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãu³ai²na² whã²na¹ ko³nxe³ha²kxai³ ko³nxe³jau³xa² so¹lxi³ ain³nha²ha²kxai³ nxe²na³la². Nxe³sxã³ o²la³kxi²ju³khai³xa² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² hxi²kan¹txi³ i²nha²nxa³wa². Nxe³te²ju²hẽ³la². 16 A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³lxo³nxe³hĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ o²la³kxi²ke³su² sa²yo²ã³ai¹nhĩ³nx2na³la². Yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²hĩ³nx2na³la². A²ẽ¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³i² nxai¹nhĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lo²la³ki²ju³ta² hxi²ka¹nai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Nxe³te²ju²hẽ³la².

2

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²li² ko³nxe³ti³ kã³ain¹na²hẽ³la². Yxã¹ta¹ wxã²na² sa²kxai³lu² te²yã¹nxe³ kã³txa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³xan²tũ³ wain³txi³ i³hen³txai¹nĩn¹kxai³ jã¹nxe³sẽ¹la². 2 Nxe³sxã³ in³txa² yah³lon¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sxã³ we¹nxa³ha²kxai³ txa²wã¹o²la³kxi²ki³ju³ta² so¹lxi³ wain³txi³ kã³ai¹nha²kxai³ wain³txi³ ain³nha²sxã³ a²hoh³lxi³su² ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nĩn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nũ³kxũn³txi³ yxo²i²ha²kxai³ a³lxi²waun¹yah³lxin¹ju³ta² ã³yah³lxa³nha²kxai³ khãuh³lxa³txi³nx2tain¹kxan²ti³ Sũ³na² wãn³txa² kan²txi³ yxo²i²ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³si¹hai¹nĩn¹jau³su² kwa³na³txain¹nũ³nhẽ¹la². 3 Te²yã¹nxe³sxã³ txu¹ha² a³ka³lxon¹te²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ wã²nxũ¹hain³nha²ha²kxai³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³ha²kxai³ yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sxã³ we¹nxa³ha²kxai³ wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³nyhu¹ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nĩn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhẽ³la². 4 Nxe³sxã³ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ã³xa² a³ka³lxo¹nxa³te²a² i³tih³nxai¹nhĩ³nx2na³la². ĩ³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²in³txa² a³lxi¹jah³lxi³hẽ¹ni¹. Wxa²wẽ³ha³lxa² a³lxi¹jah³lxi³nũ³nhẽ¹ni¹. 5 A²hoh³lxi³su² wain³txi³ ain³nha¹jah³lxi³hẽ¹ni¹. A²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta²

ain³yah³lxi³txa³hē¹ni¹. Sxi²ha²wa³ka³li³yu³ta²wi¹lo²la³kxi²wxa²sxih²yu³tai²na²yo²ha³kxa¹ā³non²ta³kxi²wxa²wē³sāi¹ah³la²sa²yo²we¹ti²nxe³jah³lxi³hē¹ni¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³a²nū²a²ĩ²li³te²a²Txa²wā¹sũ³na²wān³txa²ko³nxe³te²lo³te²a²yũ²nxa³lho³la².

6 Te²yā¹nxe³sxā³sa³nxe³la³ku³nāu³xa²e³kxi²txai¹nhē³la². E³kxai¹nñ¹te³nah¹lxi¹:

– A²hoh³lxi³su²wā²nxũ¹hain³nha¹jah³lxi³sān²sxā³wain³txi³o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la². 7 Nxa²ha¹te¹wxāi²kxai³wān³txa²wi¹jau³xa²so¹lxi³ĩ³yau¹ũ³txa²hē³la². Ko³nxe³jau³la³ĩ³yau¹ũ³txa³hē¹la². Nxe³sxā³jau¹xa²sa²yo²we¹tin¹kxai²nān²tu³a²nū²a²ĩ²li³te²a²kāi³in¹ju³ta²ĩ²nxain¹te²a²wain³txi²o²la³kxin¹kxa²yā¹nxe³sxā³kāi³ain¹nūn³tu¹wa². 8 Nxe³sxā³wān³txa²ya²la³lyau³xa²wain³jau³xan²tu³nxe³jau¹xai²na²so¹lxi³e³txa²hē³la². Nxin¹kxai²nān²tu³ko³nxe³ti³kāi³jah¹la²e³kxi²hĩ³te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²li²wain³txi³e³ha²kxai³hxi²kan¹txi³ko³te³kxain¹nxa³nha²wi¹. Wxa²ko¹kon¹so²kxi¹nxa²jah¹la²nxe²e³hĩ³nx2na³la². Nxe³sxā³ĩ³āu²lxi²to³tai¹nhĩ³nx2na³la².

9 Te²yā¹nxe³sxā³a²nū²a²wa³ka³li³lot3sxā³yxau²xai³te²a²nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la². Nxe³ai¹nñ¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na²wān³txa²yo²ha³kxa¹sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹wa³kon³sxā³ĩ³wi¹lxo³kxi¹txai¹nhē³li¹. ĩ³kwāi²kxi²sxā³ĩ³wa²lũ³xain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. 10 Hāi³a²kāi³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wi¹lhin¹ye²ah³lxi¹nha²kxai³Txa²wā¹sũ³na²Si³yxau³jah¹la²txa²wā¹ē¹nāu³a²sa²hau³ko³tē³jah¹lai²na²wān³txa²yo²ha³kxa¹ain³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nxain¹te³nah¹lxi¹: “Jau¹xai²na²wi¹jau³xai²la¹wi¹. Yxo²ĩ²nūn³ki³tu¹wi¹.” Nxa¹nhĩ³nx2na³li¹. Jau¹xai²li²nxe³txai¹nhē³la².

11 Jā¹nxe³jut3su²Txa²wā¹sũ³na²kāin²thāi³ti³la²a³lxi²nē³ju³ta²hĩ¹na²ĩ³yau¹ũ¹nhē³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²a²nū²a²ĩ²li³te²a²yo²ha³kxa¹ko³nxe³ti³kāi³ju³ta²ā³wa²su¹kxi²ju³ta³nū³a²yũ²na³la². 12 A²nxe³jau³xai²li²ĩ³tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

– Ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³kxi³ju³ta²e²nha²kxai³yen³kxa²Txa²wā¹sũ³na²te³nxa³kxe³su²yo²kwain³yah³lxin¹kxe³su²e²nha²kxai³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wain³txi³wā²nxũ¹hain³nha²sxā³wi¹lo²la³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Wain³ju³ta²so¹lxi³kāi³i²wi¹lhin¹sxā³yxau²xai³li²nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 13 Nxe³sxā³kxān³nāu³a¹Txa²wā¹sũ³na²Si³yxau³jah¹la²Je³su²Kris²tu³jah¹la²Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹la²nxe³ya³sxā³ĩ²ki³ju³ta³nū³a²wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wxi²kin³ti³ton³sxā³a³ka³nxi²ju³ta³nū³a²wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 14 A²nxe³jah¹la²ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³txa²wā¹ko³nxe³ti³kāi³ki³ju³ta²sa²wa²su¹tũ¹nhē³lha²kxai³txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²sa²hxn³kxi²nē³lha²kxai³nxe³tu¹wi¹. Nxe³sxā³Je³su²jah³la²a²sa²wi³ha³lxi³te²lo³tē³tu¹wi¹. Nxe³sxā³wi¹kāi³ju³ta²kxai³lu²ya³lo³txi²sxā³kāi³ki³tu¹wi¹.

15 A²nxe³jau³xai²li²ĩ³yau¹ũ³txai¹nhē³la². Ā³ne³to³hai¹nxa³kxai²nān²tu³wain³txi³ĩ³tih³nxe³txai¹nhē³la². A²nū²a²ha³tih³xa²te³nai¹nxa³kxai²nān²tu³wxi²kan¹sxā³ĩ³kwāi²kxi¹txai¹nhē³la². Wān³txai²li²e³kai¹nñ¹jau³xa²sa²yo²ā³nxain¹ju³ta²ten³sa²nxa³nha²wa².

3

Yxo²ĩ²jah¹la²wain³txi³yxau²xai³kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹jau¹xai²na²ĩ³yau¹ũ³txai¹nhē³la². Wxa²hxi²kan¹ti³nāu³xa²sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Wxi²kan¹ta²Si³yxau³te²nāu³xa²sa²yo²we¹txain¹nū³nhē¹la². Hai³txi³sa²yo²ā³ain¹txa³hē¹la². Wa³ka³li³yu³ta²ĩ²li³ju³ta²wain³kxai²nān²tu³wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la². 2 A²nū²a²ā³xa²ko³nxe³te²lo³jah³lxi³txa³hē¹la². Ā³nhe¹kxi²nh²yah³lxi³txa³hē¹la². Wi¹lhin¹sxā³ā³non²ta³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². A²nū²a²yo²ha³kxa¹thāi³ti³la²wi¹kāi³ũh¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Jau¹xai²na²yo²ha³kxa¹ĩ³yau¹ũ¹txai¹nhē³la². 3 Jā¹nxe³jut3su²kxā³nhxĩ¹nai³kxai³Txa²wā¹sũ³na²ĩ²ki³sxa³ha²kxai³a²wān³tai²li²sa²yo²ā³ki³sa²kxai³a²nū²a²ĩ³ki³ha¹kxi²nē³lain¹te²a²sa²yo²we¹ki³sa²kxai³

nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lx³ten³ki³sa²kxai³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³ki³sa²kxai³ ko³nxe³khaix¹ki³sa²kxai³ i³xan³ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³nūh¹lx³ sa²hau³ko³ki³sxa³tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²a²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² wxā³te²jai¹ti²tu³wa². Wxā³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹thāi³ti³la² a³lx³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ wi¹lī²nē³lain¹na³la². 5 Nxe³ha²kxai³wi¹lo²la³kxi²ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³lxa³wa². Hāi¹sxā³Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³na³la². Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ nē³lha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³txi³su² hi²sen³su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lx³ti³hi¹tē³lha²kxai³ nxe³lain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³ki³sxa³wa². 6 Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wi¹khaix¹jah¹la² wi¹lhit¹sxā³ ū³hū¹nē³lain¹te²jai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² thāi³ti³la² a³lx³nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹ti³hi¹tē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ki³lha³lhxu² ti³hi¹tē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ kan²txi³ a²ka³ten³su² yxau³ki³ju³ta³nū³a² ā³ye³wā³tē³lha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³ki³tu¹wa². 8 Jā¹nxe³jut³su² ya²la³lyau³xai²la¹wa². Wxa²nū³ka³txa² wxi²kan¹sxā³ i³yau¹ū¹txai¹nhē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹te²a² yxo²ha³kxa¹ wain³txi² o²la³kxain¹tu¹wa². Ju¹tai²li² wi¹na³la². A²nxe³ju³tai²li² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wi¹li²i³nxū²kwai³lxū¹ni² nxain¹tu¹wa². 9 Yxān¹ta¹ wān³txa² wa³lx³e³jau³xa² hxi²kan¹ti³ā³ne³wxe²nxa³jau³xa² kwa²i³ye³ki²nyhu¹txa³hē¹la². Wxa²wi³nu²nāu³xu¹tai²na² he¹ta¹hxai²hē¹la². Jau³xai²na² ya²la³tu³txa³kxai²nān²tu³ hāi¹nxā¹txa²hē³la². Wān³txai²li²Moi³se²ah³lu¹tai²na² ū³wha²li¹jau³xai³tā² i³ye³li³sxā³ i³nu²kah¹lx³txa³hē¹la². Kwa²to³toh³lx³ju³tai²la¹wa². 10 A²nū²a² wxa²nū³ka³txa² kwa²i³ha³te²ta³lx³tain¹te²a² ye³ha¹lo³txa³lx³sxā³ i³kwai²kxi¹txai¹nhē³la². Nxē¹ka³tu³ ā³sxā³ ā³waix³txai¹nhē³la². 11 A²nxe³jah¹la² a²ko³nxe³ju³ta² kāi²nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lx³ ten³na³la². A²kāi³kxi³ju³khai³xa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nha²hī³nx2na³la².

Pau²lah³lai²na² wān³txa² i³tih³nxe³jau³xa² a²ne³kxi³san¹jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut³su² Ar²te³ma³jah¹la² Ti²ki³ko³jah¹la² nxe³sxā³ i³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wa². Nxai¹na¹kxai²nān²tu³ Ni³ko²po³li³thi³na² wxā³sxā³ nxe³kxauh²xi²sah¹lx³hē¹la². Nxe³thi³na²kwē³kon³kxi²na¹tu¹wa². 13 Se³na²sah³la² ha³te³nxā³nxa² a²hoh³lx³su² jah¹la² A³po²lah³la² nxe³ya³sxā³ a³li³te³lhxā³ ain¹ta¹hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ yain³txa² sa²so¹ain¹kxe³nū³a² āu¹la³kxi¹txai¹nhē³la². 14 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū³ka³txa² i³tih³nxe³txai¹nhē³la². A²nū²a² yen³ki³txa²kxai²nān²tu³ ā³non²ta³kxi²si¹hai¹nīn¹jau³su² i³tih³nxe³txai¹nhē³la². Ain¹kxai²nān²tu³ a²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kāi³ain¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²txā³nxa² yū³tu¹wa². 15 Jā¹nxe³jut³su² txa²nū³ka³txa² yxau³ya³sain¹tū³ka³txa² a²ha³ta³nxa² i³sa²si¹hā³sī¹na¹wa². Nxe³na¹jau³su² yxo²i²tū³ka³txa² a³lx³i²sain¹te²a² yxo²ha³kxa¹ jā¹nxa¹jau³su² i³hen³txi³txai¹nhē³la². Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lx³i¹nxa²lx³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lun²ye¹nx2ta¹wa².

Filemô

1 Fi³le³mô²ah³lâi³. Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ain³kxi²san¹jau³nũ³a² ũ³wha²li¹la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jah¹lo²su² na¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wã¹lon³na² Ti³mo²jah³la² ya³sxã³ ũ³wha²li¹le¹nx2ti³nha¹wa². Fi³le³mô²ah³lo² ĩ³nxa² txa²ya³lxi¹nha²kxai³ wa³kon³kxi²kĩ³tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhen³txi³kĩ³tai¹ti²tu³wa². 2 A²nxe³sxã³ yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² wxa²sxi²ha² ã³nũ²kxi²te²nũ³ka³txi³ ĩ³nxa² yxo²ha³kĩ³nxa¹ ne³ka²kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ A³fi²a³ka³lxa² txa²wã¹wã³tã³ta²su² ha²kxai³ Ar³ki²po³jah³la² so³ta²to²jah¹lan²tu³ nxe³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhen³txi³ya³sain¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe²ne³ka²kxi²sah¹lxi³hẽ¹la².

3 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³txa³lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa²sĩn¹nha²wa².

Pau²lah³lai²na² a²yxowãn³txa² Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

4 Fi³le³mô²ah³lâi³. A³lxi¹nxa²ha¹wa². A³lan²ta² hãi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²xai³nx2to³ha¹wa². Ain³nxa²lxa¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa². 5 Wxa²ha³tã³nxa² ain³kxi¹xi¹nx2to³ha¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²te²nãu³xa² ha³kxa¹ a³lxain¹to³ta¹hi¹nhẽ¹la². Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ kãi²non³sxã³ yxo³ĩ²ta¹hi¹nhẽ¹la². Jã¹nxĩn¹jut3su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa². 6 Wxãi²nãu³ ĩ³nxa²na² txai²na¹xai²na² nxe³sxã³ yxo²ĩ²kĩ³sa²kxai³ hãix1te²ten³ti³kĩ³tã³la². Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³kĩ³sa²kxai³ hãix1te²ten³te²ti³ yxau³kĩ³tã³la². Nxe³nũh¹kĩ³sa²kxai³ yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hũ¹nẽ³na³la². Nxe³ju³tai²li² ã²la² kãi²non³te³lhxã³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²to³ha¹wa². 7 Txa²wã¹tã³xãi³. A³lxi²khai¹nxa²ha¹nha²wa². Yxo²ĩ²tũ³ka³txa² ha³kxa¹ ã²la² kãi²non³sxã³ a³lxai¹nĩ¹nha²kxai³ ka³li¹txi²san¹nha²wa². ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹san¹nha²wa². Yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³na¹jut3su² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa².

Pau²lah³la² hxi²ka² O³ne²si³mo³ah³la² ũ³sa²si¹hã³xi²jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²xai³kĩ³sa²kxai³ lo³nxe³nyhu¹kĩ³tã³la². Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². O³ne²si³mo³ah³lai¹tã² he¹hĩ¹nai³tã² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² ĩ³kaix1sa³sxã³ ne³ti³hit1su² te²su² ha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ kwa³na³nxa²hĩ³na¹wa². 9 Yxãn¹ta¹ a³lxi²khai¹nxa²ha¹nha²wa². Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ hãi¹sxã³ ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²a¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹jah¹lo²na¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². 10 O³ne²si³mo³ah³lai²li² wa³kxẽn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lai¹tã² txa²wẽ³sa²yã¹nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Ũ³tĩ¹kxa² wxe³sain¹tãu³a² jah¹la² ne³khauh²xi²na¹hẽ³la². Ne³khauh²xi²sxã³ Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³ha¹hẽ³la². Nxe³nũ²la² ĩ³yau¹ũ³ha¹tãu³a² yxo²ĩ²ã³si³wxe³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ txa²wẽ³sa² khai³xa² yã¹nx2na³la², O³ne²si³mo³ah³la²sa³. 11 A²nxe³jah¹lai²li² a²kxã³nxai³tã² ko³nxe³ti³hin¹khai¹xe¹nxa²na²hẽ³la². Sa²yxowã³nxa²sxã³ ih³saun³nxa²tai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ kwẽn¹tai²na¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ² ã³si³wxe³ha²kxai³ ã³non²ta³kxi²sa²ju³ta² wi¹kãi³ũh¹sa²na³la². Txai²na¹xai²na² wi¹lhi²nxũ¹sa³ha²kxai² wxãi²na² wi¹lhi²nxũ¹nxa²ha²kxai³ nxe³kĩ³tã³la².

12 Nxe³ha²kxai³ ĩ³si¹ha¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³xi²na¹tu¹wa². Txa²ẽ¹nãu³ai²na² a³lxi²khai¹sa³kxan²ti³ ũ³hũ¹xi¹nxa²ha¹tu¹wa². 13 Ti¹ai²li² yxau³ya³sa²ju³ta²

ten³sa³nha²wa². Ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau³na¹tāu³a² kâin² ā³non²ta³kxi²sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa² ĩ³hen³txai¹na¹ha²kxai³ tī¹kxi²sain¹na²hē³la². Nxe²tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹tāu³a² ā³non²ta³kxi²nuh¹san¹ju³ta² ten³khaix¹sa³hē¹la². Yxān¹ta¹u²lyxau¹nha²kxai³ hxi²kan¹nxā²nxa³hē¹la². Nxe²nxa³ha²kxai³ jah¹la² O³ne²si³mo³ah³la² kâin²ā³non²ta³kxi²sa²na³la². 14 Nxe³yān¹ta¹ ā³non²ta³kxi²san¹ju³ta² kwa³na³nxa²hxa³lho³la². Wā²nxūh¹ ten³nxa²kxai²nān²tu³ nxe³sih¹nxa²ha¹jau³su² te³nhī³na¹wa². Hāi¹sxā³ten³nxa²kxe³su² nxīn¹kxai²nān²tu³ yxau³sxā³ ā³non²ta³kxi²sa²hī³nx2na³la².

15 A²kxā³nxai³tā² ih³saun³nxa²lxi³tai¹ti²tu³wa². I³la³kxa² ka³lxa¹txi³ tī¹kxi²nū¹nxa²hē¹la². Yxān¹ta¹ hī¹na² wxa²li¹xi²nū¹nxa²tu¹wa². Hai³txi³ jā¹nxe² ih³saun³nxān²nxa³lho³la². Kan²txi³ yxau³nūh¹nxa²tu¹wa². 16 A²nxe³jah¹la² wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su²nxa³lho³la². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa² yxo²i²ha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa². A³lxi²khaix¹na¹kxah³lo²su² na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a³lxi¹nxa²ju³ta³nū³a² kâi²non³tu¹wa². Wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² wân³txa² yxo²i²ha²kxai³wxa²lon³su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

17 Txai²na² wxāi²na² nxe³sxā³ ya³lxi²khaix¹nyhu¹kī³tā³la². Nxe³nyhu¹kī³sa²kxai³wxā³sī²nxa²ha¹ke³la³te²kxai³ wi¹lhiti¹sxā³ ā³wih¹si¹san¹jau³su² e³kxi²sa³hī³nxa¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ O³ne²si³mo³ah³la² wi¹lhiti¹sxā³ ĩ³xi²si¹hin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³la². ĩ³ka³lih³kxi²ti³ten³san¹kxai²nān³tu³ wi¹lhiti¹sxā³ ĩ³xi²ti³hit¹txai¹nhē³la². 18 A²kxā³nxai³tā²ko³nxe³ti³ kâi³ūh¹nxa²tai¹ti²tu³wa², O³ne²si³mo³ah³la²sa³. Nxe³kxa² yo³ha² yen³kxa²kâi³kxi¹nxa²kxai³tā² a²yo³ha² wā³kon³kxai²nān²tu³ ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wa². 19 Txa²hxi²ka²ĩ²wha²li¹la¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³yho³hxi²na¹txā³nxa² ũ³wha²li¹lye¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹wa². Nxa¹jau³su² yxān¹ta¹ a²kxā³nxai³tā² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa²ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³ yxo²i² ā³si³wxen¹tai¹ti²tu³wa². ĩ³yau¹ũ³nxa²hxa³ke³la³te²kxai³hai³txi³ yxo²i²hī³nx2nxa³lxa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū¹lxa². A²nxe³jut3su²ne³wā²na³txa³hē¹la². 20 Txa²wā³tā³xāi³. Txa²wā¹sū³na² yxo²i²nha²kxai³ ain³kxi²sē¹la². Kris²tu³jah¹la² ā³yu³txi²nyhu¹sxā³ yxau³kī³sa²kxai³ ĩ³nxū²kwai³lxū¹sē¹la².

21 Nxe³na¹jut3su² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na²ain³kxi²san¹jau³nū³su² yxo²i²nxa²ha¹wa². Nxe³kxa²yu³su² ā²la² kâi²non³sxā³wet1sa³tū¹xā¹. Nxa²ha¹nha²wa². 22 Jā¹nxūn³na¹ju³ta²sa¹ sxi²ha² sxa³sxā³āu³xi²na¹thī³nū³a² āu¹la³kxi²sa²hē³la². Nxe³sxā³ ũ³tī¹kxi²sain¹ju³ta² Txa²wā¹sū³nai²li²ĩ³hen³txī¹nha²kxai³ ain³kxi¹nxa²tu¹wa². Ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ ā³ta³lu³txi²sain¹tu¹wa². Wxā³sxī²nxa²ha¹ju³ta³nū³a² ĩ³hau³ko³tūh¹sain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

23 E³pa³fra²sah³la² sxi²ha² kan²thī³na² ũ³tī¹kxain¹jah¹lo²su²nūn³na³la². A²nxe³jah¹la²a²ha³ta³nxa² ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nxa²nūn³na³la². 24 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²ya³lxa³nāu³xa² sa²kxai³lu²Mar²ko³jah¹lai¹tā² A³ris³tar²ko³jah³lai¹tā², Te³ma²sah³lai¹tā², Lu²kah³lai¹tā² nxe³ain¹sxā³a²ha³ta³nxa² ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nxain¹nūn³na³la².

25 Jā¹nxa¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³nxe³jah¹la² kâin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³tu¹wa². Jā¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²ta³lu²na¹wa².

Ebreus

Txa²wā¹sũ³na² a²ki³lha³lhxu²

¹ Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² e³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wā¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² ye³ka³lxa¹txi³ e³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³te²kxi³nãu¹xa² i³yau¹ũ³ain¹sãn²nũ²la² txa²wā¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² i³tih³nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹wi¹nxe² wi¹wi¹nxe² i³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yu³ka³lxa¹txi³ ã³lxi³kxan²ti³ i³tih³nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². ² Nxe³ai¹nhĩ¹nu¹tai²nãn²tu³ta¹ hĩ¹na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² Je³su²jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na² a²wãn³txa² i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²ki³lha³lxa²li² i³hxi²kat¹sa²kxai³ nxe³te²hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ i³yũ¹tjah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ ã³wa³kxẽn³txa³si¹jau³nũ³su² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³yĩ¹li²ta¹hxai²hẽ¹la². ³ A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³ Txa²wā¹sũ³na² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³ ã³nhau³ko³ja³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²ki³lha³lxa² a²wi¹tãu³ain²txi³ Txa²wā¹sũ³na² a²wi¹tãu³ain²txi³ nxe³te²ju²hẽ³la². Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ oh³xan¹ko³su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³su² ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³sxã³ i³hau³ko³tũh¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ a²kxã³nxai³tã² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³ki³kxe³su² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³si¹ja³kxa³nũ³su² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe² ta³lun²nũ²la² oh³nãu³a¹ nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹nẽ³tãu³ai²na² ũh³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³si²ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² a²ki³lha³lxa² oh³xan¹tũ³ka³txa² nxe³nyhu¹kxi³jau³su²

⁴ Ũh³wxe³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sũ³na² a²ki³lha³lhxu² i³yĩ¹li²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² i³lxa² wxi²kan¹ta² i³lxi³la³ yã¹nxe³te²la³ oh³xan¹tũ³ka³txai²nãn²tu³ nxe² i³yĩ¹li²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Wã³li³kha³lai²la¹wi¹. Nxe² i³yĩ¹li²ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵ Nxe³sxã³ Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³ oh³xan¹tũ³ka³txa² i³ye³kxi¹nxa³wa². Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹: – Wxã¹li² Txa²wẽt³su²khai³nxi¹lxi¹. Hĩ¹na¹ wxa²wĩ³nu²khai³sa¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²li²i³ye³kxain¹nxa³wa². Te²yã¹nxe³jau³xa² oh³xan¹te²su²te²la³ e³kxi²nũn³nxa³wa². Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹: – Oh³xan¹jah¹lo² i³nxai²na² wĩ³nu²khai³sa¹wi¹. Txa²ki³lha³lhxu² nha¹lxi¹. Nxe³jau³la³ Txa²wā¹sũ³na² nxe² e³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁶ Nxe³yãn¹ta¹ kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³nai²li² a²ki³lha³lxa² i³sa²si¹hã³hĩ¹nũ¹tai²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² ka³na³ka³nat³sxã³ yũ³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na² ũ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³lhĩ¹nũ¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxi¹: – Oh³xan¹tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²nẽn¹kxi²nxain¹txai²lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ Te²yã¹nxe³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹: – Oh³xan¹tũ³ka³txi³su² nxe³tũ³ka³txai²li² we¹ta¹na¹tũ³ka³txai²la¹wi¹. Sũ³nu²na¹xai²na² we¹ta¹na¹tũ³ka³txai²la¹wi¹. It³ta² we¹ta¹kxa² yã¹nxe³sxã³ we¹ta¹na¹tũ³ka³txai²la¹wi¹. Ha³lai³xa² we¹ta¹kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²si¹hã³a¹tũ³ka³txi³su² we¹ta¹na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁸ Nxe³yãn¹ta¹ A²ki³lha³lxa²li² nxe² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: – Sũ³nu²khai³si¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nĩn¹ju³ta² hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²wa³kxẽn³sai¹nĩn¹tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ sa²hau³kot³sa²tẽ³ai¹nĩn¹tu¹wi¹. ⁹ Wain³txi³ kã³kxe³su² a³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³kxe³su² yxo²kwĩ¹kxi¹nha²kxai³ nxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ Sũ³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na² wxa²sũ³nu²su² na¹ha²kxai³ nxe³na¹te²na¹xai²na² i²sxã³ so¹nxa²ha¹hẽ³li¹. Nxe³nxa²ha¹kxah³lo² i³nxai²li² wxi²kin³ti³to³nĩn¹ju³ta²li² wxa²ya³li³nãu³xa² ã³sen³sai¹ai¹ni¹lxi¹. Nxi¹nha²kxai³ kã³in²ka³lih³kxi¹nxain¹na³li¹.

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 10 Te²yā¹nxe³sxā³ āh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 – Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lāi³. A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³lu² ha³lo²ai²li² yuh³xan¹ko³xu¹tai²li²
 ī³yū¹tin¹nhē³li¹. Wxa²hxi²kan¹khai³nxīn¹ju³tai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xai²na²
 we¹tī¹nhē³li¹.
 11 Nxe³ta³ko³xai²na² sa²kxai³lu² ī³yū¹tin¹ko³xai²na² sa²kxai³lu² ne³ki³son³sxā³ hxi³tu¹wi¹.
 Txa²wā¹wā²la³ka³lo³a² wa³su¹txi³ tī³non³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³ju³ta²
 ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ tī³non³khai¹nxe³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi²lā²nxān³tho³li¹.
 Kxan²ti³ yxau²xai³lin¹tu¹wi¹.
 12 Jā¹nxe³sxā³ wā²la² tī³ka³lo³ai²li² wxa²ka³lū³sxā³ ū³ha¹sān²nū²la² wā²la² ka³lo³xā³xai²li²
 sa²wē³not3nha²hī³ki³tā³li¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ tah²ko³xai²na²
 ā³wē³not3tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ā³nā³lxī³to³txā²nxa³lho³li¹. Hai³txi³
 tī³non³nxā²nxa³lho³li¹.
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Jā¹nxe³jut3su² oh³xan¹tū³ka³txi³su² te²la³
 e³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². E³kxai¹nxa³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³nai²nān¹jau³kxai³lu²:
 – Txa²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³txu¹li¹. Nxīn¹tāu³a² wxa²ko¹ko¹nū³ka³txa²
 sa²yo²we¹txa²si¹hai¹na¹ju³ta² wa³ka³ti³lo³tai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xa² yā¹nxe³jau³xa² oh³xan¹tū³ka³txa² e³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 A²ki³lha³lxa²khai³xa² Je³su²jah³la² so¹lxī³ e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 14 Jā¹nxe³jut3su² oh³xan¹tū³ka³txai²li² ih¹nxe³tū³ka³txi³si²te²la¹xā³? Hāi¹sxā³
 ā³non²ta³kxi²nē³lain¹tū³ka³txai²la¹wa². A²nū²ai²li² yuh³xan¹ko³xan¹te²su² te²a²
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹tū³ka³txi³nū³su² ā³non²ta³kxi²te³lhxā³
 sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2

Sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xai²li² ain³kxi²ki³jau³xai²li²
 wi¹lain³kxi²a³sah¹lxī³hē¹la². Yxān¹ta¹ wi¹lain³kxi²ki³sxa³kxai²nān²tu³ wān³txai²li²
 yo³na² ā³nē³lha³ta²wa². 2 Nxe³sxā³ wān³txu¹tai²na² oh³xan¹tū³ka³txu¹tai²na²
 wān³txa² ya²la³tu³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai³tā²
 te²la³ wān³txai²li² wi¹lain³kxi²nha²sxā³ sa²yo²we¹tai¹nxa³te²nāu³xai³tā² ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³su²
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 3 Te²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū³ka³txi³na¹xai²li²
 te²yā¹nxa²sxā³ sa²wa³su³tū¹nhē³jau³nū³a² ā³na¹ki³kxai²nān²tu³ ā³non²ta³kxi²nē³te²la³
 hai³txi³ yū³nē³lxa³lho³li¹. Jā¹nxe³ju³tai²li² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² hi²sen³kxai³lu² txa²nū² wān³txa² sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a²
 ī³yau¹ū³nhē³lain¹na²hē³la². Nxe³nē³lhān²ka³tu³ yxo²i²ain¹tū³ka³txa² jau¹xain²txi³
 ī³yau¹ū¹nhē³lain¹na³la². Nxe³nē³lain¹te³nah¹lxī¹:
 – Txa²wā¹ē¹nai²na² sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a² ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nē³lain¹na³la².
 4 Nxe³ti³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 Ī³ye³ū¹hain¹te³nah¹lxī¹, kāin² wā³nxīn¹nū¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²ka¹nai¹nxa³kxe³su²
 ī³kāi³ha²kxai³ a²nū³kxūn³ju³ta² on²txai¹nha²kxai³ nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe²
 ī³ye³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ī³la³kxi²nū¹hain¹kxe³su² ū³hū²xai³ain¹ju³ta² te²yā¹nxe³sxā³ ī³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³la².

Je³su²Kris²tu³jah¹la²sa²wa²su¹tū¹nhē³jah¹lo²su¹

5 Nxe³sxā³ yān³txai²na¹ oh³xan¹tū³ka³txa²kxai³lu² ha³lo²a² txah²ko³nū³a²
 ī³yū¹txa³ko³nū³a² hai³txi³ ū³hū¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², ā³wa³kxēn³txa³si¹jau³sa³. 6 Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe²e³te³nah¹lxī¹:

— A²nũ²khai³xa² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³su² hxi²ka¹nai¹nxa³kxan²ti³ ne³wã²na³ai¹nxã³te²la¹xã³?
 ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a² tah²nãu³xai²li² wi¹lĩ²ai¹nĩn¹te²la¹xã³?

7 Nxe³sxã³ oh³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹sxã³ ãn³sen³sai¹ain¹si¹nhĩ¹lxi¹.
 Jũ¹nxa² yan¹nãu³a¹ te²yã¹nxe³te²tu³ nxe²yxau³ain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nãu³xa²
 wxi²kin³ti³ton³si¹hai¹nĩ¹nha²kxai³ ĩ³sa²nẽn¹kxi²ha²kxai³ nxai¹nĩ¹nhẽ¹li¹. Yen³kxa²
 whã²na¹ã³wa³kxẽn³to³tai¹nĩ¹nhẽ¹li¹.

8 Yen³kxai²na² a²yxõ²ha³kxa¹ wxa²hxi²ka² ũh³wxe³nũ¹hai¹nĩ¹nhẽ¹li¹.

Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³kxai³lu² yen³kxai²li²
 ũh³wxe³nũ¹hain¹kxe³su² ũ³hũ²hxa³tai¹nhẽ¹la². Hai³txi³ a²yen³kxi³la³ wã³ko³nxa³wa².

Nxe³yã¹ta¹ hĩ¹nai²li² txa²wã¹ye³nai²na² ĩ²kĩ³sxa³wa². Ũh³wxe²hxa³tũ¹hain¹kxe³su²
 ĩ²kĩ³sxa³wa². 9 ĩ²kĩ³sxa³kxan²ti³ Je³su²jah³lho²khai³su² ĩ²kĩ³tã³la². A²nxe³jah¹lo²kxai³lu²

kxã³nxi¹nai³tã² oh³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³sen³sai¹si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Yxã¹ta¹ kwẽ³kxa² ka³lxa²nxa³hẽ³la². A²nxe³hĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³nai²li²

wi¹lĩ²ũ¹nhẽ³kxe³nũ³su² jah¹lo²kxai³lu² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khãuh³lxa³txi³nha²sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ya³lu²kxi²nẽ³nxa²ha¹te¹ nxe³sxã³ hĩ¹na² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³ni² kãin² sa²nẽn¹kxi²
 nxe³ti³hit¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Jã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² yen³kxa²

a²yxõ²ha³kxa¹ ĩ³yũ¹tsi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxai²li² ĩ³yũ¹tsi¹kxa²
 wi¹lha²tẽ³si¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²

ye³khãuh³lxa³thin³khaxi¹nha²sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na²
 hi²sen³kxai³lu² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa².

Nxe³nũ¹nhẽ³lhxã³ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ĩ³hxi²ka¹ta³lun²sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³ju³ta²na² wain³ye²na³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ hã²wxã³txa³

oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³kĩ³tu¹wa².
 11 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na² Ta²hai²la¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³

txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² sa²han³kxi²ti³nẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ Sũ³nu²kxai³lu²
 a²wẽ³ha³lxi³su² ti³hi¹tẽ³na³la². Nxe³ti³hi¹tẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² hi²sen³su²

ãu²li²nẽ³lxa³wa². Yxã¹ta¹ e³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹.
 — Txa²lon³ti³tãu³su² yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³nẽ³na³la². 12 Nxe³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³nãĩ³. Txa²lon³txi³tãu³xa² a²yxõ²ha³kxa¹ wxi²kin³ta³ton³nĩ¹ju³ta²
 ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹tu¹wi¹. Yxõ²tũ³ka³txi³nãu³a² sa²nẽn¹kxi¹nxa²ha¹jau³su²

ĩ³hain³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Te²yã¹nxe³jau³xa²sa¹, ãh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² yxõ²tã¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³to³ha²kxai³:
 — Wẽ³ha³lxa² Sũ³na² ũ³hũ¹sa³kxa² txai²na² sa²yxõ²we¹txa²te³lhxã³ sĩ¹na¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 14 Jã¹nxe³jut³su² wẽ³ha³lxa²kxai³lu² a²sĩ³khai³xa² yũ² a²ti³ha²yau³khai³xa²
 yũ² nxain¹na³la². Nxai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² tũ¹ka³txa² yã¹nxe²

wen¹nũn³te²jai¹ti²tu³wa². A²nũ²khai³su² yũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²kxai³lu¹
 Sa³ta³na²jah¹lo²su² te² hi²sen³su² a²nũ²a² ĩ³ya²lu¹tain¹ju³ta² hxi²kan¹te²jai¹ti²tu³wa².

Nxe³te²a²yan³txi³su² Je³su²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ta³a² a²hxi²kan¹jah³lo²kxai³lu² ĩ³ya²lu¹tẽ³ju³ta³nũ³a²

hxi²ka¹nxa³ti³hi¹tã³la². 15 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ai²li² ya³lu²kxi²ju³ta³nũ³a²
 yuh³lxi³sxã³ yxau²xai³te²la³ ã³non²ta³kxi²si¹nhẽ³jau³su² Je³su²jah¹lo²kxai³lu²

ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ a²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²a² ya³lu²ju³ta³nũ³a²
 yuh³lxa³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³ju³ta³nũ³a² wxa²wa²su¹tu¹wa². 16 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² oh³xa²

sa²si¹hã³tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³la³ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² sa²wa²su¹te³lhxã³
 wxã³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su² te²a²

ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² Je³su²jah³lain²txi³ sa²wa²su¹te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

17 Nxe³ha²kxai³ a²lon³ti³tãu³xa²kxai³lu² nxe³tũ³ka³txa² yã¹nxe³khai¹xa² Je³su²jah³la² nxe³sih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wã³nxĩn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lo²su² te²lo³tã³la². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² i³ye³ũ¹nhẽ³na³la². A²nxe³jah¹lan²tu³ wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³lha²kxai³ wi¹wi¹nxe² kã³ũ¹nhẽ³lha²kxai³ nxe³te²sẽ¹la². A²nxe³ju³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² a²wah³xa² sa²wa²su¹tẽ³na³la². 18 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxã³nxa² Je³su²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³si¹jau³nũ³su² khãuh³lxa³ti³nũ¹hain¹na²hẽ³la². Nxe³kxan²ti³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kã³xa³hẽ³la². Nxe²nxa³ha²kxai³lu¹ nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ ko³nxe³ti³ kã³si¹jau³nũ³su² khãuh³lxa³ti³nũ¹nhẽ³kxai²nã²tu³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ã³non²ta³kxi²nẽ³kxi³nũ³su² hxi²kan¹nũ¹nhẽ³na³la².

3

Je³su²jah³la² Moi³se²ah³la² nxe³nyhu¹kxi³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³ntxa² yxo²i²ki³sa²kxai³ a²lon³sa²nyhu¹ki³tã³la². Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² i³kaix¹so¹nẽ³na³la². Oh³xai²nã¹jau³xa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³nẽ³si¹ja³kxa³nũ³su² i³kaix¹so¹nẽ³na³la². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i²yxau²xai³la³sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³te²a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² i³sa²si¹ha³ũ¹nhẽ³kxah³lai²la¹wa². Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² yxo²i²ki³sa²kxai³ Txa²wã¹wã³nxĩn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lo²lot³sxã³ i³ye³ũ¹nhẽ³kxah³lai²la¹wa², Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²sa³. 2 Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²yo²wã³ntxa² Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³ kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² wain³txi³ sa²hau³kot³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Kwa³na³ha²kxai³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²nã²tu³ wain³txi³ sa²yo²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Sũ³na² hxi²ka² sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lai²na² Sũ³na² wã³ntxai²na² wain³txi³ sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³sxã³ Moi³se²ah³lo²kxai³lu² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kã³in²na³la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxã³ ã³sen³sai²na³la². Nxe³sxã³ sxi²su² a²wi¹ju³ta² i²ki³te²ju²hẽ³la². Yxã¹ta¹ sxi²ha² ton³jah¹la² sa²nẽ¹kxi²khaix¹nxe³ki³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³Moi³se²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² sxi²khai³xa² yã¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² sxi²ha² txon³jah¹la² yã¹nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ³nx²na³la². Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ã³sen³sai²na³la². 4 Jã¹nxe³sxã³ sxi²ha² i²li³thĩ³na² txon³jah¹la² yũ³na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wet¹jah¹lai²la¹wa². 5 Jã¹nxe³sxã³ Moi³se²ah³lo²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wit³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²yen³kxi³su² te²kxai³lu² wi¹lhit¹sxã³ sa²hau³kot³sa²tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² tah²yau³nũ³a² yan¹na² e³kxi²jau³nũ³a² i³ye³nũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ta²hai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa²na² A²hxi²kan¹jah³lai²la¹wa². Txa²wã¹ki³na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² yxo²i²ki³tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³la². Ya³nã³ta³ki²la²sxã³ yxo²i²sa²tẽ³ki³kxe³su² ha²kxai³ wah³nxe³kxi²sa²tẽ³ki³kxi³ju³ta³nũ³su² kan²txi³ i³ki³kxe³su² ha²kxai³ nxe³ki³kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³la².

Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² i³ye¹nxĩ²kxi³jau³su²

7-8 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² a²wã³ntxi³su² nxe³te³nah¹lxi¹: – Hĩ¹na²su² Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² i³ye³kxi¹nx²ti³jau³xa² ain³kxah¹lxin¹kxai²nã²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²yo²ã³sa²tẽ³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ a²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² wxa²wĩ³na²nãu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² txa²wã³ntxa² sa²yo²ã³sain¹na²hẽ³li¹. Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta²kxai³lu² ai³lha²thet³tai¹nhĩ¹nu¹tai²na² hxi²ye¹ta³lxi³nha²si¹sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ a²ẽ¹na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Sũ³na² wã³ntxa² sa²yo²ã³ki³kxan²ti³ ko³nxe³ti³ kã³ki³kxa²yo³ha² ũ³hũ¹sain¹sĩ¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nyhain¹na²hẽ³li¹. Jã¹xah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

- 9 A²nxe³hī¹nu¹tai²kxai³lu² wxa²wī³na²nāu³xu¹tai²kxai³lu² txa²wā³nxī¹nū¹hai¹na¹ju³ta² i²sain¹to³kxan²ti³ kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ i²sain¹to³kxan²ti³ txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹to³sxā³ hxi²ye¹ta³lxi³sain¹to³hē³li¹.
- 10 Nxe³sain¹to³ju³tan¹te²kxa³ya³lu² i³an³ta³kxai¹na¹hē³li¹. I³an³ta³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Tū¹ka³txai²na² a²ē¹nān¹jau³xai²li² kō³nxe³ti³ ai³nhain¹na²hē³na¹. Hai³txi³ tīh³na² i³yau¹ū³hai¹na¹tīh³na² ā³nxai³ain¹nxa³hē³na¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.
- 11 Nxe³sai¹nha²kxai³lu¹ i³an³ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Txa²ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi²sa²tē³ya³sai¹nxa³lho³li¹.” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
- 12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wā³tā³sa²yah³lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na²i²khai¹nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³ai²li² kō³nxe³ti³hin¹nha²sxā³ yxo²i²yah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Ka³ten³yah³lo²kxai³lu² ā³nxu²lot³jah³lxin¹nha³ta²wa². 13 Txa²wā¹sū³nai²na² ũ³wha²li¹txā³nxa² i³yau¹ū³nhē³jau³xa² yū³ki³tā³la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² e³kxi²nū¹nhē³na³la². Nxe³nē³tāu³a² txa²wā¹nū³ka³txai²na² i³nxū²kwai³lxū¹waun¹nha¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ a²hī¹nai²na² i²li³te² i³nxai²na² kō³nxe³ti³ ain³yah³lxin¹ju³ta² i³ki³ha¹kxi¹sa²kex³so¹nx²ti³sxā³ Txa²wā¹sū³na²wān³txa²kxai³lu² ā³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx²ta¹wa². 14 Jā¹xah³lxin¹jut³su² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta³tā² ya³lo³txi²yah³lxi¹nha²kxai³ hai³txi³ ā³na¹yah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹yah³lxi¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²wet¹sxā³ yxau²xai³lah³lxi¹lxa².

15 A²nxe³ju³tu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³ta¹hxai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:

– Hī¹na²su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi¹nx²ti³jau³xa² ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²yxo²ā³sa²tē³yah¹lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ a²kxā³nxi¹nu¹tai²na² wxa²wī³na²nāu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ a²ē¹na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ki³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ũ³hū¹sain¹sī¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nyhain¹na²hē³li¹. Jā¹xah³lxi³txa³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² i^hte²ta³ kxā³nxi¹nu¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxain¹sān²sxā³ sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²te²sē¹na²? Kwa²hāi¹nxe³sxā³ tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lu¹tai²na² hxi²ka² sa²hau³ko³tū³ka³txai²la¹wa². E³ji²ta²ko³xa² sa²sai¹si¹hain¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txu¹tai²na² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Te²yā¹nxe³sxā³ kwē³kon³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³tāu³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i^hte²ta³ i³an³ta³kxi²ta¹hxai²te²sē¹na²? Kwa²hāi¹nxe³sxā³, ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² ai³lhxā³ yxau²xai³tāu³a² kō³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txa² yan¹nāu³a¹ ya³lu²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³an³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 18 Te²yā¹nxū³sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² a²kxā³nxa² e³kxi²jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi²sa²tē³ya³sai¹nxa³lho³li¹. Nxe³jau³jau¹xu¹tai²li² i^hte²ta³ ain³kxi²tū³ka³txi³su² hī³te²la¹xā³? Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wih¹xa³kxi³nū³su² i^hte²ta³ ā³wih¹si¹hai¹nxa³te²la¹xā³? Kwa²hāi¹nxe³sxā³ tū¹ka³txu¹tai²kxai³lu² wān³txai³tā² sa²yxo²ā³tū³ka³txu¹tai²na² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 Nxe³jut³su² hī¹na² i²ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wi¹hain¹ju³ta³nū³su² hxi²ka¹nai¹nxa³lho³la². Ju¹tai²li² txa²wā¹ē¹nāu³a² i²nha²ki³tā³la².

4

1 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³nai²na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi³ki³ju³ta³nū³su² ā²la² i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³lha²kxai³ i²khaix¹nha²xai³jah³lxi³hē¹la².

— Ha³lo²a² ĩ³ye¹nxi³na¹ju³ta³nũ³a² ã³wih¹si¹sa²nxa³jau³su² ĩ³yĩ¹li²sa²na³na¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²ya³nx2ta¹wa². 2 Jã¹nxe³jau³xu¹tai²na²ĩ³hen³txi³nx2ti³jau³xu¹tai²li²
 jau³xain²txi³ ĩ³hen³txi³nẽ³jau³xain²txi³ nxe³jau³xai²li² ain³kxi²nũn³ki³tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² ain³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³ yxo²ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³lu¹
 ĩ³hxi²ka¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 3 A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yũ¹ta³lu²nhĩ¹nu¹tai²kxai³lu²
 ĩ³ye¹nxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yxã¹ta¹ yxo²ĩ²te²ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹sxã³
 ĩ³ye¹nx2sa²tẽ³ki³ju³ta³nũ³a² yũ³ki³tu¹wa². Yxã¹ta¹ tũ¹ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² kxã³nãũ³a¹
 yũ³ai¹nxa³lho³la². Nxe³jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxĩ¹:

— ĩ³an³ta³kxai¹na¹ha²kxai³ Txa²ha³lo²a² ã³wih¹sxã³ ĩ³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³ha²kxai³la¹ ãh¹ wãn³txa² ã³xa² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ti³xa² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 E³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tãũ³a² wa³kon³sãn²nũ²la² a³lan²nũn³tãũ³a¹
 ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹, Txa²wã¹sũ³na²su¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²wa³ka³la²
 ã³na¹sãn²nũ²la² ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A²nxe³jau³su²
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹lxĩ¹:

— Txũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²ha³lo²a² ã³wih¹kxi²sãn²sxã³ ĩ³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³na¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jut3su² a²wi¹lhĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ain³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yxo²ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a²
 ã³wih¹sxã³ ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ã³wih¹sxã³
 ĩ³ye¹nxi²ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²li² ãh¹ ĩ³yau¹ũ³te³lhxã³ ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³nu¹kxai³lu² ãh¹ a³la²ni²tãũ³a¹ ĩ³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³je³nai²li²
 hĩ¹nai²la²na³la². A²nxe³jau³jau¹xai²li² kwẽ³kxa³ ko³ka³lxa¹tãũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txu¹txai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹tain²txi³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te³nah¹lxĩ¹:

— Hĩ¹na²su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³jau³xa² ain³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 wxa²ẽ¹nãũ³ai²na² sa²yxo²ã³sa²tẽ³ah³lxĩ³txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

8 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ a²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² yah³lon¹sxã³
 ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nũ²la² a²wẽ³not3jah¹la² Jo³su³e²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu²
 I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² a²wa³kxẽ³txi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² ĩ³ye¹nxi³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³nu²la³
 hai³txi³ ãh¹ yan¹nãũ³la³ ĩ³ye¹nxi²ju³ta² ã³yu³ta³la³ ĩ³ye³kxai¹nhĩ³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yã¹ta¹ e³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ĩ³ye¹nxi²ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa².
 A²kxã³nxu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nu¹ta²kxai³ a²wa³ka³la² ta³lun²sãn²nũ²la² a²lan²ta²
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tãũ³a² wa³kon³sãn²nũ²la² a³lan²nũn³tãũ³a¹
 ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³sxã³ ĩ³ye¹nxi²ki³ju³ta³nũ³su² yũ³nũ¹nhũn³ki³tu¹wa².
 10 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²la³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih²kxi²sxã³ ĩ³ye¹nxi²kxai²nãn²tu³
 a²wa³ka³li³yu³khai³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ã³na¹hĩ³nx2na³la². Kxã³nhxĩ¹nai³kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³ye¹nxi²hĩ¹nai³kxai³ jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²la³ ĩ³ye¹nxi²nũ³nhĩ³nx2na³la². 11 A²nxe³jut3su²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ĩ³ye¹nxi²si¹nhẽ³ki³jau³nũ³su² ã³wih¹ki³sxa³kxa²yan³txi³su²
 sa²yxo²ã³ain¹kxai³ jã¹xa³sah¹lxĩ³txa³hẽ¹la². Ya³lo³txi²sxã³ ã³wih¹ha³sah¹lxĩ³wxa².

12 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ka³ten³jah¹la² yã¹nx2na³la². Wã³nxĩn¹jah¹la² yã¹nx2na³la².
 Yũ³la² kãin²ta³wxi²a² txo¹khai¹nxe³te²ju²hẽ³la². A²wxi²ai²na² txo¹ha²kxai³ a²ha³tih³nãũ³a²
 txo¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Ka³yxuh³xai²na² a²sĩ³nai²na² ũ³whi²lho¹ki³te²ju²hẽ³la².

Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²su³ai²na² e³lxah¹ i²ki³te²ju²hē³la². Nxe³ta³wxi²a² yā¹nx2na³la², Sū³na²wān³txa²sa³. Nxe³sxā³ Sū³nai²na² wān³txa² ain³kxi²ki³tāu³a² txa²wā¹ē¹nān¹jau³xai²na² e³lxah²lxi³nē³ye²na³la². Te²yā¹nxe² txa²wā¹ten³nha²ki³jau³xai²na² e³lxah²lxi³ye²nūn³ki³tā³la².
 13 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³ai²li² hxi²kan¹txi³ hāi³a² yxau³ki³sxa³wa². Ha³lo²a² whāi²na¹ e³lxah²lxi³ye²na³la². Kāi³ki³ju³ta² e³lxah²lxi³ye²ha²kxai³ ain³nha²ki³jau³xa² e³lxah²lxi³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² kāi³ain¹kxai³ jā¹xa³sah¹lxi³txa³hē¹la². Wain³txi³sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³wxa², Sū³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi²ki³sxa³kxa²yan³txi³nū³sa³.

Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² i³ye³ū¹nhē³kxah³la² i³ya¹ū¹nhē³jau³su²

14 Jā¹nxe³jut3su² kan²txi³ yxo²i²a³sah¹lxi³wxa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na²Tah²hai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³wih¹sxā³ yxau²na³la². A²nxe³jah¹lxain²txi³Txa²wā¹wā³nxīn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹i³ye³ū¹nhē³na³la².
 15 Nxe³sxā³ txa²wā¹wā³nxīn¹te²a² a²si³yxau³jah¹la²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² nū³kxūn³nē³lxa³ju³ta² yan³ta³kxi²nē³na³la². Jah¹la²kxai³lu² txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² yā¹nxe³la²sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³sain³si¹jau³nū³su² o²la³kxi²nūh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ hai³txi³ we¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 16 Jā¹nxe³jut3su² ya³lo³txi² nxe³sxā³ Je³su²jah³la² ā³ti³a³sah¹lxi³hē¹la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² whāi²na¹ ā³wa²su¹tū¹nhē³tu¹wa². Wi¹lhin¹sxā³ yan³ta³kxi²nē³tu¹wa². Hxi²kan¹nē³lxa³tāu³a² i³nxū²kwai³lxū¹nē³tu¹wa².

5

1-3 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² nxe²na³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹jah¹lai²li² a²si³yxau³jah¹lai²li² Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a²i²sxā³ i³so²na³la², Ju³te²a²nāu³xai²na² hxi²ka²sa³. Nxe³sxā³ a²nū²khai³su² kxan²ti³a²ka³lxa¹txi³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² ye³na¹ wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹na³la². Nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ū³hū²na³la². Te²yā¹nxe³nūn³sxā³ a²nū²a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³tī¹si¹ja³kxa³nū³su² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ū³hū²na³la². Jah¹la²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³kxe³su² ū³tī¹kxi²a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxe³su² ū³tī¹kxi² nxe³si¹ja³kxa³nū³su² ū³hū²na³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² jah¹la²kxai³ a²nū²khai³su² ye²ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ten³kxi²nha²jau³su² o²la³kxi²sain³nha²na³la². Nxe³sain³si¹nha²ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²li² i²li³te²a²Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ ko³nha²nxa³te²su² te²a² ko³nxe³ti³ kāi³te²su² te²a²nxe³te²he³la³kxa² yan³ta³kxi²nūh¹nyhah¹na³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³a²kxai³lu² a³la³kxi²nū¹yha¹hī³nx2na³la².
 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²ē¹nān¹jau³xai²li² hai³txi³e³xa³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Wā²nxūh¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹kxe³nū³su² o²la³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ i³sa²nēn¹kxi²ti³hit1sain¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² e³xa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²nx2ti³kxai²nān²tu³:

– Jah¹lai²li² i³ye³ū¹hain¹kxe³nū³su² o²la³kxi²si¹ha¹ja³kxa³nū³su² i²sxā³ so¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³hī¹na¹ so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹kxe³su² o²la³kxi²na³la². Kxā¹nhxī¹nu¹tai²na² te²yā¹nxe³jut3su² A³rāu²ah³lu¹tai²na² ju¹taix3 jā¹nxe³sxā³ o²la³kxi²si¹ja³kxa³nū³su² i³kaix1so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

5 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxān³su² a²ha² yān³tai²na¹ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² A³rāu²ah³lu¹tai²na² yā¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹kxe³su² wā²nxūh¹lxi³sxā³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Wā²nxūh¹ i³sa²nēn¹kxi²nha²si¹nha²ju³ta³nū³a²

kwa²sa²so¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta²kxai³lu² Je³su²jah³la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²
Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²li² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Wxã¹li² Txa²wẽt³su²khai³nxi¹lxi¹. Hĩ¹na¹ wxa²wĩ³nu²khai³sa¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ĩ³hen³txai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xai²li² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Yau³xã³xa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² nxe³nũn³te³nah¹lxi¹:

– Txa²yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũh¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tẽ³in¹tu¹wi¹.
Me³ki³se³te²kah³la²he³la³ko³si¹lxi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7 Kxã³nxi¹nai³kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² txa²wã¹ha³lo²a² yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ti³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² kãin²txi³ si³yxau³jah¹la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² ã³non²ta³kxi²nũ¹nhẽ³jah¹la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ẽ¹nãn¹jau³xa² ĩ³ye³kxi²nha²ha²kxai³ kãin² ĩ³kai¹sxã³

ĩ³ye³kxi²nha²ha²kxai³ au³txi³ ĩ³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²nha²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² win¹ta² thã³ti³la² sa²yo²we¹kxi²nha²ha²kxai³ Je³su²jah¹la²kxai³lu²

ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
wãn³txai²li² jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxã³ we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

8 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² A²tah²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Khãuhx³nha²tãu³a²

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ju³ta³nũ³a² ã³ne³wxe³ton³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
9 Nxe³sxã³ sa²yo²we¹ta¹lun²ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ²li³te²a² te²yã¹nxe²

sa²yo²we¹te²su² te²nãu³xa² a²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³hau³ko³tũ¹hain¹te²la³ te²su²
te²na² nxe³te²lo³ta¹hxai²hẽ¹la². A²hĩ¹nai²na¹ ãh¹xai²na³la². 10 Jã¹nxe³jut³su²

Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ĩ²sxã³ ĩ³so¹sxã³ wã³nxĩn¹ta²
si³yxau³jah¹lo²su² te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a²

wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la² a²he³la³ko³tu³
nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ã³na¹kxe³jau³su²

11 Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ¹nx²ta¹jau³xai²na² ka³lxa¹jau³xai²na² ã³tau³to³tã³la².
Yxãn¹ta¹ wa³lxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²yah²lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³

ã³ne³wxe³yah²lxan³tho³la². 12-14 Kwẽ³kxa² ka³lxa¹ko³xai²li² yxo²sa²tẽ³yah³lxi¹lxa².
– Wãn³txa² wa³lxe³jau³su² a²hoh³lxi³su² yah³lxin¹ji¹xã¹. A²nũ²a² ã³xai²na²

ĩ³tih³nxain¹yah³lxin¹ji¹xã¹. Na¹jau³su² na¹ta¹ yah²lxa³lxa². Wãn³txa²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² a²wi¹lhĩ¹nãn¹jau³xai²na² hai³txi³ a³la³kxi² ta³lun²yah³lxa³lxa².

Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ ãh¹lxi³sxã³ ĩ³yau¹ũ¹nx²ti³to³ju³ta² so¹lxi³ yũ²na³la².
Txa²wã¹wẽ³ha³lxa³ jũ¹lxi³hĩ¹na² a²su³su³yau³xa² so¹lxi³ i³te²jai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹

txon²ti³tãu³a¹ yain³txi³khai³su² yain³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wẽ³ha³lxa²
yã¹yxah³lxi¹lxa². Wa³lxe³jau³xa² a²hoh³lxi³si²yah³lxa³nha²kxai³ a²su³su³yau³hũ³nxe²

wãn³txa² wi¹lhĩ¹nãn¹jau³xa² so¹lxi³ a³la³kxah¹lxi¹lxa². Yxãn¹ta¹ wãn³txai²li²
ain³kxah¹lxin¹jau³xai²na² wain³jau³su² tã³nxa² wai³nxa³jau³su² tã³nxa² hxi²kan¹txi³

a³ya³txi²yah³lxa³lxa². Te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³hin¹kxe³su² tã³nxa² wi¹lhĩn¹kxe³su² tã³nxa²
a²hoh³lxi³si²yah³lxa³lxa².

6

1 Yxah²lxa³nha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²a² yã¹nxe³sxã³ wãn³txai²li²
a²hoh³lxi³si²a³sah¹lxi³hẽ¹la². A²wi¹lhĩ¹nai³tãn¹jau³xa² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²

ĩ³yau¹ũ¹nx²ta¹jau³xai³tã² ĩ³ha³nãu²kxi²sxã³ wãn³txa² ã³ta³lo³hẽ²ti²jau³nũ³a²
wa³lxe³jau³xan²tu³ ã³ne³wxe³nũh¹a³sah¹lxi³hẽ¹la². A²si³yxau³jau³xai³tã² ãh¹

o²la³kxi²xi²a³sah¹lxi³ta³lxa². A²yen³kxi³yu³ta² ha³ya³kxa³lxi³sin¹ju³tai³tã² ã³na¹ki³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ yxo²i²ki³sa²kxai³ nxe³jau³jau¹xai³ta³lxi³ ã²la² kã³ki³tã³la². Kã³ki³sa²kxai³ txa²wã¹si³yon³nãu³a² ã³nũ²la² ya¹nãn¹jau³nũ³a² wa³lxe³jau³xan²tu³ wi¹lain³kxa¹sah¹lxi³hẽ¹la². ²Te²yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² au³hxai²jau³xai³tã²:

– Yen³kxa² wi¹sa²hxa³kxa³ti³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ã³ne³wxe³ki³sa²kxai³ a²nũ²a²te²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²na² wxa²ne³wxai³ki³ju³ta² ã³ne³wxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tã³la². Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²ki³nãu¹xai²li² ya³lu²ki³kxai²nãn²tu³ yan¹nãu³a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ki³kxe³nũ³su² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ã²la² yan¹nãu³a¹ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² a³ya³ti³nũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³su² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa². Nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ã³ne³wxe³ki³tã³la². ã³ta³lo³hẽ²ti²jau³nũ³a² wa³lxe³jau³nũ³a² a³la³kxi¹jxah³lxi³nũ³nhẽ¹la². ³A²nxe³kxe³kxai³lu² kã³ki³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ã³nhi²ka¹tũ¹nhẽ³kxai²nãn²tu³ nxe²kã³ki³tu¹wa².

⁴Nxe³yã¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wih¹sxã³ sa²ha²te¹tũh¹sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ wãn³txai²li² ã³na¹sxã³ sa²yxõ²ã³kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²sin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wa³li²xi²sxã³ ã³yxõ²o³tũ¹ai¹nxa³lho³la². A²kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹sxã³ i²yxau³nu¹hai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³wi¹hai¹nha²kxai³ nxe³kxe³su² nxe³ain¹na²hẽ³la². ⁵Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹jau³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²nũ¹ha²kxai³ nxe² i²sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la².

⁶Jã¹nxe³jut³su² ha³ya³kxa² yxo²i²ain¹ju³ta² ã³na¹ain¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nhain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wa²li²xi²sxã³ ã³yxõ²o³tũ¹ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². A²nxe³tũ³ka³txai²na² hi²sen³su² Txa²wã¹sũ³na² Ta²ha² Kris²tu³jah¹lo²si²ha²kxai³ ãh¹lxi³sxã³ tẽ³sxã³ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹kxa² yã¹nxe³jut³sũ³ju³ta² kã³ai¹nhĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yen³nãu³a¹ tũ¹ka³txai²na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² ãu²lxa²to³tai¹nhĩ³nx2na³la².

⁷Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹ha³lo²a² kxĩh³nũ³xai²na² wi¹la³ wax³tu²tũ³xai²li² yain³txa² wi¹lwen¹te²ju²hẽ³la². Hai³sxa² a²wa³kxẽn³yah³la² yain³txa² kãin² wxa²so¹xi²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ i²hĩ³nx2na³la². ⁸Yxãn¹ta¹ si³sa² wai³la² ũ³yhen³kxa² wen¹ko³sxa²kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ yan¹nãu³a¹ ha³nxe²a² ũ³hĩ¹lhxa³thĩ³nx2na³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yã¹nx2na³la². Sũ³na² wãn³txai²na² ha³ya³kxa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yã¹xain¹na³la². Ko¹xai²na² yã¹nxe³sxã³ Sũ³nai²na² yen³nãu³a¹ wi¹lye²te²sxa³yu²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Sũ³na² yen³nãu³a² u²lxi³ ã³waix³si¹hain¹sxã³ khãuh³lxa³txi³sa²tẽ³ain¹tu¹wa².

⁹Txa²ya³lxah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Nxe²e³a¹kxan²ti³ te²xa²yã¹xah³lxa³lxa². Sũ³na² wãn³txai²na² ha³ya³kxa² yxo²i²yah²lxa³lxa². I²nx2ta¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot³jah¹la² Kris²tu³jah¹la² i²yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wi¹li²nx2ti³na³la². Ju¹ta² i²te²sa¹wa². ¹⁰Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ka²yãu¹ka²yãu¹sxã³ kã³ũ¹nhẽ³ju³ta² yũ³te³sxa³jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ kã³ũh¹nx2ti³tu¹wa². Wain³txi³ kã³yah³lxin¹ju³ta² ne³wã²na³xa³lho³la². A²kxã³nxa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxai²xai³te²nãu³xa² a³la³kain¹yah³lxi¹nha²kxai³ ã³non³ta³kxain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Jã¹xah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe² kã³yah³lxin¹ju³tai²li² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ne³wã²na³ũh¹nx2ti³xa³lho³la². ¹¹Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe² nxũ²kwai³lxũ¹txi³ kã³sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ha² yan¹nãu³a¹ kã³yah³lxin¹kxa² yo³ha² yũ³yah³lxin¹tu¹wa². ã³ten³sxã³ wahx³xah³lxin¹kxi³nũ³a² yũ³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³tai²na² ten³khaix¹sa³nha²wa². ¹²U³lhxã³ kwa²hxi²tha³sxã³

yxo²i²yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxi³kxe³nū³a² i³yau¹ū¹hain¹jau³xai³tā² yxo²i²nha²sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe² kăi³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²nha²sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².

Sū³na² wān³txa² ya²la³tu³ we¹tū¹nhē³kxe³nū³su² jau³su²

13 A²kxā³nhxī¹nu¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i³ye³kxi²sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² wān³txai²na² ain³kxi²so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yan¹khai¹tāu³a¹ kăi³ūh¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ūh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². I³yau¹ū³ūh¹ka³tu³ta¹ a²nū²a² te²li² Sū³na² kăin²ju³ta² yā¹nxe³te²la³ yū³te²sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹nxe² yxau³te²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ā³sen³sai¹sxā³ kăin²jah¹la² yū²nxa³ha²kxai³ a²i³lxi³khai³xa² i³ye³sxā³ wā²nxūh¹ i³ye³ū¹nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 I³ye³ū¹nha²sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nāu³a¹ i³ka³li¹ti¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²ne³tah²nāu³su² kăin² ka³lxa¹ton³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³ka³tu³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wah³nxe³ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ i³ye³ūh¹jau³xai³tā² sa²yxō²we¹nha²sxā³ a²ki³lha³lxa²khai³xa² a³li³lah¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²ai²na² i³ye³kxai²nān²tu³ a²ya³la³lhu² jau³su² kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² ā²la² kăin²txi³ i³lxi³nha²jah¹la² i³ye³yo²nū¹si¹te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ ā²la² kăin²txi³ i³lxi³nha²te²na² a³txi²ki³kxai²nān²tu³ i³wā³wā³ta³kxi³jau³xa² yū³hī³nx2nxa³wa². Hāi¹sxā³ yxo²i²sxā³ yxau³hī³ki³tā³la². 17 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²wān³txai²na² hai³txi³ yau³ā³xa² i³yax1jau³sxa³wa². Hāi¹sxā³ jau³xain²txi³ yxau²sa²tē³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³kxai³lu² yxo²i²ain¹tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³ka³txa² e³lxah²lxi³yain¹na³la². 18 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wān³txa² ya²lan³tu³khaix1jau³xa² yau³ha¹li¹ yū²na³la². Yen³kxa² yan¹khaix1nāu³a¹ kăi³ūh¹jau³nū³a² yū² a²wān³txi³khai³xa² i³ye³ū¹nha²kxi³jau³xa² yū² nx2na³la². A²nxe³jau³xai²li² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ i³ki³ha¹kxi²nha²nxa³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nha²nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² yxau²xai³ki³tā³la². I³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³nhē³ju³ta³nū³a² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³ki³tā³la². Nxe³ju³tai²li² ā³na¹ki³sxa³lho³la². Kan²txi³ yxo²i²ki³tā³la². 19-20 Wah³nxe³ki³sa²kxai³na³vi²o²tē³na² yā¹nxe³ki³tā³la². Nxe³tē³na² sa²kxai³lu²:

— Ā³yit1sxā³ yxau³na¹tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ta³nu³lhū³ka³txa² kăin²khaix1nxe³ka³txa² kwa³thi³līh³na² sa²ka³tū³kxi²ka³txa² tē³sxā³ ā³na¹ain¹te²ju²hē³la². Ā³na¹ain¹kxai²nān²tu³ kwa² ā³nxai³ju³ta² yū²te²sxa³yu²hē³la². It3ta² nū³kxūn³kxan²ti³ ā³nxai³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² ā³wih¹sxā³ yxau³ya³nhē³ju³ta³nū³ai²na² kan²txi³ wah³nxe³sa²tē³ki³tā³la². Yxo²i²hī³ki³tā³la². A²kxā³nhxī¹nai³tā² I³sa³e² nū³ka³txu¹tai²na² nxe³te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xan¹thī³na² so¹lxi³ wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹jah¹la² a²hxi²kan¹te²a² so¹lxi³ ā³wih¹te²ju²hē³la². Kwē³kxa² ka³na³ka³nat3sxā³ ā³wih²xai³te²ju²hē³la². A²nū²a² i²li³te²a²:

— Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² kxan²ti³ ā³wih¹hī³nx2nxa³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ka³la³xi²sxā³ yxau²sa²tē³na³la². Yxau³te³na¹ i³ye³ū¹nhē³na³la², Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²sa³. Te²yā¹nxūn³sxā³ ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ yxo²i²ki³tū³ka³txa² ka³la³sxā³ yxau²sa²tē³nūn³ki³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wah³nxe² yxau²xai³ki³kxe³su² yan¹nāu³a¹ ā³na¹nē³lxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i²sxā³ i³so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la² a²he³la³ko³tu³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7

Me³ki³se³te²kah³lu¹txai²na² a²nũ²a² i³ye³ũh¹jah¹lo²su¹ jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² sxi²je³nu¹ta²li² Sa³lẽ²thĩ³na²
a²wa³kxẽ³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũh¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ka³tu³ta¹ nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³te²hi²sen³kxai³lu²
a²ko¹ko¹nũ³ka³txi³nãu³xu¹ta²na² he¹li³sxã³ sun²tã¹hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³te³na¹ Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² ne³kxauh²xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ne³kxauh²xi²te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² ka³lih³ti³hit1jau³su² e³kxi²nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 E³kxi²nyha¹te³na¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxai²na² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa²
ã³nhe¹kxi²sxã³ so¹kxi²kxai²na² tẽ³sxã³ wã²nhũ¹nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³
yen³kxa² hxi²ka² hxa³sxã³ yen³kxai²na² yũ³kxai²nã²tu³ yen³kxa² ki³ka³na³ka³nat3sxã³
wã³kot3sxã³ so¹sxã³ ũ³ha¹kxi²te²ju²hẽ³la². Nxe³sxã³ yen³kxa² ka³lxa¹sxã³
nxe²xai³sxã³ ũ³wha¹nũ²la² Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² ũ³hũ¹nyha³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³lu² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² a²i³lxa² a²si³yxau³tãu³a²
txa²nũ² ha³lo²a² wain³ju³ta² so¹lxi³ kã³sxã³ yxau²xai³kxa² a²wa³kxẽ³yah³lo²su¹.
Nxe³hxai²na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ Sa³lẽ²thĩ³na² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² ha²kxai³
a²i³lxa² ãh¹ a²si³yxau³tãu³a²su² ha³lo²a² hãun²kxa² yxau²xai³kxa² a²wa³kxẽ³yah³lo²su¹.
Nxe³hxai²na²hẽ³la². 3 A²nxe³jah¹lu¹ta²li² a²wĩ³na² i²ki³sxa³ha²kxai³ a²hã³ka³na²
i²ki³sxa³ha²kxai³ a²si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² i²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tã³la². Hai³txi³ wẽ³sa²
a³li³lah¹je³nu¹ta²li² i²ki³sxa³ha²kxai³ yah³lon¹sxã³ ya³lu²je³na³kxa² i²ki³sxa³ha²kxai³
nxe³ki³tã³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² te²hũ³jah¹lo²su² na³la². Nxe³sxã³
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³u¹sa²tẽ³na³la², Me³ki³se³te²kah³la²sa³.

4 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² i²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
Hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kxai³lu² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa²
yen³kxa² ka³lxa¹txi³ so¹kxi²nyhain¹kxu¹ta²na² wã²nhũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yen³kxai²li² hxi²ka²
hxa³sxã³ yen³kxai²nã²tu³ ki³ka³na³ka³nat3sxã³ wã³kot3so¹xi²sxã³ ũ³ha¹nũ²la² yen³kxa²
ka³lxa¹sxã³ Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² wã²nhũ²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Te²yã¹nxe³jut3su²
Le³vi²ah³lu¹ta²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² so¹lxi³ a²nũ²a² i³ye³ũh¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xai²na² nxe²e³te³nah¹lxi¹:

– Yen³kxa² hi³ka² hxa³sxã³ yen³kxai²na² yũ³kxe³su² ki³ka³na³ka³nat3sxã³
so¹kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxe³te²ju²hẽ³la². A²nũ³ka³txi³khai³xa² so¹kxi²nyhain¹te²ju²hẽ³la²,
a²yxo²ha³kxa¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³syu¹kxan²ti³na². 6 Nxa²ha¹te¹
Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² hai³txi³ Le³vi²ah³lu¹ta²na² a²sa³wi³sa³la³ ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Nxe²nxa³kxan²ti³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² yen³kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su² so¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² a²yen³kxa² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² so¹kxain¹kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su²
so¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². So¹kxi²te³na¹ i³ka³lih³ti³hit1jau³su² i³ye³kxi²nũh¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ka³lih³ti³hit1jau³su²
so¹kxi²jah¹lai²la¹wa². Wãn³txa² wi¹jau³nu³a²kxai³lu² so¹kxi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su²
te²kxai³lu¹ Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² i³ka³lih³ti³hit1jau³su² i³ye³kxi²nũh¹ta¹hxai²hẽ¹la².
7 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ã²la² hxi²kan¹te²a² a²yxo²wãn³txa² so¹lxi³ i³ka³lih³ti³hit1jau³su²
kũ³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³te²a² i³ye³kxi²te²ju²hẽ³la². 8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Le³vi²ah³lu¹ta²na²
a²ne³tah²nãu³su² yah³lon¹sxã³ ya³lu²ain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² ã³su²
i³ye³ũh¹kxe³su² ã³wẽ³no³tain¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Me³ki³se³te²kah³la² a²wẽ³no³te²a²
i³ye³kxi²nẽ³lxa³wa². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ya³lu²ju³ta³nũ³a² yũ³te²na² te²
hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su² so¹kxi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ Me³ki³se³te²kah³la² a²wẽ³not3jah¹la²
i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yen³kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su² so¹kxi²jah¹la² ka³ten³ti³

yxau²xai³jah¹lo²nũ³su² ta¹hxai²hẽ¹la², Me³ki³se³te²kah³la²sa³. 9-10 Jã¹nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Le³vi²ah³lu¹tai²na² hai³txi³ a³li³lah¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A³li³lah¹xa³kxan²ti³ a²si³yah³lu¹tai²na² A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ẽ¹nãu³u¹tai²na² ah¹yũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Me³ki³se³te²kah³la² ĩ³ha¹txi²hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² tẽ³sxã³ wã²nhũ²xai³kxa² Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² ũ³hũ¹tãu³a² Le³vi²ah³lu¹tai²li² A³bra³ãu²ah³lu¹ta² a²ne³tah²nãu³su² ha²kxai³ yen³kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su² ũ³hũ¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Le³vi²ah³lain²txi³ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²hi²sen³su² hã²wxãn³txa³nu² yen³kxa² wã²nhũ²xai³kxe³su² so¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² sa²yo²we¹jau³xu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxa² I³sa³e²ah³lu¹tai²na² a²ki³lha³lxai²khai³su² ka³lxai¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³sxã³ ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su² A³rãu²ah³lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹la²kxai³lu² A³rãu²ah³lo²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũh¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² a²yo²ha³kxa¹ nxe² kã³ũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³. Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²nẽ³kxe³nũ³su² hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3tũ¹nhẽ³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3tũ¹nhẽ³ke³la³te²kxai³ A³rãu²ah³lu¹tai²na² wa³ka³la² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹kxe³su² ã³nhĩ³nx2na³la². Me³ki³se³te²kah³la² a²wẽ³no³kxa² yũ³hĩ³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 12 Nxe³ha²kxai³la¹ a²nũ²a² ĩ³ye³ũ¹nhẽ³kxa² he³la³kxa² ã³lxai³txi³ ĩ³ya¹kxai²nãn²tu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹kxi³jau³xa² yau³ã³lxai² wẽ³non³jau³xa² ĩ³ye³kxi²nũ³tu¹wa². 13 Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² hai³txi³ Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³sxa³wa². A²lo³nu¹tai²li² Ju³ta²jah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³xai²la¹wa². A²nxe³tũ³ka³txu¹tai²na² kxã³kxai³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ a²nũ²a² ĩ³ye³ũ¹hain¹kxe³su² o²la³kxain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah¹la² a²ne³tah²nãu³xa² so¹lxi³ o²la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² Ju³ta²jah³lu¹ta² a²ne³tah²nãu³su² a³li³lah¹sxã³ txon¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² e³kxi²nẽ³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³xa² so¹lxi³ nxe² o²la³kxi²si¹jau³nũ³su² kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Me³ki³se³te²kah³la² yã¹nxe³jah¹lo²su² jau³su²

15 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²ai²na² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũh¹jah¹la² ã³lxai³jah¹la² yũ²na³la². Me³ki³se³te²kah³la² yã¹nxe³te² he³la³kxa² yãx1te²la³wa². 16 Hai³txi³ yuh³xai²nãn¹jau³xa² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹txa³wa². Yxãn¹ta¹ ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³ha²kxai³ ya³lu²ju³ta² yũ³jah¹lo²sxa³wa². 17 A²nxe³ju³tai²li² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² Je³su²jah³la² kã³ti³hit1jau³su² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹:

— Txa²yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũh¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tẽ³in¹tu¹wi¹. Me³ki³se³te²kah³la² he³la³ko³si¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Kxã³nxai³tã² wãn³txa² kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² ain³kxi²ki³tai¹ti²tu³wa². Ain³kxi²ki³kxan²ti³ ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³tai²tã² hxi²kan¹txi³ ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³lxa³tai¹ti²tu³wa². Wãn³txai³tã² kãin² wã³nxĩ¹nxa³kxan²ti³ ha³lo²a² wi¹ju³ta³nũ³a² wah³nxe³ki³tai¹ti²tu³wa². 19 Nxe³kxa² ha³tih³nãu³ãn²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² tah²yau³xan²tu³ ain³kxi²ki³tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³jau¹xai²na² ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ha³lo²a² ã²la² wi¹ju³ta² wah³nxe³ki³tã³la².

20 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²wãn³txi³khai³xa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³ye³ũh¹na³la². Kxã³nhĩ¹nu¹ta²kxai³lu² A³rãu²ah³la² nũ³ka³txa² a²wa³ka³li³yu³ta²kxai³lu² ã³si³wxe³tãu³a¹ hai³txi³ ĩ³ye³ũh¹jau³xa² yũ³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 21 Nxa²ha¹te¹

Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ūh¹
 ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ne³nxē³nai²na² e³te³nah¹lxi¹:
 – Sū³na² Si³yxau³kah³lo²na¹xai²na² ā³sen³sai¹sxā³ kāin²jah¹la² yū²nxa³kxan²ti³
 txai²na² so¹lxi³ ī³ye³a¹wi¹. Hai³txi³ Txa²wān³txai²na² ī³yat¹jah¹lo²txā³wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²yen³nāu³ai²na² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū¹si¹ju³ta²
 o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah¹lo²kxai³ ī³ye³ū¹nhē³kxe³nū³su² wi¹khaix¹jau³xai²la¹wa².
 Wi¹lha²tē³na³la². Je³su²jah¹la² hxi²ka² yxau²sa²tē³ki³sa²kxai³ yxo²i²ki³jau³xai²la¹wa².

23 Nxe³ha²kxai³la¹ kxā³kxai³ A³rāo²ah³la² sa³wi³ha³lxi³nu¹tai²na² a²nū²a²
 ī³ye³ūh¹tū³ka³txu¹tai²na² kā³lxa¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nū²nāu³a² ya³lu²ju³ta³nū³a²
 yū³yah³lxi³te²ju²hē³la². Ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³yah³lxi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 o²la³kxi²sa²tē³yah³lxi³te²sxa³yu²hē³la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su²
 yxau²sa²tē³ha²kxai³ a²wa³ka³la² ā³na¹sxā³ a²nū²a² ā³xa² a²wē³not³jah¹la³nū³a²
 yū³te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū¹sa²tē³nē³na³la².

25 Nxe³ha²kxai³la¹ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ sa²hau³kot³sa²tē³ū¹nhē³na³la². A²nū²a²
 ī²li³te²a²:

– Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxe³te²nān²tu³ Je³su²jah³la²
 ā³tī³kxai²nān²tu³ hai³txi³ sa²yxo²ā³hī³nx²nxa³wa². A²ē¹na² sa²hau³kot³sa²tē³ūh¹tu¹wa².
 Nxe³kxe³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su² yxau²xai²na³la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 ā³non²ta³kxi²si¹nhē³jau³su² ī³ye³kxi²sa²tē³na³la², Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na² ain³kxi²sa³kxa³.

26 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa².
 Yxaih¹ju³ta² yū²nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³te²
 nū³ka³txa² sa²hait¹so²sa²tē³na³la². Hā²wxān³txa³nū² oh³nāu³nū¹ka³na¹ ka³la³xi²sxā³
 wxi²kin³ti³ton³sa²tē³ūh¹na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² jah¹lain²txi³ ī³ye³ū¹nhē³jah¹lo²lxi³
 ha²kxai³ wain³na³la². 27 Jā¹nxe³jut³su² yuh³xai²nān¹te²nū²a² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū¹hain¹te²su²
 te²a² hai³txi³ te²yāx¹jah¹lo²sxa³wa². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² nū³ka³txai²na² te²nān²tu³
 nxe² kāi³te²ju²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³yxuh³xa² wi¹te²a²
 tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² txa²nū² a²kō³nxe³ti³ kāi³ju³khai³xa²
 ā³wa²su¹te³lhxā³ ū³hū¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³ a²nū²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi³ju³ta² ā³wa²su¹si¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³to³ta¹
 Je³su²jah³la² yāx¹jah¹lo²sxa³wa². Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ yen³kxa² Txa²wā¹sū³na²
 ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³hū¹ka³tu³ti¹ a²nū²khai³xa² wā²nxūh¹ ū³hū¹ha²kxai³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 28 A²kxā³nxa²

Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² ī³yau¹ū³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²ai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ a²ē¹nāu³a² au³txi³nāu³a² a²kō³nxe³kxe³su² yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe²yain¹kxa²
 ha³ta³nxān²txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ūh¹jah¹la³nū³a²
 ī²sxā³ so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³ye³ū¹nhē³jau³xa²
 ā³ta³lo³hēt¹sxā³ ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² A²ta²hai²na²
 ī²sxā³ so¹ta¹hxai²hē¹la². Ī²sxā³ so¹jah¹lai²li² wi¹kāi³sxā³ yxau²xai²na³la².

8

Je³su²jah³la² ī³ye³ū¹nhē³jah¹lo²khai³su¹jau³su²

1 Jā¹nxe³jut³su² Jah¹lai²li² Je³su²jah¹lai²li² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū¹nhē³jah¹lai²la¹wa².
 Oh³nāu³nū¹ka³na¹ ā³wxe²sa²tē³na³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³ai²na²
 a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³sxā³ ha³lo²a² whāi²na¹ a²wa³kxēn³ton³yah³na³la². 2 Kxā³nxai³tā²
 a²nū²a² ī³ye³ūh¹jah¹lai²na² a²hxi²kan¹te²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²ha² yuh³xan¹thi³na²
 wi¹khaix¹thi³na² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na² ī³ye³kxi²ha²kxai³

a²nũ²a² ĩ³ye³ũh¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ha²kxai³ nxe³si¹jau³nũ³su² ã³wih¹to³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² oh³nãu³a¹ Sũ³na² ha³lo²khai³xa² ã³wih¹ka³tu³ Sũ³nu²kxai³lu² ĩ³ye³ũ¹nhẽ³na³la².

3 Jã¹nxe³jut3su² I³sa³e² nũ³ka³txa² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹ju³ta² a³la³kxain¹te²ju²hẽ³la². Ju³te²a²nãu³xai²na² hxi²ka² ĩ²sxã³ so¹jah¹lo²su² te²ju²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ĩ²sxã³ so¹kxah¹lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yuh³xai²nãn¹ta² yen³kxa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ha²kxai³ ka³yxuh³xa² wi¹te²a² tẽ³nũ²la² su²lhxã³ a²ti³ha²yau³khai³xa² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Yen³kxa² hxi²tẽ³nhã²nxa³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² yen³na² ã³wih¹te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹nhẽ³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³si¹jau³nũ³su² ã³wih¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² ũ³hũ¹hĩ³nx2na³la². 4 Txa²wã¹ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yũ³te²ju²hẽ³la². Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²we¹te²a² yũ³te²ju²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa² yen³kxa² Sũ³na² ũ³hũ¹ju³ta² o²la³kxi²te²a² ã²la² yũ³te²ju²hẽ³la². Nxe³sxã³ ã²la² yũ³ha²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²li² wxa²kan³sxã³ yxau³kxi²nẽ³kxan²ti³ hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²wet1si¹jau³nũ³su² yen³kxa² ũ³hũ¹ju³ta³la³ o²la³kxi²hĩ³nx2nxa³wa². 5 Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² yxau³thĩn³khai³xa² yũ³te²ju²hẽ³la². Nxe³sxã³ yuh³xan¹ko³xan¹thĩ³nai²na² Txa²wã¹sũ³na² yxau³thĩ³nhũ³na³la². Hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² yxau³thĩn³khai³sxa³wa². Yxã¹ta¹ thĩ³nhũ³na³la². Te²yã¹nxe³jau³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² ain³kxi²so¹ha²kxai³ nxe³te³nah¹lx¹:

– Txa²yxau³na¹thĩ³na² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹, wã³la³ka³txa² wxa²ka³la³sxã³ ĩ³ye³kxi²ki³si¹nai³ta²su¹. Nxe³te²yã¹thĩ³nhũ³thĩ³na² we¹txa²hẽ³li¹. Txa²wãn³txa² ĩ³yxau³sxã³ we¹txa²hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³nu¹kxai³lu² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yuh³xai²nãn¹ko³xa² yxau³te²ki³na¹xai²na² ã³non²ta³kxi²nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nãn¹ta² sxi²han²tu³ ĩ³ye³ũh¹tũ³ka³txai²na² hxi²ka² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³non²ta³kxain¹te²ju²hẽ³la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ã³sen³sai¹sxã³ ã³non²ta³kxi²nẽ³na³la². 6 Te²yã¹nxe³jut3su² yuh³xai²nãn¹te² nũ³ka³txa² ĩ³ye³ũ¹hain¹tũ³ka³txai²li² a²wa³ka³la² kũ³we²ki²la² hxi²kan¹yu³jut3sxa³wa². Je³su²jah³la² wa³ka³la² hxi²kan¹sxã³ ã²la² ã³sen³sai¹yuh³na³la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ye³kxi²nyhu¹jau³xa² ã²la² hxi²kan¹jau³su² na³la². A²nũ²a² kã³ũ¹hain¹jau³nũ³a² ĩ³hen³txain¹jau³xai³tã² ã²la² wi¹lx¹ nxe² si³yxau²na³la². Oh³xai²nãn¹te²a² yen³kxa² nxe² si³yxau²na³la².

7 Jã¹nxe³jut3su² a²kxã³nxai³tãn¹jau³la³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹hĩ¹nai³tãn¹jau³la³ wain³kxa²txi³ ai³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ wãn³txa² tah²yau³xa² wẽ³not3jau³nũ³la³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². 8 Nxe³yãn¹tah¹lx¹ wain³txi³ kã³ai¹nxa³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² ĩ²ha²kxai³ ĩ³wãit3sxã³ e²kxi³ta¹hxai²hẽ¹la². E³kxi²te³nah¹lx¹:

– Ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ Txai²li² Sũ³nu²na¹xai²na² wãn³txa² tah²yau³xa² ĩ³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³ye³kxi² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ĩ³ye³kxi² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. Kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² ĩ³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹.

9 A²kxã³nxa² a²si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² E³ji²ta²ko³xa² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² ta²ko¹xu¹ta²na² sa²sai¹si¹hai¹na¹jau³su² wi¹kã³ũ¹hai¹na¹jau³nũ³a² ĩ³ye³kxai¹na¹hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sa²tẽ³sain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³ wi¹kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta² ã³na¹a¹hẽ³li¹.

10 Nxe³ha²kxai³ yan¹nãu³a¹ wi¹kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³ye³kxai¹na¹jau³nũ³a² nxe³te³nah¹lx¹, Sũ³nu²na¹xai²na² nxe²e³kxai¹na¹te³nah¹lx¹: “Tũ¹ka³txai²na² a²ne³nxẽ³nai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹jau³xa² ã³wih¹tu¹wi¹. A²ẽ¹nãu³ai²na² Txa²wãn³txa² tah²yau³nũ³a² ũ³wha²li¹la³kxai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² so¹lx¹”

ta²nxū¹ka³txai²na² A²sū³na² Si³yxau³kah³lo²syu¹hai¹na¹tu¹wi¹. Ta²nxū¹ka³txai²na²
 Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³sain¹tu¹wi¹.”
 11 Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²nyhu¹kxi³jau³xa² yū²nxa³lho³li¹. Nxe²
 i³ye³kxi²nyhu¹xa³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe²
 i³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹. A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ā²la² i²yxau²xai³lhai¹nha²kxai³
 nxe² i³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹. Tū¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²yxau²xai³lhain¹tu¹wi¹.
 Hxi²ka¹nxa³jah¹lo²su² ta³nxa² hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²su² ta³nxa² i²yxau²xai³lhain¹tu¹wi¹.
 12 Nxe³sxā³ko³nxe³ti³kāi³ain¹ju³ta²sa²wa²su¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³wā²na³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 13 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³nai²li² wān³txa² tah²yau³xa³ kāi³ūh¹hain¹jau³nū³a²
 i³ye³kxai¹nhī¹na¹ a²wi¹lhī¹nān¹jau³xai²li² ā³wa²sut¹tā³la². Wa³su³txi³ tī³non³sxā³
 tī¹ū¹nhē³tu¹wa².

9

Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

1 A²wi¹lhī¹nān¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²jau³xa²
 i³tih³nxe³te²ju²hē³la². Ha³lo²a² sa²nēn¹kxi²thīn³nū³a² a²nū²a² hxi²ka² we¹thī³na²
 wā²nā³ūh¹te²ju²hē³la². 2 Nxe³thī³nai²li² nē³nha¹lin¹thīn³su² te²ju²hē³la².
 A²wi¹lhī¹nān¹thī³na² sa²kxai³lu², “Wi¹lhīn¹thīn³su¹.” Nxe³te²ju²hē³la². A²nxe³thī³nāu³ai²na²
 lā³pi³āu²tē³na² ūh³wxe³ha²kxai³ me²sa³ka³lo³a² ūh³wxe³ha²kxai³ yain³ta³nū³xa²
 Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹tū³nū³a² ūh³wxe³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². 3 Ā³ta³lo³hē¹thī³na²
 jū¹nxe² si³tah³xan¹thī³na² sa²kxai³lu², “Wi¹lhīn¹khaix¹thīn³su¹.” Nxe³te²ju²hē³la².
 4 A²nxe³thī³nāu³ai²na² kwa³thi³lē³na² ha³nxe² i³tho³xa² wi¹lū³tho³xa² nxe³tē³na²
 wi²sxa³ha²kxai³ nxe³thī³na² yū³te²ju²hē³la². A²nxe³tē³na² a²tai²na¹ ya³te³ya³ten³ka³lo³a²
 ou²ro²ka³lo³a² we¹te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² ā³xa²sa¹, kai²syē¹na²
 yū³nūn³te²ju²hē³la². A²nxe³tē³nai²na² a²tai²na¹ ya³te³ya³ten³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
 ū³ta³lo³hē²kxi²te²ju²hē³la². Nxe³tē³nai²na² sa²kxai³lu² yen³ka² wi²sxa³te²ju²hē³la².
 Wi²sxa³te²a²sa¹. Kwa³ta³lē³na² yain³txu¹tai²na² ma²na³ki³a² ū³whi¹ha²kxai³
 A³rāu²ah³lu¹tai²na² a²hi³sa³ka³txa² ū³hai¹kxi²nha² ai³ka³txai²li² wi²sxa³ha²kxai³
 a²nxe³ta³ka³txai²li² ha³teh³nxā³nxa² wā²nxū¹ ne³kā³lū³kxi¹xi²te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 txah³lxa³ka³lo³a² ū³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a² wi²sxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 A²nxe³sxā³ ū³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a² ka³lo³ha¹lin¹kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹txai²na²
 i³hau³ko³tūh¹te³lhā³ ain¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi²nha²te²ju²hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹ kai²syē¹na²
 a²ne³ka³nah²nāu³ai²na² a²nū²hū³te²a² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³te²a² ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa²
 sxa³ya³te²ju²hē³la². Nxe³te²na² ha³lo²ai²na² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
 hxi²ki³kxai³lu² ā³wa²su¹kxe³su² i³sa²wa²lho¹xi²si¹nhē³tē³su² ne³yxau³kxi²ya³te²ju²hē³la².
 A²nxe³jut³su² wi¹wi¹nxe² wi¹wi¹nxe² i³yau¹ū¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ wān³txa² yxau³ka³lxa¹txi³
 e³hī³na¹wa². Yxān¹ta² hī¹na² nxe³sa²nxa³nha²wa².
 6 Nxa²ha¹te¹ yen³kxai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ hau³ko³ta³lun²te³na³na¹ hā²wxān³txi³nū²
 a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹jah¹la² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². A²lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹
 thī¹nai²na² a²wa³kxan¹thī³na² ā³wih¹xai³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi²ju³ta³nū³a² o²la³kxi²to³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² au³txi³
 si³tah³xan¹thī³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹jah¹la² i²li³te²a²
 hai³txi³ ā³wih¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Wā³nxīn¹ta² hxi²kan¹jah¹la² so¹lxi³ a³lan²ta²
 kwē³kxa² ko³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³wih¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ā³wih¹kxai²nān²tu³
 ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² hxi²tē³nha²nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la²,
 a²ko³nxe³ti³ kāi³nha²ju³ta² sa²wa²su¹si¹jau³sa². Nxe³nū²la² ū³hū¹ka³tu³ti¹ a²ti³ha²yau³xa²
 nxū¹lxi³ hxi²tē³nha²sxā³ ā³wi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²nū²a² nū³ka³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ ko³nha²nxa³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³te²li² sa²wa²sut¹si¹jau³su² Txa²wā¹sū³na²

ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²ju²hẽ³la². 8 Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³na³la². ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ka³tu³ta¹ thĩ¹nai²li² yũ³ye²tãu³a² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³thĩ³na² ã³wih¹kĩ³ju³ta³nũ³a² yũ³kĩ³sxa³wa². 9 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Nxe³sxã³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hẽ¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²kxan²ti³ hai³txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jut3sxa³wa². 10 Ju¹ta²na² sa²kxai³lu² yain³kxi²kĩ³ju³ta² so¹lxĩ³ ĩ³na²kĩ³ju³ta² so¹lxĩ³ ã³nhxan³ka²ti²kĩ³ju³ta² so¹lxĩ³ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹nũ²khai³xa² so¹lxĩ³ sa²hau³kot3jau³xai²la¹wa². Wa³nũt3jau³xa² wã²nã³ũ¹nhẽ³lxa³tã³lxa¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² nxe²kãi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

11 Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² wxã³tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹nhẽ³kxe³nũ³su² wxã³tai¹ti²tu³wa². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ yen³kxa² wi¹kxa² ã³si³wxe³nũ¹nhẽ³tai¹ti²tu³wa². Jã²nxe³sxã³ sxi²ha² o²la³kxi²nũ¹nhẽ³thĩ³nai²na² sa²kxai³lu² thĩ³nã³lxĩ²na³la². A²kxã³nxãn¹thĩ³nai³tã² a²nũ²a² hxi²ka² we¹thĩn³su² te²jai¹ti²tu³wa². Yuh³xai²nãn¹thĩn³su² te²jai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ hĩ¹nai²nãn¹thĩ³nai²li² te²yãx1thĩn³su² ti³he¹xai¹nxã³lho³la². ã²la² wi¹thĩn³su² na³la². 12 Te²yã¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² wxã³sxã³ ã³wi¹hĩ¹na² thĩ¹na² wi¹khax1thĩ³na² ã³wi¹hĩ¹na² hai³txi³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ka³bri²ta² a²ti³ha²yau³su² tã³nxã² po¹na² wẽ³sa² a²ti³ha²yau³su² tã³nxã² a²nxe³jau³xa² tẽ³sxã³ ã³wih¹te²sxa³yu²hẽ³la². A²ti³ha²yau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹jau³nũ³su² nxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³khai³xa² tẽ³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ²na³la². Ũ³hũ¹ha²kxai³ ka³te³na² wi¹tãu³la³ ũ³hũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² hau³ko³ta³lun²na²hẽ³la². 13 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ka³bri²tu² tã³nxã² pon¹su² tã³nxã² a²ti³ha²yau³xa³ tẽ³sxã³ ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹te²ju²hẽ³la². Po¹na² wẽ³sa³ a²sĩ³na² ũ³thũh²hxat3sãn²nũ²la² a²yã³nũ³ka² tẽ³nũ²la² a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² a²nũ²khai³xa² a²ta²na¹ nxã³txi³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ a²yã³nũ³kai²li² tẽ³nũ²la² wxa²ne³sa²hẽ¹txai³te²ju²hẽ³la². A²nxe³ju³tai²li² o²la³kxi²nũh¹kxan²ti³ txa²wã¹nũ²ai²na² so¹lxĩ³ ã³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³la². 14 Nxe³kxi³te²ju²hẽ³la². Nxe³kĩ³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ Kris²tu³jah¹la³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lhĩ¹nai³tã² a²ti³ha²yau³khai³xa² ã³nẽ¹na³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²li² ã²la² kãin² wã³nxĩn¹jau³xai²la¹wa². Kris²tu³jah¹lain²txi³ wã²nxũh¹lxĩ³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ e³kxi²nẽ³jau³xa² kwa² toh³lxĩ² e³kxi²nha²sxã³kwa² o²la³kxi²kĩ³ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ã³nhxan³ka²ti³ nxe²na³la², Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wxa²wa²su¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³yah³la² wi¹lhin¹sxã³ sa²yxo²wet1sxã³ yxau²xai³kĩ³tã³la².

15 Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³xa² kãi³ũ¹nhẽ³jau³nũ³a² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxũ¹nhẽ³lha²kxai³ a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sxã³ so¹kxa² te²kxi³na¹xai²na² yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hũ¹nhẽ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tĩn³yau³xai³tã² a²wi¹lhĩ¹na² kãi³ũ¹nhẽ³jau³nũ³ai³tã² sa²yxo²wet1sxã³ yxau³kĩ³tai¹ti²tu³wa². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²kxi²nũh¹jah¹la² Kris²tu³jah¹la² yũ³na²hẽ³la². Yũ³hĩ¹nai³tã² ko³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³tai³tã² ne³wã²na³kxi²nẽ³na²hẽ³la².

16 Nxe³te²ju²hẽ³la². Kwa³jan³ta² nxe³te²ju²hẽ³la². A²yen³kxi³khai³xa² sa²ha³la³ti²lho¹kxi³jau³nũ³a² ũ³wha²li¹lhãn²te²ju²hẽ³la². Kxã³nãu³a¹ jah¹la² ũ³wha²li¹jah¹lai¹tã² ya³lu²kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ nxe³hĩ¹na¹ ũ³wha²li¹jau³xai³tã² ĩ²sxã³ sa²hau³ko³te²ju²hẽ³la². Ka³te³na² yxau³tãu³a¹ ũ³wha²li¹jau³xai²li² ĩ²sxã³ sa²hau³ko³te²sxa³yu²hẽ³la². 17 Yxãn¹ta¹ ya³lu²hĩ¹na¹ wãn³txa² ũ³wha²li¹jau³xai²na² wi¹lain³kxi²hĩ³nx2na³la². Hxi²kan¹jau³sa²hĩ³nx2na³la². Ka³te³na² yxau²xai³tãu³a² hai³txi³

hxi²kan¹jau³sa²hĩ³nx²nxa³wa². 18 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tĩn³yau³xai³tã² sa²yo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³xai³tã² nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sãn²nũ²la² Sũ³nu²kxai³lu² ã³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ tĩn³yau³xa²kxai³lu² ĩ³hxi²kat¹si¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³sxã³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² te²hi²sen³kxai³lu² tĩn³yau³xai³tã² kwa³na³nẽ³jau³xai³tã² ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³lhxã³ nxe³hĩ¹na¹ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Po¹na² wẽ³sa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³i² ka³bri²ta² in³txa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³i² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³nũ²la² ĩ³yau³xa² tẽ³i² o³ve²a² a²wxe³txa² ã³tã³u³kxi²so¹sxã³ ã³he³het³sxã³ tẽ³i² i³so²pa²tũ³xa² es³pu²ma² hũ³tũ³xa² tẽ³i² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ha³te³h³nxã³nxa² tĩ³txã³nxai³tã² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ĩ³yi³sa²nẽn¹kxi²ai² a²nũ²a²nã³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³sxã³ ĩ³yi³sa²nẽn¹kxi²lã³i² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³te³na¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³xa² kã³ũ¹nhẽ³jau³nũ³a² ĩ³ye³kxi²nẽ³ta¹ti²tu³wi¹. Sa²yo²wet¹si¹kĩ³jau³su² kwa³na³nẽ³ta¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² ya²la³tu³ye²si¹jau³nũ³su² a²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³a¹jau³xin³txi² ĩ³yi³sa²nẽn¹kxi²na¹li¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³sxã³ sxi²ha² Moi³se²ah³lo²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³sxã³ ĩ³yi³sa²nẽn¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ thĩ¹nai²na² yen³kxa² wxi²sxa³kxa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²kxe³nũ³a² ĩ³yi³sa²nẽn¹ta³kxi²nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Āh¹ jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Ya²la³tu³ yen³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ã³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ã¹sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³sãn²nũ²la² nxe³hĩ¹na² so¹lxi³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta² sa²wa³su³tũ¹nhẽ³te²ju²hẽ³li¹. Kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²li² nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³ti³ kã³kĩ³kxa² a²wah³yu³ta² ã³yo³hi²kxi²nũ¹nhẽ³jau³su²

23 Oh³nã³nũ¹ka³na¹ so¹lxi³ yen³kxa² si³yxau³ka³khai³te²a² yũ²na³la². Yuh³xai²nãn¹te²a² yen³kxa² a²si³yxau³te²su² te²sxa³yu²hẽ³la². Hã¹sxã³ a²si³yxau³te²hũ³na³la². Nxe³sxã³ a²si³yxau³te²sxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ã³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ oh³xai²nãn¹te²yen³kxa² ã³lxi³ha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³la³ hxi²kan¹txi³ ã³nhxan³ka³ti³te²sxa³yu²hẽ³la². 24 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² sxi²ha² wã³nxĩn¹thĩ³na² a²nũ²a² hxi²ka² wet¹thĩ³na² hai³txi³ ã³wih¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³thĩ³nai²na² hã¹sxã³ wã³nxĩn¹thĩ³nhũ³na³la². Yxãn¹ta¹ oh³nã³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² yxau³ko³xa² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³a¹ ĩ³ye³ũ¹nhẽ³kxe³su² kã³ũ¹nhẽ³na³la². 25 Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²wã³nxĩn¹te² si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³a² a²nũ²a² ĩ³ye³ũ¹nhẽ³jah¹la² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kwẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ a³lan²ta² ye³ka³na³ka³nat³sxã³ sxi²ha² wi¹thĩ³na² ã³wih¹to³te²ju²hẽ³la². Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ã³wih¹to³te²ju²hẽ³la². Kwẽ³kxa² yo²ha³kxa¹ ã³wih²xai³te²ju²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ju¹ta² yã¹nxe³kã³ti³he¹xai¹nxa³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa² ye³ka³lxa¹txi³ ha³li³hxan³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lxa³hẽ³la². Ye³ka³na³ka³nat³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³na²hẽ³la². 26 Yxãn¹ta¹ ye³ka³na³ka³nat³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lxa³ke³la³te²kxai³ txa²wã¹ha³lo²a² ĩ³yũ¹thĩ¹nãn¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³ khã³uh³lxa³txi³ha²to³hĩ³nx²na³la². Yxãn¹ta¹ ti³he¹nx²nxa³wa². Txa²wã¹ha³lo²a² hxan³nẽ³ju³ta³nũ³a² yxau³son³na³la². Yãn³ta² hxa³nxa³ta³lxa¹ wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ye³ka³na³ka³nat³sxã³ wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la². Wxã³sxã³ ya²lu¹kxi²nũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta² ã³wa²sut¹si¹nhẽ³jau³su² nxe³nũ¹nhẽ³na²hẽ³la². 27 A²nũ²su² ka³ten³su² hin¹sãn²nũ²la² ye³ka³na³ka³nat³sxã³ yah³lon¹sxã³ ya³lu²ju³ta²nũ³su² yũ³kĩ³te²ju²hẽ³la². Hã²wxãn³txa³ kã³kĩ³ju³ta² wah³nũ³a² a³ya³ti²nẽ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ĩ³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Wi¹lhin¹ta³nxa² ko³txi³hin¹ta³nxa² kã³kĩ³kxa² yã¹nxe³sxã³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa².

28 Te²yā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹lxi³ ya²lu²kxi²nē³na²hē³la². A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kâi³kĭ³ju³ta² a²wah³yu³ta² ũ³yo³hi²ta³lun²si¹jau³nū³a² ya³lu²kxi²nē³na²hē³la². Hā²wxān³txa³ wā³li²ye¹nx2tu¹wa². Wā³li²ye¹nxa²kxai²nān²tu³ hai³txi³ ya²lu²kxi²nē³na²hē³ jā¹nxe³sxā³ ya³lu²kxi²nē³lxa³lho³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ĩ²li³te²nāu³xa² wā³li²ju³ta³nū³a² wah³nxe³te²su² te²an²tu³ sa¹so¹nē³tu¹wa². A²ka³tē³na² wi¹tāu³lo³ti³hi¹tē³tu¹wa².

10

1 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² sa²yo²we¹ta¹nhxai²jau³xai³tā² yen³kxa² ya²la³tu³kxa² wā²nā³ũ¹nhē³kxi³nū³su² nxe³jau³xai²la¹wa². Ka³tē³na² oh³xai²nān¹jau³sxa³wa². Hāi¹nxe³kxe³hū³nhĭ³nx2na³la². Wān³txa² ya²la³tu³jau³xa² a³la³kxi² ta³lu²nai¹nxa³hē³la². A²nxe³jau¹xai²na² sa²kxai³lu² nxe²i³yau¹ũ¹nhē³na³la². ĩ³yau¹ũ¹nhē³te³nah¹lxi¹:

– Ka³yxuh³xa² wi¹te²a² ĩ³ya²lut1sān²nū²la² tē³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹jah³lxi³hē¹li¹. Kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ũ³hū²xai³jah¹lxi³to³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ jau³jau¹xu¹ta²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ ĩ³wi¹ti³hi¹tē³lxa³lho³la². A²nū²a² ĩ²li³te²nāu³a²:

– Txa²wā¹sū³na² ā³tĭ³a¹tū¹xā¹. Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² a³la³kxi² ta³lu²nai¹nxa³jau³xu¹ta²na² ĩ³wi¹ti³hi¹tē³lxa³lho³la². 2 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² a²nū²a² ĩ³wi¹ti³hi¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ā³tĭ³te²a² sa²kxai³lu² a²kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² ā³wa²su¹tū¹hĭ³nx2na³la². Nxe³sxā³:

– Te²yā¹nxe² kō³nxe³ti³ kâi³a¹ju³ta² wāix3ti³nha²sa²nxa³nha¹. Nxe³hĭ³nx2na³la². Nxe³sxā³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹hxai²kxai³ jā¹nxe³hĭ³nx2na³la². Ā³wa²su¹thĭ³nx2na³la². 3 Nxe³yān¹ta¹ kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹to³tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxa²xai³hĭ³nx2na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ po¹na² in³txa² a²ti³ha²yau³su² ta³nxa² ka³bri²ta² in³txa² a²ti³ha²yau³su² ta³nxa² nxe³jau¹xai²li² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ũ³hū²xai³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kâi³kĭ³ju³ta² ā³wa²su¹tē³lxa³wa². 5 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² a²kan³sxā³ wxā³hĭ¹nu¹ta²na² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ain³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Yen³kxa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ũ³hū¹nxain¹kxa² ten³nxa²nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ũ³hū¹nxain¹kxa² ten³nxa²nxa³ha²kxai³ nxe¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹ yuh³xai²nān¹te²su² te²na² a²nū²khai³xa² ũ³hū¹san¹kxe³nū³a² āu¹la³kxi²sa¹nhē³li¹.

6 Txah³lxa³kxa³txa² a²ne³ka³na²nhāu³a² ka³yxuh³xa² sĭ³na² ũ³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² ĩ³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² ā³wa²sut1sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ũ³hū¹sain¹kxe³su² ĩ³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹.

7 Nxēn²nxa³ha²kxai³ ĩ³wa²lū³xi³na¹te³nah¹lxi¹:

– Sū³na² nxe³txi¹. Ten³nxa²kxe³nū³su² kâi³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹. Wān³txa² au³hxain²jau³yai¹tā² wā²nā³ũ¹san¹jau³nu³ai³tā² kâi³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹. Kris²tu³jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

8 A²wi¹lhĭ¹nān¹jau³xa²:

– Yen³kxa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ũ³hū¹nxain¹kxe³su² ta³nxa² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ũ³hū¹nxain¹kxe³su² ta³nxa² txah³lxa³kxa³txa² a²ne³ka³na²nhāu³a² ka³yxuh³xa² sĭ³na² ũ³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² ta³nxa² a²kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² ā³wa²sut1sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ũ³hū¹sain¹kxe³su² ta³nxa² nxe³jau³xu¹ta²na² yo²ha³kxa¹ ten³nxa²nxa³ha²kxai³ ĩ³ka³lih³nxā²nxa³ha²kxai³ nxe³nxān²ta¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² a²wān³txu¹ta²na² nxe² au³nē³jau³xu¹ta²na² wain³txi³ sa²yo²we¹thxa³kxan²ti³ ĩ³ka³lih³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

9 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹:

— Ten³nxa²kxe³nũ³su² kãi³te³lhxã³ wxã³na¹nhai¹. Nxe³jau³xai²li² ã³ta³lo³hẽ²ti²sxã³ e³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹na² ũ³hũ²xai³kxa² a²wẽ³ta³ te²lxi³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² ã³wẽ³not3sxã³ ne³ka²ta¹ wxe²na³la². 10 Nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3su² na³la². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²yo²we¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³na³la². Kris²tu³jah¹la²nũ²khai³xa² ye³ka³na³ka³nat3sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³hĩ¹nãn¹te²tu³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³na³la².

11 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩ¹ti³ ĩ³ye³ũh¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a³lan²ta² hãi¹nxe³ti³xa¹ sxi²ha² yuh³xan¹thĩ³na² ã³wih¹sxã³ a²wa³ka³li³lo³kxe³su² o²la³kxai¹nhxai²na²hẽ³la². Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹kxe³su² o²la³kxain¹to³hxai²na²hẽ³la². Nxe³yã¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³kxa² ã³wa²su¹jut3su² nxe³te²sxa³yu²hẽ³la².

12 Hxi²kan¹te²sxa³kxan²ti³nu¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ye³ka³na³ka³nat3sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³hĩ¹nãn¹te²tu³ ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² a²wah³yut3su² ã³wa²su¹tã³la². A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² a²wi¹tãu³a² ã³wxe³ya³ha²kxai³ a²wa³li³kha³lah³lo²lon³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ hãi¹sxã³ yxau³sxã³ wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Wah³nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² sa²yo²wet1si¹hain¹ju³ta³nũ³su² wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Jã¹nxe³sxã³ ye³ka³na³ka³nat3sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²ai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³wa²su¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ ĩ³wi¹ti³hit1sa²tẽ³ain¹na³la².

15 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² te²yã¹nxe³kxe³hũ³jau³xa² e³kxi²nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²wi¹lhĩ¹nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:

16 — Kxã³nãu³a¹ wi¹kãi³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² ĩ³ye³yo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³nũ³a² nxe³te³nah¹lxi¹, Sũ³nu²na¹xai²na² nxe²e³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Tũ¹ka³txai²na² a²ne³nxẽ³nai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹jau³xa² ã³wih¹tu¹wi¹. A²ẽ¹nãu³ai²na² Txa²wã³txa² tah²yau³nũ³a² ũ³wha²li¹la³kxi²na¹tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 ã³ta³lo³hẽ¹txi³sxã³ ãh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³ti³ kãi³ain¹jut3su² ha²kxai³ sa²yo²ã³sain¹jut3su² ha²kxai³ ne³wã²na³a¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Jã¹nxe³jut3su² ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² a²yo³ha² ã²la² ũ³yho³hi²ki³sa²kxai³ ãh¹lxi³sxã³ ũ³yho³hi²xi²ju³ta³nũ³a² yũ³te²sxa³yu²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³kxi²ki³jau³su²

19 Nxe³ha²kxai³lu¹ txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai¹tã² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³nũ¹nhẽ³lha²kxai³ ã³wa²sut1sxã³ yxau³ki³tã³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ hxi²kan¹txi³ Sũ³na² e³kxi²to³ki³tã³la².

20 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ĩ³ye³ũ¹nhẽ³tũ³ka³txa² a²si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxi³ thĩ¹nai²na² wi¹khaix1thĩ³na² ã³wih¹to³te²ju²hẽ³la². Wã²la² ũ³tĩ¹kxi²ka³lo³a² ã³ha³nãut1sxã³ ã³wih¹to³te²ju²hẽ³la², Sũ³na² ĩ³ye³kxi²te³lha³ka³. Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³ Sũ³na² ĩ³ye³kxi²to³ki³tã³la². Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³ti³ yxau³sa²tẽ³jah¹lo²su² na³la². Tĩh³na² wi¹tĩh³na² Sũ³na² ã³tĩ³ki³tĩh³na² yã¹nxe³te²la¹wa². Nxe³te²la³ha²kxai³ ĩ²li³tãu³a¹ Sũ³nai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²to³ki³tã³la².

21 Wã³nxĩ¹ta² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩ¹ti³ ĩ³ye³ũ¹nhẽ³jah¹lan²tu³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wa². 22 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ ã³tĩ³a³sah¹lxi³wxa². Txa²wã¹ẽ¹nãu³a² au³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ ĩ²nyha¹ya³sah¹lxi³wxa². Nũ³kxũn³sxã³ yxo²i²a³sah¹lxi³wxa². Au³txi³ a³la³kxi²nha²ki³jau³xa² ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²sut1sxã³ yxau³a³sah¹lxi³wxa². ĩ³yau³xa² tẽ³sxã³

wxa²ho³kxi²nha²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ wi¹lhan³kxi²nha²ki³te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhau³ko³tē³tu¹wa². 23 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu²
 kâi³ū¹nhē³ju³ta³nū³a² au³ū¹nhē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai³tā² ya²la³tu³ kâi³ū¹nhē³tu¹wa².
 Yxo²i²ki³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³ nxū²kwai³lxū¹sxā³ wah³nxe³a³sah¹lxi³wxa².
 24 Te²yā¹nxe³sxā³ wi¹kâi³ūh¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa². A³lxi²waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².
 Ju¹tai²na² ā²la² kâi²non³sxā³ i³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².
 25 I³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹te³lhxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² wxa²ha³tih³nāu³a² ju¹tai²li² ā³na¹ain¹tai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³a³sah¹lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²ju³ta²
 yxau³son³na³la². Wā³li²kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kâi³tā³nxa² wi¹lhin¹sxā³ kâi³tā³nxa²
 nxe³ki³ju³ta² a³ya³txi²nē³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹txi³nyhu¹ah³lxi³hxain¹kxai³
 jā¹nxe²ā²la² kâi²non³sxā³ kâi³nyhu¹a³sah¹lxi³hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹:

– Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² i²a¹xā¹. Nxe³na¹ta¹ sa²yo²wet¹sa²nxa³nha¹. Ko³nxe³ti³
 kâi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kâi³ki³ju³ta²
 sa²wa²su¹tū¹nhē³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la². 27 Nxe³yān¹ta¹ wxā³ju³ta²nū³a²
 yuh³lxi³si¹nhē³tu¹wa². Ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³ju³ta³nū³a² so¹lxi³ yū³nē³tu¹wa².
 Nxe³sān²ka³tu³ ha³nxe² i³tho³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²ko¹ko¹nū³ka³txa²
 i³hxan³si¹hain¹ju³ta³nū³a² we³ta¹hxai²hē¹la². I³hxan³yain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³.
 Te²yā³nxe³ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³kxai²nān²tu³ te²yā¹nxe² i³lhxan³nē³lha³ta²wa².
 28 Nxe³hxai²na²hē³la². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²ā³te²u¹tai²na²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hxai²na²hē³la². Ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nū²la² wxāi³ti²ye²kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 ha¹li¹ tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tā³nxa² te²yā¹nxe² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nyhah¹lxi³kxai²nān²tu³
 i³ya²lut¹ju³ta³nū³a² i³yī¹li²yah³lxi³hxai²na²hē³la². 29 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a²
 Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² ti³ka³la³kxi³hū³nxe² sa²yo²ā³kxai²nān²tu³ ā²la² kâi²non³sxā³
 wxāix3ti³yut3sa²hī³nx2na³la².

– Kris²tu³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxā³ ya³lu²kxi²ju³tai³tā²
 kwa²hāi¹nx2na³na¹. Hai³txi³ txa²wā¹ē¹nai²na² sa²wa³su³tū¹nhē³lxa³lho³na¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ ā²la² kâi²non³sxā³ wxāix3ti³nha²hī³nx2na³la². A²nū²a² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹sxā³ i²nē³jah¹lai²na² ko³nxe³ti³hit1sxā³ i³yī¹li²kxai²nān²tu³
 ā³wxāix3ti³yut3su² ā²la² kâi²no³nhī³nx2na³la². 30 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txai²na² so¹lxi³ ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta³lo³kxe³su² i³wa³lxi³nha²sxā³ ū³yho³hi²jah¹lo²sa¹wi¹.
 Te²yā¹nxe³jau³xa²sa¹:

– Txa²wā¹sū³nu²na¹xai²na² so¹lxi³ a²nū²a²nāu³xa² kâi³ain¹kxa² wi¹tā³nxa² ko³nxe³tā³nxa²
 a³ya³ti³jah¹lo²sa¹i¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² txa²wā¹ē¹nāu³a²
 a³la³kxi²ki³jah¹lai²la¹wa². 31 Jā¹nxe³jut3su² ko³nxe³ti³ kâi³ki³kxe³nū³su² Txa²wā¹sū³na²
 ka³ten³jah¹la² hxi²ka² wa³ka³ton³nē³kxai²nān²tu³ o²khaix1nxe³nē³ju³tai²la¹wa².

32 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxa² he¹yah³lxin¹ju³tai³tā² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi²nha¹jxah³lxi³hē¹la².
 Nxe³hī¹nai³tā² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²ah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²ā³te²nāu³xa² kâin² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² ā³na¹yah³lxi³ta¹hxan³nhē¹la².

33 Wxa²ha³tih³ i³nxa² ko³nxe³te²lo³nx2tai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 yen³nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kâi³ū¹nx2tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa². Āh¹
 wxa²ha³tih³ i³nxai²na² khāuh³nxe³nxain¹ju³ta³ so¹nū¹nx2tain¹sxā³ kwa²
 wa³ka³ti³lon³nxe³nx2tain¹ta¹hē¹la², Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³la².

34 Sxi²ha² kan²thi³na² wxa²nū³ka³txa² ū³tī¹kxi²nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³sxā³

ã³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹yah¹lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Wxa²yen³kxi³khai³xa² nũ³kxũn³sxã³
so¹kxi¹nx2tain¹kan²ti³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² hãu²non³sxã³ yxau²sa²tẽ³yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la².
Nxe³sxã³ wxa²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² ã²la² wi¹kxa² yũ³sa³tũ¹xã¹, Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²su¹.
Hai³txi³ kho³nhxan³nxa³lho³na¹. Nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². 35 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
nxũ²kwai³lxũ¹txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Kxã¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu²
yen³kxa² wi¹kxa² ã³yho³hi¹nx2ti³tu¹wa². 36 Ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wahx3nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta² sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxi¹kxai²nãn²tu³
yen³kxi³nũ³a² au³ũ¹nx2ti³jau³xai³tã² ã³hũ¹nx2ti³tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³. 37 Txa²wã¹sũ³na²
ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² au³ũ¹nx2ta¹jah¹la² ya²la³tu³ wxã³tu¹wi¹.
Hai³txi³ kxãn³su² nxa³lho³li¹.

38 Nxe³yãn¹ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² yxo²i²sain¹tu¹wi¹. Yxo²i²sai¹nha²kxai³
ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a² sa²yo²ã³sain¹sxã³
ã³wa³li²kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.

Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
39 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹xai²na² te²yã¹nxe³ki³sxa³wa². Hai³txi³ txa²wã¹si³yon³nãu³a² i²sxã³
sa²si³wa²nha²ki³sxa³lho³la². Yxãn¹ta¹ sa²si³wa²nha²ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
khon³hxan³kxi²nẽ³lha³ta²wa². Yxãn¹ta¹ hai³txi³ nxe³ki³sxa³wa². Yxo²i²ki³tã³la².
Nxe³ki³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3sxã³ yxau³ya³nhẽ³na³la².

11

Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³jau³su²

1 Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² wah³nxe³ki³kxe³khai³nũ³a² ya²la³tu³
wxã³tu¹wa². Nxe³sxã³ yen³kxi³khai³xa² i²ki³sxa³kxan²ti³:

– Yen³kxi³khai³xai²li² ya²la³tu³tã³na¹. Nxe³hĩ³ki³tã³la². 2 Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³
i²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² hãi¹sxã³ i³ye³ka³tu³ txa²wã¹ha³lo²ai²na²
i³yũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³sa²kxai³ ã³ne³wxe³ki³tã³la².
Nxe³sxã³ yen³kxa² i²ki³kxa² he³la³kxa² tẽ³sxã³ yu³tã³xa² we¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³
a²wãn³txa² i³ye³hĩ¹na¹ i³yũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³tai²li² yxo²i²ki³tã³la².

4 Nxa²ha¹te¹ A³be²lah³lu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³ yen³kxa²
tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³i²ah³lu¹tai²na² yen³kxa² tẽ³sxã³
Txa²wã¹sũ³na² ã³hũ¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹:

– A³be²lah³lai²na² yen³kxa² ã²la² wi¹na³na¹. Yxo²i²sai¹nha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa¹xã¹.
Yen³kxa² ã³hũ¹sa³kxa² wi¹lĩ³li²na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su²
A³be²lah³lu¹tai²na² kxãn³su² ya³lu²kxan²ti³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ i³tih³nxe³nẽ³na³la².

5 Nxa²ha¹te¹ E³no²kah³lu¹tai²na² hin¹hĩ¹nũ¹tai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
yxo²i²ta¹hxai³hẽ¹la². Yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³
Sũ³na² hxi²ka²na² ã³sa²so¹nũ²la² Sũ³nai²na² ha³lo²ai²nãn²tu³ oh³xai²nãn¹ko³xai²nãn²tu³
ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la², ya³lu²nxa³kxan²ti³na². Sũ³nai²li² yxo²i²sxã³ i³wi¹lxon³kxi²ha²kxai³
ã³sa²so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

– E³no²kah³lu¹tai²na² ã³sa²so²nxa³ta³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
i³wi¹lxo³kxi²sa²tẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³kxai³la¹
yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³te³nain¹kxan²ti³ hai³txi³
i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 6 Jã¹nxe³jut3su² yxo²i²ki³sxa³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³
Txa²wã¹sũ³na² i³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³:

– Txa²wā¹sū³na² ā³tī³a¹tū¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³.

– Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³ ka³ten³su² yxau²na³na¹. Txa²wā¹sū³nai²li² ā³te³na¹kxai²nān²tu³ wi¹li²sa²sxā³ ain³kxi²sa³tū¹xā¹. Nxe³kī³jau³su² yxo²i²kī³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²hī³kī³tā³la².

7 Nxa²ha¹te¹ No³e²ah³lu¹ta²na² te²yā¹nxe³nūn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wān³txa² an³txi³jau³su² ha³lo²a² ko³ton³kxi³nū³su² jau³jau¹xai²na² au³ta¹hxai²hē¹la². Ko³ton³kxi³ju³ta² i²xa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ sa²yo²we¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yo²we¹tū²la² na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² a²sxe³xa³ka³lxa² whāi²na¹ a²wē³ha³lxa² whāi²na¹ ā³wih¹sxā³ yxau³ka³lo³nū³a² txon³ ā³si³wxe³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ kāin² wē³hā¹ha²kxai³ i³yau³xa² kāin² hū³tha²kxai³ nxe² ā³si³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³kxan²ta² No³e²ah³la² wē³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ i³yau³xa² ka³ten³ta² hāu¹ya²xai³lhxā³ yxau³ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ya³lun¹txa²hxan³kxan²ti³nū¹ No³e²ah³la² wē³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ ka³ten³ti³ yxau³ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa³ jau¹xa²kxai³lu² No³e²ah³lu¹ta²na² yxo²i²ha²kxai³ nū³ka³txi³ ā³xa² yxo²i²ai¹nxa³te²a² nxe³ye²ha²kxai³ nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ sa²yo²we¹ta¹hxai²hē¹la².

– Ha³lo²a² tah²ko³nū³a² ū³hū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. A³li³sxā³ ā³nxain¹tāu³a² ū³hū¹nxa²ha¹jen³nū³a² wain³txi³ au³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jau³su² ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yxo²i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a² tah²ko³nū³a² ai³tī³na² i²xa³kxan²ti³ a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² a²ha³lo²khai³xu¹ta²na² ā³sxā³ ai³ta¹hxai²hē¹la². 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sa²tē³ha²kxai³ ha³lo²a² tah²ko³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹jen³nū³ai³tā² kwa²hāi¹nxe² yxau² ā³la³kxi²sa²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wē³sa² I³sa²kah³lu¹ta²la³ha²kxai³ a²sa³wi³sa² Ja³ko²ah³lu¹ta²la³ha²kxai³ ha³lo²a² ko¹xai²na² sxi²ha² ka³yxuh³xa² wā²la² we¹thi³na² kwa²hāi¹nxe² yxau² ā³la³kxi²sa²the³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau¹xu¹tain²txi³ ain³kxi²sxā³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxe³jut³su² A³bra³āu²ah³lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na² ta²hī³na² wah³nxe²sa²thet³xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² thi³nū³ai²na² i³hau³kot³sān²nū²la² txon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² txah³lxa³kxa³txa² a²si³yxau³tāu³a² au³tū³whxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe²na³la². Nxe³thi³nai²li² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wah³nxa³kxi²xai³ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ Sa²ra³ka³lxu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ a³ka³lxon¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wāi²lxa² we²nxi²kī³lxo³nxe³yah³hī¹na¹ wēh³ni²ta¹hxai²hē¹la². A³bra³āu²ah³la² wē³sa² wēh³ni³ya³ta¹hxai²hē¹la², wēh³ni³kxi³je³na² wa³to²hi²kxan²ti³na².

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²sa²jau³xai³tā² kāi³ū¹sa³tū¹xā¹. Yxo²i²a¹xā¹. Ta¹ka³lxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yah³lon¹khai¹nxe³sxā³ hin¹kxan²ti³ jah¹la²kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³na³kxan²ti³nu¹ ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la². Oh³sī³na² i³la³ka² wē³ha³lxa² ka³lxa¹kxe³jā¹nxe² a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ ka³wā³lxa² kxun²nāu³a² ka³yā³la³nū³a² ki³ka³lxa¹ti³te²jai¹tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la².

13 Jā¹nxe³jut³su² tū¹ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ yah³lon¹sxā³ a³ka³lxon¹sxā³ nxain¹nū²la² ya³lu²te³lhxā³ tāu³a² ā²la² kan²txi³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yen³kxi³nū³a² Txa²wā¹sū³na² au³ū¹hain¹kxai³tā² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ u²ten³sa²tā³kxi³hū³nxe² a²yen³kxa² u²lan¹te²hū³nxe² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē³la².

– Yuh³xan¹ko³xai²na² yxau²xai³ko³xai²na² hai³txi³ txa²ha³lo²khai³sxa³wi¹. Hāi¹sxā³ ai³la¹ko³xai²la¹wi¹. Ten³sai¹nhxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³sxã³ jau³jau¹xai²na² nxe²e³kxain¹tũ³ka³txa² e³la¹ ha³lo²a² tah²ko³xa² yxau²khai³ain¹ko³nũ³a² ã³ten³ye¹nx2tain¹na³la². 15 Hai³txi³ ta³ko¹xai²na² yxau³ai¹nhxai²ko³xai³tã² a³li³ain¹ko³xai³tã³ ã³wã³li²sxã³ yxau³xain¹te³lhxã³ te³nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Te³nain¹ke³la³te²kxai³ ã³wã³lai¹nhĩ³nx2na³la². Nxe³yãn¹ta¹ te³nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 16 Nxe³yãn¹ta¹ ha³lo²a² yxau³khai³xain¹ko³nũ³a² ã²la² wi¹ko³nũ³a² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³xan¹ko³xa² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³xan¹ko³xa² ã³te³nai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² ãu²li²te²sai¹nxa³wa².

— Txa²wã¹sũ³nu²su² nhi¹lxĩ¹. Nxe³si¹hain¹kxan²ti³ ãu²li²te²sai¹nxa³wa². Nxe³kxa²yan³ti³tu³ti¹ sxi²ha² oh³xan¹thĩ³na² ãu¹la³kxi²nũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² yxo²ĩ²kxe³ju³ta² a³ya³txi²te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la².

A³bra³ãu²ah³la² wẽ³sa² a³li²ju³ta² ã³sen³sai¹sxã³ a³li²sain¹te²la¹ku¹. Nxa¹nha¹. Nxe³sxã³ a²wẽ³sa³khai³xa² I³sa²kah³la² sa²kxai³lu² tẽ³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ã³hũ¹xi²si¹jau³su² ĩ³ya²lu¹te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ²kxi²nũ²la² hãĩ¹nxã¹si¹jau³su¹ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kãĩn² a²ne³tah²nãu³lon³kxe³nũ³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²yxo²a² au³ta¹hxai²hẽ¹la². I³sa²kah³lu¹ta²li² a²ki³lha³lxan²tu³ ka³na³ka³na³te²a² so¹lxĩ³ wẽh³ni²sxã³ wetlja¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi²xi²kxan²ti³ wẽ³sa² nũ¹ta² ki³lha³lxa²khai³xa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ã³hũ¹te³lhxã³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Kxã³nhxĩ¹nai²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A³bra³ãu²ah³la² a²ne³nxẽ³na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— A³bra³ãu²ah³lãĩ³. Wxa²ki³lha³lxa² I³sa²kah³la² so¹lxĩ³ we¹tin¹jah¹la² ka³lxa¹tũ³ka³txi³su² txon¹tu¹wi¹. Kãĩn² a²ne³tah²nãu³lot3tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxa²ha¹te¹:

— Txa²wã¹sũ³na² hxi²kai²na² sa²kxai³lu² txa²wẽ³sa² ya³lu²kxi²sa²kxan²ti³ ka³ten³ta³ ĩ³sa²yxau³xi²sxã³ ka³ten³yah³lo²nũ³a² ã³hũ¹xi²sa³tũ¹xã¹. A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ti¹ a²nũ²a² ya³lu²te²nãu³xai²na² I³sa²kah³lo²kxai³lu² ka³ten³ta³ ĩ³sa²yxau³xi²kxe³hũ³nxe² A³bra³ãu²ah³lo²kxai³lu² ka³ten³ta³ so¹kxi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ I³sa²kah³lo²kxai³lu² yxo²ĩ²ha²kxai³ a²wẽ³ha³lxĩ³khai³xa² ha¹lin¹te²kxai³lu² tẽ³sxã³ yen³kxa² wi¹kxa² ã³hũ¹ju³ta³nũ³a² au³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Wẽ³ha³lxa² a²ĩ³lxa² Ja³ko²ah³lo²su² ha²kxai³ E³sa³u²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ te¹yã¹nxe³sxã³ Ja³ko²ah³lu¹ta²na² yxo²ĩ²jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² yah³lon¹sxã³ ya³lu²te³lhxã³ tãu³u¹ta²na¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² wẽ³ha³lxa² a²ne³tah²nãu³lot3te³lhxã³ ĩ³kaix1ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²na² tẽ³lxĩ²sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa² wi¹lxon³kxi²nũh¹ju³ta³nũ³a² au³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Ja³ko²ah³la²kxai³lu² tãu²nxa² ã³haik1ka³txa² ã³hĩ¹nha²sxã³ yxau³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² yxo²ĩ²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ yah³lon¹sãn²nũ²la² ya³lu²ju³ta² ya³son³tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxĩ³nũ³ka³txa² ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²sxã³ au³ain¹te³nah¹lxĩ¹, I³sa³e² a²nũ³ka³txa² E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxã³ ih³hain¹ju³ta³nũ³a² au³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Au³ũ¹hain¹ka³tu³ti¹:

— Txai²li² ya³lu²na¹ju³ta² ya³son³na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²na¹kxan²ti³ ta²ko¹xai²na² E³ji²ta²ko³xai²na² a³li³hxan³yah³lxĩn¹tãu³a¹ txa²su³a² ya³lu²na¹ta³su³a² ã³tẽ³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² a²wĩ³na² a²hã³ka³na² khai³su² ye³te²kxai³lu² a²wẽ³sa² Moi³se²ah³lo²kxai³lu² kwẽn¹ta² a³li³lah¹jah¹la² so¹sxã³ hãĩ³a² sa²no¹wxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²ya³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³tĩ¹tãu³a² hãĩ³a² sa²no¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

— Wẽ³sai²na² wi¹khaix1te²la¹xã¹. Ha³lo²a² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txi³su² ĩ³ye³kxi²sain¹jau³xai³tã²: “Wxa²wẽ³ha³lxa² in³txi³su² kxai²nãn²tu³ su²lhã³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.”

Nxe³jau³xai³tã² yuh³lxi³ya³sa²nxa³nha¹. Sa²yo²ã³ya³ha¹tũ¹xã¹. Ya³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²ya³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ kxã³nãu³a¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² in³txi³lon³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ha²kxai³ a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Fa³ra³o²ah³la² a²ka³ne³lxi²na² wẽ³sa²ki³lot³sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
 ã³na¹a¹tũ¹xã¹. 25 I³sa³e² nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ kãin²

khãuh³lxa³txi³nyhain¹kxan²ti³ te²yã¹nxe² khãuh³lxa³txi³nhain¹kxa² yã¹nxe² nxe³ju³ta² ten³sa³nha¹. “Ko³nxe³ti³ kãi³a¹kxe³su² i³wi¹lxi³o³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³na¹jau³su²

ten³sa²nxa³nha¹. 26 Nxe³sxã³ E³ji²ta²ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²yen³kxa² ùh³wxe³ain¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ ù³hũ¹sain¹kxan²ti³ ten³sa²nxa³nha¹. Txa²wã¹sũ³na²

wa³ka³la² o²la³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha¹. Nxe² o²la³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³txi³sain¹ta³nxa² ko³te³kxi²sain¹ta³nxa² nxe³sain¹ju³ta³nũ³a² ã²la²

wai³nhĩ³nx2na³na¹. Kxãn¹ton³tãu³a¹ a²yo³yhu³ta² wain³txi³ ù³hũ¹sa³tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² ù³yho³hi²sa²ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ ten³sa³nha¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ E³ji²ta²ko³xa² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². E³ji²tan¹ko³xa²

a²wa³kxẽn³yah¹lu¹ta²li² kãin² i³ãn³ta³kxi²kxan²ti³ hai³txi³ i³yuh³lxi³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³ i²ki³sxa³jah¹lai²li² i²kxi³te²hũ³nxe² ya³lo³txi²sxã³

yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Jã¹nxe³tãu³a² yxo²ĩ²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²yo²we¹te³an¹jau³kxai³lu²:

– Ka³yxuh³xa² wi¹te²a² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ sxi²ha² a²yo²a² a²yo²hẽt³si²ka³txa² ù³to¹la³kxi¹nha²kxai³ sxih²yo²a² a²yo²ka³kxi²ka³txa² ù³to¹la³kxi¹nha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa²

tẽ³sxã³ kãi³jah³lxi³hẽ¹li¹. Sa²yo²wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹sxã³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ sa²yo²wet¹sah²lxan³kxai²nãn²tu³ wxa²wẽ³sa²

in³txa² wẽ³sa² hxi²kan¹te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³ya²lu¹ta¹nha³ta²wi¹. Yxãn¹ta¹ a²ti³ha²yau³xai²li² sxi²ha² ùh³yo²hẽ¹jah³lxin¹kxai²nãn³tu³ i³ya²lu¹tain¹ju³ta³nũ³a²

yũ²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kxã³nxai³kxai³ txa¹hxai²hẽ¹ nxe³jau³kxai³lu² yxo²ĩ²ha²kxai³ wain³sxã³ kãi³ta¹hxai²hẽ¹la².

29 A²lan²nũ³tãu³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³na² kah³je³na² i³yo²ha³ti³sa¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

i³ye³na² tĩh³na² i³nxũ²kwai³hai¹tĩh³na² i³nxũ²kwai³tet²tĩh³nu³su² ha²kxai³ i³yo²ha³ti³sa¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ji²ta²ko³xan¹tũ³ka²txa²

i³hi²txi²nyhain¹sxã³ a²ẽ¹nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lx¹:

– i³sa³e² nũ³ka³txai²na² i³ye³na² i³nxũ²kwai³hai¹tĩh³na² yxo²ha³ti³lhi³ain¹na³na¹. Te²a² yã¹nxũ³na¹tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³ ã³nxai³te²i³ i³ye³na²kxai³lu¹

i³wa³nũ³kxi²xi²nha²te³nah¹lx¹ ã³si³hẽ¹tũ³ka³txa² i³lo³nxe² i³ya²lun¹ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ kwẽ³kon³ ka³lxa¹tãu³ãn²tu³ Je³ri³ko²thĩ³na² ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxi³thĩ³na² i³ki³hain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ki³hain³kxi²sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹

a³lan²tãu³a² i³ki³hain³kxi²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³ nxe² kãi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²je³nai²na² ki³tã¹kxi²nha²thĩ³na² kĩ³kxan²ti³

wã²nxũh¹lxi³sxã³ ã³yxun¹na³ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 31 Nxe² ã³yxun¹na³ah³lxi³nũ²la² Je³ri³ko²thĩ³na² yxau²xai³tũ³ka³txai²na² ã³ya²lu¹ta³lxi²hxa³jah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

Hãi¹nxe³sxã³ Ra³a²ba³ka³lxa² so¹lxi³ hin¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² yãn³txai²na¹ ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³sxã³ ta¹ka³lxa²kxai³lu²

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ² ã³si³wxe³ha²kxai³ I³sa³e² nũ³ka³txa² a²in³txai²na² sa²no¹wxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ kãi³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² hin¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ yxo²i²tũ³ka³txu¹ta²na² ka³lxa¹txi³lon³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yã¹ta¹ a²yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ¹nx2ta¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² a³lu²xa³wa². Ji³ti³ãu²ah³lu¹ta²na² Ba³ra²kah³lu¹ta²na² Sã³sãu²ah³lu¹ta²na² Je²tah³lu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² Sa³mu³e²lah³lu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na² nxe³yah³lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxi³te²nãu³xa² ka³lxa²on³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³sxã³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² nũ³kxũn³khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² nxain¹kxan²ti³ wa³ka³ton³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Wain³ju³ta² kãi³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kãi³ũh¹ju³ta³nũ³a² au³ũ¹hain¹jau³xai³tã² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³yuh³xa² ha³nxe³lxi³te²a² le³ãu²su¹ nxe³hxai²na²hẽ³la². A²nxe³te²a² a²yxo²a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kwa² ũh³yxo²tũ¹ha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹ti³ i³so¹jĩ²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 34 Ha³nxe²a² i³tho³xa² ũ³he³nha³kain¹kxan²ti³ hai³txi³ ã³ni³xa³ha²kxai³ wãn²nxa³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xa² yxo²i²te²na² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² hi³ki²a³la² ha³nxe³lxi³ka³txa² tẽ³sxã³ wxã³kxan²ti³ ka³ten³ti³ ih³sau³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²tha²on³khai¹nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ i³nũ³kxũn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xai²na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² he¹kxi²te³lhã³ wxã³kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wa³nũt3tũ³ka³txa² wxã³sxã³ wa³ka³ti³lo³te³lhã³ wxã³kxan²ti³ ih³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 35 Te²yã¹nxe³jut3su² tu¹txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²wẽ³ha³lxa² ya³lu²kxi²ta³tã² ka³ten³su² i³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². Yxã¹ta¹ ã³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³na¹si¹jau³su² i³khãuh³lxa³tain¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la²:

– Txa²wã¹sũ³na² ã³na¹yah²lxan³kxai²nãn²tu³ wã²nhxa³txa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ã²la² ain³kxain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ain¹kxe³su² ã³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

– Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ kxã³nãu³a¹ ka³te³na² wi¹yxau³na¹ju³ta³nũ³a² wah³nxa¹tũ¹xã¹. A²ẽ¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 36 A²nũ²a² ã³xai²na² sa²kxai³lu² ko³te³kxi²nũ¹hai¹nha²kxai³ ã³xai²na² po¹na² wã²la² tẽ³sxã³ u³kxi²tĩh³na² wet1sãn²nũ²la² khãuh³lxa³txi³sxã³ i³ta³lo³wai¹tũ¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³xai²na² sa²txai³kxi²sãn²nũ²la² sxĩ²ha² kan²thĩ³na² so¹sxã³ ũ³whi¹hi² nxe³sxã³ ũ³tũ¹kxain¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 37 A²nũ²a² ã³sa²nũn³te²na² sa²kxai³lu² yxo²i²ai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ ã³nan³sxã³ ã³ya²lut1txa³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³xai²na² sa²kxai³lu² se³ho²ta²ka³lo³a² tẽ³sxã³ ũ³ha³la³jo³li² ya²lu¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². ã³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³sain³si¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³si¹hain¹jau³sa³. ã³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² tẽ³sxã³ ũ³ja³lu³kxi²sxã³ ũ³yha³lu¹txa³lxi³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². ã³xai²na² sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³la³ yũ²ai¹nxa³ha²kxai³ o³ve²a² wã²la² tẽ³i² ka³bri²ta² wã²la² tẽ³i² nxain¹sxã³ ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³a² we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³xai²na² sa²kxai³lu² he³ja³lu²jut3su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³h¹ ã³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxã³ kãi³ũ¹hai¹nha²kxai³ nxe²xai³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². 38 Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yũ²nxa³ko³xai²na² ã³nxai³sxã³ ho³hai¹nha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã³la³ka³tẽ¹na² yxau³ai¹nha²kxai³ kxĩh³nxẽ¹na² yxau³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹lhin¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ yuh³xai²nãn¹te²a² hxi²ki³kxai³lu² ã³te³nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

39 Jã¹nxe³jut3su² tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ a³ya³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹kxan²ti³ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³ju³ta³nũ³a² au³hxai²kxai³tã² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

40 Nxe³yã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a²nũ³su² ã²la² wi¹ju³ta³nũ³su² ã²la² ãu¹la³kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ tũ¹ka³txai³ta³lxi³ txa²wa¹kxi³na¹xain²txi³ a²wi¹lhin¹si¹ki³jau³su² ta³lu³ti²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

12

Sũ³nu²khai³su² Txa²wã¹wĩ³nu²su¹ jau³su²

1 Jã¹nxe³jut³su² txa²wã¹ki³nãu¹xai²na²sa¹. Tũ¹ka³txai²na² yxo²i²ain¹tũ³ka³txai³tã²i²nẽ³lain¹na³la². Nxe³nẽ³lai¹nha²kxai³ i³wã³txa³kxi²nha¹ki³jau³xai²na² whã²na¹ã³na¹a³sah¹lxi³wxa². Ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³tai³tã²ã³na¹a³sah¹lxi³wxa². Nxe³sxã³sa³nxe³la³kxi³nãu³xa² kwa²ã³nih³yah³lxi³te²ju²hẽ³la². Kwa²ã³nih³yah³lxi³kxai²nã²tu³ã³ni³ha² i³ne³ka³ta³yah³lxi³te²ju²hẽ³la². Tĩh³na² ne³ki³san¹tĩh³na² so¹lxi³ u²kxan²ti³ten³sa²tã³yah³lxi³te²ju²hẽ³la². A²wã³tãu³a² nxe³ta³nxa² a²wi¹nẽ³tãu³a² nxe³ta³nxa²ten³sa²tã³yah³lxi³te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe³te²hũ³ki³tã³la². Txa²wã¹sũ³na²yxo²i²te²ki³nãu¹xa² wain³tĩh³na² so¹lxi³ ya³nã³ta³ki²la²sxã³ã³nxi³a³sah¹lxi³wxa². Ko³nxe³tĩh³na² ten³sa²tã³a³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². 2 Je³su²jah³la² so¹lxi³ ten³sa²tã³sxã³i²a³sah¹lxi³wxa². Nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nẽ³lhĩ¹nã¹te²tu³ jah¹lai²na² so¹lxi³ yxo²i²ki³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li²kxã³nxi³kxai³lu² ũ³hxi²kĩ¹la³kxain¹ju³ta³nũ³a² yã³ta¹ yxau³so²nxa³ta³lxa¹a³la³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³ i³yuh³lxa³kxi²sxã³ã³na¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³yã¹ta¹:

– Yxan¹nãu³a¹ i³ka³li³sa²ju³ta³nũ³a² yũ³sa³tũ¹xã¹. Nxe³sa³ha²kxai³ hĩ¹na²khãuh³lxa³ti³sain¹ju³ta² hxi²waun³ta³kxi²nha²nxa³lho³na¹. Hi³sa³ka³txa²i³hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹kxan²ti³ Txa²sũ³na² ãu²li²sa²nxa³lho³na¹. Je³su²jah³la²a²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²nũ²la²nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa² a²wi¹nẽ³tãu³a²ã³wxe²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽ³si²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Jã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³tain¹ju³kxai³lu² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxi³hẽ¹la². Ko³nxe³ti³ kã³ki³tũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² i³an³ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ¹kxan²ti³ nxũ²kwai³lxũ¹txi³ hxi²tha³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²yxo²i² hxi²tha³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²ã³na¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². 4 Ko³nxe³ti³kã³ju³ta² nũ³kxũ³sxã³ sa²yxo²ã³yah³lxi³ta¹hxa³nhẽ¹la². Wxa²ti³ha²yau³xa² hã³li³kxa²hxan³kxi¹nx2ti³sxã³ ya³lu²kxi¹nx2ti³kxan²ti³ nũ³kxũ³sxã³ sa²yxo²ã³yah³lxi³ta¹hxa³nhẽ¹la². Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ wxa²ti³ha²yau³xa² hã³li³kxa² hxan³kxi¹nx2ti³kxan²ti³ya³lu²kxi¹nx2ti³xa³ta³lxa¹ ko³nxe³ti³ kã³ki³kxe³su² nũ³kxũ³sxã³ sa²yxo²ã³jah¹lxi³hẽ¹la². 5 Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹ta²na² ne³wã²yah³lhin¹thai¹la²? Wĩ³nu²su²a²ki³lha³lxa²nãu³xai²na² i³yon²ta³kxi²te³lhã³ i³kwai²kxain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² i³nxũ²kwai³lxũ¹nũ¹nhẽ³jau³su² i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³kxai³lu¹:

– Txa²ki³lha³lxã³. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³wai²kxi¹nxa²kxai²nã²tu³wix1nha²sxã³ ain³sẽ¹li¹. I³kwai²kxi²sxã³ i³tih³nxe¹nxa²kxai²nã²tu³ yxo²i²in¹kxa²yxo²i²ã³na¹txa³hẽ¹li¹.

6 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² a³lxi²te²a²i³wai¹tũ¹sa²tẽ³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “Jah¹lai²na² txa²ki³lha³lhxu² ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹.” Nxe³te²na² sa²kxai³lu² sa²wai³kxa² wxe³te³lhã³ i³wai¹te²ju²hẽ³li¹.

Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Wxa²wĩ³na² yã¹te³hũ³na³la². A²wĩ³nu²su² te²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² i³sa³wai³kũ¹te³lhã³i³kwai²kxi²te²ju²hẽ³la². Wĩ³na² i³kwai²kxi²kxe³nũ³a² kã³ũ¹xa³te²a² yũ³te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxã² i³nxai²na² sa²kxai³lu² khãuh³lxa³txi³nx2ti³ju³ta²i³wai³kxũ¹nx2ti³ju³ta³nũ³ai²la¹wa².

– Txa²wẽ³su² ti³hi¹ta¹ha²kxai³ i³kwai²kxi²na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³nã¹jau³su² nxe²na³la².

8 Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³khai³xa² i³kwai²kxi²ju³ta² kã³ũ¹hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wxã² i³nxai²na² nxe³kxa² yã¹nxe² kã³ũ¹yah³lxan³kxai²nã²tu³ hai³txi³ Sũ³na²

wê³ha³lxi³khai³su² ti³hi¹txa²lxi³hî³nx²nxa³wa². Hâi¹sxã³ ka³yxuh³xa² wê³ha³lxi³hû³nxe² yah³lxi³hî³nxa¹lxa². 9 Txa²wã¹wî³nu²khai³xa² wî³n¹txi³sxã³ we¹tê³jah¹la² î³kwai²kxi²nê³kxan²ti³ sa²nên¹kxi²sa²tê³kî³tã³la². Te²yã¹nxe³kxe³hû³nxe² Txa²wã¹sû³na² Si³yxau³jah¹la² â²la² kâin²khai¹nxe³jah¹la² txa²wã¹ê¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tû¹nhê³jah¹la² â²la² kâi²non³sxã³ sa²yo²we¹kî³tãu³lon³kî³tã³la². 10 Kho³kho³txi²nê³hî¹nai³tã² hxi²kan¹ton³kî³sxa³hî¹nai³tã² jû¹nxa² ha³la³jen¹nãu³a² Txa²wã¹wî³nu²khai³xa² î³wai³kxi²te³lhxã³ î³kwai²kxi²sa²tê³nê³lain¹to³hxai²na²hê³la².

– Ju¹tai²na² wain³na³na¹. Nxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hû³nxe² Txa²wã¹sû³na² hi²sen³kxai³lu² sa²wai³wai³kxi²sa²tê³û¹nhê³lain¹te³lhxã³ î³kwai²kxain¹to³na³la². Nxe³sxã³:

– Nxe²kâi³û¹hai¹na¹kxai²nãn²tu³ wî¹hî¹na¹ju³ta³la³ wã²nhû¹ai¹na¹tû¹xã¹. Txa²wã¹sû³na² a²ê¹nãn¹jau³la³ nxe²na³la². 11 Î³kwai²kxi²nê³ju³ta² kâi³û¹nhê³tãu³la³ î³ka³li³kxi²nê³jau³sxa³wa². Yxãn¹ta¹ jû¹nxa² yan¹nãu³a¹ ain²ta³kxi²nê³ju³ta³la³ ne³wã²na³kî³sa²kxai³ wain³txi³ kâi³kî³sa²kxai³ txa²wã¹ê¹nãu³ai²na² hãu²non³nxe³nê³lha²kxai³ nxe²na³la².

Wãn³txa² î³tih³nxe³nê³jau³su²

12 Jã¹nxe³jut³su² nxe³ha²kxai³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxo²î²jah³lxi³hê¹la². Î³nxũ²kwai³lxũ¹jah¹lxi³hê¹la². 13 Te²yã¹nxe³sxã³ wain³tîh³na² so¹lxi³ ã³nxai³yah³lxin¹tîh³nũ²nũ³a² ã³ten³jah¹lxi³hê¹la², wain³txi³ yxau²xai³yah²lxan³kxa²yan³txi³sa³.

14 Nxa²ha¹te¹ hãu²non³sxã³ yxau²xai³nyhu¹jah¹lxi³hê¹la². Wî¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ ya³lo³txi²sxã³ kâi³jah³lxi³hê¹la². Nxe³kxe³su² kâi³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah²lxan³so³la². 15 Wxa²ê¹nãu³ai²na² yxo²î²yah³lxin¹jau³xa² î²khai¹nxe³nha¹jah³lxi³hê¹la². Yxãn¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sû³nai²na² kâin² thãi³ti³la² a³lxi¹nx²ti³ju³ta¹ ha³nãu³hi²ye²yah³lxi¹nha³ta²wa². Wxa²nũ³ka³txa² a²ha³tih³ î³nxa² wã²nxũ¹lxi³sxã³ kwa²to³to³lxi³ î³an³ta³kxi¹nyhu¹yah³lxi³txa³hê¹la². Wxa²ê¹nãu³ai²na² wã²nxũ¹lxi³sxã³ kwa²to³to³lxi³ î³an³ta³kxi¹nyhu¹yah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ î³kâi²non³sxã³ wen¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xai²na² yxo²î²sxã³ hxi²tha²o³nha³ta²wa².

16 Te²yã¹nxe³sxã³ txu¹ha² ã³xa² wa³ni³lon³nyhu¹ah³lxi³txa³hê¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sû³na² wãn³txa² ã³te³nxa³te²a² te²xa²yã¹xah³lxi³txa³hê¹la². Nxe³sxã³ E³sa³u²ah³lu¹tai²na² te²xa²yã¹nxe² kâi³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³la¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³la¹ ye³kan¹jah¹lo²su² a³li³lah¹ta¹hxai²hê¹la². ã³ta³lo³hê¹thî¹nai²na² sa²kxai³lu² Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³te²kxai³lu¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³lu² he³ja³lu²ha²kxai³ a²yen³kxi³khai³xa² ye³kan¹te²na² a²yen³kxi³khai³xa² tê³nũ²la² Ja³ko²ah³la² hxi²ka² û³hũ¹nyha³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³te³na¹ Ja³ko²ah³la² sa²kxai³lu² yain³txi³yau³xa² tê³sxã³ û³hũ²nyha¹ta¹hxai²hê¹la². Jã¹nxe³kxan²ta² E³sa³u²ah³lu¹tai²na² a²ê¹nãn¹jau³kxai³lu²:

– He³ja³lu²sa²te³nha¹. Na¹ta¹ yain³txa² yû³sa²nxa³nha¹. Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² ye³kan¹jah¹lo²na¹xai²nãn¹ta² yen³kxa² a³lxi²sa²nxa³nha¹. Û³hũ¹na¹kxai²nãn²tu³ yain³txa² û³hũ¹sain¹tû¹xã¹. A²ê¹nãn¹jau³kxai³ nxe³nha²ta¹hxai²hê¹la². 17 Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³nũ² a²wî³nu²khai³xa² yah³lon¹sxã³ ya³lu²te³lhxã³ nxe³hî¹nu¹tai²na² yen³kxa² wî¹kxa² so¹kxi²ju³ta³nũ³a² E³sa³u²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² a²wî³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe² e³kxi²kxan²ti³nũ¹ a²wî³nu²su² te²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ wãn³txai²na² î³ya¹ta¹hxai²nxa³hê¹la². E³sa³u²ah³la² kâin²nãn³kxan²ti³ wãn³txi³la³ î³ya³txi³ta¹hxai²nxa³hê¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ kxã³nhxî¹nu¹tai²na² I³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³te²nãu³xai²na² wã³la³ka³txa² Si³na³i²ka³txa² ã³tî³sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu²:

– Wxa²wxai³yah³lxi³txa³hê¹li¹. Txa²wã¹sû³nu²kxai³lu² nxe² kwa³na³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nũ²la² Txa²wã¹sû³na² a³ka³nxi²kxai²nãn²tu³ wã³lai²na² a²ne³ka³nah²nãu³a² hã³nxe²a²

kāin² i³ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ kāin² ka³nxa³hi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na² i³yuh³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ it3ta² waun³txa² i²ah³lx³ha²kxai³, 19 wāi²lhū³ka³txa² i³yau¹je²yah³lx³jau³xa² ain³kxah²lx³ha²kxai³ a²nū²a² wān³txa² yxo²kāin²e³jah¹la² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau¹xai²na² ain¹kxain¹te³na¹ i³yuh³lx³yah³lx³ta¹hxai²hē¹la². i³yuh³lx³yah³lx³te³nah¹lx¹:

– Hāi¹nxā¹sa²sī¹nhē³li¹. E³kxi²sah¹lx³sīn¹txa³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³ju³ta²na² wān³txa² e³kxi²nyhain¹jah¹lai²na² wān³txa² kāin² i³yon²txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² i³yon²txi³nyhain¹jau³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

– Wā³la³ka³txai²li² ka³yuh³xa² wāi²lot3jah³lxin¹kxa² wxa²wxai³kxai²nān²tu³ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² a²hxi²ki³kxai²li² txah³lx³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ ā³tī³jah¹lx³hē¹li¹. Ā³tī³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³yuh³xai²li² txah³lx³kxa² ā³nan³sxā³ ā³ya²lu¹jah¹lx³hē¹li¹, a³ka³nxi²sxā³ yxau³na¹ha²kxai³lu¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² kāin² i³yo²lha²kxai³ e³kxi²te³nah¹lx¹:

– Yuh³lx³khaix¹sa³nha¹. Hxi²ka³ta³ta³sxā³ yuh³lx³khaix¹sa³nha¹, Txa²wā¹sū³na² a³ka³nxi²jen³su² ha²kxai³lu¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su² te²yā¹nxe³ka³txa² hai³txi³ ā³tī³yah³lx³lx².

22 Nxe²nxa³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³tih³nxe³nx2ti³te³na¹ oh³xai²nān¹te²a² ha³lo²a² ā³tī³kxe³hū³nxe² yxau³yah³lx¹lx². Wā³la³ka³txa² Si³āu²ka³txa² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ka³ten³yah³lai²na² a²sxi²je³na² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thi³na² oh³xan¹thi³na² nxe³thi³nāu³a² oh³xan¹te²nāu³xai²na² ka³lx¹khai¹xain¹sxā³ yxau²xai³lain¹na³la². A²nxe³thi³nān²tu³ ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ nxe³yah³lx¹lx². Nxe³te²hū³nxe² yxau³yah³lx¹lx². 23 A²nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² kxā³nxai³tā² yuh³nāu³a² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ ya²lun¹txi³ha²kxai³ oh³nāu³nān¹te²a² ha³lo²a² yxau³ah³lxin¹nha²wa². Nxe³tū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² a²i³lx² a²yxo²ha³kxa¹ ū³wha²li¹lah³lx³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tu³ka³txai²na² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ ka³lih³khai¹nxe³tū³ka³txa² ā³yā³nū²kxi²kxa² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ nxe³te²nū³ka³txai²na² nxe³yah³lx¹lx². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² yuh³xai²nān¹te²a² nū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ kāi³yah³lx³kxe³su² a³ya³ti²sxā³ wi¹lhin¹ta³nxa² ko³nxe³thin¹ta³nxa² nxe² i³yī¹li²jah¹lai²na² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1sān²nū²la² ya³lu²kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹na²hē³la². Nxe³tū³ka³txa² ā³tī³yah³lx¹nha²kxai³ nxe³yah³lx¹lx².

24 Je³su²jah³lo²kxai³lu² wān³txai²na² tah²yau³xai²na² i³ye³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² ā²la² i³ye³kxi²nē³na²hē³la². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ A³be²lah³lu¹ta²na² Ka³i²ah³la² hxi²ka² su²lhā²nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ti³u¹ta²kxai³lu² i³sa²wa²lho¹xi²ki³tāu³a¹ nxe³hī¹na¹ txa²wā¹ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lx¹:

– Txa²sū³nāi³. A³be²lah³lu¹ta²na² ya³lu²ti³u¹ta²na² i³wa³lxin³txai¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² nha²ki³tā³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³kxai³lu² i³sa²wa²lho¹xi²ki³tāu³a¹ nxe³hī¹na¹ txa²wā¹ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³lāi³. Ya³lu²kxi²nū¹sa²nhēn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ne³wā²na³kxi²nū¹nhē³na²hē³li¹. Nxe³jau³su² nha²ki³tā³la². A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³lain²txi³ ā³tī³yah³lx¹lx². 25 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² ne³kat1jah¹lxin¹jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² ne³kat1jah¹lxin¹jau³xai²na² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lx³txa³hē¹la². Kxā³nxi¹nu¹ta²na² I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²na² o³nhān¹jau³xai³na² i³yau¹ū³hain¹jah¹la² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxain¹jah¹la² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yxo²ā³ain¹te³na¹ hxi²kan¹txi³

ã³nih³sxã³ hã³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³khai³xa² o³nhãn¹jau³xa² ne³kat1sxã³ ain³kxi²ki³sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ sa²yo²ã³ki³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ã³nih³sxã³ hã³ki³sxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² i³ye³kxi²nẽ³lha²kxai³ nxe³jau³xai²na² ã²la² wã³nxĩn¹jau³xai²la¹wa².

26 Jã¹nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³jau¹xu¹ta²na² ne³ka²kain¹jau³xai²na² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xu¹ta²na² kãin² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³nain²txi³ e³kxi²toh³na³la². E³kxi²to³te³nah¹lxi¹:

– Kxã¹nhxĩ¹nu¹ta²na² e³kxi²na¹hĩ¹nu¹ta²na² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na² kãin² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ e³kxi²xi²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ yuh³xan¹ko³la³ so¹lxi³ ka³ta³ta³ti³hi¹txa³lho³li¹. Yuh³xan¹ko³xai²na² whã²na¹ oh³xan¹ko³xai²na² whã²na¹ ha¹lin¹ko³xai²na² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹tu¹wi¹. Nxe² e³kxi²toh³na³la². 27 Nxe³ha²kxai³lu¹ wãn³txa² e³kxi²jau³xai²na¹:

– Te²yã¹nxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ũ¹nhẽ³na³la². I³yau¹ũ¹nhẽ³te³nah¹lxi¹ yen³kxa² a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²na² i³ye³sxã³ i³yũ¹te³nu¹te²a² a²yo²ha³kxa¹ ka³ta³ta³ti³hi¹tu¹wa². Ka³ta³ta³ti³hi¹te³na¹ yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ ã³na¹sa²sai¹ti³hi¹tu¹wa². A²nxe³ju³ta²na² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³xai²la¹wa². Hã²wxãn³txa³nũ² yen³kxa² ka³ta³ta³ti³hi¹txa³te²a² so¹lxi³ yxau²sa²tẽ³tu¹wa².

28 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³xa² tah²ko³nũ³a² a²wa³kxẽn³su² si¹nhẽ³jau³su² ũ³hũ¹nẽ³na³la². Nxe³ko³xai²na² hai³txi³ ka³ta³ta³ti³hi¹txa³ha²kxai³ nxe³ko³xai²la¹wa². Nxe³jut3su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². A³lxi²nha²sxã³ sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³wxa². Sũ³na² i³ka³lxih³ju³ta² so¹lxi³ wet1ja³sah¹lxi³wxa². 29 Jã¹nxe³jut3su² a²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³nxe²hũ³jah¹lai²la¹wa². Ha³nxe²a²kxai³lu² yen³kxa² ko³nxe³kxa² i³hxn³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxa² yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te²a² a²yen³kxa² Sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ã³na¹hxa³tu¹wa².

13

Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ki³kxe³su² i³tih³nxe³jau³su²

1 A³lxi²waun¹nyhu¹sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³kxi²nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa². 2 A²nũ²a² wa³nũ³ta² wxã³te²a² wi¹kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Wxa²yain³txa² wã²nhũ² sxã³sxã³ ãu³xah³nhĩn¹ju³ta³nũ³a² hau³ko³ti² nxe³nũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³ju³ta² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² kãi³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ai¹nhĩn¹nu¹ta²na² oh³xan¹tũ³ka³txa² wi¹kãi³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la², wa³nũ²3su² nxe³ye²nyhain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³na². 3 A²nũ²ai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²si¹hain¹kxai²nãn²tu³ ne³wã²na³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ũ³tĩ¹kxi¹nx2tain¹kxa² yã¹nxe² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ i³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la². Khãuh³lxa³thi¹nain¹te²a² te²yã¹nxe³sxã³ au³txi³ i³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hẽ¹la², Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³kxi²nyhu¹yah³lxi¹nha²kxai³la².

4 In³txa²txu¹ha²so¹nhyu¹kxi³ju³ta²wain³na³la². ã³na¹sxã³ã³waix3kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³sxã³ wxa²txu¹khai³xa² ta³nxa² wxa²in³txi³khai³xa² ta³nxa² so¹lxi³ ũ³whĩn¹ti²nyhu¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³lxi³jah¹la² ta³nxa² ã³lxi³ta¹ka³lxa² ta³nxa² ũ³whĩn¹ti³nhyu¹ah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²a² kuh³lxa³thin¹sxã³ wa³nĩ³lon³yah³lxi¹nha²kxai³ yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nxa²lxi³ha³ta²wa².

5 Yen³kxa² yxo²kwain³tãu³lot3sa²tẽ³ah³lxi³txa³hẽ¹la². Hai¹nxe³sxã³ ha³lo²a² hi¹nho³yah³lxin¹kxa² hãu²non³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³ju³ta²li²

ĩ³nxũ²kwaj³lxũ¹nẽ³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².
 ĩ³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxĩ¹:

– Hai³txi³ a³li³kxi¹nx2ti³sxã³ ã³waix3kxi²nx2ta¹ju³ta³nũ³a² yũ³ti³he¹nxẽ²nx3tho³li¹. Hai³txi³ sa²yo²ã³nx2ti³sxã³ ã³na¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a² yũ³ti³he¹nxẽ²nx3tho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Jã¹nxe³jut3su² nxe³ha²kxai³ nxũ²kwaj³lxũ¹sxã³ ĩ³wa²lũ³xi²ki³tu¹wa². Nxe³ki³te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² hxi²nũ¹nẽ³jah¹lai²la¹wi¹. Hxi²waun³txi³ki³ju³ta³la³ yũ³nẽ³lxa³lho³li¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² kō³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹nhẽ³kxan²ti³ yuh³lxĩ³ki³sxa³lho³li¹.
 Nxe³hĩ³ki³tã³la².

7 Sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxĩ³hẽ¹la². A²wi¹lhĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi¹nx2ti³jau³xai³tã² ain³kxi¹xi¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai³tã² ain³kxi¹xi¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Wi¹lhin¹sxã³ hin¹sxã³ yxau³ain¹sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ hãu²non³sxã³ ya³lu²ain¹na²hẽ³la². Nxe³kxe³su² ain³kxi¹xi²sxã³ kan²txi³ yo²ĩ²ain¹kxai³ jã¹nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² yo²ĩ²jah³lxĩ³hẽ¹la². 8 Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² yo²ĩ²ki³jah¹lai¹ta³lxĩ²na³la². Kxã³non³kxan²ti³ hai³txi³ ã³lxĩ³to³nxa³lho³la². 9 Wãn³txa² wain³jau³xa² so¹lxĩ³ ain³kxi¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Wãn³txa² yau³xã³xai²na² tah²yau³xai²na² ĩ²yah³lxan³jau³nũ³ai²na² ĩ²li³jau³xai²na² ĩ³tih³nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ sa²yo²we¹jah³lxĩ³txa³hẽ¹la². Wain³jau³xa² so¹lxĩ³ sa²yo²we¹jah¹lxĩ³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²nẽ³na³la². Yxãn¹ta¹:

– Yain³txi³su² wain³txi³ yain³kxi³te²ju²hẽ³. Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³tih³nxe³sxã³ sa²yo²we¹ki³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ hxi²kan¹ti³ ĩ³wi¹lhin¹ti³hi¹tẽ³jau³sxa³wa².

10 Ju³te²a² nũ³ka³txa² wã³nxĩ¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹kxe³su² o²la³kxain¹tũ³ka³txa² o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² kō³nxe³kxe³su² ã³wa²su¹ju³ta²nũ³a² o²la³kxain¹kxai²nãn²tu³ ka³yxuh³xa² sĩ³na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹kxai²nãn²tu³ nxe³ta³sĩ³na² ĩ³yain³yah³lxĩ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 11 Hãĩ¹nxe³sxã³ tũ¹ka³txa²kxai³lu² a²wa³li³kha³lah³la² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² a²ti³ha²yau³xa² so¹ta¹hxai²hẽ¹la². So¹nũ²la² sxi²hai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² wi¹lhin¹thĩ³na² ã³wih¹nũ²la² a²ti³ha²yau³xan²tu³ tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Tẽ³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ ka³yxuh³xa²kxai³lu² a²sĩ³na² tẽ³sxã³ sxi²je³na² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³nũ²la² ha³lo²a² ĩ³hxn³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² sxi²je³na² a³li³sãn²nũ²la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³khai³xa² ha³li³hxn³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² kō³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² hxn³kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² ta³lu³ti³nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³ya²lut1ju³ta³nũ³a² yau³son³ye²kxan²ti³ hai³txi³ wa³lxĩ³nhãn²nxa³ha²kxai³ wi¹lhit1sxã³ khãuh³lxa³ti³nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²ai²na² Sũ³na² wãn³txa² yo²ĩ²ai¹nxa³te²na² khãuh³kxi²nẽ³kxan²ti³ Sũ³nai²na² a²ten³ju³ta² sa²yo²wet1sxã³ kãĩ³sa²tẽ³a³sah¹lxĩ³wxa².

14 Yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² ha³lo²a² yxau³ki³ko³xai²na² hai³txi³ sxi²je³na² ha³lo²lo³ki³thĩ³nai²na² yũ³nẽ³lxa³wa². Oh³xan¹thĩ³nũ³a² wxã³nũ¹nhẽ³thĩ³nũ³a² so¹lxĩ³ wah³nxe³ki³tã³la². 15 Jã¹nxe³jut3su² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹kō³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² ã³wa²su¹kxi²nẽ³na²hẽ³la². Nxũ¹nhẽ³lha²kxai³ ĩ³ka³li³kxi²ki³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxĩ³wxa². Nxe³sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³a³sah¹lxĩ³hẽ¹la².

16 Wxa²nũ³ka³txi³nãu³xa² wi¹kãĩ³ũ¹nyha¹jah¹lxĩ³hẽ¹la². Hxi²nũ¹nha¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Nxe² kãĩ³ũ¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ĩ²nx2ti³tu¹wa². ĩ²nx2ti³te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²sa³wi³ha³lxai²na² wi¹kãĩ³ũ¹whaun¹nyhain¹na³na¹. ĩ³ka³li¹lxĩ²sain¹nha¹.
 Txa²wã¹sũ³na² nxe²na³la².

17 Wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² wān³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ī³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² sa²hau³ko³tūh¹nx2tain¹tū³ka³txai²la¹wa². Nxai¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³a² wi¹lhin¹si¹yhah³lxin¹ju³ta³nū³su² o²la³kxi²yah³nx2ti³na³la². Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi²nha²sxā³ o²la³kxi²nūh¹nx2tain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ ĩ³āin²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ĩ³hau³ko³tūh¹nx2tai¹nxa³lho³la².

18 Txa²wā¹sū³na² ĩ³nxū²kwai³lxū¹si²sa²jau³nū³a² ten³sa²sīn¹nha²wa². Nxe³sa²sīn¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³sa²sīn¹si¹yhah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxi²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² au³txi³ e³kxi²nha¹kxi³jau³xa² wi¹lhin¹jau³su² na³la². Wain³ju³ta² kâi³sī¹na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sīn¹nha²wa². 19 Jā¹nxe³na¹jut3su² wa³su³txi³ wā³li²sxā³ ĩ²nx2ta¹ju³ta³nū³a² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³si¹sa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³to³hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxā³nhxī¹nai³tā² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³xa²ha³li³hxan³sxā³ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nū¹nhē³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Hāun²te²a² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ ko³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta² a²yo³wa³hxa² ũ³yho³hi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³lo²hū³nxe² txa²wā¹wa³kxēn³yah³la² A²si³yxau³jah¹lo²lo³ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³jah¹lo²su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²ten³kxi³su² wi¹lhin¹sxā³ sa²yo²we¹jah³lxin¹kxi³nū³a² ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². A²nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² nxe²kâi³ya³nhē³tu¹wa². Nxe²kâi³ya³nhē³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²nēn¹kxi²sxā³ yxau³kj³tu¹wa².

Ā³wa²sut1jau³su²

22 Jā¹nxe³na¹jau³su² wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xa² a³lu²xa³wa². Yau³ka³lxa²jau³sxa³wa². Nxe³sxa³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sa²sxā³ sa²yo²wet1sah¹lxi³hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³lai¹tā² txa²wā³tā³ah³lai¹tā² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tī¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ta¹ kwēn¹tai²na² sxi²ha² kan²thi³nai²na² ā³wa²sut1sxā³ a³li³xi²na²hē³la². Wa³su¹txi³ ĩ³xi²kxai²nān²tu³ wxā³sī²nx2ta¹tāu³a¹ ā³sa²so¹ai¹na¹tu¹wa².

24 Txa²ha³ta³nxa² ĩ³hen³txi³txai¹nhē³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²q²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² wxa²hxi²kan¹txi³nāu³ ĩ³nxai²na² nxe³sxā³ txa²ha³ta³nxa² ĩ³hen³txi³txain¹nū³nhē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ I³ta²lya²ko³xan¹te²a² txai²yā¹nxe³sxā³ yxo²ī²te²nāu³xa² a²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹nū³na³la².

25 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² thāi³ti³la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Nxe³ya³nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Tiako

1 Txai²li² Ti³a²kah³lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxē³no³ti² Je³su²Kris²tu³jah¹lo²su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²wa³kxē³no³ti²nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa². Txa²ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². I³sa²e²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa². A²nxe³jah¹lu¹ta²na² wē³ha³lxi³khai³xa²hxi²ka² hxi³sa³ a²jā¹nxe² ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³ 12 nxe³sxā³a²wē³ha³lxi³lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²nāu³xu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa². Ha³lo²a² ko³ka³lxa¹txi³ ha³ten¹txi³sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²yxō²i²yah³lxin¹te²nāu³ i³nxa² ũ³wha²li¹lhā³ū¹nx2ta¹wa². Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹ta¹ji¹wa²? Txai²li² wa²su¹wa²su¹yxau³na¹wa². Jā¹yxah³lxin¹ta¹ji¹wa²?

Yxo²i²ki³jau³su² a²hoh³lxi³su² ki³jau³su²

2-3 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹nha²kxai³ txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³ ha³lo²a² ko³ton³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ka³li³sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². Nxex3jah³lxi³sxā³ ko³ton³kxi²si¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 4 Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²i²sxā³yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la² ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹la². Ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ya³lo³txi³khai³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² kāin²jah¹la² hxi²kan¹ti²hū³nxe²yxau³yah³lxin¹tu¹wa². 5 Yxān¹ta¹ i²li³te² i³nxa² nxe²e³in¹kxai²nān²tu³:

– Txai²li² a²hoh³lxi³su² nxa³nhai¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² i³wā³txi³sxā³ i³hen³txi³txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ i³wā³txi³sxā³ i³hen³txain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²sū³nāi³. A²hoh³lxi³su² sa²nxa³nhai¹. A²hoh³lxi³sa²nūh¹sē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²hoh³lxi³sa²nūh¹nxa²tu¹wa². Wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³:

– Īh¹nxe³tin¹jau³ta³ i³wā³txi³san¹si²lxi¹. Nxe³nxain¹jau³su² i³kwai²kxi²nxai¹nxa³lho³la². Wi¹lhin¹sxā³ ũ³hū¹nxa²tu¹wa². 6 Nxe³yān¹tah¹lxa¹ nxe² i³wā³txi³sxā³

i³hen³txai¹nīn¹kxai²nān²tu³ yxo²i²khai¹nxe³sē¹la². i³wā³ta³kxi²nh²txa³hē¹la². i³wā³ta³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ i³ye³na² ũn³je³na² yā¹nxe³hī³nxa¹lxa². Nxe³sxā³ it3ta² ũn³txi³sa²ne³so¹kxi²kxa² yā¹nxe³hī³nxa¹lxa². i³ye³na² sa²xit3sa²tā³i² sa²wa²lho¹xi² nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su² wxāi²kxai³ i³wā³ta³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ wi¹jau³xa² yxo²i² wi¹lxa³jau³xa² yxo²i² nxe² sa²the³jah³lxi³hī³nxa¹lxa². Ju¹ta²li² wai³nxa³wa². 7 Nxīn¹kxai²nān²tu³ wā³txi³nhān¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³sa²nū¹nxa²ju³ta² wahx3nxīn¹kxan²ti³ i³tih³nxe³nxān²nxa³lho³la².

8 Nxe³jah¹la² he³la³kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³txi³nū¹ha²kxai³ yau³ka³lxa¹txi³ sa²ne³ya²ta² ai³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²hoh³lxi³sa²nū¹hain¹ju³ta² yū³ye²te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹xah³lxi³txa³hē¹la².

Yen³kxih³ki³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹ye²jah¹lai²la¹wa². 10 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yen³kxi³ye²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹ye²jah¹lo²su²nūn³na³la². Nxe³yān¹ta¹ kāin² yen³kxih³ye²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³kxai²nān²tu³

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² hai³txi³ kāi²no³nxa³wa². Hi³yāu³sa³kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³la².

11 Hi³yāu³sa³kxai²li² a²wi¹lhī¹na² wi¹khai³1te²ju²hē³la². Nxe³ta¹ ye³je¹na² it3ta² a³lan²te²a² wxā³nū²la² wān³ya³lu²sxā³ i³sa³li³te²ju³hē³la². Nxe³sxā³ a²wi¹ju³ta² a³lu²txi³wi¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² yen³kxih³jah¹la² te²yā¹nxe³hī³nx2na³la². Yen³kxih³sxā³ hin¹tāu³a¹ ya³lu²te²ju²hē³la². Jā¹nxe³ha³ta²wa². Hi³yāu³sa³kxa² a²txai²na¹ wi¹kxan²ti³

yan¹nāu³a¹ khon³tu¹wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yen³kxih³khaix¹jah¹la² sa²kxai³lu²
ya³lu²ju³ta² ye³jen¹na² yū³hxai²na²hē³la².

Ko³nxe³ti³kāi³sain³si¹nhē³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³ton³kxi²jah¹lo²su² te²an²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
nxū²kwai³lxū¹sxā³yxau³kxai²nān²tu³wi¹lhin¹khai¹nxe³hī³nx2na³la². Nxū²kwai³lxū¹nha²kxai³
wi¹lxo³kxi²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wi¹lhin¹sxā³ĩ²tu¹wa². Nxe³te³nah¹lxī¹:

– Jah¹lai²li² a³lxī²sain¹na³na¹. Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sain¹nxa³xā¹. Nxe³ha²kxai³
wi¹lhin¹sxā³ĩ²ai¹na¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² nxe³tu¹wa². 13 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³
o²la³kxi²sain³sain¹jau³xa² wxā³kxai²nān²tu³ Sū³na² ko³nxe³te²lo³txa³hē¹la².
Ko³nxe³te²lo³txan³te³nah¹lxī¹:

– Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain³sain¹te³na³li¹. Nxīn¹jau³su² nxe²
e³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ha³lo²a² ko³ton³kxi²nē³kxan²ti³ Sū³na² ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
te³nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ĩ²li³te²a² ko³nxe³ti³
kāi³si¹hain¹jau³su² o²la³kxi²nū¹hai¹nxa³wa². 14-15 Nxe³yān¹ta¹ wā²nxū¹h¹ain³nha²sxā³
yo²kwain³sān²kī³ka³tu³ ko³nxe³ti³ kāi³hī³kī³tā³la². Nū²la² hā²wxān³txa³ kāi²not³sxā³
ko³nxe³ti³ kāi³hī³kī³tā³la². Nxe³te²kxa³yan³tu³ti¹ hā²wxān³txa³ ya³lu²nē³te³nāu³a¹
hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta³nū³a² ā³wih¹sxā³ yxau³kī³sxa³lho³la².
Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe²e³kxi²te³nah¹lxī¹:

– Ko³nxe³ti³ kāi³ĩ¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ yxau³khai³nxīn¹ju³ta² ā³wih¹sxā³
yxau²nxān³so³li¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³hī³nx2na³la².

16 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā³tā³yah³lxī¹nha²kxai³ a³lxī¹nx2ta¹nha²wa². Wxa²ē¹nāu³ai²na²
wā²nxū¹h¹ ā³ke³tū¹kxi²nyhah¹lxī³txa³hē¹la². 17 Ha³lo²a² wi¹te²a² yo²ha³kxa¹
oh³nān¹ta³ko³nāu³a¹ wxā³nū¹nhē³lha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² oh³nān¹ta³ko³nāu³a¹
wxā³nū¹nhē³lxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Yen³kxai²na² wi¹te²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka²
i³la³kxa² we¹jah¹la² hxi²ka² wxā³nū¹nhē³te²ju²hē³la². ĩ³ā³lxī³to³nha²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹
jah¹lai²li² hai³txi³ ā³lxī³to³nha²jah¹lo²su² te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². 18 A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² wā²nxū¹h¹lxī³ wān³txa² ya²la³lyau³xa²
ū³hū¹nē³lain¹na²hē³la². Nxe³jau³xan²tu³ sa²yo²wet¹so¹kī³sa²kxai³ ĩ³kaix¹sa²so¹nē³na³la².
Sū³na² wē³sa² hxi²ka¹kxa² yā¹nxe³ti³hi¹tē³na³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²nha²sxā³ kāi³kī³jau³su²

19 Txa²wā³tā³yah³lxī¹lxā². A³lxī¹nx2ta¹nha²wa². Wān³txai²li² wi¹la³
na³ka²kxi¹jah¹lxī³hē¹la². Wa³su³txi³ ain³kxi²nha¹jah³lxī³hē¹la². Yxān¹ta¹ wa³su³txi³
e³yah³lxī³sān²txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wa³su³txi³ yxai¹yah³lxī³sān²txa³hē¹la².

20 Nxe³sxā³ ĩ³xan³ta³kxi²jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹la³
kāi³te²sxa³yu²hē³la². 21 Nxe³jut³su² ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹yah³lxin¹ju³ta²
ā³na¹yah³lxī¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ha³kxa¹ ā³na¹yah³lxī¹nha²kxai³
nxex³jah³lxī³hē¹la². Nxe³yah³lxī¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxa²ē¹nāu³ai²na²
ĩ³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ yo²ĩ²jah³lxī³hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jau³xai²la¹wa².

22 Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²nyhah¹lxī³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
wān³txai²li² kwa² ain³kxi²yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Wān³txai²na² yo²ha³kxa¹ wain³txi³
sa²yo²we¹jah³lxī³hē¹la². 23 Jā¹nxe³sxā³ wān³txai²li² kwa² ain³kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
a²nū²hū³nhī³nx2na³la². Nxe³te³nah¹lxī¹, es³pe²ya²ka³lo³a² ĩ²nha²te²hū³nhī³nx2na³la².
A²nū²khai³nāu³a² ĩ²kxi²nha²hī³nx2na³la². 24 ĩ²nha²sxā³ kwa² a³li³hī³nx2na³la².
A³li³te²ān¹tu³ti¹ a²nū²khai³nāu³ai²na² ha²ya³kxa² ain³nha²hī³nx2nxa³wa².
Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ kwa² ain³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hai³txi³ Sū³na² wān³txa²kxai³lu²
ain³so¹jah¹lo²su²hī³nx2nxa³wa². 25 Yxān¹ta¹ es³pe²ya²ka³lo³a² wi¹li²nha²kxai²nān²tu³

ne³wã²na³nha²nxa³kxai²nã²tu³ a²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³jau³su² ain³kxi²jah¹lo²su² kxa²yãx1hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³jau³su² ha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² ã³wa²sut1sxã³ yxau³ha²kxai³ ne³jau¹xai²na² wi¹lain³nha²sãn²sxã³ hã²wxãn³txi³te²lxi³ sa²yo²we¹thĩ³nx2na³la². Sa²yo²wet1sxã³ kãi³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² wi¹li²ai¹nhĩ³nx2na³la².

26 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ĩ²li³te²a² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²li² Sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ yxo²ĩ²a¹xã¹. Wi¹lhin¹khaix1na¹xã¹. Nxe³ta¹ a²yo²e³jau³xa² wai³nxa³kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nũ³ai²na² ã³ke³tũ¹kxi²nha²hĩ³nx2na³la². Wã²nxũh¹ yxo²ĩ²nha²jau³xa² wai³nxa³wa². Wã³nxĩn¹te²sxa³yu²hẽ³la². 27 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ yxo²ĩ²ki³ju³ta² ten³kxi²nẽ³na³la². Nxe³kxa²yu³su² sai³ki³nãu³xa²su² tã³nxa² tu¹ha² wha³te³son³te³su² tã³nxa² a²wẽ³sãi¹yah³la² ya³lu²kxi²ta¹ka³lxu³su² te²su² tã³nxa² ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ ai³sxã³ ã³non²ta³kxain¹ju³ta² wain³ni² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹kxai²nãn²tu³ wain³ni² nxe³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3su² nxe² kãi³kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²nha²kxe³ju³ta² wã³nxĩn¹te²ju²hẽ³la². Ju¹ta² Txa²wã¹sũ³na² ten³na³la².

2

Hau³hau³kon³sxã³kãi³ũh¹ki³jau³su²

1 Txa²wã³tã³nãu³xãi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² ha²kxai³ yxo²ĩ²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² nxe³yah³lxixi³ta¹hi¹nhẽ¹la². A²nũ²a² yen³kxi³te²a² sa²nẽn¹kxi²yah³lxixi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²li² yen³kxi³xa³te²a² ko³txi³ e³kxi²yah³lxixi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Jã¹yxah³lxixi³txa³hẽ¹la². Ju¹ta²na² wai³nxa³wa². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²hau³hau³kon³sxã³ sa²nẽn¹kxi¹jah³lxixi³hẽ¹la². 2 Nxe³sxã³ ã³yã³nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yen³kxi³khaix1jah¹la² ya³lau³xa² wa²tu¹wa²tun¹ka³lo³a² ã³nhxi²wxe³nha²ha²kxai³ wã²la² wi¹khaix1ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² ã³nũ²kxi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ã³xa² yen³kxi³txa²jah¹la² wã²la² ko³nxe³khaix1ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² ã³nũ²kxi¹nx2ti³nũ³nhĩ³nx2na³la².

3 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ wã²la² wi¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²jah¹lai²na² wi¹le³kxi²yah³lxin¹te³na¹lxixi¹:
– Yen³kxi³hi¹nha²kxai³ hxi²kan¹jah¹la² ã³wxe³ka³lo³ai²li² ã³wxe³txu¹li¹. Yah³lxin¹nha²kxai³ nxe³yãn¹ta¹ yen³kxi³txa²jah¹la² e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxixi¹:

– Yen³kxi³txa¹nha²kxai³ kwa² ã³sa²nũ³txu¹li¹. Tã³nxa²:

– Yuh³xa² u²lxã³wxe³txu¹li¹. Nxe² e³kxah¹lxixi³txa³hẽ¹la². 4 Ko³nxe³ti³

kãi³yah³lxixi³hĩ³nxa¹lxã². A²nũ²a² ha³na³ka³lxixi² ha³na³ka³lxixi² ĩ²nyha¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³ hãin³nyhah¹lxã³lxã².

5 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã³tã³yah³lxixi¹lxã². A³lxixi¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxixi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² ĩ²sxã³ sa²so¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxixi¹:

– Jah¹lai²li² yen³kxi³txa²na³li¹. Yxãn¹ta¹ nxe³kxan²ti³ a³lxixi²sa²na³li¹.

Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sa²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ kxãn³nãu³a¹ a³ka³nxa¹tãu³a¹ yxau³khai³nxa¹ju³ta² a²nũ²a² a³lxixi²sain¹te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ yxau²sa²tẽ³ya³sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tãu³a¹ yxau²sa²tẽ³ya³sa²nũ³nĩn¹tu¹wi¹, hĩ¹na² yen³kxi³txa²nxa²kxan²ti³nũ¹.

Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³yãn¹ta¹ jah¹lai²li² yen³kxi³txa²jah¹lai²li² ko³te³kxah¹lxixi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxa² ha³tih³xan²tu³ yen³kxi³khaix1jah¹lai²li² wi¹le³kxah¹lxixi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Yxah³lxin¹ka³tu³ta¹ yen³kxi³te²na² sa²kxai³lu² wa³kon³kxi¹nxa²lxixi³si¹hain¹jau³su² kwa³na³nxa²lxixi³jah¹lai²la¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³

ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³si¹hain¹jau³su² ĩ³wã³txi³nx2tain¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² hxi²kan¹te²nãu³xa² ũh³wxe³kxi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la². 7 Jã¹nxe³jut3su² Je³su²jah¹lai²na²

wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹te²kxa³ya³lhu² a²sa³wi³ha³lx³su²khai³ti³hi¹ta²lx³na³la².
Nxe³nx2ti³kxa² ha³tih³xan²tu³ yen³kxi³khai¹jah¹lai²na² a²yxo²wān³txa² Je³su²jah³la².
ko³nxe³te²lo³tain¹na³la².

8 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹lx¹:

– A³lx²nyhah¹lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a³lx²txai¹yah³lx³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na²
sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ kāi³yah³lx³hī³nxa¹lxa². 9 Yxah³lxin¹ta¹
a²nū²a² yen³kxi³yhe²te²na² so¹lx³ i³wi¹lxo³kxi²nū¹hain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
kāi³yah³lx³lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txi³nu¹txa²kxai³ sa²yxo²ā³yah³lx³lxa². 10 Jā¹nxe³jut3su²
Sū³na² wān³txa² yxau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ sa²yxo²ā³in¹ke³la³te²kxai³ Sū³na²
kwa³na³jau³xai³tā² yxo²ha³kxa¹ yxau³ka³lxa¹kxan²ti³ sa²yxo²ā³in¹ju³ta² hxi²ki³te²la³
yah³lx³hī³nxa¹lxa². 11 Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹lx¹:

– Tu¹ha² ā³xa² so¹sxā³ ũ³whīn¹txi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
Te²yā¹nxūn³te³nah¹lx¹:

– A²nū²a² i³su²lhā³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ a²nū²a² i³su²lhā³in¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹lx³hī³nxa¹lxa², txu¹ha² ā³xa²
ũ³whīn¹ta³kxi²nxā²nxa³kxan²ti³na². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³hī³nxa¹lxa².
12 Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ā³wa²su¹kxi²nē³jau³xa² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
i²nē³jau³xan²tu³ i³yī¹li²nē³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ e³in¹jau³su² ta³nxa² kāi³in¹jut3su²
ta³nxa² i²khai¹nxe³sē¹la², ko³nxe³te²la³ i³yī¹li²nxa²kxa²yan³txi³sa³. 13 Nxe³ha²kxai³
kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nai²li² a²nū²a² i³yī¹li²nhē³te³lhā³ a³ka³nxi²tu¹wa².
Nxe³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³ko³nyhu¹xan³kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹in¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³ko³tē³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³ju³ta² yū²nxa³lho³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²we¹ki³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³yah³lx³lxa². A²nū²a² i²li³te²a² e³te³nah¹lx¹:

– Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹ Hai³txi³ wi¹lhin¹ju³ta³la³
kāi³xa³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hī³nx2nxa³wa². A²ē¹nāu³ai²na²
sa²hau³kot3sī³nx2nxa³wa². Nxe³yān¹tah¹lxa¹ wi¹lhin¹ju³ta² kāi³ke³la³te²kxai³
yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hī³nx2na³la². A²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³kot3sī³nx2na³la².
15 Te²yā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²na² wxa²wā³tā³te²nān²tu³
wā²txa²ha²kxai³ he³ja³lu²ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². 16 Nxe³ke³la³te²kxai³ yen³kxi³la³
yū³ai¹nxa³kxa² wā²nhūh¹ i³nx2nxa³lxa². Nxēn²nxa³kxan²ti³ e³kxai¹nīn¹te³nah¹lx¹:

– Txa²wā¹sū³na² wi¹lī²nxa²tu¹wi¹. Ha³lo²a² a³lx³kxan²ti³ sa²lat1sxā³ yxau³sē¹li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ he³ja²lu¹nxa²kxan²ti³ ũ³kxi²sxā³ yxau³sē¹li¹. Nxīn¹jau³su² kxan²ti³
wā²nhū¹ai¹nxā³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ wai³nhī³nx2nxa³wa². 17 Te²yā¹nxe³jut3su²
yxo²i²nha²ki³kxan²ti³ wi¹lhin¹ju³ta² kāi³ti³ten³ki³sxa³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²ki³ju³ta³la³
ya²la³lhu²nē³hī³nx2nxa³wa².

18 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nū²a² e³kxi²sa²ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lx¹:

– Wxāi²li² yxo²i²nhān¹ju³ta² yū³nhī¹lx¹. Yxān¹ta¹ txai²li² hāi¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹ju³ta²
kāi³a¹kxe³su² so¹lx³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹, yxo²i²nha²nxa³kxan²ti³nū¹. Nxe³sa²jau³su²
nxe³hī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ i³wa²lū³xi²na¹te³nah¹lx¹:

– Hai³txi³ ha³na³ka³lxin³jut3su² te²sxa³wi¹. Wi¹lhin¹ju³ta² kāi³xān³kxai²nān²tu³
yxo²i²ye¹nx2nxa³tai¹. Nxe³yān¹ta¹ txai²li² yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³
wi¹lhin¹ju³ta² kāi³a¹kxe³su² yxo²i²ye¹nxān²tai¹. 19 Nxe³yān¹ta¹:

– Txa²wā¹sū³nu²su² kãin²khaix¹jah¹la² ka³na³ka³na³tã³li¹. Nxën¹jau³su² ha²kxai³ yxo²i²nxa²ta²lu¹wa². Ju¹ta²li² wain³na³la². Nxe³yän¹ta¹ a²ta³a² nũ³ka³txa² yxo²i²ain¹nũn³te²ju²hẽ³la². Yxo²i²sxã³ yuh³lxain¹te²ju²hẽ³la². Yuh³lxi³sxã³ ka³ta³ta³tain¹te²ju²hẽ³la². Yxo²i²ain¹kxan²ti³nũ¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹ta¹nxa³wa², a²ta³a² nũ³ka³txa²sa³. 20 Ī³yah³son³txa³hẽ¹la². Wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²kxan²ti³ yxãn¹ta¹ sa²yxo²we¹txa³kxai²nãn²tu³ kwa² yxo²i²hĩ³nx²na³la². 21 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² txa²wã¹wĩ³nu¹kxai³lu² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
– Wxa²ki³lha³lxa² Ī³sa²kah³lai²li² tẽ³ka³tu³ wã³la³ka³txa² ka³la³ja¹hẽ³li¹. Ka³la³ya³hin¹kxai²nãn²tu³ txah³lxa³kxa³txa² ũh³wxe³ja¹hẽ³li¹. Ya³hin¹kxai²nãn²tu³ wxa²wẽ³sa² ĩ³su²lhã³txa²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹te³lhã³ ka³la³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹nha²ju³ta² ĩ²ha²kxai³ hã¹nxã¹si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
– Sa²yxo²wet¹sa¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wain³te²lo³txa²ha¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³ha²kxai³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² wãn³txai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ sa²yxo²we¹tha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ă²la² kã²non³sxã³ wain³txi³ yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:
– A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wi¹lhi¹ti³hi¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ăh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
– A³bra³ãu²ah³lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹. A³lxi²na¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Jã¹nxe³jut³su² yxo²i²nha²ki³ju³ta² wain³na³la². Yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹ki³sxa³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ wain³te²lo³tẽ³hĩ³nx²na³wa². 25 Te²yã¹nxe³jut³su² Ra³a²ba³ka³lxa² te²yã¹nxũ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxã² kuh³lxa³sin¹sxã³ o²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² in³txi³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³jah³la²nãu³xai²li² wi¹lhau³ko³ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹lhau³ko³te³nah¹lxi¹:
– Tih³na³ wxã³ya³hin¹tih³nai²li² wa³li²ya³txa³hẽ¹li¹. Sun²tã¹nx²ta¹nha³ta¹. Tih³nu² ă³lxi³tih³na² wa³li²ja¹hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxan²ta² wi¹lhin¹ju³ta² kã³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhit¹sxã³ ĩ³yĩ¹li²ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Jã¹nxe³jut³su² txa²wã¹nũ²ai²li² ĩ³ya¹txa³sxã³ ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² kwa² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ yxãn¹ta¹ sa²yxo²we¹ki³sxa³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹yxo²i²kxi²ki³ju³ta² wã³nxĩ¹te²sxa³yu²hẽ³la².

3

Txa²wã¹e³kxi²ki³jau³su²

1 Txa²wã¹tã³nãu³xã³. Kõ³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²yen³nãu³kxai³lu² kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³lhĩ³nx²na³la². Nxe³yän¹ta¹ a²nũ²a² ĩ³tih³nxe³te²su² te²a² wen¹ki³te³na¹ hã²wxãn³txa³ kõ³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ kã²non³sxã³ kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³lhĩ³nx²na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxai³lu² a²nũ²a² ĩ³tih³nxe³te²nũ³su² ka³lxa¹te²nũ³a² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wai³nxã³wa². Yxãn¹ta¹ ka³lxa²nxa³te²nãu³xa² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wain³na³la². 2 A²nũ²a² hã¹nxe³ti³xa¹ kõ³nxe³ti³ kã³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³yän¹ta¹ e³ki³jau³xai²na² wain³jau³xa² so¹lxi³ e³ki³kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ e³ki³sxa³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²su²ki³tu¹wa². Nxe³sxã³ twa²wã¹nũ²nãu³ai²na² whã²na¹ hxi²kan¹txi³ ĩ³hau³kon³nha²hĩ³ki³tã³la². 3 Te²yã¹nxe³jut³su² kwa³thi³la³ka³txa² ka³jũ¹lxi³kat³su² tẽ³sxã³ ka²va¹la² sa²yxo²wi¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³ sa²yxo²wet¹sai¹nhĩ³nx²na³la². Sain¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² ai³si¹ha¹jau³su²

kwa³na³a¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ ai³hĩ³nx2na³la². 4 Te²xa²yā¹nxe³jut3su² na³vi²o²tē³na²ĩ²jah¹lxi³hē¹la². Ka³lo¹ai²li² ka³lo³kāin²khaix1ka³lo³a² yū³te²jai¹ti²tu³wa². It3tai²li²ũn³te²a² sa²so²xai³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³lo³ai²li² ka³lo³kāin²kxan²ti³ ā³nxai³ju³ta² hau³ko³ka³txa² yū³te²ju²hē³la². Ka³jū¹lxi³kat3su² te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ a²wa³kxēn³yah³la² ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² ai³ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ sa²hau³kot3sxā³ ai³te²jai¹ti²tu³wa². 5 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²he³lxa² yā¹nxūn³te²ju²hē³la². Yxo²he³jū¹nxe³kxan²ti³wān³txa² wxi²kan¹jau³jau¹xai²na² e³to³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² ĩ²jah¹lxi³hē¹la². Kwē³kon³tāu³a¹ hāix1ta³ka³txa² ka³ka³na³ka³nat3sxā³ hāix1tū¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hxan³te²jai¹ti²tu³wa². 6 Jā¹nxe³ju³tai²li² txa²wā¹yo²he³lxa² wān³txa² ha³nxe² yā¹nx2na³la². Kō³nxe³ju³ta² kāin² e³te²ju²hē³la². Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ā³kho³tē³toh³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³te²a² sa²kxai³lu² wē³sa² we¹nhĩ¹nān¹te²tu³kō³nxe³jau³xa² e³to³te²ju²hē³la². Kō³nxe³khaix1jah¹lai²na² wān³txa² Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² e³to³te²ju²hē³la². Ha³nxe² ĩ³sa²tē³ko³xa² yxau³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxi³e³to³te²ju²hē³la². 7 A²nū²a² hi²sen³su² ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ wāi²lot3si¹jau³su² hxi²ka¹nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Ka³yxuh³sxu² ta³nxaxa² ai³ki³su² ta³nxaxa² txih³sxu² ta³nxaxa² ain³su² ta³nxaxa² a²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ wāi²lo³te²jai¹ti²tu³wa². 8 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹yo²he³lhxu² wāi²lot3si¹ju³ta² hxi²kan¹ki³sxa³lho³la², kō³nxe³ti³ e³jau³xa² yū³khai¹nxe³ha²kxai³la². Wxĩx1te²hũ³na³la². Wxĩx1ta² sa²kxai³lu² kō³nxe³khaix1te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²ki³jau³xa² kō³nxe³nūn³na³la². 9 Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²he³lxa² ka³na³ka³na³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ sa²nēn¹kxi²ki³tā³la². Hā²wxān³txa³ txa²wā¹yo²he³lain²txi³ a²nū²a² kō³txi³ e³kxi²ki³tā³la². A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² we¹tē³tū³ka³txi³su² ki³tā³la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² sū³na² yā¹nxe² we¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³kxan²ti³ a²nū²a² ā³xa² kō³txi³ e³kxi²to³ki³sxai²na²hē³la². 10 Yxo²ka³na³ka³na³tē³kxan²ti³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³i² wān³txa² kō³jau³xa² e³i² nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ju¹tai²li²wai³nxaxa³wa². 11 Te²yā¹nxe³ju³ta² ĩ³yau³xē¹nai²li² hxi²kan¹txi³ txan³jau³xa² ũ³whi¹so²tē¹nāin²txi³ nāun³jau³xa² ũ³whi¹so² nxe³hĩ³ki³te²la¹xā³? 12 Te²yā¹nxe³sxā³ fi²ko³ne³kxa² hxi²kan¹txi³ a³se³to³na³ka² ā³nxaxa³kxi²hi³te²la¹xā³? Ti³he¹nxaxa³wa². Nxe³sxā³ ĩ³yau³xē¹na²txan³tē¹nai²li² hxi²kan¹txi³ nāun³jau³xa² ũ³whi¹so²hĩ³ki³sxa³wa².

A²hoh³lxa²ya²la³tu³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹:

– A²hoh³lxi³sa¹wi¹. Sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su²nxe²e³kxi¹nxaxa²hĩ³ji¹wa²? Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²nx2tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ yxo²kāin²e³yah³lxan³kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ a²hoh³lxi³su² yah³lxin¹tu¹wa². 14 Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a² ĩ³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²nyha¹lxi¹nha³ta²wa². Wān³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²ā³yah³lxi¹nha³ta²wa². Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxo²kāi²non³sxā³ e³yah³lxi³txa³hē¹la². 15 Nxe³jau³jau¹xai²li² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³tih³nxe³nē³jau³sxa³wa². Hāi¹sxā³ yuh³xan¹jau³xai²la¹wa². A²ta³a² wān³txai²la¹wa². 16 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a² ĩ³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³su² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khu³khu³nxaxa² o²la³kxah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ kō³nxe³ti³kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³te²sa²hĩ³ki³tā³la². 17 Nxe³yān¹ta¹ a²hoh³lxi³su² jau³xa² Txa²wā¹sū³na² ĩ³tih³nxe³nē³jau³xai²li² wi¹lhin¹khaix1jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³jau¹xai²li² sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³ wān³txa² tah²yau³xa² wain³txi³ e³hĩ³ki³tā³la². Kō³nxe³thin¹sxā³

e³ki³sxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³ e³hĩ³ki³tã³la². Hãun²jau³xa² so¹lxi³ e³hĩ³ki³tã³la². Kwa²he¹kxi²nyhu¹ki³jau³xa² e³hĩ³ki³sxa³wa². A²nũ²a² ã³xa² i³tih³nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³ wi¹lhit¹sxã³ ain³kxi²hĩ³ki³tã³la². A²nũ²a² a³lxi²ki³kxa² khãuh³lxa³tain¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³thĩ³ki³tã³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kã³hĩ³ki³tã³la². Ĩ³wã³wã³txi³jau³xa² e³kxi²hĩ³ki³sxa³wa². A²nũ²a² ã³ke³tũ¹kxain¹ki³sxa³lho³la². Ya²la³lyau³xa³ so¹lxi³ e³kxi²hĩ³ki³tã³la². 18 Jã¹nxe³jut³su² hãun²ju³ta² ten³ki³kxai²nãn²tu³ hãu²non³sxã³ kã³nũ¹hain¹ki³tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kã³ũ¹nhẽ³lain¹tu¹wa².

4

Yuh³xai²nãn¹ta² wãn³txa² sa²yo²we¹ki³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³ye³i³yi²lhon¹ta³kxah¹lxin¹ji¹wa²? ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ he¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹ji¹wa²? Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ko³txi³ e³kxi²nha²sxã³ yxo²kwai³no³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ he¹lah³lxin¹ta²wa². 2 Yen³kxi³la³ yũ³nx2ti³xa³kxe³su² ya³ni³li³yah³lxi¹nha²kxai³ ai³lhxã³ so¹kxi²te³lhxã³ a²nũ²a² ĩ³ye³i³yi²lhon¹ta³kxah¹lxi¹hĩ³nxa¹lxa². Kãin² yxo²kwain³yah³lxin¹kxan²ti³ hai³txi³ so¹kxah²lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³ kãin² he¹kxi²nyhu¹i² su²lhã³nyhu¹i² yah³lxin¹ta²wa². Ju¹ta²na² wai³nhĩ³nx2nxa³wa². Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² e³kxah²lxa³nha²kxai³ yũ³nx2ti³xan³ta²wa². 3 Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²yah³lxin¹tãu³a² ko³nxe² ĩ³wã³txi³yah³lxi¹nha²kxai³ ũ³hũ¹nx2ti³xan³ta²wa². Kwa² wa³ni³lon³te³lhxã³ yen³kxa² ĩ³wã³jah³lxin¹ta²wa². 4 Kuh³lxa³thin¹ta¹ka³lxa² yã¹yxah³lxi¹lxa². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² in³txa² ã³xa² ko³nxe³ti³ yxo²kwai³nha²kxai³ a²wẽ³sã¹ah³lo²khai³xa² ã³na¹sãn²nũ²la² in³txa² ã³xa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ ã³nyhu¹te²ju²hẽ³la². A³nyhu¹kxa²yu³su² a²wẽ³sã¹yah³lai²na² te²hi²sen³kxai³lu² in³txa² ã³xa²kxai³lu² ũ³ha³lo²sa²tã³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxã¹nãu³xai²nãn²ta³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Yxah³lxin¹ta¹ yuh³xai²nãn¹ta² wãn³txa² ain³kxi² ã³si³wxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³kxai³lu² ĩ³an³ta³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxã³ yuh³xai²nãn¹ta² wãn³txan²tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ya³lxi²yah³lxa³lxa². A²ko¹ko¹nũ³ka³txi³su² yah³lxi¹lxa². 5 Te²yã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³nxũ²kwai³wi¹nhẽ³jah¹la² wi¹lhau³ko³tẽ³na³li¹, ko³nxe³ti³ kã³ki³kxa²yan³txi³su¹. A³lxi²khaix¹nẽ³na³li¹. A²ẽ¹na² au³txi³ yxo²kwain³nẽ³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² kwa²wãn³txi³sxa³wa². Ya²la³lyau³xai²la¹wa². 6 Nxe³sxã³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nẽ³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ yxo²kwain³nẽ³lxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²kãin²e³te²su² te²a² ã³na¹ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²kãin²e³xa³te²su² te²a² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². A²ta³a² a²hxi²kan¹jah³la² wxã³sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³kxan²ti³ ĩ³wa²lũ³xah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Wxa²wãn³txa² ten³sa²sĩ¹nxa³nhai¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ ten³sĩ¹na¹wi¹. Yxah³lxin¹jau³su² kxai²nãn²tu³ ã³waix³je¹nx2ti³tu¹wa². 8 Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sa²tẽ³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sa²tẽ³nxa²lxi³nũ³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²hxi²khai²lxa²lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ju³ta² ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³ha³na³ti³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ yxo²i²jah³lxi³hẽ¹la². 9 ĩ³ãin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la², ko³nxe³ti³ kã³yah³lxi¹nha²kxai³la². ĩ³wxan¹sxã³ nãn³jah¹lxi³hẽ¹la², Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxin¹jau³xa²kxai³ ã³na¹sxã³ ĩ³nãn³jah¹lxi³hẽ¹la². Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxin¹jau³xa²kxai³ ã³na¹sxã³

ĩ³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹la².
e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

10 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²

– Sũ³nāi³. Ain³kxi¹sē¹li¹. Kō³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ ĩ³ain²ta³kxi²nha¹nha¹.
Nxĩn¹jau³su² kxai²nān²tu³ ye³jen¹nāu³a² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³sxã³ ā³nhō³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
Wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹nxi¹nx2ti³tu¹wa².

A²nũ²a² ā³xa² kō³nxe³te²lo³kxi²ki³jau³su²

11 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kō³nxe³te²lo³nyhah¹lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxã³ kō³nxe³te²lo³tā³nxa²
wxa²ya³la² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²tā³nxa² yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
ũ³wha²li¹jau³xai³tā² kō³nxe³te²lo³ti² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hi² yxah³lxi³nũ³nhĩ³nxa¹lxa².
Hāi¹sxã³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³jau³jau¹xai²na²
wain³tā³nxa² wai³nxa³tā³nxa² nũ¹hĩ²sxã³ ĩ³yĩ¹li²yah³lxi³txa³hē¹la². 12 Txa²wā¹sũ³na²
so¹lxi³ kwa³na³jau³xai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jah¹la² so¹lxi³
o²la³kxi²ki³ju³ta² wi¹tā³nxa² kō³nxe³tā³nxa² a³ya³txi²jah¹lai²la¹wa². Jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²a²
sa²wa²su¹tā³nxa² ā³na¹hxa³tā³nxa² hxi²kan¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxai²na² sa²kxai³lu²
wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

– Hxi²kan¹jah¹lo²sa¹xā¹, txai²lā¹. Nxa¹ha²kxai³ txa²wā³tā³xa² yxo²i²jah¹lan²ta³
a²kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹xā¹. Nxĩn¹jau³su² nxe²
e³kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹la².

“Ka³nxa³ha²ta² nxe² kãi³a¹tũ¹xā¹.” Nxe³ki³jau³su²

13 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Yxo²kāin²e³yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Hĩ¹na² tā³nxa² ka³nxa³ha²tai²la³ tā³nxa² sxi²jen³na² kãin²je³na² ai³na¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³ ye³ka³na³ka³nat3sxã³ kwē³kon³tāu³a¹ yxau³sxã³ yen³kxa² kãin²
so¹kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²kāin²e³yah³lxi³txa³hē¹la². 14 Ka³nxa³ha²tan³na²su²
hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³wa². Ya³lu²tā³nxa² ka³ten³su² yxau³tā³nxa² nxe³ki³sxa³lho³la².
Kan²txi³ yxau³ki³te²sxa³yu²hē³la². Ha³lo²a² wi³ki²ta² yā¹ki³tā³la². Ha³lo²a² wi³ki²tai²li²
wa³su³txi³ tĩ²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxã³ kan²txi³ yxau³ki³sxa³lho³la². 15 Nxe³yān¹ta¹
nxe²e³yah³lxin¹jau³nũ³a² wai³nhĩ³nx2na³la². Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe² kãi³tā³nxa² nxe² ā³nxai³tā³nxa² Txa²wā¹sũ³na² a²ten³jut3su² kxai²nān²tu³
nxa¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe²e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nhĩ³nx2na³la².
16 Nxēn²nxa³kxai²nān²tu³ yxo²kāin² e³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². A²nxe³jau³xai²li²
kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 17 Nxe³ha²kxai³ wi¹lĩ²nha¹jah¹lxi³hē¹la².
Wain³jau³xai²li² ā³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³ sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹
sa²yo²we¹jah³lxan³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².

5

Yen³kxi³te²nāu³xa² wān³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ki³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ yen³kxi³khai¹te² ĩ³nxai²na² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ha³lo²a²
kō³ton³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Kãin²khāuhx3nyhah¹lxi¹nha³ta²wa². Yen³kxi³txa²yah³lxi¹nha³ta²wa².
Nxe³ju³ta²nũ³a² kãin² nã³ni² kãin² wxa¹ni² yxah³lxi¹nha³ta²wa². 2 Yen³kxi³yah³lxin¹kxa²
khon³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Wxa²wā²lai²li² wā³sa³ti³hũ³te²a² ĩ³kho³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa².
3 A³lxi²khai¹yah³lxin¹kxa² ya³te¹ya³ten¹ki³a² ki³nān³ki²sxã³ khon³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
Kwa² so¹kxi²sxã³ ā³yah³lxi¹nhē³la². Kxã³nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² oh³xan¹kō³xa²
a³ka³nxi²sxã³ wxã³tāu³a¹ ĩ³yĩ¹li²nē³tu¹wa². Wi¹lhit1sxã³ ĩ³yĩ¹li²tā³nxa² kō³nxe³ti³
ĩ³yĩ¹li²tā³nxa² nxe³nē³tu¹wa². Jã¹nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ yen³kxa² a³lxi²yah³lxin¹kxe³su²
ha³nxe²a² wã²nhxan³kxa² yã¹nxe³sxã³ kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wa², Txa²wā¹sũ³na²sa³.
Kwēn¹tai²na² yen³kxa² kãin² ũ³ha¹yah³lxi¹nhē³la². 4 Nxe³yān¹ta¹ kxān³kxai³
kwa² wa³kon³kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa² wxa²hai³sxa² ĩ³lih¹kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa²

ũ³yho³hi²hain¹yah³lxan³ta²wa². Kāin² an³ta³kxi¹nx2tain¹jau³xa² ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²hai³sxai²li² ki³kan²ki² ki³ai²li² wxa²so¹si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² kwa³na³yah³lxin¹tū³ka³txa² i³wxa¹nain¹na²hē³la². I³wxa¹nain¹jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ nū³kxūn³khaix¹jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la² ne³nxē³na² ain³kxain¹na²hē³la². Wain³txi³ yo³hain¹yah³lxan³ju³ta² ain³kxain¹na²hē³la². Jā¹nxe³yah³lxin¹ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wa².
⁵ Txa²wā¹ha³lo²nāu³xai²li² yxau³yah³lxin¹tāu³a² wi¹la³ yxau³khaix¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ i³ka³lih³ti³ten³yah³lxi¹nhē¹la². Nxe³sxā³ po¹na² su²lhī²na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ ũ³yhai¹tai¹nha²kxai³ ha³nē³te²ju²hē³la². Te²yāx¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²ē¹nāu³ai²na² i³ka²li¹nyhah¹lxin¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxi¹lxa². Nyhah¹lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxe³nū³su² wxā³nūh¹nx2ti³ha³ta²wa².
⁶ Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² wi¹lhin¹te²a³ su²lhā³te³lhxā³ ā³ke³tū¹kxain¹yah³lxi¹nhē³la². Nxain¹yah³lxin¹kxan²ti³ hai³txi³ wa³lxī³nha²yai¹nxa³hē³la².

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta² ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³ki³jau³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta² ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². Hai³sxa² wa³kon³jah¹lo²su² i²jah¹lxi³hē¹la². Ū³whīn¹ta³lun²nū²la² wi¹la³ wen¹ju³ta² wah³nxe³kxi²ki³te²ju²hē³la². Wē³ha²yau³xa² ā³wax³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ā³wax³ta³lun²nū²la² yain³txa²kxai³ kan¹te²ju²hē³la². Nxe³te²hū³nxe² yain³txa² kan²kxi²ju³ta³nū³a² wah³nxe³kxa² yā¹nxe² Je³su²jah³la² a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxe³jah³lxi³hē¹la².
⁸ Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². I³nxū²kwai³lxū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² a³ka³nxi²ju³ta² yau³son³na³la².

⁹ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. I³yxaih¹sxā³ i³kwai²kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹la². Nxe² e³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wa³li²tāu³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wa². Ha³lo²ai²li² yau³son³na³la². Sxi²ha² a²yo²a² ā³wih¹ki³te³lhxā³ nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wa³li²ju³ta² yau³son³na³la².
¹⁰ Txa²wā¹sū³na² e³jau³xa² i³hen³txi³tū³ka³txai²na² i²jah¹lxi³hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹tai²li² kāin² khāuh³lxa³thi¹nain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³nān³ta³ki²la²sa³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxū²kwai³lxū¹nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹¹ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ Jo²ah³lu¹tai²li² i²jah¹lxi³hē¹la². Khāuh³lxa³tē³nha²khaix¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nu¹tai²na² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³ju³ta² Jo²ah³lu¹tai²na² a²ha³lo²a² wi¹ta³lun²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khaix¹te²la¹wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Jo²ah³lu¹tai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tū¹hxai²kxai³ jā¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tū¹nhē³nūn³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.

¹² Nxe³sxā³ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Nxe³ha²kxai³ wān³txi³khai¹xa² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² e³yah³lxin¹jau³xa² i³yo²xūn³yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Ya²la³lai²la¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa²:

– Ya²la³lai²la¹wi¹. Yuh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa²:

– Ya²la³lai²la¹wi¹. A¹thūn³jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa²

ā³ye³yo²nū¹nx2ti³ju³tan¹te²kxa³yau³kxai³lu² nxe² e³yah³lxi³txa³hē¹la². Wān³txai²li² ya²la³tu³kxai²nān²tu³ hāi¹sxā³ i³ye³in¹te³nah¹lxi¹:

– Nxēn²na³li¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa², Ya²la³tu³txa³kxai²nān²tu³ e³in¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Ya²la³lhxa³wi¹. Nxĩn¹jau³su². Nxe³jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³kxa²yan³txi³sa².

13 Nxa²ha¹te¹ wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² khãuh³kxai²nãn²tu³wi¹lhau³kot3si¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³wxa²nũ³ka³txa² ã³xa² ha³tih³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ka³lih³kxai²nãn²tu³ Sũ³na²sa²nẽn¹kxah¹lxin¹jau³xa² ĩ³hain³jah¹lxi³hẽ¹la². 14 Wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ĩ³ton³kxi²kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²te²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na²a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ĩ³kaix¹jah¹lxi³hẽ¹la². ĩ³kaix¹tũ²la² a³se³to²na²yau³xa² tẽ³sxã³wxa²ne³to¹lxi³yuh¹nha²sãn²nũ²la² Sũ³na² we²txi²si¹ha³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². 15 Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹si¹jau³su² yxo²ĩ²kxai²nãn²tu³ ĩ³ta³ka³txai²li² we²txi²tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³. We²txi²sxã³ kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³yũ³kxai²nãn²tu³ ne³wã²na³tu¹wa². 16 Kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² yũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yau¹ũ³nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe² kãĩ³yah³lxi³to³hin¹kxa²yan³txi³su², Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nxa²lxi³tu¹wa². Nxe³sxã³ a²nũ²ai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhit1sxã³ sa²yxo²we¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²kxai²nãn²tu³ wã³nxĩn¹khaix¹jau³su² e³hĩ³nx2na³la². 17 Te²yã¹nxe³sxã³E³li²ah³lu¹tai²na² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²yã¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²e¹nãu³ai²na² au³txi³ e³jau³su²e³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Wẽ³ha²yau³xa² hãĩ¹nxã¹txa²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² e³ka³tu³ ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ wxax3ti³tãu³u¹tai²na² hai³txi³ wẽ³hã¹ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

18 Hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹sũ³na² ãh¹ e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³ha²yau³xa² a³na¹ ã³si³wxe³xi²ti³hi¹txa²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² nũ²la² ãh¹wẽ³hã¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wẽ³hã¹xi²nũ²la² hai³sxu¹tai²na² ã³wax3tũ²ha²kxai³yain³txa² kãĩn² yũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

19 Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Ain³kxi²khaix1nxe³sah¹lxi³hẽ¹la². Wxa²nũ³ka³txa²ha³tih³xan¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² ya²la³lyau³xa³ ã³nũ²la² ki³han³jau³xa²sa²yxo²we¹kxai²nãn²tu³ a²nxe³jah¹lai²li² ki³han³ju³ta² ĩ³wa²li²si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²e³kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹la². 20 Nxe³sxã³ ĩ³wa²li²kxai²nãn²tu³ jah¹la² a²e¹nãu³ai²na²ha³nxe² ĩ³sa²tẽ³ko³xa² sa²wi¹kxe³nũ³a² ĩ³yĩ¹li²jau³su² ã³wa²su¹tũ¹hain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Te²yã¹nxe³sxã³ kō³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ka³lxa¹txi³ ã³wa²su¹tũ³nhĩ³nx2na³la². Jã¹nxa¹jau³su²txai²li² Ti³a²kah³lo²na¹xai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Petro

1 Pe²jah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹kxah³lo²sa¹wa².

— Txai²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Txai²na² hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹. Je³su²jah³la² nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³na¹te³na¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³wxã¹na²Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxa³ka²so¹nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² kwa² jũ¹nxe² kxã³su² yxau³yain¹yah³lxin¹ka³tu³, ã³yo³yo³li² yxau³yain¹tũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Põ²ta³ko³xa² yxau², Ka³la²sa³ko³xa² yxau², Ka³pa³to²sa³ko³xa² yxau², A²si³a³ko³xa² yxau² Bi³ti²ni³a³ko³xa² yxau², nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ yain¹yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te² ĩ³nxai²na²ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxa³ka²so¹nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²na² yũ³ti³hex1nẽ³lxa³tãu³u¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ^h ĩ²sa²tẽ³kxi²nha²sxã³, wã²nxa³ka²so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa² yo³ha²ã³wa²su¹txi²lxi³sxã³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³si¹yah³lxin¹jau³nũ³su² wã²nxa³ka²so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³nxũ²kwai³wih¹nx2ti³sxã³ ĩ³wi¹lhit1ti³hi¹nx2ti³na²hẽ³la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kãin² thã³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² ten³khaix1sa³nha²wa².

Hxi²ka¹ka¹nha²la²yxau²xai³ki³jau³su²

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²nẽn¹kxa¹sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³jah¹la², Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wĩ³nu²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³te³lhxã³ tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³:

— Yxan¹nãu³a¹, ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹nẽ³tũ¹xã¹. Nxe³nẽ³ju³ta³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³tih³nxe³nẽ³lha²kxai³ a³la³kxi²ki³tã³na¹. Kĩ³sa²kxai³ a²hĩ¹nai²na² ha³ta³nxã²txi³ hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³ki³tã³na¹. Txa²wã¹ki³na¹xai²na² nxe³hĩ³ki³tã³la². 4 Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹txa²txi³kxe³kxai³, a²yen³kxa² wi¹khai¹nxe³te²a², hxa³nxa³te²a² wi¹lhin¹khai¹nxe³te²a² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²nhãu³a¹ ũ³hã¹kxi¹nx2ti³te²ju²hẽ³la². 5 Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²yah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, hxi²kan¹sxã³ a²hxi²ka³nãu³lot3sa²tẽ³nx2ti³ka³tu³ hu³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²nãu³a² oh³xai²nã¹ko³xan¹ta³ã³sa²so¹nx2ti³sxã³ yxau²sa²tẽ³yah³nx2ti³tu¹wa². A²ya³la³tu³ a²kxã³nxãu³u¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nx2ti³kxa²ha³ta³nxã²ti³ũ³ho¹ki¹nx2ti³kxe³hũ³nxe² hxi²kan¹txi³ wxa²ye³na² ĩ²ũ¹yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Yxã¹ta¹yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wa². A²nxe²tãu³a¹ ĩ²yah³lxin¹tu¹wa².

6 Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² kãin² ka³lih³khaix1yah³lxi¹lxa².

— A²ha² hĩ¹nai²na², jũ¹nxe² kxã³su² txa²wã¹ha³lo²ai²na² khãuh³lxa³ti³sa²sxã³ yxau³na¹kxe³su² ãin²ti³sa²na³na¹. ĩ²li³hũ³te² ĩ³nxai²na² nxe³yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxã²ti³ kãin² ka³lih³khaix1yah³lxi¹lxa². 7 Jã¹nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² a³lxi²khaix1te²ju²hẽ³la². A²nxe³ta³ka³ta² ha³nxe²a² a³lan²khai¹nxe³tho³xa² ũ³hĩ³ki³te²ju²hẽ³la².

— A²yen³kxa² ã³xa², kwa³thi³la² ã³xa² ũ³kxẽ³ni²te² yen³kxa² ũ³thũ²ka²sai¹na¹tũ¹xã¹. A²ou²ra³khai³xa² a²wi¹te²a² so¹lxi³ ĩ³we²jo²sa²so¹ta²lã¹. Nxe³ki³te²ju²hẽ³la². Nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² ha³ta³nxã²txi³ hxi²te²ju²hẽ³la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²

yxo²i²sxã³ yxau²wa³to²hi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 yxo²i²yah³lxin¹ju³tai²nãn²tu³, ou²ra³ka³ta² a³lxikhai¹nxe³kxa² ha³ta³nxãn²txi³
 ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ a³lxikhai¹nxe³jut³su² te²ju²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² i³we²ti²sa²so¹kxi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³te³lhxã³
 ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³yah³lxin¹ju³ta² ũh³wxe³nx2ti³te²ju²hẽ³la². Ou²ra³ka³ta²
 ha³nxe²a² ũ³hĩ³lĩ²jut³sũ³nxe² nxe³nx2ti³te²ju²hẽ³la², a³lxin¹nx2ti³ha²kxai³la².
 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³, yxan¹nãu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ya³ti¹xi²nẽ³tãu³a¹
 i³sa²nẽn¹kxi¹nx2ti³ha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lxĩ³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa².
 8 A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² yuh³xai²nãn¹te² ha³lo²ai²na² yxau³nũ¹nhẽ³lĩ¹nai³tã²
 wxa²ye³na²i²yah³lxĩ³hxai²nxãn³tai¹ti²tu³wa². Yah²lxan³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a³lxiyah³lxĩ¹lxa².
 Jã¹yxah³lxin¹ju³ta² a²hĩ¹nai²na² wxa²ye³na² i²yah³lxan³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ yxo²i²i² kãin²
 i³ka³li³hi² yah³lxĩ¹lxa². Wxa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na² whãi²na¹ kãin² i³ka³li³sxã³ hxi²kan¹txi³
 i³sai¹sxã³ wxa²yxo²a² i³ye³ah²lxan³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ kãin² i³ka³li³yah³lxĩ¹lxa².
 9 Yah³lxin¹ka³tu³, Je³su²jah³la² yxo²i²yah³lxĩ¹lxa². Nxe³yah³lxin¹jau³su² kwẽn¹tai²na²
 wxa²wa²sut¹sa²tẽ³nx2ti³ka³tu³ hu³, yxan¹nãu³a¹ wxa²wa²su¹ta³lun²nx2ti³tu¹wa².

10 Jã¹nxe³ju³ta², kxã³nãu³u¹tai²na² a²nũ²a²nãu³u¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² i³ye³kxũ¹nhẽ³te³nah¹lxĩ¹:

– A²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹tẽ³tu¹wi¹. Hĩ¹nai²na² ha³lo²a² ũ³hũ¹nẽ³lxa³ta³lxa²
 wãn³txai²na² i³ye³kxũ¹nx2ta¹wi¹. Nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txu¹tai²na²
 i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxĩ¹:

– Ha³lo²a² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹tẽ³ju³ta³nũ³a² a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹.
 Na¹jau³su² a²si³yxau³tãu³a¹ win¹ta²te²lxĩ³ ha³tin³ti³ ã³te³ni², i³wã³ta³kxi²nha²,
 i³ne³wa³kon³nha² na¹xã¹. Nain¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 11 A²nxe³tũ³ka³txa²
 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la²
 nxũ²kwai³yxau³yain¹jah¹la² wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Yxan¹nãu³a¹ Kris²tu³jah¹la² khãuh³lxa³ti³tu¹wi¹. Nxe³sãn²ka³tu³, nxe³nũ²la²
 kãin² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ũ³hũ¹nx2ti³xa³ta³lxa¹ nxe³nx2ta¹wi¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ta¹ a²nũ²a² nũ³ka³txu¹tai²na² i³wã³ta³kxi²nhain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Ha³lo²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³ye³kxi²nẽ³ju³ta², ĩh¹nxe³je³nãu³wa³ki³khai³xa²
 ũ³hũ¹nẽ³te³ji¹ku¹? Ha³lo²ai²na² hau³kon³te³lhxã³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,
 ĩh¹nxet³sxã³ a³la³kxi²hĩ³ki³te³ji¹ku¹? Kĩ³nhã¹. Ju¹ta² a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³tu³ i³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxĩ¹:

– Yxan¹nãu³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, te² i³nxai²na² wxa²wa²su¹txa²lxa¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹ju³ta³nũ³a² wxa²ye³na²i²yah³lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹yxan¹nãu³hĩ¹nai²nãn¹tũ³ka³txa²
 ha³lo²ai²na² a²ye³na² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²hĩ¹nai²na² ha³lo²ai²na²
 ũ³hũ¹ain¹nxa³ta³lxa² i³tih³nxe³txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. ã³nhxi²nũ¹nain¹yah³lxin¹tai²li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa²
 i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² ha³lo²a² kwẽn¹tai²na² i³yau¹ũ³nx2ti³na³la².
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³tũ³ka³txa² ha³lo²ain²ti² i³yau¹ũ³nx2ti³na³la².
 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² oh³nãu³u¹tai²na² i³sa²si¹kat³tũ¹nhẽ³kxah³lo²su² jah¹la²
 i³yxo²nũ¹nũ³hain¹jau³su² i³yau¹ũ³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ju³ta² oh³xan¹ta²nũ³ka³txa²
 i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxĩ¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³su² a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wa²su¹tain¹na³na¹. Ju¹ta² wi¹khai¹nx2na³na¹. A²nxe³ju³tai²na² i²i² a³la³kxi²
 nxe³ti³ten³sa³nha¹. Nxe³hĩ³nx2na³la².

Sũ³na² wi¹lhin¹kxa²yã¹nxe²yxau³ki³jau³su²

13 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² ã³kãi³te³lhxã³ yxau²xai³jah¹lxĩ³hẽ¹la².
 Wi¹lain³nha², wi¹le³i², nxe³jah³lxĩ³hẽ¹la². Yah³lxin¹ka³tu³:

— Yxan¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wxā³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹ a²ya³la³tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ wxa²wa²su¹tē³ju³ta² ā³ta³lu²nū¹nhē³lha²kxai³ nxe³nē³tū¹xā¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

14 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ sa²yo²wet¹sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³ a²ha¹ kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ū³yhe³kat¹tū¹nhē³jau³xai²na² ā³ne³to³yhah²lxa³nh¹nai³tā² kō³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². 15 Yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹nx²ti³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³kxa²yā¹nxe³jah¹lxi³sxā³ i³wi¹lhin²jah¹lxi³sxā³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² ha³kxa¹ kāi³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

16 Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— i³wi¹lhin²jah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³na¹kxa² yā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxai²hē¹la².

17 — A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹wi³nai²la¹wi¹. Nxe³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ win¹ta²te²lxi³ Txa²wā¹wi³na² ā³yo²hāu²not³sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yxau³yah³lxi¹nh¹na²:

— Txa²ha³lo²sxa³xā¹. Kan²txi³ yxau³nū¹nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹wi³nai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ te²ki³na¹xai²na² kāi³kxa² yā¹nxe²xai³sxā³ yxan¹nāu³a¹ nxū¹hain³nha²sxā³ i³yī¹li²xai³nē³tu¹wa². Hai³txi³ yau³tā³li³ i³yī¹li²xai³nē³ju³ta³la³ yū³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹wi³na² wi¹lhin¹sxā³ i³yī¹li²kxah³lo²su² ti³hex¹te²sxa³yu²hē³la². 18-19 Wxa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²

wxa²si³yxau³jah¹lo²nāu³xu¹ta²na² ha²ya³kxa³lxi³su² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹jau³su² āh¹ ān³si³wē³not³so¹xi²yah³lxin¹ka³tu³ nxe³te² au³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ āh¹ ha²ya³kxa³lxi³su² yxau²xai³yah³lxi³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹wi³na² wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ti³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xa² a³lxi²khai¹nxe³jau³xa² ha³li³hxan³sxā³ ya³lu²kxi²nē³kxe³su² ka³yxuh³xa² o³ve²a² wi¹khai¹nxe³te²a², khon³ti³he¹nxa³kxe³su² wi¹khai¹nxe³te²a² a²ti³ha²yau³hū³jau³xa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xan²tu³ wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Wxa²ha³yax³khin¹yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³sxā³ ū³yho³hi²ki¹nx²ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² tā³nxa², pra²ta²ka³ta² tā³nxa², a²yo³ha² a³lxi²kxan²ti³ khon³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ū³yho³hi²sxā³ wxa²wa²su¹tē³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³nē³ju³ta³nū³a² Je³su²jah³la² a²ti³ha²yau³xa² so¹lxi³ a³lxi²sa²tē³jau³xa² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹tē³te²ju²hē³la². 20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² so¹lxi³ yxa¹nai²nān¹te² ha³lo²a² ha³tā³nxān²txi³ a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³kxe³su², yān³ta²na¹ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² we¹txa³h¹nu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² ha³lo²a² yxa¹nai²nān¹ta³ko³xai²na² a³la³kxi²jau³su², A²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ta¹hxai²hē¹la². Sa²wa²sut¹si¹nhē³jau³nū³su² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ha³la³je¹nai²na² yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² ne³ki³son³te³lhā³ nxe³h¹nai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³lai²na² ū³hū¹nē³na²hē³la². Wxa²yu³ta² wxa²wa²su¹txa²txi³si¹jau³su² ū³hū¹nx²ti³na²hē³la². 21 Nxe³nx²ti³ka³tu³, Je³su²jah³la² wxa²wa²su¹txa²txi³ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²i²yah³lxi¹lxa². A²nxe³jah¹la² nū³kxūn³txi³ Je³su²jah³la² ya³lu²tāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ka³tu³ wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tā²hē³la². Nxe³kxe³su²:

— Txa²wā¹sū³na² yxo²i²a¹xā¹. A²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³lya³nhē³te³lhā³ ā³sa²so¹xi²sa³tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi¹lxa².

22 Yah³lxin¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³ sa²yo²we¹jah³lxi¹lxa². Yah³lxin¹kxe³su² i³wi¹lhin²jah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³ a³lxi²waun¹yhu¹ah³lxi¹lxa². Yah³lxin¹ka³tu³ au³ti³ wxa²yo²ka³nāu³a² whāi²na¹ wi¹lāin³nha²sxā³:

— A³lxi²ki³lxo³nxe³yhu¹nxa³xã¹. Yah³lxin¹jau³su² a³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hẽ¹la².
 23 Wxa²yu³ta² Txa²wã¹wĩ³na² Oh³nãn¹jah¹la² tah²lxi³ we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wã¹wĩ³na² wãn³txa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa² kxãn³su²
 kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yxau²wa³to²hi²ki²sa²tẽ³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹ka³tu³ tah²lxi³
 we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ yuh³xai²nãn¹te² wĩ³na² hxa³te³lhxã³ nxe³te² wĩ³na²,
 tah²lxi³ we¹txa²txi³te²sxa³yu²hẽ³la². 24 Jã¹nxe³ju³ta² kxã³nãu³u¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²ai²nãn¹te² si³sa² wa³su³txi³ hxa³te²jai¹ti²ti¹. Si³sain²txi³ i³sa³lxi³ti², a²yãu³sain²txi³
 i³sa³lxi³tsxã³ ãi³la¹hi² nxe³te²jai¹ti²ti¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 te²kĩ³na¹xai²na² si³sa² hũ³sxã³ yxau³hĩ³kĩ³tã³li¹. Wa³su³txi³ hxa³hĩ³kĩ³tã³li¹.
 Jã¹nxe³sxã³: “Wxi²kin³ti³to³na¹xã¹.” Nxe³kĩ³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ hãi¹nxe³sxã³
 si³sa³yãu³sũ³sxã³ yxau³sxã³ wa³su³txi³ hxa³hĩ³kĩ³tã³li¹.
 25 Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³a² wãn³txa², kxã³nãu³a² ha³ta³nxãn²txi³
 hxa³nxa³kxe³su² yxau²wa³to²hi²ki²sa²tẽ³jau³xai²la¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹jau³xai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 i³tih³nxe³nx2ti³na³la².

2

Je³su²jah³la² tah³lxa³kat3sũ³jah¹la²

1 Nxe³sxã³ i³wi¹lhin²nx2ti³ju³txan¹te²ka³ya³tu³, i³ki³ha¹ki²nyhu¹i², wi¹lhin¹ki³lxo³nxe²,
 a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² yxo²kwai³nxũ³yhu¹i² ã³xa² ko³nxe³ te²lo³jah³lxi³txa³hẽ¹la².
 A²nxe³te²a² ko³nxe³ju³ta² ha³kxa¹ ha²ya³ka²ti³jah³lxi³hẽ¹la². 2 Yah³lxin¹ka³tu³, wẽ³sa²
 kwẽn¹ta²na² a³li³la¹te²su² te²a² a²hã³ka³na² su³su³yau³xa² ya³nĩ³li³khaix1te²jai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² a²ya³la³tu³
 jau³xa² so¹lxin³jau³xa² ya³nĩ³li³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na²
 wxa²wa²su¹tẽ³ju³ta², a³la³kxi²kãi²non³yah³lxin¹tu¹wa². Jã¹nxe³te³lhxã³ ya³nĩ³li³jah³lxi³hẽ¹la².
 3 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² a³la³kxi²sxã³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³:
 — Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xã¹. Yah³lxi¹lxa².
 4 Jã¹nxa¹jau³su² a²nũ²a² txah³lxa³kxa³txa² tẽ³sxã³ sxi²ha² txo³nain¹te²ju²hẽ³la². Ain¹sxã³:
 — Txah³lxa³kxai²li² wi¹na³na¹. A³lxi²sa³nha¹. Yxãn¹ta¹ ta²ka¹txa² ã³xai²na² e²na¹xã¹.
 Nxe³ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² txon³sxã³ hxi²khet1jah¹la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Ta²ka¹txai²na² e²nain¹ka³txai²na² wxa²so¹na¹ka³tu³ sxi²ha² txo³na¹ka³txa²nũ³su² tũ¹xã¹.
 Nxe³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah¹la² txah³lxa³kxa² e²nain¹kax3sũ³na³la².
 Yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² e²nain¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³la² a³lxi²na¹nha¹. Wã²nxa³kxa² so¹na¹kxah³lo²su² na³na¹. Ka³ten³yah³lo²su²
 na³na¹. Nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²
 Je³su²jah³la² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ i³a³la³kxi²nẽ³lha²kxai³ yxau²xai³lyã³ki³tã³la².
 5 Nxe³lyã³ki³sa²kxai³ sxi²ha² txo³nain¹kat3sũ³ki³tã³la². Yxãn¹ta¹ txah³lxa² ka³ten³kax3su²
 nxẽ²nxa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ ka³ten³su² yxau²xai³lyã³ki³tã³la². Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ti³hit1tẽ³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³
 Sũ³na² wa³ka³li³lo³tẽ³lha²kxai³ sa²yxo²wet1sxã³ yxau²xai³ki³tã³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 i³hxi²ka¹tẽ³lha²kxai³ Sũ³na² i³ka³li³ki³ju³ta² o²la³kxi²nũ¹sxã³ yxau²xai³ki³tã³la².
 6 Jã¹nxe³jau³su², Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:
 — Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txai²na¹xai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³su² na¹te³na¹xai²na²,
 hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³lot3ta¹jah¹la² Si³ãu²thĩ³na² ũh³wxe³nũ¹hai¹na¹wi¹. Jah¹la²
 tah³lxi³hũ³jah¹lo²su² na³li¹. Na¹ka³tu³, sxi²ha² a²wa³kxẽn³yah³la² tah³lxa³ka³ta²
 yxo²ka³kan³ka³txa² wi¹khai¹nxe³ka³ta² a³lxi²khai¹nxe³ka³txa² wã²nxa³kxa² so¹sxã³,

sxi²ha² ũh³wxe³jut3sũ³nxe², kxa²yã¹nxe³sxã³ Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ta¹jah¹la² ũh³wxe³nũ¹hai¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹khai¹xain¹na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² i²li³te²an²tu³ hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³lo³ta¹jah¹la² yxo²i²kxai²nãn²tu³, te²a² so¹lxi³ i³yxaih¹xa³lho³li¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Nxe³ha²kxai³, tah³lxa³kat3sũ³jah¹lai²na² Je³su²jah³la² yxo²i²yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a³lxi²khaix¹yah³lxi¹lxa². Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yau³xã³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³lhxã³ i³tih³nxe³nẽ³te³nah¹lxi¹:

– Tah³lxa³ka³ta²na², a²kxã³nxa² a²nũ²a² sxi²ha² txon³tũ³ka³txa² i³yen²sxã³ ã³yxu¹kxã³ain¹na²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹, kwẽ¹ta²na² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³ta²la¹wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³jau³lxi³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³yen²sxã³ sa²yxo²ã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Je³su²jah³la² ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ hxi²kan¹khai¹nxe³ye²yhain¹na³la². 8 Jã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Yau³xã³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³kxai²nãn²tu³, ko³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³tu¹wi¹. Tah³lxa³ka³ta² sa²tã³yxo²thu²kã¹sxã³ a³hi²sxã³ hxi²kan¹txi³ i³sa²yxau³xi²sxã³ we²nxi²nxa³jut3sũ³nxe², ko³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³tu¹wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²su² te²a², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³ai¹nha²kxai³, ko³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Ju¹ta² wain³na³na¹. Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sai¹nha²kxai³lã¹. Txa²wã¹sũ³na² a²e¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Yxãn¹ta¹, wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka² so¹nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³khai³syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³yah³lxi¹lxa². Te²yã¹nxũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³sxã³ a²ten³jau³su² kã³iyah³lxi¹nha²kxai³ i³sa²nẽn¹kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa², wi¹lhin¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³yah³lxi³te²si¹lxa². A²ha² kxã³nxa² ka³nxah³ti³hũ³tãu³a¹ yxau³ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³sxã³ yxau³ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³txi³ i³kaix¹so¹nx2ti³ta¹hẽ¹la². I³kaix¹so¹nx2ti³ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²wet¹si¹nxa²lxi³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wxi²kin³ti³ton³te² ha³lo²a², ha²te¹te²hũ³te² ha³lo²a² ũh³wxe³nxa²lxi³ta¹hẽ¹la². Nxe³yah³lxi¹ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² kã³in² i³sa²nẽn¹kxi²si¹nx2ti³jau³nũ³su² i³kaix¹so¹nx2ti³ta¹hẽ¹la². 10 A²ha² kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxan³nhẽ¹la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², a²ha² kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³ju³ta² ko³nyhah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³ju³ta² ko³nyhah¹lxi¹lxa².

Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³ki³jau³su².

11 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Nxe³nx2ta¹kxe³su², txa²yxo²ka³nãu³ai²na² whã²na¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²ha³lo²khai³xa² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²la¹wa². Oh³nãu³u¹ta²nãn¹te² ha³lo²ai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² yxau³yah³lxi¹nhĩ¹nai²na²:

– Txa²ha³lo²sxa³xã¹. Kan²txi³ yxau³nũ³nxa³lho³na¹. Yah³lxi¹jau³su² yxau³je¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxi¹kxai²nãn²tu³, wxa²sĩ³nai²na² yuh³xai²nãn¹te² sĩ³nai²na², ko³nxe³ti³ yxo²kwain³nxa²lxi³si¹jau³nũ³su² sa²yxo²wet¹sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³ti³ yxo²kwain³nxa²lxi³si¹jau³nũ³ai²na² a²ta³a² sa²so¹sxã³ wxa²wi¹nx2ti³tãu³a¹ ã³nhe¹ki¹nx2ti³na³la². 12 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na² yxau³yain¹yah³lxi¹tũ³ka³txai²na², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, wi¹kã³je²txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxi¹kxai²nãn²tu³, ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li¹nx2tain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³, wxa²wi¹kã³ye²yah³lxi¹ju³ta²i²so¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³na³li¹. A²sū³nāin²txi³ wi¹lhi¹ni², a²sa³wi³ha³lxain²txi³ wi¹lhi¹ni², ain¹na³li¹. Nxe³nx2tain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² ā³wa³la² i³xi²tāu³a¹ nxe³nx2tain¹tu¹wa².

13 Wxāi²na², Je³su²jah³la² a²wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nū²a² hxi²kan¹ta² yxo²ha³kxa¹ a²yu³hē³na² yxau³jah³lxi³sxā³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, yuh³xai²nān¹te²a² hxi²kan¹ta² si³yxau³kax3khai³su² tāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ān³sen³sai¹nē³jah¹lo²su² tāu³a¹ txā² sa²yxo²we¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

14 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ā³sa²ki³la³xi²sxā³ hxi²kan¹tū³ka³txan²tu³, a²si³yxau³ka³khai³su² tāu³su² tāu³a¹ hxi²kan¹txi³lot3sxā³ i³kwa³na³tū³ka³txi³su² hī³nx2na³la². A²nū²a² ko³nxe³ti³ kái³te²a² khāuh³lxa³ti³hi¹ti², a²nū²a² wain³txi³kái³te²a² i³sa²nēn¹kxi², nxe³te³lhxā³ hxi²kan¹txi³lon³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³, ā³sa²ki³la³xi²tū³ka³txain²ti³ yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² i³hau³ko³tūh¹sxā³ kái³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 15 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wi¹kái³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹tū³ka³txa²:

— Ko³nxe³ti³hit1sxā³ i³ye³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³kxi¹nx2ti³kxa² ha³ta³nxān²txi³, wxa²wain³txi³ kái³yah³lxin¹ju³ta² i²so¹nx2ti³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe² ā³ka³nah²nxe³sxā³ yxau³ya³nx2ti³hī³nx2na³la². 16 Jā¹nxa¹jau³su², wa²su¹wa²sun¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, i³yon²ta³kxi²nha²sxā³:

— Je³su²jah³la² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wa²sut1sa²na³na¹. Sa³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kái³a¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ wi¹lhī³nx2na³na¹. Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta³lot3sxā³ yxau³yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²yxo²wet1sxā³ yxau³jah³lxi³hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut3su², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxā³ i²nha¹jah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²waun¹yhu¹i², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ye³kxi²nha²sxā³ i³yo²nha², yuh³xai²nān¹te² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² i³sa²nēn¹kxi², nxe³jah³lxi³hē¹la².

Khāuh³lxa³ti³ti³hit1txa²lxi³ju³ta²i³yau¹ū³jau³su²

18 A²nū²a² ā³xa² a²wa³kxēn³yu³ta³lot3sxā³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wxa²wa³kxē³yah³la² sa²yxo²we¹ti², i³sa²nēn¹kxi², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, wi¹lhin¹te²a² a²wa³kxēn³yah³lain²txi³ sa²yxo²we¹ti², an³txi³thin¹te²a² a²wa³kxēn³yah³lain²txi³ sa²yxo²we¹ti² nxe³jah³lxi³hē¹la². 19 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ kái³yah³lxin¹kxa² yo³lha³, wxa²wa³kxē³yah³la² kwa²to³toh³lxi² i³an³ta³kxi¹nx2ti³sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹sū³na² yxo²i²a¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su², ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa². 20 Yxān¹ta¹, ko³nxe³ti³ kái³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³yah³lxin¹kxa² yo³su² wxa²wa³kxē³yah³la² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ wain³txi³ ū³yho³hi¹nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³nx2ti³sxā³ khāuh³lxa³txi³yah³lxin¹ju³ta²na² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³yah³lxin¹kxa² ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³xa³lho³la².

Yxān¹ta¹, wain³txi³ kái³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³yah³lxin¹kxa² yo³su², a²nū²a² ku³lhxa³thin¹te²a² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² kāin² i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa². 21 Jā¹nxe³yah³lxin¹si¹jau³nū³su², Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹nx2ti³te²ju²hē³la². Nxe³sa³ku¹, Je³su²jah³la² khāuh³lxa³txi³ki¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la².

Ain¹sxā³:
— Txa²si³yo³na², txa²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi²so¹ki²sa²sxā³ khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ yxau²xai³la¹kxa² yā¹nxain¹tai²lā¹. Nxe³kxi¹nx2ti³jau³su², Je³su²jah³la² khāuh³lxa³txi³nha¹nxa²lxi³ta¹hxai²hē¹la². 22 A²nxe³jah¹la² ko³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³, ki³han³jau³xa² i³ye³ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ khāuh³lxa³ti³hit1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 A²nū²a² ku³lhxa³thin¹te²a² ko³nxe³ti³hit1sxā³ ĩ³ye³kxain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³ a²yoh³la³ ko³nxe³ti³hit1sxā³ ĩ³wa²lū³xi²ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, jā¹nxe³sxā³, a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³ ĩ³wa³lxī³nha²sxā³ ĩ³ye³kxi²te³lhxā³ ti³he¹nxai¹nxa³ha²kxai³, Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

– Txa²wī³na² yxo²ī²a¹xā¹. Jah¹la² wain³txi³ wā²nxūh¹ ĩ²ūh¹ki²sa³tū¹xā¹. Nain¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². 24 Wā²nxūh¹ Je³su²jah³la² so¹lxī³ hi³sa³ka³txa² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta² ũ³yho³hi²te³lhxā³ jah¹la²nū²a² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² ā³na¹hxa³ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ nxe³si¹nhē³jau³su² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, Je³su²jah³la² ĩ³ta³lo³wait1sxā³ khāuh³lxa³tain¹ju³ta²kxai³, wxa²ī³lxī³thin¹yah³lxan³ju³ta² ha³kxa¹ ĩ³we²ti²ti³hi¹txa²lxī³ta¹hxai²hē¹la². 25 Wxāi²na², a²ha² kxā³nxa² ka³yxuh³xa² o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³la² ka³lun²ki²jut3sū³nxe², Txa²wā¹sū³na² u² ha³na³ka³lxī³ yxau²xai³yah³lxī³ta¹hxai¹nhē¹la². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na² ā³wā³li² ĩ³xi²sxā³, wxa²wa³kxē³yah³la² wi¹wi¹nxe² wxa²hau³ko³txa²lxī³jah¹la² a²hxi²ka³nāu³a¹, yxau³yah³lxī¹la².

3

In³txa²txu¹ha²tē³nyhu¹te²a²yxau²xai³nyhu¹kxi³ju³ta²

1-2 Jā¹nxe³sxā³ a²hī¹nai²na² txu¹ha² in³txa² tē³yah³lxin¹ta¹ka³lxu³nāu³ ĩ³nxa² so¹lxī³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹xa². Wxa²wē³sāi¹ah³la²nāu³xai²na² sa²yo²we¹jah³lxī³hē¹na². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²wē³sāi¹ah³la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²ai¹nxa³te²su² kxai²nān²tu³, Sū³na² ān³si³tē³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³ye³kain¹yah³lxī³txa³hē¹na². Hāi¹nxe³sxā³ sa²yo²we¹ti², wi¹kāi³i², nxe³je⁴txain¹yah³lxī³hē¹na². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² ĩ²so¹nx2ti³kxai²nān²tu³, sa²wa³ti³nha²sxā³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²yah³lxin¹kxa² yā¹ye¹nx2ti³tū¹xa². Jā¹nxe³ya³nx2ti³te³lhxā³ ya³nx2ta¹xa². Ain¹sxā³ wxa²wē³sāi¹ah³la² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxī¹:

– Txa²sxe³xa³ka³lxai²na², hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet1si¹sa²jau³su² ĩ³ye³kxi²sa²hxai²nxa³hē³na¹. Sa²nxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³sa³ku¹. Txa²sxe³xa³ka³lxai²na² wi¹lhi¹ni², yxo²ī²nha², Txa²wā¹sū³na² yxo²o²nha²sxā³ yxau²xai³li², nx2na³na¹. Ta¹ka³lxai²na² A²sū³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah¹lo²su² yū³hī³nx2na³na¹. Na¹ha²kxai³, sa²yo²we¹ti³ten³sa²nū³nha¹. Wxa²wē³sāi¹ah³la² nxe³yu³nx2ti³hī³nx2na³na². 3 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– Wā²la² a³lxī²khai¹nxe³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha², kāi³lxa² a³lxī²khai¹nxe³ti³nha² ou²ra³ka² we¹kxa² ũ³yhe²ta³kū¹nha², ũ³hxi²kū¹nha², txa²ne³kī³sa² wi¹khai¹nxe³nha², na¹tū¹xā¹. Na¹ha²kxai³ wi¹khai¹nxe³sa³tū¹xā¹. Nxe³nyhah¹lxī³txa³hē¹na². A²nxe³te²a² a²txai²na¹ a³lxī²khai¹nxe³ye²te²a² yuh³xai²nān¹te² yen³kxai²la¹xa². Kāu³sxā³ hxa³kxi¹nx2ti³hī³nx2nxa³xa². 4 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ tah²lxī³ we¹txa²lxī³kxai²nān²tu³, wi¹khai¹nxe³sxā³ ĩ³yxai¹hxa³sxā³ thāi³ti³la² nxe³yah³lxī³hī³nxā¹nxa². A²nxe³te² wi¹lyah³lxin¹ju³ta³nū³ai²na² hxa³kxi¹nx2ti³xah³lo³na².

– Nxe³ju³ta² so¹lxī³ a³lxī²khai¹na¹ju³ta²lxā²na³na¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³hī³nx2na³na². 5 Jā¹nxe³ju³ta², a²ha² kxā³nāu³u¹ta²na² txu¹ti³nāu³xu¹ta²na² wi¹lhin¹ta¹ka³lxu²nāu³xu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² yxo²ī²i²:

– Txa²sū³nāi³. Au³txi³ txa²ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ tah²lxī³ wet1sē¹li¹. ĩ³wi¹lha³ta²li¹. Ain¹jau³su², a²wē³sāi¹yah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹na². 6 Jā¹nxe³sxā³ Sa²ra³ka³lxī³nu¹ta²na² sa²kxai³lu², a²wē³sāi¹yah³la² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹na².

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹na². Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹na².
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ta¹ka³lxu¹jā¹nxe² wain³txi³kāi³a¹tū¹xā¹. Ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² yuh³lxin²nxa³lho³na¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Sa²ra³ka³lxi³nu¹ta²na² a²ka³ne³lhū³yah³lxi³hī³nxā¹nxa².

7 Te²yā¹nxe³te²hū³te²lxi³, a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³ ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
Wxa²sxe³xa³ka³lxa² tē³yah³lxin¹ta¹ka³lxa² kū³we²ki²la² nū³kxūn³yai¹nxa³ju³ta²
a³la³kxi²sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Wxāi²na² in³txi³ ĩ³nxai²na² so¹lxi³
ā³sen³sai¹sxā³ nū³kxūn³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ĩ³yxo²o²lhxā³
wxa²sxe³xa³ka³lxa² ā³nhxi²nū¹nū³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²
a³lxi²nē³lhxā³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ũ³yhen³kxi²nē³na³la². Wxāi²na² a²wē³sāi¹yah³lo²
ĩ³nxāin²txi³ ũ³yhen³kxi¹nx2ti³ha²kxai³, wxa²sxe³xa³ka³lxain²txi³ ũ³yhen³kxi²ha²kxai³,
nxe³nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³, a³la³kxi²yain¹yah³lxin¹jau³su²,
wxa²sxe³xa³ka³lxa² a³lxin¹sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah²lxan³kxai²lē¹. Wān³txa²
Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹jau³su² hai³txi³ ain³kxi¹nx2ti³hī³nx2nxa³wa².
Jā¹nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa².

Wi¹kāi³ki³kxa²yo³su² khāuh³lxa³ti³hit1tē³jau³su²

8 Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa².
Nxe³ha²kxai³, a²wā³tā³nāu³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
wi¹lī³we¹nha²yhu¹i², ĩ³āin²ta³kxi²nha²yhu¹i², ĩ³yan³ta³ki²nha²yhu¹i² ĩ³sa²nēn¹kxi²nha²yhu¹i²
nxe³sxā³ wi¹lī³we¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³, a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³
kāi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tu³, hai³txi³ a²yoh³la³ ko³nxe³ti³ kāi³ū¹xah¹lxi³txa³hē¹la².
Te²yā¹nxe³sxā³, ko³nxe³ti³hit1sxā³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³, hai³txi³ a²yoh³la³
ko³nxe³ti³hit1sxā³ ĩ³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³
kāi³ū¹hi², ĩ³ye³kxi², nxe³sxā³, ũ³yho³hi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³nx2ti³si¹jau³su²,
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ha³lo²lot3si¹nx2ti³jau³su², wā²nxa³kxa²
so¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la². 10 Kxā³nāu³u¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su²
te³nah¹lxi¹:

— Ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ka³lih³tāu³a¹ ten³sa³nhā¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ĩ²ti³ten³sa³nhā¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ha²ya³kxa²ti³sxā³ wxa²yxo²a² ko³nxe³ti³ ĩ³ye³i²,
ta²ko¹ta²kon¹txi³ ĩ³ye³i², nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

11 Jā¹nxe³sxā³, a²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³ta³lo³ta³wxe³sxā³ ā³na¹i²,
wain³txi³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ kāi³i², nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
“Ā³nhāu²no³nha²yhu¹ki³ju³ta² ten³khaix1sa³nhā¹.” Nxe³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.

12 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹: “Txa²ye³nai²na², a²nū²a² wain³te²a²
wi¹lī²i², txa²ne³nxē³nai²na² a²nū²a² wain³te²a² ĩ³ye³kxi²sa²jau³xa² wi¹lain³ki², na¹xā¹.
Yxān¹ta¹, a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³te²su² te²lē¹ en²khaix1jah¹lo²sa¹xā¹.”

Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² nxe³ ta¹hxai²hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³ha²kxai³:

— Sa²wai³wait3sxā³ wain³txi³ kāi³a¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³, a²nū²a²
ā³xa² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³sxā³ hxa³txa²lxi³hī³nx2nxa³wa². 14 Yxān¹ta¹:

— Wi¹kāi³to³ha¹xā¹. Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, khāuh³lxa³ti³hit1sa²na³na¹, a²nū²ai²na²sā¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit1nx2ti³tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ka³li³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit1sa³ha²kxai³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²a²
yuh³lxin²nxa³i², hxi²waun³ta³kxin²nxa³i², nxe³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la².

15 Hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin²khai¹nxe²,
wi¹lhin¹khai¹nxe², nxe³jah¹lai²la¹xā¹. Jah¹la² so¹lxi³ yxo²o²nha²sxā³ yxau²xai³yai¹na¹tū¹xā¹.
Nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² ĩ²li³te²a² ĩ³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³:

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Je³su²jah³la² sa²yo²we¹jah³lxin¹ji¹wi¹? Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³ta² a²nū²ai²na² ĩ³yau¹ũ³nha¹je¹txain¹yah³lxix³hē¹la². Nxe³sxā³win¹ta²te²lxix³yo²ĩ²nha²sxā³, a³la³kxi²yxau³sxā³, ĩ³yau¹ũ³nha¹je¹txain¹yah³lxix³hē¹la².
 16 Yxān¹ta¹, wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ wi¹li³ye³ki²nha²sxā³ wxa²ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ³nha²je¹txain¹yah³lxix³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²ai²na² ko³nxe³ti³hit1sxā³ ĩ³yī¹li¹nx2ti³kxa² ha³ta³nxān²txi³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ĩ³āu²lxix²to³nha²hī³nx2na³la².

– A²ya³la³tu³, jah¹la² Je³su²Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ wi¹kāi³jah¹lo²su²na³na¹. Nxe³kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la². 17 Jā¹nxa¹jau³su², wain³txi³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– Wain³txi³ kāi³to³hxai²na¹hē³na¹. Na¹ta¹, a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hit1sxā³ ũ³yho³hi²sa²na³na¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ju¹ta² wi¹lhī³nx2na³la², Txa²wā¹sū³na²ten³jau³xa² yā¹nxe³jau³lxix³ khāuh³lxa³ti³nx2ti³kxai²nān²tu³ta². Yxān¹ta¹, ko³nxe³ti³kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ju¹ta² wi¹lhī³nx2nxa³wa², a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hit1sxā³ ũ³yho³hi¹nx2ti³ta³nxa², ũ³yho³hi¹nx2ti³xa³ta³nxa² nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³nū¹.

18 Jā¹nxe³sxā³, Je³su²Kris²tu³jah¹la² wain³khai¹nxe³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹ki³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³te²ki³na¹xai²na² wxa²wa²sut1hxa³tē³te³lhxā³ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².

– A²nū²a²yo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³ya³lxix²xi²yhu¹tai²lā¹.

Nxe³kxi²nē³jau³su², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Jah¹la², txa²wā¹sū³na²wen¹sxā³ yxau³nū²la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na²

Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxūn³txi³ ka³ten³ti³hit1sxā³ ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ te²yā¹nxe³sxā³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la².

19 Nxe³sxā³, Je³su²jah³lo²su² jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na² ā³nū²nxix²sxā³, a²nū²a²ya³lu²te²a²yāu³ka³txi³nāu³xa² he¹ain¹ta³ko³nāu³a¹ ān³ti³xain¹sxā³, Txa²wā¹sū³na²wān³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³ju³ta², yān³tai²na² No³e²ah³lo²nu¹tai²na²

a²ka³te³nhi¹nu¹tai²na², a²yuh³xai²nān¹tū³ka³txu¹tai²na² yo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na²sa²yo²ā³sa²tē³sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²

hxi²ki³kxai³lu² wē³ha²yau³xa² ha³nxeh³lxix³jau³xa² kāin² sa²yxu¹na³ū¹hain¹sxā³ ĩ³lon³txa²hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²u¹tai²na² a²ya³lu²te²yāu³ka³txi³nāu³xa², a²hī¹nai²na²

Je³su²jah³la² ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na² No³e²ah³lo²nu¹tai²na² na³vi²o²tē³na²ar²ka³tē³na²wet1sa²tē³i², hau³hau³kon³sxā³Txa²wā¹sū³na²win¹ta²te²lxix³wah³nxe³sa²tē³i²:

– Ko³nxe³ti³kāi³ain¹ju³tai²na² ā³na¹ain¹sxā³, ka²no¹a²ka³lo³ai²na² ā³wih¹tai²lā¹. Ain¹ta¹, kxān³su²ain¹ta¹, a²nū²a²nū³ka³txu¹tai²na² hāi¹nxe³sxā³ sa²yo²ā³sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ya²lu¹ta³lxix²hxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, ha¹li¹, ha¹li¹,

ha¹li¹, ha¹lin¹tū³ka³txa² so¹lxix³, wā³kon³sxā³ ĩ³yau³xa² ne³ka³nah²nāu³u¹tai²na²ka²no¹ai²na² yxau³sxā³ka³ten³ta³yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³te²u¹tai²na²

ĩ³yau³xu¹tai²na² ũ³hū¹ki²sa²sai¹nē³jau³hū³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²hī¹nai²na² ũ³hū¹ki²sa²sai¹nē³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ā³wa²su¹tē³tu¹wa².

– Nū³kxūn³txi³ sa²hxan³kxi²ti³sē¹li¹. Nxe³nē³kxai²nān²tu³, hai³txix³txa²wā¹nū²ai²nān¹te²a² a²nā³txai²na² so¹lxix³ kwa² wxa²hi³la³ki²nē³jau³nū³su²

e³kxin²nxa³wa². Yxān¹ta¹, au³txi³txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ ko³nxe³ti³ e³ki³ju³txai²na² ā³nhan³ka²ti²sa²sai¹nē³jau³nū³su² e³kxi²na¹wa². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²

e³ki²ki³te³nah¹lxix¹:

– Txa²sū³nāi³. Nxe³ti¹. Txa²au³txi³ ē¹nāu³nū¹ai²nān¹jau³xai²na² Je³su²jah³la² ya³lu²tāu³a¹nū³kxūn³txi³ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹li¹. Te²u¹jā¹nxe² sa²hau³kot3sē¹li¹. Nxe³ki³te²ju²hē³la².

– ĩ³yau³xa² ũ³hū¹ki²sa²sai¹sa²na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, nxe³ki³te²ju²hē³la².

22 A²nxe³jah¹lai²na² Je³su²jah³lai²na² oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ka³la³xi²sxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹tāu³a¹ a²hxi²kan¹khaix1tāu³a¹ ā³ha³ti³sai¹sxā³

ã³wxe³nũ¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, a²ta³nãu³xa² oh³xai²nãn¹te²su² te²nãu³xa²
 ha³ta³nxãn²txi³ a²ta³nãu³xa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²su² te²nãu³xa² ha³ta³nxãn²txi³
 a²ta³nãu³xa² nũ³kxũn³te²su² te²nãu³xa² ha³ta³nxãn²txi³ a²yxo²ha³kxa¹ whãi²na¹
 Je³su²jah³lai²na² a²yu³hẽ³nãu³a¹ yxau³yain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la².

4

Sũ³na² a²ten³jau³su² i³hau³ko³tũh¹sxã³ yxau²xai³ki³jau³su²

1 Jã¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²nũ²ai²na² khãuh³lxa³txi³nha²na²hẽ³la².
 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ khãuh³lxa³ti³nha²ju³tai²li² en²nha²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Nxe³kxa²yã¹yxah³lxin¹sxã³ khãuh³lxa³ti³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhi¹nha²sxã³
 khãuh³lxa³ti³nyha¹jah³lxihẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ko³nxe³ti³kã³yah³lxin¹ju³ta³lo³jah³lxin¹ju³ta²
 ã³wa²su¹khai³nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². 2 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na²
 yxau²xai³yah³lxin¹nhĩ¹nãn¹te²ka³ya³tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãu³a¹ ten³jau³xa²
 so¹lx³ i³hau³ko³tũh¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxihẽ¹la². Hai³txi³ wxa²sĩ³nãu³ai²na²
 ko³nxe³thin¹yah³lxin¹jau³la³ yxau²xai³yah³lxit³xa³hẽ¹la². 3 A²ha² kxã³nxa², a²nũ²a²
 Txa²wã¹sũ³na² Sũ³ni²nxa³tũ³ka³txa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³thin¹sxã³ yxo²kwai³nain¹jau³xa²
 yã¹nxe³jau³lx³ yxau²xai³lyah³lxit³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ju³ta²sa¹: au³txi³
 wxa²ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³ti³ yxo²kwai³ni², ko³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su² ko³nxe³ti³
 wa³ni³lon³kxi²nyhu¹i² yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sxã³ wen¹sxã³ ko³nxe³ti³ kã³i², Sũ³na²
 sa²ki³lxo³nha²te²a² i³sa²nẽn¹kxi²sxã³ ko³nxe³ti³ kã³i², nxe³yah³lxit³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² hãix1nã¹yah³lxihĩ³nxa¹lxã². 4 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na²
 Sũ³nxi²nxa³tũ³ka³txai²na² wxa²ha³lo²a² ã³ne³wxe³ti³hex1ye¹nx2ti³xa³wa². Nxe³te³nah¹lx¹:

– İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Je³su²jah³la² nũ³ka³txai²na² ã³na¹sain¹sĩn¹te²ta²hẽn³kũ²?
 İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²kxã³nxai³tã² kwa² ha³lo²a² ha³nxe¹lx³txi³ ko³nxe³ti³
 kã³ya³sain¹to³hxai²kait3jã¹nxe³ ya³sain¹to³hxa³kũ²? Nxe³kxi¹nx2tain¹jau³su²
 i³yxo²kwĩn¹ki¹nx2ti³sxã³ ko³nxe³ti³hit¹sxã³ i³ye³kxi¹nx2tain¹na³la². 5 Yxãn¹ta¹,
 a²nxe³tũ³ka³txai²na² a²hĩ¹nai²na² a²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³tai²na², yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 i³yau¹ũ³nha²yain¹sãn²ka³tu³ a²wah³yu³ta² ha³lo²lo³tain¹tu¹wa². Nxe³tãu³a¹, a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ta³nxa² ya³lu²te²su² ta³nxa², nxe³sxã³, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na²
 yxau³ain¹sxã³ kã³sa²tẽ³ain¹ju³txai²yã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su²
 tãu³a¹ wxa²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³yĩ¹li²xai³ain¹tu¹wa². Ha³lo²a² nxe³nẽ³ju³ta³nũ³a²
 ya³son³ki²nẽ³na³la². 6 Jã¹nxe³jau³su², Je³su²jah³la² a²nũ²a² ya³lu²te²a² yãu³ka³txa²
 ha³ta³nxãn²txi³ ã³tũ³xi²sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

– Ta³nxũ¹ka³txai²na², ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² yxau²ho³hai¹nhĩ¹nai³tã²
 ko³nxe³ti³ kã³ain¹na²hẽ³na¹. Nxe³ain¹ju³ta² yo³ha² ya³lu²ain¹na²hẽ³na¹. Nxe³sxã³,
 yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kã³i², a²yo³ha² ya³lu²ju³ta² yũ²,
 nxe³kxa²yã¹xain¹na²hẽ³na¹. Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² tũ¹ka³txai²na²
 ya³lu²te² yãu³ka³txi³nũ³ka³txa² i³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹, sa²yxo²wet1sa²sxã³, Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² ka³ten³ti³hi¹txain¹sxã³, txai²yã¹nxe³sxã³ yxau²wa³to²hain¹txai²lã¹.
 Nxe³jau³su², i³ye³kxi²nha²sxã³, Je³su²jah³la² i³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² a³la³kxi²ti³hi¹tẽ³jau³su²

7 Nxe³jah³lx³sã²lxã². Yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² hxa³n³je³nãu³wa³kxa² ya³son³ki²nẽ³na³la².
 Nxe³ha²kxai³, wi¹lain³nha², wain³txi³ kã³sxã³ yxau²xai³li² nxe³jah³lx³hẽ¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³tin³ti³, Txa²wã¹sũ³na² i³hen³txi³jah³lx³hẽ¹la².
 8 Hã¹nxe³kxe³hũ³nxe², hxi²kan¹khai¹nxe³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Au³txi³
 wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whãi²na¹ wi¹lain³nha²sxã³ a³lx²waun¹nha¹jah³lx³hẽ¹la².

A³lxi²waun¹nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kâi³ũh¹nx2ti³to³hain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ ne³wā²na³yah³lxi³to³hin¹tu¹wa². 9 Jā¹nxe³sxā³:

– A²nũ²a² ā³xa² txa²sxi²ha² wxā²na³na¹. Ha³la³ka³lxa³lon³ki²sa²na³na¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³a¹ hāi³a²

ĩ³yen²yhu¹ah³lxan³kxe³su² ka³lih³khai¹nxe³sxā³ wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hē¹la².
10 Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³na² ĩ³la³kxi²te²lo³tũ¹nx²lxi³ju³ta² wā²nxũ¹ ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi²ti³hi¹ti² ai³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³jau³lxi³, a²nũ²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³nhxi²nũ¹nũ²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 11 A²ĩ²li³te²ĩ³nx²a²:

– Wān³txa²wi¹jau³xa²a²nũ²a²yxo²ha³kxa¹ĩ³tih³nxai¹na¹tũ¹xā¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
Txa²wā¹sũ³na²wān³txi³khai³xa²so¹lxi³ĩ³tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³:

– A²nũ²a² ā³xa² ā³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tũ¹xā¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

– Txa²wā¹sũ³na² hxi²kan¹ti³hit1sa²jau³su² ā³xa²na² ā³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tũ¹xā¹.
Nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²nx2ti³ka³tu³,
wxa²ha³lo²a² ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Je³su² Kris²tu³jah¹la² ta³nxũ¹kā³txai²na² a²ē¹na² hau³ko³tain¹jah¹lai²la¹wi¹.
Nxai¹nha²kxai³ wi¹kāi³ain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
ĩ³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³hē¹li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Txa²wā¹sũ³na²
so¹lxi³wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe²wa³to²hi², hxi²kan¹khai¹nxe²wa³to²hi², nxe³jah¹lai²la¹wa².
Nxe³ha²kxai³ye¹nx2ta¹wa².

Sũ³na²wē³ha³lxi³su²kxan²ti³khāuh³lxa³ti³hit1tē³jau³su²

12 Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la². A³lxi¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³ya³nx2ta¹wa². Ha³lo²a²
ha³nxeh³lxi³khai¹nxe³ju³ta², ha³nxe²a²a³lan²khai¹nxe³tho³hũ³ju³ta² ha³lo²lo³txa²lxi³na³la².
Nxe³nx2ti³ju³ta²Txa²wā¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

– Txa²nũ³ka³txai²na²kan²txi³yxo²ĩ²sain¹ta³nx²a², sai¹nx³ta³nx²a²ai¹na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³
ha³lo²ai²na² ha³nxeh³lxi³ju³txai²na² ũh³wxe³sxā³ ũ³wha³ka³ne³sai³nai¹na¹tũ¹xā¹.
Nxe³nx2ti³jau³su², Txa²wā¹sũ³na² ũh³wxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Nxe³nx2ti³kxe³su²,
ĩ³wā³wā³ta³kxi², ĩ³yxuh³lxi²nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².

– ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ha³lo²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ũh³wxe³sa³te²la¹ku²,
Txa²wā¹sũ³nu²su³ku². Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². 13 Yah³lxin¹ta¹ hāi¹nxe³sxā³
ĩ³ka³li³jah¹lxi³hē¹la². Je³su²jah³la²wi¹kāi³khai¹nxe³kxa² ha³ta³nxān²txi³, a²nũ²a²
kuh³lxa³thin¹tũ³ka³txa² khāuh³lxa³txi³hi¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tau³hxai²tēx1
jā¹nxe³sxā³ ha³lo²lo³txa²lxi³na³la². Nxe³ha²kxai³:

– Je³su²jah³la² ha³lo²a²khāuh³lxa³txi³ju³tau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³wxa²nhũ¹yhu³sa²na³na¹,
Je³su²jah³la² wān³txa² sa²yxo²we¹ta¹ha²kxai³la². Sa³ha²kxai³, ka³li³sa³nha¹.
Nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² wxi²kin³ti³ton³sxā³
a³ya³ti¹xi²nē³tu¹wa². Nxe³nē³tāu³a¹, kāin²ka³li³sxā³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³

kāin²ka³li³yhah¹lxin¹tu¹wa². 14 Wxāi²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa².
Yah³lxin¹kxe³su², sa²nē³hē²txa²lxi³sxā³ a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² ko³nxe³ti³hit1sxā³
ĩ³ye³kxi¹nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa² ha³ta³nxān²txi³ ĩ³ka³li³je¹jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sũ³na²
Yāu³ka³jxah¹la² wxi²kin³ti³ton³jah¹la² yxau³ya³nx2ti³sxā³ sa²hxi²ka¹txa²lxi³na³la².
Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ĩ³ka³li³jah³lxi³hē¹la². 15 Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ā³xa² ĩ³su²lhā³i², ā³xa² yen³ka²

kāi³sa²no¹i², wai³nx³txi³ kâi³i², a²nũ²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ kâi³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
ĩ³ye³kxi², nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Jā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² wah³yu³tu³, yuh³xai²nān¹te²
a²hxi²kan¹ti³nũ³ka³txa² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxa²yan³ti³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

16 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² so¹lxi³sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a²
kuh³lxa³tin¹te²a² ĩ³sa²ne³hē²txa²lxi³sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na²
ĩ³āu²lxa²to³nha²sxā³ ĩ³ye³kxi²yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ĩ³sa²nēn¹kxi²jah³lxi³hē¹la².

— A²nũ²a² nũ³ka³txai²na², Je³su²jah³la² yã¹nxe³sxã³ i³yĩ¹li²sa²sxã³ i³yo²kwĩn¹ki²sa²na³na¹. Na¹ha²kxai³ ka³li³sa³nhã¹. Nxe³jah³li³hẽ¹la².

17 Jã¹nxa¹jau³su², hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kã³ki³kxe³su² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² nxe³kxa²yã¹nxe² i³yo³hi²ju³ta² ã³si³wxe³nũ¹nhẽ³na³la². Ha³lo²a² i³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³je³nã³wa³kxa² hau³kon³na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹wẽ³ha³li³su² te²ki³na¹xai²na² txa²nũ² i³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³sãn²nũ²la², hã²wxã³txi³te²li³nũ² ã³si³wẽ³nxi²sxã³, a²nũ³ka³txi³ ã³xa² sa²kxai³lu² wãn³txa² wi¹jau³xa² sa²yxo²ã³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Txa²wã¹sũ³na² i³yĩ¹li²nũ¹hain¹kxai¹lẽ¹. 18 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxi¹ta²na² nxe³te³nah¹li¹:

— A²nũ²nã³xa² wi¹lhin¹te²nã³xa² a²ko³nxe³ju³ta² kxã³u³sxã³ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹, i³li³thi¹nxa³tũ³ka³txai²lẽ¹: “Txa²wã¹sũ³na² ten³sa²nã³nhã¹. Hã¹nxe³sxã³ sa²yxo²ã³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³a¹tũ¹xã¹.” Nxe²yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²lẽ¹. Hai³txi³ sa²wa²su¹ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxi¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Jã¹nxe³yah³li³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nã³a¹ i³ye³kxi²nha²sxã³ ten³jau³xa² yã¹nxe³jau³li³ khã³uh³lxa³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³, hã¹nxe³sxã³ wain³txi³ kã³sa²tẽ³je¹jah³li³hẽ¹la². Nxe³sa³kũx1:

— Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xã¹. Sa²yxo²we¹nha²jah¹lai²la¹xã¹. Na¹ha²kxai³ hã¹nxe³sxã³ yxo²i²sa²tẽ³a¹tũ¹xã¹. Na¹ka³tu³ sa²wai³wait3sxã³ wi¹kã³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³li³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

5

O³ve²a² i³wã²lo³kxah³la² yã¹yxah³li³jau³su²

1 Wxa²yah³la²nã³xai²na² hxi²kan¹ya³nx2ti³tũ³ka³txi³ i³nxi²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã²yã¹nxe³sxã³ yah³lo²hũ³nũ³te²sa¹wa². Txai²na¹xai²na² a²kxã³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² khã³uh³lxa³txi³ju³txai³tã² te²yen³na² i²a¹jah¹lai¹ta³lxa³na¹wa². Na¹ha²kxai³, yxan¹nã³a¹, Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tu¹wa². Nxe³tã³nũ³ã¹ wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sa²kah³lo²nũ³sa³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na², txa²yxo²ka³nã³a¹ whã²na¹ ain³nha²sxã³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Nxe³nx2ta¹te³nah¹li¹: Txa²wã¹sũ³na² a²wẽ³ha³li³yu³ta² yxo²i²nx2tain¹te³nai¹ti³tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txa² wi¹sa²hau³ko³txain¹yah³li³hẽ¹la². Wi¹lhin¹te²a² wa³kxẽ³yah³la² a²ka³yxuh³xa² o³ve²a² i³wã²lo³kxa² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe² nxe³tain¹yah³li³hẽ¹la². Yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³, sa²ye³so¹nha²nxa³sxã³, wi¹wi¹nxe² sa²hau³ko³txain¹yah³li³hẽ¹la². Yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³:

— U³lha³nhã¹. Kwa² ten³nxa³kxe³su² ha³lo²lot3sa²te³lhxã³ sa²na³na¹. Yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³ sa²hau³ko³txain¹yah³li³txa³hẽ¹la². Hã¹yxã¹ta¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nã³ã¹jau³xa² so¹li³ te³ni², a²sa³wi³ha³lxa² hxi²nũ¹nũ³hai¹na¹ju³ta³nũ³a² te³ni², na¹xã¹. Hai³txi³ kwa² a²yo³ha² so¹li³ yxo²kwã³na¹jau³la³ o²la³kxin²nxa³xã¹. Nxe³yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxa² sa²hau³ko³txain¹yah³li³hẽ¹la². 3 Jã¹nxe³sxã³ yxo²ha³nxe³lha³txi³ a²sa³wi³ha³lxa² i³kwa³na³ain¹yah³li³txa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ wi¹kã³je¹tain¹yah³li³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² tĩ³na² i³yau¹ũ³txain¹yah³li³hẽ¹la².

— i²hxi²so¹sain¹sxã³ txai²yã¹nxe³sxã³ wi¹kã³ain¹txai²lã¹. Nxe³txain¹yah³li³hẽ¹la².

4 Nain¹yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³, Je³su²jah³la² o³ve²a² wã²lo³te²hũ³jah¹lai²la¹wa². Hxi²kan¹khai¹nxe³sxã³ wa³kxẽ³nhũ³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² yxan¹nã³a¹ kã³nxa² i³xi²sxã³ a³ya³ti¹xi²nẽ³tã³a¹ wi¹sa²hau³ko³txain¹yah³li³nx2ta¹te³nã²tu³ kã³in² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹txa²li³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³sa²tẽ³wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa². Te²yã¹nxe³te²hũ³sxã³ ti³hi¹txa²li³tu¹wa².

5 Jã¹nxe³jut³su², sax³ne³lax³ku³nãu³ ã³nxai²na² ã³ye³kxi¹nx²ta¹wa². A²yah³lo²nãu³xa² a²yu³hẽ³nãu³a¹ yxau³jah³lxi³sxã³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Ya³nx²ta¹wa². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³ye³kxi¹nx²ta¹wa². Wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹, ã³xa² a²yu³hẽ³nãu³a¹ ã³wxe³nũ¹whaun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Wi¹wi¹nxe² ã³nhxi²nũ¹nũ³yhah¹lxin¹txai²lã¹. Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

– A²nũ²a² yxo²kãin²txi³ kãin²te²lo³nha²te²su² kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² en²khai¹nxe³kah³lo²su² hĩ³nx²na³li¹. Yxãn¹ta¹: “A²nũ²a² ã³xa² yu³hẽ³nãu³a¹ yxau³nũ¹ha¹tũ¹xã¹.” Nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² thã³ti³la² wi¹lhin¹sxã³ sa²hau³ko³kah³lo²su² hĩ³nx²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ã³xa² yu³hẽ³nãu³a¹ ã³wxe³nũ¹whaun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 6 Nxe³ha²kxai³:

– Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹xã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³jah¹la² yu³hẽ³nãu³a¹, yxau³nũ¹jah³lxi³sxã³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² wã²nxũ^h ã³yĩ¹li²nũ¹nx²ti³je³nãu³wa³kxa² hau³kon³na³na¹. Nain¹kxai²nãn²tu³, kãin²te²lo³txa²lxi³sxã³ ã³sa²nẽn¹kxi¹nx²ti³tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³. 7 Jã¹nxe³sxã³, ha³lo²a² ã³li³ju³ta² yxo²ha³kxa¹, hxi²waun³ta³kxi²nha¹lxin¹ju³ta² ha³kxa², Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, jah¹la² wxa²ha³lo²a² sa²ye³so¹nha²nxa³sxã³ ã³nx²ti³ha²kxai³, wi¹sa²hau³ko³txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx²ti³jah¹lai²la¹wa².

8 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² wi¹lãin³nha², sa²ye³so¹nyhah¹lxan³kxe³su² wi¹lĩ²i², nxe³jah³lxi³hẽ¹la². A²ta³a² ã³kox¹ko¹son²ki¹nx²ti³jah¹la² o²la³kxi¹nx²ti³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²ã³sxã³ ã³na¹si¹nx²ti³jau³su² o²la³kxi¹nx²ti³na³la². Ya²na¹la² ai³lha²thet³sxã³ tuh³ne³ki¹nx²ti³jau³hũ³nxe²:

– ã³u³sa³nha¹. A²nũ²a² sĩ³na² so¹jĩ²na¹tũ¹xã¹. Nxe³nx²ti³jau³hũ³nxe², a²ta³a² wa³ka³ton³nx²ti³sxã³ a²ta³ai²na² a²ten³ju³ta² kãi³si¹yhah³lxin¹jau³su² o²la³kxi¹nx²ti³na³la². 9 Nxe³nx²ti³kxai²nãn²tu³, wxãi²nãn²ta³ Je³su²jah³la² kan²txi³ i³sxã³ yxo²ĩ²jah³lxi³sxã³, a²ta³a² ã³ti³hit¹sxã³ sa²ne³khou²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

– Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² yxau³ye²te²ki³kxe³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, txai²yã¹nxe³sxã³ a²ta³a² khãuh³lxa³txi³nẽ³lhĩ³nx²na³na¹. Hai³txi³ nũ^h txai²na² so¹lxi³ khãuh³lxa³txi³sai¹nxa³xã¹. Ju¹ta² wi¹ko³nha¹xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 10 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ kãin² thã³ti³la² a³lxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² tãu³a¹, kxã³nãu³u¹ta²na² ã³kaix¹so¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³:

– Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nx²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ ha³ta³nxãn²txi³ wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sa²tẽ³nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ti³si¹jau³su² ã³kaix¹so¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ti³kxe³su²:

– Jũ¹nxe² kxãn³su² khãuh³lxa³txi³nx²ti³sãn²ka³tu³, nxe³nũ²la² ha³lo²a² hau³kon³ki²na³na¹. Nxe³nx²ti³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹, ã³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ yxo²ha³kxa¹ ã³we²nx²sxã³ hxi²kan¹ti³hi¹ti², wi¹wi¹nxe², yxau²ũ¹ki²sa²tẽ³ti³hi¹ti², nxe³nx²ti³tu¹wa².

11 Jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹khai¹nxe² wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³ya³nx²ta¹wa².

Pe²jah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Sil³vã²nah³la² sa²yo²we¹nha²sxã³ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sain¹sxã³, Pe²jah³lo²na¹xai²na² yxo²wãn³txai²na² a³lu²xa³jau³xai²na² Sil³vã²nah³lai²na² ain³kxi²so¹ki²sa²sxã³ a²hxi²ka² ã³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³na³la². A²nxe³na¹jau³xai²na² ha³lo²ai²na² ã³kwxẽ²ki¹nx²ti³si¹ha¹jau³su² ã³ye³kxi¹nx²ta¹wa². A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin² thã³ti³la² a³lxi¹nx²ti³na³la². Nxe³nx²ti³ju³ta²na², kan²txi³ i³sxã³ wi¹wi¹nxe² yxau²sa²tẽ³kxũ¹jah³lxi³hẽ¹la².

13 Txa²wã¹sũ³na² ã³kaix¹so¹tũ³ka³txa², Ro²ma²thĩn³ thĩ¹nai²na² yxau³ye²sa²tũ³ka³txai²na², thĩ¹nai²na² wxa²ha³ti³su² tũ³ka³txai²na² a²ha³ta³nxa² sa²si¹hã³nx²ti³na³la². Jã¹nxe³sxã³,

Mar²kah³lai²na² txa²ki³lha³lhũ³ye²sa³jah¹lai²na² a²ha³ta³nxa² sa²si¹hã³nx²ti³na³la².
 14 A³lxi²waun¹nha¹ju³ah³lxi³sxã³ wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a²hãu²ju³ta² yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

2 Petro

1 Si³māu² Pe²jah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit³sa¹wa². A³lxi²sa³ha²kxai³ a²wa³kxēn³no³sa²kah³lo²sa¹wa². Ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa³ha²kxai³ wān³txa² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū²xai³nx2ta¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³nu²su² ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³ kâi³jah¹lai²la¹wa². Kō³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ ĩ³yo²ĩ²a¹wa². ĩ³yo²ĩ²a¹ha²kxai³ wain³te²lot³sa²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³sxā³ txai²yā¹nxe² yxo²ĩ²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū¹nx2ta¹wa².

2 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe³ya³sxā³ kâin² thâi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa². Wi¹la³la³kxi²nūh¹yah³lxi¹nha²kxai³ ā²la² kâi²non³sxā³ nxe² ai³nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² ĩ²sxā³ ĩ³sa²so¹nē³jau³su²

3 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² Nū³kxūn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kâin²khaix¹nx2na³la². Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa². ĩ³kaix¹so¹nē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ ya²la³tu³ ũ³hū¹nhē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a²ya³la³tu³ wi¹lhin¹ti¹hi¹tē³na³la². Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxūn³ju³tan²tu³ ĩ³hxi²kat¹sa²so¹nē³na³la². Ju¹tai²na² a³la³kxi²ki³tā³la². 4 Nxe³ki³sa³ha²kxai³ yen³kxa² wi¹khaix¹te²a² ũ³hū¹nhē³te³lhxā³ ĩ³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yxo²kwain³kxa² Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² yxo²kwain³kxa² ĩ³wet¹si¹nhē³ju³ta³nū³a² ten³si¹nhē³jau³su² ĩ³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nān¹te²a² yxo²kwain³kxa² nxū²kwai³yxau³nē³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² e²nain¹te²la³ yxo²kwain³kxa² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³hī³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² e²nain¹te²la³ yxo²kwain³kxa² ĩ³kō³nxe³kxi²nē³te²ju³hē³la², nxe³ha²kxai³la². 5 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹ ĩ³nxū²kwai³lxū¹jah¹lxi³hē¹la². Kxān³su² yxo²ĩ²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxe³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ĩ³wi¹lhin¹jah³lxi³hē¹la². Nxe² ĩ³wi¹lhin¹yah³lhin¹kxai²nān²tu³ kâin² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹la². 6 Nxe² wi¹kō³nha²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ aīn³nha²sxā³ a²hoh³lxi³si¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³txi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²ĩ²jah³lxi³hē¹la². Kan¹txi³ yxo²ĩ²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³nha¹jah³lxi³hē¹la². 7 Nxe² kâi³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ye²nha¹jah³lxi³hē¹la². Wi¹lhin¹ye²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².

8 A²nxe³ju³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lān³so¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lān³sa²si³tē³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³la³kxi² kâi²non³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Kwa²toh³lxa³ti³sa²yah²lxa³nha²kxai³ aū³txi³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ten³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 9 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ĩ²li³te² ĩ³nxai²na² ju¹tai²na² sa²kxai³lu² taut³ton³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ye³han³jah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² u²lxi³ ten³sa²tā³xa³jah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². A²kxā³nxān¹ju³ta² nxe³wā²na³yah³lxin¹kxa² yā¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxa². A²kxā³nxai³tā² kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² nxe³wā²na³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².

10 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹tā³sa²yah³lxi¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³nxa²lxi³sxā³ ĩ²sxā³ ā³yū³so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai²na² yxo²ĩ²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ a²nū²a² ye³han³jah¹lo²su² te²a² ā³ya³hi²te²hū³nxe² kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² kâi³yah³lxi³to³hī³nx2nxa³lxa². 11 Jā¹nxe³jut³su²

wi¹li²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lain²txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ yxau²sa²tē³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² i³hau³ko³tūh¹nx2ti³tu¹wa².

12 Jā¹nxe³jut3su² ā³wi¹yhah³lxin¹ju³ta³nū³su² ten³khaix1sa³ha²kxai³ wān³txai²li² i³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²li² āh¹ e³kxi²nha² ai³yah³lxin¹jau³nū³su² i³hen³txi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² wān³txai²li² i²yah³lxin¹jau³xai³ta³lxa²na³la². Ya²la³lyau³xain²txi³wi¹kō³nh³yah³lxin¹jau³xai³ta³lxa²na³la².

13 Jā¹nxa¹jut3su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa²yxau²xai³la¹te²tu³ āh¹ e³kxi²nha² ai³yah³lxin¹jau³nū³su² i³hen³txi³xi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa². Ju¹ta²li² wain³nha¹. Nxa¹nha²wa².

14 Jā¹nxa¹jut3su² ye³jen¹na² ya³lu²na¹tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² e³lē³na¹ i³hen³txi³sa³na²hē³la².

15 Nxa¹ha²kxai³lu¹ ya³lu²na¹hī¹nān¹te²tu³ txa²yo²wān³txa² i³hen³txi¹nx2ta¹jau³xai²na² nxe³wā²na³sxā³ tū¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³nū³su² hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³ha²kxai³ āh¹ e³kxi²nha² ai³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² hxi²nū¹nx2ta¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nhxī¹nai³tā² wān³txa² i³hen³txi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³ Jah¹lai²na² nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³ju³ta² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³ nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai³tā² hai³txi³ txa²wā¹yah³la²nāu³u¹tai²nān¹jau³xa² i³ye³wā³nxīn¹sxā³ i³tih³nxe³nē³jau³sxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ txai²na² txa²nū³ka³txi³nāu³xai²na² txa²wā¹yen³nāu³a² i²sī¹na¹ju³khai³su² nū³kxūn³sxā³ kǎi³ju³ta² so¹lxī³ i³hen³txi¹nxa²lxa¹hē³la².

17 Jā¹nxe³sxā³ i²sī¹na¹ju³tai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²hi²sen³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² i³sa²nēn¹kxi² nxe³ye²nyha¹na²hē³la². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Wxi²kin³ti³ton³txa² Si³yxau³jah¹lain²txi³ wān³txa² wi¹lhin¹ti³hit1jau³su² e³kxi²na²hē³la². E³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹. A³lxī²khaix1na¹kxah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxon³kxi²khaix1sa²kxah³lai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³jau³jau¹xai²li² txa²ne³nxē³na² ain³kxi²sī¹na¹hē³la². Oh³xan¹te²a² e³kxi²jau³xai²la¹wa². Wā³la³ka³txa² ka³la³ya³sain¹sī¹nhī¹nai³tā² wān³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sī¹na¹hē³la².

19 Jā¹nxe³kxa²yu³su² wān³txa² au³hxai²ti³ai¹tān¹jau³xu¹tai²na² ya²la³tu³khai¹nxe³jau³su² ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xu¹tai²li² wi¹lain³kxi²ki³jau³xai²la¹wa². Lā³pi³āu²tē³na² te²hū³na³la². Nxe³tē³na² ha³lo²a² ka³nxah³ju³ta² sa²kxī³kxi²nē³na³la². I³ha²te¹sa²tē³te²ju²hē³la².

I³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ hi³ka²ta³a² a³li³xi²nxa³hī¹nān¹te²tu³ i³kōx1kō¹sa²tē³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² wān³txa² au³hxai²ti³ai¹tān¹jau³la³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² hxi²kan¹txi³ i²ki³sxa³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū¹jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³ko²ko²txa²nhe¹nhē³jau³xai²la¹wa².

20 Jā¹nxe³jau³xa² au³hxai²tān¹jau³xu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxai²nān¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² hxi²ki³la³ kwa²to³to³lxī² si³yxau³tāu³su² ti³hi¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

21 Hai³txi³ a²nū²khai³su² te²li² hxi²kan¹txi³ wān³txa² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū¹nhē³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²su² wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² te²a² hxi²ki³kxai³lu² a²nū²a² a²nxū²kwai³wih¹sxā³ i³yau¹ū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

2

Yxo²i²sxā³ hxi²kan¹ki³lxo³tū³ka³txa² i³yau¹ū¹nhē³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxai³tā² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ki³lxo³te²a² wxā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹jā¹nxe² wxā³ain¹tu¹wa². Ā³ke³tū¹nx2ti³ha³ta²wa².

A²nxe³te²na² wān³txa² ka²yāu¹ka²yāu¹jau³xa² hāi³a² ĩ³hen³txi¹nx2tai¹nha³ta²wa². A²nxe³jau³xa² ĩ³hen³txi³nx2tain¹jau³nū³a² kāin² ki³han³jau³nū³ai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tē³kxe³su² te³nai¹nxa³lho³la²:

— Ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Je³su²jah³la² wxa²wa²su¹tū¹nhē³lxa³hē³li¹. Yxo²ĩ²ain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xa² he³la³kxi³su² ĩ³hen³txi³nx2tai¹nha³ta²wa². Yxān¹ta¹kāin² ki³ha³nai¹nha²kxai³ wa³su¹txi³ ye³jen¹na² ya²lun¹txa²hxa³nain¹tu¹wa², ko³nxe³te³sxā³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tū³ka³txa²sa³. 2 Jā¹nxe³jut3su² tū¹ka³txai²li² ki³han³jau³xa² so¹lxi³e³kxain¹tu¹wa²:

— Ko³nxe³ti³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ki³kxa² ha³ta³nxān²txi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²e³kxai¹nha³ta²wa². Nxe² e³kxain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na²ain³kxain¹kxa² yāx1te²a² yū³yah³lxi¹nha³ta²wa². Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe²kāi³yah³lxi¹nha³ta²wa². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² wain³jau³xa² ya²la³tu³tīh³na²ko³nxe³ti³hit1jah³lxi¹nha³ta²wa². 3 Jā¹nxe³jut3su² tū¹ka³txai²li² ā³ke³tū¹nx2tai¹nha²kxai³kāin² yen³kxi³hain¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³ yen³kxa² kāin² so¹sxā³hāi³a² ũ³whā¹ain¹tu¹wa². Nxe³kxa² ha³ta³nxān²txi³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hain¹ju³ta² yū³tu¹wa². ĩ³yī¹li²hain¹jah¹la² ye³te³nxa² ĩ²ain¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² khāuh³lxa³thin¹sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³a²yū³yah³lxi³tu¹wa².

4 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² kxā³nhxī¹nu¹ta²na² oh³xan¹ta² nū³ka³txa² ka³lxa²nxa³te²a²nū³ka³txu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la²ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² tū¹ka³txai²na² tē³sxā³ ai³sxā³kan²txi³ ũ³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxah³khaix1nxe³je³na² ũ³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ũ³hū¹ain¹ju³ta³nū³ān¹te²kxa³ya³lhu² ũ³tī¹kxa² wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Te²yā¹nxe³kxe³hū³ju³kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹ta²na²No³e²ah³lu¹ta²na² yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nu¹ta²na² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na²No³e²ah³la² ĩ²yxau³kxain¹tū¹ka³txu¹ta²na² yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². No³e²ah³lu¹ta²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² wain³jau³xa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³tāu³a² ĩ³hen³txi³kxan²ti³ hai³txi³ sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³yau³xa² kāin² wē³hā¹si¹ha²kxai³ ka³wā³lxa²kāin² hūx1si¹ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xai²na² txa²wā¹ha³lo²ai²na² whāi²na¹ā³ti¹kxa² sa²sai¹ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ No³e²ah³lu¹ta²na² so¹lxi³a²wē³ha³lxi³yu³txu¹ta²na² a²nū²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²a² so¹lxi³wxa²wa²sut1sxā³ hi¹nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Sū³na² sa²yxo²ā³te²nāu³xa²sa²kxai³lu² ĩ³lo³nxe² ya²lun¹ta² hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Te²yā¹nxe³jut3su²kxā³nhxī¹nu¹ta²na² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na² So³to²ma² nū³ka³txu¹ta²na² Ko³mo²ra²nū³ka³txu¹ta²na² nxe³sxā³ kāin² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² sxi²je³nu¹tā² ũ³thū²hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³Sū³na² wān³txa² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ĩ²li³te²su² te²nū³a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yan³ti³su² a²yo³ha² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hai¹na¹kxe³nū³su² a³la³kxain¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³sxā³yuh¹xan¹ko³nāu³a² kwa²ten³sa²tā³tāu³a² Lo³ah³lu¹ta²na² so¹lxi³wi¹lhin¹ta² kāi³jah¹lo²su²ye²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ kuh³lxa³thin¹sxā³ ko³nxe³ti³wa³ni³lo³nai¹nha²kxai³ wai³nxa³ju³ta² so¹lxi³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxai¹nha²kxai³lu¹Lo²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:

— Tū¹ka³txai²na² ko³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³sa²tē³ain¹nīn²tā¹. Nxain¹ju³ta²na²txa²ē¹nāu³a² au³txi³ ĩ³h³nha¹. Te²yā¹nxa² kāi³a¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Yxo²kwī¹kxi²sa³nha¹. A²ē¹nān¹jau³xa² Lo²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Lo²ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ sa²sai¹xi²sān²nū²la²

sxi²je³nān¹tū³ka³txa² whāi²na¹ ya²lu¹ta³lxa²hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³ju³tai²na² Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² ī²ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sa²kxai³ a²nū²a² wi¹lhin¹ti³hi¹te²na² ko³nxe³ti³ju³ta² ī³ha¹txi²nhain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² nxū²kwai³lxū¹nū¹hain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ kāi³kxa²yan³ti³sa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a² kāi³kxa² yo³ha² ū³wha¹ū¹hain¹tu¹wa². Kxā³nāu³a¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ kāi³ain¹kxa² yo³yhu³ta² ū³hū¹je³na³kxa² ū³wha¹nū¹hain¹tu¹wa². 10 Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² so¹lx³ yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² kuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta² yxau²xai³lain¹na³la². A²nū²a² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² yuh³lai¹nxa³sxā³ ko³nxe³te²lot3sxā³ e²nai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹jah¹la² yuh³lai¹nxa³ha²kxai³ ain¹kxa²yu³su² a²ē¹nāu³a² te³nain¹kxa² so¹lx³ kāi³sa²tē³ain¹na³la². Te²yā¹nxū³sxā³ oh³xan¹te²nāu³xa² yuh³lxai¹nxa³sxā³ ko³nxe³ti³hit1jau³su² e³kxi²nū¹hain¹na³la², ko³nxe³tū³ka³txa²sa³. 11 Nxain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ oh³xan¹te²nāu³xa² nū³kxū³txi³ wa³to²hi²tū³ka³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²tū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³te²a² ha³ta³nxā²txi³ te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²yen³nāu³a² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²si¹jau³nū³su² e³kxai¹nxa³wa³. 12 Nxe²nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² yā¹nxain¹na³la². Nxe³te²a² ka³yxuh³xa² kwa²ha³lo²a² ai³te²ju²hē³la². Ai³te³na¹, a²nū²a² hi²sen³kxai³lu² wa³ka³to³kxi²sa²ha²kxai³ ā³nan³kxi²te²ju²hē³la². Ī²li³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ai³lyain¹te²ju²hē³la². Sū³na² wān³txa² nxū²kwai³yxau³te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³ tū¹ka³txai²nān²tu³ te²yā¹nxain¹na³la². Yen³kxa² ko³nxai¹nxa³kxa² ko³nxe³ti³hi¹tain¹na³la². Jā¹nxe³jut3su² tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hū³yai¹nha²kxai³ ī³ya²lut1sxā³ hxa³tain¹tu¹wa². 13 Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nhxai²na²hē³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² khāuh³lxa³tain¹tu¹wa². A³lan²ta² hāi¹nxa² ko³nxe³ti³ wa³nī³lon³ju³ta² so¹lx³ yxo²kwai³nain¹na³la². Yain³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ āu²lxa²thin¹yah³lxin¹ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³yxah¹lxin¹lxa². 14 Txu¹ha² ā³xai²la³ ta³nxā² in³txa² ā³xai²la³ ta³nxā² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² so¹lx³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lx³ o²la³kxain¹na³la². A²nū²ai²na² kū³we²ki²la² yxo²ī²xa³te²a² ko³nxe³ti³ kāi³si¹ju³ta²nū³su² o²la³kxain¹na³la². Ko³nxe³ta² yxo²kwai³nxa² so¹lx³ a²ē¹nāu³ai²na² wa³kxi³ wxe³nhain¹na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai²li² ko³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹ju³ta²nū³a² yū²na³la². 15 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tīh³na² ī²ain¹ta¹ tīh³nu² ā³lxix³tīh³nai²na² ai³lain¹sxā³ tī¹kxi²nyhain¹na³la². Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² Be³o²rah³la² a²ki³lha³lxu¹ta²nān²tu³ ā³nxai³tīh³nain²txi³ ai³lain¹na³la². A²nxe³jah¹lu¹ta²nān²ta³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha² yxo²kwai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Yxo²kwai³ta¹ ju³mēn²tu¹ta²na² ka²va¹la²hū³te²a² ā³ka³ti³wxe²xai³tāu³a¹ hai³txi³ ju³mēn²to²te²na² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² wān³txa² e³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³kxan²ti³ ju³mēn²tu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ Ba³la³āu²ah³lu¹ta²nān²tu³ ī³kwai²kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ī³kwai²kxi²ha²kxai³ Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² wen¹te²hū³te²a² ī³yo²kāin²ti³nha²ju³tu¹ta²na² ā³nhāu²no³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

17 A²nxe³ju³tai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹tū³ka³txai²li² ka³wā³lxa² yā¹xain¹na³la². Ī³yau³xa² hxan³kxai²nān²tu³ ka³wā³lxai²na² te²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxain¹na³la². O³sī³nai²na² yā¹xain¹na³la². It3ta² ūn³jau³xa² kwa³sa²tā³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxain¹na³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a³ya³txain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tē³jen³nū³a² ā²la² āu¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 18 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wai³nxa³ju³ta² so¹lx³ yxau²ho³hain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²a²:

— Ko³nxe³tīh³na² ā³na¹sxā³ ā³waix3kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² kxai²nān²tu³ tū¹ka³txai²na² hi²sen³su² te³nai¹nxa³wa². Te³nai¹nxa³ha²kxai³ yxo²kāin²e³ai¹nha²kxai³ wān³txa² toh³lx³jau³xa² kwa² ī³kāi²no³nha²si¹jau³xa² e³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹na³la².

Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kuh³lxa³thin¹sxã³ o²la³kxi²si¹hai¹nha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te²a² yxo²kwain³kxa² ã³si³tẽ³kxi²si¹hai¹nha²kxai³ nxe³si¹jau³su² ã³ke³tũ¹nũ¹hain¹ju³ta² te³nain¹na³la². 19 Nxain¹te³na¹ ko³nxe³tũ³kã³txai²na² wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² e³kxain¹na³la². Te³nah¹lxi¹:

— Txa²wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³wa²sut1sxã³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² ã³ke³tũ¹si¹hain¹jau³nũ³su² e³kxain¹na³la². Nxain¹ta¹ txũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³te²lo³tain¹na³la². Nxe³ju³ta² yen³kxa² i²li³ju³ta²na² hxi²kan¹txi³ wa³ka³to³ki³sxa³kxai²nãn²tu³ nxe³ju³ju¹ta²na² sa²kxai³lu² sa²yxo²we¹ki³tã³lot3hĩ³ki³tã³la². Te²u¹jã¹nxain¹na³la². 20 Jã¹nxain¹jut3su² a²wi¹lhĩ¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³jah¹lai²na² i²nyhain¹na²hẽ³la². Nyhai¹nha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te²a² ko³nxe³ti³ kã³kxe³su² ã³wa²su¹tain¹na²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ hã²wxãn³txa³ yuh³xai²nãn¹te²a² ko³nxe³ju³ta² ãh¹ o²la³kxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²a² yuh³xai²nãn¹te²a² ko³nxe³kxe³su² wa³ka³to³tai¹nhĩ³nx2na³la². A²wi¹lhĩ¹nãn¹ju³ta² wai³nain¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ko³nxe³ti³ju³ta² ã³kã³no³tũ¹hain¹na³la². Nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ã³kã³non³kxa² yã¹nxe² kã³ain¹kxa² yo³ha² ã³kã³non³nũ³tu¹wa². 21 A²wi¹lhĩ¹na² tĩh³na² wain³txi³ kã³ain¹tĩh³na² i²ain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹jau³xai²na² sa²yxo²wet1sxã³ kã³ain¹na²hẽ³la². Ju¹ta²na² wain³na³la². Yxãn¹ta¹ kxã³nã³a² tĩh³na² wain³txi³ i²ain¹tĩh³na² sa²kxai³lu² sa²yxo²ã³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ju³ta²na² wain³ti³he¹nx2nxa³wa². Nxe³ain¹jut3su² ko³nxe³tain¹ju³ta² ã³kã³no³tã³la². 22 Jã¹nxain¹jut3su² wãn³txa² tĩ³yau³xu¹ta²na² wãn³txa² yã¹nxain¹na³la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Wai³a³lxa² i³nih¹kxai²nãn²tu³ a³luh³te²ju²hẽ³li¹. Hã²wxãn³txa³ ye³jen¹na² ã³wa³li²sxã³ a³luh³jau³xai²li² ãh¹ i³yai³nxĩ²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li² nxe³hxai²na²hẽ³la². Te²yãx1jau³xa² ãh¹lxi³jau³xa²sa¹:

— Yxa³kxi³su² te²a² ha³lo²a² kwã¹kwãn¹ju³ta² kwa²sxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² hi²sen³kxai³lu² yxa³kxai²na² tẽ³sxã³ wxa²hi³la³kxa² han³ka²txi³nũ¹hĩ³nx2na³li¹. Wxa²hi³la³kxi² han³ka²txi³nũ²la² hã²wxãn³txa³ ye³jen¹na² te²yxa³kxain²txi³ wã³li²sxã³ ha³lo²a² kwã¹kwãn¹ju³ta² ãh¹lxi³sxã³ kwa²sxa³xi²hĩ³nx2na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li² nxe³hxai²na²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3su² tũ¹kã³txai²na² ko³nxe³ti³ kã³tũ³kã³txai²na² yxa³kxa² yã¹nxain¹na³la².

3

Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxĩ²sxã³ wxã³ju³ta²nũ³su²

1 Txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Jã¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹txã³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²ẽ¹nã³ai²na² wã²nxũ¹hain³nyhah¹lxin¹kxa² wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ wã²nxũ¹hain³nha²yah³lxin¹ju³ta²nũ³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³nx2ta¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². 2 Wãn³txa² kxã³nxu¹ta²nãn¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² hen³txi³si¹tũ³kã³txu¹ta²nãn¹jau³xa² i³sa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ wãn³txa² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² txa²wã¹ẽ¹nã³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²na² wãn³txa² kwa³na³kxi²nẽ³jau³xai³tã² nxe³jau³xai²na² Sũ³na² i³kaix1so¹tũ³kã³txa² i³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹tũ³kã³txa² wi¹lhin¹khai¹nxe³tũ³kã³txa² wãn³txai³tã² i³sa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³si¹nx2ta¹jau³su¹ nxe³ye¹nx2ta¹wa². 3 A²nxe³jau³su² wi¹lĩ²nha¹jah¹lxi³hẽ³la². Txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³so³nhxan³je³na³wa³kxa² a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² wxã³yain¹tu¹wa². Wxã³yain¹te²kxai³lu² kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kã³si¹hain¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ yxo²kwã³lxi³txa²lxain¹tu¹wa². 4 I³ki³ha¹kxi¹nxã²lxain¹tu¹wa². Nxe³nxa²lxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tã² wã³li²xi²jau³nũ³su² ain³kxi²ki³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yã¹ta¹ ã¹nũ¹la³ta³ he¹ji¹ku¹, ki³nhai¹. Txa²wã¹yah³la²nãu³xa² ya³lu²kxi²nẽ³tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ wã³la² ã³xi²nxa³te²tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wã¹ha³lo²a² kxã³nhi¹nu¹tai²na² wã²nxũ¹ yũ³si¹jau³nũ³su² ã³ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹ nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ ha³lo²ai²na² wã²nxũ¹ yũ³hĩ¹nu¹jã¹nxe² ai²sa²tẽ³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ wã³li²te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹jau³su² ã³ki³ha¹kxi¹nxa²lxai¹nha³ta²wa². 5 Jã¹nxain¹jau³su² wã³txa² a²ya³la³tu³jau³xa² te³nai¹nxa³jau³su² kwa²sa²tã³ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³jau³xa²sa¹. A²wi¹lhĩ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wã³txa² so¹lxi³ e³ha²kxai³ yen³kxa² ã³yũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹oh³xan¹ko³xai²na² wã²nxũ¹ yũ³si¹jau³nũ³su² ã³ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹tai²na¹ txa²wã¹ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² ã³yau³xa² sa²sai¹sxã³ wa³si³sin³ko³xa² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹tai²na¹ ã³yau³xai²na² nxũ²kwai³ye³la³nãu³a¹ ha³lo²a² wa³si³sin³ko³xa² wet¹sa²tẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Hã²wxã³txa³nũ² jũ¹nxa² yan¹nãu³u¹tai²na¹ No³e²ah³lu¹tai²na² yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³u¹tai²na² ã³yau³xai²na² sa²kxai³lu² txa²wã¹yuh³xan¹ko³xai²li² a²nũ²a² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²li² whã²na¹ hũx¹sxã³ hxat³si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 Jã¹nxe³jut³su² oh³xan¹ko³xai²na² hĩ¹na² ã²ki³ko³xai²na² yuh³xai²nã¹ko³xai²na² hĩ¹na² ã²ki³ko³xai²na² nxe³sxã³ te²yã¹nxe³sxã³ hũx¹sxã³ hxat³sih¹xah³lho³la². Txa²wã¹sũ³na² a²yo²wã³txu¹txai²na² e³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³te²la³ a³ya³txi²kxe³nũ³a² ã³wxe³na²hẽ³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²ai²na² whã²na¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹tai²na² we¹ta³lun²si¹ja³kxa³nũ³su² ha³nxe²a² ã³ju³ta² ã³hxan³si¹tu¹wa². Nxe³tãu³ã²tu³ a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹li²ha²kxai³ ko³nxe³thin¹kxa² yo³ha² ã³hũ¹ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³nãu³yah³lxin¹te²nãu³ ã³nxa² sa²kxai³lu² a³li¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wã³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³nũ³a² ne³wã²na³ah³li³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a³la²ni²kxi³ju³ta² ã³ta³lo³wa³to²hi² ai³ki³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³wa². Ye³ka³na³ka³nat³sxã³ a³la²ni²kxi³ju³tain²txi³ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²xi²kxi³ju³tain²txi³ te²yã¹nxe² ain²na³la². 9 Nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹tai²na² e³kxi²nẽ³jau³xu¹tai²na² win¹ta²te²lxi³ wxã³nũ¹nhẽ³jau³su² ti³he¹nxa³wa². Nxe³yã¹ta¹ thã³ti³la² ya³nã³ta³ki²la²sxã³ wah³nxe³nx2ti³na³la². A²nũ²a² ã²li³hxa³te²lxi³ ko³nxe³ti³ kã³te²a² ko³nxe³ti³ kã³kxa² yo³ha² ã³hũ¹ain¹kxe³nũ³su² ã³ka³li¹lxi²nxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ a²ẽ¹nãu³ai²na² ã³ã²ta³kxi²nha¹jau³nũ³su² wah³nxe³tu¹wa², a²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²wa²su¹te³lha³ka³.

10 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wa³su¹txi³ wxã³tu¹wa². A²nũ²a² kuh³lxa³sin¹jah¹lai²li² yen³kxa² kã³kxi²te³lhã³ wa³su³txi³ wxã³ti³hũ³nxe³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wa³su¹txi³ wxã³tu¹wa². Nxe³kxai²nã²tu³ o³sĩ³nai²li² kã²in²nxon³sã²sxã³ ne³ki³son³tu¹wa². U³je³na³kai²na² i³la³kxai²na² hi³ka²ta³ai²na² nxe³sxã³ kã²in² ã³lat¹sa²kxai³ ã³hxa³nain¹tu¹wa². Yuh³xai²nã¹ta² ko³xa² te²na² yuh³xan¹ta² yen³kxa² te²na² a²yo²ha³kxa¹ ã³thũ²ha²kxai³ ã³hxan³tu¹wa². 11 Jã¹nxe³ha²kxai³ yen³kxai²li² a²yo²ha³kxa¹ ã³thũ²hxa³kxe³nũ³su² yũ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã²nha²khai¹nxe³jah³li³hẽ¹la². Wi¹lhĩ¹ju³ta² so¹lxi³ kã³jah³li³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² whã²na¹ sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³jah¹li³hẽ¹la². 12 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ai²na² wxã³ju³ta²nũ³a² wahx³yah³lxin¹tãu³a² wa³su¹txi³ wxã³si¹ja³kxa³nũ³su² ã³ten³jah¹li³hẽ¹la². Wxã³kxai²nã²tu³ o³sĩ³nã²tu³ ã³thũ²hxat³sa²kxai³ u³je³na³kai²na² i³la³kxai²na² hi³ka²ta³ai²na² kã²in² ã³lat¹sxã³ ã³ha³lxin¹nhxan³tu¹wa². 13 Kxã³nhi¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹li¹.

— Kxã³nãu³a¹ o³sĩ³na² tah²ko³xa² ã³yũ¹ta¹ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² tah²ko³xa² ã³yũ¹ta¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹. Nxe³na¹kxai²nã²tu³ wi¹lhĩ¹ju³ta² so¹lxi³ yũ²sa²tẽ³tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²na²wxã³si¹ja³kxa³nũ³su²wah³nxe³ki³tã³la².

14 A²nxe³jut³su² a³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Ju³ta³nũ³a² wahx³yah³lxi¹nha²kxai³wi¹lo²la³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³llu². Sũ³nu²kxai³lu²ĩ³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Ĩ³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:
— Wxã²li² wain³txi³ sa²yxo²wet¹sah¹lxi¹lxi¹. Kõ³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta²ã³wa²su¹tũ¹nx2ti³ha²kxai³ hĩ³na² ĩ²nxa³wi¹. Hãu²not³sxã³ yxau³nũ¹sah¹lxi¹lxi¹. Sũ³na²wãn³txa² nxe³nx2ti³tu¹wa². 15 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²wxa²ẽ¹nãu³ai²na²sa²hau³kot³nha²si¹jau³su²Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹ti³wa³kxa² wa³su¹txi³wxã²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ Pau²lah³lai²li² txa²wã¹wã³tã³su² a³lxi²ki³jah¹lai²li²te²yãx¹jau³su² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹ti²tu³wa². A²hoh³lxi³khaix¹sa²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³ĩ³tih³nxe³nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². 16 Jã¹nxe³sxã³ Pau²lah³lai²na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³su²jau¹xai²na² whã²na¹ ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³te²jai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² wa³le³jau³xa²yũ³nũ³na³la². A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²nũ²ai²nãn²tu³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²ĩ²ai¹nxa³te²nãn²tu³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³wa². A²nũ²ai²nãn²tu³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²kan²txi³ i³ai¹nxa³te²nãn²tu³ ka²yãu¹ka²yãu¹txi³ ã³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe³sxã³ Sũ³na²ũ³wha²li¹txã³nxa² hã¹nxe³ti³xa¹ te²yã¹nxe² ka²yãu¹ka²yãu¹txi³sxã³ ã³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe²kã³ai¹nha²kxai³ a²ẽ¹nãu³ai²na² hai³txi³ wi¹lhi¹nai¹nxa³wa². Kxã³nãu³a¹Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³khãuh³lxa³txi³sa²tẽ³ain¹ju³ta³nũ³a²yũ³yain¹tu¹wa².

17 Jã¹nxe³jut³su² wxã²nãn²tu³ a³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Jau³jau¹xai²na²wi¹kõ³nha²yah³lxi¹lxa². Wi¹kõ³nha²yah³lxi¹nha²kxai³ ĩ²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ a²nũ²ai²na² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹txa³te²yã¹nxe²yah³lxi³te²sa²hĩ³nxa¹lxa³. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³yax³khi¹nã³ yxo²ĩ²yah³lxi¹nha³ta²wa². 18 Nxe³yãn¹ta¹ te²yã¹nxe² kã³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lai²na² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²na² kãin² thã³ti³la²a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ã²la² kã²non³ju³ta³nũ³a² ã³ten³jah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹lai²li² ã²la²kã²non³sxã³ a³la³kxi²nũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹lai²na² so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxi¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Joãu

Wãn³txa² a²ka³ten³yau³sxu²

1 Wãn³txa² a²ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa² ũ³wha²li¹lhxã³ ũ³hũ¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³sĩ¹na¹jau³xa²sa¹, A²wãn³txi³khaix3su² jah¹la² a²ĩ³lxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩn¹khai¹xu¹tai²nãn²tu³ txa²wã¹ha³lo²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tai²nãn¹ju³tu³ yxau³te²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Kwẽn¹tai²na² yxau³nũn³te²la¹wa². A²nxe³te²a² ain³kxi², txa²wã¹ye³nai²na² ĩ²i², wi¹wi¹nxe² ĩ²sxã³ txa²wã¹hxi²kai²na² wxa²wxai², nxe³sĩ¹na¹hẽ³la². 2 Je³su²jah³la² ã³yũ¹nẽ³lha³kxai³ ĩ²sĩ¹na¹hẽ³la². Sĩ¹na¹ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Ka³te³na² wi¹tãu³kxai³lu² A²wĩ³na² yxau³ye²kxe³kxai³ ã³yũt1sa²sĩn¹kxe³kxai³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². 3 ĩ²sĩ¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi²sĩ¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³nx2ti³sĩ¹nha²kxai³, wxa²nũ³ka³txi³xa² sa²kxai³lu² ĩ³wet1sah¹lxi³nhĩn¹tu¹wa². Nxe³jut3su² A²wĩ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³we¹kĩ³sa²kxai³, A²ta²ha² Je³su²jah³la² A²wĩ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² Jah¹la² ĩ³we¹kĩ³sa²kxai³ nxe³sĩ¹kĩ³tã³la². Nxe³sĩ¹kĩ³sa²kxai³ wi¹ĩ³we¹yhu¹sĩn¹kĩ³tu¹wa². Nxe³sĩn¹kĩ³jau³nũ³su² nxe² e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². 4 Jã¹nxe³sĩn¹kĩ³te³lhxã³ wãn³txai²na² ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². ĩ³ka³li³sxã³ ĩ³wi¹lxon³kxi²ta³lun²kĩ³te³lhxã³ ũ³wha²li¹lhxã³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa².

Sũ³na² ha²te¹ti³hũ³jah¹lo²su²

5 Nxe³sĩ¹na¹jau³xa²sa¹, Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²sĩ¹na¹jau³xa²sa¹:
– Txa²wã¹sũ³na² ha²te¹ju³ta² so¹lxi³ te²hũ³jah¹lai²la¹i¹.
Hai³txi³ ka³nxah³ti²hũ³ju³ta³la³ yũ³ti³hex1jah¹lo²sxa³wi¹. 6 Nxe³kxe³kxai³lu¹:
– Txa²wã¹sũ³na² ĩ³we¹jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ hau³hau³kon³sxã³ ka³nxah³ti³hũ³ju³ta³la³ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³kĩ³kxai²nãn²tu³ ki³ha³nhĩ³kĩ³tã³la². Hai³txi³ wain³txi³ wãx3txi³ yxau²xai³lhĩ³kĩ³sxa³wa². 7 Yxãn¹ta¹ Sũ³na² sa²ha²te¹kxi²nẽ³ju³ta² yxau²xai³kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² a²ha²tet1sxã³ yxau²xai³kxa² yã¹nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹nũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² wi¹we¹yhu¹sxã³ yxau³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² ha³kxa¹ wxa²han³kxi²ti³nẽ³lhĩ³nx2na³la². 8 Jã¹nxe³jau³kxai³lu¹:
– Txa²ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³thin¹ju³ta³la³ yũ³te²txã³wi¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ ĩ³kĩ³ha¹kxi²nha²hĩ³kĩ³tã³la². Hai³txi³ a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ yũ³hĩ³kĩ³sxa³wa². 9 Yxãn¹ta¹ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² ũ³ho¹kĩ³sxa³kxe³tu³, e³lẽ³na² Sũ³na² ĩ³yau¹ũ³nha²ye²kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wi¹lhĩn¹khai¹nxe³sxã³ wain³txi³ kãĩ³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ĩ³lxi³thin¹kĩ³sxa³ju³ta² whãĩ²na¹ wxa²ha³kxi²ti³nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² hxi²ka² nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². 10 Yxãn¹ta¹:
– Ko³nxe³ti³ kãĩ³a¹ju³ta² yũ³sa²nxa³i¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² ki³han³jah¹lo²lo³thĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kxai²lẽ¹. Sũ³na² wãn³txa² hai³txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ yxau³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².

2

Je³su²jah³la² ã³yo²nũ¹nẽ³jah¹lo²su²

1 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xãi³. Kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ã³wha²li¹lya³nx2ta¹wa², wãn³txai²na²sa³. Nxe³yan¹ta¹ a²nũ²a² ã²li³te² ã³nxa² kõ³nxe³ti³ kãi³in¹kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³lo²su² te²an²tu³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² ha²kxai³, wain³khaix¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². ã³yo²nũ¹nx2jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³yo²nũ¹nxa²lxi³tu¹wa². 2 A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³kj³ju³ta² wah³ha² ã³yho³hi²na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ã²kj³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³kj³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³kj³ju³tain²txi³ wxa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³tain²txi³ whãi²na¹ wxa²wa²su¹tai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

3 Nxe³ai¹nha²kxai³ ã³kwa³na³nẽ³jau³xa² ha³kxa¹ sa²yo²hau³kõ³kj³kxai²nãn²tu³:

– Sũ³na² wi¹li²a¹xã¹. Nxe³kj³jau³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ wi¹kõ³nha²hĩ³kj³tã³la².

4 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ã²li³te²su² te²an²tu³:

– Sũ³na² wi¹li²te²sa¹i¹. Nxe³ain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ Sũ³na² ã³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹txai¹nxa³kxai²lẽ¹. Ki³han³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2na³la². Hai³txi³ Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²ya³la³lyau³tu³ nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2nxa³wa². 5-6 Yxã¹ta¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²hau³kõ³kj³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² a³lxi²nẽ³lhxã³ nxũ²kwai³yxau³khaix¹nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³sxã³:

– Sũ³na² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ye²nha²jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³la² kãi³kxa² yã¹nxe³sxã³ ã³hxi²so¹ya³sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³sxã³ nxe³kj³kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ Sũ³na² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ye²nha²kj³tã³la².

Wãn³txa² tah²yau³hũ³jau³xa² ã³kwa³na³nẽ³jau³su²

7 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. Hai³txi³ tah²yau³la³ Sũ³na² ã³kwa³na³nẽ³jau³la³ ã³wha²li¹lyah³nx2ti³nxa³wa². Yxã¹ta¹ tĩ³yau³xa² so¹lxi³ ã³kwa³na³nẽ³jau³xa² so¹lxi³ wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yũ²sa²tẽ³nx2ti³jau³xa² so¹lxi³ ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa², txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²nãn¹te²tu³ ain³kxi²sa²tẽ³yah³lxin¹jau³xa²sa². 8 Yxã¹ta¹ wãn³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³hũ³jau³xa² ã³kwa³na³nẽ³jau³xa² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³lo²a² ka³nxah³ju³ta² sa²wa³to²kxi²sxã³ hxan³te³lhxã³ nxe³ha²kxai³ Sũ³na² ha²te¹khai³ju³ta² kwẽn¹tai²na² sa²ha²te¹tẽ³lha²kxai³ nx2na³la². Nxe³sxã³ wãn³txai²na² tah²yau³hũ³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² a²ya³la³lyau³xa² sa²ye³ka¹tẽ³na³la². Je³su²jah³la² yxau²xai³ju³tain²txi³ wãn³txai²na² sa²ye³ka¹tẽ³lha²kxai³ wxa²nũ³ka³txi³ ã³nxai²na² yxau²xai³lyah³lxin¹ju³tain²txi³ wãn³txai²na² sa²ye³ka¹ta²lxi³ha²kxai³ nx2na³la².

9 A²nũ²a² ã²li³te²su² te²an²tu³:

– Sũ³na² ha²te¹ju³ta² yxau³na¹i¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³:

– Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩn¹kxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²lẽ¹. Hãi¹nxe³sxã³ ka³nxah³ju³ta² so¹lxi³ yxau³hĩ³nx2na³la². 10 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ã²li³nũn³te²su² te²an²tu³:

– Txa²wã³tã³xa² a³lxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ Jah¹la² so¹lxi³ Sũ³na² ha²te¹ju³ta² yxau²xai³jah¹lo²la³hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la²:

– Kõ³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² yũ³jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

11 Yxã¹ta¹:

– Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩn¹kxi²sa³nhã¹. A²nũ²a² ã²li³te²la³ nxe³kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la² yxau²xai³jut3sũ³ju³ta²sa¹. Ka³nxah³ju³ta² yxau², ka³nxah³ju³ta² ai³li², ka³nxah³ju³ta² wxa²ye³tĩ¹la³kxi² nxe² yxau²xai³jut3sũ³na³la². Tĩh³na² wain³tĩh³na² hxi²kan¹txi³ ã²jah¹lo²sxa³wa². Nxe³jut3sũ³nxe² yxau²xai³hĩ³nx2na³la².

12 Wẽ³ha³lxi³nũ³ka³txãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³

ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². 13 Wi³nu²nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yxau²sa²tẽ³jah¹la² wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Sax3ne³lax3ku³nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². A²ta³a² ko³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũn³txi³ã³sen³sai¹yah³lxi³nhẽ³la². Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su² wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Wẽ³ha³lxi³nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

14 Wi³nu²nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yxau²xai³jah¹la² wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Sa³nxe³lax3ku³nãu³xãi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Nũ³kxũn³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³, Sũ³na² wãn³txa² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³, ko³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũn³txi³ã³sen³sai¹yah³lxi³nha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². 15 Na¹jau³xai²na²sa¹, ko³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³ka³txa² yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe³jut3su² ten³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sã³ko³nxe³ti³ kãi³sã³yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe²kãi³ti³ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹ti³ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². 16 Nxe³yah³lxi³nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³ka³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Ko³nxe³thin¹sã³ kãi³ju³ta² ya³ni³li³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Ī²li³ju³ta² ko³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3su² nũ³nxa³wa². Yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²na² yxo²kain²ti³nha²sã³ ĩ³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Ju¹tai²na² ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³ka³txa² yxau²xai³lain¹ju³tai²la¹wa². 17 Nxe³kxe³su² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³ka³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hxa³ni² ya³ni³lain¹ju³ta² hxa³ni² nxe³tu¹wa². Nxe³to³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³xa² sa²yxo²we¹te²su² te²an²tu³ hxa³nxa³kxe³su² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

Je³su²jah³la² ĩ³ko¹x1ko¹son²kxi²jah¹lo²su²

18 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xãi³. Ha³lo²ai²na² hxa³ni²na² yau³son³na³la². Yau³son³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³ko¹x1ko¹son²kxi²jah¹lo²su² jah¹la²:

– Je³su²jah³la² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³jah¹lo²su² jah¹la² wxã³kxe²ya¹nhẽ³tu¹wa². Wxã³kxe²ya¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² ain³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jut3su² ko¹ko¹xa²nũ³ka³txa²:

– Je³su²jah³la² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Te²yã¹nxe³tũ³ka³txa² kãi³li³tũ³ka³txa² wxã³kxe²ya¹nhẽ³lain¹tai¹ti²tu³wa². Nẽ³lai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² hxa³ni²te³lhxã³

nxe³ju³ta²nũ³a² a³la³kxi²ki³tã³la². 19 A²nxe³tũ³ka³txa² ko¹kon¹tũ³ka³txai²lẽ¹. Ā³na¹nẽ³lain¹sã³ a³li³ain¹tai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ txa²wã¹yũ¹ti³sai¹nxa³wa².

Txa²wã¹yũ¹ti³sain¹te²la³te²kxai³ã³na¹nẽ³lai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Hãi¹nxe³sã³ã³nũ²ti²sã³ yxau³ya³nhẽ³lai¹nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ã³na¹nẽ³lain¹tai¹ti²tu³wa². Ai¹nha²kxai³

txa²wã¹yũ¹ti³sai¹nxa³jau³su² nxẽn³tain¹na³na¹. Nxain¹jau³su² a³la³kxi²ki³tã³la².

20 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²ka² wi¹lhini¹jah¹la² hxi²ka² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²ã³nxũ²kwai³wi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi³nha²kxai³ a²yen³kxa² ha³kxa¹

a³la³kxi²ta³lun²yah³lxi¹lxa². 21 ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹ju³tai²na² wãn³txa² a²ya³la³lyau³tu³ jau³xa² wxa²nũ³ka³txa² wi¹ko³nhyah¹lxin¹kxe³kxai³ ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Hai³txi³

wãn³txa² wi¹ko³nhyah¹lxan¹ju³ta³la³ ũ³wha²li¹lyah³nx2ti³nxa³wa². Jã¹nxe³jut3su² ki³han³jah¹lo²su² te²a² hai³txi³ Sũ³na² Wain³jah¹lo²khai³xa² a²sa³wit3sxa³wa². Ju¹ta²

wi¹ko³nhyah¹lxi³nũ³nĩ¹lxa². 22 Ki³han³jah¹lo²khai³su² e³te³nah¹lxi¹:

– Hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² ti³he¹nx2nxa³i¹. Ai¹nhxai²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² ki³han³jah¹lo²khai³xai²la¹wa². Te²su² Sũ³na²

A²ta²ha² i³ko¹x1ko¹son²kxi²jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ain²txi³ e²nha²kxai³ A²ta²hain²txi³ e²nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 23 A²nũ²a² i³li³te²su² te²an²tu³:

– A²ta²ha² Je³su²jah³la² e²na¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Txa²wã¹wĩ³na² yxau³kxi²jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i³li³nũ³te²su² te²an²tu³:

– A²ta²ha² yxo²i²a¹xa¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² yxau³kxi²jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la².

24 Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²nãn¹jau³xa² ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lxin¹jau³xan²tu³ ũ³nhũ²kwai³wxe³nhat1jah³lxĩ³hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² ũ³nhũ²kwai³wxe³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, A²ta²hain²txi³ ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²nyhah¹lxĩ¹nha²kxai³, A²wĩ³na² Si³yxau³tãu³ain²txi³ ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²nyhah¹lxĩ¹nha²kxai³ nxe³nyhah¹lxin¹tu¹wa². 25 Nxe³nyhah¹lxin¹ju³ta² ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ Je³su²jah³la² i³ye³ũ¹nhẽ³tai¹ti²tu³wa².

26 Wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². A²nũ²a² i³ki³ha¹kxi²sa²kex3so¹nx2ti³te³lhxã³ o²la³kxain¹na³la². Ān³kex3tũ³ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² i³tih³nxe³nx2ta¹wa².

27 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² Je³su²jah³la² ũ³hũ¹nx2ti³kxah³lo²su² jah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Wãn³txi³khai³xa² so¹lxĩ³ i³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Hai³txi³ ki³han³jah¹lo²sxa³wa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² i³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lo²nũ³a² yũ³nx2ti³xa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wãn³txa² sa²yxo²wet1sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²ti²sxã³ yxau³nha²je¹jah³lxĩ³hẽ¹la².

28 Txa²wẽ³ha³lxĩ³nãu³xãĩ³. Je³su²jah³lo²kxai³lu² ã³nũ²ti²sxã³ yxau³nha²je¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³sxã³ ã³yũ¹nĩ³tãu³a¹ hxi²ka¹ka¹nha²sxã³ yxau³nha²ye²yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxa². Hai³txi³ ke³kon³ki²sxã³ ãu²li²yah³lxĩ³hĩ³nx2nxa³lxa². 29 Jã¹nxe³jut3su²:

– Txa²wã¹sũ³na² Wain³ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³jau³xa² wi¹ko³nhyah¹lxĩ¹lxa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² wain³txi³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³te²su² te²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxĩ³sain¹na³na¹. Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nhat1jah³lxĩ³nũ³nhẽ¹la².

3

Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxĩ³su²

1 Txa²wã¹wĩ³na² kãin² a³lxĩ²khaix1nẽ³na³la². Nxe³nẽ³ju³ta² i²jah¹lxĩ³hẽ¹la². Kãin² a³lxĩ²khaix1nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² wẽ³ha³lxĩ³lo³tẽ³na³la². Nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² a²wẽ³ha³lxĩ³su² ki³tã³la², kwẽn¹tai²nah¹lxa². Nxe³ki³sa²kxai³ ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txai²li² wi¹lĩ²nẽ³lai¹nx3tho³la², Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²ai¹nxa³ha²kxai³la². 2 Txa²wã¹tã³nãu³xãĩ³. A³lxĩ¹nx2ta¹tũ³ka³txãĩ³. A²ha¹ kwẽn¹tai²na² Sũ³na² wẽ³ha³lxĩ³su² ki³tã³la². Yxãn¹ta¹ yxan¹nãu³a¹ ih¹nxe³nxũ²xi³khai¹nxe³sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³te³ji¹ku². Nxe³ki³nha²wa². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ yxan¹nãu³a² Je³su²jah³la² ã³yũ¹nẽ³te³nãu³a¹ Je³su²jah³la² nẽ³te²hũ³kxa² yã¹nxe³ki³tu¹wa², a²ya³la³tu³ Sũ³nu²khai³xa² txa²wã¹ye³na² waun³ta³ki²la² i²ki³sa²kxai³la². 3 Nxe³nẽ³jau³nũ³su² wi¹ko³nha²ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ jau¹xai²na² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ki³tũ³ka³txi³ ki³na¹xai²na² hãĩ¹nxe³ta¹ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² ã³na¹sxã³ ã³waix3kxi²so¹nha²hxĩ³ki³tã³la², Je³su²jah³la² Wain³txa² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³la².

4 Jã¹nxe³jut3su² ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²ã³i² yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³tain²txi³ Sũ³na² sa²yxo²ã³ki³ju³tain²txi³ te²ju²hẽ³la². 5 Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² wxa²hxan³kxi²nẽ³te³lhxã³ Je³su²jah³la² wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta³la³ yũ³ti³hex1jah¹lo²sxa³wa². Jau¹xai²na² wi¹ko³nhyah¹lxĩ¹lxa². 6 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²

ã³nũ²kxi²sxã³ yxau²xai³nha²ye²ki³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta³la³
yũ³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³,
hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³ wi¹lĩ²ki³sxa³ha²kxai³, hai³txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³la³ Je³su²jah³lo²la³
a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la².

7 Txa²wẽ³ha³lxãĩ³. A²nũ²a² ã³xa² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ ã³ke³tũ¹nx2ti³ha³ta²wa².
A²nxe³jah¹la² yxo²i²yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²nũ²a² wain³txi³ kãi³sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tu³
si³ka³ka³kxi² wain³jah¹lo²su² te²ju²hẽ³la². Je³su²jah³lo²kxai³lu² Wain³ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ wain³txi³ kãi³sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tu³
Je³su²jah³la² yã¹nxe² wain³jah¹lo²su² nũn³te²ju²hẽ³la². 8 Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³
yxau²xai³te²nãn²tu³ a²ta³a² sa³wi³sa² te²ju²hẽ³la², a²wi¹lhĩn¹khai¹xu¹tai²na² a²ta³a²
ko³nxe³ti³ kãi³sa²tẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³la². Ain¹sxã³ a²yen³kxa² a²ta³a² hxi²ka² kãi³kxa²
a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³khaix1te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la²
wxã³na²hẽ³la². Ain¹sxã³ a²ta³a² kãi³kxe³su² te²yen³kxa² ha³kxa² wxa²hxa³te³lhxã³
Je³su²jah³la² wxã³na²hẽ³la².

9 A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹kxe³su² te²an²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ju³ta³la³
kãi³sxã³ yxau²xai³te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te² Si³yxau³tãu³a¹
nxũ²kwai³yxau³ye²ha²kxai³la². A²nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ju³ta³la³ kãi³sxã³
yxau²xai³yu³te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹kxe³su² ha²kxai³la². 10 Sũ³na²
wẽ³ha³lxa² ha³na³ka³lxi³ wi¹ko³nha²ha²kxai³, a²ta³a² wẽ³ha³lxa² ha³na³ka³lxi³
wi¹ko³nha²nũ³nha²kxai³, nxe³te²ju²hẽ³la². Wi¹ko³nha²ki³te³nah¹lxi¹, a²nũ²a² i³lxi²te²su²
te²an²tu³ wain³txi³ kãi³ai¹nxa³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³sain¹te²sxa³yu²hẽ³la².
Te²yã¹nxũn³sxã³:

– Txa²wã³tã³xa² a³lxi²sa²nxã³nhã¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na²
wẽ³ha³lxi³su²nũn³te²sxa³yu²hẽ³la². Jau¹xai²na² wi¹ko³nha²hĩ³ki³tã³la².

A³lxi²waun¹nyhu¹ki³jau³su²

11-12 Wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²nãn¹jau³xa²sa¹, ain³kxi²sa²tẽ³yah³lxin¹jau³xa²sa¹:

– A³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ Ka³i²ah³lo²nu¹tai²na²
yxau²xai³kxu¹jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wit³su² ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² a²lo³na² i³su²lhã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nũh¹ a²lo³na² i³su²lhã³ta¹hxai²te²sẽ¹na²? Nxe³ju³ta² a²lo³na² wain³txi³
kãi³ha²kxai³ a²ka³na³na² sa²kxai³lu² Ka³i²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³ha²kxai³
nxe³ye²yhu¹kxan²ta¹, a²lo³na² i³su²lhã³yha¹ta¹hxai²ti³ai¹tu³wa². Jã¹nxe³yhah¹lxi³txa³hẽ¹la².

13 Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Ko³nxe³thin¹sxã³ kãi³sxã³
yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ten³nx2txai¹nxa³jut³su² i³wã³wã³txi³yah¹lxi³txa³hẽ¹la².

– İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ten³nẽ³lain¹to²hxa³ye²sin²ta²ku² ain¹ki³nhai¹.
Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 14 Kxãn³nxai³kxai³ ya³lu²te²hũ³nxe² yxau²xai³ki³tai¹ti²tu³wa².
Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² yxo²i²ki³sĩ¹na² ka³ten³nhũ³nxe² a²ha³ti³sai¹ki³tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²na²
wi¹ko³nha²ki³tã³la². Txa²wã³tã³nãu³xa² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³sa²kxai³ wi¹ko³nha²ki³tã³la².
Nxe³yã¹ki³ta¹ txa²wã³tã³xa² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³sxa³kxai²nãn²tu³ ya³lu²te²hũ³sxã³
yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². 15 Jã¹nxe³sxã³:

– Txa²wã³tã³xa² ten³nxa³nhã¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, su²lhã³nha¹kxa²
yã¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la². Nxe³jut³su² hai³txi³ su²lhã³jah¹lo²la³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹
yxau²xai³ti³hex1jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa². Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nyhah¹lxi¹lxa².

16 Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³te³lhxã³
ã³na¹nẽ³na²hẽ³la². Nxe³sãn²sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Nxe²kãi³kxi²nẽ³lhxã³ tah²yu³ta³lxi³
a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² i³yau¹ũ³nhẽ³na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ a³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹la².
Nxe³ki³sa²kxai³ txa²wã¹ka³ten³yu³ta² nxũ²kwai³yũ³nẽ³kxe³su² te²a² ã³na¹sxã³,

txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² ya³lu²kxi²nũh¹ki³si¹nhẽ³jau³nũ³su², Sũ³na² ĩ³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³, sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la². 17 Jã¹nxe³jau³su² a²nũ²a² yen³kxa² yũ³te²su² te²an²tu³:

– Txa²wã³tã³xa² toh³la³kxi²nha² yxau³ain¹nhã¹. Yxãn¹tah¹lxi³na¹ sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxi³jah¹lai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² a³lxi²nẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ kã³jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa². 18 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Kwa² txa²wã¹yo²a² so¹lxi³ a³lxi²waun¹yhu¹jau³la³ ĩ³ye³ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². A²ya³la³lyau³tu³ a³lxi²waun¹yhu¹ki³jau³xa² txa²wã¹hxi²ka² whã²na¹ wi¹ hxi²kã³yha¹sah¹lxi³hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nẽ³jau³su²

19 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³:

– Sũ³na² wain³khai³nxe³jah¹la² a²wẽ³ha³lxi³syu¹ki³tã³na¹. Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nha²hĩ³ki³tã³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ ã³wxe³nũ¹nhẽ³lhxã³ yxau²xai³ki³tã³la². 20 Yxãn¹ta¹ txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²ki³kxai²nãn²tu³, ko³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³su² ĩ³ye³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nhẽ³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, Txa²wã¹sũ³na² ã²la² kã³in²khai¹nxe³sxã³ a²yen³kxa² ha³kxa¹ a³la³kxi²khai¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wã¹ẽ¹na² ten³sa²wa²tot1sai¹nẽ³lhxã³ a³la³kxi²khai¹jah¹lai²la¹wa². 21-22 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³wxa². Txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³su² ĩ³ye³kxi²nha²ki³sxa³kxai²nãn²tu³, hxi²ka¹ka¹nha²la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² ĩ²li³ki³kxa² ĩ³wã³txi³sain³ki³kxa² yxo²ha³kxa² ũ³yhen³kxi²nẽ³lxi¹nhĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹ki³si², hã¹nxe³sxã³ ĩ³wi¹lxon³kxi²ki³si¹jau³su² kã³ki³si², nxe³ki³sa²kxai³la². 23 ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa²sa¹. Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² te²a² yxo²ĩ², txa²wã¹wã³tã³nãu³xai²na² a³lxi²waun¹yhu¹i² nxe³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³ki³jau³su² nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

24 – Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² yxau²xai³lye²ki³sa²kxai³ yxau²xai³lye²nẽ³nũ³nha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³lhxã³ nxũ²kwai³yxau³nẽ³ju³tan¹te²ka³ya³lhu² Sũ³na² yxau²xai³lye²nẽ³ju³ta² wi¹ko³nha²ki³tã³la².

4

Ya²la³lyau³su² ta³nxa² ki³han³jau³su² ta³nxa² a³la³kxi²ki³jau³su²

1 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txã³. Wãn³txa² ĩ²li³jau³xa² yxo²ĩ²yah³lxi³sãn²txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ĩ³hau³kot3sxĩ²jah¹lxi³sã²nhẽ³la².

– Sũ³na² wãn³txi³khai³su² ta³nxa², kwa² ha³na³ka³lxi³ ã³lxi³jau³su² ta³nxa² nãn³tã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Ki³han³tũ³ka³txa² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ki³lxo³nxe³sxã³ ĩ³ye³tũ³ka³txa² kã³li³te²nũ³ka³txa², ha³lo²ai²na² wxã³sxã³ yxau³sxã³ ĩ³ye³kxi²nẽ³lain¹to³nha³la². Nxe³ha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹la².

2 ĩ³hau³kot3sxĩ²yah³lxin¹ju³ta²sa¹:

– Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³li¹. Te²a² txa²wã¹nũ²ai²na² wxen¹nũ²la² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² wxã³ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² ĩ³ye³kxai²nãn²tu³ nxe³te²a² so¹lxi³, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³jah¹lai²la¹wa². 3 Yxãn¹ta¹ nxe³jau³xai²na² sa²yo²ã³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³kxah³lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa². Sũ³na² ko¹ko¹nũ³ka³txi³sai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³tũ³ka³txa² ã³wxã³ye²nẽ³lhi¹hain¹jau³nũ³su² kxã³nxai³tã² ain³kxi²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ kwẽ¹ta¹na² ã³yũ¹nẽ³lain¹na³la².

4 Ye²nẽ³lain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³ txa²wẽ³ha³lxi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³syah¹lxi¹nha²kxai³ nũ³kxũ³txi³ Sũ³na² ko¹ko¹nũ³ka³txai²na²

ã³sen³sai¹ain¹yah³lxi³te²si¹lxa². Nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² nũ³kxũn³sxã³ kãin²na³la². Yxãn¹ta¹ a²ta³a² ha³lo²ai²na² he¹jah¹la² ko¹ko¹nũ³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³yain¹jah¹la² kãi²nxa³wa². Nxe³ha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxa². 5 Kox1ko¹xa²nũ³ka³txai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹te² ha³lo²ai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹te² yen³kxa² so¹lxi³ i³ye³kxain¹tũ³ka³txai²la¹wa². Nxe³ain¹jau³su², ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ne³ka²kain¹na³la². 6 Yxãn¹ta¹ txa²wã¹nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³la². Ki³sa²kxai³ txa²wã¹wãn³txa² sa²kxai³lu², a²nũ²a² Sũ³na² wi¹lĩ²nhain¹tũ³ka³txa² hã¹nxe³ti³xa¹ ain³kxi²nẽ³lai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ Sũ³na² wi¹lĩ²ai¹nxa³tũ³ka³txai²lẽ¹. Ain³kxi²nẽ³lai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³jau³su² Sũ³na² wãn³txa² ya³la³lyau³xan²tũ³ wãn³txi³tũ³ a²e³te²su² te²a² ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi², ki³han³jau³tũ³ ã³ke³tũ¹si¹nhẽ³jau³xan²tũ³ a²e³te²su² te²lẽ¹ ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi² nxe² i³ye³ka¹thĩ³ki³tã³la².

Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a³lxi²nyhu¹ki³ju³ta² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² jau³su²

7 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. A³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²yhu¹tĩh³na² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ha²kxai³la². Nxe³ju³ta²kxai³ Sũ³na² wẽ³nhĩ³nẽ³kxe³su² ki³sa²kxai³ Sũ³na² wi¹lĩ²nha²ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tũ³:

– A²nũ²a² ã³xa² ta³nxa² Sũ³na² ta³nxa² a³lxi²na¹nhã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tũ³ Sũ³na² a³lxi²yhu¹ti³hi¹tẽ³jau³su² a³lxi²yhu¹hĩ³ki³tã³la². 8 Txa²wã¹sũ³na² kãi³to³ju³ta² hã¹nxe³sxã³ a³lxi²jau³su² kãi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²lĩ³te²lxi³ a²ẽ¹nãu³a¹ i³ye³kxi²nha²kxai²nãn²tũ³:

– A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²sa²nxã³nha¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nha²jah¹lo²su² ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa². 9 Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² A²ta²ha² a²hã¹nxe³te²lxi³ wẽ³nhĩ³kxe³su² te²a² ha³lo²ai²na² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ A²ta²hai²na² i³hau³ko³tũh¹te²su² kxan²ta² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ e³le³na¹ yũ³si¹nhẽ³na³la². Nxe³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²nẽ³jau³su² ãn³yãn³yũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Jã¹nxe³sxã³ a³lxi²yhu¹ju³ta² a²si³yxau³ju³khai³xa² i³yau¹ũ³nx2ta¹wa². Txa²wã¹ki³na¹xai²na² hai³txi³ txa²nũ² Sũ³na² a³lxi²ki³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³lai¹nha²kxai³ A²ta²ha² hã¹nxe² wẽ³nhĩ³kxa² ũ³hũ¹nẽ³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su² nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

11 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. Txa²wã¹sũ³na² kãin² a³lxi²nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³ a³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹la². 12 A²nũ²ki³na¹xai²li²:

– Sũ³na² i²a¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tũ³ hai³txi³ txa²wã¹yen³nãu³la³ Sũ³na² i²ki³ju³ta² yũ²nxa³wa². I²ki³sxa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a³lxi²waun¹yhu¹ki³kxai²nãn²tũ³ Sũ³na² nxũ²kwai³yxau³nẽ³lhĩ³nx2na³la². A³lxi²nẽ³lhã³ nxũ²kwai³yxau²ta³lu²nẽ³lhĩ³nx2na³la². 13 Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³kxah³lo²su² Jah¹la² i³wi¹ko³nha²ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ti³hit1tẽ³ju³ta²nãn²tũ³ Sũ³na² yxau³ya³nhẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² yxau³ya³ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nãn²tũ³ wi¹ko³nha²hĩ³ki³tã³la². 14 Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a² A²ta²ha² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su² nxe³na²hẽ³la². A²nxe³te²a² txa²wã¹ye³na² i²i² a²nũ²a² ã³xa² i³tih³nxai¹ni² nxe³si¹nhxai²na¹hẽ³la². 15 A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tũ³ e³lẽ³na² i³ye³kxai²nãn²tũ³:

– A²ya³la³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²hai²la¹wi¹, Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³kxai²nãn²tũ³ a²nxe³te²su² te²a² ha³kxa¹ Sũ³na² ã³ka³lu³sa²sxã³ yxau³nyhu¹sxã³ yxau³yah³lxi³hĩ³nx2na³la². 16 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²nẽ³ju³ta² wi¹ko³nha²ki³sa²kxai³ wi¹lain³kxi²nha²ta³lun²ki³sa²kxai³ nxe³ki³tã³la². Jã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² kãi³to³ju³ta² a³lxi²nẽ³jau³xa² so¹lxi³ kãi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹yu³ta² ki³na¹xai²nãn²tũ³, te²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² a³lxi²ye²ki³sa²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² a³lxi²yhu¹ye²ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nãn²tũ³,

Sũ³na² yxau³ye²ki³sa²kxai³, Sũ³na² yxau³ye²nẽ³lha²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la². 17 Sũ³na² a³lxi²ta³lu²nẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ yxan¹nãu³a¹ Je³su²jah³la² a³ka³nxi²sxã³ wa³li²tãu³a¹ kãĩ³ki³kxa² yã¹nxe³ju³ta² ĩ³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³tãu³a¹ ãu²li²nẽ³lxa³lho³la². Nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²ai²na² yxau²xai³ki³tãu³a² Je³su²jah³la² yxau²xai³ju³ta² yã¹nxe² yxau²xai³ki³tu¹wa². 18 Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²nẽ³jau³su² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ yuh³lxa³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³sxa³wa². A³lxi²ta³lu²nẽ³kxai²nãn²tu³ yuh³lxi³ki³ju³ta² hxa³n³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ yuh³lxi³ki³ke³la³te²kxai³:

– Kõ³nxe³ti³ kãĩ³a¹hẽ³na¹. Na¹ju³ta² wah³yu³ta² Sũ³na² khãuh³lxa³ti³hit1sa²te³lin¹ji². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ yuh³lxi³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la².

– Yuh³lxi³sa³nhã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² a³lxi²nẽ³lhã³ nxũ²kwãĩ³yxau³ta³lu²nẽ³lhĩ³nx2na³wa².

19 A²wi¹lhĩ¹na² txa²nũ² Sũ³na² ĩ³ya³lxi²nẽ³lhãn²ka³tu³ hã²wxã³txa³nũ² te²yã¹nxũ³tãu³a¹ Sũ³na² ĩ³ya³lxi²nũ³ki³sa²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ĩ³ya³lxi²waun¹yhu¹ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la². 20 A²nũ²a² ĩ²li³te²su² kxai²nãn²tu³:

– Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²na¹nhai¹. Nxe²e³kxai²nãn²tu³, yxã¹ta¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³ti³:

– Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩ¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ki³han³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wã³tã³xa² a²ye³na²ka³ya³la² yxau²xai³te²su² te²a² ĩ³ya³lxin²nxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Txa²wã¹sũ³nu²la³ txa²wã¹ye³na²ka³ya³la² ã³ti¹kxi²nẽ³te²su² te²la³ ĩ³ya³lxi²ti³he¹nxe³lhĩ³nx2na³wa². 21 Jã¹nxe³jau³xa²sa¹, Sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa²sa¹:

– Sũ³nu²na¹xai²na² ĩ³ya³lxi²san¹kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xa² ĩ³ya³lxi²san¹kxa² yã¹nxe³sẽ¹li¹. Nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

5

Kõ³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³kã³txa² ã³sen³sai¹sa²tẽ³ki³jau³su²

1 Jã¹nxe³ju³ta²na²:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hãĩ¹nxe² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹, Je³su²jah³la²sã¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ A²si³yxau³tãu³ãĩ²txi³ a³lxi², a²wẽ³ha³lxi³nãu³xãĩ²txi³ a³lxi² nxe³hĩ³ki³tã³la². 2 Sũ³na² a³lxi²ki³sa²kxai³, wãn³txa² Sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxow²e¹ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ya³lxi²nũ³nhĩ³ki³tã³la². Jau¹xai²na² wi¹kõ³nha²ki³tã³la².

3 – Sũ³na² a³lxi²na¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxow²e¹thĩ³ki³tã³la². ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xai²na² hai³txi³ kãũ³sxã³ yxo²hau³ko³tẽ³jau³sxa³wa². 4-5 Sũ³na² wẽ³nhẽ³nẽ³kxe³su² te²ki³na¹xai²na² ha³kxa¹ kõ³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² nũ³kxũ³txi³ ã³nẽ³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Sũ³na² yxo²i²ki³jau³su² kõ³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² ã³nẽ³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Nxe³ki³ju³ta²nãn²tu³:

– Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹xã¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ kõ³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² ã³nẽ³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la².

Je³su²Kris²tu³jah¹la² ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³su²

6 Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² Jah¹lai²na² wxã³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³kxi²nẽ³ju³ta² ĩ³ya³u³xa² ã³nũ¹ha²kxai³, a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³kxi²sxã³ ya³lu²ha²kxai³, nxe³te³lhã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ ĩ³ya³u³xa² ã³nũ¹ju³ta² so¹lxi³ wxã³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ ĩ³ya³u³xa² ã³nũ¹ju³tain²txi³ wxã², a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³kxi²sxã³ ya³lu²ju³tain²txi³ wxã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhĩ¹te² Yãu³ka³jxah¹la² jau³jau¹xin³ti² wi¹lain³nha²ti³hi¹tẽ³te³lhã³ ĩ³tih³nxe³nẽ³jah¹lai²la¹wa², a²ya³la³lyau³xa² e³jah¹lo²su²

ha²kxai³la². 8 Oh³nãu³nũ¹ka³nãu³ai²nãn¹ko³xai²na²ĩ³tih³nxe³nẽ³te²su²te²a²ha¹li¹ka³na³ku²te²a²ĩ³tih³nxe³nẽ³te²su²na³la². Nxe³te³nah¹lx¹: Txa²wã¹wi³na²Si³yxau³jah¹lain²txi³ĩ³tih³nxe²wãn³txi³khai³su²Je³su²jah³la²Jah¹lain²txi³ĩ³tih³nxe²Sũ³na²Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ĩ³tih³nxe²nxe³nẽ³lain¹na³la². Te²yã¹nxũ³sxã³yuh³nãu³an¹ko³xai²na²ĩ³tih³nxe³nẽ³te²su²te²a²ha¹li¹ka³na³ku²te²a²ĩ³tih³nxe³nẽ³te²su²nũ³na³la². Nxe³te³nah¹lx¹. Sũ³na²Yãu³ka³jxah¹la²Wi¹lhin¹te²Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ĩ³tih³nxe², ĩ³yau³xain²txi³ĩ³tih³nxe², a²ti³ha²yau³xa²ha³li³hxan³kxi²sxã³ya³lu²ju³tain²txi³ĩ³tih³nxe²nxe³nẽ³lain¹na³la². Ain¹sxã³ha¹li¹ka³na³ku²te²ai²na²Je³su²jah³la²wi¹lhit¹sxã³ĩ³we¹nha²yu³sxã³ĩ³tih³nxe³nẽ³lain¹na³la². 9 A²nũ²a²ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³xa²a²nũ²a²wãn³txi³su²kxan²ti³yxou²ĩ²ki³tã³la². Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na²ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³xa²ã²la²kãin²jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na²Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³su²tãu³a¹ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na². A²ta²ha²Je³su²jah³la²ĩ³yau¹ũ³nẽ³te³lxã³ĩ³tih³nxe³nẽ³na³la². 10 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³Sũ³na²A²ta²ha²yxou²ĩ²ki³kxai²nãn²tu³Sũ³na²ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na²nxũ²kwai³yxau³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹Sũ³na²yxou²ĩ²ki³sxa³kxai²nãn²tu³Sũ³na²ki³han³te²lot3sxã³ĩ³yĩ¹li²hĩ³ki³tã³la². Sũ³na²wãn³txa², A²ta²ha²ĩ³ye³kxi²sxã³ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na²yxou²ĩ²ki³sxa³ha²kxai³la². 11 ĩ³tih³nxẽ³jau³xa²sa¹: Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹ka³te³na²wi¹tãu³a¹ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²Sũ³na²A²ta²ha²Je³su²jah³la²hxi²ka²ka³te³na²wi¹tãu³la³hi¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ha²kxai³a²nũ²a²ĩ²li³te²su²te²ki³na¹xai²nãn²tu³, Sũ³na²A²ta²ha²nxũ²kwai³yxau³nẽ³kxai²nãn²tu³, ka³te³na²wi¹tãu³a¹yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ĩ²li³te²su²te²a²Sũ³na²A²ta²ha²nxũ²kwai³yxau³nxa³te²lẽ¹. Hai³txi³ka³te³na²wi¹tãu³la³yũ³te²su²ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa².

Ka³te³na²wi¹tãu³a¹yxau²xai³ki³jau³su²

13 ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹jau³xai²na²wxa²nũ³ka³txi³ĩ³nxai²na²Sũ³na²A²ta²ha²yxou²ĩ²yah³lxin¹tũ³ka³txi³ĩ³nxai²na²ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Ka³te³na²wi¹tãu³a¹yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²a³la³kxi²sih¹nx2ta¹jau³su²nxe³nx2ta¹wa². 14 Nxe³ki³sa²kxai³hxi²ka¹ka¹nha²la²Sũ³na²yen³nãu³a¹yxau³ye²ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³Sũ³na²ĩ³wã³txi³sain³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na²a²ẽ¹nãu³a¹ten³kxa²yã¹nxe³jau³xa²so¹lx³ĩ³hau³kot3sa²nũ¹sxã³ĩ³wã³txi³sain³ki³kxai²nãn²tu³, a²nxe³ki³jau³xa²ha³kxa¹ain³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Ju¹ta²wi¹kq³nha²ki³tã³la². 15 Ain³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³a²yen³kxa²ĩ³wã³txi³sain³ki³kxa²a²yxou²ha³kxa¹ũ³hũ¹nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³jau³xai²na²wi¹kq³nha²nũ³ki³tã³la².

16 Wxa²nũ³ka³txi³ĩ³nxai²na²nxe³jah³lxĩ³hẽ¹la². Wxa²ĩ²li³te²ĩ³nxai²nãn²tu³:

– Txa²wã³tã³xa²kq³nxe³ti³kãĩ³ain¹na³na¹. Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na²ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa²kq³nxe³ti³kãĩ³ai¹nxa³xã¹. Nãn¹kxai²nãn²tu³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²txai¹nhẽ³la². Wxa²wã³tã³xa²kq³nxe³ti³kãĩ³ain¹ju³ta²wxa²wa²su¹tain¹si¹hin¹jau³su²ĩ³ye³kxi²txai¹nhẽ³la². Nãn¹kxai²nãn²tu³Sũ³na²hi²sen³kxai³lu²wxa²wã³tã³xa²sa²hau³kot3sxã³ka³ten³yu³ta²ũ³hũ¹ain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa²kq³nxe³ti³kãĩ³ai¹nxa³ha²kxai³la². Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na²ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa²kq³nxe³ti³kãĩ³ki³sa³ta¹. Jã¹nxe³ju³ta²wxa²wã³tã³xa²Txa²wã¹sũ³na²ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa²kq³nxe³ti³kãĩ³kxai²nãn²tu³Sũ³na²ĩ³ye³kxi²si¹nxa²ha¹jau³su²ĩ³kwa³na³nxa²ti³nxa³lho³la². 17 Wain³txi³kãĩ³ki³sxa³kxai²nãn²tu³kq³nxe³ti³kãĩ³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²txi³kq³nxe³ti³kãĩ³ki³ju³ta²Txa²wã¹sũ³na²ne³wã²na³nẽ³lain¹ju³ta³nũ³a²yũ³tu¹wa².

18 Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na²wẽ³ha³lxĩ³lo³tẽ³kxe³su²te²a²yxou²ha³kxa¹kq³nxe³ti³kãĩ³sxã³yxau²xai³lai¹nxa³wa². A²nxe³te²su²te²a²Sũ³na²A²ta²ha²ã³non²ta³kxai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³a²ta³a²kq³nxe³thin¹khaix3jah¹la²kq³nxe³ti³kãĩ³ũ¹hai¹nxa³lho³la².

19 Jã¹nxe³ki³ju³ta²:

— Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³na¹. Yxã¹ta¹ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ha³kxa¹ a²ta³a² hxi²ka² hxi²ka²nãu³lo³nain¹na³na¹. Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nha²nũn³ki³tã³la².

20 Nxe³ki³sa²kxai³ Sũ³na² A²ta²ha² wxã³ye²nẽ³ju³ta² wi¹ko³nha²nũn³ki³tã³la². A²nxe³jah¹la² a³la³kxi²ti³hi¹tẽ³na³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wain³khai¹nxe³jah¹la² wi¹lĩ²ki³txai²la². Nxe³ki³sa²kxai³ wain³khai¹jah¹lain²txi³ ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³ki³sa²kxai³, a²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² jah¹lain²txi³ ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³ki³sa²kxai³ nxe²yxau²xai³ki³tã³la². A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wã¹sũ³nu²khai³xai²la¹wa². Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ã³hũ¹nẽ³jah¹lai²la¹wa².

21 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xã³. Sũ³nu² sa²ki³lox³nxe³jah¹la² yxo²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ta³lu²na¹wa².

2 Joãu

1 Txai²li² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² e³kxi¹nxa²ha¹tũ¹xa². Wxãi²na² Je³su²jah¹lai²na² i²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹ka³lxu³si¹nxa². Wxãi²na² wxa²wẽ³ha³lxa² nxe³sxã³ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹xa². A³lxi¹nx2ta¹nha². Te²yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa²wi¹kõ³nyhain¹te²na² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxi²nx2tain¹na³na². 2 A²nxe³jau³xai²na² wãn³txa²ya²la³lyau³xan²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³sa²tẽ³nẽ³na³na². Hai³txi³ jau³la³ ne³wã²na³kxain¹nxa³lho³na². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³lxi¹nxa²ha¹xa².

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãi³ti³la² a³lxi²nẽ³si¹hi² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³si¹hi² txa²wã¹nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³tẽ³si¹hi² nxe³nẽ³si¹jau³su² ten³sa³nha². Wãn³txa²ya²la³lyau³xa² sa²yxo²we¹ki³tã³na². A³lxi²waun¹nyhu¹ki³tã³na².

Ya²la³lyau³xa² a³lxi²nyhu¹kxi³jau³xa² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

4 Wxa²wẽ³ha³lxa² ka³na³ki²te²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xa² ã³si³tẽ³la³kxi²nyhain¹ta¹hẽ¹na². Txa²wã¹wĩ³na² wãn³txa² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² ain³kxi²sĩ¹na¹kxaix³ jã¹nxain¹ta¹hẽ¹na². Ju¹ta²li² wi¹lxon³kxi²khaix¹sa³nha². 5 Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² tah²yau³xa²ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²na² ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lxin¹jau³xan²tu³ nxe³jau³xai²na² ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³to³ha¹na².

— A³lxi²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na². 6 A³lxi²waun¹nha²yu³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa² kwa³na³nẽ³jau³xan²tu³ sa²yxo²we¹txi² ai³ya³sah¹lxi³nũ³nhẽ¹na². A²nxe³sxã³ wãn³txa² sa²yxo²wet¹xai³ki³jau³xan²tu³ txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²nãn²tu³ ain³kxi²ki³jau³xai³ta³lxa²na³na².

— A³lxi²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na².

7 Txa²wã¹ha³lo²a²nãu³xa² a²nũ²a² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a² yũ²na³na². ã³ke³tũ¹nx2tai¹nha³tã². A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wxã³ju³ta³tã² a²nũ²khai³su² wen¹sxã³wxã³ju³ta³tã² i³we¹nyhai¹nxa³xa². A²nxe³tũ³ka³txai²na² ã³ke³tũ¹nẽ³tũ³ka³txai²la¹xa². Je³su²jah³la² kõ¹kõ¹son²kxi³tũ³ka³txai²la¹xã². 8 Nxe³ha²kxai³ i²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹na². Wãn³txa² i³yau¹ũ³nx2ta¹kxe³su² wi¹kõ³nha¹jah³lxi³hẽ¹na². Tĩ¹kxi¹nx2ti³ha³tã². Yxãn¹ta¹wi¹kõ³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹kã³yah¹lxin¹kxa² yo³ha² hai³txi³ tĩ¹kxi¹nx2ti³xa³lho³na².

9 Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² yo³na² ã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah²lxan³tho³na². Yxãn¹ta¹ wãn³txai²na² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau² A²ta²ha² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau² nxe³yah³lxin¹tũ¹xa².

10 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²lu³te²lxi³ wxã³kxai²nãn²tu³ wãn³txai²na² nxe³jau³jau¹xain²txi³ i³tih³nxe³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ wxa²sxi²ha² yxau³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na². Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³si¹jau³nũ³a² e³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na². 11 Nxe³sxã³ wxa²wãn³txai²na² nxe²e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Kõ³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yah³lxin¹jau³su² yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yã¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹nxa².

Jo³ãu²ah³lai²na² wãn³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Jã¹nxe³jut³su² wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² yau³ka³lxa¹hĩ³nx2na³na². Yxãn¹ta¹kwa²hã¹nxe² ha³teh³nxã³nxa² a³lu²txi³ ã³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Ye³jen¹na²

wxã³sxã³ ã²nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha². Wxã³sxã³ ã²nx2ta¹kxai²nã²tu³ wxa²ne³nxẽ³na²
e³kxi¹nx2ta¹tũ¹xa². Nxe²nx2ta¹kxai²nã²tu³ ka³lih³kxi²sah²lxin¹tũ¹xa².

13 Wxa²ha³lĩn³txa² wẽ³ha³lxin³kxai²na² wãn³txa² a²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹na³na².
A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³ Je³su²jah³la² ã²sxã³ ã³yũ³so¹ta¹ka³lxu³su² nũn³na³na². Na¹jau³su²
nxe³ye¹nx2ta¹xa².

3 Joãu

1 Txai²li² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² yah³lo²na¹xai²na² e³kxi¹nx²ha¹tu¹wa². Wxã²na² Kai²ah³lo³si¹lxa². A³lxi²nxa²ha¹jah¹lo²si¹lxa². Ki³han³nxa³wa².

2 Nxex³sa²lxa². A³lxi²nxa²ha¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhãu²non³sxã³ yxaun¹ju³ta² ã²nxa²te²sa¹wa². Nxĩ¹nha²kxai³ wa²su¹wa²su¹yxaun¹ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ wxa²wa³ka³la² wi¹lxa³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ nxe³sa³nha²wa². 3 Txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² wxã³hĩ¹nai³tã² wxa²ha³tã³nxa² e³kxi²sain¹to³hẽ¹la². Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³sain¹jau³xai²na² e³kxi²sain¹jau³xa² ã³wi¹lxo³kxi²sai¹nhẽ¹la². 4 Ju¹tai²na² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Txa²wẽ³ha³lxa²nãn²tu³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau³ain¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³khaix¹sa³tu¹wa². Wãn³txa² yau³xã³xa² ã³wi¹lxo³kxi²sain¹jau³xa² yũ²nxa³wa².

Kai²ah³la² ã³sa²nãn¹kxi²jau³su²

5 Nxe³sa²lxa². A³lxi¹nxa²ha¹wa². Txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹te²nãu³xai²na² wi¹wi¹nxe² ã³hi²nũ¹nũ³hai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³ kã³hĩ³nxa¹lxa². Kxã³nxãn²txi³ ã²ũ¹hai¹nxãn³kxan²ti³ wi¹kã³ũ¹hain¹ta¹hi¹nhẽ¹la². Ju¹tai²li² wain³txi³ kã³i¹lxa². 6 Nxai¹nĩn¹sxã³ tũ¹ka³txai²na² a³lxi²si¹hai¹nĩn¹ju³ta² ã³hen³txi³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³te²ki³nãu¹xa² nxe² ã³hen³txi³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ã³waix³txain¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² hau³kot³sxã³ ã³hũ¹txai¹nhẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³ wi¹kã³ũ¹hain¹ta¹hi¹nhẽ³la². 7 A²nxe³te²nãu³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³tih³nxe³te³lhxã³ a³li³ain¹ta¹hẽ¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² yxo²ã²ai¹nxa³te²na² yen³kxi³la³ te³nain¹ta¹hxa³hẽ¹la². 8 Nxai¹nha²kxai³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² yxo²ã²te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ ã³ũ¹la³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² u²lxi³ ha³tã³nxe³jau³xa² kã³ũ¹nhũ³nhĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³tih³nxain¹kxe³su² ã³non²ta³kxi²nũ¹hain¹ki³tã³la².

Ti³o³tre²fah³la² Te³me²tri³o³jah¹la² he¹ain¹jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³teh³nxã³nxa² ã³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹hẽ³la², Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹te² ã³nxai²na²sa¹. Yxãn¹ta¹ Ti³o³tre²fah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²yo²wet¹sai¹nxa³hẽ³la². Sa²yo²ã³sain¹na²hẽ³la². Ne³ka³ta²sxã³ yxau²xai³ju³ta³nũ³su² so¹lxi³ ten³jah¹lo²su² na³la². 10 Nxe³ha²kxai³ wxã³na¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ã³ye³kxai¹na¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ e³ti³hit¹sain¹ta¹hẽ¹la². Ki³ha¹kxi²sxã³ e³kxi²ta¹hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² Sũ³na² wãn³txa² yxo²ã²te²nãu³xan²tu³ ã³wxã³ain¹kxai²nãn²tu³ wi¹le³kxi²nũ¹hai¹nxa³ha²kxai³ yen³kxa² ã³ũ¹la³kxi²nũ¹hai¹nxa³ha²kxai³ nxain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³xai²na²:

– ã³ũ¹la³kxai¹na¹tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³ hã¹nxã¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³sxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³te²ki³na¹xa² ã³waix³si¹hain¹jau³su² kwa³na³kxain¹ta¹hẽ¹la².

11 Nxex³sa²lxa². A³lxi¹nxa²ha¹jah¹lo²si¹lxa². Ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yã¹txa³hẽ¹la². Wi¹kã³txa²hẽ³la². Nxe³sxã³ wi¹kã³sxã³ yxau²xai³te²na² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³su² na³la². Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³te²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² ã²ain¹jah¹lo²su² ti³he¹nxa³wa².

12 Nxa²ha¹te¹ Te³me²tri³o³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ wi¹le³kxain¹ta¹hẽ¹la². Ya²la³lyau³xa² wi¹le³kxi²ta¹hẽ¹la². Te²yã¹nxe³jau³xa² wi¹le³ũ¹nhũ³na¹wa². Ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³a¹ta¹ti²tu³wa². Jã¹nxa¹wa².

Jo³ãu²ah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

13 Jã¹nxe³jut³su² wãn³txa² yau³ka³lxa¹txi³ ã³wha¹li¹la³kxi¹nxa²ha¹jau³xa² yũ²na³la².
 Yxãn¹ta¹ ha³teh³nxã³nxa² ã³wha²li¹lha²nxa³lho³la². 14-15 Ye³jen¹na² wxã³sxã³
 ã²nxa²ha¹tu¹wa². Na²ha¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³nxẽ³na² ã³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa².
 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wi¹lhi²nxe³sxã³ yxau²xai³lin¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa².
 Wxa²ya³lxi³nãu³xai²na² a²ha³ta³nxa² ã³sa²si¹hã³ũh¹nxain¹na³la². ã³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³su²
 ã³wa²su¹ya³nxa²ha¹wa². Ta³lun²ya³nxa²ha¹wa².

Jutas

1 Ju³ta²sah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²wa³kxē³no³sa²kah³lo²sa¹wa². A³lxi²na¹ha²kxai³ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a³lxi²khai¹nx2ti³jah¹la² Txa²wā¹wī³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²hi²sen³su² i³kaix1so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² wi¹lyxau³yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² txa²wān³txa² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū¹nx2ta¹wa².

2 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³nx2ti³si¹hi² a³lxi²khai¹nx2ti³si¹hi² nxe³nx2ti³ti³ten³sa³nha²wa². A²nxe³ju³ta²na² ā²la² kāi²non³nxa²lxi³ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa².

Yxo²i²tū³ka³txai²na² hxi²kan¹ki³lxo³tū³ka³txi³su²

3 Txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹nha²wa²:

– Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nhē³kxe³su² i³tih³nxe³nxai¹na¹tū¹xā¹. Ya³lo³txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³na¹jau³su² txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txa² tah²yau³xa² i³tih³nxe³nx2ta¹jau³nū³a² ain³kxi²nha¹hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ya³lo³txi³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Kxā³nhxī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wān³txai²li² ũ³hū²ta³lun²nē³na²hē³la². I³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³kxe³nāu¹xai²na² ũ³hū²ta³lun²nē³na²hē³la². 4 Jā¹nxe³ha²kxai³ in³txai²na² ka³lxa²nxa³te²a² hāi³a² ā³nū²kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³te²nāu³xa² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxa³hē¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³kxe³su² te³nai¹nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² i³ya¹tain¹ta¹hē¹la². A²nxe³te²na² in³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wi¹kāi³ai¹nxa³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ wa³nī³lo³nain¹ta¹hē¹la². Nxe³sxā³:

– Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³: “I²li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ wi¹la¹xā¹. Ko³nxe³ti³ wa³nī³lo³na¹kxan²ti³ wi¹tū¹xā¹. Ki³han³tū³ka³txa² nxain¹te²ju²hē³la². Nxain¹kxa²yu³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²ā³ain¹nūn³ta¹hē¹la².

– Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hai³txi³ txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²sxa³xā¹. Jah¹lai²li² sa²yo²we¹te²txā³xā¹. Nxe³ain¹nūn³ta¹hē¹la². Jā¹nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² ā²la² kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ i³yi¹li²ta¹hxai²hē¹la².

5 Ju¹ta²na² whāi²na¹ a³la³kxi²yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ hāi¹sxā³ sa²wa²lho¹xi²te³lhxā³ ain³kxi²xi¹jah³lxi³hē¹la². Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²na² E³ji²ta²ko³xa² yxau²xai³lai¹nhxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² ā³non²ta³kxin²txai¹nhxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³li³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², a²nū²a² nū³ka³txai²na² hāi¹nx2ti³xah¹lxa³. Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ a²nū²a² i²li³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²nāu³xa² i³ya²lu¹thxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ā²la² yān³ta²na¹ a²wi¹lhīn¹khai¹xu¹ta²na² oh³xan¹tū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu² Sū³na² hxi²ka² ũ³whxe³ain¹ko³xu¹ta²na² en²kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³ ā²la² wā³nxīn¹ju³ta² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nx3je³na² sa²ta³kxi²lā³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹sxā³ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² a³ka³nxī²sxā³ wxā³hī¹na¹ ko³nxe³ti³ i³yi¹lain¹tu¹wa². 7 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² So³to²ma²thī³nān¹te²nāu³xu¹ta²na² Ko³mo²ra²thī³nān¹te²nāu³xu¹ta²na² a²wa³kan¹thīn³ti³nāu³xu¹ta²na² nxe³sxā³ oh³xan¹te²a² sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta²na² te²u¹jā¹nxe² kāi³ain¹nūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². In³txa² kuh³lxa³thin¹sxā³ ā³wa³nī³lon³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹i² nxe³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

A²nxe³tũ³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² i³sa²tẽ³ju³ta³nũ³a² ũ³whxe³si¹jau³nũ³su²
 i³yĩ¹li²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ju¹ta²na² e³lxah¹ i³yau¹ũ³nhẽ³ju³ta²la¹wa².
 Te²yã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹wa².

8 Nxa²ha¹te¹ te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² in³txai²na² hãi³a² ã³nũ²kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² te²yã¹nxe² kãi³ain¹nũ³na³la². Hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² i²ain¹te²nũ³sin²ta²wa².
 I²ai¹nha²kxai³ a²nũ²khai³xa² ko³nxe³ti³ kãi³ũ¹nhain¹te²nũ³sin²ta²wa². Nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ko³nxe³te²lot3sxã³ e²nai¹ni² oh³xan¹te²nãu³xa²
 ko³nxe³ti³hit1jau³su² e³kxi² nxain¹te²nũ³sin²ta²wa². 9 Nxa²ha¹te¹ Mi³ke²lah³lo²nu¹ta²na²
 oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² a²wa³li³kha³lah³lai²na² sa²kxai³lu² kũn³te²yã¹nxe²
 kãi³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ya³lu²nũ²la² sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹lo²kxai³lu² sa²nĩ³kxi²jah¹la²nũ²nũ²khai³xa² te³nha²kxai³ Mi³ke²lah³lo²kxai³lu²
 sa²nĩ³kxi²jah¹la²nũ²nũ²khai³xa² te³nha²kxai³ nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na²
 Mi³ke²lah³lo²kxai³lu² wi¹lhin¹ye²jah¹lo²kxai³lu² hai³txi³ ko³nxe³ti³hin¹jau³la³
 i³wa²lũ³xi²nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³:

– Txa²wã¹sũ³na² ũn³txi³ i³kwai²kxi¹nxa²txai²li¹. Nxe³nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

10 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta² wi¹ko³nhai¹nxa³wa².
 Nxe³nhai¹nxa³kxa² ha³ta³nxã²txi³ kãin² ha²ya³kxa³lxi³la³hi¹tain¹ta¹hẽ¹la². Nxain¹ta¹
 ka³yxuh³xa² yã¹nxe³la³sxã³ kuh³lxa³sin¹sxã³ kãi³kxi²nyhu¹i² nũ³kxũn³txi³ he¹kxi²nyhu¹i²
 nxe³ju³ta² yã¹nxe³la³sxã³ in³txai²na² kãi³ain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ka³yxuh³xa² yã¹nxe³sxã³ ã³kho³ta³lxi³nyhu¹ain¹sxã³ wã²nxũh¹ ya³lu²yah³lxi³tu¹wa².

11 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ko³nxe³ti³hin¹khai¹xain¹kxai²lẽ¹. Ka³i²ah³lo²nu¹ta²na² ai³tĩh³na²
 ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ ai³kxa² yã¹nxe³tĩh³na² ã³si³tẽ³kxain¹nũ³na³la². Te²yã¹nxe³jut3su²
 Ba³la³ã²ah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txa² ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ha³teh³nxã³nxa² ũ³yho³hi²nyhu¹txã³nxa² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ ki³han³jau³su² e³sxã³
 ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxũn³jau³kxai³lu² Ko³re²ah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³i² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³i² nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ i³ya²lun¹ta²hxa³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². In³txai²li²
 te²yã¹nxe² i³ya²lun¹tain¹nũ³nhã³ta²wa². 12 A²nxe³tũ³ka³txai²na² ã³nũ²kxi¹nx2tain¹sxã³
 ya³lxi²nyhu¹sxã³ yain³ki³ju³ta² yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ tũ¹ka³txai²li² hai³txi³ wain³txi³
 yai³nai¹nxa³wa². Ko³nxe³thi¹nain¹kxan²ti³ yain³kxi²nyhu¹e¹nx2tain¹na³la². Yain³txi³yau³xa²
 ũn³jau³xa² kãin² i³na²ain¹te²ju²hẽ³la². A²yan³txi³nũ³khai³xa² so¹lxi³ wã²nxũh¹ yen³kxi³sxã³
 yxo²kwai³no³nhyain¹te²ju²hẽ³la². Oh³sĩ³na² yã¹nxain¹na³la². Kãin² sĩ³nxuh¹lxi²kxan²ti³
 hai³txi³ wẽ³ha²yau³la³ wẽ³hã¹te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ hi³sa³ka³txa²
 yã¹nxain¹nũ³na³la². A²nxe³ka³txai²na² a²nxã³kxa² hai³txi³ wi¹lã³nxã³kxi²te²sxa³yu²hẽ³la².
 Nxe³tẽ³tẽ¹kxai²li² sa²ha³txu²kxa²sai¹sxã³ki³kxai²nãn²tu³ i³ya³nat3sxã³ ya³lu²te²ju²hẽ³la².
 Ya³lu²khaix1te²ju²hẽ³la². A²nxe² in³txai²li² nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 wi¹lye²nyhu¹nx2tain¹kxan²ti³ wain³txi³ kãi³ain¹te²sxa³yu²hẽ³la². 13 Te²yã¹nxe³sxã³

i³ye³na² ũn³je³na² yã¹nxain¹na³la². It3ta² kãin² sa²ta³kãu³ta³kãu³te²ju²hẽ³la².
 Ko³nxe³ti³ wxãun¹jau³xa² ki³txi³ sa²ta³kãu³nũ²la² ha³lo²a² sa²ni³sa²tã³te²ju²hẽ³la².
 Nxe³kxa²yã¹nxain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ta³tã² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 e³lxah²lxi³yain¹tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ tu³la² heh³sa³ki³su² kwa²ã³nxai³te²ju²hẽ³la². Yãn¹txi³
 ai³sxã³ i³yũ¹li²sxã³ ã³wxe³te²ju²hẽ³la². Jãx1te²hũ³nxain¹na³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 hai³txi³ ko³nxe³thin¹sxã³ kãi³ain¹ju³ta² kxãn³sa²yxau³ai¹nxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² i³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tẽ³jen³nũ³a² ã²la² ãu¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³je³nai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yãu³ka³ti³su² i³sa²si¹hã³ain¹tu¹wa².

14 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² E³no²kah³lo²nu¹ta²na² A³tãu²ah³lo²nu¹ta²na² kwa²ta²sa³wi³su²
 ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² kwa²i³yãu¹ũ³nhẽ³jau³nũ³su² e³ta¹hxai²hẽ¹la².

E³te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wā³li²sxā³ wxā³tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ oh³xan¹te²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² tē³sxā³ wxā³nyhain¹tu¹wi¹.
 15 A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ kâi³ain¹kxe³su² wi¹lhin¹ta³nxa² ko³nxe³thin¹ki³su² ta³nxa² nxe² a³ya³ti²yah³lxi³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³tai³tā² a³ya³txi²yah³lxi³tu¹wi¹. Tū¹ka³txai²na² wān³txai³tā² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³hin¹ju³su² e³kxain¹ta¹hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ko³nxe³khai¹nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²si¹hain¹tu¹wi¹. E³no²kah³lo²nu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 A²nxe³tū³ka³txai²li² ko³nxe³ti³ i³kwai²txa³lxi³nyhain¹te²ju²hē³la². Ko³nxe³ti³hin¹ju³su² ki³han³sxā³ i³ye³kxi¹nx2tain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²ten³nyhain¹kxa² so¹lxi³ o²la³kxain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxo²kāin²txi³ e³kxain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kwa²sa²so¹kxain¹te²kxa³yan³ti³kxai³lu² kwa² i³wi¹lhin²kxi²nyhain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa².

Ju³ta²sah³lai²na² wān³txa² i³tih³nxe³jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi¹nx2ta¹wa². Wān³txa² tī³yau³xai³tā² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi²xi¹jah³lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³kaix1so¹tū³ka³txai³tā² i³tih³nxe³nx2tain¹na²hē³la². 18 i³tih³nxe³nx2tain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² yxau³so³nhī¹na¹ a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² yū³tu¹wi¹. Sū³na² wān³txa² ko³nxe³ti³ yxo²kwa³lxi³ain¹tu¹wi¹. Ko³nxe³thin¹sxā³ kâi³yah³lxi³ju³ta³nū³a²so¹lxi³nxe² ā³te³lain¹kxa² o²la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² ā³nhai²ta³lxā¹si¹nx2tain¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² ā³te³nain¹kxa² so¹lxi³ ā³te³nain¹na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³yah³lxi³hī³nx2nxa³wa².

20 Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² yxo²i²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Jā¹xah³lxin¹ju³tai³tā² yxo²i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³yo²nū¹nxa²lxi³tu¹wa².

21 Txa²wā¹sū³na² a³lxi¹nx2ti³kxe³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kwa²a³na¹ah³lxi³txa³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³a² ū³hū¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxe³nū³su² ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

22 Yxo²i²tū³ka³txi³ i³nxai²na² i²khaix1nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ha³tih³xai²na² i³wā³wā³ta³kxi²kxai²nān²tu³ thāi³ti³la²nha²sxā³ wxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

23 A²ha³tih³xa² ā³xai²na² yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². i³kwai²kxi¹txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³nxe² i³tho³hū³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². i³tho³nāu³a² hi³a² sa²sai¹xi²ki³kxai²nān²tu³ i³yū¹li²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ a²nū²ai²na² i³kwai²kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³na² hxi²ki³su² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹ju³ta³lo³tain¹kxa² ā³non²ta³kxi²nū¹hain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Āh¹ ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Nxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lī²nha¹yah³lxi³hē¹la², nxain¹kxa²yā¹nxe² kâi³yah³lxi³nū³nīn¹kxa²yan³txi³sa². Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

Sū³na² sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

24-25 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². i³wxi²kin³txi³to³te²lo³jah¹lxi³hē¹la². i³hxi²kan¹kâi²no³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². i³nū³kxūn³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². i³wxi²kan¹ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³ye²yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² Jah¹la² so¹lxi³ i³wai³kxū²sa²tē³nx2ti³na³la². Nxe³sxā³ Sū³na² yen³nāu³a² ā³tī³yah³lxi¹nhī¹na¹ wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ ka³lih³khai¹nxe³sxā³ ā³tī³yah³lxin¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ txa²wā¹ē¹nai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²

$\tilde{a}^3 n\tilde{u}^2 kxi^2 sx\tilde{a}^3$ $yxau^3 ki^3 sa^2 kxai^3 la^2$. $A^2 nxe^3 jah^1 lai^2 na^2$ $sa^2 kxai^3 lu^2$ $a^2 wi^1 lh\tilde{i}^1 nu^1 tai^2 na^2$
 $nxe^3 h\tilde{i}^1 nu^1 tai^2 n\tilde{a}n^1 te^2 tu^3$ $sa^2 n\tilde{e}n^1 kxi^2 ki^3 jau^3 xa^2$ $a^2 yxo^2 ha^3 kxa^1$ $wain^3 na^3 la^2$. Nxe^2
 $yxau^2 sa^2 t\tilde{e}^3 ah^3 lxin^1 tu^1 wa^2$. $Ya^3 nx2ta^1 wa^2$. $Ta^3 lu^2 na^1 wa^2$.

Apokalipse

1 Ha³te^hnxā³nxa² ũ³wha²li¹txā³nxāi²na² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³la². Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ne³khauh²nē³ju³ta³nu³a² i³yau¹ũ³nhē³jau³xa² yū²na³la². A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³txa² e³ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹la² ain³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jut3su² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² tah²yu³tan²tu³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³yau¹ũ³ju³ta²la¹wa². A²nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hā³na²hē³la². Ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² a³la³kxi²si¹sa²jau³su² wā²nā³ūh¹sa³na²hē³la². 2 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² a³la³kxi²si¹sa²ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ wā²nā³ū¹sa²ju³ta² ha³kxa¹ ũ³wha²li¹lhxā³ i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ũ³hi² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ũ³hi² nxe³sa³na²hē³la². 3 Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³su² jau¹xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ wān³txai²li² sa²yo²we¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². Hai³txi³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² u²lxa³wa². Wa³su³txi³ wxā³tu¹wa².

A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ ha³te^hnxā³nxai²na² txai²li² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa² A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² nxe² 7 nxe³ tū³ka³txi³ i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹jau³xa²sa¹.

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ ā³nhāun²nha²ju³ta² ũ³hū¹nx2lxi³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³si¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ wi¹lhin¹ti³hit1txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²nāu³xa² nxe² 7 nxe³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³tū³ka³txai²na² te²yā¹nxūn³sxā³ wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. 5 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su² Kris2tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³jah¹lai²li² yo²i²ki³jah¹lai²la¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³na²hē³li¹. Ya³lu²kxi²nē³nū²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²nāu³xa² ne³ka³ta²sxā³ i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²yo²we¹tain¹na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su² Kris2tu³jah¹lain²txi³ a³lxi²nē³na³li¹. Nxe² a³lxi²nē³lha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wi¹. Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹si¹nhē³jau³su² sa²wa²su¹tē³na³li¹. 6 Nxe³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su² nxe³ti³hi¹tē³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ti³hi¹tē³na³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² Je³su² Kris2tu³jah¹la² Wī³nu²su² ha²kxai³ sa²yo²wet1sa²tē³ki³tu¹wi¹. A²nxe³jut3su² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³sxā³ kāin²ti³lo³nha²kxai³ ha³lo²a² hāi¹nxe³ko³xa¹ a²wa³kxēn³su² ti³hit1sa²tē³ha²kxai³ nxe³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ sa²yo²ka²lah¹nha²sxā³ i²jah¹lxi³hē¹la². Oh³sīn³nāu³a¹ Je³su²jah³la² wxā³tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ i²ain¹tu¹wa². Tū¹ka³txai³tā² hi³ki²a³la² tē³sxā³ ũ³ha³la³ja³lxu³kxi²sxā³ ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹tū³ka³txai³tā² i²ain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ nān³tain¹tu¹wa². Nxe³te²sē¹la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

8 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— A²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²nxa³h¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nh¹na¹ ka³ten³su²
 yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ Nū³kxūn³ta²
 Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³
 yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹h¹nān¹te²tu³ nxe³te³na¹xāin²txi³ ka³ten³ti³
 yxau²xai³la¹ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Nxa¹xāin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³a¹ha²kxai³ nxe³
 Jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² nxe³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

Jo³āu²ah³la² hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta²ĩ²jau³su²

⁹ Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³lo²sa¹wa². Wxa²wā³tā³jah¹lo²sa¹wa².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 khāuh³nyhxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxa² yā¹nxe² khāuhx3nha²nū³nhxai²na¹hē¹la².
 Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ĩ³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³lha²kxai³
 ya³nān³ta³ki²li² yxau²xai³ki³tā³la². Hā²wxān³txa³ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a²
 yxau²ya³nhē³tu¹wa². Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³lo²a² ĩ³yau³xa² sa²ki³wa³le³ka²wxe³ko³xa²
 ũ³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹hē³la². A²nxe³ko³xai²na² Pat2mo³ko³su¹ nxe³te²ju²hē³la².
 Nxe³ko³xai²na² ũ³tī¹kxi² wxe³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³na¹ha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³ha¹ha²kxai³ ũ³tī¹kxi²
 wxe³sain¹na²hē³la². ¹⁰ Jā¹nxa¹jut3su² a³lan²ti³h¹nai³tā² to³mīn²ko³ nxe³h¹nai³tān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tē³sxā³ hi¹tai³lhā³na²hē³la². Nxe³na¹tī³kxai³lu² wān³txa²
 kāin²jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Kwa³jan³ta² wāi²la² hain³txi³hū³nxe² ain³kxi²na¹hē³la².
 Txa²si³yo³na² hain³nhē¹la². ¹¹ Hain³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² tē³sxā³ ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. Ha³lo²a² ĩh¹ju³ta³nū³a²
 wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a² ĩ³yau¹ũ³hai¹si¹hin¹jau³su² ũ³wha²li¹lho¹sē¹li¹.
 Nxin¹kxai²nān²tu³ A²si³a³ko³xai²nān¹tū³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²sxā³
 yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa² 7 nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² ĩ³sa²si¹hā³ūh²xai³nxe³sē¹li¹.
 Nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na²sa¹: E²fe³so³ nxe³tū³ka³txi³su² ha²kxai³, Es3mir²na³ tū³ka³txi³su²
 ha²kxai³ Per²ka³mo³ tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Ti³a³ti²ra² tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Sar²to³
 tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Fi³la³tel²fi³a² tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Lau³ti³se²a² tū³ka³txi³su² ha²kxai³
 nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na² wān³txa² ũ³wha³li¹la²kxin¹jau³xan²tu³ ũ³sa²si¹hā³ū²xai³nxe³sē¹li¹.
 Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³sa³na²hē³la².

¹² Nxe³na¹tī³kxai³lu¹ txa²ē¹nān¹jau³kxai³la¹:

— Jah¹la² e³jah¹lan²tu³ ĩ²a¹tū¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²wa³ti³ta²wxe³na¹hē³la².
 Nxe³na¹nū²la² sa²kīx3kxi²nē³ka³txa² ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki¹
 sa²kīx3kxi²nē³ka³txa² ou²ro²wxe³kxi²ka³txa² ĩ²a¹hē³la². ¹³ ĩ²a¹ju³kxai³la¹ ka¹txai²na²
 wi³wi³ta³lo³tāu³a² in³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ĩ²a¹hē³la². A²nū²hū³na²hē³la².
 A²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³ān²tu³ a³lu²ha²kxai³ ān³yu³tī¹la³kxi²na²hē³la².
 Ou²ro²tīh³na² a²nxū²kwai³la³nāu³a² sa³ha³la³tai³nha²hē³la². ¹⁴ A²ne³kī³sa² te²an²tu³
 hān³txi³na²hē³la². O³ve²a² we³te²yā¹nxe² hān³txi³na²hē³la². Ne²ve²ki³a² a³lxī³ki³a² yā¹nxe²
 hān³txi³na²hē³la². A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² ĩ³kxa² yā¹nxe³na²hē³la². ¹⁵ A²yu³kai²na²
 sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³kxa² yā¹nx2na²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 hxi²tē³nha¹ka³tu³ nxe³nū²la² ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² ā³na¹sxā³ ā³nhi³ki³kxai²nān²tu³
 ya³te³ya³ten³khaix1te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe² a²yu³kai²na² ya³te³ya³ten³ta³kxi²na²hē³la².
 A²yo²e³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxā² en³ta²txa² kāin² en³ti³kxa² yā¹nxe² kāin²
 e³na²hē³la². ¹⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² hxi²ki³kxe³su² hi³ka²ta³su² ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ki³na²hē³la². A²yo²ai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la²
 txon²ta³kxi²ta³wxi²a² yxo²wi¹nha²to³nha²hē³la². A²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka²
 yā¹nxa²hē³la². Nxe³tā³kxai²li² ne³ka³ka³tāu³a² kāin²ha³tet1ha²kxai³ kāi²na³lan²nha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³la². Nxe³kxe³su² a²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² te²xai²jā¹nxe³to³nha²hē³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³na¹jut3su² jah¹lai²li² i²a¹tāu³ yuh³lxi³sa²jau³su² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ya³hi²na¹hē³la². Ya³lu²na¹jut3sū³nxe² ā³ya³hi²na¹hē³la². Nxa²ha¹te¹ jah¹lo²kxai³ i²sa³ha²kxai³ wxa²hxi²waih³sa³na²hē³la². Wxa²hxi²waih³sa²sxā³ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. 18 Ka³ten³yah¹lo²su² te²sa¹i¹. Kxā³nxi³tā² ya³lu²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² ka³ten³yu³ta² so¹lxi³ yū³te²sa¹i¹. Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Jā¹nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²nē³ju³ta² a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹. Ya³lu²te²a² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹. 19 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² i²in¹ju³ta² ũ³wha²li¹li¹nha²kxai³ hī¹na² yū³kxe³su² ũ³wha²li¹li² yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yū³kxe³nū³a² ũ³wha²li¹li² nxe³sē¹li¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hi³ka²ta³nāu³xa² hxi²tē³a¹tū³ka³txa² e³lxah²lxi³ wā²nā³ū¹hi² sxi²ha² sa²kīx3kxi²nē³ka³txa² ou²ro² wxē³ki³ka³txa² e³lxah²lxi³ wā²nā³ū¹hi² nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹. Hi³ka²ta³nāu³xa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³ki³nāu³xai²na² hi³tē³nha¹kxen³ti² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² jah¹la²nāu³xai²la¹i¹. Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa² 7 nxe³ tū³ka³txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² sa²kxī³kxi²nē³ka³ta² 7 nxe³ta³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txin³txi² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³te²sē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

2

E²fe³so³thi³nān¹tū³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. E²fe³so³thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxēn¹te³nah¹lxi¹:

“Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na¹xai²na² hi³ka²ta³nāu³xai²na² 7 nxe³ka³txa³ti³nāu³xai²na² hxi²tē³nha¹ka³txai²na² txa²yo²wān³txai²la¹wi¹. Sxi²ha² sa²kī³ki³ka³txa² ou²ro²ka³txai²na² 7 nxe³ka³txa³txi³nāu³xai²na² nu²ki³ye³lā³nāu³a² ai³lha²thet3ta¹kxai²na² txa²yo²wān³txai²la¹i¹.

2 Wxa²nū³ka³txi³nāu³ i³nxai²na² i²nx2ti³te²sa¹i¹. Yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹i¹. Nxū²kwai³lxū¹sxā³ o²la³kxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹i¹.

Ko³nxe³ti³ kāi³te²la³ te³nxa²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²sa³wit3su² ki³lxo³tain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ i³wa³ka³nxe³sain³yah³lxi³sā²nīn¹tai¹ti²tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ i³ki³ha¹kxi²nē³tū³ka³txi³sa²kxe³su² a³ya³tain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

3 Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ko³nxe³kxi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wān³txa² sa²yo²wet1sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ye³khāuh³lxa³thi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³ ā³na¹sah²lxan³tai¹ti²ti¹.

Hāi¹nxe³sxā³ thāi³ti³la² wi¹lo²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 4 Nxe³ta¹ kxā³nxa² a³lxi²khai¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² jū¹nxa² so¹lxi³ a³lxi²sah¹lxi¹lxi¹.

Ju¹tai²li² ten³sa²nxa³nhai¹. 5 Nxe³sxā³ wi¹lī²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. I³āin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹kāi³yah³lxin¹kai³ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ wa³li²na¹tu¹wi¹.

Wā³li³na¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² sa²kī³ta³ka³txa² tē³ki³ka³tu³ ka³txā³xa² ka³txa² sa²wih³wē³no³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na² sa²wih³wē³no³nx2ti³sxā³ txa²wē³ha³lxi³te²lo³tai¹na¹ha³ta²wi¹.

I³āin²ta³kxi²nha²lxan³kxai²nān²tu³ nxe³nx2ta¹ha³ta²wi¹. 6 Nxe³yān¹ta¹ wi¹kāi³ah³lxin¹ju³ta² yū³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Ni³ko³lai²ta² nū³ka³txa² ko³nxe³ti³hi¹nha²kxai³ yo²kwī¹kxi²sa³nhai¹. Tū¹ka³txai²na² yo²kwī¹kxi²na¹kxa²yā¹nxe² yo²kwī¹kxain¹yah³lxi³nū³nīn¹tai¹. Ju¹tai²li² wain³txi³ kāi³yah³lxi¹lxi¹.

7 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

A³lxi²khaix¹sah²lxin¹sxã³ yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ kxã¹nãu³a¹ hi³sa³ka³txa² hi³a²nxã³kxa² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wi¹wen¹te²a² ka³ten³sa²sih¹ki³txã³kxa³nxũ³a² ka³ten³si¹nhẽ³nxa³ki³nũ³a² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Es3mir²na³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²ĩ³tih³nxe³jau³su²

⁸Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Es3mir²na³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxẽn¹te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxĩ³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹nãn¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Kxã³nxai³tã³ ya³lu²na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹hẽ³li¹. Hĩ¹na² ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³a¹wi¹. A²nxe³na¹jut3su² txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹.

⁹O²la³kxah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Khãuhx1nyhah¹lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxe³su² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wi¹lũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yũ²na³li¹. Jã¹nxe³sxã³ ko³nxe³te²lo³nx2tain¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe²e³kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa² hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³khai³su² nxa³wi¹. Ki³ha¹kxi³nẽ³lhxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ki³lxo³nyhain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ai¹nxa³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la² sa³wi³ha³lxĩ³khai³sain¹na³li¹. ¹⁰Nxa²ha¹te¹

khãuh³lxa³thin¹ju³ta³nũ³su² hxi²waun³txi³yah³lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Nxex3sah²lxĩ³wxi¹. A²ta³a² hi²sen³su² wxa²nũ³ka³txa² ĩ²li³te²la³ tẽ³sxã³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ã³na¹sxã³ ũ³ti¹kxi²si¹nx2ti³ha³tai¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³sih¹yah³lxin¹jau³nũ³su² ten³na³li¹. Nxe³sxã³ a³lan²ni²ju³ta² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ¹⁰nxe² a³lan²ni²tãu³a² khãuh³lxa³ti³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha³tai¹. Yxãn¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Su²lhã³nxa²lxain¹kxan²ti³ Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sah¹lxĩ³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² wi¹kãĩ³kxai²nãn²tu³ ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a² ũ³hũ¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ka³ten³sa²tẽ³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² nxe³te²lo³nx2ta¹tu¹wi¹.

¹¹Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹kq³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. A³lxi²khaix¹sah²lxin¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²nx2ti³ju³ta³nũ³su² yũ²sa²tẽ³yah³lxan³tho³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Per²ka³mo³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²ĩ³tih³nxe³jau³su²

¹²Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Per²ka³mo³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxẽn¹te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxĩ³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² wxi²txo¹kxi²xai³ta³wxi²a² tẽ³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹.

¹³Wxa²nũ³ka³txi³nãu³ ĩ³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yxau³yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe³tãu³a² Sa³ta³na²jah¹la² nũ³kxũn³sxã³ a²yxau³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²i³lxa² so²yxau³yah³lxĩ³lxĩ¹. Hai³txi³ Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Ān³ti³pa²jah³la² hi²sen³su² Txa²wãn³txa² ĩ³hen³txi³nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Hai³txi³ sa²yo²ã³sa²nũ³nxa³tai¹tu³wi¹. Nxe³te³na¹ su²lhã³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la² a²yxau³txi³khai³xa² su²lhã³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.

¹⁴Nxe³yah³lxin¹ta¹ jũ¹nxa² ĩ³kwai²kxi²nx2ta¹ju³ta² yũ³na¹wi¹. Wxa²nũ³ka³txa² ĩ²li³te²a² Ba³la³ãu²ah³lai¹tã² wãn³txa² sa²yo²we¹te²a² yũ³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Ba³la³ãu²ah³lai²na² wãn³txa² wi¹jau³sxa³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²yo²wãn³txa² Ba³la²kah³la² ain³kxi²so¹ha²kxai³ I³sa³e² nũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³ Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² e³te³nah¹lxĩ¹, I³sa³e² nũ³ka³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

‘Yain³txi³su² a²ta³a² yāu³ka³txa² ũ³hũ¹yah³lxi³sā²nñ¹ka³tu³ hã²wxã³txa³nũ² yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²a² so¹nyhah²lxan³te²su² te²a² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wain³na³li¹. Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxai³ nxẽn³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²li² wain³ti³he¹nxa³wi¹. 15 Te²yā¹nxe³jut³su² Ni³ko³lai²ta² nũ³ka³txai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹te²na² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹. Kō³nxe³ti³ kãi³ju³tai²la¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Sa²yxo²wet¹syah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³syah¹lxan³kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² wã³li³na¹tãu³a² ã³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hi³ki²a³la² txa²yxo²ai²na² sa²yxo²sai¹ta³wxi²ai²na² tẽ³sxã³ ã³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

17 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹kō³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A³lxi²khaix¹sah²lxin¹sxã³ yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ yain³txa² oh³nãn¹te²a² yain³txa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxã³ txah³lxa³ki³a² wi¹ki³a² ki³wa²su¹ wa²su¹ki³khai¹nxe³ki³a² hã³ki³an²tu³ ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³ki³ai²na² a²txai²na¹ a²i³lxa² tah²yau³xa² i³lixih¹nx2ti³jau³nũ³a² ũ³wha³li¹la³kxi²tu¹wi¹. A²nxe³sxã³ i³lxi¹nx2ta¹jau³nũ³a² a²nũ²a² ã³xa² i²ti³hex¹jau³sxa³wi¹. Hãi¹nxe³sxã³ i³lixih¹nx2ta¹te² i³nxai²na² so¹lxi³ i²yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Ti³a³ti²ra²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Ti³a³ti²ra²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex³sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Ta²hah³lo²sa¹wi¹. Txa²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³kxa² yã¹nxe²na³li¹. Txa²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³ka³lo³a² yã¹nxe²na³li¹. A²nxe³ka³lo³a² ha³nxe² i³tho³xa² ya³te³ya³ten³ta³kxi²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li² Txa²yu³kxa² yã¹nxe²na³li¹. Nxe³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yxo²wãn³txai²la¹wi¹. 19 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²yah³lxi¹lxi¹. A²nũ²a² ã³xa² khãuh³lxa³thi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² ha²ya³kxa² yxo²ah²lxa³lxi¹. A²nũ²a² ã³xa² wi¹kãi³ũ¹hain¹yah³lxi¹lxi¹. Ya³nãn³ta³ki²li² kãi³ũ¹hah³lxi¹lxi¹. Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²te²sa¹wi¹. A²wi¹lhĩ¹nai³tã² wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta² kãi²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ hĩ¹na¹ ã²la² kãi²non³sxã³ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹lxi¹. 20 Nxe³ta¹ wi¹lxa³ju³ta² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹. Je³sa³be²la³ka³lxa² kō³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹ka³lxa² yã¹nxe³te²su² te²a² wxa²nũ³kwai³ye³la³nãu³a² yũ³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³ta¹ka³lxi²na² ki³ha¹kxi²sxã³ e³te³nah¹lxi¹: ‘Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³ta¹ka³lxu³su² na¹wi¹. Na¹ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xa² e³ta¹ka³lxu³su² na³li¹. Yxãn¹ta¹ kãin²ki³han³na³li¹. Ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kō³nxe³ti³ kãi³sih¹nx2ti³ha³tai¹. Kō³nxe³ti³ wa³ni³lon³sxã³ kãi³sih¹nx2ti³ha³tai¹. Yain³txi³su² a²ta³a² ũ³hũ¹nhyain¹kxa² yain³sih¹yah³lxin¹jau³su² i³tih³nxe³nx2ti³nũ³nha³tai¹. 21 Nxa²ha¹te¹: ‘Kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹sxã³ ã³yxo²o³tũ¹sa³tũ¹xã¹. Sa²ju³ta³nũ³su² wahx³na¹hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³ ten³ti³he¹nx2nxa³hẽ³li¹, ta¹ka³lxu²su¹. 22 Nxe²nxa³ha²kxai³ i³ta³ka³txa² i³ton³kxi²sxã³ sxã³si¹ha¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ in³txai²na² kō³nxe³ti³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹te²na² sa²kxai³lu² kãin² khãuh³lxa³thin¹si¹hai¹na¹tu¹wi¹. I³ãin²ta³kxi²sãn²sxã³ ã³yxo²o³tũ¹sai¹nxa³kxai²nãn²tu³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 23 Te²yã¹nxe³sxã³ ta¹ka³lxi²na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sun²tã¹ai¹na¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jut³su² na¹kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³lhain¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na² wi¹kō³nxẽn²tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² wã³ko³nxa³te²tu³ a³la³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹jut³su² a²nũ²a² yxo²i²sxã³ yxau²xai³lya³sain¹te² i³nxa²

a²yo²ha³kxa¹ wi¹lī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²wain³txi³ ĩ³hau³ko³nh²sã²sxã³ wi¹tã³nxa² ko³nxe³ tã³nxa² kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²wain³txi³ ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

24 Nxa²ha¹te¹ Ti³a³ti²ra²thĩ³na² yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ta¹ka³lxai²na²wãn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sa³ta³na²jah¹lai²na²wãn³txa² a²sa²te¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ tah²yau³xa² kwa³na³nx2ta¹jau³xa² yũ²nxa³lho³li¹. 25 Hãi¹nxe³sxã³wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹ko³nhah¹lxin¹ju³ta² ã³na¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wi¹kãi³si¹jau³xu¹ta²na²kãi³sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

26-27 Wã³lxin²nxa³tã³lxa¹ wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Jã¹nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ wã³li²na¹tãu³a¹txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² Txa²wĩ³na² ĩ³hxi²kat1sa³kxa² yã¹nxe³sxã³ ĩ³hxi²ka¹txa²ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nũ³kxũn³txi³ ĩ³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tẽ³nha²ki³kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hĩ³ki³tã³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a²nãu³xa² nũ³kxũn³txi³ ĩ³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Sa²yo²wet1sai¹nxa³te²nãu³xa² sa²kxai³lu² kwa³ta³lẽ³na² kxĩh³nxẽ¹na² ã³na¹sxã³a³lun²ta³kxi²sxã³ ã³kho³kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²yo²wet1sai¹nxa³te²nãu³xa² khãuh³lxa³ti³si¹hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 28 Nxe³kxa²yu³su²hi³ka²ta³a²yãn³ta²ĩ³yũ¹li²nxa³tã³lxa¹te²hi³ka²ta³a²ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.

29 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la²nxe³na²hẽ³la².

3

Sar²to³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Sar²to³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xa² 7 nxe³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau²xai³lain¹te²nãu³xa² Txa²hxi²ka³nãu³a² yxau³ai¹nha²kxai³ hi³ka²ta³nãu³xa² 7 nxe³ki³nãu³xa² Txa²hxi²ka³nãu³a² tẽ³a¹ha²kxai³nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹. Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³ yxo²ĩ²syah²lxa³lxi¹. Nxe³syah¹lxa³nha²kxai³ ya³lu²jah¹lo²su² te²yã¹yxah³lxi¹lxi¹. 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ã³yo²o³tũ¹sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai³ jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³a²nũ²a² txu¹lxi²te²su² te²a² yã¹yxah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 3 Nxe³ha²kxai³ yãn³txai²nãn¹jau³xa²sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai³ta³lxi² wi¹ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³na¹jah³lxi³sxã³ ã³yo²o³tũ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ye³ten³sxã³yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Wã³su³txi³ wã³li²na¹tu¹wi¹. Ko³nh³yah¹lxan³tãu³a²wxã³ye¹nx2ta¹ha³ta²wi¹. Wxa²yen³kxa² kãi³ũh¹nx2ti³te³lhxã³ wxã³jah¹la²yã¹nxa² wã³su³txi³wxã³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²lẽ¹. 4 Sar²to³thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² a²wã³kxi³nãu³ĩ³nxai²na² wi¹lhin¹sxã³ yxau³yah³lxi¹lxi¹. Wã²la² ĩ³nxã³txi³nxa³kxe³hũ³nxe² kãin²ko³nxe³ti³ kãi³yah²lxan³te³nai¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² wã²la²hã³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha² kxa²yã¹nxe³ kxe³hũ³nxe² wi¹kãi³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ã³si³tẽ³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹, wain³txi³ kãi³ye²yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. 5 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ĩ²li³te²la³ ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³

txa²wān³txa² sa²yo²wet1sa²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²la² hān³ka³lo³a²
 ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³ i³nxai²na² ka³ten³su²
 yxau²xai³si¹hah³lx³te²nāu³ i³nxai²na² wxa²i³lxa² ha³teh³nxā³nx²ka³ten³ti³hi¹tē³txā³nx²
 ā²la² ū³wha²li¹la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³txā³nxai²na² tē³sxā³ wxa²i³lx³la³ ū³ka³ne³ta¹ju³ta³la³
 yū²nx³lho³li¹. Nxe³na¹kx²yo³su² Txa²wi³na² i³ye³yo²nū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³
 Txa²wi³na² ain³kxi² oh³xan¹tū³ka³txa² ain³kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹.

6 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lx³hē¹li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³ka³txa²i³tih³nxe³ju³su²

7 Nxe³nx²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lx¹:

– Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yo²i²sa²sxā³
 yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹ju³su²
 nxe³te³nah¹lx¹: “Nxex3sah²lx³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Wi¹lhin¹ju³khai³nxe²
 A²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Ya²la³ju³khai³nxe² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Txai²na²
 so¹lx³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³te²la³ ju³ta³nū³a² i³hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹.
 ‘Ā³wih¹sxā³ yxau²xai³txu¹li¹. Ta³nx²: ‘Ā³wih¹sxā³ yxau²xai³lin¹ju³ta³nū³a²
 yū²nx³lho³li¹. Ta³nx², nxe² i³ye³sxā³ hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹ju³xai²li²
 txa²yo²wān³txai²la¹wi¹. 8 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²
 i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxex3jah³lx³sa²lx¹. Ha³lo²a² ūh³yo²than²kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²la³ ē¹nān¹ju³su² nxe³te³nah¹lx¹: ‘Ha³lo²a²
 ūh³yo²ti¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kxan²ti³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³ ūh³yo²ti¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 Jū¹nxe² nū³kxūn³yah³lx¹lx¹. Txa²wān³txa² sa²yo²we¹jah³lx¹lx¹. Hai³txi³
 Txa²wān³txa² sa²yo²ā³syah²lxa³lx¹. 9 Nxe³ha²kxai³la¹ Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa²
 sa²yo²we¹tū³ka³txa² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. ‘Ju³te²a² nū³ka³txi³su² sīn¹te²sa¹wi¹.
 Nxe² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sxā³ i³ye³kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 kwa³na³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ yau³son³sxā³ ā³ka³ti³wxe³nu¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³nū²la² i³sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ a³lx¹nx2ta¹ju³ta² e³lxah²lx³tu¹wi¹.
 10 Yān³txai²na² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xan¹tū³ka³txa² txa²wān³txa²
 yo²i²sai¹nx³tū³ka³txa² kāin² khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹si¹ju³su²
 khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² hai³txi³
 yxah²lxan³tho³li¹. Wi¹ju³ta² so¹lx³ kāi³a¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹kxan²ti³
 khāuh³lxa³ti³nha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³ta² i²syah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxin¹sxā³
 wi¹ko³nyhah¹lx¹nhē³li¹. Yxah³lx¹nha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nhain¹ju³ta³nū³ai²kxai³lu²
 wā²nxūh¹nx2ti³xa³lho³li¹. 11 Jā¹nxa¹ju³su² wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³
 kan²txi³ yo²i²sah¹lxin¹ju³ta² kwa²a³na¹yah³lx³txa³hē¹li¹. Wi¹ko³nha¹jah³lx³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yo²i²sah¹lx¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ kan²txi³ yo²i²sah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yū²nx³lho³li¹. 12 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a²
 i²li³te² i³nxai²na² kan²txi³ yo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²sxi²ha²nāu³ai²na² ūh³wxe³nūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha² ū³nhe³hē¹wxe³ta³ka³txa²
 yā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³thi¹nai²na² kan²txi³ yxau²sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nxe³thi³na²
 a³li³xi²yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ten³yah²lxan³tho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²i³lxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na² a²i³lxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²yen³su¹
 oh³xa² ka³nx³thi³su² nxe³te²sē¹la². A²nxe³txa²i³lxai²na² ū³hū¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxa²yu³su² txa²i³lx³khai³xa² tah²yau³xa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

13 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³wi¹kõ³nh³ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ a²wã³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

La³o³ti³se²a²thĩ³nã¹tũ³ka³txa²ĩ³tih³nxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

– Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. La³o³ti³se²a²thĩ³nã¹tũ³ka³txa² Txa²wã³txa² yxo²ĩ²sa²sxã³yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ã³ye³yxõ²nũ¹jah¹lo²sa¹wi¹.

Wã³txa² ya²la³lyau³su² ã³ye³yxõ²nũ¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²nã²tu³ yen³kxa²a²yxõ²ha³kxa¹ ã³ye³sxã³ ã³yũ¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² txa²wã³txai²la¹wi¹.

15 Wxa²nũ³ka³txi³ĩ³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² ã³nx2ti³te²sa¹wi¹. A³lxi²sah¹lxa³nha²kxai³an³ta³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³ nxe³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³sah¹lxan³kxe³su² ã³ten³sah¹lxa³lxi¹.

Nxe³yah³lxin¹ju³ta² ã³yau³xa² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxã³ a³lan²jau³xa²yã¹yxah²lxa³nha²kxai³ sũ²yau³xa² yã¹yxah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah²lxa³lxi¹. Kwa²a³lan²sxã³wa³lo³lo³yau²jau³xa² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. A³lan²jau³su² tã³nxã² sũ²jau³su² tã³nxã²ne³ka²yã¹nxe²yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wi¹.

16 Nxe³yã¹ta¹ yxah²lxa³lxi¹. Hã¹sxã³kwa²a³lan²sxã³ wa³lo³lo³yau²jau³xa² yã¹yxah³lxi¹nha²kxai³ ã³yau³xa² ã³ka³su³hã¹kĩ³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ ã³yen²nx2ta¹tu¹wi¹.

17 Jã¹nxe³jut3su² wxa²ẽ¹nãu³ai²na²e³kxi²nyhah¹lxin¹na³li¹. E³kxi²nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: ‘Yen³kxi³khai¹nxa¹wi¹. Yen³kxa² taut3to³ta¹kxe³la³ yũ²nxa³wi¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² nxe³yah³lxi¹lxi¹.

Yxah³lxin¹ta¹ hai³txi³ wi¹kõ³nyhah¹lxa³lxi¹. Khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yhah³lxi¹lxi¹. ã³ã³in²ta³kxi²nx2tain¹tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Yen³kxi³txa²jah¹la³ yã¹yxah³lxi¹lxi¹.

Txa²wã³txa² yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta² ã³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ ye³han³jah¹la² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Wã²la²ka³lo³khai³xa² hxi²kan³kxi²kxa² yã¹yxah³lxi¹lxi¹.

18 Yxah³lxi¹nha²kxai³ yen³kxa²ou²ro²ki³a² tẽ³ki³kxai²nã²tu³ ha³nxe² i³tho³xa² ũ³whi³lhã²nũ²la² a²nxã³ti³ te²ai²na²ĩ³sai¹kxi²sxã³ ã³ya³te³ya³te³kxi²khai¹nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³ki³ai²na² so¹kxah¹lxin¹kxai²nã²tu³yen³kxi³nyhah¹lxi³hĩ³nxã¹lxi¹.

Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nã²tu³oh³nã¹ta² yen³kxa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wã²la² hã³ka³lo³a²ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²so¹lxi³ wã²txa²ju³ta² ã³nx2tai¹nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nã²tu³ kõ³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²ha¹tu¹wi¹.

Te²yã¹nxe³sxã³ hĩ³ne³kxa² ye³ka³tũ³nẽ³ju³ta² wah³ha² ũ³yhe³kẽ¹nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ye³wi¹lwe²nxĩ²nx2ti³tu¹wi¹.

Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nã²tu³wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³txa²ha¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

19 Jã¹nxe³na¹jut3su²a³lxi²khaix1na¹kxah³lo²su² ã³hau³kot3xai³na¹wi¹. ã³kwai²kxi²tã³nxã² ã³wai¹tã³nxã²nxai¹na¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹, wain³txi³ yxau²xai³lhi¹jau³su¹. Nxe³na¹jau³su²wi¹lain³kxi³sah¹lxi³hẽ³li¹.

ã³ã³in²ta³kxi²nha²sxã³ kõ³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³na¹jah¹lxi³hẽ³li¹.

20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ã³xa² sxi²ha² ã³wih¹ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nã²tu³ sxih²yxõ²a²ĩ³to¹tot1sxã³ ã³kaix1jah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹. Yxah³lxin¹kxai²nã²tu³ sxi²hẽ¹nã¹jah¹la²ã³kaix1jah³lxin¹jau³su² ain³kxi²kxai²nã²tu³ sxih²yxõ²ai²na² sa²yxõ²tha²nha²kxai³ã³wi¹yhah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹.

Nxe³kxa²yã¹nxe³ju³ta² Txai²li² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²ĩ²li³te² ã³nxai²na² ã³kaix1kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³sxã³ wi¹la² ain³kxi²sah²lxin¹sxã³yxõ²ĩ²sah²lxin¹kxai²nã²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhĩ¹sxã³ ã³ye³kxi²nyhu¹sxã³yxau²xai³kĩ³tu¹wi¹.

21 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ã³lxi³te² ã³nxai²na² yxo²ĩ²sah¹lxin¹ju³ta²ã³na¹ah³lxi³txa³hẽ³li¹. Kan²txi³ yxo²ĩ²sah¹lxi³hẽ³li¹. Sah¹lxin¹kxai²nã²tu³txa²kõ¹kõ¹nũ³ka³txa² hxi²kan¹sxã³ ã³hau³kot3sxã³ yxau²sa²tẽ³a¹wi¹. Txa²wĩ³na² Txai²na²ĩ³hau³kot3sxã³ yxau²sa²tẽ³ya³ha¹wi¹.

Jãx1sah¹lxin¹ju³ta² nxe³sah¹lxin¹kxai²nã²tu³hxi²kan¹sxã³ ã³hau³kot3sxã³ yxau²sa²tẽ³kxi²ya³sain¹kĩ³tu¹wi¹.

22 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ a²wã³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wã³txa²yxou²ĩ²sã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² ã³ye³kxi²yah³lxi³na²hẽ³la².

4

Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ĩ²ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Txai²na² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² hxi²sxã³nhon³sa²jut3sũ³ju³ta² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ²a¹ka³tu³ta¹ oh³sĩ³na² oh³nãu³a¹ sa²yo²than²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ wã³txa² oh³xan¹ta² wã³txa² ain³kxai¹na¹hẽ³la². Kwa³jan³ta² wã³la² hain³jau³hũ³jau³xin³ti²ne³ka²ki²xi²na¹hẽ³la². Ne³ka²ki²xi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa¹lxi¹. Ka³la³sã³ wxã³txu¹li¹. Nxĩn¹kxai²nã²tu³ ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹.

2 Nxe²e³kxi²sain¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² tĩ³xi¹xi²sa³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹tẽ³sxã³ hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ oh³xan¹thĩ³na² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ²a¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ĩ²a¹hẽ³la². Nxe³ka³lo³ai²na² ã³wxe³jah¹la² ĩ²a¹hẽ³la².

3 Jã¹nxe³sxã³ ã³wxe³jah¹lai²na² yen³nai²na² sa²kxai³lu² ĩ²a¹kxa²txah³lxa³ki³a² wi¹khai¹nxe³ha²kxai³ a³lxi²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kxe³su² jas2pe³ki³su² ta³nxa² sar³to²na³ki³su² ta³nxa² nxe³te²hũ³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ã³wxe³ka³lo³ai²na² oh³nãu³ã²tu³ sa³te³sa³ten³te²a² ã³ye³ha³te²kxi²sxã³ ĩ³na²hẽ³la². Txah³lxa³ki³a² wi¹ki³a² es3me³ral²ta³ki³hũ³nxa² se³te³sa³ten³sxã³ ã³ye³ha³te²kxi²sxã³ ĩ³na²hẽ³la².

4 Jã¹nxe³ju³ta² ã³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ã³ye³ha³te²kxi²tãu³a² a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³nãu³xa² ka³lo³ka³lxa¹txi³ 24 ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² ã³wxe³ka³lo³ai²na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³wxen³tain¹na²hẽ³la². A²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹te²la³ nãu³su² ha²kxai³ a²ne³ka³nãu³a² ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ũ³nhe³hẽ²ta³lxi³nhxain¹na²hẽ³la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a² hã³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha²sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³la².

5 Nxa²ha¹te¹ kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ti³ta³lo³nãu³a² ĩ³ha³lai³ni³ha²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ ã³wxe³ka³lo³ai²na² a²ne³kxai³tãu³a² sxi²ha² sa²kĩx3ta³ka³txa² kat3su² nxe³ta³ka³txa³lxai²na² ĩ³yxau²xai³sxã³ ha³lo²a² sa²kĩ³txã²hẽ³la². A²nxe³ta³ka³ta³txai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tãu³a²sa¹. Oh³xan¹te² yãu³ka³txi³nãu³xa² nxe³ 7 nxe³tũ³ka³txai²na²,

Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²la¹wa². 6 Nxa²ha¹te¹ ã³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kxai³tãu³a² jũ¹nxa² yan¹nãu³a² ĩ³yen³su² ni²kxẽ¹hũ³jen³su² sxã³na²hẽ³la². Sxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hũ³te²nãu³xa² ĩ²a¹hẽ³la². ã³wxe³ka³lo³in³ti² ĩ³ki³hain³kxi² sa²nxũ³sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la². Ka³na³ka³na³te²a² a²yo³na² sa²nxũ³sxã³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²ne³ka³nãu³a² sa²nxũ³sxã³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wi¹tãu³a² sa²nxũ³sxã³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wã³tãu³a² sa²nxũ³sxã³ yxau² nxe² sa²nxũ³sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa² a²yen³ta³ ye³ka³lxa¹txi³ a²yo³na² yũ² a²ne³ka³nãu³a² yũ² nxẽ³ti³na²hẽ³la².

7 Jã¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ka³na³ki²te²a² ya²na¹lhũ³jah¹lo²su² ha²kxai³ ãh¹te²na² sa²kxai³lu² po¹na² wẽ³sũ³jah¹lo²su² ha²kxai³ ãh¹te²na² sa²kxai³lu² a²yen³nãu³a² a²nũ²khai³xa² a²yen³nhũ³nha²kxai³ ãh¹te²na² sa²kxai³lu² taut2ta² ã³nin³jah¹lo²hũ³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

8 Jã¹nxe³ju³ta² ka³yxuh³hũ³te²na² a²wxe³txa² wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ yũ²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²ye³na² ye³ka³lxa¹txi³ yũ²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². A²nxũ³ti³na²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa² e³lxah¹ yxau²xai³to³nha²hẽ³la². E³lxah¹ yxau²xai³to³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³su² na³li¹. Nũ³kxũn³te² Si³yxau³tãu³su² na³li¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²su² yxau²xai²na³li¹.

A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ nxe³h¹nān¹te²tu³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe² Jah¹lo²su² na³li¹. Nxe² e³lxi³yah³lxi³na²hē³la².

9 Jā¹nxe³jut³su² ka³yxuh³hū³jah¹lo²nāu³xai²li² wān³txai²li² wxi²kin³ti³ton³jau³xa² e³lxi² wi¹lh¹in¹ti³hit¹jau³xa² e³lxi² ĩ³sa²nēn¹kxi²jau³xa² e³lxi² Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na² e³lxi² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² na³la². 10 Jā¹nxe³jut³su² nxe³ain¹ti³kxai³lu² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xin³ti² 24 nxe³tū³ka³txi³nāu³xin³ti³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti² ā³yau³son³kxain¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹na²hē³la². Ā³wxe³jah¹lai²li² ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Ya³lu²ju³ta³nū³a² yū²nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²kxai³ ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². ĩ³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹, ũ³nhe³hē¹nha²ka³lo³khai³xa² sa²ne³sai¹nh²yah³lxi³sān²nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti² a²ne³kxai³tāu³a² sa²kxai³lu² ũ³ha¹xai³yah³lxi³na²hē³la², ũ³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²sa¹. Nxe²kāi³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹.

11 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³nu² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³yū¹kxi²nh¹nhē³li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Yen³kxi²li² kwa²hāi¹nxe² ĩ³yū¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³tu³ ĩ³yū¹ti² ka³ten³su² yxau²xai³si¹hai¹ni² nxī¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. ĩ³wxi²kin³ti³ton³txa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. Nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³nhīn¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.

Nxain¹jau³su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹la² nxe² ĩ³ye³kxain¹to³na²hē³la².

5

Ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²txā³nxai²na² ĩ³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² tah²yu³ta² ĩ²a¹hē³la². A²hxi²kan¹txa² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹la² ĩ²xi²na¹hē³la². A²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²na²hē³la². A²nxe³txā¹nxai²li² wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³ ũ³wha²li¹lin²ta²wa². Txā¹nxai²li² a²ta³lo³nāu³a² ũ³wha²li¹li² a²ta³lo³nāu³ai²na² ũ³wha²li¹li² a²kxā³nxa² nxe³ain¹nīn²ta²wa². Nxe³kxa²yu³su² txā¹nxai²li² ũ³yo²tī¹sān²nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ 7 nxe³tāu³a² ũ³txā¹ta³kxai¹nīn¹ta²wa².

2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³kxūn³khaix¹jah¹la² wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la². ĩ³ye³sxā³ yxo²kāin²ti³nha²sxā³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² sa²yo²than²kxi²ju³ta³ wxi²kan¹te²la³ ten³ki³tā³li¹. Ĩh¹te²la³ta³ wxi²kan¹sxā³ sa²yo²than²kxi²te²la³ ki³te³ji¹wi¹? Ha³teh³nxā³nxa² ũ³txā¹ta³kxain¹kxe³su² 7 nxe³kxe³su² sa²sai¹te²kxi³na¹xa² ten³ki³tā³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

3 Nxe³nū²la² oh³xai²nān¹tū³ka³txa² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yxau³ki³ko³xai²na² a²yuh³nāu³a² a²nū²a² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ ain¹na²hē³la². Hai³txi³ sa²hai¹sxā³ wān³txai²na² ĩ²ai¹nxa³hē³la². 4 A²nxe³jut³su² ĩ²a¹tāu³a² ĩ³āin²ta³kxi³nha²sxā³ kāin² nān³na¹hē³la². Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yo²than²kxi²nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ²xa³kxa²yāu³ka³nxū³su² kāin² nān³na¹hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ka³na³ka³nat³te²a² tū³sa²sxā³ ĩ³ye³kxi²sa³na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— Nān³ta³lxi¹. Hāi¹nxe³sxā³ ĩ²txa²hē³li¹. Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²hai³kxi²jah¹la² ũ³tā¹ta³kxi²nha²te²a² sa²hait¹son¹ta³kxi²jah¹la² yū²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²na¹lhū³jah¹lai²la¹wi¹. Ju³ta²sah³lo²nu¹ta² nū³ka³txi³su² jah¹lai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² a²sa³wi³sa³khai³xai²la¹wi¹.

Yxuh³lxi³ju³ta² yũ³hxai²nxa³kxai³ jãx1jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ko¹ko¹su² te²nãu³xa² ã³na¹hxa³tain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxã³nxai²li² wxi²kan¹txi³ sa²yo²than²kxi²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

6 Nxe³nũ²la² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² i²a¹hẽ³la². A²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²li² a²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² i³sa²nxũ³sxã³ yxau³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²nũ²a² kãin²te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²li² ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² a²ye³ha³te²kxi²tãu³an¹ka³lo³an²tu³ ã³tĩ³na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹lai²na² kwẽn¹tai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³tau³xi³na²hẽ³la². A²ye³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² ye³nxe³hã¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³ta² a²si³yxau³tãu³a²sa¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xai²la¹wa². Yuh³nãn¹ko³xa² i³sa²si¹hã³tũ³ka³txai²la¹wa².

7 Jã¹nxe³jut³su² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ã³tĩ³nũ²la² ha³teh³nxã³nxai²li² sa²so¹kxi²na²hẽ³la². Kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² hxi²ka² a²wi¹tãu³a² sa²so¹kxi²na²hẽ³la². 8 Sa²so¹kxi²tãu³ãn²tu³ ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ã³ka³ti³wxe², a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³ka³ti³wxe² nxain¹sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ain¹na²hẽ³la², kãin² hxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²ha²kxai³la³. A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² vi³o³lãu²hũ³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ ka³te³ha² ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ a²nxe³tẽ³nai²li² ha³nxe²a² wha³lxin¹kxa² wi¹lũ³kxa² i³ne³kxi¹hin²ta²wa². A²nxe³kxa² ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² a²si³yxau³tãu³a²sa¹: Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txai²na² wãn³txa² oh³xa² ka³la³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²jau³xai²la¹wa². Jã¹nxe³sxã³ vi³o³lãu²hũ³ka³lo³ai²li² hxi²tẽ³nha² ka³te³ha² hxi²tẽ³nha² nxẽn³tain¹na²hẽ³la². 9 Nxa²ha¹te¹ wãn³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hẽ³la². Hai³nain¹te³nah¹lxai¹:

– Wxã²li² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lo²si¹lxai¹. Ha³teh³nxã³nxai²li² sa²yo²tha²nĩn¹ju³ta² wain³na³li¹. Ha³teh³nxã³nxai²li² tãx1ta³kxi²nha²ju³ta² sa²hai¹son¹ta³kxin¹ju³ta² hxi²ka¹ni¹lxai¹. A²kxã³nxai³tã² su²lhã³nxain¹na²hẽ³li¹. Wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sxã³ ya³lu²kxi²nĩ¹nhẽ³li¹. Nxĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³sa²so¹ai¹ni¹nhẽ³li¹. Nxẽ¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³lo³tai¹nĩ¹nhẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sxĩ²je³na² a²yo²ha³kxa¹ i²li³je³na² ã³sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² ã³xa² e³te²a² a²yo²ha³kxa¹ i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³su² a²yo²ha³kxa¹ i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa² i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ nxai¹nĩ¹nhẽ³li¹.

10 Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² ti³hi¹tai¹nĩ¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² i³ye³ũ¹nhẽ³tũ³ka³txi³su² ti³hi¹tai¹ni¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³we²ta³lxi³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe² hai³nain¹na²hẽ³la².

11 Nxa²ha¹te¹ i²yxau³na¹tãu³a² oh³xan¹te²nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txai²na² ã³nũ²kxi²sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ hxi²kan¹txi³ wxa²hau³kot³sxã³ i²kĩ³sxa³tũ³ka³txa² ã³nũ²nxain¹na²hẽ³la². ã³wxe³ka³lo³a² kãin²jah¹la² ã³wxe³ka³lo³ai²li² ã³ki³hain³kxi²nyhain¹na²hẽ³la². 12 ã³ki³hain³kxi²sxã³ yxo²kãin²txi³ i³ye³kxain¹na²hẽ³la². I³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:

– O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²kxai³ kã¹nxa² su²lhã³ain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ju³ta² wain³na³li¹. Yen³kxi³khax1kxi³ju³ta² wain³na³li¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tã³li¹. Nũ³kxũn³ti³hit1tã³li¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su² i³ye³kxi²kĩ³ju³ta² wain³na³li¹.

Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³na³li¹. Ī³sa²nēn¹kxi²ki³ju³ta² wain³na³li¹.
Nxe³jah¹lai²kxai³ nxe³ti³hi¹ki³jah¹lai²la¹wi¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² a²yen³kxa² a²nū²su² ta³nxa² ka³yxuh³sxu² ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² ĩ³yūt¹si¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxain¹na²hē³la². Oh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xan²tu³ nxe² yxau²xai³tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³na² kāin²je³na² yxau²xai³tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³sxā³ sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Ī³wi¹lxo³kxain¹ki³ju³ta² wai³nha²kxai³ ĩ³sa²nēn¹kxain¹ki³ju³ta² wai³nha²kxai³ ĩ³wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tain¹ki³ju³ta² wai³nha²kxai³ ha³lo²a² whāi²na¹ ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tē³ya³nhē³ju³ta² wai³nha²kxai³ nxe³sa²tē³ki³ya³nhē³ju³ta² wain³na³li¹. Hai³txi³ ta³lu²nhxa³ki³sxa³lho³li¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ nxe²e³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³wa²lū³xi²sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wain³sīn¹na³li¹. Jah¹lai²li² ĩ³sa²nēn¹kxain¹ki³ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²nū³ka³txa² 24 nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³whaut³ta³kxi²wxe³sxā³ ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².

6

Ha³teh³nxā³nxa² ũ³txā¹ta³kxi²txā³nxa² wxa²hai¹tā³la³kxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa² nxā³ka³lxa¹txi³ 7 nxe² tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² wxa²so¹nū²la² nxā³ka³na³ka³nat³sxā³ wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tu³ ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³te²a² kxau¹ka³ti³ ĩ³ye³na²hē³la². Ta²li¹jau³hūn³sxā³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

– Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

2 Nxe³nū²la² ka²va¹la² hān³te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a² ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hu³kxi³su² hxi²tē³nha²sxā³ yau³kxi²na²hē³la². Nxe³nū²la² ne³hē¹nha²ka³lo³a² ĩ³hxi²kan¹txi³lon³ye²kxi³ka³lo³a² ũ³hū¹ain¹na²hē³la². Ū³hū¹ain¹ka³tu³ a³li³na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wa³ka³ti³lo³tai¹si¹jau³su² a³li³sxā³ ai³na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tu³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ā³jah¹la² ĩ³ye³kxi²na²hē³la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²ne³ne³su² te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a² ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hi³ki²a³la² kāin² khai¹nxe³ta³wxi²a² sa²nū¹ain¹na²hē³la². Sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

– Yuh³xan¹ko³xa²nāu³a² ai³sē¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² hāun²ju³ta² sa²sai¹sē¹li¹. Sa²sain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² ā³nhe¹lxi³sxā³ ĩ³sun²txi²waun¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ā³jah¹lo²kxai³ ĩ³ye³kxi²na²hē³la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²tun³ta² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a² ka³tih³yau³jah¹la² yen³kxa² sa²te¹ju³ta² hau³ko³ka³txa² hxi²tē³nha²na²hē³la². 6 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² a²nxū²kwai³wi³ta³nāu³a¹ a²yo²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yain³ta³ki³a² yo³ha² sa²ka²la¹txa²hē³li¹. Tri²ka²ki³a² kwa³ta³lē³na² ne³kih³tē³na² sa²kxai³lu² nēn³ka³na³ka³nat3sxā³ a²yo³ha² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² a²yo³hai²la¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²tāu³a² wa³kon³kxi²sxā³ ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ se³va²ta²ki³a² kwa³ta³lē³na² ne³kih³tē³na² a²yo³ha² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³ki³a² nā³nha¹li¹ ka³na³ki¹ a²yo³hai²la¹wi¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ a³se²te²yau³xa² ā³kho³txa³ha²kxai³ u²va²yau³xa² ā³kho³txa³ha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Nxe³te²na² yo³ha² sa³ka³la¹txa³hē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa² tã¹ta³kxi²nha²txã³nxai²na² ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ã³jah¹lo²kxai³ ĩ³ye³kxi²na²hē³la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxe³nū²la² ka²va¹la² wa³si³wa³sin³te²a² wxã³ye²na²hē³la². Wxã³ye²ka³tu³ a²nū²a² ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² a²ĩ³lxa² ya³lu²te²su¹ nxe³na²hē³la². A²nxe³sxã³ ya³lu²te²na² a²yxau³ju³ta² ā³sa²so¹na²hē³la². Nxe³ka³tu³ ka²va¹la² a³ka³tih³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hē³la². Yuh³xai²nān¹ta²nū³ka³txa² su²lhã³ah³lxī³si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hē³la². A²nū²a² ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat3sxā³ su²lhã³i² jā¹nxe² ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat3sxā³ su²lhã³i² nxe²xai³ye²si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hē³la². A²nū²a² ā³nhe¹kxi²sxã³ su²lhã³nyhu¹kxi³jut3su² ta³nxa² he³ja³lu²ju³ta² ta³nxa² ĩ³ta³ka³khai³su² ya²lu¹ju³ta² ta³nxa² ka³yxuh³xa² ũn³te²a² wxã³sxã³ ĩ³so¹ji²ju³ta² ta³nxa² nxe³sxã³ ĩ³sun²tã¹si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hē³la².

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa² sa²tã¹ta³kxi²nha²txã³nxai²na² ã³xai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ a²nū²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² a²nū²a² wi¹lhin¹te² yãu³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² ĩ²ai¹na¹hē³la². Txah³lxa³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sĩ³na² ũ³thũ²kxi²ka³txa² a²yu³hē³nãu³a² sa²kxai³lu² a²nū²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² ĩ²ai¹na¹hē³la². A²nxe³te²nãu³xa² a²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ai¹ni² wain³txi³ sa²yxo²we¹tai¹ni² nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² hxi²ka² su²lhã³ain¹na²hē³la².

10 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³kaixsã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wã¹sũ³nãi³. Nxe³txi¹. Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³kah³lo²si¹lxī¹. Ya²la³la² Si³yxau³ka³jah³lo²si¹lxī¹. ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹sxã³ su²lhã³sain¹sĩn¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹sĩn¹kxe³su² ĩ¹nxe³hĩ¹na² su²lhã³sain¹sĩn¹ju³tai³tã² kō³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹sĩn¹te³lin¹ji¹, yuh³xan¹tũ³ka³txa²su¹? Nxain¹na²hē³la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² su²lhã³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² wã²la² hã³ka³lo³a² ũ³hũ²xai³ain¹na²hē³la². Ũ³hũ²xai³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Wah³nxe² yxau³jah¹lxĩ³sã²nhē³li¹. Ye³jen¹na² kō³nxe³ti³ kãĩ³ũh¹nx2tain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe²nxa³ta³lxa¹ wxa²ka³lxa¹ti³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹te²na² sa²kxai³lu² ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txai²na² hxi²ka² wxãĩ²yã¹nxe² su²lhã³ain¹nũ³tu¹wi¹. Nxe³ain¹sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ kō³nxe³ti³ kãĩ³ũh¹nx2tain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa² ā³tãx1ta³kxi²txã³nxai²na² ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ kĩh³nũ³xa² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² kãin² ka³ta³ta³tũ²na²hē³la². U³je³na³ka² ĩ³ka²nxa¹hi²na²hē³la². Wã²la²ka³lo³a² tĩ³tĩn³ka³lo³a² au³ka³lo³a² tē³kxai²nān²tu³ ũn³tĩ¹kxi²nē³kxai²nān²tu³ ka³nxah¹te²ju²hē³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² u³je³na³kai²li² ĩ³ka²nxa¹hi²na²hē³la². Ka³nxah³ta² i³lxai²li² a²ti³ha²yau³hũ³sã³ ĩ³ã³lxa³ti³na²hē³la². 13 Hi³ka²ta³ai²li² oh³nãu³ãn¹ta³ki³u¹tai²li² yuh³xai²na² ã³na¹na²hē³la². Fi²ko²ne³kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². A²nxã³kxai²li² ka³to²nxa³ta³lxa¹ it3ta² kãin² ik3kxai²nān²tu³ yu³ha² ã³ya³hi²te²ju²hē³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² hi³ka²ta³ai²li² ki³ka³lxa¹txi³ yu³ha² ã³ya³hah³lxĩ³na²hē³la². 14 Nxe³kxa²yu³su²

o³sī³nāu³u¹tai²li² sa²hai³kxi²sxā³ tī¹na²hē³la². Ha³te^h³nxān³su² tē³ki³kxai²nān²tu³
wxa²wa³lāu²kxi²kī³kxai²nān²tu³ wxa²tī¹kxi²te²ju²hē³la². Nxe³jut3sū³sxā³ o³sī³na²
tī¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wā³la³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² ī³yau³xa²
sa²ki³wa³le³kxi²ko³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ ī³ā³lxa³txi³sxā³ sa²we²ta²xai³na²hē³la².
15 A²nxe³jut3su² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ī²ain¹na²hē³la². Yuh³xai²nān¹jah¹la²
si³yxau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹,
nū³kxūn³te²nāu³xa² a²si³yxau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹, yen³kxi³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹,
nū³kxūn³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹, kwa²wa³kon³nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹,
ā³wa²sut1sxā³ yxau³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
yuh³lxi³khaix1nxēn³tai¹nha²kxai³ tah³lxē¹na² ā³wi¹hai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa³txē¹na²
ī³hāi³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². 16 Nxe³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Jah¹lo²su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹la² yuh³lxi³sa²sīn¹nha²kxaix2 O³ve²a²
Wēn³sū³jah¹la² ī³an³ta³kxi²sxā³ ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²sa²sīn¹ju³ta² yuh³lxi³sa²sīn¹nha²kxaix2
nxe³sa²sīn¹nhai¹. Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ wā³la³ka³txe² ī³nxai²na² txah³lxa³kxa³txe²
ī³nxai²na² ā³ya³hi²sxā³ ā³no¹syah¹lxi³sī¹nhē³li¹. Ā³tī¹kxi²syah¹lxi³sī¹nhē³li¹.
17 Khāuh³lxi³thi¹te³lhxā³ sa²txah²nhu²nhā²khi³. Nha¹jau³su². Nxe³jut3su² ha²kxai³
hxi²kan¹ti³ ya³lo³txi²sa²sī¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹na²hē³la². Ju¹tai²na² ha³kxa¹ ī²a¹hē³la².

7

I³sa³e² nū³ka³txa² ū³yhe³ta³kxain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ī²a¹hē³la². In³txa² ha¹li¹
ha¹li¹ jah¹la²nāu³xa² ī²a¹hē³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xai²li² txa²wā¹ha³lo²ai²na²
yuh³xai²nān¹ko³xai²na² ī³sa²nxū²xai³ain¹na²hē³la². Txa²wā¹wi¹nē³tāu³a² ī³sa²nxū²,
txa²wā¹wā³tāu³a² ī³sa²nxū², u³je³na² kan³tāu³a² ī³sa²nxū² u³je³na² a³li³xi²tāu³a²
ī³sa²nxū² nxe²xai³ain¹na²hē³la². Nxe³ka³tu³ it3ta² ī²li³tāu³a² it3te³lhxā³ tāu³ ha³lo²a²
sa²xit3ta³nxa² ī³ye³na² sa²xit3ta³nxa² sa³wxe³na² sa²xit3ta³nxa² nxe³te³lhxā³ kxai²nān²tu³
jah¹la²nāu³xa² wxa²sa²tā³yi¹tai¹nhī³nx2na³la². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ka³la³sxā³
wxā³na²hē³la². U³je³na² a³li³xi²tāu³a² wxā³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ka³ten³sa²tē³jah¹la²
sa³wi³ha³lxa² ū³yhe³ta³ki³a² tē³na²hē³la². Tē³ka³tu³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xin³txi²
ī³kaix1tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xin³txi³ yuh³xai²nān¹ko³su² tā³nxa² ī³ye³nai²li²
tā³nxa² ā³kho³kxi²kxi³nū³su² hxi²kan¹txi³ jah¹la²nāu³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Jā¹nxe³sxā³
ī³kaix1tain¹kxi³jau³xai²na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex3jah³lxi³wxe¹. Ha³lo³kxi²yxau³jah³lxi³sā²nhē³le¹. Ha³lo²ai²li²
ā³khot3jah³lxi³sān²txa³hē¹le¹. Kxīh³nū³su² tā³nxa² ī³yen³su² tā³nxa² sa³wxen³su² tā³nxa²
ā³khot3jah³lxi³sān²txa³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ū³yhe³ta³ta³la² tē³ka³tu³
a²ye³ha³na³kxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹lhā²na¹tu¹we¹. Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³
ye²kxe³su² e³lxah²lxi³tu¹we¹. Nxe³nyhain¹na²hē³la².

4 Nxe³sxā³ Ja³ko³ah³lo²nu¹tai²na² a²ki³lha³lxa² nū³ka³txi³nāu³xa² ū³ta³ka²
sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹li²xai³nyhain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txa² ū³ta³ka²
sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹li²nyhain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 144.000 nxe²
ka³lxa¹khai¹nxe³na²hē³la². 5 Nxe²xai³sxā³ Ju³ta² nū³ka³txi³su² 12.000 nxe³tū³ka³txa²
ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²lin¹ta²xai³lha²kxai³, Ru³bēm2
nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Ka²te³
nū³ka³txa² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe²wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 6 A³ser²
nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
Naf3ta³li² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe² tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
Ma³na³ses2 nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe² tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
7 Si³me³āu² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,

Le³vi² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 I³sa³kar² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 8 Se³bu³lõm² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 Jo³se² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 Bẽn³ja³mĩ² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 nxe³si¹nyhain¹na²hẽ³la². Ju¹tai²na² ĩ²a¹hẽ³la².

I³sa³e² nũ³ka³txi³sxa³te² nũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² yu³tã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ³a¹ka³tu³ a²nũ²a²nũ³xa²
 ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³ka³txa² ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³tũ³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ wxa²hau³ko³ki³te²sxa³yu²hẽ³la². Nũ¹a² yxau³xain¹ko³xa² a²wã³ki³kxai³
 a³li³sxã³ wxã² a²nũ²a² nũ³ka³txi³nũ³xai²li² a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² a²nũ²a²
 ĩ²li³te²nũ³xa² a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² sxi²jen³nũ³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²wã³ki³kxai³
 a³li³sxã³ wxã² nxe³ain¹na²hẽ³la². A³li³sxã³ wxã²ain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²
 ã³ti³ai¹nha²kxai³ o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹la² ã³ti³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². A²nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² wã²la² hã³ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³
 he³la³nxã³nhũn³txã³nxa² sa²nũ³so¹sxã³ hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ nxe³yain¹na²hẽ³la².

10 Nxe³sxã³ ĩ³kaix¹sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa² kãin²khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³
 kãi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a² hxi²kan¹te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na²
 ã³wxe³jah¹lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe³jut³su² o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹la² wxa²wa²su¹tẽ³jah¹lo²su²
 nũn³na³li¹. Nxain¹na²hẽ³la².

11 Nxain¹tãu³a² oh³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²
 ã³ti³i² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nũ³xai³tã² ã³ti³i² ka³yxuh³hũ³jah¹la²nũ³xa² ha¹li¹
 ha¹li¹ te²nũ³xa² ã³ti³i² nxain¹sxã³ ĩ³ki³hain³kxi²nyhain¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 ne³kaix³tãu³a² ã³ka³ti³whaut³ta³kxa² ã³wxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².

12 ĩ³sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Ju¹tai²na² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
 ne³ti³hit¹sa²tẽ³ki³jah¹lai²la¹wi¹. ĩ³sa²nẽn¹kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹.
 Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tã³li¹.
 ĩ³ka³lih¹kxi²nũ¹ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ki³ju³ta²
 wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ju³ta²
 wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Nũ³kxũn³ti³hit¹tã³li¹. Ju¹tai²na² whã²na¹
 wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

13 Nxe³ka³tu³ a²nũ²a² hxi²kan¹jah¹la²nũ³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³ti³sa²sxã³
 ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Nxex³sa²lxi¹. Tũ¹ka³txai²na² wã²la² hã³ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nyhain¹tũ³ka³txai²li²
 ĩh¹nxe³tũ³ka³txi³tã³te²la¹xã³? Ha³lo²la³ ĩh¹ju¹xai²nãn¹te²ta³ wxã³ain¹te²la¹xã³?
 Nxe³sa³na²hẽ³la².

14 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Kõ³xain¹nxa³nhai¹. Yxãn¹ta¹ wxã²ne³i¹lxi¹. Nxa¹hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ khãuh³lxa³ti³nyhain¹na²hẽ³li¹. A²kxã³nxa²
 a²wã²la²ka³lo³khai³xa² tẽ³lxi²sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa²
 wa²hi³lxain¹kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ya³lu²kxi²sxã³
 a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 kãi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹na²hẽ³li¹. 15 Nxe³jut³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³ka³txa² a²ne³kxai³tãu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
 o²la³kxi²nũ¹hain¹na³li¹. A³lan²ta² whã²na¹ ka³nxah³ta² whã²na¹ nxẽn³tain¹na³li¹.

Nxên³tai¹nha²kxai³jah¹la²Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³ka³jah¹la²ã³wxe³ka³lo³a²ã³wxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²wi¹wi¹nxe²ĩ³hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. 16 Nxain¹sxã³hai³txi³he³ja³lu²kxain¹ju³ta²yũ²nxa³ha²kxai³yã³lxu²ja³lu²ain¹ju³ta²yũ²nxa³ha²kxai³tĩh³na²ai³lain¹tãu³a²u³je³na³ka²wãn³ya³lu²ju³ta²khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²yũ²nxa³ha²kxai³nxe³ai¹nxa³lho³li¹. 17 Nxe³yãn¹ta¹O³ve²a²Wẽn³sũ³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²ã³wxe³ka³lo³a²ã³wxe³jah¹lai²na²hi²sen³su²ĩ³hau³ko³tũ¹khai³jah¹lo²su²tu¹wi¹. Nxe³sxã³ka³wã³lxa²wi¹jau³xa²ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa²ã³sa²so¹nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³ka³jah¹la²sa²kxai³lu²ha³ya³kxa²ĩ³nãn³si¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²li²nxe³sa³na²hẽ³la².

8

Ha³teh³nxã³nxa²sa²tã¹ta³kxi²txã³nxa²wxa²hai¹tã³ta³lun²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹nxe³nũ²la²ha³teh³nxã³nxa²sa²tã¹ta³kxi²txã³nxa²a²ne³ki³san¹txã³nxa²wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³oh³nãu³an¹tũ³ka³txa²ka³nahx²nxe³sxã³yxau³ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹la²so¹lxi³ka³nah²nxe³sxã³yxau³ain¹na²hẽ³la².

2 Nxa²ha¹te¹oh³xan¹tũ³ka³txa²ha¹li¹ha¹li¹ha¹li¹ka³na³kin¹tũ²ka³txa²Txa²wã¹sũ³na²ne³kaix³tãu³a²yxau³ain¹tũ³ka³txa²wxã³ain¹na²hẽ³la². Wxã³ain¹nũ²la²wã²lhũ³ka³txa²ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³ain¹tũ³kxai³lu²oh³xan¹jah¹la²ã³xah³la²wxã³ye²na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa²Txa²wã¹sũ³na²sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su²ka³yxuh³xa²sĩ³na²ũ³thũ²kxi²ka³txa²ã³tĩ³na²hẽ³la². Ha³nxe²a²a²wha³lxin¹txa²nxe²yxau³tẽ³na²ou²ro²ka²we¹tain¹tẽ³na²hxi²tẽ³nha²sxã³ã³tĩ³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²a²wha³lxin¹txa²wi¹lũ³khai¹nxe³ta³wha³lxin¹txa²ne³kih³khai¹nxe³tẽ³na²sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la². Sa²nũ¹ain¹ka³tu³Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²yo²ĩ²tũ³ka³txa²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²nũ¹hain¹jau³xa²sa²so²ha³nxe²a²a²wha³lxin¹txa²wi¹lũ³ta³wha³lxin¹txa²sa²so²nxe³na²hẽ³la². Nxe³sxã³txah³lxa³kxa²ã³xa²ka³txa²ne³ka³nah²nãu³a²ũh³wxe³sxã³Txa²wã¹sũ³nai²li²sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².

A²nxe³ka³txai²li²ou²ro²ka²we¹tain¹kat³su²ye²ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na²yen³nãu³a²sxa³ka³txai²la¹wa². 4 A²nxe³ta³wha²lxin¹txai²na²sa²kxai³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²hain¹jau³xai²na²sa²kxai³nxe³te³na²ka³la³ye²na²hẽ³la². Oh³xan¹jah¹lai²na²hxi²ka²sa²sai¹ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na²yen³nãu³a²ka³la³ye²na²hẽ³la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹la²hi²sen³su²ha³nxe²a²wha²lxin¹txa²ẽ¹nai²na²sa²so¹nũ²la²txah³lxa³kxa³txin³txi²ne³ka³nah²nãu³a²ha³nxe²a²ĩ³te²a²a²wha³lxin¹txa²ne³kih¹sxã³so¹na²hẽ³la². Ne³kih¹sxã³so¹ka³tu³yuh³xan¹ko³xai²na²ã³na¹na²hẽ³la².

Ã³na¹ha²kxai³kãin²ĩ³ta³li¹ye²ha²kxai³kãin²ĩ³ha³lai³ni²ye²ha²kxai³kxĩh³nxa²kãin²ĩ³ka³ta³ta³tũ¹lxĩ²yai¹nha²kxai³nxe³na²hẽ³la².

Wã²lhũ³ka³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹la²nũ³ka³txa²ha¹li¹ha¹li¹ha¹li¹ka³na³ki²te²nũ³ka³txa²wã²lhũ³ka³txa²wxa²no²la³kxi²xai³si¹hain¹jau³nũ³su²ĩ³hau³ko³tain¹na²hẽ³la².

7 Nxa²ha¹te¹ã³si³wxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²a²wã²lhũ³ka³txa²wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³yuh³xai²nãn¹ko³xa²wã³yxũ³la³ka²kãin²wẽ³hã¹ha²kxai³ha³nxe²a²kãin²ĩ³khai¹nxe³ha²kxai³a²ti³ha²yau³xa²sa²so¹ha²kxai³nxe³te²kxai³yuh³xai²nãn¹ko³xa²ã³na¹ye²na²hẽ³la². Yuh³xan¹ko³xai²na²a²wã³kxi³kxai³ĩ³hxn³nha²kxai³sa³wxe³na²hi³sa³ka³txa²a²wã³kxi³kxai³ĩ³hxn³nha²kxai³nxe³na²hẽ³la². Nxe³sxã³a²wã³kxi³kxai³ka³na³ka³nat³sxã³ĩ³hxn³nha²kxai³a²wã³kxi³kxai³ha¹li¹on³nha²kxai³nxe²xai³na²hẽ³la². A²nxe³tãu³a²si³sa²whã²na¹ĩ³hxn³na²hẽ³la².

8 Nxa²ha¹te¹ã³xah³lai²na²sa²kxai³lu²a²wã²lhũ³ka³txa²wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³wã³la³ka³thũ³ka³txa²ĩ²a¹hẽ³la². Nxe³ka³txa²whã²na¹ĩ³na²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na²sa²kxai³lu²sa²so¹ye²ha²kxai³ĩ³ye³nai²li²ã³na¹yain¹na²hẽ³la².

Ā³na¹yain¹ka³tu³ ĩ³ye³nai²li² a²wā³kxi³kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ĩ³ā³lxa³ti³na²hē³la². Nxe³sxā³ a²yo²ha³tih³nāu³a² sa²kxai³lu² a²tih³ha²yau³la³ ĩ³wet1sa²kxai³ a²yo²ha³tih³nāu³a² sa²kxai³lu² ĩ³yau³khai³lxa³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 9 Nxe³ye²ha²kxai³ ai³nai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³ hāu¹te²na² sa²kxai³lu² a²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³na³te²a² ya²lun¹ti³ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹te²a² ka³ten³txi³ hāu¹ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² ĩ³ye³na² hāu¹xai³ka³lo³ai²na² na³vi²o²ka³lo³ai²na² ju¹ta² yā¹nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ka³lo³ka³na³ka³na³ju³ta² ā³kho³ta³lxi²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ka³lo³ha¹lin¹ju³ta² ā³kho³txa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ hi³ka²ta³a² oh³nān¹ki³a² ĩ³ki³a² yuh³xai²nān¹ko³xa² a³hi²ye²na²hē³la². Ya³wi³ta²ka³txa² yā¹nxe² ĩ³na²hē³la². Nxe³sxā³ ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² ā³na¹ha²kxai³ kxīh³nxa² ka³wā³lxa² a³li³xi²ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 11 A²nxe³sxā³ hi³ka²ta³ai²na² a²ĩ³lxa² Ab3sīn²to³ki³su¹ nxe³na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na² a²ĩ³lxa² si³yau³tāu³a² tan³ki³su¹. Nxe³na²hē³la². A²nxe³sxā³ ka³wā³lxa²na² a²wā³kxi³kxai³ yau³ka³na³ka³na³ju³ta² tan³nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ yau³ha¹lin¹ju³ta² ta³nxa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³ye²ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xa² yxau³te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txi³na²hē³la², ĩ³yau³xa² tan³yau³ye²ha²kxai³la².

12 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ u³je³na³kai²li² i³la³kxai²li² hi³ka²ta²li² nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹sxā³ wi¹lxi³ye²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²lan²ti³su² a²wā³kxi³kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ye³ha¹lin¹sxā³ wi¹lha²tet1je²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ ka³nxah³ju³ta² te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ā³ka³nxa¹hi²ye²na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² oh³sī³nāu³a² tau²ta²ta³a² kāin²te²a² ā³ni³nxa² wxā³na²hē³la². Wxā³sxā³ kaix1te³nah¹lxi¹:

— A³kwe¹ a³kwe¹ a³kwe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²xai³lain¹jah³la²nāu³ nxain¹tāu³a¹ khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la².

9

1 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³sī³na² hi³ka²ta³a² ĩ²a¹hē³la². A²nxe³ki³a² oh³xa² a³hi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na² sxan³ta²wa². A²nxe³sxā³ hi³ka²ta³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na² a³hi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sya²ve²ka³txa² ūh³yo²than²ki³ka³txa² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². Yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yo²than²ki³ka³txa²nū³a² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². 2 Nxe³te³na¹ yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yo²than²kxi²na²hē³la². Ūh³yo²than²kxi²tāu³a² ha³nxe²a² a²ha³lxin¹txa² a³li³na²hē³la². Fo³kāu²tē³na² kāin²khai¹nxe³tē³na² kāin² ĩ³ha³lxi¹kxa²yā¹nxa² au³tāu³a² ĩ³ha³lxin¹na²hē³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a² whāi²na¹ ĩ³ka²nxah¹na²hē³la².

3 A²nxe³ju³ta²na² a²ha³lxin¹txa² a³li³tāu³a² ta³ka²ta³su² kāi²lxi³te²nāu³xa² a³li³na²hē³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² ā³wxā³ain¹na²hē³la². Ā³wxā³ain¹te³na¹ ĩ³nū³kūn³si¹hain¹na²hē³la². Sxe³sxe³kxa² ki³khe¹khaix1te²ju²hē³la². Nxe³jut3sū³nxe² ĩ³nū³kxūn³tain¹na²hē³la².

4 ĩ³nu³kxūn³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Yuh³xai²na² si³sa² kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Ha³lo²ai²na² kwa²wen¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Sa³wxen³na² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² ū³ta³ka² sai¹sxā³ a²ye³ha³na³kxa² ye³wha²li¹nhā²nxa³te²nāu³xa² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³sxa³te²nāu³xa² so¹lxi³

5 ĩ³khāuh³lxa³ti³tain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ su²lhā³ain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³

i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³ki³wa³tãu³ki²sxã³ ã³tĩ¹tãu³a¹ nxe³txain¹yah³lxi³hẽ³li¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la². A²nxe³jut3su² ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²na² sa²kxai³lu² sxẽ³sxe³kxa² ki³lĩ³kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². 6 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² khãuh³lxa³txi³nhain¹ju³ta² ya³lu²ti³te³nain¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la². Nxe³ain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Ya³lu²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha¹. Nxain¹kxan²ti³nũ¹ hai³txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².

7 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ta³ka²ta³a² kãĩ²lxi³te²nãu³xai²na³ sa²kxai³lu² ka²va¹lhũ³na²hẽ³la². Ka²va¹la² he¹kxi²te³lhã³ ai³ain¹kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². A²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yen³nhũ³na²hẽ³la².

8 A²ne³kxĩ³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ne³kxĩ³sxũ³na²hẽ³la². A²wxi²ai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² wxi²hũ³na²hẽ³la². 9 A²ha³la³san¹ka³lo³a²

kwa³thi³la³ka³lo³a² ã³whih²kxi²nha²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la²

ũ³si³kũ¹nha²sxã³ ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ ã³nxai³kxai²nãn²tu³ ã³nxo³khaix¹nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² ã³ni³nain¹kxai²nãn²tu³ nxe³jut3sũ³nxe² ã³nxo³tain¹na²hẽ³la².

10 A²nxe³sxã³ a²sa³wẽ³lxi²na² sa²kxai³lu² sxẽ³sxe³kxa² a²ki³ki³lxa² ki³lĩ³kxa² yã¹nxa²hẽ³la². A²nxe³ju³kxai³lu² ka²va¹la² sa³wẽ³lxi²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² i³wai¹kxai²nãn²tu³

ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹na²hẽ³la². I³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki¹ha¹li¹ ka³na³ki² ã³ki³wa³tãu³ki²tãu³a² nxẽn³tain¹na²hẽ³la².

11 Jã¹nxe³jut3su² ta³ka²ta³a² kãĩ²lxi³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na²

a²hxi²kan¹jah¹lo²su² na²hẽ³la². Nxe³te²na² i³lxa²sa¹. E³bre²a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu² A³ba³tõ³jah³lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Kre²ka² wãn³txai²na² sa²kxai³lu² A³po³li³õ²jah³lo²su¹,

nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ yuh³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yu³ka³na³ka³nat3sxã³ ne³ki³son³na³la². Yxãn¹ta¹ yu³tha¹lon¹na³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³ta³lo³hẽt1sxã³ a²wãĩ²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wãn³txa² ain³kxi²na¹hẽ³la².

Txah³lxa³kxa³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ka³txai²li² a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a²

wãn³txa² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² sxa³na²hẽ³la².

14 A²nxe³sxã³ wãn³txa² ain³kxi²na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² jah¹la² wãĩ²lhũ³ka³txa² kwẽn¹ta² o²la³kxi²jah¹lai²na² a²ne³nxẽ³na² ain³kxi²jau³su² na²hẽ³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ oh³xan¹jah¹lo²nãu³xa² ka³wã³lxa² Eu³fra²te²yau³xa² kãĩn²khaix¹jau³xa² tai³kxi²nha²sxã³ sxa³ain¹te²nãu³xai²na² sa²ta²la³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

15 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxain¹na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹ sa²ta²la³kxi²lã³jah¹lo²nũ³a² i³hau³kot3tain¹na²hẽ³la². A²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³te²nãu³xa² a²wã³kxi³kxai³

nũ³ka³txi³ka³na³ka³nat3sxã³ i³ya²lu¹ta¹ni² a²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ha¹lon¹tãu³a² sa²kxai³lu² sa²wa²su¹ta¹ni² nxe³ju³ta²nũ³su² i³hau³kot3tain¹na²hẽ³la². Hã³lo²a² i³lxi²je³na² hau³kon³sxã³

kwẽ³ko³ni² i³la³kxa² i³lxi²je³na² hau³kon³sxã³ tĩ¹i² a³lan²ta² i³lxi²ju³ta² hau³kon³sxã³ a³la²ni² u³je³na³ka² ki³ka³la³xi²ju³ta² hau³ko³ni² nxe³je³na² sa²ta²la³kxi²ju³ta²nũ³su² ã²la² i³hau³kot3tain¹na²hẽ³la².

16 A²nxe³jut3su² sa²ta²la³kxi²sã³te²na² a²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa³aaaaa¹khaiiiiiix1nxe³na²hẽ³la².

– Tu³sẽn²tos2 mi³lyões2 nxe³tũ³ka³txi³su¹. Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². A²nxe³tũ¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxã³ ã³naun³tain¹na²hẽ³la².

17 Nxe³sxã³ i²a¹tũ³ka³txa² nxe³te³nah¹lxi¹. Ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxẽ²a² yã¹nxe² he³hen³nha²kxai³ ja³sĩn²to² yã¹nxe² wi³win³nha²kxai³ e³syo²fre² yã¹nxe²

sa³te³sa³ten³nha²kxai³ nxẽn³tain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la² a²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na²hẽ³la². A²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxẽ²a²

sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na²hẽ³la².

– Tu³sẽn²tos2 mi³lyões2 nxe³tũ³ka³txi³su¹. Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². A²nxe³tũ¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxã³ ã³naun³tain¹na²hẽ³la².

17 Nxe³sxã³ i²a¹tũ³ka³txa² nxe³te³nah¹lxi¹. Ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxẽ²a² yã¹nxe² he³hen³nha²kxai³ ja³sĩn²to² yã¹nxe² wi³win³nha²kxai³ e³syo²fre² yã¹nxe²

sa³te³sa³ten³nha²kxai³ nxẽn³tain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la² a²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na²hẽ³la². A²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxẽ²a²

sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na²hẽ³la².

– Tu³sẽn²tos2 mi³lyões2 nxe³tũ³ka³txi³su¹. Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². A²nxe³tũ¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxã³ ã³naun³tain¹na²hẽ³la².

17 Nxe³sxã³ i²a¹tũ³ka³txa² nxe³te³nah¹lxi¹. Ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxẽ²a² yã¹nxe² he³hen³nha²kxai³ ja³sĩn²to² yã¹nxe² wi³win³nha²kxai³ e³syo²fre² yã¹nxe²

sa³te³sa³ten³nha²kxai³ nxẽn³tain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la² a²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na^{2</}

*i*³ju³t³s³ũ³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³ *ẽ*³syo²fre²nũ³hũ³nxe²
 yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yain¹na²hẽ³la². 18 A²nxe³te²ka³ya³lhu² ka²va¹la²nãu³xa²
 yxo²a³li³ju³ta² ha³nxe³lxi³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txain¹na²hẽ³la².
 Ha³nxe²a² yxo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³ *ẽ*³syo²fre²nũ³xa²
 yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yai¹nha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹tain¹na²hẽ³la².
 A²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ ka³na³ka³na³te²nãu³xa² ya²lun¹tai¹nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³
 nũ³ka³txi³ha¹lin¹te²nãu³xa² *ã*³wa²sut¹sxã³ yxau³ai¹nha²kxai³ nxe²xai³lain¹na²hẽ³la².
 19 A²nxe³sxã³ ka²va¹la²nãu³xa² a²yxo²ai²na² ha³nxe³lxi³ha²kxai³ a²sa³wẽ³lxa²
 ha³nxe³lxi³ha²kxai³ yxain¹na²hẽ³la². A²sa³wẽ³lxi³na² sa²kxai³lu² txih³xa² ne³ka²
 yã¹nxe³na²hẽ³la². A²ne³ka²yũ³te²an²tu³ a²wxi²ai²na² ha³nxe³lxa³txi³ĩ³yĩ³nẽ³te²jai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxain¹na²hẽ³la².

20 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² ka³ten³sa²te²nãu³xa² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²
 a²na¹ai¹nxa³hẽ³la². Hãi¹nxe³sxã³ a²ta³a² sa²nẽn¹kxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su²
 ki³lxo³xain¹ka³txa² ou²ro²ka³txa² ta³nxa² pra²ta²ka³txa² ta³nxa² brõn²se²ka³txa² ta³nxa²
 txah³lxa³kxa² we¹kxi²ka³txa² ta³nxa² hi³a² we¹kxi²ka³txa² ta³nxa² nxe³sxã³ yen³kxa²
 i²li³ka³txa² tẽ³nũ²la² txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² wet¹sxã³ sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².
 Yxã¹ta¹ ka¹txai²li² hxi²kan¹txi³ i²nha²nxa³ha²kxai³ a²ne³nxẽ³na² ain³kxi²nhã²nxa³ha²kxai³
 i³sa²yxau³sxã³ *ã*³nxai²nxa³ha²kxai³ nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 21 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
 su²lhã³nyhain¹ni² tih³na³la² *ã*³nan³nyhain¹ni² in³txa² txu¹ha² ko³ti³hin¹khaix¹nxe³sxã³
 o²la³kxi²nyhain¹ni² a²nũ²a² yen³kxa² kãi³kxi²nyhain¹ni² nxain¹na²hẽ³la². Jã¹nxain¹na²hẽ³la².
 Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²li² *ã*³na¹ai¹nxa³hẽ³la².

10

In³txai²na² ha³te³h³nxã³nxa² hxi²tẽ³nha²jah¹la² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khai¹nxe³jah¹la² oh³xan¹ko³xa²
 a³li³nũ²la² wxa²ka³nxi²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²wã²lai²na² sa²kxai³lu²
 o³sĩ³nhũ³ka³lo³su² wih²kxi²nha²na²hẽ³la². A²ne³ka³nãu³a² txih³xa²ta³a² ke¹lhũ³nxe²
 ã³nhe³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nãu³a² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxe² ye³ki³i³na²hẽ³la².
 A²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³ju³t³s³ũ³nxe² yu³ki³la³kxi²na²hẽ³la². 2 A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ha³te³h³nxã³nxa² li²vro³txã³nxa² jũx¹txã³nxa² sa²hai¹sxã³ hxi²tẽ³nhã²na²hẽ³la².
 Nxe³nũ²la² i³ye³na² yxo²ka³teh³nãu³a² *ã*³nxai³na²hẽ³la². *Ã*³nxai³ka³tu³ a²yu³kxa² wi¹tãu³a²
 sa²kxai³lu² i³ye³nai²na² ã³yu³kũ³nha²ha²kxai³ a²yu³kai²na² a²wã³tãu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 ti³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 3 Nxe³nũ²la² kãin² i³wxan¹na²hẽ³la². Ya²na¹la²ta³a²
 i³lxãuh³na³kxi²jau³hũ³nxe² i³wxan¹na²hẽ³la². I³wxan¹nũ²la² ha³lai³xa² nũ³ka³txa² ha¹li¹
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ tũ³ka³txa² i³xyi²nxũ³xain¹na²hẽ³la². 4 I³xyi²nxũ³xain¹nũ²la²:

– Wãn³txa² i³xyi²nxũ³xain¹jau³xai²li² ã³wha²li¹la¹tũ¹xã¹. Nxa¹ta¹ wãn³txa² oh³nãn¹jau³xa²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxex³sa²lxi¹. Wãn³txa² ha³lai³xa² nũ³ka³txa² e³lain¹jau³xai²li² ã³wha²li¹txa³hẽ¹li¹.
 Ka²nahx²sxã³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² hãi¹nxĩ¹ka³tu³ ain³kxi²yxau³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³nai²li² ti³yu³kũ³nha² ha³lo²a²nãu³a² ti³wxe³nha²
 nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²hxi²ka² wi¹nẽ³tãu³a² sa²hxi²ka³la¹nhã²na²hẽ³la².

6 Sa²hxi²ka²la¹nha²te³nah¹lxi¹:

– Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² e³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² ka³ten³su² kan²txi³ yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. A²wi¹ju³ta²
 ne³ki³so³nxa³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² txa²wã¹ha³lo²a² whãi²na¹
 oh³nãn¹ko³xa² whãi²na¹ i³ye³na² whãi²na¹ i³yũ¹jah¹lo²su² na³li¹. Yen³kxa² whãi²na¹
 oh³nãu³an¹te²a² yen³kxi³su² ta³nxa² yuh³xan¹te²a² yen³kxi³su² ta³nxa² i³ye³na²
 hãu¹ain¹te²su² ta³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³jah¹lo²su²

ha²kxai³ hī¹na² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nū³su² yau³son³na³li¹. 7 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la² wāi²lhū³ka³txa² o²la³kxi²te³lhxā³ nxe²na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ten³kxi³jau³xu¹ta²na² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² a²kxā³nxai³tā² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta²na² i³hen³txi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³xu¹ta²nān¹jau³xa² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² e³ta³lun²nū²la² wān³txai²li² oh³nān¹jau³xa² ain³kxi²na¹jau³xai²li² āh¹ain³kxi²na²hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Ī²txa²hē³li¹. Oh³xan¹jah¹la² ĩ²txa²hē³li¹. A²yu³wi¹tāu³a² ĩ³ye³na² tī³yu³kū³nha²ha²kxai³ a²yu³wā³tāu³a² ha³lo²a²nāu³a² tī³yu³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² ha³teh³nxā³nxa² jū¹lxi³txā³nxa² hxi²tē³nha²txā³nxa² ai³sxā³ so¹kxi¹sē¹li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

9 Nxe³sa³ha²kxai³ ai³na¹nū²la² ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²jah¹la² ĩ³ye³kxi²na¹hē³la², ha³teh³nxā³nxa² ũ³hū¹sa²si¹ha¹jau³sa². Nxe³na¹ka³tu³ ĩ³wa²lū³xi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Txa²nxā¹nxai²li² sa²so¹kxi²sa³wi¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Ta²nxā¹nxai²li² ĩ³yai³nhxa³txa²hē³li¹. ĩ³yai³nhxa³tin¹kxai²nān²tu³ wxa²yo²ai²na² nāun³ye¹nxai²ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² tan³ye¹nxai²ha²kxai³ ye¹nxai²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² so¹kxi²na¹ka³tu³ ĩ³yai³na¹hē³la². ĩ³yai³na¹tāu³a² nāun³nhē¹la². Txuh³ha² nāun³jau³hū³sxā³ nāun³nhē¹la². Txa²ē¹nāu³ai²na² ĩ³yo¹li²na¹tāu³a² tan³nhē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ wān³txa² āh¹lxi³sxā³ e³kxi²sain¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hē³la². Ain³kxai¹na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³nū³a² ĩ³ye³kxi¹nxai²ha¹jau³nū³a² āh¹ ĩ³ye³kxi¹nxai²ha¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² i³hen³txi¹nxai²ha¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² nū³ka³txa² kái²lxi³tū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² ā³xa² wān³txa² e³tū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² nxe³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

11

A²nū²a² ĩ³yo²nū¹nain¹ya³jah¹lo²nāu³xa² ĩ³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² hau³ko³ka³txa² ũ³hū¹sain¹na²hē³la². Ū³hū¹sain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Hau³ko³ka³txa² sa²so¹sē¹li¹. Sa²son¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ũ³hau³ko³txa²hē³li¹. A³lu²ju³ta² ũ³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ka³txa² te²yā¹nxe³ ũ³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹ka³tu³ a²nū²a²nāu³xa² Sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ wxā³tū³ka³txa² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹. Ka³lxa¹ju³ta² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹. 2 Nīn¹kxai²nān²tu³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² e³la² kāin²tāu³a² ũ³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²ha³lo²ai²la¹wi¹. A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kái³tū³ka³txi³su² ha²kxai³ sxi²je³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³je³na² Je³ru³sa³lē²thīn³su² ha²kxai³ nxe³thī³na² yxo²kwī¹kxai¹nha²kxai³ wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. I³la³kxa² ka³lxa¹khai¹nxe³ sa²tā³tī¹tāu³a²

42 nxe² i³la³kxa² sa²tā³tī¹tāu³a² wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. 3 Nxa²ha¹te¹ txa²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² ĩ³yo²nū¹sain¹te²a² ĩ³hxi²ka¹ta¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹kxai²nān²tu³ Txa²yo²wān³txa² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nxe³ya³te²a² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³ka³txa² a²ko³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²ya³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wā²la²ka³lo³khai³xa² sa²kēn¹ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³whi²kxi²nha²sxā³ ai³sxā³ ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxā³ 1.260 nxe² a³lan²tāu³a² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

4 Jā¹nxe³sxā³ ĩ³hen³txain¹te²na² ha¹li¹nha²kxai³ o³li³ve²ra³ka³ta³txa²yā¹nx2na³la². Nxe³kxat3su² a²yau³xa² sa²sai¹ki³kxai²nān²tu³ lā³pi³āu²ka³txa² ā³nē¹nā³wih¹ki³kxai²nān²tu³

txa²wā¹ki³na¹xai²na² sa²kī³kxi²nē³te²ju²hē³la². Nxe³ju³tai²na² yā¹nxe³sxā³ in³txa² ha¹lin¹ya³te²a² Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³nē³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nhē³ju³ta² yū²na³la². Nxe³kxa²yā¹yxah³nx2na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² a²ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yen³nāu³a² he¹ain¹na²hē³la². ⁵ A²nxe³te²kxai³la¹ a²nū²a² ĩ²li²te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:

– Jah¹la² ha¹lin¹ya³jah¹lai²na² ten³nxa³nha¹. Su²lhā³ai¹na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ in³txa² ha¹lin¹te²na² hi²sen³su² ha³nxe²a² ĩ³yo²sai¹nha²sxā³ wān³txi³hxa³nai¹nhĭ³nx2nā³la². Nxe³sxā³ wān³txi²ya²lun¹txi²hxa³nai¹nhĭ³nx2na³la². ⁶ Nū³kxūn³jah¹lo²nāu³xa² ha¹lon³txi³yah³na²hē³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ĩ³hxi²ka¹tain¹kxe³su² yū³ya³ha²kxai³ a²ē¹nai²na² e³ya³te³nah¹lxī¹:

– Hī¹na² wē³hā¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Wān³txa² ĩ³hen³txi³ ta³lu²nain¹sā²na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ wē³hā¹xi²hĭ³nx2nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ĩ³yau³xa² ĩ³ā³lxa³ti³sxā³ a²ti³ha²yau³hū³jau³su² ĩ³wet¹si¹jau³su² hxi²ka¹nai¹nhĭ³nx2na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³:

– ĩ³ta³ka³txa² yuh³xan¹ko³xa² ĩ³sa²si¹hā¹a¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ ĩ³to³nai¹nhĭ³nx2na³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² wān³txa² ĩ³hen³txi³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² yuh³xa² kxī³nxē¹na² u¹tē³na² a³li³jah¹lai²na² hi²sen³tu³ti¹ in³txi³nāu³xa² ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xa² ā³nhe¹kxi²yah³na²hē³la². Ā³nhe¹kxi²yah³nū²la² in³txa² ha¹lin¹te²nāu³xa² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² hi²sen³kxai³lu² sun²tā¹ain¹na²hē³la². ⁸ Nxe³nū²la² a²nū²nāu³xa² ya³lun¹txi²jah¹lo²nāu³xa² tē³sxā³ sxi²je³na² ū³wxe³ain¹na²hē³la². Ha³lo²a² sa²tā³ain¹na²hē³la².

A²nxe³thĭ³nān¹tū³ka³txai³tā² a²kxā³nxai³tā² Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³thĭ³nān¹tū³ka³txi³nāu³hxi²tē³lxī³ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxī³ kāi³ai¹nha²kxai³ So³to²ma²thĭ³su² yā¹nxe³na²hē³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² en²txi²sa²tē³ai¹nha²kxai³ E³ji²ta²ko³su² yā¹nxe³na²hē³la². Nxe² ĩ³lxī³hain¹na²hē³la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³nāu³xa² a²nū²a² nū³ka³txi³su² te²na² wxā³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ wxā³ai¹nha²kxai³ wān³txa² yau³tā³xa² e³tū³ka³txa² wxā³ai¹nha²kxai³ a²nū²a² nū³ka³txa² kāi²lxī³tū³ka³txi³nāu³xa² wxā³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Nxain¹te³na¹ ya³lu²jah¹la²nāu³xa² ĩ²ain¹na²hē³la². ĩ²ain¹ka³tu³ hai³txi³ ya³lu²te²nāu³xa² sa²nĭ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² āh¹ ne³ka³kat3sxā³ a³lan²nūn³tāu³a² sa²nĭ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hē³la².

¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³lxa³thi¹nxa³tū³ka³txa² yuh³xan¹te²nāu³xan²tu³ ĩ³ka³li³hain¹na²hē³la². In³txa² ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa² ya³lu²yain¹ju³ta² ĩ³ka³li³hain¹na²hē³la². Nxe³jah¹la²nāu³xa² hxi²ka² a²kxā³nxa² ĩ³lxa³thi¹nai¹nxa³tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹li²hai¹nha²kxai³lu² hxi²ye¹ta³lxī³si¹hain¹na²hē³la². Nxe³kxe³su² kwēn¹ta² ya³lu²yai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹jau³su² yen³kxa² ū³hū¹nyhain¹na²hē³la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³kxai³lu² āh¹ ne³ka³kat3sxā³ a³lan²tāu³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txa² ya³lun¹txi²jah¹la²nāu³xa² a²wā³nē³na² ĩ³ya¹txa²hē³la². ĩ³ya¹tha²kxai³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²yah³na²hē³la². Nxe³ya³ha²kxai³ ju¹tai²na² ĩ²ain¹tū³ka³txa² kāin² o²lain¹na²hē³la². ¹² O²lai¹nhĭ¹na¹ wān³txa² oh³xan¹jau³xa² ain³kxain¹na²hē³la².

Ain³kxain¹te³nah¹lxī¹:
– Ka³la³a² wxā³ja¹hē¹le¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² in³jah³la²nāu³xa² ya³lun¹txi³sxā³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ya³te²a² ha¹lin¹te²a² ka³la³ya³ha²kxai³ o³sĭ³na² ā³wi¹yha³nha²hē³la². Nxe³sxā³ oh³xan¹ko³xa² ā³wi¹yha³nha²hē³la². A²nxe³ju³tai²li² ko¹ko¹sain¹tū³ka³txa² ĩ²kxain¹na²hē³la².

¹³ A²nxe³tāu³ kxī³nxā² kāin² ĩ³ka³ta³ta³tū¹na²hē³la². Sxi²jen³nāu³ai²na² hxi²ka² han³ka³tu³ nxe³thĭ³na² thĭ³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lu²lhxa³tā²hē³la². Nxe³ti³kxai³lu² a²nū²a² yxau³xai³te²na² ka³lxa¹te²nāu³xa² 7.000 nxe³te²nāu³xa² ā³ya²lu¹ta³lxain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ sxi²ye³na² ka³ten³su² wā³kon³ta³nū³ka³txa²

on²tain¹na²hē³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² oh³xan¹jah¹la² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².

14 A²nxe³jut³su² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² khāuh³lxa³txain¹ju³ta³nū³su² yu³tha¹li¹ wa³to²hi²na³la². Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ton³na³la². Wa³su¹txi³wxā³tu¹wa².

Wāi²lhū³ka³txa² a²ne³ki³sa²wxa²no²la³kxi²jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³xan¹ko³xai²na² a²nū²a² ka³lxa²khai¹nxe³sxā³ e³lain¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hē³la². Ain³kxai¹na¹te³nah¹lx¹:

– A²nū²a² yuh³xan¹ta² nū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² i³hau³ko³ju³ta² ne³ki³son³na³li¹. Hī¹na² ā³wē³not³tu¹wi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³wē³non³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta²na² hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹nhē³la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xai²li² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³wxe³sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txin³txi³ hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³ain¹tū³ka³txin³txi³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 17 Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lx¹: – Sū³nāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³si¹lx¹. Nū³kxūn³ta² Si³yxau³ka³si¹lx¹.

Ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹lo²si¹lx¹. Te²yā¹ju³tain²txi³ a²kxā³nxa² a²ka³ten³su² yxau²xai³lin¹ta²wi¹. Hī¹na² nū³kxūn³khai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³lot³sa²nhīn¹ju³ta² ā³si³wxen³tu¹wi¹.

18 A²nū²a²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²nāu³xa² i³an³ta³kxi²nxain¹na²hē³li¹. Jā¹nxe³nūn³sxā³ ye³jen¹na² i³an³ta³kxi²nīn¹tu¹wi¹. A²nū²a² ya³lu²te²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ai¹nhī¹nai³tā² kāi³sxā³ yxau³ain¹ju³ta² a³ya³ta¹nīn¹tu¹wi¹. Wi¹ta³nxa² ko³nxe³ ta³nxa² a³ya³ta¹nīn¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²sa³wi³ha³lx³nāu³xa² wxa²wān³txa² i³hen³txai¹nīn¹kxe³nāu³xa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹te²nāu³xa² nxe³te²nāu³xa² ū³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Kāin²te²su² kāi²nxa³te²su² nxe³kxan²ti³ ū³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yuh³nāu³xa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ i³wai¹ta¹nīn¹tu¹wi¹. Jā¹nxīn¹jut³su² sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹wi¹.

Nxe³na²hē³la².

19 Nxe³ka³tu³ oh³xan¹ko³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²yo²than²na²hē³la². Kai²syē¹na² ou²ra³ka² we¹tain¹tē³na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²nū¹nhē³jau³xa² ū³wha¹na²hē³la². A²nxe³tē³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sxa³ye²na²hē³la². Nxe³tāu³a² ha³lo²a² kāin² ha³lai³ni³ha²kxai³ a²nū²a² e³kxi²jau³xa² ain³kxi²ki³sa²kxai³ kāin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² kxīh³nxai²na² i³ka³ta³ta³tū¹ha²kxai³ wā³yxū³la³ka² kāin² sī³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hē³la².

12

Ka³yxuh³xa² ko³nxe³khai¹te²a² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² oh³xan¹ko³xa²nāu³a² wā³nxīn¹khai¹ju³ta² i²a¹hē³la². Txu¹ha² i²a¹hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² u³je³na³kai²li² wā²la² ū³whih²kxi²jut³sū³nxe²ha²kxai³ ka³nxah³ta² i³la³kxa² i³jut³sū³nxe² a²yu³kxa² wī³la³kē³na² yu³ki³ha²kxai³ a²ne³ka³nāu³a² hi³ka²ta³a² ka³lxa¹ki³a² ne³hē¹nha²na²hē³la². Hi³kai²li² hxi²ka² hxn³sxā³ āh¹ ki³ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²sxā³ ne³hē¹nha²na²hē³la². 2 Ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wēh³ni³na²hē³la². Nxe³ka³tu³ wē³sa² a³li³lah¹te³lhxā³ ye³je³na³wa³kxa² yxau³son³ye²kxe³su² wē³sa² a³li³lah¹kxi²ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ kāin² i³wxa¹na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ yu³tā³xa² i²a¹hē³la², oh³nān¹ko³xa²sa³. Nxe³ti³kxai³lu² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khai¹te²a² he³hen³te²a² i²a¹hē³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka²su² ne³ka³lxa¹ha²kxai³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³nha²na²hē³la².

A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ka² hxa³sa³xã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la².
 4 A²sa³wẽ³lxai²na² sa²kxai³lu² sa³wẽ³kxã³nha²ka³tũ³ i³wai²wai²ju²nũ²la² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³an¹ta² hi³ka²ta³a² i³yi²lã³xi²na²hẽ³la². A²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat³sxã³ i³yi²lã³xi²ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹li¹ hã¹nxã¹wxe³kxi²ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ka²ta³a² ki³ka³lxa¹txi³ i³yi²lã³xi²sxã³ yuh³xai²nã¹ko³xa² ã³yah³xi²ye²na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khaix¹te²na² he³hen³te²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² wẽh³ni³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ã³tũ³sxã³ wah³nxe³na²hẽ³la².

– Wẽh³sai²na² a³li³la¹kxi²kxai²nã²tu³ nxe³ju³ta¹ i³so¹ji²kxi²na¹tũ¹xã¹. Ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khaix¹te²a² he³hen³te²a² nxe³na²hẽ³la².
 5 Nxe³ka³tũ³ wẽ³sa² in³txa² wẽ³sa² a³li³lah¹na²hẽ³la². A²nxe³te²ai²na² wẽ³sai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta³ nũ³ka³txi³nãu³xa² hã¹nxẽ³ti³xa¹ hxi²kan¹txi³ kwa³na³jah¹lo²nũ³su² na²hẽ³la². Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tẽ³nha²sxã³ nũ³kxũ³sxã³ wa³ka³ti³lot³sxã³ i³hau³ko³tũ¹hain¹jah¹lo²nũ³su² na²hẽ³la². Nxe³kxi³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² wẽ³sai²li² so¹sxã³ ũ³ho¹a³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²nãu³a² so¹sxã³ ũ³ho¹a³na²hẽ³la².
 6 Nxe³ka³tũ³ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ih³saun³na²hẽ³la². Ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² sa²hau³ko³ta³ko³su² ih³saun³na²hẽ³la². Ih³saun³sxã³ yxau²xai³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ũ³yhai¹tã²hẽ³la². A³la²ni²ju³ta² ye³ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 1.260 nxe² a³lan²tãu³a² ũ³yhai¹tã²hẽ³la².

7 A²nxe³ju³kxai³lu² oh³nãu³nũ¹ka³na¹ ã³nhe¹lain¹na²hẽ³la². Mi³ke²lah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txan²tu³ oh³xan¹tũ³ka³txi³la³ nũ³kxũ³nha²kxai³ ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txan²tu³ oh³xan¹tũ³ka³txi³la³ nũ³kxũ³nha²kxai³ nxe³sxã³ ã³nhe¹ain¹na²hẽ³la².
 8 Nxe³ka³tũ³ta¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la² nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³ nũ³kxũ³txi³ wa³lxi³nhai¹nxa³hẽ³la². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ oh³nãu³nũ¹ka³nã¹ko³nãu³a² hxi²kan¹txi³ yxau²xai³lain¹ju³ta² yũ³ai¹nxa³hẽ³la², nũ³kxũ³nai¹nxa³ha²kxai³la². Mi³ke²lah³la² nũ³ka³txa² nũ³kxũ³khaix¹ye²yhai¹nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².
 9 Nxe³te³na¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹lai²li² a²nxe³jah¹lain²txi³ a²kxã³nxu¹ta²na² txih³hũ³sxã³ ko³nxe³jah¹lo²lxi³ha²kxai³ Ti³a²bo³jah¹lo²lxi³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²lxi³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³yai¹nha²kxai³ oh³nãu³an¹ko³xa² a³li³sxã³ ka³nxi³xi²sxã³ yuh³xan¹ko³xai²na² kan²txi³ yxau³si¹hain¹ju³su² nxain¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² te²yã¹nxe³si¹nyhain¹na²hẽ³la².

10 Nxe³nũ²la² wãn³txa² oh³nãu³an¹ju³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹ju³kxai³lu¹:

– Hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah³lai²na² yuh³xai²nã¹tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³na³li¹. Ha³lo²a²nãu³a² a²yo²ha³kxa¹ nũ³kxũ³sxã³ i³hau³ko³tũ²sa²tẽ³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²li² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³ju³ta² e³lxah²lxi³ i³yau¹ũ³nẽ³na³li¹. Jah¹la² ka³yuh³hũ³sxã³ ko³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² a²ne³nxẽ³na² i³ki³ha¹kxi²sa²ye³sĩ¹ni² txa²wã³tã³nãu³xa² i³ki³ha¹kxai¹ni² nxe³jah¹lai²li² sa²tã³ain¹na³li¹. Jah¹lain²txi³ ko³nxe³khaix¹jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³ai²na² a³lan²ta² hã¹nxẽ³ti³xa² ka³nxah³ta² hã¹nxẽ³ti³xa¹ ko³te³kxi²sa²sĩ¹to³nha²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹nã¹te²tu³ yũ²nxa³lho³li¹.
 11 Je³su²jah³lai²li² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³na²hẽ³li¹. A²yo²wãn³txain²txi³ nũ³kxũ³khai¹nxe³ha²kxai³ ya²la³lyau³xa² i³hen³txain¹na²hẽ³li¹. Jã¹nxe³ai¹nha²kxai³ ã³si³tẽ³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ain¹kxan²ti³ yuh³lxai¹nxa³hẽ³li¹.
 12 Jã¹nxe³ha²kxai³ oh³nãu³xan¹ko³ i³nxai²na² ka³lih³txa²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ oh³xan¹ko³xa² yxau³yah³lxin¹te² i³nxã² ka³lih³jah¹lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Nxe³yã¹ta¹ yuh³xan¹ko³ i³nxai²na² i³ye³na² i³nxai²na² nxe³sxã³ khã³uh³lxa³txi³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Ti³a²bo³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² ka³nxi²sxã³

a³yah³txi¹nx2ti³na³li¹. A²nxe³jah¹la² ĩ³an³txi³khaix1nxe²na³li¹, ha³lo²a² o²la³kxi²ju³ta³nũ³su² a³lu²xa³ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³su² oh³nãu³an¹jau³xai²na² ain³kxi²na¹hẽ³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ko³xa²nãu³a² sa²si¹ka³tai¹nha²kxai³ ĩ³an³txi³na²hẽ³la². ĩ³an³txi³te³ãn¹jau³kxai³lu¹ txu¹hai²li² in³txa² wẽ³sa² a³li³lah¹ye²ta¹ka³lxai²li² khãuh³lxa³tain¹na²hẽ³la². 14 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²nxe³kxa² nxe³ki³ha¹li¹ ũ³hũ¹nyhain¹na²hẽ³la². Tau²ta²ta³a² nxe³ki³hũ³na²hẽ³la². Nxe³ta³nxe²kai²na² sa²kxai³lu² so¹nũ²la² ha³lo²a² a²kxã³nxa² ih³saun³ko³nãu³ai³tã² ãh¹lxi³ ih³sxã³ ĩ³hãi³na²hẽ³la². Nxe³tãu³ai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² sa²nhũ¹ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwẽ³kon³sxã³ ãh¹ wã³txi²yain¹to³kxan²ti³nu¹ yain³txa² ũ³yhai¹tain¹to³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ txih³hũ³sxã³ kō³jah¹la² hxi²kan¹txi³ ta¹ka³lxa² ih³sxã³ hãi³je³na² a³txi²nxa³lho³la². 15 Nxe³kxa²ha³tã³nxã²ti³ txih³hũ³sxã³ kō³jah¹la² hi²sen³tu³ti¹ ĩ³yau³xa² yxo²wxe³ha³li³nũ²la² ka³wã³lxa² kãin²jau³xa² yã¹nxe² ĩ³yẽ¹na³na²hẽ³la².

– Ta¹ka³lxa² he¹tãu³su² tãu³a¹ ĩ³yau³xai²li² wa³su³txi³ ka³nxi²sxã³ sa²so¹sxã³ ya²lu¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² nxe³na²hẽ³la². 16 Nxe³kxan²ti³nũ¹ ĩ³yau³xa² ĩ³yẽ¹na³jau³xai²li² ha³lo²ai²na² kxĩh³nũ³xai²na² ĩ³yxo²ha³lat3sxã³ ĩ³yxo²hai²txa³li³ha²kxai³ nxe³tĩh³nhu²su² tĩh³nha¹ ĩ³yau³xa² kan³nha²kxai³ ta¹ka³lxa² aun³na²hẽ³la². 17-18 Nxe³ju³ta² ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³jah¹la² txih³hũ³sxã³ kō³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ĩ³an³ta³kxi²khai¹nxa²hẽ³la². ĩ³an³ta³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³ ta¹ka³lxa² a²ne³tah²nãu³xa² ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe³tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ ka³wã³lxa² yxo²ka³teh³nãu³a² yxau³na²hẽ³la².

13

Ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³te²a² ã³xai²li² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² yu³tã³xa²ĩ²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²a² ã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ²a¹te²a²sa¹ ĩ³ye³na² wxa²li³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²na² ne³txau³xa² hxi²ka² hxi²ka² sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih³nha²hẽ³la². A²ne³txau³xa² a²ne³ka³tih²nãu³a² sa²kxai³lu² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la². A²ĩ³lxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³jau³su² a²ne³ka³nãu³a² ĩ³yĩ¹li²sxã³ ne³wha²li¹la³kxi²nha²xai³na²hẽ³la². 2 A²nxe³te²a² ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³te²li² ĩ²a¹ju³ta² ya²na¹lhũ³na²hẽ³la². A²yu³kai²na² sa²kxai³lu² ur²su²te²a² yu³kxi³hũ³na²hẽ³la². A²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² le³ãu² a²yxo²hũ³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³te²a² kō³nxe³thin¹khaix1jah¹la² a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²na² hi²sen³su² ĩ³nũ³kxũn³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat3jah³la² ã³wxe³ka³lo³a² ũh³wxe³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³hxi²kah¹khaix1na²hẽ³la². 3 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²a² ĩ³ye³na² wxa²li³te²na² a²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat3sxã³ ũ³nhe³ja³lu³kxi²sxã³ ũ³yha²lu¹te³lhxã³ nxa¹hẽ¹la². Nxe³kxa²ha³tã³nxã²ti³ ne³we²txi²nhã²na²hẽ³la². Ne³we²txi²nhã²nũ²la² a²nũ²a² yuh³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ o²lain¹kxan²ti³nũ¹ ã³si³tẽ³kxain¹na²hẽ³la². 4 Nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³khaix1jah¹la² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³te²na² ĩ³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²li² ĩ³ye³na² wxa²li³te²li² sa²nẽn¹kxain¹nũ³na²hẽ³la². Sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹li¹:

– Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³khaix1jah¹la² nũ³kxũn³khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe² nũ³kxũn³te²a² ĩ²ki³sxa³wi¹. A²nũ²a² ã³xa² wa³ka³ti³lo³tain¹ju³ta² yũ²nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

5 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³xa² kō³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³lu² wãn³txa² ĩ³kãi²no³nha²si¹jau³su² e³kxi²na²hẽ³la². Ai³lhxã³ Txa²wã¹sũ³na²su² ki³lxo³nxe³ha²kxai³

wān³txa² ki³han³ti³hit1nhā²nxa³ta³ki³lxo³tā²hē³la². Nxe³ju³ta² i³la² ka³lxa¹txi³sa²tā³tī¹tāu³a² 42 nxe² i³la³ka² sa²tā³tī¹tāu³a² nxe³jut3su² kǎi³si¹jau³su²ĩ³hxi²ka¹tā²hē³la². 6 Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³txe²lo³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² kō³txe²lo³tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yxau²xai³ko³xa² kō³txe²lo³tha²kxai³a²hāix1tāu³a² yxau²xai³tū³ka³txa² kō³txe²lo³tha²kxai³ nxe²sa²tē³na²hē³la². 7 Nxe³nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²te²nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Ā³nhai¹nha³kxain¹sxā³ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la², ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³te²na² ĩ³ye³na²wxa²li³jah¹la²kxai³la². Nxe³te³na¹ yuh³xan¹tū³ka³txa² a²yxoh²ha³kxa¹ sxi²je³na² a²yxoh²ha³kxa¹a²nū²nū³ka³txa² a²yxoh²ha³kxa¹ wān³txa² ā³lxi³jau³xa² e³tū³ka³txa² a²yxoh²ha³kxa¹a²nū²a² nū³ka³txa² kǎi²lxi³tū³ka³txi³nāu³xa² a²yxoh²ha³kxa¹ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la². 8 A²nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xa²hi²sen³kxai³lu² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ sa²nēn¹kxai¹nxa³te²nāu³xa²yū³na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wān³txa²yxoh²ĩ²ain¹na²hē³la². Ya³lu²kxi²nū¹hain¹ju³tai³tā² yxo²ĩ²ain¹na²hē³la². A²wi¹lhī¹nu¹tai²na²a²nū²a² yū²nxa³hī¹nu¹tai²na² tū¹ka³txai²na² a²ĩ³lxa² tē³lxi²sxā³ O³ve²a² Wē³sū³jah¹la²ha³teh³nxā³nxa² ka³ten³ti³hi¹tē³txā³nxa² ā²la² ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². O³ve²a² Wē³sū³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³ ta²nxā¹nxai²na² sa²kxai³lu²ka³ten³ti³hi¹tain¹na²hē³la². Nxe³ta²nxū¹ka³txai²na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxai¹nxa³hē³la².

9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³la². Ya²la³tu³wi¹kō³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². 10 A²nū²a² ĩ²li³te²a² nū³kxūn³txi³ sa²so¹ka³tu³ kan²thī³na² ũ³tī¹kxain¹kxai²nān²tu³wxa²wa²sut1sxā³ a³li³ai¹nxa³lho³la². Jā¹nxe³sxā³ hi³ki²a³la² hxi²tē³nha²sxā³a²nū²a² su²lhā³te³lhxā³ ain¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² wa³lxī³nha²sxā³su²lhā³ain¹nūn³tu¹wa², hi³ki²a³la² hi²se³na²sa³. A²nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²wān³txa² yxo²ĩ²te²su² te²a² khāuh³lxa³txi³nhain¹kxan²ti³nū¹ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kan²txi³yxoh²ĩ²txai¹lxa².

11 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³te²a² ā³xa² ĩ²a¹hē³la². Kxīh³nxa² si³tah³nāu³a²wxa²li³sxā³ wxā³na²hē³la². A²nxe³te²a² sa²kxai³lu² o³ve²a² wē³sū³nxe² ne³tau³xi³nha²hē³la². Nxe³txau³ha¹lin¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ a²wān³txa² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hū³jah¹la²kō³nxe³khai¹nxe³jah¹la² yā¹nxe² wān³txi³nha²hē³la². 12 Nxe³sxā³ nū³kxūn³khaix1nxa²hē³la². Yxān¹ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² nū³kxūn³sxā³wa³to²hi²na²hē³la². Nxe³jah¹la² yen³nāu³a² yxau³tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kǎi³kxa² yā¹nxe³kǎi³nūn³na²hē³la². A²nxe³jah¹la² kxīh³nxa² si³tah³nāu³a² wxa²li³sxā³ wxā³jah¹la²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² yuh³xan¹ta²ko³xan¹tū³ka³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la². Nxe³sxā³yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa² sa²yxoh²we¹tain¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hē³la².

– Sa²yxoh²wet1sxā³ sa²nēn¹kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹, ka³yxuh³xa² jah¹lai²na²ne³ka³na³ka³nat3sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³we²nxī²jah¹lai²na²su¹. Nxēn³txain¹na²hē³la². 13 Nxe³kxa²yu³su² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³xan¹ko³nāu³a²ha³nxe²a² ĩ³te²a² wxa²ka³nxa² wxā³si¹jau³su² ĩ³kwa³na³na²hē³la². Nxe³te³na¹ ya²la³tu³ha³nxe²a² wxa²ka³nxa² wxā³ye²na²hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²ain¹nūn³na²hē³la². 14 Nxe³sxā³ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³khaix1te²na² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² yen³nāu³a¹he¹hī¹na¹ kǎin² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Wā³nxīn¹si¹ha²kxai³ a²nū²a²yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa² ĩ³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ sa²yxoh²wet1sxā³ ā³ke³tū¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

– Ka³yxuh³hū³jah¹lai²li² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²li² kǎin²khaix1jah¹lai²la¹wi¹. A²ne³ka²ne³ka³na³ka³nat3sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ne³we²nxī²na²hē³li¹. Sa²nēn¹kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: Kwa³thi³la² tē³sxā³jah¹lai²na² yāu³ka³txa² we¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹

a²yāu³ka³txa² we¹ta³lu²nain¹nū²la² a²yāu³ka³txa² a²wa³nē³na² i³ya¹txa²hē³la².
 I³ya¹txa²ha¹te¹ i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa²
 i²li³te²a² ka³yxuh³xa² ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na² sa²nēn¹kxain¹nxa³te²a²
 i³ya²lu¹ti³si¹hain¹jau³su² i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². 16 Nxe³te³na¹ a²yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la²
 wet¹tain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 kāi²nxa³te²su², kāin²te²su², yen³kxi³khai³te²su², yen³kxi³txa²te²su², ā³wa²sut¹sxā³
 yxau³te²su², kwa²wa³kon³te²su² nxe³te²nū³ka³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ū³tā³kxi²sxā³
 ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹na²hē³la². A²hxi²ka² wi¹nē³tāu³a² tā³nxa² a²ye³ha³na³kxa²nāu³a²
 tā³nxa² ū³tā³kxi²sxā³ ū³wha²li¹la³kxain¹na²hē³la². 17 Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²a² ū³tā³ka²
 ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te²sin¹te²a² so¹lx³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³ju³ta²
 o²la³kxi²h³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te²sxan³te²a²
 hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹h³nx2nxa³la². Ka³yxuh³h³sxā³ ko³nxe³jah¹la² i³ye³na²
 wxa²li³te²na² a²i³lxa² tā³nxa² hau³ko³jau³xa² tā³nxa² ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nha²te²na²
 so¹lx³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹h³nx2na³la².

18 Nxe³jah³lx³sa²lxa². A³la³kxi¹jxah³lx³hē¹la². Ka³yxuh³h³sxā³ ko³nxe³jah¹lai²na²
 hau³ko³jau³xa² a²nu²me³ro³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu²
 in³txa² i³lxa²yā¹nx2na³la². 666 nxe³jau³xai²la¹wa².

14

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² i²a¹hē³la². Wā³la³ka³txa² Si³āu²ka³txa²
 nxe³yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³yxau³kxi²ye²ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lx³su² ā³si³tē³kxain¹sxā³ yxau³ain¹nūn³na²hē³la².
 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² wēn³sū³jah¹lai²na² a²i³lxa² ū³hū¹nyhai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² a²i³lxa² ū¹hū¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxa²nāu³xai²li² ū³tā³ka²
 sai¹sxā³ ū³ye³wha²li¹nyhain¹na²hē³la². A²nxe³tū¹ka³txai²li² ka³lxa¹khai¹xai¹nha²kxai³
 144.000 nxain¹na²hē³la². 2 Nxe³te³na¹ oh³nāu³an¹jah¹la² a²e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa² a²nxon³jau³xa² yā¹nxe²
 kāin²nxon³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ kāin² wa³tu³ka³nxe² ha³lai³xa² yā¹nxe²
 kāin²nxon³na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³nāu³xa²
 vi³o³lāu²tē³hū³tē³na² tē³sxā³ hai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³su² ain³kxai¹na¹hē³la².
 3 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² ā³si³tē³la³kxi²xai³lain¹tū³ka³txa²
 hain³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² a²ne³kxai³tāu³a²
 hai³nai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹tū³ka³txa² ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹jah³la²nāu³xa²
 ha¹li¹ ha¹lin¹te³nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa²
 a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ hai³nain¹jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ hain³txa² jau¹xai²li² hai³nai¹nh³nx2nxa³wa².
 Yxān¹ta¹ ta²nxū¹ka³txai²na² ka³lxa¹tū³ka³txai²na² 144.000 nxe³tū³ka³txai²na² so¹lx³
 hai³nain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² o³ve²a² wēn³sū³jah¹la²
 hxi²ka² sa²wa²su¹tain¹tū³ka³txi³su² na²hē³la². 4 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹ai¹nxa³ha²kxai³
 wi¹lhin¹ju³ta² so¹lx³ o²la³kxai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Txu¹ha² so¹ai¹nxa³hē³la².
 Yuh³xan¹tū³ka³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wān³txa²
 sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³wa²sut¹sxā³
 yxau³ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³
 O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ nxain¹tū³ka³txai²na²
 a²wi¹lh¹nān¹tū³ka³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹ ā¹ha² nū³ka³txi³ ā³nū³ka³txa² yo³na²

wxã³ain¹tũ³ka³txa² yũ²na³la². 5 Jã¹nxe³tũ³ka³txai²li² a²yo²wãn³txa² hai³txi³ki³ha³nai¹nxa³wa². Ko³nxe³ti³kã³ai¹nxa³wa².

Oh³xan¹jah¹la² i³hen³txi³jau³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² i²a¹hẽ³la². Oh³sĩ³nãu³a¹ ã³nin³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ne³ki³so³nxa³sxã³ hxa³nxa³jau³xa² i³hen³txi³si¹jau³su² yuh³xan²ko³nãu³a² ã³ni³nxa² ka³nxe³na²hẽ³la². ã³ni³nxa² ka³nxe³nũ²la² yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kã³lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa² i³hen³txi³ha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ i³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² yau³xã³xa² e³tũ³ka³txa² i³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³su² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³te³lhxã³ ã³ni³nxa² a³ka³nxe³na²hẽ³la². 7 ã³ni³nxa² a³ka³nxe³sxã³ yo²kãin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxex³jah³lxi³sa²lxe¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹le¹. A²yo²wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ wxi²kin³ti³ton³jah³lxi³hẽ¹le¹. Hĩ¹na²ha³lo²a² ã³nhau³ko³tã³le¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹txain¹ju³ta² yũ³tu¹we¹. Thã³ti³la² i³wi¹lxi³kxi²tain¹yah³lxi³hẽ¹le¹. Txa²wã¹ha³lo²a² hã¹nxe³ti³xa¹ wã³ko³txa³kxe³tu³ i³yũ¹jah¹lai²la¹we¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹txi² yuh³xan¹ko³xa² we¹txi² i³ye³na² we¹txi² ka³wã³lxa² ka³ten³ti³ ha³li³jau³xa² we¹txi² nxe³jah¹lo²su² na³le¹. Nxe³na²hẽ³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³xa² ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ ã³ni³nxe² kã³nxa² wxã³na²hẽ³la². ã³ni³nxe² kã³nxa² wxã³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ba³bi³lo²na²thĩ³na² kãin²khaix¹thĩ³na² nxe³tũ³ka³txa² he¹lain¹sxã³ sxi²je³na² nẽn³kãin²kxan²ti³nũ¹ ã³kho³tain¹na²hẽ³li¹. Jau¹xai²na² a²ya³la³tu³tã³li¹. A²nxe³thĩ³nai²nãn¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² a²kxã³nhxĩ¹na² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe² ko³thin¹khai¹nxe² nxẽn³tain¹na²hẽ³li¹. Nxẽn³tain¹tũ³ka³txain²txi³ a²nũ²a² ã³xa² nũ³ka³txi³nãu³xa² ko³txi³ kã³yain¹si¹jau³su² o²la³kxain¹na²hẽ³li¹. Kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³ i³we¹nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

9 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ a³ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². A³ka³nxa² wxã³te³na¹ yo²kãin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² a²yãu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²na² nxe³ya³jah¹lai²na² i³sa²nẽn¹kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹le¹. Jã¹nxũn³sxã³ wxa²ye³ha³na³ka² ta³nxa² wxa²hxi²ka² ta³nxa² ã³ta³ka² sai¹sxã³ ã³yhe³wha²li¹ta³nxa² ã³hxi²wha²li¹ta³nxa² nxe³nha²yah³lxi³si¹txa³hẽ¹le¹. 10 Yxãn¹ta¹ ã³ta³ka² sai¹sxã³ ã³yhe³wha²li¹li² ã³hxi²wha²li¹li² nxe³nha²yah³lxi³si¹hin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³tu¹we¹. I³xan³ta³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ khãuh³lxa³thin¹khaix¹yah³lxi¹nha³ta²we¹. Ha³nxe² i³tho³xa² yxau³sxã³ khãuh³lxa³thin¹yah³lxi¹nha³ta²we¹. Nxe³sãn²kxa²yu³su² oh³xan¹tũ³ka³txa² wi¹llhin¹tũ³ka³txa² ten³sa²tã³ũ¹nx2tai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ten³sa²tã³ũ¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹we¹. 11 Nxe³nx2ti³ju³ta² ha³nxe²a² wha²lxin¹txa² ye³khãuh³lxa³thi¹txa²lxi³ju³ta² hxa³nxa³lho³le¹. Hai³txi³ hxi²kan¹txi³ yxau³sxã³ i³ye¹nxe²yah³lxan³tho³le¹. A³lan²ta² a²hã¹nxe³ti³xa¹ ka³nxah³ta² a²hã¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹yah¹lxan³tho³le¹. Ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²la³ ta³nxa² a²yãu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²la³ ta³nxa² a²i³lxa² ye³ha³na³ka² ã³ta³ka² sai¹sxã³ ã³yhe³wha²li¹ta³nxa² a²hxi²ka² ã³ta³ka² sai¹sxã³ ã³hxi²wha²li¹ta³nxa² nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ ju¹ta² ye³khãuh³lxa³ti³nx2ti³ha³ta²we¹. Nxe³jau³su² oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

12 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Ye³khãuh³lxa³thin¹yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te² i³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²i²yah³lxin¹te²

ĩ³nxai²na² wi¹lĩ²jah¹lxi³hẽ¹la². Ā³nhãu²no³jah³lxin¹nũ²la² ya³nãn³ta³ki²la² yxo²i²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ oh³nãu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. A²nũ²ai²li² a²kxã³nxa² Je³su²jah³la² a³ya³txi²sxã³ yxau³jah¹lo²su² a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² ya³lu²kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe² wi¹lxon³kxi²khaix1nxe² nxe³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wain³na³li¹. Nũ³kxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ hĩ¹na² oh³nãu³nũ¹ka³na¹ i³ye¹nxain¹tu¹wi¹, wi¹kãi³ain¹ju³ta² yo³ha²su¹. Nxe³na²hẽ³la².

Hai³sxa²yuh³xan¹ko³xa²yain³txa²kan¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² o³sĩ³na² hãn³sĩ³na² i³a¹hẽ³la². A²nxe³ta³sĩ³nãu³a² oh³xan¹jah¹la² ã³wxe³sxã³ yxau³na²hẽ³la². A²nũ²hũ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²hxi²ka³nãu³xa² ya³la³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². 15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² i²a¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² oh³nãn¹ta³ko³xan¹thĩ³na² a³li³na²hẽ³la². A³li³te³na¹ o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na² ain³kxi²jau³su² i³kaix1tã²hẽ³la². I³kaix1te³nah¹lxi¹:

– Ya³la³na² tẽ³in¹kxa² tẽ³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹. Hai³sxa² yain³txa² kan¹na³li¹. Hĩ¹na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Yuh³xan¹ko³xan¹txa² hai³sxa² kan¹na³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

16 Nxa²ha¹te¹ o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya³la³nai²li² hxi²tẽ³nha²sxã³ yain³txa² yo³so²hxa³tã²hẽ³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² oh³nãn¹ko³xan¹thĩ³na² ãh¹a³li³to³nha²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²li² ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² sa²so²nũn³na²hẽ³la².

18 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ãh¹ ã³xah³la² i²a¹hẽ³la². Nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² wa³kxên³yah³lo²su² na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nên¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sĩ³na² ũ³thũ²kxi²ka³txa²nãu³a² a³li³na²hẽ³la². A³li³sxã³ i³kaix1tã²hẽ³la². Ya³la³nai²na² sa²so¹sxã³ wxã³jah¹la² i³kaix1kxi²te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² hxi²tẽ³nhãn¹ta³wxi²a² tẽ³sxã³ ũ³yho³txu¹li¹. U²va²nẽ³kxa² nã³kxi²khai¹nx2na³li¹. Nxe³ta³nxẽ³kxai²na² a²nxã³kxa² ũ³yho³sxã³ sa²so¹sẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

19 Nxe²e³nũ²la² nxa²ha¹te¹ in³jah³la² ya³la³na² tẽ³jah¹la² yuh³xan¹ta³ko³xa² yain³ta³ne³kxai²na² ũ³yho³sxã³ sa²so¹na²hẽ³la². Sa²so¹ka³tu³ ũh³ti³ain¹te²ju²hẽ³la². Ũh³ti³ain¹ka² yã¹nxe² oh³xan¹jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² kq³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txa² i³wai¹tain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxai¹nha²kxai³la². 20 A²nxe³tẽ³nai²li² e³la² kãin²tãu³a² ka³lot3tã³la². Nxe³je³na² ũh³wxe³sxã³ ã³no²la³kxain¹na²hẽ³la². Ā³wxe³sxã³ ã³no²la³kxain¹tãu³a² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³na²hẽ³la². Ha³li³ju³ta² sa²kxai³lu² kãin² ha³li³khai¹nxe³ha²kxai³ u²khaix1nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ne³ka² ne³ke³nxa² yxau³na²hẽ³la². Hũx1txa²xai³tĩh³na² u²tĩh³na² 330 ki³lo²me³tro³ tĩh³na² hũx1txa²xai³na²hẽ³la².

15

Yen³kxa²ko³nxe³khai¹nxe³te²a²tẽ³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ oh³nãn¹ko³xa²nãu³a² yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la². Wi¹khai¹nxe³ju³ta² o²lha²ju³ta² i²a¹hẽ³la². Oh³xan¹jah³la²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² i²a¹hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa² yen³kxa² ko³nxe³khaix1te²a² tẽ³lin³tain¹na²hẽ³la². Ka³te³hũ³tẽ³na² nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha³li¹ nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki² tẽ³li² ain³tain¹na²hẽ³la². Nxe³tên³tai²na² sa²kxai³lu² ã³yu¹kã³ain¹sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹sũ³na² an³ta³kxin²tain¹ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa².

2 Nxe³te³na¹ i³ye³na² i²a¹hẽ³la². Na¹tãu³a² ha³nxe²a² i³tho³xa² ã³kẽ³ni²ha²kxai³ i³ye³na² vi²tro³jau³hũ³jau³xa² ã³kẽ³ni²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². A²nxe³je³na¹ a²nũ²a² ũ³nhe³hẽ²ka²

ai³te²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² i²a¹hē³la². Vi³o³lāu²tē³nhū³tē³na² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹ain¹tē³na² hxi²tē³lxi³hain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa¹ ka³yxuh³hū³sxā³ kō³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xai²na² a²i³lxa² ũ³ta³ka² sai¹sxā³ ũ³ye³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². ³ Nxe³ain¹sxā³ hai³nain¹na²hē³la². Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² a²hain³jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²hain³jau³xa² i³sa²nēn¹kxain¹jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

– Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lāi³. Nū³kxūn³txe² Si³yxau³kat³sa²nhi¹lxi¹. Yen³kxa² kāi³nhīn¹ju³ta² wi¹khaix¹sīn¹na³li¹. O²lha²si¹nhīn¹ju³tai²la¹wi¹. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Ya²la³lha²ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nū²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹.

⁴ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹. On²ti¹nxā²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. I³wxi²kin³ti³tot³txa²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. Wxāi²na² so¹lxi³ wā²nxūh¹ wxi²kin³ti³ton³sxā³ wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³yā³nū²kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wxa²ne³kxai³tāu³a² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Hī¹na² wain³txi³ kāi³in¹ju³ta² whāi²na¹ e³lxah²lxi³ye¹nx2sīn¹tu¹wi¹.

Nxe² hai³nain¹na²hē³la².

⁵ Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³xan¹thī³na² i²a¹hē³la². I³a¹tāu³a² sxi²hē¹nān¹thī³na² sa²yo²than²na²hē³la². A²nxe³thī³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²nū¹nhē³jau³xa² ũ³wha¹thīn³sān²na²hē³la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³sxā³ thī¹nai²na² a³li³ain¹na²hē³la². A³li³ain¹ka³tu³ a²yen³kxa² kō³nxe³khaix¹te²a²

ka³te³hū³tē³na² tē³lxi² ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² a²wā²la²ka³lo³a²

hān³ka³lo³txa² līn²yo²ka³lo³txa² ũ³whih²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a²

wi¹khai¹yxain¹na²hē³la². Ya³te³ya³ten³txi³ka³lo³su² wih²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la².

Sīn²to²ka³lo³hū³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² sa²ha³la³ta³lu³lu³ka³lo³a² a²ha³la³sa³tīh³na²

sa²ha³la³tī¹lxi³nhain¹na²hē³la². ⁷ Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹te²nāu³xa²

ha¹li¹ ha¹lin¹te²nāu³xai³ta³lxi³ ka³na³ka³nat³sxā³ a²yen³kxa² tē³sxā³ wxā³na²hē³la².

A²nxe³te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³jah¹la²nāu³xa²

yen³kxa² ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la². Ka³te³ha² ou²ro²te²a² wet¹tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹

nē³nha¹li¹ ka³na³ki²te²na² ũ³hū²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tēn³txai²na² sa²kxai³lu²

Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹lai²na² i³an³ta³kxin²tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

ka³te³ha² tēn¹tai²na² a²xan³txi³ju³ta² i³ne³khih²lxi³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²

ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la². ⁸ Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ yu³tā³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²

sxi²ha² oh³xan¹thī³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih³na²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ha³nxe²a²

a²wha³lxin¹txa² sxi²ha² kāin² wha³lxin¹ni³ye²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²a²:

– Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ā³wih¹hain¹ju³ta² yū²nxa³wa².

Yen³kxa² kō³nxe³khaix¹te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² tē³ain¹kxa² yān³txai²na¹

o²la³kxi²ta³lu²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ sxi²ha² ā³wi¹hai¹nhī³nx2nxa³wa².

16

Txa²wā¹sū³na² i³xan³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³nai²na² yxau³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹la²nāu³xa² ain³kxain¹jau³su² ain³kxi²nū³na¹hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

– Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. Ka³te³ha² tē³ta³ta²li² tē³sxā³ ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² i³an³txi³jau³xa² tē³xai³lyah³lxi³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ ā³yu¹kxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² txā² ka³te³ha² tē³sxā³ yuh³xan¹ko³xai³na² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nū²la² a²nū²nāu³xa² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹nha²jau³xa² a²kxā³nxa² ū³yhe³wha²li¹nha²kxai²nān²tu³ nxe³jah¹la²nāu³su² kxai²nān²tu³ wā³ko³nxa³kxe³tu³ i³ton³khai¹nxēn³tai¹nha²kxai³ pax³nxēn³tai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² yāu³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxēn³tain¹na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ i³ye³na² ā³yxu¹kxū³na²hē³la². Ā³yxu¹kxū³nxa²ha¹te¹ i³ye³nai²li² a²nū²a² ya³lu²te²a² a²ti³ha²yau³hū³nxe² i³ā³lxi³tot³tā²hē³la². Nxe³ju³tān¹te²kxa³ya³tu³ i³ye³na² hāu¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹txa²hxan³na²hē³la².

4 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa³tai²na² sa²kxai³lu² ka³te³ha² tē³sxā³ ā³yxu¹kxū³xa² ai³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² te²yā¹nxe² i³kāi³sxā³ a²ti³ha²yau³xa² i³ā³lxi³tot³tā²hē³la². 5 A²nxe³ju³ta² oh³xan¹jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹la² i³yau³xa² a²wa³kxēn³yah³la² i³ye³kxi²na²hē³la². I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

– Sū³na² wi¹lhīn¹khaix¹jah¹lāi³. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lo²si¹lxi¹. A²kxā³nhxī¹nu¹tai²na² ka³te³su² yxau²xai³jah¹lo²si¹lxi¹. Jā¹nxi¹lxi¹. A²nū²a² kāi³ju³ta² wi¹kāi³jut³su² ta³nxa² ko³nxe³ti³ kāi³jut³su² ta³nxa² a³ya³tai¹nī¹nhē³li¹. Nxīn¹sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³te²na² sa²kxai³lu² kāin² i³wai¹txai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ wi¹la³ kāi³te²na² sa²kxai³lu² wi¹la³ ū³yho³hai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxi¹lxi¹. 6 A²kxā³nxa² a²nū²a² ko³nxe³ti³ e³te²su² te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ tū³ka³txi³su² te²nāu³xa² nxain¹sxā³ sun²tā¹ain¹na²hē³li¹. A²ti³ha²yau³xa² ā³nē¹na³kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ye¹nxai¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² i³na²si¹hai¹nīn¹jau³su² ū³hū¹ai¹nī¹nhē³li¹, i³wai¹tain¹si¹hin¹jau³su¹. Nxai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹, ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³lu¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³tā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³xa²sa¹ txah³lxa²kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sī³na² ū³thū²kxi²ka³txa²nāu³ai²na² a²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³kxai³lu¹:

– Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Nū³kxūn³txa² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. A²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³te²su² te²a² ko³nxe³ti³ i³yī¹lai¹nīn¹sxā³ i³wai¹tai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ u³je³na³ka²yen³nāu³a² a²yxu¹kxa³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³kai²li² kāin² a³lan²nha²kxai³ a²nū²a² yuh³xan¹ko³xai²nān¹te²nāu³xa² wā²nain¹na²hē³la².

9 Wān³ya²lun¹ti²te³lhxā³ nxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³ e²nain¹jau³su² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nxai¹nxa³hē³la². Hai³txi³ Sū³na² wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² te²lo³tai¹nxa³hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a²nāu³a² yen³kxa² ko³khai¹nxe³te²a² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ha³lo²a² whāi²na¹ ka³nxa³hi²ye²na²hē³la².

Nxe³ye²sān²kxa²yu³su²kāin²ih³ton³nhain¹na²hē³la². 11 Nxe³kxan²ti³ih³khai¹yxē²kxan²ti³nū¹kāin²pax³nxe³kxan²ti³nū¹hāi¹nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na²oh³nāu³a²yxau³jah¹la²kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³kō³nxe³ti³kāi³ain¹ju³ta²ī³ain²ta³kxi²nha²sxā³ā³na¹ai¹nxa³hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²ā³ta³lo³hē¹tū³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²a²ka³te³hai²li²tē³nū²la²ka³wā³lxa²kāin²jau³xa²Eu³fra²te²yau³xa²ā³yxu²kxū³na²hē³la². Ā³yxu²kxū³nxa²ha¹te¹ka³wā³lxa²kāin²jau³xai²li²te²ye²na²hē³la². Ha³lo²a²u²lan¹ko³xa²u³je³na²a³li³xi²tāu³an¹ko³nāu³xa²ka³lxa¹tū³ka³txa²wxā³ain¹tu¹wa². A²hxi²kan¹te²nāu³xa²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²nxe³sxā³wxā³ain¹tu¹wa². Nxe²wxā³ai¹nhī¹na¹ka³wā³lxi²li²te²yain¹na³la². Nxe³ha²kxai³te²ye²ha³kxai³hxi²kan¹txi³yo²ha³ti³lhi³a²wxā³ain¹tu¹wa². 13 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ka³yxuh³hū³jah¹la²kō³jah¹lai²na²ka³yxuh³xa²kō³khaix¹jah¹lai²na²ī³ye³na²wxa²li³jah¹lai²na²kō³nxe³sxā³ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai²na²nxain¹sxā³a²yo²nāu³a²a²yāu³ka³txa²kō³nxe³khaix¹te²nāu³xa²ha¹li¹ka³na³ki²te²nāu³xa²ha³lau³lhū³te²nāu³xa²yo²a³li³la³kxain¹na²hē³la². 14 A²nxe³te²na²yo²a³li³la³kxi²te²a²kō³nxe³ju³ta²nxe³na²hē³la². Nxe³kxan¹ti³nū³kxūn³txi³o²la³kxain¹na²hē³la². Nxe³sxā³yuh³xan¹txa²hxi²kan¹ta²si³yxau³te²nāu³xa²ī³ki³ha¹kxi²te³lhxā³ā³tī³lxi³yhain¹na²hē³la². Ī³ki³ha¹kxi²yhain¹kxai²nān²tu³ā³sa²kxi³nū²kxi²ye²yhain¹si¹jau³sa³. Ye²yhain¹kxai²nān²tu³Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³ka³jah³la²nū³kxūn³ju³ta²Si³yxau³ka³jah³la²ā³nhe¹kxain¹je³na³kxi³nū³su²ha²kxai³ī³sa²kxi³nū²kxi²yhain¹tu¹wa².

15 Nxa²ha¹te¹O³ve²a²Wēn³sū³jah¹la²yo²ī²ain¹tū³ka³txa²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A³ka³nxi²sxā³wxā³na¹tu¹wi¹. A²nū²ai²li²a²yen³kxa²kāi³kxi²te³lhxā³wxā³jah¹la²wa³su³txi³wxā³te²ju²hē³li¹. Ye³te³nxa²yxau³sxā³wah³nxe³yah³lxan³kxai²nān²tu³wxa²wā²la²whāi²na¹so¹hxa³kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ī³tu¹lxi²yah³lxi¹nhī¹na¹wā²la²txa²nx2ti³kxe³su²āu²li²nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³Txa²wān³txa²yo²ī²sxā³ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³hā²wxān³txa³wxā³na¹hī¹na¹wah³nxe³sah¹lxan³kxe³tu³wxā³na¹hī¹na¹ī³āu²lxi²to³nx2ti³ha³ta²wi¹. O³ve²a²Wēn³sū³jah¹la²nxe³na²hē³la².

16 Jā¹nxe³jut3su²yuh³xan¹ko³xa²hxi²kan¹txi³nāu³xa²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²nxe³sxā³ā³sa²kxi³nū²kxain¹kxai²nān²tu³ha³lo²a²a²ī³lxa²E³bre²a²wān³txa²ī³lxi¹jau³xa²Ar³ma³ke²tō³thīn³su¹nxe³hxai²na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²a²ne³ki³san¹jah¹la²a²ka³te³hai²li²tē³nū²la²a²ha²tai²na¹o³sī³nai²na¹ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹Txa²wā¹sū³na²sxi²ha²ā³wxe³ka³lo³nāu³a²wān³txa²e³kxi²te²a²ī³kaix¹kxain¹jau³xa²ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³lu²nain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³tī³kxai³lu²kāin²ī³ha³lai³ni³ha²kxai³kāin²wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³kxīh³nxa²kāin²ī³ka³ta³tan³ta³tū¹ha²kxai³nxe³na²hē³la². Ha³lai³xai²li²ju¹ta²yā¹nxe²wā³nxīn¹sxā³o²la³kxi²te²sxa³yu²hē³la². A²nū²su²te²a²a²kxā³nhxī¹nu¹tai²na²a²nū²a²ī³yūt1sīn¹nu¹tai²na²te²yā¹nxe³te²la³ī²ai¹nxa³ha²kxai³a²ha²kwēn¹tai²na²ha³ta³nxā³nxān²txi³ī²ai¹nxa³ha²kxai³nxe³na²hē³la². Kxīh³nxa²ī³ka³ta³tan³tū¹ju³ta²ā²la²kāi²nha²kxai³ā²la²nū³kxū³nha²kxai³nxe³na²hē³la². 19 Jā¹nxe³ha²kxai³sxi²je³na²kāin²khaix¹nxe³thī³na²ī³ha³la³tāu²li²ha¹li¹ka³na³ka²txi³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³a²nū²a²nāu³xai²na²a²sxi²ye³nāu³xa²ā³kho³txa³kxain¹nūn³na²hē³la².

Nxe³kxa²yu³su²Ba³bi³lo²na²thī³na²kāin²khaix¹nxe³thī³na²sa²kxai³lu²Txa²wā¹sū³na²hi²sen³su²ain³kxi²xi²nha²sxā³Txa²wā¹sū³na²ī³an³ta³kxin²txain¹ju³ta²ka³ne²kxē³na²vīn²yau³xa²yā¹nxe²ū³hūn¹tain¹tu¹wa². 20 Jā¹nxe³nū²la²ha³lo²ai²na²ka³wā³lxa²nxū²kwai³ye³la³nāu³ai²na²sxa³ko³xai²na²ā³tī¹i²wā³la³ka³txa²ā³tī¹i²nxe³na²hē³la².

21 Nxe³kxa²yu³su²wā³yxū³la³ka²ki³kāi²lxi³khaix¹ki³sa²ki³a²sī³na¹na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na²sa²kxai³lu²sa²te¹khai¹nxe³sxā³45 ki²lo²nxe³kxi³ti³sa²na²hē³la². A²nū²a²yuh³xan¹tū³ka³txa²

sĩ³na¹hain¹na²hẽ³la². Kãin²sĩ³na¹ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²wãn³txai²li²
Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hẽ³la², khãuh³lxa³thi¹txai¹nha²kxai³la².

17

Txu¹ha²ko³nxe³thin¹khaix1ta¹ka³lxu³su¹

1 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² yen³kxa² ko³nxe³te²a² ã³yxu¹kxã³jah¹la²nãu³xa²
ka³na³ka³nat3sxã³ tĩ³sa²sxã³ i³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². I³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Ya²ha³wi¹. Yen³kxa²wã²nã³ũ¹nxa²ha³la²wi¹. Txu¹ha²ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ta¹ka³lxai²na²
ka³wã³lxa² ka³lxa¹tã³wẽ¹nhãu³a² yxau³ta¹ka³lxa² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹ka³lxai²na²
ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³ khãuh³lxa³tain¹ju³ta³nũ³su² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹.

2 Yuh³xan¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa¹ ko³nxe³thin¹sxã³
o²la³kxi²nyhu¹ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ yuh³xan¹tũ³ka³txai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa²
ta¹ka³lxai²na² vĩn²yau³xa² i³wen¹jut3sũ³nxe² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³sxã³
o²la³kxin²txi³nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ãn³sa²so¹sxã³
ã³nxi³sa³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² tẽ³sxã³ hi¹ta³lhã³na²hẽ³la².
Nxe³sa²tãu³a² txu¹ha² i²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² he³hen³te²a² ã³ka³ti³wxe³kxi²sxã³
yau³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³te²a² ka³yxuh³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ye²na²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² a²nũ²whã²na¹ ã³wha²li¹la³kxi²nha²na²hẽ³la².
A²nxe³te²na² a²ne³ka² ne³ka³lxa¹txi³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki²
ne³kih²xai³na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka²hxan³sxã³ne³txau³xi³nha²hẽ³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ka³ti³yau³kxi²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a²
wi³win³ye²ha²kxai³ he³hen³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yen³kxa²
kãi³lxi³te²a²sa¹: ou²ro²ki³a² ã³kũ¹nha²ha²kxai³ txah³lxa³ki³a² a³lxi²khaix1ki³ai²na²
ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ pe²ro³la³ki³a² ã³kũ¹nha²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹

a²hxi²ka²nãu³a² a²yen³kxa² hxi²tẽ³nha²te²a² sa²kxai³lu² ka³ne²kxẽ³na² ou²ro²tẽ³na²
hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². Hxi²tẽ³nha²tẽ³na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² i³ne³kxi¹sxã³
tẽ³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta² i³ne³kxi¹sxã³ tẽ³ha²kxai³
nxe³tẽn³su² tẽ³na²hẽ³la².

5 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² a²ye³ha³na³kxa²nãu³a² sa²kxai³
a²wãn³txa² i³lxi²nha²jau³xa² ã³ne³wxe³ki³sxa³jau³xa² ã³ye³wha²li¹nha²na²hẽ³la².
Û³ye³wha²li¹nha²te³nah¹li¹:

— Ba³bi³lo²na²thĩ³na² kãin²thĩ³na² a²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³
o²la³kxain¹kxa² yã¹nxe³jut3sũ³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Yuh³xan¹tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³
o²la³kxain¹ju³ta² a²si³yxau³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la². 6 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²te²nãu³xa² sun²tã¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²tũ³ka³txi³su²
te²a² ya³lun¹txi³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²ai²li² ã³nãu³xa² kãin² i³na²kxai²nãn²tu³
i³wen¹te²ju²hẽ³la².

Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ ta¹ka³lxa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ sun²tã¹ha²kxai³ kãin² ka³lxi³nha²hẽ³la². Nxe³ta¹ka³lxu³su²
na²hẽ³la². A²nxe³ju³ta²na² i²a¹ha²kxai³ o²khaix1sa³hẽ¹la². 7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi²
i³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². I³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ o²nxa²ji¹wi¹? Nxe³ju³ta²li² ta¹ka³lxai²na² ka³yxuh³xa²
ã³ka³ti³yau³kxi²te²na² ain¹sxã³ ã³ne³wxe³ki³sxa³kxe³su² i³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹.
Ka³yxuh³xa² a²ne³ka² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³kih³te²na²
a²ne³txau³xa² hxi²ka² hxan³sxã³ ne³txau³xi³te²na² nxe³te²ai²na² i³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³
ka³yxuh³xa² ã³ka³ti³wxe³kxa² a²nũ²a² txu¹ha² ã³ka³ti³wxe³kxi²sxã³ yau³kxi²ta¹ka³lxai²na²
i³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹.

8 Ka³yxuh³xa² i²in¹te²na² a²kkã³nxa² ka³tẽn³su²
yxau²xai³lha²kxai³ yxãn¹ta¹ hĩ¹na² ka³tẽn³su² yxau²xai³lxa³lho³li¹. Ye³jen¹na² wã³li²tu¹wi¹.
Yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na² i³sa²yxau³sxã³ a³li³tu¹wi¹. A³li³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
hxi²ki³kxai³lu² ya³lu²sa³tĩ¹si¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xan¹tũ³ka³txa²

ĩ²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa² ĩ³yĩ¹li²hai¹nxa³hẽ¹li¹. A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² txa²wã¹ha³lo²a² ã³si³wxe³hĩ¹nu¹tai²na² a²ĩ³lxa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² hĩ¹na² ĩ²ain¹tu¹wi¹. ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ ka³yuh³xa² kq³jah¹lai²li² ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ o²lain¹tu¹wi¹.

9 Jã¹nxe³jut3su² wãn³txa² ĩ³la³kxi²si¹nxa²ha¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yuh³xa² kq³nxe³te²a² a²ne³kxa³nãu³a² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² nxe³ta³ne³kxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tãu³a² wã³la³ka³txai²la¹wi¹. Ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki² nxe²wã³la³ka³ta³nãu³xai²la¹wi¹. A²nxe³ka³ta³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ã³wxe³ka³txa³tai²la¹wi¹. 10 A²nxe³ka³ta³tai²na² a²nũ²a² hxi²kan¹te²su² nũn³na³li¹. In³txa² kãĩ²li³tũ³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 7 nxe³jut3su² ain¹nũn³na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa² in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 5 nxe³sxã³ a²kxã³nxa² ya³lu²ain¹na²hẽ³li¹. Nxa²ha¹te¹ ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ hĩ¹nai²na² yxau²na³li¹. A²ne³ki³san¹jah¹la² ye³jen¹na² wxã³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² wxã³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ kxã³su² yxau²xai³lhxã³ hxi²ka¹nxa³lho³li¹. Ye³ha¹la² a³lan²tãu³a² so¹lxi³ yxau³tu¹wi¹. 11 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹ ka³yuh³xai²li² a²kxã³nxa² yxau²xai³lha²kxai³ yxã¹ta¹ hĩ¹na² yxau²xai³lxa³ha²kxai³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹te²na² a²wẽ³not3jah¹lai²la¹wi¹. 7 nxe³tũ³ka³txi³lxa²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³ta³lo³hêt1sxã³ hxi²kan¹txi³ ha³lo²a² ĩ³kwa³na³jah¹lo²su² tu¹wi¹.

12 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxi²ka² hxi²ka² 10 nxe³te²nãu³xai²na² ĩ²in¹kxin³txi³ a²si³yxau³tãu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xai²la¹wi¹. Yxã¹ta¹ ha³lo²a² kwa³na³kxain¹ju³ta² ã³si³wxe²nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³jah¹la² hi²sen³su² ĩ³hxi²ka¹txain¹tu¹wi¹. Ye³ha¹la² so¹lxi³ ĩ³hxi²ka¹txain¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² ĩ³kwa³na³ya³sain¹tu¹wi¹. 13 A²kxã³nxa² ĩ³hxi²ka¹yhain¹ju³taix3 jãx1ju³ta² so¹lxi³ a²nũ²a²nãu³xa² hxi²kan¹te²nãu³xai³ta³li² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nũ¹nhain¹na³li¹. A²nũ³kxũ³nain¹ju³tai²na² hxi²ka¹nain¹ju³tai²na² nxe³sxã³ ju¹tai²na² sa²kxai³ ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³jah¹lai²na² ũ³hũ¹xain¹tu¹wi¹. 14 A²nxe³tũ³ka³txai²na² hi²sen³su² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ã³nhe¹kxain¹tu¹wi¹. Nxain¹kxan²ti³nũ¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² hxi²ki³kxai³ ka³yuh³hũ³sxã³ kq³nxe³tũ³ka³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹nũ³kxũ³txa² Si³yxau³ka³jah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xai²na² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ nũ³kxũ³sxã³ ĩ³hxi²kan¹tot3tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xa² ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xa² sa³wi³ha³lxi³lot3si¹jau³su² ĩ³kaix1tain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nai²na² ye³na² ĩ²sxã³ so¹ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

15 Nxe³sxã³ ãh¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ka³wã³lxa² yau³ka³lxa¹jau³su² jau³nãu³xa² txu¹ha² ã³wxe³tãu³ai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²a² a²si³yxau³tãu³a² a²nũ²a²nãu³xai²la¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹khaix1te²nãu³su² ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kãĩ²lxi³tũ³ka³txi³nãu³sxu² ha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² ã³xa² e³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txai²la¹wi¹. 16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³xa² ĩ²in¹te³ ne³txau³nãu³xin³ti³ an³txi² a²nũ²nãu³a² ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³jah¹la² an³txi² nxe³ka³tu³ txu¹ha³ka³lxa² a²hxi²kan¹ju³ta² sa²so¹kxai¹nha²kxai³ a²nũ²so¹lxi³ ã³ai¹nha²kxai³ a²si³khai³xa² ĩ³so¹ĩ²kxai¹nha²kxai³ ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² wãt1thxa³kxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. 17 A²nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² ten³jau³xai²na² tũ¹ka³txai²na² ĩ²nãu³a² ũh³wxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³jah¹la² ĩ³hxi²ka¹tain¹sxã³ a²nũ²a²nãu³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² e³lxah²lxi³ wet1hxa³txa³ta³lxa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.

18 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ta¹ka³lxa² ĩ²in¹ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a²sxi²je³na² kāin²thi³nai²la¹wi¹. A²nū²a² nū³ka³txa² yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xa²a²yo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹txa² si³yxau³ta¹ka³lxu³su² na²hē³li¹. Nxe³jau³su² nxe³sa³na²hē³la², oh³xan¹jah¹la²sa³.

18

Ba³bi³lo²na²thi³na² ā³nhe¹kxi²sxā³ ā³na¹ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ĩ²a¹hē³la². Oh³xan¹ko³xa² wxa²ka³nxa²wxā³na²hē³la². Hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²sa²na²hē³la². Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³yuh³xan²ko³xai²na² sa²kīx³tā²hē³la². 2 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu¹ kāin² ĩ³kaix¹tā²hē³la². ĩ³kaix¹te³nah¹lx¹:

– Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khaix¹nxe³tū³ka³txai²na² ā³nhe¹lx¹sxā³ā³ain¹na²hē³le¹. Ā³ain¹na²hē³le¹. Nxe³tū³ka³txai²na² hī¹nai²na¹ a²nū²a²yū³ai¹nxa³we¹. A²ta³a²nāu³xa² so¹lx¹ yxau³ain¹na³le¹. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² so¹lx¹he¹lai¹nhxai²na²hē³le¹. Āi³ka² kō³nxe³khai¹nxe³te²a² yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³kī³ki³a²yxau³ai¹nhxai²na²hē³le¹. 3 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²ai²na² vīn²yau³xa² ĩ³na²sxā³we¹nain¹kxai²nān²tū³ kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³ain¹te²ju²hē³le¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³Ba³bi³lo²na² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² a²sxe³sxa³te²su² te²a² so¹ka³tū³kō³nxe³thin¹sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhain¹na²hē³le¹. Yuh³xan¹tū³ka³txa² hxi²kan¹txi³nāu³xa²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³thin¹sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhain¹to³nha²hē³le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³te²nāu³xai²li² yen³kxi³nha²kxe³su² kāi²non³na²hē³le¹, kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa²wān³txa²ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

– Nxe³jah³lx¹sa²lx¹. Txa³nū³ka³txi³su² te² ĩ³nxa² a³li³sxā³ ā³waix³kxi¹jah³lx¹hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na² kō³nxe³thin¹ju³ta² o²la³kxi²yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² a³li³sxā³ā³waix³kxi¹jah³lx¹hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² yā¹nxe² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³tū¹ka³txai²na² yā¹nxe² ye³khāuh³lxa³thin¹nxa²lx¹nū³nha³tai¹. 5 A²nxe³tū¹ka³txai²na²kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³ain¹nha²kxai³ sa²tot¹so¹khaix¹nxa¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³Txa²wā¹sū³na² ain³kxi¹xi²tu¹wi¹. 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹te²a² wa³lx¹ju³ta²o²la³kxi²te² ĩ³nxa² ai³jah³lx¹hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³kāi³ūh¹txain¹yah³lx¹hē¹li¹. Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³nat³sxā³ kāi³ain¹ju³ta² yu³tha¹li¹wa³lx¹sxā³ ĩ³wa²lū³xi²sxā³ ũ³hū¹txain¹yah³lx¹hē¹li¹. 7 A²kxā³nxa² tū¹ka³txai²na²so¹lx¹ kāin¹ yen³kxi³sxā³ yxau³ain¹na²hē³li¹. Yen³kxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ye³khāuh¹lxa³tēn³txain¹yah³lx¹hē¹li¹. ĩ³āin²ta³kxi²nh²ti³hi¹txain¹yah³lx¹hē¹li¹.

Tū¹ka³txai²na² a²kxā³nxān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²na¹xai²na² so¹lx¹ hxi²kan¹te²la³ nha¹wi¹. Wi¹yxau³nha¹wi¹. Hai³txi³ ĩ³āin²ta³kxi²sa²ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.” Tū¹ka³txai²na²nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 8 Jā¹nxe³jut³su² ye³jen¹na² khāuh³lxa³thin¹txain¹ju³ta³nū³a²wxā³tu¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ a³lan²tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹. Ya³lu²ain¹ju³ta²nu³a²wxā³ha²kxai³ ĩ³āin²ta³kxi²sxā³ nān³tain¹ju³ta³nū³a² wxā³ha²kxai³ he³ja²lun¹tain¹ju³ta³nū³a²wxā³ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹nū²la² sxi²je³na² whāi²na¹ ĩ³hxan³tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³ka³jah³la² nū³kxūn³khaix¹nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² kō³nxe³ti³ ĩ³yī¹lain¹sxā³ ĩ³wai¹tain¹tu¹wi¹.

9 Nxa²ha¹te¹ yuh³xan¹ta² hxi²kan¹te²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³thin¹sxā³o²la³kxi²nyhu¹ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³khai¹nxe³sxā³ yxau²xai³lain¹te²nāu³xa² kāin² ĩ³āin²ta³kxain¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. Sxi²je³na² whāi²na¹ ĩ³hxan³kxa² a²wha³lxin¹txa² ĩ²ai¹nha²kxai³ nā³nain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³sxā³ khāuh³lxa³tē³nyhain¹kxa³yan³txi³su²yuh³lxain¹jau³su² ul²yxau³ain¹tu¹wi¹. Ul²yxau³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lx¹: “Khāuh³lxa³thin¹khaix¹na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa²

khāuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na³li¹. Tū¹ka³txai²na² nū³kxūn³khai¹xnxe³kxan²ti³ a²hī¹na¹wa³su³txi³ ko³nxē³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxē³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹na³li¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Ba³bi³lo²na²thi³nāu³ai²na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³tū³ka³txai²na²sa²kxai³lu² i³āin²ta³kxi²sxā³ nā³nain¹nūn³tu¹wi¹. A²yen³kxai²na² so¹kxi²nyhu¹kxa²ā³te³nai¹nxa³ha²kxai³ a²yen³kxa² so¹kxi²jah³la²nū³su² yū²nxa³ha²kxai³ i³āin²ta³kxi²sxā³nā³nain¹tu¹wi¹. 12 Tah³lxa³kxa² a³lxi²ki³ai²na² ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa²txah³lxa³ki³su² a³lxi²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³su² ta³nxa² wi³win³ka³lo³su² ta³nxa² se²ta³ka³lo³su² ta³nxa²he³hen³ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Hi³sa³ka³txa² wi¹lū³kax³su² ta³nxa² yen³kxai²na² mar³fim¹ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² hi³sa³ka³txa² a³lxi²khai¹nxē³ka³txa²we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² brōn³se²ka³lo³a² we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la²fer²ro³ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² tah³lxa³kxa² mar³mo³re²ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa²ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. 13 Wi¹lū³ne³lhi¹nhē³jau³xai²na² si³na³mo²ma²yau³su² ta³nxa²a³mo²ma²yau³su² ta³nxa² wi¹lū³jau³su² ta³nxa² mi²ra³jau³su² ta³nxa² i³n³sē²su²yau³su² ta³nxa²ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Yain³txi³su² te²na² vīn²yo³yau³su² ta³nxa² a³se²te²yau³su² ta³nxa²tri²ka²nū³su² wi¹khai¹txi³ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Pon¹su² ta³nxa² o³ve²a² ta³nxa² ka²va¹la² ta³nxa² hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ū³si³kūh¹nha²ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a²yū²nxa³lho³li¹. A²nū²a² kwa²wa³ka³li³lo³te²su² ta³nxa² a²nū²a² ka³te³na²hin¹te²su² ta³nxa²ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹yen³kxa² i²li³ju³ta² ā³ten³sain¹te²nāu³xa² yū²nxa³lho³li¹, wa³ka³li³yu³ta² yū²nxa³ha²kxai³lu¹. 14 Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txi³i³nxai²na² wa³ko³nīn¹kxa²yo³su² tī¹lxi²hxa³kxi¹nx2ti³na³li¹. Te²yā¹nxē³sxā³ yen³kxa²wi¹khai¹nxē³kxa² a³lxi²khai¹nxē³kxa² nxe³sxā³ tī¹lxi²hxa³kxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²i²li³te²la³ hxi²kan¹txi³ a³tin²nxa³lho³li¹, kāin² ā³ten³kan²ti³nu¹.

15 Jā¹nxē³ju³kxai³lu² yen³kxa² a²wa³kxēn³txi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Ba³bi³lo²na²thi³na²ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³ a²kxā³nxā² yen³kxi³nha²khai¹xain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² u²lxi³ ā³waix³sxā³ ten³sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Khāuh³lxa³thin¹ju³ta² o²lai¹nha²kxai³i³āin²ta³kxi²nhain¹sxā³ nān³tain¹tu¹wi¹.

16 Nān³tain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹: “Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa²ka³lxa¹khai¹xain¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. A²kxā³nhxī¹nai³tā² wā²la²wi¹ka³lo³a² so¹lxi³ līn²yo²ka³lo³su² ta³nxa² wi³win³ka³lo³su² ta³nxa² he³hen³ka³lo³su²ta³nxa² nxe³ka³lo³a² so¹lxi³ ū³whih²kxi²nha²xai³hxai²na²hē³li¹. Txah³lxa³kxa² wi¹ki³a²so¹lxi³ ou²ro²ki³sa² ta³nxa² a³lxi²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su² ta³nxa² nxe³te²he³la³kai²na²so¹lxi³ wā²la² ū³kū²nha²wxe²xai³hxai²na²hē³li¹.” 17 Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ hī¹na¹ yen³kxai²na²hāi¹nxē³ti³xa¹ kho³nhxa³kxi²na³li¹. Jā¹nxē³ju³ta² i³ye³na² hi³ye³ka³lo³a² ai³te²nū³ka³txa²na³vi²o²tē³na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³kxa² yen³kxa² so¹te²na² a²wa³kxēn³te³nāu³sxu²kwa²ā³wih¹sxā³ ai³te³nāu³sxu² a²yo²ha³kxa¹ tē¹nai²li²i³hau³kot³sxā³ wa³ko³nain¹te²nāu³su²nxe³sxā³ tū¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kxai³u²lxi³ ā³waix³sxā³ ten³sa²tā³ain¹na³li¹. 18 Ten³sa²tā³ain¹tāu³a² yen³kxai²na² i³hxan³kxa²a²wha³lxin¹ti³su² i²ain¹tu¹wi¹. I²ain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹, i³nān³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹: “Thī¹nai²na² kāin²khai¹nxē³thi³na² yā¹nxē³thi³na² yū²nxa³wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

19 Jā¹nxē³sxā³ kxīh³nū³xa² hxi²tē³nha²sxā³ ā³na¹sxā³ ā³ne³ha³nāu²txi¹nhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²sxā³ nān³tain¹tu¹wi¹. Nān³tain¹te³nah¹li¹: “Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Sxi²je³nai²na² kāin²khai¹nxē³thi³nai²nān¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Nxe³thi³nān¹tū³ka³txai²na² na³vi²o²tē³na² yū³ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³si¹hain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ hī¹na¹ yen³kxai²na² kho³nhxa³kxain¹na³li¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

20 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹thi³nān¹tū³ka³txe² i³nxai²na² thī¹nai²li² kho³nhxa³kxi²ha²kxai³i³ka³lxi³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²ai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²yah³lxin¹te²

ĩ³nxai²na² ĩ³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kaix¹so¹tũ³ka³txi³sin¹te² ĩ³nxai²na²
 ĩ³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi²te²nãu³ ĩ³nxai²na²
 ĩ³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li²nyhain¹na³li¹, thĩ¹nai²nãn¹tũ³ka³txa²su¹. Nxe³sxã³ ã³wa²su¹kxi¹nx2ti³na³li¹.
 Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

21 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹jah¹la² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² kãin²ka³txa²
 wxa²so¹na²hẽ³la². Tri²ka²nũ³xa² ũ³hũ³ki²ti³ hũ³ka³txa² wxa²so¹na²hẽ³la². Wxa²so¹nũ²la²
 ĩ³ye³na² wxa²sa²tã³nũ¹na²hẽ³la². Wxa²sa²tã³nũ¹te³nah¹li¹:

– Txah³lxa³kxai²li² ĩ³ye³na² wxa²sa²tã³nũ¹a¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ Ba³bi³lo²na²thĩ³na²
 kãin²khai¹nxe³thĩ³na² nxe³kxi³hũ³sxã³ nũ³kxũn³txi³ sa²tã³ain¹tu¹wi¹. Sa²tã³ain¹kxai²nãn²tu³
 nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²ha³lo²a² sxa³je³na¹ tĩ¹hxan³tu¹wi¹. 22 Thi³nãu³ai²na² a²nũ²a²
 hai³nain¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Vi³o³lãu²hũ³tẽ³na² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
 wãn³txa² hain³te²su² te²a² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wãĩ²lhũ³ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
 trũ³be²ta²ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ nxẽ²nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
 hxi²khe¹txi³ yen³kxa² wxa²no²la³kxi²te²la³ yũ²nxa³lho³li¹. Tri²ka²ki³a² ũh³nxũ³ju³ta²
 o²la³kxai¹nxa³lho³li¹. 23 Lã³pi³ãu²tẽ³na² sa²kxai³lu² hai³txi³ sa²kxĩx³tain¹nxa³lho³li¹.
 A²nũ²a² kwẽn¹tai²na¹ so¹nyhain¹te²na² sa²kxai³lu² ka³lih³kxi²yhain¹jau³su²
 ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. A²kxã³nxa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tũ³ka³txa²
 thĩ¹nai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² na²hẽ³li¹.
 Thĩ¹nai²na² a²wã³nxĩn¹ju³ta² tih³nxa³la² ã³nan³khai¹xain¹na³hẽ³li¹. Nxa¹nha²kxai³
 yuh³xan¹tũ³ka³txi³nau³xa² ĩ³ki³ha¹kxi²nyhain¹na²hẽ³li¹.

24 Nxe³kxa³yu³su² thĩ¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³te²nãu³xa²
 ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²tũ³ka³txe²nãu³xa²
 ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na² ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³
 sxi²jen³nãu³a² nxe³na²hẽ³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

19

1 Nxa²ha¹te¹ hain³txa² yau³ã³xa² hain³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Oh³xan¹thĩ³na² a²nũ²a²
 ka³lxa¹txi³ ĩ³hai³nain¹jau³hũ³nxe² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² kãin²khaix¹nx2na³li¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta²
 sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Nũ³kxũn³ju³ta²
 Si³yxau³ka³jah¹lai²la¹wi¹. Ju¹ta² kãĩ³ju³ta²na² a²ya³la³lha²ti³hi¹ki³kxai²nãn²tu³
 wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. 2 A²nũ²a² kãĩ³ain¹ju³ta² ĩ²ain¹ka³tu³
 wi¹lhin¹tũ³ka³txi³su² tã³nxa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³su² tã³nxa² ĩ³yĩ¹li²hain¹ju³ta²
 wain³na³li¹. Ba³bi³lo²na²thĩ³nãn¹tũ³ka³txai²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txai²na²
 yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²si¹yhain¹ta¹ka³lxa²
 ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²na²hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ta²nxũ¹ka³txai²na² hxi²ka²
 sun²tã¹kxain¹na²hẽ³li¹. Nxe³kxain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²sxã³ ĩ³wai¹txi²na²hẽ³li¹.
 Nxe³ain¹na²hẽ³la².

3 Nxa²ha¹te¹ te²yã¹nxe² e³kxain¹te³nah¹li¹:

– Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Thĩ¹nai²na² Ba³bi³lo²na²thĩ³nai²na²
 wãn³txa²hxa³nyain¹nĩn²tai¹. Hai³txi³ ãh¹lxi³sxã³ ãh¹we²txai¹nxa³lho³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

4 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² hxi²kan¹te²nãu³xa² 24 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² wi¹lhin¹te²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³te²nãu³xai²na² nxain¹sxã³
 ã³ka³ti³wxe³ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³sxã³
 yxau³ain¹jah¹la² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹li¹:

– Wain³sĩn¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la².

O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² txu¹ha² so¹nyhu¹ya³jau³su²

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³nāu³ai²nān¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te² ī³nxai²na² nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kāi²nxa³te² ī³nxai²na² kāi²lxi³te² ī³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

6 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³xā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nū²a² ka³lxa¹te²a² e³lxi²jau³hū³na²hē³la². Ka³wā³lxa² en³txi³jut³sū³na²hē³la². Kāin² ī³wa³tu³ka³nxe³jut³sū³nxe² e³jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lot³ju³ta² hī¹na² yū³tu¹wi¹.

7 Ī³ka³lxi³ya³sah¹lxi³wxi¹. Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³ yo²i²tū³ka³txai²na² a²sxe³xa² so¹ju³ta² yā¹nx2na³li¹. Txu¹ha² so¹kxai²nān²tu³ a²in³txa² ā³si³tē³sxā³ yxau²xai³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah¹la² ā³si³tē³sxā³ yo²i²tū³ka³txai²na² Je³su²jah³lan¹ta² a²yen³nāu³a¹ yxau²xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹.

Nxe³ju³tai²na² hī¹na² yū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². 8 Nxe³ka³tu³ wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a², hān³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a² wā²la² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² wi¹lhin¹te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²te²na² wain³txi³ kāi³ju³ta² yā¹nxe² a²si³yxau³tāu³la²na³la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² ū³wha²li¹txa²hē³li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² yain³txa² yain³kxi²nyhain¹ju³ta³nū³a² yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³yān³sa²ki³nū²kxain¹tū³ka³txa² yain³txa² yxain³kxi²nyhain¹te²nāu³nū³a² a²kxā³nxa² ī³hen³txi³yhain¹na²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² tū¹ka³txain²txi³ wi¹lhau³ko³tū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² āh¹ ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10 Nxe³sa³nxa²ha¹te¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Na¹ta¹ ī³ye³kxi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na

A²nxe³ta³wxi²a² tē³sxā³ ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txi³nãu³xa² ã³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la².
 Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tē³nha²ki³kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hĩ³ki³tã³la².
 Nxe³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txai²li²
 nũ³kxũn³txi³ ã³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na²
 nũ³kxũn³ju³ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ĩ³an³ta³kxain¹ju³tan¹te²ka³yã³lhu² ko³nxe³ti³
 kãi³tũ³ka³txa² nũ³kxũn³txi³ ĩ³wai¹tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jah¹lai²na² a²ĩ³lxa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²wã²lai²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe²kxai²na²
 nxe³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³nha²na²hē³la². Ũ³wha²li¹la³kxi²nha²jau³xa²sa¹:
 A²nũ²a² nũ³ka³txa² ĩ³kwa³na³tũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹khaix¹te² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
 Hxi²kan¹te²nãu³xai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³xa² ĩ²a¹hē³la². U³je³na³ka² ka³la³sxã³ ne³ka³la³kxa²
 yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³sxã³ ĩ³kaix¹sxã³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹, ai³ka³nãu³xa² oh³sĩ³na²
 ã³ni³nain¹te²nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

– Wxã³sxã³ ã³yã³sa²kxi³nũ²kxi¹jxah³lxi³hē¹le¹. Txa²wã¹sũ³na² ũh³yait¹txa²lxi³ju³ta²
 yũ³tu¹we¹. 18 Yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³so¹jĩ²yah³lxin¹tu¹we¹. A²nũ²a²
 ĩ³kwa³na³kxi²nyhain¹tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ nũ³kxũn³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 a²hxi²kan¹te²nãu³xa² ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ³kxũn³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³wa²sut¹sxã³ yxau³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ kwa²wa³ka³li³lo³tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³
 a²nũ²a² kãin²tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² kãin²xa³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ĩ³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³ain¹yah³lxin¹tu¹we¹. Nxẽ³tain¹na²hē³la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la² ĩ²a¹hē³la².
 A²nxe³jah¹lai²kxai³ yuh³xan¹ta²nũ³ka³txa² ĩ³kwa³na³kxain¹te²nãu³xa² ã³nũ²kxi²ha²kxai³
 a²nũ³kxũn³nain¹tũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³nũ²la² in³txa²
 ka²va¹la² hãn³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² a²nũ³kxũn³tũ³ka³txai²na² nxe³sxã³
 ã³nhe¹lxin³tain¹na²hē³la². 20 ã³nhe¹lxin³tain¹te³na¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la²
 ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la² so¹ain¹na²hē³la². Jah¹lai²na² so¹ai¹nha²kxai³ ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ã³jah¹la² ko³nxe³sxã³ ã³ke³tũ¹ain¹jah¹lai¹ta³lxi³ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²yain¹to³jah¹lai¹txa³lxi³
 a²ye³ha³na³kxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li¹la³kxain¹sxã³ ĩ³ki³ha¹kxain¹jah¹lai¹txa³lxi³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹jah¹lai²na² yãu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹te²a²
 sa²nẽn¹kxi²si¹hain¹jah¹lai¹ta³lxi³ so¹ha²kxai³ nxe³sxã³ ka³yxuh³xa² ha¹lon³txi³te²na²
 ka³ten³ti³ so¹ain¹ka³tu³ ĩ³ye³nai²na² ha³nxe²a² ĩ³je³nai²na² ã³na¹sxã³ ã³nũ¹lain¹na²hē³la².
 A²nxe³je³na² ě³syo²fre²je³na² ĩ³hxa³nxa³je³nai²la¹wa². 21 Nxe³nũn³nũ²la² ka³yxu³hũ³jah¹la²
 ko³khaix¹te²na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² yu³lxa²
 ĩ³yo²sai¹nha²jah¹lai¹ta³lxi³ yu³lxai¹ta³lxi³ tē³sxã³ ĩ³sun²tã²ya²lut¹ta³lxi³yhain¹na²hē³la².
 A²nxe³te²su² ai³kxa²nãu³xai²li² so¹jĩ²ai¹nha²kxai³ wxi²sũ¹nain¹na²hē³la².

20

Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³khaix¹te²a² sa²tai³kxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² wxa²ka³nxa² wxã³na²hē³la². Yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na²
 u¹tē³na² ũh³yo²than²kxi²ki³ka³txa² so¹sxã³ hxi²tē³nha²sxã³ wxã³ha²kxai³ kwa³thi³lĩh³na²
 so¹sxã³ hxi²tē³nha²sxã³ wxã³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 2 Nxe³nũ²la² ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ tai³kxi²so¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 txih³hũ³sxã³ ko³jah¹lai¹ta³lxi²na³la². Ti³a²bo³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³jah¹lai¹ta³lxi²na³la². Ā¹jah¹la² nũ³kxũn³txi³ so¹nũ²la² kwa³thi³lĩh³na²
 tē³sxã³ sa²tai³kxi²na²hē³la². Kwẽ³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwẽ³kon³sxã³
 tai³kxi²wxe²xai³lain¹na²hē³la². 3 Ain¹nũ²la² yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tē¹na² so¹sxã³

ã³na¹sxã³ ã³wi¹hain¹na²hẽ³la². So¹sxã³ ã³na¹sxã³ ã³wi¹hain¹nũ²la² sa²ne³tĩ¹kxain¹nũ²la²
 ũh³yxo²wĩ¹kxain¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yuh³xan¹tũ³ka³txa²
 i³ki³ha¹kxain¹ju³ta² yũ²nxa³wa², kwẽ³kxa² yxo²ha³kxa¹ ũ³tĩ¹kxa² wxe²xai³lai¹nha²kxai³la².
 Yxã¹ta¹ ye³ha¹la² so¹lxi³ sa²ta²la³kxi²sã³ain¹sã²tu¹wa².

4 Nxa²ha¹te¹ yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la². I²a¹ju³ta²sa¹. Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹khaix1te²na²
 ã³wxe³ka³lo³a² ka³lo³ka³lxa¹txi³ i²a¹hẽ³la². Nxe³ka³lo³ai²li² a²nũ²a² ã³wxe²xai³lain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hxi²kat1ti³hi¹tẽ³tain¹na²hẽ³la². Kō³nxe³ti³
 kã³te²nãu³xa² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹tain¹ju³ta² i³hxi²kat1ti³hi¹tẽ³tain¹na²hẽ³la².
 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² i²lxin³tai¹na¹hẽ³la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²
 a²kxã³nxa¹ kō³nxe³thin¹tũ³ka³txa² hi²sen³su² sun²tã¹ain¹na²hẽ³la². Ũ³nhe³yon³tã¹lain¹sxã³
 sun²tã¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ũ³nhe³yon³tã¹lain¹tũ³ka³txain²txi³ a²kxã³nhxĩ¹na²
 wi¹lhin¹sxã³ yxau²hoh³lxin³tain¹na²hẽ³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³hen³txai¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tẽ³tai¹nha²kxai³ nxẽn³tain¹na²hẽ³la². Hai³txi³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²nẽn¹kxai¹nxa³ha²kxai³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³jah¹la² a²yãu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la²
 sa²nẽn¹kxai¹nxa³ha²kxai³ nxẽn³tain¹na²hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³jah¹la²
 i³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³hxi²wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³
 a²ye³ha³na³kxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hẽ³la².
 Nxe³ain¹tũ³ka³txi³sa²ha²kxai³ kxã¹su² sun²tã¹yhain¹kxan²ti³nũ¹ ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²ti³hi¹nyhain¹to³nha²na²hẽ³la². Nxẽn³tain¹ka³tu³ Kris2tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³
 yxau²xai³lai¹nha²kxai³ ha³lo²an¹tũ³ka³txai²na² whã¹na¹ i³hxi²kan¹txi³lot3sxã³
 yxau²xai³lin³tain¹na²hẽ³la². Kwẽ³kxa² kō³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwẽ³kō³nxe²
 i³hxi²kan¹txi³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹na²hẽ³la². Nxe³tũ³ka³txai²na² txã² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²tũ³ka³txi³sain¹na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³ta³lo³hẽ¹tũ³sxã³ nũ³ka³txi³
 ã³xa² ka³ten³su² i³sa²yxau³xin²tain¹nũ³tu¹wa². 5 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²
 ya³lu²nũ³tũ³ka³txa² ãh¹ wã³kon³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kwẽ³kxa² 1.000 nxe²
 kwẽ³kon³kxan²ti³nũ¹ ãh¹ya³lu²sxa²xain³tain¹na²hẽ³la². 6 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹
 a²wi¹lhĩ¹na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tũ³ka³txa² wi¹lxon³kxi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³
 wi¹lhin¹ti³hi¹tai¹nha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³la². Hai³txi³ ya²lu¹ju³ta³nũ³su²
 yũ³ai¹nxa³lho³la². Hã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²na² i³ye³ũ¹hain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Je³su²
 Kris2tu³jah¹lai²na² i³ye³ũ¹hain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ti³hi¹tẽ³tain¹tu¹wa². Nxe³sxã³
 ha³lo²an¹tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa². 1.000
 nxe² kwẽ³kon³kxa²ha³ta³nxã²n²txi³nũ¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa².

Sa³ta³na²jah¹la² ã³na¹ain¹jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ 1.000 nxe² kwẽ³kxa² hxa³n³nũ²la² Sa³ta³na²jah¹la² sa²ta²la³kxi²sxã³
 ã³na¹ain¹tu¹wa². 8 Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yuh³xan¹kō³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na²
 whã¹na¹ ãh¹ i³ki³ha¹kxa²ain¹to³tu¹wa². U³je³na² kan³kō³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 u³je³na² a³li³xi²kō³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wi¹nẽ³tãu³an¹kō³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 a²wã³tan¹kō³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wa². Kō²ke³ nũ³ka³txa²
 i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ Ma³kō²ke² nũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wa².
 Nxẽn³txain¹nũ²la² ã³nhe¹lxi³yain¹si¹jau³su² i³sa²kxi³nũ²kxain¹tu¹wa². A²nxe³tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxẽn³tain¹tu¹wa². Ka³yã³la³nũ³a² ki³ka³lxa¹khaix1te²jai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxẽn³tain¹tu¹wa².

9 Nxain¹nũ²la² ha³lo²a² yuh³xan¹kō³xa² a²yã³sa²kxi³nũ²kxain¹nũ²la² Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² yxo²i²te²nãu³xa² ã³sa²ki³hain³kxi² a²sxi²je³na² ã³sa²ki³hain³kxi² nxain¹tu¹wa². Nx-
 ain¹sxã³:

– Sun²tã¹hxa³tain¹ki³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ oh³xan¹ta² ha³nxe²a² a³ka³nxi²xi²sxã³
 i³hxa³tain¹tu¹wa². 10 I³hxa³txain¹ka³tu³ A²ta³jah¹la² Ti³a²bo³jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹

ã³ke³tũ¹ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² so¹nũ²la² ã³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² e³syo²fre²nũ³nxa² i³je³na² ã³nũ¹hain¹tu¹wa². A²nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² ã³ye³na² wxa²li³jah¹la² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³sxã³ ã³ke³tũ¹hain¹jah¹lai²na² nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹ ã³nũ¹ain¹na²hẽ³la². A²nxe³je³na¹ a²ta³jah¹lai²li² so¹sxã³ ã³nũ¹ain¹nũn³tu¹wa². Nxain¹ka³tũ³ khãuh³lxa³txain¹ju³ta² so¹lxi³ yũ³ain¹tu¹wa². Khãuh³lxa³txain¹ju³ta² ne³ki³so¹nxa³lho³la².

A²nũ²a² ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lain¹sxã³ ã³wai¹tẽn³tain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ ã³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹ta²si³yxau³ka³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a² hãn³ka³lo³a² o²khaix1nẽ³ka³lo³a² ã³ta¹hẽ³la². A²nxe³ka³lo³a² yxau³jah¹la² ã³ta¹hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² o²lha²ti³ye²ha²kxai³ oh³xan¹ko³xa² whã²na¹ yuh³xan¹ko³xa² whã²na¹ tĩ¹hxan³na²hẽ³la². A²nũ²a² yuh³lxain¹kxai²nãn²tu³ ã³nih³sa³tĩ¹ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ko¹xai²li² whã²na¹ tĩ¹hxan³na²hẽ³la². 12 Nxe³nũn³nũ²la², a²nũ²a²nãu³xa² ya³lu²te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²si¹ka³tũ³ wxã³si¹hain¹na²hẽ³la². Kãin²te²su² tã³nxa² kã²nxa³te²su² tã³nxa² nxe³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ wxã³si¹hain¹na²hẽ³la². A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na² ã³tĩ³ain¹na²hẽ³la². ã³tĩ³ain¹nũ²la² ha³teh³nxã³nxãu³xa² nxã³ka³lxa¹txi³ li²vro²txã³nxa² sa²yo²hai¹lain¹na²hẽ³la². Sa²yo²hai¹lain¹ka³tũ³ tũ¹ka³txai²na² whã²na¹ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ka² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lin³tain¹na²hẽ³la². Nxẽn³tain¹nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² nxã³nxã³xa² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³txã³nxa² sa²hai¹lain¹na²hẽ³la². Kxã³nxu¹ta²na² a²nũ²a² a²i³lxa² ã³wha²li¹lye²nxa³kxe³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lin³tain¹na²hẽ³la². 13 Nxe³te³na¹ ã³ye³nai²li² a²nũ²a² ã³lo³nxĩ² ya³lun¹ta² hãu¹te²na² wxã³ha²kxai³ ya³lun¹ta² hã¹kxi²te²na² wxã³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹la² ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lin³tain¹na²hẽ³la². A²kxã³nxa¹ ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ ã³yĩ¹lin³tain¹na²hẽ³la². 14 Nxe² ã³yĩ¹lih²ta³lu²nain¹nũ²la² ya³lu²nẽ³ju³ta² sa²so¹sxã³ ã³ye³na² ha³nxe²a² i³je³nai²na² ã³na¹sxã³ ã³nũ¹ain¹na²hẽ³la². ã³na¹sxã³ ã³nũ¹ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hai³txi³ ka³ten³su² we²nxi²nxa³lho³la². Hã¹nxe² ya³lu²sa³tĩ¹tu¹wa². 15 Jã¹nxe³nũn³sxã³ ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³txã³nxai²na² sa²hai¹ka³tũ³ a²nũ²a² ã³li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² ã³si³tẽ³kxi²nxa³te²su² te²a² a²i³lxa² yũ³ye²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nxe³te²su² te²na² sa²so¹sxã³ ã³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² ã³na¹sxã³ ã³nũ¹lain¹nũn³tu¹wa².

21

Txa²wã¹ha³lo²a² txa²wã¹oh³sĩ³na² tah²lxi³ ã³yũt1jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wã¹ha³lo²ai²na² txa²wã¹oh³sĩ³nai²na² txa²wã¹i³ye³nai²na² yxo²ha³kxa¹ hxan³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² oh³sĩ³na² tah²sĩ³na² ã³yũt1sa²kxai³ txa²wã¹ha³lo²a² tah²ko³xa² ã³yũt1sa²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ ã³ye³na² kãin²je³na² ã³yũ¹txa³hẽ³la². 2 Nxe³ka³tũ³ sxi²je³na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² tah²hĩ³na² a³ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². Oh³xan¹ko³xa² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wxa²li³sxã³ a³ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². A²nxe³thĩ³na² sa²kxai³lu² wi¹lhau³kot3si¹hain¹na²hẽ³la². Txu¹ha² in³txi³te³lhxã³ nxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nãn²tu³ wi¹lhau³ko³nha²te²ju²hẽ³la².

– Txa²in³txa² ka²li¹txi³na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² oh³xan¹thĩ³nãu³a¹ a²ta²hĩn³nũ³su² wi¹lhau³kot3si¹hain¹na²hẽ³la². 3 Nxe³ka³tũ³ wãn³txa² oh³xan¹jau³xa² ã³kaix1jah¹lai²na² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

– Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. Hĩ¹nai²na² Sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² yxau³thĩ³nũ³a² a²nũ²a² nxũ²kwã³ye³la³nãu³a² sxa³tu¹we¹. A²nũ²a² nũ³ka³txa² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹. Ya³nyhai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹we¹. A²nxũ²kwã³ye³la³nãu³a² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹. 4 Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ha²ya³kxa² ã³nãn³si¹hain¹tu¹we¹. Ya³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ãin²tain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ nã³nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ khãuh³lxa³txi³nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ nxain¹tu¹we¹. Ha³lo²a² kxã³nxã³nũ³ta³tã² ne³ki³son³sxã³ wa³to³hi²na³le¹. Nxe³na²hẽ³la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² yxaut3jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³te³nah¹lxī¹:

– Nxe³jah³lxī³sa²lxe¹. A²yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ tah²lxī³wet1si¹ha¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxī¹:

– Wān³txa² a²nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²ĩ²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

6 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxī¹:

– Wxa²wa²su¹tā³li¹. Txai²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²nxa³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhī¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. A²wi¹lhī¹nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³

ne³ki³san¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nū²a² ĩ²li³te²na² ya³lxu²kxai²nān²tu³

ĩ³yau³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² kwa²ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. A²yo³ha² ten³nxa³lho³li¹. 7 Nxe³sxā³

a²nū²a² ĩ²li³te²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lox3ta³wxe³ain¹kxai²nān²tu³

ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu³lo³sa²te²lo³txai¹na¹ha²kxai³

Txa²ki³lhan³to³txai¹na¹ha²kxai³ nxai¹na¹tu¹wi¹. 8 Yxān¹ta¹ tū³ka³txi³ ā³xai²lē¹.

Kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³lxī³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²

yo²ĩ²xa³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sū³na² yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nū²a²

su²lhā³jah¹lo²su² ha²kxai³ txu¹ha² kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ tih³na³la²

a²nū²a² ā³nan³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²yen³kxa² wet1sxā³ tē³sxā³ txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lot3ju³ta²

yo²kwāin³jah¹lo²su² ha²kxai³ ki³han³ju³ta² e³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³tū³ka³txai²na²

yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³na² ha³nxe²a² ĩ³je³na² ē³syo²fre²nū³hū³sxā³ ĩ³je³na² ā³na¹sxā³

ā³yu¹kxū³ain¹tu¹wi¹. A²nxain¹ju³ta²li² ne³ki³sot3nxa³lho³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lē²thī³na² tah²lxī³ĩ³yūt1jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah¹la² wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nai³tā² ka³te³ha² hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxī²na³la². A²nxe³tē³na² sa²kxai³lu²

Txa²wā¹sū³na² ka³te³na² Si³yxau³jah¹lai²na² ĩ³xan³ta³kxin²txain¹ju³ta² ne³ki¹nha²hē³la².

Nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih¹nha²hē³la². A²nxe³tē³na²

nēn³ka³na³ka³nat3sxā³ hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxī³ wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la². ĩ³ye³te³nah¹lxī¹:

– Ā³wxā³sē¹li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²txu¹ha² so¹ta³ka³lxu³nū³a²

wā²nā³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

10 Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tē³sxā³ hi¹txai³lha³ha²kxai³ wā³la³ka³txa²

kī³ka³txa² ka³la³ya³ha¹hē³la². Nxe³ya³sān²nū²la² sxi²je³na² wi¹lhin¹khaix1thī³na²

Je³ru³sa³lē²thī³na² wā²nā³ũ¹sa³na²hē³la². A²nxe³thī³nai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa²

Txa²wā¹sū³na² yxau³ko³xa² wxa²li³sxā³ a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². 11 Txa²wā¹sū³na²

wxi²kin³ti³ton³ju³ta² sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Txah³lxa³ki³a² a³lxī²khaix1nxain¹ki³a² yā¹nxe²

sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Jas2pe³ki³a² ha²lu¹lun¹ka² yā¹nxe³na²hē³la². 12 A²nxe³thī³nai²na²

sa²kxai³lu² sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²wa³ti³kxi²nha²ka³txa² kī³khai¹nxe³ha²kxai³

au³khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kat3su² na²hē³la². A²nxe³kxa³txai²li² a²sxi²yo²a²

yo²ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxā³ a²sxi²yo²a²

sxi²yo²a² yxau²xai³yah³lxī³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² in³txa² oh³xan¹tū³ka³txa²

sxi²yo²a² yxau²xai³yah³lxī³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² a²ĩ³lxa²

yū²xai³na²hē³la². ĩ³sa³e²ah³lo²nu¹ta²na² nū³ka³txi³nāu³xu¹ta²na² a²ki³lha³lxa²nāu³xa²

hxi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nūn³su² nxe³tū³ka³txi³nāu³xu¹ta²na² a²ĩ³lxa²

ũh³yo²hē²ta²xai³yah³lxī³na²hē³la². 13 Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³ka² a³li³xi²tāu³ai²na²

sa²kxai³lu² sxi²hai²na² a²yo²a² yo²ha¹li¹ ka³na³ki² yū³ha²kxai³ a²wi¹nē³tāu³a²

a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³ a²wā³tāu³ai²na²

a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³ u³je³na² kan³tāu³a²

a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yxo³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ³ha²kxai³ nxe²xai³yah³lxi³na²hẽ³la².
 14 A²nxe³thĩ³nai²na² ki³tã¹kxi²wa³tĩ³kxi²nha²ka³txai²na² a²si³ka³lah³nã³a² tah³lxa³ka³txa²
 a³lxi²khai¹nxe² wi¹khai¹nxe² nxe³ka³txai²na² hxi²ka² hxa³nsxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xĩ²sxã³
 tah³lxa³ka³txai²li² ũ³si³a³kxain¹nũ²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² ĩ³kaix1so¹tũ³ka³txu¹tai²na² a²ĩ³lxa² ĩ³lxi¹nha²xai³na²hẽ³la²,
 tah³lxa³ka³txai²na²sa³.

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²sa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² a²lu²ju³ta²
 ũ³hau³ko³ta³ka³txa² ou²ro²ki³a² we¹ka³txa² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². Sxi²je³na²
 ũ³hau³ko³txi² sxih²yo²a² ũ³hau³ko³txi² je¹na² ki³tã¹kxi²wa³tĩ³kxi²nha²ka³txa²
 ũ³hau³ko³txi³ nxe³te³lhxã³ nxe³na²hẽ³la². 16 A²nxe³ju³ta² sxi²je³nai²na² a²lu²ju³tain²txi²
 au³ju³tain²txi² ã³nha³ko³je²na²hẽ³la². Ũ³hau³kot3te³nah¹lxi¹, 2.200 ki³lo²me³tro³
 nxe² a³lu²khaix1ye²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ a³lu²ju³tain²txi³ au³ju³tain²txi³ kĩ³ju³tain²txi³
 nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³nha³kot3je²na²hẽ³la². 17 Nxe³ka³tu³ sxi²je³na²
 ki³tã¹kxi²wa³tĩ³kxi²nha²ka³txa² ũ³hau³ko³tã²hẽ³la². A²nũ²a² ũ³hau³ko³nha²ju³ta² 64 me²tro²
 nxe³na²hẽ³la². Oh³xan¹jah¹la² ũ³hau³ko³nha²kxa² yã¹nxe²na³la². 18 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹
 ki³tã¹kxi²wa³tĩ³kxi²nha²ka³txai²na² sa²kxai³lu² jas2pe³ka³txa² a³lxi²khaix1ka³txa² so¹lxi³
 we¹tai¹nĩn²ta²wa². A²sxi²tai²na² sa²kxai³lu² ou²ro²ki³a² so¹lxi³ we¹tai¹nĩn²ta²wa². Ni²kẽ¹na²
 ha²lu¹lun¹ka² yã¹nxe³yai¹nĩn²ta²wa². 19 Tah³lxa³kxai²na² ũ³si³a³kxain¹ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 a³lxi²khai¹nxe³ki³a² so¹lxi³ we¹tain¹nĩn²ta²wa². A²wi¹lhĩ¹nãn¹ta³ki³a² jas2pe³ki³su²
 ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sa³fi²ra³ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kau³se³to²na²ki³su²
 ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² es3me³ral²ta²ki³su² ha²kxai³ 20 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a²
 sar³to²ni³o²ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sar³ti³o³ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a²
 kri³so²li³to²ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² be³ri²lo³ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a²
 to³pa²si³o²ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kri³so²pra³so²ki³su² ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a²
 ja³sĩn²to³ki³su² ha²kxai³ a²ne³ki³an¹ki³a² a³me³tis2ta²ki³su² ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la².
 21 Sxi²yo²nãu³a² hxi²ka² hxa³nsxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũn³sxã³ nxe³ta³yo²ta³tai²na²
 pe²ro³la³txa³yo²txi³su²na²hẽ³la². Sxi²yo²ain²txi³ yxo²ka³na³ka³na³txi³ pe²ro³la³ki³ain²txi³
 ki³ka³na³ka³na³txi³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²tĩh³na² ã³nxi³tĩh³na² ou²ro²ki³a²
 so¹lxi³ ha²lu¹lun¹ki³a² so¹lxi³ wet1tai¹nĩn²ta²wa². Ni²kẽ³na² yã¹nxe² ha²lu¹lun¹na²hẽ³la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²thĩ³na²
 yũ³ye¹nx2ti³xa³hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Nũ³kxũn³khaix1jah¹la² so¹lxi³
 yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² so¹lxi³ yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³
 nxe³ye¹nx2ti³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nẽn¹kxi²kxai³ jã¹nxe³thĩ³na²
 yũ³ye¹nx2ti³xa³hẽ³la². 23 Te²yã¹nxe³nũn³sxã³ hai³txi³ u³je³na³ka² yũ²nxa³ha²kxai³
 ĩ³la³ka² yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² a²ha²te¹khai³ju³ta² so¹lxi³
 sxi²je³na² whã²na¹ ĩ³ha²te¹kxi²na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² lã³pi³ãu³tẽ³nhũ³sxã³ sxi²je³nai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²ko¹ko¹tã²hẽ³la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²je³na² sa²ko²ko²kxi²nhain¹ju³ta²
 yxau²xai³lain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³nhe³ju³ta² yũ²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²je³nai²nãn¹ta³yo²a²
 yxo²than²kxi²sa²tẽ³na²hẽ³la². 26 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nũ³kxũn³khaix1ni¹lxi¹. Hxi²kan¹khai¹nxi¹lxi¹. Ā³sen³sai¹sa²sĩn¹sxã³
 wxi²kin³ti³ton³khaix1ni¹lxi¹. Nxain¹jau³su² nxain¹na²hẽ³la². 27 A²nxe³thĩ³nãu³ai²na²
 sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ Sũ³na² yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² kãĩ³jah¹la²
 yũ²nxa³ha²kxai³ wãn³txa² ki³han³jau³xa² e³jah¹la² yũ²nxa³ha²kxai³ nxẽn³tai¹nxa³lho³la².
 Hãĩ¹nxe³sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ha³teh³nxã³nxa² a²nũ²a² ka³ten³ti³hi¹txã³nxa²
 a²nũ²a² a²ĩ³lxa² ũ³wha²li¹lhẽn²ta²xai³nha²txã³syẽ²kxai²nãn²tu³ a²nxe³jah¹la² so¹lxi³
 thĩ¹nai²na² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

22

1 Nxa²ha¹te¹ ka³wã³lxa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² wã²nã³ũ¹sain¹na²hē³la². Jau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² han³yo²jau³su² na²hē³la². Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹yo²ha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹ha²kxai³ nxe³jau³su² na²hē³la². 2 Sa²ni³sai¹sxã³ wxa²kan³nũ²la² sxi²je³nai²na² nxũ²kwai³ye³la³tĩh³na² ã³nē¹na³si²ha²kxai³ wxa²kan³na²hē³la². A²nxe³ta²wē¹ha³yo²ka³teh³nãu³a² hi³sa³ka³txa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³ka³txa² wi¹wen¹na²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² a²na³kxa² sa²kxai³lu² i³la³kxa² ki³ka³na³ka³nat3sxã³ sa²tã³tĩ¹sxã³ na³kã³lxi³ na³kxi²xai³na²hē³la². A²nxe³ta³nxã³kxa² sa²kxai³lu² na³ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũ³sxã³ na³kxi²xai³na²hē³la². A²nxã³nxai²na² sa²kxai³lu² hĩ³ne³kxa³nxã³su² na²hē³la². A²nũ²a² i²li³te²a² i³ton³nē³kxai²nã²tu³ ta²nxã¹nxai²na² ũ³hĩ³ne³kxi²nhã¹kxai²nã²tu³ we²nxĩ¹nxa²hĩ³nx2na³la². 3 Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³xã³ta³kxi²nē³ju³tan¹te²kxa²yu³ta² yũ²nxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³na² yxau³ya³nhē³nha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² yxau³ya³nhē³nha²kxai³ nxe³ya³tu¹wa². A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³sa²nē¹kxi²ju³ta³nũ³a² kã³lxi³tain¹tu¹wa². 4 A²yen³nãu³khai³xa² ye³ain¹tu¹wa². Nxe³sxã³ a²ye³ha³na³kxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² a²i³lxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha³li¹nhain¹tu¹wa², Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³su² ye²ha²kxai³la². 5 Nxe³te³na¹ ha³lo²la³ hai³txi³ ka³nxa³hi²xi²ju³ta² yũ²nxa³lho³la². Lã³pi³ãu²tē³na² sa²kĩ³kxi²nē³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ u³je³na³kai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² so¹lxi³ wi¹sa²ha²te¹kxi²nē³tu¹wa². A²nxe³jut3su² ha²kxai³ ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi¹kan¹txi³lon³sxã³ yxau²xai³yah³nē³tu¹wa².

Je³su²jah³la² a³ka³nxĩ²sxã³ wa³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² ãh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Jau¹xai²na² e³kxi¹nxa²ha¹jau³xin³txi³ yxo²i²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txai²na² a²yãu³ka³txi³nãu³khai³xa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹. A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hã³na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²yo²we¹tũ³ka³txa² yen³kxa² wã²nã³ũ¹hain¹na²hē³li¹. Yen³kxa² ye³jen¹na² yũ³kxe³nũ³a² wã²nã³ũ¹hain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

– Nxex3sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wãn³txa² kwẽn¹ta² ũ³hũ¹nxa²ha¹jau³xai²na² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na² sa²yo²wet1sa²jah¹la² sa²kxai³lu² i³ka³lih³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ txai²na² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³:

– Oh³xan¹jah¹la² wã²nã³ũ¹sa²jah¹lai²na² sa²nē¹kxi²na¹tũ¹xã¹. Nha¹jau³su² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³na¹ka³tu³ i³sa²nē¹kxi²na¹hē³la². 9 Nxe³na¹ta¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³sa²txa³hē¹li¹. Txai²li² kã²ti³hex1jah¹lo²txã³wi¹. Wxã²yã¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Wxã²nã²tu³ Je³su²jah³la² sa³wit3si¹lxi¹. Wxa²wã³tã³nãu³xa² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³sain¹nũ³na³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lin¹txã³nxai²na² wãn³txa² yxo²i²te²nãu³xa² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³sain¹nũ³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yã¹nxũ³sxã³ Je³su²jah³la² sa³wit3su²nũ³na¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ i³sa²nē¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Txa²wã¹sũ³nu²khai³xa² so¹lxi³ sa²nē¹kxi¹txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

10 Jã¹nxe³sxã³ ãh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

– Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² yxau³son³na³li¹. E³kxi¹nxa²ha¹ju³tai³ta³lxi³ wa³su³txi³ ã³si³wxen¹tu¹wi¹. Wãn³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²li² hã³a² ũ³ho¹txa³hē¹li¹. 11 Nxe³ha²kxai³

a²kxã³nxa² ko³nxe³ti³ kã³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ãh¹ kã³yxau²xai³jah³lxu¹li¹.
 A²kxã³nxa² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxã³
 yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² wain³ju³ta² kã³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ãh¹ wain³txi³
 kã³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ãh¹
 wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³jah³lxu¹li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³ye³te³nah¹lx¹:

– Nxex³sa²lx¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² kã³ain¹ju³ta²
 i²a¹tu¹wi¹. Wi¹ju³ta² kã³ta³nxa² ko³nxe³ju³ta² kã³ta³nxa² nxain¹jut³su² a³ya³ti³na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nã²tu³ nxe²kã³ain¹kxa² yo³ha² nxe² sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. 13 A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³
 yen³kxa² yũ²nxa³hi¹nu¹ta²kxai³ ka³tẽ³su² yxau²xai³la¹hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³
 kxã³nã³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhĩ¹na¹ ka³tẽ³su² yxau²sa²tẽ³a¹tu¹wi¹.
 ã³si³wxe³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ta³lun²sxã³ a²ne³ki³sot³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.
 A²wi¹lhĩ¹nã¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ a²ne³ki³sot³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

14 A²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah¹la² sa²kxai³lu²
 hi³sa³ka³txa²na³kxa² ka³tẽ³su² ti³hi¹tẽ³tã³kxa² i³so¹jĩ²ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa².
 Sxi²je³na² tah²ye³na² oh³xan¹thĩ³na² ã³wih¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹
 sxi²je³na² e³la² kã³in²tã³a² a²nũ²a² wi¹lhi¹nxa³te²a² ti³yau³kxi²ju³ta²la¹wa². Sũ³na²
 yxo²kwĩ¹kxi²ju³ta² kã³te²a² yxau² tĩh³nxa³la² a²nũ²a² ã³nan³ti³ten³jah¹la² yxau²
 in³txa² txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²jah¹la² yxau² a²nũ²a² ã³xa² i³kwa³na³ha²kxai³
 i³su²lhã³jah¹la² yxau² yen³kxa² tẽ³sxã³ txa²wã¹sũ³nu²sa²ki³lot³ju³ta² ten³ju³ta³lot³jah¹la²
 yxau² ki³han³jau³xa² ten³yxau²xai³jah¹la² yxau² ki³han³yxau²xai³ti³ten³jah¹la² yxau² nxe²
 nxe³tũ³ka³txa² ti³yau³kxain¹ti³ai²la¹wa².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³te³nah¹lx¹:

– Txai²na¹xai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la²
 i³sa²si¹hã³nxa²ha¹hẽ³li¹. Txa²wãn³txa² yxo²sa²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nã³xa²
 i³hen³txin¹jau³nu³ai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² a²ne³sa³wi³ha³lo³nxe²nxex¹
 wxã³tã³te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² a³lan²tin³ti² ten³sa²tã³xi² yãn³txai²na¹
 i³yũ¹li³xi²nxa³ta³lxa¹ hi³ka²ta³a² yan³txi³ yau³ki¹xi²kxa² yã¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.

17 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yã³ka³jxah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

– Wxã³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² so¹te³lhxã³ ta¹ka³lxai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹.

– Wxã³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²na² jau¹xai²na²
 ain³kxain¹kxai²nã²tu³ te²yã¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lx¹:

– Wxã³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹nũ³tu¹wa². Nxain¹kxai²nã²tu³ i³yau³xa²
 ka³tẽ³su² ti³hi¹tẽ³jau³xa² a²ten³te² i³nxa² wxã³sxã³ i³na¹jah³lxĩ³hẽ¹la². A²yo³ha²
 ten³kxi¹nx²txai¹nxa³lho³la².

ã³ne³ki³so³te³lhxã³jau³su²

18 Jã¹nxa¹jut³su² txai²na¹xai²na² Jo³ã²ah³lo²na¹xai²na² e³lxah¹ e³kxi¹nx²ta¹wa². Wãn³txa²
 ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³ai²nã¹jau³xa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xa² ain³kxi²syah¹lxin¹te² i³nxai²na²
 a³la³kxi¹jxah³lxĩ³hẽ¹la². Wãn³txa² yau³xã³xa² i³ye³sxã³ i³nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nã²tu³
 ko³nxe³te²lo³txa²lxĩ³ha³ta²wa². Ha³tẽh³nxã³nxai²na² ã³wha²li¹la¹jau³xai²na¹
 ko³nxe³te²lo³txa²lxĩ³ha³ta²wa². 19 Ha³tẽh³nxã³nxai²na² wãn³txa² sa²ni²lã³yah³lxin¹kxai²nã²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² hi³a²ne³ka² a²nxã³kxa² ka³tẽ³ti³hi¹tẽ³tã³kxa²
 ã³hũ¹nx²ti³xa³lho³la². Hai³txi³ sxi²je³na² oh³xan¹thĩ³nũ³a² wi¹lhin¹thĩ³na²
 ã³wi¹yah³lxan³tho³la². Ha³tẽh³nxã³nxai²na² ka³tẽ³su² ti³hi¹tẽ³txã³nxai²na² a²kxã³nxai² wxa²i³lxa²
 wha²li¹lhẽ¹txa²lxĩ³kxan²ti³ wxa²i³lxa² sa²sai²lã³ain¹tu¹wa².

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³ a²hã¹lxjau³xain²txi³ i³ye³yo²nũ¹nain¹sxã³
 i³ye³te³nah¹lx¹:

– Ya²la³tu³tã³li¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe²na³la². Nxe³jau³xai²na²
 ten³sa²nũn³nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹;
 – Wi¹na³li¹. Wa³su³txi³ wa³li¹sẽ¹li¹. Nxe³na¹wa².
 21 Jã¹nxa¹jau³su² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kãin² thãi³ti³la²
 a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Wãn³txa² ã³ta³lun²sxã³ ã³ne³ki³so³ta¹wa².